KRISTÓF Ferenc egri kőmüves. 1790-95 közötti adóösszeirásban találkozunk nevével, majd utoljára 1800-ban irják össze az adózók között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Kristóf Ferenc, egri kőműves

neve az 1790-95-évi adó-
összeírásokban fordul elő.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 356. old.

Kristóf Géza

1912/13 – 1915/16

Ferképzomfoiskévk

105.(;

Kristóf Géza

MDK

360 K. állami ösztöndijat kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1915--16. 8. 1.

MDK

Kristóf Géza

középisk. rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1915-16. 49. l.

tovabb
2

K

Kristóf Géza
Patočka Stefánia
Preuss Mária
Raidl Ida
Rehák Elemér
Reuter Ágoston

360 k. állami öszt-
töndíjat kaptak
Képzőm. Fölsk Evh.
1915-16. 8. l.

osztálytanácsos.

A hivata

m

Kristóf Gyula

Szobrász, Kőfarago
Kassa-
Tost Barna alajánlatára foglalkoztattam a Matyás-
kőlámpának a szikes-
egyházban való felállítása alkalmával
A szükséges kiegészítéseket fenti vegezte.

Zsebnaptár 1940

A vallás és közokt.m.kir.m
alatt kelt és a IX.ker.áll

A kolozsvári Far
szitéseinek konserválási é
lag Egyezerkettőszáztizen
délyezvén, utasitom az áll
"Müemlékek Orsz. Bizottság
elszámolás kötelezettsége
megjelölt alnaplójában kia

A hiv. másolat

Krissof Ilona

als. tanf.

Ferk pzomfoisk vk

1939–41. 147. l.

Bártfa II. 68, 69.

Ékerezs 1905 aug. 19.

759/1905 sz. (Szeged, 1905 aug. 19.)

Szász Gyula szakdijnok(?) a term. rajzi tanfolyamra való felvételét kéri. (Kérelem megadatott. VIII. 22.)

Kristóf Ilona

78. Iskolakert, virf.

Nagybányai kiáll

1942

Kristóf István

wobran

l.

Wickhassaidóm

170.-l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

MDK

Kristóf János

Kapálók.Olajf. 100x125

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállítás.Műcsarnok.
1933.ápr. 18.1.

KRISTÓF JÁNOS /

„Visegrádi táj" c. művével részvett a Pest megyei képzőművészek váci tárlatán

---

Pest megyei Hírlap ~~1968~~ (Váci Napló)
1968. aug. 25.

/4

Kristóf János

Duna táj c. műve (prepró)

szerepel az arábbi Tárlatom Vázott

Losonci Miklós: Duna mikely '71

Pest megyei Hírlap 1971 VIII. 25

Kristóf István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁR 31.

ESTI HÍRLAP

Ötven művész több mint száz alkotásából kiállítás nyílt tegnap a II. kerületi Radnóti Miklós Klubban. A festmények, grafikák és szobrok az elmúlt két évtized eredményeiről vallanak. A tárlatot Kristóf István, az MSZBT főtitkára nyitotta meg.

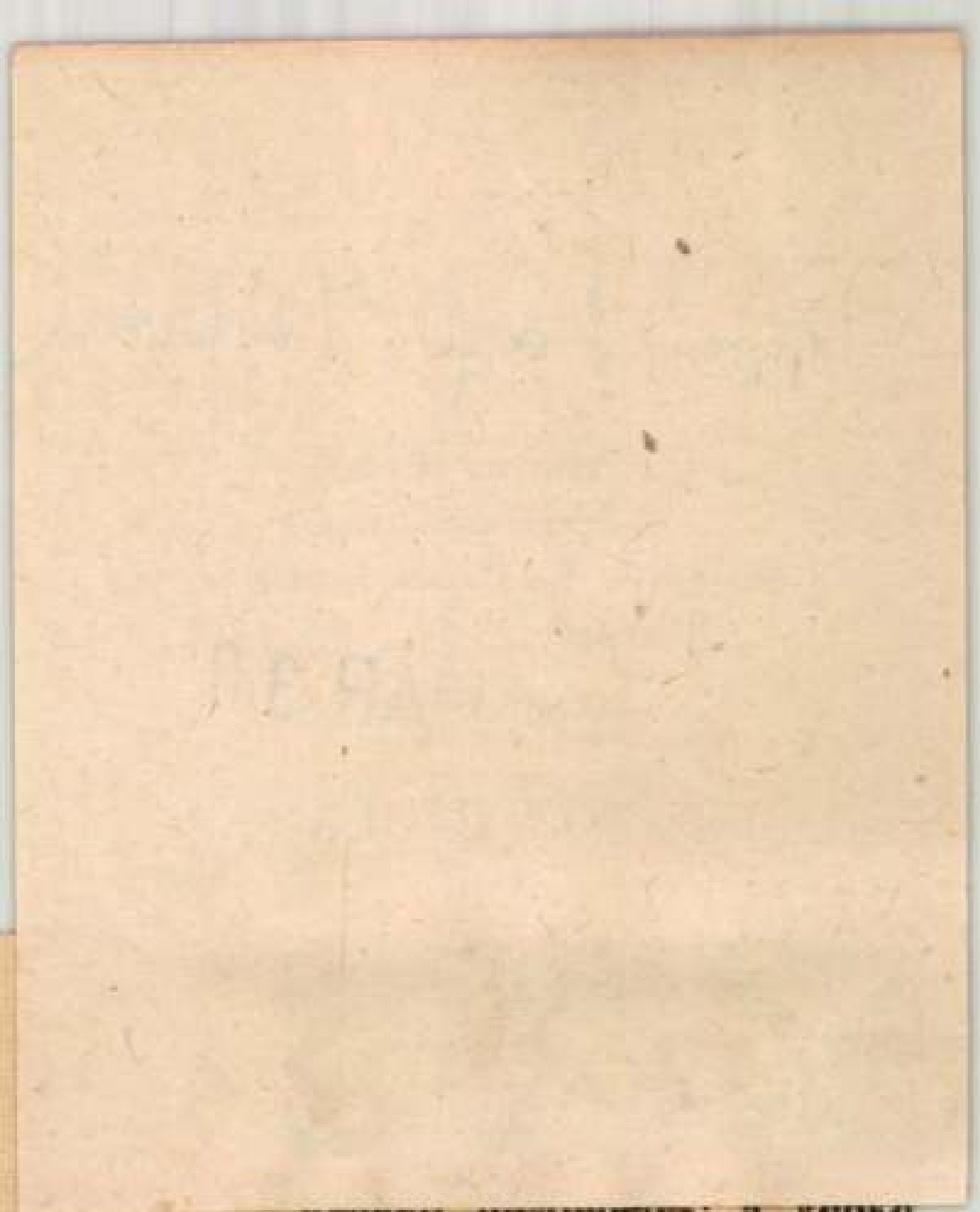

Reggeli meglepetés: a gépkö

Dr. Titkos Ervin, az első magyar Antarktisz-kutató

M. D. K.

KRISTÓF J. testő

Narrodában

Kathy Imre: Megjegyzések a biatolok kiadatásához

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 55.

Kristóf János

II. díjat kapott a „Pestmegyei tanács és a megyei múzeumok igazgatósága által kiírt pályázaton

„Pestmegyei képzőművészek kiállítása Szentendrén"

Magyar Nemzet 1970 április 16
4. old.

Kristóf János
festő.

M.D.K.

„Uszályok" – ja nincs tarka
„valóságot képvisel

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőmüvészek..
Müvészet,1969 okt.19.lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

KRISTÓF JÁNOS / festő

művével részt vett a „Duna Művészeti" kiállításán (visegrádi Salamon-toronyról 1968. aug.)

Pest Megyei Hírlap (Vácz Vidéke)
1968. szept. 1.

/4

M.D.K.

Kristóf János, képfaragó

volt a mestere a Kassai Mária-emlékoszlop 1856-évi restaurálásának, aki - szerző szerint - „még a szobrok arcát sem kímélte."

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 177. old.

KRISTÓF János festő M.D.K.

részvétel a kiállitáson

Magyar László: Tavaszi tárlat Vácott

Pestmegyei Hirlap 1962. junius 3. 5.l.

MDK

Kristóf János

Dunakanyar, of.

Dunakanyar a képzőművészetben. Szentendre-Esztergom-Tata. 1962.

MDK

Kristóf János

Darálóban munka kezdete, of.

Őszi alkonyt, of.

Nagyanyó unokával, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 14.l.

Kristóf János festő M.D.K.

Szölőpréselés c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról 4.l.

Kristóf János festő M.D.K.

Dunai fáj c.

Anya gyermekkel c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról 4.l.

Kristóf János

(mil. 1922)

Fejés a dunabogdányi Ultrató Tsz-ben.
o.v. 120 × 125 cm. j.b.l.: Kristóf
A művészetben

Mezőjazdaság a Képzőművészetben.
A Kat. bev. Matolcsi János.
Bp. 1959

22. l.

641 **Contrafactur der Hauptstadt Ofen** in Ungern, wie die von den Christen belegert gewest. Anno *1598*. Mens: Octobri. Rézm., kis 4°. Budavár nyugatról. Ortelius redivivus . . . 1665. c. műből: pag. 250 . . Eladva

642 **Wahre Conterfactur der Stadt Ofen und Pest,** wie es von den Christen belegert worden. Anno *1602*. Rézmetszet: kis 4°. Pest-Buda a Margitsziget felől. Ortelius redivivus . . . 1665. c. műből: pag. 322 . . Eladva

17. század.

643 **Buda** Citerioris Hungariae Caput Regni auita sedes. *vulgo Ofen.* — Communicavit *Georgius Houfnaglius* Anno *1617*. Rézmetszet: folio. Pest és Buda északkeletről; részletező rajz. Előtérben a budai basa és az ármányos Dellij alakja. V. ö. Bubics: Magyarországi várak . . . 11. szám . . . . . Eladva

Igen ritka, kitünő állapotban levő példány.

644 **Vero disegno e pianta della citta di Buda o vero Offen e Pest . . .** — da *Gio. Giacomo Rossi . . . 1683*. Rézmetszet: folio . . . . . Eladva

Pest-Buda madártávlati képe a Gellérthegy felől. Kifogástalan lap.

645 **Buda vulgo Offen.** Buda és Pest délnyugatról. Rézmetszet: kis 4°. Peeters: Turcis ereptas et eripiendas Hongariae Civitates . . . 1684. c. műből. (Gasp. Bouttats?) . . . . . Eladva

646 **Casteel van Buda.** — *G. B.* = Gaspar Bouttats. Rézm., 17×13 cm. A budai várpalota nyugatról. Peeters: Turcis ereptas et eripiendas Hongariae civitates . . . 1684. c. műből . . . . . Eladva

647 **Ofen Die Haubstadt in Unter-Ungarn.** Rézkarc: 23·5×33·5 cm. Budavár ostroma 1684-ben, nyugatról. V. ö. Bp. Szfv. Muz. Kat. 32. old. 4. sz. . . . Eladva

648 **Offen.** — Aug. zu finden bey *Jacob Koppmayr*. Rézmetszet: 4°. Buda és Pest északról. Wagner J. Chr.: Delineatio Provinciarum Pannoniae. 1684. cimü műből . . . . . Eladva

649 **Ofen v. Pest.** Rézm.: 6·5×21·7 cm. A török Budának és Pestnek látképe északról. Birken: Donau-Strand . . . 1684. c. műből . . . . . 600.—

649 a) **Ofen u. Pest.** Rézm.: 12°. Pest-Buda nyugatról. Krekwitz: Tot. Reg. Hungariae . . . descriptio . . . 1685. c. műből . . . . . 800.—

650 **Pesth.** Rézm.: kis 4°. Pest és Buda északról. Peeters: Turcis ereptas et eripiendas Hongariae civitates . . . 1684. c. műből. (Gasp. Bouttats?) . . . . . Eladva

651 **Pianta, et assedio delle Cittá di Buda, è Pest... 1684.** Rézkarc; folio. Pest-Buda ostroma madártávlatból Margit-sziget felől. Rossi: Teatro della guerra contro il Turco... 1687. c. műből . . . . . Eladva

Kiválóan szép lap.

652 **Prospect der Vestung Ofen,** wie solche zu sehen von Alt-Ofen wehrender Belägerung Anno *1684.* Rézkarc; folio. V. ö. Bubics: Magyarországi várak... 56. sz. . . . . Eladva

652 a) **Buda Ofen.** Rézmetszet; 4°. Budavár ostroma 1686-ban. V. ö. Bubics: Magyarországi várak... 32. szám . . . . . 800.—

653 **Belager- und Eroberung** der Königl. Ungarischen Haupt-Stadt *Ofen* durch die Kayserl. und dero Hohen Alliirten glückselige Waffen. — *Haffner J. Kristóf* rézkarca; folio. Az 1686-iki ostrom: előtérben lotharingeni Károly tábornokaival. V. ö. Bubics: Magyarországi várak... 67. sz. . . . . Eladva

654 **Buda romokban** az 1686-iki ostrom után, északról, délről, keletről. Rézm.; kis-folio. Boethius: Anhang zu dem... Kriegs-Helm... 1688. c. műből . . . Eladva

654 a) **Fontana's** *Plan* der Belagerung *Ofen's 1686.* Nagy-folio; rézkarc. Némedy: Die Belagerung Ofens im Jahre 1686 und 1849. c. 1853-ban megjelent műhöz készült uj nyomat. V. ö. Bubics 61. sz. . . . 6000.—

655 **Buda tereprajza az 1686-iki ostrom idején.** — *J. T. G. Sonneman* delineavit et fecit. Rézmetszet; folio. V. ö. Bubics: Magyarországi várak... 72. sz. Eladva

656 **Das bluthig-belagerte Hertzhafft-bestürmte und mit Feür und Bluth eroberte Ofen** den 23. Aug. 2. Sept. Anno *1686.* Ostrom nyugatról tekintve. Rézkarc; folio. Happel: Thesaurus Exoticorum... 1688. c. műből. V. ö. Bp. Szfv. Muz. Kat. 38. old. 26. sz. . Eladva

657 **Il castello di Buda** oppugnato dalle genti del Serenissimo Elettore di Baviera. — *L. N. de Hallart* General Quartierm: Ten: del: *Michele Wening* scolp. Rézkarc; fol. Budavár délről az 1686-iki ostrom idején. V. ö. Bp. Szfv. Muzeum Katalógusa 40. old. 36. sz. . . . . Eladva

658 **Le siege de Bude.** — *Seb. le Clerc* del. — *Jerem. Wolff* excud. Aug. Vind. — *Johanna Sibilla Kräusin* fecit. Rézm.; 8°. Buda 1686-iki ostroma. Les Actions Glorieuses de S. A. S. Charles... c. műből . . . 1200.—

659 **Ofen.** — *Hermundt* fecit. Rézm.; 17·8×26 cm. 1686-iki ostrom a Svábhegyről nézve . . . . . Eladva

Kristóf János

nobrán

Kassa ~~XIX n~~

1848.

l-

Arch. Ert. 1915

152. l-

Rimaszombati múzeum VIII. 48.

Kristóf János

nobrás

1842. Kassa

l.

Arch. Ért.

1909. 435. l.

Kristóf János

Kassai szobrász és aranyozó 1856-ban restaurálta a Kassai Immaculata szobrot.

vód

Wick Béla dr. A Kassai Immaculata-szobor története. Košice-Kassa 1928. 31. l.

Régiségtár.

n ábrázolva.

Aranygyapjas rend jének jelvényét nyak-
szú fürtjei vállaira omlanak, baju-
rcza leberetvált. Vértet, ~~és~~ csipke-
. A arcz képet babérkoszorú övezi alól,
, kiterjesztett szárnyú koronás sas-

0: 29 cm.

sz. a.

T paláftos visel.

6

84: II. 37.
1907: III. 37

1236

Kristóf János

képfaragó Kassán

1843-ban a kassai dóm nyugati homlokzatán levő balusztrek eltávolítására kapott megbízást.

Kemény Lajos: A kassai dóm. MMÉE Közl. 1918. 326. l.

Ecce homo polichrom fadombormű, 64 × 55 cm
XV. sz. vége. 1490

KRISTÓF *János*, szobrász az 1850—60-as években Kassán, hol egyebek közt 1856. ő restaurálta a Mária-szobrot.

E. G. I. 599 l

Schmidt Jósef:

Térdig, állva s kiss
az asztalra támaszkodi
kálla rövid, bajusza hos
keny nyakkendőjét csok
gombolta. Felirata a kep

Dr. SCHMID

min. tan

az 1896-iki ezredéves
és a m. kir. szaba

a bal kézuél: „Giehsz A."
s alól balra: „Kiadta öz
középült: „Utánnyo
jobbra: „Ny. Légrád

Könyomat,

9556 93
9557 93

KRISTÓF JÁNOS

Palánlázók ~~akvarell~~ pasztell

Fiatal képzőművészek és iparművészek kiáll. 1955

Kmetty János

Szentendre olaj

A szentendrei Művésztelep
jubileumi kiállítása
1926-1956
katalógus: Lyka Károly

Kristóf János

II. díjat nyert a szentendrei kiállítása

Szabadi György: Pest megyei képzőmű-
vészek kiállítása
Lehet Nemzet, Tfs. 1970, ápr. 10.

Kristof Janos nobrán

Kassa

A magy. orsz.-i közömszek neve & lakhelye O M K Tévkönyve 1865/6 240–45. l.

Kristóf János

Képfaragó.

A kassai Mária szoborra vonatkozó-
lag lásd Szilassy Jánost

Régi kassai mesterek. Budapesti
Hirlap. 1904. május, 3.

Kristóf Janis

Nobrun

1856 ben restaurálta a
Gassai Mária Nobrots.

+ K + 176. l

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona ..... f-rõl,

összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

rnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távirda-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Kristóf János

nobr.

lásd

Arch. Ért

1909. 435.

„Nálunk“

A rémhirterjesztőket üldözik a hatóságok és a jóérzésü közönség támogatja őket. A rémhirterjesztők pánikot, riadalmat keltenek, megzavarják az élet nyugodt menetét, evvel ártanak a nemzet érdekeinek. Azt cselekszik a nemzet életében, amit az az ember cselekednék, aki a zsufolt színházba belekiabálja vagy akárcsak megsugja a szomszédjának: tűz van! De a rémhirterjesztőknél nem kisebb, sőt talán nagyobb kárt okoznak azok az emberek, akik lépten-nyomon illetéktelen, hozzá nem értő, bomlasztó kritikájukat hangoztatják.

Maró bírálatukat evvel kezdik: „*nálunk*“.

Ahol emberek és nem angyalok végzik feladatukat, a bírálatnak mindig lesz jogosultsága s a bírálat nemcsak fény-, hanem árnyoldalakat is meg fog mindig állapitani. De természetszerüleg csak a hozzáértő, a jóakaratu, a lenditő bírálatnak van létjogosultsága. Az a *nálunk*-kal kezdődő bírálat azonban már ezzel a bevezetéssel csüggeszt és bomlaszt. Azt jelenti, hogy amit az illető kifogásol, nemcsak általános jelenség országunkban, hanem hogy másutt, idegen országban ilyen visszásságok nem fordulnak elő.

Autobuszon történt. Egy megállónál, ahol hosszabb ideig tartott a ki- és beszállás, az autobusz közönsége érdeklődéssel figyelte, amint egy német katona az utcán a rendőrhöz siet, kérdez valamit, a rendőr élénk taglejtésekkel kezd magyarázni, de máris odasiet egy úr s láthatólag felajánlja a tolmácsolást. Ebben ugyebár nincsen semmi különös, a rendőr és az utca közönsége mindig készségesen rendelkezésére áll a tájékozatlannak, akár helybeli, akár vidéki, akár idegen az illető. Az autobuszban azonban megszólalt egy jól öltözött hölgy s hangosan azt mondta egy másik hölgynek: „Jó, hogy az az úr odasietett, *nálunk* a rendőr nemhogy idegen nyelvet, de még magyarul se tud beszélni.“ Ez a hölgy erélyes rendreutasitást érdemelt volna.

Mindannyian szeretettel és örömmel nézünk intelligens, jól kiképzett, készséges rendőreinkre. Az eucharisztikus kongresszus alkalmával azt is láttuk, hányan viseltek karszalagot, amelyen meg volt jelölve, milyen idegen nyelven adnak felvilágositást. De természetesen nyelvmesterek nem mennek rendőröknek, nem is alkalmasak erre a pályára és a világ semilyen államában sem követelik meg a rendőrtől, hogy egy idegen állam nyelvét beszélje. Akadt mégis egy jól öltözött hölgy, aki a *nálunk* kezdődő mondattal nemcsak kitünő rendőrségünket kisebbiti, hanem a *nálunk*-kal közállapotainkra is sarat dob.

Nem esem a *nálunk* szóval visszaélők hibájába és nem általánositok, csak felpanaszolom, hogy sokan vannak társadalmunkban olyanok, akik nemzeti életünknek gáncsoskodó koloncai. Az ilyen emberek magyarsága nem gyökerezik a multban. Nem hallják a *nálunk* szó értelmének ezeréves, zengő visszhangját, amelyet minden teljesértékü magyar ember hall. Mit tudják ők, hogy az Árpádok korától Mátyás király koráig Európa egyik leghatalmasabb országa voltunk, amelynek müveltsége lépést tartott az európai müvelődéssel!

Elmaradt emberek ezek, akiknek még mindig az a beállitottságuk, amely az átkos kormányt szidta évszázadokig.

Emerson azt állitja, hogyha megszokott álláspontunkat megváltoztatjuk és ugy nézünk a világba, festői, szép képet nyerünk Pl. ha a megszokott partvidéket egy haladó hajóról nézzük, rögtön érdekesebbnek, szebbnek tünik fel. Aki mindig gyalog jár, fogadjon csak fel egy kocsit, járja be vele a várost és az utca képe azonnal megváltozik a szemléletében. Több példa felsorolása után Emerson végül is egy meglepő kisérletre szólitja fel olvasóit. Vessék terpeszállásba a lábukat, hajtsák le a fejüket és a lábuk között nézzenek át arra a vidékre, amelyet évekig gyakran láttak és tapasztalni fogják, mennyivel szebbnek fogják látni, mint addig.

Ajánljuk ezt a módszert gáncsokodóinknak, talál alulra szorult józan itéletük is felülkerekedik, népiesen szólva: helyrebillen az eszük.

Dr. Kardeván Károly.

LEGUJABB

Berlin az amerikai konzuli hatóságok visszahivását követeli

Berlin, jun. 19. (Német TI.) A berlini amerikai ügyvivőnek csütörtökön a külügyi hivatalban jegyzéket adtak át; ebben a birodalmi kormány rámutat arra, hogy az amerikai konzuli hatóságok és az American Express Company amerikai utazási iroda magatartása már hosszabb idő óta sulyos kifogásokra ad okot. A birodalmi kormány ezért kénytelen felkérni az amerikai kormányt, hogy mindazokat az amerikai hivatalnokokat és az amerikai konzuli hatóságok amerikai alkalmazottait a Német Birodalom, valamint Norvégia, Hollandia, Belgium, Luxemburg, Franciaország megszállt részei, Szerbia és a német csapatok által megszállt görögországi részek területéről legkésőbb julius 15-ig vonja vissza és a konzuli hatóságokat zárja be.

Egyidejüleg a jegyzékben követelik az American Express Company utazási irodának az emlitett területeken levő kirendeltségeinek bezárását és a társaság amerikai alkalmazottainak eltávolitását legkésőbb julius 15-ig, minthogy az American Express Company és alkalmazottai olyan magatartást tanusitottak, amely a Német Birodalom érdekeibe ütközik.

Mint a *Német TI* az amerikai ügyvivőnek átnyujtott jegyzékkel kapcsolatosan illetékes részről értesül, a német hatóságoknak *nagy anyag áll rendelkezésükre*, amelyből az amerikai képviseleteknek a jegyzékben megállapitott *vétkessége* kitünik. Ebből a szempontból külön kiemelik *Sidney B. Redecker* majnafrankfurti konzul, *Orsen R. Nielsen* müncheni főkonzul és *Roy E. Bower* konzul, *Alfred V. Klierott* kölni főkonzul, *Ralph C. Getsinger* hamburgi alkonzul és többek tevékenységét.

Kibővitett német-olasz gazdasági megállapodás

Berlin, jun. 19. (Német TI) Németország és Olaszország között junius 3-ától 19-éig Berlinben tárgyalások folytak a *hadigazdasági együttműködéstől* és a két ország *gazdasági kapcsolatait* érintő sok más kérdésről. Különösen azokat a kérdéseket tárgyalták, amelyek a legutóbbi *délkelet-európai politikai változásokból* adódnak Németországnak és Olaszországnak e területekhez füződő gazdasági érdekei szempontjából.

Már februárban megállapodtak abban az alapelvben, hogy a háboru tartama alatt hadifontosságu szállitások *nem maradhatnak el amiatt*, ha ily szállitások következtében a fizetési forgalomban átmenetileg esetleg kiegyenlitetlenség következnék be. E megállapodás szellemében a két kormány most *továbbmenően* megállapodott abban, hogy a katonai akciókkal összefüggő teljesitményeket *későbbi elszámolás* fenntartásával nem utalják át, hanem az az állam viseli azokat, *amelynek területén a fizetések teljesitendők*.

A tárgyalások legfontosabb eredménye volt, hogy *a hadigazdaság minden szükségletét* figyelembevevő közös programot dolgoztak ki a két ország nyersanyagellátására az 1941 december 31-ig tartó szerződési év *második* felére.

Clodius követ, a német kormánybizottság elnöke és *Giannini* nagykövet, az olasz kormánybizottság elnöke csütörtökön aláirta a létrejött megállapodásokat. A tárgyalások egy részében olasz részről *Favagrossa* tábornok, államtitkár is részt vett. *Ribbentrop* német birodalmi külügyminiszter csütörtökön fogadta *Giannini* nagykövetet *befejező megbeszélésre*.

Finnország már ellenséges terület — irja a Daily Express

Stockholm, jun. 19. (NST) A svéd lapok londoni jelentése szerint a *Daily Express* azt irja egyik csütörtöki cikkében, hogy Finnországot gyakorlatilag ma már *ellenséges területnek* kell tekinteni. Az ostromzárpolitikát illetően Anglia ma már valóban ugyanolyan elbánásban részesiti Finnországot, mint Romániát és Bulgáriát. Hogy a diplomáciai kapcsolatokat is megszakitják-e Anglia és Finnország között, az egyelőre még *bizonytalan*.

Igy él ma Páris

Egy most hazatért magyar asszony beszél a „világ fővárosának“ fekete napjairól — Legnagyobb probléma a lakosság élelmezése — Mennyi az egy hónapi fejadag?

— Csakhogy itthon vagyunk!

Ez az első mondat, amelyet ragyogó arccal, vidám boldogsággal mond *Kristóf Jánosné*, egy magyar rajzolómüvész felesége, aki most tért haza Párisból.

A szoba csendjében, ahol ülünk és beszélgetünk, a körülöttünk épülő villák zaja, a munkások kiáltozása hallatszik be, szinte önkéntelenül kinálkozik az összehasonlitás egy munkás, dolgozó nemzet és a tragikus véget ért, a problémák utvesztőjében botorkáló másik ország között. Mert ahogy beszélgetünk, a kedves magyar asszony szavaiból fekete kép tárul elénk a hajdan boldog, a „világ fővárosának“ nevezett Párisról.

A német lovagias ellenfél

Nagy vonásokban, inkább csak mozaikszerüen elmondja, hogy több mint tiz éve élt kint férjével együtt, aki festőmüvész, grafikus és rézkarcoló. Akkor mentek még ki, amikor nálunk nehéz volt megélhetést találni és különösen a müvészek előtt valóságos paradicsomnak látszott Páris. Szépen keresett a férje Párisban és volt már megtakaritott pénzük, valóságos kis vagyonkájuk. A franciák, akik általában hidegen elzárkóztak minden külföldi elől, megbecsülték férje müvészetét. Boldog évek jöttek, amelyből azonban hamar bekövetkezett a felébredés.

— Amikor kitört a német-francia háboru — mondja Kristófné —, egész Franciaország meg volt győződve róla, hogy rövid idő, hetek, sőt napok alatt meg fogják verni a régi, gyülölt ellenfelet, a németeket. Hogy mennyire tájékozatlanok voltak, mi sem jellemzőbb, hogy már 10—12 kilométerre dörögtek Páristól az ágyuk, ők még mindig vakon biztak a győzelem lehetőségében.

Megjegyezzük, hogy mindenütt ugyanez a jelenség volt észlelhető, ugy a belgiumi, mint ujabban a jugoszláv és görög háboruban is.

— A francia — jegyzi meg — mindig erősen hazafi volt. És elfogult. Külföldre nem igen utazott s igy természetesen nem ismerhette még azt sem, akit legjobban kellett volna, saját szomszédját. Mikor rádöbbentek, hogy Páris sorsa megpecsételődött, az ellenkező végletbe estek. *A legfantasztikusabb rémhirek kezdtek elterjedni*, többek között, hogy a németek kegyetlenek, vérengzők, levágják a gyerekek kezét, lábát. Amikor a németek bevonultak, először csodálkoztak, hogy a németek is „emberek“. Meglepetten látták a németek tökéletes fölszerelését. Ámuldozva lökdösték egymást a bulvárok szélén álldogálva: nézzétek, milyen fényes a csizmájuk. A németek udvariasak voltak mindenkihez, ennivalót osztottak szét, amire a legnagyobb szükség volt. Igy aztán hamarosan megfordult a közhangulat, mindenki elismerte, hogy a német lovagias ellenfél.

Nehéz napok, nehéz hónapok

A megszállás után lassan, ha csendesebb, akadozóbb folyással is, de mégis csak megindult az élet. Már dolgozni lehetett. Az átlagos napi kereset 60—70 frank, ami eleinte, tekintve az élelmiszerek akkori árát, elég türhető volt. *A németek katonai közigazgatása mintaszerü és tökéletes volt.* Elmondja Kristófné, hogy a német katonai hatóság, amikor jelentette, hogy kisleánya még a háboru kitörése előtt egy, a svájci határ közelében levő francia nyaralóhelyre került és azóta nem tudnak róla semmit, azonnal intézkedett. Két nap mulva már Párisban volt a kisleány.

— Ahogy azonban multak a hetek és a hónapok — sóhajt fel az asszony —, egyre nehezebb lett az élet. Különösen az élelmezés terén mutatkoztak nehézségek. Mindennek rohamosan felszökött az ára. Először a tojás tünt el, azután a hus, majd a zsir. Az áruházak is kiürültek, ruhanemüt sem lehetett kapni, csak „feketén“, ami azt jelenti, hogy *a rendes árnál három-négyszeresénél többe került* és csak titokban lehetett vásárolni. Végül *maguk a franciák kérték a német katonai hatóságokat, vezessék be a Németországban olyan jól bevált jegyrendszert.* Az első alkalommal még elég normális adagokat lehetett megállapitani, az élelmiszerüzletek ugy ahogy ki is szolgáltatták az előirt mennyiségeket.

Az angol blokád hatása

Franciaországnak választania kellett, mit tegyen. A legegyszerübb, legkézenfekvőbb megoldásnak az kinálkozott, hogy belekapcsolódik az uj rendbe és „együttmüködik“ Németországgal. Ennek a fordulatnak az lett a hatása, hogy némileg enyhült a német-francia ellentét, ezzel szemben az angolok kimondották a legszigorubb blokádot. Elszakitották Franciaországot legtermészetesebb élelmiszerforrásaitól, a gyarmatoktól.

— Az angolok azonban rosszul számitottak — mondja Kristófné —, mert a mostani igen sulyos helyzetért elsősorban mindenki az angolokat okolja. A régi fegyverbarátból igy lett ellenség és igy lett, ha nem is barát, de legalább rokonszenves ellenfél a hajdani gyülölt ellenségből.

Egy kiló hus — egy hónapra

— Hogy milyenek most a közélelmezési viszonyok — Kristófné listát vesz elő —, közölhetem a legutóbbi adagleszállitás statisztikáját. *Egy hónapra* — még egyszer megismétli —, *egy hónapra jár személyenként egy kiló hus, öt kiló krumpli, alig fél kiló margarin,* mert zsirnak se hire, se hamva, *fél kiló cukor,* erről is inkább csak jegyet kap az ember, amit azonban nem tud beváltani seholsem. A kenyéradag is egyre csökken. Ma az a helyzet, hogy egy munkás napi kenyéradagja pontosan negyed kiló. Tejet csak gyermekeknek, öregeknek és betegeknek adnak. A jegy negyedlitert engedélyez naponta. A legnagyobb probléma azonban itt is a jegy beváltása. *Egész kerületekben alig akad egy-egy tejcsarnok, ahol néhanapján tejet lehet kapni,* ennek persze villámgyorsan elterjed a hire, rendőri készültség áll ilyenkor a csarnokok előtt, hogy rendet tartson a tolakodó, sorbanállók között. Még egyetlen igen jellemző adatot emlitek meg: tojást néha „jó összeköttetéssel“ lehet ugyan szerezni, de akkor egy darab ára 350 frank, mig az átlagos napi kereset ma sem igen éri el a 100 frankot.

A franciák most egyedül a németektől várják az élelmezési nehézségek megoldását. Ma már az a helyzet, hogy a megszállt, sőt a meg nem szállt részeket is a németek élelmezik.

— Nehéz próbát kell kiállani a franciáknak — fejezi be beszámolóját Kristóf Jánosné —, de remélhetőleg tanulni fogunk belőle.

Dr. Pados Pál.

BUDAPESTRŐL

60 perc: ARAD, WIEN
70 perc: NAGYVÁRAD
75 perc: KASSA
2 óra: KOLOZSVÁR, UNGVÁR
3 óra: BRESLAU, BUKAREST, MAROSVÁSÁRHELY, PRÁGA
4 óra: BERLIN, SZÓFIA
6 óra: SALONIKI
7 óra: ATHÉN
9 óra: ZÜRICH
10 óra: STOCKHOLM

REPÜLŐGÉPPEL!

Expres Takaros

MAGYAR DIVATCSARNOK

TAKAROS, női ruha, különböző vidékek stilizált népviselete szerint „békebeli“ karton anyagból, egységes árcsoportban..... P 12.80

TAKAROS, női ruha, karton vagy müs. flokon anyagból munkásabb hímzés v. rátétdísszel, több fajta, — egységes árcsoportban..... P 14.80

Amit ezzel nyujtunk, az már bűvészmutatvány! Akármelyik többet ér mint amennyibe kerül

NAPI HIREK

Tilos a zsemlyesütés!

A MTI jelenti: A kormány rendeletet adott ki, amelynek értelmében sütőüzemben és vendéglátó-ipari üzemben vizeszsemlyét készíteni és forgalomba hozni — a közellátá i miniszter további rendelkezéséig — tilos. A főszolgabiró (polgármester) az ipartestület meghallgatásával engedélyt adhat arra, hogy a kórházak, a gyógyintézetek és a betegségük miatt erre ráutalt személyek részére egyes sütőiparosok meghatározott mennyiségü vizeszsemlyét készithessenek. A közellátási miniszter a sütő-, a cukrász- és a vendéglátóipari üzemekben a l elttésztafélék készitését és forgalombahozatalát is korlátozhatja.

— **A Magyar Élet Pártja** csütörtöki klubnapján vitéz Bonczos Miklós államtitkár a bukovinai székelyek hazatelepitéséről tartott előadást. Németh Kálmán plébános tájékoztatást nyujtott a bukovinai székelyeknek román uralom alatti életéről és ennek a népnek különleges kérdéseiről.

— **Egy debreceni sütőüzemben elkoboztak tizenötezer kilogramm lisztet.** Debrecenből jelentik: *Lossonczy István* főispánnak, Debrecen közellátási kormánybiztosának, tudomására jutott, hogy az egyik debreceni sütőiparos, *Hegedüs Albert*, kenyeret csempészett ki a városból és a környéken a megállapitott maximális áron felül értékesitette. A főispán intézkedésére a rendőrség házkutatást tartott a sütőmester üzemében és az ott talált *tizenötezer kilogramm lisztet lefoglalta, elkobozta* és a város közellátási hivatalának rendelkezésére bocsátotta. Hegedüs Albert ellen árdrágitás cimén eljárást inditanak.

— **Ravasz László püspök Veszprémben.** A Református Jövő szerkesztősége háromnapos lelkész-konferenciát rendez Veszprémben. Ravasz László püspök pénteken érkezik a konferenciára.

— **A katonai közigazgatás alatt álló területekkel való postai csomagforgalomban** jun. 25-étől kezdve a rendes, dijövek szerinti csomagdijszabás lép életbe. A csomagokra fennálló suly- és tartalomkorlátozások továbbra is érvényben maradnak.

— **Vasárnap ajánlják fel Kassa városát Krisztus Szivének.** Kassa városa — mint ismeretes — határozatot hozott, amelyben a polgármestert megbizta azzal, hogy ünnepélyesen ajánlja fel a várost Krisztus Király Szivének. A felajánlás vasárnap történik meg. Az ünnepséget dr. Madarász István kassai megyéspüspök nyitja meg szentbeszéddel.

— **Aratás a Délvidéken.** Ujvidék katonai parancsnoksága utasitotta a gazdákat, hogy az aratási munkákra csak délvidékieket szerződtessenek. Egyuttal utasitották őket, hogy *tegyenek meg minden előkészületet az aratásra.* A katonai parancsnokság abból a célból, hogy a mezőgazdasági munkásságnak minél több munkaalkalom nyiljék, *a gépek használatát az aratáson megtiltotta.*

— **A soproni Szent Orsolya-rend apácái** önként tett fogadalomból a zárdát nem hagyják el és a külvilággal a zárda falain kivül személyes érintkezést nem tartottak fenn. Báró Apor Vilmos győri megyéspüspök legutóbbi soproni tartózkodása alkalmával közölte XII. Pius pápa rendelkezését, hogy — mivel a zárda tanitással és neveléssel is foglalkozik —, kivánatos, hogy az apácák a külső élettel is fenntartsák a közvetlen kapcsolatokat. Ezért őket erre vonatkozó fogadalmuk alól feloldja.

— **Névmagyarositás.** A belügyminiszter engedélyével Prommer Ferenc esztergomi városi számvevőségi főtanácsos és gyermekei családi nevüket Perédy-re változtatták.

— **Dr. Dóra Mihály: Az egyházi adó és az egyházközség alapkérdései az egyházi és a világi jog szerint** cimmel értékes tanulmányt irt, amely a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem egyházjogi szemináriumának értekezései között jelent meg. A mű teljes tudományos kifejtését adja a katolikus egyházközségek és a katolikus egyházi adó jogi alapjának, jogi természetének és ezzel hézagot pótol a magyar tudományos irodalomban.

— **A kolozsvári olasz kulturintézet** nagyszabásu kiállitás keretében mutatja be az olasz kultura kolozsvári emlékeit. A nyomtatványok és könyvek tömege tanusitja, hogy már az 1500 előtti olasz szellemi termékek is eljutottak Kolozsvárra. A kiállitást pénteken nyitja meg Bottai olasz nemzetnevelésügyi miniszter.

— **A kolozsvári Apolónő és Védőnőképző Intézet** szeptemberben kezdődő tanfolyamara pályázatot hirdet. Kérvényeket julius 30-ig lehet benyujtani az igazgatósághoz (Kolozsvár, Mussolini-ut 70—72.), ahol közelebbi felvilágositást adnak.

— **Házasság.** *Madari Ilona* és *Székely László*, a Magyar Nemzet igazgatója, házasságot kötöttek.

Vig Edit Mária testnevelési tanárnőt 21-én, este 7 órakor vezeti oltárhoz dr. *Simor István* m. kir. pénzügyi tiktár, tart. hadnagy a várplébánia templomban. Tanuk, a menyasszony részéről ifj. *Teischmann Ferenc* földbirtokos, a vőlegény részéről *Srieghert Vendel* műsz. főtanácsos. Az esketési szertartást dr. *Ádám György* kollégiumi prefektus végzi.

Ajtay Sára és dr. *Gyimesi Károly* min. segédfogalmazó 21-én este 7 órakor tartják esküvőjüket a Szilágyi Dezső-téri ref. templomban.

Megvizsgálják az 50 évesnél idősebb házakat

Gáspár Antal rajza.

A Közmunkatanács legutóbbi ülésén egy évvel meghosszabbitották a megvizsgálásra szánt időt.

„Bszkrt" nóta

Hatos villamosra ültem,
S csak ekkor derült ki,
Nem fogok a Nyugatinál
„Hurokra kerülni."

Megyek haza, Budára,
Szigoru nőm vár ott,
Nem mondhatja ezután, hogy:
„Görbe uton" járok! . . .

(*)

— **Érdekes találmány a muzeumi lopások megakadályozására.** Raymond Langlois francia feltaláló kis készüléket szerkesztett, amely a jövőben megakadályozza muzeumok meglopását. A készülék higanyedényből és fotocellából áll. Rendkivül érzékeny és a készülékkel őrzött tárgy legcsekélyebb érintése esetén azonnal fény- és riasztójelet ad. A muzeumi őrök tehát rögtön gépi értesitést kapnak, mely kiállitási tárgyat érintették meg jogosulatlanul. Mindössze egy őrnek kell a készülékre felügyelnie, mert az egyes tárgyakon elhelyezett riasztók egyetlen központba jeleznek, még pedig az őrzött tárgynak megfelelő szám felvillanásával. Mind a feltaláló, mind pedig a muzeumi szakértők nagy reménységeket füznek a találmányhoz, amelyet rövidesen kipróbálnak a francia muzeumokban. Langlois már korábban feltünést keltett szavazógép-találmányával, amelyet az Egyesült Államok több parlamentjében nagy sikerrel használnak ma is, bár a francia kamara annakidején nem volt hajlandó megpróbálkozni vele.

— **Románia lakossága** a legutóbbi népszámlálás adatai alapján 13,492.983 lélek. A lakosság 1930 óta 14 százalékkal szaporodott. Bukarest lakóinak száma 999.658.

— **Szalontay Gyula: Olaszok vezére — magyarok barátja.** A hosszabb idő óta Olaszországban élő szerző érdekes könyvében végigvezeti olvasóit Mussolininak, Itália ujjáteremtőjének életén. Megkapó és szines képekben, riportszerüen és mégis mély emberi megértéssel vázolja fel a nagy államférfi életutjának egyes állomásait. Megismertet a dolgozó tömegek emberségesebb sorsáért vállalt nagy munkával és mindezekkel párhuzamba állitja a nagy államférfiu harcát a magyar revizios politika diadalra jutásáért. Végigkisér a szerző ezen a küzdelmes, de dicsőséges uton, amelynek magyar vonatkozásban utolsó mozzanata a Délvidék visszatérése. Az érdekes könyvet a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda adta ki. (*P. P.*)

— **Budapest székesfőváros központi szociális telepének néphivatala** (Vág-utca 14. I.) minden csütörtökön (ünnepnap kivételével) este 6—8 óráig ingyen tanácsot ad szegénysorsu hozzáfordulónak közigazgatási jogi kérdésekben, okmányok beszerzésében segitséget és a hatóságokkal való érintkezés ügyében utbaigazitásokat nyujt.

— **Tanul, üdül, szórakozik** a debreceni *Nyári Egyetemen* külföldiek társaságában.

Vizállás

Duna: Pozsonynál és Baja—Mohács között árad, másutt apad. Pozsonyig alacsony, Oroszvár—Paks között közepes, lejebb magas vizállásu. Schärding 334, Passau 547, Aschach 290, Struden 462, Stein 385, Bécs 392 (holnap 372), Pozsony 282, Komárom 398, Budapest 365 (holnap 358), Paks 280, Baja 402, Mohács 436, Gombos 510, Ujvidék 478. *Rába:* Szentgotthard —20. *Dráva:* Barcs 40, Drávaszabolcs 142. *Tisza:* Tiszaujlaknál árad, máshol apad. Záhonyig alacsony, Tokajnál közepes, Tiszafüredtől lefelé magas vizállásu. Máramarossziget 97, Visk 35, Tekeháza 28, Tiszaujlak 22, Vásárosnamény 135, Tokaj 296, Tiszafüred 414, Szolnok 562, Csongrád 561, Szeged 584 (holnap 577), Titel 520. *Szamos:* Dés 55, Szatmárnémeti 60. *Bodrog:* Bodrogszerdahely 264. *Sajó:* Bánréve 113. *Hernád:* Hidasnémeti 78. *Berettyó:* Margitta 26. *Körösök:* Csucsa 25, Nagyvárad —60, Békés 290, Gyoma 438. *Maros:* Marosvásárhely 55. Makó 189. *Balaton:* Siófok 92. *Velencei-tó:* Agárd 130.

*

A nap kel 4.46-kor, nyugszik 20.44-kor; a hold kel 2.24-kor, nyugszik 16.27-kor.

— **Államfelforgatási bünügy az ötöstanács előtt.** A büntetőtörvényszék ötöstanácsa dr. *Szüts Jenő* elnöklésével több napon keresztül tárgyalta *Bürger Imre* foglalkozásnélküli egyén és több társa bünügyét, akik ellen az ügyészség államfelforgatás büntette miatt emelt vádat. A tárgyalás anyagára az elnök közlési tilalmat rendel el, de megengedte az itélet rendelkező részének közlését. Eszerint az ötöstanács *Bürger Imrét nyolchónapi börtönre, Rózsavölgyi Tivadar munkást államfelforgatás vétsége miatt nyolchónapi fogházra, Gaál Ibolyát pedig egyhónapi fogházra itélte el.* Még néhány vádlott is szerepelt a bünügyben, akik ellen a följelentési kötelezettség elmulasztása miatt indult meg a bünvádi eljárás. Ezeket a büntetőtörvényszék fejenként *kétheti fogházra itélte el.* Bürger és Rózsavölgyi itélete még nem jogerős.

— **A maximális árhoz semmiféle cimen sem szabad egy fillért sem hozzászámitani.** A nagykanizsai törvényszék hat sármelléki vegyeskereskedőt, *Harsányi Imrét, Horvát Istvánt, Jandli Lajost, Brieger Tivadart, Bohár Lajost és Pető Józsefné Hegedüs Máriát* árdrágitó visszaélés büntettéért *fejenkint hathónapi börtönre itélte,* mert a petroleum literjét a maximális 52 fillér helyett 56 fillérért árusitották. A vádlottak védekezése az volt, hogy a többletet fuvarköltség cimén számitották fel, mert a petroleumot saját költségükön kellett Keszthelyről fuvaroztatniok. Az itélet azonban kiemelte, hogy *a maximális árhoz semmiféle cimen, tehát fuvarköltség cimén sem szabad egyetlen fillért sem hozzászámitani.* Ezt az itéletet a Kuria Szolnok-tanácsa jogerőre emelte.

— **Találkozó.** A nagyszombati kir. főgimnázium 1901-ben érettségizett növendékei jun. 25-ikén Budapesten találkoznak. Részvétel bejelentését kéri Rajczy Géza főkapitányhely. (Veres Pálné-u. 24. Tel.: 182—920.)

— **Adomány a Magyar-Német Társaságnak.** A magyar-német kulturális és baráti kapcsolatok ápolására alapitott Magyar-Német Társaság részére dr. Lübbert Erich berlini lakos 20.000 pengőt adományozott. Az adománytevőnek budapesti tartózkodása alkalmával Tasnádi Nagy András, a Magyar-Német Társaság elnöke személyesen fejezte ki köszönetét.

— **A Magyar-Finn Társaság** a finn néprokonsági társaságoktól a Délvidék egy részének visszatérésn alkalmából meleghangu levelet kapott, amelyben a testvérnemzet őszinte örömének ad kifejezést.

— **Az ujságkiadó tisztviselők nyugdijegyesülete** 26-ra hirdetett közgyülését közbejött akadályok miatt *julius hó elsejére halasztotta.*

— **Rendőri hirek.** Kőszegi Antalné 64 éves háztartásbeli asszony a Simorfalvi-uton levő lakásában gázzal megmérgezte magát és meghalt. — A Ferenc József-hid budai oldaláról a Dunába ugrott Bujdosó József bognársegéd. A motoros őrség kimentette, a mentők a Rókus-kórházba vitték. — A Vilmos császár-uton egy taxi elütötte Wilhelm Margit 62 éves nőt. A mentők agyrázkódással a Rókus-kórházba vitték. — Begyáts László tanár feljelentést tett a főkapitányságon, hogy egy 5-ös autobuszon elloptak tőle egy pénzesboritékot, amelyben 3000 pengő hivatalos pénz volt. A nyomozás megindult.

Egyesületek és előadások

A Gömbös Gyula Társaság felkéri mindazokat, akik vasárnap a Kerepesi-uti temetőben Gömbös Gyula siremlékének felavatása alkalmával koszorut akarnak elhelyezni, koszoruikat vasárnap legkésőbb 11 óráig juttassák el a felavatandó siremlékhez.

A Magyar Haditengerészeti Egyesület Zrinyi-csoportja vasárnap d. e. ½10-kor a Columbus-utca 43. sz. alatt lévő helyiségében zászlóavató ünnepséget rendez.

Az Országos Kaszinó gróf Széchenyi István 150. születésnapja alkalmából szeptemberben nagyszabásu emlékünnepélyt rendez.

Kerti ünnepély a Margitszigeten. A Magyar Athletikai Club ifjusága szombaton, jun. 21-én este a margitszigeti MAC-házban és kertjében ismétli meg azt a nagysikerü garden partyt, amely két hét előtt a tavaszi társadalmi események középpontja volt. Az ünnepséget bevezető müsor keretében társaságbeli leányok mutatnak be táncjeleneteket. Felvilágositás és meghivóigénylés a MAC titkárságánál a Margitszigeten, 120—413 számu telefonon is.

Visszavert brit légi támadás egy német hajókaraván ellen

Berlin, jun. 19. (Német TI) Csütörtökön az esti órákban három *Bristol* mintáju brit harci repülőgép mintegy két tucat vadászgép védelme alatt a La Manche csatorna partja közelében támadást kisérelt meg egy *német hajókaraván* ellen. A hajókaraván biztositó nyolc ME 109 mintáju német repülőgép azonnal harcba szállt a háromszoros túlerőben levő ellenséggel, az ellenséges harci repülőgépek kénytelenek voltak célzás nélkül ledobni bombáikat, hogy könnyebben menekülhessenek és a vadászrepülők visszafordultak. A hajókaraván *sértetlenül és akadálytalanul* folytatta utját. Német részen nem volt repülőgépveszteség.

Rövid hirek

II. Péter volt szerb király néhány napi egyiptomi tartózkodás után visszatért Jeruzsálembe.

Roosevelt elnököt csütörtökön az oxfordi egyetem diszdoktorává avatták.

Romának május végén 1,388.400 lakosa volt.

Egyiptom katonai kormányzója hirdetmény utján megtiltotta, hogy külföldi rádiók műsorát hallgassák. Az egyiptomiak ezentul csak az angol és egyiptomi rádiót hallgathatják.

A stockholmi „Dagens Nyheter" értesülése szerint a svéd birodalmi gyülés a jövő hét vége felé titkos ülésre ül össze. Az ülést valószinüleg junius 27-én, vagy 28-án tartják meg. A napirendről semmit sem tudni.

A „Times", nyilván a brit kormány tudtával és jóváhagyásával, azt javasolja, hogy engedjenek át az Egyesült Államoknak angol repülőtámpontokat az afrikai Brit-Gambia gyarmat területén. A lap szerint ezek a támpontok lényegesen fokoznák a braziliai területen átengedendő támpontok hatékonyságát. Brazilia tudvalevően éppen most tárgyal az Egyesült Államokkal egyes légi támpontok átengedése ügyében.

A thaiföldi törvényhozás egyhangulag ratifikálta a Thaiföld és Indokina közt létrejött békeszerződést.

— **A husfogyasztási korlátozások enyhitését kérik a vendéglők.** A vendéglősipartársulat felterjesztést intézett a közellátási miniszterhez a husfogyasztás korlátozásainak enyhitése érdekében. Kérték a hustalan napok számának csökkentését, a borjuhusfogyasztás szerdai tilalmának felfüggesztését. Ha ez nem volna teljesithető, ugy a nyári időszakban csak kedden és pénteken legyen hustalan nap. Kérték továbbá, hogy tegyék lehetővé a vendéglősöknek, hogy az étlapon feltüntetett ételeken kivül más ételeket is készithessenek pótlólag, ha az étlapon szereplők közül egyik-másik már elfogyott.

— **A tengerilisztet zár alá vették.** A MTI. jelenti: A kormány rendeletet adott ki, amelynek értelmében a liszttel való takarékos gazdálkodás ujabb szabályozásáról 1941 február 8-án kiadott kormányrendeletben emlitett malmok tulajdonában levő tengeriből kiőrölt tengerilisztet zár alá helyezettnek kell tekinteni és azt csak a közellátási miniszter engedélyével szabad elidegeniteni vagy felhasználni. A zár alá helyezett tengerilisztet a közellátási miniszter vagy az általa megbizott szerv igénybe veheti.

— **A Pesti Hirlaphoz érkezett adományok.** A Horthy M. Nemzeti Repülőalapra: Sármán Tibor, Kispest 5 P. — A H. O. N. Sz. javára: Bobán Vince, Zenta 10 P. — Urmánczy Nándor szobrára: Özv. Moiret Lajosné, Balatonfüred 10 P, dr. Hidvigi Gábor 5 P, Nagy Károly 3 P, Dongó Mihály 2 P. — A Jótékonysági Napra érkezett: Özv. Moiret Lajosné, Balatonfüred 10 P.

— **A Postatakarékpénztár Árverési Csarnoka** jun. 20—22-ig rendezi 98. aukcióját. Látogatási idő fél 10-től d. u. fél 2-ig, 20-án fél 4—6-ig is. Az árverést jun. 23-tól jul. 4-ig tartják, naponkint fél 4 órai kezdettel.

— **Letartóztatott óvadékcsaló.** Oláh Istvánné, favágó felesége megismerkedett Izsák Herman volt penziótulajdonossal, aki azt igérte neki, hogy őt és férjét a balatonlellei penziójában álláshoz juttatja. Az asszonytól 400 pengő óvadékot vett fel. Amikor néhány nap mulva az asszony Balatonlellére utazott, kiderült, hogy Izsáknak nincs ott penziója Feljelentést tett a rendőrségen, s ekkor kitünt, hogy Izsák rovottmultu és többektől vett fel pénzt hasonló igérettel. Letartóztatták.

— **Halálozás.** *Gárdos Kálmán* Máv. nyugdijas junius 18-án 60 éves korában, hosszas szenvedés után, elhunyt. Temetése junius 20-án fél 5-kor a rákoskereszturi kat. temetőben.

Seregi Arturné 49 éves korában *Budapesten* meghalt. Pénteken fél 5 órakor temetik a farkasréti temetőben.

Radanovics Mihály gyógyszerész, 41 éves korában váratlanul meghalt. Temetése 21-én ½4 órakor lesz a farkasréti temetőben.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Kristóf János

kiállított festménye:
Fa, olaj, 70 x 95 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

10. l.

Kristóf János festő

Szerepel a Fiatal magyar
Képzőművészek kiállításán
Moszkvában

Magyar Ifjúság 1961 XI. 11

M.D.K.

Kristóf János, festőművész

1958-ban a Müv.Miniszterium által a Múz.-nak vásárolt "Uszály" c. képe. Ltsz: 58.20.1. 12c.0.

F. Petres Éva: Uj szerzemények.

Az István Király Múz. évkönyve. Alba Regia. II-III. 1961-62. Székesfehérvár, 1963

mdk.

Kristóf János

Műve a kiállításon

(Barabás) Pest megyei Képzőművészek Tárlata
Vak Vak Bottyán Múzeum

Népművelés, 1962, 7. sz. 27. l.

Kristóf János

Palántázók, pasztell

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. junius, 22 l.

MDK

Kristóf János

Esti tagozatosok, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.

1964. máj.

Kristóf János
festő

M.D.K

Resit vett a váci tailaton

Végvári Lajos: Pest megyei képzőművészek.
Művészet, 1967. julius – 44 lap

Kristó János

Jenei Erzsébet: Kristó János. - Utunk /Kolozsvár/ 1968. 41.sz.11.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

164. l.

Kristóf János MDK

Falu, olf.

Műcsarnok 1957. Tavaszi Tárlat

MDK

Kristóf János

Malmozó gyermekek, o.

Reggel, o.

X. Magy. Képzőműv. kiáll. Miles. 1965.

Kristóf János MDK

Darálóban munka kezdete, olf.

Őszi alkonyat, olf.

Nágyanyó unokával, olf.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Králóy János

Gyermekrépeit méltatlyás

Tanulmányok a 2 millios vásárlásról
Mcopy. Kepz. Szöv. 1966
D. Fehér Zsuzsa cikke

35 l.

Kriglóf fáma

Képét cím nélkül zielmélik

Tanulmányok a 2 millió
tabloidép vásárlóról, hogy
kapt. hőv. sofmás zitva

1966

891

Kristóf János MDK

Malmozó gyerekek, olf.

Reggeli, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kristóf János szobrász-rézmüves

A Kassai Immaculata szobor története
Kosice-Kassa, 1928. 37.l.

MDK

Kristóf János

Kisoroszi Dunapart, o.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

Kristóf János

Falu, olaj, 70 x 95 cm

Budapest Műcsarnok kiadítása 1957,
Kat. nevk. kisdéfiné kisimi) tévi

10.

Kristóf János

inűtermébe látogattak a Szentendrén táborozó képzőművén úttörők.

Kis művének
Pestmegyei Hirlap, 1967. júl. 1. 4.o.

Kristóf János

A XII. megyei képzőművészeti kiállításon
1000 Ft-s jutalomban részesült.
Megnyitó és díjkiosztás: 1966. aug. 20.

XII. megyei Képzőművészeti kiállítás
Pestmegyei Hírlap 1966. aug. 20. 5. o.

Kristóf János

4. tájképpel vett vért a váci megyei táclaton.

Pruckner Pál: Gondolatok a megyeképzőművészeti életéről

Pestmegyei Hírlap. 1966. szept. 4. 8. o.

Kristóf János

Dunabogdányi festő
A főiskolán Szőnyi István és Bernáth
Aurél tanítványa volt.
Művei nerepeltek az utolsó orszajos képzőművészeti
kiállításon. Miskolcon és Vácott
kiállított.
Művének ~~[illegible]~~ képe is.

A festői táj festője
Pestmegyei Hírlap 1967. ápr. 15. (kentendre)

Kristóf János MDK

Kapálók, olf.

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kristóf János
Csendélet, olaj

II. Magy. képzőműv. kiáll. Műcs. 1951. nov.
7 l.

KRISTÓF János

Kapálók, fest.

Erdei S.: Az élet pillanatai a kiállításon

Irodalmi Újság 1956 VII ét. 4 sz. jan 28, 2[illegible]

MDK

Kristóf János

Dutka M: A IV. M. kÉpzm. Kiáll. festményei. MN.
1954. jan. lo. 5 l.

MDK

Kristóf János festő

Palántázók

Artner T: Fiatal képzőművészek és iparm.kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4 l.

MDK

Kristóf János

Fiatal képző- és iparművészek kiáll. akv. és passt.
Ernst Muz. 1955. jun.

Veszprém

Tolbuhhin marsal út 6. Havranek
1775-ben, a kapuzárókő évszáma szer
a teológiai tanárok szállása.

(Zukesics-Pfeiffer: A veszprémi püspö
Korompay György: Veszprém. II. kiadás,

MDK.

Kristóf János nebrán

1865. Klimkovics Ferenc bejelenti öt, mint művészt a KT-nek

MDK-A-I.-1/247.

MDK

Kristóf János képfaragó

Mária-emlékoszlop restaurálása 1856-ban

Kenány Lajos: Kassai építőmesterek. MNÉK Közl. 1940. 176 l.

Kristóf János MDK

Kosárfonó lányok, olf.

Mücsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kristóf János

Szénagyüjtés, olf.

Dunabogdányi kőbánya uszályokkal, olf.

Műcsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kristóf János

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1951.II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kristóf János, Jestö MTSh

Gyerekek c. kompozíciója.

Repr.

— : Vizsgázik a zsüri 2

Dp. 1966. aug. 6.

ESTI HIRLAP

MDK

Kristóf János, festő

Szénagyüjtés. Olf.
Dunabogdányi kőbánya uszályokkal. Olf.

Mücs.-IV.K.Képz. Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 8.l.

MDK

Kristóf János,festö

Falu. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.lo.1.

MDK

Kristóf János festőm.

a Munkácsy-díj III. fokozatát kapta

Kiosztották a művészeti díjakat. Népakarat, 1957, ápr. 4.

MDK

Kristóf János

Falu, of.

Tav. Tárl. 1957. Mics.

MDK ---

Kristóf János, festö

Kosárfonó lányok. Olaj.

/Mücsarnok?/.-III.Képzömüv.kiáll. 1952.dec.-1953.márc.
Kat. 8.l.

M.D.K

Kristóf János
festő

Nagyanya unokájával "című
művével vett részt a moszkvai kiállitáson.

A. Ny. Tyihomirov: Magyarország fiatal művészei
Művészet, 1962. március – 37 l.

M.P.K.

Kristóf János
festő

Varródában" c. képe
"

Bolgár Kálmán: A fiatal képzőművészek találkozója...
Élet és irodalom, 1960. febr. 19.

M.T.K.

Kristóf János, festő

MDK.

„Varrodában" c. kompozíciójában a néhány ér előtti diplomamunkák merev modellfestésének nelleme kísért."

Péter Imre: A fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása az Ernst Múzeumban

Népszabadság BP. 1960. febr. 5. 8. l

Kristóf János festő M.D.4.

„Dunabogdányi Kőbánya uszályokkal"
c. képe a IV. képzőművészeti kiállításon.

Redő F.: IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Művtört. Közl. 1954 1 sz. 165

Kristóf János
festő

M.D.K

Kerítéscsinálók (repro)

Simon Gy. Ferenc: Beszélgetés megnyitó előtt.
Magyar Ifjúság, 1961. ~~[illegible]~~ május 13.

MDK

Kristóf János, festö

Csendélet. Olf.

Bp.Mücs.-II.Magy. Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Kat. 7.1.

MDK .

Kristóf János festő

"Kapálók" /olaj/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás

Mücsarnok,1955.18.1.

M.D.4.

Kristóf János
festő

Parasztábrázolásokat mutat
be a kiállításon.

Aradi Nóra: A fiatal képzőművészek stúdiójának III kiállítása
Művészet, 1961. Augusztus — 12 l.

Kristóf János festő M.D.K.

2000 forintos III. díj Reggeli c. képéért.

Kiosztották a Képzőművészeti Alap festménypályázatának díjait.

Magyar Nemzet 1963. november 21. 4.l.

Fénykép

Mülegné.

Képzőművészeti Főiskola: 508 ltsz.

Kristóf János: Kosárfonó lányok.

Diplomamunka: 1951/52.

Festmény

Negatív nincs.

Kristóf János, festő MDh

A Tvorcsesztvo c. folyóirat Tyimirov műtörténész cikkének illusztrációjaként képeit közli.

– : Ma hallottuk 2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. ápr. 24.

Fénykép

Magyar Foto: GK 1025/1 Hegedűsné

Kristóf János: Csendélet
Olaj

1951. X. 25.

Neg. van

KRISTÓF JÁNOS

Kosárfonó lányok. Olaj 160x125.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

M.D.Y

Kristóf János
festő

„Reggeli" című képével a Kép-
„osarnok" „Magyar tájak, embe-
rek" vándorkiállitásán a
III. dijat nyerte.

Szelesi Zoltán: Harlom szegedi tárhatról.
Művészet, 1965. szeptember - 47 lap

Kristóf János Kőfaragó Kassán.

XIX. szd. eleje.

Archaeologiai Értesítő

XXXV. 1915, 152.

Kristóf
Kristóf János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 MÁR 20.
GÁZLÁNG

1021

Sok sikerült kulturális rendezvényt szervezett már a mozdonygyári szakszervezet művelődési bizottsága. A legújabb falragaszok Kristóf János Munkácsy-díjas festőművész látogatását hirdetik

Az újjá

DIÉTÁS ÉTK
JA I. TURNUS
az alábbi turnu
A diétás étla
12.20 óráig:
EKGY, szállítá
gyáregység, üze
rázs, vezérigazgatóság.

DIÉTÁS ÉTKEZÉS IDŐPONTJA II. TURNUSBAN (206 fő) 12.20—12.40 óráig:
szerszámgyáregység, hajtóműgyáregység, vízgépgyáregység, személyzeti főosztály, munkavédelmi osztály, importosztály, kereskedelmi főosztály, műszaki igazgatóság, jogi főosztály, jármű üzemellátó osztály, külső szerelési osztály, bérelszámolási osztály, ellenőrzési osztály, külkereskedelmi főosztály, 1243-as műhely, SZTK, anyagátvételi osztály, tervgazdasági főosztály, fővállalkozási főosztály, GYEGO, acélmű gyáregység, gyártásfejlesztési főosztály, MEO főosztály, kultúrház.

ÉTLAPSZERINTI ÉTKEZÉS IDŐPONTJA I. TURNUSBAN (159 fő) 13—13.20 óráig:
vagon MEO, vagon termelési vagon műszaki osztály, vagon II. termelési osztály, vagon gyártáselőkalkuláció, GYEK, vagonszer-

szivattyútervezési osztály, mérésügyi osztály, KGST, 1222-es műhely, kohászati értékesítés, szállítási osztály, gyártmányfejlesztési osztály.

A „Bem József" Ip
tanulók

A Bem József Ipari Szakközépiskola (Budapest, VIII., Kun Béla tér 1.) az általános iskola VIII. osztályát ebben az évben végzett tanulók közül a következő szakmákban még elfogad jelentke-

Kristóf János

Este, olaj 60×80

Dunabogdány, olaj, 60×100

Duna-Műhely '70.
Vác, Madách Imre Műv. Központ
1970. aug - sept.

Kristóf János

Visegrád olaj 70×100

V. Balatoni Nyári Tárlat
1970. Keszthely

mait fedezhetjük fel a szobron; a képfaragó elkerülte a barok ízlés túlzásait s Máriája nyugodt, szinte classicus formában jelenik meg.

Az *epoque romantique* jelentősebb építőmestere Kassán Fischer József volt; ő építette az u. n. Vitéz-házat is. *Kemény Lajos.*

II. Út- és vasútépítés.

Pályaszínben fekvő útátjárók kiküszöbölése a bajor államvasutaknál. *Weikard és Ebert* bajor építő tanácsosok az *Organ für die Fortschritte des Eisenbahnwesens* c. havi folyóiratban részletesen fejtegetik a pályafelügyeleti szolgálat egyszerűsbítésének és az alul- és felüljárók építésének kérdését.

A bajor államvasutak már mintegy 12 év előtt elhatározták, hogy a pályaszínbeni átjárókat fokozatosan kiküszöbölik és hogy új vonalak építésénél, vagy vonaláthelyezéseknél ily útátjárókat egyáltalában nem létesítenek.

A kiküszöbölést a legélénkebb forgalmú kétvágányú pályákon kezdték meg. Oly vonalakon, melyeket egy vágányúról két vágányúra építettek át, ugyancsak kiküszöbölték a pályaszínben fekvő átjárókat. Ez utóbbiaknál olcsó eszközökkel is történhetett az átépítés, mivel az építés folytán személyzet, valamint az építéshez szükséges fölszerelés rendelkezésre állott, sőt legtöbb helyen elegendő töltésanyag is volt kéznél.

Az útátjárók kiküszöbölése a helyi viszonyok szerint a következő ötféle módon történt és pedig:

1. pálya aluljáró építésével,
2. pálya felüljáró építésével,
3. párhuzamos utak létesítésével,

A kassai Mária-oszlop. (1723.) Magassága 11 *m*. A talapzat sugara 3 *m*.

4. kisebb területek megszerzésével, amely területek miatt az átjárást meg kellett engedni és amelyek birtokba vétele után az útátjáró megszüntethető és végül

5. az érdekelt községekkel és birtokosokkal kötött egyezséggel, melynek értelmében azok az útátjáró használatáról lemondanak.

A bajor államvasutak hálózatán az említett 12 év alatt *665 pályaszínben fekvő útátjárót küszöböltek ki,* ami által 338 őrhely volt beszűntethető.

A kiküszöbölés különböző módjaira nézve szabványterveket állapítottak meg, különösen a pályafelüljáró és aluljárók építésére. Az útaluljárókat mindenütt kavicságyát vezetéssel lélesítették, aminek nagy előnyei ma már kétségbevonhatlanok. Ezáltal t. i. a pálya felépítményét változatlanul átvezetik, a vonatok kevesebb zajjal haladnak át a hidon, a dynamikai hatások csekélyebbek, a tűzveszélyes faalkatrészek elmaradnak, végül pedig a lokomotivról és kocsikról lecsepegő tisztátlan folyadékok nem rongálják a szerkezetet. Az az előny is megvan a kavicságy átvezetésnél, hogy ferde áthidalásnál a talpfákat nem kell ferdén vagy legyezőalakúan elhelyezni.

Az aluljáróknál kétféle szerkezet van használatban, mindkettő vasszerkezet. A vasszerkezetet rendesen már szögecselve készen hozzák az építés helyére. Kis nyilású aluljáróknál a vasszerkezetre egy lapos vasakkal körülfogott kavicsszekrényt helyeznek. A vízte lenítést úgy érik el, hogy az egész áthidalást 10‰ esésben készítik. Nagyobb nyilásoknál a hídközéptől két oldalra történik a lejtés. Ily esetekben különben a második elrendezést használják, amelynél a 0·67—0·75 *m* távolságban lévő főtartókat bétonréteggel borítják, amelyre még asfalt nemezlapok jönnek, amelyek a kavicságyat tartják. A kavicságy vastagsága a szerint, hogy fa vagy vastalpfák használtatnak 300 és 350 *mm* között váltakozik. A béton felszíne a tartó felszínénél 50 *mm* magasabbra jut, hogy a vasszerkezet jól meg legyen védve.

A legtöbb útaluljáró a forgalom teljes fenntartása közben létesült. A vasszerkezetet állványon fölszerelték, betonnal felöntötték és a béton megkeményedése után a szerkezetet két vonat között helyére tolták. Két vágányú pályán a szerkezetet két részben, két oldalról tolták helyére.

Ahol nagyobb szélességű utakat kellett áthidalni, ott pillérekkel elosztották a nyilást abból a célból, hogy az építési magasság lehetőleg minimum legyen és így a költségek is a rendes keretben maradjanak.

Az útfelüljárók bétonból vagy terméskőből készülnek, sőt nem ritkán salaktéglából is. Ha a szerkezeti magasság korlátolt, akkor a vasbéton elrendezés célszerű, hasonlóan az aluljárókhoz. A bétontakaró nak itt az a fontos célja, hogy megvéd a lokomotiv savanyú gázaitól. A kocsiutat kikövezik és a hézagokat asfalttal kiöntik, nehogy a víz a bétontakaróra jusson.

A boltozott felüljárók számára vasállványzatot állítottak össze, melyek a különböző alakú egyenes és ferde boltozatok céljaira használhatók. Az állványzat súlya a felhúzó szerkezettel együtt 12250 *kg*, beszerzési ára 6400 márka. Felállítása és szétszedése a rendelkezésre álló vonatközök szerint 1—3 napig tart és 50—80 márkába kerül. Ezekkel az állványzatokkal, melyek könnyen szállithatók is, igen jól és gyorsan dolgoztak és rövid idő alatt igen sok boltozott, felüljárót építettek.

A rövid néhány évi tapasztalat bebizonyította, hogy egyrészt a vonatforgalom biztossága növekedett és a közúti forgalom kényelmesebb és biztosabb lett, másrészt a nagymérvű személyzet csökkentés révén tetemes megtakarítást értek el. *N. T.*

Egysínű vasút. Páris környékén most kisérletek folynak egysínű vasutak létesítésére, a melyek levelek, újságok és postacsomagok szállítására fognak szolgálni. Első sorban Párisból Marseillebe akarnak egy vonalat építeni, a melyen a fővárosból a földközi tengeri kikötőbe 8 óra alatt fognak leveleket stb. szállítani. Ez az új postavasút alaposan meg fogja változtatni az üzleti forgalmat, mert virágot, gyümölcsöt, főzeléket, tojást és más élelmiszert igen gyorsan és olcsón fognak szállítani és e mellett a feladás és átvétel is sokkal gyorsabban fog történni. *N. T.*

Osztrák vasutak forgalma 1903-ban. Ausztria összes vasútjain 167,217.220 személyt és 111,569.292 *t* árút szállítottak. Az összes bevétel 641,621.897 korona volt, az 1902. évi 632,144.617 koronával szemben. Minthogy Ausztria vasútjainak teljes hossza 1903-ban 20.267 *km*, 1902-ben pedig 19.851 *km* volt, ezért az átlagos *km*-kinti bevétel 1903-ban 31.659 *K*, 1902-ben pedig 31.845 *K* volt, ami 0·6% csökkenést mutat. *N. T.*

A Valtellina és Albula-vasút összeköttetése. Az Albula-vasút kiépítése folytán az Engadin völgye rendes összeköttetést nyert Svájczczal, Németországgal és Ausztriával, ami által e vidék gazdasági fejlődése biztosíttatott. Minthogy most az Engadinnak Tirollal való összeköttetését is tervezik, az olasz Valtellina völgy lakói attól félnek, hogy ők észak felől teljesen el lesznek zárva a világforgalomtól. Ez okból az érdekeltek a Valtellina völgy sondrio-tiranói vonalának az Engadin völgy Albula vasútjával való összeköttetését szorgalmazzák. Érdekcsoport is alakult már, mely az új vasút létesítése iránt a szükséges lépéseket megteszi. *N. T.*

Arth-Rigi-vasút. Az Arth-Rigi-vasút alsó részét közelébb villamos üzemre átépítik, úgy, hogy Arth községtől See-Goldauig villamos vasút fog közlekedni. A költségekhez, melyek nagyrészét Arth község fogja viselni, a Gotthard-vasút 70.000 frankkal járul hozzá, azzal a föltétellel, hogy a forgalmat e vonalon megjavítják. Ennélfogva az Arth-Rigi-vasút az eddigi 8—9 vonat helyett 16 vonatot fog naponta járatni. *N. T.*

Baikal-vasút. Az orosz-kinai közvetlen összeköttetésnek egyik akadálya a Baikal-tó, amelyen eddig gőzkomp vitte át a vonatokat. Az utóbbi két évben azonban nagy részben megépült a Baikal-vasút, mely a tavat nyugot és délfelől megkerüli. A vonal *Baikal* állomásból indul ki, az Angara-folyó torkolatánál, mig a végpont *Myssowajá*-nál van. Ez a körvonal 260 *km* hosszú, melyet két részletben építettek. Az egyik a 85 *km* hosszú baikal-kultuki vonalrész, a másik a 175 *km* hosszú kultuk-myssowajai vonal; ebbe bele van számítva a kiágazás Tanchojba, a tó partjára, ahol kikötő berendezés van és a honnan a gőzkompok közlekednek. E gőzkompok a baikal-körvasút üzembevétele után is forgalomban maradnak, hogy esetleges forgalmi akadályok alkalmával az üzem fennakadást ne szenvedjen.

Baikal és Kultuk között a vonal vadregényes tájon halad át, félemletes sziklák és meredek hasadékok között. E vonalrészen 32 alagút van összesen 5870 *m* hosszban, továbbá 210 műtárgy, melyek nagyobbrésze már elkészült. Mindamellett rendkívül magas töltések és bevágások vannak, amit az itteni kedvező geológiai viszonyok megengedtek. Az alagutak mind ki vannak falazva, bár az eredeti tervezet szerint csak 1950 *m* hosszban kellett volna az alagutakat kifalazni. A töltés koronája átlagban 9·6*m*-re fekszik a Baikal-tó vízszine fölött.

Kultuktól Myssowajaig a vonal elhagyja a hegységet és többnyire dombos vidéken halad át. E részen csak egy 78·94 *m* hosszú alagút van; azonban igen sok hegyi patakot, mocsarat és árteret hidal át e vonal.

Az egész 260 *km* hosszú körvasútnak költsége mintegy 112,930.000 márkára, vagyis *km*-kint 434.800 márkára van előirányozva. Előmunkálatokra és geologiai vizsgálatokra 1895-óta 2,150.000 márkát adtak ki.

A töltések koronaszélessége 5·54 *m*, a sziklába vájt bevágások szélessége pedig 5·33 *m*. A legkisebb kanyarulati sugár 320 *m*, a legmeredekebb emelkedés 8‰. A felépítmény 32 *kg*os sinekből áll.

A mozdonyszinek és műhelyek téglából készültek, az állomási épületek azonban fából. A vashidak folyasztott vasból kőpillérekkel. Az alagutak két vágányszélességre vannak építve, de egyelőre csak egy vágányt fektetnek le. Átlag minden 12 *km* távolságban van kitérő. A vonalon 24 óra alatt mindkét irányban 14—14 vonat fog közlekedhetni; egyelőre azonban csak 7—7 vonat járatását tervezik. Az építkezés bejezése, mely 1902-ben kezdődött meg, a folyó év

Ime az ivóvíz-elmélet átalánosan vallott csalhatatlanságának a titka. Nézzünk felületesen; minden körültekintéstől óvakodjunk; keressünk valamely célunkat támogatni látszó adatot, ha még oly jelentéktelen is; ennek relációjára esküdjünk. Ha így járunk el, az ivóvíz elméletét mindenkor diadalra juttathatjuk; ha pedig ezt tesszük, egynéhány közmű hitele tönkre fog ugyan menni, de biztosítva vagyunk arról, hogy munkálkodásunkat alaposnak, jól átgondoltnak, szakszerűnek, becsesnek, kitűnőnek, magasztosnak és a többi mindenféle ezekhez hasonlónak fogják elösmerni.

*

Amidőn programmom minden pontját letárgyaltam, tanulmányomat befejezettnek tekinthetem.

Ha sikerült beigazolnom, hogy az ujlaki rétegek valóban érintettek voltak, hogy ennek az állapotnak megszüntetésére, öntudatos intézkedések történtek, hogy a réteg orvosoltatott is, még pedig az öntudatos intézkedések útján, és hogy mindezek az állapotok és munkálkodások a közt károsan nem érintették; a kitűzött célt elértem s tanulmányomat eredményesnek ítélhetem.

Tudom, hogy ezeket a végkövetkeztetéseket, rövidebb úton is megnyerhettem volna, feladatomul azonban, nem az alakulás jellegzetes mozzanatainak ösmertetését, hanem minden részletében való megvilágítását tekintettem.

Ha ily végigvezetett megfigyelésekkel bőven rendelkeznénk, a körvonalak megrajzolása elegendő lett volna, azonban ma még a nagyban végzett kisérletek kellő számát nélkülözzük, s ezért a részenként való boncolást célravezetőbbnek tartottam. Ha a tárgy ily módon veszített is érdekéből, de alkalomadtán több felvilágosítást fog nyujthatni, mert konkrét esetek megítélésekor a másutt tapasztaltaknak éppen legapróbb részletei adják a leghasznosabb útmutatásokat.

Éppen ez okból közöltem szószerint, az állapotnak, az illető forumok előtt való ösmertetését, amelyek így adhatnak csak tiszta képet a céltudatosság mértékéről. Az átalános tapasztalatok szerint ugyanis, különösen hivatalos jelentésekben gyakran találkozhatunk azzal a nem mindenkor szükséges körültekintéssel, talán jobban mondva, határozatlansággal, amelynek alapján, a nyert eredményt, bármilyen legyen is az, előrelátottnak állíthatják. Az előrelátás valódi mértéke csakis a szószerint idézett eredeti véleményből ítélhető meg.

Hogy a bakteriológiai eljárást ebben a tanulmányomban is erősen birálom, ennek jogosultságát eléggé megokoltam ugyan, annyit azonban még szükségesnek látok megjegyezni, hogy mivel eddigi összes tapasztalatom ez eljárásnak megbízhatatlanságáról győz meg, nem alkudnom, hanem a köz jól felfogott érdekében, a bakteriológiai vízvizsgálatok reformálásáért küzdenem kell. Ama nagy különbség következtében, amely még ma a mérnök alárendeltsége és a bakteriológus fennhatósága között nyilvánvalóan létezik, a hatalmasok tévelygései ellen, az ez idő szerint még gyengébb fél, másként mint elkeseredetten nem harcolhat.

Hogy mindakettő, t. i. mind a szóbanforgó eljárásnak reformálása, mind a mérnökség illetékességének elösmerése be fog következni, az már ma is teljes biztossággal előrelátható. A mind szélesebb mederben mozgó biológiai vizsgálatok útján újabb látópontok keletkezvén, ennek az előbb említett irányban már is igen nagy és üdvös hatása várható, az utóbbihoz pedig nem kell egyéb, mint hogy a mérnökök, a vízvizsgálatok értékét, minden irányítónak figyelembevételével, önállóan ellenőrizzék és így szerzett tapasztalataiknak szabadon kifejezést is adjanak.

A miként jó és helyes, hogy a mérnök szolgáltatta termék kielégítő voltát a köz érdekében ellenőrizzék, éppen ebből a szempontból szükséges és mellőzhetetlen, hogy az ellenőrök tevékenysége is állandóan felülvizsgáltassék. Ennek a feladatnak az felelhet meg legjobban, aki a műnek egész rendszerét a legkisebb részegszálig ösmeri és a viszonyok legcsekélyebb változásának hatását a legvégső határokig biztosan követni tudja. És ezt nem is lehet mástól, mint a mérnöktől elvárni, mert abban a bonyolult szervezetben, amit vízműnek neveznek, tapogatózhatnak ugyan sokan, de öntudatosan csak azok tájékozódhatnak, akik az ehhez szükséges és elengedhetetlen műszaki tudást alapjaiban bírják.

SZEMLE.

I. Mű- és középítés.

Szabályzatok vasbéton építkezésekhez.[1] *I. New-York város szabályzata.*

New-York az első város, amely a vasbéton építkezésekre alapos és szakszerű szabályzatot alkotott, amelynek rövid tartalmát nem lesz fölösleges — átalános érdekénél fogva — itt is ismertetni.

A szabályzat első négy fejezete meghatározza *a vasbéton fogalmát* és tartalmazza *a hatósági engedély föltételeit.*

a) A szabályzat értelmében vasbéton (concrete steel) tetszőleges alakú vasakkal megerősített olyan bétonkeverék, amelyben a vas a húzó igénybevételeket veszi föl és a nyíró szilárdságot növeli. Ha valamely vasbéton rendszerrel olyan építményt szándékoznak emelni, amelytől az építésrendőri szabályzat tűzbiztosságot követel, a készítendő szerkezeteknek az építésrendőri hatóság rendelete szerinti tűz- és oltópróbát kell kiállaniok. Építő engedélyek csak akkor adhatók meg, ha a béton összetételére vonatkozó adatokat és teljes részletrajzokat — speciell a vasbetétekről is — benyujtják. Készítéskor a munkásokat szakértő felügyelő vagy előmunkás vezesse.

A következő 5 fejezet (5—9.) rendelkezik a használandó *anyag minőségéről.*

b) A bétont *nedvesen* kell keverni 1 r. cémentből, 2. r. homokból és 4 r. tört kőből vagy kavicsból és 28 napi keményedés után minimum 141 *kg cm*²-enkinti nyomó szilárdságot kell adnia, amit az építőhatóság kisérleteivel kell igazolni. A bétonhoz csakis legjobb *portlandcément* használandó, amelynek legkisebb húzó szilárdsága a következők: 1 napi keményedés levegőn 21 *kg cm*²-enkint, 1 nap levegőn és 6 nap víz alatt 35 *kg cm*²-enkint, 1 nap levegőn és 27 nap víz alatt 42 *kg cm*²-enkint.

Esetről-esetre egyéb próbák is követelhetők az *American Society of Civil-Engineers* szabályzatai alapján.

A *homok* tiszta, éles, agyagmentes legyen. A kavics, vagy tört kő szemek 19 *mm*-es gyűrűn átmenjenek. Más anyagra külön engedély kérendő. A *vas* feleljen meg az építő hatóság eddigi szabályzatainak

A 10—16. fejezetek *a megengedhető igénybevételeket* irják elő és a *számítás alapját.*

A béton nyomó igénybevétele hajlításkor 35 *kg cm*²-enkint, a béton nyomó igénybevétele tiszta nyomáskor (oszlopok) 25 *kg cm*²-kint, a béton nyiró igénybevétele 3·5 *kg cm*²-enkint, a vas húzó igénybevétele 1125 *kg cm*²-enkint, a vas nyiró igénybevétele 703 *kg cm*²-enkint.

[1] V. ö. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye 1902. IX. füzet: *„Adatok a födémpróbák kérdéséhez".*

A tapadás (béton és vas közt) a nyíró szilárdságnál nagyobbra nem számítandó. A béton és a vas rugalmassági modulusainak viszonya $E_b : E_v = \frac{1}{12}$-re veendő.

*Gerendák csak a két végükön alátámasztottaknak számítható*k, a hajlító nyomatékoknak a több támasztásból eredő csökkentése számításba nem vehető. Több támaszú *lemezek* nyomatéka egyenletesen megoszló teher esetére $\left(\frac{p\,l^2}{8}\text{helyett}\right)$ $\frac{p\,l^2}{10}$-re azaz 25%-kal kisebbre vehető, ha az alátámasztó oszlopok felett a lemez felső részében is vannak vasbetétek. A négyoldalt alátámasztott és keresztezett vasbetétekkel ellátott lemez nyomatéka $\frac{p\,l^2}{20}$-ra vehető. Vasbéton gerendákon fekvő lemezekből legfeljebb a gerenda 10-szeres szélességének megfelelő lemezrész vehető számításba a keresztmetszeti tényező számításakor.

A szabályzat továbbá a vasbétont homogén, elasztikus anyagnak tekinti; a béton húzó szilárdságát elhanyagolja; valamely szál feszültségét arányosnak veszi a semleges rétegtől mért távolságával; a béton rugalmassági modulusát pedig a megengedhető igénybevételek határán belül állandónak tekinti.

A 17. fejezet *a vasbéton oszlopokra* megállapítja, hogy csak olyan magasságokban használhatók, amelyek a legkisebb oldalnak, vagy átmérőnek 12-szeresénél nem nagyobbak. A vasbetétek kereszt irányban összekötendők.

Az utolsó fejezet szerint az építőhatóság a vállalkozóval kellő időközökben az épület tetszőleges helyén a számított terhek *3-szorosával* terhelő próbát végezhet, amely próba alatt a szerkezeteknek semmiféle károsodásodást szenvedniök nem szabad.

II. A svájci ideiglenes normáliák vasbéton építkezések tervezésére, elkészítésére és ellenőrzésére.

1. fejezet szerint e normáliák olyan vasbetétes béton szerkezetekre vonatkoznak, amelyekben a vasbetétnek jelentékeny szerepe van a teherhordásban.

2. fejezet a statikai számítás irányelveit tartalmazza. Minden vasbéton szerkezet számításában feltüntetendő a vasbéton szerkezet saját súlya, a többi állandó teher és az esetleges dinamikai hatások számbavételével az esetleges terhelés.

a) Hajlított részek számításában a legkedvezőtlenebb terhelések hajlítónyomatékait és nyíróerőit kell megállapítani. Tökéletes elméleti befalazás és többtámaszú gerendák esetében csak a reakciók helyén levő keresztmetszeteket szabad az elasztikus szál elmélete szerint számítani; a tartó közepén a szabadon alátámasztott gerendák nyomatékát legfeljebb 20%-kal, illetőleg a befalazások nyomatékának legfeljebb 2/3-adával kisebbíthetik.

b) Oszlopokat excentrikus terhelésre kell számítani.

c) A belső erők, illetőleg *feszültségek* számítására vonatkozó föltevések: a *béton* homogén anyag és a vasbetétek keresztmetszetüknek 20-szorosával veendők számításba; a *húzott vas* méreteit úgy számítjuk ki, mintha a béton húzást nem venne föl; a *nyomott vas* kihajlásra számítva 20-szor annyi nyomást vesz fel, mint a béton.

d) Megengedhető igénybevételek: a béton nyomó igénybevétele 35 *kg cm*²-enkint, a béton nyíró igénybevétele 4 *kg cm*²-enkint, a vas húzó igénybevétele 1300—5. σ_{bh}-enkint, ahol σ_{bh} a bétonnak kiszámított elméleti húzófeszültsége homogén anyagot föltételezve; közelítő számításokban pedig, a vas húzó igénybevétele gerendákban 1000 *kg cm*²-enkint, a vas húzóigény bevétele lemezekben 1200 *kg cm*²-enkint, a vas nyomóigénybevétele pedig 700 *kg cm*²-enkint, vagy 4-szeres biztosság kihajlással szemben, kihajlás hosszául a keresztkötések távolságának felét számítva.

3. fejezet az anyagok minőségét köti ki.

Vas-betétül csakis *folyasztott vas* használható, amely a hidakra és tetőkre fennálló szabályzat követelményeinek és szilárdsági próbáknak tegyen eleget.

Cément. Csakis a normáliáknak megfelelő portlandcément használható.

Homok és kavics tiszta és földtelen legyen.

A béton úgy keverendő, hogy 1 m^3 kész bétonban legalább 300 *kg* cément legyen; a keverés lehetőleg géppel végeztessék 28 napig nedves levegőn állott béton próba (16 *cm*-es kocka vagy $36 \times 12 \times cm^3$ méretű prisma) legalább 160 *kg/cm*²-enkénti nyomószilárdságot adjon.

4. és 5. fejezet a készítésre, az ellenőrzésre és átvételre vonatkozik. A vasbetétek használat előtt a rozsdától megtisztítandók és elhelyezésük a terveknek lehetőségig tökéletesen megfeleljen.

A mintaállványok leszedése előtt a béton keménysége megvizsgálandó. A leszedésnek a csömöszölés elkészülte után 3 *m* nyíláson belőli tartók és lemezek esetén 10 napon belől; 3—6 *m*-es nyílások és oszlopok esetén 20 napon, nagyobb nyílások esetén 30 napon belől *nem* szabad megtörténnie. + 5 *C* hőfokon alul ezek a terminusok meghosszabbítandók. Több emeletes magas építményeken ez az állványleszedés felső emeletről lefelé menve végezendő.

A készítés csakis kellő szakismeretekkel rendelkezőkre bízható és a tervekkel folyton ellenőrizendő, valamint a béton keverése is.

A próbaterheléskor a méretezés alapjául szolgált hasznos terhelésnél legfeljebb 50%-kal nagyobb alkalmazható és a próbaterhelés csak 45 napos keményedés után végezendő. A besülyedések a terhelés egész folyamán a lehetőségig pontosan mérendők.

A 6. fejezet *kivételes* esetekben megengedi a fenti normáliáktól az eltérést is, ha beható kisérletek és kompetens szakemberek ítéletei azt indokolják.

(*Engeeniring Record* 1903. és *Schweizerische Bauzeitung* 1904. évf. után.) *Bresztovszky Béla.*

Kassai építőmesterek.[1]) A kassai ev. református templomon az egyház levéltárában levő okiratok szerint *Brada Kőmíves* János és *Rainer* Boldizsár is építkeztek. A templom ma az Orsolyarendű apácák tulajdona.

Midőn a sz. Erzsébet templom, mintegy 150 év mulva, mely idő alatt a luteránusok isteni tiszteletének volt színhelye, ismét a katholikus egyház kezére került, már ekkor — az 1673-ik évben[2]) — felmerült a terv, hogy Mária tiszteletére emlékoszlopot emeljenek. Tököly, majd II. Rákóczy Ferencz szabadságharcai s a polgárság elszegényedése a létesülésnek évtizedekre gátat vetett s az oszlop csak 1723-ban készült el.

Talapzatának homorúan kanyarított három oldalát veres rézből vert, domborművű táblák ékesítették: az éhség, döghalál és háború allegoriái s jelenleg a kassai Muzeumban őriztetnek Mesterük valószínűen *Szilassy* János kassai ötvös. A talapzaton ezüstözött felhőkkel borított oszlop emelkedik s a felhőkből 32 szárnyas angyalfő tekint elő. Az oszlop tetején földgömbön a csillagkoszorús Szűz, amint lábával a kigyóalakba öltözött Sátánt eltiporja. A talapzat volutás sarkain sz. József, sz. Márton és sz. László szobra őrködik, míg az emléket körülkerítő s vasrácscsal egybekapcsolt oszlopokon sz. Ignác, sz. Mihály, Gábor arkangyal, Xaveri sz. Ferenc, sz. Erzsébet, nepomuki sz. János és sz. Borbála szobra állt, melyek közül csupán a két női szent maradt korunkra. Az egész emlékmű magassága 11 *m*, a trilobus sugara 3 *m*. Az emlék alkotója *Tornyosi* Tamás építőmester volt. A szobrok mesterét talán *Griming* Simon képfaragóban kereshetjük, aki 1723-ban lett Kassa polgára s mint kőfaragó legény Tornyosi szolgálatában állhatott. *Griming* 1733-ban az eperjesi, sz. Józsefről nevezett ferencrendű kolostor részére faragott szobrokat.

Az emlékművet a 19-ik században két ízben is restaurálták. 1856-ban *Kristóf* János képfaragó vésője a szobrok arcát sem kímélte; 1881-ben *Fröde* Vilmos dómépítő felügyelete alatt újították meg; valószínű, hogy 1872-ben is újításnak vették alá.

Az emlékmű felállításának eszméje a barok uralma alatt fogant meg s ebben a stilben is épült fel. A főalak azonban már a leszűrődött vallási buzgalom korában létesült s nem a harcoló, hanem az uralomra jutott egyház szentjét ábrázolja, mikor a háborgó indulatok elcsendesednek. Elmultak az idők amidőn: „... csak két vagy három ember valahol összegyül, varga, csizmadia és akármi emberek is, — mindjárt csak az religio dolgát forgatják, egymást káromolják".[3]) *Bernini* hatásvadászó iskolájának csak halvány nyo-

[1]) Kassa v. lt. 19456. sz. a.
[2]) Lásd a Közlöny ez évi II. és III. füzetét.
[3]) Kassa v. jegyzőkönyve, 1637. április hó 21.

MÉGSVILÁG

Vásznak és víziók

Vigadó-galéria, kiállítás-megnyitó; reprezentatív válogatás a száz éve született *Bernáth* Aurél tanítványainak műveiből, tömeg, csordaszerű türemkedés, vad afrikai hőség, az ember szinte attól fél, hogy a vásznakon megolvad a festék, s a Mester követőinek vízióiban jóvátehetetlen károk keletkeznek. Elég azonban néhány perc annak felméréséhez, hogy ilyen veszély nem fenyeget. A képek jó részének ez ártani nem árthat, sőt esetleg emelné is a színvonalukat. Ingyenbüfé és -pezsgő, a tárlathelyiséghez képest tehát a heringesdoboz levegős térségnek számít. Így megy ez.

Az ember kissé elárvultan álldogál, és ide-oda sodródik az áramlással, s közben eszébe jut egy felejthetetlen élmény, melyet egy nagy, egzotikus metropoliszban élt át. A nevezetes esemény André *Ybara* fellépéséhez kötődik, aki, mint megtudtuk, francia-olasz származású, több műfajú művész, s akinek ereiben katalán vér is csörgedez. André Ybara a színpadon ült, háttal a közönségnek, miközben romantikus zongorafutamok hallatszottak a háttérből. Hosszan, nagyon hosszan ült André Ybara, és feszítette a húrt. Amikor a húr már elpattanni készült, a zene kemény rockba váltott, és a több műfajú művész testhez simuló, fekete trikóban vad mutatványba kezdett. A színpad háttere hat óriási fehér vászonmezőre volt felosztva, s a bőszülten ugrándozó vendég óriási ecseteket ragadott fel, és visszavisszatáncolva a bal oldalon előkészített festékesbödönökhöz, először hat karikatúraszerű krikszkrakszalakot kent fel kékkel, majd kusza vonalakkal körbemázolta azokat, széles mozdulatokkal vagdosta és fröccsentette a festéket felalá száguldozva a tomboló rockzenére. Amikor már teljesen beborította a rendelkezésére álló felületeket papagájszínű szósszal, jött a végkifejlet: egy még szörnyebb ecsetet ragadva fehérrel lekente és eltüntette az egészet. Utána állófogadás, műelemzés élőszóban. Ybara halálra volt sértve. Mint mondta, e produkció lényege: *agresszíven bedobni valamit* – és ebbe mindenki képzeljen bele, amit akar, gondolja tovább, ha úgy tetszik, *alkosson belőle magának valamit*. Az Ybara-estet megelőzően festőkkel beszélgettünk, akik idejétmúlt gondolatokat hangoztattak: azt tudniillik, hogy a nagy realista művészetben minden benne van, amiért lelkesedni érdemes, a tökéletes *technika*, a *dinamika*, a *kolorit mozgalmassága*, az *eszmei hevítettség* és hogy egy *realista reneszánsz* az, amely a legaktuálisabb és legsürgetőbb napjainkban, miután lassan minden, még a történelem is kusza absztrakciókban és morbid vízióban jelenik meg. Arra a megjegyzésre, hogy amit most oly agresszívan bedobott, nem a *semmi* volt-e véletlenül, Ybara felfortyant, mármár nemzetközi konfliktus volt kibontakozóban, mikor a lányok, a drága, olvatag tekintetű lányok mentettek meg, akik minden művészetgyanús tevékenység közelében nagy létszámban tűnnek fel mindenütt a világon – ők léptek közbe csokraikkal és csókjaikkal.

Míg mindez átvillan az ember agyán, történni kezd valami; rövid megnyitónak szánt szöveg, melynek nagy részét nem hallani. Egy mondat azonban érthető: a Mester pedagógiájának sarkalatos pontja az volt, hogy *„nem a stílus a fontos, hanem a gondolat"*. Nehéz elgondolni, hogy Bernáth Aurél valaha ekkora oktalanságot mondott volna, hogy nem a kettő szerves egységét hirdette a *„jót s jól"* szellemében? Az ördög jobban tudja.

Hosszan sorolhatnám a nehezen alulmúlható képeket, melyeknek alkotói a lelkükben izzó elvont víziókkal küzdöttek nyilvánvalóan. Vajon mit akar sugallni a *„Cím nélkül"* című kompozíció alkotója? Cafrangos újságpapírdarabok között olyan jelek láthatók, mintha tusba mártott lábú rovarok futkosnának a vásznon. De a mélypontot, a stílus és gondolat úgynevezett egységét egy sivár sivatagi táj jeleníti meg. Ezen a vigasztalan síkon egy roncs gőzmozdony látható, mindennemű értelem nélkül. Címe: *„Az utolsó vacsora"*. Még szerencse, hogy a biblikus ihletettség nem lépett merészen tovább, és nem hasonlította a homokba süllyedt ipari hulladékot egyenesen a Megfeszítetthez.

A látogató agyára ködök ereszkednek, és ez csak részben tudható be a fullasztó melegnek.

Aztán – végre! – felfedezi *A képet, Kristóf* János Dunakanyarját, a káoszban lebegve. Bármily különös, de ezen a vásznon *felismerhető* a táj jellegzetes, lenyűgöző monumentalitásával és időtlen szépségével. Nehéz megállapítani, hogy mely év- és napszakban ábrázolta a művész a világnak ezt a bűvöletes pontját. A hangulat valamiképp történelem előttinek tűnik. A sűrű, sötét kékek és zöldek kubisztikusan letisztult formákat hangsúlyoznak ki, s a fény mintha valahonnan a dolgok mélyéről világítaná át a kompozíciót. A modern magyar tájkép tulajdonképpen mindig *belső tájat* ábrázol, és ez Kristóf művészetére hangsúlyosan igaz. A külső világ elindítja a folyamatot, melyet aztán lerögzít, növekvő lírával és légiességgel. A festőiség egy idő után a *költőivel*, sőt a *zeneivel* érintkezik. Arról, hogy a Duna mennyire örök, nem sokon szólaltak meg ilyen megrázóan és ilyen tiszta, érett formanyelven. Bernáth Aurél önarcképe sápadt tónusaival úgy tűnik, kissé riadtan néz ránk a keretből. E két képért egyébként érdemes meglátogatni a Vigadó-galériát december 17-ig.

Baróti Szabolcs

Zászlót bontott tegnap a Nemzeti Szövetség Magyarországért zuglói egyesülete. A zsúfolásig megtelt teremben *Hasznos* Miklós, a Kereszténydemokrata Néppárt alelnöke és a Nemzeti Szövetség soros elnöke elmondta: a mai kormány látszatdemokrációt űz, s megcsúfolja a parlamentarizmust. Nagyfokú a csalódottság és az elégedetlenség, s ezen csak úgy lehet változtatni, ha hozzákezdenek a teljes nemzeti összefogás megteremtéséhez. Elmondta továbbá, hogy a kormányzat jelenleg olyannyira túlterheli a társadalmat, hogy az nem képes elviselni például a 48 százalékos adókulcsot. A kormánykoalíció számára kényelmetlen az ellenzék, mert – ellentétben a szocialisták oldaláról érkező kritikákkal – nem obstruál, hanem konstruktív javaslatokat terjeszt a T. Ház elé. Végszóként hangsúlyozta: a Nemzeti Szövetség arra törekszik, hogy befejezze az 1990-ben elkezdett és félbemaradt rendszerváltozást.

Schamschula György és *Torgyán* József élesen bírálták a Boszniába küldendő magyar csapatokat engedélyező országgyűlési határozatot. Schamschula felhívta a figyelmet arra is, hogy a történelem folyamán mindig súlyos magyar vérveszteségekkel járt a volt Jugoszlávia területére magyar csapatok küldése. A Nemzeti Szövetség nem tud egyetérteni azzal, hogy fegyveres magyar katonák menjenek a délszláv térségbe.

(w. b.)

Az FKGP arra szólította fel *Göncz* Árpád köztársasági elnököt: *ne írja alá az államháztartási törvényt.* Ha mégis megtenné, akkor a kisgazdapárt az Alkotmánybíróság előtt támadja meg azt. A párt alkotmánysértőnek találja a média- és a személyi jövedelemadóról szóló törvényt, valamint a költségvetést is, ezért a felülvizsgálatukat kéri a legfőbb bírói testülettől – hangzott el a párt tegnapi sajtótájékoztatóján.

A kisgazdák szerint elfogadhatatlan, hogy különbséget tegyenek a bérből élők és az egyéni vállalkozók között. *Torgyán* József nehezményezte a parlamentnek azt a döntését, hogy magyar műszaki alakulatok menjenek Boszniába. Torgyán azt jósolta: a kontingens indulásától számított *egy hónapon belül megérkezik hazánkba az első koporsó. Horváth* Béla kabinetfőnök úgy vélekedett: ellenkezik az alkotmánnyal az államháztartási törvénynek az a passzusa, amely az Állami Fejlesztési Intézet Rt. megszüntetéséről rendelkezik. Ennek létrehozásáról ugyanis más jogszabályok rendelkeztek, amelyek hatálya alól most ki akarják vonni az ÁFI-t. Nem lehet tudni, mi lesz azoknak a szerződéseknek a sorsa, amelyeket az intézet kötött. *(Közel ezer olyan baleseti kártérítési per is folyik hazánkban, amelynek az ÁFI az alperese.)* Úgy vélekedett: azért szüntetik meg az intézetet, hogy *Bokros* Lajos *saját hatáskörében dönthessen a 10 milliárd forintos vagyonról.* Az FKGP szerint elképzelhető, hogy ebből a pénzből akarják az Agrobank és a Mezőbank összevonását finanszírozni.

(csekeh)

törvényjavaslatokat, s ezzel az önkormányzatokat is törvénysértésre kényszeríti – jelentette ki Gémesi György, az MDF alelnöke tegnapi sajtótájékoztatóján.

Gémesi György megállapítását arra alapozza, hogy az önkormányzatoknak november 30-áig kellett volna elkészíteni az 1996-os költségvetési koncepciót, de az állami költségvetés még képlékeny állapotban van, így a helyhatóságok *képtelenek tervezni* a jövő évre. A politikus kifogásolta: az érdekegyeztetés kétoldalúvá vált; a kabinet csak a szakszervezetekkel tárgyal, az önkormányzati szövetségekkel nem. Gémesi egyébként nem érti, hogy a miniszterelnök mire alapozta azt az ígéretét, hogy a köztisztviselők jövőre megkapják a 19,5 száza-

A továbbiakba Ervin MDF-es or képviselő örvendete te, hogy szerda hajn rult a költségvetési „fordulója", s a párt tási tüzelőolaj és a b kérdésében konszen tak. Hétmilliárd forin tenek el azok számá zelőolajjal fűtenek, s rülményeik miatt ner fizetni az olaj meg Változás a költségv is, hogy az önhibáj nehéz helyzetbe ke mányzatok részére „nulla" forinttal sz milliárdot különítene

A politikus az *gate"-üggyel* kapcs mondta: a három ell nak *újabb bizonyíték* részletekről, amelye ben a képviselőházt sajtó munkatársai e

Jelentős az ipari növekedés

Surányi György: A tb-hiány miatt nőtt az infláció

A stabilizációs gazdaságpolitika eredményeként a gazdaság jó irányba mozdult el, de még korai lenne azt állítani, hogy az intézkedések elérték végső céljukat, a fenntartható, exportorientált gazdasági növekedést, amely mértékében az európai átlagának háromszorosát elérő növekedési ráta mellett az életszínvonal emelkedését is biztosítja – hangoztatta *Surányi* György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke az Országgyűlés költségvetési és pénzügyi bizottságának csütörtöki ülésén, melyről az *MTI* tudósított.

Az idei makrogazdasági mutatók közül egyedül az infláció mértéke tér majd el – két százalékkal, felfelé – a márciusi várakozásoktól. Ez a tény azonban a jegybankelnök szavai szerint „több, mint fájdalmas". Az eltérés fő okát a a társadalombiztosítási alapok hiányának a tervezettet jóval meghaladó szintjében jelölte meg.

A jövőről szólva biztató jelnek nevezte, hogy az egyensúlyi intézkedések nem törték meg a gazdaság növekedését. A teljes GDP 50 százalékát adó iparban és mezőgazdaságban reálértéken nyolc, illetve két-három százalék volt az emelkedés. Az ezt mérséklő csökkenés pedig a szolgáltatások és azon belül is az állami szolgáltatások területén jelentkezik.

Surj

Rab

Sajnálattal, de vette a Keresztén Néppárt *Rabár* Fe párt gazdasági szaké lépési szándékát – lapunknak *Surján* KDNP alelnöke. Sze lemondása egy hoss eredménye, amely a *formai* távozás. Rem te ki, hogy a volt niszter megmarad olyan szakembern

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1968 OKT 4

Kristóf Kornélia

Kristóf Kornélia

Kiállítás Mosonmagyaróváron

Kristóf Kornélia és Baticz Levente festőművészek, miután a győri művészklubban megrendezték bemutatkozó kiállításukat, Mosonmagyaróvárra viszik festményeiket. A mosonmagyaróvári kiállítást október 8-án a járási művelődési ház kistermében Horváth Gyula, a járási tanács elnökhelyettese nyitja meg.

vány. Tragédia. ...
Károly énekel. — 21.33: Lemezek közt válogatva ... — 22.20: Operetthangverseny. — 23.11: Franz Konwitschny vezényel. — 0.10: ...

Kicédulásra 1957.

Wick Béla dr. = A Kassai Immaculata-szobor története. Košice-Kassa 1928.

37. l

1281. restaur.

IV.

A restaurálások.

A Kassai Immaculata-emlékmű a szabadban állva s az időjárás rongálásániak kitéve, az idők folyamán már többször szorult restaurálásra. Valahányszor fölmerült a javítás szüksége, a magistrátus, a Máriatisztelő s a műemlékek föntartása iránt érzékkel bíró kassai polgárokkal karöltve, dicséretes, gondos készséggel iparkodott megtenni mindent, hogy e műalkotást, a város főterének e bájos díszét, a pusztulástól megmentse.

Az első megújítást — miként említettük — Mária Therézia jótékonyságából, már Flachenfeld Ferdinánd végeztette az emlékművön 1757-ben. E javításról Fridrich Orbán a ferencesek magyar rendtartományáról szóló történeti munkájában a következőket mondja:

„Arte et pretio sumptuosus non longe a foro stat Colossus Marianus cui extruendo primus lapis suppositus est anno 1720. nitor eius nonnihil obscuratus, restitutus est anno 1757. singulari industria D. Ferdinandi à Flachenfeld Regiorum Superiore in Hungaria Cursorum Primarii Magistri.“[1]

Magyarul:

„A piactól nem messze áll a művészi kivitelü és érték tekintetében pompás Colossus Marianus, alapkövét 1720-ban tették le s némileg már megkopott ékességeit 1757-ben Flachenfeld Ferdinand Felsőmagyarország királyi főpostamesternek kiváló buzgalma hozta helyre.“

[1] Urbani Fridrich, Historia Provinciae Hungariae O. S. Francisci 1759. 45 l.

A következő restaurálás 1776-ban történt. Erről Korabinszky Mátyás, az 1786-ban megjelent „Geographisch-Historisches Lexicon"-jában ezeket mondja:

„An der nördlichen Spitze, wo sich eben der Bach in zwei Arme theilt, ist die Statue Joannis von Nepomuk und gleich darauf folgt die prächtige Ehrensäule der unbefleckten Empfängniss Mariä, welche 1776 unter dem Kammergrafen Paul Baron Mednyanszky mit grossen Kosten renovirt wurde."[1]

Magyarul:

„A piac északi végén, hol a Csermely-patak két ágra oszlik, áll a Nepomuki szent János-szobor s közel hozzá a szeplőtelenül fogantatott Szűz Mária remek emlékoszlopa, amelyet 1776-ban Mednyánszky Pál kamarai gróf idejében nagy költséggel renováltak."

1805-ben az Inmaculata környéke új rendezést nyert. Lerombolták a piacon, a jezsuita-templommal szemben álló fából épült katonai őrházat.[2] Ennek helyén s a Máriaszoborig terjedő területen Viczay József városi orvos fákat ültetett s ezzel az úgynevezett nagysétatér létesült.

Az 1808-iki Egyházlátogatási jegyzőkönyv az Immaculata-emlékmű állapotáról a következőket tartalmazza:

„Parochia statuas in Civitate habet sequentes: Prima est Colossus Marianus in medio quasi Civitatis in memoriam et in honorem Immaculatae Virginis Mariae Anno 1720 sümptibus Civitatis erectus, ab intus gradibus lapideis, circum circa vero cratibus ferreis utrobique insuper lapideis diversorum Sanctorum effigiebus ornatus, habens pro sui conservatione e fidelium oblatis Rfl. 2981. Xr ½ apud Gremiales Cives elocatos. Summae hujus et Colossi curam gerit unum Individuum magistratuale, per A. Magistratum ad id destinatum; actu Generosus D. Vincentius Bodenlosz".[3]

---

[1] Korabinszky, Geographisch-Historisches Lexicon von Ungarn 1786. 285 l.

[2] Uj katonai őrshelynek a Szapáry-házat (jelenleg Fő-u. 73. sz.) jelölték ki. Ez lett a főőrs, ahol a mult században a nyolcvanas évekig, a helybeli katonai őrség őrt állt.

[3] Can. Vis. 1808. 47 l.

Magyarul:

„A plébániának a városban a következő szobrai vannak: „Első a Mária-kolosszus mintegy a város közepén, mely a Szeplőtelen Szűz Mária emlékére és tiszteletére a város költségén 1720-ban emeltetett. Belül kőlépcsőkkel, körüskörül vasráccsal s ezenfelül mindkét oldalán különböző szenteknek kőszobraival van díszítve. Föntartására, a hívek fölajánlott adományaiból 2981 rajnai ferint és $^1/_2$ krajcárral rendelkezik, mely összeg a kebelbeli polgároknál van kamatozásra elhelyezve. Ennek az összegnek, valamint a kolosszusnak gondját a magas tanács által erre kirendelt tanácsbeli egyén viseli, jelenleg nemzetes Bodenlosz Vince úr."

Ez idő után a jelen korig az Immaculata emlékmű többször ment át kisebb-nagyobb javításon, igy 1829-ben, továbbá az 1856., 1872., 1881. és 1908-ik esztendőben.

Az 1829-iki javitásról a renoválás tényén kivül más adatunk nincsen.

Részletesebb értesüléseink vannak azonban az 1856-iki megujításról, a mely Fábry Ignác püspök buzgólkodására történt. A Kassa-városi levéltárban található okmányok szerint ez alkalommal kitatarozták az emlékoszlop s az azt környező tíz szobor letöredezett részeit; az obelisk aranyozását s a rajta ábrázolt felhőzet ezüst színezését átfestették s az emlékmü egész környékét újonnan rendezték.

Az emlékmü restaurálásánál közremüködtek Nadeniczek Antal államépitészeti és Rózsay Ferenc városi mérnökök. A javító munkákat Kristóf János szobrász és aranyozó, Mihalszky Antal lakatosmester és Hauszer Antal rézmüves végezte. Az összes költség 1615 frt, $36^1/_4$ krajcár volt s azt a város és a hívek jótékonysága fedezte. A renovált emlékmüvet maga Fábry püspök 1856. október 3-án ünnepélyesen megáldotta.

A megujitás befejeztével, ősi szokáshoz híven, emlékiratot helyeztek el a szobor alapjába. Ezen okmánynak a városi levéltárban olvasható szövege a restaurálás tényén kívül más egykoru érdekes adatokat is tartalmaz az utó-

kor számára. Elsorolja a kassai egyházmegye, Abaujtorna vármegye és Kassa város egyházi, közigazgatási, katonai és politikai vezető férfiainak a névsorát, följegyzi a város lakóinak és lakóházainak számát; szól az adóról, a katonaságról s megörökíti még a fontosabb fogyasztási cikkek és termények piaci árának jegyzékét is.

A várostörténeti szempontból értékes okirat eredeti szövege a következő:

„Beatae Mariae Virginis sine labe conceptae Pyramis cum decem eadem cingentibus Statuis Divorum per pium zelum et communem liberalitatem Incolarum urbis Cassoviensis totelem restaurationem nacta Anno Domini 1856 mensis Octobris die 3 per Cassoviensem Episcopum Ignatium Fábry Solio Pontificio Assistentem benedicta et publicae devotioni Sacrata est, qua occasione sequentia memoratu digna de statu liberae ac regiae Civitatis Cassoviensis in serae posteritatis notitiam praenotantur et ad pedem sacrae Pyramidis reconduntur. Sacrorum Antistes et Episcopus Dei et Apostolicae Romanae Sedis gratia Dioecesanus Ignatius Fábry. In capitulo cathedrali gremialis ecclesiae ad S. Elisabeth Praepositus Major et Canonicus Franciscus Turcsányi de Eadem et Kostyánfalva Abbas de Casar, I. ord. Leopoldi Imp. Eques Sacerdos Jubilans. Lector et canonicus Adamus Szolcsányi Praepositus de Richnó prope Krompach, SS Theologiae Doctor; Cantor et Canonicus Georgius Lipcsey Praepositus S. Joannis Bapt. de Bartfa; Custos et canonicus Mathias Marczényi Abbas B. M. V. de Bizere alias Csicser, Seminarii Cleri junioris Rector, Domus Emeritorium et Deficientium Sacerdotum Praefectus SS. Theologiae Doctor; Archidiaconus Cathedralis et Canonicus Josephus Árossy Poenitentiarius; Magister Canonicus Josephus Mihalovics Abbas B. M. V. de Felső Gagy, Liberae et Regiae Civitatis Cassoviensis Parochus. Carolus Vandrácsek, Secratarius Episcopalis, una S. Sedis Consistorialis Assessor et Notarius.

Vice-Praeses Sectionis Caeo, Regii Consilii Locumtenentialis Hungarii Adolphus Eques de Poche S. C. R.

A. Majestatis Aulae Consiliarius Ins. Ord. Imp. Francisci Josephi Eques.

Praeses Sectionis Cassoviensis C. R. financiarum Regii Directionis Venceslaus Schaulavy S. C. R. A. Majest. Aulae Consiliarius.

Praeses C. R. Tribunalis in Cottu Abaujtornensi Vilhelmus Schweidler.

Praeses Comitatis Abaujvariensis Adamus Márjássy de Markusfalva.

Supremus hic loci residens Armorum Praefectus Liber Baro Fridericus Bianchi (Dma di Casa — Lanza) C. R. generalis Campi Marechalli Locumtenens et Divisionarius, Ordinis Militaris Mariae Theresiae, — item Austriani Leopoldi nec non Ordinis Caesareo Russini Sancti Stanislai I-mae Classis Eques Cruce Militari pro Meritis insignitus Proprietarius C. R. Legionis pedestris Nro 55 signatae.

L. R. Civitatis Cassoviensis Consul: Joannes Kloczko Cruce aurea Coronata pro meritis ornatus.

Senatores: Josephus Papp, Jos. Ajczinger, Jos. Gönczy.

Communitatem Civitatis hujus representantes Cives: Antal Joan., Artimovics Thomas, Comes Dessewffy Franc., Dandely Car., Fiedler Car., Gern Franc., Gosznoviczer Vilh., L. Baro Horváth Joseph., Hajdu Daniel, Koppy Steph., Kovács Andr., Lencz Ant., Lasgallner August., Lehrmar Joan., Mesko Petrus, Moll Joseph., Novelly Emeric., Niemandsfreund Car., Plath Joan., Regan Georg., Tschida Michael, Vilnroter Victor, Wascsura Ant. — Ordinarius Notarius Alex. Török, Vicenot. Car. Fink, Archiv. Ant. Janovits.

In restauratione S. Piramidis Operam navans Caes. reg. Architectonicae Directionis Officialis Geometra Ant. Nadeniczek, Civitatis Geometra Franc. Rozsay — Sculptor Jo. Kristóf, Faber Serrarius Ant. Mihalszky, Cupri Faber Ant. Hauszer.

Numerus incolarum 15—16.000.

Numerus Domorum 1376.

Summa Contributionalis Caesareo regia directa Incolarum 43,404 fl. 20 3/4 kr. Cum accessoriis et indirecta Contributione non imputatis.

Stativans Militia Caesareo regia Legio pedestris Magni — Ducis — Nassoviensis Nro 15⁹ insignita — nec non Praefectura Districtualis Collectaculorum Caesareo regiae legionis pedestris No 34 a Principe Vilhelmo Borussiae nuncupata.

Pretia fori vigentia in valuta Vienensi:

Una Semella cibalis Mundsemmel	5 1/4 unc. . . .	2 1/2	Kr.
„ „ ordinaria . . .	7 3/4 „ . . .	2 1/2	„
Unus panis pistorius . . .	8 3/4 „ . . .	2 1/2	„
Una Libra Panis de Siligine		6	„
„ „ Carnis bubulae		22	„
„ „ „ vitulinae		36	„
„ „ „ agninae		20	„
„ „ „ suillae		40	„
„ „ Laridi	1 fl.	15	„
„ „ Candelarum fusarum		55	„
„ „ candelarum intinctarum . . .		53	„
„ „ saponis		50	„
Unum ovum		2 1/2	„
Una Libra butyri	1 fl.	6	„
„ „ pinguendinis suillae . . .	1 „	30	„
Una justa farinae		8	„
Una metrata austriaca Lentium . . .	7 fl.		„
„ „ „ Tabarum . . .	6 „	45	„
„ „ „ Pultium . . .	18 „		„
„ „ „ Cyclaminum .	2 „		„
„ „ „ Tritici . . .	9 „	15	„
„ „ „ Siliginis . . .	6 „		„
„ „ „ Hordei . . .	4 „		„
„ „ „ Avenae . . .	2 „	45	„
„ „ „ Pistacae . . .	11 „		„
„ „ „ Zeae	6 „		„
„ „ „ Pisonum . . .	9 „	15	„

Magyarra fordítva:

„A szeplőtlenül fogantatott bold. Szűz Mária oszlopát, mely az ott környező tíz szent szoborral, Kassa

város lakosainak közjótékonyságából teljes restaurálást nyert, az Úr 1856-ik esztendejének október hó 3-ik napján Fábry Ignác kassai püspök, pápai Trónálló, megáldotta s nyilvános tisztelet részére fölszentelte; ez alkalommal Kassa szab. kir. város állapotáról, a késő utókor megemlékezésére méltó következő adatok jegyeztettek föl s helyeztettek el a piramis lábánál.

Az Isten s a római apostoli Szentszék kegyelméből az egyházmegye főpásztora és püspöke Fábry Ignác. A szt. Erzsébet egyház székeskáptalanjánál a nagyprépost és kanonok Turcsányi Ferenc (de eadem et Kostyánfalva) apát, az I. oszt. Lipót-rend lovagja, jubiláns pap; olvasó kanonok Szolcsányi Ádám richnói (Krompach mellett) prépost, theologiai doktor; éneklő kanonok Lipcsey Gergely ker. szt. Jánosról nevezett bártfai prépost; őrkanonok Marczényi Mátyás bold. Sz. Máriáról nevezett bizerei, máskép csicseri apát, a növendékpapok szemináriumának rektora s a kiérdemült és megrokkant papok prefektusa, theologiai doktor; székesegyházi főesperes és kanonok Árossy József penitenciárius; mesterkanonok Mihalovics József a bold. Sz. Máriáról nevezett felső-gagyi apát és Kassa város plébánosa; a püspöki titkár Vandrácsek Károly egyben a püspöki szentszék tanácsosa és jegyzője.

A csász. kir. helytartósági osztály alelnöke de Poche Adolf lovag, csász. kir. udvari tanácsos, a Ferenc József jeles rendjének lovagja.

A cs. kir. pénzügyigazgatóság kassai osztályának elnöke Schaulavy Vencel cs. kir. udvari tanácsos.

Az Abauj-Torna vármegyei cs. kir. törvényszék elnöke Schweidler Vilmos.

Abaujvármegyének főnöke márkusfalvi Máriássy Ádám.

Legfőbb katonai prefektus br. Bianchi Frigyes (Dma di Casa-Lanza) cs. kir. tábornok és divizionárius, a Mária Therézia-rend s az osztrák Lipót-rend, valamint szt. Szaniszló orosz cári rend I. osztályának lovagja, a katonai érdemkeresztnek, az 55-ik számu cs. kir. gyalogezrednek tulajdonosa.

Kassa szab. kir. város konzula: Kloczkó János, az aranykoronás érdemkereszt tulajdonosa.

Szenátorok: Papp József, Ajczinger József, Gönczy József.

A város képviselőtestületének tagjai: Antal János, Artimovics Tamás, Dessewffy Ferenc gr., Dandely Károly, Fiedler Károly, Gern Ferenc, Gosznoviczer Vilmos, Horváth József br., Hajdu Dániel, Koppy István, Kovács András, Lencz Antal, Laszgallner Ágoston, Lehrmar János, Meskó Péter, Moll József, Novelly Imre, Niemandsfreund Károly, Plath János, Regan György, Tschida Mihály, Vilnroter Győző, Wascsura Antal. — Rendes jegyző: Török Sándor; aljegyző: Find Károly; levéltáros: Janovits Antal.

A szt. emlékmű restaurálásánál közreműködtek: Nadeniczek Antal, a csász. kir. építészeti igazgatóságnak hivatalos mérnöke, Rózsay Ferenc városi mérnök; — Kristóf János, szobrász, Mihalszky Antal lakatosmester Hauszer Antal ötvös.

A lakosok száma: 15—16,000.

A lakóházak száma: 1376.

A polgárok csász. kir. egyenes adója összesen 43,404 fl. 20 3/4 kr. Bele nem számitva a mellék és nem egyenes adókat.

Állomásozó katonaság a 15. számu nassaui nagyherceg csász. kir. gyalogezred, valamint Vilmos porosz főhercegről nevezett 34 sz. csász. kir. gyalogezred.

A piaci árak bécsi értékben:

Egy finomabb zsemlye Mundsemmel	5 1/4	lat ...	2 1/2 Kr.
„ közönséges zsemlye	7 3/4	„ ...	2 1/2 „
„ pékkenyér	8 3/4	„ ...	2 1/2 „
Egy font rozskenyér			6 „
„ „ marhahús			22 „
„ „ borjuhús			36 „
„ „ bárányhús			20 „
„ „ sertéshús			40 „
„ „ szalonna		1 frt.	15 „
„ „ öntött gyertya			55 „
„ „ mártott „			53 „

Egy font szappan		50	Kr.
Egy tojás		2 ½	„
Egy font vaj	1 frt.	6	„
„ „ disznózsir	1 frt.	30	„
Egy mérő liszt		8	„
Egy osztrák mázsa lencse	7 frt.		„
„ „ „ bab	6 „	45	„
„ „ „ kása	18 „		„
„ „ „ répa	2 „		„
„ „ „ búza	9 „	15	„
„ „ „ rozs	6 „		„
„ „ „ árpa	4 „		„
„ „ „ zab	2 „	45	„
„ „ „ pistácia-mandula	11 „		„
„ „ „ tengeri	6 „		„
„ „ „ borsó	9 „	15	„

Az Immaculata-szobornak következő kijavitását 1872. Perger János püspöksége alatt (1868—1876) végezték. Ez azonban csupán ideiglenes, átmeneti jellegü, csak a legszükségesebb pótlásokra s a legfeltűnőbb hiányok kitatarozására szorítkozó munkálat volt, melyet kilenc esztendő mulva 1881-ben Schuszter Konstantin püspök (1877—1887) és Szabad Ferenc plébános (1863—1899) idejében egy általánosabb és teljesebb renoválás követett.

Az 1881-iki restaurálás munkálatait Fröde Vilmos, a székesegyház épitési felügyelője vezette. Ekkor a szobrokat kijavitották az obeliszket ujra bearanyozták, felhőzetét beezüstözték. Fröde előterjesztésére az emlékmüvet környező s azt már rongáló terebélyes fákat eltávolitották s a szobor elé faragott köveket helyeztek el. Az emlékmü területe a nyugati, északi és keleti részen szükebbé lett, körülötte szabadjáró létesült, a sétatéren lévő három lámpaoszlop s olajlámpa helyett, a keritésre öt gázkandelábert alkalmaztak.[1] A restaurálás költsége 1796 forint volt. Ez időben az Immaculátát a következő tíz szentnek a szobra vette körül: a talapzat volutás konzoljain szt.

[1] A világitás céljaira a kassai papság 1882-ben 112 frt. 30 krt. gyüjtött s a püspök 40 frtot adományozott.

József, szt. Sebestyén és szt. László; a kerités oszlopain loyolai szt. Ignác, szt. Mihály, szt. Gábor arkangyal, Xavéri szt. Ferenc, Nep. szt. János, szt. Erzsébet és szt. Borbála.

E restaurálás emlékére a városi tanács okiratot szerkesztett s ennek egy példányát a szobor alapkövébe is elhelyezte. Ez okirat szerint a megrongált emlékmű helyreállitását Kassa szab. kir. város a szobor saját alapitványi vagyonából foganatositotta.

Abaujvármegye és Kassa város törvényhatóságának főispánja ekkor Darvas Imre, a kassai egyházmegye főpásztora pedig Schuszter Konstantin volt. Ekkor épült az új reáliskola s a Kovács-utcán az új elemi iskola és a tornacsarnok. Ugyanezen évben fejezték be a kassai székesegyház szentélyének külső restaurálását.

Az 1881-ben történt restauráláskor az Immaculata-szobor alapjába elhelyezett okmány eredeti teljes szövege a következő:

„Münster Tivadar Kassa szab. kir. város ez idő szerinti polgármestere és a Ferencz József-rend lovagja tudtára adja ezennel mindenkinek, a kit illet, hogy az Úr ezernyolcszáznyolcvanegyedik, Ő Felsége I. Ferencz József, Isten kegyelméből Ausztria császár és Magyarország apostoli királya dicsteljes uralkodásának 32-ik évében, az elődök, vallásos kegyeletéből emelt ezen emlékszobor az idők viszontagságai által megrongáltatván, Kassa szab. kir. város tanácsa annak helyreállítását elrendelte és a szobor saját alapítványi vagyonából ugyanez év folyamán foganatositotta.

A helyreállítás keresztülvitelével Fröde Vilmos, a kassai székesegyház stylszerü restaurátiójának épitészeti vezetője lett megbízva, ki ezen megbízást a dóm-épitésnél alkalmazott segédszemélyzettel és munkásokkal foganatosította, szem előtt tartván azon követelményt, hogy a szobor eredeti tervezete, melytől előbbi javítások alkalmával sok önkényes eltérés történt, a lehetőségig ismét érvényre emeltessék és ezáltal is kifejezés adassék a kegyelet érzelmeinek,

mellyel az élőknek az elmult századok műemlékei iránt viseltetni kell.

A zárkő letétele alkalmából ősi szokásnak hódolunk, midőn a benne elhelyezett jelen okmányban megemlítjük, hogy Magyarország kormányzata élén ez időben borosjenői Tisza Kálmán, Ő csász. és apost. kir. miniszterelnök állt, — Abaujvármegye és Kassa város — törvényhatóságainak főispánja Darvas Imre, a kassai egyházmegye főpásztora pedig Schuszter Konstantin püspök volt.

Azon országos események közül, melyek által városunk is érintetett, első sorban kell megemlékeznem Rudolf koronaörökös és Stefánia, belga királyi hercegnő Ő Fenségeik ez év folyamán történt örömteljes egybekeléséről, melyet az egész országgal Kassa város lakossága is általános lelkesedéssel ünnepelt meg.

Az országgyülési általános képviselő választások az év folyamán ejtetvén meg, a kassai választókerület képviselőjévé gróf Péchy Manó, Ő Felsége val. belső titkos tanácsosa, erdélyi kormányzó lett, heves, de mindvégig az alkotmányosság által vont korlátok közt lefolyt küzdelem után nagy szótöbbséggel megválasztva.

Kassa kulturális haladásának bizonyságául kiemelem, hogy ez évben lett megkezdve és tető alá hozva a Mészáros és Sörház-utca sarkán lévő telken az új reáliskolai épület s ugyancsak ezen évben épült fel a Kovács-utcán volt toborzóház telkén az új elemi iskola és a tornacsarnok mindannyi a város pénztára költségén. Ugyancsak ez évben fejeztetett be az országos vallásalap, Kassa város közönsége és a megyés püspök pénzbeli hozzájárulásával a kassai székesegyház szentélyének külső restaurátiója.

Az idők mostohasága városunk lakosságát sem kímélte meg a nehéz megélhetés sanyaruságától. És ha mindazonáltal mégis azon tapasztalatról kell bizonyságot tennem, hogy e város ezen felette nehéz viszonyok közt anyagilag nem hanyatlott, úgy ez

csak azon örvendetes jelenségnek tulajdonítható, hogy lakossága kettőztetett munkássággal és takarékossággal igyekszik eleget tenni, a jelen kor magasra szabott igényeinek. Egyébként a vállalkozási szellem újra ébredése és főleg a hitelviszonyok kedvező alakulása reményleni engedik, hogy a közel jövőben az ország és evvel városunk anyagi helyzete is jobbra fordulhat. —

Maradjon egyébiránt ezen szobor jelképe azon szivből jövő óhajtásnak, hogy a gondviselés távolítson el e város és lakóitól minden szenvedést és adja meg nekik a békét mindörökön örökké! — Kassán, 1881. december 22-én[1]."

Ezen 1881-iki restaurálás alkalmával az Immaculata szobor vasrács keritéssel elzárt csinos parkszerü környezetet nyert. Az éhséget, dögvészt és háborút allegorizáló három domborművü érctáblát a szobor talapzatáról eltávolitották s a városi levéltárba, majd a muzeumba helyezték el.[2] Az eredeti érctáblák helyébe a szobortalapzatra gipszmásolatokat tettek.[3]

A Mária-szobor későbbi állapotáról a kassai plébánia Protocolluma a következőket jegyzi föl:

„1891. május 26-án 2 szobrot elvittek a Mária főszobor mellől, a talapzatot megigazitották. A 6 szobor közül már csak kettő van helyén, a többi az épitészeti telepen van".[4]

1895. ápr. 25 körül az Immaculata szobor környékét kiaszfaltozták.[5]

1908-ban a Mária szobor keritése oszlopain a régi szobrok közül már csak kettő volt épségben, szt. Borbáláé és szt. Erzsébeté. Ekkor Kozora Endre plébános (1899—1913.) buzgólkodására a városi tanács e régi szobormüveket megjavíttatta s a kerítés homlokzati oszlopaira

[1] Kassa városi levéltár.

[2] E három dombormü képe látható Sziklay-Borovszky »Abaujvármegye Monographiája« c. müvében 61. l.

[3] Protocollum Parochiae Cassoviensi 174. l. Dragóner Béla hitelemző káplán följegyzése

[4] U. . 147. l.

[5] U. o. 188. l.

négy uj szobrot rendelt meg. Ezek a ma is látható Gábor arkangyal, árpádházi szt. Erzsébet, szt. Margit és szt. Mihály arkangyal 2 méteres szobrai. Készítőjük Hild Lipót soproni kőfaragó. Költségük 2200 korona. Ugyanekkor Gurszky József vállalkozó helyrehozta s befestette a vasrácskeritést (739 kor. 12 fill.) és kandelábereket is (1427 kor. 05 fill.). A trachit tuffkő oszlopok Beck Sámuel erdőbényei kőfaragó mühelyéből valók. A lakatos munkát Gurszky József kassai mester végezte.

*

Az Immaculáta-emlékmü ma ismét rászorul a jó lelkek figyelmére és adakozó jótékonyságára. Az obeliszk aranyozása és ezüstözése lekopott, egyes angyaldiszei letöredeztek, a talapzat, a kerités régibb szobrai valóságos torzokká lettek. A talapzat és a lépcsőfokok egyes részei leváltak, letöredeztek, elporladtak, egyszóval az egész remekmü várja már a munkáskezeket, hogy a pusztulástól megmentsék.

A kassai plébánia 1881-iki törzsvagyonkönyve szerint az Immaculáta-szobornak a város kezelésében lévő fentartási alapja ekkor a következő volt:

1. Magánkötvényekben . .	2537 frt	70 kr.
2. Kamatokban	9 „	40 „
3. Készpénzben	6é8 „	09 „
Összesen:	3156 frt	19 kr.

A Kassa-városi számvevőség a Mária-szobor pénzalapját 1922-ben a következő összegekben tüntette ki:

Tőkében	1117 K	82 f.
Kamat	115 „	08 „
Pénzintézeti betét	9155 „	27 „
Adóslevél	105 „	— „
Összesen:	10493 K	17 f.

A szepl. szent Szűz emlékművének jelenlegi alapja tehát, a mai viszonyok között annyira jelentéktelen, hogy restaurálását csupán a város s a hivek nagylelkü és lendületes hozzájárulása valósithatná meg.

A Kassán áldásosan működő vallásos egyesületek, a kongregációk, rózsafüzér-egyletek lennének hivatva arra,

hogy a buzgó lelkek adományának összegyűjtésével oly összeget teremtsenek, mely a városnak, mint kegyurnak, e műemlék eddigi gondviselőjének, hathatós támogatást nyujtana országos műemlékeink közé is tartozó szép Mária-szobor alaposabb kijavitására.

Egy ilyen renováls lenne az emlékszobor fönnállása két évszázados jubileumának legméltóbb megünneplése. Ezzel, az elődők buzgalmát követve s a jövendő nemzedékeknek nemes példát nyujtva, a mai generáció is kivenné köteles részét a szepl. szt. Szűz ősi műemlékének föntartásából s hozzájárulna ahhoz, hogy Kassa város ezen díszének épsége egy ujabb időszakra ismét biztositassék. Igy válik valóra majd a nemes szándék is, melyet a városi hatóság az utolsó 1881-iki restaurálás zárókövébe elhelyezett okmány végszavaiban kifejezett, hogy a szobor soha el nem muló, el nem porladó jelképe maradjon azon szivből jövő óhajnak, hogy „a Gondviselés távolitson el a város lakóitól minden szenvedést s adja meg nekik a békét mindörökön örökké."

Hadd álljon e kegyeletes szép emlékmü időtlen-időkön át. Legyen szimboluma a szeretetnek, szívjóságnak és hüségnek. A szepl. Szűz anyai oltalma virrasszon ez ősi város fölött s védelmezze minden bajtól annak lakóit. Az Immaculátához való törhetetlen ragaszkodásból, az őszinte Mária-kultuszból fakadjanak azok az erényvirágok, melyek gyümölcse egyedül biztosithatja a nemzedékek számára az igazi haladás, művelődés és béke áldásait.

M.D.K.

Kristóf Károly, építőmester

végzi el a pécsi Városstemplom 1938-ban elhatározott bővítésének kőműves-beton és vasbeton munkáit, Gadó Ignác építőmesterrel együttesen.

Gosztonyi Gyula: A városstemplom építéstörténete. Pécs műemlékei. Pécs, /1942/. 51.old.

M.D.K.

Kristóf Károly épitési vállalkozó

„A müszaki szempontból különleges feladatokat jelentő épitési munkálatokat" végezte el.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 51. l.

Kristóf János festő

A Csontváry-teremben Pest megjében élő és alkotók festményeit, – köztük a művészét is.

Lasonci Miklós: Kiállítótermekben.

Pest Megyei Hírlap 1975. szept. 6.

Kristóf János

MDK

díjat nyert a Képcsarnok Váll. 1963 évi pályázatán.

A pályázat anyagát a vállalt szegedi (Kürász utca) kiállit-termében 1964 márc. 13-27-ig kiállitották.

--: Megnyilt a Képcsarnok Vállalat pályázatának kiállitása Szegeden.

DÉLMAGYARORSZÁG 1964 márc. 14.

Kristóf János
festő-

„Motorosok" - ját mutatták
"be a kiállitáson.

Berecz Miklós: Magyar Universum
Müvészet, 1971. julius - 24.oldal

Kristóf János

Művei szerepelnek a „Dunai Műhely

'71' Ziállitáson Vácott

Pestmegyei Hírlap 1971 augustus 25

6. old.

Kristóf János

Visegrád környéke olaj
80 × 70 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul.- sept.

Krisóf János
festő

A művész Udvardi Erzsébet egyik pályatársa volt.

Tabéry Áron: Udvardi Erzsébet műhelyében.
Tükör, 1974. aug. 24 - 16 lap

Kristóf János Munkácsy-díjas festőművész

A nyírbátori múzeumban újabb kiállítás nyílik, melyen szerepelni fognak képei.

Kelet Magyarország, 1972. aug. 15.

Kristóf János

A Duna-Műhely '72 váci kiállításán „Dunai táj" c. műre szerepelt.
(emlétve)

Losonci Miklós: Duna-Műhely '72
Pest m. Hírlap, 1972. aug. 23.

Kristóf
festő

Hisoroski-t ábrázoló képével
szerepel a tárlaton.

Bozóky Mária: Pest megyei tárlat.
Művészet, 1972. június - 40 oldal.

Kristóf János
festő

A művész a kubró panoráma
motivációs kiemelesse törelsink

Losonci Miklós: A Duna műhely.
MŰVÉSZET, 1972.december - 12.oldal

Kristóf János
festő -

„Kisoroszi" c. művével szerepel
a tárlaton, valamint a
„Dunai táj" - jal.

Berecz Miklós: Pest megyei tárlat.
Művészet, 1972. január - 40 oldal.

Kristóf János

Műve szerepel az „Állami vásárlások"

Műcsarnokbeli Kiállításán – neve említve

Pestmegyei Hírlap 1972 január 22

4. old.

Kristóf Gyula, festő

Nyírbátorban nyílt meg
tárlata.

— : Hír 18.

Népszabadság, Bp., 1972. aug. 20.

Kristóf János

a Műcsarnokban rendezett állami Vásárlások kiállításáról művei szerepelnek.

Losonci Miklós: Fővárosi kiállítások.

Pest Megyei Hírlap, 1972. jan. 22.

Bristáf János
Munkácsy-díjas festőművész is közre-
van annak a hat művésznek akik-
nek mintegy 50 festményét bemutató
gyűjteményes kiállítását nyithatják
meg kedden Nyírbátorban, a Báthori
István múzeumban.

Magyar Hirlap 1972/230 13 old.

Kristóf János

az új Galéria kiállításai: „Képek és szobrok 3 évtized művészetéből" szerepelnek munkái.

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika.
Jelenkor, 1976. 3. 253. old

KRISTÓF JÁNOS festő, Munkácsy-dijas
Dunabogdány, 1922

1952-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, mesterei Boldizsár István, Szőnyi István és Bernáth Aurél voltak. Tanulmányuton Lengyelországban, Csehszlovákiában, Kelet- és Nyugat-Németországban, Ausztriában, valamint a Szovjetunióban járt. 1952 óta szerepel a hazai kiállitásokon és a magyar festészet külföldi bemutatóin. 1957-ben Munkácsy-dijjal tüntették ki. - A megujult vidéki életforma festője, intim, lirai hangvételü kompozicióiban megejtő hitellel vall a Dunakanyar embereiről és tájairól.

Kristóf János Jenő

L.: Gadányi J.

Lukács L.: Képzőművészeti ..... 252-256.

XIX/3.

Jelenkor, Pécs, 1976. márc.

Kristóf János

Omszkban rendezvek ápr. 4.-én nyíló tárlatot, megjének képzőművészeinek alkotásaiból, melyen szerepelni fog a művész csendélete. (említve)

Losonci Miklós: Pest megyei alkotások Omszkban, Pest Megyei Hírlap, 1976. jan. 25.

Kristóf János

Kristóf János (1922–): festő. Realista felfogású figurális kompozíciókat, tájakat fest.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. Corvina 1977.

Kristóf János

Magyar tájak jutnak szerep-
hez képein.

Lesoni Miklós: Magyar tájak – Biennale.
Új Tükör, 1978. december 17 – 4. lap.

Kristóf János

Részt vett a tárlaton

Losonci Miklós · Nyári tárlat.
Új Tükör, 1978. szeptember 17 – 4. lap.

Kristóf János

Képe szerepelt a Váci Ziállítóteremben

rendezett Duna-Mihály Ziállításán

1970 aug. 20 - szept. 13.

– Katalógus a Könyvtárban –

lt. 4861/78

Kristóf János, Alstő

a Medgyessy Teremben látható a virágkarnevállal egy évtizede ismétlődő tárlata, melyen szerepelnek a művész képei: „Epres csendélet" c. világító szinekbe komponált mű.
(említve)

dr. Tóth Ervin: Virág a képzőművészetben.
Hajdu-Bihari Napló, 1948. aug. 30.

Kristóf János

Kiállít a váci Művelődési Központ
Nyári Tárlatán
cikk: "Helényi Tibor grafikus művész"
című alatt

"Nyári Tárlat, Vác, Művelődési Központ"
című cikk Kobonci Mátyástól
Új Tükör/1978. IX. 17.

KRISTOFI JÁNOS
festőművész

Mircea Toca:
Nagyvárad festője. /Kristófi János festőművészről./

Utunk, XXXIX.évf. 19.sz. május 11. 1984. - 7.old. képpel.

Kristóf János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KOMÁROM MEGYEI

1021

PEST MEGYEI KÉPZOMŰVÉSZEK MUNKÁI

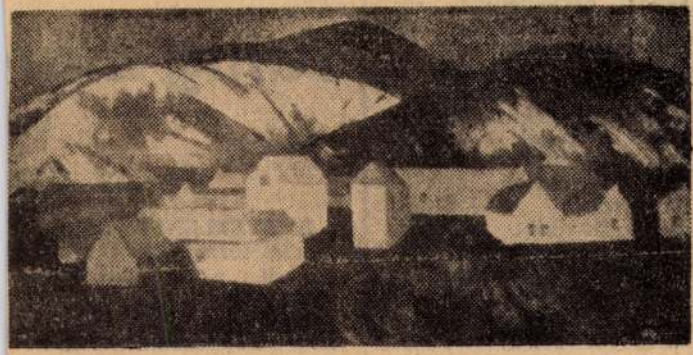

Kristóf János: TÉLI TÁJ

Mizser Pál: SZOMJÚSÁG

zőművészeti életet

Mindezek a bízt
ígéretes kezden
arra utalnak, hog
tárlaton tapasztalt stagnálás
lassan szűnőben van. Természetesen egészében csak akkor beszélhetünk igazi megújulásról, ha nem csupán az említett szervezeti keretek erősödnek meg, hanem ezek — eszközként — a tartalmi munka gazdagodását szolgálják. A lényeges nyilvánvalóan ez: mit, milyen színvonalon alkotnak művészeink? A kulturális élet irányítói segítséget nyújthatnak a kedvező alkotó légkör megteremtéséhez, de a művészeknek maguknak kell megbirkózniuk a külső és belső látvánnyal, mígnem az formát ölthet.

Ezért aztán — anélkül, hogy a többi kezdeményezést lebecsülnénk ezzel — a legfontosabbnak mégis csak a pezsgő vitákat tartjuk. Úgy is, hogy a művészek maguk közt folytatnak izzó hagú eszmecserét, úgy is, hogy a kultúrpolitikai irányítás különböző színtű vezetőivel cserélik ki nézeteiket. A kölcsönös tájékozódás újabb kezdeményezések szülőjévé válhat. Egyszersmind akarva-akaratlan visszahat a belső alkotómunkára: egy-egy egészséges vitaszakasz újabb lökést adhat a megújhodáshoz fiataloknak a kibontakozáshoz. S erre szükség van. Mert a bátrabb művészi valóságlátás emelheti csak a megye képzőművészetét mind magasabb színvonalra, rangra.

Hogy viták lesznek? Ettől nem félni — ennek örülni kell. Az egészséges légkörben folyó viták növelik az alkotó kedvet, fokozzák a tisztánlátást, és táguló perspektívát nyitnak. Így kerülhetjük

Megyénk múltjá

Amíg már

V.

az ősz

KÖZVETLENÜL az őszirózsás forradalom győzelme után a parasztság viharosan reagált az eseményekre. Az ország addigi nagy történelmi fordulói nem hozták meg a parasztság évszázados vágyát, a radikális földreformot. A nincstelenek, akik végigharcolták a háborút, (a falusi katonatanácsok tagjai) több éves katonamúltjuk jogcímén szervezkedtek,) úgy érezték, hogy itt az alkalom a föld iránti vágyuk kielégítésére. Országos erejű forradalmi hullám csapott át az országon, amely egyrészt a föld megragadását és felosztását célozta, másrészt a bérek, juttatások megfelelő szintre emelését kívánta kiharcolni. Az évek óta halmozódó elégedetlenség és gyűlölet az elöljárók és a gazdagok — jegyzők, csendőrök, patikusok, vendéglősök, földbirtokosok — elleni sokszor kegyetlen és kíméletlen megtorlásban jutott kifejezésre.

Gróf Eszterházy így vall memoárjában a parasztok érzelmeiről és követeléseiről: „Ezek a bérharcok az egész vonalon megkezdődtek: hihetetlen magasra srófolt napszámtól kezdve az évi fizetésekig mindent felforgattak... Ha most már

Francsek Imre

DR. FÁBIÁN GÁSPÁR

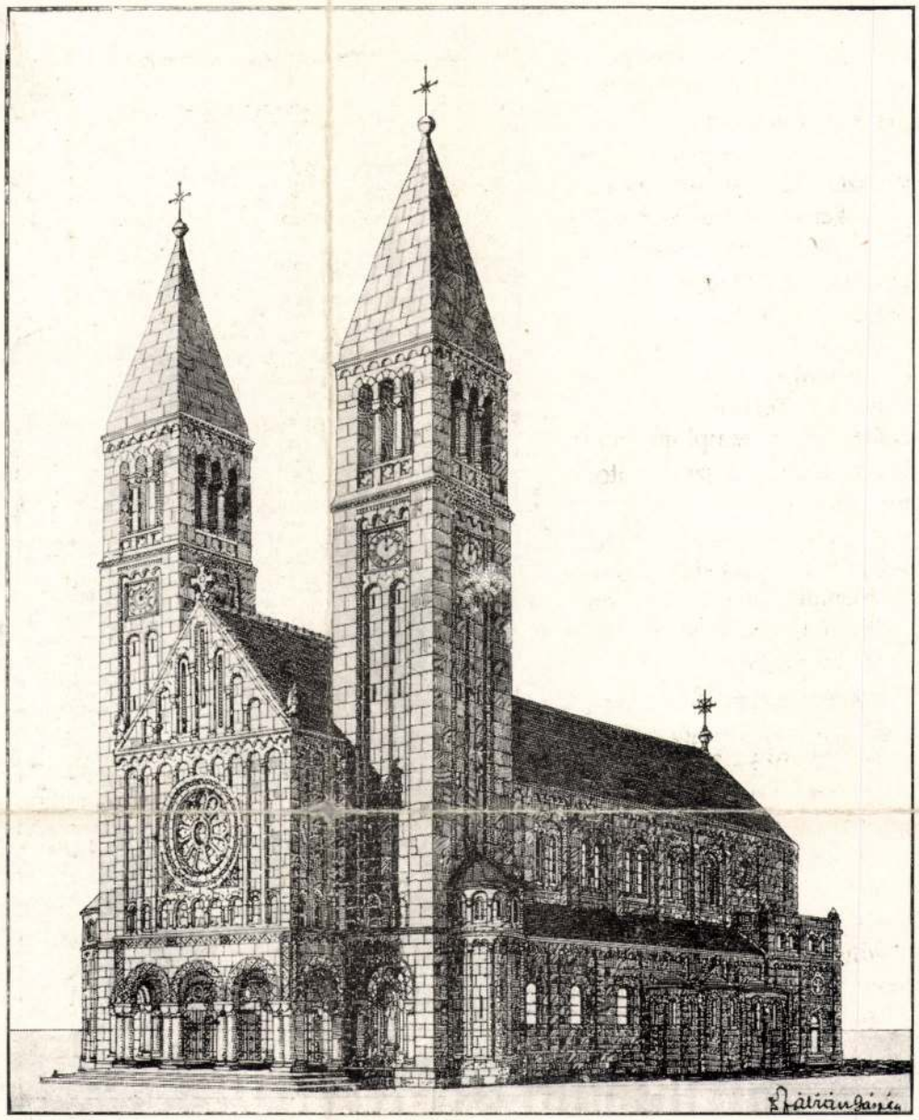

A PÉCSI PIUS KOLLÉGIUM JÉZUS SZÍVE TEMPLOMA

A templom alaprajza a 17-ik oldalon.

ÉPÍTIK: GADÓ IGNÁC ÉS KRISTÓF KÁROLY ÉPÍTŐMESTEREK

~~Gadó Ignác~~
Kristóf Károly

15. l. kép

FRANCSEK IMRE

VIDÉKI TEMPLOM

Krestóf János
festő-

M.D.K.

Gyermekképeit mutatta be.

D. Fehér Zsuzsa: A hét múlliós vásárlás szakmai bemutatójáról.

Művészet, 1966. augusztus – 16 lap

~~Gadó Ignác ć.~~

Kristóf Károly

építőmesterek Pécs

l.

Váljubal

519. l.

M.D.K.

Kristóf Károly

"Utazás a föld körül" c. verset irta és illusztrálta nyolc rajzzal.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. juli.25-31.
IV. évf. 30. sz.

XX. évfolyam, 129. szám. Ára 24 fillér Pécs, 1930. június 8. Vasárnap

DÉLMAGYARORSZÁG REGGELI LAPJA

SZERKESZTŐSÉG
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM.
TELEFON: 949. SZÁM
KIADÓHIVATAL:
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM.
TELEFON: 222. SZÁM.
HIRDETÉS
DIJSZABÁS SZERINT

18 Hagys.
Dr Szőnyi Ottó urnak
Szépművészeti Muzeum
Hőlgyi-u. 1. Budapest I.

Veni Creator Spiritus...

Írta: Dr. HANUY FERENC
praelátus kanonok, egyetemi tanár

Az egyén, a társadalom, az egész emberiség lelki újjáteremtésén dolgozó Egyháznak pünkösdi, ősrégi egyik himnusza kezdődik ezekkel a jellegzetes szavakkal: „Veni Creator Spiritus! Jöjj el Teremtő Lélek!"

Hiába fejleszti a megroskadásig az egyén az ő testi erőit, képességeit és testi bájait, és hiába halmoz győzelmet győzelemre a testedzés és testnevelés, a sport bármelyik terén, akár szárazföldön, akár vízen, akár a levegőben; hiába élesíti a netovábbig eszét, gazdagítja értelmét, tudását, hiába tudja értelmével megállapítani a szinte végtelen kicsiny anyagi lényeknek: a parányoknak, az elektronoknak, valamint a szinte végtelen nagy anyagi világnak: a csillagrendszereknek és az egész világmindenségnek törvényeit; hiába ismeri fel ihletszerűen a szép eszméjét és tudja a művészetekben a tökéletességig ábrázolni, megvalósítani a szép érzékelhető és elgondolható formáit és megjelenéseit: mindez csak testi, csak értelmi, csak művészeti hiú erőhalmozás és akrobatáskodás marad, amely, ha hiányzik belőle a lélek, az erkölcsi és vallási érték, az egyénnek abszolut és maradandó értéket és jelentőséget nem ad. Az egyénnek a fizikai létről a lelki, az erkölcsi és vallási létre, a természetes életről a természetfeletti, a kegyelmi életre kell újjászületnie, egy erkölcsi teremtő aktuson kell átesnie, ami a Szentléleknek, a nagy Teremtő Léleknek a műve az egyénben.

Hiába terjeszti ki egy nemzet, egy nemzeti társadalom az országa határait; hiába szaporítja országa lakosságának számát és fejleszti őstermelését, iparát, kereskedelmét, hadseregét, sőt iskoláit és művészeti csarnokait is: mindez csak anyagi vagy hiúan csillogó szellemi keret, amely, ha belőle a legértékesebb belső tartalom, az erkölcsi és vallási eszme és élet hiányzik, a nemzetnek és nemzeti társadalomnak erőt, ellenállási képességet és kulturális kiválóságot, előkelőséget, a ledőlés és rabigába görnyedés ellen állékonyságot nem ad. A nemzetnek és nemzeti társadalomnak is erkölcsi és vallási és kegyelmi átalakulásra van szüksége, ami a Szentléleknek, a nagy Teremtő Léleknek a műve a nemzetben, a nemzeti társadalomban; máskép Róma is ledől és rabigába görnyed...

Hiába halad az emberiség a gazdasági és a szellemi kultúra terén mind előbre és hajtja mindinkább szolgálatába a természet nyers erőit és titokzatos mélységből előtörő és szinte végtelen messzeségekbe elható energiáit: mindez erkölcsi öntudat és vallási hódolás nélkül előbb-utóbb nem igazi haladásra, hanem emberistenítésre és istentagadásra, elzüllésre és erkölcsi degenerációra vezeti az emberiséget.

Piros Pünkösd, az isteni égő szeretet szent ünnepén kérjük azért a Szentlélek Istent, a nagy Teremtő Lelket, hogy ránk áradó kegyelmével mindnyájunk lelkében, a magyar nemzetben és az egész emberiségben is, keltse fel és nevelje nagyra az erkölcsiséget és lelkiséget, az erkölcsi és vallási eszmét és öntudatot; hogy vezessen el mindnyájunkat, a magyar nemzetet és az egész emberiséget is, erkölcsi, vallási, kegyelmi átalakulásra, újjászületésre, valamint az önistenítés és emberistenítés sötét tévútjáról az Isten-keresés, az Isten-hit, imádás, követés és az Istennel való kegyelmi, misztikus egyesülés fényes, magasztos útjára és hogy támasszon köztünk is apostolokat és Szenteket, Szent Istvánokat, Szent Imréket és Szent Gellérteket, akik az emberek szíveiben segítsék felépíteni a Szentlélek templomait, de, ha tehetik, az oroszországi új kép- és templomrombolás korában, állítsanak, teremtsenek — mint most és a közelmultban Pécsett is láttunk rá példát — kőből, téglából, a semmiből új templomokat, Isten házait, A Szentlélek templomainak bölcső, nevelő házait.

„Veni Creator Spiritus! Jöjj el Teremtő Lélek!"

„Emitte Spiritum tuum et creabuntur! Bocsásd beléjök lehelletedet és fölélednek!"

Károly volt trónörököst ma délután Románia királyává proklamálták

Lemondott a Mániu kormány

Budapest, jún. 7. — **Románia a mai nappal világszenzációval szolgált. A repülőgépen hazájába visszatért Károly volt trónörököst királyává proklamálta. A minket magyarokat is közelebbről érintő szenzáció részletei ismeretlenek, mert Románia hermetice elzárta magát a világtól. Azzal az egyszerű indokolással, hogy rosszak a vonalak, minden telefon és távirda összeköttetést beszüntetett a külfölddel. Ezenkívül, kerülő úton még csak annyit sikerült megtudni, hogy a Mániu kormány lemondott, de a kiszivárgott hirekből úgy látszik, hogy ismét ő kap megbizatást a kormányalakításra. Románia nagy eseményeiről az alábbi telefontudósításokat kaptuk.**

Biharkeresztesre délután 4.40 perckor Romániából érkező vonat utasai hirül hozták, hogy Károly román herceget ma délután Románia királyává kiáltották ki.

A Le Temps azt írja, hogy Károly herceget a román alkotmányozó nemzetgyülés proklamálta királlyá. A Le Tepms még azt is írja, hogy a Mániu kormány lemondott.

A M. T. I. bukaresti tudósítója is megerősíti Mániu lemondását. Az esti órákban a tudósító ugyanis felhívta a M. T. I.-t és a következőket mondotta:

— A Mániu kormány lemondott.

Tovább nem folytathatta, mert a bukaresti telefonközpont megszakította a beszélgetést azzal a kijelentéssel:

— Elromlott a vonal.

Később a M. T. I. ismét felakarta hívni Bukarestet, a kolozsvári központ azonban azt válaszolta:

— Nem lehet, majd csak pár nap mulva.

Károly hazaérkezése és annak előzményei

Károly volt román trónörökös tegnap este francia repülőgéppel Kolozsvárra érkezett, ahol tábornoki egyenruhába öltözött, majd tovább repült Bukarestbe. Károly visszatéréséről szóló hirt, Románia lakossága nagy lelkesedéssel fogadta. Nincs kizárva, hogy Károly herceg tölti majd be, Miklós herceg lemondásával a régenstanács szabaddá vált helyét.

A telefonforgalom, Magyarország felé ma reggel szünetelt, délelőtt 11 órakor szabadok voltak a vonalak, azután ismét lezárták a forgalmat. Maniu miniszterelnök tudott a herceg érkezéséről, míg Mária özvegy királyné, aki tegnap Németországba utazott nem is sejtette a készülő eseményt. Mára összehívták a nemzetgyülést, amely tanácskozni fog a hozandó intézkedésekről.

(MTI.) Károly hercegnek, akinek hazatérése csak a külföld számára volt meglepetés 1925. óta amikor lemondott trónöröklési jogáról és hercegi rangjáról, állandóan külföldön élt. Annak idején Alexandra angol anyakirályné temetésére Londonba utazott, majd onnan Lupescu asszony kiséretében Velencébe ment, ahonnan elküldötte az akkori Ferdinánd királynak lemondását. Károly herceg 37 éves. Katonai nevelésének befejezése után Németországban élt, ahonnan a háború kitöréséig az első gyalogos gárda ezredben teljesített szolgálatot. Velencéből történt lemondása nem volt az első, mert 1918-ben, amikor Odesszába feleségül vette Lambrino Zizit, szintén, lemondott a tronról. Édesanyjának, Mária királynőnek, sikerült, a házasságot felbontani és a lemondást érvényteleníteni. Károly herceg 1921-ben

feleségül vette Helén görög hercegnőt.

Ebből a házasságból származott Mihály herceg, akit 1927. juliusában, Ferdinánd király halála után királlyá kiáltottak ki. Károly külföldi tartózkodása idején azok a jelenségek, hogy a herceg politikai okokból lépett vissza, főleg azáltal nyertek tápot, hogy az ellenzék, a román parlamentben mellette szállt sikra. Bár 1926 októberében Károly kibékült anyjával a visszahelyezéséről szóló hirt megcáfolták. Atyja halála után, Károly a párisi lapokban,

azt a nyilatkozatot tette, hogy fenntartja a trónra való igényét.

A DÉLMAGYARORSZÁG mai száma 20 oldal

1927-ben átmenetileg szakított Lupescu asszonnyal, úgy látszott, hogy Romániában, érdekében felkelés készül. Károly azonban

egyelőre Franciaországban maradt, azonban ott nem látták szivesen állitólagos német barátsága miatt.

Később Angliában tett kiséretet arra, hogy Romániában

államcsinyt hajtson végre.

A terv az volt, hogy repülőgépről, manifesztumot szór szét Romániaban. Ez a kisérlet az angol kormány közbelépése következtében, amely a herceget kiutasította az országból, kudarccal végződött. A herceg ezután Namur mellett Chateau, D'Ardennesben telepedett meg és 1928-ban elvált Heléna hercegnőtől.

Mária anyakirálynő Bécsben értesült az előzményekről, melyekről Mániu tudott

Mária román királynő, aki ma délelőtt átutazott Bécsen, Zaborovszky román ügyvivő Károly volt trónörökös visszatérésének körülményeiről és a trónörökös bukaresti fogadásáról tett tájékoztatása során hir szerint kijelentette, hogy rendkívül örül fia lelkes fogadtatásáról szóló hírnek és mint mindig most is a román nép oldalán áll.

A királyné csak Bécsben értesült Károly herceg visszatéréséről.

Megalakult az új kormány

Éjfélkor érkezett bukaresti hivatalos jelentés szerint Maniu azért mondott le, mert nem tudott alkotmányos formát találni az események megoldxsához. A régenstanács Mironescut bízta meg a kormányalakítással, aki az elnökség mellett a külügyi tárcát megtartja. Az új miniszterek névsora: földmüvelésügy: Mihalaha, közmunkaügy: Pan Halipe, belügy: Popovics Mihály, pénzügy: Raducanu, közoktatásügy: Lugosanu, hadügy: Condescu tábornok.

Az alkotmányozó nemzetgyülés holnap délelőtt 11 órakor ül össze és érvénytelenítve a detronizációs törvényt, királlyá kiáltja ki Károlyt. Ezt megelőzően Károly a legfelsőbb semmitőszéknél kérni fogja válásának érvénytelenitését és így

Heléna lesz a román királynő.

Egy órakor jelentik: Az új kormány eskületétele után Cristea Miron patriarka és Saraceanu régenstagok lemondtak. Maniu pedig mégis benn lesz a kormányban, mint elnök, vagy külügyminiszter.

Pünkösdhétfőn reggel 8 órakor szenteli fel Zichy érsek a Pius templomot

Pécs, jún. 7. — Pünkösdhétfőjén ismét nagy napja lesz Pécsnek. A Pius intézmény alapitója Zichy Gyula gróf kalocsai érsek ezen a napon szenteli fel a Pius gimnázium Jézus Szive templomát, hogy átadható legyen nemes rendeltetésének. A szigeti külvárosnak ez a része, ahol hatalmas kőépületek hirdetik a város fejlődését, ahol repülőállomás épül, ide a haladásnak ebbe a gyorsiramú körzetébe szinte követelőleg kívánkozott az Isten háza az Ég felé mutató templomtornyaival.

Ez a templom rendkívül nehéz időkben, gondok és küzdelmek között. megszületett. Fehér falai pünkösd hétfőjén már imára várják a hívőket. Miként az ország, úgy ez a templom is csonka még. Kettős tornya hiányzik, de hiányos vagy csak egészen ideiglenes a templom felszerelése és berendezése. Amerre a szem tekint, ebben a templomban a szegénység, a csonkaság kiált részvétért, megértésért, áldozatkészségért. De így szegénységében, csonkaságában is szép ez a templom, hatalmas. A főkaputól a szentély belső pontjáig 43 méter, míg a magassága 15 m 50. A főhajó 12 méter a két keresztboltozatos mellékhajó 4 m. 20 szélességü. 6 mellékkápolnája van egy a toronyban lévő lourdesi kápolnával.

Első tekintetre megkapja az embert a templom bejárata fölött lévő hatalmas kőrablak. A szines üvegablak, mint valami szinekben pompázó rózsa ékesíti a templomot. A szines kőrablak, mint értesültünk Virág Ferenc megyéspüspök ajándéka.

És ahogy belépünk a fehéren ragyogó templomba és végighaladunk a 37 pár pad sorfala között az ideiglenes főoltáron kiemelkedő Jézus Szent Szive szobor pihenteti meg a tekintetet XI. Pius pápa ajándéka a remek művü szobor.

Az impozáns, román stilü templomnak az országos nevü Fábián Gáspár dr. budapesti műépitész volt a tervezője, míg az izléses kivitel Gadó Ignác és Kristóf Károly épitési vállalkozók leles munkáját dicséri. A szentély előtt lévő díszrácsozattal pécsi cég büszkélkedik és pedig Arnold János lakatosárú gyára. A templom tágas sekrestyéjéből nyilik közvetlen összeköttetés az intézettel.

Érdemes ezt a szép új templomot felkeresni. Fehér falai között menedéket talál az ember az élet minden búja-baja elől és az imádságban elmerülő lélek vigasztalást és enyhülést talál itt minden fájdalomra és csalódásra.

Amikor így a felszentelés előtt álló és az istentiszteletekre ideiglenesen alkalmassá tett templom falai között járunk gondolatban felvonul elénk a templom építésének minden előzménye, csupa erőfeszités, akadály, nehézség, gond. Zichy Gyula gróf nemes elgondolása és bőkezü alapitása, amellyel életre hivta a Pius gimnáziumot és internátust nem lett volna teljes, ha a már megvalósult tervekhez nem kapcsolódott volna a templom. Kalocsa nemes szivü érseke, Pécs jóságos püspöke, mindketten átérezték ennek szükségét és siettek segitségére lenni, hogy új templom hirdethesse Isten dicsőségét. A főpásztorok áldozatkészségéhez csatlakozott a társadalom mindig megértő jószivüsége. Egyre-másra érkeztek adományok. De a templomépitéssel járó költségek kiapasztottak minden forrást. Csendben, a háttérből szivós kitartással vitte a küzdelmet egy egész férfi, egy nemes lélek. Istennek egy alázatos szolgája. P. Somogyi Jenő rektor, akinek nevét lehetetlen elhallgatni a krónikásnak. Nem akarjuk megbántani a szerénységét, nem mondunk többet, de hogy kedvében járjunk arra kérjük a nemes szivüeket, ha akadna olykor-olykor néhány nélkülözhető fillérük, segitsék Jézus Szivének új templomát a teljes befejezéshez.

A templom megnyitó ünnepség

június 9-én, pünkösdhétfőjén reggel 8 órakor lesz.

Az ünnepségét szerény keretek között tartják meg, a templomszentelést és a misét Zichy Gyula gróf kalocsai érsek végzi, aki pünkösdvasárnap érkezik Pécsre Mosonyi Dénes dr. prelátus kiséretében és Virág Ferenc megyéspüspöknek lesznek szivesen látott vendégei.

MAGYAR PÉNZÉRT -- MAGYAR RÁDIÓT !!

Nyáron is a legtökéletesebb:

Standardyne HÁLÓZATI EUROPAVEVŐ

TUNGSRAM BÁRIUM CSÖVEKKEL

A Standard-csereakciót a nagy érdeklődésre való tekintettel augusztus 15-ig meghosszabbitottuk.

Szegedi autósok és motorosok Pécsett

Pécs, június 7. — A Pécs-baranyai Automobil Club meghívására szombaton este ½8 órakor közel negyven szegedi autós és motoros érkezett Pécsre, valamennyien a Délvidéki Automobil Club tagjai. A vendégeket gróf Benyovszky Móric elnökkel az élen a pécsi klub népes colonneja fogadta a budai vámnál. Megérkezés után díszvacsora volt a Széchenyi étteremben. A vacsorán az első felköszöntőt gróf Benyovszky Móric mondotta Pécs és Szeged sportbarátságára, melegen köszöntvén Schwoy tábornokot, Nendtvich Andor dr. polgármestert és a PBAC. összes tagjait. A felköszöntőre válaszolva Schwoy tábornok azon reményének adott kifejezést, hogy rövidesen Szegeden üdvözölheti a pécsi klub tagjait.

Vacsora közben hirdették ki a PBAC legutóbbi futárversenyének eredményeit.

Vasárnap a DAC autósai és motorosai Kaposvárra rándulnak át, ahol az ottani vitorlázó repülőknél tesznek látogatást, majd onnét a Balaton mellett Keszthelyre mennek, s itt azokkal a gráci autósokkal és motorosokkal találkoznak, akik az elmult nyáron Grácban látták vendégül a PBAC ausztriai túrán járó kirándulóit.

Versenyen kivüli árak az ujonnan megnyilt „Kolozsvár" ruha és maradék áruházában Pécs, Irgalmasok-utca 12. szám.

Modern kényelmes szobák

TÖRÖK-VILLA HARKÁNYFÜRDŐ

elegánsan berendezve, minden szobában folyó viz, közvetlen a fürdő melleti május 4-től kiadók. Levelezés: Török-villa -: HARKÁNYFÜRDŐ. :-

Selymharisnyák legolcsóbbak Schwarcz és Kálmánnál Ferenciek-utca 2 szám.

Könnyü - Elegáns - Tartós amerikai szemüvegek az Universal Optical Corporation világhirü gyártmányai Magyarországon csak **a Chmura-cégnél kaphatók**

Pécsi fiók: CHMURA LÁSZLÓ LÁTSZERÉSZ VÁROSHÁZA.

Forma és funkció

A forma és funkció viszonyának kérdése mindig kényes problémája volt az új építészetnek. Gropius egyszer azzal akart nekem kedveskedni, hogy azt mondotta, hogy én nem vagyok formalista és pedig azért, mert mindig megkísérlem új és új módon eljutni ahhoz, amit az élet diktál. Azt hiszem, hogy ebben igaza is van Gropiusnak. Tévedett volna, ha annak a véleményének adott volna kifejezést, hogy a forma számomra közönyös. Ellenkezőleg, én mindig nagyon is ügyeltem a formára és gyakran az az érzésem, hogy az új építészetben azon kevesek közé tartozom, akik a formát nagyon fontosnak tartják és mindig tartották. Ez számomra egy sajátos és elszigetelt helyzetet teremtett a korszerű építészet köreiben.

A forma és funkció között mindig bizonyos ellentmondás van. Nem minden, ami a funkcióból ered, oldható fel közvetlen formává. Az egyiknek és másiknak is áldozatot kell hozni, — feltéve, hogy az építészi feladatunkból egységet akarunk formálni.

A szellemi egységnek ez érzésére egyes radikális oldalakról kevés súlyt fektetnek. Én ezt az álláspontot nem vetem meg, — mint reakció, nagy időszerű jelentősége van és jó időre fog még ilyennel bírni. Csak a magam részéről elutasító álláspontra helyezkedem e felfogással szemben, mert azt egyoldalúnak érzem, ugyanis az életnek csak anyagias értelemben tesz eleget, de a szellemiben nem. És az építészet részemre — dacára egy lehetőleg tárgyilagos beállítottságnak — végeredményben a szellem ügye.

Az új építészetben elfogadhatónak tartok bizonyos megalkuvásokat — forma és funk-

Lakóház a Kaposvári-utcában. Tervezte: **Forbát Alfréd.** Kivitelezte: Kristóf Károly.

Kristóf Károly
Szelle - Stefán Henrik

93 - 98. l

Tér és Forma
1937. 4. sz.

Forbát Alfréd: Lakóház a Kaposvári-utcában, Pécsett.

Három utca közötti saroktelek déli lejtőn, 4.5 méter nivódifferenciával kert és legalsó utcanivó között. Kilátás a lakóterraszról délkeletnek, a Kaposvári-utca tengelyének meghosszabbításában a Kálvária-hegyen fekvő kis templomra, északnak a tetőterraszról a Mecsekre.

A déli falak és ablakok nyári napvédelme a nap elevációjának megfelelő szélességű vasbetonlemezzel a téli napsütés teljes kihasználása mellett; a lakószoba és kert közötti harmonikaajtónak védelme nyugati esőverés ellen.

Déli és nyugati fekvésű lakótraktus, keleti fekvésű hálótraktus, mindkettő a lakóterrasszal délkeletnek is megnyitva; északi konyhatraktus. Bejárat az alagsor nivójában, földszint kevéssel a kert felett.

Támfalak és alagsor kékesszürke mecseki mészkőből; téglafalak fehér durva puccolános vakolattal, üreges födémek, betontető kovaföldszigeteléssel s flintkőtfedéssel. Síma lemezelt ajtók, nikkelbronzveretek. Központi melegvízfűtés.

Építési költség utcai támfalakkal s kerítéssel együtt 32.000 pengő.

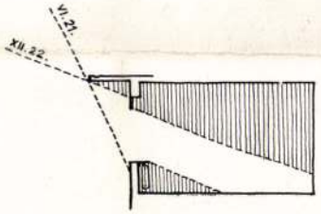

A Kaposvári-utcai bérház alaprajzai,
lakótraktus: 1—5, konyhatraktus: 6—10, hálótraktus: 11—16,
alagsor: 17—21.

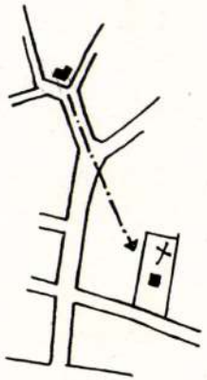

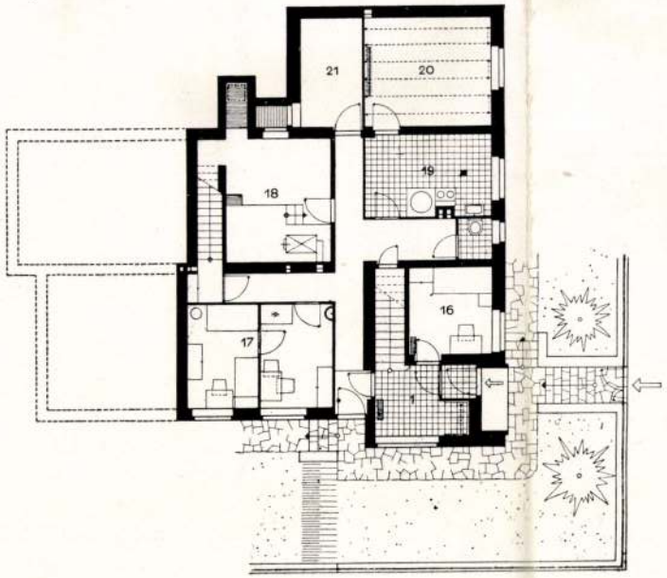

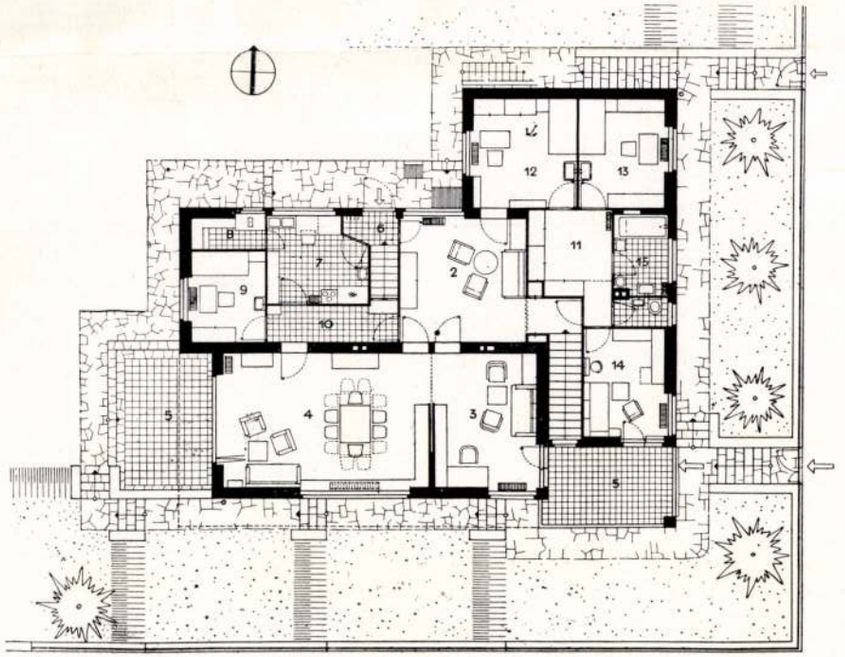

Forbát Alfréd: Lakóház a Kaposvári-utcában.

ció kompromisszumait —, ha az eredmény a magunk értelmében felfogott építészetinek világát gazdagítja.

Ha idealisztikus értelmű fejlődéshez akarunk jutni, akkor nemcsak anyagi haladásra van szükség, hanem szellemi haladásra is. Úgy hiszem igen tévednék, ha Hollandia legfiatalabbjai az építészet szellemi haladására nem fordítanának mindig nagyobb gondot. Jó magam mindig arra az álláspontra helyezkedtem, hogy az új építészet egy nagy szellemi törekvésből származik. Igyekszem kimutatni, hogy a szellem síkján az új építészet a régivel még nem mérkőzhetik és, hogy az elvégzendő munkához tartozik ezt az elmaradottságot kipótolni. Az új építészet szellemi eredményei ma még nem tartanak lépést az anyagi eredményekkel.

Ami Forbát Alfréd pécsi házát illeti, következőket szeretném mondani: szembeszökő, hogy milyen súlyt fektetett az arányokra, a táji környezetbe való illeszkedésre. Én ennek igen örültem, mert mint az előzőkből kitűnik, sürgős szükségességnek tartom, hogy e problémák útjait el ne kerüljük absztrakt fogalmakkal, hanem, hogy megkíséreljük ezek megoldását. Ez azonban semmiképpen sem jelenti azt, minthogyha Forbát művészetével most már Schmitthenner álláspontjára helyezkedne. Aki e problémák elől elzárkózik, ugyanabba a hibába esik, mint Schmitthenner. Schmitthenner jó építészetet csak a maga eszközeivel és a régimódon tud alkotni, a szélsőségesek viszont azt hiszik, hogy csak a réginek tagadásával lehet ma jó építészetet formálni. Én azonban az új építészet nagy meggazdagodásának érezném, ha nekünk sikerülne az új építészetet olyan finommá tenni, hogy az Schmitthenner finomságaival teljes lenne, de ugyanakkor átjárná azt az új építészet szelleme. Úgy hiszem, hogy igen gyakran a banálistól való félelem tart sok modern építészt vissza az ilyes kísérletektől. Úgy, amint egy gépalkatrészekből összeállított csendélet a felületes szemlélet számára modernebbnek tűnik, mint egy gyümölcs-csendélet, — ugyanúgy egy ház, amely tüntetőleg alkalmaz új anyagokat, első pillanatban modernebbnek fog látszani, mint egy olyan ház, amelyen az építész az új anyagokat feldolgozza és mint organikus részeket szeretettel alkalmazza. Az ilyes kísérletek kezdeti sikertelenségéből fog idővel az új építészet egy olyan finomsághoz eljutni, amelyet régebbi épületeken megfigyelhetünk. Ha falun építünk, akkor mindez nehezebb mint a városban, mert a tájban a differenciált inkább tovább él és jogosultabb, mint a városban. A városban önkénytelenül is, sőt akaratlanul olyan formaadáshoz jutunk, amely provokálóan modern hatású. Forbát villáját nemcsak az elmondottak jegyében tekintem haladásnak, de korábbi munkáihoz képest is. Forbát a helyes utat akkor fogja követni, ha a finomságok iránti érzékét elevenen tartja és azokat a nyers valósággal szembe meri állítani. A fontos, hogy meg tudjon maradni azon a határon, amelyen túl bizonyos művészi veszélyek leselkednek.

Összefoglalva azt mondanám: ma egyaránt fontos a küzködés a formálisban (szellemiben), mint a praktikusban (materiálisban). A modern építészeknek be kell látniok, hogy mindkét dologról szó van (és nem csak az egyikről). Ha az akadémikus művészet egykor abba a hibába esett, hogy formális maradt szellemi nélkül, úgy ne kövessük el azt a hibát, hogy csak az elevent hozzuk szellem nélkül, mert ez is nagyon megbosszulhatja magát egyszer.

(Rotterdam) J. P. Oud.

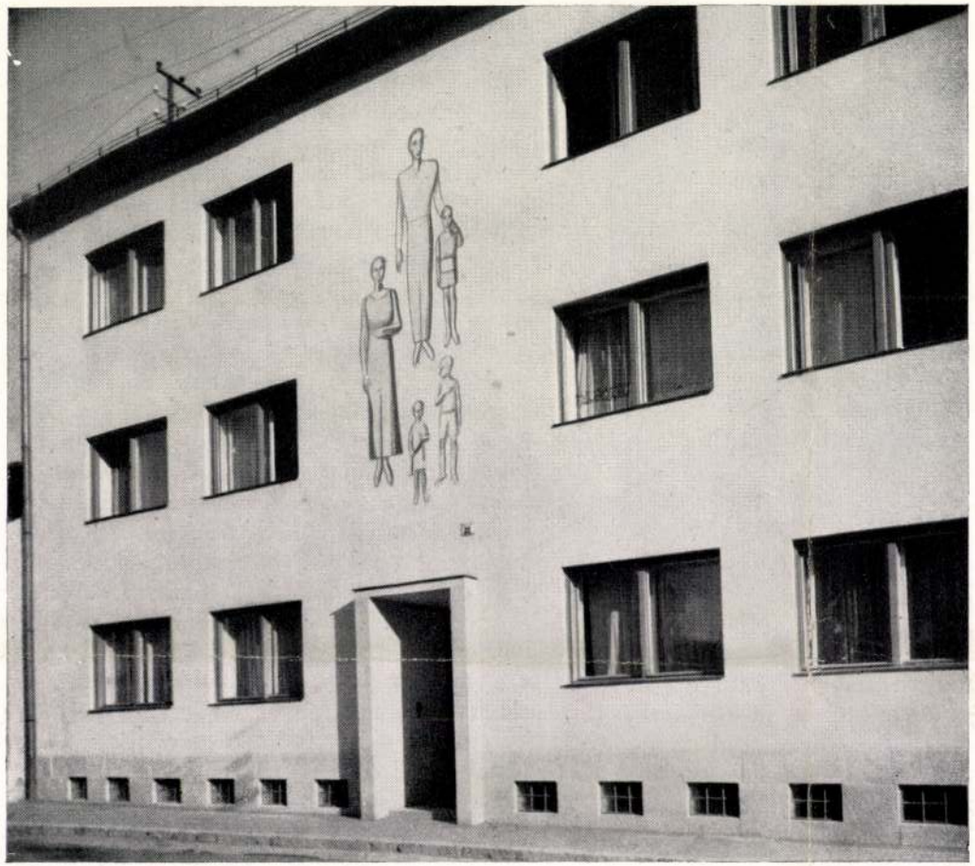

Forbát Alfréd, Perczel-utcai bérház Pécsett. Utcai nézet. Forbát felvétele.

Homlokzati falifestmény „al fresco". Tervezte és kivitelezte: **Szelle-Stefán Henrik.**

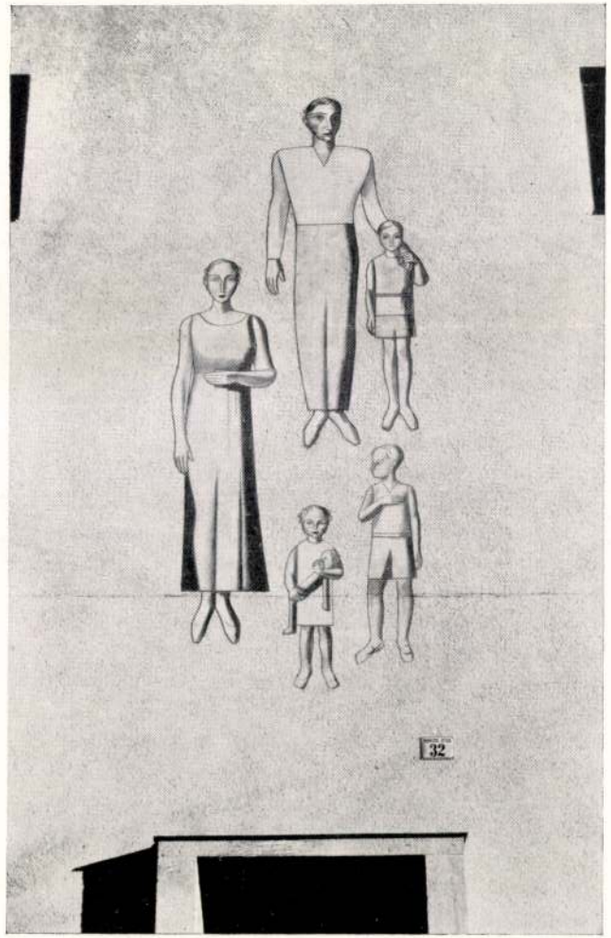

Festett házak

Régi időkben kedves szokás volt, hogy a vakolt házak homlokzatára nagyszabású ábrázolásokat festettek. Giorgione legfőbb műve a sajnos elpusztult freskó-sorozat volt, amelyet Velencében a Canal Grandén álló Fondaco dei Tedeschi homlokzatára festett, — arra az ormótlan falra, amely mögött ma a Főpósta rejtőzik. Baselben és környékén a Bodeni-tó partjain, Augsburgban Hans Holbein és iskolája festettek egész freskó-sorozatokat a házakra és gyakorolták ezt a művészetet a Szepességben, ahol a kastélyok pártázatos falaira sgraffiitóba kapart képeket alkalmaztak. Később, mint annyi más esetben, a homlokzatfestés leszállt a népművészetbe és különösen Bajorországban és Ausztriában találunk falvakat, amelyek utcáit ilyen naiv és mégis nem egyszer virtuóz falfestmények díszítik. A XX. század is megpróbálkozott ezzel a díszítéssel, azonban egyrészt a rosszul kiválasztott égtáj, a meg nem felelő technika, mint pedig a korszerűtlen témaválasztás folytán ezek a kísérletek csődöt mondottak.

Örömmel kell üdvözölni, hogy a házaknak nagy faliképekkel való díszítése ma újra divatba kezd jönni. Hazánkban tudomásunk szerint először Medgyaszay István kísérletezett ezzel állami és fővárosi lakóházak épületein, színes sgraffittókat alkalmazva. Legújabban Pécsett találkoztunk ilyen kísérlettel, Forbát Alfréd Percel-utcai bérházának homlokzatára Szelle Stefán Henrikkel festetett egy igen nagyméretű freskót, amely példaadó lehet e technika elterjedésére. Természetesen nem szabad megfeledkezni a lényegi kérdésekről. Nevezetesen a technikai szempontokról: vétek ilyen freskót odafesteni, ahol az uralkodó széljárás és esőjárás annak fennmaradását veszélyezteti. Ügyelni kell a legszakszerűbb technikára és talán legfőképpen a kompozicióra. A legnagyobb tévedés volna, hogyha síkszerű felfogású házainkon a baseli és augsburgi freskók nagymélységű perspektíváját alkalmaznók. A freskónak ma újra felismert lényegéből kiindulva a legmesszebbmenően ragaszkodni kell a síkszerűséghez. Épp ezért tartjuk igen sikerültnek a Stefan-féle freskót, amely szinte vizionáriusan vetíti a falra egy család szimbólikus képét. Talán nem kell külön mondani, hogy az ilyen dekorativ szimbolizmusnak mindig olyannak kell lennie, hogy az legmesszebbmenőleg érthető legyen, az utcán járó legegyszerűbb ember számára is és a falfestés legnagyobb félreértése lenne, ha olyan elvont ábrázolások jelennének meg a falakon, amelyekhez semmiféle szellemi közösség nem fűzi napjaink emberét.

Sz.

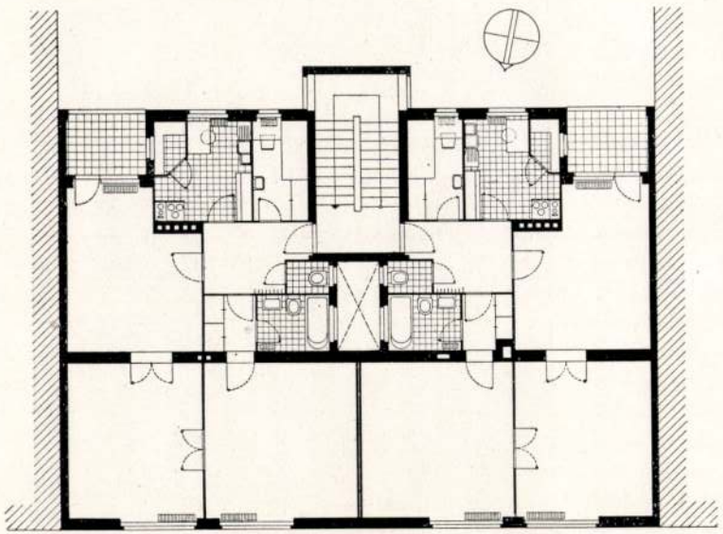

Alaprajz: 1:200.

Kivitelező: Tarján Benő, Pécs.

Kerti nézet.

Az utcafront északi fekvésű lévén, a lakószobákat déli fekvésű loggiák kötik össze a nagy pázsitos kerttel, melyben kis gyermekjátszótér is elhelyezést nyert.

Az utcai homlokzat nemesvakolatú felületébe tiszta mészvakolatra al fresco festett, a családot szimbolizáló falkép illeszkedik be, mint első kísérlet nálunk a megújhodott architektúra és képzőművészet szorosabb együttműködése felé.

Tolóablakok: Halaman János, Budapest.

Forbát Alfréd

Bérház Pécsett a Benyovszky-utcában.
Tervezte: **Forbát Alfréd.** Kivitel: Tarján Benő.
Forbát felvétele.

Egy újszerű könyvről

Bánfi, Belgioioso Peressutti e Rogers: Stile. Milano, 1936.

A két nagy olasz építészeti lapnak, Casa Bellanak és Domusnak kiadóvállalata évről-évre közread egy nagyformátumú, fényűző kiállítású képeskönyvet. Az elmult évben a római szobrászat mesterműveit adták ki hatalmas méretű, mélynyomású képekkel, amilyeneket még alig láttunk. Az idei kötet szerkesztését és tipográfiai kiállítását az avatott szemű kiadó három fiatal építészre bízta, akik a Földközi-tengeri kultúrkör stílusainak pompás képeskönyvét állították össze olyan modern tipográfiai raffináltsággal, amely egészen egyedülálló és teljesen újszerű nyomdai lehetőségekkel számol. Hogy röviden jellemezzük a kötetet, leírjuk a praehellén kultúráknak szentelt oldalakat. Az első páratlan oldalon 10-soros képmagyarázat és egy epigrammatikus jellemzése a korszaknak. A következő páros oldalon egy Földközi-tengeri tájkép óriási méretű reprodukciója. Ezzel szemben, áttetsző milliméter-papirosra nyomva egy knossosi freskó és egy mikénei bronz-maszk. A milliméter-papíroson keresztüllátni a következő oldalra, amelyet elborít a tirynsi királyi palota nagyméretű alaprajza. Tovább fordítva, baloldalt, hátulról látjuk az utóbb említett képeket és alattuk áttündöklik a tájkép. Jobboldalt pedig az említett palotaalaprajzot látjuk teljes tisztaságában. Ezzel a módszerrel a szerkesztők megvalósították — ami teljesen újszerű, de a mai művészeti szemléletnek jellegzetes törekvése — t. i. a transparantiát, azaz több egymásmögött fekvő síkon levő ábrázolásnak egyszerre való érzékeltetését. Könyvtechnikailag pedig sikerül az, hogy három összetartozó oldalt egyszerre apercipiáljunk. Ezt a rendszert a szerkesztők az egész könyvön végig vezet-

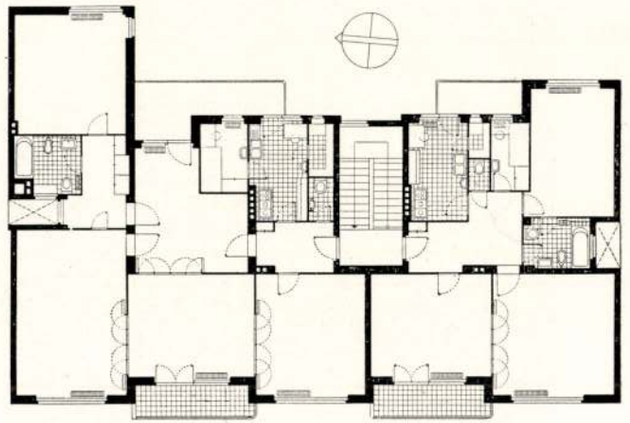

Kristóf Károly, festőművész

A váci nyári tárlaton a dunabogdányi Kristóf Károly rendszeresen szerepel művei-vel. Idén is megfontolt, jó hatásfokú csendéle-tét látjuk. /említve/

Losonci Miklós: Hagyományőrző bemutatkozás.
Pest Megyei Hírlap, 1981. szept. 2.

Kristóf Károly, festőművész

Mindig esemény ez a hagyományos nyári tárlat, melyen a városnak és környékének művészei mutatják be új alkotásaikat.

Kristóf Károly főként a szerkesztésben jeleskedik.

Losonczi Miklós: Váci Nyári Tárlat.
Tükör, 1981. szept. 6.

Kristóf Kornélia

Képekkel

szerepel az alább. tárlaton

~~[illegible]~~ M.I: Győri tavaszi tárlat

Kisalföld 1969 IV. 13

Kristóf Kornélia festő

Szerepel a Téli tárlatok

Hamar Mihre: Téli tárlat
és grafikai kiáll. gyűrött

Művészet 1969 IV. sz.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kristóf Kornélia

Csendéletékkel

szerepel a győri hűvsarnokban

az alábbi tárlaton

M. G.: Megyei Őszi Tárlat

Kisalföld 1968 XI. 12

M.D.K.

Kristóf Kornélia
festő-

Első ízben szerepelt tárlaton.

Szamar Imre: Téli tárlat és gráfika ki állítás Grőrött
Művészet, 1969. április – 46 lap.

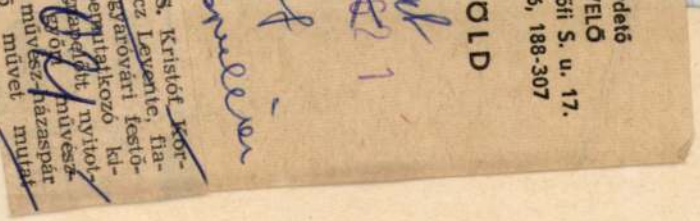

neve emlitve

Művészettörténeti Értesitő 1972

315. old

Knistóf Kornélia:

Egy alkotással szerepelt a Tavaszi Tárlat-on.

Salamon Sándor: Jegyzetek táblatokról – Gyűrből.

Rajztanítás 1969/4-5

A győri müvészklubban ezuttal fiatal mosonmagyaróvári müvész pedagógus házaspár: Kristóf Kornélia és Baticz Levente hozta el néhány festményét.

Salamon Nándor:A Baticz házaspár bemutatkozása Györött
Rajztanitás 1969/1 3o.old.

szülővárosa gimnáziumában tanult.Szépen induló ut elején áll.Tehetsége elismerést,a törekvései iránti bizalom megtestesitését jelenti,hogy kezdő létére 1967-től tagja a Fiatalok Studiójának és a Képzőművészeti Alapnak.

Salamon Nándor:A Baticz házaspár bemutatkozása Györött
Rajztanitás 1969/1 3o.old.

Győri kiállitásán aktjai emelkedtek ki

Salamon Nándor:A Baticz házaspár bemutatkozása Győrött

Rajztanitás 1969/1 29.old.

Kristóf Kornélia

Csendélet

Rajztanitás 1969/1 3o.old.

KRISTÓF-KRAUSZ Albert
Temesvár, 1892.–Temesvár, 1958.
München, festő

Banner Erdély

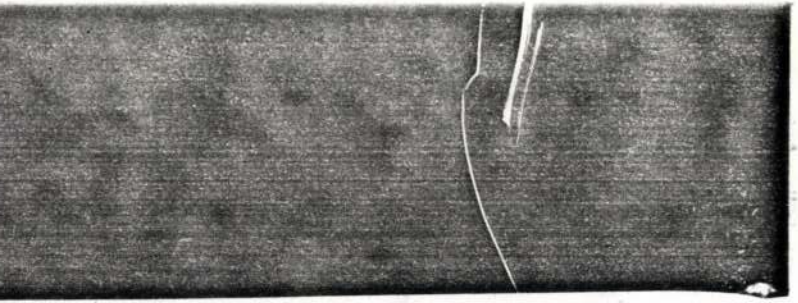

Dethard von Winterfeld

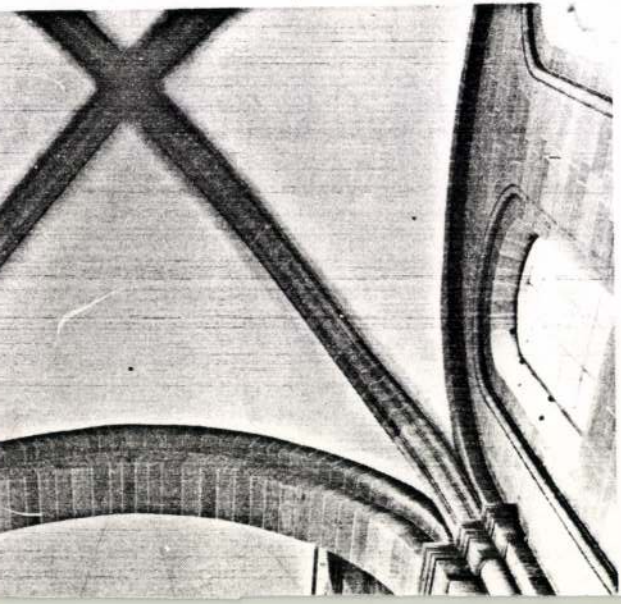

Kristof Krandz Albert festő

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 45-47. o.
/r/: Müvészetünk a külföldön. stb.

Kristóf László.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítá-
son csendélete szerepelt. (említve.)

Szabad Nép, 1951. Nov. 4.

Kristóf-Krausz Albert

festő, építész

Szül. 1892.

Laid

Ösvát Kálmán dr

Erdélyi Lexikon
Nagyvárad 1928. 163. l.

z Oszkár.

72 október 13-án.

iszarvú tarka ökör, a melye-
ket egy legény vezet, ki jobb
an pedig ostort tart. A beret-
nemezkalap, szűk ujjú szürke
elgyűrt sötétkék kötény. Bal-
lett hátrakanyarodó út vezet
község felé. Az égbolt felhő-
atz 1911«.

cm. — Lelt. sz. 4167. — Vété-
3 sz. leirat szerint 2000 K-án
12 június 7-én (1234–912). —
(1445–912). — Az elszámolásra
. előadmányt.

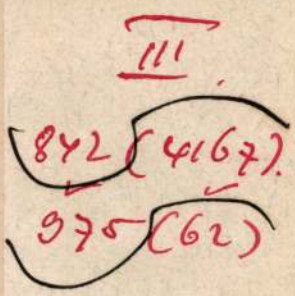

Kristóf-Krausz Albert

Képzőművészet 1932. 114. l.

KRISTÓF-KRAUSZ ALBERT (Temesvár): ARCKÉP

S érdekes, hogy aki e legnemesebb progresszívitás alapján keletkezett csodákat befogadja, az nem „halad"; ellenben halad az, aki szembeszökő üres esetlenségeket elfogad, bárgyú leegyszerűsítést — gazdag egység, vagyis sok szép vonás egysége helyett. De mi lesz még így azzal az elvvel, hogy, mert azelőtt is egyik stílus *követte* a másikat, *most* is kell már egy másiknak jönni?

Talán már azt is kellene nézni, hogyan történt az a *követés* és mi is az a most.

A román stílus a góthikába érdekes átmeneti épületekkel ment át, melyek építői nem dobtak félre minden technikai és művészi eredményt, hanem azokat a leggondosabb fölhasználással fejlesztették. A változatosságot nem úgy fogták föl, hogy a rossz követte jót, hanem a jót jobb, vagy legalább is egy másik jó.

Aztán miért volnánk éppen *ma*, most azon a ponton, hogy egy másik stílus jöjjön? A renaissance kezdete óta hányszor mondták már az emberek, hogy egy-egy új korszakba kerültek, — és mégis mi igazán új stílus van a renaissance óta? Maga a reniassance is az ókori görög és római és a középkori formák összetétele. A barokk sem ujság a késő római és a késő góthika után; a rokokóra is távol keleti hatások voltak befolyással.

S hány évtized óta gazdagszik már a technika úgyszólván évről évre! Így hát egész serege lehetne már az újabbnál újabb és szebbnél szebb stílusoknak!

KRISTÓF-KRAUSZ *Albert*, festő és

építész, * 1892. A müncheni műegyetemen és az ottani képzőm. akadémián tanult. Temesvárt él, s főleg arcképeket fest. Erdélyben és Bukarestben több koll. kiállítása volt.

E. G. I. 599 l

Schmidt József:

Térdig, állva s ki
az asztalra támaszkod
Kálla rövid, bajusza ho
Keskeny nyakkendőjé
gombolta. Felira

Dr SCHMIDT
min. tan

a Kereskedelemügyi m
országos kiállítás és a

a bal kéznél: „Giehsz A."
s alól balra: „Kiadta ö
középült: „Utánn
jobbra: „Ny. Légr

Könyomat, a

9558 ~~9357~~
9559 ~~9358~~

KRISTÓF LAJOS
szobrász

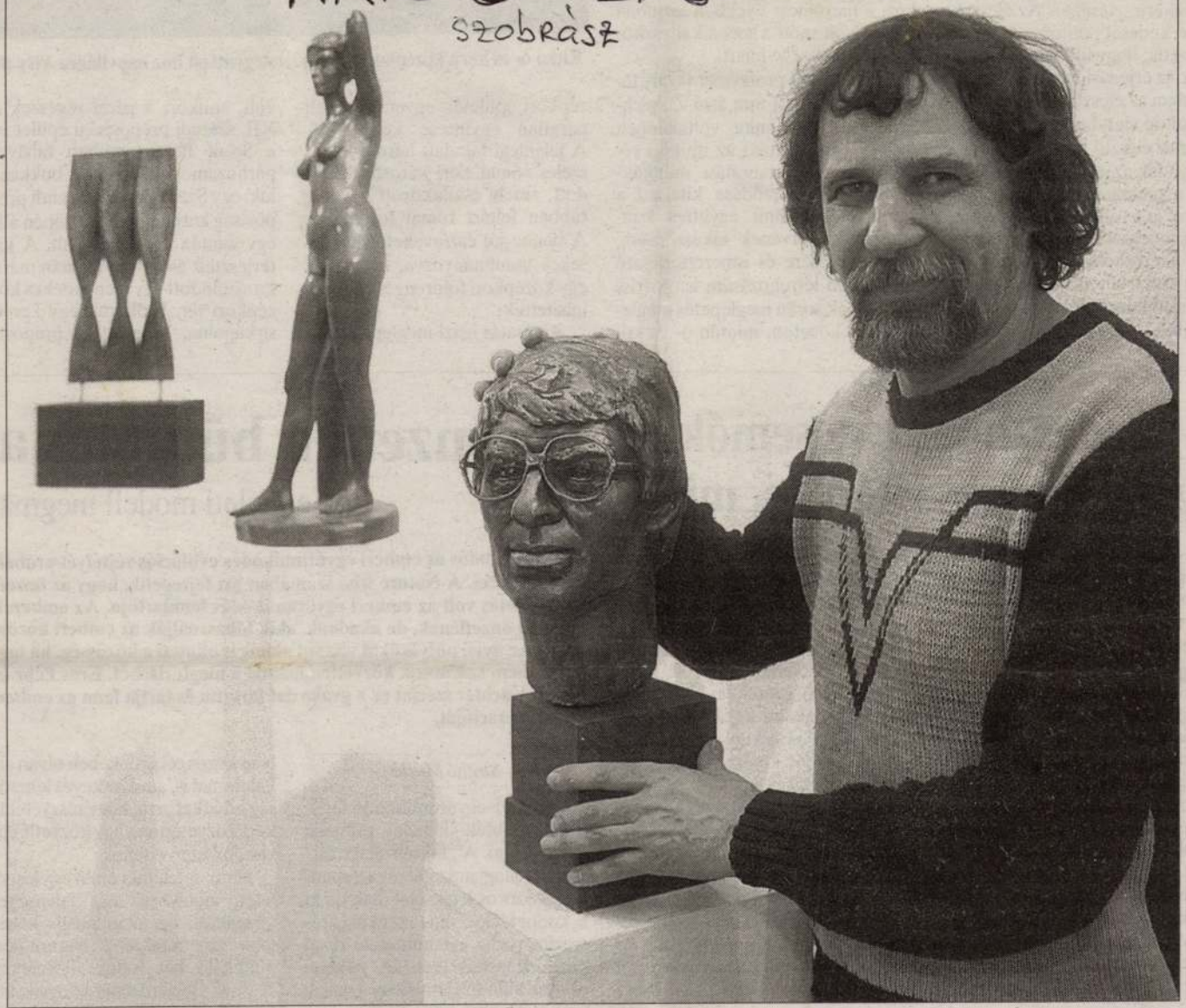

Sportolók szoborportréi a Kispesti Vigadó Galériában

Kristóf Lajos fotó- és szobrászművész gyűjteményes kiállítása nyílt meg a héten a Kispesti Vigadó Galériában. Kristóf Lajos több nemzetközi fotópályázat győztese, elsősorban sporttémájú műveit díjazták. A művész nemcsak fotókat, hanem szobrokat is készít, ezek is általában kötődnek a sporthoz. Felvételünkön Kristóf Lajos Török Gyuláról, a közismert Békáról, az 1960-as római olimpián ökölvívásban aranyérmet nyert bokszolóról készített portrészobrával látható. A tárlatot, ahol ezúttal a művész 43 szobrát és kisplasztikáját állította ki, február 24-éig tekinthetik meg az érdeklődők

Fotó: Czagány Balázs

Magyar Hirlap 2002. jan. 25.

eljárást kidolgozni. A bor előállításánál élesztőre van szükség a szőlő erjesztéséhez. Az élesztő növekedését pontosan nyomon követik, hogy időben véget vessenek az erjedési folyamatnak. Korábban az élesztő állapotát mikroszkóp alatt határozták meg. Bár az élesztő koncentrációja a folyadék az erjedésénél is mérhető: meghatározzák, mennyi fény hatol át a folyadékon. Ez a mérési módszer azonban pontatlan. Az új érzékelő viszont az erjedő bor elektromosságát méri, s az élesztő koncentrációja így kiszámítható.

hogy a városka leletekben gazdag terület, amelynek teljes feltárására a harmincas években azonban nem volt mód a technikai eszközök szűkössége miatt.

Visy Zsolt professzor tavaly tavasszal kezdett újra ásni Zülpichnél. Ez a munka voltaképpen egyenes folytatása az ifjúkori régészeti és restaurálási munkáknak. Mai szerződése kiterjed a műemlékvédelmi együttes konzerválási tervének elkészítésére, kivitelezésére és ismeretterjesztő program létrehozására is. A friss ásatások során meglepetés meglepetést követett, miután ó- és kö-

Ritka ó- és kora középkori vegyes leletegyüttest hoz napvilágra Visy prof

zépkori épületek egymásra épült páratlan együttese került elő. A jelenlegi fal alatt három méter széles római kori városfal húzódott, amely csatlakozott egy korábban feltárt római toronyhoz. A benne jól észrevehető repedéseket tanulmányozva, a kutatók egy középkori földrengést valószínűsítettek.

Az ásatás igazi meglepetése az volt, amikort a pécsi régészek a XII. századi prépostsági épület és a Szent Péter-templom falaival párhuzamos újabb falra bukkantak, egy Szent Benedek-rendi prépostság kerengőjére. Közepén állt egy szintén középkori kút. A kiterjesztett ásatások nyomán mára kirajzolódott egy igen érdekes középkori tér. Előkerült egy kerek sírkápolna, amelyet a prépost-

Az asztmás csecsemők gyógyulnak – kérdés, mitől

A Bristoli Egyetem kutatói megállapították, hogy nem minden nehezen lélegző csecsemőből lesz asztmás felnőtt. A londoni Szent György kórház orvosai több mint tízezer csecsemő fejlődését nyomon követve megállapították, hogy azoknak a kicsinyeknek a 60 százaléka, akik életük első hat hónapjában ziháltak, három és fél éves korára meggyógyult. Amikor összehasonlították őket az egészséges kicsinyekkel, kitűnt, hogy születéskor kisebbek voltak náluk, s egyik szülőjük vagy talán mindkettő dohányzott! – olvassuk az egyetemi közleményekben.

A kutatók úgy vélik, hogy a nehezen lélegző csecsemőknek születéskor az átlagosnál kisebb a tüdejük, és szűkebbek a légutaik, és ez okozza a nehezebb légzést, kivált, ha megfáznak vagy mellkasi fertőzést kapnak, de többségük három-négy éves korára rendbe jön. A csecsemőkorban normálisan lélegző gyerekek kisebb hányada is zihálni kezd hároméves kora körül. Ezeknél a gyerekeknél nagyobb a kockázata, hogy később asztmásak lesznek – szüleik között is sok az asztmás –, és már most mutatják az allergia vagy az ekcéma jeleit, ami az asztmával együtt szokott jelentkezni idősebb gyerekeknél és felnőtteknél. Az ilyen irányú kutatások jelentőségét az adja, hogy egyre több az asztmás gyerek, ám vajmi keveset lehet tudni az okairól. *NLG*

Lepragyógyszer fékezi a járványt

A triterápiás gyógymód – mely nevét onnan nyerte, hogy három gyógyszer kombinációján alapul – alkalmas a fertőző lepra gyógyítására. Erre nagy szükség van, mert naponta kétezer új leprás beteget regisztrálnak, annak ellenére, hogy a járvány megállítható az olcsóbb terápiával. A lepra a világ 24 országában jelent közegészségügy problémát. További hatvan országban járványszerűen jelentkezik, míg 98 országban teljesen felszámolták. *MTI*

Az önzetlen büntetés az

Egy elméleti modell megmagy

Két svájci tudós az emberi együttműködés evolúciós rejtélyét próbálja megfejteni. A Nature friss számában azt fejtegetik, hogy az önzetlen büntetés volt az emberi együttműködés fenntartója. Az emberek gyakran önzetlenek, de akadnak, akik kihasználják az emberi közösséget. Az ilyen potyázókat viszont akkor is bünteti a közösség, ha tagjainak nem származik közvetlen haszna a megtorlásból. Erns Fehr és Simon Gachter szerint ez a gyakorlat tartotta és tartja fenn az emberi faj kooperációját.

Strehó Mária

Az emberi együttműködés fejlődését többféle elmélet próbálja megragadni. A „fajtakiválasztási" elmélet magyarázatában a genetikailag szoros kapcsolat alakítja ki a kooperációt, más megközelítés szerint pedig ezt különféle önző érdekek tartják fenn. Így például az attól való félelem, hogy a másik ember is abbahagyja a hozzájárulást a közös projekthez, ha észreveszi, hogy én elbliccelem a részem. Az is egy motiváció lehet, hogy részvételemmel növekszik az elismerésem, reputációm a csapatban. Idegen emberek azonban gyakran együttműködnek valamilyen közös cél érdekében olyan alkalommal is, amikor kevés lehetőség adódhat arra, hogy részvételükért közvetetten vagy közvetlenül viszonzást nyerjenek.

Hankiss Elemér említ egy kísérletet, amelyben más jelenséget vizsgáltak, de talán mégis közelebb visz minket a Nature-ben publikáló két tudós állításához. A pesti Belvárosban az egyik úttest középső sávjába egy kukát állítottak be, s aztán rejtett kamerával figyelték, mi történik. Pillanatok alatt hosszú autósor torlódott föl. Negyven-ötven autós kerülte ki nagy üggyel-bajjal az akadályt, míg végre akadt valaki, aki túljutva a torlódáson kiszállt, és kihúzta a kukát a járdára. Ez a sofőr olyat tett, amiből neki nem volt haszna, az utána jövőknek annál inkább.

Fehr és Gachter jól megter-

A szerző matematikus,
Hevesi Endre-újságíródíjas

KRISTÓF LAJOS

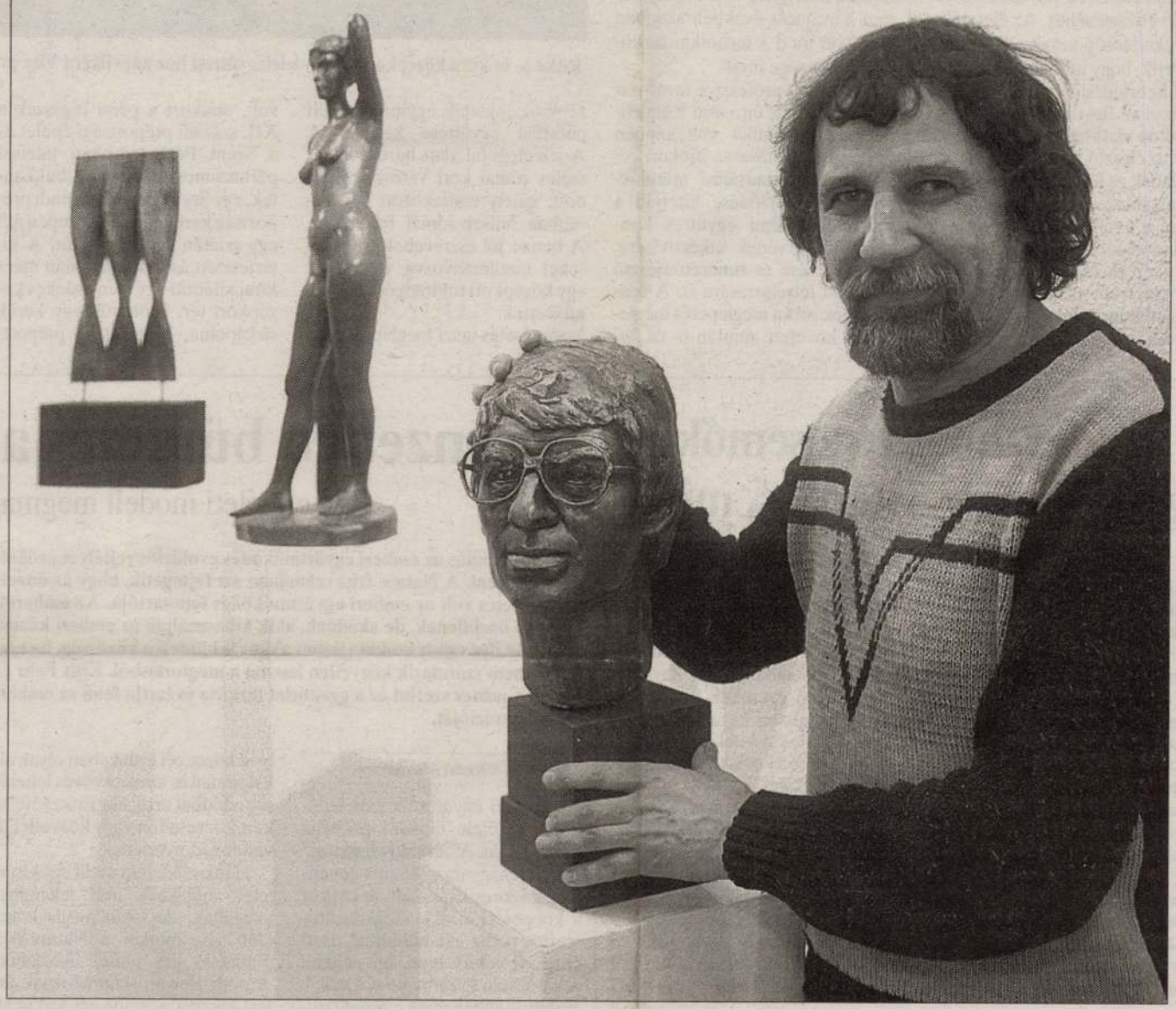

Sportolók szoborportréi a Kispesti Vigadó Galériában

Kristóf Lajos fotó- és szobrászművész gyűjteményes kiállítása nyílt meg a héten a Kispesti Vigadó Galériában. Kristóf Lajos több nemzetközi fotópályázat győztese, elsősorban sporttémájú műveit díjazták. A művész nemcsak fotókat, hanem szobrokat is készít, ezek is általában kötődnek a sporthoz. Felvételünkön Kristóf Lajos Török Gyuláról, a közismert Békáról, az 1960-as római olimpián ökölvívásban aranyérmet nyert bokszolóról készített portrészobrával látható. A tárlatot, ahol ezúttal a művész 43 szobrát és kisplasztikáját állította ki, február 24-éig tekinthetik meg az érdeklődők

Fotó: Czagány Balázs

MAGYAR HÍRLAP 2002 január 25.

tették ki, s elnöcés utazásokhoz igyekeztek újrahasznosítási eljárást kidolgozni. A bor előállításánál élesztőre van szükség a szőlő erjesztéséhez. Az élesztő növekedését pontosan nyomon követik, hogy időben véget vessenek az erjedési folyamatnak. Korábban az élesztő állapotát mikroszkóp alatt határozták meg. Bár az élesztő koncentrációja a folyadék az erjedésénél is mérhető: meghatározzák, mennyi fény hatol át a folyadékon. Ez a mérési módszer azonban pontatlan. Az új érzékelő viszont az erjedő bor elektromosságát méri, s az élesztő koncentrációja így kiszámítható.

Ritka ó- és kora középkori vegyes leletegyüttest hoz napvilágra Visy profes

Iránt érdeklődő Visy Zsoltot már ifjúkorában vonzotta. Sejtette, hogy a városka leletekben gazdag terület, amelynek teljes feltárására a harmincas években azonban nem volt mód a technikai eszközök szűkössége miatt.

Visy Zsolt professzor tavaly tavasszal kezdett újra ásni Zülpichnél. Ez a munka voltaképpen egyenes folytatása az ifjúkori régészeti és restaurálási munkáknak. Mai szerződése kiterjed a műemlékvédelmi együttes konzerválási tervének elkészítésére, kivitelezésére és ismeretterjesztő program létrehozására is. A friss ásatások során meglepetés meglepetést követett, miután ó- és középkori épületek egymásra épült páratlan együttese került elő. A jelenlegi fal alatt három méter széles római kori városfal húzódott, amely csatlakozott egy korábban feltárt római toronyhoz. A benne jól észrevehető repedéseket tanulmányozva, a kutatók egy középkori földrengést valószínűsítettek.

Az ásatás igazi meglepetése az volt, amikort a pécsi régészek a XII. századi prépostsági épület és a Szent Péter-templom falaival párhuzamos újabb falra bukkantak, egy Szent Benedek-rendi prépostság kerengőjére. Közepén állt egy szintén középkori kút. A kiterjesztett ásatások nyomán mára kirajzolódott egy igen érdekes középkori tér. Előkerült egy kerek sírkápolna, amelyet a prépost-

Az asztmás csecsemők gyógyulnak – kérdés, mitől

A Bristoli Egyetem kutatói megállapították, hogy nem minden nehezen lélegző csecsemőből lesz asztmás felnőtt. A londoni Szent György kórház orvosai több mint tízezer csecsemő fejlődését nyomon követve megállapították, hogy azoknak a kicsinyeknek a 60 százaléka, akik életük első hat hónapjában ziháltak, három és fél éves korára meggyógyult. Amikor összehasonlították őket az egészséges kicsinyekkel, kitűnt, hogy születéskor kisebbek voltak náluk, s egyik szülőjük vagy talán mindkettő dohányzott – olvassuk az egyetemi közleményekben.

A kutatók úgy vélik, hogy a nehezen lélegző csecsemőknek születéskor az átlagosnál kisebb a tüdejük, és szűkebbek a légutaik, és ez okozza a nehezebb légzést, kivált, ha megfáznak vagy mellkasi fertőzést kapnak, de többségük három-négy éves korára rendbe jön. A csecsemőkorban normálisan lélegző gyerekek kisebb hányada is zihálni kezd hároméves kora körül. Ezeknél a gyerekeknél nagyobb a kockázata, hogy később asztmásak lesznek – szüleik között is sok az asztmás –, és már most mutatják az allergia vagy az ekcéma jeleit, ami az asztmával együtt szokott jelentkezni idősebb gyerekeknél és felnőtteknél. Az ilyen irányú kutatások jelentőségét az adja, hogy egyre több az asztmás gyerek, ám vajmi keveset lehet tudni az okairól. *NLG*

Lepragyógyszer fékezi a járványt

A triterápiás gyógymód – mely nevét onnan nyerte, hogy három gyógyszer kombinációján alapul – alkalmas a fertőző lepra gyógyítására. Erre nagy szükség van, mert naponta kétezer új leprás beteget regisztrálnak, annak ellenére, hogy a járvány megállítható az olcsóbb terápiával. A lepra a világ 24 országában jelent közegészségügy problémát. További hatvan országban járványszerűen jelentkezik, míg 98 országban teljesen felszámolták. *MTI*

Az önzetlen büntetés az

Egy elméleti modell megmagy

Két svájci tudós az emberi együttműködés evolúciós rejtélyét próbálja megfejteni. A Nature friss számában azt fejtegetik, hogy az önzetlen büntetés volt az emberi együttműködés fenntartója. Az emberek gyakran önzetlenek, de akadnak, akik kihasználják az emberi közösséget. Az ilyen potyázókat viszont akkor is bünteti a közösség, ha tagjainak nem származik közvetlen haszna a megtorlásból. Erns Fehr és Simon Gachter szerint ez a gyakorlat tartotta és tartja fenn az emberi faj kooperációját.

Strehó Mária

Az emberi együttműködés fejlődését többféle elmélet próbálja megragadni. A „fajtakiválasztási" elmélet magyarázatában a genetikailag szoros kapcsolat alakítja ki a kooperációt, más megközelítés szerint pedig ezt különféle önző érdekek tartják fenn. Így például az attól való félelem, hogy a másik ember is abbahagyja a hozzájárulást a közös projekthez, ha észreveszi, hogy én elbliccelem a részem. Az is egy motiváció lehet, hogy részvételemmel növekszik az elismerésem, reputációm a csapatban. Idegen emberek azonban gyakran együttműködnek valamilyen közös cél érdekében olyan alkalommal is, amikor kevés lehetőség adódhat arra, hogy részvételükért közvetetten vagy közvetlenül viszonzást nyerjenek.

Hankiss Elemér említ egy kísérletet, amelyben más jelenséget vizsgáltak, de talán mégis közelebb visz minket a Nature-ben publikáló két tudós állításához. A pesti Belvárosban az egyik úttest középső sávjába egy kukát állítottak be, s aztán rejtett kamerával figyelték, mi történik. Pillanatok alatt hosszú autósor torlódott föl. Negyven-ötven autós kerülte ki nagy üggyel-bajjal az akadályt, míg végre akadt valaki, aki túljutva a torlódáson kiszállt, és kihúzta a kukát a járdára. Ez a sofőr olyat tett, amiből neki nem volt haszna, az utána jövőknek annál inkább.

Fehr és Gachter jól megter-

A szerző matematikus,
Hevesi Endre-újságíródíjas

MDK

Kristóf László

2.M.Képzőmüv.Kiáll. Szab. Nép, 1951, nov.4. 9 l.

Kristóf László festőművész
Végvári: A II.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Szabad Nép, 1951, november 4. 3 l.

ECTORI HIVATALA, BUDAPEST.

yai közül

nanach,

rend, továbbá

szeptember 16-án tartott egyetemi

tések egy-egy példányát tisztelettel

gy a ..... bölcs

i hivatalt viszont szerencséltetni

Kristóf Luca

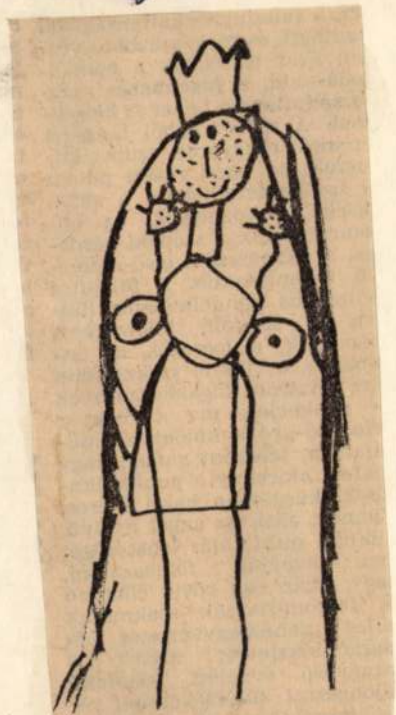

Kristóf Luca rajza

mit ért ő egy darab vas

Magy. Nemzet 83. VI. 4, Sz.

Kristóf László festő.

Szab.Nép.1951.259.sz.nov.4. 9.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kristóf Mária

KISALFÖLD

Gyakori munkatársai

1021

■ *Kristóf Mária rajzai*

így sem. A rendező egy nyilatkozatából tudjuk, hogy mintegy tiltakozásképpen, szándékosan ábrázolta ilyen sötéten és visszataszító módon ezeket a szegény embereket; hogy a csúfak és gonoszak (sőt, az eredeti címben még „piszkosak" is) idézőjelben értendő. Mindezt azonban csak a nyilatkozatból tudhatjuk, a filmből nem. Ettore Scolának nem sikerült részvétünket felkelteni e szegények iránt, még kevésbé gyűlöletünket az őket szegénységben tartó társadalom ellen. A nyíltszíni szeretkezések és az obszcén beszéd ugyan felkeltheti érdeklődésünket, de az egész film után nem marad bennünk más, mint viszolygás e pocsolyában kéjesen elnyújtózó család iránt — akik-

Lakodalmasfa mézeskalácsból

Mai népművészet élő mesterektől a Néprajzi Múzeumban

Több száz alkotó több ezer munkájából választották ki azokat a tárgyakat, amelyekből a Néprajzi Múzeum Élő népművészet című, XIII. országos népművészeti kiállításának anyaga összeállt. A 2000. évi, jubileumi tárlatot október 1-jéig tekinthetik meg az érdeklődők.

Hatvankét rekeszből áll a fali fűszertartó. A hat nagyban vannak a fontosabb alapanyagok: cukor, só, liszt, morzsa, rizs, gríz; a többi ötvenhatban további válogatott ételízesítő: rozmaring, tárkony, kakukkfű, szegfűszeg, majoranna, sáfrány – de még a magyar konyhákban nem régóta használt texas grill, curry és oregano is. A veszprémi *Baranyi Jánosné* keze munkája a piros virágokkal kifestett, fogantyús fiókos majolika-komplexum; Észak-Magyarország és a Felvidék motívumkincsét kelti vele életre.

Akad a Néprajzi Múzeum kiállításán lakodalmi ajándékfa fűzvesszőből, kehelyszerűen egybefűzött mézeskalács szívekből, virágokból és bogyókból. *Kristóf Márta*, tiszakécskei könyvtáros és népi iparművész készítette. Mellette a tárlóban egyéb ruhadarabok és kiegészítők között gyöngyös női fejdísz; szépen díszítik a fehér vászonra fehér selyemmel hímzett kacskaringók.

Reneszánszát éli napjainkban a modern kori népművészet – utalnak a jelenségre a tárlat berendezői. Amint a falon olvasható ismertetőben áll: bár az életmód, a szükségletek, az ízlésformáló tényezők, a készítők, a felhasználók és sok esetben az anyagok is megváltoztak a múlt század óta, az embernek ma is igénye, hogy egyedi szép tárgyakkal vegye magát körül. Ahogy meguntuk a lakótelepi kockatömböket, úgy van elegünk az előre gyártott elemekből, a futószalagon összeszerelt fűszertartókból, asztalokból, ládákból, a kölcsönzőkben bérelhető menyasszonyi (egyen)ruhákból. Sokan talán szívesebben tesznek ki otthon egy kézzel készített fehér terítőt „Üdvözlégy Mária" felirattal – az úri hímzés színe legyen mondjuk kék-ezüst –, mint a múzeumbeli falon. A mindenütt kapható tükrök helyett pedig inkább a fafaragó népművész alkotása előtt fésülködünk ama tudatban, hogy ilyen keretben kizárólag mi láthatjuk magunkat.

Mesterek és kézműves iskolák tanulóinak munkái díszelegnek a kiállításon. A tárgyak a magyar nyelvterület számos tájegységének népművészetétől ihlettettek, egyszerre archaikusak és a modern igényeknek megfelelőek. S aki türelmes, netán van némi kézügyessége, akár megpróbálhatja otthon is elkészíteni a látottakat. Például a piciny babaszobát a miniatűr bútorokkal és emberekkel, vagy a fából faragott várat a várvédő katonákkal. Lehet, hogy az eredmény nem lesz ilyen profi, de biztosan örül neki majd a gyerek.

R. V.

Futószalag-enteriőr helyett: egyedi darabok FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

KRISTÓF MÁRTA
NÉPSZABADSÁG, 2000. 06. 26.

M.D.K.

KRISTÓF Márton festő

Lyarovs XVIII. A 156, 230. l.

M. D. K.

KRISTÓF Márton festő

1755-ben házasodik Pesten

Garas XVIII. sz. 230. l

M.D.K.

Mechelni Kristóf mester szobrász,XVII.sz

Báthory Kristófnak a gyulafehérvári székeskegyházban állott siremlékét készitette.452.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a színház és a film.Minerva.1960.Budapest

Kristóf Sándor
nebrász
Lőcse

A magy.orsz-i kzömszek neve &
lakhe'ye O M K Tévkönyve 1865/6
240_45.1.

KRISTÓF, SZENT (KULTUSZA, ÖT ÁBRÁZOLÓ MŰVE)

KOVÁCS ÁKOS: LITURGIA VAGY IKONOGRÁFIA? A MAGYAR-ORSZÁGI SZENT KRISTÓF-KULTUSZRÓL

MOZGÓ VILÁG 1997/2, 37-64

Kristóf Terézia

Jerkő

II. Zárda u. 61

MKSz 1947

~~Bruck András~~

[illegible]

Kristófi Árpád

Patz János

tovább Vajda Ferenc

Művei az Uj Szalon
(Kossuth Lajos u. 12)
tárlatán

Ybl Ervin: Kép- és
szoborkiállítások.
Budapesti Hírlap
1934. nov. 25.

ál és miután czegem
kéz árukat eladatja,
átvételi iránt inté

Kp. Nov. 19.

Kristófi Árpád

EURÓ

Kristófi Árpád; Müteremben,
Dans l'atelier, In the studio.

Európai Kurir
1935. II. évf. 1. sz.

Putz János: Sapphó.

Kristóff Márton

pestis.

Erdélyből jött Pestre. 1755. június 6-án nejéül vette Veszprémből származó Simonyi Ádám leányát: Katalint.

Arch. Lit. 1883. 105-1.

Kristófi Árpád

Gyatra.

Részvett a Szeszi Madách-szobor első pályázatán 1938 febr.

Kristófi Árpád

1926. egyházmův. k. áll.
Vemzeti Szalonba
Assisi szt Ferenc, olajf.
Szt Ferences hajnalhasa-
dás, ~~olajf~~ pasztell

Karperecz czüstből, római VI. 130

Kristófi Árpád

festő

Műcs. kiáll, 1933 tól

Pipics 116. C.

Kristófi Árpád

135. Vázlat. Olajf. Eladó.
136. Assisi Szt. Ferenc. Olajf. Eladó.
137. Szt. Ferences hajnalhasadás. Pasztel.

Nemzeti Szalon

Egyházm.-kiáll.
1926.

1906.

julius 18-án † Budapesten 1892. aug. 3-án.

lovassági tábornoki egyenruhában és
van ábrázolva, ~~a~~ fejét kissé jobbra
sagos kalpagot tart, míg baljával
Rövid haja, bajusza és állán kibe-
eme kék. Mellét a katonai érdemkeresz-
a hadi ékitménynyel diszitett Mária
Lipót és a vaskorona rend jelvényei
i jelvény szoritja, oldalán kard lóg.
illa, zsinóros nadrág és magas szárú
ros bársonynyal bevont aranyozott
s lábú márvány-asztal van. Az ez utóbb-
nt István koronája nyugszik. A háttér-
g és a padlót nehéz szőnyeg boritja.
:175 cm.
terelnökségtől 1906: II. 27-én. Leltá-
n 105 és értéke 2000 K. (307-906)

Fekete.

975

2-906

Kristóf Árpád

l.

A Pe Madách

1 db 60. " " " " "
1 db. 79 " " " " "
1 db Oval keret arany 48/62.=
1 db. 89 mintás keret " 35/62 —
1 db Faragott keret valodi arany.
1 db Ökörszemes keret ujra arayozva
1 db Palusander keret javitva
2 db. keret átaranyozva.

14. db összesen

Kiváló tisztelettel

Wolauschék György.

WOLAUSCHÉK

Kristófi Árpád

festő Mücsarnok

1933. szept. Fiatal művészek

kiáll. 193.

Kristóffy Árpád

Kristóffy Árpád: Önarckép

Képzőművészet
1933. 209 l.

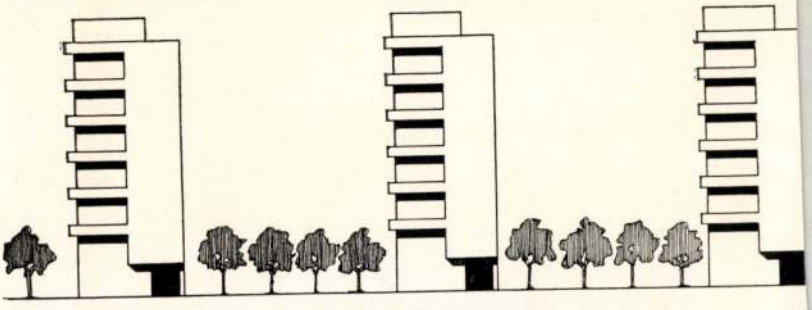

POK
PATIKA
HAVISAVA

Kristófi Krisztics Árpád

Magyarország (Hongrie - Hungary) II - III m. 35. l.

(Fiume)

Le tableau de M. Árpád Krisztics de Kristóf, intitulé : „Moissonneur" est d'une technique inviduelle et fortement impressionniste Le jeune artiste tend à se développer dans une direction complètement individuelle et nouvelle.

Kristófi Krisztics Árpád az „Arató" című képe individuális technikája ; erősen impressionista, A fiatal művész törekvése, hogy egészen egyéni, uj irányban fejlődjön és ezt lépésről-lépésre igyekszik megvalósitani.

Árpád Krisztics's „The Harvaster" is very individual in technique and strongly impressionist. The aim of the young artists is to progress along entirely new and individual lines, and he is trying te reaalise it step by step.

ellent portraitiste M. Jean Pammer, le portrait de M. le
Hamvassy conseiller municipal.

dr. Hamvassy székesfővárosi tanácsnok portréját mutatjuk be

portrait painter, exhibits a portr-it of Dr. Hamvassy,
ouncilier, which we reproduce he.e.

JÁTÉK

Te, pajkos fiu tán bort töltögettél
ó mesékben az istengondolatnak,
s nem is bántad, hogy szájon csókolgattak
a férfiak a lakomán, s nevettél,

én akkortájban, éreznek a sejtek,
fiat hoztam a kinomból világra,
lányságtalan a boldog asszonyságra
ébredtem és azóta nem felejtek,

s most megfordult a sorsom és a sorsod,
Te kislány-tested félt-kacéran hordod,
én meg fiúsan vágylak és akarlak,

de mult életünk itt motoz mibennünk,
fordítva érez megkevert szerelmünk
és játszanak a végtelen hatalmak.

(Rimaszombat) *GYÖRY DEZSÖ*

Krislófi Árpád

Művével nemzet az Uj
halom hunt István-hati
kiállításán.

N. U. 934. VIII. 15

Kristófi Árpád

Uj Szolonban (Kossuth Lajos-12)
arfriállításra ven rént.
Aranymárkás bronzérmet nyert.

P. H. 934. XII. 11.
B. H. 934. XI. 25.

Kristófi Krisztics Árpád

Pályázott a Ferenc József festészeti dijra.

N.U.934.VI.2.

Kristofi Árpád

Aranymárkás bronzérmet kapott.

N.U.934.XII.15.

MDK

Kristófi Árpád

Önarckép 1923, kréta

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

23 l.

MDK

Kristófi Árpád, festö.

Arató.	Of.
Rab.	"

Az Uj Szalon Szent István-i kiállitás. 1934. aug.
Katal.

MDK

Kristófi Árpád,

a többi munka között kiválnak művei.

Ybl Ervin: Kép- és szoborkiállítások.
D.H. 1934 nov. 25. 2o.l.

Kristófi Árpád MDK

Önarckép, 1923.krétarajz

Műcsarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Kristóff Árpád

Csarokép, 1923. Keletarej

MDK

Kristófi Árpád

Müteremben, of.

Akt vázlatok 1-14 db

Akt kiáll. Uj Szal. 1934. nov. 4 l.

MDK

Kristófi Árpád

Gondüző borocska mellett

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 8 l.

MDK

Kristófi Árpád

Önarckép

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138. kiáll.
1933. márc. 14 l.

Kristófi Árpád festőművész

Önarckép 1923.

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Mücsarnok.

MDK

Kristófi Árpád

Müteremben, repr.

Európai Kurir. 1935. II. évf. 1. sz.

Kristóf Jaina

Hegyvidéki szomszédaink

Dévai Nagy Kamilla

Megvallom, a gitáros-énekes műfajban valamennyi előadóművész pályatársam közül mindig is ő állt hozzám legközelebb. Női szépsége is hatott, ám a tehetségből, szorgalomból, profizmusból és közvetlenségből lett szakmai aura, ami műsorait és színfalakon kívüli életét mindig is áthatotta, lenyűgözött. Vele együtt muzsikálni is külön öröm volt, s ezért most tanítványait irigylem, akiknek gyakran van részük benne.

– A műfajjal való találkozásod a szülői háztól ered, vagy későbbi élményekből fakad?

– Én már Budapesten születtem, de származásomat tekintve erdélyi vagyok. Otthonról hozott cserepek: bokályok, tányérok, szőttesek vették körül a gyermekkoromat, és nem múlt el este éneklés nélkül. Ezzel együtt sem gondoltam rá, hogy előadóművész legyek. A család amúgy is azt tartotta, hogy énekesnek lenni „nem tisztességes foglalkozás". Tanárnak készültem: magyar, francia, történelem, ének szakok valamelyik párosításával.

Magyar népdal – gitárral?

A hatvanas években szinte mindenki gitározott. Nekem egy csehszlovák Cremona jutott, és bár iskolai versenyeken indultam és nyertem virágénekekkel, aktuális slágerekkel, nem gondoltam komolyan a dolgot. Iskolámban főként *Mohainé Katanics Mária* keze alatt a Szilágyi Erzsébet Női kar tagjaként énekeltem.

Aztán jött két népzenei vetélkedő: a „Nyílik a rózsa" és a „Röpülj, páva". Zongoratanárnőm unszolására elindultam, de a zsűri szerint a gitár miatt nem vagyok eléggé autentikus, ezért kirúgtak. Két zsűritag kivételével: *Török Erzsi* és *Béres Ferenc* eljöttek a szüleimhez és bíztattak. Mivel pedig időközben a közönség is visszaszavazott a döntőbe, a szüleimnek is tetszett, amit és ahogy előadtam, ez eldöntötte későbbi sorsomat.

Hívtak mindenféle bandákba, sőt, akkora fantáziát láttak bennem, hogy *Sík Olga* növendékeként *Sípos Jenő* az Operaházba is hívott volna próbát énekelni. Nem mentem el, féltem, hogy felvesznek... Nekem csak ezek a kis dalok kellettek: virágénekek, népdalok, históriás énekek, versmegzenésítések. Nem érdekelt, hogy van, aki számon kérné: miért gitárral?

Guinness-rekorderként

Nagyon sokfelé hívnak; azt hiszem, én vagyok az egyetlen magyar, aki mind az öt földrészen felléptem. Mindenütt ragadtak rám népdalok, és mert szerencsére jó a nyelvérzékem, könnyen tanultam. Nyelvek tekintetében lassan így lettem világrekorder.

Joan Baez impresszáriója meglepődött, amikor megtudta, hogy én 29 nyelven énekelek, (azóta már 34-re nőtt ez a szám, bár nem jelenti azt, hogy beszélem is ezeket!). Segített, hogy az információ eljuthasson a Guinness-rekord bizottsághoz. Azok eljöttek, körbeültek, én bemutattam. Az anyanyelvi ellenőrök sem találtak benne hibát. Ki is adták az igazolást, és bekerültem a rekordok könyvébe.

Hogyan teszem? Szorgalommal. Anyanyelvi konzultánsok kereslet utánam. Itthon kisebb. Nekem azért nem mindennapi élmény mondjuk a versailles-i királyi kastélyban ó-oxitánul előadni egy régi dalt közönség előtt.

– Aztán egy majdnem végzetes autóbaleset miatt hosszú időre kiestél. Hogyan tudtál talpra állni?

– Másodszor is vízöntőnek születtem. 1996. január 22-én volt az autóbalesetem. Úgy kapartak össze. Leszakadt az ujjam, széttört az állkapcsom, fejemen csont- és üvegszilánk, fél évig tanultam járni, meg beszélni. Csak a gitárom maradt sértetlen, és ez jelentett valamit. Azt, hogy lehet és kell is újra kezdeni.

Egy második élet

Közben megírtam egy 87 oldalas verseskötetet „*Versvigasz*" címmel. Utólag megzenésíteni nem tudom, így is csak egyszer adtam elő a Rátkai klubban, annyira sokkossá tett, de még a közönséget is, az élmény újra átélése. A közönség és a költői társadalom azonban nagyon jól fogadta és magasan értékelte a kötetemet.

Újjászületésem része a Krónikásének Zeneiskola megteremtése is. Úgy éreztem, át kell adnom másoknak is, amit tudok. Meghirdettem, de úgy adódott, hogy országon belül volt a legkisebb érdeklődés iránta. A határokon túli magyarok azonban elküldték hozzám a gyerekeiket, jöttek Kárpátaljától Brazíliáig, Svédországig, Erdélytől Ausztriáig, az USA-ig sokfelől. Ma ötvenöt növendékemből csak három a hazai magyar. De jön, aki akár csak magyar származású is, itt érez rá a gyökereire, amikor először szólal meg törve-beszélve, de akcentus nélkül énekelve magyarul, és az óhazában találkozva máshonnan jött társaival is. Leírhatatlan ez az élmény.

Rosszul végezném a munkámat, ha ezek a fiúk és lányok a tanulás végeztével nem akarnának hazamenni, mert feladatuk, hogy odahaza éltessék a magyar nyelvet, vigyenek vigaszt a kisebbségben élőknek. Terjesszék a dalkultúrát, kutassák fel a tehetséges költőket, dalosokat, szórakoztassanak és tanítsanak, építsék a haza tudatát.

– Úgy tudom, az építéssel konkrét értelemben is sok gond van. Ki tartja fenn egyáltalán az iskolát?

– A lelkesedés. Önfenntartók vagyunk. Mi vagyunk Magyarország legszegényebb iskolája. A III. kerületi önkormányzattól kaptunk egy elhagyott, lepusztult iskolaépületet, abban kezdtük hat éve: építkezéssel és tanulással. Tandíj nincs, de az iskolaudvaron van veteményes, ahol zöldséget termesztünk magunknak, hogy legyen mit enni. Járunk fellépésekre, amit kapunk, abból tégla, csempe, bojler, májkrém lesz, mert már a kollégium is megnyílt. Ráth György utcai lakásomból már magam is leköltöztem, hogy velük legyek. Hétvégeken átmegyünk Erdélybe, szó szerint összekoledáljuk, amit tudnak adni: a megélhetésünket. Nekem hat éve nincs fizetésem, de évente megírok vagy kétszáz pályázatot, visszajön a jókívánság-válasz: sok sikert a további munkához! Ezekből fogom kitapétázni az irodámat, ha majd lesz, annyi ilyet kapok.

„Igricfesztivál"

Állami támogatást nem kapunk, egyebet is keveset. Így koldulunk-szerzünk mindent. S közben tanítunk éneket, hangképzést, szolfézst, zeneirodalmat, zenetörténetet, zeneszerzést, versírást, magyart, verstant, gitárstílusokat és technikákat. Beszédtechnikát, előadóművészi ismereteket és legfőképpen: magát az Életet. Kiváló tanárok segítenek ebben: *Wacha Imre, dr. Stollár Katalin, Mádi Szabó Katalin, Huzella Péter, Vikidál Gyula* és sokan mások.

Az eredményt mutatja, hogy eddig öt tanítványom hét díjat szerzett nemzetközi megmérettetéseken, és a már hazatértekről is jók az információk. Június 2-ra, az Almássy téri Szabadidő Központba nemzetközi „igricfesztivált" szervezek, ahol a sajátjaink gálaműsort fognak adni. A feltétel csupán a magyar származás, még nyelvismeret se kell; majd mi „visszamagyarítjuk". Tudod, a fiaim felnőttek, a magánéletem felbomlott, nekem ez mégsem áldozat, hanem öröm. Ha hívnak, megyünk, akár ekhósszekéren is. Akár a XII. kerületbe is – mert oda még nem hívtak...

Muzsay András

Svábhegyi pünkösdi búcsú

Tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját

IX. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál

Idén is átadták a Budai Díjat

Április 18. és 21. között ismét a Kongresszusi Központban ünnepelte az olvasókat és önmagát az irodalom a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE) szervezésében. A IX. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége Lawrence Norfolk, vendégországa Olaszország volt. A Budai Díjat hagyományosan dr. Mitnyan György, kerületünk polgármestere adta át.

A szervezők mintegy 60 ezer látogatóra számítottak a rendezvény előtt, hiszen az elmúlt években is igen nagy tömegeket vonzott a fesztivál. Állítólag a könyvforgalom jóval meghaladta a tavalyit, ez is bizonyítja a rendezvény töretlen népszerűségét, fontosságát. Érdekességként és persze a szakmai tanulságok levonásához az MKKE készíttetett egy felmérést a magyar olvasási szokásokról. Szerencsére ebből csupa jót tudunk meg: nőtt a rendszeresen olvasók aránya az elmúlt években, s hogy nálunk legszívesebben szépirodalmat olvasnak a felnőttek, ugyanakkor a nyugat-európai, illetve amerikai átlaghoz képest kevésbé kedveljük a lektűrt.

Mindezek fényében nem volt meglepő, hogy bizonyos kiadóknál, standoknál némi tülekedés, egymás lábára lépkedés közepette lehetett megközelíteni az áhított köteteket. Sok helyen árkedvezménnyel kedveskedtek a vásárlóknak, ez is egyik vonzó ismérve a Könyvfesztiválnak. A könyvkínálat és a kedvezményes vásárlási lehetőség mellett a különböző programok is csábítóan hívogatták a könyvbarátokat.

A Budapest Nagydíjat a fiatal angol író, *Lawrence Norfolk* vehette át *Demszky Gábor* főpolgármestertől, melyhez *Esterházy Péter* laudációja is dukált. Idén is megszervezték az Elsőkönyvesek Európai Fesztiválját, melyen számtalan érdekes beszélgetést hallhattak az érdeklődők a különböző országokból érkezett írókkal. Még mindig tart az Olvasás Éve, így számos rendezvény ehhez is kapcsolódott. Az Év Kiadója és az Év Kereskedője díjak átadását nagy figyelemmel kísérte a szakma ezúttal is. Az Év Kiadója az *Ulpius Ház* lett a kereskedők szavazatai alapján. Az Év Kereskedője pedig a kiadók szerint a *Könyvtárellátó Közhasznú Társaság*. Dr. Mitnyan György adta át ez alkalommal is a Budai Díjat. A kerület pedagógusai szavazhattak, mely könyv és CD-ROM nyerte el leginkább tetszésüket, azaz melyeket ítélték a legjobb oktatási segédanyagoknak. Könyv kategóriában a Mozaik Kiadó *Sokszínű Matematika 9. osztályosoknak* című kiadványa nyerte meg a szakemberek tetszését. A CD-ROM-ok közül a Műszaki Kiadótól a *Természetismeret 10-12 éveseknek* ítéltetett a legjobbnak. Mint elhangzott, a zsűri azt várja, hogy a jövőben a kiadók még több, még jobb kiadványokkal nehezítsék meg dolgukat…

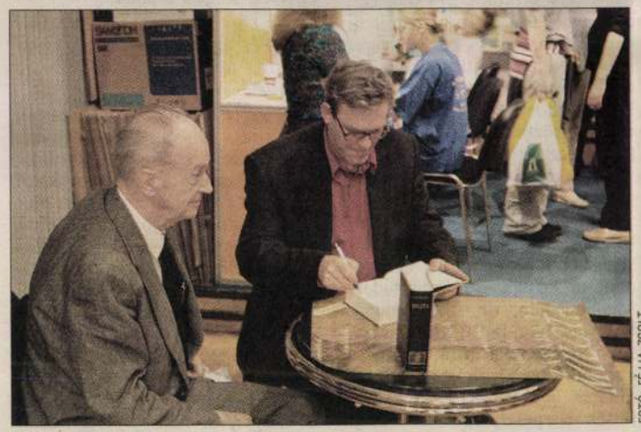

FOTÓ: FÉJJA ZSOLT

Závada Pál dedikál

Az érdeklődők dedikálások, beszélgetések, könyvbemutatók keretében találkozhattak az írókkal, költőkkel. Rengeteg hazai és külföldi szerző mutatkozott be a négy nap során, talán e találkozók a legérdekesebb eseményei a fesztiválnak. Egy ilyen méretű rendezvény kapcsán a legnehezebb feladat kiválasztani, felsorolni a legfontosabb kiadványokat, hiszen az ilyen kiemelések csak szubjektívek lehetnek. Az egyik leginkább várt könyv *Závada Pál Milota* című regénye volt, s a program tanúsága szerint többször is találkozhatott olvasóival a vaskos kötet szerzője. Természetesen Lawrence Norfolk könyvei is kapósak voltak, hiszen az író jelenléte is felhívta rájuk a figyelmet. Legújabb, magyar nyelven megjelent kötetét, a *Vadkan képében* címűt az Atheneum 2000 kiadó jelentette meg. Nagy figyelem kísérte a *Magyar Sportenciklopédia* (Kossuth Kiadó) megjelenését, egyelőre az első kötet (A – K) segíthet bennünket eligazodni a sport világában.

Az Osiris ez alkalommal is remek könyvekkel rukkolt elő, a történelem témakörében szokás szerint az érdekességekre koncentráltak. (*Kákosy László*: Az ókori Egyiptom története és kultúrája; *Romsics* Ignác: Mítoszok, legendák, tévhitek a XX. századi magyar történelemről; „Kedves, jó Kádár elvtárs!" – válogatás *Kádár János* levelezéséből.)

A Nap Kiadó In memoriam sorozatában megjelentette *Kosztolányiról* szóló kötetét is, így egyre bővül a magyar írók, költők életművét bemutató, értékelő sorozat. A programok között idén is szerepelt a Születésnapi Magyar Szalon, ahol köszöntötték a kerek születésnapjukat ünneplő írókat, költőket. A különböző szakmai beszélgetéseken szó esett még az Olvasás Éve rendezvényeiről és jelentőségéről, a könyvtárak mai helyzetéről, a kiadókról, könyvkereskedőkről, olvasási szokásainkról, folyóiratokról, s a modern technika olvasással összefüggő vívmányairól.

Az idei vendég Olaszország volt, az olvasók találkozhattak az olasz irodalom képviselőivel. Műveiken kívül megismerhették gondolataikat, véleményüket az irodalomról. A vendégek közül a legismertebb talán *Claudio Magris* volt, akinek sokan vették *Kisvilágok* című új könyvét. Különlegesség volt egy nagyon fiatal francia írónő, a 18 éves *Anne-Sophie Brasme* bemutatkozása a Könyvfesztiválon. Első, s mindezidáig egyetlen könyve a *Lélegezz!* Filmrajongóknak pedig igazi csemege lehet a *Szabó Istvánról* megjelent *Filmek és sorsok Marx József* tollából.

A sok rendezvény, a több száz új kiadvány, az írókkal való személyes találkozások és egyáltalán a könyvek közt bolyongás idén is remek hangulatúvá és sikeressé tették a Könyvfesztivált.

Hámory Zsófia

Kristófi, az orgonista szép világa

Önarckép

Egy kiállítás, egy könyv. A kiállítás bezárul, új helyekre kerül, hogy gyönyörködtessen, tovább vigye az élet, a múlt képpé varázsolt emlékeit. A könyv marad, hogy rögzítse, újra felidézze a múlékonyság értékeit. Forgatom a könyv lapjait, és csodálattal gondolok a Bihar megyében, Monostorpetriben hetvenhét esztendővel ezelőtt született *Kristófi Jánosra*, aki oly megragadóan tud életet adni tűnő tájaknak, múló pillanatoknak. Amelyek évek, évtizedek múltán is távoli országok magángyűjteményeiben szereznek emléket idéző örömet tulajdonosának, vagy értő idegen nézőjének. A művek idézte emlékezés örömét segíti a festőművész sajátos munkamódszere, témaválasztása. Miben rejlik ez a sajátosság? Kristófi János így fogalmazza a választ:

„Rendszeresen edzek, tréningezek, mert meg kell tanulni a témát. Reggel belépek a műterembe, még nem tudom, mihez kezdek. Takarítok, teszek-veszek, egyszer csak valami beugrik, s egy rossz kartonon meg is festek egy jó képet, s a lealapozott fehér vászon ott marad az állványon. Ezért kell a tréning, hogy az ihlet felkészülten találjon, ne illanjon el, minél gyorsabban eleget tehessen a hívásnak…"

Egy-egy változat továbbéltetését saját igényessége dönti el. Közel kétezer képe „él" a világ különböző táján. Él, s néhol éltet. A könyvben is megörökített gyűjteménye egy város, Nagyvárad történetét, történelmét idézi. A zene iránt érdeklődő, zenét szerető Kristófi, Kárásztelek templomának orgonistája az orgona mellől indult el, hogy ecsettel legyen egy nehéz, de szép történelmi korszak városának megörökítője.

„A hihetetlenül érzékeny erkölcsi finomság és a belülről, a lelki kényszerből feltörő erő, melyek képeit halkszavúságuk ellenére, vulkanikus erővel töltik meg" – írta a könyv előszavában Nagyvárad püspöke, *Jakobovits Miklós*. – „Művészetének lényege az élet igenlése a kihívásokkal szemben, mely átfűti képei felületét egyszerre sugározva felénk festői és zenei hullámokat… Képei a zene és a képzőművészet ötvözetei…" Az album szerzője *Banner Zoltán* művészettörténész. Az erdélyi művészet kitűnő ismerője, ébrentartója. A jól válogatott több mint száz grafika, festmény az életteli ismertetéssel valóságos utazásra, a várossal való bensőséges ismerkedésre készteti az olvasót. Százados épületek, nevezetes házak, kis utcák hangulatos varázsa, múlt és jelen elszakíthatatlan találkozása Kristófi János képein és egy alig észlelhető homály, mely mögül a táj, az ember, a mindennapi élet, a valóság előbukkan. Mintha minden az időtlen időkből jönne felénk… Mert így tartja helyesnek, jónak, tovább gondolkoztatónak az 1945 óta Nagyváradon élő festő, több nemzedék nevelője, elindítója a művészi pályán.

Schelken Pálma

Öregasszony

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

UTUNK
1981 SEP 18

1021

Kristófi János képei alá

A művész kilép nagyváradi otthonának ajtaján, és szembetalálja magát az utca mindennapi életével, elmúlt idők hangulatát rejtegető intim szögletek és terek igézetével, megannyi olyan ihlető forrással, melyből mű születhetik. A művész meg is ragadja az alkalmat, és élményei tárházából mind gazdagabb gyűjteményt tesz láthatóvá mások számára is. Tudja, hogy csodálatosan sokszínű képekkel vesz körül minket a világ. Kristófi esetében belefér ebbe Stockholm és a szülőfalu, a város, ahol évtizedek óta él, más városok és más falvak, környező, otthonosan ismerős és távolibb, de a művész lelkéhez közelálló tájak.

Kristófi János 1925. december 15-én született Monospetriben, Bihar megyében, de vitalitása, az a nyugtalanság és fogékonyság, mellyel az újat igyekszik megközelíteni, fiatalos buzgalomra vall. Az új keresésén nem abszurd formai elemek jelenléte vagy az absztrakt megfogalmazás értendő, hanem a művész által jól kitaposott út kisebb-nagyobb kitérői, látványosabb vagy kevésbé feltűnő „hangosítások", vagy éppen tompítások, a saját maga alkotta világ állandó színi-formai gazdagítása, újrateremtése, palettájának kiszélesítése vagy leszűkítése.

Nemrég zárult nagykárolyi tárlatának változatossága nem a témakörre — hisz annak változatossága természetesebb jelenség —, hanem a kifejezésmódra értendő. Ami e sokszínű anyagot mégis összefogja, az pedig éppen a tematika. Megfigyelhető, mekkora előszeretettel fest urbánus vagy falusi tájegységeket, utca-, vagy térrészleteket. A mozgás, az életképszerűség háttérbe szorul; az ember csak itt-ott jelenik meg az urbánus tájban. Ezen a kedvenc területen belül is kiemelkedő művészi élményt nyújtanak a téli utcaképek.

Az urbánus vagy falusi tájak kétféle megfogalmazásban tárulnak elénk: a rajzosabb, kontúrosabb megoldás mellett megtaláljuk a tipikusan festői megjelenítés példáit is.

A Kristófi Jánost foglalkoztató másik téma a természeti táj. Inkább a lágyívű dombokat kedveli. Természetábrázolása egyfajta többértelműséget takar. Ez a többértelműség az átélés többszólamúságából, valamint az átélés és megörökítés között eltelt időbeli távolságból fakad. Láthatunk azonmód, szinte ösztönszerűen átélt és azonmód megfogalmazott, megörökített, plan air típusú tájakat, az ösztönös és a konceptuális között elhelyezhető megoldásokat, és végül határozottan konceptuális, hangsúlyozott művi gonddal kivitelezett tájábrázolást is. Néhány tájkép a művészi átélés olyan magas fokán született, hogy többszörös élményt nyújt a szemlélőnek, annyira „vérbeli" festői munka, hogy fel sem tételezzük: ez a táj valahol, valóban létezik.

A nagykárolyi tárlaton tulajdonképpen egy családi együttes fellépésének lehettünk tanúi. Egy-egy képen, a Kristófi név után nem János, hanem helyenként Enikő, Borbála vagy Zsófia szerepel. A művész három lányáról van szó, akiknek különböző időszakokban készült képeit a „mester-apa" tudatos rendszerességgel „lopja be" egyéni tárlatainak anyagába. Egy izgalmas és tiszteletreméltó hagyományteremtésről van szó, amikor a tudásban elöljáró apa „önkéntes családi pedagógusként" közvetlenül adja át tudományát a hozzá érzelmileg legközelebb állóknak.

KÁDÁR FERENC

Kristófi János: Csíkzsögöd

LVÁLTÁS

- Kolozsvár: „Pályatévesztett yok, mert ahelyett, hogy néhai ennék — mint a szivbemar- es Jászai Mari —, kies kony- om lábasok, evőeszközök koc- Persze közben érdekes dolgo- jem, és miután pazar informá- rendelkezésemre (8 újság, fo- azarabb publicisták és írókkal lataim tág terekre kivánkoz- bökkenő, ami nyugtalanit, a ámolókban gyakran olvasható n«. Ez egy olyan spanyolfal mi valaki mást jelent, aki nem szágos szinten olyan pompás számol be a cikk irója, akkor olvasó, lazsálhatok, prédálha- s egész nyugodtan. Sőt, még engedhetek ezután! Nem va- pszichológus, csupán amit ol- s ami a betű, a szó indítéka, van! Mennyivel ésszerűbb, cselekvésre indítóbb, sőt fele- őbb lenne az »egyéni szinten« ! Lehet, csak sorrend kérdése, en lényeges. Én máris elkezd- szinten való felelősség gyakor- A »szép Kolozsvárért« moz- n seprem szorgalmasan a há- át, sőt útszakaszt is — házunk i fronton is! Első időkben ki- néztek, de dicséretükre legyen eli házak tulajdonosai lassan , ha lassan is, az egyéni szin- eladatok révén az »országos értelmet nyerhet. Kérem, ér- ár (jó) szót, és kérem, ne irja ám tartozik. Azt hiszem, min- szívén kell viselnie embertár- aját, közérzetét. Ezért érez- ogy irodalmárokhoz intézzem edetté váltott — gondolatai- van, szólampufogtatással nem üdvösebb, ha ki-ki először is előtt söpröget. Köszönjük so-

svásárhely: „Sétálok a csilla- ideg, cipőkrém / feketeség csillagok, mint egy-egy / ko- issza / a nap rájuk hulló / aranyszinű sugarait. / Rengeteg a csillag, te / jó ég, mondom, / mennyi tar koponya, / hát itt nem árulnak hajnövesztő szert? / Hirtelen felébredek, / és rájövök, hogy azért álmodtam / ekkora hülyeséget, mert Kojakot / láttam tegnap este a moziban.“ — És mert nem tesz különbséget csillag és bolygó között.

H. Zs. — Bukarest: Summája majd harminc évnek című versét lehetőség szerint közölni fogjuk.

N. M. — Gyergyószárhegy: „Az Utunk 35-ös számának levélváltásában olvastam B. A. székelyhidi levelező karcolatát. Írása kapcsán csak anyit szeretnék megjegyezni hogy, teljesen eggyetértek felindultságával, önnel viszont nem. Lehet hogy, a fenti mondat olvasásakor nem tudja mire vélni szándékomat. Dehogy félreértés ne essék egy pár mondatban rávilágitom a célra. Legelső önhöz irt versemben a hirhedt szomszéd szekció főnökéről irtam kritikát, amely napvilágot látott (igaz kisé meg késve) az Utunk 26-os számában. A vers első sorai eképp hangzottak: »[az eredetiben itt a részlegvezető neve áll] nagy főnök a gyárnál, / Csak feneke nagyobb a hasánál. / Kövér, hatalmas, gonosz ember, / A munkásokra mindig merkel. / De szerencséje, hogy nem vagyok a szekcióján, / Mert egy bunyó nyoma látszodna az arcán.« Na és mi volt az ami meglepett a válasz és a vers olvasása közben? Első sorban az a versben furcsán beilleszkedő X. Y., másodsorban pedig válaszában irt feltétel ahoz hogy egy vádlottat teljes és valódi nevén »kiszerkesszen«. Esetemben a név kiszerkesztésére nem volt feltétlen szükség, hisz mint az idézetből is kitűnik a személyleirás világos. Dehát következzék az amiben nem értek egyet önnel. Ön a nekem irt válaszában azt irta hogy, csak abban az esetben van joga kiszerkeszteni valódi nevén, ha szóhoz juttatja legalább őt is. De ön ezt az érvelését nem tartja be B. A. székelyhidi levelező esetében sem. Holott azt hiszem hogy, »a farm ura« most már szóhoz sem juthat és eddig megkeserülte ajándékbarackjait. Legelső sorban csak annyit föltételezzünk, hogy B. A. irását elolvassa egy szemfüles zsaru, aki éppen ismeri a szóbanforgó »farm urát«... És akkor huja, huja a jószívűségének, és huja az egyéniségének, amit önnek köszönhet tisztelt Jakab mert hogy XY-ont kiszerkesztette teljes és valódi nevén.“ — Csakhogy a két eset nem egészen egyforma, kedves N. M. Ön maga minősíti karcolatnak B. A. irását — nekem nem volt okom valódi nevén emlegetett valóságos személyt látni a szereplőben. De föltéve, hogy mindketten tévedtünk, s megengedve, hogy a rendőrség valóban oly szemfüles, akkor sem találom túlságosan aggasztónak a megbirált vezető sorsát. Nem hiszem, hogy a rovatunkban megjelent szöveget bárki is bizonyitékul használhatná ellene. Nem tartottam ilyesmitől az ön részlegvezetőjének esetében sem. Hogy az ő nevét mégsem irtam ki, azért történt, mert amit ön beküldött, az nyilvánvalóan nem irodalom, hanem fortyogóan indulatos, hetvenkedőnek tűnő és eléggé kezdetleges bökvers. Továbbra sem kívánunk hozzájárulni, hogy előttünk ismeretlen személyeket általunk ellenőrizhetetlen vádakkal illessenek e hasábokon. Ha viszont a részlegvezető valóban azonosítható nevének említése nélkül is, akkor ön — sajnálatomra — elérte célját. Sőt, talán azóta alkalma nyílt találkozni is e „hatalmas, gonosz emberrel“.

K. JAKAB ANTAL

Ki hitte volna ...

■ **hogy Graur János szerint: „Az egyre szükebbnek bizonyuló zsúfoltságától eltekintve, itt is biztositottak a feltételek az eredményes oktató-nevelő feladatok teljesítéséhez.“**

Ki hitte volna ...

G

sok című színműve, Ardi Liives *Az emlékmű* című vígjátéka, Machiavelli *Mandragora* című vígjátéka, Ray Lawler *A 17-ik baba nyara* című színműve és Jevgenyij Svarc *A csodálatos jávorfák* című mesejátéka. A színház stúkedő egyénisége. Első irodalmi sikerét 1857-ben érte el *Die Chronik der Sperlingsgasse* című regényével. Raabe egyébként Jakob Corvinus néven is közölt.

● Ugyancsak szeptember 8-án múlt 100

LOTTÓ

AKI NEM JÁTSZIK, AZ NEM IS NYER

AZ E HETI FŐNYEREMÉNYEK

5/90 LOTTÓ	445 MILLIÓ FT	6/45 HATOSLOTTÓ	225 MILLIÓ FT	JOKER	20 MILLIÓ FT

Milliomos lehet bármelyik napon, ha 1999. október 2-ig legalább 400 Ft-ért játszik ötöslottót, mert ezzel automatikusan részt vesz a Szerencsejáték Rt. MINDENNAP EGY MILLIOMOS sorsolásán.

KRISTÓFI Tódor Ferenc

nuiyet belőlük. Amikor azonban a motorról átvált taxira, és álmai az önállóságról valóra válnak, a dolgok változnak. Nem a sebességet illetően; azt Daniel tartja a különlegesen felspécizett kocsival. Százkilencvennel csordogál a csúcsforgalomban, a frászt (és a hányingert) hozva utasaira. Egy taxist azonban könnyebb elkapni, mint egy motorost, és akkor be lehet vonni a jogsiját. Ami viszont elég kellemetlen, különösen, ha az ügyben az a hekus az érintett, aki, amellett, hogy igen precíz, a szolgálati szabályzatot és a közlekedésrendészeti szabályokat betű szerint értelmező és alkalmazó egyén, még azzal is meg van verve, hogy neki kell kergetnie egy piros Mercedessel furikázó pimasz (és vélhetőleg német, tehát egy francia számára eleve nem rokonszenves) bandát. Az őrült száguldozó Daniel és a megfontolt, nehézkes, lassú Emilien a dolgok logikája szerint szépen egymásra talál. A

Daniel (Samy Nacéri), az F–1-es taxis FOTÓ: ARCHÍV

Kristófi János kiállítása

A Művészbarátok Egyesülete szervezésében nyílt meg *Kristófi János* nagyváradi festőnk kiállítása a kispesti Nagy Balogh János Kiállítóteremben kedden. Kristófi János 1925-ben született a Bihar megyei Monospetriben. Pályafutását kántor-tanítóként kezdte, majd egy tehetségkutatás alkalmával a Kolozsvári Magyar Művészeti Intézetbe jelentkezett orgona és festészet szakra. Végül a festészet mellett döntött, és mára igen elismert festőként tartják számon. Stílusára a különleges, szerényen tompa színek homályos emberalakok, gyönyörű tájképek jellemzőek. Műveivel találkozhatunk a nagyváradi, sepsiszentgyörgyi, szárhegyi múzeumok mellett magángyűjteményekben Európa több országában, Izraelben és Amerikában. A kiállított képek a helyszínen megvásárolhatók. MÉK

Olvasóinknak 20% kedvezmény

Rövidesen megjelenik Pilhál György Tollhegyen című könyve

Sokak kívánságára július végén megjelenik *Pilhál György* **Tollhegyen** című könyve, amely az elmúlt három esztendő legsikeresebb – lapunkban nap mint nap megjelenő – írásaiból ad válogatást. A kartonált, igényes kivitelű könyv 256 oldalon, közel két és fél száz jegyzetet ad közre.

Olvasóink 20% kedvezménnyel,
1120 Ft-ért (áfával) rendelhetik meg a ***Tollhegyen*** című könyvet. ***A könyv bolti ára 1400 Ft (áfával).***

A megrendelő neve: .....

Cím: .....
.....

Példány: ..... db

A megrendeléseket a Kódex Könyváruház címére:
1054 Budapest, Honvéd utca 5. kérjük küldeni.

A megrendeléseket utánvéttel, augusztus elejétől a beérkezés sorrendjében teljesítik.
A postaköltség a megrendelőt terheli.

Napi Magyar, 1999 VII. 8.

KRISTÓFI János festő

Az urbánus táj festői

Kristófi János és Enikő kiállításáról

A szorgos tárlatlátogatók között talán még sokan vannak olyanok, akik emlékeznek arra, hogy mintegy három évvel ezelőtt a Bartók Béla Művelődési Központban egy népes erdélyi festőcsalád, a *nagyváradi* Kristófi család mutatta be együttesen műveit Győrött. Közülük a napokban az édesapa, *Kristófi János* és egyik leánya, *Enikő* tért vissza ismét a városba alkotásaival.

Kristófi János, és természetesen az ő nyomdokain haladva gyermekei művészete is a hagyományos, a nagybányai alkotók nagy kísérletében kicsúcsosodó erdélyi tájképfestészet nemes hagyományainak őrzői, továbbvivői. Csakhogy míg a nagybányaiakat a természet csodájának megragadása, tettenérése foglalkoztatta, addig Kristófi János és Enikő elsősorban urbánus festők, hiszen képeiknek témáit a városok még fellelhető, a korábbi századok hangulatát idéző architektúrája adja. Tárlatuk anyagának nagy részét nagyváradi és a legutóbbi látogatás emlékét őrző győri kompozíciók teszik ki.

A két városnak ilyenformán való egymásmellettisége Kristófiék művészetében talán nem véletlen, mert a Szent László-hagyományokon túl e két helységet a barokk építészet emlékeinek túlsúlya is rokonítja egymással.

Kristófi János festményein ez az architektúra árnyalt, visszafogott, egyáltalán nem harsány és éppen ezért kiegyensúlyozottságot, természetes nyugalmat sugalló művek sorozatán elevenedik meg. Figyelemre méltóak és az említett alkotásoknál is líraibb hangvételűek a festőművész elmosódó, inkább színfoltjaiban, mint pontosan körülhatárolható formáiban élő alkotásai is, melyeken misztikus hangulatot öltő, sugárzó tájak, emberek jelennek meg.

Kristófi Enikő a témaválasztásban ugyanazt az utat követi, mint édesapja, de az ő palettája sokkalta színesebb, élénkebb. Őt nem annyira az épületek, a táj kisugárzása, mint inkább a konkrét formai elemek harmóniájának megformálása izgatja.

Kristófi János és Enikő tárlata március 31-ig tekinthető meg a Káptalandomb 26. szám alatti Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár kiállítótermében.

Almási Tibor

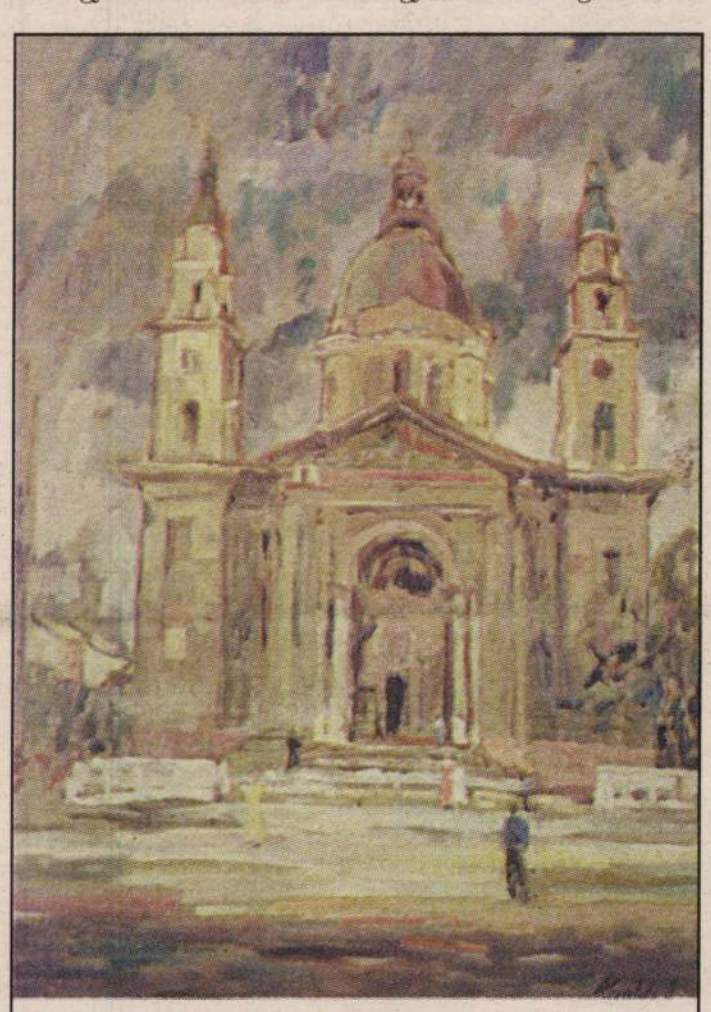

Kristófi Enikő: Szent István-bazilika

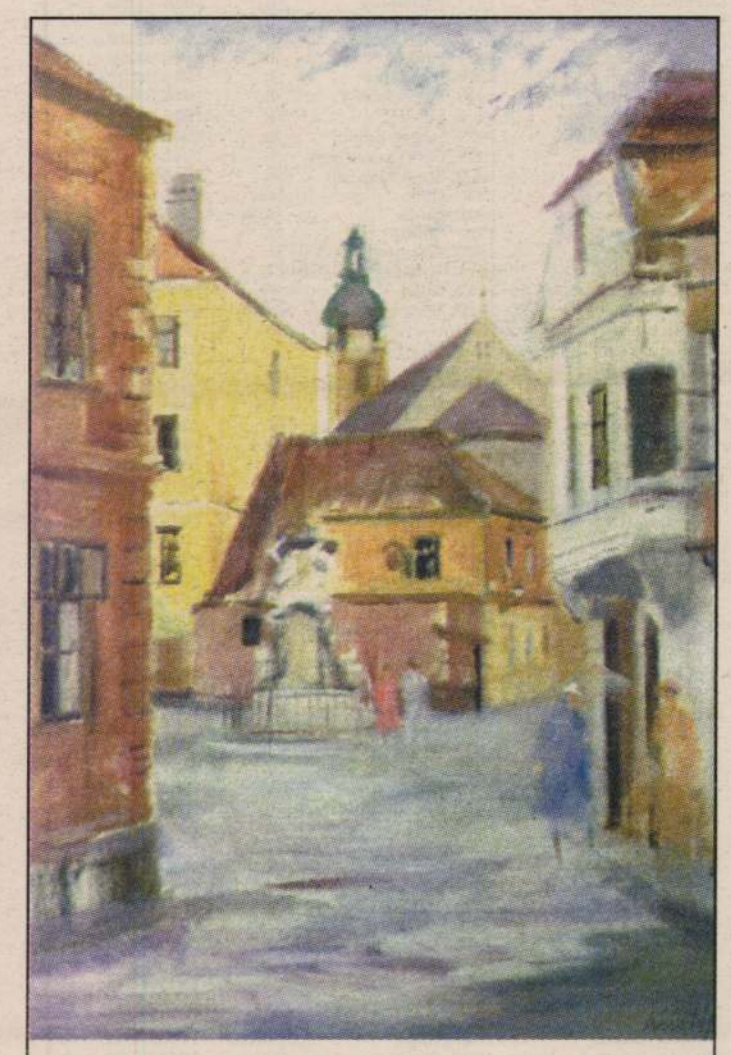

Kristófi János: A győri Frigyláda

Ötvösök remekei

A tizenhetedik század elejétől a tizenkilencedik század végéig, háromszáz esztendeig működött Győrött az ötvöscéh. E becses szakmai szervezet tagjainak remekművei láthatók a *Xantus János Múzeum időszaki kiállítótermében* (Győr, Széchenyi tér 5.) *N. Mészáros Júlia* művészettörténész, a kiállítás rendezője elmondta: egyházak, múzeumok, műgyűjtők segítségével, huszonnyolc helyről származnak az országban elsőként együtt bemutatott ötvösremekek. A tárlaton szebbnél szebb kegytárgyak pompáznak, köztük Pereszteghy János győri mester által készített két kehely: az 1630-as években készültek. Egyik a győri kincstárból, a másik Bogyoszlóról került a bemutató színhelyére. **Fotó: Sz. Ö.**

Régi és új tettek színhelyén

A KÉT METZKER

Amikor sok év távollét után néhány évvel ezelőtt újra Győrött koncertezett, a Kisfaludy Színház nézőterén szűnni nem akaró taps köszöntötte, s szólója után beült a zenekarba a hegedűsök közé. *Metzker Károly* 1946-tól 1965-ig, tehát 19 éven át tanított a győri Zenekonzervatóriumban, s az alatt az idő alatt csak elvétve kapott idehaza szólistaként koncertlehetőséget. Győrött hegedűiskolát alapított, a *Győri Filharmonikus Zenekar* koncertmestere volt, aztán amikor kikerült Németországba, megnyíltak előtte Európa koncerttermei. Metzker Károly *ma Ludvigshaffenben él*, s most két hangversenymeghívón, mely Szombathelyre és Győrbe invitálta a zenekedvelőket, egy Mozart-szimfónia közreműködőjeként, neve a fiáéval együtt szerepel: hegedű Metzker András, brácsa Metzker Károly.

Az apa kissé mackós, 15 éve „ugyanabban a korban", noha 65 éves már elmúlt, s a német gyakorlatnak megfelelően nyugdíjazták, a mannheimi Zeneművészeti Főiskolán még tanít, fia az egyetlen tanítványa befejezendő vele, amit elkezdett. *András* fia kosárlabdázó termet, mosolya az apjáé, s noha már Németországban született, választékos, gazdag szóhasználattal beszéli az egykori kiváló zenepedagógus Metzker Károly nagyapja és édesapja anyanyelvét.

Miután a győri Ritter János Zeneművészeti Szakiskola szimfonikus zenekara befejezte délelőtti próbáját, Szabó János karnagy elengedte a gyerekeket, a két szólistát, a befutott művészt, a hegedűsnek és zongoristának egyaránt ígéretes fiáról kérdezem, András pedig a pedagógus apjáról.

– Fiamról szólni, nekem? Ez különös. A gyerekemről ugye másként szólnék, a tanítványról pedig... Nos, ha nem lenne jó, úgy értem tehetséges, nem lehetne a főiskolán. Rengeteg kelet-ázsiai tanul Nyugat-Európában, számukra otthon majdan döntő lesz, hogy a kontinensen tanultak. Rendkívül felkészülten érkeznek, tehetségesek, óriási a verseny. És egyáltalán a nyugat-európai zenei életben nagyon nehéz karriert csinálni. Annak idején Németországba kerülve a magyar zenei élet és zenekultúra magasabb színvonalon állt az ottaninál és ez igaz volt egész Kelet-Európára talán. Ma a nyugatiak egy nívón állnak a keletiekkel, ha nem előbbre tartanak. Ebből sok minden következik. Ahhoz, hogy egy ifjú zenekari tag lehessen, tíz szemesztert kell elvégezni, utána következhet a művészképzés. Ami András kilátásait illeti, nagyon szeretném, ha jó zenekarba kerülne majdan, a többi majd tőle függ. Természetesen én nagyon bízom benne. Mint tanítványomról, még annyit mondhatok, mindig is igyekeztem elfelejteni munka közben a családi kapcsolatokat. Természetesen mindkettőnk érdekében.

– Hétéves voltam, amikor elkezdtem hegedülni – mondja András – és ez olyan természetes volt, annyira magától értetődött, hogy nem is volt kérdéses. Ahogy az sem, miként és mivel akarok boldogulni az életben. A zenéléshez értek a világon a legjobban, természetesen a zenélést választottam életcélomnak. Annak ellenére mondom ezt, hogy az érdeklődési köröm sok másra is kiterjedt. Mit mondhatnék apámról? Már gyerekként részese voltam művészi sikereinek, természetes, hogy ez imponál egy hasonló érdeklődésű gyerek számára. Tanáromról csupán azt mondhatom, hogy következetes szigorral tanított és tanít amiért csak hálával tartozom.

Zenekari próba után egykori tanítványai keresték meg Metzker Károlyt, s egyikük arra emlékeztette, amit hajdan tőle hallottak: „Vegyék tudomásul uraim, a zenélés a kamarázásnál kezdődik." A művész zongoratanár felesége az ifjú győri muzsikusok játéka után viszont azt jegyezte meg: Nyugaton talán jobbak a fúvósok, a hegedű azonban sehol se szól olyan lágyan, mint Magyarországon. Köszönhetően, tehetnénk hozzá egyebek között a Metzker-iskolának, jóllehet Győrött már a művész tanítványainak tanítványai oktatnak. Nem érdektelen mit felelt az előbbiekre Metzker Károly: „A jobb kéz teszi... ugyebár úgy tartják, a hegedűs jobb keze a művészé, a bal pedig a mester keze. Örülnék, ha legkevesebb közöm is lenne ahhoz, ahogy a mai győri ifjú hegedűsök zenélnek."

Ferenczi József

Akik a megyében születtek és éltek

Elhunytak – valahol Oroszországban

Az *Új Magyarország* című napilap – a Magyar Köztársaság és az Oroszországi Föderáció között létrejött államközi alapszerződés alapján – 1992. március 25-étől 87 héten át közölte azon magyarok névsorát, akik a a második világháború alatt és után hadifogolyként a GULAG börtöneiben, valamint a kényszermunkatáborokban hunytak el.

Egy lelkes múltkutató, *Horváth Imre Mosonmagyaróvár, Újhelyi Imre utca 108.* szám alatti lakos, a KDNP helyi szervezetének tagja, fáradtságos munkával e névsorból kigyűjtötte azok neveit, akik Győr-Moson-Sopron megyében születtek, vagy éltek a háborút megelőzően.

Szerkesztőségünk az Új Magyarországtól megkapta e 614 nevet tartalmazó, kivonatos lista utánközlési jogát, amelyet – betűrend szerinti névsorban – közlünk.

Név	Szül.éve, helye, vagy lakóhelye	Rangja	Elhunyt	Fogság jellege
Ambrus Károly	1907. Kaposvár	h	1951.09.09.	elítélt
Albert Ágoston	1913. Győr	h	1945.10.16.	hdf
Andorka Gyula	1904. Csorna	h	1946.09.29.	h
Angyár Lajos	1920. Csikvánd	h	–	h
Almás Mihály	1920. Lipót	–	1945.08.13.	h
Alapi Ferenc	1923. Szakony	h	1946.10.21.	h
Albert Sándor	1913. Mórichida	h	1946.09.27.	h
Ács Dénes	1914. Sopron m.	h	1945.10.07.	h
Ács József	1920. Fertőd	h	1945.03.25.	h
Ásványi Mihály	1908. ...fenyősziget	h	1945.03.14.	h
Babis György	1912. Tárnokréti	h	1943.03.09.	h
Badonyi József	1902. Szerencs	h	–	h
Balog Antal	1912. Rábacsanak	h	1945.03.03.	h
Balog	1903. Hédervár	h	1943.04.18.	h
Bánfi Gyula	1913. Sarrod	h	1944.11.20.	h
Bán Ferenc	1920. Horvátkimle	h	1944.01.14.	h
Bán Elek	1902. Kisbodak	őrv.	1947.01.26.	h
Barabás József	1910. Győr	fhdgy.	1946.03.04.	h
Balog Lajos	1914. Kajár	h	1945.03.11.	h
Berkes Károly	1919. Halászi	őrv.	1945.04.06.	h
Balkó Mihály	1915. Kapuvári járás	h	1946.10.15.	h
Bacsi Ferenc	1922. Győr	h	1945.02.22.	h
Bauer Lajos	1915. Győr	h	1945.09.14.	h
Basar Latvali György	1921. Győrzámoly	h	1946.04.27.	h
Balics János	1910. Lövő	tiz.	1945.12.22.	h
Bleier János	1919. Rajka	h	1943.03.14.	h
Boriska Péter	1904. Győr	h	–	h
Bokus Andor	1921. Kapuvár	h	1945.11.03.	h
Balázs István	1921. Lőcs	h	1945.08.02.	h
Balázs István	1911. Csepreg	h	1947.05.26.	h
Béli László	1914. Győr, Buda u.	szv.	1945.03.25.	h
Béla József	1914. Csapod	h	1944.11.15.	h
Barabás Pál	1917. Győr	őrv.	1946.02.25.	h
Boronyán Boronyák Imre	1910. Sopron m.	h	1945.02.19.	h
Brass András	1894. Mosonszolnok	–	1945.08.20.	km
Baracsi László	1924. Tényő	–	1945.03.16.	h
Baracskai Gyula	1913. Győr	h	1945.01.29.	h
Boros István	1904. Szakony	h	1945.03.09.	h
Blasovics Ferenc	1903. Győrzámoly	őrm.	1945.08.21.	h
Becskei Sándor	1915. Kapuvár	őrv.	1945.04.12.	h
Bese Sándor	1910. Dunaszentpál?	szv.	1943.05.27.?	h
Bencsik József	1910. Répceszemere	h	1944.09.27.	h
Bencsik József	1908. Pusztasomorja	szv.	1945.03.07.	h
Bergendi István	1922. Mórichida	őrv.	1946.01.11.	h
Borsodi Kálmán	1918. Osli	h	1945.04.08.	h
Bieder András	1915. Mosonszentmiklós	őrm.	1948.02.23.	h
Blum Tibor	1916. Győr	–	1943.04.29.	h
Boga Ferenc	1923. Fertőszéplak	h	1945.12.13.	h
Bogár György	1905. Ásványráró	h	1945.07.07.	h
Bokor Lajos	1921. Nagygeresd	h	1945.04.09.	h
Bíró Lajos	1904. Csorna	h	1945.09.23.	h
Budai János	1919. Kapuvár	h	1946.11.04.	h
Bak József	1908. Győrszentmárton	h	1948.08.13.	h
Binder József	1910. Lipót	h	1945.02.09.	h
Bors Ferenc	1915. Pusztasomorja	h	1946.08.13.	h
Bozsond József	1907. Győr	h	1946.02.07.	h
Botziek István	1904. Páli	–	1945.10.05.	km
Bugor Flórián	1912. Sopron	h	1945.06.03.	h
Burgány József	1922. Écs	h	1944.12.27.	h
Bordi Ernő	1920. Győrszemere	h	1945.02.03.	h
Burkus Ottó	1924. Sokoróaljai j.	–	1946.09.18.	h
Bosnyák Gyula	1909. Rábakecöl	tiz.	1945.01.21.	h
Bacsi István	1923. Győr m.	h	1947.07.10.	h
Bors Gyula	1921. Vitnyéd	szv.	–	h
Bogdán Sándor	1922. Tompaládony	h	1944.12.31.	h
Bogdán Zoltán	1922. Tét	h	1945.03.27.	h
Bognár János	1908. Rábacsanak	őrv.	1945.11.28.	h
Beke Lajos	1920. Győr	h	1944.04.21.	h
Bognár József	1922. Kóny	h	1947.06.04.	h
Bernát Sándor	1905. Bük	h	1945.04.06.	h
Bíró Béla	1908. Rábacsanak	h	1944.10.29.	h
Bendecs Gyula	1912. Szil	h	1944.11.25.	h
Benkovics Iván János	1907. Bezenye	h	1945.03.28.	h
Babarczi Ferenc	1912. Mezőörs	h	1945.11.22.	h
Baradics Ferenc	1911. Sopron	h	1944.12.04.	h
Balla Mihály	1909. Fertőszntmiklós	tiz.	1946.03.03.	h
Bojtár József	1897. Újkér	szv.	1946.07.08.	h
Bochtler Márton	1910. Moson	h	1943.03.09.	h
Barát Miklós	1912. Győrszemere	h	1945.01.05.	h
Baranyai István	1911. Bősárkány	h	1945.04.04.	h
Bnesze István	1908. Ebergőc	h	1945.02.08.	h
Borbély István	1918. Ménfőcsanak	h	1947.02.24.	h
Cibak Ferenc	1923. Győr	h	1947.03.31.	h
Cah Ferenc	1926. Sopron	h	1946.09.11.	h
Cingtáber Ferenc	1909. Sopron	–	1945.01.26.	h
Csütörtöki József	1911. Salamonfa	h	1945.04.27.	h
Csart Tibor	1920. Csepreg	őrv.	1945.03.19.	h
Daliján József	1911. Lipót	h	1943.04.20.	h
Dezsői Miklós	1915. Iván	h	1946.01.09.	h
Dezamits Béla	1915. Mosonszentjános	szv.	1945.06.24.	h
Dezsi Dezső Károly	1917. Iván	h	1945.02.26.	h
Dániel László	1919. Győr	h	1945.03.11.	h
Danner Ferdinánd	1908. Sopron	h	1945.08.14.	h
Danner Meier	1908. Mosonszentpéter	h	1943.03.31.	h
Dán István	1910. Rábakecöl	h	1944.12.26.	h
Dávid Kálmán	1903. Felpéc	h	1943.03.18.	h
Demeter László	1909. Écs	h	1943.03.25.	h
Demeter Imre	1906. Rábaszentmihály	őrm.	1948.01.13.	h
Demeter Imre	1920. Koroncó	őrv.	1945.01.29.	h
Don(Dan) János	1917. Vág	–	1943.04.08.	h
Dombi Sándor	1908. Árpás	h	1945.07.15.	h
Domba József	1914. Szany	h	1942.11.08.	h
Dombos Imre	1910. Maglóca	h	1946.01.16.	h
Domján József	1911. Vének	tiz.	1943.04.08.	h
Dilling Rudolf	1920. Kajár	szv.	1947.04.30.	h
Dezsi György	1914. Győr megye	h	1946.01.13.	h
Dumee József	1909. Sopron	h	1945.02.01.	h
Dukai Antal	1914. Kapuvár	h	1944.12.13.	h
Dueklaner Jenő	1910. Sopron	h	1943.02.07.	h
Dóka(Bukó) András	1922. Sobor	h	1945.05.06.	h
Dobsa István	1898. Kapuvár	–	1943.12.26.	h
Dobos Géza	1903. Dunaszentpál	őrv.	1943.04.07.	h
Derbák István	1912. Pereszteg	h	1945.05.16.	h
Dobsa István	1898. Osli	őrm.	1943.12.26.	h
Dobi Miklós	1920. Tősziget	őrv.	1945.05.17.	h
Déri István	1922. Kóny, Pinnyéd	h	1945.04.23.	h
Eisel László	1919. Kapuvár	tiz.	1945.12.07.	h
Eile Vilmos	1909. Lébény	h	1943.03.10.	h
Egresi Ferenc	1922. Kópháza	h	1945.10.31.	h
Echsel V.	1909. Sopron m.	őrv.	1944.04.30.	h
Eperjesi József	1924. Veszkény	–	1945.07.04.	h
Erdei József	1923. Páli	h	1946.03.19.	h
Eből Lajos	1923. Markotabödöge	h	1946.03.28.	h
Erdős Géza	1920. Enese	h	1945.03.31.	h
Esze Ferenc	1913. Győrszentiván	őrv.	1945.04.22.	h
Erdős Sándor	1906. Farád	h	1943.02.21.	h
Eszes Gyula	1905. Bágyogszovát	h	1945.02.26.	h
Esze Horvát	1900. Simaság	h	1944.12.15.	h
Éri József	1917. Győr	h	1946.04.10.	h
Fekete Gábor	1918. Szilsárkány	h	1945.03.30.	h
Fülöp András	1926. Győr	h	1948.05.15.	h
Fülöp József	1910. Fertőszntmiklós	h	1945.10.14.	h
Fülöp István	1921. Sopronhorpács	h	1945.- 16.	h
Fülöp István	1907. Brennbergbánya	őrm.	1947.03.11.	h
Fülöp Lajos	1910. Füles–Sopron m.	szkv.	1944.11.12.	h
Fenyő József	1904. Rábapordány	h	1945.04.19.	h
Földesi József	1915. Lébény	–	1945.03.18.	h
Fogarasi Szabó Kálmán	1917. Győr	szkv.	1947.12.08.	h
Fekete Lőrinc	1906. Bácsa	–	1945.01.25.	h
Fleischmann Miklós	1906. Csorna	–	1944.12.31.	h
Fongem Pál(Bondem)	1922. Szerecseny	h	1945.01.23.	h
Francia András	1921. Pér	h	1948.04.17.	h
Frangamer Flórián	1916. Máriakálnok	–	1948.02.27.	h
Fehér József	1906. Kajár	h	1947.01.10.	h
Frigert Mihály	1908. Mosonszolnok	h	1945.11.19.	h
Fényes István	1920. Ménfőcsanak s	szkv.	1945.03.30.	h
Fürst Kálmán	1916. Győr	őrv.	1948.01.15.	h
Fucsák György	1911. Bogyoszló	h	1945.01.14.	h
Gáspár József	1919. Győr	hdgy.	1943.05.18.	h
Gáspár Mihály	1906. Kereszlény?	–	1945.05.12.	km
Gombos Ferenc	1920. Nyúl	őrv.	1945.03.04.	h
Götz János	1906. Sopron megye	h	1943.02.26.	h
Girincs Gerencs Kálmán	1906. Dénesfa	h	1945.02.28.	h
Görcs Imre	1917. Kóny	h	1946.03.04.	h
Gosztolányi Imre	1923. Himod	h	1948.08.16.	h
Gosztonyi István	1912. Szany	h	1945.04.05.	h
Gál András	1910. Mosonmagyaróvár	h	1945.04.14.	h
Georgics József	1899. Győr	h	1944.09.15.	h
Gulyás József	1915. Sopron	–	1945.04.19.	km
Gulyás Ferenc	1906. Ravazd	h	1944.11.24.	h
Gracol Gusztáv	1921. Mosonmagyaróvár	őrv.	1946.01.13.	h
Günberg Tibor	1915. Győr	h	1943.03.03.	h
Göncz Gyula	1911. Moson	h	1945.02.22.	h
Gábriel Ede	1920. Gönyű	h	1945.04.06.	h
Gradinger, Hradinger Antal	1922. Mosonmagyaróvár	h	1945.03.27.	h
Giczi Imre	1906. Csapod	h	1945.12.19.	h
Giczi Károly	1915. Barbacs	h	1945.03.26.	h
Gábriel György	1911. Vének	h	1945.01.?	h
Grüssler Viktor	1925. Máriakálnok	h	1946.06.12.	h
Grietisch Sámuel	1903. Sopron	h	1946.02.04.	h
Grics Kálmán	1920. Mecsér	őrm.	1945.02.28.	h
Gyilászi József	1922. Győr	h	1945.03.20.	h
Gyöngyösi Lajos	1917. Győr m.	h	1945.05.23.	h
Gyöngyösi Róbert	1912. Sopron	zászl.	1943.07.03.	h
Gyurkovics Antal	1908. Győrszentmárton	őrm.	1945.01.30.	h
Győri László	1919. Iván	tiz.	1946.12.12.	h
Gyarmati Ferenc	1921. Győr	zászl.	1945.07.13.	h
Huszár József	1922. Győrzámoly	h	1945.03.04.	h
Horvátori Lajos	1911. Süttör-Sobor?	h	1946.01.04.	h
Horvát Ferenc	1911. Csorna	h	1945.03.17.	h
Horvát Ferenc	1888. Fertőszentmikl.	h	1945.10.09.	h
Horvát Frigyes	1924. Kapuvár	h	1946.01.26.	h
Horvát Sándor	1919. Rábacsécsény	h	1945.01.18.	h
Horvát Sándor	1908. Sopron m.	h	1944.11.14.	h
Horvát Sándor	1916. Iván	h	1946.03.23.	h
Hegedüs Béla?	1909. Fehértó	h	1945.11.27.	h
Hegedüs István	1907. Mosonmagyaróvár	h	1945.11.24.	h
Házi Antal	1910. Sopronhorpács	szkv.	1943.05.01.	h
Halász Ferenc	1922. Sopronhorpács	h	1944.11.26.	h
Halas Elemér	1922. Potyond	h	1947.01.11.	h
Horváth Sándor	1921. Fetőszéplak	h	1943.03.14.	h
Hank Péter	1905. Agyagosszergény	h	1945.02.08.	h
Halász Lajos	1906. Győrszemere	őrm.	1946.01.23.	h
Halász Ferenc	1914. Horvátzsidány	tiz.	1943.? ?	h
Halvachs Károly	1905. Sopron	h	1946.09.01.	h
Hajnik Nándor	1909. Sokorópátka	h	1945.11.09.	h
Harsányi János (Iván)	1909. Győr	h	1944.09.26.	h
Holczer Gyula	1917. Győrszentiván	zászl.	1945.10.11.	h
Horváth János	1908. Vitnyéd	h	1945.01.13.	h
Horváth János	1901. Pusztasomorja	h	1945.02.20.	h
Holovics Gullovics? Ferenc	1904. Hövej	h	1945.01.26.	h
Horváth János	1912. Kapuvár	őrv.	1946.04.22.	h
Horváth János	1909. Maglóca	h	1945.04.06.	h
Horváth Ferenc	1909. Répcevis	h	1945.03.10.	h
Horváth Ferenc	1928. Sopron m.	–	1945.07.12.	h
Hevesi Ferenc	1912. Győr	–	1946.03.10.	h
Hegedüs Béla?	1909. Fehértó	h	1945.09.27.	h
Hochleuter János	1896. Mosonmagyaróvár	–	1945.12.29.	h
Illés József	1919. Csapod	t.őrm.	1945.04.06.	h
Jákli Vince	1910. Kóny	h	1946.02.11.	h
Jurik István	1907. Lébény	h	1945.02.06.	h
Járfás József	1922. Gönyű	h	1947.06.26.	h
Joózs József	1915. Nemestelek	h	1943.05.16.	h
Joós Elemér	1917. Nemeskér	h	1944.12.15.	h
Jakus György	1924. Győrújfalu	h	1946.02.01.	h
Jáger Sándor	1921. Sarród	h	1947.04.23.	h
Jáger Sándor	1922. Sarród	h	1946.03.04.	h
Ján László	1920. Fertőrákos	h	1944.12.11.	h
Jóbi Ábrahám	1904. Mosonszentjános	h	1945.10.05.	h
Jakab Imre	1908. Sopron	h	1946.01.23.	h
Kelemen Konrád	1911. Harka	h	1944.12.16.	h
Kovács Ignác	1921. Hidegség	tiz.	1945.04.02.	h
Kalász Miklós	1920. Nyúl	h	1945.03.22.	h
Kovács Győző	1917. Táp	h	1946.03.07.	h
Kovács György	1910. Ravazd	őrm.	1945.09.19.	h
Kovács Imre	1906. Sopron	h	1944.04.13.	h
Kovács Imre	1914. Ménfőcsanak	h	1944.11.22.	h
Kovács József	1923. Kisfalud	h	1945.11.30.	h
Kovács József	1916. Rábacsécsény	t.őrm.	1945.12.22.	h
Kovács József	1914. Halászi	h	1944.12.01.	h
Kovács József	1914. Bezi	őrv.	1945.04.06.	h
Kovács István	1909. Iván	h	1945.12.04.	h
Kovács József	1920. Győrság	szv.	1949.01.14.	h
Kovács János	1921. Pinnyéd	zászl.	1945.10.20.	h
Kovács István	1914. Iván	h	1945.12.04.	h
Kovács István	1917. Sopron	h	1945.12.08.	h
Kovács Károly	1907. Győr	h	1946.09.18.	h
Kovács László	1921. Bük	h	1945.10.21.	h
Kovács István	1912. Sopron	tiz.	1945.02.07.	h
Kuntner Pál	1903. Mosonszolnok	h	1946.01.09.	h
Klájzer József	1922. Kapuvár	h	1946.01.29.	h
Klajzer Kálmán	1914. Kapuvár	h	1945.05.22.	h
Kálmán József	1920. Csepreg	szkv.	1947.01.07.	h
Kalmár József	1922. Abda	h	1946.09.28.	h
Kiss Lajos	1900. Lébény	h	1945.10.01.	h
Kis Lőrinc	1919. Kóny	szkv.	1946.12.30.	h
Kis Márton	1911. Ravazd	tiz.	1945.04.04.	h
Kis Ferenc	1901. Újkér	–	1947.07.17.	h
Kristóf János	1925. Mosonmagyaróvár	h	1945.08.02.	h
Korsai József	1909. Gyömöre	h	1945.06.28.	h
Kuleloi Endre	1919. Sopron	h	1943.04.27.	h
Károlyi Miklós	1916. Sopron	h	1944.12.17.	h
Karikó György	1914. Szil	h	1945.12.06.	h
Karsai Imre	1910. Farád	őrm.	1946.04.22.	h
Kiss János	1918. Agyagosszergény	tiz.	1947.09.18.	h
Kiss Ferenc	1922. Egyházasfalu	h	1945.11.30.	h
Kun András	1922. Győrság	h	1944.12.28.	h
Kummer János	1919. Mosonszentpéter	h	1946.11.04.	h
Kere Mihály	1922. Osli	h	1945.07.31.	h
Kitlinger–Kötlinger Mihály	1915. Levél	tiz.	1945.10.27.	h
Kovalter Ede	1921. Gyirmót	–	1945.11.01.	h
Klabsztár György	1905. Újkér	h	1944.11.11.	h
Kincses Ferenc	1921. Győrszemere	h	1945.06.08.	h
Keresztes László	1921. Bácsa	h	1945.03.27.	h
Káldi Kálmán	1912. Magyarkeresztúr	h	1945.08.15.	h
Laskó József	1920. Sopron (Csorna)	őrv.	1945.11.29.	h
Limpek János	1912. Lébény	őrv.	1947.01.26.	h
Limp Lajos	1909. Lébény	h	1946.07.29.	h
Lőrinc István	1919. Mesterháza	–	1945.10.05.	h
Láng Pál	1923. Mosonmagyaróvár	h	1946.03.12.	h
Lelkes Gusztáv	1904. Dunakiliti	h	1945.03.05.	h
Leszel Frigyes	1911. Győrvár	hdgy.	1945.11.15.	h
Lukácsi Elek	1920. Sopronnémeti	szkv.	1946.04.13.	h
Luiblit–Ludvigh Sándor	1921. Táp v. Tét	szkv.	1945.05.22.	h
Lipkovics Gyula	1920. Sopron	–	1945.04.23.	h
Lipp Károly	1902. Sopron	h	1945.09.21.	h
Liehtl Sámuel	1908. Sopron	h	1945.04.23.	h
Lángo–Láng Mátyás	1906. Máriakálnok	h	1945.10.03.	h
Lonsch István	1908. Bácsa	h	1945.02.04.	h
Meitlinger Ferenc	1903. Mosonszentpéter	h	1945.03.17.	h
Major Rudolf	1919. Harka	h	1942.10.24.	h
Mészáros László	1922. Pér	h	1945.03.16.	h
Major Béla	1918. Győr	őrm.	1945.08.16.	h
Major Géza	1912. Bősárkány	h	1946.07.19.	h
Major József	1912. Győrszabadi	h	1945.08.08.	h
Makai(Makói) Imre	1911. Kisbodak	őrv.	1945.01.21.	h
Makai István	1905. Kisbodak	h	1946.06.22.	h
Malkovics Mihály	1921. Győrszentmárton	őrm.	1946.08.10.	h
Mészár István	1909. Kisbabót	h	1945.09.04.	h
Mészáros Géza	1922. Pér	h	1945.07.23.	h
Mészáros Mihály	1914. Dunaszentpál	őrv.	1945.12.12.	h
Meilinger István	1922. Acsalag	h	1945.04.26.	h
Mecséri (Megyeri) Rudolf	1919. Nyúl	h	1945.11.05.	h
Makoi Imre	1911. Kisbodak	őrv.	1945.01.21.	h
Makoi István	1905. Kisbodak	h	1945.06.22.	h
Meinhardt József	1917. Völcsej	h	1945.02.11.	h
Mentre Sándor	1911. Sopron	h	1944.11.20.	h
Mendrei (Szendrei) Gyula	1904. Écs	–	1947.01.01.	km
Mészáros János	1914. Mosonmagyaróvár	őrv.	1945.11.06.	h
Mező Gyula	1919. Rábapatona	h	1944.12.03.	h
Mezei Gyula	1920. Győrszentiván	őrm.	1947.12.29.	h
Madarász István	1911. Nemesládony	h	1946.11.26.	h
Molnár Imre	1917. Győr	h	1943.03.19.	h
Mihály Károly	1925. Mosonmagyaróvár	–	1945.09.19.	h
Molnár Géza	1913. Babót	h	1945.07.17.	h
Misic Gyula	1919. Győr	őrv.	1945.05.04.	h
Mohási Gusztáv	1922. Gyarmat	h	1945.01.28.	h
Molnár János	1917. Mosonszentpéter	tiz.	1945.02.21.	h
Molnár József	1919. Kisbodak	h	1945.04.27.	h
Molnár József	1920. Hövej	szkv.	1945.04.12.	h
Meszlényi Antal	1909. Csorna	szkv.	1947.05.09.	h
Mizsér Péter	1908. Szany	h	1943.04.18.	h
Mesterházi János	1910. Mosonmagyaróvár	h	1944.11.06.	h
Mihály András	1922. Darnózseli	h	1946.06.14.	h
Major Rudolf	1919. Bősárkány	h	1942.10.24.	h
Molnár András	1920. Szany	h	1947.07.26.	h
Makai Ferenc	1914. Kisbodak	h	1945.04.17.	h
Molnár Viktor	1908. Bágyogszovát	h	1944.11.29.	h
Molnár V.?	1913. Sopron	h	1947.05.04.	h
Matli Imre	1922. Zsira	h	1945.06.09.	h
Matis Gyula	1921. Sopron	h	1945.02.20.	h
Moric József	1912. Nagybarát	h	1945.02.21.	h
Müller János	1917. Mosonszentpéter	tiz.	1945.04.05.	h
Mátyus Sándor	1909. Öttevény	h	1945.12.31.	h
Milesics István	1913. Bezenye	h	1944.12.20.	h
Markos Kálmán	1924. Csorna	h	1945.10.14.	h
Moher István	1914. Győr	őrm.	1946.05.05.	h
Markotics János	1915. Győr	szkv.	1945.10.11.	h
Márkus Kálmán	1924. Csorna	h	1945.10.14.	h
Molnár Mátyás	1912. Horvátkimle	h	1945.05.22.	h
Molnár Kálmán	1904. Arak	h	1946.09.28.	h
Márk Géza	1918. Agyagosszergény	h	1945.01.22.	h
Márk István	1900. Agyagosszergény	h	1947.03.25.	h
Német Zoltán	– Győr	őrv.	1945.02.20.	h
Nagy Antal	1919. Hegyfalu	őrv.	1945.10.12.	h
Nagy Viktor	1910. Bágyogszovát	h	1946.09.05.	h
Nagy Vince	1922. Rábapatona	h	1945.02.22.	h
Nagy Albert	1912. Győr	h	1945.03.16.	h
Naszádos Alfréd	1923. Dunaszeg	h	1946.01.11.	h
Nagy Ferenc	1906. Fehértó	szkv.	1943.04.12.	h
Nemes József	1920. Bezenye	h	1945.02.-	h
Nagy János	1908. Völcsej	h	1946.01.13.	h
Nagy Sándor	1923. Farád	h	1947.02.02.	h
Nagy Károly	1915. Enese	h	1946.04.06.	h
Neiperger József	1912. Győrzámoly	h	1945.01.31.	h
Nagy István	1908. Tét	h	1945.03.13.	h
Nagy István	1919. Iván	–	1943.08.30.	h
Nagy János	1906. Himod	h	1945.07.18.	h
Nagy János	1922. Csanak-Ménfő	h	1945.04.21.	h
Nagy Ferenc	1926. Sopron	h	1947.01.06.	h
Németh László	1915. Vitnyéd	h	1947.02.08.	h
Németh Ferenc	1919. Markotabödöge	h	1946.11.22.	h
Németh Ferenc	1921. Csepreg	h	1944.12.18.	h
Németh Ferenc	1909. Iván	h	1945.01.15.	h
Németh János	1911. Szil	h	– – –	h
Németh János	1921. Sopron	őrv.	1944.12.25.	h
Nagy József	1906. Sopron	h	1948.03.22.	h
Nemes Sándor	1917. Kóny	őrm.	1946.02.25.	h
Nemes János	1917. Nagy? Győr	h	1945.03.03.	h
Nagy József	1909. Győr?	h	1945.02.27.	h
Németh Imre	1920. Lipót	őrv.	1943.04.08.	h
Németh Rudolf	1908. Tényő	h	1945.04.13.	h
Németh András	1916. Rábapordány	őrv.	1947.05.26.	h
Németh Béla	1918. Csorna	h	1945.06.20.	h
Németh Béla	1919. Sopron	h	1944.12.24.	h
Németh Géza	1910. Rábapatona	h	1945.04.20.	h
Németh Gyula	1917. Fertő?	h	1945.02.19.	h
Németh János	1919. Győr	szkv.	1947.03.10.	h
Németh Imre	1920. Lipót	őrv.	1943.04.08.	h
Németh József	1921. Pusztai, Győr	h	1945.03.23.	h
Németh József	1900. Sopron	h	1945.12.11.	h
Németh István	1910. Győr	h	1945.04.16.	h
Németh Károly	1921. Lébény	szkv.	1945.11.04.	h
Németh Rudolf	1908. Tényő	h	1945.04.13.	h
Németh József	1917. Malom....	–	1946.08.17.	h
Németh Mátyás	1908. Győr	őrv.	1945.07.04.	h
Németh János	1911. Sarród	h	1945.11.09.	h
Novák Imre	1906. Nyúl	–	1945.11.03.	h
Németh Gyula	1920. Cirák	h	1945.03.01.	h
Németh Géza	1909. Babót	h	1946.04.21.	h
Németh Géza	1917. Kapuvár	h	1946.04.21.	h
Németh György	1909. Rábacsécsény	h	1945.10.08.	h
Németh B.	1910. Győrszentmárton	h	1945.01.28.	h
Németh József	1921. Kisfalud	h	1946.03.15.	h
Németh Kálmán	1915. Bogyoszló	h	1947.08.04.	h
Németh Lajos	1920. Dör	h	1945.10.06.	h
Németh József	1914. Porládony	h	1944.11.06.	h
Németh József	1908. Süttör	h	1946.08.12.	h
Németh József	1910. Csernelháza	h	1942.12.10.	h
Németh István	1911. Himod	h	1945.03.06.	h
Nagy Sándor	1916. Pázmánd	h	1946.03.29.	h
Németh Gyula	1913. Fertőendréd	h	1946.04.15.	h
Nyics-Nyécs István	1905. Lébény	h	1945.07.31.	h
Nyícsinger Géza	1927. Hegyeshalom	h	1948.03.04.	h
Oroszi József	1922. Győrszabadhegy	h	1945.01.02.	h
Oláh Gyula	1909. Sopronkövesd	h	1943.03.11.	h
Ott László	1925. Győr	őrv.	1946.04.06.	h
Ocsevszki József	1922. Cirák	szkv.	1945.02.19.	h
Örsi Sándor	1922. Sopron	h	1945.01.05.	h
Ördög István	1903.Mosonmagyaróvár	h	1945.09.06.	h
Öri Gyula	1914. Kisbodak v. Kisbabót	h	1945.01.07.	h
Öri Kálmán	1917. Győr	h	1945.01.08.	h
Pekli Sándor	1920. Nemeskér	szkv.	1948.08.26.	h
Pesics István	1926. Horvátkimle	h	1946.11.26.	h
Pintér István	1901. Nagybajcs	–	1946.03.18.	h
Pető Bálint	1909. Iván	–	1945.04.24.	h
Petényi (...) János	1912. Fertő? Sopron	h	1943.03.18.	h
Póczik Lajos	1917. Vásárosfalu	tiz.	1944.12.27.	h
Pogács István	1915. Tápszentmiklós	h	1945.01.04.	h
Polák József	1915. Sopron	h	1943.04.08.	h
Pintér István	1913. Győr	–	1946.01.31.	h
Pöltel Mátyás	1919. Öttevény	h	1947.03.15.	h
Princzes (Pincés) József	1914. Beled	h	1946.11.13.	h
Prohászka János	1901. Koroncó	h	1946.06.13.	h
Paál Kálmán	1905. Iván	h	1943.02.24.	h
Pál János	1923. Felpéc	h	1945.04.21.	h
Pap József	1904. Mórichida	h	1945.09.18.	h
Pardavi József	1920.Győrszentmárton	h	1945.02.06.	h
Párizs Jenő	1913. Győr	rendőr	1946.04.10.	h
Pápai Imre	1921. Rábapatona	h	1945.04.13.	h
Pápai Sándor	1905. Csorna	h	1947.07.24.	h
Paár Henrik	1924. Mosonmagyaróvár	h	1945.08.26.	h
Pál Kálmán	1923. Dunaszeg	h	– – –	h
Pálfi Géza	1900. Dunakiliti	–	1952.02.15.	elítélt
Pálfi József	1913. Győr	t.őrm.	1946.02.27.	h
Patkó Dezső	1923. Püski	h	– – –	h
Peier József	1910. Jobaháza	h	1948.01.04.	h
Pázsit János	1921. Kisbarát	h	1947.06.10.	h
Panhov János	1915. Horvátjárfalu	szkv.	1945.02.01.	h
Perényi János	1900. Mosonszolnok	h	1945.03.07.	h
Petrik József	1914. Győr	őrm.	1945.08.01.	h
Pécsi Gyula	1913. Felpéc	h	1942.11.09.	h
Parragh Kálmán	1912. Dénesfa	h	1945.03.26.	h
Pohiregs István	1921. Halászi	h	1945.09.05.	h
Páli István	1909. Kispéc	h	1943.04.02.	h
Pejnzvald Alajos	1916. Mosonmagyaróvár	h	1943.03.12.	h
Pados Ferenc	1906. Lövő-Zsira	hdgy.	1945.12.06.	h
Péter József	1908. Szany	h	1943.02.24.	h
Polcer-Palcer Antal	1905. Szentgrót	h	1945.09.23.	h
Prácser Mihály	1897. Ágfalva	–	1945.06.21.	km
Projcer Kefán	1917. Újkér	őrm.	1943.04.12.	h
Peszler Ferenc	1908. Rétalap	h	1946.03.30.	h
Rabó István	1913. Gönyű	h	1946.12.12.	h
Ravasit-Ravasz Lajos	1910. Sopron	h	1946.08.06.	h
Riegner József	1904. Győrszemere	–	1946.07.30.	h

Kristóf János festőművész

(1925 Petri -)

A nagyváradi képzőművészeti

iskola tanára. A Kolozsvári Ion Andreescu

Képzőművészeti főiskolán végzett.

Igaz Gi 1977 november

Kristóf István

2

Első nyilvános szereplése:
1953 - Kolozsvár. Több munkáját
a nagyváradi múzeumban őrzik.

Igaz hű 1972 november

MDK

Kristófi János

szerepelt a tárlaton.

"Öreg majom"

Banner Zoltán: Tartományi tárlatok. Nagyvárad.
Igaz szó 1963. febr. 2? 278-279. lap.

KRISTÓFI János *146*
Monospetri, 1925. december 25.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

nika értelmezésének problémái

középkor művészeti hagyatékának - kie-
- és történetgazdagságával, jelentőségé-
kvalitásával arányban - egyik legtöbbet
ban elemzett alkotása a Képes Krónika mi-
ta.[94] Kordokumentumként való értelmezése
yra megy vissza: a 19. század végétől kezd
s nagyra becsült viselettörténeti forrás;
értékes képeinek heraldikai tanusága.
ső legutóbb igy jellemezte a kódex képi
itás-kapcsolatát, összefoglalva a megelő-
örténeti irodalom sokfelé ágazó megálla-
.. a szöveg - érthetően - a multba tekint,
ját kora elé tart tükröt, néha még akkor
ettő között ellentmondás keletkezik is.

KRISTÓFI János festő

Új Ember. 1991. szept. 22

ISZ. 18.

Az Adalbertinumban (Bp. XI., Előpatak u. 35.) szeptember 28-án, szombaton, 17 órakor nyílik **Kristófi János nagyváradi festőművész tárlata.** A művész munkásságát méltatja Koós Judith művészettörténész, kandidátus. A kiállítás megtekinthető október 6-ig; péntek, szombat, vasárnap: 14—18 óráig.

FOLKLÓR"
)któber 13-15.
levél

ik ki első körlevelünket, melyben
Akadémia Irodalmi Intézete, s
li drámakutató csoport a fent meg-
lezni 1988. májusában. Az ülés-
ekkel is egyeztetve néhány hónap-
a reményben, hogy igy több munka-
pos programon.
Vármúzeummal, a TIT Heves megyei
el, és a Magyar Irodalomtörténeti

sult. Dömötör Tekla és Staud Géza
szakértő előadásáról kellett

KRISTÓFI János festő

10. 58. Varadinum '92

Új Művészet 1992

A város peremén Pereces (I.)

Nagy József

Pereces (ÉM) – Talán elnézi az olvasó, ha a felzárkózás gondjaival küszködő városrészről, annak mindennapi gondjairól számot adó beszámolót egy kifejezetten szubjektív leírással kezdem. Azzal, hogy valamikor az ötvenes évek közepén dunántúli iskolásként tanulmányi kirándulásunk idején, itt szállásoltak el bennünket Perecesen. Nekünk a szelíd lankákhoz, dombokhoz szokott fiataloknak igazi meglepetés volt e hegyektől ölelt táj és benne a település, ahol láthatóan mindenkinek volt dolga, mégpedig fontos, személyre szólóan fontos dolga. Legalábbis azoknak akikkel akkor a jósorsunk összehozott. A pezsgés, a szorgalom kitapinthatóan jelen volt és élénken megmaradt mindmáig az emlékezetemben, ezt ugyanígy, vagy hasonlóan látták a társaim is, akikkel irigységgel, vegyes érzelmekkel raktároztuk el azt, ami itt körülvett minket. Majd ötven év múltán is szívesen idézem fel azokat a heteket, amikor Pereces vendégei voltunk és egy nyüzsgő, lüktető életű település életének közvetlen közeli szemlélői lehettünk. Ebben aligha van az elmúlt, kétségtelenül nagy időnek – majd fél évszázad – megszépítő szerepe. Egy nagy ugrás időben és máris itt vagyunk a mai Perecesen, a városrész központjában, a Debreceni Márton Gimnázium és Szakközépiskola előtti téren, ahonnan messzire ellátni, de mindaz, amit közvetlenül magunk körül észlelünk, ébresztőleg hat, ez a Pereces csak alig hasonlít akkori önmagára. Körülöttünk árkok, gödrök, a többnyire régi házakból álló perecesi világból hiányzik a régi idők lüktető tempója.

Akik elkötelezetten szeretik ezt a városrészt, meggyőződéssel hiszik, a bányák, a kohászat visszafejlődését követően is van jövője Perecesnek. Hihetnek is ebben, hiszen jó néhányan éppen jelenének alakításán fáradoznak.

Gázvezeték épül az utcákban — Fotók: Farkas Maya

A múlt egy becses része

Az iskolaigazgatói szobájában együtt ülnek az asztalnál azok, akik napi munkájuk során, valamilyen módon hozzájárulnak a városrész felzárkóztatásához: T. Asztalos Ildikó Miskolc város polgármestere, Tompa Sándor országgyűlési képviselő, Kiss László a Matáv miskolci üzemvezetője, Appel Gusztáv a földgázvezeték-építést vállaló, kivitelező Terra Rosa Kft. képviselője. És persze a házigazda Párkányi Zsolt, a perecesiek városi önkormányzati képviselője. A találkozó az ő kezdeményezésére jött létre éppedig azzal a szándékkal, hogy megvonják a mérlegét az eddigi közműfejlesztési munkának. A víz és csatorna után önerős fejlesztésbe kezdett Pereces, mert gázra, telefonokra volt szüksége az itt élőknek. Hozzájárulás, súlyos tízezer forintos önrész vállalása mellett is.

A képviselő is szóba hozza, igaz ugyan csak érintőlegesen a település fénykorát, ám itt ma a nosztalgiák senkin sem segítenek, a józan tényekből kell kiindulni, ha érdemi változásokat szeretnének.

– Befejezéshez közeledik egy nagyarányú közműfejlesztés a területen, amelynek kivitelezése a városrész kedvezőtlen földrajzi adottságai miatt is sok nehézségbe ütközött. Nem volt könnyű megértetni a lakossággal, hogy mindez már, nem megy önerős vállalkozás nélkül. Szükség volt az itt élők gondolkodásának megváltoztatására is, hogy mindezt megértsék, elfogadják. A telefonhoz is így juthattak. Nem volt ez nagy költség, mert negyvenezer forintot kellett a családoknak befizetni, amiből hatezret mindenki visszakapott állampolgári jogon. Ezen felül még hét és fél ezer forintos „letelefonálási" kedvezményt is kaptak, tehát 27-28 ezer forintért lehetett telefonhoz jutni. Nyilvánvaló, a Matáv nagyobb költségeket vállalt, mint a lakosság. A kezdeti felbuzdulás menet közben visszaesett és így a végére 350-en maradtak, akik ragaszkodtak is a bekötéshez. Most újólag, ismét van jó néhány jelentkező, ezért a folytatást most meg kell majd beszélni a Matáv illetékeseivel, mert a lakosság várja a választ.

A szép fekvésű települést vonzóvá varázsolják

HETI JEGYZET

Szeptember

Nagy József

Jó tizenöt éve, hogy hazánkban az óvodákban és a közoktatási intézményekben megkezdődött a közlekedésre nevelés. Több ezer pedagógus szerzett annak idején B-kategóriájú vezetői engedélyt, hogy ilyen jellegű pedagógusi feladatainak maradéktalanul eleget tehessen. Az elméleti oktatáshoz gyakorlati képzés is kapcsolódott: a helyi patronáló üzemek, vállalatok, munkaközösségek összefogásával készült KRESZ-parkokban veszélytelenül meg lehetett ismerkedni a legforróbb közlekedési helyzetekkel.

Ezek a jelentős értékű parkok – jóllehet állaguk alaposan leromlott – még mindig rendelkezésre állnak, az akkor végzett közlekedés-pedagógusok azóta nyilván tovább bővítették szakmai ismereteiket, gyarapították jártasságukat a közlekedésben. Azóta voltak évek, amikor a végzős középiskolások 12 százaléka B-kategóriájú vezetői engedélyt is kapott az iskolai végzettségét tanúsító bizonyítványa mellé. Sajnos ez az arány azóta sem változott, miközben a világ, sőt az ország motorizációja jelentős változásokon ment át. S talán sohasem volt akkora szüksége az életbe kikerülőknek a gépjárművezetési gyakorlatra, mint napjainkban.

Más kérdés, hogy ezalatt a jobbnál jobb autómárkák nulla kilométeres darabjai mellett szinte elárasztották útjainkat, a majdnem veterán korba jutott, csaknem lefutottnak nevezhető nyugati autók, illetve nehezíti az autóhoz jutást azok magas ára, a benzin árának menetrendszerű, drasztikus emelése. Szeptember elején, amikor ismét diákok százait várják az iskolák, a buszon, a villamoson, a gyalogátjáróban biztonságban érezhetjük-e a gyerekeket, a majdnem felnőtt diákokat? Ismerik-e eléggé a közlekedés szabályait, jól oktattuk-e azokra őket otthon és az iskolában? Milyen személyes példával segítettük tisztánlátásukat? Vigyázunk-e rájuk eléggé a volán mögött ülve? A nyarat maguk mögött hagyó diákok magatartásában jó ideig még jelen lesz a szünidei lazaság, a figyelem hiánya. Ezt is figyelembe kell vennünk most szeptember elején, amikor útnak indítjuk őket az iskolába.

Aztán pedig az iskolában tanult új közlekedési ismereteket jó, ha otthon, családi körben megbeszéljük, s ha adódik egy-egy kritikus, nehezen érthető forgalmi helyzet, annak velük együtt járjunk a végére, értékeljük ki közösen. Ha autóbuszon, villamoson vagy kocsival utazunk, engedjük meg gyermekeinknek, hogy maguk is hozzátehessék véleményüket a miénkhez, s ha valamiben tévednek, mi a türelmes rávezetés módszerével igyekezzünk meggyőzni őket, s ne érvényesítsük mindenáron a szülői tekintélyt.

KRISTON Béla gyf

Könyv top–10

Kedvenc könyveiről így vall Koncz Attila elsőéves egyetemista: – Az életem fontos részei a jó olvasmányok.

1. W. Shakespeare: Rómeó és Júlia
2. Stendhal: Vörös és fekete
3. Karinthy Frigyes: Így írtok ti
4. Örkény István: Tóték
5. Mikszáth Kálmán: Két választás Magyarországon
6. Jaroslav Hasek: Svejk, a derék katona
7. Szerb Antal: A világirodalom története
8. E. T. A. Hoffmann: Scuderi kisasszony
9. P. G. Wodehouse: Nyári zivatar
10. Mark Twain: Megszelídítem a kerékpárt

Nyárzáró házibulira készülnek

Miskolc (ÉM – NJ) – Az Ifjúsági és Szabadidő Ház 1994. szeptember 2-án 17 órától, nyárzáró házibulit rendez azoknak a gyerekeknek, fiataloknak, akik részt vettek a ház nyári táborai-ban. Igaz ugyan, hogy 50 forintos belépő ellenében, de most ismét találkozhatnak azok a barátok, ismerősök, akik nemrégiben kellemes heteket töltöttek együtt közös érdeklődésükből fakadóan valamelyik táborban. A szuper házibuli jó mulatságnak ígérkezik, hiszen sok gyerek, fiatal lesz együtt, s mint az ilyen esetekben, most is a vidámság és a jókedv uralja majd a délutánt, a koraestét a házban.

Központi sokk

Miskolc (ÉM) – Szeptember 6-án 15 órakor Központi sokk címmel kiállítás nyílik a Gyermekgalériában a kazincbarcikai Központi Általános Iskola tanulóinak munkáiból.
A kiállítás megtekinthető szeptember 23-ig, hétköznap 9-től 18 óráig.

Mi otthonában is
ITT-HON
vagyunk

A mi optimista képi világunk

Bíró István

Miskolc (ÉM) – Magasztos és nemes törekvéssel hozta létre 1992. január 1-jén néhány művész – Eisele Gyula, K. Juhász Ilona, Kriston Béla, Kálmán Mária és Balázsdi Szabó Éva – a diósgyőri Natura Art Stúdiót. Olyan célzattal fogott össze festő és keramikus, hogy szűkebb pátriánkon kívül városokba, falvakba házhoz szállítsák a képi kultúrát, megosztva az alkotás örömét a művészetpártoló és -szerető közönséggel. Vándorgalériájuk kiállításait önmenedzseléssel szervezik és rendezik meg olyan helyeken, ahol törekvéseikhez befogadó partnereket találnak. Kiállítottak már a Tudomány és Technika Házában, a Kilián Gimnáziumban és legutóbb Jósvafő–Aggteleken. Mindenhol szeretettel fogadják őket, nekik is nagy nyereség, ha egyre több helyszínen megmutatkozhatnak. Kriston Bélával, a csoport egyik alapító tagjával kezdem a beszélgetést, aki nyugdíjas kora ellenére roppant szerteágazó tevékenységet folytat: festő, drámaíró (Fazola Henrikről szóló drámáját színházunk is évekkel ezelőtt sikerrel bemutatta), ennek folytatása, illetve kibővített színdarabja színházigazgatónk asztalfiókjában várja életre kelését.

❑ *Regény- és újságírói tevékenysége mellett miért izgatta a képzőművészet? Talán ebben a művészeti ágban is kereste önmegvalósítását?*

● Annak ellenére, hogy gépésztechnikusi végzettségem van, a diósgyőri kohászatban 37 éven át tervező, utolsó négy szolgálati évemben gyártörténészi státusban dolgoztam, már diákkorom óta egyformán vonzódom az irodalomhoz és a festészethez. Ez utóbbit a miskolci Művésztelepen tanultam olyan kiválóságoktól, mint Meilinger Dezső és Csabai Kálmán.

❑ *Témaköre eléggé változatos, legszívesebben a természet szépségét igyekszik visszaadni, de örömmel festi, rajzolja meg városunkat és környékét, a belvárost, Lillafüredet vagy Hámort és a Bükköt. Nekem akvarellképei tetszenek a legjobban.*

● Népiesen vízfestésnek is nevezik. Eléggé nehéz technika. Itt hibázni nem lehet! Korrigálásra nincs lehetőség, mivel a víz gyorsan szárad, dinamikus, gyors festői eljárást igényel. Az akvarell olyan a festészetben, mint az irodalomban a szonett.

❑ *Visszatérve a regény- és színdarabírásra, miért izgatja Önt ennyire Fazola Henrik és kora?*

● Ő egy nagy vállalkozó volt, aki csodálatos dolgokat alkotott szűkebb pátriánkban és a szomszédos megyékben. Amikor még az osztrákok gyarmata voltunk, az uralkodó részéről engedélyt kaptunk arra, hogy fellendítsük a honi ipart. Fazola elsőként használta ki ezt a lehetőséget, tehetsége folytán gombamód szaporodtak el a vállalkozások, akárcsak napjainkban. A sikerek után megijedtek Bécsben, hogy ha Magyarországon ilyen nagy fellendülés várható, akkor mit kezdenek majd az osztrák ipar termékeivel. Hirtelen „takarodót" fújtak.

❑ *Asszociálhatunk napjainkra is drámai üzenetéből?*

● Igen, Fazola Henrik megszállottságából kellene erőt merítenünk, az ő tenni akarása következtében talán nem kerülne olyan sok gyári munkás az utcára, nem lenne munkanélküli!

Házak — Kriston Béla rajzai

❑ *Eisele Gyula, régi barát és művésztárs, aki nyugdíjba-vonulásáig 38 éven keresztül a Digépben és a Vasas Művelődési Központban dolgozott dekorációs-reklámgrafikusként. Emellett hobbiként foglalkozott a képzőművészettel...*

● Hasznos és kellemes időtöltést jelentett számomra, számunkra, hogy felfedezzük megyénk csodálatos tájait és ezeket vizuálisan is megörökítsük. Érdekes módon mindannyian a naturális ábrázolásmód mellett döntöttünk, pedig nem beszéltünk össze. Engem minden izgat, ami a természettel kapcsolatos, legyen az tájkép vagy figurális kompozíció.

● Szerettünk volna az expón is bemutatkozni, ha nem is lesz, talán adnak lehetőséget, hogy bemutathassuk leendő kiállításunkat Borsod megye legszebb tájai képekben címmel –, mondja Kriston Béla. Ő optimista. Én is. Bizonyára kapnak lehetőséget a megvalósításra. Sok sikert a diósgyőri Natura Art Stúdiónak és minden tagjának!

Miskolci főutca

KRISTON Béla Jertő

Az ÁVÜ kínálata

Miskolc (ÉM) — Elkészült a Privatizációs Kínálati Jegyzék első része az Állami Vagyonügynökségnél, amely szakmai részletezésben közli az állami vállalatok önállóan értékesíthető vagyonelemeit.

A tájékoztató katalógusnak az a célja, hogy az érdeklődőkkel minél több olyan vállalatot, ezen belül fizikailag önálló egységet ismertessen meg, ahol lehetőség van az állami tulajdon megvásárlására. A kínálati jegyzék most elkészült része azt a vagyoni kört tartalmazza, amelyet maguk a vállalatok mértek fel és küldtek el a vagyonügynökséghez, azaz az általuk eladhatónak, adott esetben feleslegesnek ítélt vagyontömegből lehet válogatni. Az ebből keletkezett bevétel a vállalati „kasszát" gyarapítja. Ez azt is jelenti, hogy Egzisztenciahitelt ilyen vagyonrész megvásárlásához nem lehet felvenni, csak abban az esetben, ha azt előzőleg az Állami Vagyonügynökség elvonja.

Fontos információ az érdeklődőknek az is, hogy az állami tulajdonrészek megvásárlása csak pályázati úton lehetséges.

Ez azt jelenti, hogy a „kiszemelt" vagyon megtekintése után a befektetőnek célszerű a vállalat mellett a vagyonügynökséget is írásban megkeresnie. Amennyiben a vagyonrész értékesítéséhez szükséges információk - például a vagyonelem tehermentessége, terhei, az eladási információk - rendelkezésre állnak, az ÁVÜ hozzájárul a pályázat közzétételéhez.

Banki változás

Miskolc (ÉM) — Az Általános Értékforgalmi Bank 310 millió forintos adózatlan nyereséget ért el 1992-ben, közel annyit, mint egy évvel korábban, amikor az adózatlan nyereség 337 millió forint volt - hallottuk a bank napokban megtartott éves közgyűlésén.

A pénzintézet mérlegfőösszege 19,7 milliárd forintról 21,4 milliárd forintra nőtt tavaly. Az adózott nyereség a korábbi évekhez hasonlóan ezúttal is a bank tartalékvagyonát gyarapítja, így az ÁÉB saját tőkéje 80 százalékkal haladja meg az 1 milliárd forintos alaptőkét.

A részvényesek - a bank fele-fele arányban a magyar állam, illetve a Közép-Európai Fejlesztési Társaság tulajdona - az 1992-es mérleg elfogadása mellett személyi változásokról is döntöttek. Az igazgatóságból lemondott Bukva Anna, a felügyelőbizottságból pedig Lőrinczi György. Ez utóbbi testületből Madarassi Attilát az Állami Vagyonkezelő Rt. (ÁV Rt.) visszahívta. Az igazgatóságba megválasztották Kupa Mihályt és jogi személyként bekerült a testületbe az ÁV Rt. A felügyelőbizottságba új tagként Robin Winchestert és Németh Lászlót választották.

A közgyűlésen új, az eddigieknél agresszívabb piacszerző üzletpolitikát vázoltak fel.

Sikeres osztrák beruházók

Budapest (MTI) — Míg a tulajdonváltás első évében, 1992-ben 160 millió forint értékű beruházással korszerűsítette Békéscsabán a Jamina Rt. a cserépgyártást, az idén a további fejlesztésre 350 milliót fordít a nagyobb részt osztrák kézben lévő cég - jelentette be a nemzetközi konszern igazgatója, Franz Olbrich. A fejlesztés eredményeként a cég megújult békéscsabai cserépgyára egy év alatt meghétszerezte termelését, a másodosztályú, kevésbé megfelelő minőségű gyártmányaik aránya a korábbi hetven százalékról tizenöt százalékra csökkent, s ennek arányában nőtt az első osztályú termékek részesedése a termelésben. Az idei beruházással be is fejeződik a világszínvonalú termékeket előállító gyár felújítása.

Javul a diósgyőri acél

Újraindult a termelés a nemesacélművekben

A kombinált acélműben is megkezdődött a termelés... Fotó: Laczó József

Diósgyőr (ÉM - I.S.) — Az eredeti terv és program szerint tegnap újra indult a termelés a felszámolás alatt álló Diósgyőri Nemesacélművek Kft. (DNM) gyártósorain.

A kohászat az év hátralévő hónapjaira biztos megrendelésekkel bír, és ami igen fontos: létszámleépítés nem szerepel a tervek között.

Haller János felszámolóbiztos és Varga Sándor, a felszámoló szervezet helyi megbízottja lapunknak nyilatkozva elmondották: Az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium előterjesztése alapján a kormány még az elmúlt év augusztusában határozatával biztosította működésünket, illetve az akkor már álló kohászat újraindítását. Ugyanakkor a DNM számára garanciát nyújtott a kormány arra, hogy a korábban pénzügyi okok miatt félbemaradt fejlesztések befejezéséhez hitelt vehessünk fel.

A termelés helyreállítása és a folyamatos működést követően ez év április ötödikén önköltségcsökkentő és minőségjavító fejlesztések kezdődtek meg a gyárban, amelynek során a folyamatos acélöntőmű és az ehhez kapcsolódó hengerműi izzítókemence korszerűsödött.

Az átépítésben két külföldi és hat hazai vállalat vett részt, s tegnap a folyamatos öntőműnél befejezték a munkát, megtörténtek a melegpróbák, s ezt követően folyamatos termelés is beindulhat.

A fejlesztéssel egyetemben a cég több termelőberendezését is felújították.

- A több, mint egy hónapig tartó munka elsődleges jelentősége abban van - jegyezték meg a cég vezetői -, hogy a kohászat működése stabilizálódhat, erősödhet piaci pozíciója, s gyakorlatilag a teljes acéltermelés az anyag- és energiatakarékos folyamatos öntéssel biztosítható. Egyébiránt az sem mellékes, hogy tovább javulhat a diósgyőri kohászatitermékek minősége, csökkenhet az anyag- és energiafelhasználás, és a diósgyőri rúd- és idomtermékek iránt az utóbbi időben megnövekedett keresletet teljes egészében kielégíthetik, s persze nőhet a DNM versenyképessége is. Az építési-fejlesztési munka anyagi fedezetéhez a diósgyőriek 600 millió forintos kormánygaranciát kaptak, hitelt pedig egy osztrák banktól vettek fel.

Tizennégyezer magyar dolgozhat

Munkavállalási szerződésekkel Németországban

Budapest (ÉM) — Magyarország a jövőben is kitöltheti a vállalkozási szerződések keretében Németországban foglalkoztatható magyarok - jelenleg közel 14 ezer fő - kontingenskeretét, az egyéni munkavállalási szerződéssel itt dolgozó magyarok száma pedig tovább nőtt, e pillanatban eléri a kétezer főt -mondotta Kiss Gyula munkaügyi miniszter. Egyes német körök, például a Szociáldemokrata Párt, a közép- és kelet-európai országokkal kötött vállalkozási szerződések teljes törlését követelik, egyrészt a németországi munkanélküliség, másrészt a visszaélések miatt. Német részről elismerik, hogy a közép- és kelet-európaiak közül a magyarok tartják magukat leginkább a szabályokhoz, még ha kivételek elő is fordulnak. Illetékes forrás szerint ezer márkával, Németországból való kitiltással büntethetik a fülön csípett feketén dolgozó munkavállalót, munkáltatóját pedig akár százezer márka pénzbüntetéssel is sújthatják.

A magyar fél ígéretet tett: a továbbiakban is mindent elkövet annak érdekében, hogy a magyar munkavállalók német földön szigorúan a jogszabályoknak megfelelően tevékenykedjenek.

A német-magyar tárgyalásokon téma volt a munkavállalási szerződések engedélyezési procedúrájának lerövidítése, a jelenlegi mintegy tíz hétről négy-öt hétre. Szakértői szinten két hónap múlva tekintik át, hogy a magyar óhajnak a német fél mennyiben tett eleget.

Kiss Gyula Norbert Blüm német munkaügyi és szociális miniszter meghívására a közeli múltban három napot töltött Németországban. A munkaügyi kapcsolatok áttekintése során téma volt a munkajogi normák, jogszabályok magyarországi megalkotása során folytatandó együttműködés is. Kiss Gyula közölte, hogy a németországi Kolping-intézmények mintájára Szekszárdon központot rendeznek be a csökkent munkaképesség nyomán munkanélkülivé válók foglalkoztatására.

Ukrajnai üzletek és a lehetőségek

Miskolc (ÉM) — Ha rátekintünk a térképre, szembetűnő, hogy Ukrajna határa azért mégiscsak közelebb húzódik országunk északi részéhez mint a Dunántúlhoz. Miskolc is közelebb esik Ukrajnához, mint Zalaegerszeg.

Ezért aztán egy kicsit irigykedve hallottuk, illetve olvastuk a hírt, hogy zalai kereskedők, üzletemberek milyen sikeres tárgyalásokat folytattak ukrán kollégáikkal. Igen biztatóak a magyar-ukrán üzleti, cégközi kapcsolatok kilátásai - ezt igazolták a zalaegerszegi nemzetközi vásár ukrán napjának tárgyalásai is, amelyre népes küldöttség érkezett keleti szomszédunktól. A lvovi Gal-Export kapcsolatszervező és vásárrendező társaság lembergi vezetője és a házigazdák vásárigazgatósága kiállítási cserében állapodott meg. Eszerint a lembergi terület és Kárpátalja cégei az őszi egerszegi vásáron, a zalai gazdasági szervezetek a novemberben Lvovban rendezendő élelmiszeripari vásáron vesznek részt, kompenzációs alapon.

Emellett zalai üzletemberek népes csoportja utazik június 21-én Ungvárra kétnapos szakmai találkozóra, majd részt vesznek az ukrajnai volt hadiüzemek polgári célú „átállását" bemutató lvovi kiállításon. Előrehaladott tárgyalásokat folytattak a magyar élelmiszeripari áruk, feldolgozott zöldség-gyümölcs termékek, technológiák megvásárlásáról, közös előállításáról, valamint vetőmag- és facsemetetermesztésről.

Csupán az iparosodott lvovi területen évi 180 millió téglára, vagy ennek megfelelő gyártókapacitás közös kifejlesztésére lenne szükség.

De nagy az igény a csomagolástechnika és a bútorlap-gyártás korszerűsítése és halastavak létesítése iránt is.

Az ukrán fél többek között mezőgazdasági alkatrészeket, natúr stíl- és fonott kertibútorokat, síléceket, talaj- és takarmányjavító zeolit ásványt és palackozandó gyógyvizet kínál.

JEGYZET

Lefölözés

NÓTÁRIUS

Eleddig inkább csak a gazdaasszonyok ismerték - használták ezt a kifejezést. Mikor a kifejt tejet megszűrték, lefölözték, az értékesebb termékért, a tejfölért. Ám nem volt ismeretlen a gazdasági életben, min közgazdasági fogalom sem. Gyakorolták is a „lefölözést" szorgalmatosabb bankok, a termelővel szemben a felvásároló értékesítő kereskedelem - de mindenekelőtt a mindenkori államhatalom, a kincstár. Elsősorban adók formájában, s hogy az adónak milyen százaléka és milyen elnevezése alatt történt mindez, számba venni is nehéz lenne, de nem is szükséges. Tapasztalhatja nap mint nap a gépkocsi tulajdonos a benzin árában kifejezett adóban, a jövedelem után fizetendőben, a vásárlásnál fizetett ÁFA-ban, hogy a csak legismertebbeket említsük. Mindezen adók, illetve adóemelések azt a célt szolgálták, szolgálják, hogy az államháztartás igen csak rozzant szekerét a kátyúból kihúzzák.

Ehhez természetesen külföldi tőketámogatás, pénzügyi fedezet, magyarul hitel kell. A hitel pedig feltételekhez kötött. Ezért aztán az egyszerű honpolgár újfent csak aggodalommal tekinthet a jövőbe. Azaz azokra az intézkedésekre, amelyeket meghoznak, hogy a hitelfeltételeknek a nemzetgazdaság megfeleljen.

Mert kemény feladat a korábban felvett hiteleket törleszteni, de nem kisebb feladat jelent majd azoknak a hiteleknek, kötvénykibocsátásoknak törlesztése sem, amelyekre az államháztartásnak most van szüksége. S ha erre a fedezetet nem a gazdaság termelésével, hanem újabb „lefölözéssel" akarják megteremteni, bizony szomorú dolgoknak nézünk elébe.

ÁRFOLYAMOK

Budapest (MTI) — A kis tételben folytatott kereskedéstől eltekintve 56 üzletben összesen 329,11860 millió forint forgalmat bonyolított le tegnap a Budapesti Értékpapírtőzsde árfolyamértéken. A részvények forgalma (34 kötés) névértéken 10,0400 millió forintot, árfolyamértéken számolva pedig 10,9110 millió forintot tett ki. A Prémium Befektetési Alap forgalma 46 000 forint volt árfolyamértéken.

Kárpótlási jegy

Tőzsde

Index (ideiglenes) május 17-én: 669,31 +2,28

Hivatalos árfolyamok

Érvényben: 1993. május 17.

Pénznem	Valuta Vétel	Valuta Eladás	Deviza Vétel	Deviza Eladás
Angol font	134,02	136,82	135,02	135,72
Ausztrál dollár	60,93	62,17	61,48	61,78
Belga frank*	263,58	268,24	265,20	266,36
Dán korona	14,06	14,32	14,19	14,25
Finn márka	15,64	16,04	15,79	15,89
Francia frank	16,07	16,35	16,17	16,25
Holland forint	48,31	49,17	48,61	48,83
Ír font	131,67	134,27	132,69	133,33
Japán yen*	78,57	79,77	79,21	79,51
Kanadai dollár	68,18	69,58	68,63	68,97
Kuvaiti dinár	282,52	288,02	290,77	292,15
Német márka	54,21	55,17	54,53	54,77
Norvég korona	12,76	13,00	12,85	12,91
Olasz líra**	58,97	60,25	59,56	59,88
Osztrák sch.	770,82	784,42	775,28	778,68
Portugál es.*	56,34	57,44	56,55	56,83
Spanyol peseta*	71,08	72,60	71,38	71,76
Svájci frank	59,93	61,01	60,28	60,56
Svéd korona	11,84	12,10	11,93	11,99
USA-dollár	86,97	88,53	87,56	87,96
ECU (K. P.)	105,76	107,72	106,48	106,98

A megadott számok 1 egységre értendők, forintban.
*: 100 egység, **: 1000 egység

APROPÓ

Múzeum

DOBOS KLÁRA

Mit mondjak, nem szeretnék a szombaton középiskolájuktól virágokkal, szép beszédekkel, szülői könnyekkel elbúcsúztatott diákok helyében lenni. Azért nem, mert az iskola - bármennyire is elbúcsúztak tőle - tegnap még „utánanyúlt" a fiataloknak, hogy írjanak néhány oldalnyi okos gondolatot Babitsról, Csokonairól. Ma meg már „csak" számokkal kell telefirkálniuk a papírt...

Inkább azoknak a gyerekeknek a helyében lennék, akik ezekben a napokban osztálykiránduláson vannak. De csak a gyerekekében, nem kísérő tanáraikéban. Hiszen ha tegnap mentek, a múzeumokat többnyire zárva találták. Pedig egy tanár mégiscsak arra törekszik, hogy minél többet mutathasson, tanít-hasson. S ehhez nagy segítségére vannak a múzeumok. Vagyis (Révai szerint) a múzsáknak szentelt hely, közérdekű szellemi vagy anyagi értékek tudományosan rendszerezett gyűjteménye a kutató tudomány számára. És persze - tehetjük hozzá - az ismeretterjesztés számára.

A mai nap - a világnapok sorában - a múzeumoké. S hogy mit lehet ma tenni? Emlékezni kellene az alapítókra, hallgatni a tévében, rádióban a múzeumokról szóló híreket, érdekességeket, megnézni a Nemzeti Múzeumról készített filmet. S mondanom kellene azt is - olyan jól hangzik világnapokon -, hogy minél többen menjenek el ma múzeumba. Ez azonban nehezen kivitelezhető, hiszen a helyi közgyűjteményeket - remélhetően - ismerjük, s messzebb menni csak a „nap" miatt értelmetlen volna. De ha valahol „szembejön" egy számunkra ismeretlen múzeum, érdemes bemenni. Hiszen az a diák, aki járt a szekszárdi vagy a debreceni költő emlékhelyein, a tegnapi érettségin biztosan hasznosított valamit a régi kirándulásból...

Lokálpatrióta akvarellek

Kriston Béla képei a Tudomány és Technika Házában

Miskolc (ÉM - FG) — Belépve a kiállítótérbe először Körtvélyessy Zsolt színész portréja köszön ránk, mellé az úszóbajnok, Egerszegi Krisztina arcképe került. Ezzel véget is ér a portrék sora. Kriston Béla kiállításán elsősorban tájképeket, csendéleteket látunk. Az alkotások többsége egy-egy miskolci utcarészletet, bükki hangulatot örökít meg. Mert ezeket az utcákat járjuk, ezekben a házakban élünk, mert naponta látjuk, és már régen megszoktuk ezt a környezetet, most az akvarelleknek köszönhetően újra rácsodálkozhatunk világunkra: mégiscsak szép város Miskolc. A véletlen hozta úgy, hogy éppen Miskolc város ünnepén nyílt meg a Tudomány és Technika Házában Kriston Béla kiállítása. Pedig ez a tárlat is egyik szép példája annak: nagyon sokan kötődnek ehhez a városhoz, szeretnek itt élni, és tenni akarnak szűkebb hazájukért.

Kriston Béla nem csak akvarelljeivel bizonyítja lokálpatriotizmusát. Sőt, előbb ismertük meg helytörténészként, mint amatőr festőként. Annak ellenére, hogy végzettsége szerint gépésztechnikus, a diósgyőri kohászatban végzett tervezői munkája (a daruhidak, öntőgödrök, üzemcsarnokok tervezése) mellett szívesen fordult a művészetek és a „szelíd" tudományok felé. Felkutatta és megírta a Fazola család történetét, a gyáralapítás históriáját. Többszöri változtatás és színpadra alkalmazás után a Miskolci Nemzeti Színház művészei, Csiszár Imre rendező irányításával 1979-ben, Fazola Henrik halálának 200. évfordulóján mutatták be A megszállott című színpadi művét. Ezt a történetet dolgozta fel a Népszava Kiadónál 1983-ban megjelent A megszállott című regényében is. Akkor már gyártörténészként dolgozott a szerző, így módjában állt tovább kutatni a család históriáját. A következő regényének hőse Fazola Henrik fia, Fazola Frigyes lett. A küldetés című regényét így ajánlotta az olvasók figyelmébe a kiadó: „... a Bükk-hegység vadonában, Diósgyőrben, Egerben, Selmecbányán, Bécsben játszódó cselekménydús történet, az alkotói megszállottság, az anyai és fiúi szeretet, a szenvedélyes és tiszta szerelem, a vezetői tisztesség regénye, mely minden korosztálynak érdekes-élvezetes olvasmányélményt ígér".

Ennek a regénynek szintén elkészült már a színpadi változata, s a szerző tervei között szerepel a Bató-legenda feldolgozása.

Kriston Béla az irodalmi „kirándulások" mellett szívesen járja a vidéket, mindig talál egy-egy megörökítésre, megfestésre érdemes részletet. A Diósgyőri Art Natura Stúdió és a Bódva Képzőművész Alkotóközösség tagjaként közel félszáz kiállításon mutatta már be alkotásait. A miskolci Tudomány és Technika Házában rendezett tárlat május 30-ig látható.

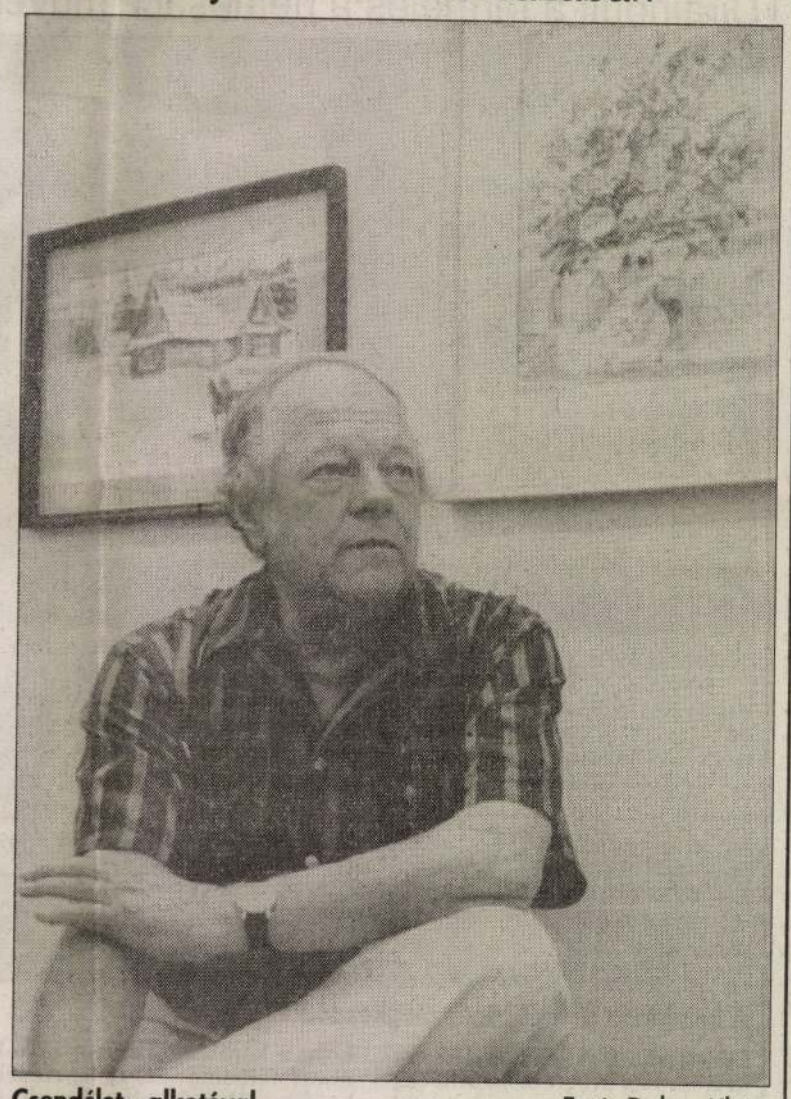

Csendélet - alkotóval — Fotó: Dobos Klára

Diákok, írjatok!

Miskolc (ÉM) — A miskolci 8. Számú (selyemréti) Általános Iskola 1994-ben ünnepli 30. születésnapját. Az évfordulóra szeretnék feldolgozni az iskola történetét, ezért régi diákjaik írásbeli jelentkezését várják. Kérik, beszámolóikban tüntessék fel osztályfőnökük nevét, és végzésük évét.

Eltérő elsősök

Miskolc (ÉM) — A Gyermekvárosban működő 41. Számú Általános Iskola vezetősége felhívja az első osztályos tanulók szüleinek, és az iskolák igazgatóinak figyelmét, hogy az 1993/94-es tanévben ismét indítanak kislétszámú első osztályt, ahová elsősorban az egyéni, differenciált foglalkozást, pszichológiai, logopédiai kezelést, fejlesztő, felzárkóztató foglakozást igénylő, valamint tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek jelentkezését várják. Az iskolai oktatás mellett térítési díj ellenében étkeztetést, délutáni napközis foglalkozást, igény esetén - hetes - otthoni ellátást is biztosítanak. Érdeklődni minden nap munkaidőben az iskola vezetőjénél személyesen, vagy a 314-881-es telefonon lehet.

Rapcsányi-előadás

Forró, Miskolc (ÉM) — Az Abaúji Múzeum Baráti Körének - a Múzeumi Világnap alkalmából - ma délután 1 órától megtartandó közgyűlésén Rapcsányi László, a Magyar Rádió főmunkatársa A pápai államtól a vatikáni városállamig címmel tart előadást. Délután 5 órától pedig a miskolci Herman Ottó Múzeum előadótermében (Görgey A. u.) tart előadást Rapcsányi László.

Szakító próba

Kazincbarcika (ÉM) — Nemrégiben látott napvilágot a kazincbarcikai Szakító Próba Antológia Egyesülete kiadásában a Szakító próba című kötet. A kiadvány kereskedelmi forgalomban nem kapható, viszont a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban, megyénk városi könyvtáraiban és a középiskolai könyvtárakban megtalálható a kiadvány.

Hétszer volt...

Miskolc (ÉM) — Az Ifjúsági és Szabadidő Ház a Diósgyőri várban 8. alkalommal rendezi meg Várjátékát. Ebben az évben a budapesti Nevesincs Színház Lúdas Matyi című előadását, valamint a kecskeméti Maskarások Szent György lovag produkcióját láthatja a nagyérdemű közönség. Az előadásokat május 28-án délelőtt 9 és délután 2 órától, valamint 29-én délelőtt 9 órától tartják. A szombat délutáni előadás programjában a Lúdas Matyi előadást az Art Stúdió Gyere haza, Mikkamakka produkciója váltja föl. Május 30-án, a hónap utolsó vasárnapján délelőtt 10-től délután 5 óráig a gyermekeké a vár, ezen belül lesz a várszínpadon délután 4 órától Dolly Roll koncert. Mind a három nap kovácsműhely, kutyabemutató, lovagoltatás, játszóházak, óriásbábok, sportvetélkedők, mesterségbemutatók (csipkeverés, fazekasok, szövők, bőrékszerkészítés, mézeskalács díszítés, kosárfonás, hímzés, sárkánykészítés) várják a résztvevőket. Zenészek, piktorok, udvari fényképész, íjászok, vásári mozi színesíti a három nap tervezett programját. Felhívjuk az iskolák figyelmét, hogy a pénteki előadásokra már minden jegy elfogyott. Vasárnap a belépés gyerekeknek ingyenes.

Az asztrológiáról

Miskolc (ÉM) — Laár András, a Tan Kapuja Buddhista Hittudományi Főiskola tanára tart intenzív asztrológiai hét végét május 29-30-án. Indul Reiki I-es és II-es tanfolyam is. Érdeklődni Kása Lászlónál lehet, a 337-079-es telefonszámon.

Növendékhangverseny

Együttmuzsikálás

Rátka (ÉM) — Évtizedek óta kísérhetjük figyelemmel a megyénkben működő - korábban a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Zeneoktatói Munkaközösséghez, második éve a B.-A.-Z. Megyei Zeneoktatók Egyesületéhez tartozó zenepedagógusok, illetve növendékeik munkáját, amikor évről évre megrendezik tanévvégi növendékhangversenyüket.

Ebben az évben a több száz növendék zenei nevelését végző - említett egyesülethez tartozó - tanárok Erkel Ferenc halálának 100. évfordulójának megünnepléséhez kapcsolják műsorukat, s a megemlékezést, tisztelegve ezzel is a magyar nemzeti opera megteremtője előtt. A növendékhangversenyt az idén május 23-án délután fél 3-kor a rátkai művelődési házban rendezik meg, ahol a község polgármesteri hivatala, valamint a Művelődési Ház vezetősége fogadja nagy szeretettel a hangversenyre benevezett növendékeket, tanárokat, szülőket. Bacsa Tiborné, a miskolci Egressy Béni Zeneiskola helyettes igazgatójának, az egyesület szakfelügyelőjének, illetve tanácsadójának igényes, sokrétű munkája eredményeként összeállt a hangverseny programja.

Örömmel olvashatjuk, hogy a műsoron - melynek keretében legszebb népdalfeldolgozások mellett - többek között Beethoven-, Dvorak-, Handel-, Mendelssohn-, Mozart-, Schubert-, Schumann-, Verdi-, Vivaldi-művek, illetve részletek is megszólalnak. Harmincnégy, a megye különböző településeiről - Abaújszántó, Encs, Hejőkeresztúr, Kazincbarcika, Mezőcsát, Miskolc, Sajószentpéter, Szerencs - érkező növendék mutatkozik majd be a rátkai diákokkal együtt a hangversenyen.

Külön színfoltja lesz az ünnepi műsornak egyrészt az a nyitószám, amit az egyesület tanárai, Paróczay Gábor (fuvola), Bukovinszki Péterné (zongora), Bukovinszki Péter (gordonka) adnak elő, másrészt az a zárószám, amit Ág József (I. hegedű), Bakonyi Béla (II. hegedű), Pásztor János (zongora), szintén az egyesület tanárainak tolmácsolásában hallhatunk.

Egy nap, két nap, könyvnap...

Sárkányfogak, írók, kiadók a tisztességes piacon

Miskolc (ÉM) — A szervezési előkészületek, egyeztetések már hetekkel ezelőtt megkezdődtek, hogy minél gazdagabb, színvonalasabb programokat kínáljanak az érdeklődőknek a június 1. és 8. között megrendezendő Miskolci Könyvnapokon.

A rendezvény szervezői között megtalálható a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, Városi Könyvtár, az Írószövetség észak-magyarországi írócsoportja, a Felsőmagyarországi Kiadó, Holnap szerkesztősége, a miskolci könyvesboltok.

A koordinálást, a könyvnapok menedzserlését, a pénzügyi alapok megteremtését a Bíbor Könyvkereskedés vállalta magára.

Borkúti László szervezőtől kapott tájékoztatás szerint az előkészületek során megkeresésükre több nagy kiadó is kedvezően reagált. A könyvkiadók egyre inkább szükségét érzik, hogy a könyvszakmai szerveződések vidéki centrumai is meg tudjanak felelni az olvasói és könyvvásárlói igénynek.

Az idei Ünnepi Könyvhét szigorú szakmai, etikai normák szerint szerveződik. A fővárosi megnyitó június 4-én, délelőtt 11 órakor lesz a Vörösmarty téren. A szigorúság alatt azt kell érteni, hogy a könyvkiadók és könyvterjesztők aláírtak egy megállapodást, miszerint a tisztességes piaci verseny megtartása érdekében, a könyvhétre megjelenő könyvújdonságok értékesítését a könyvhét budapesti megnyitója előtt nem értékesítik.

Ez az egyezmény nagy nehézségek elé állította a Miskolci Könyvnapok szervezőit is. Így a rendezvény két részre tagolódik: először a helyi könyvkiadók, lapkiadók mutatkozhatnak be, míg a rendezvénysorozat második felében a könyvheti kiadványokat is megjelentető nagyobb könyvkiadók.

A Miskolci Könyvnapok megnyitója - hagyományosan - az Erzsébet téren lesz. Megnyitja: dr. Szabadfalvi József, az önkormányzat kulturális bizottságának elnöke. Íróvendég: Ferdinandy György lesz, akivel a közönség a megnyitó után az Akadémiai Bizottság termében találkozhat. Ugyancsak a megnyitót követően sorsolják ki a Miskolci Könyvnapok alkalmából kibocsátott könyvutalványokat, melyeket a miskolci könyvesboltok forgalmaznak azzal a céllal, hogy megkönnyítsék az ajándékozást, és a ballagási tarisznyákba lehetőleg könyv is kerüljön.

A könyvutalvány a könyv kiválasztását az ajándékozottra bízza, és ezzel a könyvutalvánnyal komoly ajándékcsomagot is lehet nyerni a könyvnapi sorsoláson. A 15 ezer forint értékű fődíjat az Akadémiai Kiadó ajánlotta fel. Igazán értékes ajándék a Világirodalmi Lexikon eddig megjelent 1-14. kötete. Ezt követi az Officina Nova Kiadó 10 ezer forintos könyvcsomagja. A Bíbor Könyvszalon 5 000 forintos ajándékkönyveit a nyertes a könyvszalonban válogathatja össze. Érdekes még, hogy a nyereményként felkínált, a tavalyi karácsonyi könyvvásár sikerkönyve a Times világtörténelmi atlaszát megnyerő vásárló díjmentesen kapja majd meg az év végén e sorozatban megjelenő régészeti atlaszt is.

Értékes válogatást kínált fel a Magvető Könyvkiadó a kortárs magyar irodalom köteteiből. Egyedileg is értékes könyveket biztosítanak nyereményként a miskolci könyvesboltok. Az Antikvárium például egy nagyon jó állapotú Hóman-Szekfű-féle Magyarország történetét adja díjként.

A megnyitót követő napon az Officina Nova kiadói napját rendezik meg a megyei könyvtárban. Június 3-án két rendezvény is figyelmet érdemel. A Vitanatura a természetes és egészséges életmódot népszerűsíti a megyei könyvtárban.

E napon mutatkoznak be ugyanitt a Holnap irodalmi, művészeti folyóirat szerkesztői és szerzői. Június 4-én Szalay Lajos képzőművész alkotásaiból nyílik kiállítás a megyei könyvtárban és ehhez csatlakozik a Kultúrtrade Könyvkiadó, akik a Taschen képzőművészeti kiadványok, albumok forgalmazói Magyarországon.

Az egésznapos program a Felsőmagyarország Kiadó által szervezett, a térség íróinak részvételével megtartott esttel zárul. Június 7-én a Magvető, Orpheus és a Széphalom Könyvműhely mutatkozik be Miskolcon. Vendégként a könyvhétre megjelenő könyvek szerzői jelennek meg a rendezvényen.

Június 8-án az Akadémiai Kiadó vezetői és vendégei látogatnak városunkba, a kiadó teljes választékát és könyvújdonságait kínálják a könyvkiállításon. Itt lesz e napon Kozma Mária erdélyi író, a Sárkányfogak című könyv szerzője.

A könyvtéren a hagyományoknak megfelelően minden délután műsorral szórakoztatjuk a jelenlévőket.

HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK HÍREK

Réti Zoltán festőművész és **Józsay Zsolt** szobrászművész kiállítása október 15-ig tekinthető meg a Miskolci Galériában (Rákóczi u. 2.)

A tizenöt éves **Művészeti Tárló** kiállítását a Kondor Béla Közösségi Házban Losonci Miklós nyitotta meg, melyet június 2-ig láthattak az érdeklődők.

Takács Dezső Rudnay-díjas grafikusművész **Templomok** című kiállítását a Pécsi Egyházmegyei Alapítvány székházában (Janus Pannonius u. 11.) Mayer Mihály megyéspüspök nyitotta meg.

Simon M. Veronika kiállítását – a Hotel Liget Galériában – **Feinek György** Egy rendhagyó festőpálya története című írásának fölolvasásával nyitotta meg. A tárlat szeptember 21-ig tekinthető meg.

D. Kovács Júlia és **Danczák István** kiállítását Szentendrén a Tasi Galériában Kovács Károly művészettörténész méltatta.

Július 10-16 között egyesületünk **Hajdú-Bihar megyei csoportjának szervezésében negyvenen vettek részt** a Kenézi Galériában szervezett kiállításon. A megnyitóünnepség vendégeit **Dr. Berecz György** c. egyetemi docens, főigazgató köszöntötte, majd a tárlatot **H. Csongrády Márta** ajánlotta a jelenlévők figyelmébe.

T. Lukács Ágnes grafikáit júniusban és júliusban a Győri Xantus János Múzeumban láthatták az érdeklődők. A tárlatot, melyen **Géczi Erika** előadóművész szerepelt, **Perger Gyula** a múzeum igazgatója nyitotta meg.

Tolnay Tibor nagyváradi tagtársunk kiállítását az Oroszlányi Művelődési Házban láthatták az érdeklődők.

Klimaj György képeiből Szarvason a Szlovák Közösségi Házban rendeztek tárlatot, melyet **Koszti Pál** nyitott meg.

Szabó Lajos Munkácsy-díjas festőművész képeiből emlékszobát avattak Csepelen. Egyidejűleg kiállítás is nyílt elhunyt tagtársunk munkáiból.

Zajácz András festményeit a Magyar Kultúra Alapítvány Galériájában mutatták be. A tárlatot Lukács Zsuzsa építész nyitotta meg.

Bata Mihály festő képeiből a főváros IV. kerületi Pécsi sétány nyugdíjas-házában nyílt kiállítás.

Tiszttartó Edith képeit a KIA Autószalonban láthatták az érdeklődők.

Trischler Ferenc szobrászművész munkáit a pécsi Műhelygalériában mutatták be.

Heil József képeiből a XII. kerületi Német Kisebbségi Önkormányzat Költő utca 1/a szám alatti Közösségi Házban nyílt kiállítás. A tárlatot Sasvári Endre nyitotta meg.

Kanizsa József Anyám üzenete című verseskötetét Zajkon (szülőfalujában), Letenyén és Bázakerettyén mutatták be.

Takár Emőke festményeiből a KIA Autószalonban (Szabó család) rendeztek kiállítást.

Just Krisztina saját és költőtársai verseinek illusztrációiból a Bécsi úti Új Udvar Üzletházban nyílt tárlat.

Virághné Törös Borbála festményeit a Debreceni Fókusz Könyváruházban láthatták az érdeklődők.

Csavlek Etelka kerámikus-iparművész munkáiból és **Halász Zsóka** festményeiből Szentendrén a CÉH Galériában rendeztek kiállítást.

Szánthó Imre emlékkiállítását (1925-1998) a Brekeke Galériában (Szentendre, Pannónia u. 10.) szeptember 25-29-ig naponta 13-16 óra között tekinthetjük meg.

Fekete Viktorné, Kun Márta és **Kapitár Csaba** Szülőföldünk 2000 című kiállítását a Körmendi Batthyány kastélyban Vörös Ferenc nyitotta meg.

Buzinkay Gyuláné festményeiből a Közlekedési Szakközépiskola kollégiumában nyílt kiállítás, majd képeit a Mosdósi Tüdő- és Szívkórházban tekinthették meg az érdeklődők.

Fenyves Mária Annunziáta és **Klie Annamária** munkáiból Szentendrén a Tasi Galériában rendeztek tárlatot.

Máté László emlékkiállítását a Stefánia Galériában láthattuk.

Tavaszy Noémi kiállításának megnyitásával és író-olvasó találkozóval köszöntötték az Ünnepi Könyhetet Csornán.

Sersovszky Zsuzsanna képeit a Suzuki Ház Galériájában tekinthették meg az érdeklődők.

A Zuglói Képzőművészek Stefánia Galériában rendezett kiállításán több tagtársunk is szerepelt. Többek között **Bak Péter Róbert, Juhász Erika, Szalkári Rózsa, Szalma Mari, Szalma Tibor, Váraljai Imre.**

Okányi Kiss Ferenc A pesszimizmus virágai című köteté mutatták be a Kéhli Vendéglőben a Krúdy Irodalmi Kör szervezésében.

Lovász Krisztina és **P. Papp Zoltán** költői estjét **Csillagok szöges ágyán – Bánffyhunyadtól Csepelig** címmel a Csepeli Alkotók Fóruma rendezte.

Závory Zoltán festőművész-restaurátor emlékkiállítását a Csornai Mezőgazdasági Szakközépiskola Kollégiumában Kálmán Gyula nyitotta meg.

Hollóközi hangulat címmel Vári Valéria fotóit a Városmajori Rendelő Galériában (XII. Csaba u. 9. fsz. 4.) tekinthetjük meg.

Halász Zsóka festményeiből **Mándokon** az Általános Iskola aulájában nyílt kiállítás, melyet szeptember 20-ig láthatunk.

A Roma Képzőművészek III. Országos kiállítását júliusban a Pataky Művelődési Központban rendezték.

Jobbágyi-Homolya Jenő rendhagyó magántárlatát augusztus 16-án Rózsavölgyiné Tomonyák Gitta művész-tanár nyitotta meg.

Z. Soós István 100. születésnapjára rendezett kiállítást Nagykanizsán a Képzőművészetek Házában Losonci Miklós nyitotta meg. A jubiláló alkotót – **Nagykanizsa és Szenna díszpolgárát** – Tüttő István polgármester köszöntötte.

Losonci Lilla Magyar századok című kiállítását a Lakiteleki Népfőiskola Kölcsey Házában Feledy Balázs nyitotta meg. A tárlat szeptember 15-ig tekinthető meg.

Tóth Róbert kárpátaljai tagtársunk festményeit Baján a Bács-Kiskun megyei Nemzetiségi Központban tekinthették meg az érdeklődők.

Kürthy Veronika Észak-komáromi tagtársunk **"A serdülőkorú fiatalok családi életre nevelése"** címmel készített tanulmányát szlovák és magyar nyelven jelentette meg a KT Kiadó Kft. A kötetet a szerző illusztrálta.

Koltayné Zolder Klára tollából **Hrabovszky János** 97 éves fafaragóról, a rejtett formák mesteréről kötet jelent meg a XVI. kerületi Önkormányzat támogatásával.

Urbán Annamária képkiállítását a Pilismaróti Polgármesteri Hivatal Tanácstermében Jelenczky István filmrendező nyitotta meg.

Deák István az államalapító Szent István király portréját adományozta Vecsés Általános Iskolájának. Október 6-án a tizenhárom aradi vértanú és gróf Batthyány Lajos arcképét kapta az iskola.

Takár Emőke festményei szeptember 7-től szeptember 30-ig láthatók a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (I. Krisztina krt. 99.) földszinti kiállítóhelyiségében.

Szalma Mari és **Szalma Tibor** festményeiből szeptember 2-14 között rendeznek kiállítást a Magyar Kultúra Alapítvány Szent Háromság téri székházában.

Zsedényi Lilla ikonjait október 15-től november 15-ig az Amerikai Klubban láthatják az érdeklődők.

Fekete Mária festményeit és grafikáit a Szakszervezetek Művelődési Házában (XI. Fehérvári út 47.) szeptember 11-20 között láthatják az érdeklődők.

Vass László intarziáiból, faragásaiból a Korona Szállóban (V. Kecskeméti u. 14.) szeptember 29-én nyílik tárlat.

Bakó Zsuzsa

Kristófi János kiállítása

Valamennyi festészeti műfaj közül a nagyközönség számára – 17. századi megszületésétől kezdve – a legnépszerűbb, a legkedveltebb műfaj a tájkép. Sikerének egyik alapvető okára mutat rá a felvilágosodás két gondolkodójának Denis Diderot és Jean Jacques Rousseau véleménye, mely szerint az emberek azért díszítik otthonaikat tájképekkel, hogy kárpótolják magukat a természettől való eltávolodásért és az ősi létforma elvesztéséért. Írásaikban a zsenik finom érzékenységükkel rátapintottak a civilizáció legnagyobb bűnére: a mesterséges (maga által épített) környezetben élő ember szembefordul és ellenséges viszonyba kerül az egykor létét biztosító természettel. Napjainkban ez már égető, mindennapi gondot jelent, az ember szennyezi, pusztítja saját élőhelyét, s ebből a szemszögből nézve, talán még érthetőbb **a tájkép iránti meg-megújuló nosztalgia.** Mindegy, hogy hegyvonulatot, erdőt, mezőt, a tájban megbúvó, vagy éppen városi utcákat, folyópart-sétányokat ábrázol, a közönség mindig szívesen gyönyörködik bennük. A tájkép a megszületését követő két és fél évszázad után kinőtt a mitológiai és bibliai jelenetek hátterét szolgáló "díszlet" szerepkörből és a múlt század második felétől kezdve – a képzelt, és műteremben készült táj helyett – az ember valós életterét, hétköznapjainak színhelyét örökítette meg, a látványfestés újfajta törvényei szerint, érzékeltetve a fény erejét és a levegő mozgását.

A látványt pontosan visszaadni kívánó igény teremtette meg a tájfestészet egyik változatának, a városfestészetnek – korai szakaszában vedutafestészetnek – nevezett műfaj megszületését.

A mértani hűséggel, kivételes precizitással készült távlati képek házakat, házsorokat, tereket ábrázolnak olyan hűséggel, hogy akár fel is lehetne azokat építeni a képek alapján, melyeknek legjelesebb képviselői a 18. században élt **Canaletto** és unokaöccse **Bernardo Belotto.** A római, velencei, londoni, drezdai épületeket ábrázoló veduták precízek, mégis festőiek, a fény és árnyék hatások finom alkalmazásával készültek. E műfaj hazai megjelenése **Barabás Miklóshoz** fűződik. A Pesti Aldunasort és a főváros más épületegyütteseit megörökítő akvarelljei a vedutafestészet legjobb hagyományait követik. A város időről-időre rabul ejtette 19. és 20. századi művészeinket. Gondolunk itt **Libay Károly** finom akvarelljeire, **Csók István** havas pesti háztetőire, **Fényes Adolf** napsütötte kisvárosi utcáira, **Szőnyi István** zebegényi házikóira, a nagybányai művésztelep néhány városi részletet megörökítő alkotásaira, a szentendreiek – főként **Ferenczy Károly, Barcsay Jenő, Ilosvai Varga István, Miháltz Pál** – hangulatos városképeire.

Különös, hogy szépséges fővárosunk viszonylag kevéssé foglalkoztatta művészeink alkotó fantáziáját. **Háry Gyula** Gellérthegyi domboldala, **Bernáth Aurél** Margit-hídról festett pesti dunapartja, az ismertebbek közül való, de ezeken kívül csak néhány képen láthatjuk viszont városunk főbb nevezetességeit, a Halászbástyát, a Parlamentet, a Várnegyed távlati képét, de létrejöttük mögött sok esetben nem a személyes élmény, hanem reprezentációs igény, – olykor hivatalos megrendelő – húzódik meg.

Kristófi János lelkével szereti és érzi a várost. A kolozsvári Ion Andrescu Képzőművészeti Főiskola befejezése óta (1954) Nagyváradon él, és dolgozik. 1955-től nyugdíjbavonulásáig a Művészeti Népi Iskola tanáraként dolgozott, 30 éven át tanítva, oktatva generációk sorát. 1956-ban kötött házasságot **Hoványi Judit** szobrász-keramikussal. Házasságukból született 10 gyermekük között festő, énekes, és orgonista is van. Kristófi János 1954 óta szerepel egyéni és csoportos kiállításokon, s munkássága – annak egészét tekintve – műfaji gazdagságot mutat, hiszen találunk közte arcképeket, hangulatos, látomásszerű interieur-jeleneteket, de főként tájképeket, melyek egy része Erdély és Partium falvait, városait, másrészük a mai Magyarország vidékeit örökíti meg. Városképei között látunk szűkebb lakóhelyét, Nagyváradot ábrázoló képeket, valamint győri és budapesti városképeket. Jelen kiállításának akár egy alcímet is adhatnánk: **Egy urbánus festő személyes vallomásai** a városról, amely otthont ad az embereknek, tükrözve az évezredek óta városlakó ember stílusát, szellemét, alkotó fantáziáját, ízlését és olykor legbensőbb gondolatait is. Kristófi képei – melyek ezúttal főként a város nyújtotta témakörökből táplálkoznak – legmélyebb érzéseinkben érintenek meg bennünket, mert hangulatokat, emlékeket, emléktöredékeket ébresztenek. Mindegy, hogy napsütötte házakat, havas templomot, esőáztatta utcácskát ábrázol, mindegyik lírai, belső vallomás. A lélek érzékenységével közelítő festő képein a legegyszerűbb motívum is szépséggé lényegül, lehet akár tűzfal, romos kerítés, kastély, vagy régi kúria részlete.

Kristófi János **költői ihletettségű művész,** látásmódja és stílusa tiszta, áttekinthető, minden képe ember és természet, ember és környezetének harmonikus kapcsolatáról mesél. Hagyomány és modern szemléletmód, közérthetőség és művészi magasabbrendűség nála egymást erősítő fogalmak. Kifinomult színkultúrája és a képnek logikus szerkesztése a néző számára igazi művészi élményt jelentenek. A művész érezhetően több szállal kötődik a hagyományokhoz, a múlt relikviáihoz. Kristófi János képei nyugalmat és erőt sugallanak, élénk, vörös és kék színharmóniája vidámságot, derűs sugároz, míg a pasztell színvilág finom lírai hangulatot közvetít a nézőhöz, nosztalgikus érzéseket ébresztve.

A tájképek mellett néhány más műfajú alkotás is szerepel, melyek már állandó szereplőivé váltak kiállításainak. A Don Huan, az Esernyős, az Ünnep, a Várakozás című képei többnyire interieurok, – leheletfinomsággal odavetett alakokkal a kissé elmosódott foltszerű festésmód következtében – Krúdy Gyula műveinek hangulatát idézik. Kristófi János a természetelvű festészet képviselője, tájképeiben a nagybányai festészet legjobb hagyományai érvényesülnek.

Elhangzott május 20-án a Bank Center Szabadság téri galériájában.

-ban nyomon k-
-latási szervezet Melissa nevű projektjének keretében fejlesztették ki, s emberes űrutazásokhoz igyekeztek újrahasznosítási eljárást kidolgozni. A bor előállításánál élesztőre van szükség a szőlő erjesztéséhez. Az élesztő növekedését pontosan nyomon követik, hogy időben véget vessenek az erjedési folyamatnak. Korábban az élesztő állapotát mikroszkóp alatt határozták meg. Bár az élesztő koncentrációja a folyadék az erjedésénél is mérhető: meghatározzák, mennyi fény hatol át a folyadékon. Ez a mérési módszer azonban pontatlan. Az új érzékelő viszont az erjedő bor elektromosságát méri, s az élesztő koncentrációja így kiszámítható.

ben feltártak egy tudományos szempontból érdekes római fürdőt, amely a főként a római kor iránt érdeklődő Visy Zsoltot már ifjúkorában vonzotta. Sejtette, hogy a városka leletekben gazdag terület, amelynek teljes feltárására a harmincas években azonban nem volt mód a technikai eszközök szűkössége miatt.

Visy Zsolt professzor tavaly tavasszal kezdett újra ásni Zülpichnél. Ez a munka voltaképpen egyenes folytatása az ifjúkori régészeti és restaurálási munkáknak. Mai szerződése kiterjed a műemlékvédelmi együttes konzerválási tervének elkészítésére, kivitelezésére és ismeretterjesztő program létrehozására is. A friss ásatások során meglepetés meglepetést követett, miután ó- és kö-

Ritka ó- és kora középkori vegyes leletegyüttest hoz napvilágra Visy profe

zépkori épületek egymásra épült páratlan együttese került elő. A jelenlegi fal alatt három méter széles római kori városfal húzódott, amely csatlakozott egy korábban feltárt római toronyhoz. A benne jól észrevehető repedéseket tanulmányozva, a kutatók egy középkori földrengést valószínűsítettek.

Az ásatás igazi meglepetése az volt, amikor a pécsi régészek a XII. századi prépostsági épület és a Szent Péter-templom falaival párhuzamos újabb falra bukkantak, egy Szent Benedek-rendi prépostság kerengőjére. Közepén állt egy szintén középkori kút. A kiterjesztett ásatások nyomán mára kirajzolódott egy igen érdekes középkori tér. Előkerült egy kerek sírkápolna, amelyet a prépost-

Az asztmás csecsemők gyógyulnak – kérdés, mitől

A Bristoli Egyetem kutatói megállapították, hogy nem minden nehezen lélegző csecsemőből lesz asztmás felnőtt. A londoni Szent György kórház orvosai több mint tízezer csecsemő fejlődését nyomon követve megállapították, hogy azoknak a kicsinyeknek a 60 százaléka, akik életük első hat hónapjában ziháltak, három és fél éves korára meggyógyult. Amikor összehasonlították őket az egészséges kicsinyekkel, kitűnt, hogy születéskor kisebbek voltak náluk, s egyik szülőjük vagy talán mindkettő dohányzott – olvassuk az egyetemi közleményekben.

A kutatók úgy vélik, hogy a nehezen lélegző csecsemőknek születéskor az átlagosnál kisebb a tüdejük, és szűkebbek a légutaik, és ez okozza a nehezebb légzést, kivált, ha megfáznak vagy mellkasi fertőzést kapnak, de többségük három-négy éves korára rendbe jön. A csecsemőkorban normálisan lélegző gyerekek kisebb hányada is zihálni kezd hároméves kora körül. Ezeknél a gyerekeknél nagyobb a kockázata, hogy később asztmásak lesznek – szüleik között is sok az asztmás –, és már most mutatják az allergia vagy az ekcéma jeleit, ami az asztmával együtt szokott jelentkezni idősebb gyerekeknél és felnőtteknél. Az ilyen irányú kutatások jelentőségét az adja, hogy egyre több az asztmás gyerek, ám vajmi keveset lehet tudni az okairól. *NLG*

Lepragyógyszer fékezi a járványt

A triterápiás gyógymód – mely nevét onnan nyerte, hogy három gyógyszer kombinációján alapul – alkalmas a fertőző lepra gyógyítására. Erre nagy szükség van, mert naponta kétezer új leprás beteget regisztrálnak, annak ellenére, hogy a járvány megállítható az olcsóbb terápiával. A lepra a világ 24 országában jelent közegészségügy problémát. További hatvan országban járványszerűen jelentkezik, míg 98 országban teljesen felszámolták. *MTI*

Az önzetlen büntetés a

Egy elméleti modell megmag

Két svájci tudós az emberi együttműködés evolúciós rejtélyét próbálja megfejteni. A Nature friss számában azt fejtegetik, hogy az önzetlen büntetés volt az emberi együttműködés fenntartója. Az emberek gyakran önzetlenek, de akadnak, akik kihasználják az emberi közösséget. Az ilyen potyázókat viszont akkor is bünteti a közösség, ha tagjainak nem származik közvetlen haszna a megtorlásból. Erns Fehr és Simon Gachter szerint ez a gyakorlat tartotta és tartja fenn az emberi faj kooperációját.

Strehó Mária

Az emberi együttműködés fejlődését többféle elmélet próbálja megragadni. A „fajtakiválasztási" elmélet magyarázatában a genetikailag szoros kapcsolat alakítja ki a kooperációt, más megközelítés szerint pedig ezt különféle önző érdekek tartják fenn. Így például az attól való félelem, hogy a másik ember is abbahagyja a hozzájárulást a közös projekthez, ha észreveszi, hogy én elbliccelem a részem. Az is egy motiváció lehet, hogy részvételemmel növekszik az elismerésem, reputációm a csapatban. Idegen emberek azonban gyakran együttműködnek valamilyen közös cél érdekében olyan alkalommal is, amikor kevés lehetőség adódhat arra, hogy részvételükért közvetetten vagy közvetlenül viszonzást nyerjenek.

Hankiss Elemér említ egy kísérletet, amelyben más jelenséget vizsgáltak, de talán mégis közelebb visz minket a Nature-ben publikáló két tudós állításához. A pesti Belvárosban az egyik úttest középső sávjába egy kukát állítottak be, s aztán rejtett kamerával figyelték, mi történik. Pillanatok alatt hosszú autósor torlódott föl. Negyven-ötven autós kerülte ki nagy üggyel-bajjal az akadályt, míg végre akadt valaki, aki túljutva a torlódáson kiszállt, és kihúzta a kukát a járdára. Ez a sofőr olyat tett, amiből neki nem volt haszna, az utána jövőknek annál inkább.

Fehr és Gachter jól megter-

A szerző matematikus, Hevesi Endre-újságíródíjas

Magyar Hírlap 2002 január 25

re az alkatával ellenkező szerepeket.

És ez milyen jó volt. Rengeteg

eszébe.

Ezt mondja Szikora Jánosnak, a rendezőnek.

propagandaeszközzé válik.

Amikor döntöttem, erre egyáltalán nem gondoltam, ez engem nem foglalkoztat.

gyen annyi pénzem, amiből [illegible] teremthetem azt a harmóniát, amire törekszem.

Bóta Gábor

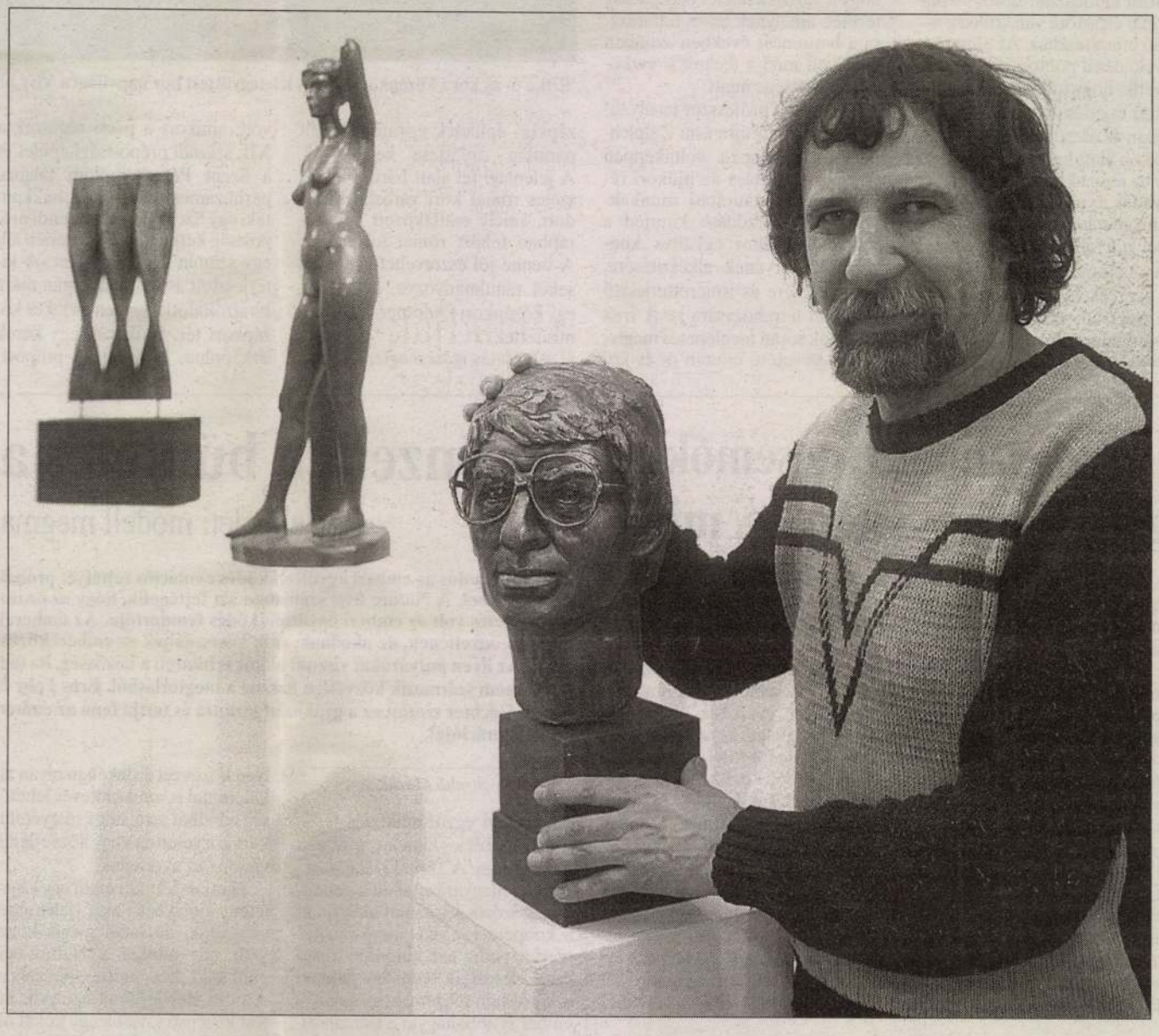

Sportolók szoborportréi a Kispesti Vigadó Galériában

Kristóf Lajos fotó- és szobrászművész gyűjteményes kiállítása nyílt meg a héten a Kispesti Vigadó Galériában. Kristóf Lajos több nemzetközi fotópályázat győztese, elsősorban sporttémájú műveit díjazták. A művész nemcsak fotókat, hanem szobrokat is készít, ezek is általában kötődnek a sporthoz. Felvételünkön Kristóf Lajos Török Gyuláról, a közismert Békáról, az 1960-as római olimpián ökölvívásban aranyérmet nyert bokszolóról készített portrészobrával látható. A tárlatot, ahol ezúttal a művész 43 szobrát és kisplasztikáját állította ki, február 24-éig tekinthetik meg az érdeklődők

Fotó: Czagány Balázs

KRISTON BÉLA

Észak-Magyarország
1996. 09. 24.

Kondor Béla-gyűjtemény; Szalay Lajos rajzai. Miskolci Galéria állandó kiállításai, Miskolc, Hunyadi u. 12. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
Feledy Gyula állandó kiállítása. Feledy-ház, Miskolc, Deák tér 3. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
Miskolci Orthodox Múzeum (Deák tér 7.) Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
Kortárs avantgárde művészet, MissionArt Galéria, Miskolc, Széchenyi u. 14. Nyitva: délelőtt 10-től délután 1 óráig és délután 2-től este 6 óráig.
A Neander-völgyi ősember leleteiből rendezett állandó kiállítás. Cserépfalu, Suba-lyuk Múzeum. Nyitva: délelőtt 11-től délután 5 óráig.
Bráda Tibor festőművész kiállítása. Lillafüred, Palotaszálló.
Gálné Galambos Dóra képei. Miskolc, TIT Kazinczy-klub.
A XVII. Országos Grafikai Biennálé nagydíjasa, Szabados Árpád grafikusművész kiállítása. Miskolc, Mini Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
A Magyar Illusztrátorok Társasága kiállítása. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár.
A XVIII. Országos Grafikai Biennálé anyaga. Miskolci Galéria (Rákóczi u. 2.). Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
Makoldi Sándor festőművész kiállítása. Szerencs, Városi Kulturális Központ. Nyitva: délelőtt 10-től délután 5 óráig.
Macskássy Izolda selyemkollázsai és grafikái illetve Vertel Andrea kerámiáinak kiállítása. Miskolc, Iparművészeti bolt (Zsolcai kapu 1.).
A Diósgyőri Képzőművész Stúdió tagjainak kiállítása. Miskolc, Ady Endre Művelődési Ház. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
Brózsely Józsefné (Kertész Anna) festőnő képeinek kiállítása. Boldogkőváralja, Görög katolikus templom.
Takács István festőművész életmű-kiállítása, Mezőkövesd, Városi Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
Lengyel László pedagógus-képzőművész kiállítása. Putnok, Holló László Galéria.
Acélváros, Ozd – Benkő Imre fotókiállítása. Miskolci Fotógaléria. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.
Kriston Béla festményeinek kiállítása. Miskolc, Tudomány és Technika Háza. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.
A matyó népviselet legékesebb darabja: a surc. Mezőkövesd, Táncpajta. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.
A Sárospataki Népfőiskola dokumentumai (1936–1948) című kiállítás. Sárospatak, Református Kollégium.
Brungelné Kálmán Mária keramikusművész és Demjén István festőművész kiállítása. Miskolc, Signal Galéria (Miskolc, Széchenyi u. 70.) Nyitva: reggel 8-tól délután 4 óráig.

KRISTON BÉLA

Kriston Béla festőművész kiállítása. Tudomány és Technika Háza. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.

/Miskolc/

Észak-Magyarország

1998.09.14.

Kristophorovits Pál

ötvös

1828. Szabadka

Kapumaggaronőtvősök 39 l.

lra. Kucsmája prémes, hosszú gönder
a s legye kicsiny, arcza pedig leberet-
mbjai nagyok, paszomaúttal van di-
t harom sorban:

olus

, S.C.Rgz M.

"

keretnek 7.2: 5.5 Gm.

mer.

garische Chronica. Zu finden in
ersten Kunsthändlern 1663.

8466.

152/93 No III

Kristóf Szabó István

Szerepel a Független Művészek Társaságának Klubhelyiségében (Erzsébet krt. 41) rendezett Karácsonyi Képvásáron.

8 ó. Ü. 929. XII. 15.
P. H. 929. XII. 17.
P. H. 929. XII. 22.

Kristori Szebeni István

Szerepel a Fugjetlen Művének Társasájának Klubhelységében rendezett korácsonyi képvásáron (Erzsébet-Mt-41)

Ujság - 929, XII. 15.

Kristovács Klára festő

(Zenta, 1952-

1978-ban végzett a Belgrádi Képzőművészeti Egyetem festészeti tagozatán.

Müve szerepelt a Szabadkai Művészek kiállitásán Szegeden/1978.IX.17-X.2./ és Szabadkán /1978.X.8-XI.3o./

-katalógus a könyvtárban-

Kristsóri Szebeni Jenő

festő Rákospalota

M. Képzőm. Egyes.

KMTARS müvcsoptok
1931 feb márc. kiáll.
XII. 6.

RMB 1/25 Mlvos
Mve Rik

MDK

Kristóri Szebeni Jenö, festö

Csendélet a napsütésben.

Interieur.

Nemz. Szal.-A Független Müvészek Társ. -III.Pálll.
1930.okt.Kat.

MDK

Kristsori Szebeni Jenő

Tavaszi napsugár, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 16 l.

Kristsori Szebeni Jenő MDK

Interieur

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Kristsoóri Szebeni Jenő

gróf Károlyi Imre szalonjából, of.

Mücs. téli kiáll. 1926.

MDK

Kristsori Szebeni Jenő festő

Tsv. kiáll. Műcs. 1925. máj. 35.l.

MD K

Kristsori Szebeni Jenö, festö

Részlet Ramer Árpád müterméböl. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 47.1

Kristsóvi Szebeni Jenő

szines őszi alkonyt örökit meg.

(Kiáll. Nemz. Sz.)

(--ó): Független Művészek Társasága.

P. H. 931. XI. 15.

MDK

Krisstóci Szebeni Jenő, festő.

Muskátlis udvar.

Őszi alkony. of.

Szinv. Szalon. - A Független Műv. Társ - IV. Kiáll.

1931 XI. -Kat.

Kristói Szebeni Jenö,festö

191. Gyenesdiósi udvar.
192. Bényi falurészlet.

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934.ápr. Kat.

MDK

Kristsori Szebeni Jenö, festö

Tavaszi napsugár. Of.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll.és Gyüjt.kiáll. 1925.máj.-jun.
Kat. 16.1.

Kristsoóri Szebeni Jenő

MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kristsoóri Szebeni Jenő MDK

gr. Károlyi Imre szalonjából, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Kristyóri falképek
(Bihar vm)

l.

Genthon Erdélymüv
15. l.

„MINERVA“, JAHRB

WALTER DE G

BERLIN / DAT

SEHR

Das Minerva-Jahrbuch wurde
aus einer Abteilung

»Universitäten un

die inzwischen schon zum zwe
aus einer Abteilung

Kristyóri templom

1.

Balogh Erdélyiren

I. 48/97.-l.

VERES ZOL

MDK

Kriszka György épitész

37.sz. terv repr.

Halász Imre:Nyolctantermes általános iskola tervpá-
l yázata Magyar Epitőművészet 1955.IV.évf.7-8.sz.
236.l.

N.D.K.

Kriszka György épitész

Részt vett a pályáz ten

Társtervező: Komondy Zoltán és Mentes Endre

6000,- Ft dijazásban részesült

repr.

Szabadonálló könyvtár tervpályázat

Magyar Épitőművészet 1962 /4. 2-3.)

Kriszka György, [epítész?]

Terve díjat nyert.

–: Tervpályázat a Nyugati pályaudvarnak és környékének rendezésére 9.

Népszabadság, Bp. 1972. júl. 8.

MDK

Kriszt kassai épitőmester

épitette a kassai kálvária stációkápolnáját

Wick Béla dr.: A kassai kálvária története. Kosice 1927.

M.D.K.

KRISZT Andreas

muraviorum magister

Kassa

18 sodal

1952)

Müvért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1929 k

Krist György

Tervezte a kőszegi Chernel u. 14 sz.
helyreállítását

Tájékoztató

Műemlékvédelem 1963. 3 sz. 180. l.

Kiss Gyögy

az alábbi tervpályázaton 2. dijban részesült 10.számú terv egyik szerzője.

B.Kállai Ilona - Kiss Dénes: Esz tergom városközpontjának új megformálása, tervpályázat, 197o. - Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.8-13.l.

Kristó György

cikke

Kristó György: Mosonmagyaróvár régi városközpontjának tervpályázata, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 14-16.l.

346

Krist György, építész

A vár helyreállítását tervezte.

G. Sándor Mária: A pécsi barbakán 2167-2169.

Élet és Tudomány, bp. 1972. XI. 17 XXVII. / 46.

Kriszt György

Helyesbités. A Magy.Ép.müv. 1972.2.számában a 10.és 11. oldalon a képaláirásokat elcserélték. Helyesen: a 10. oldalon közölt II.dijas terv szerzői Schwarczuk Ágnes, Szenczi Ottó, Cs,Ládonyi Judit; a 11.oldalon közölt tervé Gerő Balázs, Kriszt György és P.Pataky Etelka.

Magy.Ép.müv. 1972.6.sz. 64.1.

Kriszt György
építész

A nagycsenki Széchenyi kastély
épület rekonstrukciós terverő je
Kriszt György OMF.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőmüvészeti pályázatok.
Müvészet, 1974.február - 48.oldal

Kriszt György

Sólyom József tervei alapján művezetőként állította helyre a pécsi káptalani levéltár homlokzatát.

Dercsényi Dezső, Havassy Pál, Entz Géza, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972 3841

Kriszt György, építész

A nagyszerű Széchenyi-kastély helyreállítási terveit készítette.

(h.m.): Új élet a kársak alatt 2.

ESTI HIRLAP. Bp 1973. szept. 19.

Kriszt György

és Waigand Mária irányítása mellett
állították helyre a palafői kóstut.
1964.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar
műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2461

KRISZT GYÖRGY, építész

1971-ben a győri székesegyház helyreállításának, torony sisiakjának visszaállitását, egységesi tő tetősisakjait és hámlokzati felújitását Pilt Rudolf tervezte. Műemléki irányitását ill. művezetését Kriszt, az OMF területi főelőadója végezte. 139.old. 74.jegyz.

SZAK KÁROLY-LÉVÁRDY FERENC-SZILHAVY JÁNOS: A Győri székesegyház szentháromság/Héderváry/kápolnája 99.old

Arrabona, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

Kriszt György épitész M.D.K.

Lakóház, Bp. I., Tárnok u. 7. repr.

Társtervező: Sedlmayr János
1964-66.

Főépitésvezető: Burai Sándor

Épitésvezető: Csendes József-Góczán Ferenc

Magyar Épitőmvüészet 1966/6 44-49.l.

Kriszt György M.D.K.

Szalafő i kástu helyreállitása

Manninger Egon korábbi terveit
átdolgozta Waigand Mária és Kriszt Gy.

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 242.l.

Kriszt Gy.

Manninger E., Waigand M. és Kriszt Gy. tervezte a szalafői kástu teljes helyreállitását. 1964-ben készült el.

Cseh István: Népi és ipari müemlékeink védelme /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 269-281. l. 280. l.

Kriszt Gy.

és Mendele Ferenc tervente a mándoki gör. kat. templom teljes helyreállítását. 1961-ben kénült el.

Csoh Izivér: Népi és ipari műemlékeink védelme /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 269-281. l.

279. l

Kriszt György

Manninger Egon /Győri Tervező Vall./ tervezte a xx szalafői kástu helyreállitását. Waigand Mária és Kriszt György /OMF/ dolgozták át a terveket. 1964-ben készült el.

Cseh István: Népi és ipari müemlékeink védelme /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 269-281. l. 270., 281. l.

Kristó György

cikkét Pécs és Sopron történeti városközpontjáról
/megjelent a Magyar Műemlékvédelem 1967-1968. c. kötetben/ recenzeálja Komárik Dénes

Műemlékvédelem, 1970.4.sz. 294-295.l.

Kiszt György

cikke: Pécs műemléki jelentőségű területének rekonstrukciós kérdései. Műemlékvédelem. 1967. 11. évf. 3. sz. 146-151. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1970. 1.sz. 60-107. l.

76. l.

Kriszt György

és Waigand Mária irányítottak az
előző évben kénült tervek alapján
a szalafői kástu, emeletes gabonatároló
helyreállítását

Horler Miklós: Az Országos Müemléki Felügyelőség
építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar
müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k.,
x 289 l., 369 kép, 229-247. l.

246. l

Kriszt György

közremüködött a tákos ref. templom helyreállitásánál főépitésvezető

Magyar müemlékvédlem 1961-1962. Bp. 1966. 180.1.

Kriszt György [épülőben?]

Szépül Széchenyi kastélya

Nagy munkák Nagycenken

Helyreállítják a barokk kertet is

... Sisiphus munka az én rossz kastélyom. E mondatot Széchenyi István írta naplójába 1840-ben, akkor, amikor megelégelte családi lakhelyének hosszantartó építési, átalakítási munkálatait. *„A legnagyobb magyar"* akkor még aligha sejtette — miért is gondolta volna —, hogy megjegyzése több mint száz esztendő múltán is érvényes lesz.

A nagycenki *Széchenyi-kastély* a második világháborúban súlyosan megsérült, berendezése elpusztult, elkallódott. Éveken át *gazdátlanul, üresen állt,* s rohamosan közeledett végső megsemmisüléséhez. Ennek megakadályozására 1960—62-ben nagy állagvédelmi munkákat végzett az Országos Műemléki Felügyelőség, majd 1969-ben *Kriszt György* vezetésével elkészítette a kastélyegyüttes helyreállításának programtervét. Hosszas tárgyalások után 1970-ben elsőként az 1758-ból való barokk főépület helyreállítása indult meg. 1973 szeptemberében itt avatták fel ünnepélyesen a Széchenyi Emlékmúzeumot.

Esti Hirlap, Bp. 1976. okt. 30.

Kriszta Pál

a Főv. Kőtm. Tanácsa
kislakásos bérház
tervpályázatán a
Hunor utcai Iso-
port terveinél
III. díj

MMÉEKözl. 1941. 98. l

Kriszta Pál

a Főv. Kőtm. Tanács
kislakás terv.
díjazásérem

MMÉEKözl

1940. 25. l.

101/1945

A Vár müemlékeine
a következőkben körvonalazom a M
elvi állásfoglalását.

A Vár - tulajdonk
kerülete, - amely "vár" jellegét
müemléki szempontból fokozott fi
ami azonban nem jelenti azt, hog
mai kornak megfelelő épitkezést
sük helyre mindazon müemlékeit,
elvek figyelembe vételével helyr
ban ujabb, mesterséges müemlékek

Krista Pál

építész

szül. Budafok 1903

Befejező szigorlat ideje 1927

Névjegyművészetem 205 l.

Nagy-Várad.

A [redacted] középtért a vár é
[redacted] térből czölöpökön nyugvó hi
kétkerekü malmot hajt; a hátt
irata:

[redacted] WARADIN ou le GRAND VA
GROSS WARDEIN en Allema

magyarázó szövegének kezdete:
Rivière de Keres.

Rm., mér. a vk. 1

140-95.

Kriszt György, [ ]

L. Jánossy György

– Diplomata lakóhá~~z~~, Bp. T. Szentháromság-tér 32-38

Magyar Bp. 1983 83//

Építőmű vészet

Kriszt György, építész, műemléki területi felügyelő

A muzsikaház helyreállítása, Fertőd. Építész: Varga István

Munkatársak: műemléki területi felügyelő: Kriszt György.

Magyar Építőművészet, 1984. 5. 32-old.

MDK

Kriszta Pál - Müller Miksa

Rimanóczy Gyula nyerte az Erzsébet telefonközp. pályázatának első díját. Pesti Napló 1937. máj. 21.

MDK

Kriszta Pál építész Budafok 1903

befejező szigorlatot letette, de oklevelét 1928-ig nem váltotta ki.

SI-Sz, 1931. jul. 15. 112 l.

MDK

Kamarásy Jenö vitéz és Krisztа Pál

a MABI ügyviteli székház tervpályázata.
I.díj.

MMÉKözl. 1939. 279.l.

MDK

Kriszta Pál, ép. hallg.

a .Királyi József Müegyetem Segitö Egyesülete és épitész hallgatói épitészeti és akvarell kiáll. -t.rendeztek.

K.P. magyar barokk tervekkel szerepelt.

Müegyetem diszterme.-
Épitész kiállitás a Müegyetemen.
Nemz.Ujs. 1927. jun.5. 13.1.

Krisztа [később Kisdi] Pál M.D.K.

építés

Müller Lászlóval közös terve megvételben részesült az Erzsébet telefonhőzpont pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

jun. 10. sz. 3. old.

Kvíszta (Kisdi) Pál

építészmérnök

Rimanóczy Gyula

Sándy Gyula

építészmérnökök

megbízást nyertek a

Hunor utca épület

csoport tervezésére -

Ezeket a terveket a

Közmunkák Tanácsa már

elfogadta, de a hatóm

miatt eddig még nem

kezdtek a kivitelezésig-

be.

Magyar Építőművészet

1943. 103, 104. l.

(A Főváros Közmunkák

Tanácsa óbudai kis-

lakásos bérházépítkezé-

sei.)

:retében. Előttük Tóth Lőrinc

ıok harangzúgása közt fogadta
lyére. A templom előtt három
ıelyeket a királytornán, lándzsa-
koronás struccal díszített sisak
:ocsira tették, melyet I. Károly
a káptalan és a város lakossága
átépített bazilikában, az árpád-
hogy „királyt temetni szokás".
unka, fogadások, tanácskozások
tja, a vadászat, gyakori lehetett
is, sőt a sakk- és kockajáték sem

lakban, vizei dúsak voltak halak-
ıl, de gyakran e célra betanított
:különösen kedvelt lehetett a király
:k, idomítva a vadászó madarakat,
szról, aki egy bécsi kódex tanúsága

ısan felvilágosítást ad a vadászatok
ıgyar történetét elmondó fejezet
svadászatra induló lovagi szereplő-
vevadászatot ábrázol, ahol a kutyák

MDK

Kriszta/Kisdi/ Pál,Rimanóczy Gyula és Sándy Gyula épitészmérnökök

megbizást nyertek a Hunor utcai épületcsoport tervezésére

A Főváros Közmunkák Tanácsa óbudai kislakásos bérházépitkezései.
Magyar Épitőművészet 1943. 103,104.l.

M.D.K.

Kriszta [később Kisdi] Pál, építész

és v. Kamarásy Jenő közös terve a hat egyenlően rangsorolt 2500 p-ös díjak egyikét nyerte el a MABI-szérhár pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

jul. 20. sz. 6. old.

M.D.K.

Kriszta [később Kisdi] Pál, építész

és Kamarásy Jenő hőrös terve a hat egyenlő 2500 p.-ős díjat egyikét nyerte el a MABI-szárház pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

jul. 20. sz. 6. old.

MDK

Kriszta Pál

a Közmunkatanács érmét kapta jutalomképpen

Kislakásos típusházak pályázatának eredménye. Magyar Iparművészet 1940. 41.1.

MDK

Kriszta Pál

kétszobás lakóépületek terveire kiirt 2oo pengős dijat kapott

Kislakásos tipusházak pályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 194o. 41.l.

M.D.K.

Kriszta [később Kisdi] Pál, építész

Ismeretlen díjat nyert a Fővárosi Közmunkatanács Hunyor-utcai kislakásos beépítésének pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

márc. 27. sz. 6. old.

Kriszta Pál építén hallgató

Szerepel a műegyetem építeszeti

kiállítósán

Nemzeti cigány 1927 VI. 5

Kriszta Pál

épitéri

l.

Bierbauer Virgilius

Kislakásos családi
házak mintatervei
Bp. 1941. 94. 95 l.

niszterium számvevőségétől

mv. sz.

s

báró Forster Gyula urnak,
ékek orsz. bizottsága elnökének,
Budapest.

ber hó 4-én, 810 sz.a. kelt b.át-

l van szerencsém Lux Kálmán bizott-

Kriszta Pál

épitéz

l.

Bierbauer Virgil dr

Kislakásos családi
házak mintatervei.
Bp. 1941 30, 31 l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
514 1913 szám
Érk.: 913 ér jul 5. n.

Ha ~~x~~ 1.i.a kaput mai helén kapp[illegible]

megszakadna. Amennyiben az ömes k[illegible]

6 hónapon belül a patolában kijelölt

szállítani, a még formaradó darabokat

helyeznök el.

~~A most ismerte~~ A mu[illegible]

a püspökséggel amúgis ömeröttelésben a[illegible]

akit ~~erre~~ ~~erről~~ ~~felen is~~ erre a másolatban csatolt i[illegible]

Kérem Püspök Urat, hogy

~~ismertetett fenti~~ ~~a~~ a szóbeli jó[illegible]

fenti ~~munkálatai~~ elgondolásunkat

II.

Krisztek Pál

Miskolc, Ady utca sarkára 9 emeletes toronyházat terveznek Gergely Sándorral és Várhelyi Elemérrel /Miskolci Tervező Vállalat/

Északmagyarország 1959. máj. 1. 10.1

Krisztanicsin

templető

l. Ladany.

II r. 76. l.

Krisztanics István

templomfestő

l. Ladányi II.

II r. 76. l.

KRISZTANITS *Kálmán*, festő, l. *Kató K.*

Szalay Imre:

Térdig, állva s szem
kezében forgós kalpagot,
ja és körszakálla rövid,
kettős csokorra kötött ny
nóros mentéje prémes. D
lon könyvek hevernek.

SZALA
minist

a Magyar Nemzeti Muzeu
Kiállítás történelmi föc
jobbra: „Giehsz A."
alól balra: „Kiadta özv. Ver
középütt: „Utánnyomás
s jobbra: „Ny. Légrády

Könyomat, az alak na

9560 ~~9359~~ C.
9561 ~~9360~~ C

Krisztánics Kálmán

festő

1894 - 95

Elhunyt 1930. 85. t.

diszes talapzatra helyezett tojásdad medaillon-
a és palást díszítenek. ~~Fején~~ Koronát hord, elöl
szakálla leberetvált. Vértbe van öltözve és felette az arany
láncon viseli. Felirata a kép alatt:

ÎANUS

latti draperián:

nulli veniunt sine Marte Coronae. Maut.

tell sculpsit Graecij."

net~~xxxx~~szet, méretei a vonalkeretnek 27·6: 17·4cm.

~~9428.~~ 9628,

yriae. Graecii 1728. P. II. p. 96.

311/97: IIII. f)

Krisztanits Kál-
mán
iparmivest
Emlitol

Mihalik József

A kassai szent
Mihály-Egyolna
Kassa, 1904. 69. l.

Fenti-úgy tu-
dom — azonos
Kató Kálmán-
nal.

Toronygomb vézből, debreczeni ref. egyházé

VIII. 124.

Krisztánics Kálmán

art hiszem Kató K.

Mücsarnok
1906-7. téli Eiak 403

Krisztanits Kálmán

festő

1904. nemzeti szalon őszi
tárlat

tudományok mellék alakjai.

ben két erőteljes ifjú ül egymásnak hátat
y lábat felhúzva. Balra a Csillagászat,
n jelképezve. Az előbbi~~nál~~ ~~tábla~~ ~~xxxx~~ körök-
ívcsövet; az utóbbi~~nál~~ sarkára állított könyvet
iben. Mindkettejök rövid hajat szalag szo-
térdeiken átvetett köpeny takarja.

5: 193 és 193·5: 157 cm.

előterjesztésre 1898. XII. 31-én kelt 81978 sz.
384/98), a vételár elszámoltatott 1899. XI.
ást 1900. III. 4-én a 2075 szvsz. fogadta

1900. XI. 5-én (550/900)
v.

Kimu

az 1910. évi grafikai gyarap

nemzetisége

Sz.	Szerz. napló tétel	A művész nemzetis						
		angol	belga	flam.	franc	holl.	japán	mag
1	1–30	3	.	.	23	.	.	.
2	31–60	.	.	.	11	.	.	.
3	61–89	.	.	.	.	.	.	.
4	90–119	.	.	.	.	2	.	8
5	120–149	3	.	.	.	.	4	11
6	150–179	.	.	.	.	.	3	23

Krisztián Ferenc

U. 1791/a

~~Audenardei csata (1708) Sevvrajza~~

~~IV. 105.~~

Krisztian Ferenc

U. 2052

siparos!
miazolo
es arangozó

1801. jul. 25. Szeged

Krisztian Franz maler vegy bádog gomb festéséert és aranyozásáért, amegek a városházára készültek, kapott 58 f 30 k.

1800 dec. 27 Szeged

*) Krisztian Ferencz piktornak az uj városházán tett festéséert

18 fr 25 k

Krisztian Ferenc

1.0.4 1965

Krisztián Ferenc, szobrászművész. Született Budapesten, 1875-ben. Középiskoláit, az iparrajziskolát és az iparművészeti iskolát Budapesten végezte. Két évig folytatott gyakorlatot Radnay, Jankovich és Fadrusz mesterek oldalán. Ezután Európában hosszabb tanulmányutat tett. Utóbb hazatérve, különböző mütermekben dolgozott, majd az épületszobrászat terén önállósitotta magát. Alkotásaival több külföldi kiállitáson nyert dijat; igy a római higieniai és a drezdai egészségügyi kiállitáson is. Számos fővárosi épületen láthatók művészi becsü szobrászmunkái: a Magyar Folyam és Tengerhajózási Rt. palotáján és az Asztória-szálló épületén. A Fórum Szinház, a Gellérthegyi vizesés, valamint a keszthelyi kulturpalota szobrászati munkái ugyancsak nagysikerü alkotásai sorába tartoznak. Az állami nagy aranyérmet is elnyerte.

Ratsk. 729. e

MDK

Krisztek Béla

az alábbi pályázaton pályamunkáját 7oo pengőért megvásárolták

Az Idegenforg. Tanács plakátpályázata. Magyar Iparművészet 1929. 6o.l.

Krisztián- nővérek MDK

eozin-festő - kivitelezők

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködtek 1895-1907-ig.

66.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete. Pécs.1959.

Krisztián - nővérek

A Zsolnay-gyár női festőosztályán dolgozott

a két Krisztián / ? ? /
XØ/ 1895-1907-ig.

46.o.

[illegible] : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Krisztián nővérek, ecsinfestők

1895-töl

a Zsolnay gyárban dolgozott ill. dolgoztak 12 évet.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi.
Pécs.1949.ápr. 12.

Krisztián Alajos rajztanár.

Pesti Hirlap.1882.jul.17.4.l.

Erbtián Alajos rajztanár.

Krisztanics Kálmán

Esős nap, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX, vidéki kiáll. 1907. 9 1.

aszimmetriája. Az egyes t
aszimmetrikus ág, a többi
szerkezetü. A katolikus j
vül csak egy sugaras oltá
benne IHS betük. Figurál
Különleges a magyar cimer
val és kék mezőkkel.

A diszités országá
képvisel. Festőjéről semm
tábla gyengébb munka, bár
Talán segéd kezétől szárm

A kazettamennyeze
a falon. A mennyezet közv
Orgonakarzat fából, ma há
fagerendán. Mellvéd hason
ablakformában. A szentély
négyszögkeretü bejárat a
lépcsőfokkal magasabb mi

MDK

Krisztanits Kálmán

Esős nap, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.
7 l.

Krisztanits Kálmán

Gellérthegyi utca. Olajfm.

[illegible]. 36.lap

Krisztanits Kálmán

MDK

Gellérthegyi utca, olf.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Krisztánits Kálmán MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Krisztanits Kálmán

Gellérthegyi utca, of.

KMT. 1907. tav. kiáll. kat. 36.l.

Krisztián Sándor

7

SZÉKELY ÖDÖN

építési vállalkozó, épület-
asztalos- és lakatosműhelye

KECSKEMÉT

Telefon: 184. Telefon: 184.

GELLÉRT JAKAB

BUDAPEST, X. KER., KŐBÁNYAI-ÚT

ÉPÜLETBÁDOGOS, LÉGSZESZ-, VÍZVEZETÉK- :: :: ÉS CSATORNÁZÁSI VÁLLALAT :: ::

Riessner-Kályhák,

a világ legjobb és használatban legtakarékosabb folytonégői Egészségi szempontból a legideálisabb rendszer.

Egyszeri betüzeléssel **egész télen ég**, miáltal a sok fáradsággal és költséggel járó mindennapi betüzelés megtakarítatik. **Látható tüz. eredeti biztonsági szabályozó.**

Gázömlés vagy robbanás teljesen kizárva, ellenben mindig egyenletes és egészséges melegség, különösen a szoba alsó légrétegeiben is

Egyedüli elárusitás, nagy választék és raktár:

Ringeisen Testvérek

czégnél

BUDAPEST V, Hold-és Báthory utca sarkán.

VILLAMOS VILÁGITÁS

ÉS ERŐÁTVITELI, KÖLTÖZKÖDÉSI ÁTSZERELÉSEK LEGJUTÁNYOSABBAN ESZKÖZÖLTETNEK:

GALOUTSIK és TÁRSA

VILLAMOS ÉS GÉPSZERELÉSI VÁLLALAT.

BUDAPEST RÁKÓCZI ÚT 4.

TELEFON: 127-61.

POPPER ZSIGMOND BUDAPEST

ÁCSÜZLETE ÉS ÉPITÉSI VÁLLALATA TELEFON: 44—73.

Iroda: V., Lipót-körút 15.
Telep: V., Dráva-utca 12.

Elvállal minden e szakmába vágó épületnek tervezését és kivitelét, úgyszintén becsléseket és expertiselését. .. .. ..

KRISZTIÁN SÁNDOR

SZOBRÁSZ

TELEFON 24—64

MŰTEREM: Budapest, VI., Kmetty-u. 20.

Ajánlja magát homlokzat, teremdíszítmények s iparművészeti munkák kivitelére minden stílben.

Magyar Építőművészet
1910. 8. 27.

Krisztián Sándor

Breuer Szilárd sir-
emléke a kerepesi
temetőben

Szalay József sirem-
léke a farkasréti
temetőben,
fenti művei
Repr -

Képzőművészet

1934. 164 l.

Krisztián Sándor

„Magyarság"

1940 febr. 9.

— **Halálozás.** Krisztián Sándor szobrász életének 64., házasságának 41. évében Budapesten elhúnyt. Temetése február 10-én, szombaton délután fél négy órakor lesz az óbudai új köztemető halottasházából a katolikus egyház szertartása szerint.

S Fehér kereszt

520

Kép 522

Krisztián Sándor

Új Magyarság
1940. febr. 9.

Krisztián Sándor szobrász életének 64-ik, házasságának 41-ik évében, hosszú szenvedés után Budapesten elhúnyt. Temetése február 10-én, szombaton délután fél 4 órakor lesz az óbudai új köztemető halottasházából, a katolikus egyház szertartása szerint. Az elhúnytat kiterjedt elökelö rokonság gyászolja.

S Rastrewz

519

Kép 521

Krisztián Sándor

wobrán Bpest

lásd

Lamagyparalm

II. 500-l.

LEIPZIG C2
17 4 34
19-20
I

DEUTSCHES REICH
15

.IGE DRUCKSACHE!

üemlékek Országos
Birottsága.
mission zur Erhaltung
der Kunstdenkmäler)
Arena-út. 41.
Budapest VI

Ungarn

!

Krisztián Sándor

Krisztián Sándor

szobrász

Műterem: Budapest, VII. Gyarmat-u. 12.

Telefon: 24—64.

Művészi kandallók, kutak, virágtartók tervezése és készítése.

A Lakás. 1914. 4. f.

R. J. E. — 846. M.

Pécs, 193[illegible]

1935. július 1-én

váltónál fogva Na[illegible]

Eg[illegible]

értéke teg[illegible]

Fekete Ernő úrnak

Budapest

fizetendő Budapesten

Krisztián Sándor

KRISZTIÁN SÁNDOR szobrász, aki hosszú időn át volt társulatunk tagja, 64 éves korában elhunyt. A magyar műipar egyik igen kiváló művelő jét vesztette el benne. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrízni.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1940. 20. l.

tingensek olyan mértékű felemelése iránt, hogy ezekre a magyar iparművészeti és háziipari cikkeket szívesen fogadó piacokra módunkban legyen a szükséglethez mérten szállításokat eszközölni.

d) A kosár- és gyékényáruk exportja. Ennek fejlesztése érdekében akciót indítottunk, hogy a gyékényáruk magasabb addicionális felárral legyenek exportálhatók. Az ezirányú tárgyalások folyamatban vannak és kilátásunk van arra, hogy a Magyar Nemzeti Bank az eddigi kiviteli prémiumot 5—6%-kal felemelje. Ugyancsak a kosáráruk exportja érdekében beadvánnyal fordultunk a M. Kir. Pénzügyminisztériumhoz, amelyben kértük, hogy a textilanyagokkal (műselyemmel) konfekcionált kosáráruk kiviteli adómegtérítési kulcsát a Pénzügyminisztérium emelje fel, minthogy a megállapított 2·5%-os kulcs távolról sem fedezi az ehhez a cikkhez felhasznált textilanyagok fázisadóját és minthogy a cikk exportképességéhez a fázisadó visszatérítésére szükség van.

e) Szőnyegakciónk. Ennek céljaira beszereztünk magyar népművészeti motívumok felhasználásával készült 15 drb szőnyegtervet. Ezeket öt iparművész készítette, akik 50 tervet nyujtottak be társulatunknak, amelyek közül a társulat zsűrije választott ki 15 elsőrangú darabot.

Ezek után a tervek után a háziipari vállalatok több szőnyegkollekciót fognak elkészíteni, amelyeket azután szőnyegakciónk keretében belföldi és külföldi kiállításokon ki fogunk állítani. Arról is gondoskodni kívánunk, hogy ezek a kollekciók külföldi szakmabeli cégekhez kerüljenek.

3. A königsbergi és lipcsei őszi vásár. Társulatunk ez évben először vett részt

CZABÁN ANDRÁS

fémarú- és csillárgyár

Budapest, VII., Hársfa-utca 10/b.

Légszesz-erőre berendezett csiszolóműhely. — Galvanizálnak aranyra, ezüst, réz, vörösréz és ólanyra. Légszesz-, villam-, vegyes csillárok és világítási eszközök elkészítése, templomi felszerelések. — Tüzaranyozás.

KRESSALEK BÉLA

épületasztalos-mester

BUDAPEST, VI. KER.,

Szent-László-utcza 52. (saját ház).

Südfeld Sámuel

TAPÉTA-DISZITÉSI ÜZLET

Budapest, V., Mária-Valéria-u. 10. (Thonet-udv.)

Legnagyobb raktár modern s minden stilben levő papirkárpitokban.

LUTZ EDE ÉS TÁRSA

FESTÉKGYÁR

BUDAPEST, VII., ÖRNAGY-UTCA 4.

BAZALTFESTÉK

legtökéletesebb és amellett egyszerű hideg vízfesték, homlokzatok és belső mázolások részére.

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLITÓK

ALAPITTATOTT 1790

PORCELLÁN ÉS MAJOLIKA KÁLYHA-GYÁRI FŐRAKTÁR

HARDTMUTH L. ÉS C.

Budapest, VI., Andrássy-út 6.

Kandalló és kandallókályhák, cserépkályhák, fa-, valamint fa- és széntüzelési rendszerrel. Szabadalmazott fűtőszekrények minden alaku kandallókályhákhoz.

CSERÉPKÁLYHÁK, szabadalmazott „REFORM" fatüzelésre. (Elismert nagy sikerrel.)

POPPER ZSIGMOND BUDAPEST

ÁCSÜZLETE ÉS ÉPITÉSI VÁLLALATA

TELEFON: 44-73

Iroda: V., Lipót-körút 15.
Telep: V., Dráva-utca 12.

Elvállal minden e szakmába vágó épületnek tervezését és kivitelét, úgyszintén becsléseket és expertiselését.

KRISZTIÁN SÁNDOR

SZOBRÁSZ
TELEFON 80—00

MŰTEREM:
Budapest, VI., Kmetty-u. 20.

Ajánlja magát homlokzat, terem-díszítmények s iparművészeti munkák kivitelére minden stílben.

Magyarország, továbbá Bosznia és Hercegovina képviselője:

CZELDER ALAJOS
TETŐFEDŐ-MESTER
BUDAPEST
V., Pozsonyi-ut 19. sz.

TELEFON: 38—77. SZÁM. Tetőjókarbantartási vállalat.

Pala- és tetőcserép-raktár. Palalapok csiszolva és vágva, kémiai-, ipari- és építkezési célokra, minden méretben.

Cseréptetők

tetőalszerkezettel „Haussen" szabadalma. Osztr.-magy. szab. 68782/16052; németbirod. szab. 75684. és 87015; svájci szab. 6918. Franciaország, Anglia, Belgium.

Uj! Specialitás! Uj!

Cseréptetőknél a por, korom és a hó behatolása kizárva

Nincsen többé vízbeszivárgás!

Legtökéletesebb szélbiztonság

FÜHRER ZSIGMOND FIAI
NYIREGYHÁZA

Mész-, épitési kő-, cement és sirkőraktár. Mészégető kemencék: Diósgyőrött és Réven. Téglagyár. Kőfejtési telepek: Bodrogkeresztur, Szerencs, Tarcal és Bodrogszentes.

Magyar Építőművészet
1909. 4. sz.

A LEGKEDVELTEBB CSALÁDI LAP.

Ma, mikor a budapesti napilapok száma oly nagyra emelkedett, hogy alig van világváros, ahol aránylag annyi újság jelenik meg, a gondos családapának nagyon nehéz a választás a sok elsőrangú lap között, ha olyan lapot akar választani, mely nemcsak tartalmánál, nívójánál fogva minden igényt kielégítsen, hanem arra is alkalmas legyen, hogy ***a család minden tagja olvashassa.*** E tekintetben hazánk legrégibb napilapja, a Pesti Napló úgyszólván egyedül áll. Minden párttól való ***teljes függetlensége, nyilt szókimondása, kitünő értesültsége, gazdag és változatos tartalma,*** melynél a szerkesztőség nagy súlyt helyez arra, hogy a család minden tagja megtalálja a lapban a neki való olvasmányt: mindezeknek a tulajdonságoknak köszönheti a ***Pesti Napló,*** hogy ma az összes lapok között a legtöbb előfizetője van s előfizetőinek tábora még évről-évre növekszik, és

A MŰVELT KÖZÉPOSZTÁLY LEGKEDVELTEBB LAPJA.

Különös értéket kölcsönöz a ***Pesti Naplónak*** előfizetői szemében

a PESTI NAPLÓ karácsonyi ajándéka:

minden évben egy remek, díszkötésű, művészi és irodalmi értékű album, melynek értéke egymaga felér a lap előfizetési árával. A ***Pesti Napló*** kiadóhivatala az idén különösen értékes díszművel készül meglepni előfizetőit, melyet minden most belépő új előfizető is megkap karácsonyra, ha addig legalább egy félévi előfizetési díjat befizet és egy második félévre magát kötelezi. E mű, a

JÓKAI-ALBUM

elsőrangú díszmunka lesz a mely művészi kiállításával, nagy képgyüjteményével s nemesen pompás bekötésével a karácsonyi könyvpiac szenzációjának ígérkezik. A ***Jókai-Album***-ban Jókai Mór életét, munkásságát, diadalát jeles írók és esztétikusok egész sor tanulmányban és elbeszélő cikkben írják le. Érdekes képet festenek a legnagyobb magyar elbeszélő életének megkapó regényéről s arról a diadalútról, amelyen Jókai a mi magyar világunkban és kint a nagyvilágban a dicsőség magasságára eljutott. A ***Jókai-Album száznál több finom illusztrációban*** mutatja be Jókai életének körülményeit, dokumentumait, bemutatja egész sor érdekes kéziratát, műkincseit, emléktárgyait. A ***Jókai-Album***-nak szenzációja lesz ***Jókai eredeti festményeinek, rajzainak és maga faragta szobrainak*** bemutatása. E képek egy részét művészi sokszínű másolatban mutatja be. Nagyon emeli a díszmunka művészi és könyvészeti értékét az a ***tíz sokszínű kép,*** amely a kötet nagy illusztráció-tárát megtoldja. E képek közt elsőrangú művészek olyan képei is vannak, amelyeknek Jókai a hőse. Hadd említsük meg közülük ***Munkácsy Mihály, Barabás Miklós, Horovitz Lipót, Ferraris Artur*** képeit. És Jókai érdekes tájképeit is, amelyek arról tanuskodnak, hogy a nagy iró nagy festővé is lett volna, ha a festészetnek szentelte volna magát.

A Pesti Napló előfizetési ára:

Egy évre ...	**28.—**	K
Félévre	**14.—**	K
Negyedévre	**7.—**	K
Egy hóra...	**2.40**	K

MUTATVÁNYSZÁMOT SZÍVESEN KÜLD
A PESTI NAPLÓ KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-ÚT 27.

KISS JÓZSEF

MŰBÚTOR-ASZTALOS MESTER, BUDAPESTEN, IX. KERÜLET, ÜLLŐI-ÚT 55. ELVÁLLAL TELJES LAKBERENDEZÉSEKET MINDEN STÍLBEN A LEGEGYSZERŰBBTŐL A LEGFINOMABB KIVITELBEN.

BIRÓ BÉLA

MŰ- ÉS BÚTOR-ASZTALOS MESTER, BUDAPEST, VIII. KERÜLET, PRÁTER-UTCA 3. SZÁM, (KÖZVETLENÜL A JÓZSEF-KÖRÚT SARKÁN)

JÓ IZLÉS, KITŰNŐ MUNKA. AJÁNLOM MAGAM HÁLÓ-, EBÉDLŐ-, ÚRI SZALON-, SZOBÁK-, IRODA- S ÜZLETBERENDEZÉSEK IZLÉSES KIVITELÉRE.— BÚTORTISZTÍTÁST, POLITUROZÁST, JAVÍTÁST JUTÁNYOSAN ÉS PONTOSAN KÉSZÍTEK

BURÁNYI GYULA

KÁRPITOS ÉS DISZÍTŐ ::: BUDAPEST, VII., NEFELEJTS-UTCA 17. ELFOGAD MINDENNEMŰ KÁRPITOS- ÉS DISZÍTŐ-MUNKÁT, VALAMINT TELJES LAKBERENDEZÉST

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET BEKÖTÉSI TÁBLÁI

KAPHATÓK GOTTERMAYER NÁNDOR KÖNYVKÖTŐNÉL IV. KER. KIRÁLY I. PÁL U. 5.

SZÁNYI PÉTER

ASZTALOS-MESTER
BUDAPEST, IX. KER.,
ÜLLŐI-ÚT 99. SZÁM

KÉSZÍT MINDENFÉLE ASZTALOSMUNKÁT LEGJOBB KIVITELBEN, JUTÁNYOS ÁRON
KÜLÖNLEGESSÉG: ÓRATOKOK KÉSZÍTÉSE

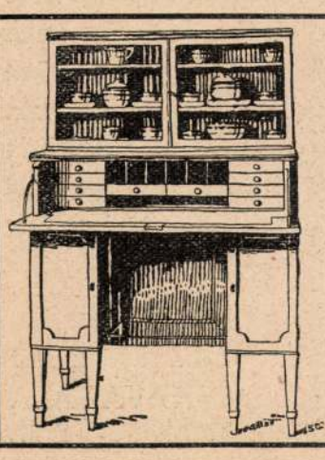

RADÓCZ JÁNOS
műasztalos

BUDAPEST, VIII., CONTI-UTCA 30.
(a József-körút, Rákóczi-téri vásárcsarnok közvetlen háta megett).

Telefon: 97—28.

ANTIK ÉS MODERN KIVITELŰ VIRÁGTARTÓK

KRISZTIÁN SÁNDOR

SZOBRÁSZ MŰTERMÉBŐL
BUDAPEST, VI. KERÜLET,
KMETTY-UTCA 20. SZÁM
TELEFON-SZÁM: 24—64.

Magyar Iparművészet
1910. 1. szám

Krisztián Sándor

szobrát

cred

z

Hazánk 1920. okt. 17.

(dy: Furcsaságok az irredentaszobrok körül.)

2 szobrot műtében fenti kivitelezett.

- - — - -

1036

1036. Ne

Élt a xv

Triptychon.

A középső rész *Mad*
rázolja. (Mária trónuson ül
Jézust, ki jobb kezét áldásra
átkarolja. A trónus előtt r
látható. Közülök az elől áll
míg a hátrább levők összet
bal szárnyán a diakon-ruhá
könyvvel meg pálmával és
szikladarabbal, jobb szárnyá
könyvvel meg keresztelő *szen*
tel van egész alakban olyké
felé fordúlnak. Mindnyájok f
felső részén egy-egy női sze
Az egyiknek lefelé fordított
a jelvénye. Alól ezeket olv
»*presente eclesie a. d. m.*

Fa, méretei 140 : 203 cn
az 1891 november 19-iki 5262
től 1705·50 K-án (188–91). — K
— Elszámoltatott 1892 deczem
molást elfogadta az 1893 januá

III

Vékel
1891

Krisztian Sándor

Hobrain

d.

Medvey

78. l.
85. l.

Kriszticin Sándor

Ludovika zászlóav.
emléktáblája, VIII.
Ludovika-kert.

Turulmadarak,
XI. Gellert-vizesés
lámpaoszlopain.

Medvey 120. l.

~~Fritz X. 165.~~

Krisztián Sándor szobrász Telefon 80-00
műterem: Budapest, VI., Kmetty-utca 20. sz.
Ajánlja magát homlokzat, teremdíszítmények s iparművészeti tárgyak kivitelére minden stílben.

Magyar Építőművészet

1908. 6. f.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

KRASSNER A. ANDOR utóda
DIPOLD JÁNOS
épület és műlakatos
Budapest, VII., Rózsa-utca 8. sz.
TELEFON 97—18. TELEFON 97—18.
Készitek bárminemü kovácsolt munkát, u. m. vas és bronz-csillárokat, ráesokat, kandallókat, bárminemü világitótesteket saját terv vagy rajz után, különlegességeket u. m. dombormü, vert vagy kovácsolt vas és fémbutor vereteket.

Aszfalt és tetőfedési vállalat Grósz Sándor
vállal tetőfedést, aszfalt és kátránylemezzel facementtetőt több évi jótállás mellett **Nedves falak szárazzá tétele.**
Budapest, V., Váci-ut 208.

d. e. 10 óráig adandók be. Az ajánlatnak tartalmaznia kell, hogy a kut furást a szükséges csövek szolgáltatásával együtt fm.-ként milyen árban hajlandó teljesiteni vállalkozó 76 mm. külméretü és 3.1/2 mm. falvastagságu és milyen árban 102 mm. külméretü és 3 3/4 mm. falvastagságu csövekkel Az árban benfoglaltassék az összes anyagok, szerszámok és azok szállitásának, valamint az összes munka költsége. Az ajánlatban kiteendő, hogy milyen legkisebb vizszolgáltatási képességért vállal felelősséget vállalkozó. Bánatpénz 200 korona.

Nyitra. (Egyházi épületek helyreállitása.) A szelőcei r. kath. egyházi épületeken teljesitendő helyreállitási munkálatok a hitközség részéről természetben kiszolgáltatandó esetleg 582 k. 12 f. készpénzért megváltható 232 kézi és 30 igás napszámon felül 5321 k. 38 fill. erejéig engedélyeztettek. A munkálatok 90 nap alatt fejezendők be. A munkálatok biztositása céljából december 3 án d. e. 11 órára a nyitrai m. kir. államépitészeti hivatalnál tartandó versenytárgyalás hirdettetik. Bánatpénz 5%. A müszaki müvelet a nyitrai m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthető.

Teskánd. [Zala m.] (Körjegyzői lak és iroda épitése.) A Teskándon épitendő 3 szoba s iroda és az összes melléképületekből álló körjegyzői lakás és kut épitésére versenytárgyalás hirdettetik. Az épitkezés 1909. április 1-én megkezdendő és 1909. szeptember végéig befejezendő Az ajánlatok november 21-én d. e. 9 óráig a teskándi körjegyzőséghez adandók be. Bánatpénz 5%. A tervek és költségvetés a teskándi körjegyzői irodában megtekinthetők.

Vágujhely. (Temetői épitkezések.) A vágujhelyi izr. szentegylet (Chevra Kadisa) árlejtést hirdet az uj temetőben létesitendő temetkezési épület és keritésfal épitésére, valamint kut létesitésére. Az ajánlat a Chevra Kadisa elnökségéhez Vágujhelyt november 30-án déli 1 óráig adandó be. A tervek és részletes feltételek az izr. hitközség jegyzői irodájában betekinthetők.

S.-A.-Ujhely. (Templom helyreállitás) A varannói templom helyreállitásának biztositása céljából december 14 én d. e. 10 órára a s.-a-ujhelyi m. kir államépitészeti hivatalban tartandó versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlathoz az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek az állampénztárnál történt letételét igazoló nyugta csatolandó. A müszaki müvelet és részletes feltételek nevezett államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

Huszt. [Máramaros m.] (Közvágóhid épités.) Huszt koronaváros előljárósága árlejtés utján vállalatba adja a közvágóhidnak sertésszuró- és egyéb helyiségek s melléképületekből álló bővitési munkálatait. Vállalkozó a vállalati összeg után 10% bánatpénzt a város pénztárába befizetni köteles. Az épitkezési munkálatokra 4342 k. 23 fillér van felvéve. Vállalkozók felhivatnak, hogy ajánlataikat november 29-én d. e. 10 óráig ezen előljárósághoz nyujtsák be. A terv és költségvetés Huszt koronaváros házánál megtekinthetők.

Máramarossziget. (Tetőjavitás.) A m.-szigeti áll. felsőbb leányiskola épületénél szükséges fedéljavitási munkáknak biztositására versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlatok december 2 án d. e. 11 óráig adandók be a máramarosszigeti m. kir. államépitészeti hivatalban. Bánatpénzül az ajánlati összeg 5%-a bármely kir. adóhivatalnál teendő le és a nyugta az ajánlathoz csatolandó. A müszaki müvelet és munka feltételek nevezett államépitészeti hivatalban megtekinthetők. Előirányzott költség 8575 korona 96 fillér.

Erdőgyarak. [Bihar m.] (Beton medence épitése.) Erdőgyarak község előljárósága árlejtést hirdet az artézi kutnál létesitendő 50 hektoliter köbtartalmu portlandcement-beton medence épitésére. A költségvetéssel és tervvázlattal felszerelt ajánlatok Erdőgyarak község előljáróságához november 25-én d. u. 5 óráig adandók be. A keverési arány 1:6, vagyis 6 rész kavics és homok és 3 rész portlandcement.

Kisvárda. (Kutak furása.) Kisvárda község előljárósága 5 mélyfuratu kutat létesittet és a munkát árlejtés utján adja vállalatba. Felhivatnak vállalkozók, hogy ajánlataikat a községi előljárósághoz december 10-ig adják be. A közelebbi feltételek ugyanott megtekinthetők.

Beregszász (Kavicsszállitás.) Az alsóverecke—volóci áll. közuton az 1909—1910. években eszközlendő kavics szállitás biztositása céljából a beregszászi m. kir. államépitészeti hivatalban november 30-án d. e. 10 órakor versenytárgyalás fog tartatni. Az ajánlatok az államépitészeti hivatalnál átvehető ajánlati és felosztási kimutatási minta szerint teendők. Az 5% bánatpénznek az állampénztárba vagy az adóhivatalba történt befizetését igazoló nyugta az ajánlathoz csatolandó. A szállitási szerződés és részletes feltételek, az ajánlati minta és felosztási kimutatás az államépitészeti hivatalnál átvehetők, illetve megtekinthetők.

Miskolc. (Hidjavitás.) A sajószentpéter—edelény—tornai th. közut 14·4—5 km. szakaszán fekvő 3. sz. sajószentpéteri vámos hidon eszközlendő javitási munkálatoknak biztositása céljából november 28-án d. e. 10 órára Borsodvármegye székházának alispáni helyiségében tartandó versenytárgyalás hirdettetik. Előirányzat 1705 kor. Bánatpénz 5%. A müszaki müvelet a miskolci m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthető, ajánlati minta ivenkénti 10 fill. ár mellett beszerezhető.

Barakony. [Arad m.] (Kutfurás.) Barakony község előljárósága szóbeli árlejtést hirdet a község belterületén, az ugynevezett „Templom-téren“ „Norton“-kut felépitési, illetve furási munkálataira. Felhivatnak vállalkozók, hogy Barakony község jegyzői hivatalában november 26 án d. e. 11 órakor tartandó árlejtésen megjelenjenek. Előirányzat 940 kor. Bánatpénz 10%. A terv, költségvetés és árlejtési feltételek a jegyzői hivatalban betekinthetők.

Kiskunfélegyháza. (Hirdetési oszlopok felállitása.) Kiskunfélegyháza város tanácsa a város főutcáin és terein 14 hirdetési oszlop feállitását határozta el. Ezen hirdetési oszlopok felépitését, melyek részben áruló bódékként is szolgálnának a v. tanácsa vállalat utján kivánja biztositani. Felhivatnak vállalkozni szándékozók, hogy ajánlataikat november 25-én déli 12 óráig a polgármesteri hivatalban adják be. A hirdetési oszlopok vasból, betonból vagy fából épitendők. Ezek szerint ajánlat teendő mind a háromféle módon leendő felépitésre. Ajánlat tehető akként is, hogy e felépitési dij fejében a vállalkozó egy bizonyos ideig a hirdetési dijat, illetve a bódéban árulótól a bérösszeget szedi. Ajánlat tehető ez alkalommal a hirdetési oszlopok bérbe vételére, mely esetben bérlő a hirdetési dijak és árulási dijak szedésére jogositott. Ezen ajánlat három évre teendő. Bánatpénz 10%. A hirdetési szabályrendelet a rendőrkapitányi hivatalban, a vonatkozó tervek ott és a mérnöki hivatalban megtekinthetők.

Bátaszék. [Tolna m.] (Gyermekmenhely kibővités.) Bátaszék község előljárósága árlejtést hirdet a II. sz. gyermekmenhelynél a menhely vezető számára létesitendő lakás épitésére. Előirányzott költség 10977 kor. 23 fillér. Az ajánlatok Bátaszék község előljáróságánál november 26 án d. e. 10 óráig adandók be. A feltételek a községjegyzői irodában betekinthetők.

Sopron (Fedanyag szállitás.) Sopron sz. kir. város tvh. utaira az 1909. évben szükséges fedanyag szállitás és kifuvarozás biztositása iránt december 15 én d. e. 9 órakor a városi mérnöki hivatalban árlejtés tartatik. Az 5% bánatpénz a városi házipénztárban letétbe helyezendő s erről szóló nyugtatvány az ajánlathoz melléklendő. A feltételek a városi mérnöki hivatalban, továbbá a soproni kereskedelmi és iparkamara elnökségénél és a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságánál (Budapest, V., Váci körut 32. sz.) megtekinthetők, esetleg 2 kor. összeg előzetes beküldése mellett a másolatok a pályázónak megküldetnek. A kellőképen bélyegzett ajánlatok a kitüzött időig a városi iktató hivatalban nyujtandók be.

Eszék. (Fenyőfacölöpök szállitása.) A Dráva folyó molve—vizvári szakaszán 1908. évben végrehajtandó szabályozási munkálatokhoz szükséges 6800 fm. 15—20 cm. átmérőjü, 4 m. hosszu és 1500 fm. 15—20 cm. átmérőjü, 5 m. hosszu fenyőfa cölöpök szállitásának vállalatba adása céljából az eszéki m. kir. folyammérnöki hivatalnál november 28-án d. e. 11 órakor versenytárgyalás fog tartatni. Az ajánlati feltételek, a tervek, a szerződés tervezete, valamint az általános és részletes feltételek az eszéki m. kir. folyammérnöki hivatalnál megtekinthetők s ugyanott szerezhető meg az ajánlati minta is Az ajánlatok, melyeket az ajánlati minta használatával kell kiállitani, a fentjelzett napon d. e. 10½ óráig az eszéki m. kir. folyammérnöki hivatal főnökénél nyujtandók be.

b) Szállitásokra.

Budapest. (Pályafentartási fák szállitása.) A máv. 1909. és következő évek talpfa és váltótalpfa szükségletének biztositása

SCHOLTZ és FREY
HAT. ENG. VILLANY BERENDEZÉS ÉS ERŐÁTVITELI VÁLLALAT
BUDAPEST I., KERÜLET, ALAGUT-UTCA 1. SZÁM.
ELVÁLLAL: villanyvilágitás, telefon, házi csengő, villámháritók, villamos zárak berendezését és javitását.

Bronc kovács specialisták CSÁNYI és SOLTY műkovácsok
műhely és iroda: Budapest, VII., Óvoda-utca 22.
Készitenek: vert vörös- és sárgaréz csillárokat, kandelábereket, falikarokat, kandalló burkolatokat és rácsokat **s egyéb lakberendezési fémdisztárgyakat, diszbútorvasalásokat** stb. Továbbá kovácsolt kapukat, lépcső és erkélyrácsokat, kerti és sirkeritéseket stb. saját terveik vagy beküldött minta után.
Telefon: 73—20. **Specialisták rézportálok készitésében.** **Telefon: 73—20.**

PERLMUTTER SAMU, épület és műlakatos.
Budapest, VII. Rózsa-utca 1. szám. (Dohány-utca sarok.)
Készit: műkovács, vas és réz portálokat, csillárokat és minden e szakmába vágó vas és fémipari műtárgyakat.
Tervek és költségvetések ingyen.

KRISZTIÁN SÁNDOR szobrász
Műterem: VI. KMETTY-UTCA. 20. Telefon 24—64.
Ajánlja magát: **Épület diszitések** ugymint **gipsz, kő, stuccatur, rabitz** és **műmárvány munkák** elkészitésére.
Antik működ virágtartók és **szökökutak** különleges készitője.

céljából junius 17 én tartott árlejtés eredménye megsemmisittetvén, az eddigiektől eltérő feltételek mellett ujabbi pályázat hirdettetik. A szükséglet a következő:

Tölgytalpfákból: 360000 drb. 270 cm. h., közbenső, I. r., 101000 drb. 250 cm. h., ütköző I. r., 574000 drb. 250 cm. h., közbenső, I. r., 72000 drb. 220 cm. h., 17 cm. felsőszélességü, ütköző, II. r., 133000 drb. 220 cm. h., 14 cm. felsőszélességü, közbenső, II. r., 31000 drb. 220 cm. h., 16 cm. felsőszélességü, közbenső II. r.;

Telitetlen bükktalpfákból, esetleg fenyőtalpfákból: 100000 drb. 270 cm. h., közbenső I. r., 28000 drb. 250 cm., h., ütköző, I. r., 157000 drb. 250 cm. h., közbenső, I. r., 19000 drb. 220 cm. h., 17 cm. felsőszélességü, ütköző II. r., 36000 drb. 220 cm. h., 14 cm. felsőszélességü, közbenső II. r, 9000 drb. 220 cm. h., 16 cm. elsőszélességü, közbenső, II. r.;

A tölgy váltó- és különtalpfákból 3500 m^3 ép és tompitott (lesarkolt) élü.

A tölgytalpfák, tölgy váltó- és különtalpfák szállitása csak 1909. évre, vagyis 1 évre, a telitetlen bükktalpfák és fenyőtalpfák szállitása pedig 3 egymásután következő évre, vagyis 1909, 1910 és 1911. évre ajánlható. Bükktalpfák szállitására tehát ajánlatot lehet tenni, egy, kettő és három évre is. A részletes feltételeket és módozatokat tartalmazó „Ajánlati felhivás", valamint az ajánlatok megtételére szolgáló ajánlati ürlapok és a tölgy váltó- s különtalpfák méretjegyzéke a máv. üzletvezetőségeinél és a m. kir. Kereskedelmi Muzeum igazgatóságánál megtekinthető és a máv. anyag- és leltárbeszerzési (A. III.) szakosztályánál (VI., Andrássy-ut 73. sz. II. 43. a.) dijtalanul kaphatók. A szállitásra vonatkozó általános és különleges feltételek a máv. budapesti nyomtatványtáránál (VI., Andrássy-ut 75 szám) kaphatók, a vételár és a postaköltség előzetes beküldése, illetve befizetése ellenében. Az ivenkint 1 kor. bélyeggel ellátott ajánlatokat lepecsételve és a boritékon ezzel a felirással: „Ajánlat 301,585/908. számhoz", ellátva december 10-én déli 12 óráig az anyag- és leltárbeszerzési szakosztályban kell átadni. Bánatpénzül az ajánlott talpfamennyiségek egy évi értékének 5%-át az ajánlatok benyujtására kitüzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig a máv. igazgatóságának budapesti főpénztáránál kell letenni.

Budapest. (Műhelyi berendezések szállitása.) A máv. igazgatósága több műhelye berendezésének kiegészitéséhez szükséges ventillátorok, illetőleg teljes por-, faforgács- és füstexhaustor berendezések szállitására pályázatot hirdet. Az ivenkint 1 kor. bélyeggel ellátott ajánlatok „Ajánlat a 260112/1908. számhoz" felirással ellátott boritékban november 25-én déli 12 óráig a máv. gépészeti főosztályánál (VI., Andrássy-ut 73—75. III. 17.) nyujtandók be. Két drb. ventillátor a máv. istvántelki főműhelyébe, egy teljes öntődei porszivó és szellőztető berendezés a máv. miskolci műhelyébe, egy teljes famegmunkáló műhelyi faforgácsexhaustor berendezés a máv. zágrábi műhelyébe, végül egy teljes füstexhaustor berendezés a máv. kolozsvári műhelyébe szállitandó, szerelendő s üzemképes állapotban átadandó. A szállitás bérmentve eszközlendő. Az ajánlathoz csatolandók az ajánlott tárgyak oly részletesen kidolgozott rajzai, hogy azokból az egyes szerkezetek pontosan megitélhetők legyenek. Ezek a rajzok az ajánlattevőnek nem fognak visszaadatni. Azok a rajzok, melyeket a m. kir. államvasutak igazgatósága bocsájt az ajánlattevők rendelkezésére, nem csatolandók az ajánlatokhoz. Bánatpénz fejében az ajánlott árnak 5%-a az ajánlatok benyujtási határideje előtti napon déli 12 óráig a máv. budapesti főpénztáránál leteendő. A szállitásra vonatkozó müszaki leirás és vázlatrajzok, valamint az általános és különleges szállitási feltételek a m. kir. államvasutak E. II. szakosztályában megtekinthetők. Az általános és különleges szállitási feltételek, müszaki leirás és vázlatrajzok a máv. nyomtatványtárában 1 koronáért beszerezhetők. Az odaitélés december 15. napjáig fog megtörténni. Ajánlatok az összes tárgyakra, vagy egyes tárgyakra tehetők.

Budapest. (Kötszerek szállitása.) A cs. és kir. 4. hadtest hadbiztossága december 10 én d. e. 10 órakor versenytárgyalást tart az alábbi kötszermennyiségek szállitásának biztositására és pedig:

10000 kg. zsirtalanitott vatta,
4000 kg. közönséges vatta,
120000 m. kalikó,
3000 kg. fagyapot,
160000 m. zsirtalanitott organtin,
50000 m. keményitett organtin,
100000 m. nyers organtin,
4000 m. gummi ágybetét-szövet,
5000 m. vizhatlan kötszer.

Az ivenként 1 kor. bélyeggel ellátott ajánlatok „Ajánlat kötszerekre" felirattal a kitüzött időig a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztosságához Budapestre küldendők be. Ajánlat az összes cikkek szállitására, vagy egy cikk, ugyszintén egy cikk részmennyiségének szállitására is tehető. A szállitásra ajánlott cikkekből december 9-ig a cs. és kir. 4 sz. hadtest hadbiztosságához lepecsételt minták (a vattából és fagyapotból ¼ kg., a szövetekből legalább 1 m.) küldendő be. A minták a budapesti 2. sz. cs. és kir. ruharaktáraknál megtekinthetők. Ajánlattevők, a kik a szállitást elnyerték, tartoznak a szállitandó cikkek pénzértékének 10%-át óvadékul a budapesti 2. sz. cs. és kir. ruharaktárnál letenni. A feltétfüzet a cs. és kir. 2. sz. katonai ruharaktárnál Budapesten megtekinthető. Bánatpénz az ajánlat benyujtásakor nem teendő le.

Budapest. (Posta- és távirdai szükségletek szállitása.) A m. kir. országos posta- és távirdagazdászati hivatal árlejtést hirdet az 1909—1913. években szükséges

a) különféle cimtáblák, cimtábla javitások és festések;

b) kis és nagyobb Wertheim-féle lakatok és lakatjavitások;

c) dextrin;

d) hirlap kézbesitő táskák;

e) közönséges kis- és nagy levélgyüjtő szekrények és kulcsok, zsákbontó kések, szekrényjavitások és festések;

f) különböző bélyegzők, pecsétnyomók és azok javitása;

g) postasipok és kürtök;

h) különféle vesszőkosarak;

i) különféle kefenemüek szállitására. Minden csoportra külön ajánlat teendő. Az ajánlatokat november 26 án d. e. 11 óráig az országos posta- és távirdagazdászati hivatal vezetőjénél (Gyáli-ut 18.) kell beadni. Bánatpénzül az évi kereseti összeg 5%-a a kereskedelemügyi m. kir. ministeri számvevőség III. csoportja által (V., Akadémia-u. 12.) előzetesen láttamozott letétjegy mellett a budapesti posta- és távirdai igazgatósági pénztárnál teendő le és a nyugta az ajánlathoz csatolandó. Az általános és részletes feltételek és az ajánlati ürlapok a gazdászati hivatalnál ingyen kaphatók.

Budapest. (Szénszállitás.) A budapesti m. kir. állami hidaknál és a várhegyi alagutnál 1909., 1910. és 1911. évben szükséglendő szén szállitására árlejtés hirdettetik. Az évi szükséglet az állami hidaknál 1000, a várhegyi alagutnál pedig 300 mm. első minőségü belföldi darabos szén. Az ajánlatok december 12-én d. e. 10 óráig nyujtandók be a budapesti m. kir. állami hidak igazgatóságánál (II ker., Fő utca 1. szám). Az ajánlatokhoz az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek a budai fogyasztási adóhivatalnál történt letételéről szóló nyugta csatolandó. Ajánlati mintalapok a hidigazgatóságnál dijmentesen megszerezhetők. A szerződési feltételek ugyanott betekinthetők.

Budapest. (Élelmicikkek szállitása.) A budapesti állomáson állandóan elhelyezett és összpontositások alkalmával esetleg ide bevonuló 2. honvéd gyalogezredbeli legénység számára szükséges élelmi cikkek szállitására a versenytárgyalás november 25-én az I. Ferenc József gyalogsági laktanyában tartatik meg. Az egy kor. bélyeggel ellátott ajánlatok a kitüzött napon d. e. 9 óráig a közétkező bizottsághoz küldendők be Bánatpénzül 5% külön boritékban csatolandó. A feltételek fenti ezred élelmező tiszti irodájában, Ferenc József gyalogsági laktanya (külső Üllői-ut) betekinthetők.

Budapest. (Husszállitás.) A m. kir. honvéd központi ruhatár legénységi osztaga részére 1909. január 1-től 1909. december 31-ig terjedő időre szükséges 6000 kg. marhahus (levesnek) és 900 kg. dizsnózsir (olvasztott ikrás) szállitására árlejtés hirdettetik. Az egy kor. bélyeggel ellátott ajánlatokat 250 kor. bánatpénzzel külön-külön lepecsételt boritékban a m. kir. honvéd központi ruhatár közétkezési bizottsága cimére (Elnök-utca 1.) december 10-én d. e. 10 óráig kell beadni. A feltételek az intézet osztag parancsnokságánál tudhatók meg.

Budapest. (Élelmicikkek szállitása.) A m. kir. honvéd központi ruhatár legénységi osztaga részére 1909. évben szükséges élelmi cikkek szállitásának biztositására árlejtés hirdettetik. A 200 kor. bánatpénzzel felszerelt ajánlatok a m. kir. honvéd központi ruhatár közétkezési bizottságához (Tisztviselőtelep) december 10-én d. e. 10 óráig adandók be. A feltételek az intézet osztag parancsnokságánál tudhatók meg.

Budapest. (Sodrony és szegek szállitása.) A dohányjövedéki központi igazgatóság a m. kir. dohánygyáraknál 1909. január 1-től december 31-éig terjedő 1 évi, esetleg 1909. január 1 től 1911. december 31-éig terjedő 3 évi időtartam alatt szükséglendő sodrony, kartács vagy kárpitos- és crepinszegek szállitására versenytárgyalást hirdet. Az ivenkint egy kor. bélyeggel ellátott ajánlatokat ekként cimezve: „A m. kir. dohányjövedéki központi igazgatóságnak Budapest, II., Iskola-utca 13. Ajánlat a 21.174/1908. számu hirdetésben kiirt szegekre" december 2-án d. e. 11 óráig ezen igazgatóság segédhivatalában adandók be. Bánatpénz fejében az egy évi szállitási összérték 5%-a a m. kir. állampénztárnál vagy valamely m. kir. adóhivatalnál letétbe helyezendő s a letétjegy az ajánlathoz csatolandó. Az általános szerződési, részletes és különleges feltételek, az ajánlati minta és a kötendő szerződés tervezete a dohányjövedéki igazgatóságnál dijtalanul rendelkezésre állanak.

Hegybánya. (Olajnemüek és fémhuzalok szállitása.) A szélaknai m. kir. bányahivatal az 1909. évben szükséges alább felso-

KRAYER E. és társa
Festék-, kence- és lakkgyár
Főüzlet: BUDAPEST, Váci-ut 6., Frankl vasudvar, nyugoti pályaudvar közelében
TELEFON TELEFON
FIÓKÜZLETEK: Budapest, VII., Akácfa-u. 64. Király-u. sarkán, VII.. Rákóczi-ut 50. Erzsébet körut sarkán, IX., Kalvin-tér 7. Lónyay-u. sarkán.
Földfestékek, mosható, az időjárásnak jól ellentálló homlokzatfestékek, olaj-, szab, kátrány festékek, tetőlakk, carbolineum és összes e szakba vágó cikkek épitőmesterek, téglaégetők, mezőgazdaságok és ipari vállalatok részére.

RELIEF A KAPUZATON. MINTÁZTA: KRISZTIÁN SÁNDOR.

A NYIREGYHÁZI GÖR. KAT. EGYHÁZ BÉRPALOTÁJA. TERVEZTE: FÜHRER MIKLÓS.

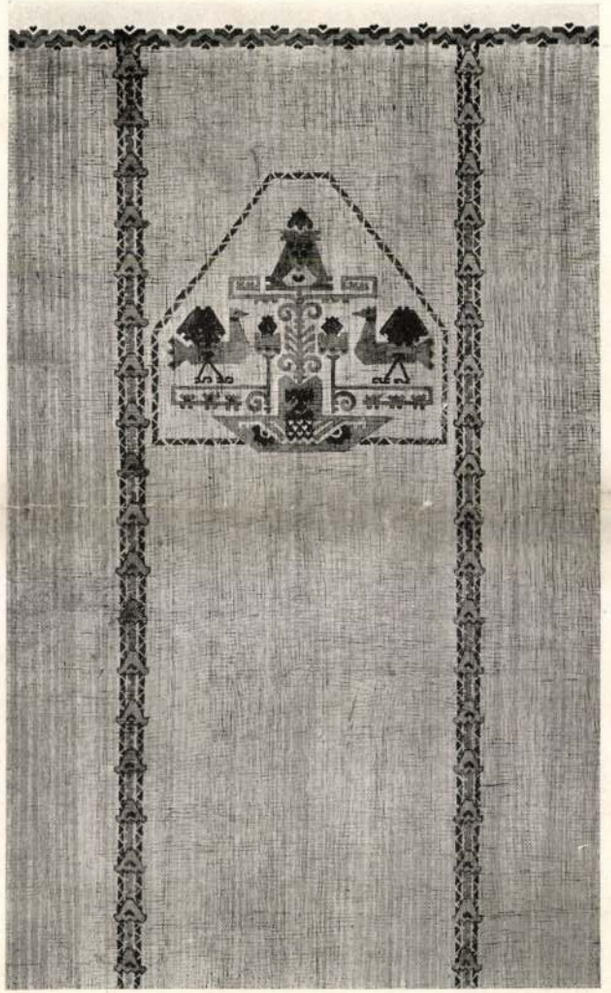

Szobafestés Ruttkay főesperes szobájában. Tervezte: Reitzer Jenő.

A NYIREGYHÁZI GÖR. KAT. EGYHÁZ BÉRPALOTÁJA.

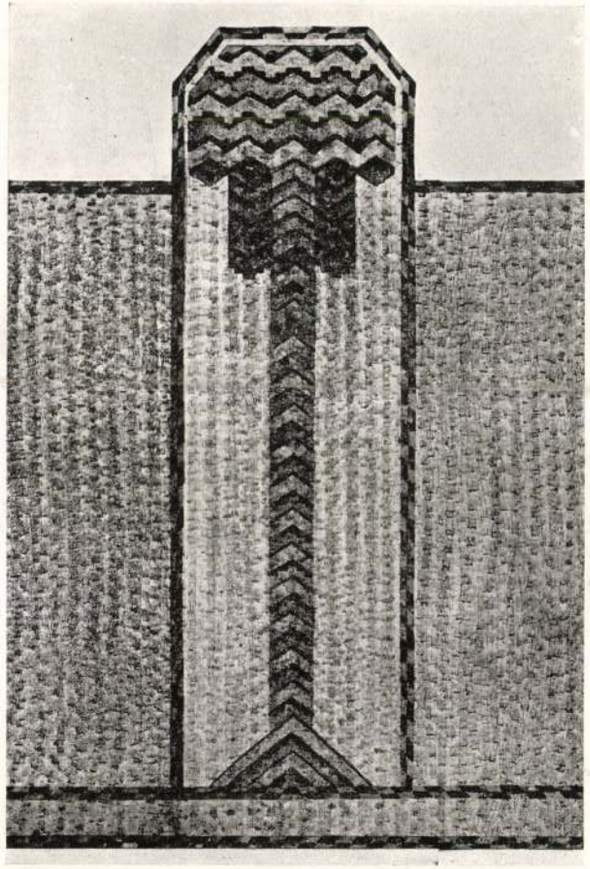

Szobafestés Ruttkay főesperes szobájában. Tervezte: Reitzer Jenő.

TERVEZTE: FÜHRER MIKLÓS.

MDK

Krisztián Sándor

készitette a Vas Béla által tervezett "Előcsarnok" falainak kőszobrászmunkáit és a kandallót. Repr.

Magyar Iparművészet 1909. 124.l.

MDK

Krisztián Sándor

készitette a Vas Béla által tervezett "Fogadó-szoba" gipsz-szobrászmunkáit. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1909. 138.1.

MDK

Krisztián Sándor, szobrászmüvész

64 éves korában elhunyt. Hosszu időn át volt az Iparmüvészeti Társ. tagja. A magyar müipar egyik igen kiváló müvelője volt.

In Memoriam.

Magyar Iparmüvészet. 1940.

MDK

Krisztián Sándor és Varga Oszkár

készitették a Budapesti Forum-filmszinház dekorativ szobrászmunkáját Janszky Béla és Szivessy Tibor tervei szerint

Magyar Iparmüvészet 1927. 1-2. sz.

MDK

Krisztián Sándor

Relief a kapuzaton, mintázta fenti. Repr.

" " " " " "

A nyiregyházai gör. kat. egyház bérpalotája. Magyar Építőművészet 1909. 5. sz. 20,21.l.

Kristian Sándor.

zebráit

U. 1436.

Az alábbi palota összes bronz és feinmunkait Rainer Károly épitész tervei szerint fluti mintázta.

Rainer Károly: A Hazai Bank új palotája.

Budapesti Hirlap

1914. ápr. 26.

Ölpár Jenn

ro Nruak

ttsága elnöke.

Budapest

KRISZTIÁN Sándor rajzai

Munkái a nyíregyházi görögkat. püspöki palotában
1909.?

M. Építőipar, 1997/9-2. 25. ill

YAR ÉPÍTŐIPAR-t!

az építőipar egész terüle-

zés, kivitelezés eredmé-
erkezetgyártási fejleszté-
kozás, privatizáció,
esztés az építőiparban,
tetőtérbeépítés,
öldi sajtótájékoztatókból,

lágkiállítás.

edményeivel forduljon a

4. Tel.: 2511-699/11

Ft, 1/2 évre: 576,— Ft.
Ft, 1/2 oldalon: 12 eFt.

Krisztián Sándor

Hajts Lajos síreml. († 1933)

29/II-1-22

Rákoskeresztur

való fáradozását utólag is nagyon
az alkudozás okba. A családnak,
óhaja és ambiciója volt, hogy: én
onban a pénz fontosabb lett nekik
kel léptek föl, még azután is, mi-
ötöttem a szerződést. Nekem csak
pok érte, mert az én számomra meg-
Lyka fogja csinálni.[5]
nyáron hosszabb időt gondol itt
re körül kell néznie itt előbb,
ás elég kényelmes. Reggel pontosan
eti p. [álva]u. [dvar] ról, azzal lejön Pécsig,
i]é. [rdekü]
asutra s Pécsváradra ér 2 h 16 p-kor.
nált jegyet, akkor - ugy tudom
ni, hanem a régi jeggyel lehet

1014

~~Gabay Sándor~~

Krisztián Sándor

Lorencz Károly

1935-ben az alábbi templom tornyának ujjá építése alkalmával a kőszobrász munkáhat fentiek végezték.

Fridrich Sajós: A Budavári Koronázó Főtemplom (Mátyás-templom) folyamatban levő restaurálásának ismertetése.

Városkultura 1935. 337 l.

22.

23.

KRISZTIÁN [Sándor] szobrász

Bp.,XIV.Korong u.15. műteremháza

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992
Adattár 49.

Krisztián Sándor.

Az Ady Endre-szémlék elké-
szítésének pályázatán részt vesz.

Magyarság, 1928. febr. 9.

Kriesztián Sándor.

Részt vesz az Ady Endre-sér-emlék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

Ungár

női divatáruháza
BUDAPEST, IV.
Kossuth Lajos-u. 2.

FÖLDSZINTEN:
Francia ruhák, bluzok, pongyolák, aljak.
Ujonnan berendezett női-kalap osztály.

FÉLEMELETEN:
Leánykabátok és gyermek-köpenyek.

I. EMELETEN:
Kosztümök, felöltők, szőrmekabátok, bundák.

II. EMELETEN:
LIFT! Postai expedició. LIFT!
Kérje
a most megjelent Divattudósitót!

Szabott árak! Telefon 922.

„PICKLIN"
által védekezhetünk legbiztosabban a lakásban érezhető léghuzat ellen.
„PICKLIN"
szabadalmazott
vászon falsarokvédő
Cégtulajdonos:
PICK EMIL
BUDAPEST,
VI, Podmaniczky-u. 63.
Telefon 120-55. sz.

HORTI JÓZSEF

műipari tervező, műasztalos

Budapest, VI, Váci-körut 37. sz.

Telefonszám 150-36.

Saját készitményü butorokból izlésesen berendezett butorterem.

Krisztián Sándor

szobrász

Műterem: Budapest, VII., Gyarmat-u. 12.

Telefon: 24—64.

Művészi kandallók, kutak, virágtartók tervezése és készitése.

EL NE MULLASSZA

NAGYSZABÁSU ÉS LEGMODERNEBB

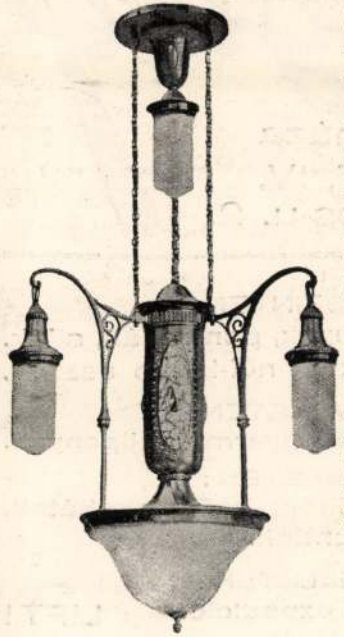

GÁZ- ÉS VILLAMOS-CSILLÁR

MINTATERMEINKET MEGTEKINTENI.

GÁZ FŐZŐK, FŰTŐK, VASALÓK, DISZES RADIATOROK, KANDALLÓK

ÁLTALÁNOS GÁZIZZÓFÉNY R.-T. BUDAPEST,

VII. KER., VÖRÖSMARTY-UTCA 5. SZ.

TELEFON: JÓZSEF 16-14, 16—15, 39—42. SZ.

MDK

Krisztián Sándor

Székács-villa, repr. /Kerti kut/

Magyar Építőművészet 1913. 2. sz.

MDK

Krisztián Sándor

Szalay József siremléke, repr.

Breuer Szilárd siremléke, repr.

Képzőművészet 1934. 164.l.

MDK

Krisztián Sándor szobrász

Vállalkozók Közlönye 1908. okt. 7. /Hirdetés/.
7.1.

.

közlemény . . . . . 117. lap
éremlelet . . . . . 125. »
pénzeinek változatai . . . . . 135. »
. . . . . 137. »
. . . . . 138. »
. . . . . 144. »
. . . . . 146. »
ia kivonata . . . . . 148. »
tetének *címlapja, tartalomjegyzéke* és

12. *Társulati élet*, tiszti- és taglievsor. . . .
13. E füzet tartalmának *német* és *francia* kivon
Melléklet: A Numizmatikai Közlöny V. (190
jegyzéke és betűrendes tárgymutatója.

II. FÜZE

14. *Gohl Ödön:* Weszerle József (képtáblával).
15. » » Numizmatikai ritkaságok; Plaut
16. » » A szalacskai kelta pénzverő és
17. *Rampacher Pál:* Bethlen Gábor 1620. évi t
18. *Petrikovich János dr. és G.—:* Éremleletek
19. *Ujdonságok* . . . . . .
20. *——n: Különfélék* . . . . . .
21. *Az éremkedvelők egyesületének pályázata* .
22. *G.— és dr. Petrikovich János:* Múzeumok,
23. *Ötvös Gábor:* Irodalom . . . . . .
24. *Érem- és könyvvásár* . . . . . .
25. *Társulati élet* . . . . . .
26. E füzet tartalmának *német* és *francia* kivon

Krisztián
~~Christian~~ Sándor

Jánszky Béla terve nerint faragta köbe Benczúr Gyula mauzoleumát

Neogrády István:
Benczúrfalva.
OMKT Évk. 1930. 81. l.

elkérem a t. Elnökséget, közölje, hogy
y fizetési osztály illetményeit élvezi.
, 1929. junius hó 7-én.
iszter rendeletéből:

miniszteri o.tanácsos.

ga t. Elnökségének,

B u d a p e s t.-

MDK

Krisztián Sándor és Varga Oszkár

Selyemernyős facsillár, falikar, Konzolrészletek. Mintázták fentiek, repr.

Gerő Ö.: A Forum-szinház átépitése.
Magyar Iparművészet 1927. 1-2. sz. 10.1.

MDK

Krisztián Sándor és Varga Oszkár

A Forum-filmszinház. Proszcénium-részlet. Mintázták fentiek, repr.

Gerő Ö.: A Forum-szinház átépitése.
Magyar Iparmüvészet 1927. 1-2. sz. 16.1.

M.D.K.

Krisztián Sándor szobrász

Fiával, Krisztián Tibor épitő-iparmüvésszel együtt készitette, illetve tervezte a kézmüvesipari kiállitás mintaudvarát, amely a lap szerint igen nagy feltünést keltett.
A továbbiakban a lap mint céget is megemliti, ahol "rengeteg müvésziesen megtervezett siremlék. is készül.
Fényképrepr. a mintaudvarról.

A kézmüvesipari tárlat dióhéjban c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 16-22. XVIII. évf. 38. sz. 118-124. l.

MDK

Krisztián Sándor és Tibor

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz, 64.l.

KRISZTIÁN Sándor

KISS Péter: Gyűjtemények és múzeumok Egerben 1951-ig. IV. + Függelék: Az Egri Kaszinó által...Egerben, magántulajdonban lévő műtárgyakból rendezett retrospectiv kiállítás katalógusa, 1924. aug. 30 - szept.8. = Agria, XXV/XXVI. (1990) 708.

74. KRISZTIÁN SÁNDOR
Medvével játszó gyermekek. (Gipsz-szobormű.) – Tulajdonosa: Szőke Jenő úr.

Krisztián Sándor
Medvével játszó gyermekek, gipsz

Egri Kaszinó kiáll. Eger, 1924. 14 l.

MDK

Krisztián Sándor

Medvével játszó gyermekek, gipsz

Az Egri Kaszinó kiáll. kat. Eger, 1924. aug.

14. l.

MDK

Kristian Mihály

kassai céhmester 1715-ben

Wick B: A kassai szt.Rozália-kápolna története.
Kosice 1935. 89. l.

Krisztián János

ötvös

1833 szept. 12 Nagyszombat.

Prágai származású.

Kapmagyarországi ötvösök 39 l.

…szú hajat, bajuszt és körszakált hord. Kön-
~~…~~ zsinóros. Felirata a kép alatt két

… S.
…m Colonellus."

…retnek 7.2 : 5.5 cm.

…er.
…arische Chronica. Zu finden in Nürn-
…mmsthändlern 1663.

…. 8452.

152/93 No 97

Kristiani Alajos festő

Czegléd.

A magy. orsz. kőnszek neve
es lakhelye O M K Tévkönyve 1865
240-45.1.

Krisztián Tibor

butortervező

1915-20

Éimisk 1930. 85. l.

...dul~~...~~tan, ~~...~~ talapzatra helyez~~...~~ett tajásdad,
...ányok, koronaés palást díszítenek. ~~...~~ Koronája
...ia, bajusza és szakálla hosszú; palástja fe-
...ásel. Felirata a kép alatt két sorban:

...S

... draperián:
... Virtus. Lucam.
... sculpsit Graecij"
...: 27·5 : 17·3 cm.

~~...~~. 9625.
... Graecii.
...yriae. (1728. P. II. p. ~~...~~ 60.

311/97: IIII. c)

Kriesztian Tibor

ipam.

Erz. 1928

Krisztián Tibor.

íparmúvész

l.

Kelenyi Tov. könyvt tört

54. l.

361

1907

eczember 5-én. ugyanott 1661 november 2.

L, a mely

okkal
~~gal~~ felakasztott, különféle kerti
tott koszorú L egy fülkébe helyezett,
i mellszobrot, ~~a melynek felirata:~~
örül. A női alak kissé balra néz és
tan viseli. Középütt elválasztott
ak fürtjei leomlanak. A feje fölé
Rosa, Syringa (Orgona), Cheiran-
erberis (Borbolya-fa) és Cytisus
alsó csoportjában pedig a rózsákon kívül
Lonicera Caprifolium, Nerium
tis, Anemone (Szélvirág), Syringa,
ágait szemlélhetjük. Oldalt és fe-
ajú rózsák dominálnak.
5.7 cm.
zember 17-én Goudsticker Jakabtól
vétel jóváhagyatott az 1907 feb-
sz. leirattal. (251-907).

M.D.K.

Krisztián Tibor épitő-iparmüvész

Atyjával, Krisztián Sándor szobrásszal együtt tervezte a kézmüvesipari kiállitás mintaudvarát, amely a cikk szerint nagy feltünést keltett.

Fényképrepr. a mintaudvarról.

A kézmüvesipari tárlat dióhéjban c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 16-22. XVIII. évf.
38. sz. 118-124. l.

Krisztián Tibor

Részt vesz az Ady Endre-
szemlék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

MDK

Krisztián Tibor és Sándor

részt vett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

MDK

Krisztián Tibor és Darabos János

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz, 64.l.

Kristiani

l.

Lykanomzromantika

97. l.

(Kristiani
„pinx 1856"

„Baráti emlékül
Dombyátul urnak)

Kiss Bálint Pesthes ~~[illegible]~~ János
buesuja a festmégyenek
másolata. Temesvár
ott Óhegyi Jan Mlajdona.

Láttam 1924. XI. 3.

Krisztiani Alajos

debreczeni reáls-
kola és ref
kollegium
tanára volt
Daróczy sandor
szerint jó fest
volt.

Meghalt
1888 Körül
Debreczenben

Az isk. értes. tóbol
megállapitandó.

Érkezett 1905 máj. 16.

422/1905 sz. (Bpest, 1905 máj. 16.)

Fejérpataky László, orsz. fel. beterjeszti felügyelő utai-
nak teroczetét. (Tudomásul. XI. 6.)

Krisztiani Alajos

rajztanár

Cegléd, Debre-
cen

l.

Lykaközöns

117 l

muv.

i. 7

1 köt. 4r.

Szendrei

János

Ornágos magyar történeti

Ötvösmű-Kiállítási emlék.

Tizenhat fényrép-nyomatú táblával készítette

és kiadja Divald Károly.

Kiállítás. 761

Krisztiány Alajos debreceni rajztanár

nőrendékeinek kiállítása ugyanott,

1882

Budapesti Hírlap 1882. VII. 16

194 sz. 3.o. (Sz. és Ki)

Krisztiáni Alajos

A cegléd Tancsics Mihály iskolában működött.

Hidvégi Lajos: Rejszőműveszeti hagyományok Cegléden.

Rajztanítás 1973/3 32 old.

KRISZTIÁNYI Alajos

Kiállít. a művésztanárok
Debrecenben (1813-1996)
címen a Déri Múzeumban
„EGYKORI ÉS MAI MŰVÉSZTANÁROK"
LÁSD: KISS SÁMUEL

Hajdú-bihari Napló: 1996. aug. 2. péntek.

Elsősorban a budai ásatási anyagokra támaszkodó, jelentős összefoglalások a legújabb nemzetközi szakirodalom áttekintésével: H. Gyürky K.: Glasfunde aus dem 13–14. Jahrhundert im mittelalterlichen Dominikanerkloster von Buda. AcAr 23(1971) 199–220; uő: Középkori üvegleletek Budáról (Rekonstrukciós módszerek). Communicationes Archeologicae Hungariae 1982. 153–165; uő: Forschungen auf dem Gebiete des mittelalterlichen Buda: ein unbekanntes Wohnhaus und der Ursprung eines Destillierkolbens. AcAr 34(1982) 177–211; uő: A 14. század üvegtípusai a budai régészeti leletanyagban. BpR 25(1984) 49–62.

14. századi anyagközlések: Holl I.: Mittelalterliche Funde aus einem Brunnen von Buda. Bp. 1966. 36–38; Melis K.: A budavári Disz tér 8. sz. telken feltárt kút leletei. BpR 23(1973) 200–201; Marosi E.: Üveg- és kisművészeti importtárgyak. I. Lajos 1982. 163–164.

15. századi budai adatok. Gerevich L.: Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig. BpTört 1973. 288, 326; általános áttekintés a század 2. feléről: H. Gyürky, K.: Gläser. Schallaburg 1982. 312–313. További adatok és anyagközlés, részben már a század végéről: Holl I.: Sopron középkori városfalai III. AÉ 98(1971) 35–38; uő: Glasfunde des 15–16. Jahrhunderts aus dem Hause eines

Krisztik Béla

foto

Cegléd

Hold u. 8.

MKSz 1947

Krisztik Béla, Cegléd
Csendélet, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll. Ernst Múz. 1947. júl. 9 l.

Arisztik Béla festő M.D.K.

Művei a kiállitáson

Ikvai Nándor: Ceglédi festők

Kiállitás a ceglédi Kossuth Muzeumban

pest megyei H irlap 1964.junius 12. 3.l.

M.D.K.

M. D. K.

KRISZTIK Pál építész

Miskolc - Csabai kapu, lakó épület
(Repr.)

Major Máté: „Vidéki" építészet
Magyar Építőművészet 1958 (VII.) 4/5. sz.
120. l.

Krisztik Béla

Begléden dolgozik.

Hidvégi Lajos: Képzőművészeti hagyományok Begléden.

Raptanitás 1973/3 32 old.

KRISZTICS Árpád épitén

Épitészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp. OMHv. Ép.Muz.,1992

-120.

értelmiséget, a kialakuló
országi életre berendezked
koznak a régi megrendelők,
csak korszakunk végén és u
helyreállitandó - nagyszab
Eger stb./. A korábbi össz
sém nagyszabású oltáregyüt
/Szentháromság vagy Mária
zetes alkotásai korunknak.
csökkenése mellett mind fo
egyházaknak, ez azonban -
felelően - elsősorban az é
templom berendezésekben je
szeteket kevésbbé érinti.
másodlagos ösztönzést nyúj
keleti templomok és általá
emlékcsoport mint sajátos
érdemelne az eddigieknél/.

Kisztics Árpád.

gróf Esterházy Móric pályázatot tűzött ki a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre, melyre pályamüvét beküldötte.

Nemzeti Ujság, 1935. Nov. 16..

Krisztiáni István

rajztanár a

szentesi reálgimná-

zimban az 1926/27.

tanevben

Nagy Imre

Szentes. Magyar

Városok Monografiája

III. Bp. 1928. 203. l.

lás és közokt.min. tárca napló

A hivatalos m

ig

Krisztiani István

festő Szentesen
a társadalmi életben
is szerepet játszik

Nagy István

Szentes. Magyar Vá-
rosok Monografiája
III. Bp. 1928. 218 l.

Tájképfestő; képeit
nem adja el. Tiszamenti
hangulatos részletek, erdők
a témai.

ámu felterjesztésére értesitem a Bi-
rkath. plébánia templom tornyán vég-
tok felülvizsgálása érdekében a ke-
szter urhoz egyidejüleg átiratot in-
gót, hogy afelülvizsgálattal megbi-
ratokat bocsássa rendelkezésére.
bá a Bizottságot, hogy Schulek Fri-
az I-sö költségvetés után . . . . .
. . . . . K 4956.89
. . . . . " 535.71
összesen : K 5492.60 koronában
letdij terhére Schulek Frigyes az

MDK

Krisztiankovits A.

Tájkép, olaj

Szent-György-Czéh XL. Aukc. A Gyüjtő. VII. évf. 7. sz. 1918 máj. 200 1.

Krisztiáni István

mil. Czegléden 1869 Ref

kereszt. vetts.

1889/90 I. II ortalg

1890/91 I II. III "

1891/92 IV "

Kuzsinszky Bálint dr. V. 258.

Krisztiáni István

szül. Czegléden 1869.

Kereszt. isk. ettségi

1888/9 I. I osztály

1888/9 II " "

Thébai menet hár V. 55.

Krisztiáni István

festő, rajztanár

1.

Evők Déri 1941

57. l.

Kriztiáni István

festő

Művészi Ipar

1891. 217. l.

többször

hirlap- és folyóirat-olvasóterme.

annak sorba kirakva, a honnan mindenki
iválasztja a neki tetsző folyóiratot.

Miután a tapasztalat azt mutatja, hogy a
irlapokból az olvasókat főleg az állásokra
onatkozó hirdetések érdeklik, egyik-másik
önyvtárban e hirdetéseket kivágják a hirlapok-
ól s az előcsarnok oldalfalain e czélból
ölerősített rudakon függő keretekben teszik
i közszemlére. Például álljon itt az islingtoni
központi könyvtár előcsarnokának egy rész-
ete (4. ábra). A hirdetések csupán a reggeli
órákban 7-től fél 12-ig vannak kifüggesztve.

A komolyabb művek olvasására szolgáló s
rendszerint az első emeleten elhelyezett

Krisztiáni István

1888/89 – 1891/92

Ferkó pzomfoiskávk

106. l.

HÍREK

Előfizetési árak:

1 hóra . . . . . 3 P
3 hóra . . . . . 7 P

— **Már török szörny is van.** *Istanbulból* jelentik: Törökországnak is van már lochnessi tengeri szörnyetege. Egy motoros hajó utasai, akik Gallipoliba utaztak, nyilt tengeren látták a szörnyet. Azt mondják, hogy öt percig jól megfigyelhették, aztán alábukott a mélységbe és többé nem mutatkozott. Legalább *húsz méter lehetett a hosszúsága*, nyaka jó egy méternyire kiemelkedett a tengerből, teste halszerű, feje azonban *emberi fejhez hasonlit*. Gallipoliban, közel a parthoz, szintén feltűnt a tengeri szörny, *a strandon fürdőzők rémülten menekültek*, pedig a szörny nem mutatott hajlandóságot, hogy megtámadja az embereket. Népvándorlás indult Gallipoliba, látni a tengeri szörnyeteget.

— **Újabb ellentét a bolgár kormány és a papság között.** *Szófiából* jelenti *Az Est* külön tudósítója: A kormány megtiltotta a lelkészkedő papságnak, hogy esküvők, temetések, keresztelők és más egyházi szertartások alkalmával a falusi és városi szegény lakosságtól *díjat szedjenek*. A rendelet a bolgár klérus körében olyan ellenszegülést keltett, hogy *még jobban elmérgesedett a viszony az egyház és az állam között*. A szent zsinat azzal válaszolt a kormány tilalmára, hogy *visszarendelte képviselőit abból a vegyesbizottságból, amely éppen most dolgozik az állam és az egyház megegyezésének tervezetén*.

— **Négylábú kacsa Szentesen.** *Szentesről* jelentik: *Szamosközy* Sándor szentesi asztalosmester felesége vagy húsz kacsát költetett egy hónappal ezelőtt. Az egyik tojásból nagy meglepetésére *négylábú kis kacsa kelt ki*. Meglátogattuk a négylábú kacsát, »aki« ritka helyzetének megfelelő sztárléptekkel totyog az asztalosmester udvarán. Az egyhónapos kacsa makkegészséges, együtt fejlődik a többiekkel. Két rendes, hétköznapi kacsalábon totyog, *harmadik és negyedik lába a jobboldalából nőtt ki a jobblába mögött. A két pótláb lehet vagy öt-hat centiméter hosszú, szabályos úszóhártyával, körmökkel, izekkel, éppen úgy fejlődik, mint gazdája többi testrészei*. A két pótláb a ritka kacsát *nem zavarja, tudomást sem vesz róluk*. A Csongrádmegyei Múzeum szeretné megszerezni a ritka kacsapéldányt, tulajdonosa azonban nem hajlandó megválni a természet játékos kedvének e szörnyszülöttjétől.

— **Megmérgezte magát, majd a sínekre feküdt.** *Győrből* jelenti tudósítónk: Különös módon akart meghalni *Csicsai* Margit 28 éves tatabányai lakos, aki öngyilkossági szándékából *ismeretlen mérget vett be, majd a vonat elé feküdt*. A mozdonyvezető azonban az utolsó pillanatban észrevette a síneken eszméletlenül heverő nőt és leállította a mozdonyt. Az öngyilkost kórházba vitték. Miután öngyilkossági szándékáról lemondani nem akart, *őrizetbe vették*.

— **Öngyilkos lett egy híres debreceni mester-könyvkötő.** *Debrecenből* jelentik: Debrecennek ismert alakja volt *Krisztiáni* Imre könyvkötőmester, aki remekbe készült, muzeális becsü munkáiról volt híres. A hatvanhárom éves, rendkívül alacsony termetü ember nyolc év előtt özvegyen maradt és másodszor is megnősült. Második házassága nem volt szerencsés, a házastársak a mult évben különváltak. *Krisztiáni* eladta az üzletét és egy darabig Budapesten élt. Nemrég visszajött Debrecenbe. Nővérénél lakott, akinek panaszkodott, hogy *nem tud élni a felesége nélkül és öngyilkos lesz, ha az asszony nem tér vissza hozzá*. Az elkeseredett ember tegnap éjjel *felakasztotta magát*. Az öngyilkos könyvkötőmester búcsúlevelet hagyott hátra, amelyben azt irja, hogy *két gazember kergette a halálba*. »*Nem tudjátok, min mentem én keresztül*« — mondja a különös levél.

— **A viszonteladók bármilyen mennyiséget vásárolhatnak a nagyvásártelepen.** Nagy felháborodást keltett a kiskereskedők és a vendéglősök körében az a rendelkezés, hogy 100 kilónál, illetve száz csomagnál *kisebb* mennyiséget *nem szabad eladni a nagyvásártelepen és annak környékén*. A nagyvásártelep felügyelősége a rendelkezésnek *sok érdeket sértő rendelkezéseit a mai napon megváltoztatta*. Uj hirdetményt tett közzé, amelyben figyelmezteti az összes árusokat (akár őstermelők, akár kereskedők), hogy a nagyvásártelep területén *kicsinyben* semmit se szabad eladni. Nem szabad tehát kiszolgálni azokat a háziasszonyokat, akik néhány darab vagy néhány deka, illetve kiló áruért a nagyvásártelepre jönnek. Azokat azonban, akik igazolják, hogy *viszonteladással foglalkoznak* (kiskereskedők, vendéglősök, éteremtulajdonosok, szatócsok, uccai árusok) *bármilyen mennyiséget kérnek, ki kell szolgálni*. A nagyvásártelepen csak *eredeti csomagolásban* (ládában, zsákban, kosárban vagy métermázsánkint százdarabos csomagolásban) szabad eladni. Darabonként, szálanként vagy kilogramonkénti eladás tilos. A nagyvásártelep a nagybani eladás, illetőleg a viszontelárusitói bevásárlás színhelye, ahol a kisháztartások napi kis szükséglete nem fedezhető. A kisháztartások napi ellátása a kicsinyben árusító piacok feladata.

— **Nyilatkozat.** Az alábbi sorok közlését kérik: *Gedő* Lipótot a Munkácsy Céh megrovásban részesitette. Kizárásról szó sem volt. *Hüvös* László és *Perlrott Csaba* Vilmos ellen adtam be kizárási indítványt, melyet a fegyelmi tanács legközelebb tárgyal. *Lázár Béla*.

— **Újabb exhumálások a csökmői temetőben.** *Debrecenből* jelentik: Megírta *Az Est*, hogy a csendőrség a csökmői tömeges arzéngyilkosságok ügyében letartóztatta *Sz. Nagy* Jánosnét, akiről megállapították, hogy *arzénnel látta el a hozzáfordulókat*. A nyomozás ebben az irányban máris eredménnyel járt és dr. *Preineszberger* Jenő vizsgálóbiró *újabb exhumálásokat* rendelt el, amelyek közül kettőt már a napokban foganatosítanak, mert a jelek szerint még sokan vannak az eddig exhumáltakon kívül is, akik nem természetes halállal haltak meg.

— **Házasság.** *Dobay* Géza szikvízgyáros és neje ma ünneplik házasságuk 25. évfordulóját.

— **Serdülő korban** a pattanásos és zsíros arcbőrt javítja és kellően ápolja a Dr. med. László-féle Essencia, Resorcin-szappan és Arcpúder. Kapható Múzeum gyógyszertár, IV., Kossuth Lajos ucca 22. szám. Postai csomagok utánvéttel. Romániában: Nagyvárad, Farkas, Apolló-drogéria.

— **József Ferenc főherceg a Corvin-áruházban.** *József Ferenc* főherceg kedd délután *Szviezsényi* Zoltán miniszteri tanácsos kíséretében megtekintette a Corvin-áruház »*Nyaraljunk Magyarországon!*« című idegenforgalmi és fürdőügyi bemutatóját. A főherceg, akit *Sternberg* Günter igazgató, *Ács* Lipót tanár és *Mohrlüder* Vilmos iparművész kalauzolt, elismerését fejezte ki az áruháznak a magyar idegenforgalomért végzett munkájáért.

— **Fának rohant és kigyulladt egy motorkerékpár.** Súlyos motorkerékpárszerencsétlenség történt ma reggel a Ludoviceum ucca 2. számú ház előtt. *Pratincsák* Mihály 21 éves vasesztergályos és *Hidasi* László 19 éves vasesztergályos a *CK 147* számú motorkerékpáron a Romanelli ucca felé robogott. Egy kerékpáros jött velük szemben, akit ki akartak kerülni. Hogy megakadályozzák az összeütközést, Pratincsák elfordította a kormányt és így a motorkerékpár *nekirohant* egy fának. Mindkét utasa az úttestre zuhant és *súlyos sérüléseket szenvedett*. A motorkerékpár az összeütközés következtében *kigyulladt, a tűzoltók oltották el*. A sebesült vasesztergályosokat a Szent István-kórházba vitték.

— **A posta és a Hungária körút.** *Az Est* folyó évi junius hó 17-iki számában megjelent »*Zavarok az átszámozott Hungária körúton*« című cikkel kapcsolatban *tájékoztatásul* közlöm a tekintetes szerkesztőséggel, hogy Budapest székesfőváros polgármestere a Hungária-alsó, Hungária-közép és Hungária-felső körutak átszámozásáról *a budapesti postaigazgatóságot folyó évi március hónapban értesitette*.

A Hungária körutak átszámozása a postai küldemények kézbesítésénél *zavart nem támasztott*, mert a kézbesítő személyzet arról még az átszámozás megtörténte előtt, tehát *kellő időben* tudomást szerzett.

Tagadhatatlan, hogy *az átszámozás miatt az átmeneti időben a postai kézbesítés körül volt némi nehézség*, de azt a posta a szokott előzékenységgel leküzdötte. Ha most is érkeznek még a régi házszámjelzéssel küldemények a levélhordók által ismert címzettek részére, azokat még a hivatalban *az illetékes kézbesítőhöz juttatják*, úgyhogy nem késnek, ismeretlen címzetteknek szólókat pedig a helyszínen kérdezősködéssel intézik el. Dr. *Bényi*, m. kir. postafőigazgató.

— **Ismeretlen öngyilkos az uccán.** Ma éjszaka a Bérkocsis ucca 23. számú ház előtt ismeretlen férfi a szájába lőtt. Mire a mentők megérkeztek, már halott volt. Ruhájának zsebében *semmiféle személyazonossági okmányt nem találtak*. Holttestét beszállították a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **»Szenzációk a polgármester holnapi jelentésében«** címmel *Az Est* május 3-i számában megjelent cikkem Bednárz Róbert törvényhatósági bizottsági tag, prelátus, esperes-plébános személyével is foglalkozott. Azóta meggyőződtem, hogy cikkemnek Bednárz Róbert őméltóságára vonatkozó része helytelen információk alapján iródott és őszinte sajnálkozásomat fejezem ki, hogy személye téves beállításban szerepelt cikkemben. *Pakots* György.

x **Reumás fájdalmak és meghülés.** Nedvesség, hideg, hirtelen lehülés gyakran válik reumás izületi fájdalmak okozójává. Aspirin-tabletták elősegítik a fájdalmakat előidéző anyagok kiürülését, megbizhatóan és gyorsan szüntetik a fájdalmat. A valódi Aspirin-tabletták ismertető jele a Bayer-kereszt.

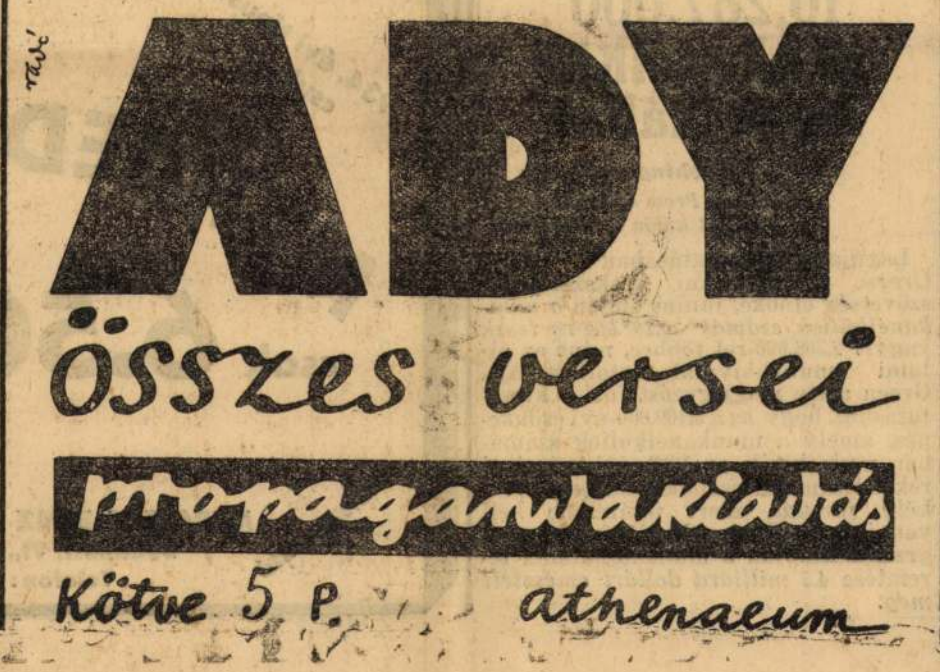

— **A leomló homokfal eltemetett egy kisfiút.** A pestszenterzsébeti kapitányságon még 20-án bejelentették *Dravicz* Antal 11 éves fiú eltűnését. Szülei, akik a Hangyatelepen laknak, úgy tudták, hogy több társával játszani ment. Ma reggel munkások dolgoztak az Átlós út melletti homkdombon. Ásás közben *a homok alatt* holtan találták a kis Dravicz Antalt. A rendőrség feltevése szerint játék közben homokfal zuhanhatott rá, maga alá temette és igy megfulladt a homok alatt.

AZ EST 455—55

Ne sajnálja a fáradságot Minden új hírt azonnal közöljön telefonon velünk:

455—55 AZ EST

— **Névtelen halott a Dunában.** Az Erzsébet híd pesti hídfőjénél ma reggel *ismeretlen férfi holttestét* fogták ki a Dunából. Személyazonosságának megállapítására nyomozás indult.

— **Az angol hajókirály még halála után is ügyes üzletember.** *Londonból* jelentik: *Másfélmillió font örökösödési illetéktől* esett el az angol kincstár egy dúsgazdag hajókirály ügyes manipulációja révén. A napokban halt meg Sir James *Knott*, a dúsgazdag hajózási vállalkozó, aki után *három és félmillió font* maradt. Ezután másfélmillió örökösödési illeték járt volna, de az angol kincstár mégsem kap egy fillért sem, mert a 78 éves milliomos életének utolsó két évét *Jersey szigetén töltötte*. Két évvel ezelőtt nősült, egy 25 éves csinos nőt vett feleségül. Jerseybe vonult vele, ahol birtokot vásárolt. Ősi angol törvények értelmében *Jersey pénzügyi tekintetben nem tartozik az angol kincstár alá* és ezért ezen a szigeten *nincs örökösödési illeték*. Sir James a végrendeletében külön is hangsúlyozta, hogy *jerseyi lakosnak tartja magát*. Vagyonának nagyrészét egy jerseyi kis banknál helyezte el. Ifjú felesége *kétmillió fontot* örökölt a vagyonból, fia pedig másfélmilliót. Ez a fiú különös körülmények között foglalkoztatta egy időben a nyilvánosságot. Hirtelen eltünt hazulról és már-már azt hitték, hogy meghalt, mikor hirtelen *rátaláltak London egy külvárosában, ahol rongyos ruhában járt, apró alkalmi munkákból tengette életét és sejtelme sem volt arról, hogy ő kicsoda*. Az orvosok *annéziás elmezavart* állapitottak meg nála: az emlékezőtehetség különös kiesését, amire csak egészen ritkán van példa a klinikai gyakorlatban. Hosszabb ideig szanatóriumban kezelték és igyekeztek felvilágositani kilétéről. Hirtelen következett be azután a fordulat: úgyszólván egyik napról a másikra nyerte vissza *régi énjét*. Ekkor azonban londoni kalandját felejtette el. Azóta teljesen normális és már hosszabb idő óta *ő vezette apjának irodáját*.

— **Negyven kereskedő nyerte az öt millió frankos főnyereményt.** *Párizsból* jelentik: A nemzeti sorsjáték első húzását tegnap este tartották meg a *Trocadero*-palotában. Az ötmillió frankos főnyereményt *40 saarbourgi kereskedő-család nyerte meg, akik együttesen vásároltak sorsjegyet*. Igy tehát 125.000 frank jut minden tulajdonosra. A *saarbourgi* kereskedők közül egyesek rádió útján értesültek arról, hogy *az övék lett a főnyeremény. Nyomban körüljárták a várost* és felkeltették a többieket is. Egyes vidéken lakó társaik csak ma reggel értesülnek a kellemes újságról.

— **Hétezer postagalamb halála.** *Londonból* jelentik: Az ulsteri postagalambtenyésztő szövetség a délangliai Penzanceből 7000 postagalambot bocsájtott fel, amelyek közül *csak harminc érkezett haza, a többit a vihar a tengerbe sodorta*. A szövetség kárát mint *10.000 fontra* be-

Beszélgetés az expressz étkezőjében Barthouval, aki „imádja Budapestet“

Arlbergi-express, junius 26
(Az Est alkalmi tudósítójától)
(Tudósítás eleje a 14. oldalon)

Szerdán reggel a rendes belgrádi gyorsvonathoz csatolt hálókocsiban érkezett Budapestre *Barthou* francia külügyminiszter, *Rochat* kabinetfőnök és több francia ujságíró kíséretében. A miniszter kocsiját a Budapestről 7 óra 50 perckor induló Arlberg-expresszhez csatolták. Barthou csak budapesti tartózkodása utolsó perceiben volt látható, *addig aludt* hálókocsijában.

Alig indult el azonban a vonat, a francia külügyminiszter kocsijába hívott egy hírlapírót, aki Budapestet jól ismeri és elmagyaráztatta magának az összekötő vasuti hídról elébe táruló panarama részleteit.

Kelenföld után *az étkezőkocsiba ment Barthou, ahol egy órát töltött.* Az étkezőkocsiban *az expresszen szokásos nagy reggelit* ette végig jó hangulatban a francia külügyminiszter. A reggeli *kávéból. vajból, dsemből és hemendexből állott.* Utána gyümölcsöt evett a miniszter. Amikor *a magyar barackot* felszolgálták, mosolyogva jegyezte meg társaságának Barthou:

— *A legjobb barack, amit életemben ettem.*

Az étkezés alatt *élénk társalgás* folyt az étkezőkocsiban, amelyben Barthou vitte a főszerepet. Egyik anekdota követte a másikat és

az étkezőkocsi csak úgy visszhangzott a nevetéstől.

Amíg a vidám reggeli folyt, *a miniszter környezetében* a következőket mondották az utolsó nap eseményeiről:

— Senki sem mondja azt, hogy nem lehet szó revizióról,

hiszen *az élet rohan és a viszonyok változnak.* Csak arról van szó, hogy *a pillanatnyi helyzetben olaj a tűzre a revizió.* A revizió kérdésének *súlyosabb természetű felvetése ma felrobbantaná a puskaporszagú Európát.* Várni kell. Hogy meddig? Azt nem lehet ma megmondani, *lehet, hogy 50 évig, az is lehet, hogy harmincig.*

Véget ért a vidám reggeli, amelyet Barthou *szürke cérnakesztyűvel a kezén* fogyasztott el. Kevéssel Győr előtt *Bassé*, a Havas-ügynökség igazgatója, aki Barthout minden külföldi útjára elkíséri, belépett a fülkébe és közölte, hogy korábbi elhatározása ellenére *Barthou* hajlandó fogadni egy magyar hirlapírót.

A hálókocsi folyosóján már messziről mosolygó arccal, széttárt karokkal jött elém *Barthou* és mosolyogva mondta:

— Jöjjön, kedves kollégám. Én ugyan már 50 éve nem vagyok aktív ujságíró, mégis

kollégámnak érzem

magát, mint ahogy kollégámnak érzek mindenkit, aki ujságban ir és dolgozik. Ismerem a pálya minden nehézségét és bár az előbb azt mondtam, hogy *nem*, most mégis fogadom magát, már csak azért is, hogy lássa és megmondhassa: *nem vagyok emberevő.* Egyetlen kikötésem van, hogy *politikáról nem beszélünk.*

— Nagyon jól ismerem Budapestet. *Háromszor jártam a magyar fővárosban.* Ma voltam ott tulajdonképpen *negyedízben*, bár sajnos nem szállhattam ki az idő rövidsége miatt és azért, mert *túl korán indult tovább a vonat.*

— Azt mondták nekem, hogy Budapesten kifogásolták, hogy legutóbb, amikor Budapesten átutaztam, leeresztett függönyök mellett tartózkodtam a vasúti kocsiban. Kérem, irja meg, hogy

én már 72 éves vagyok, kilenc órakor szoktam lefeküdni,

hacsak nem muszáj, nem maradok ébren. Ezt a lehetőséget ki is használtam Budapesten legutóbb és kívánságomat menynyire respektálták azt legjobban bizonyítja, hogy *a budapesti francia követ sem jött ki a pályaudvarra, hogy üdvözöljön.*

— Mikor szándékozik Budapestre jönni, miniszter úr?

Diplomatikus mosoly jelenik meg az arcán, azután minden szót megfontolva így válaszol:

— *Én imádom Budapestet, a legszebb város Európában.* A város nemcsak *legszebb, legfestőibb és legművészibb, hanem a legmuzikálisabb is.* Ez az oka annak, hogy a legnagyobb örömmel térek vissza Budapestre.

— De mikor, kegyelmes uram?

Csend volt a válasz. Valaki a hátterben az ujságírók közül megszólalt:

— *Talán nemsokára.*

— Én belátom, — folytatta kis szünet után *Barthou* — hogy az ujságíró feladata *nehéz*, mert majdnem azt lehet mondani, hogy ő írja a történelmet. *Nem szabad visszaélnie ezzel a hatalommal.* Én

nem gyülölök senkit

és amint látja, kitünően kialudtam magam, azt is láthatja, hogy *jó étvágyam van és a hangom ereje sem csökkent.*

— Szívesen beszélnék önnel politikáról is, de *az idő most nem alkalmas* erre. Ha eljön hozzám Párizsba, vagy bárhol másutt a közel jövőben külföldön meglát, nyugodtan megállíthat és kérdezhet:

mindenre

fogok válaszolni. Addig is fogadja emlékül ezt az arcképet, amelynek hátlapjára *igazolásul rairom: hogy minden ujságíróval, akár mellettünk, akár ellenünk van, kollégának érzem magam.*

Közben a vonat Hegyeshalomra ért. Rövid itt tartózkodás után tovább indult Bécs, illetve Párizs felé, ahová tíznapos távollét után csütörtök délelőtt 10 órakor érkezik vissza a francia külügyminiszter.

„Nem akarom, hogy miattam nyomorogjatok“ írta egy 13 éves kisfiú és leugrott a harmadik emeletről

— Az Est tudósítójától —

Fűrészporral hintette be a házmester a Csengery ucca 10. számú ház udvarának egyik sarkát. Itt loccsant szét tegnap este negyedtíz órakor egy 13 éves kisdiák koponyája. Azonnal meghalt.

— Csodaszép, okos gyerek volt a Sanyika — mondja munkatársunknak a házfelügyelőné. — Édesanyjával lakott együtt. Imádta édesanyját és nagyon fájt neki, togy még *túlkicsi ahoz, hogy eltartásáról gondoskodhassék.*

A dúsgazdag bajai földbirtokosnő 13 évvel ezelőtt vált el a férjétől. Az asszony nehéz küzdelmet folytatott az élettel, hogy eltarthassa két kisfiát. A nagyobbik fiát vidéki rokonoknál helyezte el, Sándorral, a kisebbikkel, nemrég a fővárosba költözött, ahol hosszú ideig tengődött állás nélkül. Körülbelül három héttel ezelőtt alkalmazták mint *parókakészítőnőt* az egyik belvárosi fodrászszalónban.

A kis Sanyi zárkózott, komoly gyerek volt, iskolatársaival nem pajtáskodott.

— Nagyon »ráment« már az élet erre a szegény kisfiúra — sóhajtotta a kövér szomszédasszony és *szeméből potyognak a könnyek.* — Pedig nem kellett éheznie soha, mert édesanyja olyan asszony, aki

inkább nem vacsorázik

és nem vesz magának ruhát, hogy a gyerekeiről gondoskodhassék. Igaz, nagyon fájt Sanyikának, hogy legutóbb csak a bátyjának tudtak cipőt venni. Sokat szomorkodott emiatt, de azért

ő is odaadta megtakarított egy pengőjét,

hogy a cipőt megvehessék.

Az asszony tegnap este negyed tíz órakor érkezett haza a munkából.

A lakás ajtaját zárva találta.

— Sanyi, nyiss ajtót — kiáltott be a kisfiának.

Ebben a pillanatban

irtózatos puffanást

hallott az udvar felől.

Kirohant.

Kihajtott apacsingéről ismerte fel Sanyikát.

Bent az albérleti lakásban összehajtott papírszalvéta feküdt az asztalon. Erre írt néhánysoros búcsúlevelet Sanyika:

»Kedves Anyám, kedves Testvérem! Nem akarom, hogy tovább nyomorogjatok és én sem birom tovább a nyomorgást. Isten veletek!«

ROOSEVELT ÉDESANYJA AZ Ő „DERÉK FICKÓJÁRÓL“

Párizs, június 27
(Az Est külön tudósítójától)

A *Paris Soir* londoni munkatársa *Southampton*-ba elébe utazott *Roosevelt* amerikai elnök 80 éves anyjának, aki szeretné a kontinens nagy városait meglátogatni. Még a kikötés előtt beszélt a francia hírlapíró az agg matrónával, aki bámulatosan friss, élénkbeszédű és csupa mozgékonyság.

— Az én »boyom« derék fickó, de én nem vagyok elvakult anya és nem látok benne semmi rendkívülit, — mondotta az öreg *Rooseveltné.* — Jól tudom, hogy vannak hibái, gyakran téved, de dícséretére legyen mondva,

mingyárt be is ismeri tévedéseit és talán ez az ő nagy népszerüségének titka.

Egyébként nem akarom kritizálni fiamat, mert az amerikai nevelésnek az az elve, hogy *a szülők ne avatkozzanak gyermekeik dolgába.* Én megnyugtatom magam azzal, hogy *fiamnak bizonyára igaza van.*

Az amerikai viszonyokról azt mondta az elnök édesanyja, hogy a *helyzet napról-napra szemlátomást javul* Két hétig akar Angliában maradni, azután az európai kontinensre utazik.

Egy pillanatra...

Nyári divatként nem lesz kötelező, mint olvassuk, a barna ing a német nemzeti szocialistáknál. Vajjon csak idénydivat lesz-e a másszínű — vagy mondjuk politikailag színtelen színű — ing, avagy átmenet a régi divathoz?

10,267.000 munkanélküli Amerikában

Washington, június 27
(A United Press kábeljelentése)
(Az Est külön tudósítójától)

Legújabb kimutatásában William *Green*, az amerikai szakszervezeti szövetség elnöke, június elején *a munkanélküliek számát 10,267.000-re teszi*, vagyis 2,368.000-rel többre, mint az állami munkahivatal statisztikája. Green azt a megjegyzést fűzi a kimutatáshoz, hogy az a 3,400.000-nyi csökkenés, amely a munkanélküliek számában mutatkozik, az 1933. évi márciusi rekordszámmal szemben *nagyon csekély javulás*, mert tekintetbe kell venni, hogy Roosevelt újjáépítési programja alapján a munkaalkalmak teremtése *4.5 milliárd dollárt emésztett meg.*

1934. évi típusú csukott
1·3 literes, 4 üléses
MERCEDES-BENZ
csak 6.500.- pengő
áramvonalú
lengőtengelyes
MERCEDES-BENZ AUTOMOBIL R.-T.
Budapest, VI., Csata ucca 29.
Telefon: 90-8-90

Krisztik Béla MDK

szerepelt a kiállitáson.

Ikvai Nándor: Ceglédi festők. Kiállitás a ceglédi Kossuth Muzeumban.

Pestmegyei Hirlap. 1964. jun. 12.

M.D.K.

KRISZTIK Pál építész

Sajókeresztúri lakóhely. telepítési terve (1957.)

Major Máté: Vidéki építészet

Magyar Építőművészet 1958.(VII.) 4/5. sz.

124. l.

Krisztik Pál
építész

M.D.K.

A miskolci Ady-hidi magasház
tervezője

Körner József: A III. építészeti kiállítás.
Művészet, 1961. julius – 37 l.

Krisztik Pál

Strand öltöző, Miskolc /Krisztik Pál, Szőkedencsi Géza építészek/. - Müszaki Tervezés, 1968.6.sz. 31.l. - Magyar Építőipar, 1968.1.sz. 34. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l. 155. l.

Krisztik Pál

Építész műve: 400 fős leánykollégium és 12 tantermes gimnázium, Miskolc, Pálóczy-utca. - Műszaki Tervezés, 1968. 6. sz. 17-18. l. - Magyar Építőipar, 1968. 1. sz. 17. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

155.1.

Literatur [illegible]

[illegible]

Kripztik Pál

tervezte a Miskolc-i leánykollegiumot.

1966. 41o. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet

1867-1967. Budapest 1970.

137 f

Kristik Pál

Miskolc - Győri kapui lakótelep. /rövid képes ismertetés/. Városrendező: Pehete Miklós, építészek Cservenyák Lászlóné, Deák Ferenc, Kristik Pál, Rózsa Sándor, Statikus Dósai István, mélyépítés: Szabó Zoltán, kerttervező Tóth Tihamérné.

Karpati Ferenc: Borsod építészetéről.
Magy.ép.ip. 1971.11-12.sz. 617-621.l.

Kresztik Pál, építén

L: Roth János

Timon U. Interarch '83

Magyar 62

Építőművészet. Pr. 1983 83/6

Krisztik Pál

Miskolc, Győri kapu Dél lakótelep, 20 tt-es általános iskola. Építész Krisztok Pál, statikus Dénesi István. Képes ismertetés/

652-656.l.

Magy.ép.ip. 1971.11-12.sz.

Krivátsy-Szűts György és a Műbarát

Oltárkép az első városmajori Jézus Szíve katolikus templom számára

A borítón:
Feleségem

KRIVÁTSY-SZŰTS GYÖRGY ÉS A MŰBARÁT

Krivátsy-Szűts György és a Műbarát

Konok Tamás
ELŐSZÓ

Szücs György
KRIVÁTSY-SZŰTS GYÖRGY ÉS
A MŰBARÁT

A MŰBARÁT KIÁLLÍTÁSAI

Krivátsy-Szűts Péter
A ZONGORA ALÓL
Fiatalkori emlékezések

UTÓIRAT

© Krivátsy-Szűts Péter, 1999
© Szücs György, 1999

Fotók:
Krivátsy-Szűts Péter
Mester Tibor (Budapest)
Tim Barnwell (USA)

A kiadó köszönetet mond közreműködésükért az alábbi személyeknek:
Kontulyné Fuchs Hajnalka (Bp.), Dr. Kovács Ilona (Bp.),
Krasznay Péterné (Bp.), Ottovay László (Bp.), Sugár András (Bp.)

További köszönet:
Borian Tibor (Piarista Gimnázium, Bp.), Dr. Burány Mihály (Esztergom–Budapest),
Horváth Ágnes (Bp.), Horváth Gyula (Bp.),
Sabrina Norlander (The Swedish National Art Museums, Stockholm),
Szatmári Gizella (Bp.), Vörös Gézáné (Bp.)

A kötetet Illyés Éva tervezte

Megjelent TYPOGRAFIKA KFT. gondozásában Békéscsabán, 1999-ben
Printed in Hungary

ISBN 963 03 8617 8

KONOK TAMÁS

Előszó

Évszázadunk magyar művészetének múltjában számos életmű vár még feldolgozásra. Az idő múlásával a kortársak és barátok sora ritkul, akik tanúi voltak a múlt ma már kevéssé ismert alkotóinak, kik pótolni tudnák a történelem feltáratlan fehér foltjait. Ez a kötet egy elfelejtett művész, Krivátsy-Szűts György festő, tanár és a két háború között eltelt idő egyik jeles műpártolójának életútját hivatott bemutatni.

Azon kevesek közé tartozom, akik őt még személyesen ismerték. Az ötvenes évek elején fia, Krivátsy-Szűts Péter, jó barátom megkért, hogy fessem meg édesapja arcképét. Végzős főiskolás voltam, és ez volt első „privát" megrendelésem, így örömmel vállalkoztam a feladatra. Hetekig jártam a Bimbó úti – az időben még idillien csendes rózsadombi – házukba. Otthonuk különösen vonzó benyomást tett rám: a gondozott kert, a fehérre festett világos szobák, a szép tárgyak, a nemes ívű bútorok és a falakon függő képek együttese művészi légkört árasztott. A környezet az ott lakók lelkét tükrözte. Finom csend vett körül mindent. Feleségével együtt mint családtagot végtelen szívélyességgel fogadtak. Az élénk szemű, finom, arisztokratikus megjelenésű úr most is előttem van, amint galambszürke öltönyben, kissé lehajtott fejjel ül a fotelban, törékeny, hosszú ujjú kezét ölében tartva. Munka közben kölcsönös megismerés alakult ki a festő és modellje között. Halkan idézte fel a múltat: tanárait, Ferenczyt, Fényes Adolfot, Vasza-

Krivátsy-Szűts György Konok Tamás róla festett portréja előtt

ryt, az általa alapított „Városmajori Művésztelep", a „Képkultúra" egyesülete és a Műbarát kiállítóhelyiség mozgalmas eseményeit. Beszélt az ott kiállító művészekről – Rudnay, Glatz Oszkár, Aba-Novák Vilmos, Molnár-C. Pál, Szabó Vladimir neve került szóba – és mesteremről, Bernáth Aurélról. Nekem, a fiatal kezdőnek ezek a beszélgetések a háború előtti idők művészéletének világába adtak betekintést. Azon ritka festőművészek közé tartozott, akikből kiváló szervező és műkereskedő lett. Tevékenysége céljának elsősorban a művek szellemi kvalitásának népszerűsítését és terjesztését tartotta. Számos fiatal tehetségnek és művésznek nyújtott segítséget és megélhetést, ami különösen a gazdasági világkrízis évtizedében óriási teljesítménynek számított.

Képeiről és festői munkásságáról keveset beszélt. Úgy éreztem, szerénysége tiltotta, és talán súlyos betegségének nyomasztó tudata is, amikor már nem lehetett a fiatalon megszakadt művészi utat újrakezdeni. Nagy ígéretnek indult. 1920-ban tűnt fel és jelentős sikert aratott „Fehér börtön" című aktfestményével. Majd egymás után nyerte a Műcsarnok kitüntetéseit, többek között a Ferenc József jubileumi díjat, majd a Nemzeti Szalonban a Főváros I. díját. Néhány műve még akkor azt a szobát díszítette, ahol a róla készült portrét festettem. Nemes veretű, míves képeiről ugyanaz a rend és nyugalom sugárzott, mint személyéből. Úgy gondolom, hogy a kevés számú megmaradt műve szerves és fontos értéke annak a kornak, ami ma már történelem.

SZÜCS GYÖRGY

Krivátsy-Szűts György és a Műbarát

A MŰBARÁT INDULÁSA

1940. május 8-án új kiállítóhely nyitotta meg a kapuit a Belvárosban. A napilapok örömmel üdvözölték az eseményt, hiszen a politikai és a gazdasági helyzet nem kedvezett a kulturális akcióknak.[1] A Vigadó és az Akadémia között félúton található galéria szerencsésen közel esett a korszak legjobb kiállítóhelyeihez: az Erzsébet téren a Nemzeti Szalon, a Kossuth utcában a Műterem, illetve az Akadémia utcában a Tamás Galéria kínált gazdag kortárs anyagot a látogatóknak.

Korábban az utcában pár házzal lejjebb működött a Szőnyi Istvánt, Kmetty Jánost, Czóbel Bélát, Bernáth Aurélt, Aba-Novák Vilmost kiállító Fränkel Szalon, az intézmény szomszédságában pedig az egykori Ritz Szálló utódja, a forgalmas Duna Palota állott. A Műbarát a szállodatömb Mária Valéria (ma: Apáczai Csere János) utca 12. sz. alatti földszintjét és alagsorát bérelte. Az akkori tárlatlátogató közönség a századforduló idején alapított képtárak, múzeumok természetes fénnyel megvilágított belső tereinek ismeretében elsősorban a megszokott tetővilágítás hiányát kifogásolta. „A Mária Valéria utcában új kiállítási helyiség nyílt meg, amely túlnyomó részben mesterséges világításra szorul. Befogadóképessége körülbelül akkora, mint a megszűnt Fränkel-szaloné" – számolt be az eseményről Farkas

Zoltán.[2] „Az új helyiség téres, tágas, berendezése egyszerű, de ízléses, s ha a világítása túlnyomórészt mesterséges is, ebben a tekintetben nem vagyunk nagyon elkényeztetve" – fogalmazta meg szintén első benyomásait Elek Artúr.[3] Ma már a kifinomult világítástechnika, a jól elhelyezett fényforrások használata miatt a jelenlegi kisgaléria többsége inkább előképet láthat a Műbarát térszervezésében.

A kiállítóhely programját jól foglalta össze a Pesti Hírlap beszámolója: „Ez az új kiállító helyiség egyformán szolgálni akarja a művészek és a művásárlók szempontjait, egyrészt bevezetve a közönséget a jó művészet megismerésébe és értékelésébe, másrészt a mai magyar képzőművészeket közelebb hozva a vásárlóközönséghez. Ezzel egyúttal eléri azt, hogy a maga részéről is kiküszöbölni segíti képzőművészetünk válságának egyik okát, a tömegáruk elburjánzását az igazi művészeti alkotások rovására."[4]

A Műbarát szakmai felügyeletét az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács látta el. A testület 1934-ben Hóman Bálint kultuszminiszter kezdeményezésére azzal a céllal alakult meg, hogy az irodalmi, zenei és képzőművészeti kérdésekben a kormány tanácsadó és véleményező szerve legyen. A képzőművészeti szaktanács kiállítási, vásárlási stb. szakbizottságaiba a legfontosabb országos intézmények – Magyar Nemzeti Múzeum, Országos Magyar Szépművészeti Múzeum, Székesfővárosi Képtár – vezetőit nevezték ki.[5]

A szakmai felügyelet és az első kiállítás, amelyet Csánky Dénes, a Szépművészeti Múzeum igazgatója rendezett, magas minőséget sejtetett. Visszatekintés jelleggel a klasszikus magyar művészek – Markó Károly, Lotz Károly, Székely Bertalan, Munkácsy Mihály, Bihari

Sándor – vázlatai mellé a kortársak munkáit sorakoztatta fel az indító tárlat. A kiállításra maga a Szépművészeti Múzeum kölcsönözte az anyag zömét, de a válogatás legfőbb értéke az volt, hogy a már „befutott" alkotók mellett a fiatalabbak szintén bemutatkozhattak, így a közönség Mattioni Eszter, Hincz Gyula, Halápy János, Bartha László, Vit Tibor stb. munkáját is láthatta.[6]

A kiállítóterem alapítója és vezetője Krivátsy-Szűts György festőművész-tanár volt.[7]

A FESTŐ ÉS A TANÁR

Krivátsy-Szűts festészetével 1920-ban lépett a nyilvánosság elé: a Műcsarnok tavaszi kiállításán a *Fehér börtön* című aktját állította ki. Még abban az esztendőben elnyerte a Horváth Károly-díjat, majd 1922-ben a Székesfőváros Ferenc József jubileumi díját kapta meg. A *Fehér börtön* kezdeti sikerére jellemző, hogy 1922-ben egy reprezentatív magyar kiállításon is szerepelt Stockholmban,[8] miközben a Képzőművészeti Főiskola az 1921/22-es tanév második félévében még jegyzi a rajztanárjelöltek továbbképző hallgatói között.[9]

1920 után is rendszeresen részt vett a Műcsarnok tárlatain: az 1921-es őszi kiállításon *(Felszabadulást!, Jóleső mozdulat, A nő és a férfi)*, az 1922-es őszi *(Zöldfoteles akt)*, illetve a jubileumi tárlaton *(Dr. Erdély Lajosné arcképe, Feleségem arcképe)* s a következő évben a tavaszi kiállításon *(Feleségem arcképe, Cs. Szabó Jenőné)*. 1922-ben a magyar rajztanárok egyesületének kiállítására *Chopin* című olajfestményét küldte be a Nemzeti Szalonba.

A reprodukciókban, illetve a család tulajdonában eredetiben fennmaradt alig kéttucatnyi mű alapján kell képet alkotnunk Krivátsy-Szűts festői munkásságáról. Némi támpontot ad, hogy pár munkája még életében közgyűjte-

Fénykép a művészről 30 éves korában

ménybe került.[10] Szinte csak statisztikai alapon beszélhetünk néhány tájképéről, portréjáról és aktos kompozíciójáról.[11] Krivátsy-Szűts részben a kereseti lehetőségek miatt készített portrékat, mint például *Károlyi Alajos*ról és feleségéről 1924-ben, de ezek nem bírnak különösebb művészettörténeti jelentőséggel, annak ellenére, hogy az arisztokrata pár megszokott nemesi kellékeik nélkül, „magánemberként" lép elénk. Nagy szeretettel festette meg azonban feleségét, akiről két olajképe maradt fenn. A családi tulajdonban lévő 1922-es profilváltozat stílusa a művész akadémiai tanultságáról ad számot, eltalált beállítása, a nőalak alig érzékelhető mosolya és felhúzott válla utolérhetetlen bájt kölcsönöz a képnek. Kevésbé sikerült a következő évben festett, feleségét már asszonyként ábrázoló portréja (*Ablaknál*, MNG). A színesebb és könnyedebb ecsetkezelés sem tudja a beállítás merevségét oldani, s képletesen szólva az előző portréval való rokonságát csak az arc hasonlósága bizonyítja. Néhány tájképe alapján csupán regisztrálni tudjuk azt a tényt, hogy Krivátsy-Szűts a tízes évek végén a szolnoki művésztelepen is dolgozott, ahol Fényes Adolf volt a mestere. Az 1921-ben megfestett „Mürielemnek – feleségemnek" (ajánlott) kisebb méretű képe ügyes kompozíciós megoldással egyesíti a szobabelső és az ablakból látható kertrészlet hangulatát. A bal oldalon, háttal álló nőalak vágyódó-melankolikus pillantásainak az ablakosztások geometrikus rendje sem szab határt.[12]

Már a kortársak is felfigyeltek arra, hogy a művész furcsa címadású aktképei mögött valamiféle mögöttes jelentés húzódhat meg. Az 1920-as *Fehér börtön* sajnos lappang, csupán reprodukcióban ismerjük,[13] de figyelemre méltó, hogy a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállításai kapcsán Lyka Károly Szőnyi István, illetve Feszty Masa és Krivátsy-Szűts festményeit hozza példának arra, hogy vannak ígéretes tehetségek a fiatalok között. „Nevezetesen Feszty Masa festése hasonlít egy sokszínű opálhoz, amelyen most folyik a csiszolás, a biztos formákba való tömörítés folyamata, holott például Krivátsy-Szűts aktképén éppen ellenkezőn a formális alakítás (tudatos munka) útja már pontosan adva van, amin most már egy belterjesebb meggazdagodás várható."[14] Az 1922-es Ferenc József-díj elnyerése után Krivátsy-

Fehér börtön, 1920
A kép szerepelt a stockholmi magyar kiállításon, ahol rögtön meg is vették. Azóta ismeretlen helyen van. Krivátsy-Szűts György ezzel a képpel alapozta meg művészi hírnevét

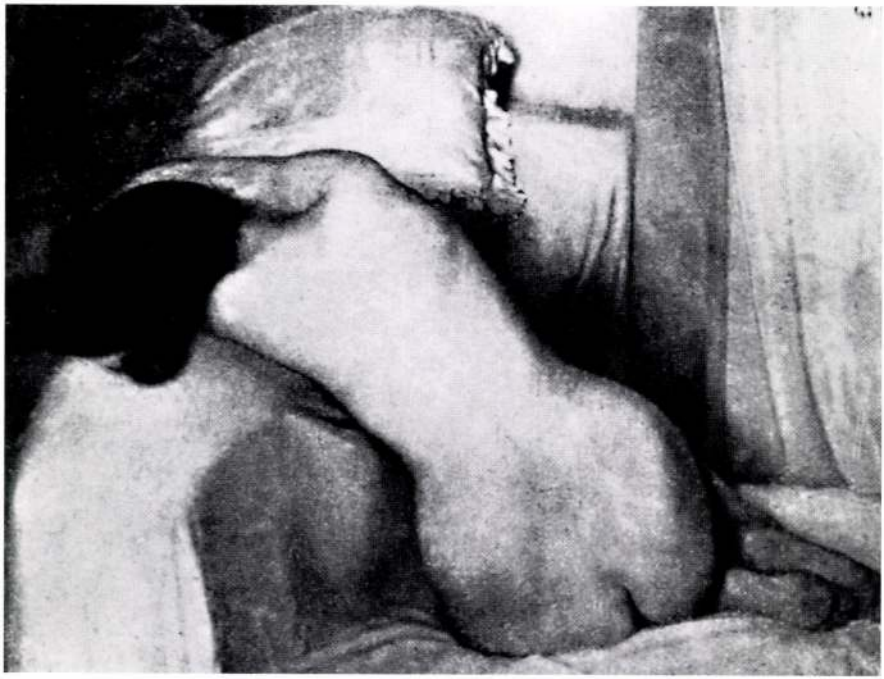

Szűts Györgyöt meglátogatta az Új Nemzedék tudósítója. A fiatal festő szerényen elhárította a dicséretet, az elismerést jövőbeni munkássága előlegének tekintette. „Érzéseim vannak, és ezekből véletlenül születnek képeim" – mondta búcsúzóul.[15]

Kézenfekvő az összehasonlítás Hatvany Ferenc ez idő tájt festett aktképeivel. Hatvany a francia klasszicizmus, elsősorban Ingres bűvöletében készítette el műveit, azonban a hasonló formakezelés ellenére nőalakjai hűvösebbek, szenvedélymentesebbek Krivátsy-Szűts alakjainál. Aktképeik közös jellemzője, hogy a modellek arca nem látható, azonban Krivátsy-Szűtsnél a sötét háttér és a hirtelen felfénylő, szinte elvont organikus formát sejtető testfelület kontrasztja mély lelki tartalmat fejez ki. „Krivátsy-Szűts György akttanulmánya gondolkodóba ejti a nézőt – foglalta össze a *Zöldfoteles akt*ról szerzett benyomásait a Képzőművészet kritikusa – s az elmélyedt szemlélet sok értelmet lát a képben, amelyen a dimenziók érzékeltetése mellett a test részleteinek eleven, világos színét körülöleli mintegy a többi, sötét szín."[16] A művész évtizedekkel később maga ad kulcsot aktképei megértéséhez, utalva az akkori politikai helyzet és saját lelkiállapota összefüggéseire. A *Fehér börtön* tartalma: lelki depresszió, a *Felszabadulást!* című festményé: az ellenállás légköre, a *Zöldfoteles akt* jelentése: a passzivitás.[17] A képek természetesen nem szavakkal szólnak hozzánk, Krivátsy-Szűts értelmezését elfogadhatjuk ugyan, de ma már nehezen rekonstruálható, hogy mire figyelt fel Lyka Károly. Annyi bizonyos, hogy a képek címadása és a gondosan kiegyensúlyozott fény-árnyék hatás valóban átélt lelki tartalmakat sejtet.

1923-ra épült fel Árkay Aladár tervei szerint a városmajori kistemplom, amelyben szobrászok, festők és iparművészek közös munkája valósulhatott meg. Az oromzatot Cser Károly feszülete díszítette, a templom-

Zöldfoteles akt, 1922

belső domborműveit Orbán Antal készítette, az oltárra Zala György *Jézus szíve* szobra került. A jobb oldali mellékoltár a gyermek Jézust ábrázoló festményét Jankovichné Árkay Lidi, a bal oldali mellékoltár Szűz Mária képét *(„Ave Mária")* pedig Krivátsy-Szűts György festette meg.[18]

Szívbetegsége miatt azonban festői munkálkodását lassan felhagyta, s 1924-ben megalapította szabadiskoláját a Városmajorban, amely „szolgáltatásaival" Podolini Volkman Artúr szabadiskolája mellé sorakozott fel. „A Városmajori Művésztelep-Társaság a tehetségek jelenéért akar élni, a művészet jövőjéért küzd" – hirdette egy reklám a Képzőművészek Új Társasága folyóiratban 1927-ben.[19] A társaság elnökei – a Képzőművészeti Főiskola tanárai – Glatz Oszkár és Vaszary János voltak. A szabadiskola akadémiai előkészítője és a plein air festés mellett albumlapok forgalmazásával is foglalkoztak. A zsűrizett alkotásokat, többnyire grafikai munkákat részletfizetésre kaphatták meg a műbarátok.[20]

A Városmajorban dolgozó tanítványok névsora sajnos nem maradt fenn, néhány konkrét életrajz alapján egy-két művész személye mégis megragadható. Tóth Menyhért 1928-ban az akkor sikertelen főiskolai felvételi előtt néhány hétig látogatta a szabadiskolát, s az Alma utcai műterem takarítását is vállalta, hogy ott lakhasson.[21] Az indulás utáni időben itt tanuló Ágh Ajkelin Lajos arra emlékezett, hogy 1926-ban Gadányi Jenő helyettesítette a betegeskedő Krivátsyt, akit valószínűleg nagybátyja és korábbi mestere, Vaszary János javasolt.[22] Szintén a szabadiskolában kezdte tanulmányait 1928-ban Metykó Gyula, illetve 1934–35 körül korengedménnyel az akkor 14 éves Szegvári Károly.[23]

Krivátsy-Szűts nemcsak korrigáló tanárként, hanem művészettörténeti előadóként is sokat tett a műízlés fej-

lesztéséért. Mint a Székesfővárosi Népművelési Bizottság tagja pl. 1930-ban tíz vetítettképes előadást, illetve hat tárlatvezetést tartott a Szépművészeti Múzeumban.[24] Krivátsy-Szűts 1922-ig egyáltalán nem járt külföldön, később viszont igyekezett pótolni a külföld kínálta élményeket. Megismerte Bécs, München, Párizs, London, Velence legfontosabb művészeti iskoláit és közgyűjteményeit. Mintha tudatosan készült volna arra, hogy művész-tanárként, szervezőként és előadóként egyaránt felkészült legyen.

KIÁLLÍTÁSOK A MŰBARÁTBAN

Krivátsy-Szűts Györgyöt ismét egészségének romlása kényszerítette választás elé: nem volt elég, hogy művészi pályáját abbahagyta, még a korrigálással járó izgalmakat sem vállalhatta. Radikális életmódváltozást hajtott végre úgy, hogy mégis sikerült „átmentenie" képzőművészeti érdeklődését és közismert szervezőképességét az új területre.[25]

A Műbarát kapunyitásával nemcsak a főváros „kulturális-földrajzi" hálózata gyarapodott egy taggal, hanem megszületése pillanatától az a szellemi közeg is körülfogta, amelyet a műkritikával foglalkozó művészettörténészek és újságírók alkottak. A 40-es években olyan publicisták figyelték rendszeresen a kiállításokat, mint Farkas Zoltán a Nyugatnál, majd a Magyar Csillagnál, Jajczay János a Katolikus Szemlénél, Kállai Ernő a Pester Lloydnál, Vayer Lajos az Életnél, vagy említhetnénk a mára már elfeledett Szerdahelyi Sándort a Népszavánál, Rónay Kázmért a Szépművészetnél. (Rónay, maga is festő lévén, a Műbarátnál is kiállított 1944-ben.)

Egy kiállítóhely jellegét – a rendező esetleges nyílt szándékai ellenére is – nehéz meghatározni. A félszáznál

több kiállítás majd kétszáz művésze aligha sorolható be egyetlen intézmény égisze alá, már csak azért sem, mert esetleg más kiállítóhelyeken, az Alkotás Művészházban vagy a Tamás Galériában állítottak ki előzőleg. Az üzleti tevékenység azonban néha szükségessé tette a politikai, protokolláris és eladhatósági szempontok figyelembevételét. A meghívottak listáján a legjelesebb közéleti személyiségek szerepeltek, egyfelől pl. mindig kitüntetés volt Petrovics Elek művészettörténész szakmai jelenléte, másfelől Szervátiusz Jenő kiállítását meglátogatta Auguszta főhercegasszony is. Harmos Károly és Szandai Sándor kiállítását (1941/42) pedig Zsindely Ferenc miniszterelnökségi államtitkár nyitotta meg. Ugyanakkor nem volt jellemző az olaszországi tanulmányútjáról visszatért Pándi Kiss János kiállítása (1943), amelyet az akkori politikai vezetők portréival vezetett be (Horthy Miklós, Tasnádi Nagy András, Rátz Jenő stb.).

Bármennyire reménytelennek tűnik, de a műbarátbeli kiállításokról néhány megállapítást azért tehetünk, és talán sikerül felrajzolnunk a legfőbb tendenciákat annak ellenére, hogy gyakran egy kiállításon belül is a különbözőségek hangsúlyozódtak.[26] Optimális esetben egy festő grafikus és szobrász társával osztotta meg a kiállítási teret. A paravánok (mozgatható falak) lehetővé tették, hogy az installáció a bemutatott anyaghoz igazodjék, s így a Műbarát minden alkalommal más és más arcát mutassa a látogatóknak.[27] A kevesebb pénzzel rendelkező vevők elsősorban az akvarellekhez, sokszorosított grafikákhoz juthattak hozzá. Jelentős állami vásárlások is történtek: a Szépművészet c. folyóirat folyamatosan közölte a kiválasztott műtárgyak listáját. (Ezekből több aztán az akkori Fővárosi Képtár és a Szépművészeti Múzeum gyűjteményét gazdagította.)

Úgy tűnik, hogy Krivátsy-Szűts nagy súlyt fektetett arra

– még a Városmajori Művésztelep Társaság szemléleti öröksége –, hogy az ismertebb művészek mellett a fiatalok munkáit rendszeresen bemutassa. Az 1940-es, a magyar mesterek színes vázlataiból válogatott nyitókiállítás vagy az 1943-as Rippl-Rónai József- és Vaszary János-bemutató meghatározott egy művészi színvonalat, akárcsak az élő művészek közül Glatz Oszkár (1942), a Képzőművészeti Főiskola akkorra már több éve tanító akvarell-tanára, Elekfy Jenő (1944), és a sokszorosított grafika elismert mestere, Varga Nándor Lajos (1941) tárlatai.

Ha fellapozzuk a Tamás Galériában éppen a Műbarát megnyitása előtt, 1940 tavaszán rendezett kisplasztikai kiállítás katalógusát,[28] akkor szinte a Műbarát későbbi résztvevőinek névsorával találkozunk: Andrássy Kurta János, Borbereki Kovács Zoltán, Eősze András, Ferenczy Béni, Halmágyi István, Marosán László, Medgyessy Ferenc, Szabó Iván, Szandai Sándor, Vilt Tibor. A szobrászok „referenciacsoportja" bizonyítja, hogy a Műbarát – legalábbis

Csáki-Maronyák József kiállítása, 1942. A háttérben jól láthatók a mozgatható falak

szándékai szerint – igyekezett a képzőművészet biztonságos, ugyanakkor minőségi fő áramában maradni.

Összességében már előzetesen megállapíthatjuk, hogy a Műbarát tevékenységének egészséges mértéktartására is jellemzőek azok a szavak, amelyeket Ferenczy Valér kiállítása (1942) kapcsán írt le a Népszava kritikusa: „Ha művészetének társadalmi beállítottságát vizsgáljuk, vagyis azt a viszonyt, amelyet a művész stílusa fejez ki a változó időkkel szemben, ott látjuk őt valahol közbeesően a konzervatívok és »az új idők új dalosai« közötti térségben, nem forradalmár, de nem is merev tradícióimádó."[29]

Sok művésznek a Műbarátban volt az első komolyabb jelentkezése Budapesten, mint az „őstehetség" jelzőt gyakran kiérdemlő Tóth Menyhértnek (1941). Elek Artúr az alakos kompozíciók bizonytalanságai ellenére az erőteljes tájábrázolások láttán további munkára ösztönözte: „Az ilyen festményei igazolják, hogy művész la-

Móricz Margit, Bényi László és Turáni Kovács Imre kiállítása, 1942

kik benne, ha akadozó is a beszéde.[30] Csáki-Maronyák József első gyűjteményes tárlata (1942) felölelte a korábbi évek termését, a kiállítás sikere után javasolták a székelyföldi ösztöndíjra.[31] Benczédi Sándor korondi szobrász élete végéig büszkén emlegette 1943-as kiállításának kritikai visszhangját: „Pohárnok Zoltán képei teljesen elhalványultak mellettem..."[32] A néhány epizódból látható, hogy egy jól szervezett kiállítás meghatározó lehet a művészpálya későbbi alakulása szempontjából is.

A két világháború között Gerevich Tibor művészettörténész és a hivatalos művészetpolitika által favorizált római ösztöndíjasok közül többen szerepeltek a Műbarátban. (Az intézmény ideiglenes művészeti vezetője, Basilides Barna 1939–40-ben dolgozott az olasz fővárosban). Annak ellenére, hogy stílárisan különböztek – gondoljunk Czene Béla fanyar hangulatú képeire vagy az idősebb generációból Molnár-C. Pál virtuóz Cyrano-illusztrációira –, mégis közös volt bennük a spirituális szemlélet, a dekorativitásra való hajlam és a narratív megközelítés. Basilides Sándor, Istókovits Kálmán, Czene Béla, Hikády Erzsébet, Csebi Pogány István, Molnár-C. Pál, a szobrászok közül Búza Barna, Borbereki Kovács Zoltán, Csúcs Ferenc, Kerényi Jenő, Varga Ferenc művészete markáns vonulatot képezett a kiállítások sorában.

A húszas évektől a friss festői eszközök alkalmazása kapcsolta össze a Képzőművészek Új Társasága (KÚT) tagjait, akik az expresszionizmus és kubizmus megszelidített stíluselemeit sajátos szintézisben oldották fel. Göllner Miklós, Deli Antal, Kemény László, Bor Pál, Szobotka Imre, Gráber Margit, Faber Gabriella stb. egyénileg szintén kiállítottak a Műbarátban. Műveikből hiányzott a vallási vagy a történelmi tematika, a festőiség lírai vagy expresszív kifejezésmódjait kutatták, művészetüket a nyugat-európai orientáció jellemezte.

Elsősorban a szobrászok munkáiban érhető tetten a két világháború közötti időszak újszerű népi szemléletének az irodalommal párhuzamos jelentkezése, illetve felerősödése. Az eredeti látásmód központi alakja kétségkívül Medgyessy Ferenc volt. „Csupa egyszerű és ősi érzést szólaltat meg – írta 1942-es műbarátbeli kiállításának biztos nyugalmat tükröző szobrairól Farkas Zoltán –, mint a nép dalai, melyeknek nincsen egyéni színük, hanem a tömegek nyilatkoznak meg bennük. Ennyiben kétségtelenül népies Medgyessy, de teljesen hiányzik belőle a nép díszítő hajlama, a sablonná fagyott ornamentika."[33] Medgyessy követője, a festőből magát szobrásszá képező Borbereki Kovács Zoltán a tömbszerűen kezelt, összefoglaló formákat kedvelő irányzat egyik legletisztultabb hazai képviselője *(Szüret, Kubikus)*, míg az erdélyi Szervátiusz Jenő faszobrainak erejét az éles véső és a nyers felületek találkozása, a mű és alkotója küzdelmének szándékos megmutatása adja *(Emré bá)*.

A tudatos vállalás példaértékű művésze Andrássy Kurta János. Andrássy Kurta rendszeresen a Tamás Galériában állított ki, de 1941-ben egy kisebb válogatást a Műbarátban is bemutatott *(Pihenő parasztasszony, Angelus)*. Életművének elméleti alapozottsága Szabó Dezső magyarságmodelljére vezethető vissza, Medgyessy Ferenc szobrászatához pedig az ősi formákat kereső, az anyagszerűséget mindig szem előtt tartó tanítványi hűség kapcsolja. Az 1944-ben megjelent A magyar nép szobrászata című könyvében a népművészet szobrászati anyagának összegyűjtésével és csoportosításával az elfeledett formakincs magasművészeti hasznosítását tűzte ki céljául. Bevezetőjében utalást tesz Medgyessy Ferenc és követői „ösztönös" munkálkodására, amelyekhez képest könyve részben útjelző, részben a meglévő eredmények igazolása kíván lenni.[34]

A Műbarát regionális szemlélete lehetővé tette, hogy nemcsak önálló művészeti törekvések kerülhettek bemutatásra, hanem egy-egy terület csoporttá szerveződött alkotói is közreadhatták hasonló tematikájú műveiket (A jászsági festőművészek 1941, A Velencei-tó öt művésze 1944). „... az Alföld egyik eddig kevésbé föltárt területének lokális színeit keresik" – fogalmazta meg a jászsági festők kiállításának lényegét a Népszava cikkírója.[35] Nem feledhetjük el, hogy a Műbarát működése a II. világháború időszakára esett, amelynek elsősorban gazdasági következményeit érzékelhette az intézmény vezetősége. Volt azonban egy furcsa pozitívuma is: az országhatárok változásának következtében a korábban elszakított területek magyar művészete ismét szervesebben kapcsolódhatott az anyaországhoz. Ilyenformán sikerült megszervezni a Barabás Miklós Céh[36] tagjaira építő erdélyi művészeti bemutató (1941) és az 1941-ben alakult Délvidéki Szépmíves Céh[37] (1943) kiállítását. A világháborús évek alatt a délvidéki művészetnek kevesebb ideje jutott az anyaországi besorolódásra. Az említett összefoglaló kiállítás előtt az egykori avantgardista Balázs G. Árpád Bezerédy Lajos szobrásszal már szerepelt 1942-ben a Műbarátnál.

A 30-as évek végétől az erdélyi képzőművészet bemutatása divat lett, majdnem minden évben rendeztek kiállítást az ott élő alkotók munkáiból: Nemzeti Szalon (1939), Szépművészeti Múzeum (1940), Műbarát (1941), Tamás Galéria (1942). Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter művészetpolitikai programja szerint pedig székelyföldi ösztöndíjat hirdettek meg, amelynek zárókiállítását 1943-ban a Szépművészeti Múzeumban, majd a következő évben Kolozsvárott rendezték meg.[38] A Műbarát kiállítói közül Csáki-Maronyák József, Csebi Pogány István, Éless István, F. Ferenczy

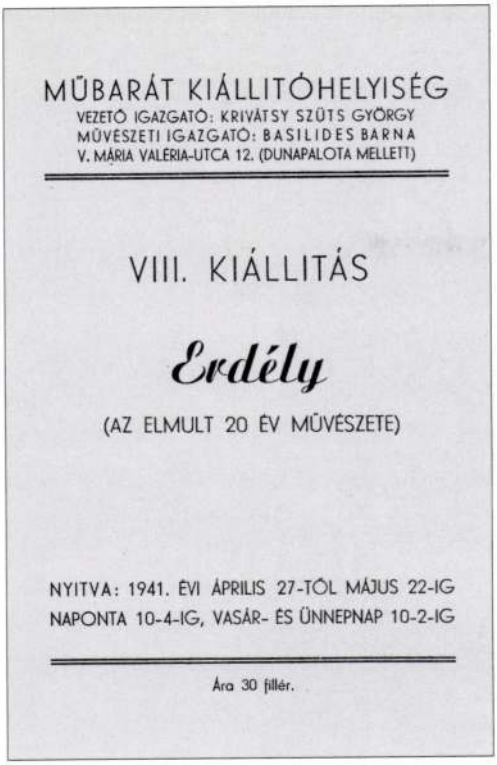
MŰBARÁT KIÁLLITÓHELYISÉG
VEZETŐ IGAZGATÓ: KRIVÁTSY SZÜTS GYÖRGY
MŰVÉSZETI IGAZGATÓ: BASILIDES BARNA
V. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12. (DUNAPALOTA MELLETT)

VIII. KIÁLLITÁS

Erdély

(AZ ELMULT 20 ÉV MŰVÉSZETE)

NYITVA: 1941. ÉVI ÁPRILIS 27-TŐL MÁJUS 22-IG
NAPONTA 10-4-IG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10-2-IG

Ára 30 fillér.

A Műbarát kiállítási katalógusa, 1941

Júlia, Halasi Horváth István, Mágori Vargha Béla, Polony Elemér, Ráfael Viktor és Gy. Szabó Béla dolgozhatott a székely falvakban. Az „újraolvasás" izgalmát ígérő székelyföldi ösztöndíj mellett a Balaton környéke kínált másfajta hangulatú élményanyagot az odalátogató művészeknek. A víztükör mozgása, a fényviszonyok folytonos változása elsősorban a könnyen és gyorsan dolgozó akvarellistáknak kedvezett (Csebi Pogány István, 1942). Az egyéni érdeklődés mellett az 1939-től működő balatoni ösztöndíj teremtette meg a lehetőségét annak, hogy a művészek nagyobb számban tárják fel a tó környékének természeti és építészeti értékeit. Talán leginkább Halápy János (1942) tekinthető par excellence Balaton-festőnek: a régi vándorpiktorok módjára járta be a jellegzetes helyszíneket, a témákat azonban az impresszionisták könnyedségével vitte át a vászonra *(Tihanyi reggel, Siófoki mólónál, Őszies Füred)*. Érdekes összehasonlításra adott lehetőséget, hogy Éless István kiállításán külön tematikus egységet alkottak az Erdélyben, illetve a Balatonnál festett képei (1942).

A csoportkiállításokat egyéni tárlatok tették változatossá. Az erdélyi művészek közül is többen nagyobb kollekcióval szerepeltek a Műbarátban. A japánosan érzékeny és dekoratív Fülöp Antal Andor és a rusztikus faragó

Szervátiusz Jenő együtt mutatták be munkáikat Varga Nándor Lajosnak a csodaszarvas történetétől Trianonig ívelő *Magyar múlt* fametszeteivel együtt (1941). Ugyanebben az évben a Szőnyi-féle neoklasszicizmustól ekkorra már részben eltávolodó, Zsögödön élő Nagy Imre tárlatára is sor került, amelyen a csíki székelyek mindennapjait ábrázoló grafikák és olajképek között az erdélyi szellemi nagyságok tusportréit állították ki (Kós Károly, Dsida Jenő, báró Kemény János). 1942-ben a nagybányai hagyomány inspirálta életművekből – különböző színvonalon – láthatott a közönség egy csokorravalót. A művésztelep-alapító Glatz Oszkár tetszetős, néprajzi ihletettségű képei, a második generációs Ferenczy Valér városiasra hangolt piktúrája, valamint a nem is oly régen még Réti-tanítvány, Iván Szilárd őszinte líraiságú festményei egyaránt a valamikori Nagybánya szellemét idézték fel.

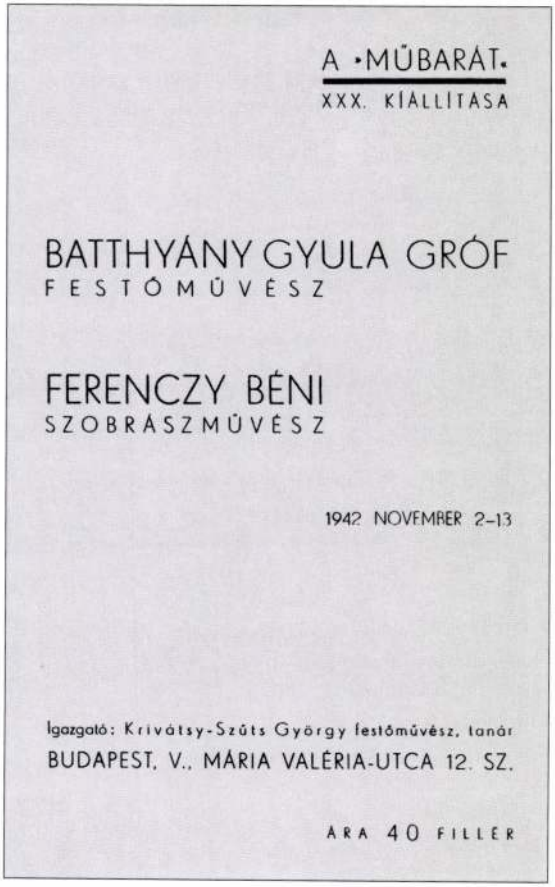
A •MŰBARÁT•
XXX. KIÁLLÍTÁSA

BATTHYÁNY GYULA GRÓF
FESTŐMŰVÉSZ

FERENCZY BÉNI
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

1942 NOVEMBER 2–13

Igazgató: Krivátsy-Szűts György festőművész, tanár
BUDAPEST, V., MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12. SZ.

ÁRA 40 FILLÉR

A Műbarát kiállítási katalógusa, 1942

Akár stilárisan, akár művészeti csoportosuláshoz való igazodás szerint elemezzük a Műbarát kiállításait, szükséges a szélső pontok kijelölése. Valószínűleg a legmeghökkentőbb párosítás Batthyány Gyula és Ferenczy Bé-

ni közös tárlata volt (1942). Batthyány groteszk, mármár vizionárius festészete és Széchenyi-illusztrációi éles ellentétben álltak Ferenczy Béni meggyőzően nyugodt és halk szavú plasztikáival. Farkas Zoltán azt vetette Batthyány szemére, hogy korábbi stílusát megtartva már nem az arisztokrácia világát, hanem a magyar történelem alakjait övezi fel „rokokós díszítő vágyaival", amely azt eredményezi, hogy „a magyar história eseményeit éppen olyan szeszélyes ornamentikává, éppen olyan idegesen vonagló világias élménnyé dolgozta át, mint főúri életének társadalmi tapasztalatait". A képekkel ellentétben a szobrok világos megformálásukkal és erőteljes voltukkal tűntek ki. „Egyszerűség, egészséges életerő, a finomtól a hatalmasig terjedő formavilág, a legtisztább szobrászi látás és kifejezésmód, választékosan elmélyedő érzelemvilág jellemzi Ferenczy Béni művészetét."[39]

Ha egy másik oldalról közelítünk, hamar kiderül, hogy a korszak legprogresszívebb művészei a Műbarátban nem állítottak ki, hanem pl. Lossonczy Tamás tárlatát vagy Vajda Lajos emlékkiállítását az Alkotás Művészházban rendezték meg 1943-ban. Természetesen beleláthatjuk a későbbi időszakban kiforrott művészeti életművek csíráit a korai alkotásokba, de talán az egykori Aba-Novák-tanítvány, Marosán Gyula munkásságának az absztrakciós irányát már kortársként jó érzékkel tárta fel a Népszava kritikusa: „Képeinek egy részén kizáróan az ékkövesen csillogó színek kontrasztvilága beszél hozzánk erős konstrukcióban, s a festés egyéb alapelemeit akképpen mellőzi, mint a matematikus, aki új rendszert teremt alapvető klasszikus szabályok kiküszöbölésével. Ő érzi itt meg legjobban, hogy mennyire nemcsak az értelem világa az, amelyen szellemünk fölépül, de a lét mélységei a lélek mélységeit mozgatják és tárják föl a felületek nyelvétől lényegesen eltérő más nyelven."[40]

A szöveg meglepő módon akár az 1945 után működő, a Vajda–Ámos örökséget folytató Európai Iskola manifesztumának részlete is lehetne.

A negyvenes évek művészetéről általában megállapíthatjuk, hogy a lényegében rejtőzködni kényszerülő, baloldali elkötelezettségű művészek kivételével a már korábban kialakult irányzatok és stílusok mindegyikének „fogyasztható" kínálata megtalálható volt a szalonok és galériák kiállításain. A pápai A. Tóth Sándor olykor ironikus konstruktivizmusa, Szobotka Imrének a zebegényi és szentendrei tájban egyre oldódó kubizmusa, Kohán György felerősödő népi expresszív festészete látható volt – többek között – a Műbarát falain is. Úgy tűnik, máig érvényes Pogány Ö. Gábor összegzése kora művészetéről: „Az elmúlt évek tapasztalata jóslatnál is elhihetőbb megállapítássá teszi azt az észrevételt, mely mostanában minden kulturális ténykedésre egyaránt vonatkozik. Kicsit mintha tartalékokból élnénk szellemi téren is, beosztással dolgoznak az írók, festők és zenészek, számítás szerint több megokolással, körültekintően, meggondoltan. A kezdeményezés helyett a betakarítás évei ezek, amikor az eredményeket foglalják össze a mesterek, s nem próbálkoznak új eljárásokkal, a bevált módszereket használják az alkalomszerűek helyett."[41]

A tárgyalt korszakban természetesen felismerték a tehetségeket, sohasem volt kétséges például Medgyessy Ferenc meghatározó szerepe, ugyanakkor a művészettörténeti hangsúlyeltolódások miatt olyan művészek, mint a főleg Rudnay- és Vaszary-tanítványokból álló Magyar Képírók Társasága tagja, Litkey György kikerültek az érdeklődés homlokteréből.[42] A Műbarát intézményére hasonló sors várt, tevékenységét 1945 után már nem folytatta, a korábbi kiállítások pedig a konkrét életművek kronológiájába illeszkedtek, azok hangsúlyos

vagy éppen hangsúlytalan mozzanataivá váltak. A hazai művészettörténet-írás napjainkig adós maradt a két világháború közötti időszak kiállítási intézményeinek, művészcsoportjainak szisztematikus feldolgozásával. Egyetérthetünk Mezei Ottó megállapításával, hogy a Műbarát az 1940-es években elsősorban a fiatalabb, még „erjedésben lévő" nemzedék művészetének támogatásával lényegében azt az űrt igyekezett betölteni, amely a magyar posztimpresszionizmus és az olasz irányultságú „új tárgyilagosság" megmerevedése után támadt.[43] Úgy tűnik, vállalt feladatát teljesítette, s a rövid ideig tartó működése alatt a Műbarát-kiállítóhelyiség ugyan művészettörténeti gyűjtőfogalommá vált, azonban a részletesebb vizsgálódás azt mutatja, hogy az egyes korszakok megítéléséhez és értékeléséhez nem elég csupán a leghíresebb művészek munkásságának monografikus ismerete.

JEGYZETEK

[1] Új kiállítóhelyiség. *Esti Kurír,* 1940. május 1. 9.; Képkiállítások. *Magyarország,* 1940. május 15. 4.

[2] Farkas Zoltán: Képzőművészeti Szemle. *Nyugat,* 1940. június 1. 307.

[3] e.a. [Elek Artúr]: Magyar mesterek színes vázlatai. *Újság,* 1940. május 9. 5.

[4] Új kiállítási helyiség nyílik meg Budapesten. *Pesti Hírlap,* 1940. május 4. 7.

[5] Az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács szervezetének és működésének szabályozása. *Magyarországi rendeletek tára 1935.* Budapest, 1935. 216-222. A testület elnöke Ugron Gábor, 1942-től Tasnádi Nagy András lett.

[6] e.k. [Kállai Ernő]: Farbskizzen ungarischer Meister. *Pester Lloyd,* 1940. május 11. 7.

[7] Krivátsy-Szűts György (Győr, 1892. 03. 20. – Bp., 1975. 06. 06.) művészeti tevékenységének kutatását Amerikában élő fia, Krivátsy-Szűts Péter magyarországi látogatása indította el, aki az 1991. február 19-én felvett magnós interjúban (Készítette: Szücs György) felelevenítette emlékeit édesapjáról és a Műbarátról. MNG Adattár, 23288/1991. Az érdekesnek ígérkező művészettörténeti kor-

szak, illetve a véletlen névrokonság inspiráltak a tanulmány megírására. Itt köszönöm meg Bényi Lászlónak, Búza Barnának, Csáki-Maronyák Józsefnek, Czene Bélának, Hikády Erzsébetnek és Kontulyné Fuchs Hajnalkának, hogy visszaemlékezéseikkel kiegészítették a Műbarát feltárható történetét. Az interjúk a MNG Adattárába kerültek.

[8] Ungerska Konstutställningen. Konstakademien Stockholm, 1922. május. 94. sz. „Vitt Fängelse".

[9] Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Évkönyve 1921–1925. Budapest, 1926. 40.

[10] A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe a *Női akt (Felszabadulást!,* 1921, ltsz.: FK. 5161), az *Ablaknál* (1923, ltsz.: 7792) és a *Tisza-part* (ltsz.: FK. 2071) olajfestmények kerültek.

[11] A hagyatékban megmaradt művek reprodukcióit Krivátsy-Szűts Péter bocsátotta a rendelkezésemre.

[12] „Mürielemnek – feleségemnek", 1921. Krivátsy-Szűts Péter tul.

[13] Repr.: *A mű és alkotója.* Szerk.: Csókássy István, Budapest, 1933. (Oldalszám nélk.)

[14] Lyka Károly: Művész-fiatalság. *Új Idők,* 1920. 279–280

[15] Látogatás a Ferenc József művészeti díj nyertesénél. *Új Nemzedék,* 1922. október 22. 7.

[16] Boross Miklós–Dr. Dénes Tibor: Az Országos Képz. Társulat jubiláris kiállítása. *Képzőművészet,* 1931. 37. sz. 45. Az 1922-es *Zöldfoteles akt (A zöld fotelben)* repr.: Országos Magyar Képzőművészeti Társulat hetvenéves fennállása emlékére rendezett jubileumi kiállítás képes tárgymutatója. Budapest, 1930. december–1931. január. 670. sz., valamint Kerkápoly Emil szerk.: *A magyar legújabb kor lexikona.* Budapest, 1930. 187. A festmény és a hozzá készült ceruzavázlat Krivátsy-Szűts Péter tul.

[17] Krivátsy-Szűts György 1965. március 7-én kelt levele Lajta Edithez. MNG Adattár, ltsz.: 16590/65.

[18] *A mi templomunk.* A városmajori egyházközség kiadványa a templom felszereltsége alkalmából 1925 kisasszony napján. Budapest, 1925. 24. Megköszönöm Ritoók Pálnak, hogy felhívta a figyelmemet a kiadványra. Az oltárkép repr.: *Új Idők,* 1925. november 1. 445. A festmény a művész emlékezete szerint 1944-ben elpusztult. Krivátsy-Szűts György id. levele Lajta Edithez. Az oltárképhez készült vázlat, lényegében felesége rejtett portréja Krivátsy-Szűts Péter tul.

[19] *KÚT,* 1927. 3. sz., a hátsó belső borítón.; Vidor Marcel: Városmajori Művésztelep-Társaság. *KÚT,* 1926. 4. sz. 14-15. – Korábban Mezei Ottó foglalkozott a magyarországi művésztelepek és szabadiskolák történetével. Összefoglalásában megemlíti a Krivátsy-Szűts-féle szabadiskolát is. Ecoles d'art libres en Hongrie entre 1896 et 1944. *Acta Historiae Artium,* 1982. 1–2. sz. 175–209. Adat-

kérésére a művész özvegyének 1978. október 12-én kelt válaszlevele a MNG Adattárában, ltsz.: 20175/1979/14.

[20] Krivátsy-Szűts a neves művészek – Aba-Novák, Szőnyi – munkái mellett fiataloktól is forgalmazott képeket. Kontulyné Fuchs Hajnalka emlékezett rá, hogy még főiskolás korában ő is adott neki valamilyen textilmunkát. A szerző beszélgetése Kontulyné Fuchs Hajnalkával 1996. szeptember 20-án.

[21] Bánszky Pál: A meditáció és pályakezdés évei. *Forrás*, 1978. december. 92.

[22] Kortársai Gadányi Jenőről. Közli: Heitler László. *Ars Hungarica*. 1987. 2. sz. 256. Az epizód nem szerepel Gadányi Jenőné: *Így történt* (Budapest, 1965) című könyvében.

[23] Kovács Gyula: Metykó Gyula festményei. *Művészet*, 1971. 11. sz. 28.; Szegvári Károly szíves közlése 1998. február 6-án.

[24] Krivátsy-Szűts György előadásai. *Képzőművészet*, 1930. 31. sz. 151–152.

[25] Krivátsy-Szűts György id. levele Lajta Edithez.

[26] Polóny, Marosán, Kutassy és Szabó a Műbarátban. *Magyar Nemzet*, 1941. április 9. 6.

[27] Csáki-Maronyák József kiállításán barátja, Kara Jenő készített néhány amatőr fényképet. Emellett Móricz Margit hagyatékában található fényképek alapján rekonstruálható a kiállítási tér karaktere (Csáki-Maronyák József, illetve Budaházy Márta tul.).

[28] Mai magyar kisplasztika. Tamás Galéria, 1940. február 25. – március 10.

[29] sz. s. [Szerdahelyi Sándor]: Ferenczy Valér festőművész, *Népszava*, 1942. december 17. 7.

[30] Elek Artúr. Két festő, egy szobrász a „Műbarátban". *Újság*, 1941. szeptember 28. 2.

[31] A szerző beszélgetése Csáki-Maronyák Józseffel 1997. december 18-án.

[32] Beszélgetés Benczédi Sándor kiállításán. Vármegye Galéria, 1997. szeptember 29.

[33] Farkas Zoltán: Képzőművészet. *Magyar Csillag*, 1942. június 1. 378.

[34] Andrássy Kurta János: *A magyar nép szobrászata*. Budapest, 1944. 13–14.

[35] Jászsági festők. *Népszava*, 1941. szeptember 11. 4.

[36] Murádin Jenő: *A Barabás Miklós Céh*. Bukarest, 1978. Az erdélyi művészet valóban reprezentatív személyiségei – Szervátiusz Jenő, Szolnay Sándor – mellett helyet kaptak a Céh fiataljainak munkái is. Ezt a generációt a „fénytelen nemzedék"-nek nevezte Szentimrei Jenő. Farkas Zoltán: Képzőművészeti szemle. *Nyugat*, 1941. március 1. 115–117.

[37] Becskereki Szabó György: A délvidéki magyar képzőművészet. *Szépművészet*, 1944. 5. sz. 82–87.

[38] A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter székelyföldi ösztöndíjában részesített festők kiállítása az Orsz. Magyar Szépművészeti Múzeumban. Budapest, 1943. december 22.–1944. január 31. A kiállítás kisebb válogatása került bemutatásra a kolozsvári Műcsarnokban. A két kiállítást az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács szervezte.

[39] Farkas Zoltán: Képzőművészeti szemle. *Magyar Csillag,* 1942. november 15. 367–368.

[40] sz.s. [Szerdahelyi Sándor]: Három festő és egy szobrász. *Népszava,* 1943. április 1. 6.

[41] Pög [Pogány Ö. Gábor]: Kiállítások. *Délibáb,* 1941. november 1. 29.

[42] Litkey Györgyöt mint „a mai magyar festőművészet egyik legtehetségesebb fiatal tagját" részletesebben tárgyalja könyvében v. Nagy Zoltán: *Új magyar művészet,* Budapest, 1941. 127-128.

[43] *Magyar Művészet* 1919–1945. I. köt. Szerk.: Kontha Sándor. Budapest, 1985. 138.

A Műbarát kiállításai

1. **Magyar mesterek színes vázlatai**
   I.
   Bihari Sándor, Bruck Lajos, Deák-Ébner Lajos, Farkas István, Ligeti Antal, Lotz Károly, Magyar-Mannheimer Gusztáv, id. Markó Károly, Munkácsy Mihály, Spitzer Emánuel, Székely Bertalan, Szinyei Merse Pál
   II.
   Aba-Novák Vilmos, Bartha László, Bernáth Aurél, Dudits Andor, Fényes Adolf, Glatz Oszkár, Halápy János, Hincz Gyula, Jeges Ernő, Kontuly Béla, Krusnyák Károly, H. Mattioni Eszter, Molnár-C. Pál, Pécsi-Pilch Dezső, Szőnyi István, Udvary Pál
   III.
   Erdey Dezső, Jálics Ernő, Vilt Tibor, Medgyessy Ferenc
   1940. május 8.
2. **Istókovits Kálmán, Huszár Imre**
   1940. december 8–22.
3. **Basilides Sándor, Cser Jolán, Cser Károly, Molnár-C. Pál**
   1941. január 5–19.
4. **Miklós József, H. Mattioni Eszter, Mágori Vargha Béla, Feszty Masa, Sz. Lám Ilona, Poór Lili, Andrássy Kurta János, Borbereki Kovács Zoltán**
   1941. január 26.–február 9.
5. **Fülöp Antal Andor, Simon Béla, Szervátiusz Jenő, Varga Nándor Lajos**
   1941. február 23.–március 9.
6. **Czene Béla, Búza Barna, Élesdy István**
   1941. március 16–30.
7. **Polóny Elemér, Marosán Gyula, Szabó Iván, Kutassy Imre Ferenc**
   1941. április 6–20.
8. **Erdély (Az elmúlt 20 év művészete)**
   Abodi Nagy Béla, András László, Andrássy Zoltán, Balázs Péter, Bene József, Bordy András, Brósz Irma, Erdei Erzsébet, F. Ferenczy Júlia, Fülöp Antal Andor, Incze István, Incze János, Karácsony János, Kósa-Huba Ferenc, Kós András, P. Kovács Ferenc, Kudelász Károly, M. Makkai Piroska,

Moldován István, K. Nagy József, Olajos István, Papp János, Simon Béla, Gy. Szabó Béla, Szervátiusz Jenő, Szolnay Sándor, A. Tollas Júlia
1941. április 27.–május 22.

9. **Czene János, Dabóczi Mihály, Szendy Arisztid, Dongó György**
1941. május 25.–június 8.
10. **Juharos István, kisapsai Méhely Mária**
1941. június 15–29.
11. **A jászsági festőművészek kiállítása**
Járdán József, Gy. Riba János, Rácz Kálmán, bethlenfalvi Simon Ferenc, Lizony Endre László
1941. szeptember 10–24.
12. **Éless István, Tóth Menyhért, Marosán László**
1941. szeptember 28.–október 12.
13. **Képzőművésznők csoportkiállítása**
Cz. Hikády Erzsébet, Tauszig Aranka, B. Illyefalvi Lőte Éva
1941. október 19.–november 2.
14. **Varga Nándor Lajos, Metky Ödön**
1941. november 8–23.
15. **Nagy Imre**
1941. november 30.–december 14.
16. **Harmos Károly, Szandai Sándor**
1941. december 20.–1942. január 4.
17. **Fáy Lóránt, Szathmáry István, Zölley Gyula**
1942. január 11–25.
18. **Udvardy Ignác, Pituk József, Morzsa Morhardt Gyula**
1942. február 1–11.
19. **Csebi Pogány István**
1942. február 15-25.
20. **Csáki-Maronyák József**
1942. március 1–11.
21. **Glatz Oszkár, Gallé Tibor**
1942. március 15–25.
22. **Móricz Margit, Bényi László, Turáni Kovács Imre**
1942. március 29.–április 8.
23. **Iván Szilárd, Vidéky Brigitta, Csúcs Ferenc**
1942. április 12–22.
24. **Medgyessy Ferenc, Ilosvai Varga István**
1942. április 26.–május 6.
25. **Tóth B. László, Eősze András**
1942. május 10-20.
26. **Kerényi Jenő, Kühner Ilse, Tóvári Tóth István**
1942. május 20.–június 4.
27. **Balázs G. Árpád, Bezerédy Lajos**
1942. június 7–18.

28. **Éless István, Z. Gách György**
1942. október 4–16.
29. **Csorba Tibor, Jancsó Béla**
1942. október 18–30.
30. **Batthyány Gyula, Ferenczy Béni**
1942. november 2–13.
31. **Halápy János**
1942. december 13–23.
32. **Erdős Géza, Szilvásy Simon Margit, Szabó Iván**
1942. november 29.–december 11.
33. **Ferenczy Valér**
1942. december 13–23.
34. **Nádasdy Sárközy Elemér, Tusnádi Fekete József**
1942. december 26.–1943. január 4.
35. **Halasi Horváth István, Kutassy Imre Ferenc, Markup Béla**
1943. január 6–15.
36. **Hangai Szabó Miklós, Faber Gabriella, Dabóczi Mihály**
1943. január 17–29.
37. **Istókovits Kálmán, Búza Barna**
1943. január 31.–február 12.
38. **Ruzicskay György, Pándi Kiss János**
1943. február 14–26.
39. **Szobotka Imre, Eősze András**
1943. február 28.–március 12.
40. **A Délvidéki Szépmíves Céh**
Ács József, Balázs G. Árpád, Baranyi Károly, Bezerédy Lajos, Csávosi Sándor, Diószegi Balázs, Emánuel Béla, Erdey Sándor, Gábor Zoltán, Gyelmis Lukács, Hagyik István, Hangya András, Jakobovits János, Oláh Sándor, Petrich Katalin, Ruzicska Pál, Szabó György, Szervánszky Jenő, Sz. Veszely Ilona, Zentai Tóth István
1943. március 14–26.
41. **Göllner Miklós, Deli Antal, Marosán Gyula, Varga Ferenc**
1943. március 28.–április 9.
42. **Kemény László, Gömöri-Raidl Ida, Bajor Ágost, Marosán László**
1943. április 11–23.
43. **Rippl-Rónai József, Vaszary János**
1943. április 28.–május 14.
44. **Szövényi-Lux Géza, Nagybányai Nagy Zoltán, Polóny Elemér, Szécsényfai Vresics Lajos**
1943. május 16–28.
45. **Tahi Tóth Nándor, Tusnádi Betegh László, Takács Ödön**
1943. május 30.–június 11.

46. **Litkey György, Podolini Németh Kálmán**
1943. október 17–29.
47. **Pohárnok Zoltán, Benczédi Sándor**
1943. október 31.–november 13.
48. **Kotász Károly, Dragon Zoltán, Nyerges Pál**
1943. november 14–26.
49. **Istókovits Kálmán, Cser Károly**
1943. november 27.–december 6.
50. **Szászkabányai Básze l Günther Ákos**
1943. december 7–17.
51. **Kohán György**
1943. december 18–31.
52. **Csehi Nándor, Gallyas Frigyes, Istenes (Iscserkov) András, A. Tóth Sándor**
1944. január 1–7.
53. **A Velencei-tó öt művésze**
Fáy Dezső, Komjáti-Wanyerka Gyula, Rónay Kázmér, Szalóczy Szini Zoltán, Varga Ferenc
1944. január 8–17.
54. **Ráfael Győző, Halmágyi István**
1944. január 18–28.
55. **Szobotka Imre, Szandai Sándor**
1944. január 29.–február 9.
56. **Elekfy Jenő**
1944. február 10–21.
57. **Novotny Emil Róbert, Graber Margit**
1944. február 22.–március 6.
58. **Bor Pál, Cserepes István**
1944. március 7–16.
59. **Faddi Förstner Dénes**
1944. március 17–27.
60. **Szilvásy-Simon Margit**
1944. május 20.–június 5.
61. **Bánrévi Magda, Hamza Tibor, Kutassy Imre Ferenc, Pataky Ferenc**
1944. június 11–26.
62. **Gulyás-Schumacher Ferenc**
1944. június 27.–július 10.

KRIVÁTSY-SZŰTS
PÉTER

A zongora alól

FIATALKORI EMLÉKEZÉSEK

Mikor kezd a gyermek emlékezni? Úgy is kérdezhetjük: meddig emlékszik vissza a 77 éves ember? Nemcsak egyik napról a másikra, hanem hosszú távon olyasmire, ami első éveiben történt. A keresztapám ötvenéves korában azt mondta, hogy ő emlékszik a születésére, de nem mondta el, hogy milyen volt. Ki emlékszik a hirtelen jelentkező éles levegőre, az éhségre, az általános ellenkezésre, amivel a világot fogadjuk? Ki emlékszik a lassan erősödő világosságra, ahogy az éjszakát a hajnal követi? Egy kis pont fényének erősödése, terjeszkedése. Majd a fénybe belezendül valami más, amit a bőrünkön érzünk, a melegség, majd az anya illata. A vágyakozás mindezek után, mindezekkel együtt most már egyszerre rohan meg valami idegenség, bensőnk mássága, bensőnk követelései és annak érzése, hogy más is kell, hogy mindez fennmaradjon: az anya keble. Mindezt mindenki érzi az első órákban, napokban, hetekben. De ki emlékszik rá? Valami nagyon érdekesnek, szokatlannak, fájdalmasnak, ijesztőnek kellett történnie ahhoz, hogy 77 évesen is emlékezzek rá, és ez kétéves koromban történt.

Akkor apám rövid festőművészi pályafutásának tetőpontján állt. Keresett portréfestő lett. Sok megrendelést kapott arisztokrata családoktól is. 1924 tavaszán több megrendelés teljesítése céljából a Csallóközbe utaztunk 3 hónapra. Rengeteg csomagot vittünk magunkkal (vásznak, festékek, ecsetek, ruhanemű). Az újdonsült Csehszlovákia határánál a határőrök rendkívül durvák

voltak. Látva a csomagokat és az azokban lévő millió kis dolgot, a csomagok tartalmát egyszerűen lefordították a padlóra, és minden szétgurult. Ez a tény, a határőrök röhögése és érthetetlen kiabálása, szüleim rémült-mérges tekintetének látása sírógörcsöt váltott ki belőlem. Ezt máig sem tudtam elfelejteni, és szüleim arca most is előttem van. De ezt az esetet leszámítva gyermekkorom boldog volt. Egyetlen gyermekként kiváltságos helyzetben voltam, és környezetem szinte túláradó kényeztetése végtelenül jólesett. Külön gyermekszobám nem volt még. A szüleimmel aludtam, de hamarosan felfedeztem játékaimnak egy nagyszerű helyet. Ez a nagy háromlábas Bösendorfer zongora alatt volt a nappali szobában egy sarokban félig letakarva, egy fekete aranydíszítéses selyemterítővel. Innen jól láthattam a lábakat járni-kelni a szobában, csak a fejet és a testet kellett hozzágondolnom. Sok mindent tudtam, amit nem tételeztek fel rólam. Így tudtam meg, hogy beíratnak óvodába. Tulajdonképpen már ez sem tetszett, de mikor azt is hallottam, hogy németül kell beszélnem, amit én nem tudtam, ez felizgatott. Később megnyugodtam, amikor hallottam anyámat rábeszélni apámat, hogy ne kelljen ott maradnom, ha nem érzem jól magam.

A zongora szimbóluma lett függetlenségemnek és biztonságomnak. A zongora volt a hatalmas hajóm, ami elvitt mesés világokba. A zongora alatt álmodozni lehetett, sőt pajtásokat is vendégül látni, néha el is aludtam. Innen hallgattam, bár egy kicsit hangos volt, amikor nagyanyám zongorázott és anyám énekelt hozzá. Amikor anyám a Carmenből énekelte „hurrá, a bikának üvölt a tömeg", kiugrottam a zongora alól, és körbemasíroztam a szobában. Amikor azt énekelte a Carmenből, hogy „a szerelem egy kis vad madár", akkor megkérdeztem, mi az a szerelem, mire anyám: hamarosan megtu-

dod, csak várjál. Amikor szomorú dalt játszott, sírásra fakadtam. Anyám gyakran zongorázott egy dalt, aminek a címét csak nemrég tudtam meg, mikor a rádióban hallottam lemezről, Rubinstein Moszkvában – Schumann Kinderszenen a Träumereiből. Ezekkel a dallamokkal és apám színeivel indultam el négyéves koromban fel a Kissvábhegyre (Martinovics-hegy), a német nyelvbe, az első és utolsó gyerekszerelembe, észrevenni, hogy nálunk otthon minden komplikáltabban, másként van, a Kneipp-kúrák prizniceitől a vegetarianizmusig és a spiritualizmusig.

Környékünkön 3 elemi iskola volt. De engem nem az állami elemibe adtak be, ami a Városmajor és a Temes utca sarkán volt és ahova anyám és öccse is jártak, sem az Új Iskolába, ami olyan jó iskola hírében állt, hogy még a Stefánia útról is jöttek gyerekek villamoson, hanem a Kissvábhegyen lévő iskolába, mert ott több nyelvet tanítottak. Apám ugyanis csak németül, gyengén beszélt, és ez szemmel láthatóan zavarta. Az iskolát Nagy Emilné, a volt igazságügy-miniszter harmadik felesége alapította és vezette Rudolf Steiner, a Waldorf Schule mozgalom megalapítójának rendszere alapján. A svájci Steiner a tanrendet spirituális tudománynak nevezte, amely a dráma, ének, festészet és szobrászat tanításai alapján fejti ki működését. Az iskola drága volt, és főleg a Budapestre akkreditált követségi alkalmazottak és más külföldiek küldték oda gyermekeiket. Értem apám nem fizetett, mert pedagógus volt maga is. Én a svájci Frau Weiss és a Brassóból menekült Fräulein Schuster alattvalója lettem. Szegény Frau Weissről hamarosan kiderült, hogy a férje is és serdülő fia is öngyilkosok lettek. 5-6 év múlva jött a hír, hogy ő is öngyilkosságot követett el. Mindketten jó pedagógusok voltak, és a német nyelv tanulása gyorsan ment.

Az iskola épületeit a Kissvábhegy legtetején, rögtön a kőbánya alatt egy nagy dombos park vette körül. Egy nagy kastélyszerű öreg ház állt a leglaposabb területén, itt voltak az irodák és a bentlakók szobái, míg az iskola új épülete egy dombon állt, amelyben mintegy hat osztály volt. A fenti épületet nem tradicionális módon építették, hanem a meseszerűség volt a cél. A szobákat sárga, kék és rózsaszínre festették, az ajtókeretek különböző formájúak voltak, és az osztályok székeinek színei jelezték az osztályok számát. Minden játszva, énekelve, szavalva történt, még a betűk és az írás tanulása is. Nagy, különböző színű lapokra rajzoltunk, a betűket különböző színű festékbe mártott gyufaszálakkal húztuk meg. Méghozzá a gótikus betűket. A festés fő szabálya: „Keine harten Striche", a színeknek harmonikusan egybe kellett folyniok.

A test és a lélek kapcsolatát szolgálta az euritmia, a könnyed mozdulatú testmozgás és hajlongás egy könnyű fémrúd használatával a flőte, a furulya szavára. A gyengén haladó gyermek szellemi fejlesztését külső behatással is igyekeztek segíteni. Így mikor a katolikus katekizmust képtelen voltam megtanulni, Frau Weiss levágta a homlokomra hulló hajamat, hogy ne zavarja gondolkodásomat. Egy másik dolog, amit még az apám is kételkedve fogadott, az ülőfürdők voltak, amibe tojásokat vertek bele. Erről a műveletről sokat hallottam a zongora alatt, amikor fűvel-fával tárgyalta anyám és nagyanyám az esetet.

A legrémesebbek, bár hasznosak a priznickúrák voltak. A lázamat nem orvosságokkal nyomták le, hanem nedves törülközőpakolással, amit a mellkasra, egész testre vagy a lábfejre alkalmaztak. 1929-ben ugyanazon a télen difteritiszem és skarlátom volt bármi orvosság bevétele nélkül. A betegségek lefolyása annyira súlyos volt, hogy nagyanyám elhívta Wunderlichnét, az óbudai ja-

vasasszonyt is, aki sofőrös saját autóján érkezett. Az említett vízgyógyítás tulajdonképpen Kneipp Sebestyén német katolikus pap és vízgyógyító tanítása volt, ami a múlt század végén egész Közép-Európában elterjedt. Végül is, bár nem tudni biztosan miért, meggyógyultam.

Apám Győrött 1892. március 20-án született, és 1975. június 6-án Budapesten halt meg. Fiatal koráról nem sokat tudok. Nem nagyon beszélt magáról, csak ha anyám kérdezett valamit. Apai nagyapám nagyon korán meghalt. Sokszor kérdeztem: mibe? A válasz mindig az volt: „Mert nagyon forrón ette a levest". (Rák volt?) Talán ez a korai halál lehetett az oka, hogy apám annyira kereste az újat az orvostudományban? Nagyapám első házasságából először apám, utána Lajos született, a második házasságából pedig Miklós

Középiskolás korában egy nyári festőkiránduláson Gölnicbánya környékén

(1898. január 13-án született Kassán, és 1982. szeptember 21-én halt meg Budapesten) és Mária. Apámat a Krivátsy család tagjai nevelték, gyakran küldve egyik szepességi városból a másikba, családról családra. Legjobban a gyermektelen Krivátsy Istvánnál, a felvidéki fedett hidak építőjénél szeretett lenni, aki örökbe is fogadta testvéreivel együtt, pedig őket nem is ismerte. (A család leghíresebb tagja Krivátsy József, aki a szabadságharc alatt Győr várát védte. A vár eleste után az osztrákok saját várába bezárták, majd halálra ítélték. Azonban megszökött, és Olaszországban folytatta az osztrákok elleni harcot. Mint ezredest nyugdíjazták. Olasz grófnő feleségével hazajött. A Kerepesi temetőben vannak eltemetve.)

Apám festés iránti érdeklődése középiskolás korában kezdődött, amikor nyáron Sáros és Szepes megyékben a családot látogatva megismerte a természet szépségeit. Az egyik évben festőfelszereléssel megörökítette kedvenc tájait. Mikor elvégezte a középiskolát, már természetes volt, hogy a Képzőművészeti Főiskolára iratkozott be. A budai Krisztina körúti Anna-udvarban, közel a Széna térhez vett ki lakást főiskolai barátaival, előbb Dési Huber Istvánnal, majd Paulovits Pállal. (Az utóbbival később a Műbarát-időkben autót is vett, de ahogy azt kijavíttatták, az autót behívták katonának.)

A főiskolai évek alatt korrepetálással és mint állandó statisztája az Operaháznak tartotta el magát. Különösen szeretett az Aida egzotikus ruháiban mint győztes katona átvonulni a színtéren. Igazi katonának nem vették be, gyenge testalkata miatt.

Sokat tűnődtem azon, hogyan udvarolhatott apám. Hogyan tudott ez az ember, aki egész életében csak a munkájára gondolt, felolvadni úgy, hogy egy asszony szexuális érdeklődését felkeltse? Mi vonzotta anyámat, hogy pont apámat válassza férjül, mikor sok udvarlója

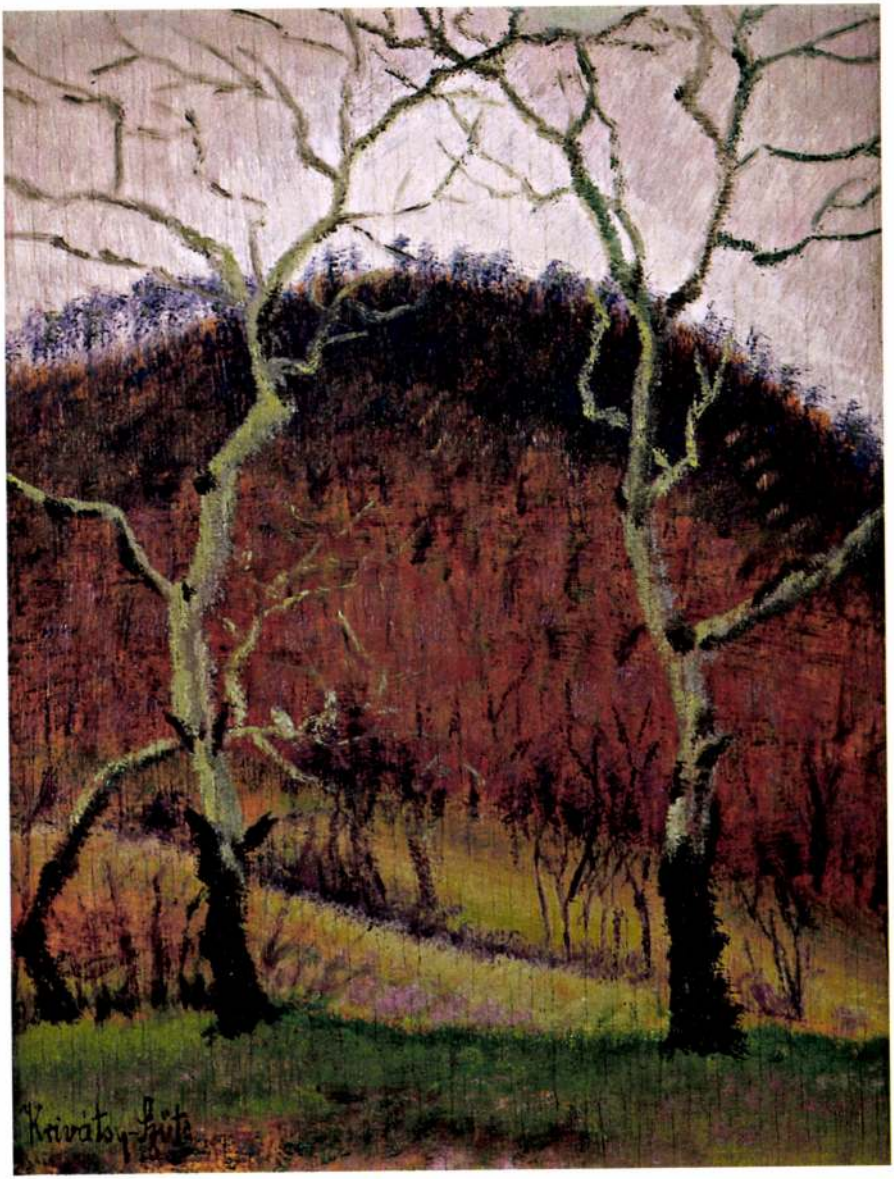

Őszi táj, 1919 körül

volt, és egyesekkel kegyetlenül bánt el. Thomas Mann szerint a férfi választ, és a nő dönt. De miért döntött anyám így? Hiszen apám szegény volt, sovány, és beteges megjelenésű. Apámmal erről annak idején sohasem lehetett volna beszélni, de anyámmal, akihez nagyon közel álltam, lehetett. Anyám szerint nem a külsőségek voltak a lényegesek, hanem apám mássága a többi férfitől. Nem is a művészete érdekelte annyira (anyám is tanult festeni), hanem amikről és ahogyan beszélt. A művészetről és annak szerepéről a társadalomban, egyéni életünkben, a művészet viszonyáról a természethez, valláshoz, politikához, még a kommunizmushoz is.

Egyszer a tánciskolában táncolás közben anyám megkérdezte, mit gondol apám a sok különböző lányról. A válasz ez volt: óh, én ezeket mind aktban látom. Anyám szerint ez annyira hatott rá, hogy majd összeesett.

Apám mandolinján sokat játszott és énekelt (azt hiszem, olyan Frank Sinatra módra dünnyögött) régi Kossuth-korú dalokat... ingöm gatyám levetem az pallóra... fene ögye meg azt a sok nímetet... Sokat olvastak együtt úgy, hogy apám tartotta tenyerében anyám kezét, ő pedig a könyvet. Az egyik ilyen kis alakú könyv Móricz Zsigmond Szerelmes levele volt. 1918-ban adták ki a Légrádi testvérek. Szinte hihetetlen, hogy az összeomláskor ilyen szép könyvet tudott az ország produkálni. Az illusztrációkat Borris László, a borítékokat Végh Gusztáv rajzolta. A könyv itt van nálam, valahogy kikerült velem a sok hazalátogatás során. A borítékokon piros rózsák zöld falevelek közt mosolyognak az olvasókra, de nem giccsesen, hanem szinte gyermeki derűvel és bájjal. A könyvben a fiatal házasok, Samu és Aranka földöntúli szerelméről és az első nehézségekről van szó. De számomra a lényeg az, hogy apám és anyám ceruzá-

Tavasz, 1920

val írt széljegyzetei olvashatók a könyvben, és aláhúzások, amivel egymás figyelmét felhívják egyes részletekre.

A könyvet apám négy helyen a teljes nevével aláírta. Egyszer a borítólap tetején az író neve előtt, másodszor a belső borítólapon, amely rózsaszín alapon piros levelet és vörös szívet ábrázol, harmadszor a címlapra megint az író neve fölé, negyedszer a szöveg előtti csak az író nevét közlő lapra (de itt az évszámmal: 1919). A könyv második oldalán a következő szöveget húzta alá apám: „A fiatal asszony imádságos szívvel, begubózva a boldogság becsületességébe bónyálva ült a szán puha ülésén." Így udvarolt az apám? Anyám 18 évesen teljesen tapasztalatlan volt. Egyszer még menyasszony korában elsírta nagyanyámnak, hogy gyereke lesz. Jézus Mária, sikított nagyanyám, és

kérdezte: mi történt? Megcsókolt a Gyuri! Nászéjszakájukon pedig sírva-kiabálva ébresztette fel szüleit, mondván, hogy a Gyuri megbolondult!

Apámnak az 1919-es év nagyon mozgalmas volt. Ugyanis Kun Béláék kiadtak egy rendeletet, amely szerint minden egyházi középiskolába kiküldenek egy kormánybiztost. Mikor erről a ciszterekhez – ahol apám akkor tanár volt – megjött az értesítés, a rendfőnök elkerülendő egy ismeretlen valaki megjelenését az iskolában, visszajelentette, hogy ne küldjenek senkit, mert nekik már van egy ilyen emberük, a rajztanár, aki világi és erősen szociális érzelmű. Hamar visszajött a válasz, hogy apámat elfogadták mint forradalmi biztost.

Csak akkor kezdte apám felfogni, hogy milyen nagy változások történtek. Hogy volt a nagy összeomlás. Azután a Károlyi-kormány, amelynek a hadügyminisztere Linder Béla kijelentette: nem akarok több katonát látni és föloszlatta a hadsereget. A román hadsereg bevonult Budapestre, és március 21-én a forradalmi tanács vette át a hatalmat. Most pedig ő, egy művész, forradalmi biztos. De nem volt semmi ezzel kapcsolatos munkája, mert 133 nap után a Kommün megszűnt azzal, hogy Kun Béla, Szamuely Tibor és társaik este felültek a bécsi gyorsra, és elhagyták az országot.

Horthy Miklós novemberben vonult be Budapestre. Mit csinált még udvarláson és tanításon kívül apám ebben az évben? Mint festőművész rendkívül termékeny volt. Megfestette azokat a képeket, amelyek előkészítették leghíresebb és legjobb képei megfestésére, ezek egy év múlva jelentkeztek.

Nagyanyám hirtelen haragú, magabiztos asszony volt, aki a világháború alatt 4 évig egyedül nevelte két gyermekét, míg férje a szerb fronton volt kevés szabadsággal. Hogy a fronthoz közelebb legyenek, előbb Újvidéken

laktak, majd vissza kellett húzódniuk Szabadkára, később Budapestre, ahogy a szerbiai harcok alakultak délen. Ekkor történt, hogy az Alma utcai ház kerti kapuját katonák benyomták, és enni kértek. Nagyanyám látta, hogy nem magyar katonaruha van rajtuk, de azért kivitt kenyeret és szalonnát. De azután csak nem akartak elmenni, és amikor az egyik fiatal fiú puskával fel akart jönni a lépcsőkön, nagyanyám egy pofont adott neki, majd kilökte a kapun, és utánalökte a siheder puskáját, amit az elejtett, és rákiáltott: Kutya Szerbia! (A déli fronton ez volt az egyik katonanóta refrénje.) A szomszédok később közölték nagyanyámmal, hogy a katonák románok voltak.

Az, hogy apám a már említett Anna-udvarban vett ki lakást (és nem ezer más helyen), sok ember sorsát döntötte el. A bérház a Krisztina körúton közel volt a Csaba utcával szemben lévő első városmajori Jézus Szíve katolikus templomhoz, ahonnan percek alatt el lehetett sétálni a Városmajor utcán az Alma utcához. Az Anna-udvar túlsó oldalán volt a Széna tér (Moszkva tér), ahol a Budapesti Torna Egylet Klubháza és sportpályái voltak. (Most a Pasaréti úton van.) Amikor apám szívorvosa óvatos sportolást javasolt, apám beiratkozott a BBTE-be.

Itt nyáron rendszeresen teniszezett, télen pedig korcsolyázott a környékbeli fiatalokkal. Így ismerkedett meg Fischer Máriával és barátnőjével, Sándy Natival és udvarlójával, Horváth Barnával. A sors úgy hozta, hogy az előzőek szüleim, az utóbbiak anyósom és apósom lettek. Apám még kísérletezett sízéssel is, de amikor először ugrott le sível a kisebb svábhegyi sísáncról, kificamította a lábát, és abbahagyta a sportolást. Anyám és apám a Váci utcai piarista kápolnában esküdtek meg, mert apám akkor a piarista gimnáziumban tanított rajzot. (Piarista köz 1–2 Pesten.) Az esketŏ pap Magas Mihály rendfőnök volt.

Akkorra apám már nem nézett ki úgy, mint főiskolás korában. Jövendőbeli anyósa kívánságára levágta hosszú haját, és mindig hordott nyakkendőt.

Főiskolás korában, hosszú hajjal

Anyai nagyapám, aki Zomborban járt középiskolába, intelligens ember volt. Nagyon élvezte a kulturális életet, amit Budapest nyújtott. Nagyanyám – egy bécsi zárdában nevelkedett, és tette le az érettségit – gyanakvással fogadta a nagyvárosi életet. Míg az Alma utcai ház épült, a Belvárosban vettek ki lakást, ami zajos volt, a levegő fojtott, az emberek gorombák. Ehhez csak az kellett még, hogy az ágyakban kis bogarak mászkáljanak. Ettől idegrohamot kapott, mert még sohasem hallott poloskáról. A dédanyámnak Újvidékről kellett Pestre vonatoznia és megnyugtatnia őt.

Apám jelentkezését néhány év múlva egyenesen támadólag fogadta. Követelte, hogy vágja le a hosszú haját és növesszen szakállat. Ugyanis nagyanyám egy erdészhez szeretett volna hozzámenni, és erdőben élni, az erdészeknek pedig a környékükön mind volt szakálluk. Ez utóbbiból nem lett semmi. Később, már az Alma utcai házban, az élet rendben folyt, amikor apám ráépítette a házra a mi lakásunkat és arra a műtermet, ez imponált nagyanyámnak. Nem sokkal később kiderült, hogy epekövei vannak, és miután doktor Manninger megoperálta a Városmajor utcai szanatóriumban huszonhét epekövet vett ki belőle. Az operáció után nagyanyám bocsánatot kért apámtól.

Apám vallásossága a Tízparancsolat szigorú követése volt, de templomba nem szüleimmel jártam, hanem

Eljegyzés.
A felvételt Mária
édesapja készítette
1920-ban

vagy nagyanyámmal a városmajori, később a pasaréti templomba, vagy nagyapámmal a Mátyás-templomba. Ott valaki közölte vele, hogy kijelöltek neki és az én számomra két helyet közel az oltárhoz a jobb oldali magas nagy székes soron. Később kiderült, hogy gróf Bethlen Istvánnal tévesztették össze. A bácskai kisbirtokos, akkor a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője (később egyik igazgatója) egyformán kopasz volt, a bajuszuk is egyforma, és az ezüstfejű sétálóbotja majdnem azonos a

Fejvázlat az Áve Mária című oltárképhez, 1925

A művész önarcképe 30 éves korában, 1922 ›

1927

főúr miniszterelnökével. Bár Bethlen István református volt, a Mátyás templomban a zenés miséket igen élvezte. De visszatérve apámra, sok katolikus pap barátja volt. Sőt olyanok is, akik képeket rendeltek tőle templomaik részére. Ilyen volt lovag Kriegsau Emil, a városmajori Jézus Szíve-templom plébánosa. Ember nagyságú Szűz Mária-képet rendelt az egyik oltárra. A modell az anyám lett, mert apám őt akarta. A kép látszólag nagyon tetszett mindenkinek. A sajtó elismerőleg írt róla.

De nem a környékbeli öregasszonyoknak, akik a képben ráismertek anyámra, és nem voltak hajlandók imádkozni előtte. A hívek két táborra szakadtak, de a plébános úr azt mondta, hogy a kép marad, mert szép, ki van fizetve, és meg van szentelve. Addigra már az újságok is cikkeztek a „botrányról". Apámnak elege lett a vitából, egy este levette a képet az oltárról, és hazavitte. A pénzt pedig visszaadta. (Apámnak volt állandó fizetett modellje, akit én is ismertem, de különösen a vőlegénye érdekelt, aki minden délután eljött érte. Ugyanis kéményseprő volt, aki mindig munkából jött koromfeketén, teljes felszereléssel, hazakísérni menyasszonyát.)

Apám a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után a budai ciszterci gimnáziumban vállalt rajztanári munkát, majd négy év múlva átlépett a pesti piarista gimnáziumba. Egy év múlva azt olvassuk a gimnázium Értesítőjében, hogy „Krivátsy-Szűts György rajztanári pályáját (1921) szeptember 1-én a művészivel cserélte fel." „Szüleim ebben az évben március 1-jén házasodtak össze, 1922 április 7-én pedig én érkeztem meg.

Apám ekkor 29 éves volt. Tíz évvel idősebb, mint anyám. Megvolt a véglegesnek hitt hivatása, a szeretett feleség és a gyermek. Ekkor már sok művészeti sikere volt. 1920-ban tűnt fel először a „Fehér börtön" című nagy sikert aratott aktfestményével.

Egymás után nyerte a Műcsarnokban a Horváth Károly-díjat és a Ferenc József jubileumi festészeti díjat, majd a Nemzeti Szalonban a Főváros I. díját.

Apámat mint embert szeretném bemutatni, az élő apát, a gyenge, ösztövér embert, aki a nagy világválság idején nem az államot szidta, nem uszított, nem panaszkodott, és nem koldult, hanem valami fontosat, valami újat csinált a semmiből. És szeretném bemutatni anyámat is, aki nélkül nem lett volna Műbarát! Apám sikereinek több vele született tényezője volt. Az egyik, hogy helyesnek tartott elképzeléseit nem adta fel a nehézségek láttán. A másik a végtelen naivitása. Mindent elhitt, főleg a nyomtatott betűt, függetlenül attól, hogy az nyilas vagy kommunista métely volt. Sokan becsapták, és még többen csapták volna be, ha anyám nem vigyáz rá. Mindenben kereste az újat. Miután fizikailag gyenge volt, különösen az orvostudomány gyors fejlődése érdekelte. Vagy tíz évig vegetáriánusok is voltunk. Nem főztünk zsírral, a légfürdőzés előnyben részesült a napozással szemben. Alkohol nem volt a házban, és sajnáltuk azokat, akik dohányzással ölték magukat.

Apám 80 éves koráig télen is nyitott ablaknál aludt. Persze azután megfájdult a nyaka és a válla, de nyúlbőr burkolással kikúrálta fájdalmait.

Mindez nem hatott különcségnek barátai és szomszédai előtt. Ugyanis más művészek is laktak az akkor még rövidke utcánkban. Az egyszer már említett Alma utcában laktunk. Ez a Városmajor utcát vertikálisan az akkori Hieronymi úttal (ma Határőr út) kötötte össze, majd tovább kapaszkodott a hegyre (ösvény formájában) a Kissvábhegyi útba, ami most a Gaál utca felső része. Az Alma utca alsó, kikövezett része mindkét oldalon 6-6 nagy kertes házzal volt beépítve. Iskolánk a Gaál József utca fölött volt, és egész a hegy tetejéig ért, ahol katonai

gyakorlótér volt. Az első világháború elejéig az egész hegy erdős és beépítetlen volt, de azután a lakosság kivágta a fákat, és tüzelésre használta fel. A mi házunk az ötös szám volt, fölfelé a jobb oldalon. A hármas számban is egy festőművészcsalád lakott: Hegedűs László festőművész özvegye két leányával, Dórával és Lónával. Volt egy óriási mészároskutyájuk. Pár évvel később a ház egy részébe a fiatal Zilahy Lajos költözött be feleségével és fekete törpe terrier kutyájával. Hegedűs László halála előtt háza utca felé eső fedett teraszának belső falára nagy freskót festett életnagyságban családjáról és a kutyáról. Ezt a freskót még ott láttam az időtől megrongálva a hetvenes évek végén. A művésztársaság akkor lett teljes és igazán érdekes, mikor Lengyel Menyhért és családja beköltözött a hatos számú házba.

Lengyel Menyus bácsi és családja érkezése előtt hat fiú lakott az utcában, 7-9 év körüliek, de egy leány sem. Ez nagyon nyomasztóan hatott ránk, mert már akkor unalmas volt leányok nélkül élni. Egyetlen menekvésünk May Károly Winnettouja volt, és különösen annak szépséges és Old Shatterhandbe szerelmes húga, Naschte.

Ja igen, természetesen vérszerződést is kötöttünk. Vadrózsabokor tüskéjével szurkáltuk tenyerünket, és azután véres tenyereinket összedörzsöltük, és egyszerre kiáltottuk: életünket és a vérünket Nocsiért! (Ez volt a magyarosított neve Naschtének). Ekkor jelent meg húsban és vérben (de milyenben) az utca első leánya, Lengyel Ancsi. Hihetetlen, milyen hirtelen dobtuk az indiánokat tollastul, mokaszinestül. Az imádott Nocsi öreg, ráncos, fogatlan squaw lett. Ancsi elé nagy várakozással tekintettünk, mert tudatlanok voltunk. De most minden reményünk megvolt arra, hogy a női nem fizikumát megismerjük. Mi nem követeltünk semmi különöset,

A kissvábhegyi iskola néhány tanulója Fräulein Schusterrral kirándulni indul. Ancsi a harmadik ülő személy balról. A fölötte álló fehér ruhás leánytól jobbra legjobb barátom, Pásztor Franci áll, aki majd elveszti Auschwitzban jobb karját, de hazajön. Tőle második én vagyok, a homlokomba hulló hajam még megvan

csak annyit, hogy megtudjuk, amit minden más fiú tud, akinek van egy leánytestvére. Ancsiból, aki egykorú volt velünk, nemcsak friss szépség áradt, örökös mosolygás, ugra-bugrálás, hanem szívünket tipró kacér mesterkedés is. Minden fiúval közölte, hogy csak őt szereti, de nekem házasságot is ígért. Mikor ezzel eldicsekedtem a fiúknak, kinevettek. Én voltam az utolsó, aki ebben a kegyben részesült.

Akkor jött elő Sanyi a zongorával. Be kell csalni Ancsit a zongora alá, mondta határozottan. De hogyan, kezdtem érdeklődni én is. Mondd azt, hogy én beteg vagyok. És? Na és aztán? Mondd meg, hogy én azt mondtam, hogy ő meg tud gyógyítani engem. Hogyan, kérdeztem. Úgy, hogy megpuszil engem, mondta Sanyi. Erre én méregbe gurultam. Én hazudozzak azért, hogy ő csókolózzon? Sanyi, jó barátom a házmesterünk fia volt. Később trappista szerzetes lett. Ancsinak volt egy bátyja,

Tamás. De ő nem törődött velünk. Azonban Menyus bácsi nagyon kedves volt. Sokat jött az iskolánkba, és kisebb színdarabokat írt számunkra. Persze németül. Miután ő akkor a Vígszínháznak dolgozott, meghívta az egész iskolát előadni a színházban a Hófehérkét és a hét törpét. Ezek a kis német nyelvű előadások hétfőkön voltak, amikor a színházban nem volt előadás. Apámmal sokszor találkozott, főleg egészségügyi dolgokról beszéltek. Egyszer elterjedt köztünk a hír, hogy Menyus bácsi meztelenül jár a lakásban. Szerettük volna megtudni, hogy hogyan jár a felesége otthon. Egyesek köztünk elkezdték lerajzolni, hogyan nézhet ki ruha nélkül a kövér ember. Apám talált egy ilyen rajzot, és nagy előadást tartott, hogy ezt orvosi nyelven légfürdőzésnek hívják, és fontos ahhoz, hogy egészségesek legyünk. Apám sohasem ütött meg, nem is büntetett formálisan. Ő megmagyarázta azt, hogy miért volt rossz, amit csináltam. De ez olyan sokáig tartott, hogy néha azt kívántam, csak ütne meg, az csak egy percig tart.

Az Alma utca másik, a páros oldalán egy furcsa ház állt. Ez volt az izraelita hitközség egyik szeretetotthona férfiak részére. (Ma is ott van.) Miért volt furcsa a ház? Mert más volt. Lakóit az utcán sohasem lehetett látni. Egyszer késő délután azon az oldalon jöttem haza. Megdöbbenve láttam, hogy sok égő gyertya volt az ablakokban, és csupa furcsa szakállas öregember kalapban előregörnyed, és előre-hátra mozgatja a fejét. Ilyent még nem láttam, és első érzésem félelem volt. Miért féltem? Mert valami újat láttam, idegent, amit nem értettem, és ezért félelmetesnek látszott. Aznap este vacsora után apám leült mellém, és mondta, hogy tátott szájjal bámultam be egy házba az alacsony ablakokon. Először arról beszélt, hogy nem illik idegen ablakon benézni, majd rátért a ház lakóira. Végeredményben az emberek közötti külsőséges

különbözőségekről beszélt, másrészt pedig, hogy belül egyformák vagyunk. És ez a lényeges. Ekkor fogtam fel igazán, hogy van egy Isten, akihez este imádkozom, aki minket embereket teremtett, és mindenkihez jónak kell lenni, mert ők is jók hozzánk.

Később sokszor gondoltam vissza erre a beszélgetésre. A zsidó szót apám nem említette. Mert nem ez volt a fontos. A fontos az volt, hogy bár Isten mindenkit egyformának teremtett, de történelmi hátterük, az éghajlat hatása alatt, ahol éltek, a természet különbözősége következtében sokak másként néznek ki, másként viselkednek, és mások a szokásaik. Akkor még nem tudtam, hogy Ancsi félzsidó, hogy a Winnettou szerepét játszó Pásztor Franci egészen az, és ezért majd elviszik Auschwitzba, és későbbi legjobb barátomat, a szintén zsidó Gipsz Józsefet a Dunába lövik a magyar nyilasok. Akkor azt sem tudtam, hogy Miklós nagybátyám éppen akkor egy zsidó festőnőnek udvarol, akit majd feleségül vesz, akiknek születik egy fiuk, aki félzsidó lesz, és akit majd Párizsban a francia náci rendőrség meg fog ölni, mert félzsidó. Akkor még azt sem tudtam, hogy milyen jó apám van. Gyermeki önzéssel azt akartam, ami pillanatnyilag jó volt, és hazudni is hajlandó voltam, ha az céljaim elérésében látszólag segített. De apám nagyon toleráns volt mindig. A türelmesség, elnézés, béketűrés mindig jellemző volt rá. Lehet, hogy a béketűrés nemcsak erény volt részéről, hanem betegsége és gyengesége miatti védekezés is. A másik a tanultság, amivel együtt jár az emberek megértése. A harmadik pedig az intelligencia, de ezzel születni kell.

Sokat rolleroztunk, karikáztunk a közel lévő Városmajorban. Csak át kellett menni a Városmajor utcán, le a Temes-lépcsőn, és ott volt Buda egyik legszebb parkja. A parknak a Csaba utca felé eső része szépen parkírozva

volt, a másik fele, amely a Fogaskerekűig terjedt ki, vad és elhagyott. A Temes utca vágta keresztül ezt a dzsungelt, ahol indián háborúink folytak le. Nagyszerűen lehetett elbújni, rohangálni és ordítozni. Háborúink során megtanultuk a nyomkeresést. Legnagyobb meglepetésünkre találtunk is nyomokat. A csapáson egy tisztáshoz értünk, amit sűrű magas bokrok és fák vettek körül. Úgy gondoltuk, hogy a környékbeli titkos indiánok ott járják táncaikat. Andor vállalta, hogy felmászik egy fára, és onnan csendben lesi majd, mi történik.

Másnap jött lihegve mondani, hogy rendes sápadtarcúak jöttek délután, mindegyik egy állványszerűséggel és dobozokkal. Azután bejött közéjük egy nő és lassan levetkőzött. Erre a kijelentésre azonnal megbeszéltük, hogy ezt mindenkinek kell látnia, és még aznap délután ott kúsztunk mindannyian a bokrok alatt a tisztás felé. Mikor közel kerültünk, bekentük arcunkat színes festékkel, hogy azt higgyék, hogy mi is indiánok vagyunk, és úgy közeledtünk a tisztáshoz.

Nehéz dolog volt. Tüske, csalán vérezte lábunkat, kezünket és arcunkat, de egyszerre csak láttuk a csupa sápadtarcú embert, nőket és férfiakat, mind felöltözve, és ezek mind egy meztelen nőt álltak körül. Egyszerre csak egy támadó hang azt mondja: Peti, megmondlak apukádnak! Rémülten ismertem rá a tiroli bőrnadrágos fiúban Glatz Oszkár fiára. Akkor megláttam apját is örökös bricsesznadrágjában, amint beszélt valakihez. Később megtudtam, hogy amikor apám abbahagyta a portréfestést, az Alma utcai műteremben festőiskolát nyitott, és a növendékek nyáron Esti aktnak nevezett szabadtéri tanfolyamon folytatták a festést. A tanfolyam az elöljáróság engedélyével működött, és nagyon eredményes volt.

A sikerhez hozzájárult a romantikus környezet, és az, hogy az eleinte baráti alapon, majd később tiszteletdíjért

Tanulmány > a Zöldfoteles női akthoz, 1922

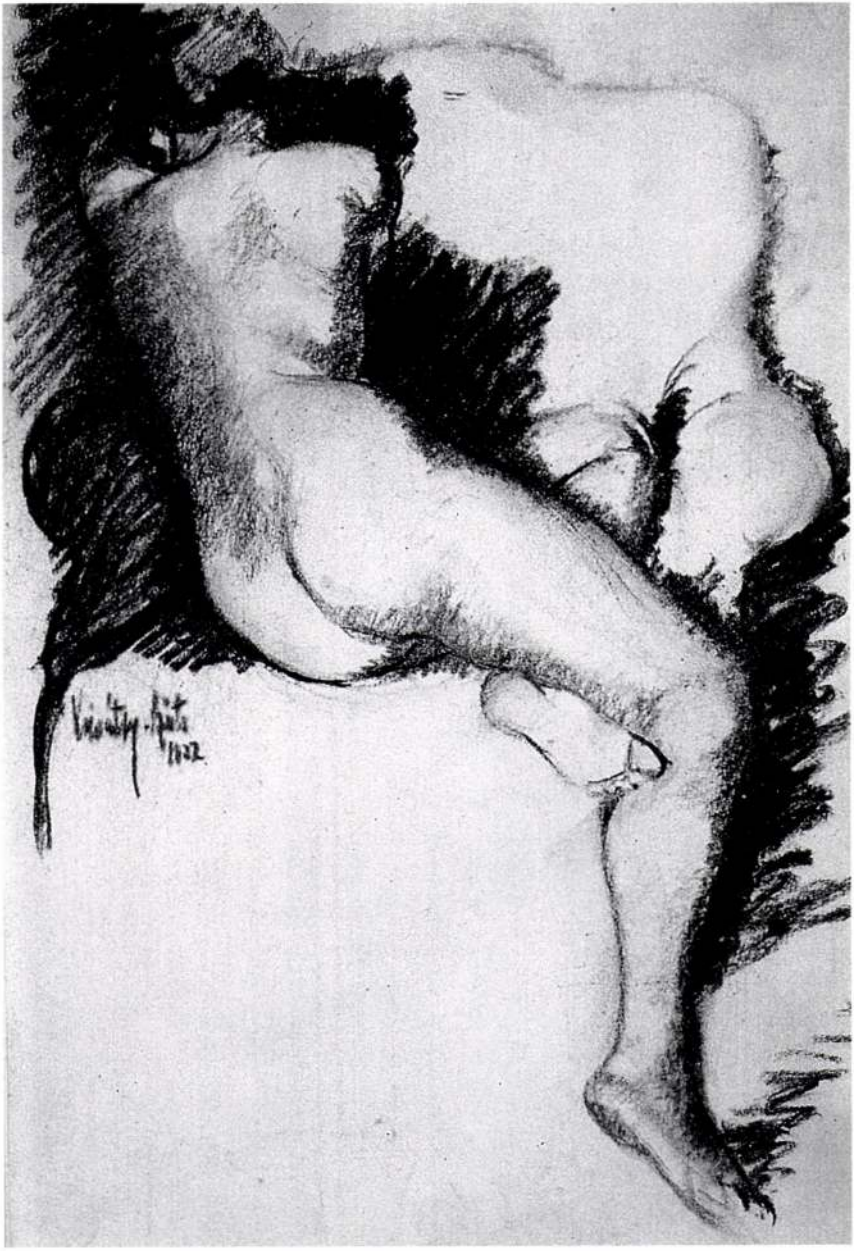

korrigáló Glatz Oszkár, Rudnay, Vaszary és mások neves művészek voltak. (A tanfolyam a sokkal később felállított Beethoven szobortól kissé nyugatabbra működött.)

A csalódás Ancsiban és a városmajori rémület után, mikor szétszóródtunk a fiú- és leányiskolákba, a nőiesség fontossága elhomályosodott. De azért csináltam még egy hülyeséget. Kontulyékhoz mentek a szüleim az új házukat megtekinteni, és engem is elcipeltek. Más gyerek nem volt a társaságban, és unalmamban nézegettem a fal mellé támasztott nálam jóval magasabb képeket. Az egyik nagy kép előtt megálltam. A képen kifejezéstelen arcú, sovány, meztelen nők álltak, és egyszerre csak öntudatlanul, ahogy továbbindultam, végighúztam a bal tenyeremet a nők derekán. Hirtelen rájöttem olajfestékes tenyeremet látva, hogy száradni voltak ott a képek, és a kezem nyoma rajtuk maradt. A hátam mögött nevetés tört ki, szüleim szörnyülködtek, de Béla bácsi azt mondta, hogy könnyű lesz kijavítani. Mikor elkezdtem bőgni, Béla bácsi megmutatta a jo-jo-gyűjteményét (ez a jo-jo-mánia idején volt), és adott egy szép jo-jót. Azután több évig elkerült Ámor nyila. De végül is volt egy kisleány, akivel szerencsésen összetalálkoztunk. A szüleink hoztak össze minket akaratlanul. A szerelem nagy volt, és elhatároztuk, hogy néhány év múlva megházasodunk. Akkor Nati tizenhárom és én tizenhét éves voltam. Később elhatároztuk azt is, hogy mi mást csinálnánk, mint majd mindketten a Műbarátban dolgoznánk. Ezt azonban nem helyeselte Nati édesapja, Horváth Barna jogbölcsészprofesszor, aki kijelentette, hogy ő csak jogászhoz adja a leányát. Ha csak ez kell, mondtam, akkor elvégzem a jogot. (A doktori diplomát három nappal az esküvő előtt kaptam meg.)

Nati pedig beiratkozott a bölcsészkarra Gerevichhez. Persze én is beültem az esti művészettörténeti órákra

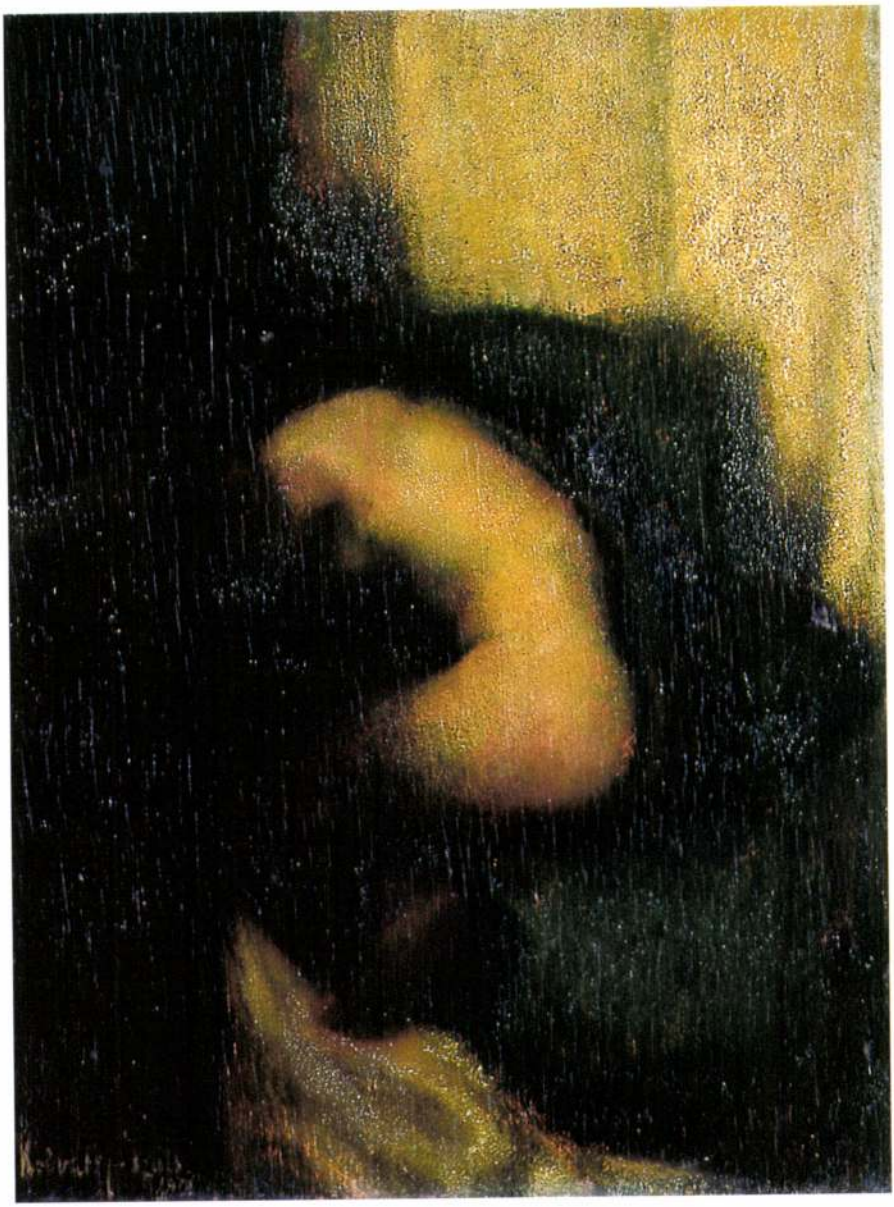

Chopin (Zongoránál), 1922

Gerevich Tiborhoz. Jól emlékszem az időre, amikor a prof. a Giotto Arena (Scrovegni) kápolnáról beszélt hetekig (vagy hónapokig?). A helyzet nagyon idillikus volt. A hátsó sorokban alig lehetett hallani Gerevich hangját. A teremben nem volt világítás, csak a vetítőgép fénye. A sarokban egy nagy hasú vaskályha vöröslött, és néha nagyokat pattogott. És fiatalok voltunk.

Ezt az idillt a német megszállás fejezte be számunkra. 1944. március 19-én délután Natival a Károlyi kert közelében moziba mentünk. A mozi zárva volt. Bosszankodtunk, hogy miért nem írják ki legalább a zárás okát. Másnap reggel , amikor beértünk a bölcsészkarra, Kerényi Grácia rohant felénk kiabálva: Nati, Péter, van már puskátok? Akkor kezdtünk észbe kapni.

Tanulás és munka mellett akkor fejeztem be a Lepke utcában vett földszintes romlakást, ahol az orosz lovak által megrágott ablakkereteket ki kellett cserélni, felszurkozni a betont, és lerakni új padlót, amit Nati nagynénjének szétbombázott sashegyi házából termeltünk ki, majd a parkettát egy négykerekű targoncán mi ketten toltuk és húztuk a Sashegyről le: végig Budán, majd a Rózsadombra föl.

Az esküvő 1945. december 21-én volt, számunkra a legszebb nap, nem azért, mert az volt Sztálin születésnapja, vagy azért, mert az az év legsötétebb napja, hanem mert másnap kezdődött meg a mi világosságunk is, és a mi boldog életünk. Nati 1947-ben, miután Iványi Grünwald Béláról írt disszertációt, kapta meg doktorátusát – állapotosan. (Sem akkor, sem 1956 után az Egyesült Államokban – ahol akkor közel 100 ezer olyan művészettörténeti doktor volt, akik nem szakmájukban dolgoztak – nem volt elhelyezkedési lehetősége.)

Csak egyetlen volt Gerevich-tanítványt ismertünk meg itt. Ő Lenkey Zsuzsanna, Gerevich Tibor mellett

Gróf Károlyi Lajos és felesége portréja, 1924

volt lektor. Magyarországon addig tanított művészettörténetet, amíg a kommunista vezetés el nem távolította. 1957-ben érkezett az Egyesült Államokba, ahol a Yale Egyetemen rögtön felajánlottak számára könyvtárosi és tanítási lehetőséget. Karrierje új magaslatot ért el a Stanford Egyetemen, amikor a Palo Altoi részben összehasonlító történelmet tanított. Professzor Lenkey volt a szervezője a World Campus Aloftnak. A művészettörténetileg fontos helyeken kikötő luxushajó lehetővé tette, hogy az előadásokat a helyszínen tartsák meg. Így utazta körül Prof. Lenkey ötször a világot, és utazta be művészettörténetet tanítva a földközi-tengeri és a nyugat-európai parti városokat.

Visszatérve a 20-as évekre, apám a csallóközi utazás után egyre gyakrabban hangoztatta, hogy mint portréfestő láthatóan befutott és jól keresett, de gyenge alkata és fejlődő szívbaja miatt lassan leépíti az arcképfestést.

Ehhez a döntéshez az is hozzájárult, hogy a megrendelők, különösen a nők beleszóltak, vitatkoztak azon, hogy milyen legyen a képük, sőt valaki azt is említette, hogy ő fizet. A férfiaknál több energia ment a katonai és díszmagyar ruhák, no meg kitüntetések festésére, mint az egyéniségre. Persze voltak kivételek. Ilyen volt gróf Károlyi Lajos és felesége, akik akceptálták apám elképzeléseit. Szerencsére a két képről hátramaradt egy-egy fénykép. Természetesen apám is ki akarta fejezni, hogy arisztokratákat, „másfajta" embereket fest, de ezt nem a gazdag környezettel tette. A környezet nem a könyvtárszoba vagy a barokk bútorzat, hanem a természet. A háttérben nem látszanak a kastély körvonalai. Az asszonyon nincsenek ékszerek, és nem simogatja fehér agarának nyakát. A gróf pedig nincs cifra ruhában, és nincs tollas kalap a fején. A két ember mégis „másfajta". Mivel mutatja ki ezt a művész? Szerintem, de ebben a vélemények nagyon változóak, a fejtartással, az általánosnál hosszabb nyakkal, a keskenyebb fejjel és az okos, de kissé unatkozó arckifejezéssel. Az asszonynál különösen sikerültnek tartom a márványsima nyak és a nemes ívű váll találkozását. Apámat még soká kérték arcképek vagy teljes portrék festésére olyanok is, akik nagy árakat ígértek munkájáért. Apám a makacsoknak mosoly nélkül azt ajánlotta, hogy jelentkezzenek László Fülöpnél, mikor annak Budapesten van dolga.

Utolsó portréit családtagokról festette, akik sajnálták, hogy abbahagyja a festést. Fiatal feleségét és fiát is magával vitte a Felvidékre a látogatásokra. Az egyik képen dr. Bene Jenő gölnicbányai városi orvos fia Jenőke portréja látható. A családi fényképen balról jobbra Jolus néni, a vármegye főpletykása ül, tőle jobbra apám a földön ül, mögötte anyám áll, tőle jobbra Jenőke, egyetlen gyermekük, én a nyakán. Jobbra dr. Bene Jenő és felesége,

Ifj. Bene Jenő portréja, 1925 körül A kép erősen megsérült a Csehszlovákia–Magyarország–Egyesült Államok „vándorútja" során. Ma Sarasotában (Florida) van

Abaffy Inci. Az apám által festett portré – a sok szállítástól megrongálva – itt van Jenőke özvegyének házában Sarasotában, Floridában. Ő a képet a történelmi hűség kedvéért nem javíttatja ki.

A már említettek mellett talán a legjobb művészbarátja Freytag Zoltán volt apámnak. Anyám is nagyon szerette feleségét, Etát. Amikor Erdély egy része ismét magyar lett, Freytagék vettek egy mozit Szovátán. Meghívták szüleimet, és ökrös szekéren felvitték őket a hegyekbe egy parasztházba. Szüleim annyira megszerették az

A Bene és a Krivátsy-Szűts család Gölnicbányán

embereket és a környéket, hogy egymás után két évig oda mentek nyaralni. Lőte Éva szobrásznő anyámnak volt barátnője. Anyám vett tőle két szobrot lakásunk részére. Az egyiket a „puskát kereső" oroszok belevágták a velencei (muránói) tükrünkbe, a másik itt van a lakásomban: egy felöltözött nyurga nő vízfestékel festett vörös hajjal és lábánál fekete kiskutyájával. Ez a kissé frivol nő jól megvan Molnár-C. Pál olasz Madonnájával nappali szobánkban. 16 évig minden nyáron nyaralóhelyünk Ábrahámhegy – Révfülöp és Badacsonytomaj között – egy dombon, egy présházban volt. Itt sokszor találkoztunk Egryvel és Szablya Jánossal, akinek Iparművészeti Társulati helyiségei a Műbarát főbejárata mellett voltak.

Apám, mikor abbahagyta a festést, elhatározta, hogy felnőtteket fog tanítani, és a nagyközönség képzőművészeti ízlését igyekszik majd javítani. A korabeli közép-

osztály művészeti igénye nem ment tovább, mint a századvégi giccses nyomatok „élvezése". A tehetséges művészek éheztek, mert csak a nagyon gazdag emberek tudtak jó képeket megfizetni. Akkor indította meg apám a festőiskolát az Alma utcai műteremben és nyáron a Városmajorban. A festőiskola tanítványai – köztük jól induló fiatal művészek, egyre több elfogadható, sőt jó rajzlap nagyságú pasztellt, karcot, vízfestményt produkáltak. Ezek a munkák adták a kezdeti alapanyagot, az úgynevezett albumlapokat. Lakásomban itt kint ma is van a fiatal Tóth Menyhérttől egy a Városmajort ábrázoló pasztellje és a fiatal Kontuly Bélától egy karc Peer Gynt a szarvason címmel, és Csánky Dénestől egy vízfestmény. Van egy albumlap, ami engem ábrázol Burián Babet aláírással 1925 dátummal.

Az Alma utcai műterem hamarosan szűk lett. 1927-ben az akkori Olasz fasorban (ma Szilágyi Erzsébet fasor) kissé szemben a Fogaskerekűvel készült el az úgynevezett Florida-ház. Itt apám kibérelt az udvarban a földszinten 12 nagy szobát nagy ablakokkal.

Milyen is volt egy albumlap? A francia passe-partoutnak nevezi. A magyar paszpartunak írja. Általában egy 27˜23 cm-es papírlapra festett vagy rajzolt kép, amely egy 40˜30-as nagyságú vastagabb, bármilyen színű keményebb papírra volt gyengéden felragasztva. Ezeket a lapokat apám kb. 50˜40 nagyságú ívekben albumokban tartotta. A vevő érdeklődési körének megfelelően kapott egy albumot, amiben az albumlapok voltak, és azt lapozva nézte át a képeket. A képek hátán a szerző neve, a kép címe és ára volt.

Az albumlapok terjesztése hamarosan országossá vált. Ez ügynökök alkalmazásával működött. Apám újsághirdetések útján nyugalmazott MÁV-alkalmazottakat vett fel, akiknek szabad vonatjegyük volt, és akik azután a vi-

déket jártak, és falusi orvosok meg tehetősebb, érdeklődő földbirtokosok százaival ismertették meg a Képkultúrának nevezett új intézményt. Brosúra és az ügynöknél levő albumlapok ismertették a „rossz" és a „jó" képek közötti különbséget, és alacsony tagsági díj ellenében, mikor a „tag" Budapestre jött, maga választhatott az albumlapok százai közül. Ekkor a Képkultúra már öt ügynökkel dolgozott, és apám, mikor nem korrigált az Alma utcai műteremben, átsétált az Olasz fasori Képkultúrába, és ott meghallgatta az ügynökök beszámolóját és a Budapesten lévő tagokkal beszélgetett. Persze sok bosszúsága is volt, különösen azokkal az ügynökökkel, akik között voltak sikkasztók is. Az albumlapok családi vonatkozásban szinte valutává váltak. Különösen budapesti vonatkozásban, ahol nagy volt az érdeklődés a zsidó intelligencia köréből. Nem mintha nem lettek volna jó (és rossz) képeket árusító képkereskedések vagy galériák zsidó tulajdonban. De a Képkultúra más volt. Nem vitás, olcsóbb is volt, és talán apám és anyám nem kereskedői magatartása is eltérő volt. Talán ezért fordulhatott elő, hogy olyan sokan fogadtak el képet pénz helyett, ami abban az időszakban fontos volt számunkra, mert apám csak most próbálta ki kereskedelmi ötleteit.

A Városmajor utcai Zsidó Szanatóriumban albumlapért vette ki dr. Polacsek a garatmandulámat. Dr. Lippe Ede volt az orvosunk évekig, és felesége a patikusunk, mindketten albumlapért. Ennek ellenére apám otthagyta valamiért dr. Lippét, és a szintén zsidó dr. Rusznyák (nem a híres Rusznyák!) lett az orvosunk, akivel apám rendelés után órákat beszélgetett a zsidó személyazonosságról és vallásos toleranciáról.

Az igényesebb és vagyonosabb albumlapvásárlók nagyobb olajfestményeket is kerestek. Különösen falusi jeleneteket, libákat terelő lányokat, templomba menő öreg-

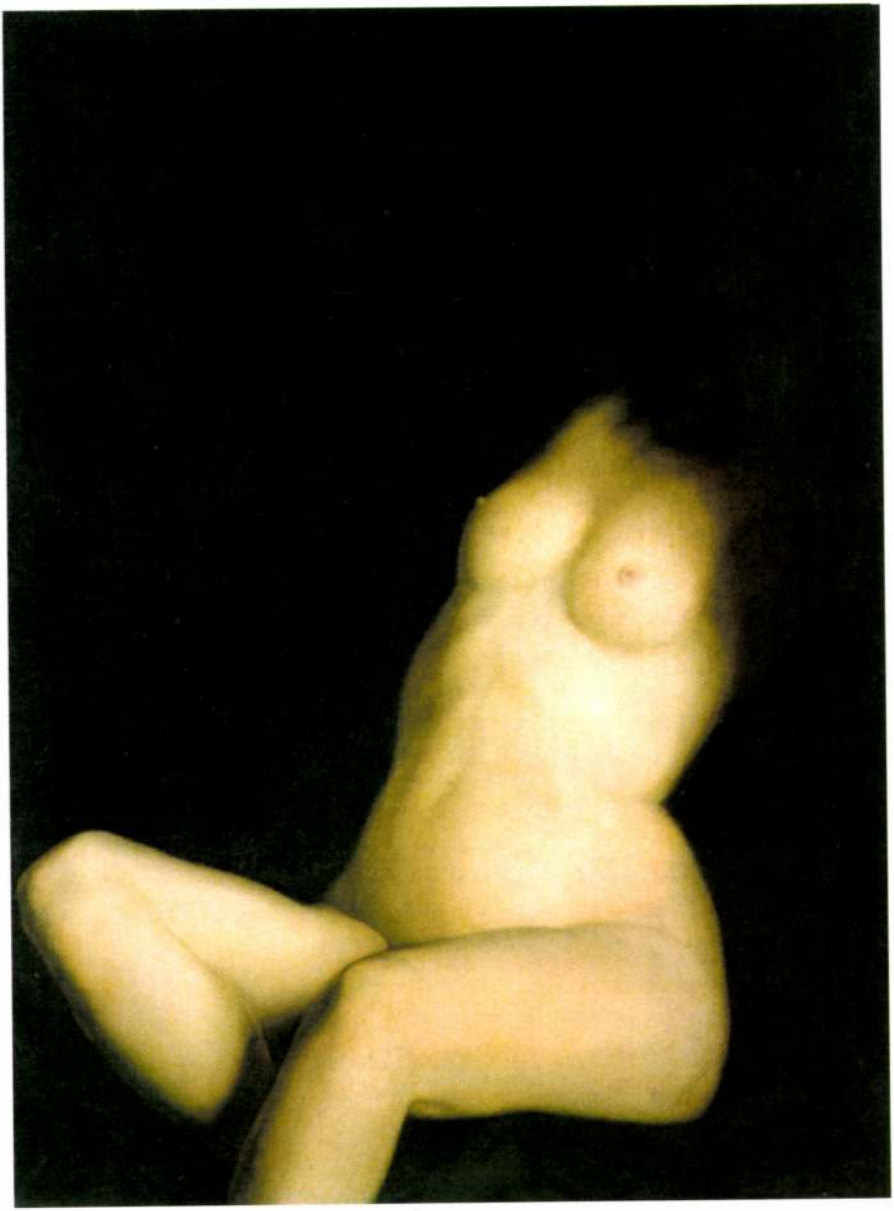

Felszabadulást!, 1921

asszonyokat, persze giccseket. Giccset nem kaptak, de apám Zórád Ernőt, Sziklai Dezsőt és Vörös Gézát megfelelőnek találta, legalábbis egyelőre, ezeknek az igényeknek kielégítésére. Érdekes módon pár héttel ezelőtt, mikor ezeket a sorokat írom, egy lapot kaptam Budapestről egy tabáni képpel, ezzel a felírással: Zórád Ernő Old Budapest Tabán 1930–33. A lap éppen jókor jött, mert Zórád Dezsőt írtam volna le ide, így emlékeztem a névre.

A képen minden van. A királyi vár, Acker Antal veje Schretil Győző vendéglője, nagy kőkereszt előtt álldogáló néni, padon ülő öreg bácsi fehér szakállal és fekete keménykalappal, pipával, és közben a cúgos cipője orrát nézi, és a földön van egy üres borosüveg is.

Az Alma utcai házat 1932 körül eladta a család, és akkor volt elég hely a műterem átköltöztetésére a Képkultúrába. Volt hely arra is, hogy Zórád és Sziklai kapjanak egy külön termet, és előfordult, hogy egy nap alatt két tájkép is kijött a „gyorsfestődéből". Azt hiszem, Zórád Ernő ott is lakott néha. Egy másik szobában ott éjszakázott még két parasztfiú, akik festeni tanultak: Kosa László és Bacsa János is, akit hamarosan behívtak katonának. (Az utóbbitól kaptunk egy tábori lapot 1944 őszén, hogy most már biztos a végső győzelem.)

A műteremről még annyit: a házat Frommer pisztolygyáros vette meg, aki a műteremben kutatólaboratóriumot rendezett be.

A festőiskola, a művésztelep és a Képkultúra mind egyre eredményesebben működtek. Szüleim örömmel látták, hogy munkájukkal szerényen bár, de ők is hozzájárultak a közönség művészeti igényeinek emeléséhez. Az új ház is elkészült, késve egy sztrájk miatt, amikor a sztrájktörő munkásokat revolverrel kergette el a munkától a szakszervezet. Mi az Alma utca 5. sz. házban a nagyszüleim fölött laktunk. Az új ház a Bimbó úton (117. szám) ikerház volt,

„Mürielemnek – Feleségemnek", 1921

ahol lent és fent a Bimbó úti kijárattal laktunk mi, a Gábor Áron utcai kijárattal a nagyszüleim. Akkoriban jött ki a fővárosnak egy rendelete arról, hogy ezentúl az új házakra valamilyen képzőművészeti munkát kell elhelyezni. A mienkre egy terrakotta Mária-fej került. Alkotója nevére nem emlékszem. Az itteni házunk bejárati ajtaja mellé Michelangelo Pitti Madonnájának kicsinyített portréját szereltem fel, kétségen kívül igazolva a gyermekkor nagy hatását életünk végéig.

Egyszer, mikor hazajöttem Esztergomból, ahol bentlakó voltam, a lenti nappali szobában a nagy fekete kandalló tetején a falnak támasztva új képet találtam. A nagy képen két hatalmas, ruhátlan nő ült, illetve a hátsó félig feküdt. Az elől ülő nagyon sovány volt. A karja, a válla és a csípője csont és bőr, és előre a messzeségbe nézett. A másik nő, aki feküdt, formásabb volt, kár, hogy a sovány nő jó részét eltakarta. A formás nő jobb karját az égnek emelte, és egy virágot tartott kezében, és azt nézte. A képről rögtön megállapítottam, hogy a formás nő-

Ablaknál. A művész feleségének portréja, 1923

nek kellett volna elöl lennie. Ez a Kontuly-kép volt az utolsó megkísértésem. Legközelebb, mikor hazajöttem, a kép már nem volt ott. Helyében egy nagy Aba-Novák Vilmos-kép lógott, ami hegyoldali olasz falut ábrázolt. Patkó Károlytól is van egy olasz falu, egy akvarell. Jó emlékezni Patkóra, aki az alsó négy osztályban rajztanárom volt a budai Mátyás király Reálgimnáziumban. Sokszor jött hozzánk vacsorára. Ő volt az egyetlen szakember, aki tehetségesnek tartott. Fiatalon meghalt gyomorrákban. A felső négy gimnáziumot az esztergomi Szent Imre Gimnáziumban végeztem el. Itt Szövényi Lux Géza volt a rajztanárom. Bár szerintem nem ütötte meg a Műbarát színvonalát, apám rendezett egy ingyenkiállítást részére. Apámnak voltak szobrász barátai is, de nem sokra emlékszem. Persze Bory Jenőt nem lehet elfelejteni. Itt áll előttem az íróasztalomon egy Mária-szobra, amit bérmálásomkor kaptam tőle, a dátum 1936.

Apámnak sok emberrel kellett találkoznia, de csak néhány igazán jó barátja volt. Ennek oka az is lehetett, hogy egészségét féltve nem akart kellemetlen emberekkel találkozni és felizgatni magát. Nagyon szerette Glatz bácsit, aki az Alma utcán ment fel mindig sétálni a Kissváb (Martinovics) hegyre. Amikor az ötös szám elé ért, elkezdett kiabálni. Ha apám válaszolt, feljött harsogva beszélve, mert kissé süket volt már. Apám talán egy „apa-figurát" látott benne, de pirospozsgás parasztleányaival nem értett egyet.

Csánky is bejött időnként. Ő volt az egyetlen, akivel csak felületesen ugyan, de politizált apám. A zongora alól egyszer hallottam apámat megkérdezni, hogy mi a véleménye az akkor feltűnő nyilasokról. A válaszra jól emlékszem: „Nem árt a farkasokkal együtt ordítani" – mondta Csánky. Ott voltam egy más alkalommal, mikor Csánky nálunk leakasztotta a falról apám *Feleségem* című portréját,

Kontuly Béláék új, modern házának kertjében, 1932 körül. Jobbról balra: Krivátsy-Szűts György és felesége, ismeretlen asszony, Kontuly Béláné, ismeretlen ember. A felvételt Kontuly Béla készítette

és azt mondta, hogy megveszi a múzeumnak. Mire anyám kijelentette, ezt nem adom, de viheti a másikat. Az *Ablaknál* című kép ma is a Nemzeti Galériában van a *Feleségem* című pedig Bostonban idősebb leányomnál.

Apám betegsége ellenére is lépést tartott a művészeti élet társadalmi eseményeivel. Egyszer elvitt Feszty Árpád A magyarok bejövetele című képének megtekintésére, ahol apám csoportoknak magyarázta a képek művészeti és történelmi jelentőségét. Képárverésekre is gyakran járt, és vásárolt is képeket a Képkultúrának eladásra. Voltam vele a Tamás Galériában is. Apám ezt a galériát nagyon jónak tartotta, tulajdonosát nagyra becsülte. Engem is bemutatott neki.

Hazamenet elkezdett beszélni egy hasonló, de jóval nagyobb kiállítóhelyiség alapításáról, és megjegyezte, hogy ő sok mindent másként csinálna ott. Anyám is egyetértett ezzel az új tervvel, de látta az új vállalkozás anyagi problémáit, és gondolt apám szívbajára is. Apám, az álmodozó, azt gondolta, hogy a Képkultúra elég anya-

Ezt a képet pedig apám készítette: A jobb szélen Kontuly Béla látható

gi alap lesz az új vállalkozás, a Műbarát létrehozásához, és azt mondta, hogy akkor majd „dőlni fog a pénz". Szüleim a FÉSZEK művészklubban (ahova engem is elvittek néha) találkoztak olyanokkal, akik művészeti vonalon kerestek pénzbefektetést. Végül is egy nagyiparossal, Gruber Istvánnal megállapodtak oly módon, hogy Gruber társtulajdonos lesz, de a művészeti vezetésbe nincs beleszólása.

Bár szerényen éltünk azokban az időkben is, amikor pénzügyileg rentábilis volt a család helyzete, most azonban érezhető volt a spórolás. Ezt néha magamon is éreztem. Kisgyerekkoromban például szoknyában járattak egész az óvodáig, mert ezt anyám mindenféle maradékanyagból meg tudta varrni. Mikor teniszezni kezdtem, és kellett egy teniszing azt két régi ingből varrta anyám. Az eleje volt az egyikből és a háta egy másikból. Szépen sikerült, és örültem neki. Mikor már középiskolába jártam, többször kaptam „új ruhát" úgy, hogy az apám egy régi ruháját fordította ki Zibrinyi bácsi, aki Esztergom-

ból jött be minden nap dolgozni mint nagyapám banki szolgája. Örültem ezeknek a ruháknak is, bár kifordítás előtt nem tisztíttatták ki azokat, így a szövet anyaga néha nagyon zsírosnak érződött. Vagy tíz évig vegetáriánusok voltunk. Azért nem ettünk húst, mert akkor ez Európa szerte elterjedt, hogy a hús vagy felesleges vagy egyenesen egészségtelen. Nekem néha az volt az érzésem, hogy takarékoskodásból is kiesett a hús az étrendünkből. (Jelenleg Krisztina lányom családja tért le húsevésről, méghozzá nem a szülők, hanem a három rendkívül erős és nagyon magas fiú unokám kívánságára.)

A Műbarát helyiségeinek építése, átalakítása idején történt, hogy betörtek a Bimbó úti házba. Egy ügyes ember a ház hátsó falán lévő beépített létrán felmászott a lapos tetőre, és a ház utca felé néző oldalán leereszkedett az emeleten lévő teraszra. Oda négy ajtó nyílt, és sikerült bejutnia az egyik ajtón a szobába, ahol szüleim aludtak. Ott megtalálta egy széken apám este levetett ruháját, és azt észrevétlenül elvitte. Csak reggel vették észre a lopást, és derült ki, hogy ez volt apám egyetlen télen is és nyáron is hordott öltönye, a szmokingját nem számítva.

A Műbarát számára sikerült kitűnő helyiséget is találni a Duna Palota (Ritz Szálloda) épületének földszintjén. A Duna Palota a jelenlegi Forum Szálló helyén volt, a Lánchíd pesti hídfőjénél. A Műbarát bejárata a Mária Valéria utcán volt. A járda szintjétől mintegy 15 fedett lépcső vezetett föl a kétszárnyú kovácsoltvas ajtóhoz, egy ugyancsak fekete vascsillár alatt, amelynek 25 gyertyaszerű lámpája volt. A földszinten volt a Műbarát, és alatta az ugyanolyan szélességű és hosszúságú Képkultúra. Mindkét terület átért az épület Duna-parti oldaláig. A Műbarát termeit teljesen átépítették egy berendezési építész tervei szerint.

Gruber Istvánnal azonban egyre több nehézség me-

rült fel. Ő is jóindulatú, álmodozó természetű ember volt, de az építkezéssel kapcsolatos ötletei sokszor kivihetetlenek voltak. Naponta voltak vitái anyámmal, aki az építkezést irányította. Végül is törésre került a sor. Gruber ugyanis a bejárat fölé az utcán jól láthatóan egy kék és piros neonból álló villogó keresztet akart építeni, amit egy ugyancsak villogó felirat vett volna körül: „E jelben győzni fogsz!"

A szakítás katasztrofálisnak látszott. Gruber a teljes kölcsön azonnali visszafizetését követelte. Még az is nagy baj volt, hogy a sok iparostól anyám nem kért számlát. Hetekig kellett járnia az iparosok után, de végül is minden számlát megkapott. Gruber István a nagy problémákat látva beleegyezett a pénz részletekben történő visszafizetésébe. De apám szívbaja rosszabbra fordult. Apám szívorvosától, dr. Plentznertől levelet kaptam Esztergomban, hogy apám állapota kritikus. Egy rossz hír rólam a halált jelentheti. De végül is apám életben maradt. A Műbarát is megnyílt végre. Megnyitása művészeti és társadalmi esemény volt, és apám állapota állandósult. (Akkor 47 kiló volt.) De apám és anyám álmai teljesültek. A Műbarát is és a Képkultúra is jól jövedelmeztek. A pénz tényleg „dőlni kezdett".

A mindig kritikus és öntelt művészek kezdték tisztelni apámat, és befolyása egyre nőtt. Öccsén, Lajoson keresztül társadalmi kapcsolatai is nőttek. Lajos, aki az Igazságügy Minisztériumban miniszteri tanácsos volt, és egy altábornagy leányát vette feleségül, nagy társadalmi életet élt. A verniszázsokra mindig jó és gazdag közönséget hozott magával. Az Operában közös páholyuk lett. Lakásunkban gyakran a fal mellé gurították a szőnyeget, és táncoltak a korabeli slágerekre. Anyám öccse, Pali és a Hegedűs lányok, Dóra és Lóna hozták barátaikat. A legnyugodtabb hely a házban a zongora alatt volt. Hallot-

Farsangi mulatság a Képkultúrában, 1932 körül. Apám középen táncol. A balszélen bohócruhában a méltóságos nagybátyám

tam, hogy apám ott is a munkájáról beszélt. Palit kétszer is hallottam különböző lányoknak szerelmet vallani. Ez a vidám társaság volt a magva a Képkultúrában rendezett farsangi és egyéb mulatságoknak és a nyári hűvösvölgyi kirándulásoknak. Többen kérték apám tanácsát olyanok, akik le akarták festetni magukat, különösen házaspárok. Így jutottak portrémegrendelésekhez kizárólag baráti alapon Basilides Barna, Glatz Oszkár és mások. Ezt meghallotta Szabó Vladimir, és kérte, hogy őt is vegye számításba apám. Szabó Vladimir portréja szüleimről a Bimbó úti ház előtti sárgabarackfa alatt azért készült, hogy apám lássa, hogyan fest Vladimir portrékat. Bár szüleimnek nagyon tetszett a kép, sajnos a stílus túl modern volt az érdeklődőknek.

1944 júliusában történt, már a német megszállás után, hogy apám egyedül volt a házban. A család nagy

része nyaralt, és persze papírok nélkül nem lehetett utazni, mert bármikor igazoltathatták az embert, és az igazolványok, a nagyszülőket beleértve, kellettek. Egyszer apám az emeleti fürdőszobában borotválkozott, aminek ajtaja nyitva volt. Ugyancsak nyitva volt a földszinten a ház ajtaja, ki a kertbe. A kert be volt kerítve, de a kerti ajtón kívülről volt egy villanycsengő és egy villanymikrofon, amin a házban levőkkel beszélni lehetett. A borotválkozás közben megszólalt a csengő, és apám beleszólt: tessék megnyomni a kaput, és bejönni. Apám tovább borotválkozott, és mikor hallotta, hogy az illető bent van a házban, leszólt, hogy Pali, gyere fel, borotválkozom. Azt hitte, hogy anyám öccse jött át. De az ajtóban egy idegen ember állt, méghozzá egy német katona SS-jelzéssel a ruháján. És mit tett apám? Elkezdett nevetni. Akkor eszébe jutott, hogy anyám tévedésből az ő keresztlevelét is elvitte. Anélkül, hogy az SS-legény (vagy pribék?) szólt volna, apám közölte, hogy nincsenek papírjai. Mire a német azt mondta, hogy nem is kell, mert látja, hogy apám nem zsidó. Akkor apám gyenge némettudásával nem tudott mást mondani, mint: honnan tudja? Nem onnan, hogy kék a szeme, mert a zsidók közt is vannak kék szeműek, nem onnan, hogy hosszú az orra, mert az árjáknak is van hosszú orruk. Azután a váratlan vendég lehajtotta a WC tetejét, és ráült. Majd folytatta: az egész benyomás számít, hogyan beszél valaki és milyen az ajka, szeme, és milyen a füle. És hozzátette: a fület hátulról kell megnézni. Ezután elkezdett panaszkodni, hogy rengeteg dolga van. Azokban az országokban, amelyeken eddig átment, sehol sem volt annyi oktalan feljelentés, mint Magyarországon. Mikor elment, szalutált, és apám zavarában azt mondta: Auf Wiedersehen. Mire a katona kiért a kapuhoz, ott nagy csődület volt. Ugyanis ott állt egy oldalkocsis motorbi-

cikli, rajta egy sihederrel SS-jelzéssel. Vajon miért állt ott a sok ember? Talán azt várták, hogy apámat kihurcolják, esetleg rögtön ott a helyszínen agyonlőjék? Vagy a francia forradalomra és a guillotine-ra gondoltak? Az az érzésem, hogy a tömeg (drága magyar testvéreim) hosszabb előadásra várt. Emlékszem, hogyan telepítette ki később talán ugyanaz a tömeg, de akkor vörös színekben, apám sétatársát, az én filozófiatanáromat, Kornis Gyulát, aki akkor a Bimbó úton lakott. (Emlékszik még valaki az „evidencia gyönyörére"?)

A kiállítások a kritikusok szerint elfogadhatóak voltak, és volt néhány kiváló egyéni kiállítás, de apám néha hetekig képtelen volt bemenni a Műbarátba. Anyám viszont mindennap bent volt, este beszámolt a nap folyamán történtekről, és másnap apám tanácsait, ötleteit keresztülvitte. Beszámolt arról is, hogy Basilides Barna nagyon gyakran jön be, ezt annak tulajdonították, hogy volt egy nagyon csinos alkalmazott, akinek több művész is udvarolt. Szerencsére anyámnak nagy munkabírása volt. A főváros és az állam is sokat vásároltak, de híre ment, hogy apám halálán van. Sokan arra gondoltak, hogy a most már jól ismert művészi intézmény tönkre fog menni, és ez űrt hagyna maga után. (Senki sem gondolt arra, hogy egy nő is el tudná vezetni a Műbarátot!) Váratlanul apám értesítést kapott a Műbaráttal foglalkozó kultuszminiszteri tanácsostól, hogy a Műbarát vezetésére Basilides Barnát „ajánlja". Másnap Basilides mint a Műbarát igazgatója jelent meg a kiállítóhelyiségben, és azt mondta anyámnak, hogy könyvelőként folytathatja munkáját. Ez hosszabb ideig így ment, míg Krivátsy-Szűts Lajos, aki ugyan külön nevelkedett apámtól, megmutatta, hogy apám iránti szeretete és tisztelete mit jelent számára. Lajos hatáskörét túllépve felhívta előbb a miniszteri tanácsost a Kultuszban, mondván, hogy báty-

ja nem alkalmazta Basilidest, ezentúl Basilides nem léphet a Műbarátba, majd felhívta a kultuszállamtitkárt, közölve, hogy Magyarországon nincs diktatúra, és figyelmeztette őt, hogy az eljárás jogi következményekkel járhat mind ő felé, mind beosztottja felé. Basilides többé nem jelent meg a Műbarátban.

Lajos mindig segítő és lojális volt bátyjához. Nem így féltestvérük, Krivátsy-Szűts Miklós, a kitűnő szobrászművész, akinek több munkája is van Budapest lakásaiban, temetőiben és házain. Miklóst nagyon zavarta, hogy bátyja is művész, és őt sokan összetévesztették vele. Hogy apám elé kerüljön, legalább a lexikonokban, elhagyta a Szűts nevet, és így mint Krivátsy a Krivátsy-Szűts elé került.

Sajnos Miklós nemcsak nem szerette apámat, de gyűlölte is. De másokat is gyűlölt, különösen a jó szobrászokat. Apámról nem tudott egy jó szót mondani. Nemcsak háta mögött szidta, de jelenlétében is. Apám menekült előle. Miklós mindig bejelentés nélkül jött, és ha apám nem volt otthon, akkor anyám nyakán ült hat-hét órát is, és végig képes volt apám ellen uszítani. Néha a zongora alatt voltam, és életemben először gondoltam emberölésre tomahawkkal. Miklós valamivel szüleim után házasodott meg. Hédi szép, kedves, okos és gazdag zsidó leány és jó festő volt. Miklós tanulmányútjait ő finanszírozta, és vele ment mindenhova. Hédi többször eljött hozzánk Tamás fiukkal, aki nagyon élvezte a zongora alatti életet. A házasság gyönyörűen indult, de Miklós összeférhetetlensége miatt elromlott, és elváltak. A válás azt is eredményezte, hogy Hédi félt attól, hogy a németek eljutnak majd Budapestre. Ezért áttelepült Párizsba a fiával. Mikor kimentünk a pályaudvarra elbúcsúzni, egy kicsit késtünk. Miklóst a vonat mellett ájultan találtuk az aszfalton, volt feleségétől, fiától és barátaitól körülvéve.

Hédi Miklóstól megszabadult, de nem a németektől. Állítólag Párizsban, ahol laktak, a concierge feljelentette őket, és a francia rendőrség pedig a halálba hurcolta mindkettőjüket. Miklós valamivel halála előtt, miután látott egy francia filmet a francia ellenállók harcáról a németek ellen, azt mondta barátainak, hogy nem hiszi most már, hogy kivégezték a fiát. Az ő fia maquis volt, aki harcban esett el, mondta, az az egyetlen méltó halál részére. Könnyen lehet, hogy így történt.

Miklós nem házasodott meg újra. Körülbelül 13 éves koromban meghívott – csak engem egyedül – a műtermébe, hogy megmutassa szobrait. Akkor a Városmajor utcában lakott a Csaba utca és a Déli vasút között. Rendkívül kedves volt, a szüleimről egy szót sem szólt. A szoba, ahova az utcáról beléptem, nagy volt. A falak előtt állványokon és a földön körbeálltak a szobrok. A falon a szobrok között óriási ember nagyságú plakátszerű arcképei voltak felragasztva. Magyarázta, hogy ezek a fényképek fontosak számára, hogy az arca változását évről évre összehasonlíthassa. A termet nem fűtötte, de sok pulóver volt rajta. Hátul a pulóver és a nadrágja között egy hosszú villanyzsinór lógott ki, amit maga után húzott az egész szobában. Az arca nagyon furcsa volt. Olyan volt, mintha helyenként csomókban kihullott volna a szőre. Máshol a bőre vörös volt, vagy véraláfutásos. Amint bámultam rá, elkezdte magyarázni, hogy a borotválkozás túl sok időt vesz igénybe, ezért elhatározta, hogy mindennap kihúz néhányszáz szőrszálat, és elképzelése szerint néhány év múlva nem kell borotválkoznia. Azután hamarosan rátért arra, miért hívott meg. Mint mondta, ő nagyon fél attól, hogy apám, aki nem képes saját ügyeit intézni, nem törődik az én szexuális fejlődésemmel. (Ez utóbbi igaz volt!) Ő viszont nagyon tapasztalt ember, és ő mindenben segíteni akar, amire

szükségem van. Ebben a pillanatban kinyílt a bejárati ajtó, és a sánta Jolika lépett be, aki egy személyben anyám gépírónője és jobbkeze volt a Műbarátban. Jolika hebegett, Miklós pedig rászólt: mondtam, hogy ma később jöjjön!, majd hozzám: Jolika a kémem a Műbarátban! Én akkor már az ajtónál voltam. Miklós bácsi, köszönöm a meghívást!, és rohantam el a bizarr helyzetből. Sajnáltam, hogy Jolikát is ott kellett hagynom, aki mindig kedves és szerény volt. Miklóst legközelebb az Arany János-dombormű leleplezésénél láttam az Arany János utcában 1942-ben. Sajnos, az sem ment jól. Ugyanis valamelyik honatya megkritizálta Arany János homlokát, és helytelenítette azt, hogy a homlok felső része ahelyett, hogy hátrafelé hajlana, nagyon kidomborodott. Ez érthető, Miklós ezzel azt akarta kifejezni, hogy egy gondolkozó emberről van szó, valakiről, akinek óriási esze és tudása van. Miklós kitörte magát az ünneplők tömegéből, elrohant, és messzebbről lehetett hallani, hogy kiabál valamit. Még nem írtam Miklós húgáról, Máriáról. Ennek oka az, hogy azt hiszem, sohasem találkoztam vele. Ő volt a család filozófusa. Ő maga gnosztikus volt, és három férje is. Hitt a gnosztikus tanításban, miszerint a szellemi felszabadulást a tudás által érjük el. Nem tudom, miből éltek.

Apám ingadozó egészsége ellenére igyekezett továbbfejleszteni a Műbarátot. A kiállítóhelyiség elég nagy volt, egyszerre sok művész több képpel tudott kiállítani, és sokszor még mindig maradt hely, amit tolható falakkal választottak el. Hogy a hely ne legyen üres, apám egy külön kisebb kiállítóhelyiséget tervezett Műbarát Kamara névvel. A két kiállítóhelyiséget középen a mozgatható falak választották el, az egyszerre kiállítandó képek számának arányában. A szálloda beleegyezett, és új bejáratot vágtak a szállodaépület Duna-korzói oldalán, és kívül

a szálloda területet engedett át az új bejárathoz. Néhány hónap alatt kiderült, hogy a Műbarát Kamara jobb kiállításokat produkál, talán kisebbsége miatt, mint a Műbarát.

A kiállítóhelyiségek nevének, mármint a Műbarát szónak a kiválasztásában nagy viták voltak. De még mindig ez volt a legjobb. A műterem szó sokkal jobb, de az már le volt foglalva. Végül is a rövidsége miatt választották ki ezt. Rövidsége viszont félreértéseket produkált. Az alkalmazottak jó részét újsághirdetések alapján mindig anyám vette fel. Egyszer bement a Pesti Hírlaphoz leadni egy rövid hirdetést, amit apám előző nap írt meg. Mikor átadta a hirdetést, többen is megnézték, míg egy férfi megkérdezte: Asszonyom, tényleg le akarja adni ezt a hirdetést? Mikor anyám bólintott, az alkalmazott bevitte a hirdetést a főnökhöz, majd a főnök maga jött ki, és azt mondta, hogy a hirdetést nem fogják leközölni. És ön írta ezt a hirdetést? Nem, a férjem. És a férje mivel foglalkozik? Ő a tulajdonos. És ön mit csinál? Én csak adminisztrálok. Ez így folytatódott. Végül is anyám sírva hazament. Apám rögtön felhívta Lajos öccsét, aki ügyvéd is volt. Ő azután megmagyarázta apámnak, a hirdetés így szólt: „Műbarát keres fiatal kezdőt".

A gazdasági vezetés, a számlák fizetése, az alkalmazottak felvétele, azok munkájának ellenőrzése eddig mind anyám munkája volt. Most szükségessé vált irodavezető felvétele, ami lehetővé tette, hogy anyám többet és más szinten foglalkozhasson a Műbarát ügyeivel. Anyámat nagyon segítette, hogy munkatársai nők voltak, akik megértették helyzetünk nehézségét, és a nem sok fizetésért kitűnő munkát végeztek. Örült annak is, ha festőművészek „benéztek" az irodába, és őszintén érdeklődtek apám állapota iránt. Ilyen volt a fiatal Búza Barna is.

Végre kialakult egy rendszer, hogy melyik művész mennyit fizet, vagy csak képet ad, vagy nem fizet semmit

kiállításáért. A szabályok nem voltak szigorúan megtartva, de körülbelül ezek voltak: a jó nevű és tényleg jó művész, aki a Műbarát presztízsét emelte, mint például Bernáth Aurél, nem fizetett semmit. Pátzay Pál sem, hogy említsek egy szobrászt is. Mások, akik közel álltak ehhez a kategóriához képet adtak, ami eladásra került a Képkultúrában. Éppen hogy elfogadható művészek bizonyos összeget fizettek. Dilettánsok sokat, műgyűjtők még többet, még akkor is, ha a kiállított képek jók voltak.

A Műbarát 1945 januárjában egy lipótvárosi fogorvos, Hollósy Simon gyűjteményét tervezte kiállítani. A képek tulajdonosa már októberben leszállította a képeket biztonsági okok miatt. És adott 9000 pengőt előlegnek. Ezen a pénzen mindenki élelmiszert halmozott volna fel, apám azonban egy rejtett neoncsöves világító berendezést vett, amit le is szállítottak december elején. A gyár és a Műbarát között a közvetítő Berény Róbert volt, aki néhányszor aludt is Képkultúrában.

Én csak egy kiállításról tudok, amit apám politikai okokból rendezett. Ez, ha jól emlékszem 1944 október 1-jén nyílt meg, és apám teljesen egyedül intézte. A főfalon egy teljes ember nagyságú volksbundista képe volt nemzetiszocialista egyenruhában. A peckes, derűs fiatalember karszalagot viselt, azon horogkereszttel.

A kiállítás megnyitóján teljesen meglepődtünk anyámmal. Otthon apámnak estünk, aki csak azt válaszolta: erre most szükség van. Apám anyám előtt is eltitkolta, hogy az alagsorban, a Képkultúra labirintusában embereket bújtat. Kereszténye ket politikai okokból, és zsidókat. Voltak olyanok, akik már megkezdték jövendő pártjaik szervezését, amikor a Dunántúlon már folyt a harc. Unokabátyám, aki a gölnicbányai fényképen engem tart a nyakában, és akinek a gyermekkori, apám által festett portréja is itt látható, politikai okokból aludt a Képkultú-

rában néhányszor. A Kisgazdapárt egy későbbi vezetője, akinek az álneve „Gáspár" volt, mindig bilgeriben járt arra készen, hogy ha a németek vagy az oroszok elhurcolják, legalább egy jó cipő legyen rajta. Ő hetekig élt a Képkultúrában. Amikor 1941-ben beiratkoztam a Pázmány Péter Tudományegyetemre, apám adott nekem a földszinten a Műbarátban egy raktárszobát, hogy ott tanulhassak a reggeli és az esti előadások között, és ne kelljen hazamenni Budára. 1944 szeptemberében a németek kiürítették a szállodát, és a német vezérkar egy része költözött be. A Műbaráthoz és a Képkultúrához nem nyúltak. Hogy semmi gyanú se merüljön fel, volt szükség a „németbarát" kiállításra.

A Duna Palota óvóhelyei az alagsorban a Képkultúra szintjén voltak. Egy nagy vasajtó választotta el a két nagy helyiséget, amit csak a szálloda oldaláról lehetett kinyitni. Ez mindig zárva volt a szálló oldaláról, de légiriadó alatt kinyitották mint esetleges vészkijáratot.

Ez veszélyes találkozási lehetőség volt, mert egy német katona unalmában vagy kíváncsiságból átsétálhatott volna a nyitott vasajtón a Képkultúrába. Miután egyre többen kérték, hogy a Képkultúra vendégei lehessenek, kb. 3000 képet, amelyek rendben voltak a lenti tolható falakra felakasztva vagy polcokra téve, át kellett rendezni. A cél most nem a rend volt, hanem egy olyan labirintus építése, amibe nem akar bemenni egy odatévedt idegen. Apám tisztán látta, hogy életekről van szó, és nemcsak az üldözöttek életéről, hanem a segítők életéről, a családjaik életéről is. A legfontosabbnak azt látta, hogy ha esetleg sejtjük is, hogy valami nincs rendben, ne tudjuk, hogy mi az. Mert ha valamit nem tudunk, azt nehezebb kiverni belőlünk. Miután én semmit sem sejtve a tanulószobámból hallottam, hogy zárás után emberek jöttek-mentek, persze megijedtem. Mikor apámat meg-

kérdeztem, mi ez, azt mondta, hogy ne törődjek vele, ő adott kulcsot mindenkinek, és ezek részben a villanytársaság emberei, csak maradjak a szobámban, nem kell látnom őket. Legfontosabb, hogy ne lássam senki arcát. Kiderült, hogy nemcsak én féltem a járkálóktól, hanem azok is tőlem. Akkor jöttem rá, hogy keresztények százezrei teszik ezt a városban és az országban, és nemcsak ők vannak ezért veszélyben, hanem a családtagok is. Ha ma egy fiatalnak elmondom az akkori helyzetet, az azt hiszi, hogy csak zsidók voltak veszélyben, és nem tudják, hogy keresztények is. Politikusok, papok, demokratikus gondolkozásúak is. Amikor a keresztény a zsidót segítette, ő, a keresztény és egész családja is ugyanolyan veszélybe került, mint a zsidó származású. Egy zsidó megsegítése két, három, négy keresztény embert is feltehetett az Auschwitzba vezető vonatra. Voltak üldözöttek, akiknek sok pénzük volt, és jó papírokat tudtak szerezni. Ezek közül sokan a vagyonukat is meg akarták menteni, és olyan kereszténeket kerestek, akik látszólag átvették volna az üzletüket, és ezért jutalékot kaptak volna mint „strómanok". Ezeket apám udvariasan kidobta. Ilyen volt a jól ismert Hofman képkeretező. Mikor ezeket a sorokat írom, arra is emlékszem, hogy sok zsidó átnézett rajtunk a német megszállás után. Több kritikát lehetett hallani, mint köszönetet, és apámat is kritizálták olyasmiért, mert kereszténeket is beengedett a Képkultúrába. Környékünkről is elhurcoltak több zsidót. Többen hagytak nálunk megőrzésre ékszert és mást. Amikor hazajöttek mindent visszakaptak. Az egyik szomszéd a Bimbó út páros oldalán, közel a Virágárokhoz, a Lepke utcába vezető átjárónál egy szép villában lakott. Mikor hazajött a borzalmak után – amiről mi nem tudtunk –, és először láttam a kertben, odamentem hozzá, hogy üdvözöljem, de rám kiabált: Minden keresztény gyilkos. Maga is!

Magyarország rendszeres bombázása akkor kezdődött, amikor a németek megszállták az országot. Eleinte csak itt-ott volt bombázás rendszertelen időközökben és helyeken. Így a Duna Palotát már 1944 nyarán bombatalálat érte. De ez viszonylag kis bomba lehetett, csak a tetőt és a felső emeletet érintette. Alatta az élet ment tovább. A Műbarát munkáját sem zavarta. Ezek az éjjeli bombázások azután egyre sűrűsödtek. Az időpont is kialakult: este 9 és 10 óra között. Akkor, amikor lefeküdtünk és félig már aludtunk. Az a hír terjedt el, hogy a gépek Angliából jönnek, és a legénység mindig vacsora után indul el. Ezek a bombázások nem voltak nagyok, de hónapokon át pontos mindennapi ismétlődésük az ember idegeire ment, különösen nagyanyám idegeire. Sok mindent próbáltunk ki megnyugtatására. Persze mindig lejöttünk az emeletről, és mindenki talált egy helyet a földszinten, amit biztosnak hitt. De nagyanyámnak egyik sem volt jó. Akkor jutott eszembe a zongora. Már volt alatta mindenféle, vázák, tálak, szobrok. Ezeket mind máshova vittem. A zongora alá tettem szőnyeget, párnákat és takarót. Az egész család megjelent a barlang (ahogy elneveztük) felavatására, mikor kis termetű, sovány nagyanyám bemászott. Hamarosan megjöttek a komoly bombázások is. Ezek nagy amerikai gépek voltak. A Duna vonalát követték Bécs felől. Váctól jobbra fordultak, és Budapest fölé pont délben érkeztek. Budapestre legtöbbször nem dobtak bombát, de 10 perc múlva lehetett hallani dél felől a Csepel-szigeten lévő ipari üzemek bombázását. Szép időben vagy az egyetemről, vagy munkahelyemről, a Széchenyi rakpartról néztem a magasan repülő, de azért jól látható ezüstös gépeket. Ha sütött a nap, a gépek aranyszínűek voltak. Mikor leköltöztünk a pincébe, a zongora tetejére felkerültek a szőnyegek és párnák. Most mi védtük „őt". Mi-

kor látni való volt, hogy Budapestet ostromolni fogják, és esetleg menekülnünk kell a házból, anyámban felmerült a gondolat, hogy mit vigyünk majd magunkkal. Persze gondolt pénzre, ékszerre, egy váltás fehérneműre, szalonnára és valami könnyen vihető dologra, amit értékesíteni lehet. Végül is az albumlapok mellett döntött. Voltak nagyalakú, keskeny táskáink, amiket képszállításra használt a Képkultúra. A hat táskából háromba ezüsttálcák és hasonló keskeny dolgok kerültek, háromba pedig albumlapok. Mind a hat táskát kulcsra zárta. Azután beleásatta velem a kokszba, amivel fűtöttünk volna. Bár fogalma sem volt róla, hogy hova fogunk menekülni, és ki veszi majd meg az albumlapokat, a tevékenység jót tett anyám idegállapotának.

A Műbarátot 1944. december 23-án láttuk utoljára. Villamoson mentünk haza, felállítottuk a karácsonyfát, amit már két hete megvettünk. Másnap, mint mindig, elénekeltük a „Mennyből az angyal"-t, kinyitottuk az ajándékokat, és elkezdtük enni a dunai halat. Ekkor egy német katona bekopogott. „Ich bin ein Österreicher", mondta, és bekéredzkedett a WC-be. Mikor látta a karácsonyfát, a szeme könnyes lett. Apai nagyanyámat nem hoztuk át a Csopaki utcából velünk karácsonyozni, mert a Nagysvábhegy felől lövöldözést hallottunk. Másnap, 25-én reggel kiléptem az emeleti teraszra. Szép időben gyönyörűen tárult elém a Nagysvábhegy, a János-hegy és a Hárshegy vonulata. Egyszerre csak pár száz méterre tőlem a kertben valami pukkant, aztán egy másik is. Mire beléptem a házba, már a teraszon is dörrent és betörte az ablakokat az akna. Most már mindenki fent volt, és a beállott hosszú csendben elkezdtük összeseperni a széttört ablaküveget. Az orosz katonák, akik a Svábhegyről távcsövön nézték tevékenységünket, elkezdték belőni magukat a Bimbó út és a Gábor Áron utca kereszteződé-

sére. December 28-án a németek kiürítették a Bimbó utat. „Diese Strasse wird ausgeliefert werden" – kiabálta egy német tiszt a kertben. Sajnos, miután az utcát kiürítették, a németek beásták magukat házunk és a környező házak mögé. A pincében izgatott beszélgetés. Nagynéném kijelentette, ha a házba belép egy szovjet katona, öngyilkos lesz, apám pedig azt mondta, hogy az orosz hadsereg zöme az Andrássy úton fehér kesztyűben fog bevonulni.

A „bunkerunk" Pali nagybátyám munkásságának eredménye volt. A házmesterlakást és a pincét építette át, és ez szolgált menedékül 14 családtagnak, szomszédoknak, köztük két kisgyermeknek 6 hétig.

Mikor december 27-én az első orosz katona egyedül megjelent, mindannyian felemeltük karjainkat. Így könnyű volt levétetnie az órákat. Azután hóna alá csapott egy üveg rumot, és elment. Később egyre többen jöttek részegen, és kiabálva, és nőket keresve. Néhányan kedvesek voltak apámhoz és nagyapámhoz, akik hosszú szakállat növesztettek. Az egyikről kiderült, hogy számtantanár, és miután apám is tanított számtant a ciszterciták-nál, láttuk, hogy rövid barátkozás után számtanpéldákat oldottak meg együtt. Voltak olyanok is, akik az éjjeli támadások előtt félelemtől reszketve jöttek be, és kereszteket vetve imádkoztak. December 30-án az oroszok minden férfit elvittek a házunkból és a környékről. Apámat is, és nagyapámat is, gyalog Budakeszire mentünk. Este paraszthá zak szobáiba annyi embert nyomtak be, hogy aki elájult, az is állva maradt. Másnap egész napi menetelés Budaörs felé. Este megint be egy házba. Később riadalom, kint lövöldözés, német ellentámadás. Az őreink eltűntek. Még éjjel a sötétben hazaindultunk. Apámat vinni kellett. Dr. Marikkal a Lepke utcából, hatalmas ember, vittük apámat, és hangosan mondtuk a

Miatyánkot és az Üdvözlégy Máriát. Otthon az asszonyok örömmel fogadnak, de a katonák még mindig keresnek puskát. Az egyik aranykereső beleásott a kokszba, és ott megtalálta az egyik táskát. Mikor megrázta, valami zörgött benne, és elvitte. Pár óra múlva jött vissza, és elvitt két táskát. Másnap már reggel jött, elvitt egy táskát (ebben albumlapok voltak), és nem jött vissza többé. Viszont megtaláltuk az albumlapokat szétszórva a kertben és az utcán. A másik két, albumlapokat tartalmazó táskát és a kint megmentett albumlapokat eldugtam máshova. Körülbelül 150 albumlap maradt. Ennek nagy részét elajándékoztuk később, de még ma is van néhány.

Míg Pestet viszonylag hamar lerohanták az oroszok, a Rózsadomb déli részén, amit Törökvésznek is neveznek, csaknem megállt a front. A Bimbó út és az Endrődi Sándor utca között házról házra haladtak felfelé az oroszok. Míg eleinte minket lőttek az oroszok délről, most a németek aknáztak északról. Lassan nagyobb ágyúk is beleszóltak a zajba, amelyek egyre közelebb robbantak házunkhoz. Akkor történt, hogy Isten közbeszólt... Látta, hogy egy ágyúlövedék, amit valahol a Pusztaszeri útnál lőttek ki a hátráló németek, ha nem történik valami, felrobbantja a házunkat. De valami történt, a bomba befulladt, és lelassult Kúnos Aladár háza felett, majd Horváth rajztanár háza felett leereszkedett. Ekkor Isten tenyere felfogta a bombát. Lassan bevezette házunk egyik hátsó ablakán a hallba, azon át a nappaliszobába, és ott letette a zongorát védő párnákra. Mikor egy szovjet katona bejött a pincébe, és mutatta, hogy menjek vele, mindenki a legrosszabbra gondolt. De csak fölvezetett a nappaliszobába, és rámutatott a lövedékre, és mutogatta, hogy mindannyian kaputok lettünk volna, ha felrobban.

Hat hét múlva, a Vár eleste után csónakon átjutottam Pestre. A Duna Palota épületét kiégve találtam, de a Mű-

barát és a Képkultúra épségben maradt. De mindent elvittek mindkettőből az utolsó szögig. A vadonatúj neoncsöveket is. A Képkultúrából mintegy 3000 képet loptak el. Apám velem küldte a lipótvárosi műgyűjtő telefonszámát, hogy közöljem vele, mi van a kiállításra kölcsönzött Hollósy-képekkel. A telefon működött. Közöltem vele, hogy a Műbarátban és a Képkultúrában semmi sem maradt. Kérdezte: elvittek mindent? Mondtam, mindent. Mikor viszszaértem a Bimbó útra, megmondtam szüleimnek, hogy semmi sem maradt meg. Apám kérdezte: semmi sem maradt? A szeme nem lett könnyes, az arca mozdulatlan volt. Hiszen életben maradtunk!

Ha visszagondolok apám életére, az nemcsak egy eredményes festőiskola és egy sikeres képkereskedelmi vállalkozás volt, hanem humanista elkötelezettség is, amely a tehetséges parasztfiúk, a világválságban vergődő festőművészek segítésétől az üldözöttek megmentéséig nem fordított hátat a társadalomnak 3 évtizeden át. Szüleim barátait sem lehet elfelejteni, sem a keresztényeket, sem a zsidókat. Ezekben az években apám talán Gipsz Lipótot, a zsidó ügyvédet érezte magához legközelebb, akinek a kisebbik fiát, az én akkori legjobb barátomat a Dunába lőtték a nyilasok.

A fénykép Gipszéknél készült. Bal oldalon térdel Gipsz András, az idősebb fiú. Tőle jobbra a második vagyok én. Előttem Józsi. Ő 1944-ben befészkelte magát a nyilas Prónay-különítménybe, amely mindennap reggel elhatározta, hogy este mely zsidó családokat fog kirabolni, és esetleg kivégezni. Józsi ezeket napközben értesítette, hogy ne legyenek este otthon. Erre rájött egy volt gimnáziumi osztálytársunk, aki beárulta, és Józsit erre belőtték a Dunába. Józsi egyesült azokkal a zsidókkal és nem zsidókkal, akiknek felpuffadt holttestei folyamatosan himbálóztak le a Dunán százával és ezrével.

Gyermekzsúr Gipszéknél. Gipsz Lipót fényképfelvétele

Az első sorban ül Gipsz Judit. Húsz évvel később november végén közölte velünk, hogy férjével és hat hónapos kislányával gyerekkocsistul el fogja hagyni az országot. Ők november vége felé mentek el. Hamarosan jött egy távirat Bécsből: „Sopron előtt egy megállóval Deutschkreutznál át lehet jönni!" Ott mentünk át mi is december elsején. Gipsz Lipót ügyvéd és felesége, Piroska szomorúan mentek el Lóczy Lajos utcai házukból, és mint mondták, jó volt élni Magyarországon több mint fél évszázadig. Amikor felajánlották, hogy szívesen kicsempészik anyám Feleségem című portréját, amit apám festett,

azzal a kevés ingósággal, amit a kommunista hatóságok kiengedtek, Gipszék is humanista módon cselekedtek. Izraelből továbbmentek, mert mint írták „nem találtak ott szívekre". Piroska előre megmondta anyámnak, hogy nem fognak tudni keresztények nélkül élni. Idősebb fiukhoz mentek Ausztráliába a portréval együtt. Onnan küldték tovább a képet hozzánk az Egyesült Államokba. Most ez a kép díszíti címlapját ennek a könyvnek.

Apám a Műbarát elvesztése után nem érzett elég erőt, sem lehetőséget annak újjáépítésére, bár a kisgazdák is és a kommunisták is ígértek „támogatást". Ő azt élvezte, hogy önmagának, más beavatkozása nélkül, saját elképzelése, saját művészi megérzései szerint dolgozhatott. Született szocio-kapitalista volt. Még 30 évet élt teljes szellemi frissességben és teljes visszavonultságban. A 30 év alatt 2 képet festett.

És a zongora? Mi hálátlan kannibálok eladtuk, és az árát megettük!

Utóirat

Az olvasót talán érdekli, hogy apám miért csak 2 képet festett 30 év alatt, és miért kellett megfestenie azt a 2 képet.

A papagájos képet *Fájdalmam*nak nevezte el, de nem a fizikairól. Mikor két unokája, menye és fia 1956. december elsején elhagyták az országot, ez végtelenül fájt apámnak is. De nem beszélt róla. Megértette helyzetünket. Kiábrándult a kommunizmusból, ugyanúgy, ahogy régebben kiábrándult a nemzetiszocializmusból is. A naiv ember végre politikailag is felnőtt lett.

Mivel festőművész volt, fájdalmát festéssel fejezte ki. A képen az eltávozott unokák otthon maradt játékai látszanak. A kis kerek kék-rózsaszín kancsót Krisztina leányunk gyúrta agyagból Gyimes Mikivel – a virágároki óvodában –, aki hamarosan árva lett, mert apját Nagy Imrével kivégezték. A képen a polcon lévő könyvekből tanult olvasni idősebb leányunk, Zsuzsi. A papagájt apám faragta ki puhafából, és ő maga festette be papagájszínűre. Később a gyerekek kedvenc játéka lett.

Mikor megérkeztünk az Egyesült Államokba az Irodalmi Újságtól megkaptuk Gyimes Luci svájci címét, és Nati írt neki. A levélre hamar kaptunk választ. Gyimesné levelében megkérdezte Natitól, hogy ő mire neveli gyermekeit. Nati válasza az volt, hogy magyarnak. Erre válasz nem érkezett, és a levelezés megszakadt.

Gyimes Miklós kommunista író és politikus, amikor 1956-ban az orosz hadsereg kivonulása után hamarosan visszatért, kikísérte feleségét és fiát az osztrák határra, de

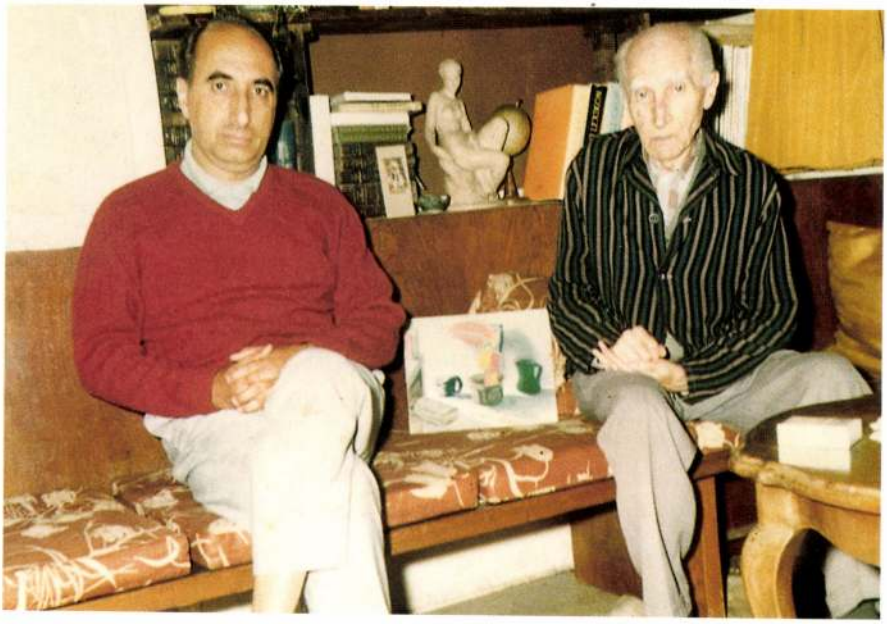

Budán 1969 júniusában. Apám Fájdalmam c. képét mutatja be nekem. Anyám felvétele

ő Magyarországon maradt szembenézni a szovjet hadsereggel és a halállal.

Gyimesék előtt egy másik politikus is lakott az Orsó utca 10. számú házban (a Virágárok sarkán). Ő Bárdossy László miniszterelnök volt, akinek az a szerep jutott, hogy megtámadja a Szovjetuniót. Mindkét személy a magyar nép nagyobb részének egyetértésével cselekedett, és mindkettőt szovjet sortűz ölte meg.

A második kép mi másra, mint politikai nyomásra készült volna... Apám mindenét elvesztette, de még az első, a demokratikus kormánytól Arany Bálint kisgazda politikus közbenjárására kapott egy kis nyugdíjat arra hivatkozva, hogy apám 5 évig tanár volt. Pár év múlva a nyugdíj már reggeli kávéjukra sem volt elég. A kommunista hatalomátvétel nem vette el a nyugdíját. Talán túl kicsi volt az összeg. De aztán úgy látszott, hogy a párt meg akarja nyerni apámat. Egy elvtárs, aki a környéken lakott, igyekezett

jó barátságba kerülni szüleimmel. Többször érdeklődött, fest-e apám valamit. Egy alkalommal azután azt mondta, hogy Kádár elvtárs személyesen kéri apámat, hogy kapcsolódjon be az éberségi kampányba, menjen ki a világba, és fessen valamit az éberségről. Na hiszen! Apám gondolkodási időt kért anyámtól. De aztán az elvtárs hamarosan megjelent újra, és közölte, hogy Kádár elvtárs két héten belül személyesen akarja látni a képet. Nem egy kép, csak egy rajz, olyan középiskolai rajzpapírra ceruzával rajzolva, két hét alatt elkészült. A kép művészileg nem volt jó. De az elvtárs nem volt művész. Az elvtárs elvitte, majd elég hamar visszahozta a képet. Na mi van? – kérdezte apám. Kádár elvtárs nem ért rá megnézni – volt a válasz. Szüleim és barátaik örültek ennek a megoldásnak. De

Fájdalmam

én másként látom a képet. Az igaz, hogy a képen a jó elvtárs mivoltot csak egy munkássapka mutatja, az is igaz, hogy a Sherlock Holmes-tekintet nem meggyőző, sem izgalmas, és nem fejez ki éberséget. De én mást látok. Szerintem a szemek és lefelé az orr közepéig nézve szomorúságot, megtörtséget fejeznek ki. Az alsó rész több mindent is. Csodálkozást, ő igen, mindig csodálkozott a világ „furcsaságain", és én gúnyt is látok. Kit gúnyol? Azt hiszem, önmagát is, de különösen minket. Jól látom ezt? Miért ne? Mindannyian szubjektívek vagyunk!

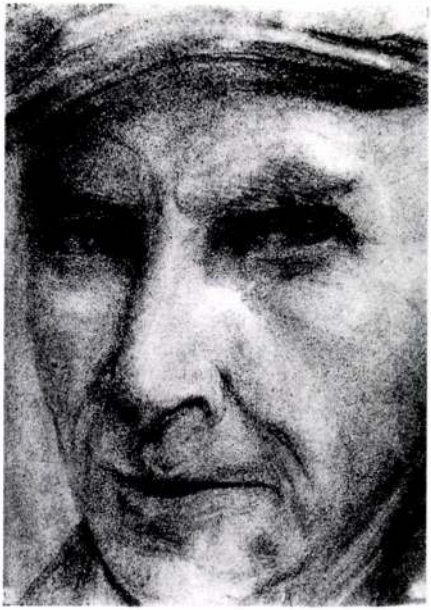

Éberség. A művész önarcképe 1965 körül

Kapcsolatunk szüleimmel nagyon szoros volt. Minden egyes héten írtunk egymásnak. A gyerekek is minden héten külön levelet írtak magyarul: a lap egyik oldalán Zsuzsi, a másik oldalán Kriszti. Mindannyiszor elolvastam leveleiket, és piros ceruzával kijavítgattam azokat. Akkor letisztázták, úgy ment el. Krisztina, aki 6 éves volt, és otthon csak három hónapig járt iskolába, így tanult meg magyarul jól írni és olvasni. A gyerekek apám haláláig több mint 200 levelet írtak, ugyanannyit vissza apám és anyám. Én tizenhatszor mentem haza látogatóba. Leányaink többnyire gyerekeikkel hétszer voltak otthon, 1957 közepétől minden hónapban ment egy IKKA-csomag vagy más segítség.

Anyám nem volt tétlen 30 évig. Először mint női-ruha-varrónő dolgozott otthon, azután kilenc, egyetemet végzett asszonnyal „Gida" vezetése alatt a Kiscelli-kastélyban a kolostorokból, apátságokból, magánkönyv-

tárakból elrabolt, halomba dobált könyvek ezreit szortírozták. Anyám apám halála után kivándorolt, apám hamvait én hoztam ki. Most a Berkeley Springs-i (West Virginia) Alba Regia magyar kápolna sírkertjében nyugszanak poraik herendi urnákban. A kápolnát magyarok tervezték, és a Washington környékbeli magyarok kezei építették. És mi miért komplikáltuk ennyire életünket? Feleségem szülei és bátyja kint éltek, én pedig elhatároztam, hogy – Márai Sándor szavaival élve – nem fogok többé véreskezűekkel kezet fogni.

Évek múlva vettem észre, hogy távozásunk előtt apám írt valamit jegyzetfüzetem utolsó oldalára. Lehet, hogy az írás gyerekes, banális, de ha ránézek, mindig jó érzés fog el.

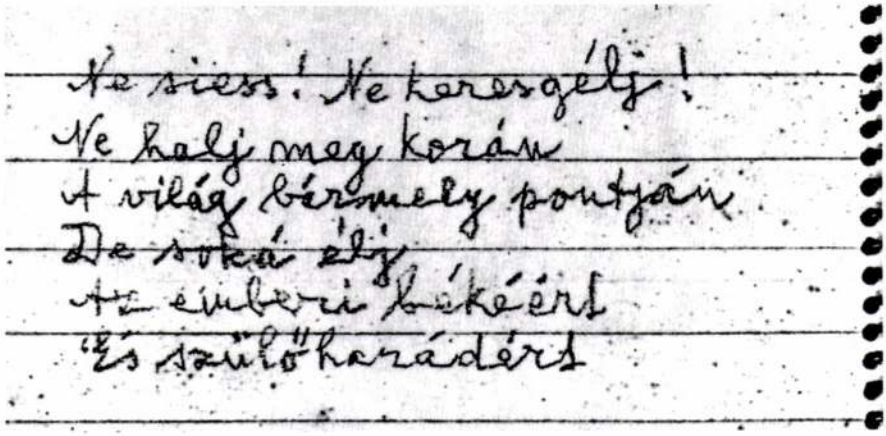
Ne siess! Ne keresgélj!
Ne halj meg korán
A világ bármely pontján
De soká élj
Az emberi békéért
És szülőhazádért

Ne siess! Ne keresgélj!
Ne halj meg korán
A világ bármely pontján
De soká élj
Az emberi békéért
És szülőhazádért.

KÉPEK JEGYZÉKE

Első borító – Krivátsy-Szűts György: Feleségem, 1922. olaj, vászon, 53×43 cm, j.j.l. Krivátsy. Krivátsy-Szűts Péter (Asheville) tul.
Krivátsy-Szűts György: Oltárkép a városmajori Jézus Szíve katolikus templom számára, 1925. Ismeretlen helyen. (Repr. az Új Idők 1925. november 1. sz. nyomán)

Hátsó borító – Szabó Vladimir: Mária és Gyuri, 1936. olaj, vászon, 60×50 cm j.j.l. Sz V 36. Lappang
Az Alma utca 5. számú villa. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

6. oldal – Krivátsy-Szűts György Konok Tamás róla festett portréja (1957) előtt, 1970. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

11. oldal – Fénykép a művészről 30 éves korában. Fotó. Magyar Nemzeti Galéria, Adattár ltsz. 20175/1979/1.

12. oldal – Krivátsy-Szűts György: Fehér börtön, 1920. Lappang. (Repr. Csókássy István szerk.: A mű és alkotója. Budapest, 1933. nyomán)

14. oldal – Krivátsy-Szűts György: Zöldfoteles akt, 1922. olaj, fa, 35×27 cm, j.b.l. Krivátsy-Szűts. Susana O'Hara (Shrewsbury) tul.

18. oldal – Csáki-Maronyák József kiállítása, 1942. Kara Jenő fotója. A művész tul.

19. oldal – Móricz Margit, Bényi László és Turáni Kovács Imre kiállítása, 1942. Fotó. Dr. Budaházy Márta (Budapest) tul.

23. oldal – A Műbarát Erdély című kiállításának katalógusa, 1941. Magyar Nemzeti Galéria tul.

24. oldal – A Műbarát Batthyány Gyula–Ferenczy Béni kiállításának katalógusa, 1942. Magyar Nemzeti Galéria tul.

39. oldal – Krivátsy-Szűts György festőkiránduláson Gölnicbánya környékén, 1910-es évek. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

41. oldal – Krivátsy-Szűts György: Őszi táj, 1919 körül. olaj, fa, 33×28 cm, j.b.l. Krivátsy-Szűts. Krisztina Stern (Asheville) tul.

43. oldal – Krivátsy-Szűts György: Tavasz, 1920. olaj, fa, 23×33 cm, j.b.l. Krivátsy 1920. Krisztina Stern tul.

46. oldal – Krivátsy-Szűts György főiskolás korában, 1910-es évek. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

47. oldal – Eljegyzés, 1920. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

48. oldal – Krivátsy-Szűts György: Fejvázlat az Ave Maria című képhez, 1925. olaj, vászon, 35×25 cm, j.n. Krivátsy-Szűts Péter, Asheville, tul.

49. oldal – Krivátsy-Szűts György: Önarckép, 1922. papír, ceruza, 35×25 cm, j.j.l. Krivátsy-Szűts 1922. Krivátsy-Szűts Péter tul.

53. oldal – Elemi iskolás csoportkép Krivátsy-Szűts Péterrel, 1930-as évek. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

57. oldal – Krivátsy-Szűts György: Tanulmány a Zöldfoteles női akthoz, 1922. papír, ceruza, 35×25 cm, j.b. középen: Krivátsy-Szűts 1922. Krivátsy-Szűts Péter tul.

59. oldal – Krivátsy-Szűts György: Chopin (Zongoránál), 1922. olaj, fa, 35×27 cm, j.b.l. Krivátsy-Szűts 1921. Krisztina Stern tul.

61. oldal – Krivátsy-Szűts György: Gróf Károlyi Lajos és felesége portréi, 1924. Mindkettő olaj, vászon, 60×50 cm. Lappang

63. oldal – Krivátsy-Szűts György: Ifj. Bene Jenő portréja, 1925 körül. olaj, vászon.

64. oldal – A Bene és a Krivátsy-Szűts család Gölnicbányán, 1925 körül. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

67. oldal – Krivátsy-Szűts György: Felszabadulást! (Női akt), 1921. olaj, vászon, 81×100 cm, j.j.l. Krivátsy Sz.Gy. 1921. Magyar Nemzeti Galéria ltsz. FK 5161

69. oldal – Krivátsy-Szűts György: „Mürielemnek – feleségemnek", 1921. olaj, vászon, 50×60 cm, j.j.l. Krivátsy 1921. Krivátsy-Szűts Péter tul.

70. oldal – Krivátsy-Szűts György: Ablaknál (A művész feleségének portréja), 1923. olaj, vászon, 68×55 cm, j.b.f. Krivátsy-Szűts 1923. Magyar Nemzeti Galéria ltsz. 7792

72. oldal – Kontuly Béláék kertjében, 1932 körül. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

73. oldal – Kontuly Béláék kertjében, 1932 körül. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

76. oldal – Farsangi mulatság a Képkultúrában, 1932 körül. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

91. oldal – Gyermekzsúr Gipszéknél, 1920-as évek. Gipsz Lipót fotója. Krivátsy-Szűts Péter tul.

93. oldal – Krivátsy-Szűts György: Fájdalmam, 1969 körül. olaj, vászon, 40×50 cm, j.n. Susana O'Hara (Shrewsbury) tul.

94. oldal – Krivátsy-Szűts Péter és édesapja 1969-ben. Fotó. Krivátsy-Szűts Péter tul.

95. oldal – Krivátsy-Szűts György: Éberség (Utolsó önarckép), 1965 körül. papír, ceruza, 37×27 cm, j.n. Krivátsy-Szűts Péter tul.

György Krivátsy-Szűts wurde am 20. März 1892 in Győr geboren. Sein Vater starb als er vier Jahre alt war, und danach wurde er von verschiedenen Mitgliedern der Familie Krivátsy aufgezogen, hauptsächlich in den Grafschaften Szepes und Sáros in Oberungarn. Nach dem Schulabschluß ließ sich György an der Akademie der Schönen Künste in Budapest immatrikulieren. Sein Interesse galt in erster Linie der Naturmalerei. Schon als junger Mann machte er im Sommer Wanderungen im Nordcarpathischen Gebirge, wo er farbenreiche, verträumt zierliche Bilder malte. Durch den Einfluß seiner Meister an der Akademie (Gyula Benczúr, Tivadar Zemplényi, Károly Ferenczy, János Vaszary und Adolf Fényes) erweckte sich sein Interesse für den menschlichen Körper. Er malte zahlreiche nackte Figuren und wurde durch sein Gemälde „Weißes Gefängnis" (1920) bekannt.

Nach dem Abschluß an der Akademie machte er Studienreisen nach Wien, München, Paris, London, und Stockholm, wo er eine erfolgreiche Ausstellung hatte. Er ging viermal nach Italien, hauptsächlich nach Florenz und dem Gebiet um Venedig. In seinen frühen Jahren gewann er mehrere Auszeichnungen und Preise, darunter den Franz-Josef Preis und, bald danach, den Károly Horváth Preis im Nationalen Salon, den ersten Preis der Stadt Budapest und den ersten Preis der Budapester Kunsthalle (Műcsarnok). Nach fünfjährigem Kunstunterricht eröffnete Krivátsy-Szűts seine eigene Kunstschule mit einem Garten im Freien. Seine neue kulturelle Einrichtung mit nationalem Wirkungskreis machte es auch weniger wohlhabenden Menschen möglich, durch Ratenzahlungen und ohne Zwischenhändler Originalgemälde mit künstlerischem Anspruch zu erstehen.

Außer der oben genannten Unternehmen wurde György Krivátsy-Szűts in den frühen dreißiger Jahren auch durch

seine Kunstschriften, seine erzieherische Tätigkeit, und seine Vorträge bekannt. Zur gleichen Zeit plannte er eine neue und größere Kunstgalerie im renommierten Hotel ‚Ritz' an der Donau im Zentrum von Budapest. Die neue Galerie, Műbarát („Freunde der Künste") genannt, wurde vor Weihnachten 1940 eröffnet. Die Galerie gab dem Kunstleben Ungarns neuen Schwung, neue Impulse, lieferte aufs neue Beweis des reichen Kunstlebens in Budapest, und wurde ein neuer Treffpunkt für ungarische Künstler. In den Jahren der politischen Unsicherheit stellte die Műbarát 200 Maler und Bildhauer in 62 Ausstellungen aus. Diese Kunsteinrichtung wurde weder durch amerikanische noch britische Bombenangriffe zerstört, sondern eher durch einen verdächtigen Brand nach der sowjetischen Besetzung.

Die Műbarát wurde nie wieder aufgebaut. György Krivátsy-Szűts starb am 6. Juni 1975 in Budapest, im Alter von 83 Jahren. Er liegt jetzt zusammen mit seiner Frau in der Grabstätte der Familie auf dem Friedhof Alba-Regia Chapel begraben. Der Friedhof befindet sich auf einem Hügel in der Nähe von Berkeley Springs in West Virginia. Die Kapelle wurde in Selbstarbeit von Ungarn aus der Nähe von Washington, D. C. gebaut. (Weitere Informationen sind von Péter Krivátsy-Szűts unter der folgenden Adresse erhältlich: 11 Jarnaul Avenue/Asheville, NC 28804/USA.)

BIOGRAPHY

György Krivátsy-Szűts was born in Győr, Hungary on March 20, 1892. His father died when he was four years old, after which György was brought up by different members of the Krivátsy family, primarily in the counties of Szepes and Sáros in upper Hungary. After graduating from high school, György enrolled in the Academy of Fine Arts in Budapest. His primary interest was the painting of nature. Already as a teenager, he roamed the north Carpathian mountains during the summer, painting colorful, dreamlike delicate pictures. His masters at the Academy, Gyula Benczúr, Tivadar Zemplényi, Károly Ferenczy, János Vaszary and Adolf Fényes, turned his interest toward the human body. He painted many nudes and became well-known by his 1920 nude entitled "White Prison".

After graduating from the Academy, he went on study tours to Vienna, Münich, Paris, London and Stockholm, where he had a successful exhibit. He went to Italy four times, mainly to Florence and the Venice area. During his early years he won several first prizes such as the Franz Joseph Commemorative prize, and soon after, the Károly Horváth prize in the National Salon, the first prize of Budapest City and the first prize of the Palace of Art (Műcsarnok). After teaching art for five years, Krivátsy-Szűts established his own art school with an open-air garden. His new Cultural Art Institute (Képkultúra) made it possible for less affluent people nationwide to purchase artistic, original paintings with the possibility of paying in installments and the elimination of the middleman.

In the early thirties, in addition to his institutions, György Krivátsy-Szűts became well-known as an art writer, lecturer and educator. At the same time he planned a new and larger art gallery in the prestigious Ritz hotel on the Danube in the

center of Budapest. The new gallery, named Műbarát (Friends of the Arts), opened before Christmas of 1940. The gallery added a new face, a new swing to the arts in Hungary, a new proof of the rich artistic life in Budapest and a new gathering place for Hungarian artists. During the years of political uncertainity the Műbarát presented 200 painters and sculptors in 62 exhibits. This art establishment was not destroyed by American or British bombers, but rather by a suspicious fire after the Soviet occupation.

The Műbarát was never rebuilt. György Krivátsy-Szűts died in Budapest on June 6, 1975 at the age of 83. Now he is buried with his wife in the family memorial in the cemetery of Alba-Regia Chapel located on a hill near Berkeley Springs in West Virginia. The Chapel was built by the hands of Washington, DC area Hungarians. (More information may be obtained from Péter Krivátsy-Szűts at the following address: 11 Jarnaul Avenue; Asheville, NC 28804; USA.)

Az Alma utca 5. számú villa

A hátsó borítón:
Szabó Vladimir: Mária és Gyuri

Évszázadunk magyar művészetének múltjában számos életmű vár még feldolgozásra. Az idő múlásával a kortársak és barátok sora ritkul, akik tanúi voltak a múlt ma már kevéssé ismert alkotóinak, kik pótolni tudnák a történelem feltáratlan fehér foltjait. Ez a kötet egy elfelejtett művész, Krivátsy-Szűts György festő, tanár és a két háború között eltelt idő egyik jeles műpártolójának életútját hivatott bemutatni.

KARAMBOLOK, MEGYESZERTE

(BŐVEBBEN A 16. OLDALON)

DÉLI HÍRLAP

MEGJELENIK MISKOLCON ÉS BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYÉBEN

XXVIII. ÉVFOLYAM, 188. SZÁM • 1996. AUG. 12., HÉTFŐ

ÁRA: 30,20 Ft

Újjászületett az Avasalja utcában a miskolci Jézus kútja, amelynek története a XVII. századig nyúlik vissza. A testi-lelki felüdülésre vágyók új pihenőhelyét Zachár Géza kerületi esperes áldotta meg tegnap délelőtt, és Kobold Tamás, Miskolc polgármestere adta át a városlakóknak.

(TUDÓSÍTÁS A 3. OLDALON)

JÉZUS KÚTJA, AZ ÉVSZÁZADOS FORRÁS

(Jakubik László felvétele)

Időjárás

A BOR NAPJA MEZŐKÖVESDEN

NYOLCVANNYOLC ARANYÉREM

Borlovagok az esemény megnyitóján.
(Jakubik László felvételei)

különdíját kapta. A többi különdíjat mezőkövesdi cégek ajánlották fel. A jutalmazottak: *Götz János* (Hercegkút) – 1994. évi félédes sárga muskotály; *Kiss György* (Tállya) – 1978. évi hatputtonyos aszú; *Csengeri Pál* (Mályi) – 1995. évi Irsai Olivér; Hórvölgye Mezőgazdasági Szövetkezet (Bogács) – 1995. évi Chardonnay; *Hetzi János* (Tállya) – 1994. évi négyputtonyos aszú; *Siklósi János* (Bogács) – 1995. évi rizlingszilváni; *Kovács István* (Mezőkövesd) – 1995. évi félédes tramini; *Vályi Nagy Bertalan* (Mezőkövesd) – 1995. évi Zweigelt; *Vízi István* (Mezőkövesd) – 1995. évi tramini; *Fekete Rudolf* (Bogács) – 1995. évi zengő; *Farkas Péter* (Miskolc) – 1989. évi jégbor.

A Matyó Népművészeti Egye-

Miskolci Promenád – korzó, muzsikával

Tele volt virággal a főutca

Azt a hangulatot szeretné feleleveníteni a Magyar Rádió Miskolci Körzeti Szerkesztősége és a Déli Hírlap, amikor a boltok bezárása után korzózó hölgyek és urak lepték el a miskolci főutcát, a Széchenyit, sétálgattak, kirakatot néztek, néha leültek egy-egy kávéra, üdítőre, megbeszélték a világ dolgait. A két szerkesztőség ezért hívta életre Miskolci Promenád elnevezésű programját, amelyen vasárnap délutánonként zene szól a Pannónia Szálló előtt, a teraszon pedig Jakab Mária élőben sugárzott beszélgetést folytat egy-egy neves miskolci személlyel.

Mikrofon- és fejhallgatópróba. *(Szabán Gabriella felvétele)*

Tegnap, szép, napfényes időben az *Avas Táncegyüttes* zenekara játszott, az interjúalany *dr. Gyárfás Ágnes* színháztörténész, a Miskolci Bölcsész Egyesület életre hívója, elnöke volt. A rendezvényt az Észak-Piért Rt. támogatta.

Nem titkoltan nosztalgiázni ült le a mikrofon elé kérdező és kérde-

innen vásárolta Gyárfás Ágnes először a kötelező irodalmat, azután későbbi könyvtárának további alapjait.

A második rádiós bejelentkezéskor a Miskolci Bölcsész Egyesület volt a téma. Akik kitalálták:

leti és nyugati nyelvektől az ökológiáig, a földrajzig. (Az Avas Táncegyüttes zenekarának legtöbb tagja vagy hallgatója vagy tanára az egyesület ének-zene, népzene szakának.) A jó hangulatú beszélgetés annak a Gyárfás Ágnes-féle

Kristinkovich J. Béla

építész

szül Kaposvár 1860

oklevelet nyert 1886

Műegyetem 12. l.

Großb

Krisztinkovich Béla

műépítész és zongora-
művész

† 1929 okt. 29

Révai XXI. 532. l.

Krisztinkovich Béla

Architekt und Klaviervirtuose, geb. 13. Dez. 1860 in Kaposvár, war ein Schüler von Franz Liszt und folgte auch seinem Meister nach Weimar, der ihn 1880 zu Richard Wagner schickte. Später erwarb er das Architektendiplom, trat in den Dienst der Hauptstadt, wo er technischer Rat wurde. K. war einer der Gründer des Budapester Automobilklubs und Chefstellvertreter der preisrichtigen Automobiltreppe.

Krick II. 98. l.

Sárospatak, Könyvtár IV. 118.

Krisztinkovics Béla

építész.

vród

Építő Ipar

1897. 215. l.

(A Ráth Dáros-féle

tevékörnti épület,

szövegábrákkal)

fenti terve szerint

épült.

_____ *mühely.*

őnökség!

_____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

.

i _____ hó _____

_____

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

id. Krisztinkovich István Béla, ép.mérn.

Bp.Rákóczi-ut 20.
1926.aug.14.-től.

A Kamara uj tagjai.
MMIE Közl. 1926.aug.22. IX.kötet.31-33.sz. 212.l.

Krisztinkovich Béláné

Ötvös 1923

Éimisk 1930. 85. l.

lordultan
~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ talapzatra helyezett tojásdad me-
gványok, korona és palást díszítenek. Nyakvédős
ekoronát visel tollakkal, bajusza és körszakálla rö-
mellén repülő sas látható. Felirata a kép alatt

STUS T.
rens

sti draperián:
et labor, et pietas. Borth.
Dietell sculpsit Graecij."

méretei 27·6: 17·4 cm.

~~126~~. 9626.

riae. Graecii 1728. P. II. p. 67.

311/97: IIII. d)

A viz bosszúja

Angliában nagy a gond
És mindennél többet mond,
Hogy ujabban a vizet
Pazarolni nem lehet.

„Minden vízbe mártott nép
Annál tovább húzza még,
Amennyi az általa
Összespórolt víz súlya!"

Vízben hagytak annyi mást —
Most ők kapják a csapást;

Nos, majd kisül, mire jó
E vizügyi akció,

És ha lesz is sikere:
A vízből kinn lesznek-e?

Bényi Kálmán

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

— **Gyergyóremete országzászlót avat.** Gyergyóremete székely ngayközség julius hó 5-én nagy ünnepséggel avatja fel az anyaországhoz való visszacsatolásuk örök emlékezetére és hősi halottai nevének megörökítésére létesített díszes emlékművet és az ajándékul kapott országzászlókat. Az ünnepséget rendező nagybizottság kéri a községből elszármazottakat és a más velük együtt érzőket, hogy ezen a hazafias ünnepen minél számosabban vegyenek részt.

Makrapipa vendéglő

Ó-buda legszebb és legjobb kerthelyisége. Kitűnő vacsorázóhely. Hangulatos zene. Tulajd.: Buruczky József.
III., BÉCSI-ÚT 52. Tel.: 362—956.

— **Belefulladt a kubikgödörbe egy hároméves kislány.** Kecskemétről jelentik: Csenker Erzsébet 3 éves bugacmonostori kisleány vizzel telt kubikgödör mellett játszott. Játék közben megcsuszott és beleesett a vízbe. Mire segítség érkezett, megfulladt.

KERN ÉS TÁRSA OPTIKA-FOTO

IV., Kossuth Lajos-utca 3.
MABI, MÁV, I. HADTEST, FŐV SEGÉDALAP SZÁLLÍTÓI.
BÁRÓSS- ÉS NYUKOSZ-TAG.

— **Dolgozó nők nyári üdültetése.** A magyar evangéliumi munkásszövetség dolgozó nők részére Balatonszárszón háromhónapos üdülési lehetőséget biztosít, napi 3—5 pengős áron. Jelentkezni lehet a szövetség országos központi helyiségében: IX. Ráday-u. 5. I., délután 5-től 8-ig.

Művészies **cipőfestés** garanciával Belvárosi Cipőkellékek IV. Kecskeméti-utca 3

— **Soffőrtanfolyam.** Az Állami gépjárművezetőképző (soffőr-) tanfolyam a Technológiai és Aanyagvizsgáló Intézetben (Budapest, VIII. József-körút 6. szám) este ½7 órakor nyilik meg. Beírás és a felvételhez szükséges ürlapok kiadása naponta délelőtt 10—12 óra között az igazgatósági irodában.

Fiúnevelő intézet

Bp., Eötvös-u. 23/a. Tel.: 127—819. 32. tanév. Eredményes nevelés-tanítás.

Megkezdődtek a firenzei ifjúsági ünnepségek

Firenze, junius 27.

Az új Európa ifjúságának firenzei ünnepségei szombaton délelőtt kilenc órakor kezdődtek meg a firenzei Constanzo Ciano-téren, ahová *14 nemzet ifjúságának küldöttsége vonult fel.* Az olasz küldöttség után a legnépesebb a magyar leventék és leventelányok 175 főnyi küldöttsége volt. Az olaszokon és magyarokon kívül a német, spanyol, bolgár, horvát, szlovák, román, dán, norvég, holland, vallon, flamand és finn nemzetek ifjúságának képviselői vesznek részt az ünnepségeken.

Az európai ifjúság firenzei szellemi olimpiászának ünnepségei nagy magyar sikerrel kezdődtek. *A Firenze város díjáért folyt ifjúsági festőversenyt 14 nemzet ifjú festői közül Nagy Gyula magyar levente nyerte meg.*

Nagy Gyula földmives szülők gyermeke, hat elemit végzett. A díjat önarcképével nyerte meg. A díjnyertes levente Firenze város költségén egy évig tartózkodhat Olaszországban s ott folytathatja festészeti tanulmányait. A fiatal magyar festőt Firenze városa beiratja a firenzei festészeti akadémiára is. A díjat vasárnap adják át a Palazzo Strozziban ünnepélyes keretek között.

A magyar leventecsapat vasárnap este két órás müsort ad elő a Verdi-színházban, Firenze legnagyobb színházában. A műsoron a Biró-Máthé népballanda, az *Igazmondó juhász* népmese és a négy magyar tájegységet megszólaltató népdalok szerepelnek.

Forgószínpad

„Kezeltesse hervadó virágait szakemberrel!" — hirdetik a lapok Buenos-Ayres-ben s mint kiderült, ez a hirdetés valóban eredménnyel járt. A hervadó virágokra éppúgy, mint a szóbanforgó szakemberre.

A rejtélyes felhivás megértéséhez el kell mondanunk, hogy Argentinában általában nagy virágkultusz van. Az ablakok, erkélyek tele vannak virágokkal, a szállodákban, éttermekben egyetlen asztalról sem hiányzik a virágdisz. Nem is hiányozhat, mert a tizezres marhacsordák tulajdonosai és a búzakirályok ezt egyenesen megkövetelik. Annyira finom a lelkületük, hogy az ebédet, vacsorát jobb étvággyal fogyasztják el, ha előttük friss virág illatozik az asztalon. Viszont milliók érzetében megkívánják, hogy a vendéglősök ne holmi szerény ibolyát vagy árvácskát tegyenek a vázákba, virágcserepekbe, hanem drága, nemes virágokat: orhideákat, különleges rózsákat, szegfűket, ritkafajú tulipánokat. Az argentinai milliomosoknak ez a kívánsága természetesen jókora kiadást jelent a vendéglősök számára. Éppen ezért érthető érdeklődéssel figyeltek fel egy Diego Salmas nevü férfiúra, aki azt állítja önmagáról, hogy a hervadt virágokat újjáéleszti. Állítólag a maga neméhen egyedülálló „gyógykezelési" módot talált fel, amellyel a búbánatnak induló, sőt haldokló virágokat is felüditi és életüket pár nappal, egyeseknél egy-két héttel is meghosszabbítja.

A reménytkeltő hirdetésre tehát néhány vendéglős meghivta a virágok háziorvosát, hogy mutassa be tudományát. Salinus úr különböző porokat, rejtélyes folyadékokat, permetezőket cs ollócskákat szedett elő táskájából és megkezdte a hervadt virágok kezelését. Ide csöppentett, ott nyiszszentett, büvölt és bájolt s csodák-csodája: az elfakult orchideák, rózsák és tulipánok megszinesedtek, feléledtek és még néhány napig teljes díszben virultak. A szenzációs eredménynek híre ment a városban és Diego Salinas egyre-másra kapta a meghivásokat. A virág orvosa csakhamar olyan keresett lett, mint valamely divatos kozmetikus.

Magától értetődik, hogy ezt a különleges tudományt alaposan meg kell fizetni. A legtöbb szállodás és étteremtulajdonos háziorvosként szerződtette Salinast. Ki számították, hogy évi honoráriuma még mindig jóval kevesebbe kerül, mint a friss, drága virágok gyakori beszerzése. A doktor úr különben lelkiismeretes ember: minden másodnap meglátogatja és injekciózza virágpácienseit. Hogy miben rejlik eljárása, miféle anyagokat juttat a virágok levelére, talajába, erről mélységesen hallgat és eddig még senkinek sem sikerült a titok nyitjára jutni. De ez nem is fontos. A fő az, hogy a csodálatos férfiú meghosszabbitja a virágok életét és ezzel önmaga és az argentin vendéglősök is jól járnak...

*

Ha egy papagály eltűnik, az még nem nagy dolog, de ha annak történelmi multja van, akkor már foglalkozni kell vele. Madridban most széltében-hosszában beszélnek egy papagályról, amely titokzatosan eltűnt úrnőjének, egy előkelő spanyol hölgynek a palotájából. A kékeszöld tollazatú, gyönyörű madár nem kevesebb, mint százötven éves és állítólag I. Napoleon tulajdonában volt. Amikor a császárt Elba-szigetére száműzték, magával vitte a művelt, beszélni tudó madarat, majd Franciaországba való visszatérésekor egyik hívének ajándékozta. Igy került Olaszországba, ahol idők folyamán több család birtokában volt, de mindegyik úgy őrizte és dédelgette, mint Napoleon egykori kedvencét. A század elején, amint az sok európai műtárggyal és érdekességgel megtörtént, a történelmi nevezetességü madár Amerikába hajózott egy dollármilliomossal. A papagály vándorlása ezzel még nem ért véget. A milliomos leánya spanyol főnemeshez ment férjhez s hatalmas hozományával együtt a madarat is áthozta Madridba, ahol férjével letelepedtek. Tőle örökölte leánya az értékes madarat, amelynek most egyszerre nyoma veszett. A nyomozás megindult, de még eddig nem sikerült kikutatni: megszökött-e a madár, vagy elrabolták? Az azonban tény: franciául beszélt és csak katonai vezényszavakat tudott, ami tulajdonosai szerint szintén bizonyíték arra, hogy valamikor Napoleon környezetében élt...

*

Sehol a világon olyan jól nem keresnek az irónők, mint az Egyesült Államokban. A népszerű bestsellerek jórésze közülük kerül ki. Fanny Hurst, Marguerite Mitchell, Agnes Keith és a többi neves irónő egy-egy regénye több százezer példányban jelenik meg. Amerikában elég egyetlen sikeres könyvet megírni, szerzője annak jövedelméből egész életén át úgy élhet, mint Marci Hevesen.

Utóbbi időben a legkeresettebb könyvek közé tartozik Emily Post „Etikett" című műve. Nem regény és mégis óriási példányszámban forog közkézen. Mint a címe is mutatja, Miss Post az illemre, az elegáns viselkedésre oktatja benne olvasóit. Mikor kell látogatóba menni, hogy kell fogadni a vendégeket, mikor milyen ruhát illik viselni, hogy kell szépen megteríteni az asztalt és még száz hasonló kérdésre ad helyes választ a kitűnő hölgy, akit e könyve alapján az amerikaiak a jó modor és ízlés legfőbb tekintélyének tartanak. Szava döntő az etikett terén. Különb diktátor, mint Roosevelt, mert vannak, akik a kandalló mellett csevegő hatalmas elnöknek olykor tapintatlan kérdéseket tesznek fel, de ha Miss Post kimondja, hogy bizonyos szokás nem felel meg az elegancia követelményeinek, akkor nincs senki az Unióban, aki merne ellentmondani neki.

A társaságbeli illem legfőbb tanítója és birája legutóbb cikket irt a filmsztárok viselkedéséről, amire a világszerte ünnepelt, elbizakodott hölgyek és urak kinosan felszisszentek. Post kisasszony nagybátran kijelentette, hogy ezek a csillagok nincsenek tisztában a jómodor alapszabályaival és szörnyű merényleteket követnek el a jóízlés ellen. Ha kifogástalan úriember kerül Hollywoodba — mondja —, elámul, milyen modortalanok a filmsztárok. Ezt különben az európaiak, akiknek volt szerencséjük — vagy szerencsétlenségük — találkozni a hollywoodi hirességekkel, már régen megállapították. Ehhez különben — teszi hozzá a nagyhatalmú Emily —, nem is szükséges a személyes ismeretség. Elég a filmjeiket megnézni, amelyeken rendesen oly illetlenül és idétlenül viselkednek, hogy minden jóérzésü, jól nevelt embert elfog a bosszúság.

Az „Etikett" szerzője szerint a jómodor külső kifejezése a lelki szépségnek, fegyelmezettségnek, finom érzésnek. Ahol nincs belső kiegyensúlyozottság, mérséklet, finomság, ott a külső magatartás is ehhez képest alakul. Mint például a hollywoodi sztároknál... Kivétel közülük Shirley Temple. Ez a pötty kislány mindig pontosan tudta, megérezte, mikor hogyan kell viselkednie. Ezért volt az ő filmjeinek olyan páratlan sikere az egész világon.

Miss Post, hogy kellően megvilágítsa a dolgot, néhány képet közöl egyes filmsztárokról. Bemutatja Loretta Young-ot, aki havas erdőben estélyi ruhában bolyong. Ez aztán helyénvaló öltözködés! — jegyzi meg az irónő. — Erre csak Hollywoodban képesek! Egy másik képen William Powell látható, amint inasként szerepel egyik filmjében. — „A szerencsétlen Powell bajusz! visel! — sikolt fel Emily. — Európában mindenki tudja, hogy előkelő házban bajuszos inast tartani: lehetetlenség!" A következő kép Constance Bennett-ről készült, amint szerfölött unott arccal táncol egy nálánál tiz centiméterrel alacsonyabb úrral. „Ez is aztán viselkedés! — méltatlankodik a Miss. — Constance Bennett kevésbé lett volna udvariatlan, ha valami ürüggyel nem megy táncolni, mint ilyen arccal mindenki előtt bemutatni, hogy táncosa kellemetlen számára!" Kikel az ellen is Emily Post, hogy nincs amerikai film, amelyben a főszereplő hölgy, a sztár, ne adna pofont partnerének... Ehhez a viselkedéshez már nem is kell kommentár...

Az epés tollal megirt cikk természetesen lesujtó hatást keltett Hollywoodban. De tiltakozni egyetlen filmsztár sem mert. Talán azért, mert érzik, a cikknek bizony igaza van, de legfőképpen azért, mert Miss Post-tal, ezzel a rettentő hatalommal vitába bocsátkozni senki sem mer az egész Unióban...

Bartók Irén

Betegek

gyakran székrekedésben is szoktak szenvedni. Ilyenkor gondoskodni kell Darmol hashajtóval a jó emésztésről. Betegségben szükséges a DARMOL

— **(A keresztény drogista tanulók felvétele.)** A budapesti drogisták ipartestülete felhívja a középiskola negyedik osztályát sikerrel végzett tanulók figyelmét arra, hogy 30 drogériatulajdonos keresztény tanulót keres. Érdeklődőknek az ipartestület, Bpest, VIII., Sándor-utca 38. sz. alatt, hétfőn, szerdán és pénteken 6—8 óra között felvilágositást nyujt.

A magyar fajvédelem úttörői

Bosnyák Zoltán új könyve

Bosnyák Zoltán neve a zsidókérdéssel és a magyar fajvédelemmel kapcsolatban a legszélesebb körökben ismeretes; ő legtermékenyebb és legalaposabb publicistája a zsidókérdést és fajvédelmet tárgyaló irodalomnak és mint ilyen, az ujjászülető Magyarország egyik legértékesebb munkása. Legújabb könyve méltóképpen csatlakozik a többihez: folytatását jelenti annak a lankadatlan és egyenes irányvonalnak, amelyen szerző elindult és nevet, megbecsülést szerzett. *„A magyar fajvédelem úttörői"* című könyvével — mint az előszóban irja — a közvélemény figyelmét reá akarja terelni a magyar fajvédelem első harcosaira. Legelőször a XIX. század zsidóságával foglalkozik s a nála közismert alapossággal fejtegeti a zsidóknak a szellemi és gazdasági élet terén kifejtett tevékenységét és hihetetlen előretörését.

A továbbiakban elvonul az olvasó előtt a fajvédelem úttörőinek tizenkét markáns alakja: *Istóczy* Győző, a híres *12 röpirat* szezője, aki nemzetközi kapcsolatai révén olyan sokat tett a nemzeti öntudatra-ébresztés terén, *Ónody* Géza, a tiszaeszlári per nagy ismerője, *Simonyi* Iván, a jeles publicista, *Vadnay* Andor, Csongrád kiváló főispánja. Szinte látjuk *Verhovay* Gyulát és *Egán* Edét, a ruténföld szerelmesét, Amikor *Bartha* Miklóshoz, a magyar hegemónia nyughatatlan harcosához, *Szemere* Miklóshoz, a magyar sorskérdések fejtegetőjéhez és *Kiss* Sándorhoz, a faji gondolat ébresztgetőjéhez érünk, lelkünk megtelik a meggyőződés hevességével és a legnagyobb odaadással csatlakozunk a többiekhez: *Dánér* Bélához, aki harcot hirdet az új Magyarországért, *Gálócsy* Árpádhoz, aki azt kiáltja a szinte süket magyar világba, hogy a marxizmust meg kell semmisíteni és *Méhely* Lajoshoz, a magyar fajta nagy tudósához, aki lankadatlanul hirdeti, hogy *„Fajában él a nemzet"*. — Amikor a könyv végéhez érünk, tisztelettel hajtjuk meg a 12 úttörőnek, fajvédelmünk 12 apostolának szellemé és végzett munkája előtt az elismerés zászlaját. Bosnyák Zoltán ezzel a könyvvel alapos, derék, hasznos munkát végzett!

Kisszakasz

Milliméter sor ára hétköznap és ünnepnap 40, vasárnap 45 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

„MARS" GYERMEKKOCSIK
megbizhatók, olcsók
ANDRÁSSY-ÚT 36
Párisival szemben

Szőnyeg
Szőnyegjavítás
Turáninál, II., Fő-utca 80. Tel.: 35-15-79. Megbizható, keresztény cég.

Gyönyörű keleti összekötő **szőnyegeim eladnám**
magánfélnek. Ferenc József rkp. 2. IV. 2. Csak keddtől.

Perzsaszőnyeget
jó állapotban és hibásat veszek.
MÉDER ISTVÁN,
VII., Nyár-utca 25. Tel.: 423-725

Hirdessen a KISSZAKASZ-ban

NAPOSCSIBÉT a megrendeléstől 3 napon belül szállithatok. Faikacsa és növendék liba szintén kapható. Kérjen ingyen árlapot. **Szabó Károly**, Bpest, VIII., Luther-u. 4. Tel.: 349—615.

Birtok
ELADÓ 82 KAT. HOLD ERDŐBIRTOK
Kecskeméttől 12 km-nyire, műút és vasútállomás mellett. — Szabó T. dr., Kecskemét, Erdősi-u. 2.

Telek
Rákoskerten
állomástól 10 percnyire 180 négyszögöles telek magánkézből eladó. Cim: József-krt. 5., portás, Lovász Jánosné.

Budapest XI. kerületben 500 öles csemegeszőlő balatoni műút mellett 3500-ért eladó. Tel.: 292-400, hétköznap 8—4-ig.

Üdülés
OPERAPENZIÓ
a főváros szivében. Uri otthon. — Kitünő ellátás. VI., Dalszinház-u. 8. T: 128-681.

Cianozás
PAX tökéletesen **cianoz** Telefon: 118-822.
Vilmos császár-út 17.

Hasló 222-223 mérnök cianoz

MATTEINE CIANOZÓ KIRÁLY-U. 16 T.22-76-32

NYUGALMAT AKAR?
Cianozfasson Poór-ral
József-körút 11. Telefon: 349-879

Gyóni Gézához

Temetése napjának 25. évfordulóján

Fegyverzaj közepett — mondják — hallgatnak a múzsák.
Mégis a harc mezején zengnek a Tirteuszok.
Tirteuszunk te valál, jó Gyóni, a vérzivatarban,
Melynek elülte után ránk szakadott Trianon.
Zord idegen földben fekszel. Be nehéz lehet álmod!
Hallva megint csatazajt lantodon ébred a húr.
Régi dalod zendülne szívünkbe erőt, hitet öntve,
Kardot fogna kezed... hajh, de a rög nem ereszt!
Várj! érted mennek testvérid a mostoha tájra,
Hogy porló szívedet hő kebelükre vegyék.
Addig is énekeid harsognak a vész viharában
S életed emlékét nemzeted őrzi hiven!

Bán Aladár

Gyermeknyaraltatás a Mátrában

Vezető: Esztergominé **DR. MIKÓ ESZTER**, a Gyermeklélektani Intézet asszisztense. Jelentkezés: Budapest, Verpeléti-út 24., d. u. 3—8-ig. Tel.: 45-60-30.

— **Az országos iparművészeti iskola** most tartotta évzáró ünepélyét elökelő közönség jelenlétében. Az intézet igazgatója Szablya-Frischauf Ferenc kormányfőtanácsos nyujtotta át lelkes és buzdító szavak kíséretében, a kitüntetéssel képesitett végzett művésznövendékek okleveleit. Ezenfelül az intézet nagyérmét a grafikai szakosztály most végzett kitüntetett művésznövendékének Krisztinkovich Gabriellának és az intézet 600 pengős ösztöndíját Musti Viktor szobrászművésznek ítélte oda.

BELLEVUE szálloda gyönyörü terraszain kellemes az üdülés. Kerttel összefüggő étteremben.
minden este tánc
Nemes borok. — Kitünő konyha.

— **Észtországban visszaadják a szowchozok földjét a régi tulajdonosoknak.** Tallinból jelentik: Lietzmann főbiztos néhány nappal ezelőtt adta át az első megszüntetett szowchozokat a korábbi tulajdonosoknak önálló gazdálkodás céljaira. Eddig nyolc szowchozt adtak vissza a régebbi tulajdonosoknak s a legközelebbi hetekben sor kerül további ilyen birtokok visszaadására.

Rádiójához villanygramofont
sok és újszerü kivitelben
BELGRÁDER
bemutatójában. Ráday-u. 1. (Calvin-tér sarok.) Részletre is.

— **Társasgépkocsi-hiány a Székelyföldön.** Az Államvasutak igazgatósága felhivja az utazóközönség figyelmét arra, hogy a székelyföldi összekötő forgalomban kocsihiány miatt nem tud kellő számú társasgépkocsit közlekedtetni és igy az utasok egy részét tehergépkocsikkal kell átszállitania.

Önálló, nem mérlegképes, őskeresztény
könyvelőnőt keres
nagyvállalat, fióküzlete számára. Ajánlatokat fizetési igény, eddigi működés megjelölésével „Szorgalom" jeligére a kiadóba.

— **Bulgáriában halállal büntetik az üzéreket.** Szófiából jelentik: A bolgár kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot terjesztett be a képviselőházban az üzérkedés leküzdéséről. A javaslat értelmében az üzéreket halállal büntetik.

Kellemes olcsó nyaralás
Kitünő ellátás: **Leskó pensió Parád**

Halálozás

Özv. *Hegyeshalmy* Lajosnét szül. *Sándy* Norát, néhai Hegyeshalmy Lajos kereskedelmi miniszter özvegyét pénteken helyezték örök nyugalomra széleskörü részvét mellett a kerepesi-úti temetőben. Az elhunytban *Arkay* Ferenc ny. államtitkár, *Konkoly-Thege* Kálmán ny. ezredes, országgyülési képviselő és *Alszeghy* Béla Máv. igazgató anyósukat gyászolják.

Néhai *Zay* Miklósné grófné, sz. *Károlyi* Margit grófnő lelkiüdvéért halálának évfordulója alkalmából, junius 30-án a belvárosi főplébánia templomban 10 órakor requiem lesz.

Thöresz Mihály nyug. állomásfőnök a torontálmegyei Billéden 67 éves korában elhunyt.

A KIEVI FÖLDVÁRON

Irta: Ormos Iván

December-alkony! Mire titkon vágytam régen,
szétnézek ősnyomú keleti messzeségen.

Dnyeper partján, a kievi földváron vagyok,
Ázsia-közel fénnyel végtelen sík ragyog.

Tekintetem a téli pusztaságot járja,
tovább lát ó, a Lavra hagymakupolája!

Alattam, mint ködös, régi álomkép olyan
a jégtáblás, rejtelmesen csillanó folyam.

Valahol ott az Ural... Mindjárt elvész a nap.
Tompa morajlás hallszik. Jeget robbantanak.

A hadihidnál mozog éber utászsereg,
fehér függöny tör fel, a föld is beleremeg.

Darnicán túl éles sugár az irányt bontja,
nehéz szeroszlopok mennek a havas frontra.

A homály némán szálldos. Ég és föld összefut,
fürkészem, hol is volt az a történelmi út,

az ősi magyar gázló, itt a város alatt,
merre honkereső Álmos vezetett hadat.

A Nyugaté lett népe s küzd érette máig,
be véres is volt az az út a kék Dunáig.

Álmos nyomát sejtem magamban s az alkonyban.
újra magyar jár itt! A lelkem lánggal lobban.

Világ viharában az igaz jövőt várom:
Istenemmel állok a kievi földváron!

Ballonkabát•Brück Gróf Teleki Pál- (Bálvány-) utca 2 Rigler mellett

Nem eltévedt, hanem megszökött a Törökországban leszállt szovjet repülőkötelék

Berlin, június 27.

Berlini politikai körökben szombaton helytállónak jelentették ki azt a külföldön elterjedt jelentést, hogy legutóbb több szovjetrepülőgép Törökországban szállt le. Berlini felfogás szerint *nem eltévedt bolseviki repülőgépekről van szó, hanem megszökött szovjetpilótákról.* A Wilhelmstrassen ezt a jelenséget nem tartják érdektelennek.

Hohner, Marnitz és Ludwig **MARNITZ** **TANGÓHARMONIKA 80.— P-tól**
VIII., József-körút 37—39

A Sziriában és Palesztinában állomásozó 9. számu angol hadsereget lázas sietséggel szállitják Egyiptomba

Antakja, június 27.

Szíriából érkező legfrissebb hírek szerint a Szíriában állomásozó 9. angol hadsereg napok óta talpon áll és útban van Egyiptom felé. *Szíriát ilyenformán az angolok majdnem teljesen kiürítik, Palesztinát pedig félig. Mind a két országban pánikhangulat uralkodik.* Ugy látszik, hogy az angolok szíriai és palesztinai állásai teljesen összeomlanak.

JÓL JÁR NEM FAJ A LÁBA, HA **IMPERATOR** SZABÁLYOZHATÓ ÉS RUGALMAS
LUDTALPBETÉTET HASZNÁL. Készíti: nemes BANKÓ LÁSZLÓ ludtalpbetétüzeme. VI. Podmaniczky-utca 65. Telefon: 118-891.

— **A perec ára 16 fillér.** A közellátásügyi miniszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében a finom búzalisztből készült és legalább 4.5 dekagram súlyú perec ára az ország egész területén a következő: Nagybani eladási ár viszonteladók részére darabonként 6 fillér; fogyasztói ár: nyilvános tanintézetekben, sütőiparosoknál és füszerüzletekben 8, vendéglőkben, kávéházakban, falatozókban és nyilt piacon, utcán, sporttelepen, parkokban 12, mozi, színház és egyéb szórakozóüzem falatozójában 16 fillér.

— **Levente seregszemle Kolozsváron.** A leventeparancsnokság a honvédelmi miniszter támogatásával leventetáborozást rendez Erdély területén, amelynek kiemelkedő eseménye, a kolozsvári levente seregszemle lesz julius 3—5 között. Az erdélyi és kolozsvári táborozásoknak elsősorban az a célja, hogy a zárt tömbben élő székelység fiatalsága megismerje Észak- és Északkelet-Erdély magyarságának népi- és földrajzi helyzetét, az övétől eltérő életkörülményeit és problémáit, az ottani magyar ifjúság pedig a székelység keményen megvívott harcait, nemzeti jelentőség és népi értékeit. A seregszemlén, mintegy 7000 levente vesz részt. A leventetábor parancsnoksága részletes programot dolgozott ki a táborozások zökkenőmentes lebonyolítására. Különös figyelemmel állították össze a kolozsvári seregszemle műsorát, hogy a kincses városba sereglő leventék kellemesen tölthessék napjaikat.

— **Vizsgáztak két segélynyujtási tanfolyam növendékei.** Ünnepélyes külsőségek között vizsgáztak a főváros III. és XII. kerületében rendezett elsősegélynyujtási tanfolyam hallgatói. Az óbudai tanfolyam vizsgáján megjelent Anna főhercegasszony is. Az elökelőségeket vitéz Vajtaffy Ottó nyugalmazott vezérőrnagy köszöntötte, majd a 12 tagú vizsgázócsoport számolt be a tanfolyamon elsajátitottakról. A záróünnepségen vitéz Bartha Károlyné a honvédelmi miniszter hitvese jelenlétében r entöládával ajándékozták meg az ezredik hallgatót. A XII-ik kerüle.. kirendeltség vizsgáján vitéz Görgey Lajos nyugalmazott vezérőrnagy mondott megnyitót, majd a vizsga után Komposcht Nándor vezérőrnagy, és Görgey Lajos vezérőrnagy beszélt.

— **A magyar-német társaság pályázata.** A magyar-német társaság a „Fiedler János Lenipari Részvénytársaság" adományából háromezer pengő jutalmat tüz ki olyan pályamüre, mely a magyar-német gazdasági vagy müvelődési kapcsolatokat vizsgálja és alkalmas e kapcsolatok elmélyitésére. A legalább tiz nyomtatott iv terjedelmü pályamunkák gépelt kéziratai junius 30-ig küldendők be a magyar-német társaság főtitkári hivatalához.

x **Gyönyörü ajándéktárgyak** új formában és színben az Iparművészek Szövetkezetének kiállitásán a „Müteremben" (IV., Kossuth Lajos-utca 12. I. em.) Nyitva julius 3-ig, vasár- és ünnepnap is. Belépés díjtalan.

Az erős szakállu, érzékeny bőrü férfiaknak kin a borotválkozás. A bőr az ingerre megfeszül és ég. TARR segit. TARR valóságos áldás az arcbőrnek. A bőr nem ég, nem feszül többé. TARR a pórusok mélyéig fertőtlenit – az apró pörsenések, a bőr tisztátalanságai eltünnek.

★

Borotválkozás után TARR-ozol
S másnap könnyebben borotválkozol!

— **Német majális a hadigondozottak javára.** Pápáról jelentik: A Hadirokkantak Nemzeti Szövetségének pápai csoportja a hadigondozottak és hadbavonultak téli segélyezésére néma majálist rendezett. A gyüjtés során 1200 pengő folyt be.

Hüvös estékre
tiszta gyapjú köpenyek
Ferda Manyinal

— **Zászlóavatás.** A Honsz nagykállói járási csoportja zászlóavatási ünnepséget rendez junius 29-én, hétfőn délelőtt 10 órakor a Szabolcs vezér gimnázium udvarán. Ünnepi beszédet mond Kölcsey István kormányfőtanácsos, országgyülési képviselő, a Honsz országos elnöksége nevében beszédet mond Ertl János dr. egyetemi tanár, országos elnök.

REFRACTIO Minden szemüvegért egyéves irásos jótállás! Ferenciek-tere 1.

— **Kanadai légijáratok indultak az Aleuti-szigetekre.** Londonból jelentik: Power kanadai légügyi miniszter Ottawában kijelentette, hogy kanadai bombavető és vadászrepülőket küldtek az amerikai légierő támogatására az Aleutákon partraszállt japán csapatok ellen.

Leszármazási okmányok
felkutatása és nemesi ügyek intézése. ŐSKUTATÓ INTÉZET. VIII., Baross-u. 10. Tel.: 149—483.

— **Ezer diákot tartalékos tiszttéképeznek ki Egyiptomban.** Isztanbulból jelentik: Az egyiptomi kormány elhatározta, hogy a Faruk király-egyetem és az El Azhar egyetem 1000 diákját tartalékos tiszttéképzik ki. Ez az első eset, hogy Egyiptomban tartalékos tiszteket nevezneknek ki.

HAJNAL üdülő-panzió
Bérlő: **Barabás Julia.** Modern folyóvizes szobák, fürdőszoba. Elsőrangú konyha. Saját strand. Budapesti érdeklődés: 182—141. **Prospektus.**

— **Rendelet az iskolai leventeparancsnokokról.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter és a honvédelmi miniszter rendeletet adtak ki, amely kimondja, hogy középiskolában, tanitóképzőintézetben és felsőipariskolában a tanulók leventeképzését az iskolai leventeparancsnok vezeti. Az iskolai leventeparancsnok az iskola keretében felállított önálló leventecsapat parancsnokainak és leventéinek elöljárója: irányitja és ellenőrzi az iskola leventéinek képzését. Az iskolai leventeparancsnokot a honvédelmi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve bizza meg tisztével, mégpedig az iskola igazgatóját, igazgatóhelyettesét, illetve valamelyik tanárát. A rendelet részletesen megállapítja az iskolai leventeparancsnok hatáskörét.

Nem érdemes elutazni! A MARTONHEGYI GYERMEKÜDÜLŐBEN megtalál gyermeke részére mindent: elsőrendű ellátást, magaslati levegőt, kerti úszómedencét, homokstrandot, legjobb családok gyermektársaságát! Orvosi és nevelői felügyelet. Csak egészséges gyermekek számára!! — XII., Bürök-utca 27. Telefon: 166-663. — Kérjen prospektust.

Krisztinkovich Gabi

Az Atelier művészeti tervező és műhelyisko
la 1935. junius 22.-én rendezte meg negye-
dik kiállitását Illés László kerámikus ta-
nár növendékeinek munkáiból.
A tanitványok közül kiemeli Révész Judit,
Pick Edith és Krisztinkovich Gabi művésze-
ket, akik egyéni, invenciózus tehetségről
tettek tanubizonyságot.
"Az Atelier kiállitása" cimmel közölt be-
számoló.

A HÉT, Bp. 1935. juni. 30.
45. évf. 13-14. sz. 4. lap.

Krisztkovics Károly

porcellánfestő-

6 elemi, 2 ipariskola.

edényfestés

Iparrajziskola

1889/90.

50-l-

Gyulai vár VIII. 215.

Krisztics Árpád

festőművész

Esterházy Móric gróf a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre 500 pengős pályadijat tüzött ki s a pályázat lebonyolitására a Balatoni Társaságot kérte fel. A kitüzött dijért ~~xxxxxxx~~ pályaművét beküldötte.-

Ujság
1935.XI.16.

Krizatics Árpád

festőművész

Balatoni akvarellpályázaton képével szerepel.

Magyarság
1933.VI.17.

M.D.K.

Krisztinkovich Béla építén

tervei nerint épült 1911-ben a kapos-
vári nent Imre templom. (repr: 64 o.)

Bereczk Sándor: Kaposvár rendezett tamá-
czu város tört. és fejlődése. Bp. 1925 142.

Dr. Krisztinkovich Béla

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Budapest

1969 DEC 29

legtöbb ügyész első helyettesévé nevezték ki, ezen a poszegyénisége távozott az élők sorából.

Meghalt Krisztinkovich Béla

Ismét egy értékes, érdekes egyéniséget veszített el a hazai műtörténet. Rövid betegség után, 82 éves korában meghalt, dr. *Krisztinkovich* Béla, a magyar népi fazekasság és főként a habán kerámia nemzetközileg elismert gyűjtője és kutatója. Szenvedélyes szeretettel, széles körű tudással, biztos stílusérzékkel évtizedek óta kutatta a magyar kerámiaművesség történetének feltáratlan területeit. Sokat publikált, a külföldön is szívesen fogadták cikkeit, múzeumok kérték ki szakvéleményét. Legutóbb a Magyar Könyvszemle decemberi számában közzétett tanulmánya újabb adatokkal, felismerésekkel gyarapította a habánok irodalmát. Látványos habán gyűjteményének csodájára jártak, néhány éve a tévé is emlékeznek arra az estére, amikor Krisztinkovich Béla dr. rokonszenves alakja megjelent a képernyőn, s tanulságos közvetlenséggel kalauzolta el a nézőket színpompás habán korsóinak, táljainak ritka darabjai között.

*

Dr. Krisztinkovich Béla temetése január 3-án, szombaton délelőtt 11 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Budó Ágoston temetése

Budó Ágoston akadémikust, az MTA elnökségének tagját december 30-án, kedden temetik Szegeden. Búcsúztatása a József Attila Tudományegyetem központi épületében (Dugonits tér 13.) felállított ravatalnál lesz déli 12 órakor.

váratlan
új házso
lérek m
lyet horiz
vízszintes
nyűgöző
ra. A ha
szok verti
bordáinak
tömegessé
esztétikai
kép előké
mód kialal
ként tűnt
környezet kialakításának ez az akkori otthoni környezetemmel szembeni merész modernsége, korszerű technológiája és az összkép tisztasága ma nem újság. Az azóta sokkal korszerűbbé vált építési, városrendezési módok, s az emberi környezet továbbképzésének, a jövő életrendje kereteinek előrevetített makettjei sem.

A betonba, üvegbe, acélba szilárdított új esztétika építette bennem a képzőművészet sajátos és az emberi környezetépítés modelljeinek közös arculatát, tartalmi törekvését:

lemi) —, magába olvasztó tevékenység, s e tevékenység folyamatos, mind optimálisabb kimunkálása teremti meg azt a korszerű klímát, mely életérzésünket, esztétikai magatartásunkat szabályozza, s *milliók életét serkenti teljesebb kulturális szint kimunkálására.* Ennek megemlítése nemcsak azért fontos szerintem, mert e tevékenység *a tudomány és technika, művészet oly társulása,* melyben az eszmei és dologi szükségletek egységes ötvözetként jelentkeznek, hanem mert az új táj, eszközök valóságának létrehozásában

Krisztinkovich Gabriella, grafikus, 1940, végbizonyítványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1938-1941. Bp. 1942.
33 l.

Érsekvadkert /Szabó/ 4

Szentháromság-oszlop.
Jellege: Romantikus, 1865.
Leirása: A templom mellett
zat, ezen felfelé keskenye
gomolyagon Jézus és az Aty
lambja. Az alapzaton a feh

Emelte
Jakubec
és neje
Szabó Er
186
Megujito
özv
Mrekvics
Halei 19

Nep. Szt. János-szobor.
Kerítéssel körülvéve. Szál

Kovácslinkovich Gabriella

KRISZTINKOVICH
GABRIELLA
V. ÉVES
GRAFIKUS

GRAFIKAI SZAKOSZTÁLY. TANÁR: HARANGHY JENŐ

Iparművészeti Iskola Évkönyve
1880–1941. Bp. 1942

Krisztl József, órás

Keszthelyen dolgozott. Kugler Mihály kőfaragó hagyatékában egy álló, un. "Stok órrat" javitott 10 forintért 348-old.

Mészely Piroska: Egy szentmargitai Kőfaragó család Keszthelyen 345. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

KRITSCH András gyöngyösi asztalos. Gyöngyössolymoson 1767-. junius 19-én veszi fel a templomban végzett munkájáért járó 9 forintot.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Kritsch András, göngyösi asztalos

a göngyössolymosi templomon végzett munkájáért 1767. jun. 19-én veszi fel 9 ft. munkadíját.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 356. old.

M.D.K.

Kritsch András, egri ötvös

1767. június 13-án vesi fel a templomban végzett munkájáért járó 9 forintot.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Mercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 356. old.

Kritsch Gottfried

cinöntö

1628 - nerzett pol-
gárjogot Sopronban

Csatközl

~~1870~~

~~1916~~

~~1931~~

~~1916~~

Kritsch Gottfried

1628

l.

Csatsoprónont

29. 1

Zászlók, ~~XVII és XVIII. sz. beli~~ VII. 153

KRITSCH, Józef, pozsonyi kőművesszéd

J.K., Maurergesell, 8 napos fia meghalt. (1847, 501 l)

—

U.az, 3 éves fia meghalt. (1847, 512 l)

Pressburger Zeitung.
(Genthon)

Kritsori-Szebeni Jenő festőművész

"Kitüntető elismerés"-ben részesült a Független Művészek Társasága III. őszi tárlatán.

M.930.A.12.

Kritsori Szebeni Jenő festőművész

"Kitüntető elismerés"-ben részesült a Független Művészek Társasága III. őszi tárlatán.

F.H.930.X.9.

Kopp 1939/40. szezon. II

XVII

Krivátsy Szücs György

KRIVÁTSY SZÜCS GYÖRGY :

145. Női akt. - Olajf., v., 80 x 100 cm.
Jelz.l.j. "Krivátsy Sz.Gy.1921".

XVIII

Krivácsy Miklós

[illegible] előadásában.

* **(Egy magyar szobrászmüvész párisi sikere.)** A *Comoedia* cimü francia müvészeti napilapban André *Warnod* részletesen foglalkozik *Krivátsy* Miklós magyar szobrászmüvész Párisban most megnyilt kiállitásával. A mükritikus a legnagyobb dicsérettel emlékezik meg a magyar szobrász ujszerü és megkapó müvészetéről, amelyben „egy müvész gigászi teremtő ereje keres gondolatainak kifejezést". Hangsulyozza az uj architekturális szobrászatnak a jogosultságát, amelynek a magyar müvész hivatott müvelője.

Pesti Hirl. 1925. 2.

A vallás és közoktatásügyi m.kir.

1909 évi 22006 sz.

VI.ü.o.

Méltóságos

Báró F O R S T E R

a müemlékek orsz.bizottság E

Folyó évi okt

iratára való hivatkozással

Krivácsy Szüts

festette az alábbi templom baloldali mellék oltárának képét, mely Szűz Máriát ábrázolja.

vod

Szőnyi varossn temp.

24. l.

4362-908 sz.

A Műemlékek Orsz. Bizottságának.

Budapest 1908.évi január hó 15.

A miniszter meghagyásából:

Dr. Majovszky
min. titkár.

KRITTLER JÓZSEF festő XIX.szd.

Hajdudorogi templom szentképei.

Religio 1901.II.fv.44.sz.
Egyh. tud. 355-356 old.

Krivácsi Szűcs István

A fiatal Szegvári Károly Újpesten járt iskolába, rajzkészségére korán felfigyeltek. Krivácsi Szűcs István magániskolájában képezi magát.

Györke Zoltán: Szegvári Károly műtermei.
Fáklya, 1983. szept. 18. 14-15. old.

Kriváesi Kúcs György, [ ]

L: Tóth Mengyárt

Bánszky Pál: A meditáció és a gyályakerdés évei 92-94

Forrás, Kecskemét, 1978. dec. X/12

Krivácsy Miklós.

A Spirituális müvészek egyesületének tagja 1925.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Krivácsy Miklós

Periszkop 1925. I. évf. 4. sz.

MDK

Krivacsi Miklós ·

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Krivácsy-Szűts Károly

festő

U. 4005

Magyarság

1925 szept. 22.

(A városmajori templom oltárképe.)

Az oltárkép festői műve.

III

775 (36 14).

814 (44)

fekodó

664.

1905.

, aki balra tekint, és arcélben látható.

ábrázolt allegorikus nő ~~felső~~

nehezedik, a melyben kalapá-

térdeit pedig kendő fedi, a melyet

yugvó helyének oldalán Triga ~~...~~ vérmelhető

gyümölcsfüzér van ~~köti le figyelmün-~~

kötötték, másik végét ~~pedig~~

105 178

ei ~~100~~:~~175~~ cm.

7-iki 20578 sz. leirattal 200 K-án.

294

séggel tudta párosítani és a tudományosságot az írói művészettel egybekapcsolni.

S most a toll, amelyet mint az időnek nagy gazdája s ritka beosztója, majdnem szüntelenül forgattál, kihullott kezedből. Sokat harcoltál vele, bár békés és harmonikus lélek voltál. Petőfi, akiről nevezett Társaságnak érdemes elnöke voltál, ezt mondja :

Az élet rövid béke és hosszu harc,
És a halál rövid harc s hosszu béke.

Pihenj csendesen ebben a hosszú békében, hosszú harcod után. A harc a Te szemedben a munka volt : ennek maradandó alkotásai emlékedet mindig őrizni fogják!

Kornis Gyula.

Képzőművészet.

Az 1940. év első hónapjainak képzőművészeti életében a kormányzó Úr feleségének legmagasabb védnöksége alatt álló *A magyar művészetért* című mozgalom uralkodott. Már az Operaházban rendezett élő tárlat is társadalmi, egyben művészi esemény volt. A mozgalom kiállítása pedig az Andrássy-úti régi Műcsarnokban egyike volt az utolsó évek legteljesebb magyar művészi seregszemléjének. Természetesen nagy gondot okozott a művészi szempontoknak a jótékonysági célokkal való összeegyeztetése.

A Képzőművészeti Társulat meghatározott tárgyú tárlatot rendezett. Ezúttal a *Gyermek a művészetben* volt a tárgy, de a rendezők meglehetős szabadsággal értelmezték a témakört, mert tájképet, egyéb tárgyú festményeket és szobrokat is állítottak ki, amelyekben csak jelentéktelen szerepe volt a gyermeknek. Ha valaki nem ismerte a célkitűzést, akkor a tárlat anyagából bizonyára nem ismerhette fel, hogy a kiállítást a gyermek művészi ábrázolásának szentelték. Természetesen ez nem lett volna baj, ha az anyag egyébként értékes lett volna ; de a Szépművészeti Múzeum által kiállított festményeken kívül meglehetősen alacsony volt a bemutatott alkotások szintje. A Szépművészeti Múzeum néhány jólismert magyar képén kívül különösen a XIX. század külföldi mestereitől származó festményeket mutattak be. A kiállítás többi részéről, sajnos, kevés jót mondhatunk. Színtelen volt, csak elvétve találkoztunk művészegyéniségre valló alkotásokkal.

Az 1940. évi Tavaszi Tárlat keretében a hetvenéves Edvi Illés Aladár ünnepelte méltó gyüjteménnyel, hogy ötven éve szerepel a Képzőművészeti Társulat kiállításain. Vízfestményeinek válogatott

sora bizonyítja, hogy az aquarell-technika kiváló mestere, aki lelkiismeretes gonddal, nagy odaadással másolja a természetet. Nem hanyagol el semmiféle részletet, fejlett tudásával pontosan old meg mindent, a gondos leírás a célja. Csak itt-ott csillan fel egyénibb líra előadásában, imitt-amott tolul hangsúlyozottan előtérbe lapjain a rajz. Rodostóban készült képei, melyekkel Mikes Kelemen Törökországi Leveleit illusztrálta, olyan pontosak, hogy biztos útmutatóul szolgálhatnak II. Rákóczi Ferenc ebédlőtermének kassai felállításánál. Bár Edvi Illés Aladár művészi hitvallása az 50 év alatt alig változott, mégis van némi változatosság a gyüjteményben; ezt egyrészt a képek különböző tárgyainak, másrészt az előadás valamelyes különbözőségének köszönheti. A *Felsőmagyarországi konyha* talán legszebb darabja volt a gyüjteménynek. Áttetsző árnyékok settenkednek a tűzhely mellett, egy asszony űl félig háttal a nézőnek, az élőlény lelke betölti a szegényes, üres helyiséget, akárcsak a legjobb XVII. századi hollandi interieur-festők képein. Edvi Illés Aladár művészete talán ebben a képben emelkedett a legmagasabbra. A tárlat egyéb festészeti és szobrászati anyaga a megszokott színvonalon mozgott.

Gróf Almásy Teleki Éva Művészeti Intézete a magyar magántulajdonban lévő francia művészeti alkotásokból rendezett kiállítást. Franciaországban fejlődött ki a középkor második felében az a kulturális szellem, melynek művészeti hajtásai legfüggetlenebbek voltak a régi antik világtól. A román stílust még némi kapcsolatok fűzték a bizánci és a régi római művészethez, de a gótika épp olyan önálló kiteljesedése az emberi szellemnek, mint a keletázsiai ősi kínai kultúra. A gótikus művészet eredményei, értékei épp úgy klasszikusak, mint az antik művészeté, pedig tökéletesen eltérő törekvésűek ettől. Francia területen érlelődött ki a gótika legnemesebb, legarisztokratikusabb fajtája; a német, az angol, a spanyol, az olasz gótika csak nyelvjárása, legtöbbször provinciális sajátossága a franciának. Ekkor jutott el a francia művelődés első csúcspontjára; a kultúra, a művészet eredményei innen sugárzottak szét Európa összes országaiba. Chartres, St. Denis, Párizs, Rheims, Amiens székesegyházai építészetben, szobrászatban, üvegfestészetben a keresztény világnézetnek utólérhetetlen tökéletességű kifejezői, épp olyan értékesek, mint a Parthenon és a Pantheon. A XIV. és a XV. században előbb a szobrászatban, majd a festészetben és az építészetben Itália veszi át a vezérszerepet, hogy a renaissance-ban meghozza az antik és a keresztény kultúrának legcsodálatosabb összeforrasztását. Ugyanekkor Flandriában is felgyúladnak a festészetnek csodálatosan meghitt mécsesei,

amelyek olajukat ugyan a francia szomszédtól veszik kölcsön, de fényük melegét a flamand városok reális patriciusi kultúrájának, emberi közvetlenségének köszönhetik. A művészet itt megtalálta az embert hétköznapiságában a nélkül, hogy elvesztette volna az Istent és a szenteket.

Franciaország újra csak a XVII. században lesz az emberi szellem vezére. Az abszolút uralkodó barokk fényáradatában élte ki a művészet új lehetőségeit; épület, szobor, festmény, bútor, dísztárgy, természet csak különböző hangszere volt a pompát harsogó zenekarnak. Hiába lobogtak a XVII. században Spanyolországban, Itáliában, Németalföldön utólérhetetlen lángelmék; XIV. Lajos kultúrája elsöpört mindent és rányomta bélyegét egész Európára. A francia ízlés ekkor lett mintaképpé mindenütt. Ugyanez történt folytatólagosan a XVIII. és XIX. században, bár az utóbbiban megszakadt a hagyomány nyugodt folyamatossága. Társadalmi, szellemi, művészeti forradalmak kavarták fel a francia életet, de művészete mindmáig megmaradt a világ szellemi és ízlésbeli vezérének. Tagadhatatlan, hogy a XIX. század festészetének és szobrászatának legizgatóbb és legmegnyugtatóbb eredményeit is a franciáknak köszönhetjük.

A budapesti kiállítás a gótikus aranykorból csak néhány szobormüvet mutatott be. A barokk időkből többnyire csak iparművészeti alkotások voltak, bútorok, órák, vázák, de Jean Baptiste Pater kis képe tökéletesen képviselte Watteau stílusát. A kiállítás anyagának zöme a XIX. század mestereitől származott. Budapest ismert magángyüjteményeinek állaga a háborút követő pénzügyi zavarok miatt ugyan erősen megfogyatkozott, még most is dicsekedhetik azonban néhány remekművel. Elég, ha Ingres, Géricault, Delacroix, Chasseriau, Courbet, Corot, Manet, Renoir és Gauguin festményeit említjük. Ezekhez járult még néhai Majovszky Pálnak páratlanul gazdag rajzgyüjteménye, melyet a Szépművészeti Múzeumnak hagyományozott. Az utóbbi nélkül nem lett volna teljes a kiállítás. A gyüjtemény lapjaiban sokszor igényteljesen, másszor szerényebben, de mindig legközvetlenebbül szólalnak meg a XIX. századi francia mesterek. Mellettük az utóbbi időknek sokat vitatott művészei már csak kétes értékűen szerepeltek. A kiállítás anyagának egybegyüjtése, sikerült rendezése Petrovics Elek kiváló képességeit bizonyította.

A Nemzeti Szalonban rendezte a Szinyei Merse Pál Társaság húszéves fennállása alkalmából jubiláris felvonulását. Petrovics Eleknek, a Társaság társelnökének lelkesedését és igaz hozzáértését dícséri, hogy a művésztagok olyan előnyösen vettek részt a kiállításon. Igaz

ugyan, hogy egyesektől régebbi alkotásokat mutatott be, de célját elérte, mert a gyüjtemény egyike volt az utóbbi évek legjobb tárlatainak. A Szinyei Társaság nem propagál semmiféle stílustörekvést, egyformán elismeri a konzervatív és a haladó irány eredményeit, csak az alkotások értékét nézi és híven őrzi a művészet szabadságát. A kiállítás anyagáról nem számolunk be, mert a művészek munkásságát gyüjteményes szerepléseik alkalmából már ismertettük.

A Szépművészeti Múzeum a magyar rajz 500 évét mutatta be mestereink java munkáiban. A magyar rajz multját a XIII. század első évéig tudjuk visszavezetni. Ezekben a századokban a mohácsi vészig a könyv-illusztrációkban virágzott ki. A kései középkori stílust a Nagy Lajos udvarában készült Képes Krónika, a renaissance törekvéseket a Mátyás király alatt alapított budai műhely fényes kódex-illusztrációi képviselték. Mindkét esetben miniátorainknak olaszok lehettek a mesterei, ami a két király művelődéséből is következik. Ezekből a századokból a Szépművészeti Múzeum kiállítása csak alig egy-egy példát mutatott be, mert az ősi kódexek közkönyvtáraink elmozdíthatatlan kincsei. Két érdekes XVIII. századbeli miniatura I. Lipótot és feleségét ábrázolja kiterítve a XVII. századi magyar ravatalosképek mintájára.

A XIX. század anyaga annál gazdagabb. Ferenczy Istvántól, a szobrásztól, most élő, haladó irányú művészeinkig a legtöbb kiváló mestert nem egy remek lap képviselte. Nem törekedtek a teljességre ; akitől nem állt értékes rajz, vízfestmény, pasztell vagy gouache rendelkezésre, azt inkább elhagyták, csakhogy az anyag szintjét megtarthassák. Viszont egy mestertől több jelentős művet is kiállítottak. A régebbiek között id. Markó Károly, Brocky Károly, Barabás Miklós, Borsos József művei voltak a legjobbak. Székely Bertalan, Lotz Károly, Zichy Mihály, Munkácsy Mihály, Benczur Gyula, Szinyei Merse Pál alkotásaiban a magyar rajzművészet szinte eléri a külföldi nagy mestereket. Munkácsynak *A kolpachi park* című vízfestménye, Székely Bertalannak egy szendergő leányt ábrázoló krétarajza a legjobb francia művészek alkotásaival is felveszi a versenyt. A későbbiek munkássága sem hanyatlik. Nem hiába, a rajz a képzőművészet legközvetlenebb, legötletszerűbb, legösztönösebb műfaja, minden művész lelkivilága a maga meghittségében jelentkezik benne. Egyes művészek például nem képesek megtartani nagyobb lélekzetű alkotásban az ihlet feszültségét, ellenkadnak, belevesznek iskolájukba, a rajz ellenben tökéletesen kifejezi a művészi fellobbanás erejét. Az élvezetes kiállítást dr. Hoffmann Edith igazgató és dr. Héjjas János segédőr rendezte igaz hozzáértéssel.

Vaszary János emlékének szentelte gróf Almásy Teleki Éva Művészeti Intézete március havi kiállítását. Petrovics Elek avatott rendezői keze idézte elénk a lobogó szenvedélyű mester munkásságát, aki ecsettel, szóval és írással áldozott a haladó művészetnek. Pedig Vaszary a legmerészebb eredményeiben is ösztönösen a hagyomány alapján állott. Tudása sohasem hagyta cserben, bármennyire akart is a multtól elszakadni. Sőt sokszor éppen a hagyományos tudásnak, a rajzbeli biztonságnak köszönhette, hogy ötletei nem nélkülözték a a művészi tartalmat. Látszólag sokszor következetlen volt, nemcsak a régi akadémikus irányoknak, hanem az impresszionista kifejezésnek is hadat üzent, pedig stílusa szorosan kapcsolódott az impresszionista festői előadási módhoz. A harcban élte ki magát, de mindig művészi problémákért és tiszta erkölcsű alapon, önzetlenül küzdött, ezért érdemel tiszteletet nemes, férfias emléke. Csak a változás örök értékében hitt, «panta rei» mint a görög Herakleitos tanította ; dinamikus lénye ma megtagadta azt, amiért tegnap még lelkesült. Ha lobogó temperamentuma fejlődésének egyes állomásainál hosszasabban megpihent volna, mélyebb, tartalmasabb lett volna, de ő korának igaz gyermeke volt, aki mindent csak ízlelni akart, hogy művészi útjában tovább rohanjon. A mai élet vágtató tempóját fejezte ki, a felületes életiramot, a napos oldal nemzetközi világát. De tette ezt őszintén, geniálisan, lüktetően, fiatalos egyénisége parancsára. Nem a logikus művészi fejlődés, hanem szenzációkra éhes, nyugtalan lelke kapcsolja össze stílusfejlődésének különböző állomásait.

A Bastien-Lepage hatását mutató, régi idejéből keveset láttunk a kiállításon, ekkor nevelődött a természet szigorú megfigyelésén nagyszerű technikája. Sokszor már ekkor is keményen határozott, egyenes járású az ecsetvonása. A későbbi párizsi élmények aztán feloldják, vibrálóan könnyeddé teszik stílusát, majd Carrière befolyása alatt leegyszerűsödik, de nem válik barnán tónusossá és, mint a francia mester, nem veszti el érzékét a színek bársonyos puhasága iránt. A háború előtt áll élére a magyar stíluskeresőknek. Elfordul a természet másolásától, a vonal tömör kifejező erejét keresi, hangsúlyozza annak a mellékes részleteket elhagyó synthetikus kifejezőerejét. Fejlődésének ebből az erjedő idejéből csak kevés jelentős munkát mutattak be. A háború végén aztán kiteljesedik Vaszary stílusa. Igaz ugyan, hogy kissé visszakanyarodik a multba. Palettája megsötétedik, ragyogó fehérjét, kellemes sárgáját, meleg vörösét, lágy kékjét, viruló zöldjét asztfaltba ágyazza, melynek fekete szálai átszövik az egész képet. Úgy hatnak festményei, mint sötétből elővillanó víziók. Ez volt fejlődésének egyik legértékesebb állomása. Pompás csönd-

életei és a sokat emlegetett *Cirkusz* bizonyították ezt az emlékkiállításon.

De utána újra Párizsba megy és az ott látottak ismét megvilágosítják színskáláját. A *Golgotá*ban, a *Színpadi jelenet*ben ugyan még előbbi stílusa alapján áll, csak derűsebbek a színei, határozottabb és szögletesebb az ecsetjárása. De később nemcsak világosabb, hanem hígabb, takarékosabb is lesz szín-felrakása. Lehetőleg tömören, kevés harsogó színnel, tulajdonképpen impresszionisztikusan adja a valóságot. Minden festménye természet utáni merész rögtönzés. A vászon fehérje is beleszól vakítóan a színek vitájába. Bámulatos technikai készültsége, szinte diabolikus biztossága van nagy segítségére. De az elsekélyesedés veszélye is fenyegeti. Divatos festő lesz, aki boszorkányos ügyességgel, néhány ecsetvonással veti vászonra a nagyvilági szépségek vonásait, hosszú szempilláikat, festékes ajkukat. Szerencsére a kiállítás Vaszarynak ebből a veszélyes korszakából csak a legjobb női képmásokat mutatta be, elhagyta a fényreklámos, éjjeli mulatós, plakátszerű műveit, de kiállította japánosan geniális rögtönzését, a Székesfővárosi Képtár tulajdonában levő, *Parkban* című vásznát. Ha változott is később Vaszary stílusa, ha itt-ott később kereste is a stilizálás értékeit, vagy jobban hangsúlyozta a komponálás tudatos merészségeit, élete végéig híven kitartott a felfokozott, égő akkordok, a világos, élénk képhatás, a rajzos értékű színfutamok mellett.

A kiállítás kitűnő példája volt annak, miként kell egy sokat vitatott, de jelentős mester művészetét legszerencsésebb oldaláról bemutatni.

A visszacsatolt Felvidék művészei mutatkoztak be március havában a Nemzeti Szalonban. Kétségtelenül tehetségesek, őszinték, nem áldozzák föl felszínes hatásokért igaz elveiket, de stílusuk némileg még idegen tőlünk. Hiába, a húszéves cseh uralom egészen más szellemben nevelte őket, szláv kultúrközpont felé irányította művészi vágyaikat. De a cseh Prágát túlragyogó Párizs hatása is érezhető munkáikban és a francia festői haladás kölcsönös tisztelete fogja hozzánk visszatéríteni őket. Kétségtelenül új színekkel, új értékekkel gazdagítják a magyar festészet életét. Ezúttal csak a legtehetségesebbeknek, Prohászka István, Kocka András, Jakoby Gyula, Kathona Károly, Jassuch Antal, Nagy Antal, Harmos Károly, Hanák Károly és Reichental Ferenc festőknek, továbbá Cicsatka Ottokár, Berecz Gyula, Löffler Béla szobrászoknak nevét említhetjük meg.

A Tamás-galériában néhány szobrászunk kisplasztikáit mutatták be. Páczay Pál, Ferenczy Béni, Vilt Tibor, Mikus Sándor, Andrássy

Kurta János munkái voltak a legjelentősebbek. Különös örömünk telt Ferenczy Béni ágaskodó lovában. A hősi ménnek az antik művészetben megpendített, Leonardo da Vincinél démoni erőt nyert, Delacroix festészetében pedig romantikus tűzzel telített két lábon való állását nagyszerű lendülettel és biztos formakultúrával valósította meg. Ferenczy Béni modern művész, de alkotásai közvetlen vonatkozásban vannak a régi nagy mesterek műveinek lelki és formai értékeivel, műveiben nem egyszer együtt zeng Leonardo rejtélyes szépsége, vagy Michelangelo emberfölötti, fájdalmas páthosza. Vilt Tibornak viszont a kései Donatello végletes realizmusa az eszménye. Fanyar szobrai nem ismernek szépséget, a könyörtelen igazságot hirdeti megdöbbentő következetességgel.

Az Iparművészeti Múzeumban ugyancsak kisplasztikai problémákat vetett fel a Sportdíj-Kiállítás. Nagyon fontos, hogy az állam veszi kezébe az ügyet. A sport óriási népszerűsége folytán igen sok az alkalom versenydíjakkal való jutalmazásra. Ezek rendesen kisplasztikai művek vagy urnák. A sport és a versenyző megbecsüléséből folyik, hogy a díj ne legyen olcsó vásári munka ; az ország kultúrája is ezt követeli. Ez a követelmény világosan rámutat a művészet és a sport ősi kapcsolatára. Elismert tény, hogy a görög szobrászat menynyire összenőtt a testedzéssel, az atléta-kultusszal. A legnagyobb hellén mesterek a sportban edzett meztelen emberi testen ismerték fel a figurális szépség, az arányosság, a mozgás összes harmónikus lehetőségeit. A rómaiak is gyakran ábrázoltak gladiátorokat, de bennük a lélek és a test herosi egyensúlyát átvette a brutális, nyers erő kifejezése. Lelkileg alacsonyrendű izom- és hústornyokat ábrázolt később a római művészet.

Csak a mai idők sportszeretete adta vissza az ábrázolásnak ismét az öncélú erőkifejtés motívumait, de ezt megsokszorozta a modern sportok nagy változatosságával. A különféle sportágak a mozdulatok óriási lehetőségeivel ajándékozták meg a művészetet. A szobrászat természetesen nem veheti át szolgailag a modern sportok egyes jellemző gesztusait, át kell alakítania a maga törvényei értelmében, de a megtermékenyítő motívumgazdagodás kétségtelen. Viszont a sporttársadalomnak is meg kell értenie, hogy nem szabad a szobrászoktól teljesen hű sportábrázolásokat követelni, mint ahogyan a hősi emlékművektől sem kívánhatjuk, hogy az utolsó gombig megfeleljenek a katonai szabályzatnak. A Sportdíj-kiállítás világosan rámutatott ezekre a problémákra és már egyes sikerült megoldásokat is hozott. Természetesen igen sok volt a szobrászat sajátos törvényeivel nem számoló, valószerű sportábrázolás, de ez

mindig a kezdet gyermekbetegsége. Ilyenkor még a megrendelőknek sportszempontjai elnyomják a tiszta plasztikai megoldás lehetőségeit. Túlfokozták az egyes sportágak jellemző mozdulatainak hangsúlyozását, gyakran olyan motívumokat kerestek ki, amelyek alig alkalmasak a szigorú szobrászi ábrázolásra. Viszont elhanyagolták a nyugalmas testábrázolásokat, amelyekben azonban kifejeződik az illető sport természete. A kezdet nehézségeiből tehetséges szobrászaink bizonyára hamarosan ki fognak lábolni. Antal Károly, G. Fekete Géza, Grandtner Jenő, Ambrózy Sándor, Kóbor-Gärtner Elek, Bodnár Géza munkái máris előlegezik a várható eredmény sikerét.

A Nemzeti Szalonban az Országos Idegenforgalmi Hivatal által rendezett kiállítások sorozatában január havában magyar városokról készült festmények és grafikák következtek. A magyar városkép tartalmilag természetesen nem foglal el olyan jelentős szerepet művészetünkben, mint a tájkép. Hiányzanak ősi, festői városaink, az ódon házak, templomok, paloták övezte utcák, sikátorok, amelyeknek személytelen ábrázolása is művészi hatású. A kiállítás nagyobbrészben tulajdonképpen tájképeknek volt a gyüjteménye, Buda zöldlombú hegyeiről, vidéki, falusias városvégekről, légköri hatásokat megrögzítő ködös dunai panorámákról. Budapest páratlan fekvése kitűnő motívum, festőink, grafikusaink sokszor ki is aknázzák művészi lehetőségeit. A kiállítás tehát inkább városkörnyéki tájakat, mint vedutákat nyujtott. Nádler Róbert *Tabán* című nagy vászna az egykori viskók tetőrengetegének színváltozataival igazi művészi élmény volt. A kevésbbé ismert Vresics Lajosnak élesen kezelt szentendrei városrészletében tagadhatatlan a festői nagyvonalúság. Kívülük Kelety Gusztáv, Szlányi Lajos, Glatz Oszkár, Hermann Lipót, Klie Zoltán, Prohászka József, Pfannl Egon, Pohárnok Zoltán, Udvardy Pál és Zádor István városképei tűntek fel.

A mozgalom keretében a harmadik gyüjteményt a magyar népnek szentelték. Életképeknek együttese volt a kiállítás. Javát már régóta ismerjük, de nem egyet közülük szívesen láttunk viszont, mert emelték a kiállítás színvonalát. A legrégibb kép volt Csók István vörös színekben égő, dekoratív hatású vászna: *A vízhordók*, mohácsi sokác leányok érdekes viseletben. Viszont legtöbb örömünk telt Szőnyi István *Hajósok* és Berény Róbert *Jégtörés* című finom színélményeiben, de kevésbbé emlegetett festőink, így Emőd Aurél, Bán Béla, Biai Föglein István, Háromházi Ferger Ferenc, Klie Zoltán, Kun István és K. Róna Klára művei között is találtunk értékes munkát. Lévay Lajos domborműve egyenletesen megérlelt, tudatos alkotás, kár volt azonban az alakok testének egy részét, így különösen a fekvő aktot elvágni.

A Tamás-galériában Freytag Zoltán újabb festményeit, Andrássy Kurta János újabb szobrait vonultatta fel. Freytag Zoltán sajátosan egyéni stílusát intellektuális jellegzetességének köszönheti. Bár képei világos ábrázolások, hiszen nem egyszer erővel szerkeszti meg a magasból látott terepet, a részletek rajtuk mégis inkább földrajzi jelek, mint vizuális élmények. Ez kétségtelenül bizonyos modorosságra vezetett nála, de ugyanakkor stílusa érdekes is lett. Egyes haladó francia festőknél, pl. Duffy-nél ugyanezt tapasztalhatjuk, ő is azonos módon csak jelzi a fák lombjait, de ez impresszionista lazasággal párosul, míg Freytag határozottan megszerkeszti képeinek tér- és formafelépítését. Viszont egyes lapjain lágyan éreztet minden domborulatot, színélményt. Művészetét most kevesen értékelik, de hisszük, hogy legjobb alkotásai maradandó értékűek lesznek.

Andrássy Kurta János szobrászatában erősen érzik tanárának, Medgyessy Ferencnek hatása, tanítványa azonban mozgalmasabb, mint mestere. Még motívumait is nem egyszer tőle kölcsönzi, turáni harcos lovasa érdekes változata a Medgyessy által megálmodott őskeleti élménynek, mely minden igaz magyar lelkében ott szunnyad. Szobrainak tömör fogalmazása, biztos statikája, lapidáris egyszerűsége, őszinte kifejezése arra vall, hogy Andrássy Kurta János a fiatal magyar szobrásznemzedék egyik reménysége.

Az Új Művészek Egyesületének kiállításán különösen fiatal szobrászaink vonultak fel érett alkotásokkal. Kocsis András nevét még sokszor fogjuk hallani. Tömör, szófukar, igaz szobrászi stílusban felépített alakjai szilárdan állanak lábukon. Egyszerű körvonalaik emlékszerű nagyvonalúságot éreztetnek. Viszont Eősze András szobrai lírikusak, átmeneti mozgásokat, tovatűnő érzelmi hullámokat fejeznek ki könnyed, impresszionista előadásban. Már munkáinak címei is ilyen hangulatokról beszélnek. *Anyám új kenyérrel* című munkájának elgondolása azonban szobrászi. A kiállítás helyén az Egyesület elhúnyt díszelnökének. Vaszary Jánosnak három csöndélete függött. Köztük a *Virágok* mestermű.

A Nemzeti Szalon egyik csoportkiállításán viszontláthattuk Udvary Pál *Hajnali halászat* című nagyméretű kompozícióját. Noha tagadhatatlan Szőnyi István hatása, mégis ebben a képben adta vissza legtökéletesebben a fiatal művész festői élményeit. A kompozíció kiegyensúlyozott, eleven, feszültséggel teli, a színek zengése nemes, bátran vannak felkenve, a rajz biztos. A napfényben csillogó víz fényfoltjai a hátteret kellően hangsúlyozzák. Egy kisebb vászon, a *Tihanyi rév*, legelőnyösebb oldaláról képviselte a művészt.

A Székesfővárosi Képtár külön kiállítás keretében mutatta be

Csánky Dénesnek, a Szépművészeti Múzeum festői tehetséggel megáldott főigazgatójának vízfestmény-sorozatát, melyben Budapestnek többnyire pusztuló, festői szögleteit örökítette meg dokumentáris hűséggel. A Székesfőváros által megszerzett gyüjtemény csak egyik része a Csánky által hangyaszorgalommal és bámulatos odaadással készített óriási anyagnak. Kivételes lelki összpontosítást és szemléleti elmélyülést igényelt az aquarellek megfestése; a valóságábrázolás megbízhatóságának és a festői meglátásnak szoros kettősségét. A finom ecsettel készült vízfestmények nem száraz megállapítások, minden képnek festői a levegője, mindegyik az átélés melegével szól hozzánk. Rudolf Alt az őse a vízfestmények stílusának, a jeles osztrák festő lapjaival versenyeznek Csánky aquarelljeinek legkiválóbbjai. Szinte kivételes jelenség, hogy az évekig tartó, aprólékos munkákban nem lankadt el festői szemléletének közvetlensége, nem vált modorossá, szokványossá, hanem mindvégig megtartotta az elsődleges élmény frisseségét. A nagy gyüjteményben nekünk mégis azok a lapok a kedvenceink, amelyekben az ábrázolt motívum, az épületek nem kötik meg annyira ecsetét, hanem szabadabban áldozhat a levegő, a fény, a pára, a tájképi elemek igazi festői értelmezésének. Ezek Csánky művészetének mesterművei. Csalhatatlanul biztos távlatérzéke színekkel fejezi ki magát bennük, míg vedutáinak nagy részében érezzük a rajz szerkezetét. Ez azonban itt is csak az állvány hivatását tölti be, hordozza a távlatot éreztető színfoltokat és szinte eltűnik mögöttük. Helyesen cselekedett a székesfőváros, midőn a hatalmas gyüjtemény egyik részletét megvásárolta képtára számára. Nemcsak művészi anyagban gyarapodott, hanem várostörténeti adalékokat is szerzett, amelyekre kétségtelen hitelességgel lehet hivatkozni művelődéstörténeti helyrajzokban.

Míg Csánky részletbe menően élvezi és követi valószerű természetélményeit, egy fiatal festő, vitéz Litkey György, nagyvonalú összefoglalással, magabízó határozottsággal hivatkozott a magyar paraszt, a magyar vidék festői értékeire. A Műteremben rendezett gyüjteményes bemutatkozása egyben tüntető faji nyilatkozás is volt a festés nyelvén keresztül. Nem egyszer kissé brutális, de mindig fiatalosan bátor és tehetséges Litkey stílusa. Azt hittük, hogy Vaszary volt a mestere, hozzá hasonlóan világos, hangos színekben lát mindent, a vászon vagy a papír fehér alapja beleszól harmóniáiba, pedig Litkey Rudnaynak mély tónusaiból indult ki, az utóbbinak festői romantikáját hangolta át valószerűbb, földhözkötöttebb, de erősen jellegzetes szemléletté. Alakos vízfestményei egyelőre még érettebbek, mint olajképei, de néha bennük is kiteljesedik merész

mondanivalója. Vitéz Litkey állandóan vidéken él és ez megkapó kapcsolatba hozta művészetét a magyar parasztság lelkével.

Műbarát címmel új kiállítási helyiség nyílt meg a Mária Valéria-utcában Krivátsy Szücs György festőművész vezetése alatt. Kizárólag értékes kiállításokat akar rendezni az Irodalmi és Művészeti Tanács ellenőrzése mellett. Az elsőt magyar festők és szobrászok vázlataiból állította össze. Még a Szépművészeti Múzeum is adott kölcsön néhány kiváló vázlatot és befejezetlen alkotást. A kiállítás szép és komoly volt, de nem felelt meg célkitűzésének. Például Molnár C. Pál kisméretű kompozíciói, vitéz Aba-Novák Vilmos vízfestményei, Fényes Adolf tájképei, hogy csak párat emeljünk ki, nem tanulmányok, nem vázlatok, hanem befejezett alkotások. Mégis jobban örültünk az értékes kiállításnak, mintha valóban vázlatokat, de selejtes munkákat mutatott volna be.

Spectator.

IRODALOM.

«Nemes ponyva.»

Nemzeti Könyvtár. 1. sz. Bencs Zoltán: *Magyar világnézet.* Bpest, 1939. 8-r, 32 l. — 2. sz. *Színes történetek* a küzdelmes időkből. Bpest, 1939. 8-r, 33 l. — 3. sz. Illyés Gyula: *Ki a magyar?* Bpest, 1939. 8-r, 32 l. — 4. sz. Szabó Pál: *A puska.* Falusi történet. Bpest, 1939. 8-r, 32 l. — 5. sz. *Katonadolgok.* Elbeszélések a szabadságharcból és a békevilágból. Bpest, 1939. 8-r, 36 l. — 6. sz. Makkai Sándor: *Örök Erdély.* Bpest, 1940. 8-r, 32 l. — 7. sz. *Mesél a nép.* Csokorba szedte Ortutay Gyula. Bpest, 1940. 8-r, 32 l. — 8. sz. Markó Árpád: *Magyar hadművészet.* Bpest, 1940. 8-r, 32 l. — 9. sz. Harsányi Zsolt—Móricz Zsigmond—Zilahy Lajos—vitéz Somogyváry Gyula: *Mehály és egyebek.* Bpest, 1940. 8-r, 31 l. — 10. sz. *Az aranyszóló.* Magyar népmesék. Csokorba szedte Ortutay Gyula. Bpest, 1940. 8-r, 32 l. — 11—12. sz. *Horthy Miklós.* Bpest, 1940. 8-r, 79 l.

Nemzeti Könyvtár címmel, a miniszterelnökség támogatása mellett, még a mult évben olcsó füzet-sorozat indult meg. A füzetek 2—2 ívnyi terjedelemben gyors egymásutánban követték egymást. A vállalat céljáról megindulásakor azt olvastuk, hogy voltaképen a régi idők «nemes ponyvá»-jának az örökébe lép s rendeltetése első sorban az, hogy a nép legszélesebb rétegeihez is eljusson és «annak művelődését mulattató formában emelje. Arra törekszik, hogy a magyar népet érintő sorskérdésekben egyöntetű felfogást alakítson ki s az öntudatos, független, magyar gondolkodás fejlődését előmozdítsa. De egyben célja és feladata ennek a könyvtárnak az is, hogy a nevelés és művelődés mellett nemes szórakozást nyujtson, különösen a honvédség, a falusi nép és a munkásság számára».

A széleskörű elterjedést a vállalat számára az olcsó, füzetenkint 20 filléres ár s a terjesztésnek igen körültekintő szervezése igyekezett biztosítani. De nemcsak olcsóságra törekedtek a vállalat megindítói, hanem arra is, hogy a vállalat «olcsósága mellett is magas színvonalon» szolgálja «a tiszta magyar szellemet». «Ízlésesen kiállított formában» szándékoztak megjelentetni az egyes füzeteket, annak a tudatában, hogy «silány külsőben még a legértékesebb szellemi javak sem érik

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 337-748, 340-726
1971 JUL 29
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Vásárhely szobrai

Még néhány alkotásról

A külön, egyedileg bemutatott alkotásoknak a végére értünk. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nincs a fentieken túl olyan szobor, illetve szobrászati mű Vásárhelyen, amelyről ha önálló ismertetést nem is adtunk, de ne kellene szólnunk. Így mindenekelőtt egy magánterületen álló, de éppen jól láthatósága és az előtte elvezető utca forgalmassága miatt köztérinek tekinthető szoborról kell említést tennünk. Az egyik Ady Endre utcai ház előkertjében áll a Kriván Ferenc által alkotott *Juhász* című mű. Kriván Ferenc 1910-ben készítette a szobrot, melyet azóta érdekesen, hangulatos-romantikusan körülnőtt a növényzet, körülfogott a repkény. A szobor jól fejezi ki a pásztorember mélázó nyugalmát, a segítőtársához, nyáját őrző kutyához fűződő kapcsolatát.

Kriván Ferenc 1889-ben született Hódmezővásárhelyen. Elsősorban karakteres parasztalakjai arattak sikert, jelentős reményeket fűztek induláskor művészi jövőjéhez. *Lyka* Károly is említést tesz róla a *„Szobrászatunk a századfordulón"* című munkájában. Később a kenyérgond arra kényszeríti, hogy kevesebbet foglalkozzék szobrászati munkával, és többet síremlékkészítéssel. Ugyan ő készítette a városi tanácsház torony alatti bejáratánál levő Szántó Kovács-domborművet, mely igyekezett a portré hűségét megvalósítani, de a relief műfaji törvényeit figyelmen kívül hagyta.

Még két Szántó Kovács-szoborról kell megemlékeznünk. Mindkettő adományként került az őrző intézményhez. Az egyiket *Kocsornyik* János, a mai magyar szobrász-középgeneráció ismert, neves alkotója készítette még főiskolás korában, a Szék utcai Szántó Kovács János általános iskolának. A gipszben megoldott mű elsősorban a kubikosok nehéz munkáját, a testi erőt és robusztusságot hangsúlyozza. Erre utal a széles, boltozatos, mellen átvetett kubikoshám is, ugyanakkor az eszme jelenlétét az előremutató, szónokló, érvelő kéztartás fejezi ki.

A másik mű a Szántó Kovács kollégium előcsarnokában látható. Az előző

Kriván Ferenc: Juhász. (Fotó: Dömötör M.)

egész alakos megoldásával szemben ez mellportré. Alkotója *Szabó* Gábor, aki — a nagy „vásárhelyi családon" belül vagyunk, így elárulhatjuk — Szabó Iván szobrászművész fia. Az arc határozott formálása, erőteljes felületei Szántó Kovács forradalmi elszántságát, áldozatvállalását, bátorságát, öntudatát juttatják érvényre.

Néhány szobrászati alkotással temetőinkben is találkozhatunk. Így az *Aranytemetőben* *Pásztor* János *Fodor* Lajos óvónőképző intézeti igazgató síremlékéhez készített arcképet; *Szabó* Iván viszont *Takács* Ferenc volt iparügyi miniszter síremlékének domborművét alkotta; *Rubletzky* Géza pedig *Kiss* Lajos néprajztudós portréját készítette. Két utóbbi a Kincses-temetőben található. Ugyancsak a város iránti szeretet eredményeként láthatjuk a gimnáziumban Szabó Ivánnak egy ősi egyszerűségű kődomborművét. És ugyan ő adományozta a Vasas-sporttelepen felállított *Gerelyes leány* és a Pécsváradon felállított *Írókázó* gipszmását a gimnáziumnak. Ugyanilyen indíttatásból került a Debrecenben felállított Petőfi-szobor mása a Petőfi Művelődési Ház előcsarnokába.

D. J.

CSÜTÖRTÖK,
1971. JÚLIUS 29.

játszmában 3-2 arányú vereséget szenvedett.

A torna végeredménye: 1. Koreai NDK, 2. Magyarország, 3. Románia, 4. Bulgária, 5. NDK 6. Franciaország, 7. Olaszország.

menetele hosszú időn át bizonytalan volt, de ebben közrejátszott az is, hogy a SZEOL védelme gyakran megingott. Jók: Vass, Pataky, Dávid, Bánfalvi, illetve: Jáger, Csanádi, Szikora.

jó játékukkal ismét gazdagabb lesz gyűjteményük. Képünkön a legutóbb győztes csapat: balról jobbra állnak: Kovács Iván edző, Tripolszki, Mocsai, Pásztor, Kővári, Csáki, Fülöp. Guggolnak: Forró, Varga, Ábrahám, Baranyi, Giricz, Forró. (Fotó: Zelman Ferenc)

tságos labdarúgó-mérkőzés:

—Csongrádi SC 5:0 (1:0)

. Az első félhozta. Mindveszélyben. A hozták zamét. A 27. gén Bori 6 elte a labdát. élidő egyetlen éteres lövése

rda Sándor téklehetőséget zben már kiat nagyobb is kifejezésre ub növelte a

zöld-fehér csapat előnyét, 2:0. A gól után is a Pénzügyőr maradt támadásban. A 70. percben Jaskó, míg a 73. percben ismét Straub volt eredményes. A 80. percben szépítési alkalmat szalasztott el a CSSC: Kornfeld már csak a kapussal állt szemben, de a kapu mellé helyezte a labdát. Kevéssel a befejezés előtt Schneider állította be a végeredményt.

A találkozón az alábbi játékosok szerepeltek a hazai együttesben: Géczi (Papp) — Tatár, Huszka, Gög (Lévai) — Gál, Horti — Bori, Kiss Zs. (Nemes), Fássy, Kornfeld, Lakatos I. (Lakatos II.). Közülük Horti, Gál és Huszka nyújtott átlagon felüli teljesítményt.

e
a
g
c
A
o
a
t

Azonban több mint öt éve már annak, hogy nem működik a nagyszerű lehetőségek mellett sem a város vízilabdaszakosztálya, holott a szomszédos szentesiek csapatában igen jó partnerre találnának a hazaiak.

Már több alkalommal hírverő mérkőzést játszott a Szentesi Vízmű OB II-es csapata Csongrádon, amelyek után mindig kísérlet történt egy vízilabdacsapat szervezésére, de még nem sikerült megalakítani. Az idén is várható a kezdeményezés, de végre meg is kellene állapodniok főleg a fiatal és tehetséges úszógárda tagjainak, hogy a vízilabdát meghonosítják a csongrádi uszodában is. Erre az idei szezonban is lesz alkalom.

A Szentesi Vízmű első és ifjúsági csapata most már nemcsak hírverő mérkőzést tart a csongrádi uszodában, hanem edzéssel egybekötött bemutatót is. Ma délután 6 órakor a két csapat ismét Csongrádra utazik, sőt ezúttal a hét végi bajnoki fordulót is itt rendezik. A Vízmű ellenfele vasárnap a Bp. Építők csapata lesz. A mérkőzésre 17 órakor kerül sor.

Krivadia Hunyad

Östarag Gerene

1) alapraje és metszet 1:100

34.

37.

39.

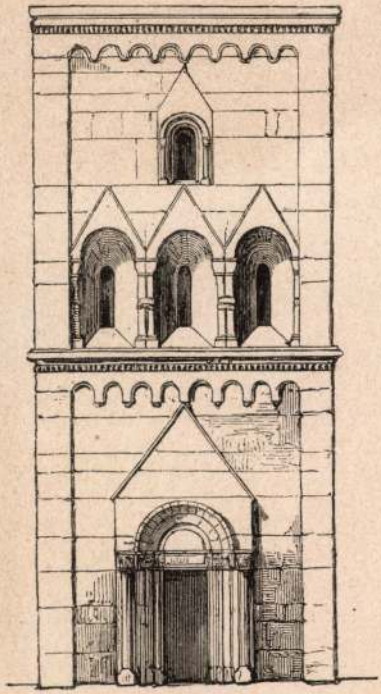

43.

44.

Krivácsy Szüts György

festő.

Festette a Bpest-város-
majori vk. pléb templom
evangélium olatán lévő
mellékoltárnak Szűz Má-
riát ábrázoló képét

Horvtemplép

35. l

Krivádai örtorony

Halaváts Gyula:

A krivádai örtorony — középkori.

Erdélyi Muzeum

1910. 107-108. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1971 FEB 2 3
1021

Vallomások

Kriván Ferenc, a szobrász

Vásárhely a századforduló idején egész sor neves művészt adott a magyar művészetnek. Ezek között természetesen szobrászok is voltak; *Kallós Ede*, *Pásztor János*, *Rubleczky Géza* és valamivel később hozzájuk csatlakozott *Medgyessy Ferenc* is. Nagy gondot okozott azonban az első nemzedéknek, hogy az elindított mozgalmat kiknek adják tovább. Ennek a gondolatnak a jegyében hozta létre *Rudnay* Vásárhelyen első művésziskoláját, és ezért keresték a művészek az egyszerű emberek, a nép között a megfelelő utánpótlást. Így került felszínre *Kovács Mári*, majd *Darvassy* Pista és nem utolsósorban *Kriván* Ferenc is.

Nehéz helyzetben volt akkor az induló fiatal Kriván Ferenc, nemcsak azért, mert olyan országosan elismert szobrászok között kért helyet, hanem azért is, mert a vásárhelyi fórumon könyörtelenül elvérzett minden kísérletező, ha nem volt tehetséges. Mindenki szóhoz jutott, de csak a bemutatott művek számítottak. Érthető tehát, hogy amikor Kriván Ferenc 1912-ben első önálló kiállításával jelentkezett, a kritikusok még fenntartással fogadták. *Gonda*, a Jövendő szerkesztője például így nyilatkozott: *„Kriván kiállítását kizárólag azon a téren tudom megbocsátani, hogy ő vásárhelyi ember és teljesen magára utalt. Okos, igaz és biztos nyomon jár midőn az utcát, a nyomorúságot tanulmányozza. Jól teszi, hogy a nyomor művésze akar lenni, mert ehhez impressziói vannak."* Valóban Kriván nagyon lentről indult, és közvetlen közelről ismerte az élet nyomorúságos oldalát. A szobrászatot mint egyszerű kőfaragó munkás kezdte el Szegeden, és nagy áldozatokat hozott azért, hogy tanulmányait a fővárosban egy olasz származású szobrászművésznél folytathassa. A kiállítástól érthető módon nagyon sokat várt, de korántsem kapta meg azt, amit remélt. A várostól 400 korona segélyt kért, hogy ebből külföldön tovább képezhesse magát.

Kriván kezdő évei is nehezek voltak — még jobban meg kellett küzdenie azért, hogy szobrász maradhasson. Amiért nem veszett el mindjárt az induláskor, azt annak köszönheti, hogy mélységesen hitt művészi elhivatottságában; — egyik kezével dolgozott, hogy a másikkal szobrot csinálhasson. Idehaza nem maradhatott, mert nem adtak neki helyet a serháztéri Művésztelepen. Járta az országot, közben tanult és ismereteit bővítette Budapesten, Münchenben, Berlinben és Párizsban. A háború alatt katona volt, de visszatérve, 1919-ben nagyszabású gyűjteményes kiállításon mutatta be a legújabb szobrait. Művészeti érdeklődése széles körű volt, mert szobrai között megtalálható a *Szenvedő Krisztus*, a *Munkanélküli* vagy éppen a *Gugguló Faun*, de egy bizonyos: *Kriván művészetének a központja mindig az ember volt.* Nem lehet elvitatni tőle, hogy egész életében típusa volt a vásárhelyi művésznek. Erősen élt benne az úgynevezett vásárhelyiesség, a helyhez kötöttség, a néppel való együttélés és együttérzés. Mindez párosult a széles látókörű emberek alázatos szerényességével. Talán ezzel magyarázható, hogy a két világháború között egyre jobban elszakadt a művészi élettől, befele fordult, magába zárkózott, mint aki mélységesen csalódott, pedig szobrait mindig szívesen fogadták, a kiállításokon.

A vásárhelyi művészetben a Pásztorék utáni nemzedék egyik sokat ígérő tagja volt. Szerepe a második nemzedékre háruló feladat lett volna, de ebből csak annyit valósított meg, hogy egy állapotot rögzített és mint egy eleven múlt élt tovább, de *művészetével példaképül szolgált azoknak, akik a felszabadulás utáni években a vásárhelyi művészet második megújhódását elindították.* Bár ebben a munkában is részt vett, azonban szobraiban valahogyan megállt az idő és az 1953-ban rendezett legutolsó kiállításán már világosan érződött, hogy a vásárhelyi művészet már hagyományát tiszteli benne.

Úgy látszik mintha az is vásárhelyi sors lenne, hogy a művészek itt nem tudták életüket végigélni úgy, hogy törés ne legyen benne. Kriván Ferencnek is ez jutott osztályrészül. Szerényen, de nagy figyelemmel szemlélte, hogyan fejlődik az a művészet, aminek alakításában neki is némi része volt.

Kriván Ferenc szobrászművész munkásságáról a művészettörténet nem feledkezhet meg. *Szükség lenne arra, hogy a 81 évet élt művész hagyatékát az illetékesek összegyűjtsék és megőrizzék,* mert azok mindenkor őszinte vallomások lesznek Vásárhelyről.

ALMÁSI GYULA BÉLA

mit vállal!

yfeltételek, új értékelési módszer oknál — Túl a mennyiségi szemlé- gyszerűsítik az adminisztrációt ő kezdeményezés a makói Lenin Tsz-ben

ne szélesíteni a Megállapították a növénytermesz- értékelés, mely a erületről betakarí- éget és árbevételt az egyéni vállalás- dvállalásnál mér- mény. Nincs vita z év közben is dolgoznak. Az emelkedő ered- ételten megjutal- ózsefné, *Szentesi* makói, *Dinnyés* József rákosi, va- fné és *Csóti* Pál- s ért el kiváló

talatok összegezé- nin Tsz-ben elha- unkaversenyt az ik a gépműhely- yésztésben dolgo- et biztosítanak ar- mág dolgozói is a z hasonló feltéte- ezzenek, s év vé- zesüljenek. Az ér- az árbevétel alap- el. A verseny a , részértékeléseket növénytermesztők ktorosok közül 64- közül 22-en, a k közül pedig 24- dig a versenyhez at a termésátlagok ák időbeni elvég- yésztőknél és a gozóknál most fo- a feltételek kidol-

negyedév sikere

pcsolószekrényeket, gépeket készítenek Vegyesipari Szol- ongrádi üzemében. zem lakatos III. amú szereldéjében, táscsoportot *Fábián* rősáramú szekrény iránt igen nagy a a korábbi gyárt- ztő-készülék is jól te minden attól n-csoport mire ké-

negyedévben a szeretnénk telje- *Földvári N.* Sándor Kilenc erősáramú fábiánsebestyéni tmező erősáramú ezővásárhelyre, a hoz, továbbá hét tra, szovjet ren- iahegesztő pedig Dolgozunk az ebestyéni KER- tesi Termál Tsz-

terv pontos teljesítésére. Sorozatban készítik a fóliahegesztőket és a kapcsalószekrényeket. Különös gonddal ügyelnek a minőségre, nemcsak azért, mert a termék egy része exportra kerül, hanem egyébként is: a cég hírneve, meg a jövedelmezőség is fontos.

Igen konkrét célokért folyik tehát a verseny. Ez meglátszik az eredményeken is. Jól szervezett, fegyelmezett munkával máris jobban állnak, mint amire év kezdetén számítani lehetett. Negyedévi tervük időarányos részét túlteljesítették és jelenleg 108—110 százalék körül járnak.

Még csak februárt írunk, de már biztosnak látszik a siker: a Fábián-csoport helytállásának eredményeként valamennyi hazai és külföldi megrendelő idejében megkapja a cégtől amit vár.

Négy százalékkal növelik az árbevételt

A Csongrád megyei Víz- és Csatornamű Vállalat szentesi központjában *László* Imre szakszervezeti titkártól megtudtuk, hogy a műhely dolgozói már nyilvánosságra hozták idei vállalásukat, és várhatóan hamarosan csatlakoznak ehhez a többi részlegek munkásai is. A műhely 120 fős kollektívájában hét brigád működik, ezek közül négy már elnyerte a szocialista címet. Egyébként valamennyi műhelyi dolgozó részt vesz abban a mozgalomban, amelynek keretében megpályázták a szocialista műhely kitüntető címet. A tavalyi termelési eredményeket most értékelik a vállalatnál és ezután döntenek a szocialista műhely cím odaítéléséről.

Erre az évre a műhely dolgozói — lakatosok, hegesztők, forgácsolók, motorszerelők stb. — felajánlották, hogy árbevételi tervüket négy százalékkal növelik, figyelembe véve a 7—8 millió forintos külső megrendelést is. A tények szerint az egy főre eső eredmény — az egész vállalaton belül — a műhelyben a legmagasabb. A vállalások között szerepel még, hogy fokozottabb gondot fordítanak az üzemi balesetek megelőzésére, az igényeknek megfelelően kiszolgálják a többi termelési ágazatot, kellő minőségben elvégzik a motorjavításokat. Új munka lesz az idén a vízmérő órák hitelesítése. A műhely dolgozói — a tavalyi évhez hasonlóan — ebben az esztendőben is valamennyien részt vesznek a politikai továbbképző tanfolyamokon.

Legközelebb március elején tartanak termelési tanácskozást a szentesiek, ahol megbeszélik a vállalati viszonylatban is fontos tennivalókat, széles körben ismertetve a munkaverseny korábbi eredményeit, és az

Krivadia

Sok hó, sok buza!

Szüntelen keringő tánczot jár a fáradhatlan idő. Alig hogy a nyár illatos rózsái elhervadtanak, alig hangzott el a szüretek vig zajongása, s szél szárnyán deres szakállal, hó palástjába burkolva ismét itt van az alig távozott öreg, — a *tél*.

El bujdosott a rideg vén fagyos fuvalma elől a vándor fecske, a dallos pacsirta a szines pillangok s dünnögő rovarok serege, a fa utolsó barnapiros levele is elszakadt ágáról s most, a merre kalandozó tekintete jár, hideg, fagyos hósivatag terül előttünk.

Ha a természet zengeni, mező, virány erdő ezer szinben tarkázni megszünt, akkor előállnak a költők s szivfacsaró, versekben könnyezik a meghalt természetet, s a csillogó hóréteget a nagy halott szemfödelének vallják.

Bármennyi halotti éneket daloljanak is, a természet télen nem halott, habár egy ideig nem látjuk is olly szembeötlőleg szünteleni tevékenységének jelenségeit; a nagy természet, az emberek anyja örök életet él, — s télen ugy mint nyáron munkálódik, hogy gyermekeinek legyen mivel élni, minek örvendeni az életben, mert hiszen mi volna az élet öröm nélkül?

A merre szemünk lát, lábunk a földet érinti, mindenütt csak a fehér csillogó havat látjuk.

Roppant befolyást gyakorol földi létünkre, egészségünkre élelmünkre a hó, — csakhogy sokan azt vagy épen nem tudják vagy sejtik ugyan, de okát megfejteni nem birják.

A hó, melly magas hegyekre lerakodik, a felettük elvonuló hő szeleket hüsíti, — mellyek különben, nem csak a növényzetet perzselnékel, hanem a délibb tájak lakóinak egészségét veszélyeztetnék is; de a hegyek oldalán, csúcsain lerakadó hó és földön lévő jég s viz, midőn már a nyár tikkasztó melege a föld vizét kipárologtatá s a növényzet ez éltető nedv hijából kiveszne, pótolja a kigözölgés által okozott viz-veszteséget s élteti a lankadó növényzetet, — miért is a föld tartalék vizének méltán mondáthatik.

Mindezen fontos s az állati életre nevezetes hatásán felül áll azon befolyása, mit nálunk az éjszakiabb vidékeken a növényzetre gyakorol részint az által hogy a földet *melegen tartja* s igy a gyökök elfagyását gátolja, részint tetemes szénenytartalmánál fogva.

Hogy melegitse földünket a hó, midön maga fagyott viznél, jégnél nem egyéb? Erre felelni nem nehéz. A hó nem is melegiti a földet, ép ugy nem, mint a bunda, a dunyha nem melegiti az ember testét, — de valamint a bunda az ember saját testi melegét visszatartja, s töle a külsö hideg levegö érintését eltávolitja, ép ugy tartóztatja vissza a hó földünknek a nyár folyama alatt gyüjtött melegét, — jegeczei ugyanis nagy menynyiségü levegöt tartalmaznak s ez rosz vezető, — a jegeczek ezen felül csak lazán függnek össze, már pedig azt mutatja a tapasztalás, hogy mennél sürübb valamelly test annál jobb, mennél ritkább vagy is részecskei minnél kevesebbé összefüggök annál rosszab melegvezető, annál jobban tartóztatja melegét azon testnek, mellyet betakar.

Mennél vastagabb tehát a földet boritó hó réteg, annál több meleget tart a föld, — s mennél több a hó, annál több szén savany fejlödik ki olvadásakor, melly a földbe szivárogván a növények s vetések növését, termékenységét elösegiti. Ezért méltán s helyesen tartja a magyar közmondás : sok hó, sok buza! . . . . .

Dr. Hegedüs.

TÁRHÁZ.

Gazdákat érdeklő rovat.

g.— Hogy a legközelebbi években mezőgazgászatunk ügye menynyire haladt, leginkább bizonyitja azon tény, miszerint a „Mezei gazdaság könyve“ olly részvétnek örvend, millyennel egy ez ideig megjelent gazdászati könyv sem dicsekhetik. „Szellemi ébredésünk mellett bizonyit ez olly fénynyel és olly gazdagon, hogy bizony vele sokkal nagyobb nemzetek is méltán megelégedhetnének“. Szintén örvendetes részvéttel találkozott a „Mezőgazdasági statistika“; valamint a „Gazdasági lapok“ előfizetőinek száma is lassu bár, de folytonos növekedésben van. Mi pedig a gépeket, mezőgazdaságunk e leghathatósabb elősegitőit illeti, Pesten csupán Vidacs és Farkas gyáraikból összesen 7686 darab kisebb nagyobb mindenféle gazdasági gép és eszköz került ki a lefolyt 1855-ik év alatt! De e szám csak egy részét jelentheti azon nagy számu gépeknek, mellyek a többi Pesten, Czenken, Rimaszécsen, Óvárott létező nagyobb és az ország több helyein találtató kisebb gépgyárak és mühelyekből kikerültek, de mellyek üzletéről fájdalom, az illetők semmi kimutatást sem bocsátottak nyilvánosság elé.

g.— Tudjuk, hogy a liqueur, cognac sat. szeszes italok, javulnak minőségükben ha sokáig állnak. Franciaországban ujabban kitalálták módját, mint lehet e javitást rövidebb idő alatt is eszközölni. A javitandó szeszes italokat ugyanis palaczkokba töltve ládába rakják, melly ládákat fürész malmoknál a géppel összeköttetésbe hozva, a folyadék minősége nyolcz órai folytonos és erős rázás által, annyira megjavul, mintha nyolcz évig állt volna.

g.— A hazánkban több évek óta lappangó marhavész (százrétü paczalkór), a folytonos hideg ellenére is, több helyütt ismét pusztitva lépett fel. E bajnak ismertető jele, hogy a marha elveszti étvágyát, szomoru, levert, szeme és orra folyós lesz. Ez után vagy nagy szorulás vagy nagy hasmenés áll be; ha a marha ez utolsó állapotban 24 óráig szenvedett, s rajt nem segitettek, avagy nem fogott rajt semmi segitség, ugy el van veszve. Óvszerül ajánlják a Glaubersót, és hogy a menyire csak lehet a marhát könyen emészthető takarmánynyal s minél kevesebb szalmával kell tartani. Ha a vész mégis kitör és szorulás áll be, ugy ismét Glaubersót kell beadni vagy egy ügyes ember olajos kezével iparkodjék a marhából a megrekedt üritéket kiszedni, azután pedig hidegvizzel többször megklistélyozni. A nyavalya ragadós levén, a betegek okvetlen külön ólba zárandók. Domonyból egy gazda saját tapasztalata folytán a „G. L.-ban e bajnál a következőt ajálja, mit mi is sietünk köztudomásra hozni. Miután tiz legbetegebb marhájának semmi szerrel nem sikerült megindítani hasrekedését, abbahagyott minden egyéb orvoslást, csak minden marhának éhgyomorra egy evőkanál fekete kőolajat adott be, három nap egymásután. Mire már az első nap is javulást tapasztalt, másod nap már ettek marhái, s ürülésük is beállt, a harmadik bevétel után pedig kilenczen nyoma sem maradt a bajnak s csak a tizedik veszett el. Ezután fekete kőolajat adott be naponkint egészséges marháinak is, mellyek csakugyan menten is maradtak minden bajtól.

Iskolai és egyházi ügyek.

i.— A budai főgymnasiumban a jelen $185^{5}/_{6}$-ik iskolai évben 234, a József-ipartanodában 149, a realiskolában 259, a nt. Kriegler József igazgatása alatti városi elemi iskolában 4225 tanuló, a magánintézetekben pedig 481 fi és leány nyer oktatást.

i.— A vakok intézetében Pesten 27 fiu és 15 leánynövendék részesül az oktatás áldásaiban.

i.— Felsőbb rendeletnél fogva az összes, tehát a magyarországi helytartóságok is, minden községben s minden felekezet számára a község kebeléből világi tanoda felügyelőt tartoznak kinevezni, kinek hivatala becsületbeli.

Irodalom és müvészet.

1. Az eddigelé megvizsgált *népszerü elbeszélési pályamüvek* között birálóink már is egy kitünően szép müvet találtak, melly mindenesetre örvendetesen fogja meglepni közönségünket, mert ha a további müvek között egy másik még jobb is találtatnék, akkor amazt a szerkesztő saját pénzéből fogja külön jutalmazni.

2. Megjelent müvek. *Madarak pajtása*, *Lisznyay Kálmántól*, 572 lapra terjedő versgyüjtemény a népszerü költőtől. Müller Gyula tulajdona.

3. A „Magazin für die Literatur des Auslandes“ czimü jeles berlini lapban Vörösmartyt ismertetik a külfölddel. A jeles és jól felfogott czikk irója Stier tanár, ki a magyar nyelvet tökéletesen megtanulta, a nélkül, hogy valaha hazánkban lett volna. Bár ő vállalkoznék Vörösmarty müveinek forditására.

4. Bulyovszky és Dallos Gyulák Boz Dickens legujabb regényét *„Kis Dorkót“* (little Dorrit) forditják. Ajánljuk közönségünknek, hogy a külföldi regényirók müvei közül Boz Dickenséit szerezze meg legörömestebb. A forditás sikerültéről a fentnevezettek tehetsége kezeskedik. Előfizetéseket elfogad Bulyovszky Gyula, magyarutczai 4 szám alatt, hat füzetre 3 pfttal.

;— A Düsseldorfban kiadott „Vázlatok a magyar népéletből“ czimü munka iróját, b. Prónai Gábort nagy arany érdempénzzel jutalmazák

tetőkön magas lángu tüzeket raknak, hogy a boszorkányokat kikiáltsák, kik a tehenek tejét szokták elvenni. Egyik tetőről a másikhoz kiáltanak : *alle more álle!* mi annyit tesz, hogy valami kezdetét veszi. Ezután ismét elkezdi az első „N. N.-nek van tehene és N. N. kösse meg a boszorkányokat, hogy a vajat el ne vegyék.“ Persze ők ezt az egész község lakosságán keresztül kiáltják, közbe-közbe ocsmán tréfákat vegyitenek, mellyeken jóizüen elröhögnek. Ekkor aztán hazamenet mindenik csipkebokor tüskét vesz s azt a tehén-istáló vagy juhakol ajtajába s ablakába teszi, hogy a boszorkány be ne mehessen. — Urszine változása napján az oláh nem mer az erdőre menni, mert e nap siratja az erdőanya (Mámá páduri) a fák hullni kezdő leveleit, s ki őt hallja, megbolondul; s ha véletlenből mégis az erdőre jutván e nap, nem bolondul meg, akkor sem mond ellen vakhitenék: most ez egyszer kikerültem, de máskor nem megyek az erdőre eme napon. — Kedden este az oláh asszonyok nem mernek fonni, mert ez este kit ők rosz szellemnek tartanak, eljő, egy kosár orsót hoz s azt annak, kit fonva talál, azon éjjel tele kell fonni, reggelre meg is szöni és azon szellemnek belőle inget készitени s ki mindezeket teljesiteni nem tudná, annak vége. E rosz szellemet Márcz-zárának hiják s hiszik, hogy csak egyedül az oláhokon van hatalma, más nemzetbelin nincs. — Ha megbetegszik, az orvost kikerüli és a kuruzsló anyához folyamodik, ki ráolvas, nyomát forditjas ször madzaggal övedzi körül, a hol fáj, s ha mindez nem használ, az oláh megnyugszik, hogy tán a sors nem akarja! De ha más baleset történik is velük, azt szokják mondani: ugy volt megirva a sors könyvében. A sorsot mintegy személynek hiszik, Urszitornak (ki a jövő felett határoz) hiják. Ők erről egy mondát hisznek, melly igy hangzik. Egy obsitos katona beszállt egy házhoz, a házi asszony az éjjel fiat szült; a bába mindent rendbe hozván, elaludtak mind, csak a katona nem. Egyszer csak három lény jelent meg s a már szokásban levő tele tál vizet az asztalon találták. Ezek az Urszitorok voltak; az egyik aztán bele nézett a tál vizbe, s ki mondá a gyerekre a jövőt, hogy e fiu, midőn hét éves lesz, az udvarban álló kutba fog fuladni s ezt bejegyezték a sors könyvébe, aztán eltüntek. A katona hallott mindent s hét év mulva a gyerek születése napján visszajött, köpenyét a kutra szegezte, hogy a gyerek bele ne essék, nem is esett bele, de elterült a köpenyen, ott halt meg, mert hiába, ki nem kerülheti senki azt, mi rája a sors könyvében irva van.

Hisznek a megrontásban, ráküldésben (Minetuse), kit ők bübájos személynek gondolnak; kincsásáskor félnek Vilvától (kincsőrző). A mendemonda azt is tartja, hogy vizkeresztkor, midőn a folyókat szokás megszentelni, az azokban lakó rosz szellemek eltávoznak, mindaddig mig a folyókat megint be nem piszkolják s annak, ki ekkor legelőször mos a vizben, e rosz szellemek megcsókolgatják hátát. — A döghalált Csumának (valami rosz emberféle) hiják, ki felfalja az embereket. — A boszorkányokat is hiszik, de állitják, hogy a férfi csak holta után lehet boszorkány, ekkor kiáltják ki csak annak. Egyszer nem régiben egy megholt azon hirbe jött, hogy haza jár, s egyszer meg is akarta enni szolgáját. Mit tettek vele? felásták sirjából, vasvillát döftek szivén keresztül, hogy haza ne járhasson többé. A férfi boszorkányt Strígojnak, a nő boszorkányt Strigojenek nevezik.

A *Prikulits* olly élő ember, ki emberi alakját koronkint átváltoztatja farkassá. A mendemonda erről igy beszél. Egykor egy oláh és neje szénát gyüjtöttek, a férfi némi sürgös dolga miatt eltávozott az erdőbe, de inté az asszonyt, ne féljen, ha valami hozzá jövendene; egy idő mulva nagy farkas jöve hozzá, s kapkodott az asszony felé, hogy megegye, söt kötényét szét is tépte, mire az asszony a kezében levő favillával jó rá huzogatott. A farkas eltávozott az erdőbe. Napleáldoztakor az asszony pihenni ült, s im jő férje nagy elfáradva, melléje ül, fejét ölébe teszi és elalszik de száját nyitva felejté — s mit lát felesége — kötényének foszlányai fogai közt voltak, miről azonnal tudta, hogy férje volt a farkas. Maga az ember sem tagadta, söt inkább azon ütlegek helyét is megmutatá, mellyeket az a villával reá osztott.

Ezen mondák, szokások, leirásába csak azért bocsátkoztam részletesen, mert azokból tünik ki leginkább ezen nép miveltségi állapota, melly, sajnos, annyira ragaszkodik a régihez, hogy az ujitásokat, legyenek bár a leghasznosabbak is, nem szereti, és bizalmatlan pillanatokat vett azokra mind e mai napig.

Egy obsitos huszár.

Hazai emlékek.

Krivadia Hunyadvármegye Hátszegvidékének keletdéli részében kis falu. Neve romai eredetét mutatja. A falutól keletre, külön vált mészkő-hegytetőn, sürün nött nyirfaerdő közepén áll e kétezredéves kerek bástya, mellynek átmérője négy öl s magossága csak öt öl; a köszikla, északi szélére ugy van épitve, hogy a beszakadt ablakajtón — más bejárása nem lévén — lábtón haladtak fel, honnan harmincz öl mélységben a Sztrigyet látja a régiségbuvár maga alatt lekigyózni. A fal közé rakott kevés téglák két láb hosszak és másfél láb szélesek; vastagságok három hüvelyk; a vereslő mészanyag mintha téglaporral volt volna behintve. — Belseje szerint e bástya emeletes volt; földszint fölött három öl magosban volt az emelet boltíve, ma beszakadva. — Négyszögü ablak lyukai fél láb szélesek s ugyan illy hosszak; a földszinti réslyukak csak négy hüvelyknyi átmérőjüek, áthatnak a falon s igen simán vakolvák. — A hegyet csak nem középen mint gyürü, a köszikla és nyirfabokrok között, átöleli kereken egy sánczsor, mellyet ágyutelepek s katonaság számára a császáriak a volkányi szoroson Hátszegvidékére betörni szándokozott törökök megakadályoztatására ástak 1794 ben, mivel a várhely alatt elmenő ut a szembe fekvő meredek hegy közelsége által olly szoros, hogy az azon, vagy az alatta elmenni törekvő ellent feltartoztatni, bár milly népes légyen, elég félüteg ágyu, kivált hogy épen körül lévén szomszédolva meredek szirtekkel, itt más bejövő ut nincs. — És a törököket, az utolsó török háboru alkalmával, mégis épen itt bocsáták be . . . . . A várhoz ut vezet fel a sánczig, melly ezzel egykoru, s csak ha ehhez ér a vizsgáló, láthatja a bástyát, mellyet elfed a nyirfaerdő és vadbokor. — Balon meredek köszikla fehérelnek. — Véleményem e bástyáról a volt eleinte, hogy tán ez a romaiak egyik örhelye volt, mellyben élesztett nagy tüz által tudatta egyik állomás a mással az ellen betörését, vagy más illy harczi és békés sürgetőit. Illy czélra szánt bástyavár Erdélyben több van, de Neugebauer e bástyát épen görög münek lenni állitja, melly az általa, Görögországban jártakor látottakkal teljesen egyezik. — Igy e bástyát Lysimachus épitteté K. e. szinte 300 évvel midőn Dromikethasz dákkirály alatt Daciába betört, s e szerint ezen váracs 2000 év óta daczol az idővel.

Kenyérvizy.

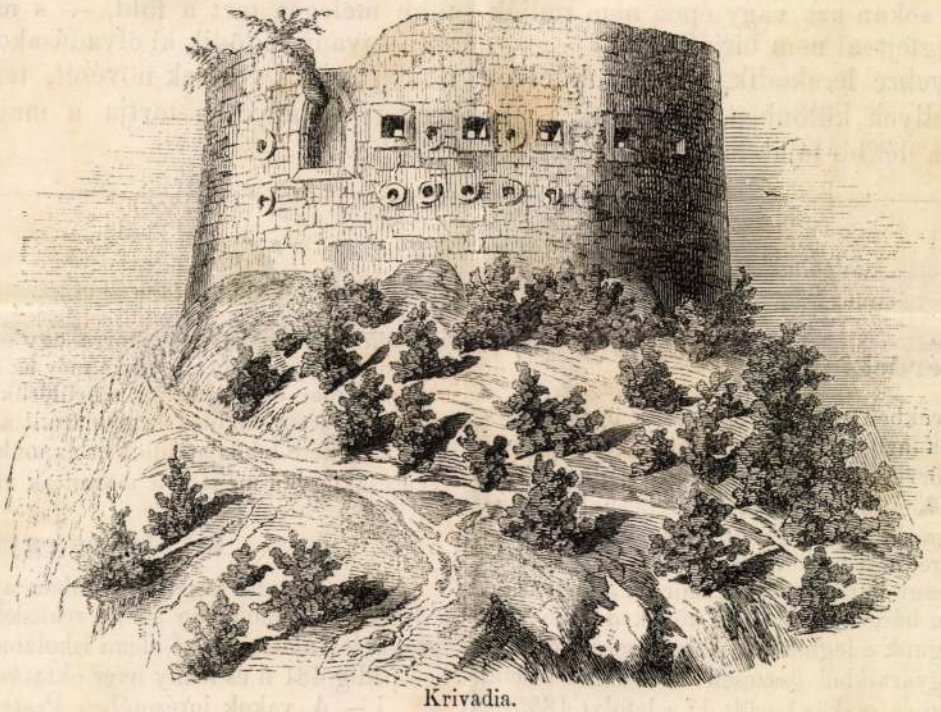

Krivadia.

Kriván Ferenc

Műcsarnok Szobrász. Hódmezővhely

1913. tav. kiáll. 333

1913-14. téli kiáll. 356.

Szegedi Városi Múzeum

VI. 312

Kriván Ferenc

robász, szul. 1889-ben Hódmezővásárhelyen, musste wegen ungünstiger materieller Verhältnisse seine Studien an der Wiener Akademie für bildende Künste unterbrechen. Er durchwanderte darauf ganz Europa, bis er sich in Paris zwei Jahre lang dem Studium der Bildhauerei widmen konnte. Zur Zeit is K. in seiner Geburtsstadt ansässig. Bekanntere Werke: Die Arbeit (1907), Greise (1909), Bedenken (1912), Bauer als Kunstkritiker (1913).

Krück II. 99. l.

Sarkantyú, XVI. századból IV. 121

KRIVÁN *Ferenc*, szobrász, * Hódmezővásárhely 1889. Bécsben és Párizsban tanult, azután szülővárosában főleg síremlékeket készített. 1911. u. o. kollektív kiállítása volt. Utóbb Szentesen telepedett le s leginkább a magyar parasztgenrét művelte (Paraszt, mint műkritikus. A munka stb.).

IV. Ferdinánd:

Mellig látható, talap
ábrázolva ~~[illegible]~~. A
~~[illegible]~~ szakálla leberetvált. A
az aranygyapjas rend j
Keresztezödnek. A Talapza
alma, fölül császári koron
SEC. LA REDUCIT" feliratta
kép alatt három sortan:

FERDINA

ROMANORVM HVN

Archidux

Rézmetszet, méretei a

~~9364~~

Kriván Ferenc

Thieme Becker

XXI. 548. l.

(Lyka)

Kriván Ferenc

Szobrász szül. 1889
Hodmezővásárhely
Beisben, Párisban tanult
Hódmezővásárhelyen szerem-
lékeket készített. 1911.
u. o. Kott. Gyula
utókt szentesen telepedett
le. Magyar parasztt
gemeket kezet; ~~D~~
Parasztt mint mukritikus.
(1913) A munka.
(1907) Hb

Thieme. Dekter
21 K. ~~4~~ 548 d.

35369. Községi nyo

Kriván Ferenc

Hódmezővásárhely
Nobrait

Milyen a termés?
Zsáner nobor
Elüzve

Szeged 1928 I

a 16.136 számu postatakarékpén

azaz Hétmillió pengőt.

Budapest, 1946. feb

A másolat hiteléül:

irodavezető.

M.D.K.

Kriván Ferenc, szobrász

műveit hiányolja a szerző,
Victor Kornél:

Az V. Megyei Képzőművészeti Kiállításról.
Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. okt. hó, 37. old.
3. sz.

PÁLFY JÓZSEF.

315 A chioggiai csatornából. Olajf. Eladó.

FÁBIÁN BÉLA.

316 Télutó. Olajf. Eladó.

KOROKNYAI OTTÓNÉ KOTSY-HORVÁTH JOLÁN.

317 Sváb szoba (Gyönk). Olajf. Eladó.

KRUTSAY FERENC.

318 Falu-vég. Olajf. Eladó.

BARANSKY E. LÁSZLÓ.

319 Balatonpart. Olajf. Eladó.

KOROKNYAI OTTÓNÉ KOTSY-HORVÁTH JOLÁN.

320 Kék ringló. Olajf. Eladó.

PÁLFY JÓZSEF.

321 Kanális Velencében. Olajf. Eladó.

BARANSKI E. LÁSZLÓ.

322 Az istállóban. Olajf. Eladó.

PORTER PAULA.

323 Leányfej. Olajf. Eladó.

PÁLFY JÓZSEF.

324 Részlet Malecsinéből. Olajf. Eladó.

KALLÓS ÁRPÁD.

325 Likőröskészlet. Olajf. Eladó.

TUTSEK GYULA.

326 A Suntu Nikuláj és környéke. Olajf. Eladó.

SZÁSZ ISTVÁN.

327 Toilette. Olajf. Eladó.

HÓDI GÉZA.

328 Alkony a Tátrában. Olajf. Eladó.

SOMLÓ SÁRIKA.

329 Dr. T. Ö. Szobormű. Magántulajdon.

Kriván Ferenc

ISTÓK JÁNOS.

330 Gobbi Alajos, a Nemzeti Zenede igazgatója. Szobormű. Magántulajdon.

TAKSONYI RUFF ANDRÁS.

331 Női fej. Szobormű. Eladó.

CSERHALMI JENŐ.

332 Anyóka. Szobormű. Eladó.

KRIVÁN FERENC.

333 Aggódás. Műterrakotta szobormű. Eladó.

PÁSZTOR JÁNOS.

334 Beethoven. Márványszobormű. Másolatban eladó.

RAJKI ISTVÁN.

*335 Tanulmányfej. Bronzszobormű. Eladó.

PICK LAJOS.

336 Susanne Berny színésznő arcképe. Szobormű. Eladó.

REMÉNYI JÓZSEF.

*337 Arckép. Szobormű. Eladó.

ISTÓK JÁNOS.

*338 Caesar (figyelő kutya). Márványszobormű. Eladó.

MARKUP BÉLA.

339 Oroszlán, Törley-kastély számára kerti dísz.

IX. TEREM.

DOBAI SZÉKELY ANDOR.

340 Libacsendélet. Olajf. Eladó.

KALLÓS ÁRPÁD.

341 Család. Olajf. Eladó.

SZÜLE PÉTER.

342 Arckép. Olajf. Magánt.

KMT 1913. tav. Erdő

MDK

Kriván Ferenc, szobrászm.

333. Aggódás. Műterrakotta szobormű.

Képzőm.Társ. 1913. tav.Kiáll. Kat. 60.l.

Kriván Ferenc MDK

Aggódás müterrakotta

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Κτίνα Τερενο

Αφοδία μιτσοτακοτα

MDK

Kriván Ferenc

Aggódás. Müterrakotta

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 60.l.

Krivån Peronc

Ångöda. Mitterskotta

Kgr. Sjö. Sev. Mätk. Kyk. ve.J.

Kriván Ferenc, szobrász

A művész Szántó Kovács-domborművét a városházán helyezték el és a Kincses-temetőbeli síremléke is az ő műve.
(említve)

Dönötör János: Szántó Kovács János a képzőművészetben.
Gongrád Megyei Hírlap, 1977. aug. 20.

Kriván Ferenc

Hmvásárhely

Krisztus, plakett

K. T. urleány, Hobor

Gazd'urám, Hobor

Kész az Ebed, Hobor

Szeged 1928 II

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kriván Ferenc

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1971 APR 6

Kriván Ferenc művei a múzeumban

Kriván Ferenc nemrég elhunyt szobrászművész örökösei a hagyaték rendezése során úgy döntöttek, hogy 11 művét a Tornyai János Múzeumnak adományozzák. A múzeum a műveket már át is vette. Ezek között szerepel: Vásárhelyi parasztfigura, Női akt, Magvető, Tolsztoj-portré, Férfi akt, Női portré stb.

1021

Egy

—

CS

KOSS

Csong

zette: I

CSSC: Papp — Góg (Ta-

tár), Murár, Lévai, Gál,

Kaitár, Gullierm, Horti,

[illegible] Kos-

[illegible] gondot okoztak. A gólhelyzetek ellenére nem sikerült befejezni egyik csapatnak sem eredmé-

Kriván Ferenc MDK

Réstás bácsi, szobor

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Kriván Ferenc

Szerepelt a vásárhely. művészek kiállításán (1945)

Ambrus Tibor: A vásárhely. művészet multja

Korfárs 1968 II. 311 old.

KRNÁCS Mercedes

OBJEKTEK–MOBILOK c. kiállítás

ünnepélyes megnyitójára
[1992. má]jus 29. (péntek) délelőtt 11 órára

Kiállítás helye:

REPÜLŐ-MÚZEUM
(Petőfi Csarnok felső szint, Budapest, Városliget)

Kiállítást megnyitja:

Katona András
a Közlekedési Múzeum főigazgatója

Kiállítás megtekinthető:
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Bakos Ildikó
Balás Eszter
Balogh László
Bodóczky István
Bráda Tibor
Bódó Károly
Csáji Attila
Dienes Attila
Erdős Sándor
Fekete László
Gaál Endre
Galántai György
Hans Kasper
Hévizi–Tóth
Józsa Bálint
Kalmár János
Kovács István
Krnács Mercedes
Kovács László
Lévai Jenő
Magén István
Marosi Ilona
Mihály Gábor
Pázmándi Antal
Pató Róza
Ponkala Éva
Polgár Csaba
Scherer József
Székely J. Jenő
Szatmári Béla
Terebessy László
Tuzson B. Péter
Tilless Béla
Urbánt
Vinczellér Imre
Xia Zhen Gou

K r i v á k A d o l f

intarzia-müvész

Szózat. 1924.okt.26. (Mc.: Intarzia-müvész egy kis pesti mühelyben.)

KRIVÁN PÁL

emlitve ld.Baresay Jenő

Moldvay Győző:Emlékek Vásárhelyről.Beszélgetés Baresay Jenővel

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.24.sz.28.o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek megfelelő szem. alapbér: Ft.

ijazás számitásánál alapulvett munkaidő: hónap.

ogviszony tartama: -tól -ig.

eladat irányitója:

zerződéshez szükséges előzetes engedély kelte, száma:

etésre kerülő dijból progressziv jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül
sra.

st, 197.....

....

megbizott megbizó

KRIVARITS MIHÁLY, fazekasmester

Szigetváron 1833-1850 között 32 fazekasról történik említés. Közülük folyamatosan Szigetváron tartózkodhatott Krivárits Mihály fazekasmester is, mivel nevébel többször is találkozunk. 266.old

KNÍZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV-XV. évf.
1969-1970. Pécs, 1974

KRIVÁTSY, müépitész

Heckenast Péter müépitész,1956-ban elkészitette Budapes
Nagy Lajos király uti lakótelep beépitési tervét.
/Társszerző: Krivátsy volt./. 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, X XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1966

KRIVÁTSY, műépitész

Heckenast Péter 1953-as munkája:-Tanulmánytery az Árpád-hid és környékének rendezésére-/ Társszerzők: Perényi,- Ditrói,- Krivátsy.-/.-125.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

Krivátsy Ádám, építész

Papp László FAIA építész, New Canaan, CT, USA: Egyetemes építészet.

Üdülőtelep egy rock együttes számára Hawaiban.
Építész: Krivátsy Ádám. Javaslat, nem épült meg. [repr.]

Magyar Építőművészet, 1987. 4-5-szám, 26-old.

M.D.K.

KRIVÁTSI Ádám építész

Bp. Az Ernst Thälmann utcai lakótelep elrendezése (1955)

(Repr. ~~[illegible]~~)

Társlevvező: Master Árpád

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 334.

M. D. A

KRIVÁTSI Ádám építész

A Fiastyúk utcai lakótelep beépítési terve

Társterveső: Mester Árpád

Pintér Béla: Építészetünk szemlélete

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz 7. l.

M. D. K.

KRIVÁCSI Ádám építész

~~Lásd:~~

Lankovich I. – Krivácsi Á. – Pongrác P.
Homorud, Rendezési terv

Farkas Tibor – Polonyi Károly: Beszámoló a délmagyarországi árvízsújtotta területek újjáépítéséről
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 272. l.

M. D. K.

KRIVÁTSI Ádám építész

~~Lásd mép~~

Mester Árpád – Krivátsi rózsen a lakótelep be építési terve

Benjamin Károly: A Fiastyik utcai lakótelep tervezésének uchány elvi kérdése

Magyar Építőművészet 1956 (V.) 4. sz. 112. B

K. D. K.

KRIVÁTSY Ádám építész (BUVÁTI)

Fiastyúk utcai lakóház. 1953.

Rest.

Társszerző: Kesler Árpád

Magyar Építőművészet 1953. 5/6. sz. 145. l.

Krivátsy Ádám, MDK

épitész

Bp. Fiastyuk utca, lakótelep beépitésének egyik tervezője. (Mester Arpáddal)

repr. (Model-felvételek)

MagyÉp. 1945-55.

MDK

Krivátsy Ádám épitész

Fiastyuk-utcai lakótelep helyszinrajza és távlati képe repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Épitőművészet 1954.4-6.sz.125.l.

K J. K.

KRIVÁTSY Ádám építész

Földszintes, mezőgazdasági lakóház.

(MNOT 17-64)

MNOT katalógusa, 1958. 26. l.

Krivótsy Ádám

képítette el a Thälmann utcai lakótelep beépítési tervét.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

151 p

Krivátsy Ádám
építész

* Thälmann u.-i lakótelep déli frontja.

Repr.

Rados: Magyar építészettört 350
Műszaki kiadó 1971

Kvirátsy Ádám
építész

~ - Meste Árpád : Thälmann u.-i
lakótelep modellképe

Repő.
1953-54.

Radós: Magyar építészettőt. 407-k.
Műszaki Kiadó 1971.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1978 MÁR 20

Kriványik József

karenkói" közösséget.

Karlovitz János

1021

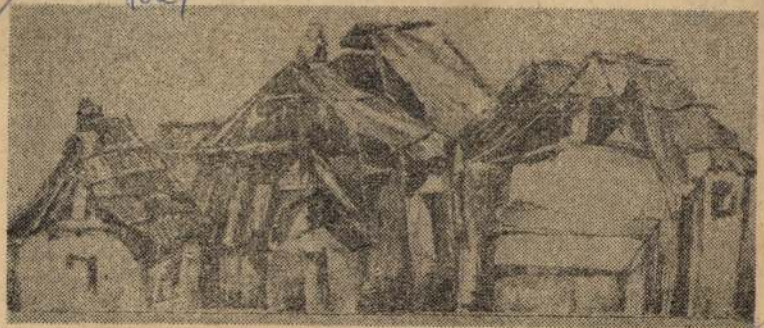

Kriványik József: Vajai faluveg

ték

A TANÍTÁSI ÓRÁKON alkalmazott játékok szabályai könnyen elsajátíthatók, ezek a szabályok azonban *nem felelnek meg* az ismeretszerzéssel kapcsolatos képességfejlesztés követelményeinek. A segítségükkel elért sikerek azért tiszavirágéletűek, mert a játék *csak pillanatnyi örömet* okoz.

Sok esetben azonban ez az öröm is *kétes értékű*. A gyermekek ugyanis arra törekszenek, hogy a felnőttek komolyan vegyék őket. Erre az igazságra figyelmez-

cikkíró nem közölte, *nagy per*cet vesz igénybe a tanítási órából ez a névsorátrendezés egy nagy létszámú osztályban. A játéknak az lehetett a célja, hogy a tanulók gyakorolják az abc-t. Kérdés, az ajánlott módszer erre milyen mértékben alkalmas. Ezt *kísérletekkel* el lehetne dönteni. *Nem szorul azonban kísérletre* annak megállapítása, hogy a közölt „mély" erkölcsi tanulság, amelynek szerzője Máté evangélista volt, nem alkalmazható a tanulókra, és egészen kivételes esetek-

Krivánszky Gáspár építész

1874-ben bővítette a romhányi iskola épületét.

Chobot Ferenc: A romhányi plébánia története Bp. 1913. 47. l.

1124. SZELENCE, [illegible]

1125. SZELENCE, zenélő szerkezettel, ezüst

1126. MINIATÜR-KÉP, ovális, bőrtokban:

, kerek, guillocheirozott felülettel. Louis XVI. Francia,

engeralak legömbölyitett sarkokkal, vésett diszitéssel.

glalatban. Ádám és Éva bűnbeesését ábrázolja. Jelezve:
Illustr. táb. XLVIII.

foglalatban, mindkét oldalán hátlap festésü szent jele-
Illustr. táb. XLVIII.

kék zománccal. Francia, XIX. sz. e. f. Illustr. táb. XLVIII.

I—XIX. sz.

és kis gyémántokkal. Láncokkal kapcsolt hat boglárból
Illustr. táb. XLVIII.

al. XVIII. sz.

ıcfestésü, török nőt ábrázoló miniatür-képpel. XIX. sz.

okkal és gyöngyökkel: A sárkányt legyőző Szt. György-
Illustr. táb. XLVIII.

ánc, fiatal bachansnő mellképét ábrázolja Greuze után.
keretben. Francia, XIX. sz. e. Illustr. táb. XLIX.

ánc, ovális, arany médaillonban, parókás férfit ábrázol.
ı Friedrich (1683—1767) műve, a Walesi herceg udvari
Illustr. táb. XLVII.

y foglalattal, III. Ágost, szász választó fejedelmet és

Kriványi Dessewffy-
várkastély

Nem azonos az ősi
kriványi-várkas-
téllyal

l.

Emlkassaiegyhm

I. 457. l.

Ter.

Európa

film-, könyv-, képterjesztő rt.

Budapest

V. Rothermere u. 12. III/2

Nyomtatvány

Kriváuje rk. pléb

templom

(Társ vm)

átmeneti stílu

Emlkassaiegylnu

I. 450 és kv. ll

FELVETTE	LEMEZSZÁM
Szentiványi, 1938.	

Pestvidéki Nyo

Kriványe várkastély

maradványai

(Sáros vm)

Emlitve

Emlkassaicgyhm

I. 450, 451. C.

ki Nyomda Vácon 5897

Krivátsy Szűcs György festő

Művészet, 1940

V. évf. 32. sz. 50. o.

Kende Béla: Mam mesterek
kincs várlatai.

Krivánszky Szűcs György
festő

Népszava 1922. okt. 17. 4. o.
Nagy irodalom és művészet-
pártolás a Városházán

Krivátsy Miklós

…mentet feloszlatta. (Keystone.)

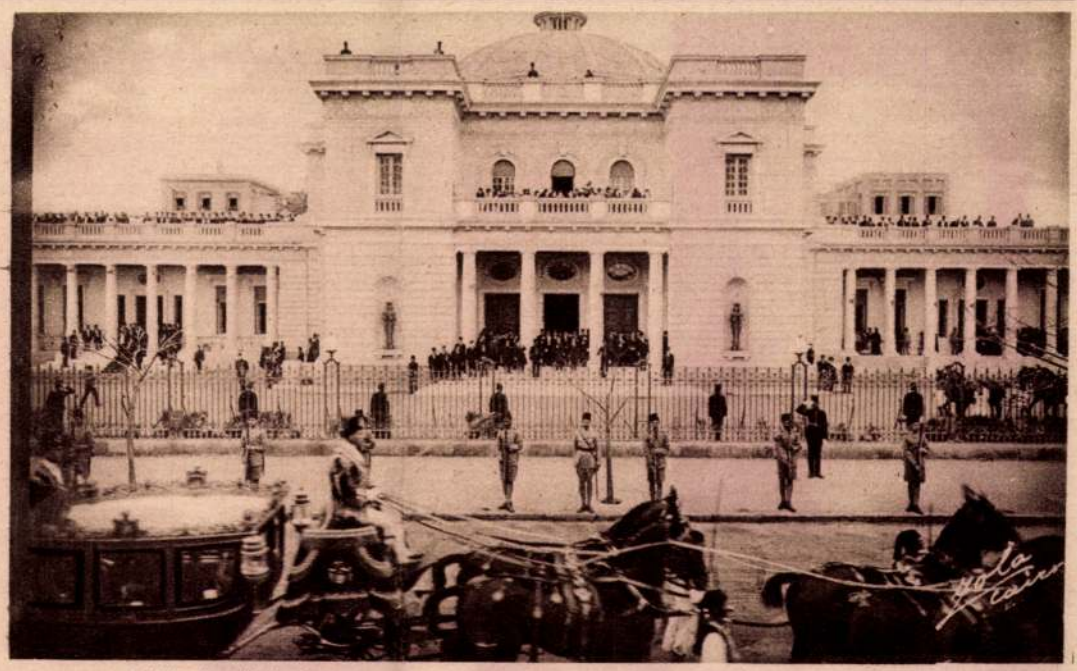

A képviselőház bejárata a király fogatával. (Zala, egyiptomi udvari szállító felvétele.)

…debb életü …ament

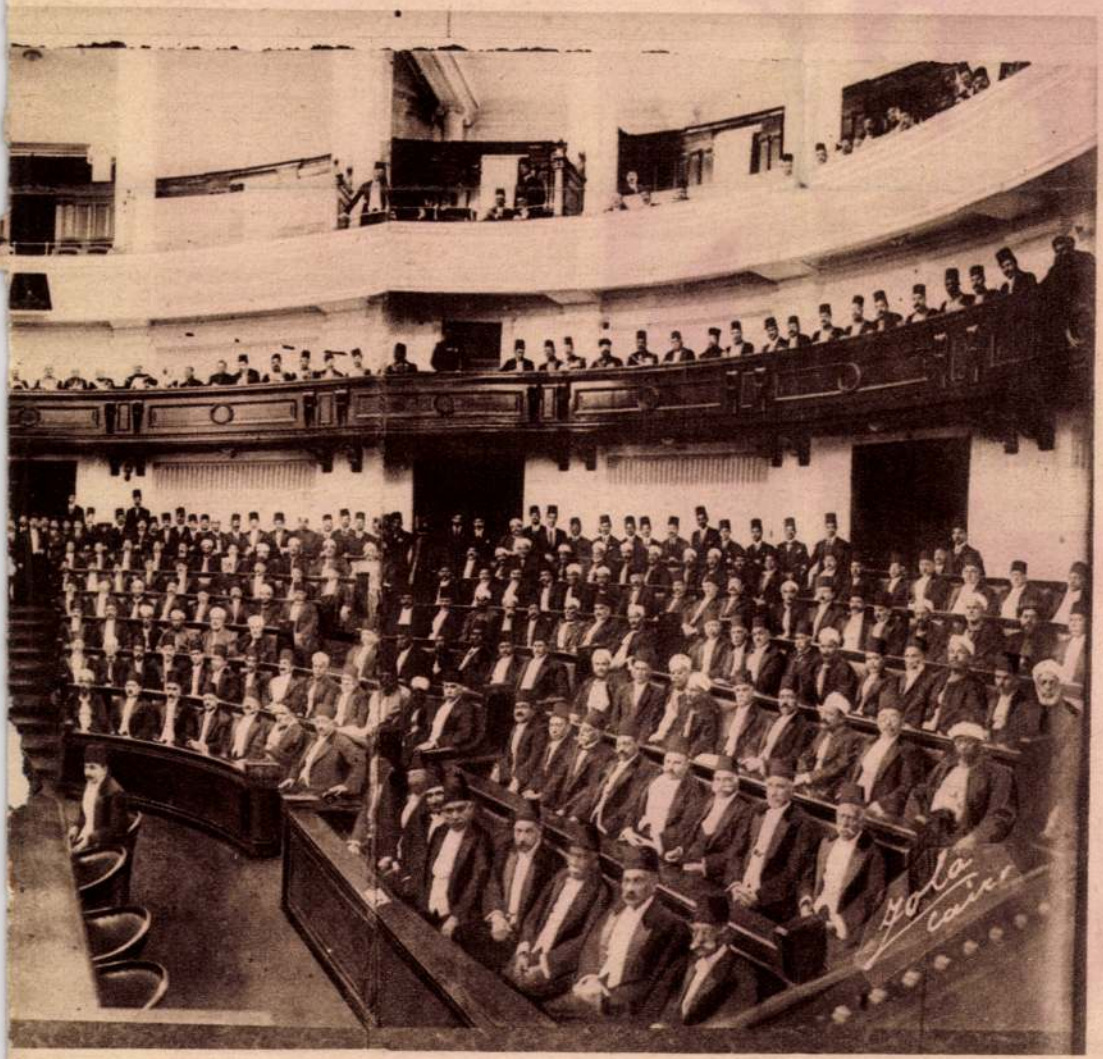

…ala, egyiptomi udvari szállító felvétele.)

totta az elnöknek a trónbeszédet, amit ő csengő hangon olvasott fel. Ez után az uralkodó kíséretével és a miniszterelnökkel eltávozott. A parlament elnökválasztásra ült össze. A többség ismét *Zaghloul basát jelölte elnökéül* 125 szavazattal *Saroit basa* (kormánypárti) 85 szavazata ellenében. A többi funkcionárius is a WAFD (Zaghloul-párt) kebeléből került ki.

Időközben *Ziwer* basa miniszterelnök beadta a lemondását, amit a király nem fogadott el, hanem *feloszlatta a parlamentet.* Az elnökválasztás végeztével megérkezett a miniszterelnök a feloszlató királyi dekrétummal. Igy tehát a második egyiptomi parlament mindössze két óráig élt. A legközelebbi választásokat, az eddigiek szerint, május hó 23-ára tervezik, ha addig a kormánypárti puhitások kellő eredménnyel járnak. Később megcáfolt hir szerint Zaghloul basát házában vesztegzár alá helyezték. Ez a ház, mely a »Nép háza«, »Maison du peuple« nevet viseli, mivel ott székel a Wafd, a nemzet összességének tekinti magát. Zaghloul basa bizalommal tekint az uj választások elé, bár lehet, hogy az angol erőszakoskodások miatt a nacionalista párt kénytelen lesz passzivitásba lépni.

(Kairo.) **Schillinger Gyula.**

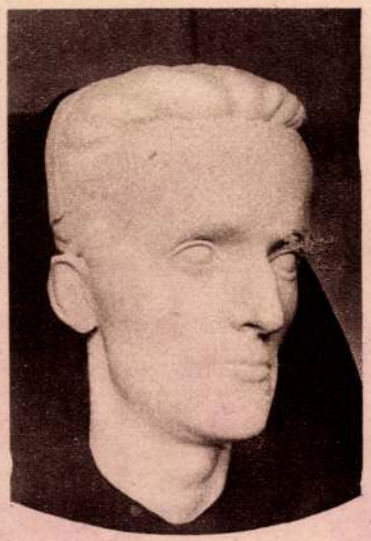

Krivátsy Miklós, a művész portréja.

Egy magyar szobrász sikere Párisban

Most nyilt meg Párisban egy fiatal magyar szobrásznak, *Krivátsy* Miklósnak, a kiállitása. Ez a fiatal magyar szobrászmüvész csak pár évvel ezelőtt kezdett szobrászattal foglalkozni és izmos, uj, hatalmas talentuma már otthon is feltünt barátai és ismerősei körében. Krivátsy ezelőtt egy évvel néhány, főleg portrészoborral háta mögött hagyta Budapestet és a legszükségesebb anyagiak hiján, csupán a saját tehetségében bizva, Párisba költözött. Talán egyszer nyilvánosságra fog jutni az első évnek heroikus küzdelme és ki fog tudódni, hogyan és miből sikerült a fiatal müvésznek Párisban mütermét berendeznie és első kiállitását megrendeznie.

Ez alatt az év alatt a fiatal müvész szinte remeteéletet élt és éjjel-nappal bámulatos hittel és akaraterővel dolgozott. A most megnyilt kiállitás egy rendkivül eredeti, modern, talán ultramodern, de kétségtelenül egy uj tehetségnek revelálodásával hat mindazokra, kiknek alkalmuk volt a kiállitást megtekinteni. Krivátsy távol mindenféle müvészi iskolától, csupán saját fejlődésének utján jutott el azok közé, akiket moderneknek szokás nevezni.

A szobrászatban nem a mozdulatok, a vonalak megkövitésére, hanem elsősorban gondolatok és eszmék kifejezésére törekszik. Éppen ezért elhanyagolja az eddigi szobrászati tehnikát és azt szinte a végletekig leegyszerüsiti. A szoborban elsősorban a gondolat megrögzitésére törekszik. Az egyik szobrának a cime pl.: *La Pensée*, a Gondolat, amelyen tudatosan hangsulyozza a szobor témáját. Egy nagy, előrehajló, szinte embrioszerü koponya domborodik előre, mig az arc többi részei szinte eltünnek.

Egy másik szobrának cime: A *Csend*. Lehunytszemü emberi férfifejet ábrázol. A test többi része egyáltalan ninesen kidolgozva, hanem a müvész minden mondanivalóját ennek az arcnak egyébként is nagyon leegyszerüsitett vonalaival fejezi ki. Egy mellette levő hatalmas szoborcsoportozatnak a cime: *Mese*. Két emberi alaknak formái olvadnak egybe. Egy női alak, ki egy komoly férfi előtt térdelve hallgatja annak jós mesemondását. Mindez teljesen egybeolvad a gipszszoborban és csak a test idomainak főbb vonalai vehetők ki belőle. A szobrász rendkivül egyszerün és rendkivül merészen karakterizál. Egy erősen kidomborodó mellkas az erőt, a leboruló mellkas mély but jelképezi és igy tovább. Kifejtő eszközei rendkivül egyszerüek és hatásosak.

(Páris.) **Gesztesi Gyula.**

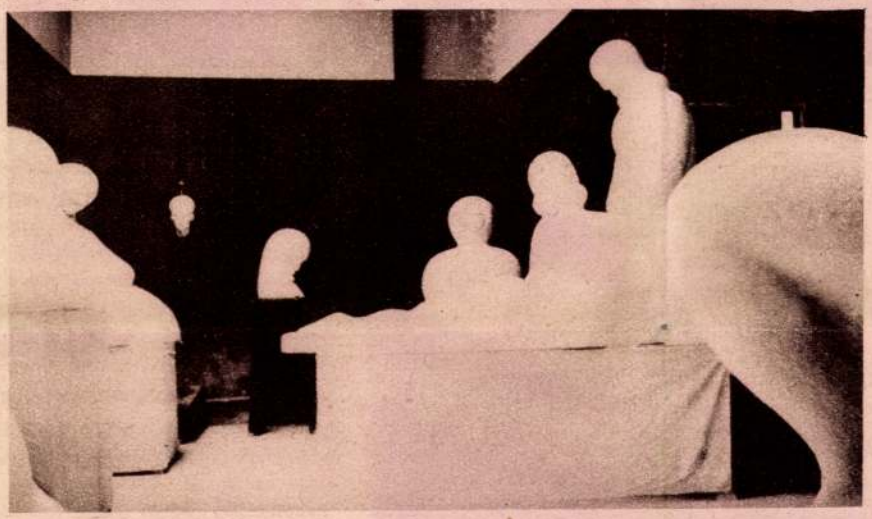

Részlet a kiállitás egy teremből. A háttérben: A Gondolat. A Csend. A Mese.

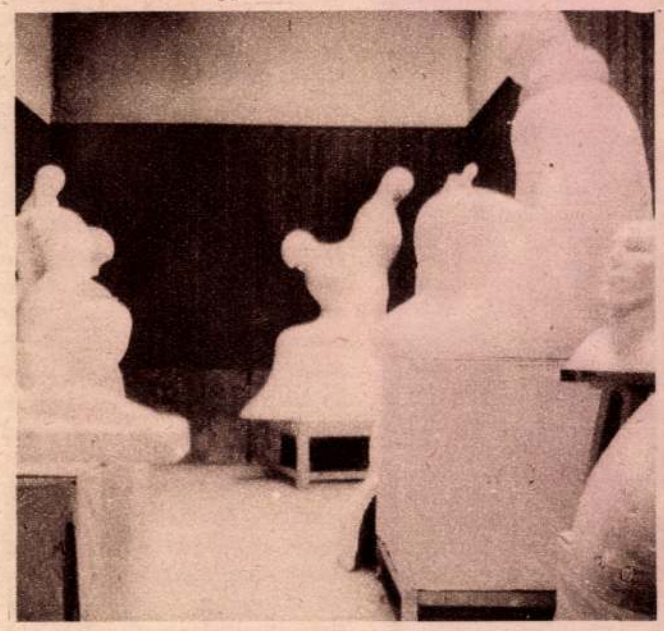

Részlet a kiállitásból.

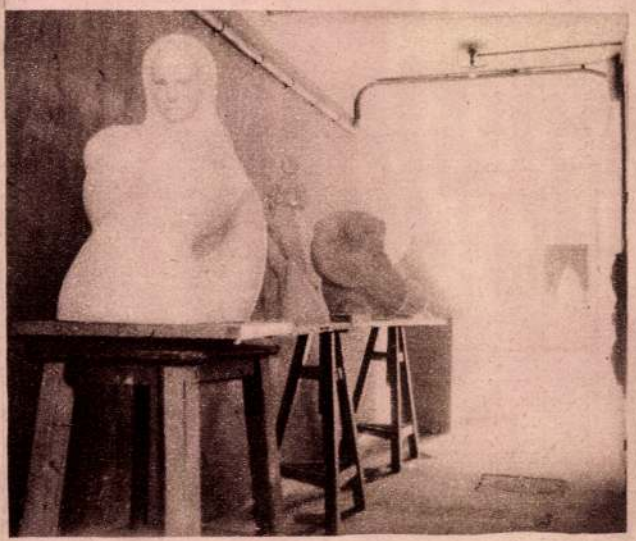

Részlet Krivátsy műterméből. Az előtérben egy szobor: »Az erő.«

Krivátsy Szüts György

A zöld fotelben, repr.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Krivátsy Szüts György MDK

Akt zöld fotelben, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Krivátsy Szüts György

MDK

Feleségem arcképe, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Κατάβαν δαῖτα χόρον

Ἠέλιος δ᾽ ἐπὶ κλίνθη, ὀλί.

M.D.K.

Krivátsy Szücs György festőművész

A "Műbarát" Kiállitó Társaság igazgatója, aki "művészi nivóju kiállitásokkal...irányitással" siet segitségére a magyar közönségnek, -irja a lap "A "Műbarát" kiállitása" c. rövid beszámolójában.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. május 19. III. évf. 21. sz. 54. lap

Krivátsy Szücs György

MDK

Dr. Erdély Lajosné arcképe, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Krivátsy Szücs György

Képkiállitások. Magyarország. Esti lap. 1940. máj. 15.

MDK

Krivátsy Szüts György

A zöld fotelben, repr.

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat.

MDK

Krivátsy-Szüts György

Felszabadulást! Of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921.nov. 6.l.

MDK

Krivátsy-Szücs György, festöm.

két akttanulmánya gondolkodóba ejti a nézöt s az elmélyedt szemlélet sok értéket lát a képben. Érzékelteti a dimenziókat, az élénk eleven szineket körülöleli a többi sötét szin.

Mücsarnok. Jubiláris kiállitás.
Képzömüvészet. 1931. 37.sz.

MDK

Krivátsy Szüts György

A nő és a férfi, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 18.l.

Krivátsy Szüts György

MDK

Zöldfoteles akt, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Krivátsy-Szüts György

Feleségem arcképe, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Krivátsy-Szüts György MDK

Cs. Szabó Jenőné arcképe, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Krivátsy-Szüts György MDK

Fehér börtön, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Krivátsy Szücs György

Felszabadulas c. aktja, a Műcsarnok őszi tarlatán.

Cikk: A Műcsarnokban.

Elet,1921.nov.20.XII.évf.4.sz. 92.l.

MDK

Krivátsy Szüts György

A zöld fotelben, repr.

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat.

MDK

Krivátsy-Szüts György, festö

Feleségem arcképe. Olf.
Cs.Szabó Jenöné arcképe. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 44,45.1.

MDK

Krivátsi Szüts György

Kiállitás. Uj Magyarság, 1942.V.3o. 8 l.

Kriváksy-Szücs György, festő MDK
1 db. olajfestm. sv. cimmel

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien
Stockholm, 1922 máj. - Jegyz. 26. l.

Krivátsy Szüts György
Zöldfoteles akt, olaj

Őszi
~~Szvesszi~~ Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov.
23 l.

MDK

Krivátsy-Szüts György

Ferenc József-díj.

Szépmivészet, 1942. 2o5 l.

KDK

Vidéki Brigitta festő
Tájkép

B.A: XII. Tavaszi Szalon... Magyarság, 1937. máj. 16. 24 l.

MDK

Krivátsy Szücs György, fes-töm.

Fehér bértön. Olf.

Budai Vigadó.- Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. 4.l.

MDK

Krivátsy Szücs György, festőm.

Szégyenkezés. Olf.

Budai Vigadó.- Képzőm.kiáll. 1921. okt. Kat. 6.l.

MDK

Krivátsy Szücs, szobrászm

A Képzömüvészek Szabad Szakszervezetében háromnapig láthatók voltak azok a müvek, melyekkel 48 müvész az Eskü-térre felállitandó emlékmüre pályázott.

Finom festöi elképzelés az ö pályamüve.

Dr. Dutka Mária: Versengés József Attila emlékmüvéért. Világ. 1947. szept. 28.

MDK

Krivátsy Szücs György, festöm.

Nöi akt. Krétarajz.

Budai Vigadó. - Képzöm.kiáll. 1921. okt. Kat. lo.l.

Krivátsy Szüts György MDK

Fehér börtön, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Krivátsy-Szücs György festőművész

Tiz vetitett képekkel illusztrált szabadelőadást és hat tárlatvezetést a Szépművészeti Múzeumban tartott Krivátsy-Szücs György, aki ezzel az előadássorozatával nagy szolgálatot tett a képzőművészet népszerüsitésének.

Cikk: Krivátsy-Szücs György előadásai.

Képzőművészet, 1930.IV.évf.31.sz.151, 152.l.

MDK

Krivátsy-Szüts György

Chopinxxofc

Chopin, of.

M. rajztan rok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 19[illegible]2. máj.

MDK

Krivátsi Szüts György

Fekvő női akt, of.

Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 24 l.

Krivátsy - Szűts György

festő

Műcs. kiáll. 1920 tól

Pipics 116. l.

Krivátsy Szűts György

Műbarát kiállító helyiség,
tul. Krivátsy-Szűts György ig., V.
Mária Valéria-u. 12. 181-616

Bptávb 1940 szept.

g szükséges-

litásával

ékben gipsz-

, hogy a

ág által

szerint

k.

Krivátsy Szúts György

Revai XXI. 532. l.

Krivátsy-Szüts György

életrajz

irod

Csókássy 104. l.

T. 524.

ét a bástyákkal megerősitett város
ei fölött a tornyok uralkodnak. Fel-
:

B : 5.9 cm.

Krivátsy Szüts György

Munsarnok

1921. őszi kiáll. 66, 251, 355

1922. pub. kiáll. 250, 258.

1922. őszi kiáll. 314

1923. tav. kiáll. 649, 655

Fátyol, XVII. századbeli Ft. 130.

MDK

Krivátsy-Szüts György

Jóleső mozdulat, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 14.l.

Krivátsy Szüts György

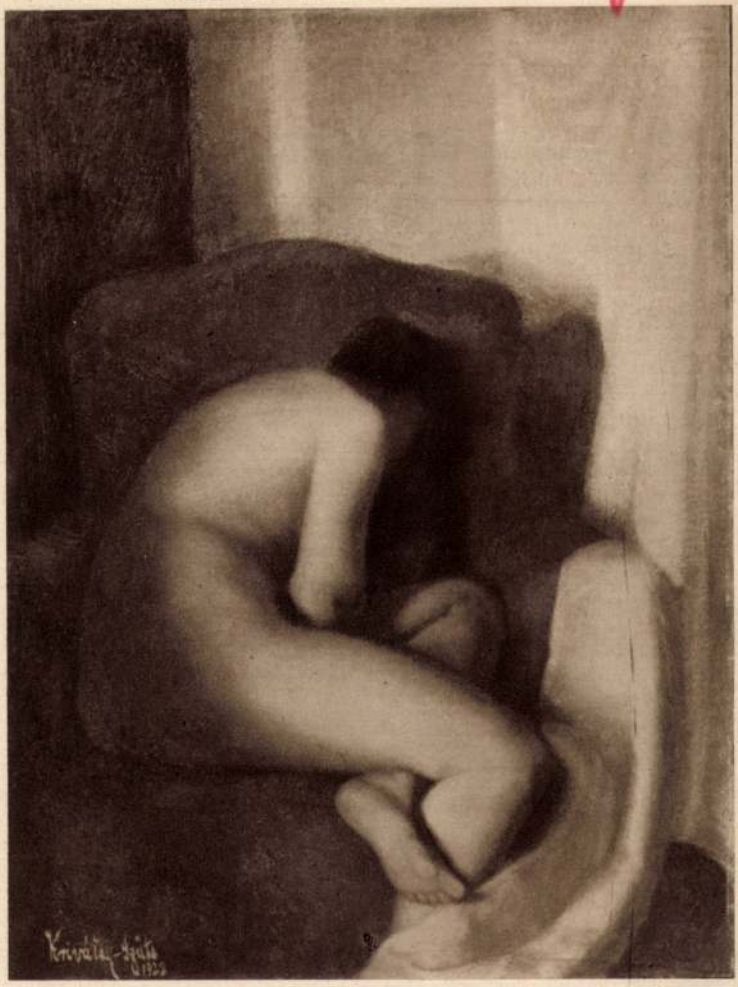

KRIVÁTSY SZÜTS GYÖRGY: A ZÖLD FOTELBEN

Műcsarnok 1930/31 jub. Kiáll.

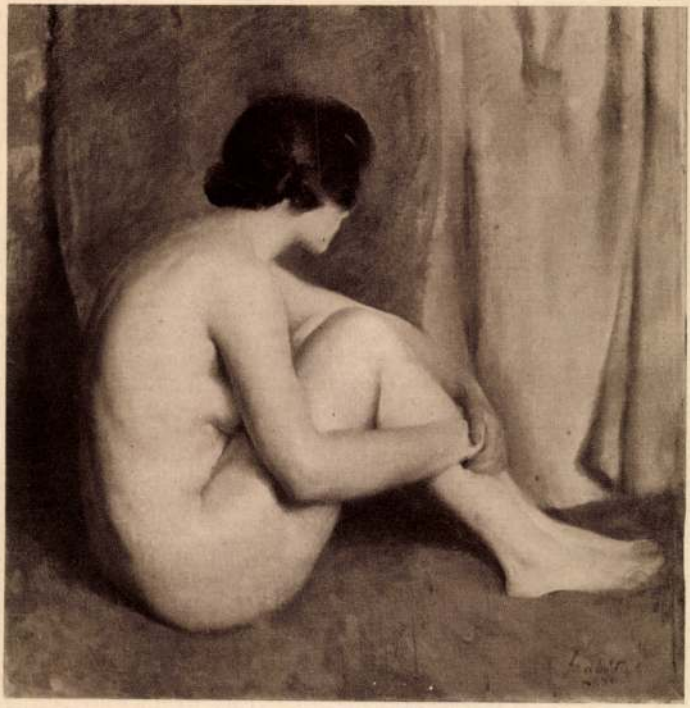

SZABÓ BÉLA LEÓ: ÜLŐ AKT

Krivátsy Sándor

Horvát Károly díj 1920

Székesfővárosi jub. díja

1922.

Krivátsy-Szüts György

1922. máj. MROE

kiáll. Nemzeti szalonban

Chopin, olapp. 18000.—

Wershauser Jakab l. Werzhauser J.

Krivatsy Lutz György

l.

Művészeti lexikon

416. l.

— 1883 : VIII. 388.
A Tört. Képcsarnokban. 1884 : III. 51. — 1894 : VI. 221.

M. 376.

Krivátsy-Szűts György

festő, szül. Győr 1892
márc. 20. Bpest és Párisban tanult. azután a szolnoki művésztelepen.
Bpesten undisch.
A vásosmagyári pléb.
szemfenben Ave
Mária oltaskép –

Thieme-Becker
21. k. 549 l.

			Számla szerinti ár		
technikája	mérete m-ben				pénznem
	mag.	szél.			

Krivácsy - Szüts Görg

U. 4005

Musée de Cluny V. 209

Krivátzy – Szüts György, marad,

1. 416. old.

Kriváczi Kucs György

1921/22 II.

Ferkèpzomfoisk`vk

106. l.

KRIVÁTSY-SZÜTS *György*, festő, * Győr 1892 márc. 20. A képzőművészeti főiskolán, majd Fényes Adolf vezetése alatt a szolnoki művésztelepen tanult. Feltűnést keltett 1920-ban Fehér börtön c. finom női aktjával és azóta is főleg aktokat állított ki. Saját festőiskolájának vezetője. K. műve a bpestvárosmajori plébániatemplom Ave Mária oltárképe. 1920. a Horváth Károly-díjat, 1922. a székesfőv. jub. díjat nyerte.

K. Gy. I. 600.

T. József:

Lovas szobra.

A rácskerítéssel k
Kigyókon tipró lovon
~~[illegible]~~ jobb kezében jog
elején T. Ferenc meda
és koronával, oldalt pe
legyőzött ellenségen átugr
nek díszt mig a felvezető
vörli egymást. A szobo
pernek különféle csoport
Felirata a fal elején, me

IOSEP

AVGVSTO . PIO . FELICI .
QVOD . REGIIS . IVRIBVS . AD
COMMERCIO . PROPAGATO . MIL
VRBEM FVNDITVS . EVERSA
AVSPICE . ADMINISTRO . EIVS
S . P . Q
BENEFICIO
P.

alól balra: „Joachimus
Középütt: „Bartholom
A. MDCCLXXI
s jobbra: „G. Mach
Rézmetnet

Krivátsy - Szüts ~~[illegible]~~ György

Szefelslex. 187. l.

Élctr. arck.

u. o. 786. l.

Klöször onállóan, „Sketches on the Danube, in ~~the~~ Hungary and Transylvania, etc." London, 1838." címen, Szögyényi Lánló grotnak ajánlva majd mint Paget „Hungary and Transylvania" London, 1839." c. könyvének illusztrációi. ~~Többnyire az ő litográfiái után~~ Végül többnyire az ő litográfiái után kiemült Rauh bécsi könyvmdájában a Hartleben K. A. kiadásában 1844-ben megjelent „Magyarország festői mutatványokban" c. 15 lapból álló album. — Hering stílusa messze

(14.)

Krivátsy – Szüts György

festő

lásd élettr.

Karczagmagyállam

668. h.

...ás dad medaillonban. ~~Tején~~ Tolfelé szélesbedő
...kált hord. Brokát köntöse magas, palást-
...Felirata a kép alatt három sorban:

...ir dell Imperio

...o"

... a keretnek 7.9: 6.6 cm.

140/95 N° 7.

Krivátsy Szűts György festő

Alma u. 5. Műcsarnok

1930/31. jub. kiáll. 670.

BUDAPEST, I., ALMA UCCA 5.

A Városmajori Művésztelep-T.

a tehetségek jelenéért akar élni, a művészet jövőjéért küzd

Elnökei: Glatz Oszkár és Vaszary János
Művészeti-igazgató: Krivátsy-Szüts Gy.

Festőiskolája

rávilágít a mai művészetre

– Akadémiai-előkészítő –
Továbbképző párizsi és müncheni anyaggal

Az életre képez ki
egyesülete és képvállalata révén

Albumlapjai

(eredeti festmények) **olcsók** az előfizetés rendszere folytán

Értékében megbízhat, mert **zsüri** bírálja el

Felvételi díj 3 Pengő (37.500 K). Havi előfizetési díj 1·50 Pengő, amelyért évente 4 művet választhat a lakásán

Értékes
műgyüjteménynek
birtokában lehet bárki!

!! Prospektust kérjen !!

b

zi krétákat
sztelleket

a Budapesti Kréta-,
Vegyészeti-Gyár és
Kereskedelmi R.-T.
Budapest, IX. kerület,
Közraktár ucca 12/A.

HOFFMANN FE
BUDAPEST IV. GER

ALAPITATOTT 1880

KÉPEK-KERI
IV. KÁROLY-KŐ

Krivátsy Szűcs György

BUDAPEST, I., ALMA UCCA 5.

A Városmajori Művésztelep-T.

a tehetségek jelenéért akar élni, a művészet jövőjéért küzd

Elnökei: Glatz Oszkár és Vaszary János
Művészeti-igazgató: Krivátsy-Szűts Gy.

Albumlapjai

(eredeti festmények) **olcsók** az előfizetés rendszere folytán. Felvételi díj 4.50 P., Havi előfizetési-díj 1·50 P., amelyért évente 4 művet választhat a lakásán, — a **vidékiek** levelezés utján vagy, ha Pestre látogatnak.

A vidéki, **ha nem tetsző képet kap,** akkor is jobban jár, mintha felelőtlen kereskedőtől vagy ügynöktől és jóval drágábban venne, mert a **zsűrink** által elbirált művek értéke megbizható és maradandó, míg **a tetszés változó.**

Értékes műgyüjteménynek birtokában lehet bárki!

!! Prospektust kérjen !!

Kész művészek plein-air aktja

harmadik éve **állandó** kurzusban

Közép-Európában egyetlen!

Festőiskolájában akadémiai-előkészitő nyáron is.

Kut. 1927. II. ctr. 4-5. sz.

Ősz

RAJZ-, FESTŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ISKOLA

*

V., KATONA JÓZSEF UCCA 41
MŰTERME:
DUNAPARTI PALATINUS-HÁZ

Lotz Károly

Tánc

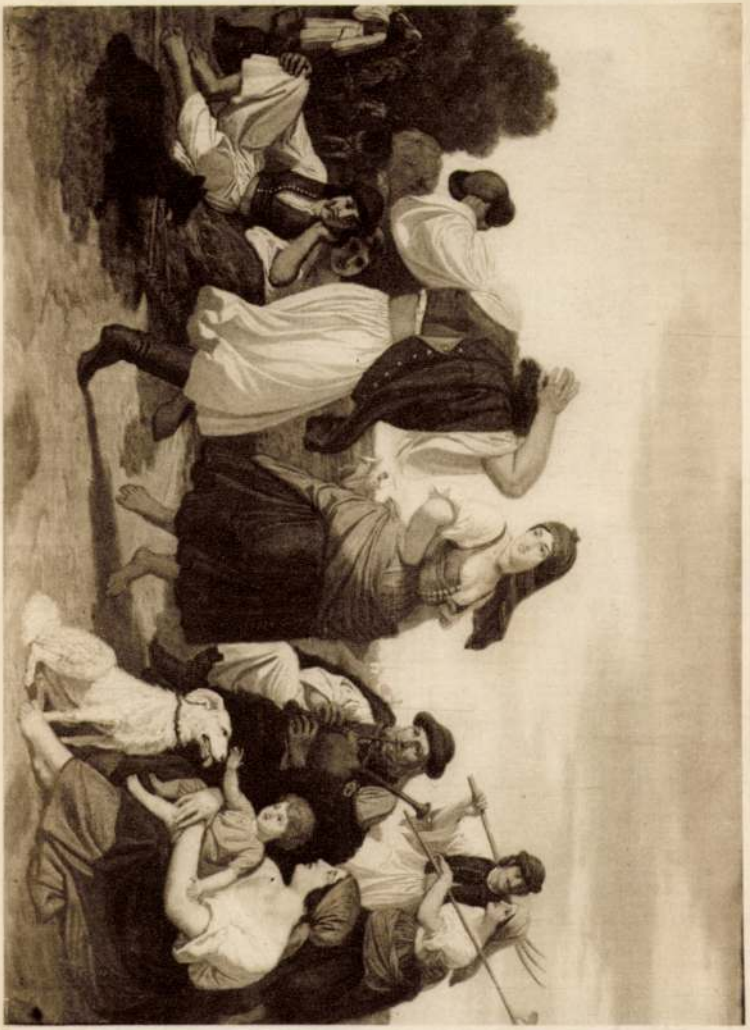

Krivátsy Szüts György

Pesti Hirlap. 1940. máj. 4

— **Uj kiállítási helyiség nyilik meg Budapesten.** Krivátsy Szüts György festőművész tanár kezdeményezésére és az ő vezetése alatt uj kiállítási helyiség nyilik meg Budapesten a Mária Valéria-utca 12. sz. alatt. Ez az uj kiállító helyiség egyformán szolgálni akarja a művészek és a művásárlók szempontjait, egyrészt bevezetve a közönséget a jó művészet megismerésébe és értékelésébe, másrészt a mai magyar képzőművészeket közelebb hozva a vásárlóközönséghez. Ezzel egyuttal eléri azt, hogy a maga részéről is kiküszöbölni segit képzőművészetünk válságának egyik okát, a tömegáruk elburjánzását az igazi művészi alkotások rovására. Az uj kiállítási helyiség, amelynek cime Műbarát, minden kiállítását az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács birálatán bocsátja keresztül, első kiállítását, amely a jövő héten nyilik meg, *Csánky Dénes*, a Szépművészeti Muzeum főigazgatója rendezi és előzetesen *Ybl Ervin* miniszteri tanácsos ismerteti a rádióban.

jegyzékét. *Csillag* Miklós kultúrtanácsnok nyilatkozik a két év mulva megnyitandó debreceni művésztelep terveiről. „Az ország első szellemi munkászövetkezete" címmel számol be a lap munkatársa a debreceni Irodalmi- és Kultúrmunka Szövetkezet megalakulásáról. Az alakulás célja, hogy nemes ponyvát, igazi irodalmat és komoly értékű könyvet adjon a gyárak és üzemek munkásainak, a falvak lakosainak s a külföldi magyarság kezébe — teljesen ingyen. Első, még októberben megjelenő kiadványa a magyar költők antológiája lesz, a költők életrajzával. Ezt egy elbeszélés-antológia követi. A távolabbi tervek: „Dalol a világ" címmel nemzetközi dalgyűjtemény *Ferenczy* József szerkesztésében, *Köstner* Vilmos: „A magyar sport és a falu sportja", *Szőke* Ferenc: „Magyar tudósok, feltalálók, kutatók" című munkája, irodalomtörténet, néplexikon, ifjúsági regény, egy könyv „Magyarország ötszázéves megszállásá"-ról, stb. Egy másik számban *Galánffy* Lajos az Ady-Társaság első bérleti hangversenyének alkalmából Debrecen zenei művelődésével foglalkozik. — Az ALFÖLDI UJSÁG beszámol a hódmezővásárhelyi színház anyagi megsegítése érdekében rendezett értekezletről. *Osváth* Béla igazgató bejelentette, hogy szövetkezetet alakítanak a színház megsegítésére. Húsz forintos részjegyeket bocsátanak ki s ezek tulajdonosai évközben kedvezményes áron kaphatnak jegyet. — A SZEGEDI KIS UJSÁG *Halasi Nagy* József nagyobb cikkét közli a szabadművelődésről. Elsősorban az olvasóközönség növelésével és nevelésével foglalkozik s javasolja, hogy nyissák meg az egyetemi előadások egy részét az érdeklődő nagyközönség előtt is. — A DÉLMAGYARORSZÁG ugyancsak nagy cikket közöl „Szeged gyakorlati szabadművelődése" címmel. A cikkíró „Szögedi Pétör" több megvalósításra alkalmas javaslattal egészíti ki a szegedi szabadművelődési hivatal értekezletén elhangzottakat. Felhívja a figyelmet az egész várost érintő közös megmozdulások lehetőségére, a szegedi hagyományok megelevenítésére, a szegedi história jelentős eseményeiről való megemlékezésre, a szegedi tájszólás megmentésére, a színház és a mozik műsorának jelentőségére a kultúraterjesztés munkájában. Utoljára, de nem utolsó sorban említi a szegedi sajtó hivatását: „Nemcsak arról van itt szó, hogy a kiadó külön rovatot tartson fenn a szabadművelődés számára (nagyon jó lenne, ha felújítanák a „Szegedi Utmutató" rovatot s ebben közölnék naponta, esetleg hetenként előre a város kulturális programját), hanem arról is, hogy a szegedi ujságírásnak föl kell elevenítenie a tömörkényi, mórai hagyományokat. Szegedi, magyar és általános látókörű vezércikkek, vasárnapi népszerűsítő, közérthető tudományos írások, tárcák, szépirodalmi írások sokkal gyakoribbak legyenek, mint ma." — A SZÉN ÉS ACÉL olcsóbb iskoláztatást, a tanulás díjtalanná tételét kéri. — A SZABAD UJPEST ismerteti az ujpesti Szabad Művelődési Tanács mult évi munkáját. Hírt ad az Ujpesti Művésztelep Barátainak Társasága megalakulásáról. — A PÁPAI FÜGGETLEN KISGAZDA egy pápai magángyüjtemény magyar mesterműveinek a református kollégium dísztermében történt nyilvános kiállítása alkalmából állandó pápai képtár felállítását javasolja. — A GYŐRI MUNKÁS ismerteti *Goda* Gábor javaslatát: minden nagyobb vidéki város „fogadjon örökbe" egy-egy élvonalbeli magyar írót vagy művészt. „A muzsák még nem érzik a háború végét" című cikk összefoglalja Győr kulturális életének mult évi eseményeit. Több közlemény foglalkozik a győri színház most induló szezonjával. — A DUNÁNTULI SZABAD NÉP *Gelléri* Andor Endre és *Nagy* Lajos egy-egy elbeszélését közli. *Szemerédy* Béla tanügyi tanácsos részletesen nyilatkozik a győri általános iskolák megszervezéséről.

Könyvek

Ács Tivadar: Magyarok idegenben (Magyar Téka). Olyan külföldön élt, hányódott, munkásságukkal, nevükkel kitünt magyarok sorsát szedi össze ez a könyv, akikről a közvélemény vagy semmit, vagy nagyon keveset tud. Hasznos és érdekes adatokat tár olvasói elé az Árpádoktól a mult század végéig. A legkalandosabb útleírásnál is érdekesebb

Krónika

Személyi változások a szabadművelődési ügyosztályon. Október 1-én lépett érvénybe a vallás- és közoktatásügyi minisztérium új ügy- és személyi beosztása. Ennek folytán több változás történt a szabadművelődési ügyosztályon is. *Katona* Géza ügyosztályvezető-helyettes betöltötte szolgálati éveit s nyugdíjazását kérte. Ugyancsak nyugdíjba mennek hosszú és eredményes szolgálat után *Novágh* Gyula és *Földes* Ferenc. Megválik az ügyosztálytól másirányú elfoglaltsága miatt *Szöllösy* Dániel, akinek jelentős része volt a szabadművelődés új szervezetének kiépítésében. Máshová kapott beosztást *Hollósy* Béla és *Krivátsi-Szüts* György. Az ügyosztály legutóbbi értekezletén *Gombos* Ferenc meleg szavakkal búcsúztatta a távozókat, megköszönve nekik a szabadművelődés terén végzett fáradságos munkájukat, segítségüket. Ugyanakkor köszöntötte az ügyosztály új tagjait. Az ügyosztályvezető-helyettes munkakörét a jövőben *Szalhmáry* Lajos látja el. Az ő személyében régi, kedves munkatársunkat üdvözölhetjük új, felelősségteljes pozicióban. Az ügyosztályra kapott beosztást *Módis* László miniszteri osztálytanácsos, *Sz. Veress* Jolán és *Szilágyi* György tanügyi titkár. A közeljövőben előreláthatólag további munkatársak kapcsolódnak még be az ügyosztály munkájába.

A magyar művészet halottai. Szeptember 26-án, *Bartók* halálának évfordulóján, az Operaház idei évadjának megnyítása napján hosszú betegség után meghalt *Basilides* Mária, az Operaház örökös tagja. *Basilides* Mária nemcsak operánknak volt egyik legkiválóbb művésznője, *Schubert* dalainak felejthetetlen interpretálója, az oratórium előadások alt-szólamának évről-évre hűséges és lelkes előadója, hanem egyike volt azoknak a keveseknek, akik kezdettől fogva felismerték *Bartók* és *Kodály* új magyar muzsikájának szépségét és jelentőségét. Az általuk gyűjtött népdaloknak hosszú ideig *Basilides* Mária volt legkiválóbb előadója és koncert dobogóinkon talán senki sem tett annyit a magyar parasztdal népszerűsítéséért, mint ő. — Színházi életünk *Góth* Sándort gyászolja. *Góth* Sándor ötven évvel ezelőtt a Vígszínház megnyitó előadásán tűnt fel, majd félszázadig volt a Vígszínnáz tagja, az ostrom után a Belvárosi Színház társulatának egyik vezető tagja volt. Töretlen kedvvel és lendülettel dolgozott az utolsó ideig, minden alakításában megnevettette s ha úgy fordult szerepe, megkönnyeztette a közönséget. Alig tudjuk elhinni, hogy 77 éves volt, mikor meghalt.

Ideiglenes szabadművelődési ügyvezetők megbízása. A vallás- és közoktatásügyi miniszter felhívta a szabadművelődési felügyelőket, hogy addig is, amíg megtörténhetik az összes felterjesztések beérkezése után a helyi szabadművelődési ügyvezetők kinevezése, bizzanak meg ideiglenes ügyvezetőket. Ezek az ideiglenes ügyvezetők a községi Szabad Művelődés Tanácsok megalakulásáig alakítsák meg hasonló feladatú *munkaközösségeiket* és ezekkel egyetértésben megállapított helyi *munkatervüket* terjesszék fel a körzeti munkaterv elkészítése céljából az illetékes felügyelőhöz.

Téli gazdasági tanfolyamokat rendez a *földmívelésügyi minisztérium* a folyó tanévben is. Ezeken a tanfolyamokon a szabadművelődés, mint a mult évben is, *30 órát* kap irodalmi, történelmi, szociológiai és más közérdekű előadások számára.

Tananyagvázlatot készített a szabadművelődési ügyosztály a *tanító- és tanítónőképző intézetek* „Szabadművelődés" című óráihoz. A július végén *Cegléden* rendezett tanfolyamon azok a tanító- és tanítónőképzőintézeti tanárok vettek részt, akik a most induló tanévben a szabadművelődés munkájába fogják bevezetni tanító- és tanítónőjelölt növendékeiket. Az ügyosztály által most kiadott vázlat a ceglédi tanfolyamon elhangzott előadások és megbeszélések alapján készült. Az első félév 15 órájára elosztva ismerteti a szabadművelődés fogalmával kapcsolatos alapvető tisztáznivalókat, a munka szervezetét és azokat

Hiradó 1946. okt. 10

Krivátsy Szücs György
festő

Krivátsy Szücs György szabadiskolája-
ban kezdte művészeti tanulmányait
Metykó Gyula

Kovács Gyula: Metykó Gyula festményei.
Művészet, 1971.november - 28.oldal

Krivátsy-Szűts György

cród

Vidor Marcel: Városmajori-Műmesítelep-Társaság. Kut 1926. okt. 1.

Fenti alapította. A társaság elnökei Vaszary János és Glatz Oszkár. Műveszcépes, fagdíj nincs, a termelést központi szerv értékesítet, ebből tanulgatják a műveszeket, albumlapokat adnak ki stb.

Krivátsy Szüts György

A Műcsarnokban rendezett őszi tárlatról Mátrai Vilmos számol be:

Krivátsy Szüts György: "Női akt"-ján a lágyság dominál. /Gulyás Sándor "Női akt"-jához hasonlitja./
A grafikusok közül:

Conrád Gyula: "pesti részletei a fotografika után kezdenek kissé festőibb irányba térni."
Fábiánné Biczó Ilona: "rézkarckompoziciói igen értékesek," -mondja kritikájában Mátrai Vilmos a Képzőművészeti Társulat által rendezett kiállitáson szereplő müvészek munkájáról. A kritikában felsorolt valamennyi müvész nevet lásd Knopp Imre nevénél.

Élet, Bp. 1922. nov. 12. XIII.évf. 23. sz. 557-558. lap.

Krivátsy Szücs
György

l

Szépm. Mur. Évh
X. 207. l.

Krivátsy Szűts

György

II. Bimbó u. 117

MKSz 1947

ПЛАЗ ТУЛА

Krivátsy Szücs György

72

KÉPKIÁLLÍTÁSOK

Meglepően pezsgő élet zajlik a magyar képzőművészet berkeiben. Kiállítás kiállítás után nyílik meg ezekben a szezonvégi, háborús napokban, azonkívül újabb kiállító helyiség (Mária Valéria u. 12.) nyitotta meg kapuit a művészek előtt. A »Műbarát« névvel indult vállalkozás irányítója *Krivátsy Szücs* György, a tehetséges festőművész. Első kiállításán *a magyar mesterek színes vázlatait* mutatja be, régi nagyok és élő modernjeink gyüjteményéből válogatva. *Munkácsy, Markó, Székely* Bertalan, *Paál* László, *Deák-Ébner, Lotz* és *Szinyei-Merse* alig ismert vázlatai mellett az élőket *Szőnyi, Aba-Novák, Bernáth* Auréi, *Fényes, Dudits, Glatz* Oszkár, *Molnár C.* Pál, *Jeges* Ernő és *Udvary* Pál művei nyujtanak mélyebb élményt a nézőnek. A fiatalabbak közül *Hincz* Gyula, *Halápy* János, *Bartha* László és *Mattioni* Eszter szinfantáziáira figyeltünk fel. *Medgyessy* Ferenc, *Erdey* Dezső, *Jálics* Ernő és *Vilt* Tibor érdekes szobormüvei egészítik ki a »Műbarát« első kiállítását, amelynek anyagát dr. *Csánky* Dénes, a Szépmüvészeti Múzeum igazgatója rendezte nemes ízléssel.

*

Magyarország
Esti lap 1940. máj. 15

Krivátsy-Szüts György

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1930.XII.21.

Krivátsy Szüts György

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Akt zöld fotelben.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Krivátsy Szücs
György

Thieme Becker

XXI. 549. l.

(Lyka)

— Rejtelem, ha egy nő halálra gyötri féltékenységével az urát és ezt megelőzőleg élénk szemrehányásokat volt kénytelen hallgatni a szeretőjétől több irányba kiterjedő hűtlenségei miatt.

— Elég! — kiáltott közbe megrőkönyödve a főkonzul. — Nem példákat kérek, hanem magyarázatot!

— Magyarázatot? A női titokzatosság a férfiak agyréme. Kényelmes, lusta és ostoba megkerülése annak a lélektani igazságnak, hogy a nő éppen olyan, mint a férfi.

— Nono!

— De igen. Ez benne az egyetlen titok. Hogy szakasztott olyan, mint a férfi. Szeretni akar! Szerelmet akar. És ott veszi, ahol kapja. Pont.

— Gyönyörű elmélet.

— Gyakorlat ez, uram, gyakorlati igazság, tudományos tétel, megfigyelések eredménye. A nő vágyik valakire, akit szeretni tud és aki szeretni tudja őt. Vágyik a szerelmi rabszolgaságra. Akár csak a férfi. Bálvány után sóvárog, akit imádhasson. És csinál magának bálványt. Faragott képeket csinál magának, hogy azt imádja. Ezt teszi a férfi is, amikor a szeretett nőt felruházza a szépség és tökéletesség minden velejárójával.

— De egy ilyen szörnyeteget, mint ez az Adonyi . . .

— Épen azért, mert szörnyeteg. Mert más, mint

Zutt kiállítása a Nemzeti Szalonban. Fejtanulmány. Szines terrakotta

Zutt R. A. tanár kiállítása a Nemzeti Szalonban. Immaculata, terrakotta-tanulmány

a többi. Mert egyéniség. Olyan, mint egy groteszk, ijesztő, rémes szobortorzó, amit a vadember a föld alól kiás. Ilyet még nem látott. Ez nem lehet más, csak valami isten. És megteszi istennek. Ez lesz a fetise. És ha valaki, egy kiváló és szuggesztiv erővel rendelkező ember kikiáltja róla, hogy ez a legnagyobb, a legszebb, a legcsodásabb fetis . . . a tömeg utána rohan . . . Mrs. Goulden felfedezte Charles Adonyit, a szatirt, a többi asszony Charles Adonyiban látja a szerelem titokzatos hősét . . .

A két úr odaért az állomás épületéhez, amelynek virágos perronján nagy társaság várta a Kairóba induló expresszvonatot.

A társaság központja Adonyi doktor volt, aki reszketős, láztól égő ajkát zavartan harapdálta az általános érdeklődés közepette.

— Fázik? — kérdezte tőle Mary anyáskodó hangon.

— Ellenkezőleg, forró láz gyötör.

— De a keze hideg.

— Ez a tuberkulózis.

— Akkor menjünk haza.

— Szégyenlem magam.

Mrs. Mary Goulden megfogta az orvos kezét és a pulzusát számlálta.

— Nincs láza, Mr. Adonyi. Bátran jöhet velünk. Majd én vigyázok magára.

A társaság szájtátva bámult utánuk.

— Szemérmetlen némber — súgta a főkonzul Berg tanár fülébe.

Folytatjuk

— Groteszk egy kamasz. Tegnap közölte velem, hogy megmérgezi magát.

— Megmérgezi magát?

— Igen. És mit gondol, miért? Vagy jobban mondva, kiért?

— Magáért.

— Eltalálta.

— És mit válaszolt neki?

— Azt mondtam, hogy ez nagyon kedves volna tőle. Erre otthagyott és megígérte, hogy ma délre már nem lesz az elevenek között.

— Szóval kitünően mulatott.

— Igen — válaszolt az asszony. — Az egészségem is kifogástalan. Mondja, kedves doktor, angina pectoris?

— Neuraszténia.

— Magam is azt hiszem. Mégis igaza volt.

— Feltétlenül. És a közérzete?

— Pompás. Ma estefelé Kairóba megyünk. Akar velünk jönni? Berg doktor és Van Roosen bárónő ... ismeri?

— Óh, igen — felelt Adonyi zavartan.

— Jön? Nagyon szeretném.

— Akkor szívesen.

— Öt órakor az állomáson találkozunk.

Mary csókra nyújtotta a kezét és otthagyta az orvost a sötétlevelű, szomorú pálmafák alatt.

Adonyi meredten nézett utána.

— Mi ez? Az őrültek házában vagyok? — kérdezte magától és az agyához kapott.

XVI.

Berg professzor és Van Roosen báró főkonzul a Gebel Tura lejtőin sétálgattak, amely a Nilusparti Masara állomástól Heluan felé vezet. A konzul Adonyiról beszélt:

— Nem hallatlanul érdekes? Egy ilyen szörnyeteg magába bolondítja a világ legszebb és legstilusosabb dámáját. Nem hallatlanul érdekes?

Berg professzor megállt egy datolyapálma előtt és a talpalatnyi árnyékon megtörülte kopasz homlokát.

— Nincs benne semmi különös.

— Gondolja?

— Igy van.

— De mit talált rajta a gyönyörű Mary?

— Férfit.

— Pfuj. Adonyi doktort ön férfinek nevezi? — kérdezte éles kacagással a főkonzul és kihúzta magát. Van Roosen báró csakugyan kemény és daliás legény volt.

Berg professzor halkan válaszolt.

— E felől tessék a hölgyekkel vitatkozni.

A báró sokáig csóválta a fejét.

— Mrs. Goulden valóságos rejtély. Csodálatos szfinx. Örök titok, megfejthetetlen talány, kikutathatatlan rejtelem. De különben minden asszony az.

Berg professzor felcsattant.

— Oh férfiak szent együgyűsége!

— Én ismerem őket — szólt közbe sértődötten a konzul.

— És mégis rejtélyesnek találja őket?

— Éppen azért.

Berg professzor finoman mosolygott.

— Hát persze! A férfi szemében minden asszony titok. Rejtély. Rejtély az asszony, aki két-három-tiz évig odaadó cselédje volt az urának és aztán, valami fürdőhelyen az első jött-ment szatirnak a karjaiba omlik.

— Kire céloz, doktor?

Ave Maria. Az új városmajori templom oltárképe. Krivátsy-Szüts György festménye

— Senkire. Talány a leány, ha jólnevelt kis dáma létére elhóditja a mamája udvarlóját ...

— Az alkirálynénak nem volt udvarlója.

— Hát arról beszélek? Rejtelem az asszony, ha társaságban duhaj támadásokkal zavarba hozza a féfiakat, merész célzásaival felbátorítja a naivakat, frivol táncaival megőrjíti a kamaszokat, ha argot-ban beszél a divatos szinészekről és végül kisül róla, hogy oly merev, szigorú és erényes ...

— No, ez pontosan ráillik a feleségemre ...

— Bocsánat, tiltakoznom kell ...

— Nem baj, nem baj, nagyon mulatságos.

— Rejtelem — folytatta a professzor, — ha egy asszony még negyvenéves korában is halálosan szereti az urát ...

— Ilyet is láttam már ...

— Rejtelem, ha negyvenéves korában már nem szereti sem az urát, sem a szeretőjét, sem a szinházat, sem a táncot, hanem az unokáját, aki féléves mindössze, de érdekesebb kis ember a világ összes nagy férfiainal.

— A cousineom!

— No látja! De szfinx ő is, a nagy primadonna, aki este előadás után a saját férjével megy haza kis negyedik emeleti polgári lakásába és ott legépeli férjének, az ügyvédnek periratait.

— Ilyen is van a világon?

Krivátsy Miklós

Krivátsy Miklós szobrász hozta össze Fekete Nagy Bélát Klie Zoltánnal.
Krivátsy szobrai a megszokottól egészen nások és ujak voltak Fekete Nagy szemében.

Horváth Béla: Beszélgetés Fekete Nagy Bélával a Szocialista Képzőművészek Csoportjáról.
MŰVÉSZET, 1980. március - 10.lap.

M. D. K

KRIVÁTSY SZÜTS Miklós

1898 –

„Gyermektej"

Lásd még KRIVÁTSY

Széchenyi István

A M. N. Galéria ánagjegyzéke I. fa. r.

Bn. 1959. 282. l.

283. l.

Krivátsy Miklós

Pesti Hirlap

1939 március 7, kedd

— **A Spirituális Művészek Szövetségének kiállítása a Nemzeti Szalonban.** Aki ezt a tarka-barka kiállítást végignézi, joggal kérdezheti: hol van itt „spirituális" művészet, ennek a szónak abban az értelmében, amely hozzá a közhasználatban kapcsolódik? Nincs vagy legalább is alig láthatók itt elvontan misztikus, sejtelmes és rejtelmes látomások, lelki megnyilatkozások, de még azok a husz éve oly divatos „expresszziók" sem, amelyek — hála Istennek — régóta feledésbe merültek. Egészen rendes, szokásos csoportkiállitás ez, amely legfeljebb annyiban különbözik a többitől, hogy több a bibliai tárgyu, vagy jelképes értelmü kép és festmény a sok között, mint más tárlatokon. Igazi „spirituális", vagy mint husz éve mondták: „expresszionista" festő legfeljebb csak ~~Domján József~~, aki egymásba kavargó szinritmusaival különböző transz-látomásokat igyekszik megrögziteni. Mi azonban jobban szeretjük a két ~~Czene-~~fivér (Béla és János), valamint ~~Czenéné Hikády~~ *Erzsébet* pozitiv rajzát, formáit, szineit, mondanivalóit, amelyek minden világos értelmességük mellett sem nélkülözik az emelkedett lelki vonásokat. Ha nem is a „spiritualizmus", de a festészet szempontjából. *Náray Aurél* üde szinei, *Szendy Arisztid* érdekes kifejezésmódja, ~~Alberth Ferenc, Ajkelin Lajos~~, *A. Virág Tera* egy-egy friss festői megnyilatkozása is közelebb állnak hozzánk, a szobrászok munkái között pedig elsősorban *Krivátsy Miklós* tömör formái, ~~Bősze Seemann András~~, *Antalffyné Fridrik Mária, H. Réty Zsuzska* és *Kósa Mária* egy-egy kisebb-nagyobb plasztikája jelentik a kiállitás kiemelkedő értékeit. (*f. j.*)

Ungarn, die skandinavischen Länder mit zusammen 12, Rumänien und Island mit je 1 Druck. Die tätigsten Brevierdrucker waren die Giunta in Venedig mit 190 Drucken (16./17. Jh.), Plantin in Antwerpen mit 150 (16./18. Jh.), Balleoni in Venedig mit 116 (16./19. Jh.), Kerver in Paris mit 72 (16. Jh.), Bonhomme in Paris mit 41 (16. Jh), P. Lichtenstein und B. Ciera, beide in Venedig, mit 34 und 30 Drucken (16. Jh.).

Jede Titelaufnahme enthält neben Erscheinungsjahr und genauem Titel den Druckort und Verlag, Format, Zahl der Seiten, Standorts- und Literaturnachweise. Es folgen ein Verzeichnis der Quellenabkürzungen und 4 Register: die Breviere nach Titeln (meist Ortsnamen), sämtliche Breviere nach Erscheinungsjahren, die Drucker und Verleger, die Länder der Drucker.

VERLAG KARL W. HIERSEMANN · LEIPZIG

Zu beziehen durch jede Buchhandlung

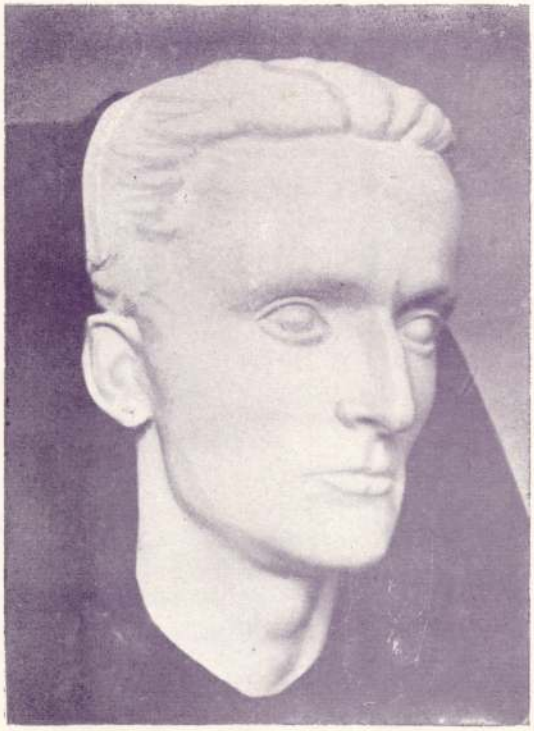

ÖNPORTRÉ (1922.)

PORTRÉ (1926.)

KRIVÁTSY MIKLÓS

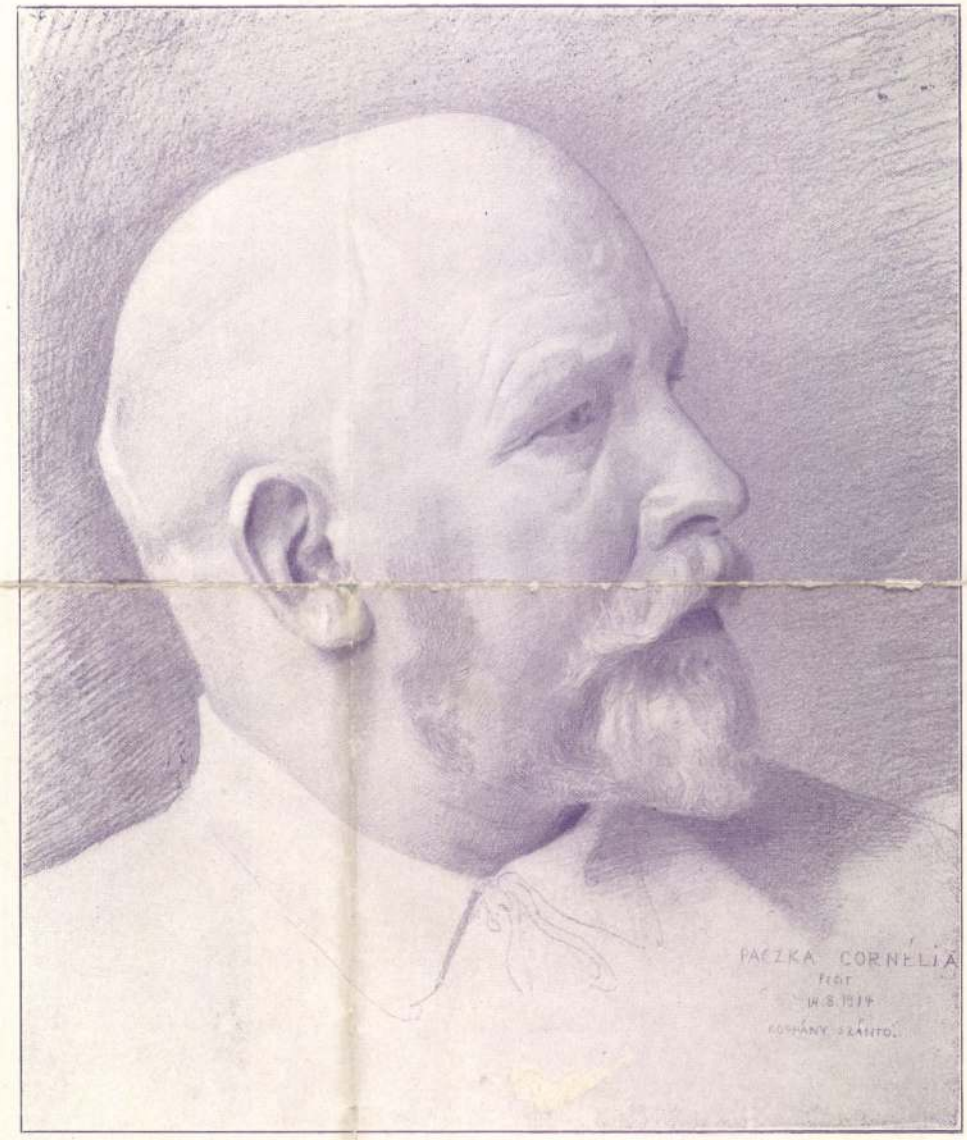

PACZKA FERENC

PACZKA CORNÉLIA

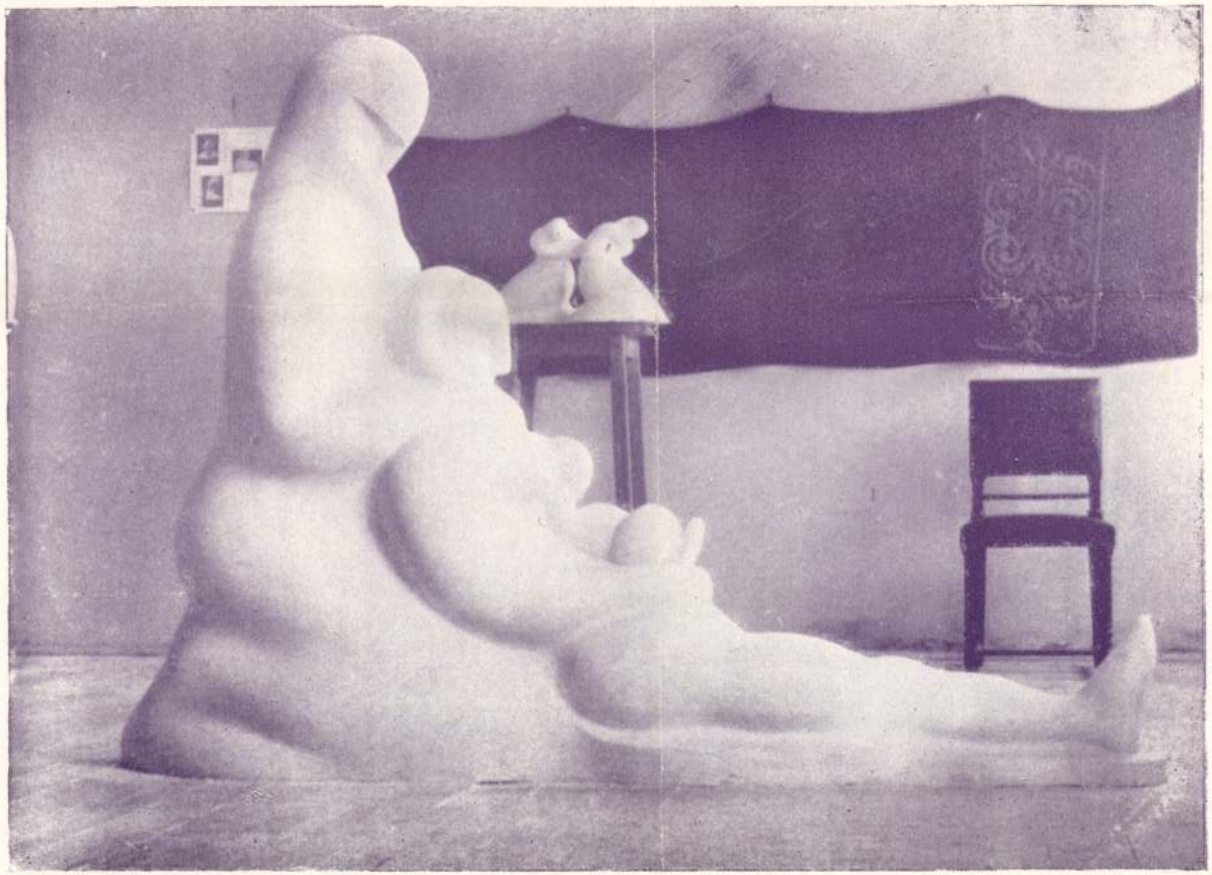

BETELJESEDÉS (1926.)
HÁTTÉRBEN A „GOND“ (1926.)

KRIVÁTSY MIKLÓS

MŰ 1927. I. évf. 2 sz.

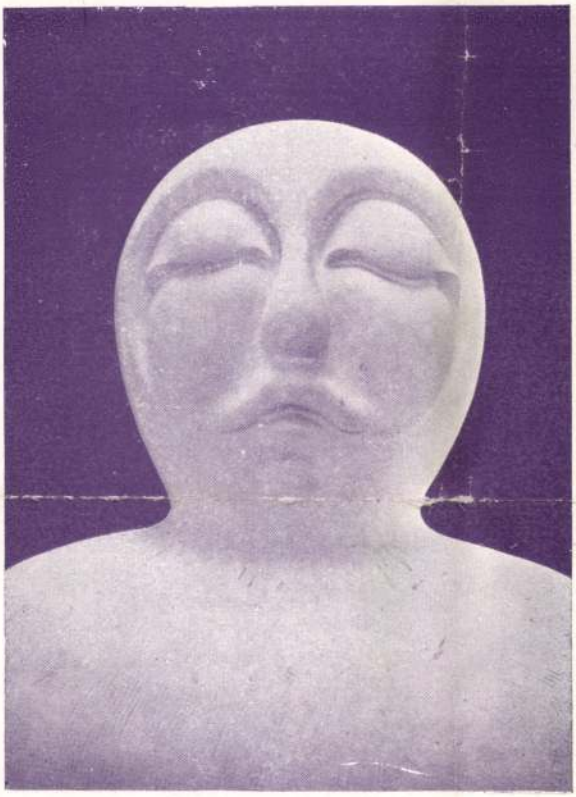

A „Csend“ (1925. Páris)

KRIVÁTSY MIKLÓS

Franciaország a Vatikánnal egyetértésben rendezi a katolikus egyház jogi helyzetét

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

Róma, május 23.

Beavatott helyen ugy tudják, hogy a legutóbbi napokban egy magasállásu politikai személyiség járt Rómában és hosszasan tanácskozott *Gasparri* bíboros államtitkárral a katolikus egyház franciaországi helyzetéről. E tanácskozás eredményét szigoruan titkolják, olyan személyiségek azonban, akik Franciaországnak ebbe a lépésébe be vannak avatva, azt a benyomást nyerték, hogy a *Szentszék és a francia kormány képviselője között, aki különben is minden felhatalmazással el van látva, elvi megegyezés jött létre a katolikus egyház franciaországi helyzetéről.* Az egyezményt legközelebb részleteiben is kidolgozzák.

T.

Briand nem tárgyalt Rómában

Páris, május 23.

Olasz lapokban az a hir terjedt el, hogy *Briand* francia külügyminiszter a mult héten inkognitóban Rómában járt, ahol Franciaország és a Vatikán diplomáciai viszonya ügyében *Gasparri* bíborossal tárgyalt. *A Havas-Iroda ezt a hirt teljesen alaptalannak mondja.* *iroda ezt a hirt teljesen alaptalannak mondja.*

Junius 5-től eggyel több gyorsvonat közlekedik naponta Bécsbe

A MÁV. balatoni gyorsvonata is megindul junius 5-én

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

A Máv. vonalain *junius 5-én lép életbe a nyári menetrend.* A nyári menetrend egyik érdekes ujitása az, hogy a budapest—győr—hegyeshalom—bécsi vonalon *a jelenlegi négy gyorsvonatpár helyett öt gyorsvonatpár közlekedik junius 5-től.* Az első gyorsvonat a keleti pályaudvarról reggel 7 órakor indul és 11 óra 55 perckor érkezik Bécsbe, közvetlen *budapest—párisi I. és II. osztályu kocsival, Salzburgon, Innsbruckon, Zürichen* és *Baselen* át. Zürichbe másnap reggel 7 óra 20 perckor, *Párisba pedig másnap délután 5 óra 20 perckor érkezik.* Ellenkező irányban *Párisból* reggel 9 órakor indul a vonat, *Zürichbe* ér este 8 óra 25 perckor, *Bécs Ostbahnhofra* másnap délután 4 óra 45 perckor, Budapest keleti pályaudvarra pedig este 9 óra 55 perckor. Ennek a gyorsvonatnak *közvetlen párisi kocsija érinti Bécs Westbahnhofot is.* Ott előnyös csatlakozása lesz *Bad Aussee és Bad Ischl felé*, továbbá *Passaun át Németország, Nürnberg és Majna-Frankfurt felé* és az ellenkező irányban is. Azonkivül ez a vonat viszi Budapest és Győr között a *szombathely—gráci vonatrészt*, amelyen a belföldi utasok is helyet foglalhatnak.

A *második bécsi gyorsvonat* délelőtt 9-kor indul a keleti pályaudvarról és délután 2 óra 20 perckor érkezik Bécsbe. Ellenkező irányban Bécs Ostbahnhofról délután 2-kor indul és Budapest keleti pályaudvarra érkezik este 7 óra 15 perckor. A *harmadik gyorsvonat* Budapest keleti pályaudvarról délben 1 órakor indul és délután 5 óra 55 perckor érkezik Bécs Ostbahnhofra. Ennek a vonatnak *közvetlen budapest—genfi I. és II. osztályu kocsija van, Selzthal, Innsbruck, Buchs és Zürichen át.* Innsbruckba másnap reggel 6 óra 50 perckor ér, Zürichbe délután 2-kor, *Genfbe* pedig 9 óra 8 perckor este. *Ellenkező irányban* Genfből reggel 6 óra 53 perckor indul, Zürichben délután 2 óra 35 perckor van, Innsbruckban este 9 óra 50 perckor. Bécs Ostbahnhofon másnap délelőtt 11 órakor, a Budapest keleti pályaudvaron pedig délután 4 óra 5 perckor. Ennek a gyorsvonatnak Budapest keleti pályaudvaron *közvetlen gyorsvonati csatlakozása van Arad, Brassó, Bukarest felől és felé.* Azonkivül ugyancsak a genfi irányból érkező gyorsvonat viszi *Bécsből Budapestre a Salzburgon át közlekedő münchen—budapesti I—III. osztályu közvetlen kocsit*, amely Münchenből este 7 óra 40 perckor indul.

A *negyedik gyorsvonat* Budapest keleti pályaudvarról délután 3 óra 35 perckor indul Bécsbe és a bécsi Ostbahnhofra érkezik este 9 órakor. Visszafelé Bécs Ostbahnhofról reggel 7 óra 50 perckor indul és Budapest keleti pályaudvarra délután 1 óra 15 perckor érkezik. Budapest és Győr között ez a vonat viszi a budapest—szombathelyi vonatrészt is, azonkivül továbbitja a budapest—müncheni I—III. osztályu közvetlen kocsit is, amely Münchenbe másnap délelőtt 10 óra 10 perckor érkezik. Az *ötödik gyorsvonat* Budapest keleti pályaudvarról éjjel 11 óra 20 perckor indul és reggel 6 óra 20 perckor érkezik a bécsi Ostbahnhofra. Ellenkező irányban a bécsi Ostbahnhofról éjjel 23 óra 45 perckor indul és reggel 6 óra 20 perckor érkezik Budapest keleti pályaudvarra.

Ez a gyorsvonat továbbitja az *ostende—budapest—bukaresti I. és II. osztályu*, továbbá az *ostende—budapesti III. osztályu közvetlen kocsikat* Köln, Nürnberg, Passau és Bécsen át, továbbá *a bécs—konstantinápolyi I. és II. osztályu közvetlen kocsit, Budapest, Belgrád és Szófián át*, azonkivül *a budapest—génuai I. és II. osztályu közvetlen kocsit Bécs, Semmering, Klagenfurt, Wörti-tó, Tarvisio, Velence és Milánón át*, végül a budapest—bécsi hálókocsi és az Ostende—Budapest, illetve bécs—konstantinápolyi hálókocsikat. Ezen a gyorsvonaton tehát *naponta két hálókocsi áll a közönség rendelkezésére* Budapest és Bécs között. A Budapest keleti pályaudvarra jelenleg 9 óra 30 perckor, az uj menetrend szerint pedig 10 órakor érkező és az onnan jelenleg este 8 órakor, az uj menetrend szerint pedig este 7 óra 40 perckor induló *budapest—komárom—prága—berlini gyorsvonat forgalmát Komáromon tul Györig kiterjesztik.*

A *győr-szombathely-szentgotthárdi* vonalon a budapest-szombathely-gráci gyorsvonat Budapest keleti pudvarról 7 órakor indul Szombathelyre, Grácba pedig délután 4 óra 12 perckor érkezik meg. Eddig ezzel a gyorsvonattal továbbitották a *susák—pozsony—prágai vonatrészt is.* Ez a vonatrész ezentul nem közlekedik. Ellenben Szombathely és Győr között uj gyorsvonatpárt járatnak közvetlen vonatrésszel, egyrészt Budapest, másrészt pedig Susák, illetve Pozsony—Prága felé és felől.

A balatoni vonalon Budapest—Tapolcza—Keszthely között junius 5-től szeptember 8-ig *egy gyorsvonatpár* közlekedik. Budapest keleti pályaudvarról reggel 8 órakor indul, Balatonfüredre érkezik 11 óra 33 perckor, Keszthelyre délután 1 óra 12 perckor. Keszthelyről indul délután 4 óra 20 perckor és Budapestre érkezik este 10 óra 40 perckor. Ezenkivül *éjjeli vonatösszeköttetés* is lesz Budapest és a Balaton között junius 5-től október 15-ig bezáróan Ez a vonat a keleti pályaudvarról éjszaka 11 óra 30 perckor indul és Tapolczára érkezik reggel 8 óra 29 perckor. Ellenkező irányban Tapolczáról este 9 órakor indu lés Budapest—Kelenföldre reggel 6 óra 36 perckor érkezik.

A vasárnapokon és ünnepnapok előtti köznapokon junius 6-tól szeptember 7-ig bezáróan, továbbá vasárnapokon és ünnepnapokon junius 7-től szeptember 8-ig bezáróan junius 28-a és augusztus 15-ike kivételével a budapest-tapolcai vonalon egy-egy személyvonat közlekedik. Végül a nyári kirándulások előmozditása érdekében *Alsóörs és Tapolca között uj személyvonatpárt indítanak*, amelynek *Zalaegerszeg* felé is csatlakozása lesz.

Közvetlen kocsik lesznek még Budapestről I. és II. osztállyal *Budapest és Bród között* és ilyen módon a budapest-eszéki gyorsvonat összeköttetését *Bródon és Sarajevón át Raguzáig kiterjesztik.* Ez lesz a *legrövidebb összeköttetés Budapest és Déldalmácia között.* A budapest-fiumei közvetlen éjjeli gyorsvonatnak Ujdombovárott csatlakozása lesz Pécsen át Mohácsig.

A *budapest-szabadkai* éjjeli személyvonatpártnak *Belgrádon tul Szaloniki és Athén felé is lesz csatlakozása.*

A *budapest-lökösházai* vonalon a nyári menetrend szerint a *bukaresti gyorsvonat* délután 5 órakor indul és Brassóba másnap délelőtt 11 óra 3 perckor. *Bukarestbe pedig délután 4 órakor* érkezik a kelet-európai idő szerint. A Budapest-hidasnémeti vonalon junius 5-től kezdve már reggel 8 óra 10 perckor indul a gyorsvonat Budapestről és szeptemben 15-ig bezáróan *budapest-poprádfelkai I—III. osztályu kocsikat is visz magával.*

A jelenleg a nyugati pályaudvarról éjszaka 10 óra 20 perckor induló *Orient-expressz* az uj menetrend szerint ugyancsak a nyugati pályaudvarról minden *kedden, csütörtökön és szombaton reggel 7 órakor indul. Párisba* ér másnap délelőtt 11 órakor, *Londonba* pedig délután 4 óra 30 perckor.

Budapest és egyes vidéki városok között több vonatnál a már meglévő kocsikon kivül uj közvetlen I., II. és III. osztályu kocsikat állitanak be.

A főváros tantestülete ma megtartott közgyülésén hitet tett a keresztény nemzeti eszme mellett

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

A Budapesti Tanitótestület ma tartotta évi közgyülését a régi képviselőházban. A közgyülést, amelyen a fővárosi tanitók és tanitónők ezrei jelentek meg, *Ölveczky* Pál, a testület elnöke, féltiz órakor nyitotta meg. Megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy az elmult esztendő volt a fővárosi tanszemélyzet legnehezebb esztendeje. Anyagi helyzetén némileg javitott ugyan az összel történt fizetésrendezés, azonban ez a rendezés nem kielégitő. *Nagy elégületlenséget keltett a tanitóság között, hogy a fővárosi tanszemélyzettől elvették a kedvezményes vasuti jegyet, holott ebben a kedvezményben más tisztviselők családjai is részesülnek.* Ugyancsak érthetetlen, hogy a főváros tanszemélyzete nem kap kedvezményes villamosjegyet, pedig annak a városnak alkalmazottai, amelyhez a villamosvasutak is tartoznak. A tanitótestület a maga részéről mindent megtett, hogy ezeket a sérelmeket orvosolják és kapott is olyan igéretet, hogy a lehetőség szerint teljesiteni fogják a főváros tanszemélyzetének kérését. Ennek ellenére — fejezte be az elnök megnyitóbeszédét — *rendületlenül kitartunk a vallásos és a nemzeti szellem mellett, mert szent meggyőződésünk, hogy a jövő nagy Magyarországát csak a vallás, az erkölcs és a nemzeti érzés alapján lehet felépiteni.*

A tetszéssel fogadott elnöki megnyitóbeszéd után *Ekamp* Nándor, a testület titkára, felolvasta a testület mult évi müködését. Rámutatott arra, hogy az utóbbi időben az anyagi nehézségekkel küzködő tanszemélyzet sorait szocialista jelszavakkal akarták megbontani. Béccsel hozakodnak elő, mint ahol a tanszemélyzet anyagi gondok nélkül élhet hivatásának. Ezek a konkolyhintők azonban elfelejtik, hogy Bécs is elvégre annak a keresztényszocialista pártnak köszönheti jobb anyagi helyzetét, *melynek vezére Seipel, a katolikus pap, megmentette Ausztriát az összeomlástól.* Örömmel állapitotta meg, hogy ez az aknamunka kudarcot vallott és a tanitótestület többé nem engedi magát elcsalni a keresztény nemzeti eszme utjáról.

A titkári beszámolás után a számvizsgáló bizottság jelentése következett, majd *Kiss* József inditványt tet, hogy az elemi iskolákban a szeszes italok elleni oktatást intenzivebben müveljék. Az inditvány felett hosszabb vita indult meg, amely után az elnök a közgyülést bezárta. A közgyülés az elnök zárószavai után a Himnusz hangjaival véget ért.

Vihar a parlamentben Szilágyi beszéde miatt

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

A nemzetgyülés mai ülését 11 óra előtt tiz perccel nyitotta meg *Huszár* Károly alelnök. Az elnöki előterjesztések után áttértek a választójogi javaslat folytatólagos vitájára. Az első szónok *Szilágyi* Lajos.

— Közvetlen hatása alatt állok — ugymond — a fővárosi választások eredményének. Megállapithatjuk, hogy akkor, amikor a főváros lakossága itéletet mondott, győzött a haladás és bukott a maradiság. Győzött az a felfogás, hogy a polgárságnak a munkássággal össze kell fognia. Tulnyomó erővel győzött az ellenzék és megbukott a kormány politkája. (Zaj a jobboldalon.)

Kiss Menyhért: Egy milliárdjába került az országnak!

Szabó Sándor: Megint bolondokat beszélnek.

Kiss Menyhért: Ez igaz!

Szabó Sándor: Ez bolond beszéd, demagógia. Hogy lehet azt mondani, *hogy az országnak kerül pénzébe.*

Szilágyi Lajos: A megválasztottak többsége a demokratikus blokk tagjai közé tartozik. Visszaemlékezik a fővárosi törvényjavaslat huzavonájára s a kormánybiztos kinevezésére, amelyet világ csodájának mond.

Kiss Menyhért: Törvényellenes volt!

Szilágyi: Érdekes visszagondolni azokra a visszaélésekre, amelyeket az ajánlásoknál követtek el. A fővárosi választások megmutatták . . .

Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: A főváros nem az állam!

Az elnök ismételten figyelmezteti Kiss Menyhértet, hogy maradjon csendben.

Felkiáltások jobbról: Örül a blokk győzelmének.

Szilágyi Lajos: Ugyanilyen választ fognak kapni a vidéki törvényhatósági választásoknál is.

— Éppen ilyen választ fognak kapni, a vidéki törvényhatósági választásoknál is, ha merészkednek a nemzetre apelálni . . .

F. Szabó Géza: Fogunk merészkedni . . . Bármikor állunk rendelkezésre.

Szilágyi Lajos: Az a szégyenletes kis szám, amit a kormánybiztos pártja kapott, jellemző az önök politikájára. Ami a fővárosnál történt, az rut és sulyosan büntetendő visszaélés volt a kivételes hatalommal. (Nagy zaj jobbról és balról.) Szemérmetlen esküszegés! (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Szilágyi: Közönséges okirathamisitás. (Zaj jobbról.)

Nemes Zoltán (asztalra csapva): Micsoda beszéd ez!

Hegymegi Kiss Pál (magából kikelve): Esküszegés! Majd rámutatunk.

Az elnök a nagy zajban Hegymegit rendreutasitja. (Zaj.)

Szilágyi: Meg akarták hamisitani a főváros akaratának a megnyilvánulását.

A választójog

Szilágyi ezután rátér a választójogi javaslatra. A nemzetgyülést más mulasztások is terhelik. A hadiárvákról szóló törvény is csak javaslat maradt, a földreform végrehajtását is elhalasztották. Az egységes pártot terheli a felelősség ezekért a mulasztásokért, mert a kormányt nem ösztönözte megfelelő munkára. *Az ellenzéknek a kritikai álláspont betartása a kötelessége.* A nemzetgyülés 1922-ben több napon át tárgyalta a választójogi javaslatot. A törvény helyett választójogi rendelettel választottak. A többség álláspontja is az volt akkor, hogy a szavazás titkos legyen, de a kormány ellenkezőleg rendelkezett. A rendelet kétségtelen törvénytelen volt és a kormány a bitorolt hatalmat jogfosztásra használta fel. *Ennek a választásnak az eredménye a mai nemzetgyülés, amely maga is törvénytelen.* Ebben megegyezik az egész ellenzék *Apponyi* Albert gróftól kezdve a legfiatalabb közkatonáig.

(Lapunk zártakor Szilágyi beszél).

A FŐVÁROS LEGSZEBB TERRASZA
Andrássy-ut 25
OPERA ÉTTEREM
Bachmann Művész Kvartett Hangversenyez
Áraink legmérsékeltebbek!!
Halászlét Bucsky Péter vendéglős és szakács és fiai főzik!!
A Vezeklőben
egész olcsó árak

Rendeljen
kiadóhivatalunkban az ingyenes római utazás nyereményszelvényével ellátott
szentévi művészlapokat,
tiz darabonként portóval együtt 34.000 K-ért. Tiz darabon felül portómentesen szállit a kiadóhivatal, Honvéd-utca 10.

A takarékosság módját

a kávé elkészitésénél az okosan számitó házi-asszonyok rég megtalálták, mióta kávéjukhoz a valódi, régóta bevált „FRANCK“ kávépótlékot a „kávedarálóval“ használják

Krivátsy Miklós sikere Párisban

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

Páris, május.

Azok közül a magyar képzőmüvészek közül, akik jelenleg Párisban élnek, kétségkivül *Krivátsy* Miklós az egyik legeredetibb és legtöbbet igérő tehetség. A fiatal szobrász alig egy éve érkezett a francia fővárosba, de máris széles körökben magára vonta a figyelmet s uj célkitüzései elsősorban maguk a müvészek és müértők érdeklődését keltették fel. A *Revue Moderne* cimü előkelő müvészeti folyóirat legujabb számában C. *Hesset*, az ismert nevü esztétikus, külön cikkben foglalkozik Krivátsyval s megállapitásait a müvész legujabb négy alkotásának reprodukciójával támasztja alá. *Hesset* abból az alkalomból irta meg cikkét, hogy Krivátsy eddigi munkájának bemutatására kiállitást rendezett müteremében. Kiállitásának akkora sikere volt, hogy most állandósitani kellett és Páris látnivalói sorába is felvették.

Krivátsy Miklós.

— Fölöttébb érdekes — számol be látogatásáról a cikkiró — megfigyelni ennek a fiatal magyar szobrásznak fejlődését. Amig a futurista mozgalom legszertelenebb vezérei takarodót fujnak és csaknem visszatérnek a realizmushoz, Krivátsy Miklós igen rövid pályafutása során éppen az ellenkező ivet tette meg, amennyiben az igazságra és eleganciára törekvő klasszikus vonalak tisztaságából indult ki és elérkezett egy kizáróan szubjektiv lényegü, sokkalta nagyobb vonalu müvészethez, amelynek az eszme és csakis az eszme kifejezése a célja.

— Meg fogják-e érteni? Nem tudom, mert hatalmas tömegü, nem képzelt formáju alkotásai az első pillanatra meglepetést váltanak ki. Csak beható vizsgálat után hatolhatunk be a müvész gondolatvilágába, amikor azután nem akadhat valóban érzékeny szellem, akit le ne nyügözne egyes müveinek varázsa.

—Krivátsy kiállitása olyan impozáns, hogy szó nélkül nem lehet elsiklani fölötte. Ami legelőször megkapja a látogatót, az a legtöbb szoboralkotás kolosszális tömege, továbbá a nagy körvonalak bősége, amelyek szépen ivelnek, olykor valóságos eleganciát mutatnak. Legujabb munkái közül különösen a következők méltók a figyelemre: *Az ismeretlen*, — hatalmas női mellszobor, aránytalanul tulozva, amivel Krivátsy az emberi lélek tuláradó voltát akarta kifejezni: *A tenger* — igen szép fekvő szobor, amely valóban visszatükrözi a habok hullámzó mozgását; *A mese*, az *Árnyék*, *Naivitás*, *A hullám*, *Az erő* és a *Felhők*, amely utóbbi egy álomlátomást rögzit meg: a ködbevesző körvonalak tömegében imbolygó női sziluett emelkedik fel.

— Krivátsy Miklós — vonja le Hesset a végső következtetést — *hihetetlen munkabiró tehetség*, aki egy pillanatig sem pihen. Minden müve az első meglátás ihlettségéből születik s a lelkében élő képet a sugallat hevében pár óra alatt kivési. Eddigi eredményei máris érdekesek, de *főképpen igérnek*.

A folyóirat fényképreprodukcióban hozza Krivátsy négy munkáját: *A bálvány*, *Az igazság*, *A nyugalom* és az *Az ős* cimü szimbolikus szobrokat, amelyek közül különösen *Az ős* és *Az igazság* váltja ki tetszésünket.

Magyar Kultura

Az öntudatos magyar katolikusnak nélkülözhetetlen szellemi tápláléka

Megjelenik havonta

Előfizetési ára negyedévre 35.000 korona

Feltünően nagy kedvezmény!

Magyar Kultura az Uj Nemzedékkel havi .... 45.000 K

Megrendelhető a Központi Sajtóvállalatnál Budapest. V. kerület, Honvéd-utca 10. szám

Az uj szinházi törvény előkészitését Petry Pál államtitkárra bizta a kormány

A törvényszék Csathó Kálmánt nevezte ki az Unió vagyonfelügyelőjévé

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

Az Unió válságának legnevezetesebb eseménye, hogy a törvényszék *Csathó* Kálmánt, a kiváló irót és a *Nemzeti Szinház* volt főrendezőjét nevezte ki az *Unió négy szinházának vagyonfelügyelőjévé.* A törvényszék nem választhatott volna népszerübb, a bonyolult szinházi ügyekben tájékozottabb szakembert, mint Csathót, akinek vállalkozását nagy rokonszenvvel fogadták Thalia országában. *Molnár* Dezső dr., a Szinészszövetség igazgatója, aki napokig első jelölt volt a vagyonfelügyelő nehéz feladatára, *személyesen kérte fel a törvényszéket, hogy kinevezésétől tekintsen el, miután a Szinészszövetségben viselt állását bizonyos mértékben inkompatibilisnek tartja a vagyonfelügyelőséggel szemben.* Molnár Dezső visszalépésével került előtérbe Csathó Kálmán kipróbált egyénisége.

Felkerestük

Csathó Kálmánt,

aki ezeket mondta munkatársunknak:

— Feladatom, hogy az *Unió hitelezőinek érdekeit szolgáljam*, az Unió vagyonát számon tartsam és lehetőleg *szaporitsam jövedelmét*. Véleményem szerint *a szinház legelsőrangu hitelezői maguk a szinészek*. A konzorciumot mindenben támogatni kivánom, feladatom az is, hogy a jövedelemből származó *osztalék arányait megállapitsam*.

— Az Unió *leépitésében, négyfelé osztásában* az az álláspontom, hogy a *hitelezők érdekeinek megsértése nélkül lehet csak keresztülvinni*. Faludiéknak, akik ez idő szerint még tulajdonosai az Unió szinházainak, természetesen *megmarad beleszólási joguk*.

— A szinházak müvészi vezetésébe, a müsor megállapitásába nincs beleszólásom, ez a rész a konzorcium vezetőségére van bizva. Hogy végleges elhatározásomról nyilatkozhassak, ahhoz elsősorban arra van szükségem, hogy az *Unió belső ügyeit, tartozásainak mértékét közelebbről megismerhessem*. Eddig csak az ujságokból értesültem különböző adatokról, amelyeket lelkiismeretesen felül kell vizsgálnom.

— Az Unió konzorciuma a mai napon *80 millió koronát oszt ki a négy szinház tagjai között*, akik rendkivül sulyos viszonyaik között türelemmel, megadással várják a jobb napokat. *A konzorcium jövőjét nem tartom reménytelennek*, de ebben az órában még nem dőlt el véglegesen, hogy január végéig megtarthatja-e a konzorcium a négy szinház vezetését.

A konzorcium részéről

Molnár Dezső,

a *Szinészszövetség* igazgatója, ezeket közölte velünk:

— A *Szinészszövetség Bethlen* István gróf miniszterelnökhöz fordult a létesitendő szinházi törvény kérdésében. A miniszterelnök ur tegnap intézkedett kérésünkben: *Klebelsberg Kunó gróf kultuszminisztert kérte fel a velünk való tárgyalás vezetésére.* A kultuszminiszter pedig *Petry* Pál államtitkárt bizta meg a törvényjavaslat előkészitésével: a szinházi törvény ügyében a Szinészszövetség ezentul *az államtitkárral tárgyal.*

— A törvénytervezet szerint annak a kimondását kérjük, hogy *a szinigazgatáshoz milyen személyi, erkölcsi és anyagi feltételek szükségesek.* Legfőbb kivánságunk, hogy a Szinészszövetség hozzájárulása nélkül *ne adjon ki a kormány szinigazgatói engedélyt.*

Egy született sánta csodálatos gyógyulása a baranyamegyei Mecsekszabolcson

Ábrahám Katalin bányászleány ijedtségében visszanyerte járóképességét

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

Pécs, május 20.

Az elmult napokban különös akta került a pécsi járás főszolgabirája elé. A *mecsekszabolcsi* csendőrőrs arról tett jelentést, hogy *Ábrahám* Katalin 18 éves leányzó, aki a jobb lábára mindeddig béna volt,

mankóit hátrahagyva, vasárnap eltünt nevelő szülei mecsekszabolcsi lakásáról s azóta nyomaveszett.

Az érdekes jelentésre *Feniczy* Pongrác dr., a járás főszolgabirája *Ábrahám* Katalin körözését rendelte el, hiábavaló volt azonban a csendőrség minden fáradozása, a leány nem került elő. Május első vasárnapján aztán *Ábrahám* Katalin váratlanul betoppant szülei mecsekszabolcsi lakására.

A szegény napszámos-emberek megrökönyödve látták, hogy leányuk, aki született nyomorék volt és bal lába merevedése miatt csak mankóval tudott járni, teljesen visszanyerte járóképességét s olyan nyugodtan és természetesen jár, mintha sohasem lett volna bal lábán bénulás.

Ábrahám Katalin ilyentén való megérkezése hihetetlen riadalmat keltett az egész faluban.

A jó mecsekszabolcsiak, akiknek legnagyobb része szegény bányamunkás, nem tudta megmagyarázni *Ábrahám* Katalin csodálatos gyógyulását, egyesek csodát sejtettek, mások az ördög cimboraságával vádolták meg *Ábrahám* Katalint.

Az eseménynek csakhamar hire futott Pécsett is s napokig másról sem beszélt a város, mint *Ábrahám* Katalin csodálatos gyógyulásáról.

A kedélyek lecsillapitására végre a mecsekszabolcsi jegyzőség elhatározta, hogy részletesen kivizsgálja az esetet.

Hogyan történt a csodálatos gyógyulás

Az elmult szombaton megjelent Ábrahámék lakásán *Kocskovit* Jenő, Mecsekszabolcs jegyzője és részletesen kihallgatta a leányt gyógyulása módozataira vonatkozólag.

— Otthon ültem az ágyszélén, — kezdte a vallomást a leány — mankóimat az ágy elé helyeztem. Az alig egyéves öcsém a másik ágyon játszadozott, én meg kötöttem.

Egyszerre rémülten láttam, hogy öcsém gurulni kezd a szoba padozata felé. Ijedelmemben megfeledkeztem róla, hogy sánta vagyok s mankóim nélkül szaladtam kisöcsém megmentésére. Ekkor különös érzés lepett meg. Egyszerre azt vettem észre, hogy már nem vagyok béna, minden nehézség nélkül járni tudok mindkét lábamon.

— *Megrémültem és nem tudtam megállni tovább.* Mentem, mentem ki a faluból. *Somogyon, Vasason, Hosszuhetényen* keresztül Magyaregregyre siettem, *ott a Szentkutnál letérdeltem a Szüzanya képe elé és hálát adtam csodálatos gyógyulásomért.*

„Most már egyedüli vágyam, hogy férjhez mehessek"

A főszolgabirói hivatalban bemutatott jegyzőkönyv után fölkerestem Ábrahám Katalint. Mecsekszabolcs 6 kilóméternyire fekszik Pécstől, bent az árnyas-lombos Mecsek oldalban. Lakói legnagyobb része szegény bányamunkás és földmüves ember, aki még mindig *Ábrahám* Katalin „csodájáról" beszél.

Azonnal meg is mutatják, hol laknak Ábrahámék. Szegényes parasztporta, kint a faluvégén. Ábrahámék lakása. Ábrahám Katalin egyedül van otthon.

— Az édesapámék *schichtbe* vannak a bányán, — mondja. Ábrahám Katalin aztán elismételi előttem azt, amit már a jegyzőnek is jegyzőkönyvbe mondott.

— Mindig vallásos leány voltam, — folytatta azután — s egyedüli kérésem a jó Istenhez az volt, hogy sántaságomból gyógyitson meg.

Íme, most beteljesedett. Végtelen boldog vagyok s egyedüli vágyam már, hogy minél előbb férjhez mehessek.

— Eddig sánta voltam és nem igen néztek felém a legények, de most majd! . . . — és itt felsugárzott Ábrahám Katalin arculata. — Egy kis házunk is van, meg egy kis fődünk, nem vagyok azért olyan egészen szegény leány.

Azután a kemence mellől szénapolyvával telt zacskót emelt ki, ezzel borogatta be a lábát, mert a hosszu gyaloglástól a bokában nagyon megdagadtak.

— Holnap be kell menni Pécsre, addigra talán el fog mulni a daganat a lábamról; *az urak beidéztek, azt mondják, meg akarnak vizsgáltatni az orvosokkal* . . .

Ábrahám Katalin látogatása után fölkerestük

Reiter Kamilló

orvosprofesszort, a pécsi Erzsébet tudományegyetem tanárát, aki a következőkép nyilatkozott *Ábrahám* Katalin gyógyulására vonatkozólag:

— Az esetről én is hallottam, érdekes, *de az orvostudomány szempontjából teljesen megmagyarázható.* Megtörténik, hogy bénaságban szenvedő egyének valami külső befolyás hatása alatt hirtelen meggyógyulnak, megtörtént, hogy aki évek óta béna volt, *elsőnek futott ki az égő házból, azután visszanyerte épségét. Az ilyesmi persze nagyon ritka s alig pár esetet tud följegyezni az orvostudomány.*

Ábrahám Katalin ügyében egyelőre lefolytatják a hivatalos vizsgálatot, azután az ő eltünési aktáját is besorozzák a többi hivatalos iratok közé. Legfeljebb az ideggyógyászok jegyzik fel *Ábrahám* Katalin nevét, akiknek krónikáját ujabb érdekes esettel szaporitotta.

Kisebb mértékben olcsóbbodtak a hadikölcsönkötvények

— Az *Uj Nemzedék* tudósitójától. —

A fixkamatozásu értékpapirok piacán a hét folyamán az irányzatban kisebb visszaesés történt, amit a piacon azzal magyaráznak, hogy spekulációnak az a része, amely az elmult héten arra a hirre, hogy a biztosító intézetek és nyugdijintézetek birtokán lévő hadikölcsönkötvények valorizációjáról beható tárgyalások folynak, nagyobb tételekben kezdett vásárolni hadikölcsön kötvényeket a piacon, most a kötések egy részét realizálja. A legutóbbi hivatalos jegyzés szerint az *5 és fél százalékos második-hetedik kibocsátásu hadikölcsön 100 koronás cimlete* 900, *a negyedik kibocsátásu* 650, *a nyolcadik kibocsátsu* 700, *a hat százalékos első-ötödik kibocsátásu hadikölcsön 100 koronás cimlete* 1350, a *hatodik-hetedik kibocsátásu* pedig 875 *koronát ért.* A magánforgalomban a nosztrifikálatlan járadékcimletek iránt állandóan igen élénk a kereslet, áru azonban alig kerül a piacra.

A *kölcsönkötvények piacán* a kereslet továbbra is élénk, azonban az árfolyamokban a hét folyamán nem történt lényegesebb változás. Tájékoztató árfolyamok a következők: 1897. kibocsátásu fővárosi kölcsönkötvény 10—12.000, 1903-as 9000, 1911-es 160—170.000, 1914-es 250.000, 1916-os 4500, 1918-as 3500, 1920-as sorsolt 1200, sorsolatlan 1500 korona.

A *záloglevelek piacán* a mult heti élénkebb üzleti tevékenység után ujból megcsappant a forgalom. A gyakrabban forgalomba kerülő záloglevelek árfolyama a következő: (Zárójelben a kisorsolatlan záloglevelek árfolyama) *Kereskedelmi Bank* 10.000 (35.000). *Leszámitolóbank* 10.000 (30.000). *Pesti Hazai* 6500 (12.000) *Általános Takarék* 5000 (11.000). *Egyesült Fővárosi* 5000 (15.000). *Jelzálogbank* 7500 (10.000). *Központi Jelzálog* 1500 (2000). *Agrárbank* 3500 (6000). *Földhitelintézet és kisbirtokosok* 3000 (4000) korona.

Brilliánsokat, gyöngyöket, ezüst evőeszközöket, dísztárgyakat és régiségeket 10—40% fagonárral fizetek, ezüst pénzeket legmagasabb tőzsdei árfolyamon veszek. HARTENSTEIN ékszerüzlet, VIII., Rákóczi-ut 9. sz.

Háromszobás elegánsan berendezett, Nyugati pályaudvar közelében levő **utcai lakásom** a nyári idény tartamára bérbeadnám, vagy hugom nyaraltatása fejében vidéki, esetleg külföldi földbirtokos család részére bármely évszakban rendelkezésre bocsájtom. Cim: **Horváth János** r. felügyelő, Mozsár-u. 16., fdsz. Tel. 156-66.

Veszek bélyeggyüjteményeket és régi levelezéseket az 1850. évtől 1880-as évekig. **Löwinger Lipót,** II., Margit-körut 12. szám.

Előkelő belvárosi házban modern háromszobás utcai lakás keresztény családnak átadó. Délután 4—6-ig. Tel.: József 33-39.

Hajvágógép a legjobb minőségű 0-ás és 3-as, 7 m/m. 100 ezer, olcsó piaci áru 50 ezer. Mindenfajta gép és azokhoz vágófésük, rugók, alkatrészek raktáron. Hajvágógépek szakszerü köszörülése 20 ezer, finoman nikkelezése 25 ezer. Borotva »Attila« tokkal, fenővel, pasztával 80 ezer, »Pollár« kés 90 ezer, Jonnson hétcsillagos 120 ezer. Legjobb Léber-kés 120 ezer. Az általunk készitett vagy szállitott müszerekért teljes szavatosságot vállalunk. **Léber Kálmán** borotva- és késárugyára, solingeni, sheffieldi finom acéláru nagybani raktára, müköszörüldéje és nikkelező telepe. Budapest Rákóczi-ut 61. — Telefon J 58-09. — Alap. 1889.

Bérma-ajándékul *alkalmas* **imakönyvek** *nagy választékban kaphatók* *Széchenyi könyvkereskedésben* *Budapest, VIII., Rákóczi-ut 1.*

BUTORHITEL a Malomsoky-gyár eladási vállalatánál **BALÁZS** Henrik-nél, VII., Károly-körut 3 félemelet (az udvarban) **Közalkalmazottaknak** különleges kedvezmények

VASBUTOROK, RÉZBUTOROK, ÁGYBETÉTEK Legolcsóbban szállit: **Prohászka-gyár,** Gróf Zichy Jenő-utca 56

Krivátsy Miklós

Katol.Szemle.1930.II.781-86.l.

MDK

Krivátsy Miklós

A "Gondolat" /1925, Páris/. Repr.

A Mű. 1927. I. 2. sz. 55.l.

Krivátsy Szücs Miklós MDK

A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium Levéltára képzőművészeti vonatkozásu irataineknek repertoriuma 1945.

XIII. 2. számalatt az ő életrajzi adatai is szerepelnek.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945. utáni művészeti életre vonatkozó adatok.

Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l.

236.l.

Krivátsy Miklós

főszerkesztője volt az 1927 májusában megindult ♀ A Mű c. képző és iparművészeti folyóiratnak.

A bevezetésben írja, hogy 3 évet töltött Párizsban.

A Mű. 1927. 1. sz.*

1923–25 ig (?) volt Párizsban

1926 Bpest. töl

* Ebbe a számba a képzőművészeti kritikákat fenti írta.

♀ vívid életű

< Krivácsy Miklós >

< > atélieki állítása Párisban.
Tenszép után repr.

Periszkop 1925.

I. cf. 4 sz.

TANULMÁNY

FARAGÓ ÁRPÁD

~~a „Mü" mok.~~

Krivátsy Miklós, szobrász, marad,

l. 416. old. – Folyt.: 1927. „Mü" cimen

ujszerü (müvészeti) folyóiratot indított Byresten.

Krivátsi Miklós, Bp. I. Fery Oszkár-u. 55.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Krivátsy Miklós

MAGYAR MÜVESZET

1930. 60.

1 Р	1 м
1395 о	500 г
1000 г	3800 о Р
1395	1900

1900 : 1395 = 136 Р
5050
8650
280

Krivácsy Miklós

U. 4071.

Szentes VI. 180.

Krivátsy Miklós

Nobrain

U. 4089.

Szarmata bronzékszer VI. 133

— csiszékszer VI. 133.

— gyöngy VI. 133.

A muzeumok és Könyv-
tárak országos főfel-
ügyelőségének

Budapest

Kriváfsy Miklós szobrász

Kiállitott a párisi világkiállitáson

Remsey: Szecesstió, spirituális műv.

Vigilia 74/1 41. o.

Krivátsy Miklós

Kut 1929. jan-Eiali
3 szobornin.

1925. grüt-Eiali
Pirisban.

Felka h. n. IV. 6.

om, hogy az 1906. évi és illetve előző
lyekről szóló elszámolását a már meg-
s ívek felhasználásával a főfelugye-
rjeszteni annál is inkább szivesked-

Reggeli Magyarság.

1942 február 8 vasárnap

— **Széchenyi-emléktáblát helyez el a főváros a Lloyd-palota falán.** A főváros törvényhatósága gróf Széchenyi István születésének 150 éves évfordulóján, a mult esztendőben elhatározta, hogy művészi kivitelű emléktáblát helyeztet el a Lloyd-palota falán a legnagyobb magyar emlékére. Gróf Széchenyi István ugyanis évekig a Lloyd-palotában lakott. *Szendy* Károly polgármester *Kisfaludy-Stróbl* Miklós szobrászművészt bízta meg a művészi emléktábla terveinek elkészítésével. A Széchenyi-emléktáblát még ebben az évben elhelyezik a Lloyd-palota falán s ünnepélyes külsőségek között avatja fel a főváros.

— **Megint söpörnek Athénben.** Mint *Athénből* jelentik, a polgármester közölte, hogy hála a megszálló hatóságok megértő magatartásának, ismét hozzáfoghatnak a görög főváros tisztántartásához, amely az utóbbi hónapokban erősen elhanyagolódott. Ennek a kérdésnek rendezése pedig már azért is igen fontos, mert a mostani állapotok

Képes Krónika 1928.XII.2

Egy Uj Magyar Szobrász

Vajjon ki akarta a művészetre tenyét dikálni? Helyette ma már annyira megválhatott a kőtelességgel szemben, hogy a kötelesség egyáltalán nem sérti a művészt! a minden beavatkozás nélkül való gyönyörködtetési. Az utóbbi néhány évtized alatt ahhoz szoktunk hozzá, hogy mi kötelezőnek nálunk megtörténő akarjanak a művész felé s ne megtiltsák. — a művészek nem kötelességet vállaltak szemben előfizetőnyek, kötelezettek lenni. Ez időszerűben és legalkalmasabb vizsgálni vele a viszonyt, gyárja nézzük a nem ilyen arra, követni látjuk-e érvényét és gondolatait, vagy nem. Nem magyarázkodik. Néha még talán tanuságnak sem tudja megmagyarázni, miért formálta művét olyan különös arányokra, miért mellőzte vagy kiemelte részleteket, miért akar teljesen más anyagból dolgozni mint... Nemcsak mindet, — dacogni is! Az alkotás ugalma a lázálmok exaltáltságával kezdi s ebben a lázas, legtovábbi lélekállapotban a legmagasabbrendűek igazságok születnek, a cél előtt kábán egy-egy gyönyörű részlet, finom harmóniákat keresni, hirtelen érzésben valósággá válik, amiről addig még csak nem is álmodtunk. Még a művész is csak akkor, utánaér döbbenti az új valóságról. Ő rögtön hozzálátta, mi pedig — sőtét nevetünk és homlokunkat.

Sőt gúnyolódunk. Eleinte mindegyikén, aztán egyre keverebben. Végül nem tetszik nevetünk, nem nem hozzászólunk és amit ma még csak tegnap is gúnyoltuk, ma már kárpitos hangoztatjuk. A művészgyűlöl, mert akkor! Ugyanez áll önnek is, hogy nincs megtörténő is, hogy nincs megtörténő az a mi a közönség szája örökösnek tetszik. Nem lélekzünk régtén, tudomásul vesszük, hogy ezután jönnek a művész tehetségében és erejében kételkedünk, amíg az önnön meggyőződésünk kibontják.

Krivány Miklós nálunk került munkálnak ez a legnagyobb erővel. Meggyőzni akarjuk önnön meggyőződésünk. És inkább afelől érdeklődünk kétségbeesni, vajjon a plasztika törvényei vállalnak szemben is-ért, szigorú és megkövetelhetően egységet képeznek-e, mint ahogy hiszik? Minden bevételét igazolni akar ezúttal egészen új harmóniák tehetségének minden jegyében. Miért kellene az áttételeknek pl. akadálya a naturális igazságszeretet? Vagy még alapvetőbben: a plasztikai ábrázolás tárgyai csak a szemmérhető dolgok lehetnek, a szemlélet határain belül?

Krivány Miklós: Női portré

Krivány Miklós: Női portré

Krivány Miklós: Női portré

lekkel látható szín? Vajjon olyan nagy hiba az, ha a lélekkel látható szín? Vajjon olyan nagy hiba az, ha a lélekkel látható szín? Vajjon olyan nagy hiba az, ha a lél

Krivátsy Sz. Miklós arc-
képe 44.-éves korából.
Anyja 23. Apja 32.-éves
korukban.

K. Örök jelen, Csend,
Gaea, Anyátlanok ci-
mü müvei.

82

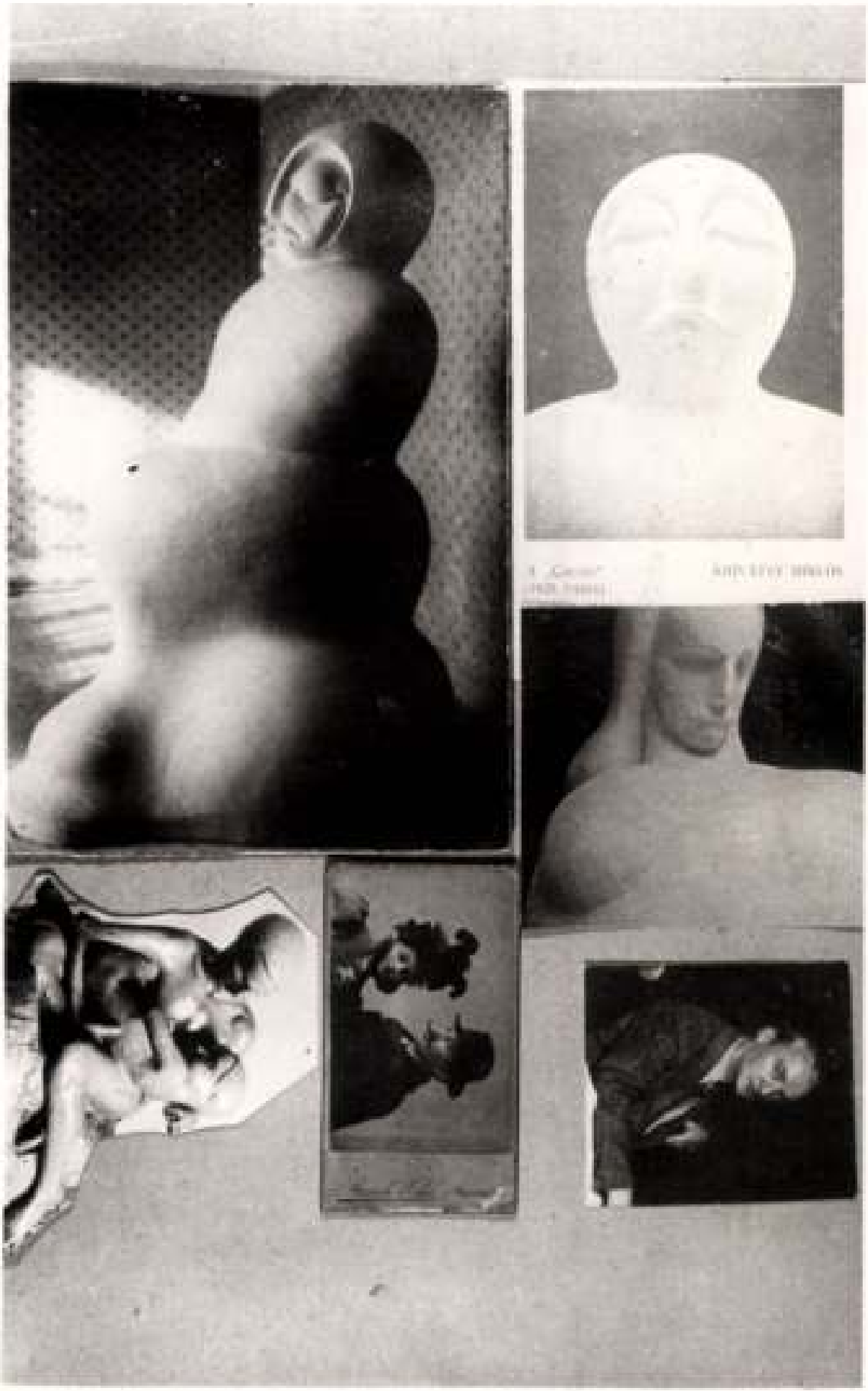

Képes Krónika 1928.XII.2

Kiváló fekete márvány, Barna: Szobrászat, párizsi kiállítás

ast portrét készítjük. Ha sikerül ki, mennyire el tudja találni, ha akarja, a mesterét egyszerű arcvonásait is. A szerencsés lélek- mesterünk valószínű. Tud mindent, ahogyan akar. Klasszikus szellemben, naturalista szellemben, művészkedve, ahogyan el tudja mondani gondolatát. De talán éppen azért, mert a technikán nincsenek már neki nem problémái, tör ki komponistáiban ennek hiánya a keresés után. Csak így értjük meg a változatosságban akarójának mind a keresés kínjától való mentesülésben a hogyan ma még oltás elmélyítésében jutnak el a magas tökéletes kifejezésnek művészi fokozatáig. Ha kaljuk az érlelésnek ezeket a fokait, meg megnyugvással látjuk, hogy a művészi jelenlét lehetőségeinek lelkiállapotaival felelhetünk a maga lelkiállapotai között. Nyugtalan szenvedések "határosztatói formákat kell öltenie életünk elmélyülésének, a rögtönzésig szabadságban való feltevődésnek kell bennünk kovácsolódnia, mert akkor művészetünkből szabadítjuk el az új szépségeket. Formáló hűségnek kell őrizni és az életünkből jövőnket csak addig a határig várjuk tőle, amíg a maga örömét és a munkát egymagában szabadítja.

Kiváltságunk jelenlét sikerrel vitatnak Párizsban. Egyik-másik lapvitája mutatja hangot is rólunk mint az érkező új szellemiségről. A sikerről megfeledkeni a jó megérjük, ha Párizsban, az ellenséges kultúra világában az ő hűségét, tartozó újításait tisztelet fogadják. Párizsi ügyünk nem elkerülhető nagyságáról, hanem belső jövő igaz lüktetéséről a az a város, amely annyira szerette annak ebet nem ismerkedését, annak az élményeket közvetítette nyi meg. Kritikájában minden megvan, ami kell a nagyratörő kibontakozásához. Hite, bátorsága és kultúrája. Ezek az erények hiján érvényesülésükben csalfeleg egészen új korszakot nyitnak a magyar szobrászatban. Ha ellenállástapasztalat nem tárta meg a közönséget sikerre s ha hiába ereje nem hagyja el a lázas munka közben. De nyilvan ezt is úgy hogy mint minden Párizsra él tapasztalat lehetőségeként illem megerősödnek. Ellenanyagi elkerülhetetlenül utáni újra kiegyenlítve jutnak a az önálló hűséget ereje érintő, szükségszerű energiáin elvégzi az új kiválasztás.

Ezzel a gondolattal várjuk Kisfaludy művészi munkáját a világ kiállításán, hogy megbízásunk kellően képviselje. Alt sikerre utat nagy hatást tudjon, annak nem lesz szüksége arra, hogy a világ gátakat is keresztülvigyen. A világnak talán szüksége van az egyénre új emberekre s akkor az egyénre új művészet is születik talán.

Kassáky Lajos

Színházi Rádió

Halló, halló! Itt Kárpy Kelemen a 29-ik utcából. Közvetítjük legújabb színházi híreink bemondását.

*

Kárpy Jenő valamelyik nap beszélgetést rögtönzött Mikszáth Kálmánról. Amikor vége volt, megkérdezte tőle valaki:

— Hogy-hogy? — hívő Kárpy nagy hévvel.

Nyilvánvaló tehetetlen kacsintással a szegény gyermekekért.

*

Ugy Tivadar a minap megbízást kapott, ahol pénzt is rendeltek.

Pesti Napló 1933.XI.18.

sütör-
lakán.
ny és
rnyék-
örnyé-

elett a gyilkossá vált fiú, akinek képe esütörtök óta kiteljesült egy sereg apró mozaikból, mára már össze lehet állítani az eleven hús-vér Zemp-

Szoborportré dr. Zemplén Gézáról, amelyet Krivátzy Miklós szobrászművész mintázott róla 12 évvel ezelőtt

lén Dénest, akit esütörtökön még mindenki idealizálva, elnagyolt, széles vonásokban látott.

Szabadulni . . .

Tanárai azt mondták: *kiváló gyerek.* Biz-

Krivátsy Sz. Miklós egyik társaságalapitásának kiállitásáról. Az irás végén bifálattal szobrászatáról.

A spiritualista művészek kiállítása

[illegible] Jenő, a [illegible] művészek alkotásait [illegible] a mai budapestiek valóságos [illegible] [illegible] [illegible]

PESTI HIRLAP 1925.III.3.

821

Kriesbay Mihály.

A Mihály magyar elmélyítés egyik mélyen párisi kiállítása.

Egy magyar művész párizsi műtermében.

Kriesbay Mihály kiállítása.

Párizs, április. (A Pesti Hirlap tudósítójától.) A hagyományok Párizsa megőrizte az képzőművészet minden becsületes és hűségesen vendégszeretetét, amelyben egy-egy fiatal magyar művészpályatársnak, Kriesbay Mihálynak párizsi kiállításával. Az elismerés elsősorban hozzá jön a magyar festés kritikus a magyar művészet előtt és az idegen, ha ez a művészpályázó egy-kétszer vagy mindig kritikus egy fiatal, hogy lassúságában is hol rossz ez a művészet, hogy mikor van hajlás egyáltalán ez az út, amelyet a művész, a fiatal ember kell elindítson, vagy talán Kriesbay Mihály művészetében, akiben egy magyar művészet talán először jelentkezik itt ez, hogy erős, megelégedés fog előtte mindenkit, aki Párizsban van Kriesbay kiállításának megtekintésére jön Párizsba. A fiatalok magyar művészei is az igazi művészetnek fog itt találkozni. Párizsnak előbb a kis műtermei, a rue Jacques-Dro 5. szám alatta. Egy lépcsőn mindenki felkeresni nehéz is, sőtben annyi is, annyi sok, annyi találkozás van, hogy volt kezdve, az idegenek kárára elgáld, de sokat nem ismerik. Többnyire megvárhat az ajtónál várni. Kriesbay Mihály magyarázta, mit tud mutatni — az elmúlt. Nem egészen így képzeli el hanem azután. Nagy ajtó jelent az az angol, amelyet nyugodtan elmúlnak, amelyet belül ékesszólnak, az ugyanis, a lépcsőn nélkülöz mindenkit, de mindig, de mindig ismerik az ajtó ki- és be nagy örömmel, — ezt talán csak az tudja valóban megérteni, aki maga is épít, alapít, szervezni az életét kezdve. Ez Kriesbay Mihály, az a művész, akinek kiállítását megnyitotta Párizsban. Ez Párizs falai között nagyszerűvé vált. Nagyon sok, talán nem is sok ugyébe a nagyságnak közt, mint a mélyi magában, elkülönítve, találkozva és időmentében való találkozás által. De nem, nem valaki volt mellette. Egy asszony is, jótét. Saját hibája. Ő dolgozott érte, küzdött, szép a lemondást szeretett, amely a fia kiállításán a az az asszony, amelyből le mindennap valamelyik, hogy annak az életből vajon, mely egy élvezet, nélkülöz életek lásd, hogy a formát élőt gondolatok mélyi helyen kerülnek.

Így mélyet mai Kriesbay Mihály magyar művészetének párizsi kiállítása. Ismerőssé vagyon, Ujszerű, modern művészetet. Lassúja szemek, szélmozgások vonalának hajlása, lebetne fölfedezni rajtuk. De szenvedélyekben, szenvedélyekben is lassúszerűek. Ha egyes vonalaiban ez is hatásos a kiállítás azon hiányos nyugalmasság, az emlék a Kriesbay jele, de összességében mégis az benyomásunk, a hangsúlyozást. A kompozíciókban még magyarázni valók a tömegben mélyebb egy-egy jelenetben vannak, hiányos Kriesbay párizsiasi összeállítás, alig találhat érvel rendet, a közönsége sőre elvesz. Úgy tetszik, hogy elvesz, mert a művészet kiállítása, mi Kriesbay, hogy egyszerűségek teljes kiszámításával, alkotásra mind meg szerint a portrékat, amelyek az i emlékben is már közvetve mind mélyi hatásuk. A mese művészet, hogy mindig kiváló. Az és mindegyikről is tudnak, a mennyi hangsúlyozással. A mese a mely és a jövő egyébként, Párizsnak előbben kiállításával, Az igazság, A lélek, A gyönyör mindenségével a mélyi művészet mélyének magyarok reprezentálói. Mindig, amelyek mélyi kiállításának a mélyen. Mélyi kiállítás egy mindig mélyi mélyi mélyi

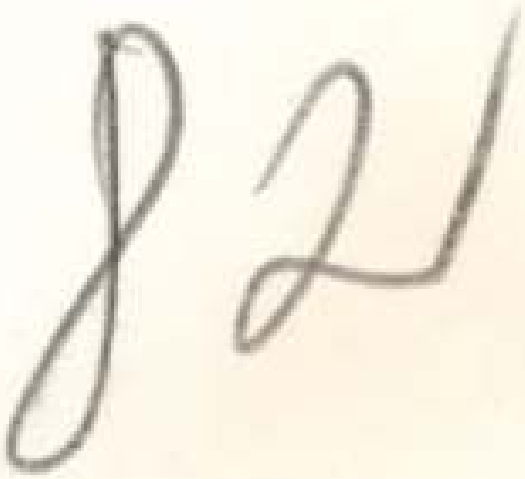

3280.

V: Kopf der Schriftstellerin Renée Erdös, nach links, barhaupt, unten ihr Autogramm, oben: 1898—1928.

Dm. 445×320, gegossene einseitige rechteckige Plakette, die obere Seite etwas abgerundet, Bronze.

3281.

V: Gleich der Vorigen, jedoch

Dm. 76×55, geprägte einseitige rechteckige, oben bogenförmige Plakette, Bronze. Es wurden auch gepresste Exemplare hergestellt. Samml. Procopius.

3282.

V: Männliches Profil, glattrasirt, nach links, barhaupt.

Dm. 250×230, gegossene einseitige rechteckige Plakette, Bronze, Paris.

3283.

V: Weiblicher Kopf nach vorne, barhaupt.

400×300, Stein. Berlin.

3284.

V: Männlicher Kopf in ¾ Profil nach rechts, barhaupt.

Dm. 250×230, Stein. Berlin.

3285.

V: Männlicher Kopf nach rechts, barhaupt.

Dm. 250×230, Stein. Berlin.

162. ZOLTÁN KOVÁCS

Näheres konnte nicht festgestellt werden.

3277.

V: Selbstporträt des Künstlers, nach rechts, barhaupt. Links von unten nach aufwärts: KOVÁCS ZOLTÁN -

Dm. 100 × 100, gegossene einseitige viereckige Plakette. Bronze. Sammil. Gáty.

163. MIKLÓS KRIVÁTSY

Geboren am 13. Januar 1898 in Kassa (seit der tschechischen Annexion Kosice benannt), studierte Medicin und fühlte sich durch das Studium der Anatomie zu der Bildhauerei hingezogen. Um sich darin auszubilden, lernte er Bildhauerei bei Alajos von Strobl und bei Ferenc Sidló, um sich 1923 nach Paris zu begeben, wo er alsbald im Salon des Indépendants eine Ausstellung seiner Werke veranstaltete, die durch seine neue Richtung der symbolischen, oder spirituellen Bildhauerei Aufsehen erregte. Nach einem einjährigen Aufenthalte in Berlin, wo K. wie in Paris die hervorragendsten Bildhauer studierte, kehrte K. 1929 nach Budapest zurück, wo er sich der neuen Richtung seiner Monumentalplastik widmet und Plaketten nur ausnahmsweise verfertigt.

3278.

V: Kopf des Prelaten Mészáros, nach vorne, barhaupt.

Dm. 350 × 250, gegossene einseitige rechteckige Plakette. Bronze, 2 Ex. Galvano, 2 Ex.

3279.

V: Kopf des Professors und Arztes [illegible] v. Jendrassik nach rechts, barhaupt.

Dm. 250 × 230, Marmor, einseitig, oval. 1 Ex.

ESTI KURIR 1926.VI.2.

úriember, mert hat illania cseh vízumért

elnökhöz — Egy öszszakállú aryknak nézett

ven szónoklatot intézett, aztán pedig átadta a kérvényt.

Csakhamar megállapították, hogy a szónokló férfin, aki *már hat napja* várakozik *vízumra, idegbaj tört ki.* Ezt családtagjai is észrevették, mert kis idő multva megjelentek az útlevélosztály előtt és

a kissé botrányos és hangos esetet nak csak nehezen tudtak végetvetni.

Kitűnt, hogy a beteg ember *Vallá Károly, akinek dolgozóig rokonai Inkunk Lipótvárosban, ahol lakik.* Valakinek sürgős családi ügyben kellett volna a felvidékre utaznia. Napokig járt az útlevélosztályhoz, végnap azután letört és

panaszos kérvényt írt Masaryk elnökhöz, s ezt a kérvényt adta át az öszszakállú úrnak.

ezt Masarykmak nézett. Valkót rendőri segédlettel betegszállító autón vitték el a Kun utcából.

ORT

ov Budapesten

vasárnapi játékanyagából kellett egy kombinált csapatot összeállítani, amelynek összeállítása a következő mondható. A magyar csapatot a következőképen állították össze:

Braun—Szeffka, Fogl III.—Nadler, Müller, Blum—Leitner, Molnár, Vargha, Sándor Jenny.

Ez a csapat bizonyos játékerőt képviselt, hiszen egy-két játékos kivételével már mind képviselték a magyar színeket is. A legnagyobb érdeklődéssel *Braun* szereplését várták, a volt bécsi válogatott játékos több mint egy éve nem szerepelt budapesti pályán és játszott 11-dyel ben az UTE részére igazolható. A három érdekelt egyesület közösen intézett kérést az MTKE intézőbizottságához, hogy adjon játékengedélyt kivételképen a nemzetközi mérkőzésre. Értesülésünk szerint az intézőbizottság tekintettel a nemzeti ügyre, *megadja az engedélyt*

MŰVÉSZET

(—) **Kriváty Miklós sikere Párisban.** A „Salon des Independants" most rendezett tárlatán Kriváty Miklós magyar szobrász két művel szerepel, a „Csend" és a „Bálvány" című szobrával. Mind a két műve általános sikert aratott. A francia kritika és az illusztrált művészeti lapok hosszabban foglalkoznak Kriváty

KRIVÁTSY MIKLÓS „Bálvány" című szobra

művével. Az egyik ezt írja: El kell mennünk, megnézni a Salon des Independants-ba beküldött két művét, a „Csend"-et és a „Bálvány"-t. Nagyon egyéni és rendkívül eredeti két szobor, amelyekből a ritmus gazdagsága, valamint egészen meglepő harmóniák megérzése árad." Azt is írják Kriváty-ról, hogy: .... főként a kifejezés hatalma az, amely uralkodó karakterisztikuma műveinek és bármennyi lehessen is véleményt az eszközeiről, melyekkel ezt eléri, a figuráiból áradó, meglepően erős lebilincsel." A művész nemsokára itthon is meg fog jelenni a közönség előtt.

GYŐR

és vidékének legelterjedtebb napilapja

AZ EST 1929.I.23.

Megfelelő nagyitóval olvasható.

d az állami beruházások terén

...ngazdaság térfoglalása elkerülhetetlen

„Szeretném márványba faragni a mai kor gondolatait" mondja Krivátsy Miklós, a fiatal magyar szobrász

KRIVÁTSY MIKLÓS: TERFI-ART

KRIVÁTSY MIKLÓS: A TRÍTÓ

A Forsyte Saga befejező kötete megjelent

A nemzeti kisebbségek panaszait is tárgyalni fogja a népszövetségi ligák madridi kongresszusa

Kétszáz hordó lépor felrobbant a buenos-airesi kikötőben

Stauffer

Beaux-Arts

L'Exposition du sculpteur Nicolas Krivatsy

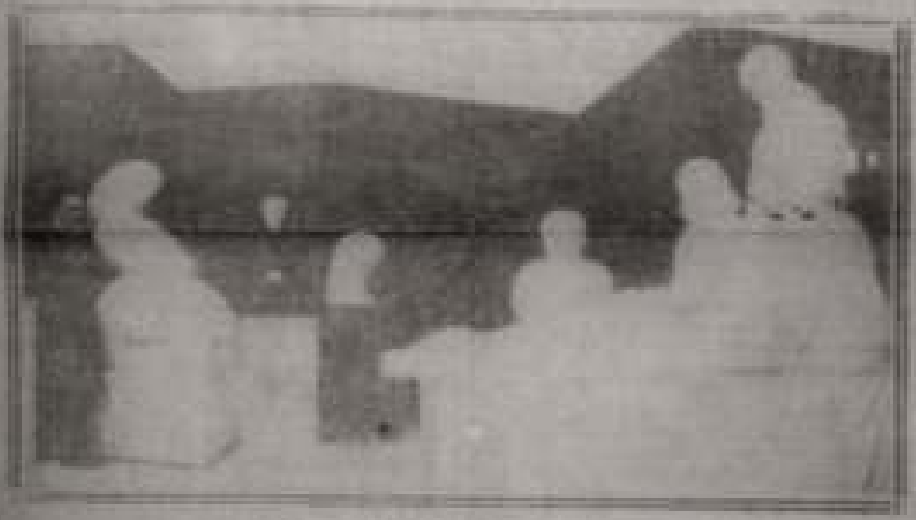

L'atelier du sculpteur Nicolas Krivatsy

COMOEDIA 1925.III.28.

A francia eredeti nehezen olvasható. A kép jobboldalán a magyar VILÁG 1925.III.28.-i azonos szövegü cikke.

du sculpteur Nicolas Krivatsky

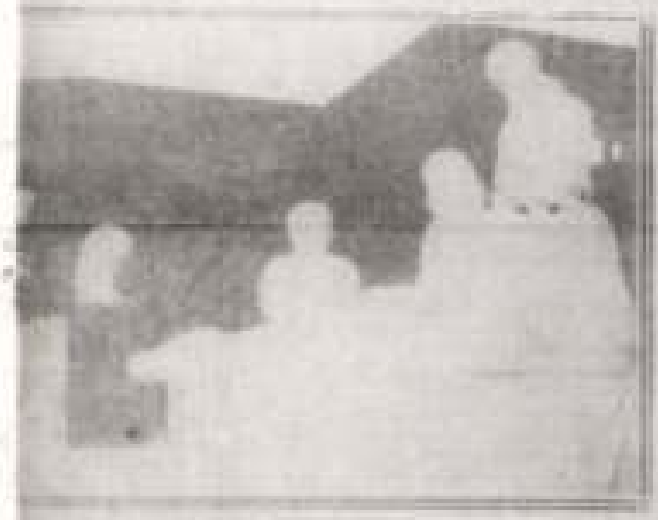

Krivátsy Miklós szobrász párizsi kiállítása

A rue Auguste Vitu szűkös kiszobb van Párizs központjában, mint sok a többiek közül. De a Place du Châtelet közelsége, pár perc sétára fekvése vagyunk az oldalnak a Pont Miraboau. A szobák fölé egyenlő, sok új lapról, vadonatúj állapotú a Műcsarnok szintje. Ez egy sor kalandos élmények árnyékában, a komplexus ügyi kalandok, amelyek kis világításokban párizsiak szerencsével és szokatlan egyszerűséggel. Ezért egy sor, amely jelzése arról, hogy ezen a kis utcában változnak.

Egyszer közülem, az ötvenes évekből egyik a rue Auguste Vitu, melynek a szám kapcsolatban plakát látható. Krivátsy Miklós szobrász kiállítása. Az utcán az új hónap kis ablakában, napfényes időszakot mutat. Ami ott látható, az egy igazán finom szín és lélek kivitelezése, mely elmélyülésében határozottan. Belső kiállításának darab, akárha meg nélkül. A falat nálunk pontot egy ez által kétoldu dísze a szobrászművészek egész sorozatát. Mindössze 27 mű és annak hallatára elég az a kiadványtáblázat, hogy ezeket mindenki érdekli. Kik ott kiadók, akár más végül. Krivátsy szobrai megmutatja, hogy mit az alkotó, mert szeret az elhelyezés a természetből közvetlenül kapcsolt műveik szinte. Nagyon jól tudja a művész, hogy hajlandó műveit mindig szeretni is kommentálja, melyek szobor megtalálják, a kapcsolatot kezdve egészen a kevésbbé elgondolt megvalósító fogantyúig — a fejtől — és aláig, mintegy a témának szerint elmagyarázva hogy magát életre-halálig elvégzi az összeállítása. Az ő új szobrászkor kényszerítette.

Krivátsy kívül, gyermekkel kezdődik minden az utolsónapok kiadók, és egész lépje nem be kellene lépni és vad szeretnivel. Csalódottan lesz ez a szerelem. Összegét épít és emlékül is. — A két szemet, kik teljes elmélkedő gondolatik és minden tekintetünket sugárzóra emeli — mondottuk — és el is kiadók, hogy szobrája végén, milyen az szeretet vele kiadásában, az egészet tárva, szobrászban, épített, szobrába, hatalmas egységesítésben, melyeket meg akart elmondani előtt, mik magukban hordt nyelv, fókuszban, megmaradásban gondolat tárva. Láttuna látnikat, kezében figurálisan tömött mik kiadását érezték, melyeknek nem kiadásában nem a művész. A vonalak jelzik, s a Dürerét hasonlítja nem mindig kiegyenlítő. de nem hagyja azokat a kiadásra kényelmet, mikre összetett kell, hogy az egész megkívánnunk egy szobor hatásos, erőhatásos első, ki a kiadásokban gyűlnek mutat a szobrászkiadásokat fűz rá. szépségében megfelelő szőrei, mint a fülünk, a Gondolat, az Igazság, a Lélek, a Calvé — és ez nélkülözi szemmel nem kényszerít, mint a Mint szoborjában.

Ezek a szobrászok az épületet megnyitották. Ez lehet, mélyet a mai szobrászatról kimutatni kell, hogy eljusson az is kezdőnek szerény megtalált helyre. — az épületben kiegészítésként, hogy elmélyítsék építészetileg az ehez rokonkiadásokhoz kiállítóra tanulni.

Magukban élni művek, melyek megfelelnek, hogy érzik a rue Auguste Vitu, kiszeretnék, hogy ők megtalálnak a kiadásra kis szobrászat szívesen mélyet kiadni.

Párizs, május 28.

Andor Weiner

Népszava 1926.VI.6.

A hasáb baloldala kissé hiányos, ezért ugyanebből két példány. A másik viszont csak erős nagyitóval olvasható.

108

[illegible] magyar lehetség nagy sikere Párisban.

[illegible]

A polgári demokrácia

[illegible]

Vidéki lapkezelőink és árusítóink figyelmébe!

[illegible]

„Hív a Duna."

[illegible]

REVUE DU VRAI ET DU BEAU

1925. IV. 25.

Megfelelő nagyitóval olvasható.

Le Sculpteur Nicolas Krivatzy

C'est dans son paisible et clair atelier de la rue Auguste-Vitu que le sculpteur Nicolas Krivatzy préside actuellement, et jusqu'au 15 mai, à la très intéressante exposition de ses œuvres.

Elles sont là, emplissant l'espace de leur blancheur immaculée, et l'on sent confondu de surprise et d'admiration en comprenant que ce monde de statues et d'ébauches représente l'effort de moins d'une année. Ce formidable labeur trouve leur davantage encore, par son importance technique.

L'impression est d'autant plus saisissante que l'auteur est âgé de vingt-sept ans seulement. Alors que ce premier s'éveille aucune méfiance, Nicolas Krivatzy exposa la totalité de ses travaux, depuis les copies exactes de la nature, qui révèlent un premier essai, jusqu'aux œuvres dernières, dans lesquelles il ne se donne [illegible] l'intuition d'une inspiration, quelquefois échevelée, mais toujours intéressante.

Nicolas Krivatzy abandonne souvent, en effet, la chaîne classique pour des voies inconnues qu'il pourrait à bonne enquête. Il le conduisent [illegible] à quelque [illegible]

[illegible]

[illegible] inégalités techniques s'y rencontrent, ces imperfections sont dues, pour beaucoup, à la fête hâtive d'un tempérament [illegible], soucieux de se réaliser, sans voir suffisamment compte du temps.

Mais il lui sera loisible de reprendre, à l'avenir, et une à une ces figures, dont quelques-unes, telles que : *l'Idole*, *la Pensée*, *la Vérité*, *l'Ami*, *la Silence*, *la Crainte*, etc., sont à la fois d'une expressivité intense et [illegible]

[illegible]

[illegible] mode, [illegible], mais qui ne manque pas d'un certain charme.

L'artiste [illegible] de ces équipées épuisé, à bout de forces, anciens. Petit de taille, mince et d'apparence fielle, sa propreté ne [illegible] pas de se mettre avec la matière, de la [illegible], de la dompter. C'est alors un Hercule d'énergie et de volonté.

Plaisant la terre, échelonnant ses figures, [illegible] et [illegible] des masses pour un édifice d'autres [illegible] à sa conception et à son [illegible], Nicolas Krivatzy [illegible] un [illegible] qui l'anime, la [illegible] et le [illegible]. Il y a [illegible] de la Pelleterie dans la manière de l'éclate.

Si ses œuvres ne [illegible] pas [illegible] aux plus [illegible] l'harmonie des lignes et de la

[illegible]

Könyvek, színházjegyek
Pfeifer Ferdinánd (Andrássy-úti könyv-kereskedésében Kossuth Lajos-utca 6. szám

Nem is panaszkodom a hiúz hátsó kerekén élelmének jövőnk rovására.

Mészáros József ma még ismeretlen név, de kiállítja nemsokára összegyűl egy kilátás vele a szeptemberi és nagy nem lesz ilyen ismeretlen.

Krivátsy Miklós szobrászata

A mai pesszimista időkben, midőn az emberi elpusztulás ellen, vallással, tudással, művészettel hat a szellemnek minden erőkben megnyilatkozása. Ezen megnyilatkozások közül európai viszonylatban is a legjobbak közé számítják Krivátsy Miklós művészetét, melynek nemcsak pesszimistikus érzésvilága, hanem formai eredményei is megfelelően hatékonyak ott a megértést, mellyel a művészeti és napisajtó egy része, mint Franciaországban fogadta az új irányt.

De nemcsak új képzőművészeti irány Krivátsy Miklós művészete, hanem egyben új életfilozófia és világszemlélet is. A művésznek a rideg pozitivizmus és epigonteremelőtől kiemelkedő grandiózus absztrakciói konfliktusteljesen jelennek meg elképzeléseiről, melyeket ihlasem az anyagszerűségnek mesterségbeli követelményei irányítanak, hanem a dantei vízió földeretlen spiritualitásával és egy St. Augustinus rajongó primitivizmusával egyszerűsíti par vonalai és par felületei élet és halál problémáit. Ez a sajátságos, nagyvonalú és szinte szuggerált művészet, melyet most Paris „krivátsyzmus" névvel illetett, a magyar új szobrászati fantáziumának egyik legérdekesebb és legértékesebb jelenségje.

Még jól emlékszünk, hogy Krivátsy Miklósnak mily vezető szerepe volt a „Független Művészek Társaságának" alapításában és hogy ő lett annak a művészetcsoportnak az első elnöke. A művészi szabadságnak valóban szigha van nála felkenődő és rajongó lelkes, ki még formai kötöttséget is kelyünek érzi és nem az ügyes formalizmus kultuszát tartja a művészet feladatának, hanem a lélek megnyilatkozását. Krivátsy az összhangot keresi természet és ember, szellem és végtelenség között.

Azért lépett ki a „Független Művészek Társaságában" vezető elnöki tisztjéről és tevékenykedett a Spirituális Művészek Társasága megalakításánál, melynek jelenleg vezérfigyje, mivel felismerte azt, hogy nem elég a művészi függetlenségnek és szabadságnak ellenvetése, hanem az új művészetnek az anyagszerűségi tények tulajdonságait is függetlenül szellemi vonatkozásban kell az új emberi lényeg megnyilatkozásait kifejezésre juttatni.

Krivátsy Miklós művészete mentől intellektuálisabb. Tolsztoj, Krishnamurti és Nietzsche tanai, Rabindranath Tagore poézise tartalmazzák elemeit annak az új panteisztikus világérzésnek, mely szerint hérosz, a tömeg és a felhők szobjok meg az emberi és organikus szimbólumait és az emberi individuum egocentrikus világérzete helyett egy kozmocentrikus világérzés lehet az új művészet alapja. Ezekre a magaslatokra a régi szobrászművészet is vajmi ritkán jutott el, hogy az újról ne is szóljunk.

Ma már a műértésnek objektivitás szempontjából is megállapítható, hogy Krivátsy Miklós művészete fordulópontot jelez az új szobrászati törekvések sikeréhez vezető próbálkozásai után. A „Tűz" elemi világszimbolikája, a „Csónak" elragadó természetellátásának, a „Kortársiság" frappáns hangszerelésűnek, a „Nyomor" dinamikai erejű, a „Szimfóniák" sajátos zenetörténeti mint kozmikus alapeszme és transzcendens hangulatkifejezései egy meggyőzően originális új szobrászati stílusnak a spirituális szobrászat keretében születtek.

A művésznek Ferry Oszkár u. 15. szám alatti műtermében rendezett állandó kiállítása a művészi megújuló hat. A tömbök és mozgások dús expressziói, az absztrakciós mondanivalók spirituális megjelenítései nagyvonalúan és összetett hatásokat ígérnek az új pályán. A gyönyörű állatok között megtörve Krivátsy Miklós, ki nagyszabású témáit nagyszabású módon juttatja kifejezésre.

Élő vagy elhunyt hozzátartozói fényképéről készíttessen

br

vagy

br

Bronz mell

Bronz mell

Bronz relie

Bronz relie

MŰVÉSZI! ÉLETHŰ! POMPÁSI! ÖRÖKÖS! OLCSÓ!

RÉSZLETRE IS!

NYAKKENDŐT elvétel a legjobb Divatárúházban

V., Lipót-körút 24 az udvarban

Népszava 1926. VI. 6.

Erős nagyitóval olvasható.

Egy magyar ichelség nagy sikere Párisban.

[illegible]

A polgári demokrácia

[illegible]

Vidéki lapkezelőink és árusítóink figyelmébe!

[illegible]

„Hív a Duna."

[illegible]

Krivátsy Sz. Miklós
egyik kritikája, nagyi-
tóval jól olvasható.

SZINHÁZ és MŰVÉSZET

* Goethe Gyula első hőlépése a Vígszínházban. A Vígszínház igazgatósága közli, hogy Goethe Gyula, a Nemzeti Színház tagja, a Vígszínházban először lépett fel. Nagysikerű debütje a Kaszinóban volt. A mese egyébként a vígszínházi közönség előtt is ismeretes. Goethe Gyula ugyanis a Vígszínházban is először lépett fel, mint Kaszinó-színházban. A mese egyébként a vígszínházi közönség előtt is ismeretes. Goethe Gyula ugyanis a Vígszínházban is először lépett fel, mint Kaszinó-színházban.

* Kövesy Miklós halálozása. Kövesy Flóriánnak, Kövesy Kálmán és Kövesy Emma férjének, a Vígszínház tagjának, Kövesy Miklós életének 27-ik évében, hosszas szenvedés után, tegnap reggel, Kövesy Flórián lakásán, Nagy u. 20-ban, meghalt. Kövesy Miklós halálát a Vígszínház tagjai, a Vígszínház igazgatósága és a Vígszínház tagjai, a Vígszínház igazgatósága és a Vígszínház tagjai, a Vígszínház igazgatósága és

Krivátsy Sz. Miklós

Sajtókritikák
fotókópiái

Krivátsy Miklós

szobrász

Spirituális Művészek

Szövetségének

ügyvezető bizottsági és

kiállító tagja.

1928. ér kiáll. számos

műve.

Fémtükör IX. 51.

Krivàtsy Miklós

nobrán

l.

Medvey 90. l.

KRIVÁTSY Miklós

MÉrt, 1994/1-2. 181

Gerő László (1909–1995) emlékére

Storz

NDO ÓKERESZTÉNY TEMPLOM
ÁSA.

O ez ne legyen
Lövei

ak e témát tárgyaló könyvének[2] megjelené-
ntha a S. Stefano két német kutatója éppen
fesszort. Az igazság az, hogy Gerő László
előtt nem volt ismert (miként a Koldewey-
torz előadása utáni beszélgetésünkből kide-
könyv olasz nyelvű szövegváltozatát és a
zíves támogatásával ismertethetjük az 1978-
ényét. A két német kutató célkitűzése a leg-

sietés — gyorsan felragadni mindazt, ami éppen kezeügyébe esik a Mindenség kincsesházából, hogy mennél többet vihessen el belőle az emberiség épülésére. (Igy érthető az az őrületes reakció, mely az igazi művész testét-lelkét alkotás után hetekre, hónapokra a másik végletbe lendíti. A legnagyobból, a leghatalmasabból nyafogó, nyöszörgő, félelmekkel teli, aggódó csenevész senkit csinál. Ez aztán egyben a magyarázat arra, miért elitélt, gyakran lenézett és állandóan felelősségre vont ember a művész közelebbi hozzátartozói és ismerősei körében, míg ugyanakkor esetleg az egész világ bámulatának tárgya. — (Nul n'est profet dans son paie.)

Igen sok művész, aki a mult eredményeinek nagy mértékben tudója, az előbb vázoltak szerint elveszti ihletettségre való hajlandóságát éppen állandó tudatosságra való igyekezete miatt. Ezek igen gyakran pompáskezű és szorgalmú, esetleg nagytudású emberek.

Megállapítani: ki a mesterember és ki a művész, meglehetősen nehéz dolog. A kettő közti átmeneti formák megszámlálhatatlanok.

Az igazi művésznek jellemző ismertetőjele, hogy mindíg újat, ugyanakkor egységes ritmust, megkomponáltságot ad művében. (Igen nagy az olyan művészek száma is, akik tudatosan újat gyártanak. Ezek elsősorban önmagukat csapják be. Nem művészek, nem is mesteremberek. Ezek a művészetek ritkán tudatos, többször öntudatlan élősdijei, iparlovagjai.)

A mesterember-művészeket sok és túlzott támadás éri, pedig ezek igen komoly kultúrmunkát végeznek, — ha kis mértékben is — ők is segítők a jövő útjainak megépítésében.

Zseni általában évszázadonként csak egykettő akad. Feltétlen szükség van emberekre, akik a zseni úttörő munkáját tatarozó, véglegesen megállapító munkájukkal leszögezzék. Az utat felfedezni még nem elegendő, egyúttal járhatóvá is kell azt tenni.

Bár egymásért vannak, mégis hatalmas ellenség az élő zseni és a mesterember-művész. Az okok: gazdaságiak. Az új utat senki sem értvén, egyelőre nincs is senki, aki annak építésében a zseninek segítségére volna. Nem akad senki, aki legelemibb életszükségleteiről gondoskodna, mert eredményei egyelőre nem kézzelfoghatóak. Az egyszerűfejű emberi önzés pedig csak már megállapított értékekért ad értéket cserébe. A mesterember-művészt viszont nagyszerűen megértik, hiszen az munkájában főként a mult már ismert eredményeit adja s csak elvétve ad az ismeretlen jövőből. Ezért jól él s a jó élet mellett ő az, aki igazi művésznek számít a hozzá nem értő nagy tömeg szemében.

K. M.

KOLLEKTIV MŰVÉSZET FELÉ

Korunkban a művészet elszakadt az élettől. Nem közös szükséglete az emberiségnek, mint volt Hellászban vagy Közép-Európában a katedrálisok korában. A mai művészet visszahúzódott a négy fal közé az egyén elszigetelt lelkiéletébe. Hellászban az olimpiai játékok ideje alatt szünetelt minden háború s a hellén színházban a legheterogénebb tömeg, ellenséges idegen, gazdag, szegény, művelt és műveletlen állt össze megértő közönséggé. A középkor ama századaiban, amikor a katolicizmus hatalmas egységgé tudta összeforrasztani Európa népeit, amely egység legtisztábban a keresztes háborúkban, Európa első egységes megmozdulásaiban fejeződött ki, egy-egy katedrális a legkülönbözőbb foglalkozású, rangú és állású népesség együttes munkájából született meg. A mi korunkból hiányzik az egységes világnézet, tehát a szellemi szükséglet sem egységes. Az egységet csakis a materiális szükségletekben fedezhetjük föl. Minden ember pártállásra, rangra és vagyoni állapotra való tekintet nélkül egységesen szükségli a kenyeret, jobban szereti az autót a szekérnél, az egészséges házat az egészségtelennél. Ma a technika produktumai fűzik össze egymással a nemzeteket: a vasút, a repülőgép, a rádió. Az egységes szükséglet következményeképen a materiális fejlődés egyenes úton halad, míg szellemi téren csupán egymással szembenálló individuumok, irányok és fölfogások meddő hadakozását szemlélhetjük.

A művészetnek egyes ágai, melyek belekapcsolódtak a materiális fejlődés vonalába és materiális szükségleteket elégítenek ki, élnek és virágzanak. Az iparművészet, az építészet, a dekoráló művészet, minden alkalmazott művészet stb. mindennapi életünknek szükséges és jelentős alkotórésze. A vers, a kép, a szobor stb. ezzel szemben csak egyes emberekhez szól és nem mindenkihez.

méregbe vetett bizodalma a saját erkölcsi nyomora elől könnyű és gyors menekvést kereső emberiségnek. A rossz megszülte a meddőség nyugtalanságát, és a nyugtalanság az eseményszomjat, az elfoglaltság utáni vágyat. A szorult helyzet konjukturát hozott, és így az eseménynek kereslete és ezzel szemben kínálata támadt. És termeltek esetet. Betűben, játékban és művekben.

Van itt egy kultura, amely nem hiszi fontosnak az erkölcsöt, az igazságot, de azt bődítő arcátlansággal kulturátlannak tartja. Félti tőle a lampionokat, a szinlő szalagokat, a dalos cafrangokat összes lim-lomjaival, és hirdeti a formát, a kulturát a kulturáért. Igen! Mert így szabad a vásár, és el lehet adni szép csomagolásban a púpot, a kancsaliságot, és kapuk alján több borulat mellett a lelketlenséget és a kiöltött nyelvet.

Én megengedek minden szabadságot, de viszont magamnak is megadom a szabadságot ahhoz, hogy rosszaljam a művészi szabadság minden erkölcsi jogalapban való szertelen szegénységét, amely mellett az izléstelenség és megtagadás rabláncait kovácsolják szabadon, írásban, játékban és művekben.

Én a belsőleg felszabadult, az élet irányában emelkedett lélek művészetét szeretném elhozni, de tudom, hogy ennek az előzménye, hogy ezt a lelket behívjuk, befogadjuk e világra, mert ebben a lélekben van a dolgok és így a művészet világossága is.

De amíg az emberek többet foglalkoznak a művészettel mint önmagukkal, addig taposnak rajta. És ha lelket adunk a művészetnek és feltételezzük, hogy az itt jár a földön, akkor bizonyos, hogy a maga megvalósulására vár, az őt alárendelő életszemléletre, mert csak ebben ölthet halhatatlan testet.

Náray Aurél.

MESTERSÉG ÉS MŰVÉSZET

A művészetben kilencven százalék a tudat alatti, másnéven ihletett vagy ösztönös működés. A mesterségnél kilencven vagy ennél több százalék a tudatos és tervszerű cselekvés. Ez aztán a tulajdonképeni különbség is a kettő között.

Nincs olyan munka, melyben nem volna bármily csekély mértékben is művészet. Ha a kőtörőt munkája közben kalapácsának érdekes ritmusjátéka jókedvre deríti s ennek következtében munkáját pár percig izgatott, lázszerű örömmel végzi, ezzel már művészetet vitt munkájába, melynek eredménye a figyelmes szemlélő számára igen jól látható még egy egyszerű kőhalmazon is. (Pl. a kőhalmaz bizonyos részletein a kövek egyformák és egyöntetűen csoportosítottak. Ha a köveket hengerítő gép beszélni tudna, bizonyára elmesélné nekünk, hogy munkájának bizonyos fázisaiban milyen gyorsan és könnyen végezte lapító és egyengető munkáját, csupán azért, mert ezeken a részeken a kövek egyenletesebb méretűek voltak.)

A művészi működést ihletett állapot váltja ki. Az ihletettség érzete nem más, mint hatalmas, meggondolatlan, vad öröme a cselekvésnek és az eredmények lehetőségeinek. Ha bármilyen munkát reménnyel, vággyal és örömmel végzünk, már kisebb-nagyobb mértékben művészetet produkálunk.

Nagy általánosságban azonban csak ott beszélünk művészetről, ahol ez a domináló rész. Ha a munka, mellyel foglalkozunk, felében vagy ennél nagyobb részben ihletettséget vált ki belőlünk, művészmunkát végzünk. (Ezen a helyen kell megemlítenünk, hogy igen sok ember járja a földet, aki ihletettségét nem maradandó alkotásokban, hanem egyéb megszámlálhatatlan módon éli ki.)

Igen sok művészt ér a vád, hogy nem művész, csak egyszerű, szorgalmas mesterember. A tudás bizonyos fokán minden művészet mesterséggé válik. Az ihlet létrejöttéhez feltétlen kellék a siker bizonytalansága, mely az alkotó minden erejének és akarásának latbavetésére ösztönöz. Ez az akarás által létrejött felfokozottság váltja ki az idegekből az ihletett állapotot, melyben a test és lélek egységes ritmusban tevékeny. Ez az egységes ritmus automatikusan megy át az alkotásba. A felfokozottság állapota lehetővé teszi, hogy a művész tényleg sajátmagát adja művében.

Aki sohasem ismert dolgok megvalósítását tűzi ki maga elé, egyben hatalmas energiaáldozatra is képes, az elviheti énjét az ihletettség extáziáig. Ebben az extázisban aztán semmi sem lehetetlen. A művész érzése ilyenkor az, mintha az egész végtelenség nyitva volna számára. Pillanatokig mindent lát, mindent tud — innen a nagy

a lar pour lart sekélyében lubickoló hordár, aki a kort fejezi ki, és ezzel egész élethűen önönmagát? Ingoványon és süppedékeken keresztül lohol a kor után, amely így méltán tartja művészének. Lágyan úszni az árral kellemesebbnek tetszik, mint ütközőnek lenni, akit gyűrnek, és akinek tűrhetőbb helyzetet jókésőn csak a megzökkent lelkiismeret készít valahogy.

Röviden szólva az látható, hogy sokan a kulturától és így a művészettől várják az átalakító és így a végső célhoz segítő ténykedést. Ezen a vágáson azután magát a kulturát, a művészetet szorgalmazzák. — Ám minden művelet megerősíti azt az állapotot, amelyből folyik.

Bizonyos, hogy a művészet örök-végső lehetőségei nem magának a művészetnek a célbavételével bontakoznak elő. Mert ma a művészet és így a kultura sokak, nagyon sokak szemében valami kizárólagos egységként a legmagasabb helyet foglalja el, és annak megvédelmezésében eltekintenek attól az alaptól, amelyből a művészet fája igazi kifejlődéséhez tápot nyerhet.

A művészet alapja az ember!

Ha a kultura nevében oly sok szélsőségnek juthat hely, engedtessék meg nekem, hogy a dolgok elfogadott szempontjaival ellentétben olyként tünjek fel, mintha nem volnék barátja a művészetnek és a kulturának. Vannak helyzetek, melyekben átmenetileg bizonyos látszatok nem kerülhetők el. Ennek a látszatnak a szégyenén azonban hamar túl fogok esni.

Szeretném megadni a kulturának és a művészetnek a tudatlanságot, hogy alárendeltségében elnyerje örök tápot adó alapját, hogy eszközzé válva, megszünjön cél lenni. Mert itt van a legújabb kor kulturájának a rákfenéje, a kultura kultusza, a művészet a művészetért; ebben dől meg annak belső okszerűsége, ezáltal válik az ember önmagával tékozlóvá. Emódon szellemi bujálkodássá fajult a művészet, az ember önönmaga számára zsákmánnyá lett és felfalja önmagát.

A művészet alapja az ember. Ha ez igaz — aki ezt tagadja, azzal én perbe nem szállok — akkor van egy mélységes törvény, amely szerint a művészet lelke azért eseng, hogy céllá ne tétessék, mert élni, nőni akar. — A művészet lelke szerelmes abba a gondolatba, mely szerint neki az alárendeltség állapota legyen adva, mert gyökerei messze terjedhetnek így bele abba a kimeríthetetlenül gazdag televénybe, hol az élet önmagáért táplálja. Szócsöve akar lenni az életnek, nem pedig a bujaság hervadásra és leromlásra ítélt prédája. Igen, az életnek, nem pedig a kornak. Koroknak sohsem volt közük az élethez. A kor önmagáé; minden kor egy-egy kiélési válfaj, múlóság, eltakarítást célzó folyamat, melyben a kor minden rosszával kitérni kényszerül a zúgokban fejlődő és várakozó élet elől.

Az ember sem régen, sem soha azután nem volt korának szószólója, sohasem a kort fejezte ki, de legtündöklőbb kifejezési formájában siettette a válást és válságot, és gyorsabb kiélésre szorította a vele szemben álló kort, amely az iránta való ellenállásban kénytelen volt sietve felfejlődni és így erejében kimerülni. Bamba, erkölcstelen tanítás az, amely azt mondja, hogy a kor a nagy emberben lélekzik. Csak a kornak nagyja az, akiben az lélekzik, de emberi szempontból nagy embert látni a kor nagyjában látási csalódás, mert ha valaki naggyá tud lenni a hazugságban, annyival kisebb az az igazságosság mérlegén, mert hiszen sikerült neki messzebbre jutni így az emberileg naggyá válásnak a lehetőségétől.

Ki tudna a dolgok lényegéről kristályos képet állítani a tömeg elé, de mennyivel nehezebb annak nagyjai előtt láthatóvá tenni a világosságot, amikor azok elég alaposak immár ahhoz, hogy a vakságot látássá minősítsék.

Sokan félreérthetnek és azt vélhetik, hogy én úgy gondolom, hogy a művész amikor munkához ül, teljék meg erkölcsi aggályokkal. Nem. Hanem igenis azt, hogy a felszínes életű, a magába nem tekintő, az emberiséget érintő alapvető kérdést parlagon hagyó lelkület a művészettel való egyoldalú foglalatoskodása által ennek a felszínességnek teremt kulturát, tehát ezt a felszínességet, ezt a tartalmatlanságot kiérleli. — És minden kiérlelt dolog végső meg nem másítható befejezést jelent. A sok hamis élet záródik le eképen, eléri azt a kulturát, amelyre tendált, miután a rossz is csak kultura által elégítheti ki kimerítően azt az érdeket, amely a rosszat magát létrehozta, illetve javalta.

Azt mondják, a kultura létrejött és létrejött az emberiség beléje helyezett bizalma és öröme. De én viszont azt mondom, hogy e bizalom csak csalfa mása a bizalomnak, és ugyanígy az öröm az örömnek. Ez az öröm szenvedelem, a bizalom pedig a

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., LÁGYMÁNYOSI-U. 12.
HIVATALOS ÓRÁK: DÉLUTÁN 4-6-IG.
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA 57.824.

A MŰ

KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

ELŐFIZETÉSI DIJAK:
NEGYEDÉVRE 4·50 PENGŐ
FÉL ÉVRE . 9·— „
EGÉSZ ÉVRE 18·— „
EGYES SZÁM ÁRA 1·50 P.
PÁLYAUDVAROKON IS.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

FŐSZERKESZTŐ: KRIVÁTSY MIKLÓS SZOBRÁSZMŰVÉSZ.
FELELŐS SZERKESZTŐ: BÁLINT JÁNOS

I. ÉVF. 2. SZÁM. 1927. JUNIUS HÓ.

A MŰVÉSZET VILÁGOSSÁGA.

Áthatolhatatlannak látszó értetlenség szigeteli el a lelkeket. Sem világos kérdések, sem világos feleletek nincsenek. De van ezzel szemben valami nagyon nyugtalanító és elszomorító dolog. És ez az értetlenségbe való beletörődés. És nagyon elkedvetlenítő arra gondolni, hogyha ez a beletörődés munkaalapként megállhat, úgy ez minden nemesebb számítás szerint bizonyára valami lesújtóan szomorú momentumnak az elérkezését készíti elő. Megvallom mindenekelőtt, hogy én hiszek a dolgok komolyságában és amikor látom, hogy az ember a kulturáját egy külön az élettől független lelkiségbe fejlesztette bele, mondjuk szakosította, és felette ennek a lar pour lart elvéhez kezdett általánosságban is hajlani, az így emancipálódott művészettel szemben fájó nyugtalanságba estem. — És nincs nyugtom.

Ha a művészetnek lehetnek külön törvényei, úgy azok akkor csak azért vannak, hogy az ellentét művészet és élet között végképp kiéleződjék. Bizonyos, hogy ez a kiéleződés az ily művészet halálát okozza, de nem hal meg az magában; vele halnak azok, akik csinálják. És erről az oldalról olyan nagyon komoly kérdés ez. No meg azután ennek a művészetnek az emlői egy egész világ lelkébe szivárogtatják a nedvet. Nem gondolok én itt irányokra, vagy iskolákra, én itt egy szellemre gondolok, amelynek talajából származik a sok semmi, de ami mégis azért valami, mert rossz.

Nem tudom, hogy mikép mondjam, de úgy látom, hogy az embereket általában a foglalkozásuk nagyon elragadja, ép ezért abban járványszerűen lépnek fel korról-korra sajátlagos szempontok, és ahelyett hogy fejlődne az örök alap, annak elpusztítását okozó fordulatokkal foszlányon épül mindíg minden, és éppen ezért nem az égig. — Hiszen ha a művészet az embernek egyébkénti nagy belső műveletei mellett, játékszerűbb szórakozása volna, a dolog nem volna kérdés. — De itt a mi korunkban a művészet nagy jelentőséget nyert, vallásává lett művelőinek és a hívek nagy táborának egyaránt. Az emberiség fészkel benne, akaratát fűzi hozzá, életével, a maga rossz életével azonosítja. Azért is magamagát fejezi ki benne minden fájlalás és fenntartás nélkül. A dolog természetes, de csonka rendje ez így, ám ez a csonkaság a művészet igaz lényegében mutat teljes hiányosságot. A fundamentumban szünetel a fejlődés, amely az embernek önmagához való gondján nyugszik. Ez a kultura és ez a művészet tragédiát tükröz és hirdeti a maga mulandóságát.

De mily szomorú kép ez! Ha valaki megkísérlené ezt lefesteni! Ám csak úgy tehetné, ha azt a kérdést, amely a legmélyebbről, a művészet világossága felől támad, igazán felvetné, és az volna főgondja, hogy erre feleletet leljen. És ha meglelné, akkor bizonyára meg tudná festeni azt a képet igazságosan. Mily könnyen megértené akkor, hogy kicsiny művész a művész és nagy művész csak az az ember lehet, akiben a művészet privilégiumokat nem szerzett, és akit izolált céltudatra nem sarkalt.

Művésznek lenni alkalmi dolog. Kultura? Melyik? A mai az már a jelek szerint professzionátus. Olyanok csinálják, akik foglalkozásukká tették a legkimerítőbb értelemben. Ha pedig foglalkozássá tétetett, úgy ez természetszerű alapágya a cinizmusnak. Mert hiszen a legnagyobb okokat leplek alá kell dugdosni, miután azoktól nem lehet mozogni. Ép bennük van a mozgató, a parancsoló erő, amelytől szabadulni kell, nehogy az üzletmenetet felborítsák.

Ha elfogadhatjuk azt, hogy az ember a művészet alapja, akkor milyen lehet az a művészet, amely mögött nincs ember, de van egy önmagát elhagyott árnyéklény,

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

A "Szabad Müvészet"-ben megjelent felhivásnak megfelelően idemellékelten megküldöm adataimat a "Nagy Magyar Müvészlexikon" részére.

Tisztelettel

KRIVÁTSY SZ. MIKLÓS.

Budapest, 1947. IX.2o.

1 melléklet!

ajánlott!

Dr Szentiványi Gyula urnak,

Budapest XI.
Lágymányosi ut 16.

KRIVÁTSY-SZ. MIKLÓS, szobrászmüvész, Kassa 1898.I.13
Mesterei voltak itthon: Sidló Ferenc, Kisfaludi Strób
Stróbl. Külföldön Párisban, Berlinben, Münchenben,
Hamburgban és Bécsben tanult. Ösztöndijat a párisi
magyar követségtől s a fővárostól kapott 1925,1926-
ban. Bpesten 1926.- óta 4. kollektiv kiállitása volt
Első kiállitása Párisban 1925.-ben 32 kompozicióval
volt.- Ekkor mindössze 3 1/2 éves szobrász-multra
tekintett vissza. Kollektive és egyes darabokkal
kiállitott még Hamburgban 1925, Berlinben 1926,
Velencében és Rómában egy nemzetközi kiállitáson
1928.- körül.

A Fővárosi Képtárban vannak: Önarckép,
Kételkedő, Emberbimbó, Széchényi István, Kelet,Nyu-
gat cimü müvei.- Arany emlékmüve a Dunaparton,
Szerzetes cimü müve a Királyhágó téren, 2 müve a
Bartók Béla ut egy bérházában, 2 siremléke a Farkas-
réti, egy a Kerepesi uti temetőkben. A Bajcsy-Zsilin-
szky emlékmüvet /Andrássy ut elején/ is ő készi-
tette.- Sok müve van francia, német, osztrák és
magyar magánkezekben.

Több mint 80 hasábos sajtóméltatása van
Európából és Amerikából, Párisban még 1925-ben
nevéről nevezték el egészen uj, egyéni szobrászatát
/Krivatsysme,/ és többek között kimondották róla,
hogy müvészete a szobrászat egész multjából szer-
vesen kinőtt, "uj klasszicizmus".

A Pantheon mühelyéből

Karácsony táján a *Literatura* sorra meginterjuvolja a magyar könyvkiadókat és megkérdezi tőlük: hogy áll a bál? Hány eladó lánnyal vonulnak ki a vásárra és mivel remélik megfogni az elkényeztetett kérőt, a kényes izlésü magyar publikumot.

Sinclair Lewis

A *Pantheon* irodalmi intézet, amely az utóbbi évek alatt a külföldi könyvszenzációk egész sorát közvetitette a magyar közönség számára, most sem pihen. Téli szezónjának beköszöntő favoritja Sinclair *Lewis* uj regénye, a *Sam Dodsworth Európában.* Amerikában közkézen forog ez a regény. Mint annakidején Sinclair Lewis egy másik regényének, a Babbit-nek megjelenésekor felfigyelt és magára ismert Amerika, ugy Sinclair Lewis most is »beletalált«. De a Dodsworth sokkal internacionálisabb a másiknál, sőt jobban mondva: interkontinentális. Mert a regény éppen a két kontinens, az ó- és ujvilág életének különbségeit fejtegeti. Egy amerikai autógyárosnak ötvenéves korában eszébe jut, hogy már eleget dolgozott; eddig gyüjtötte a pénzt, ezután költeni fogja. Átjön Európába és elkezd élni. Feleségével, a negyvenéves korában is szenzációsan fiatal, kacér és elkényeztett Frannal bejárja Európa legszebb helyeit, amelyeket Sinclair Lewis a maga balzaci alaposságával olyan plasztikusan ir le, hogy szinte együtt utazunk az irigylésreméltó házaspárral. Elkisérjük őket Londonba, Párizsba, Velencébe, Rómába, Berlinbe és megismerkedünk a fényüző turistaélet fény- és árnyoldalaival.

Pierre Benoit

Barry Pain

Azután: az *Erromango*, Pierre *Benoit* uj könyve. Erromango egy polinéziai sziget neve; egy francia mezőgazdasági mérnök letelepszik ott és gyapjutenyésztéssel akar foglalkozni. De baj van: a szigeten nincsen nő. A kényszerü cölibátus sulyosan megtámadja a fiatalember idegrendszerét: nem kell azonban félni, az Erromango mindazonáltal nagyon decens könyv. Benoit a pestiek régi kedvence és bizonyára ezt a könyvét is szeretni fogják.

Az angol Biró Lajos — *Barry Pain* — is jelentkezik uj kötettel. A finom humoru, rövid, gyorsan pergő történetek mestere. A regény cime *Férfikor*, tárgya pedig: azok a bizonyos későbbi évek, az élet délutánja, amikor a férfi kezdi észrevenni, hogy a fiatalság nem tart örökké és vigyáznia kell minden napra, mert a drága örökség kifogyóban van. Mindazonáltal nem tisztára férfiregény; van egy nagyon érdekes nőalakja is, bohém diákleány, aki fölött szintén eljár az idő és becsülni kezdi az érettebb férfiak hálásabb, megbizhatóbb ragaszkodását.

De a *magyar szerzőket sem éri mellőzés:* három magyar ujdonsággal jelenik meg a Pantheon. *Andai* Ernőnek, a Tommy népszerü librettistájának most adták ki *Tengertánc* c. uj regényét, amely a vidéki szinészélettel foglalkozik. Andai nemcsak iró, hanem szinész is és kitünően ismeri ezt a miliőt. Jóval tovább megy *Kassák* Lajos, akinek a regényei határozott világnézetről tanuskodnak. Karácsonyra jelenik meg legujabb könyve, a *Marika énekel*, amely nagy étape lesz Kassák tüneményes irói karrierjében. A harmadik könyv háborus irás; *A nagy káder* a cime, dr. *Munk* Arthur szabadkai orvos emlékiratai a forradalmi Oroszországból. Különös érdekessége, hogy orvos háborus élményeit dolgozza fel és igy az efajta visszaemlékezések nagy tömege között is méltó figyelmet érdemel.

EGY PUSZTITÓ KÓRSÁG

Engländer Árpád dr.: A rheumás bajok házi kezelése

(Rheumás betegek számára. Novák Rudolf és Tsa kiadása. Bpest, 1929. 66 oldal.) A szifilis és a tuberkulózis mellett a rheuma a harmadik igazi népbetegség. Amig a tuberkulózis — egy ideiglenes statisztika szerint — nálunk a munkáspénztári betegeknek csupán 2.79%-át tette ki, addig rheumával 10.69% jelentkezett. Kimondhatatlan az a veszteség, amit ez a kór elveszett munkaórákban a nemzet gazdaságára nézve jelent. A könyv szerzője könyvét kimondottan nem azzal a célzattal irta, hogy igy fölöslegessé tegye az orvosi kezelést; inkább csupán a baj felismerését akarja szolgálni, és a házikezelés körül kiván hasznos utmutatásokat adni.

Révai-ujdonságok 1929 karácsonyára

A klasszikusok iránt az érdeklődés ébrentartása, a modern külföldi irodalom kimagasló reprezentánsainak bemutatása a magyar olvasóközönségnek és az uj magyar irodalomnak figyelemmel kisérése: esztendőkön keresztül ez a hármas gondolat vonult végig a Révai Testvérek kiadói politikáján és ez jellemzi az ezévi programot is.

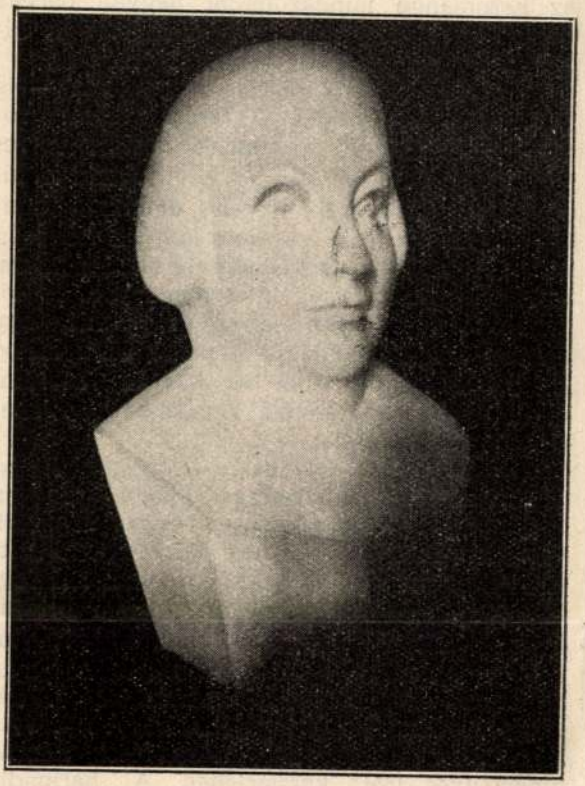

Erdős Renée (Krivátsy szobra)

Hogy a klasszikusokkal kezdjük: ez évben volt a papliterátor *Szász* Károly születésének századik évfordulója. A centenárium alkalmával az egész ország kegyelettel emlékezett arról a férfiuról, aki sokirányu munkásságának közepette az irodalom terén is oly sikereket ért el, hogy még a távlat birálata alapján is kiemelkedő egyénisége volt a magyar irodalom félévszázados aranykorának. Az ünnepségek méltó befejezéséül megalakult centenáriumi bizottság megbizásából jelennek meg *Szász Károly művei*, amelyek magukban foglalják az egyházi beszédeket, eredeti verseket, müfordításokat, a »Salamon király« c. drámai költeményt és a «Világirodalom nagy époszai« c. hatalmas müvet.

A klasszikusokkal kapcsolatban még egy szenzáció készül: mindenki számára hozzáférhető áron (egész vászonkötésben, kötetenként 4.— pengő) kerülnek uj kiadásban a könyvpiacra a magyar regény nagy mesterének, *báró Eötvös Józsefnek művei*. Uj kiadásban jelenik meg ezenkivül *Eötvös* Károly »Emlékezések« és »A nagy per« c. könyve is.

A külföldi szépirodalmi ujdonságok sorában a *Ma regényei* modern regénysorozat két uj kötete szerepel. Az egyik Edna *Ferber*, a magyar származásu Pulitzer-dijas amerikai irónő legujabb müve, az *Uszó szinház;* továbbá Sherwood *Anderson*, nálunk még kevéssé ismert amerikai iró, *Fehér söpredék* c. regénye. Az előzőt Benedek Marcell, az utóbbit Gál Andor forditotta.

A magyar regényirodalom kiemelkedő ujdonsága *Erdős* Renée uj könyve, az *Indiai vendég*. Ez a könyv meglepetés lesz ugy témájánál fogva, mint megirási formájában. Egy csendes budai uccában játszik a történet, ahol eltünt fiát gyászolja egy szomoru anya. Egyszerre csak vendég érkezik a házhoz, messze Indiából jött a titokzatos idegen, aki rövidesen az egész házat megbabonázza lebilincselő és mégis kisérteties megjelenésével. Az idegen a buddhizmus tanitásait népszerüsiti a szomoru környezetben és sikerül is az asszony fájó sebét meggyógyitania. Természetesen szerelmi történet is játszik bele: a ház kisasszonya menyasszonya egy fiatalembernek, azonban beleszeret az indiai vendégbe. Ez azonban nem él vissza a helyzettel és visszavezeti a leányt völegénye mellé. Erdős Renée három felejthetetlen indiai mesét sző ebbe a történetbe, amely a joggal népszerü irónő oeuvre-jében uj utat jelent és igy bizonyára eddigi könyveinél is nagyobb visszhangra fog találni. A regény különleges tárgyának hangsulyozásaként a könyvet Kner Albert rendezi sajtó alá, ő látja el szines boritékkal és stilusos könyvdiszekkel. A karácsonyi programban Erdős Renée neve még egy vonatkozásban szerepel, amennyiben a hires *Theano Amaryll-ciklus* jelenik meg uj kiadásban.

Révaiék kiveszik a részüket a tudományos irodalom terén is. Politikai és irodalmi esemény volt Emil *Ludwig* könyve, a *Tizennégy juliusa*, amelyet Supka Géza dr. forditott és amely a világ valamennyi kulturnemzetének nyelvén hirdeti ártatlanságunkat a világháboru felidézésében. Ezenkivül fontos esemény a teljes magyar Dosztojevszkij-kiadás szerves kiegészitéseként megjelenő Meier-Gräfe »*Dosztojevszkij a költő*« c. munkája, amely a nagy orosz iró hiteles életrajzát és költészetének analizisét foglalja magában. Végül pedig meg kell emlékeznünk egy uttörő munkáról. Budapest székesfőváros tanácsa *Raith* Tivadar kereskedelmi iskolai tanárt Berlinbe küldte ki a modern irodaszervezés tanulmányozására. E tanulmányut gyümölcse »*Az irodaüzem racionalizálása*« c. mü, amelyben a szerző rendszeresen dolgozza fel az uj találmányokat.

Literatura 1929. 12. szám

Krivátsy Miklós, szobrász.

Magyarság, 1928. márc. 6.

* **Krivátsy Miklós kiállításán.** Szobrász. Tömegben lát, tömegben érez, gondolkodik, mindent tömegben fejez ki. Keze alatt ritmikus tömegekben duzzad ki a belső látomás. Szobrai sohasem kőből faragott rajzok, mint annyi szobrászunké, hanem tömegek. Érzi és szereti a tömegek sulyát, tömörségét, formákbarendeződésének ős örömét. A klasszikus kor óta két és félezer éven át beidegződött Európába, hogy a szobrász egyedüli formája az emberi test. Krivátsy nem az emberi testet mintázza. Tömegeiben nagy körvonalakban kiütközik ugyan valami emberféle test, de csak ugy, ahogy a népek ősi hite emberfélének sejti a rohanó felhőkben gomolygó alakot, óriási karok körvonalait látja az erdőt kavaró szélben s arcokat érez a sziklák sziluettjében, ahogy sejtésben és akaratban tényleg bent van az emberi alak az egész természetben. Krivátsy alakjai nem emberek, tehát formáik nem is lehetnek emberi testek. A Természet alakjai ezek. Erők, akaratok, kinok, örömök, mik mindenütt ott hullámzanak, hatnak a Kosmosban, amik közösek emberben, erdőkben, csillagokban. Formáik (ennek megfelelően) nagy, egyszerü tömbök; sok bennük a gömbszerüség, a tömeg ősi elrendeződése. Tömegeik hatalmas ritmusban nőnek egymásra. Ez a ritmus sem az emberi alak differenciált ritmusa. Hatalmas, széles, egyöntetü lendületek, mint a tenger s a hegyek hullámai, nagy tömegek erős mozgásai. Vérbeli szobrászi megélések. Ez a domináló hatalmas ritmus rengeteg lehetőségét rejti a kifejezésnek. Itt az Idő, az erős Vén, a jelenségek véres és szörnyü világának Atyja, akinek lába elsorvadt a borzalmas vénségtől, de roppant dereka dölyfös erővel feszült a magasságba s szája duzzadt a friss vértől. Vagy utalok a Gyász alsó figurájára. Csupa odamenekvés, bebuvás a védőkar menedékébe ez az emberforma hullám. A gyöngeségnek, a szeretet vágyának végtelenül megható panaszszava, ami felsir minden létben, ami alakot nyert a mindenségben. Ezeknek a különös lényeknek arca is különös, merev bálványarc. A természet erőinek idegenszerü, ősi végzetes arca. Ugy toppannak elénk ezek a különös alakok, mint a mesék misztikus lényei az éjjeli erdőn. Ha hallgatózunk előttük, figyeljük őket, rájuk ismerünk. Itt őrizzük őket sejtjeink rejtett mélységében, ahogy magában viseli őket az egész természet. A Mindenség sürüjébe, az Erők forgatagába teremtett ember világlátása ez, ami tele van a fölétornyosodó s alatta hömpölygő energiák eleven megérzésével, a mozgatottság, a dolgokkal való közösség tudatával. Az ősi hit: a mese világlátása, aminek igazságát rádióinak, sugarainak, büvös lámpáinak világánál ujra feléri a modern ember. *(K. D.)*

anyagot adott. Az elsőbíróságok marasztaló ítélete után a Kuria elutasította a semmiségi panaszokat, helybenhagyta az elmarasztalást, azzal az indokolással, hogy a sajtótörvény 33. §-ának 2. bekezdése szerint *szerzőként kell büntetni azt is, aki a sajtóterméket büntetőtörvénybe ütköző tartalommal megrendelte.* A vádlott pedig — szólt az indokolás — a hirlapiróval abból a célból közölte az inkriminált részleteket, hogy azok a hirlapban megjelenjenek, ebből tehát következik, hogy a sajtójogi felelősség vele szemben megáll.

—

A tó buja

— Klebit Sopron diszpolgárává választották. Szegény Fertő-tó...

— Mi van vele?

— Amennyiben előérzeteim nem csalnak, a közeli napokban ugy a partjára koppantanak egy halbiológiai állomással, hogy no.

—

— **Halálos baleset munkaközben.** *Tari* Gergely 41 éves napszámosra egy épitkezésnél többmázsa sulyu épitkezési anyag rázuhant. A mentők sulyos és életveszélyes állapotban szállitották a szerencsétlen mun-

Krivátsy Miklós
szobrász

Magyarság
M. 1926. V. 26.

M. 1926 V. 26 9

* **Magyar művész párisi sikerei** *Krivátsy* Miklós szobrászmüvészünk egyre nagyobb hirnevet és egyre több elismerést szerez értékes munkásságával a mértékadó párisi művészi körök előtt. Gazdag és változatos kiállításával a legnagyobb dicsérettel foglalkozott a sajtó, most pedig a „Les Artisles d'Au jour d'hui" nagy, illusztrált müvészeti ujság külön cikkben emlékezik meg róla és leközli *Le Silence* cimü jellegzetesen eredeti felfogásu, müvészien igen szép, eredeti és értékes szobrának mását. A méltató cikk a következőt mondja *Krivátsy* Miklós nagy talentumáról: „Milyen titokzatos hatalom az, amely megengedte *Krivátsy* Miklósnak, hogy művészetének erőteljes fellendülésében a lét ilyen fenséges harmóniáira találjon? Civilizációnk egész története nem egyéb-e, mint az anyagba szoritott léleknek lassu feleszmélése a feledésből vissza az ősi tisztaságba? Ilyen ösztönös *Krivátsy* Miklós tündökletes müvészete, amely visszanyulik a multba, mert a kő, amelyet az ő vésője formált, már egy darab a végtelenből. Az ő hatalmasan ivelő vonalai ezt a végtelent szoritják a kőbe. Ennek a szuverén müvészetnek lényege a folyamatos müvészet. Mintha alkotójának nyugtalan zsenije az egész végtelent magába akarná zárni. Vagy nem-e kifürkészhetetlen titkok mélységéig hatol-e „A csend" szobrának fájdalomtelt büszke elmerültsége? Vagy: milyen lemondás, milyen örök feledés kényszeriti térdre a szenvedő emberi testet a „Bálvány"-szobor kőtömegének törthetetlen kegyetlensége előtt? Hatalmas álom fogja *Krivátsy* Miklós lelkét, amelynek miszticizmusát a ma prózaissága ellen messze elvonultságából idézi elő. Hitét és gyötrődését messze hangon hirdeti pozitivizmusunk sivatagában. De a csoda meg fog történni, mert már is felemeli tekintetünket arra a messzi utra, amelyet az ég felé hasitot müvészetének lendülete." — Himnuszos sorok egy magyar müvész magyar talentumáról.

mester, *Sipocz* Jenő dr. polgármester és a budapesti angol követség tisztikara vesz részt. Az ünnep ipohárköszöntőt *Rákosi* Jenő, a Penclub elnöke, mondja. A vacsora alatt *Magyary* bandája magyar hallgatónótákat ad elő. Vasárnap délelőtt Galsworthyt és nejét a kormányzó fogadja külön kihallgatáson. Utána Galsworthyék a város nevezetességeit tekintik meg. Délután a Vigszinházban teatre paree lesz. Galsworthy „Uriemberek" cimü darabját adják elő ünnepi előadásban. Galsworthy és neje hétfőn reggel utaznak el Budapestről. — Mikor fogadtak *magyar* irót ilyen ünnepélyességgel nemhogy Angliában, de itt nálunk, Magyarországon?

* **Gyermekdarab-bemutató a Sziget Szinpadon.** A szombaton megnyilt Sziget Szin-

La Revue Moderne Illustrée des Arts et de la Vie.
XXV. 8. 30 Avril 1925.

ciale de sculpture fut organisée pour commémorer... la découverte des ballons.

La Révolution détruisit le privilège qui permettait seulement aux membres de l'Académie Royale d'exposer. L'Académie elle-même fut supprimée sur les instances du sculpteur David, la commission de l'année pour la réception des envois devant être tirée au sort.

Après ces temps troublés, qui fatalement mirent quelque désordre dans le domaine artistique, les expositions reprirent tous les deux ans avec régularité, et toujours au Louvre. Au bout de quelques années, toutefois, d'une part devant l'encombrement du Louvre déjà accaparé par les maîtres, d'autre part étant donné le nombre croissant des exposants, l'on comprit que la galerie d'Apollon n'était plus ni suffisante ni bien indiquée pour les assises d'un Salon très éclectique. Les artistes s'installèrent alors, vers 1850,

« L'Idole », sculpture de Nicolas Krivatsy

dans une baraque en planche — déjà ! — élevée dans la cour du Palais-Royal. En 1853, ils passèrent à l'Hôtel des Menus-Plaisirs, faubourg Poissonnière ; en 1855, au Palais de Cristal ; en 1857, au Palais de l'Industrie. Il y eut, cette année-là, 3.474 exposants, chiffre qui monta à 4.099 en 1861 ; à 4.213 en 1868 ; à 5.434 en 1870.

On sait quelle fut l'activité de nos artistes depuis cette époque ; comment, en 1881, la Société des Artistes Français fut fondée, à la suite de la décision de Jules Ferry, qui supprima l'intervention de l'Administration dans les Salons annuels ; comment, en 1889, Meissonier et Puvis de Chavannes amenèrent les dissidents à constituer la Société Nationale des Beaux-Arts ; comment, enfin, naquirent, au gré des jours et des écoles, les multiples salons d'Eté, d'Automne, d'Hiver et de Printemps, qui nous envahissent, qui nous submergent, qui nous sollicitent de toutes parts, et qui trouvent aujourd'hui leur aboutissement logique dans un pandémonium innombrable qui est l'Exposition des Arts Décoratifs...

Nous voilà de la petite place Dauphine. On a couvert la place des Invalides de pavillons qui rivalisent de richesse ; on a bordé le cours La Reine de constructions étonnantes ; on a garni la Terrasse de l'Orangerie des Tuileries d'une interminable baraque en bois. Une ville s'est créée dans la ville ; un monde s'y agite et s'y presse ; que dis-je, le monde entier est là, ébloui, à la fois, et désemparé, fier et inquiet, à la recherche d'une nouvelle Beauté...

Henri VITÉRAC.

Le sculpteur Nicolas Krivatsy

L'Exposition particulière du sculpteur Nicolas Krivatsy

Il est très curieux d'observer l'évolution de la manière de ce jeune sculpteur hongrois. Tandis, en effet, que nous voyons journellement les plus « fauves » d'entre les promoteurs du mouvement futuriste s'assagir et retourner presque au réalisme, Nicolas Krivatsy, au cours d'une carrière courte encore, puisqu'elle n'a guère plus de trois années de durée, a suivi le chemin contraire, passant de la pureté des lignes classiques, soucieux de la vérité et d'élégance, à la formule infiniment plus brutale d'un art d'essence purement subjective, ayant pour objet d'exprimer l'idée et elle seule.

Le comprendra-t-on ? Je ne sais, car ses constructions aux masses imposantes, aux formes imprévues, surprennent au premier abord.

Az Elek Arturtól, akivel együtt
Feldolgozás alatt a hét művészet Szerzőmar
alapdandó

tière de ce pays serait allouée aux réparations, cela ne fera jamais qu'environ six milliards par an et la dette ne serait pas couverte en moins de 23 années, alors que par notre système, sans avoir recours à des impôts et rien que par les revenus qui seraient créés, on arriverait à acquitter les 132 milliards en 12 ans.

Encore une fois, la clef du problème de l'heure pré sente est: *la découverte d'un crédit convenable et suffisant.*

Mais notre contradicteur soulève une autre objection, qui, au premier abord, pourrait, en effet, sembler grave:

« Si vous opérez, nous dit-il, les paiements énormes que vous envisagez, les Etats alliés seraient soumis à une inflation dévergondée, par suite de l'afflux des sommes de réparations.

Vous voyez que l'Amérique est contrainte pour s'y soustraire, de remiser la moitié de son or dans les coffres-forts de ses banques. Et si on ne peut utiliser ces sommes sans un désastre d'inflation, alors à quoi bon en recevoir le paiement? »

Qu'il y a une grande vérité dans cette observation, c'est incontestable, et la question a déjà été soulevée quand il s'est agi des transferts allemands. Cependant il nous semble qu'on n'a pas assez tenu compte des dettes des alliés envers l'Amérique. L'inflation dévergondée qu'on craint ne s'exercera pas chez les créditeurs européens de l'Allemagne, qui ne sont que des créditeurs intermédiaires, mais chez le créditeur principal, c'est-à-dire en Amérique.

Pour éviter le désastre, un seul moyen s'imposera à cette dernière: réduire les dettes des alliés envers elle, inconvénient qui serait compensé par la reprise des relations commerciales, aujourd'hui extrêmement réduites.

« Enfin, écrit M. Barral, nous ne sommes nullement pour la Société des Nations, ni pour sa transformation en *Société des peuples*. Elle n'est qu'une simple *entreprise anglaise* et un instrument de la suprématie anglo-saxonne. Elle ne serait, transformée, qu'un super-gouvernement. Or, la découverte des lois de dynamique monétaire rend les gouvernements, au sens actuel, entièrement superflus.

Les affaires publiques seront gérées par des professionnels que nous appellerions, si vous voulez, les ingénieurs sociaux et dont le choix se fera au concours public.

Plus de monnaie d'or, abolition du privilège des banques d'émission. Voilà la seule solution si nous voulons esquiver la main-mise sur l'Europe de la ploutocratie américaine. »

En répudiant la S. D. N., M. Barral entend sans doute n'en pas voir l'utilité pour la réalisation de son programme.

Dans sa formation actuelle, il peut avoir raison. Tant que la S. D. N. se trouvera sous l'influence directe ou indirecte de la Haute Finance Internationale, elle ne pourra pas être un instrument de transformation et de paix. Notre réforme financière n'attribue pas un rôle spécial à la S. D. N., mais nous concevons très bien que par une entente internationale appelée S. D. N. ou n'importe comment, mais représentant réellement les intérêts des citoyens, on pourrait arriver plus rapidement à l'application de cette solution.

En concluant, nous notons la juste remarque de M. Barral au sujet de l'inutilité future des gouvernements dans le sens actuel du mot. M. Barral entend, sans doute, ce qui est notre avis également, qu'il est juste que des questions de crédit intérieur soient traitées et solutionnées par ceux qui y sont directement intéressés et non pas par les personnalités politiques. Les ingénieurs sociaux — le terme est parfaitement propre — et avec la permission de M. Barral nous l'adopterons — sont prévue dans notre solution sous la forme du *Créditeur National personnellement intéressé à la marche régulière de l'Etat.*

Luca BARONCEA.

LA VIE ARTISTIQUE

o o o

Les Salons Artistiques à travers les Ages

L'Exposition des Arts Décoratifs de 1925 comptera san doute comme l'une des plus importantes manifestations artistiques qui aient jamais été organisées. On attend beaucoup de cet ensemble formidable, qui doit permettre d'y voir clair dans le fatras des tendances modernes et d'en dégager, si possible, les directives principales. Je ne sais si les résultats qu'on en obtiendra répondront bien au considérable effort que l'on aura fait ; mais il y a tout lieu de croire que cet effort portera certainement des fruits, et il ne tiendra qu'à nous, par la suite, de les amener à maturité.

Quoiqu'il en soit, il est assez curieux, devant cet immense caravansérail, où tous les peuples et tous les arts se sont donnés rendez-vous, de jeter un coup d'œil en arrière et de remonter aux sources de ce fleuve majestueux.

C'est au seuil du XVIIe siècle que l'on trouve à Paris les premières traces d'une exposition artistique, et c'est en un endroit bien négligé, bien oublié, bien ignoré même des Parisiens, sur la tranquille et pittoresque place Dauphine, bordée à cette époque de florissantes auberges. Là, le jour de la Fête-Dieu, des draperies étaient tendues devant les boutiques, des feuillages odorants ornaient les devantures, une foule en fête se pressait ; profitant de l'affluence du peuple et de ses bonnes dispositions à la joie, partant aux largesses, les jeunes peintres du temps s'avisèrent qu'ils ne sauraient trouver d'occasions plus favorables pour se faire connaître et apprécier. Et c'est ainsi que naquit la première foire aux croûtes. Mais celle-ci, contrairement à la nôtre, était des mieux fréquentées et des plus profitables aux artistes ; Chardin et Laucret s'y révélèrent ; Antoine Coypel s'y montra en grand équipage et Le Clerc aussi.

Ce succès engageant ne tarda pas à provoquer une émulation féconde. En 1667, l'Académie Royale, qui venait d'être fondée grâce à l'initiative de Charles Le Brun, installa dans une des ailes du Palais Royal, qui lui avait été affectée, la première exposition officielle de peinture et de sculpture : la seconde eut lieu deux ans plus tard ; la troisième en 1671 ; et la quatrième en 1773. Mais, pour celle-ci, on établit un catalogue de la centaine d'œuvres exposées. Jusque là, jamais l'on n'avait songé à dresser l'inventaire d'une exposition. En 1699, l'Académie Royale passa du Palais-Royal au Louvre, dans la galerie d'Apollon.

Le règne de Louis XV fut particulièrement favorable aux artistes ; il n'y eut pas moins, enfin, sous le Roi Bien-Aimé, de vingt-six expositions. Celle de 1727 marqua le début des concours, jugés par les académiciens qui n'exposaient pas. Dès lors, on peut constater des progrès sensibles dans le nombre des envois : on en compte 119 en 1739 ; 214 en 1745 ; 300 en 1763 ; 432 en 1765 ; 532 en 1771...

Avec Louis XVI, les manifestations biennales se continuèrent ; elles s'ouvraient le 25 août, jour de la Saint-Louis, et duraient un mois. En 1784, une exposition spé-

Mais un examen plus attentif permet de mieux pénétrer la pensée de l'artiste, et tout esprit vraiment émotif, capable d'éprouver et de sentir, ne peut manquer d'être impressionné par la véritable puissance de certaines œuvres.

En tout cas, les Parisiens viennent d'avoir une belle occasion de faire connaissance avec cet art très personnel, car Nicolas Krivatsy a, dans son atelier lointain du quartier de Javel, présenté à la critique le fruit de son labeur.

Ensemble imposant, et qui mérite d'être signalé.

Ce qui frappe, d'abord, le visiteur, c'est la masse colossale de la plupart des sculptures, puis l'abondance des grandes lignes courbes, souvent d'une belle envolée, parfois même d'une réelle élégance.

Puis, à côté d'une énorme composition, on a la surprise de voir accroché un masque d'une pureté presque antique !

Quelques œuvres de Nicolas Krivatsy — « Le Calme »

Ceci est le rappel de l'œuvre ancienne, excellent point de repère pour juger de l'évolution accomplie par le sculpteur.

Je citerai quelques œuvres récentes, exécutées à Paris depuis que l'artiste y est venu (un an environ), et qui m'ont paru particulièrement dignes d'attention : *L'inconnu*, puissant buste de femme aux proportions très exagérées, par quoi Nicolas Krivatsy a voulu exprimer l'essor de l'âme humaine ; *La mer*, très belle stature couchée, vraiment expressive du mouvement ondulant des flots ; *Le conte*, groupe très bien composé ; *Ombre*, aux deux formes imprécises qui se répondent ; *Naïveté*, énorme masque d'une étrange expression ; puis des évocations d'idées

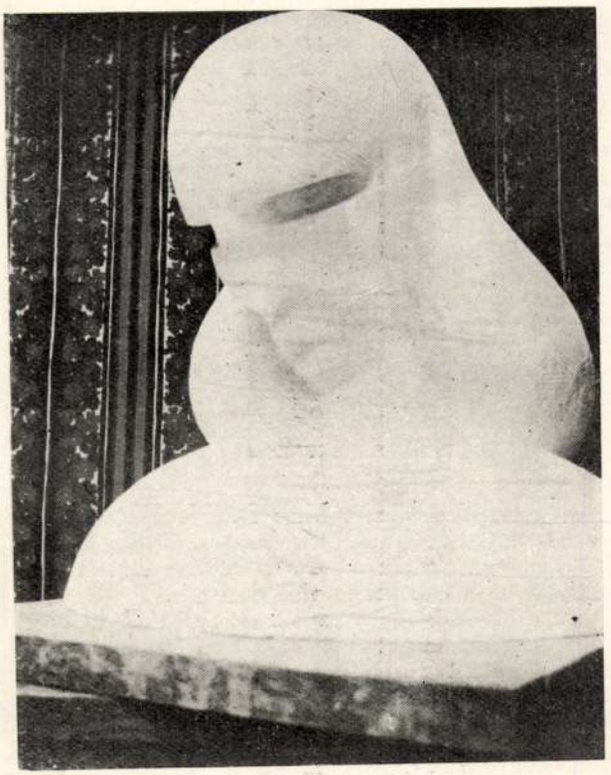

« *L'Ancêtre* »

« *La Vérité* »

simples, comme *l'Onde*, tournoiement aux courbes caressantes, *la Force*, aux vigoureux élans vers le ciel, *Nuages*, vision de rêve, où dans la masse aux contours imprécis surgit une vague silhouette féminine qui n'est pas sans élégance.

Nicolas Krivatsy est un travailleur formidable, qui n'arrête pas de produire. Son œuvre est toute du premier jet, achevée en quelques heures dans le feu de l'inspiration.

Les résultats obtenus sont déjà intéressants, mais ils me paraissent surtout prometteurs.

C. HESSET.

Peintres et Graveurs vus aux récentes Expositions

(Suite)

SALON DES FEMMES PEINTRES ET SCULPTEURS

Mme Jane Daniele Hoffe

Nos lecteurs connaissent Mme Daniele Hoffe, fidèle exposante du Salon des Artistes français, où elle présentait notamment, l'année passée, un tableau intitulé *Rêveuse*, qui fut acquis par la ville de Paris.

Mme Daniele Hoffe a exposé au Salon de l'Union des Femmes Peintres et Sculpteurs, trois fort jolies choses, deux portraits au pastel et une peinture qu'elle intitule *Sérénité*. Cette artiste montre une prédilection particulière pour le pastel. Ses tons ont une douceur, une subtilité et une fraîcheur qui classent ses œuvres tout à fait à part. Son art renferme beaucoup de délicatesse et de charme; elle sait rendre avec une parfaite sincérité les plus légères nuances, les jeux les plus subtils de la lumière.

Mme Daniele Hoffe est non seulement une pastelliste remarquable, mais aussi un peintre de talent dont l'œuvre plaît à l'esprit et charme l'œil par l'harmonie du dessin et de la couleur aux tonalités heureuses, fondues et chaudes à la fois. Son tableau est d'une facture qui ne manque ni d'habileté ni de vigueur; il révèle le souci de la composition et de l'équilibre. C'est une peinture d'inspiration très féminine, dont le sujet est traité avec beaucoup de sincérité et d'intelligence.

Mme Daniele Hoffe a un tempérament personnel, bien servi par une technique solide, exclusive de toute habileté de commande. Son art vient du cœur; il est simple, coloré, vibrant; on y suit l'émotion vraie d'une artiste, et non pas seulement l'habileté d'une virtuose.

Mm Daniele Hoffe a participé à maintes expositions : sa carrière la place à un très bon rang dans la peinture féminine contemporaine et nul succès n'est plus mérité que le sien.

Melle Madeleine Darré

Mlle Darré exposait, trois aquarelles : *Cloître de San Sebastiano*, à San Remo, *Via San Stefano*, également à San Remo, et *Une rue d'Hyères*.

J'ai déjà eu l'occasion de parler de cette artiste, à propos des aquarelles qu'elle avait exposées au Salon de l'Ecole française en 1923; les qualités que j'avais remarquées se sont développées, sa personnalité s'est affermie. Mlle Darré possède des dons précieux de goût, de mesure et de tact, elle sera certainement parmi nos jeunes artistes l'une des plus capables de s'imposer. Elle cherche avant tout la simplicité et la sincérité dans le dessin et la couleur ; sa facture est franche et ferme, son style sobre et harmonieux; aucune fausse note ne choque; l'œil est flatté et l'esprit séduit.

Elève du regretté maître Vignal, Mlle Darré, apporte à sont art de réelles qualités, ses aquarelles sont traitées avec compréhension de la couleur et une heureuse délicatesse du dessin.

Mlle Darré affectionne plus particulièrement les paysages du Midi; elle en a donné dans les trois tableaux qu'elle a exposés des images justes et colorées, jetant sur ses aquarelles du soleil et de la couleur, baignant ses paysages d'une clarté et d'une lumière dont la splendeur n'appartient qu'au Midi.

Mlle Darré est jeune; son talent s'affermit de jour en jour; elle est sur la voie qui mène aux plus heureuses réussites, et son nom s'imposera quelque jour comme celui de l'un des représentant les plus originaux et les plus souples de l'actuelle peinture féminine.

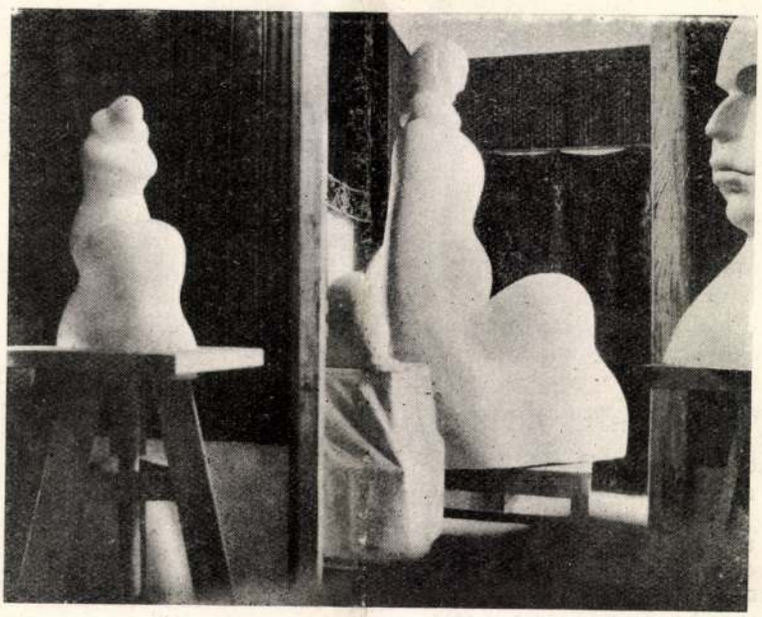

Autres sculptures de Nicolas Krivatsy

MÁTYÁS KIRÁLY LUSTÁI JASCHIK ÁLMOS

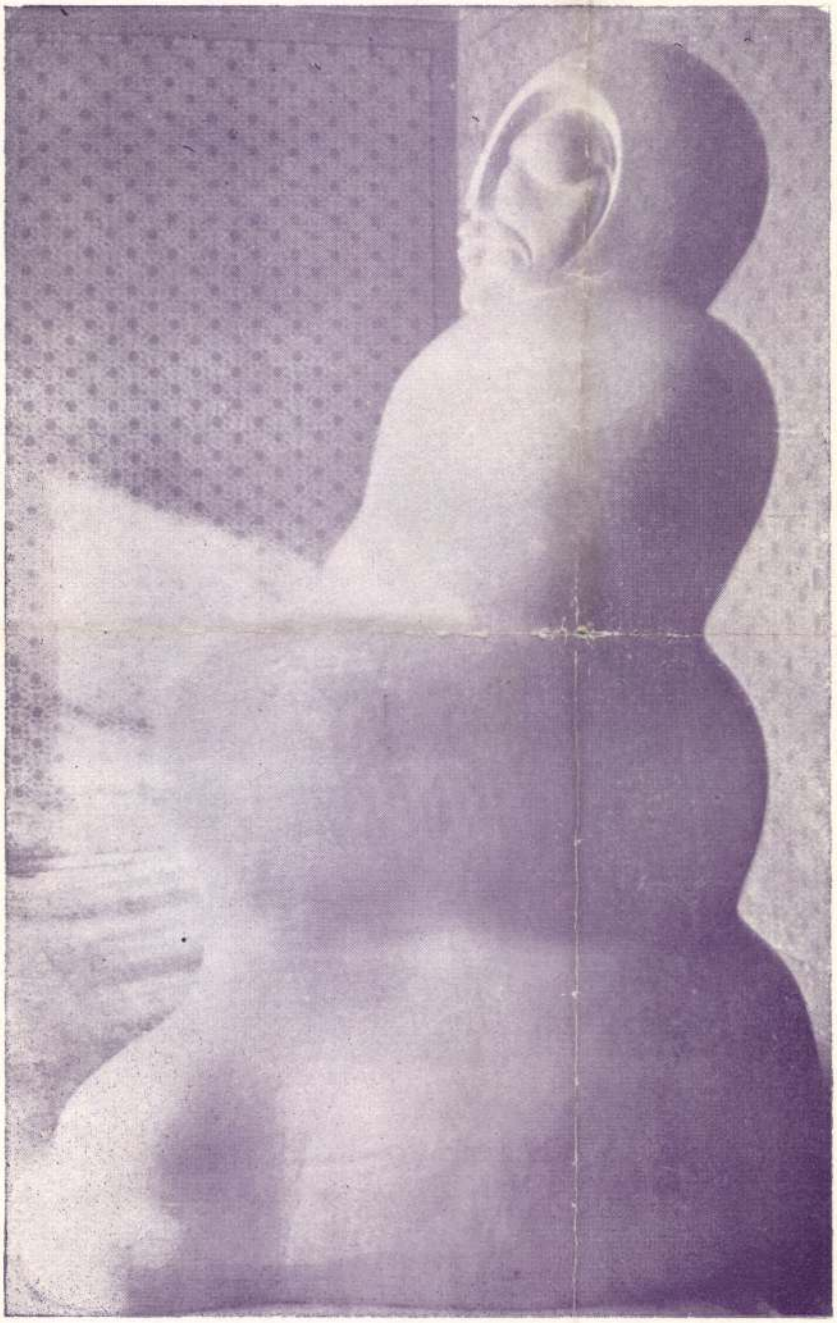

Az „Idő“ (1926) KRIVÁTSY MIKLÓS

KRIVÁTSY *Miklós*, szobrász, * Kassán 1898. Kisfaludi-Stróbl Zsigmond és Sidló Ferenc irányításával kezdett szobrászattal foglalkozni és 1923. Párizsba költözött, ahol a mozgást erősen hangsúlyozó, leegyszerűsített formákkal ábrázolt, eredeti felfogású nagy alakjaival széles körben figyelmet keltett. 1925. szoborműveiből műteremkiállítást rendezett Párizsban, mely alkalomból a francia kritika különösen A bálvány, Az igazság, A nyugalom és Az ős c. szimbolikus szobrait dícsérte. K. 1927. „Mű" címen újszerű művészeti folyóiratot indított Budapesten. 1928. u. o. a Spirituális Művészek Szövetségének kiállítása keretében rendezett műveiből gyűjt. kiállítást. Újabban ismét Budapesten él.

K. Gy. I. 600 l

T. József:

Mellig, kissé jobbra f
lonban. Középütt elválas
lanak, bajusza és szaká
bines palás~~[illegible]~~tot
nyét pedig láncon hordja.

IOSEPHUS T. D. G.
HUNGARIÆ RE
AUSTRIÆ

Rézmetszet, méretei a

~~9365~~
9565

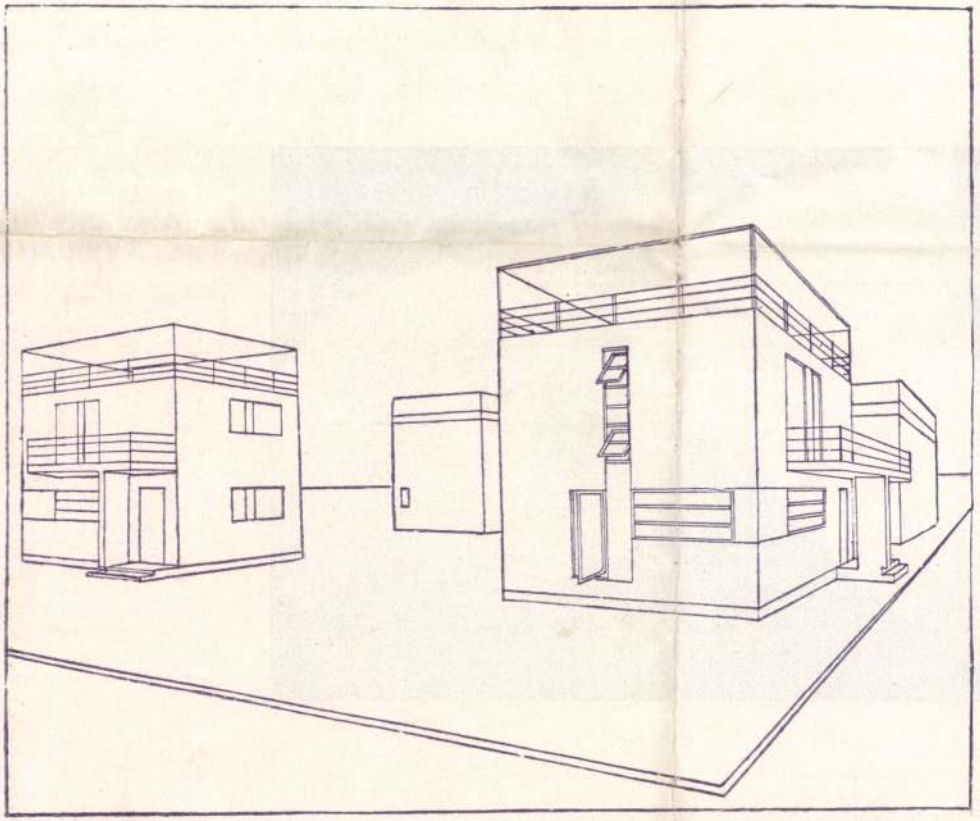

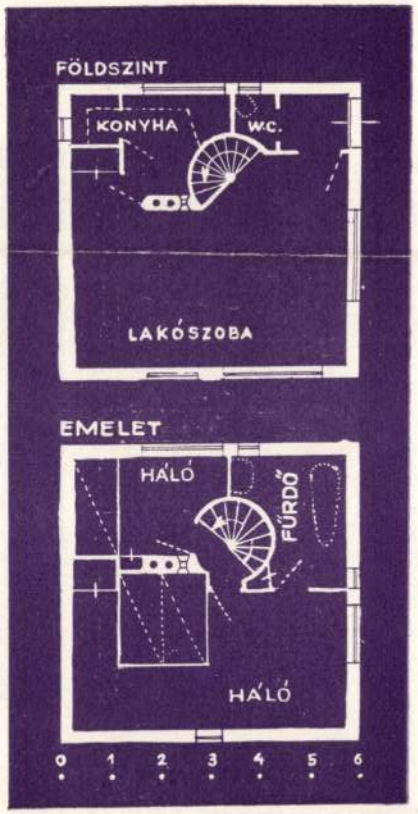

6×6 HÁZAK

MOLNÁR FARKAS

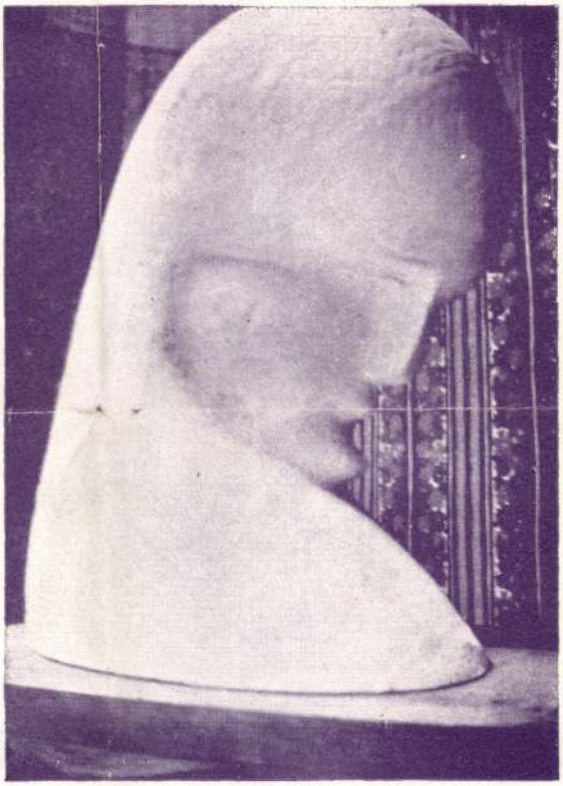

A „Gondolat“ (1925. Páris)

KRIVÁTSY MIKLÓS

Krivácsy Miklós

Ma: Asszony Napló és külön Gyermek Napló

Ára 16 fillér E

Budapest, 1933 84. évfolyam 262. szám Szombat, november 18

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egy hóra 4.— pengő
Negyedévre 10.80 pengő
Félévre 21.60 pengő
Egyes szám ára
Budapesten, vidéken és a pályaudvarokon 16 fillér
Ünnepnapokon 24 fillér
Vasárnap 32 fillér

PESTI NAPLÓ

SZERKESZTŐSÉG:
Rákóczi út 54 szám.
KIADÓHIVATAL:
Erzsébet körút 18—20 sz.
TELEFON:
455—50-től 455—57-ig,
464—18 és 464—19
Szerkesztőség Bécsben:
I., Kohlmarkt 7

János bácsi nem érti...

És ez baj volna, azért baj, mert a gazdavédelmi rendelet népies kiadása egyenesen neki készült, János bácsinak. »János bácsi-hangon ismerteti a rendeletet«, mint az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója ma mondta, »de ebből sem derül ki, hogy a gazda milyen lépéseket tegyen és ha a rendeletet a maga számára fel akarja használni, akkor felvilágosításért a jegyzőhöz vagy ügyvédhez kell fordulnia«. Csak helyeselni lehet, ha ilyen »János bácsi-hangon« egy külön kiadvány készül — ha már eredetileg is nem olyan, hogy János bácsinak nincs is szüksége külön kiadványra. Mert az ideális szövegezés bizony ez volna — az, ha minden rendelet oly világos volna, oly áttekinthető, oly egyszerű, hogy első elolvasásra is megérti mindenki... legfőkép az, akinek szól.

Egy szalontai földműves annak idején azt mondta, hogy a »*Toldi*«, Arany János Toldija nem is valami nagy munka — akár ő is megírhatta volna; és a magyar nyelvnek ez a legnagyobb művésze ezt tartotta egyik legnagyobb dicsőségének: hogy művének nyelve oly magyaros volt, oly népies, klasszikus művészieségében is annyira tiszta és világos, hogy a szalontai földműves azt mondta róla: maga is megírhatta volna. A rendeletektől nem kívánjuk az Arany János magyarságát — de ha már külön népies kiadás készül, azt igazán megkívánhatják a gazdák, hogy mindenki megtudhassa belőle, mihez tartsa magát; hogy ne kelljen felvilágosításért, kommentárért, magyarázatért külön jogászhoz fordulni. Nem várja senki a rendelettől, hogy János bácsi azt mondhassa róla, amit a szalontai földműves a Toldiról mondott, hogy ezt ő maga is megalkothatta volna, de annyit talán várhatni *ezen a téren* a rendelettől, hogy János bácsi azt mondhassa róla, hogy magától is megérti.

Ezen a téren... Mert a gazdavédelmi rendeletet *más téren* is támadták az OMGE-ben, amely mindenesetre hivatott érdekképviselete, tolmácsa a gazdaérdekeknek.

Mindenesetre feltűnő, hogy egy gazdavédelmi rendelet ép a gazdák körében talál ilyen ellenzékre — ép azoknak körében, akiket véd. A gazdavédelmi rendelet intenciója kétségtelenül a gazdák védelme. Az is kétségtelen, hogy ezen a téren több komoly intézkedés történt a rendeletben — több ez egy provizórikus mentőakciónál és ha a gazdavédelmet nem is állandósítja, ha végleges megoldásokat nem is hoz, mindenesetre nyugalmi helyzetet teremthet; s ha nem is jelent fordulópontot, de mindenesetre egy lépést jelent előre. A rendelet kritikusai rámutatnak arra, hogy jóakaratú gesztus a kormány részéről, egy lépés előre — ugyanakkor azonban rámutatnak a rendelet hiányaira is, főkép arra, hogy *csak egy lépés* előre.

A kormány kétségtelenül jót akar, de nem elég jót tenni: *jól* is kell tenni a jót. A gazdavédelmi rendeletet a legjobb elképzelés vezette — de ez a legjobb elképzelés nem a legjobb kivitelben jelent meg. A legjobb szándék irányította, de hogy triviálisan mondjuk, ez a szándék nem tudta magát olyan jól kifejezni. *Jogászi mestermunkának* mondták: s egy gazdavédelmi rendelet szövegezésére vonatkozva, ez inkább hátrány, mint előny. Hogy szokták mondani a franciák: a forma önmagában semmi, viszont forma nélkül nincs is semmi. Ami pedig a stílust illeti, az szinte — lényegszerűen tartozik egy rendelethez, a legjobb gazdarendelet sem jó — ha János bácsi nem érti meg, ha János bácsi helyett... a jogász stílusérzékét gyönyörködteti, ha János bácsit nem tanítja ki világosan, hogy mit kell tennie, hova kell fordulnia. Mikszáth Kálmán előtt, mint írta, mindig egy bizonyos olvasó lebegett — mit fog ehez szólni *az az egy* olvasó, tetszik-e majd neki, meg lesz-e elégedve. Egy gazdavédelmi rendelet olvasója, átlagolvasója: »János bácsi« — ha a rendelet vagy magyarázata nem olyan, hogy János bácsi minden további nélkül is megértse, akkor a rendeletet máskép kell szövegezni. Ehez nem kell stílusművészet, ehez nem kell a nyelv aranyjánosi tökélye, ehez nem kell a nyelv titkait ismerni — ehez csak János bácsit kell ismerni. Azt a sok, sokszázezer János bácsit, akiknek számára, akiknek érdekében, akiknek javára a rendelet készült. És akiknek számára, akiknek érdekében, akiknek javára való minden mezőgazdasági politika. Minden gazdavédelem. Minden, ami a magyar földet az agrárválság világviharában szolgálja...

Az utolsó tizenöt évben sok úgynevezett »igazi kisgazdával« népesedett be a képviselőház. Ma még nem lehet lemérni, hogy milyen hatásuk volt a közgazdasági politika fejlődésének általános menetére — de azt már meg lehet állapítani, hogy a közgazdasági rendeletek stilisztikájára nem volt túlságosan nagy hatásuk; hogy ez a stílus nem vált magyarosabbá, tisztábbá, világosabbá, az az *OMGE* mai panaszai után kétségtelen...

Elfogták az anyagyilkos gimnazistát

***Saját nevére töltötte ki bejelentőlapját Zemplén Dénes
Félig kiürített konyakosüveg mellett fogta el a detektív
Megdöbbentő vallomást tett a gyilkos fiú a rendőrségen
„Szemrehányást tettem mamának, hogy miért akarja tönkretenni apát" — „Reggel láttam, hogy a mi életünk már nem lesz rendes, elkeseredtem, a fejszével kétszer ráütöttem anyám fejére"***

Ma hozzák Sopronból Budapestre a gyilkost

(Saját tudósítónktól.) Zemplén Dénes csütörtökön reggel kiugrott anyja szobájának ablakán. A pamlagon alvadó vérében feküdt az asszony és a fiú nekiindult a városnak. A jólismert környékről riadtan menekült, többen láttak is a környéken egy zsebredugott kezű diáksapkás, hosszúnadrágos fiút szaladni. Útját pontosan nem lehet követni, azután, hogy a Sasadi-dűlő és a Buda örsi út környékéről kikerült, ezután már elnyelte a házrengeteg, a sok utca, amelyen zúgó fejjel

Zemplén Dénes

sietett a gyilkossá vált fiú, akinek képe csütörtök óta kiteljesült egy sereg apró mozaikból, mára már össze lehet állítani az eleven hús-vér Zemplén Dénest, akit csütörtökön még mindenki idealizálva, elnagyolt, széles vonásokban látott.

Szoborportré dr. Zemplén Gézáról, amelyet Krivátsy Miklós szobrászművész mintázott róla 12 évvel ezelőtt

Szabadulni...

Tanárai azt mondták: *kiváló gyerek.* Bizo-

AZ ATHENAEUM DETEKTIV ÉS KALANDOR REGÉNYEI

nyítványában rengeteg a jeles, a cserkészcsapatban szerették. Apja, a professzor is idealizált képet kapott a gyermekről, hiszen fia nem akarta, hogy apja, aki a mintaképe, benne csalódjon. Otthon szerény, kedves, úri gyerekként viselkedett, a hányatott élet, a sok szenvedés megtanította már annyira alakoskodni, hogy új környezetében az apa mellett el tudta hitetni magáról, hogy eddigi élete nem hagyott nyomot rajta. Már maga ez az igyekezet különben csak azt bizonyítja, hogy *a fiúban megvolt a vágy, megszabadulni élete első tizennégy évének nyomaitól. Talán meg is szabadult volna, ha közben a katasztrófa be nem következik.*

A fiú kettős világban élt, amely a legélesebben elütött egymástól. Az egyik a ciszterci gimnázium puritán, tiszta levegője, a tanulás, a könyvek, a törekvés és kultúra világa. Itt az ember igazat mond, az ember igyekszik, ha jól tudja a leckét (ami úgy-e bár olyan könnyű), akkor eredményt ér el. Nagyon egyszerű és nyugodt lenne ez a világ, ha nem vetne rá minduntalan árnyékot a másik.

Anya és fia

Beteg anya. Szép asszony, kiváló család gyermeke, nyelveket beszél, festeni szokott és zenekedvelő. Betegsége korán kis lopásokra hajtja. A kleptomániás asszony ellentétbe jut a társadalommal, a családjával és férjével, aki kénytelen tőle elválni. Az asszony magára marad, betegen, de *olyan jogokkal és olyan cselekvési szabadsággal, amely nem minden egészséges embernek jut osztályrészül.* Háza van és vagyona, gyermekek sorsáról intézkedik és kezeli a pénzét. Aztán két gyermeket az árvaszék elvesz tőle. Tartásdíja kissé megcsappan, az asszony, aki betegesen fél a szegénységtől, aki torzult tudatával az élelmezés költségében látja anyagi romlását, most a tartásdíj megcsappanásával nagy rázkódtatáson megy keresztül. Ezt még fokozza az a körülmény, hogy két nagyobb gyermeke elkerül tőle, háztartási tennivalói, gondjai csökkennek, nincs, ami úgy elfoglalja és így a megnövekedett szabadidővel beteg ösztönei könnyebben utat kapnak. Házában munkás- és kispolgári emberek fordulnak meg kölcsönért, udvarlói vannak, barátnői egyszerű nők és a beteg asszony minden bajáról, keserűségéről, minden családi körülményéről, brutális nyíltsággal beszélget előttük. A gyermek mindezt hallja. *A felnőttek világának minden sötét és szomorú oldala úgyszólván a bölcsőtől kezdve kitárul előtte,* gyermekfejjel figyel meg olyan tényeket, amelyeknek létezése a felnőttek öntudatában is a legveszélyesebb pont.

Növekszik a gyermek. A házban veszekedések vannak, egyszerű emberek, anyjához nem való férfiak és nők járnak a lakásba nap-nap után. Az életmód proletári. Kevés és rossz élelem, sok hangos veszekedés. A kisfiú korán menekül a könyvekhez, az elhanyagolt lakásban ott a nagy apai örökség, a nagy könyvtár. *Franciául és németül beszél, kitűnő könyveket olvas, de a havonkénti nyíratkozás csak álom, mint a rendes ruha, vagy a kielégítő koszt.*

Alkohol

A házban gyakori a kártyajáték és az ivás. Hús esetleg ritkán fordul elő az éléskamra felszerelésében, de a bor és a pálinka annál gyakrabban. *A gyermek korán megismeri azt a kábulatot, amit az alkohol ad.* Megismeri a kivetettséget is. Délutánonként ritkán maradhat otthon, ha látogatót kap a Muskotály utca 14, akkor *Zemplén* Dénes a délutánt az uccán tölti, vagy a moziban. Ha anyjától pénzt kap, akkor az olcsó mozik filmjeiben felejti el egyre jobban növekvő fájdalmait, vagy az uccán kóborol, járja és nézi a várost, az emberek életét. *Könyv és mozi, pálinka és jeles tanulás csak a háttere ennek az életnek,* amelynek fő keresztje az egymásután következő évekkel súlyosodik: *a pubertásba kerülő fiú ráébred helyzetére. Megveti azt, akit szeretne rajongva szeretni.* Nem szívesen megy el osztálytársaihoz, mert azoknak

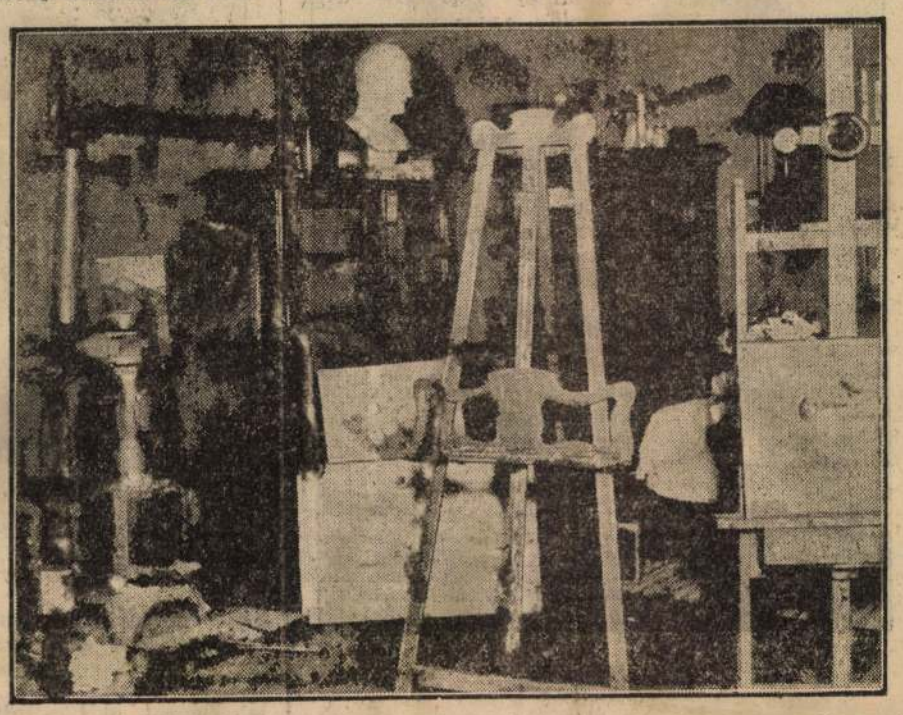

Ebben a festőműteremben tanult festeni dr. Zemplén Gézáné. Az előtérben álló üres festőállványt használta

rendes anyjuk van, olyan anya, akit nem kell szégyelni, ha az ember megvárja az iskola előtt.

Zemplén Dénes hazudik? Igen, kedves szomszédok. Hazudik. De mennyire hazudik! Az iskolában a külső másik világban elhazudja azt a másik világot, persze, ha a gyerekek anyuskáról beszélnek, akkor ő is hazudik egy annyiszor megáhitott anyuskát, ha a gyerekek ebédről beszélnek, ő is hazudik sültesirkés ebédet. Ha anyjával akarnak beszélni az iskolában, hazudik, hogy anyja beteg. Ha az iskolában jóakaró tanára meginti rendetlen öltözete és piszkos körme miatt, akkor színészkedve hazudik, igyekszik Zemplén Dénest úgy beállítani, mint egy kis szórakozott tudóst, aki könyveken kívül mással nem törődik.

Az utolsó út

Ő, Zemplén Dénes nem egy nemes jellem. Fantáziájában éli ki magát, a legutolsórangú filmeket szereti, úgy él, mint egy uccagyerek, hazudik sokat, mert mást nem tehet.

Szerdán délután László villanyszerelő úr az **anya szentségéről prédikált Zemplén Dénesnek.**

Ha fáj a feje és szédül, ha teltséget, hányingert, gyomorégést, mellszorulást vagy szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi **Ferenc József keserűvizet.**

NE JÁRJON
RÓZSA BUNDA
NÉLKÜL VÁCI UCCA 27-29

Ez a fiú jobban ismeri az anya szentségét, mint bárki más. *Mindenkinek van anyja, aki szent. Csak neki nem. Hát ő nem tudná, hogy milyen szent egy anya?*

A beteg gyermek, aki most már gyilkos gyermek, a pálinkaivásokon megedződött, a kalandorfilmeken fölnevelkedett és uccai kóborlásokhoz szokott fiú jár a házrengetegben, eltorzult különös agyában, amelyben szégyenérzete, jassztulajdonságok, a jeles diák világképe egy szörnyű káosszá válik, forrnak a tervek, első pillanatban az öngyilkosság, aztán a rendőrség és az emberi igazságszolgáltatás, aztán a filmeken megdicsőített idegenlégió és a gyilkos szökése járnak az agyában.

Valami az apjához viszi. A hazug fiú igazat akar mondani az apjának. Talán éppen most mondott először igazat az életnek és a szörnyű igazság hajtja az apai lakás felé, vágyik egy leomlásra, egy ölelésre, amely talán mindent felold. Amelyben úgy el lehet merülni, mint egy békés, megnyugtató álomban.

Nem ez történik, egy riadt, félig idegen, vele rokonszenvező, de őt alig ismerő asszony fogadja, akinek gyorsan elmondja a gyilkosságot, azután menekül. Hogyan menekül, mi történt vele, azután, hogy az apai házból elfutott, mondja már el ő, az ő különös felnőtt-gyermekszavaival. Mert Zemplén Dénest elfogták, Zemplén Dénes már az emberi igazságszolgáltatás kezén van.

Pálóczi Horváth György

Elfogják Sopronban az anyagyilkos fiút

Sopron, november 17.

Zemplén Dénes a kelenföldi pályaudvarról induló vonattal csütörtökön este félnyolckor Sopronba érkezett, ahol moziba ment, majd a Pannonia-szállóban vett magának szobát és a *bejelentőlapot saját nevén töltötte ki.* Reggel a város környékén kóborolt. Amikor visszatért, már a soproni rendőrség tudta, hogy a gyilkos fiú a városban van. Szállodai razziát tartottak és vitéz *Vig* Miklós detektív délután 3 órakor a Pannonia-szálló bejelentőlapjai között *meglepetten találta meg Zemplén Dénes bejelentőlapját.* A portással együtt felment az első emelet 8. sz. szobába. Az ajtó zárva volt. *Kopogtattak, bentről senki sem válaszolt.* A detektív ijedten leküldte a portást a kulcsért, néhány pere mulva a kulcs meg is fordult a zárban és a portás és a detektív, akik egy élettelen test meglátására készültek el, *szembetalálták magukat egy halálsápadt magas fiúval, aki az asztal mögött állt összeszorított szájjal. Előtte egy literes konyakosüveg volt, amelyből körülbelül a fele hiányzott.*

„Zemplén Dénes, kövessen!..."

— *Hogy hívják?* — kérdezte a detektív, *mire Zemplén Dénes a legszabatosabban megmondta a nevét és bemondta többi adatait.*

— *Mit keres Sopronban?*

Zemplén Dénes egyet rándít a vállán, alsó ajka előre biggyen és fogai közül kilöki a választ.

— *Borbélylnas akarok itt lenni.*

— Tudja, hogy körözik?

Zemplén Dénes keze a nadrágzsebe felé vándorol, de ebben a pillanatban *már mellette terem a detektív és kihúz a zsebből egy kis gyöngyházgyelű zsebkést.*

— *Zemplén Dénes, kövessen engem!*

— *Követem, csak egy kérésem volna. Engedjen még két pohárral inni a konyakból.*

— *Nem engedhetem, jöjjön.*

„Mert anyát megölték"

A soproni rendőrségen Zemplén Dénes hallgat. A kérdésekre nem felel, egyetlen jele annak, hogy hallja a kérdéseket, az, amikor gyakran tagadólag int a fejével. Félótkor Stadler kapitány, a bűnügyi osztály vezetője megérkezik. Jelentést tesz Zakariás Antal rendőrfőtanácsosnak, a fiú elfogatásáról és megkezdődik a kihallgatás.

— Tudod-e, miért vagy itt?

— *Mert anyát megölték.*

— Igen.

Csend. A fiú lehorgasztott fejjel megszólal:

— *Mennyit kap ezért a tettes?*

— *Te még gyerek vagy fiam, úgyszólván semmit.*

A rendőrtiszt meleg, barátságos hangja még

Most jelent meg!
A sajtójogi fokozatos felelősség
Írta:
Gadó István
kir. tábl. tanácselnök
Ára **60** *fillér*
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18

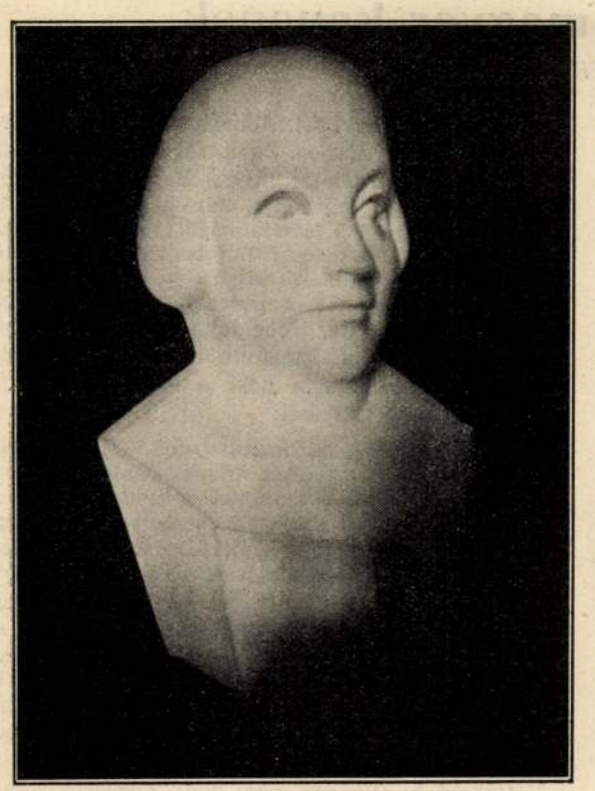

A költőnő (Erdős Renée)

Bölcsesség

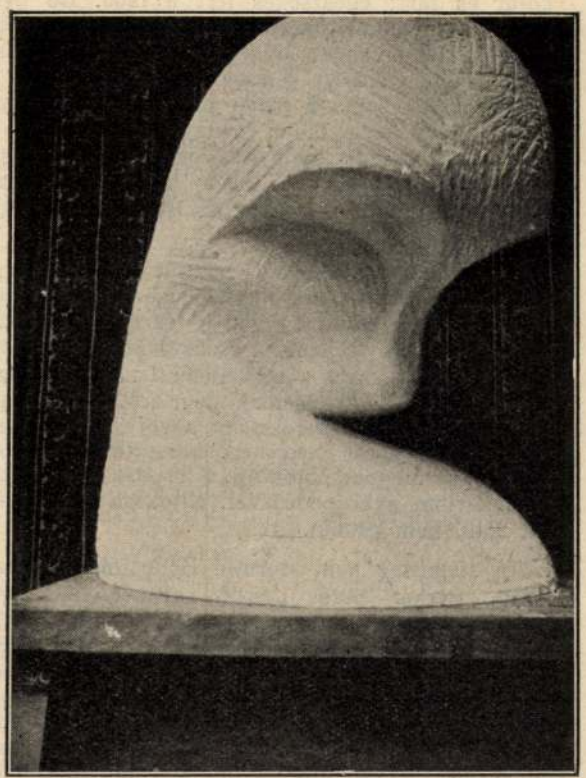

Az Állat lelke

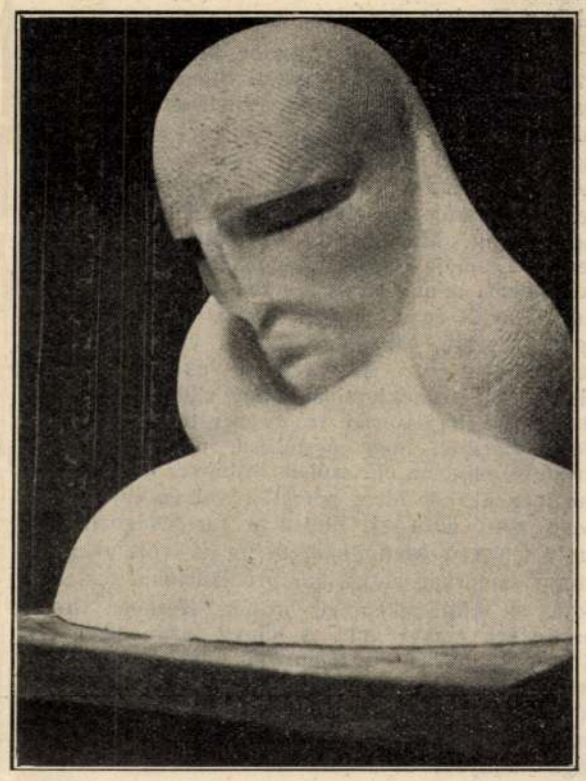

Az Ős

Krivátsy Miklós szobormüvei.

Francia költő és magyar kanonok

Irta LÁM FRIGYES dr.

Nagyon sokat foglalkozik az ujabb francia irodalomtörténet Maurice de *Guérin* fiatalon elhunyt iró személyével, aki tanitványa és lelkes hive volt Lamennaisnak, de nem követte mesterét az aposztáziába. Amikor Lamennais szakitott az Egyházzal, Guérin már beteg volt. Az 1810-ben született iró, a *Centaure* cimü hosszu prózai költemény szerzője, 1839-ben halt meg nővérének, Eugénienek karjai között. Eugénie de Guérin maga is tehetséges irónő volt. Verseit és naplóit halála után kiadták. *Barbey d'Aurevilly*, a hires iró, könyveket szentelt Eugénienek, a jó nővérnek, aki drága öccsének, Mauricenak valóságos anyja, őrangyala volt. Nemrégen irta meg Génévieve *Duhamelet* ennek a jó nővérnek, Renan nővére párjának életrajzát *(La vie et la mort d'Eugénie de Guérin.* Libraire Bloud et Gay. Paris, 1926. 245 lap.) Ebben a szép könyvben, amely mély átérzéssel állitja elénk az öccse életéért aggódó és gyógyulásáért egy eszközt, egy módot sem elfelejtő költőnő finom és törékeny alakját, még magyar vonatkozás is akad. A Délfranciaországban, szülőfalujában, Caylában, a tüdővész utolsó stádiumával kinlódó Maurice ágya mellett virrasztó Eugéniehez, aki már csak égi csudától várja a beteg meggyógyulását, az a hir vetődik el, hogy messze-messze Magyarországon él egy kanonok, aki Isten bölcs engedelmével csudálatos kúrákat visz véghez. Ehez a thaumaturgoshoz akar Eugénie is fordulni, gyógyitsa meg az ő drága Maurice-át. Vajjon ki az a magyar kanonok, akihez Eugénie fordult?

A neve *Hohenlohe* Sándor herceg. 1794 aug. 17-én, Kupferzellben született. *Hohenlohe-Waldenburg-Schillingfürst* Sándor szüleinek tizennyolcadik gyermeke volt. Anyja magyar asszony volt; ugy hitták, hogy *Reviczky* Judith. Igen jámbor nő volt; Sándor fiacskáját az Egyháznak szentelte még születése előtt. A fiu a Theresianumban nevelkedett. Maga jobb szeretett volna katona lenni, de anyja kérésére mégis pappá szenteltette fel magát, miután Nagyszombatban theologiát tanult. Már 21 éves korában olmützi kanonokká lett. Igen éleseszü, tartalmas szónok volt. Egy izben látogatóban volt Bambergben és ott akkora sikere volt szónoklataival, hogy elhatározta, hogy Bajorországban marad. Iró is szeretett volna lenni, de ugylátszik, hogy a tollnak nem volt olyan mestere, mint az élő szónak. Könyvet iratott tehát Justinus *Kerner* hires német iróval és ezt a saját neve alatt adta ki. Ebben a furcsaságban még az a nagyon komplikált dolog is volt, hogy a könyv szigoruan katholikus prédikációkat tartalmazott, a tulajdonképpeni irójuk, Kerner, pedig protestáns ember volt. A könyv maga szép volt a maga nemében, de nem vált sem a hercegnek, sem a sváb költőnek nagyobb dicsőségére. Ezután is folytatta irodalmi müködését a herceg. Megirta saját anyjának életrajzát, aztán sok imádságos könyvet és röpiratot.

Bajorországban Hohenlohe herceg megismerkedett egy paraszt-kuruzslóval, a Wittinghausenban lakó Martin *Michellel*, aki imával és vallásos szertartással gyógyitott. Hohenlohe maga is kedvet kapott a gyógyitáshoz. Igen sok sikerült csudás gyógyulást hozott létre. Egész Bajorország beléje bolondult. Hogy teljesen a kúráinak élhessen, lemondott a dusan javadalmazott olmützi kanonokságáról. Csudatevései Bajorországban hirtelen végetértek. A Vatikán szigoru rendreutasitásban részesitette; segédjét, a paraszt-kuruzslót, a rendőrség bebörtönözte. Hohenlohe herceg lába alatt izzóvá lett a talaj. Elhagyta Bajorországot. Előkelő rokonsága kijárta neki a nagyváradi kanonoki stallumok egyikét.

Ferenc király azt mondta neki, amikor nála volt, hogy kineveztetését megköszönje: »Kedves hercegem, hagyja abba ezeket a csodakúrákat, — az Alföldön ezek abszolute nem helyénvalók, már a sok kálomista miatt sem!« De a herceg nem törődött a császár akaratával, mert éppen nagyváradi kanonoksága alatt (1825—1848) üzte legfeltünőbben csudatévő mesterségét. Igen nagy sikerei voltak, világszerte hires volt. Még *Macaulay* is tudomást szerzett a magyar pap csudáiról és gyógyulásra szoruló, csudaváró lordok nem tartoztak abban az időben Nagyváradon a ritkaságok közé.

Hohenlohe Sándor nem volt kuruzsló, csaló sem. Maga is hitt a maga gyógyitó erejében. Igen szép ember volt, tiszteletet és rajongást tudott maga iránt kelteni. Rárivalt például a sántára, hogy menjen és a sánta eldobta a mankóját és járt; egészséges lett a lába. De ilyen kúrája csak akkor sikerült a hercegnek, ha a betegség valahogyan az idegrendszerrel állott összeköttetésben. Hiányzó végtagok nem nőttek ki az ő parancsára sem. Ő maga meg volt arról győződve, hogy meg tudna gyógyitani mindent, — mert ha valamely gyógyitás nem sikerül, akkor annak az oka csak az lehet, hogy a betegnek nincsen elég hite ő benne, az isteni erővel gyógyitó papban.

A herceg nagyváradi lakását körülvették a betegek. Ha hajnalban misézni ment, majd szétették a reverendáját. Igen jótékony volt, szétosztotta egész pénzét a szükölködők között. Ezért jutott sokszor a legkellemetlenebb pénzügyi helyzetekbe. Gyógyitásaiban nem tett különbséget keresztény és nem-keresztény között; de ha nem volt pénze, akkor sem kért keresztlevelet attól, akit éppen megpumpolhatott. A csudák nem jártak a jövedelem gyarapodásával. Hitelezői pénzt kértek tőle, nem csudát.

A főpapság nem szerette Hohenlohe »kuruzslását«. Pyrker János László egri érsekkel igen éles összetüzése volt a »*csuddi*« miatt. Noha igen előkelő és befolyásos rokonsága volt, mégsem lett belőle püspök, bár annak idején azt hitte mindenki, hogy érsek és biboros lesz belőle. Ferenc király nem akarta püspökké kineveztetni. »Ha ő csudatevő — mondta Ferenc császár gunyosan, — csináljon saját magából püspököt, én nem teszem meg azzá.« Csak Ferenc halála után lett Hohenlohe szardikai választott püspökké. 1848-ban a forradalom elől Ausztriába szökött.

Krivátsy Miklós festő szobrász: MDK.

"Önportré" /1922/
"Portré" /1926/ kép

A Mü. 1927. I. évf. 2.sz. 37.l.

MDK

Krivátsy Miklós szobr.

M.Szal. tárlatai. /UME/ Képzőművészet 1930. 31.sz.
144. l. képek

MDK

Krivátsy Miklós

Képzőművészet 1928. 8-9.sz.
95.1.

Krivátsy Miklós
Korlátoltság, gipsz
Kétség, gipsz

U.M.E. III. Bpesti kiállitása. Nemz.Szal. 1931.
febr. 2, 9 1.

Krivátsy, aki kőbe mintázza „a végtelenség ismeretlen területeit“

Irta DÉNES ZSÓFIA

Amikor *Krivátsy* Miklós négy évvel ezelőtt első gyüjteményes kiállitását rendezte Párizsban — *tout Paris* elsietett a huszonhétéves szobrász mütermébe. Az ujtörekvésü képzőmüvészet e világpiacán »*l'atelier de la rue Auguste-Vitu*« három nap alatt hiressé lett, már csak azért is, mert a müteremkiállitással néhány nagy francia lap behatóan és szimpátiával foglalkozott. Az a portré, amelyet akkor a *Comoedia* három sorban rajzolt magáról a fiatal szobrászról, ma is szórulszóra rá llik egyéniségére: »*Krivátsy alacsonytermetü, vékony ember, aki törékenynek tünnék, ha nem lélekzenék egész lénye lázas és vad energiát . . .*« Ez igaz. Krivátsyn meglátszik, hogy fanatikusa a mesterségének. Meglátszik ezen a 31 éves, kassai magyar fiun, hogy őt az égvilágon semmi más nem érdekli, mint a maga szobrászata és azután is legfeljebb: a szobrászat. Fekete pamutbársonyba öltözik, abba az egyszerü konfekcióba, amelyet Párizsban csak mun-

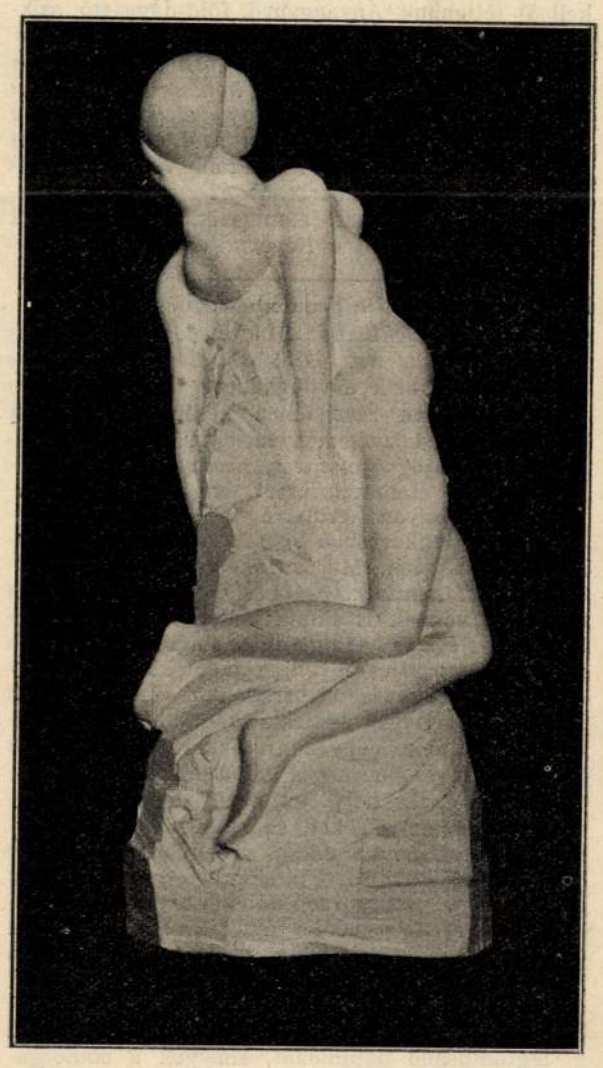

Krivátsy: Gaea

Krivátsy: Önarckép

kások és müvészek viselnek — és az is meglátszik rajta, hogy ez nála nem modorosság, hanem magától értetődő *egyszerüség*. Legegyszerübb (Párizsban): elmenni egy nagy áruházba, nem is a *citébe*, hanem ott kéznél, a müteremkerületben és megvenni 45 pengőért az évre esedékes egy rend munka-ruhát. Ahogy a legegyszerübb: magányosan élni, hideget falatozni, legfeljebb teát főzni és dolgozni, dolgozni, dolgozni . . . Valahogy, más kiadásban, ez is csak *szerzetesi élet!* És ez jellemző Krivátsyra. Ő szerzetese a tiszta müvészi törekvés rendjének, puritánéletü, lángolóhitü s a maga ájtatosságát extatikusan gyakorló szerzetes . . . *Ezért megnyerő ott is, ahol nem vagyunk vele egészen egy nézeten. Ezért érdemes őt komolyan venni ott is, ahol netán a mi esztétikánk nem egyeznék az ő formakényszerével.*

*

Ezt a kifejezést, hogy »formakényszer«, nem használom itt véletlenségből. Krivátsy tipikusan az a müvész, aki *kénytelen* abban az irányban fejlődni, amerre a belső elhivatottság szólitja; aki kénytelen a kezére adott materiából olyan engedelmes eszközt formálni, amely az ő saját és egyéni szobrászi mondanivalóit kifejezni tudja és — elbirja. Fejlődésében, természetesen, az első étape az akadémikus naturalizmus volt.

Literatura 1929. 8. szám

amely nem elégítette ki nyugtalanságát s amelyről hamarosan tovább kellett vándorolnia. Már akkor vonzza őt a leegyszerüsitett és monumentális stilus, kénytelen *összevonni* a formákat és vonalakat, hogy minél közelebb jusson az *elvont* szobrászathoz. És az elvont szobrászati kivitel nála együttjár elvont fogalmak megtestesitésével: minél tovább halad legsajátosabb utján, annál inkább izgatja »*a végtelenség ismeretlen területeinek megérzése s az anyagon keresztül való közlése*«, — ahogy ő maga mondja.

Krivátsy: Mesebeli kis királyfi

A majdnem tökéletes portraitizáló korszak után már nem egyes és bizonyos emberek individuális formakaraktere érdekli őt, hanem — *megpróbálja, például, hogy kifejezze a Csendet, a Bölcseséget, a Bálványt, a Gondolatot, az Őst, az Időt. És az a szubjektiv lirakomplexus,* amelyet egy-egy ilyen fogalom megérint és zsongásra késztet benne, ugy, *ahogy előretör tudatalattiságából, szintén belékerül az anyagmasszába.* Például: a csend steppeszerü terjengése és behavazottsága ott dereng Krivátsy szobrában. Vagy az idő minden-mindegy embertelensége — ami nem gonoszságot jelent, hanem Kozmoszt, a kvalitativ értékek kizárásával. Az Ős, nála, nem a vérség, amelyhez egyetlen forró cseppel hozzátartozunk, hanem a kőszikla, a feledésbe hanyatlott rög, amelyből egy törvényszerü mozdulat bennünket kiemelt. És igy végig, szinte *kozmikus emóciók*, amiket a *legmonumentálisabb formákkal igyekszik kifejezésre juttatni.* Hogy ezek a kővé kiterjedt komplexusok abszolut szobrásziak-e... erről már sok vita indult ennek a fiatal szobrásznak még rövid, de tömör karrierje során. Mindenesetre: szobrászian bánik az anyaggal. Tudatossá lett benne az anyag jelentősége és felelős azért, amit az anyag magának megkövetel. Nála nincsenek levegőbe lógó karok és póznalábak, az áttörés és csipkeszerüség az ő *mindennél tömörebb kompoziciójának* ellentéte. *És ellentéte ő minden szobrászati negélynek és szirupnak*, annak a cukrászatnak, amely, sajnos, oly nagy tért hóditott és ugy megmételyezte a félrevezethető tömeget. De néha mégis, mintha a spirituális rész, esetleg valami belső gigantikusság (vagy monstruozitás?) kifejezése felülkerekednék a csak-szobrászi formálás gyönyörén, s a tartalom több akarna lenni, mint a forma. Ezt a lejtőt is már lemérte a talentumos Krivátsy, már gyanakszik reá és már védekezik ellene, de egy-egy munkáján ez az őszinte harc nyomot hagyott s a forma zenéje ott nem oly zavartalan, mint a pszihikus lényeg ereje... Nem kell őt féltenünk. Anyaggyuró, föld-dagasztó, sziklából kiemelő szobrász ő, a legjavából, aki *mer ujat és merészet akarni*, aki *mer esetleg nem is tetszeni*, aki *mer nem a holnapra — hanem a végtelenségre gondolni, hogy eleget tegyen a belső hangnak, amely erősen szól benne.* Az uj müvészi törekvések legkulturáltabb városában, Párizsban, nagyon elismerik őt és — mi több! — ismerik. Nálunk most jelentkezik, hogy ismerjük meg. *Nyissunk ajtót a Dévény felől jövőnek.*

Reicke, Dr. Ilse: Die Frauenbewegung

(Ein geschichtlicher Überblick. Reclams Universalbibliothek, Nr. 6975. 80 oldal. Ára kötve 80 Pf.) Azok, akik a világháboru folyamán, talán nem is minden részletében átgondolva, dobták bele a világ közvéleményének tudatába az »önrendelkezési jog« jelszavát, bizonyára a legtávolabbról sem álmodtak arról, hogy ez az odavetett jelszó olyan területre is át fog csapni, amelyre a legkevésbbé sem számitottak: az asszonyok világába. Ma, s főként az idei, Berlinben tartott nemzetközi női világkongresszus után immár a vaknak is látnia kell, hogy a nő végkép megelégelte eddigi másodlagos szerepét a férfi mellett: teljes egyenjoguságot követel s hogy ezt a leghatalmasabb forradalmat, amely valaha is az emberiséget felzaklatta, többé sem lekicsinyléssel, sem gunyos tréfákkal elintézni nem lehet. A legutóbbi angol választások megmutatták a világnak, hogy ezzel az uj állampolgári tömeggel komolyan kell számolni: vele uj energiák tolultak be az eddigi erőegyenlegbe. Tehát éppen a legaktuálisabb pillanatban jelent meg ez a kis könyv, amely igen áttekinthető és sok tekintetben eredeti módon nyujt a női mozgalom eddigi fejlődéséről áttekintést az emberi kultura legkülönbözőbb terein. Szivesen fogják főleg azt az időrendi táblázatot forgatni, amely »szüzies« Erzsébet angol királynő kora óta felsorakoztatja a legfontosabb dátumokat, amelyek a nőmozgalom kiteljesédését jelzik.

Krivátsy Miklós szobrász
Kételkedő, gipsz
Erdős Renée nagy plakett, gipsz
Kézportrait, gipsz
Erdős Renée plakett, kis bronz
Nemzeti Szalon, 1930. ápr.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
1967-1908. szám.
Érkezett: március 13.

A m.kir.vall.és közokt. min
128434/907.sz.a.kelt s a bp
zett rendeletének másа:

A bodrogszentes
kálatainak költségeinél fel
fedzésére pótlólag Egyze
gedélyezvén utasitom az áll
Müemlékek Országos Bizottsá
nya ellenében, elszámolás
tárczám naplójában kiadáské

Krivátsy Miklós

Vajudás, gipsz

Szerzetes, gipsz

Spirituális művészek kiáll. Nemz.Szal.1939.
márc. 11 l.

MDK

Krivátsy Miklós

Önportré /1922/. Repr.

Portré /1926/. Repr.

A Mü. 1927. I. 2. sz. 38.1.

MDK

Krivátsy Miklós

Az "Idő" /1926/. Repr.

A Mü. 1927. I. 2. sz. 52.l.

MDK

Krivátsi Szücs Miklós

Acélkorszak, gipsz

Deportáltak, gipsz

9o müvész kiáll. N.Szal. 1948. jun.

Krivátsy Miklós.

Az Ady-szeremlékpályázaton pályaművével részt vesz. Művén Ady monumentális fije az anyaföldből emelkedik ki. (említve.)

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 14.

M.D.K.

Krivátsi Miklós, szobrász

Ady-szeremlékpályázatra beküldött művét a napilapok hifigurázták. Komor János szerint „a hatalmas háromszög alakú és a földből hifelé ágás hodó Ady-fej – figyelemreméltó".

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

febr. 15. sz. 6. old.

Krivátsy Miklós

ród

Warnod, André =

Comoedia (Paris)

1925. márc.

437. Ismeretl

A XVIII. száz

Jenő hg.

Derékon alólig, kissé balra
Jobb kezében parancsnoki pá
az előtte levő zöld párnára
sisakon nyugtatja. Középütt e
kájának fürtjei vállaira omlan
barna, arcza és bajusza leberet
kendője fehér, ingének csipkek

veretű vértje felett, veres sz
rend jelvényét hordja, oldalá
piros palástja hermelines. A h
lovasok küzdenek. Az égbolt

Vászon, méretei 101 : 84 cm.
tett 1890 október 9-én Vanicsek Jó
— Kifizettetett 1890 október 11-é
január 5-én (17–891).

Kifüggesztésére vonatkozó ad
retlen festő a XVIII. szból : Jenő
III. 75. *Ismeretlen festő a XVI*
Jenő herczeg.

MDK

Krivátsy Miklós

Vajudás, gipsz

Szerzetes, gipsz

Spirituális művészek kiáll.Nemz.Szal.1939 márc.
11.1.

Κλίνεται κλίνω

Αο "ιδω" (1ος) Κεφ.

Α Μέ 1ος. 1.ενε. 2.αο. 3ος.

MDK

Krivátsy Miklós

Az "Idő" (1926) Repr.

A Mű 1927. I.évf. 2.sz. 52.l.

Krivány Miklós

szobrása

Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Nagyarszig
1929.1.8.

LEIPZIG, am 6. Febr. 1908.
Königsstrasse 3.

IERSEMANN

UND ANTIQUAR

...mäler Kommission für Ungarn,
...useum,
Budapest.

...ort: Leipzig.

	Mark	Pf.	Mark	Pf.
...ano ...ez.: K W H # 771				
...ung — ~~zur Ansicht:~~				
...ture. 2 Vols				
Statt 40 fr.	24.	—		
...nsh. „Altertums-				
...v. Württembg				
...c. Text, 3 Bd. gbd	168	40		
	192	40		
10 %	19	25	173	15

Krivátsy Miklós ~~festő~~ szobrász
A mártir gipsz
Önuralom "
Trianon "
Kleppatra "
A bün "
Büntudat "
Bizalom "
A költőnő "
Üldözöttek"
Jelen és jövő "
Emlékezés "
Számüzöttek "
Nemzeti Szalon, 193o. ápr.

Krivátsy Miklós

szobrász

Spirituális Müvészek kiállitása - a Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.
Ismert hógömbkompozicióí - Boldogság, Nyomor, Tisztaság stb. Szobraiban a gondolat széditően tulszárnyelja a formai kifejezést.Ezek igazán és valószinüleg a jövő szobrai.Ha t.i.a földi világ akkorra olyan gyorsan xxxx fog forogni,hogy a formák stétlágyulnak gömbökké.
Pesti Hirlap
1930.V.29

Krivátsy Miklós

szobrász

Spirituális Művészek kiállitása - a Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.
Nyugtalan temperamentuma a spiritualitás kedvéért feladja a szobrászati szempontokat és legszebb művészi elképzeléseinek is ez a tragédiája.

Nemzeti Ujság
1930.V.29.

Krivátsy-Szüts Miklós

Akt c. kepe repr-

Rát S-r 185. l.

KRIVÁTSY MIKLÓS

110. Vajúdás, gipsz mgt.

111. Szerzetes, gipsz mgt.

Nemzeti Szalon 1939. márc
Spiritualis művészek
jub. kiáll.

A KIÁLLITÁST

PETROVICS ELEK

RENDEZTE.

Krivátsy Miklós

nobrán

Mesebeli kis királyfi

c. nobornuve

repr –

Nemzeti Szalon

1928. márc.

Spiritualis kinvé-

szek III. kiáll. Sat.

MDK

Krivátsy Miklós

Képzőművészet 1928. 8-9. sz. 95.l.

Krivátsy Miklós

136. Krivátsy Miklós: *A filozófus* (gipsz) 500 pengő.
137. Krivátsy Miklós: *Erdős Renée jubileumi plakettje*, nagy alak (bronz) 280 pengő.
138. Krivátsy Miklós: *Erdős Renée jubileumi plakettje* (kis alak) 25 pengő.

Nemzeti Szalon

1929. jan.

Kut

KATALÓGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1939. MÁRCIUS 5-TŐL MÁRCIUS 19-IG.

Krivácsi Miklós.

Részt vesz az Ady Endre-
szemlék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

Krivátsy Miklós.

a Mücsarnokban bemutatott ady-szeremlékpályázaton pályaműve szerepel.

a Reggel, 1928. febr. 13.

Krivátsy Miklós.

A spirituális művészek kiállításán szobrai szerepelnek.

Magyarság, 1928. Márc. 4.

Krivátsy Miklós.

Az Ady-síremlékpályázaton
részt vesz pályaművével.

Az Est, 1928. febr. 14.

Krivátsy Miklós.

Az Ady-síremlékpályázat Műcsarnok-ban lévő kiállításán a Párizsban élő magyar szobrász pályaműre szerepelt.

Pesti Hirlap, 1928. febr. 12.

Kriváksy Miklós szobrász

Nemzeti Szalon UME kiállításán szobraival szerepelt (pl. Korlátoltság).

PH. 931. II. 1.

Kriváczy Miklós.

a Nemzeti Szalonban rendezett spirituális műrészek kiállításán szerepelnek.

Nemzeti Ujság, 1928. Márc. 3.

Krivácsy Miklós.

A Nemzeti Szalonban a spiritualis művészek zöretségének kiállításán műrei szerepelni fognak.

Magyarság, 1928, Márc. 3.

Kriváncsi Miklós.

Az Ady Endre-szérmlék elké-
szítésének pályázatán részt vesz.

Magyarság, 1928. febr. 9.

Krivántsy Miklós szobrász.

Literatura.1929. IV.év.8sz.285-87 .l.
Dénes Zsófia: Krivántsy , aki köbe vés
a végtelenség ismeretlen
területeit.

MDK

Krivátsy Miklós, szobrász

Diszitö szobor. /Királyhágó-utca 3./ Repr.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai.

Krivátsy Miklós szobrász

Új Művészek Egyesületének kiállításain szerepelt.

M. 930. IV. 27.

Krivátsy Miklós szobrász

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

EK. 930. IV. 27.

Krivátsy Miklós szobrász

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

NM. 930. IV. 27.

Krivátsy Miklós

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szobraival szerepelt.

Ujság 930. IV. 27.

M. D. K.

KRIVÁTSY Miklós szobrász

Kételkedő
Önarckép

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a. r.
Bu. 1959. 282-283 l.

Krivátsy Miklós szobrász

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban "A kételkedő", "Számüzöttek" c. műveivel szerepelt.

BH.930.IV.27.

Krivátsy Miklós

nobász

A bálvány és Archép

c. nobornuk vénich képei

Szinházi Élet 1925.

37. sz.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Krivátsy Miklós szobrász

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban groteszk fejeivel, lanulmányfejével szerepelt. (Groteszk a "Martir" a "Bün" — "Számüzöttek", "Üldözöttek", "Költőnő".)

PH. 930.IV.29.

Krivácsi Miklós

Nemzeti Szalon harmadik UME kiállításán tanulmányán val szerepelt.

M.931.II.1.

Kriváccsy szobrász

Nemzeti Szalon-UME kiállításán
tanulmányával szerepel.

8.ó.u-931.II.1.

Krivatsy Miklós

l.

Művészeti lexikon

4161.

Listi János:

Csaknem derékig van
Kába lóg; haja, szemöl
Kete; szeme szürke.
téjé piros. Felirata a
„Modesta
s a kép körül:
Joannes Listin
„Kobolstorff Año
Vászon, méretei 18·3:
Gr. Csáky László ajá

Krivátsy Miklós

szül. 1898.

XII. Királyhágó-tér 3.

díszítő szobrász

munkák.

Medvey 120. l.

Teleki Sándor gróf X. 171.

Krivátsy Miklós

Erod

Magyarság

1925. ápr. 1.

(Magyar szobrász

francia szere.)

Koll. kiállítása Pá-

rizsban 1925.

márc. ápr.

437. Ismeretlen festő
A XVIII. századból

2 437. Jenő hg.

(ig látható, kissé

Derékon alol, balra fordu
balját pedig arany diszitésü sisako
dör parokájának fürtjei vállaira om
és bajusza leberetvált. Körülcsavar
látszanak, arany veretü vértje f
jelvényét ordja, oldalán kard lóg, vállr
háttér sik vidék, a hol lovasok küz

Vászon, méretei 101: 84 c
Vétetett 1890: X. 9-én Va
Elszámoltatott 1891: I. 5

4

904: V. 2.

Krivátsy Miklós

Dénes Zsófia: Krivátsy, aki köbe mintázza „a végtelenség ismeretlen területeit".

Literatura

1929. aug. 7.

285—287. l.

Képekkel

Kriwätsy Miklós

szül. 1898 Kassa. Hiva-
talnok volt, azutan Kis-
faludy Strobl Irigund-
szál és Lidló Ferencnél
fank. 1924 Párri-
beimant 1925. akti-
vista szobomvertet
~~[illegible]~~ mintern
ki áll. Párriben

Thieme Becker
U.K. 549. l.

Krivácsy Miklós

Thieme Becker

XXI. 549. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Krivátsy Miklós

nobrusz

Rêvai XXI. 532.l.

Krivátsy Szüts Miklós

Krivátsy-(Szüts) Miklós
szobrászművész, XII. Városmajor-
u. 15. 157-364

Bptávb 1940 szept.

Krivátsy Miklós

l.

A Mü

1927. 1. 7. 45-l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

KRIVATSY Sütő Miklós szobrász

Bajcsy-Zsilinszky emléktábla 1946

PÓTÓ János: Emlékmű, politika, közgondolkodás.
Bp. : MTA Törttud.Int., 1990 64. p.

művészettörténészek és történészek
előkerült anyagot tettek közzé lexikon-
esterekről, akik a 16-19. században
. Mivel publikációik különböző időben
hoz célszerünek látszott anyagukat
kézirat gyanánt néhány példányban sok-
nyek listája a lexikonrész előtt ta-
érő, az azonosítást lehetővé tevő
a lexikonrész után közöljük, s ugyan-
riánsokkal. (G.G.)

i

- Kudliak Ivan, tesársky majster v Dolnej Lipnici na Orave, doložený roku 1751 v daňovom súpise Oravskej župy, kde je kvalifikovaný ako „architectus", a od profesie platil ročnú daň 2 zlaté.

Strosser (Strasser) Leonard, stolársky majster v Levoči, doložený prvý raz roku 1702, keď mu stolár Jakub Schneider zveril rezbárske práce. Zistiteľný ešte aj roku 1731, keď spolu s levočským rezbárom Jánom Grossom robil nový oltár pre farský kostol v Tokaji (Maďarsko).

1

Krivátsy Miklós

Geboren am 13. Januar 1898 in Kassa (seit der tschechischen Annexion Kosice benannt) studierte Medicin und fühlte sich durch das Studium der Anatomie zu der Bildhauerei hingezogen. Um sich darin auszubilden, lernte er Bildhauerei bei Alajos Strobl und bei Ferenc Lidló, um sich 1923 nach Paris begeben, wo er alsbald im Salon des Indépendants eine Ausstellung seiner Werke veranstaltete, die durch seine neue Richtung der symbolischen, oder spirituellen Bildhauerei Aufsehen erregte. Nach einem einjährigen Aufenthalte in Berlin, wo K. so wie in Paris die ~~(hervor)~~ hervorragendsten Bildhauerei studierte, kehrte K. 1929 nach Budapest zurück, wo er sich der neuen Richtung seiner Monumentalplastik widmet und Plaketten nur ausnahmsweise verfertigt.

8 mm ex fels.

Hu Prmagyerem 280. l.

T. 8524.

lovon ülö dragonyos, kinek oldalán
n lévo egyenes karddal ellenfelére

rtemberg.

Peczka in Ungarn.

eopold I und hiess v. Haeusler. Der
+ 1692. - Graf v. Sereni + 1705. - Graf v. Fels
ürtemberg + 1724. - Karl Alexander Her-
rl Rudolph Herzog v. Würtemberg-Neustadt
Würtemberg Stuttgard + 1793. - Ludwig
rd.
s pppp.

10.2 cm.

0-904
-25.

Krivátsy Szücs

Miklós

festőművész

XIII. Fáklya u. 20.

MKSz 1947

Krivátsy-Szüts Miklós MDK

Széchenyi István emléktábla elkészitésére megbizást kapott.

Magyar Iparmüvészet 1942.41-42.o.

Krivátsy Szücs Miklós

"1944" minta, nemes anyag

Szoc.dem.Párt Képzőm. Tagozata. 4o szocialista művész csop.-kiáll. 1948. febr.

MDK

Krivátsy Szüts Miklós

36o- Ft vásárlási előlegben részesült

9o művész kiáll. N. Szal. 1948.jun.

MDK

Krivátsi Szücs Miklós, szobrász

79. Acélkorszak. Gipsz.

80. Depertáltak. "

Nemz. Szal. -Kilencven művész kiállitása. 1918.jun. 12-37. Kat.

MDK

Krivátsy Szüts Miklós

d.m: A hét képzőművészete. Világ, 1948.máj.9. 6 l.

MDK

Krivátsy-Szüts Miklós

Akt, repr.

RátStr. 185.1.

Krivátsy. Sz. Miklós

Szobrász

Bajcsy-Zsilinszky
Endre emlékmüve az
Andrássy-ut 2. sz.
ház falába illesztve.
Készült és elhelyez-
tetett 1945-ben

MKSz 1947

58
78
66
48
27
277

Hamburg. Kriváthy Szűcs Miklós

Pesti Hirlap. 1925. máj. 3. 37

Szentgyörgyi Ferenc: Egy magyar
művész párisi műtermében

Páris. Kriváts

Pesti Hilap. 1925. ápr. 1.7

Magyar szolgáltatás sikere Párisban

Krivátsy Szüts Miklós

Művészi utcajelzőtáblák a fővárosban. *A 222.000/1941. XI. sz. polgármesteri határozattal nagyjainkról elnevezett fővárosi utak, utcák, terek megjelölésére alkalmas ismeretterjesztő jelzőtáblák művészi megtervezésére* kiírt és május 10-én lejárt pályázatra ~~*Bodnár Géza, Borszéky*~~ Frigyes, *Ispánki* József, *Liszkai Kováts* Zoltán, *Markup* Béla, *Nemes* György, *Pankotai Farkas* Béla és *Vass* Viktor szobrászművészek pályamunkái érkeztek be.

Örömmel számolunk be erről a pályázatról, mert a főváros vezetőségének azt a szándékát látjuk benne, hogy még ilyen, látszólag kisebb jelentőségű téren is mindent elkövet Budapest utcáinak és tereinek szépítése érdekében, ugyanakkor azonban ily módon is segítségére siet a manapság sok nehézséggel küzdő művésztársadalomnak.

Ennek a pályázatnak célja, hogy utcajelzőtábla-típusokat teremtsen meg, amelyeket sokszorosítva különböző utcák, vagy terek megjelölésére is fel lehet használni. Van a fővárosnak azonban egy másik, ettől a pályázattól független, de hasonló akciója. Már régebben tervbevette ugyanis a főváros vezetősége, hogy fokozatosan minden történeti személyről elnevezett utcán vagy téren az illető személy domborművével díszített utcajelzőtáblákat állíttat fel.

Ennek a munkatervnek a keretében készült el a Prohászka Ottokár-utca és az Arany János-utca jelzőtáblája. Előbbit ~~*Dabóczy*~~ Mihály, utóbbit *Krivátsy Szüts* Miklós szobrászművész alkotta és a táblákat a legutóbbi napokban helyezték el.

159

Szépművészet
1941. 159. (

TARTALOM — I

Lap

Hóman Bálint a művészetért..... 13

Vitéz Nagy Zoltán: Az Ungvári Művészeti Hetek 13

Csernyánszky Mária: A magyar formakincs kérdése..... 13

Ferdinándy Mihály: A középkori Szicilia művészi kulturája..... 13

Nagy Tibor: A pannoniai ókeresztény egyházközségi bazilikák..... 14

Megjelent

VITÉZ N

ÚJ MAGYA

c. nagy átfogó mű
jelenéről. 24 színes
Athenaeum kiadása

Az albumalak

Kapható a **KIRÁLYI MAGYAR EGY**

Krinátsy Miklós

nobrász

l.

életr.

Karczagmagyállam.

668. h.

T. 8348.

patok küzdelmét meg az égő Szikszó
irata:

s sich in der Schlacht, so im obern Kraisz Hun
e Kriegszvolck (dessen allenthalben nur
ndt Christliches Namens, dem Tuercken,
ken selbst bekennet) bey 11000. gewesen,
n war, das Sie bemelten gantzen Kraisz

alten, begeben vnd zugetragen hat.
Anno 1538.

2 cm.

10-903
2-14.

Krivátsy Mikl.

nobrán -

Szefelslex

258. l.

Igen bő életr. arck.

u. o. 786,

787. l.

Krivátsy Miklós

Nobrein Szul 1898. jan 13.

Kassa

Stb

HuPr magyarem

280. l

Krivátsy Szüts Miklós

Gróf Széchenyi István születésének 150 éves évfordulója alkalmából Budapest székesfőváros művészi kivitelű emléktáblát kíván elhelyezni a Lloyd-palota falán a legnagyobb magyar emlékére. A főváros polgármestere a művészi emléktábla terveinek elkészítésével *Krivátsy-Szüts* Miklós szobrászművészt bízta meg.

Az emléktáblát még ez év folyamán felállítják.

Szépművészet
1942. 65. l.

Krivátsy Szüts Miklós

1942 február 8 vasárnap

— **Széchenyi-emléktáblát helyez el a főváros a Lloyd-palota falán.** A főváros törvényhatósága gróf Széchenyi István születésének 150 éves évfordulóján, a **mult** esztendőben elhatározta, hogy művészi kivitelű emléktáblát helyeztet el a Lloyd-palota falán a legnagyobb magyar emlékére. Gróf Széchenyi István ugyanis évekig a Lloyd-palotában lakott. *Szendy* Károly polgármester *Krivátsy-Szüts* Miklós szobrászművészt bízta meg a művészi emléktábla terveinek elkészítésével. A Széchenyi-emléktáblát még ebben az évben elhelyezik a Lloyd-palota falán s ünnepélyes külsőségek között avatja fel a főváros.

Reggeli Magyarország

ács

i t é s .

szetvédelmi Tanács hivatalos helyi-

l.-én a Herman Ottó utról

a krt.26.

ÁRPÁDHÁZI TEMPLOMMARADVÁNYOK BUDÁN

A budai helyőrségi templom renoválásával kapcsolatban igen értékes árpádkori építészeti maradványokat találtak. Ezek egy hajdani, XIII. századi román stílű templom töredékei: küszöb, oszloprészek, zárókövek stb. III. Endre király sírját is itt gyanítják s ezért az ásatásokat folytatják. A kiásott épületrészeket a Hadtörténelmi múzeumban fogják elhelyezni.

AZ ŐSZI ERNST-AUKCIÓ

A katalógus címlapja kevesebbet mond, mint amit a kiállítás nyujt. Ez nemcsak a Fónagy-féle képgyüjteményt s nem csupán a gróf Szapáry-féle lakásberendezést hozza. A »főúri« és »magángyüjtemények« névtelen hősei azok, akik előtt most le kell venni a kalapot. Egy egészen nyugateurópai, békebeli, sőt idegen múzeumi megbízottakat is érdeklő anyag van itt együtt. Amily fájdalmas látni, hogy nálunk is megindult már nagygyüjtőink évtizedes buzgalmának lassú felmorzsolódása, annyira vígasztal az, hogy komoly aukció komoly vevőket is teremt. Nem is tudjuk, hogy mit emeljünk ki előbb a sokrétű gazdagságból. A képek közt nemcsak klasszikus neveket, de klasszikus festményeket is találunk. *Rubens* és *Uhden* alakos tájképe talán a legfínomabb színhatású ezek közt. Egy ifjabb *Teniers* Dávid-féle tájkép a legerősebb oldaláról mutatja be a kiváló hollandust. Értékben, szépségben semmivel sem marad mögötte egy Jan *Steen*-féle kép és egy pompás, szignált Eckhoout. Az olasz reneszánszfestészet nem túlságosan ismert neve, de remek Madonna-képével ellenállhatatlan értéke Maestro di *San Miniato*, akinek egyszerű nyugalmával Lorenzo *Lippi*: Keresztelő Jánosának fínom testplasztikája és halk extázisa kel versenyre. A magyar képekről el lehet mondani, hogy még aukción ilyen tökéletes kvalításokat ekkora számmal nem láttunk. Két gyönyörű *Paál* László vezet ebben a vonalban. A két *Kupeczky*-képen (Festő arcképe, Férfi-képmás) dacos erő tárul fel, a *Mányoki* öregkori arcképében fínom fény és homálysíkok mosódnak össze. Hogy *Munkácsy*-nak négy kitünő képe (köztük a Zálogház és a Kovácslegény is itt van), *Szinyei-Mersének* két képe, id. *Markó* Károlynak négy fínom tájhangulata, *Borsos*-nak egy gyönyörű genre-képe s a korai *Fényes* és *Csók*-képek mellett még egy egész sora a XIX. század magyar jeleseinek, azt éppen csak érinteni tudjuk. Egy gyönyörű gótikus Madonna-szobor vonja magára a figyelmet mindjárt a bejáratnál. De ugyanennyi részletességgel kellene az összes nagy német és erdélyi ötvösműhelyeket reprezentáló kelyhekről, tálakról, serlegekről is beszélni. S ugyanúgy kellene részletezni a porcellángyűjteményt is, melyben a rokokó minden valamirevaló márkája jelentkezik a figurinek bájával. A legszebbek Bécs komédiás-típusait juttatják szóhoz. Gróf Szapáry László bútoraiban az egykori reneszánsz-munkák és a francia királystílusok remekeinek gyüjtőjével ismerkedünk meg. S hogy a rengeteg szőnyeg közt két XVII. századi erdélyi és egy klasszikus nagy örményszőnyeggel is találkozunk, ez a többivel együtt csak ízelítőt ad arról a gazdagságról, mely elénk tárul. A kiállítás december 1-én nyílik meg. Egy igazi művészettörténeti studium értékével, tanulságaival ér fel az értők számára.

SZOBROK A VIRÁGKIRAKATBAN

Krivátsy Miklós szobrászművész kiállította szobrait az egyik ismert budapesti virágkereskedő cég három különböző boltjának kirakatában. (Andrássy-út 7, Múzeum-körút 27, Teréz-körút 7). Igen helyesen tette. Nekünk is, mint más lapok szerkesztőségének, levelet írt s ebben megokolja, miért választott e célra ily szokatlan helyet. Krivátsy a szubjektív természetű megjegyzések közt a következő megszívlelni való tényeket közli: »Gyüjteményes kiállításom jelen módjának ötlete nem egészen eredeti, mert külföldön hasonló kiállítások már voltak. Budapesten az ötlet mindenesetre új s hogy miért folyamodtam ehhez a módhoz, azt az alábbiakban röviden indokolom: Én Budapesten a Spirituális Művészek Szövetségének Remsey Jenő festőművésszel karöltve, vezértagja vagyok. Mint ilyennek, a Szövetség keretein belül minden kettő évben csak egyetlen egy alkalommal van módomban a Nemzeti Szalón helyiségeiben tíz napon keresztül munkáimat kiállítanom. Ezzel szemben évenként 12—18 kompozicióm készül el, melyeknek rendszeres érvényesítésére gondolnom sem lehet, dacára annak, hogy külföldön számos, itthon pedig minden sajtóorgánum esztendők hosszú sora óta mindig hasábokon keresztül méltányolta művészetemet«.

A Műgyűjtő. 1929 12. sz.

A MŰGYÜJTŐ KRÓNIKÁJA

Legendák foszlanak semmivé az ásó nyomán. Így vált most köddé, szép költői aranyfüstté a Minotaurus barlangjáról szóló legenda. A híres labirint, melyben a monda szerint egykor szűzeket evett a rémes szörnyeteg, már pár év óta fel van tárva. Látták a krétai barlangot, benne a félig elkészült oszlopokat, sziklákat, faragott köveket. Ezidén egy híres osztrák barlangkutató, dr. Markovits Adalbert, aki különben magyar származású ember, megtekintette a krétai barlangot. S kiderült, hogy a krétai barlang pontosan ugyanolyan, mint a megarai, amely utóbbit amannak a mintájára csinálták. Fényképeiket szinte össze lehet téveszteni. Mindkét barlang pedig a palaeolit korból származik és már a görögök is, utóbb pedig a rómaiak is a nagyon becses fehérmárvány bányászatára használták fel. Egy német archeológus a fényképek láttára el sem akarta hinni, hogy nem római kőbányát ábrázolnak, a cervarai ismert bányákhoz annyira hasonló volt a görög földön talált, de római kolóniák által megnyitott kőbányák képe. Ilyenformán tehát nem nagyon valószínű, hogy orgiákat rendezett a krétai iparvállalatban a görög félisten.

Zöld szemek néztek a földről a kíváncsi fiatal pilótára. Ott keringett fönt a repülőgépen, lentről pedig mint két szeme egy félelmes szörnyetegnek, úgy néztek fel reá — a tavak. Csodálatos tavak. A fiatal repülő, aki utasokat és postát szállít New-Yorkból Közép- és Délamerikába, Lindbergh ezredes úr, most, hogy visszafelé vivő útjában kicsit el is térhetett a szokott légi vonalától, elkanyarodott a Mayák földje felé. A titokzatos világ felett berregett a gép, ama világ felett, amelyet a földrajz Mexicó egyik tartományának, Quintana Roo-nak nevez, de a térkép csak fehér foltokkal jelez. Azért, mert oda még nem merészkedett fehérbőrű ember, a vörösek dzsungeleibe. Pedig egy csodás világ kulturája virágzott itt ki már jóval Krisztus születése előtt. A Mayak kincsei. A pilóta most igen mélyen ereszkedett le és látta, hogy azok a tavak nem is tavak. Titkos, földalatt vezetett folyók azok amelyek hirtelen feltörnek kis darabon a felszínre. A vizek partján pedig ott emelkedik egy óriásoszlop, maradványa egykori templomnak s az oszlop lábainál egy város hever romokban. Moha lepte be s fű fedi el. De vajjon meddig maradhat még titkon ? Az archeológia nem tud rá felelni. De a repülő-technikus hamarosan megadja rá a feleletet.

Timur Tamerlan kán, mintegy ötszáz évvel ezelőtt világrészeket hódított meg és fővárosában, Samarkandban nemrég látta a sírját egy expedició. Csodálatos dolgokat mondanak el a meseváros központjában levő pompázatos sírról. A gigászi méretű mauzoleumot a vérengző fejedelem a legjobb építészekkel készíttette egy hatalmas lotusz-virág alakjában. A kupola, mely alatt a holttest nyugszik, türkizekből való s a koporsót egy malachit-kő fedi. Ez a világnak legnagyobb darab malachitja és olyan nehéz, hogy nem is kell külön őriztetni. Felirata: »Több embert ölettem meg életemben, mint amennyi homokszem van a pusztaságban. Isten irgalmazzon nékem!« Ezt a félelmetes feliratot ő maga szövegezte. És ma? Minden este perzsa, arab, indus és egyéb keleti sakkozók gyűlnek a kupola alá egy — parti sakkra. Főpapok és hordárok ülnek békésen a sakktábla mellett szótlanul. Mert ő volt a sakk védőszentje. Timur, a világ ostora, aki úgy szerette a sakkot, hogy ő maga koldusokkal is leült egy játszmára.

Kleopatra sírjáról olvasunk egy idő óta híreket, melyek az általános egyiptomi királysír-érdeklődés zavarosában óhajtanak halászni. Ez a hír arról szól, hogy a nagy királynő múmiája ezidőszerint a párizsi Bibliothéque Nationale-ban, a kertben van eltemetve. A királynő sarkofágját állítólag Napoleon egyiptomi hadjárata idején hozta egy tudós Párizsba s a nemzet könyvtár dísztermében helyezte el. Innen a 71-es háborúban biztonsági okokból a pincébe helyezték s egy év mulva hozták fel újra. Ekkor azonban már annyira szétrágták a szépséges királynő múmiáját a férgek, hogy célszerűbb volt elfödelni. Most pedig — állítólag — méltó síremléket készülnek neki állítani. Ezek után el lehetünk készülve, hogy egy-két éven belül Egyiptom lesz a divatjelszó Párizs régiségboltjaiban és ruhaszalonjaiban.

Krivátsy Szüts Miklós

Művészi utcajelzőtáblák a fővárosban. *A* 222.000/1941. *XI. sz. polgármesteri határozattal nagyjainkról elnevezett fővárosi utak, utcák, terek megjelölésére alkalmas ismeretterjesztő jelzőtáblák művészi megtervezésére* kiírt és május 10-én lejárt pályázatra *Bodnár* Géza, *Borszéky* Frigyes, *Ispánki* József, *Liszkai Kováts* Zoltán, *Markup* Béla, *Nemes* György, *Pankotai Farkas* Béla és *Vass* Viktor szobrászművészek pályamunkái érkeztek be.

Örömmel számolunk be erről a pályázatról, mert a főváros vezetőségének azt a szándékát látjuk benne, hogy még ilyen, látszólag kisebb jelentőségű téren is mindent elkövet Budapest utcáinak és tereinek szépítése érdekében, ugyanakkor azonban ily módon is segítségére siet a manapság sok nehézséggel küzdő művésztársadalomnak.

Ennek a pályázatnak célja, hogy utcajelzőtábla-típusokat teremtsen meg, amelyeket sokszorosítva különböző utcák, vagy terek megjelölésére is fel lehet használni. Van a fővárosnak azonban egy másik, ettől a pályázattól független, de hasonló akciója. Már régebben tervbevette ugyanis a főváros vezetősége, hogy fokozatosan minden történeti személyről elnevezett utcán vagy téren az illető személy domborművével díszített utcajelzőtáblákat állíttat fel.

Ced 2

Ennek a munkatervnek a keretében készült el a Prohászka Ottokár-utca és az Arany János-utca jelzőtáblája. Előbbit *Dabóczy* Mihály, utóbbit *Krivátsy Szüts* Miklós szobrászművész alkotta és a táblákat a legutóbbi napokban helyezték el.

159.1-

Szépművészet 1941.

INHALT — INDICE

	Lap
Aggházy Mária: Georg Raphael Donner ismeretlen magyarországi alkotásai	95
Huszár Lajos: Batthyány Károly József herceg arcképes érme	99
OZ.: A nyolcvanéves Képzőművészeti Társulat	101
Kiállítások	104
Művészeti Élet	106
Bildende Kunst — Belle Arti	110
Műmellékletek — Abbildungen — Illustrazioni	

NAGY ZOLTÁN

R MŰVÉSZET

űve az új magyar képzőművészet születéséről, kialakulásáról és
s és 116 egyszínű táblával, 54 szövegközti képpel.

kú mű ára egészvászonkötésben **28 pengő**

YETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJÁBAN

Megjött a délvidéki gyümölcs

— *A Magyarság tudósitójától* —

A két hét óta tartó meleg, érlelő időjárás ugyancsak megduzzasztotta a dunaparti nagy idénypiac forgalmát. A gyümölcsösök már bevonultak nyári bódéikba és vigan árulják a *korai cseresznyét*, amiből most már nagyobb hajórakományok érkeztek a délibb fekvésü vidékekről. Legtöbb friss cseresznyét *Szabadkáról* szereztek be a mi nagykereskedőink és bizony meglehetősen nagy vámot kell fizetni utána. Ezért is olyan drága még a korai cseresznye, hogy a vékonypénzü vásárlóknak csak éppen ránézni szabad. Az egészen szépen kifejlett példányokért kilónként ma is elkérnek 80—100.000 koronát, de van 40.000 koronás cseresznye is. A szegény emberek ma még egyelőre csak a 3000 koronás fonnyadt *lasponyát* vásárolják, meg a kiselejtezett apadt *narancsot*. Az *egresnek*, mely szintén a délibb fekvésü helyekről való, 12.000 koronába kerül literje. Azzal biztatnak a gyümölcskereskedők, hogy a jövő héten »dögivel« lesz a cseresznye a dunaparti piacon. A korai cseresznye iránt már a bécsi nagykereskedők is élénken érdeklődnek.

A mai piac másik ujdonsága a magyar földben termett *korai zöldborsó*. A déli fekvésü *Ujvidékről* hoztak ma reggelre néhány vagonnal és az inyenckedésre hajlamos háziasszonyok szinte tülekedtek a zöldborsóért, ami szebb is, mint az olasz áru, de nem is drágább. A szerbek által elfoglalt délvidéken az idén *rekordtermés lesz a zöldségfélékből* és ha a magas vám nem védené a magyar terményeket, az egész piacunkat elöntené a jugoszláv import-zöldség. A piacos emberek azt hiszik, hogy még az aránylag magas vám dacára is, a jugoszláv korti termények versenyezni fognak a Budapest környékén termelt zöldségfélékkel. Majd megválik, hogy igy lesz-e.

Annyi máris bizonyos, hogy a mi bolgár kertészeink feltünő nagy készletekkel jönnek ki a piacra. Már most is annyi a *zöld hagyma* a dunaparti bolgársoron, hogy az árusitók egymásra licitálnak.

— *Öt csomó* hagymát adok ezer koronáért, — kiabálja torkaszakadtából egy zöldköténves bolgár-kertész.

A szemben levő oldalról ráreplikáz egy zöldséges asszony:

— Én meg *hat csomót* adok egy *ficcsért*. Tessék tőlem venni, nagyságám.

Egy »ficcs« pedig még jó pesti értelemben is csak ezer korona, a békeértéke alig öt fillér. Hat csomó zöldhagymáért igazán nem nagy ár.

Itt van aztán a jó májusi bolgár *retek*. Két csomót adnak belőle másfél »ficcsért«. Adják a jó szerbek még olcsóbban is, csak vigyék. A gazdasszonyok, hála Istennek, nem panaszkodhatnak. Elég szépen olcsóbbodik a friss zöldségféle ára. A *szólóspárga* kilójáért még a mult héten 26.000 koronát kértek. Ma 20—22.000 koronáért is szivesen adják. Mérséklődött a friss *uborka* ára is, melyet eleinte 60.000 koronáért árultak, de most 40.000 koronára taksálják. A hazai földben termelt *ujburgonyára* még egy-két hétig várni kell. Addig elégedjünk meg a 14.000 koronás *olasz ujburgonyával*. A saláta-szezon teljes virágjában van. Annyi az áru a Dunaparton, hogy a négylábuaknak is jut belőle elegendő. A friss saláta ára aszerint alakul, hogy a vevő hogyan tud alkudni és azon is fordul meg, hogy milyen mennyiség fut be a reggeli vonatokkal. Megtörtént ma is, hogy a reggel korán 1500 koronára taksált jól kifejlett salátapéldányok darabját déltájban már *ötven százalékal mérsékelték*, nehogy megmaradjon hétfőre. Még igy is rengeteg mennyiség maradt eladatlanul, amivel a kárvallott kereskedők már nem igen tudnak mit kezdeni. Annyi bizonyos, hogy Pest környékén mostanában dusan van mit csemegézni a kecskéknek.

PÁRATLAN KÖNYVSZENZÁCIÓ!
MOST JELENT MEG!
JACK LONDON
leghatalmasabb és legszebb önéletrajzszerü tengerregénye a
SNARK
KIRANDULÁS A FÖLD KÖRÜL
Vécsey Leó művészi fordításában
Kapható minden könyvkereskedésben. Megrendelhető a Magyarság kiadóhivatala (Miksa-u. 8) utján

Amerika legrégibb egyeteme — Haward

Haward-egyetem, május hó

(A Magyarság tudósitójától)

A közönség csak olyan, mint akárhol a világon, ahol doktort avatnak. Büszke és izgatott rokonok, különböző jogcimen megjelent érdeklődők, mindkét nemből, kollégák, akik az irigység összes jeleivel arcukon faragnak tréfákat a nap hősére, meg egy pár idetévedt valaki — mint én.

A terem a régi képviselőházra emlékeztetne beosztásában, ha a homály szines üvegablakokon ömlene be és gótstilü, sötét fafaragás diszitené a padokat.

Az első két sort üresen hagyják, kis idő mulva az oldalajtón méltóságteljes processzió vonul be. Bőujju, fekete selyempalástok, bársony általvető, aminek szines bélése tünik elő és egy különös kalap, amely majdnem az ulánus csákóra emlékeztetne, ha nem lenne olyan komoly. A menet eleje — tanárok, öregurak — az emelvényen ülnek le körbe, sötét bőrkarosszékekbe. A menet vége, a fiatalabbak, kalapjukon fekete bojt van arany helyett és a szines selyemlebernyeg is hiányzik, az első sorokban kapnak helyet.

Egy pillanatnyi csönd után mindenki feláll és felzendül egy régi, tradicionális diákdal. Mindenki énekel. Utána ujra elhelyezkednek. Valami ünnepélyes van a levegőben, amikor az elnök feláll és nevükön szólitja a jelölteket. Látszik rajtuk a meghatottság, amint fellépdelnek a pódiumra. Hat fiu, két leány. Most a »dean« (akinek hatáskörébe tartoznak az ifjuság személyes ügyei) kel fel, ósdi bőrkötéses könyvet vesz elő és olvasni kezd: »Halljátok meg: mert jeles dolgokat szólok, igazak az én számnak minden beszédi, semmi nincsen azokban hamis dolog. Mindezek igazak azoknak, akik megnyerhetik a tudományt. Vegyétek az én tanitásomat és nem a pénzt; a tudományt inkább és nem a választott aranyat. Mert jobb a bölcsesség a drágaköveknél. Hallgassátok a tudományt, mert aki megnyerhet engemet, életet nyer, melybe eljuttat az Urnak jóakaratja«. Leül. Most egy másik professzor kel fel: »Uram! Ezen és ezen urak a tudományban előhaladva...« és igy tovább. Egy formális beszédben kéri az engedélyt az avatás megkezdésére. Az elnök int. Az első név. Az illetékes kar dékánja és az elnök szembe állanak. Középkori talárjaikon halványan simogat végig az ablak tüzvörös sugara. Mind a ketten megemelik a fövegüket, — az egész kép, mintha a XV. század akadémiáján volna. »Elnök ur! Ezen X. Y. ur, ki — ... most egy rövid élettörténet következik, amiből az idegent legjobban az fogja meg, hogy milyen, aránylag hosszu idő alatt mennek itt végig a tudomány grádusain az emberek, van olyan, aki 14-ben abszolvált, de olyan is, aki 905-ben — méltónak találtatott a filozófia doktora cim elnyerésére. Kérjük annak reáruházását«. A fiatalember előlép. A legfiatalabb professzor egy diplomát nyujt át az elnöknek, pirosfekete szalagok, a Haward szinei, tartják a pecsétet. »Az egyetem tanácsa és ezen Massachusetts állam nevében önre ráruházom a doktorok jogait és kötelességeit.« A nálunk szokásos kézfogás nélkül átadja a pergamenttekercset. A másik tanár pedig a szintén vörösfeketével bélelt bársonygallért, és a közönség tomboló tapssal és kiáltással köszönti az uj doktort. Sehol az egész országban nem érzi az ember olyan erősen és annyi tisztelettel, hogy milyen ellenállhatatlan és áldozatkész törekvés él az emberekben a legtöbbet és legjobbat tanulni, mint itt Cambridgeben, a Haward-egyetem nagy kertjében.

Mindenfelé fiatal diákok mennek ide-oda egyik házból a másikba, könyveikkel a hónuk alatt — a milliós város, Boston közelsége nem hagy semmi nyomot a Heidelberg-szerü életen. Csak annyival intenzivebb még a tudomány köztársasága, hogy itt együtt él és lakik mindenki, aki az egyetemhez tartozik. Szétszórt faházak, mind a régi tiszteletreméltó merev stilusban, nagy-nagy öreg fák, itt-ott kiemelkedő tornyok, templomok.

A sok gót vagy legalább is utánzott gót épület után megállit egy modern, sima piros tégla, fehér márvány palota. Ez a könyvtár. A története elég különös. A Titanicon utazott egy fiatal amerikai — Haward diák — és az ő emlékét örökitette meg az édesanyja ezzel a házzal. Nagy impozáns csarnok fogad, ragyogó fehér Alabama-márvány minden. Majd kétmillió könyv van itt minden nyelven, minden országból és háromszáz ember számára van hely a tágas, világos olvasótermekben. Azt mondanám, hogy imádják itt a tanitást és az okulást Amerikában. Imádják a százféle lehetőséget, amit mindenütt feléjük nyujtanak az ingyen iskolák, a szabad könyvtárak, a szabad előadások, hangversenyek és ezt az imádatot érzem a teremben, ahol a lapozás susogó zaja a lábujjhegyen járó látogatók lépései csak alig törik meg a csendet. »Jobb a bölcsesség a drágaköveknél.«

A hallból jobbra a kiállitás szobája nyilik. Itt vannak a raritások, furcsa régi könyvek, kézirások, rozsdaszinre váló tintával, — egy pár gipsz halotti maszk poros bársonyon. Az ablakon tavaszi szél rázta rügyező ágak zörgetnek.

De van még valami. Hadiéremkiállitás. »Nézd ezeket a levesestányérokat« — mondja mellettem egy szemüveges miss a gigászi Hindenburg- meg Ludendorf-dombormüveket szemlélve — és aztán sóhajtva áll meg a francia szekrény előtt. »Szegények, — ez a leigázott, szenvedő, borzalmas ábrázatu, barbároktól gyötrött Gallia, törékeny, finom női alak, mindenütt, óh, direkt szánalom ránézni!«

Engem a harmadik sarokba vonzott a mi régi, mindenféle háborus érmeink, plakettjeink tárlata. Elképzelhetetlenül szomoru volt egy hármas tölgylevelen olvasni: Kárpátok—Brassó—Isonzó; huszárokat látni, meg magyar babákat, hova is jöttünk, fiuk? — És egy kis fehér zománckereszten: »Ifjuság a hazáért«. — Ifjuság...

A szomszéd teremben gazdag dolgozószobaberendezés mutatja a fiatal amerikai otthonát, akinek emlékére ezt az épületet emelték. Itt, igy élt Harry Elkins Widener, aki meghalt 1913-ban és talán nem is vesztett sokat. Nagy, kupolás márványteremből nyilik ez a szoba és a meghitt, nyugodt izléses interiőrből egyszeriben hideg ünnepélyességbe lépünk. Az oszlopok mentén kétoldalt a zászlók, Amerika csillagos standardja, az angol zászló, a trikolórok és a Haward lobogója. Háboru. A kis fehér keresztre gondolok, amely nagyon messziről jött ide át a tengeren — »Ifjuság a hazáért«...

Sibelka Artur

NYÁRI ESŐKÖPENYEK DIVATJA PÁRISBAN

Páris, május hó

Érdekli még ebben a hónapban is a szép pesti asszonyokat, hogy mit viselnek Párisban? Vagy már mindent tudnak és párisiabbak a parisienne-nél? Ragyogó napsütésben tudom, hogy a szivárvány összes szinárnyalataiban pompáznak a Dunaparton és különösen a meleg sárga és barna szineket kedvelik, de ezen a tulmeleg, zivataros tavaszutón, mégis csak a párisi nő találta ki hogyan lehet »très chique« még olyan zuhogó esőben is, mint amilyen tegnap söpörte végig a St. Cloud-i versenypályát.

Már borus volt az idő, mikor kimentünk. Az elegáns asszonyok könnyü Crép de Chine vagy más crépből készült ruháik felett vékony simuló puha impregnált köpenyeket viseltek, selyemből Crép de Chineből, selyemrepsből, voltak teljesen áttetsző anyagokból a világos ruhák fölé és voltak vékony bőrből készültek is. Szabásuk többnyire teljesen egyenes, öv nélkül, vagy zsebekkel és övvel, de szinesek, nem szomoritják unalmas szürkeségükben az amugy is szürke esőhangulatot, hanem mint nagy szines virágok diszitik az őket viselőket és szinte éni és illatozni látszanak az üde esőben. Láttam egy ragyogó sárga esőköpenyt fekete Crép de Chine costume fölött, láttam egy sötétvöröset, mely a bársonyos mélyvörös szegfükre emlékeztetett. Láttam élénk kéket és zöldet, csak egy volt fehér-fekete szinben tartva, amelyet de la Keanchefoucould hercegnő viselt, mindkét felén viselhető fehér-fekete impregnált selyemből a köpeny és a nagy peleringallérja a fehér oldalából, mig a nyak köré csavart sálja és az ujjak felhajtói a feketéből készültek. Csodálatos jól néztek ki ezek az asszonyok, mikor pompásszinü köpenyeiket magasan felgombolták a nyakukon és szorosra a csuklóikon, mosható szarvasbőr-keztyüt viseltek, de voltak sportladyk, akik már zuhogó esőben érkeztek magasszáru cipővel keskeny lábukon, sárga vagy rozsdavörös bőrkabátban fejükre simuló ugyanilyen kis sapkában. Üde arcukat szembetartották az esővel, mert ez »szépiti az arcbőrt«. De ilyenek nagyon kis számban voltak.

A legfeltünőbb volt két nagyon karcsu, nagyon elegáns fiatal szinésznő, Mlle Maxa és a bájos Alice Cocea, fémezett impregnált köpenyekben, ugyanilyen kis kalappal. Ugy ragyogtak az esőben, mint a skarabeusok. Ernyőt egyikük sem viselt. Ugy hallottam, most a divathölgyek gardorobját több esőkabát egészíti ki. Ez a legujabb luxus.

A pelerint és bolerót ujra divatba hozzák. Pelerint viselnek könnyü kosztümök fölött ugyanabból az anyagból, hogy ez a rövid gallér melegebbé tegye és viselik estélyi ruhákon mousselineból, ragyogó laméből, sőt bársonyból is, a hátat boritja válltól vállig. És sok csipkét viselnek, guipuret vagy velenceit, a sötét ruhákon is, melyek mindinkább helyet adnak a világosaknak, könnyü tüll, természetes szinü vagy szinesre festett széles csipkefodrok. Divatrevükön minden héten valami uj idea tünik fel.

Apropos, divatrevü! Newyorkban a legelső szabócégek kibéreltek egy szinházat, hol a legnagyobb sikerü darabokat játsszák. Felvonásközben felgördül a függöny, szin egy széles chaussée, melyen elvonul vagy husz pompás autó. Egy, a bokrok közé rejtett jazz-band ördöngős zenéjére kiszáll mindegyik autóból egy mannequin, legutolsó kreációját viselve a legmagasabb szabóművészetnek.

Még egy tündöklő pompáju esküvőről, mely a de Luynes és Montebello hercegi családokat egyesiti, jegyzek fel annyit, hogy a csodás szépségü ruhák, nagyobbrészt Worth remekei, egyenes vonalakban, a lila orhidea és ciklámen szineiben variálódtak.

Most nem irhatok többet, mert a Port St.-Martin-ben Henry Bataille-reprizre sietek. Ivonne de Bray játszik.

B—y

100.000 dollár
10 évre, tiz és félszázalékos kamat mellett, 5000 holdas földbirtokra „14 nap alatt folyósitható“ jeligére

Müvészek

Páris, május hó
(A Magyarság tudósitójától)

Az alkotó müvész mély lelki benyomásait önti harmónikus formába képzelete szárnyaló erejével. Eszközei a szív és a gondolat, a festék és a vászon, vagy a gyurható anyag, a vésö és a márvány.

Páris a müvészet óriási vására. Ide tódul minden müvészi érték a világ minden tája felöl. Elönti, elözönli a piacot — kommerciális szóval élve — s a versengésben elpusztulók ezrei felett csak a szerencsések ragyogó csillagára szegzödik az embermilliók tekintete.

A francia müvész pedig sokszor elvonul innét a maga vidéki fészkébe, ahol az idegenek ostroma nem hajszolja ki saját hajlékából és beért a regionális nagyságnak messziről Párisba világitó dicsöségével.

A fövárosban marad az, aki müvészi képességei mellett elég jó üzleti szellemmel is van megáldva, hogy a portékáját értékesiteni összeköttetései segitségével képes legyen.

Ebben a világhajszában egy magyar szobrász kiállitása merült fel és hetek kelléttek hozzá, mig az elsörangu francia mükritika megmozdult, hogy megnézze és végigmustrálja az idegen ember müvészi képességeit. De azután felkapta szárnyaira nevét a hir, a vásáron hitelesitett birálók hiteles aláirásu komoly értékelése után.

»Mert szerencsés ihlettel jött hasonérzésü országba. Itt, ahol az okkultisták, a pszihisták, a teozófusok Buddha ös ázsiai tanaihoz pártolnak s a százkaru istenszobrok mozdulatlan emberietlensége szimbólikus merevségükben divatos játékszerré váltak.

A kontemplativ elmélyedés, a Nirvána negációi az occidentális fajok aktivitási szükségletében olyan hatalmasan vonzó ellenpólusra talált, mely az elméket nekik uj, bár ösrégi bölcseleti források kikutathatatlan mélységei felé tereli.

Krivátsy Miklós szobrainak monumentális masszájában a vonalaiban szándékosan primitiv fej- és test-szimbólumok csodálatos kifejezöképessége köti le a nézö fantáziáját. A pensée gondolatereje, a silence határtalan némasága, a tél puha vonalai inkább buddhista istenei a gondplatnak, a némaságnak, a megdermedésnek, mint fejek és alakok.

Azt mondják, Krivátsy kitünö hipnozitör. Nem tudom, — de annak kell lennie. Mert emberietlen szobrai hipnotizálják a betegesen tulcivilizált embereket...

Másképpen müködnek a bennszülött párisi müvészek.

A Galeries Georges Petit elegáns termeiben két hétre bérelnek kiállitási helyiséget. Vernissagera csöditik összes befolyásos ismeröseiket s a háziur, azaz a festömüvész kifogástalan zsakettben a világfi sima és lekötelezö modorával maga kalauzolja a vásárlásra alkalmas pénztárcáju vendégeket. A Galeries egy alkalmazottja, mindig csinos és jólöltözött, jómodoru fiatal leány, rögtön kéznél van, elintézi a vételárak kialkuvását, s a képre ráfeszül az étiquette: vendu.

Minden kiállitónak van valami bizarr specialitása, ami vonz és kivánesiságot ébreszt. Az emlitett festömüvész például Párist festi pompás ködszerü, természethüen szürke, grisaille szinekben. De akár a történelmi borzalmairól hires Conciergerie facadeját, akár a Notre Dame-templomot állitja elénk: az utcán egyetlen élölény sem látható. Ez nagyon mulatságosan, kellemesen és megnyugtatón hat ránk, akik a zsufolt utcák kocsi- és embertorlódásában törtetünk örökké. De soha senki se láthatta fényes nappal a képeken festett helyeket néptelenül.

A másik kiállitó csupa algiriai és tuniszi fehér falak, fehér burnuszok, izzó napfény és kényelmes tespedés ismeretlen gyönyöreit varázsolja elénk. Ezt is mohón vásárolják az örökké sietö emberek.

A harmadik csupa tájképet hozott tele virággal, kerttel, tündéri kastélyokkal, boldog emberekkel, ragyogó meleg szinharmóniákba burkolva az egész világot, mely a jóllét, a gondtalanság, minden természeti és kertészeti szépségek tökéletességét tárja elénk. Jókedvre hangol, optimistává tesz, és elkelnek alkotásai.

Festömüvészünk tizennégy képet adott el. Abból egy évig megél, s egy év mulva megint kiállit, és megint meghivja az ismerőseit.

Nem fárad el, és nem csömörlik meg az egyformaságtól. A megszokások embere lesz, és megszokott kiállitói rendszerességével eléri a szolid, megszokott sikert. A közönség megszokja a nevét és évről-évre az ismétlödés révén nagyobbodik a hire és gyarapodnak az összeköttetései.

Mert Párisban akit egyszer megszoktunk, azt egész életünkön át megtartjuk megszokott helyén.

A párisi közönségnek ezt a jó tulajdonságát pedig ritkán értik meg és sohasem tudják előnyükre felhasználni az átvonuló bolygó idegenek.

Munkácsyt valaha megszokták Párisban. De Munkácsy itt élt egészen és a felesége francia asszony volt. Igy lett a Krisztusképek elismert és viláhirü specialistája.

Poher Bexheft Lilly

Az ötszázéves Nagykőrös

Nagykörös, május hó
(A Magyarság tudósitójától)

Jelentös idö egy alföldi város történetében ötszáz esztendö, ezt elhiheti bárki. Vannak ugyan városok, melyek vénsége s az alapitó nép egyidös, de hát a Tiberis-parti Rómát, vagy a kies Athént könnyebb volt évezredekkel előbb felépiteni, mint az Alföldön egyetlen ház alapját maradandóan lerakni. Hatalma teljében mennyit próbálkozott a világot hóditó római, hogy a Duna-Tisza közén erejének lábát megvesse, hogy kulturájának, civilizációjának hirét az erre huzódó városai is hirdethessék. Éppen oly kevéssé sikerült neki, mint a ravasz bizancinak, pedig az is elkövetett mindent s praktikája mégsem vezetett célra.

Nagy sor is volt a város alapitása. A mai ember már nem is tudja, hogy mi is tulajdonképpen a város? Reggel felébreszti a villamos vasut csengetése, vagy a piacra igyekvő zöldséges szekerek dübörgése: Azután követett járdán siet a hivatalába, utközben megtalálja, ha demokrata-szabadelvü, az Iciget vagy a Dolfit, ha meg magyar, a keresztény boltos cifra üvegablakát. Délután zenét hallgat a Ligetben vagy a Cifrakertben, ha megunja, elmegy a »moziba«, a kávéházba, este a szinházba. És igy tovább. Szinesebben vagy kevésbé ékesen él a mai ember lelkében a város képe. Manap a város nevet már bátran fel lehetne cserélni a »kényelem« szóval, akkor is megértené mindenki.

Bezzeg nem igy volt ez régen. Akit érdekel, nyissa csak fel Stephano de Verbőczy »Tripartitumát«, az a III. rész 8-ik cime alatt elmondja, hogy mi is volt a város a XVI-ik század elején. »Tulajdonkép pedig a város, házaknak és utcáknak a szükséges falakkal és bástyákkal körülvett sokasága, amely a jó és tisztességes megélésre kiváltságolva van.« Ez mindent megmagyaráz. A régiek jó és tisztességes életét az a védelem biztositotta, melyet az ellenséges támadásokkor a falak és a bástyák nyujtoittak. Tessék már most ilyen erősitett, védett helyet az Alföldön, a Duna-Tisza közén épiteni. Követ napi járásnyira is csak mutatóban találni. A Kis-Kunságon még tavasszal és ősszel, ha egy kissé több eső esett, a föld mélyéből is felbuggyan a viz s napi járásnyira a tengert mimelő viztükör sikja ásit az ember szemébe. Ha meg a gabona beérett, akkor sivatagot játszik ez a világ, ahol »Jász-esőt« kerget a szél, a kut fenekén megreped a szárazra szikkadt talaj s a tavaszi tengernek csak csalóka képét festi a délibáb. Ebben a csodálatosan furcsa világban, ahol mégis virágillatot kerget a szél, az érett gyümölcstől letörik a faág, ahol a két méter magas szélhordta homokdomb Sashegy vagy Látóhegy, az ilyen csodálatos világban nagyon nehéz volt a Verbőczy leirta várost felépiteni.

Hasztalan is próbálkozott ezen a szent földön magyar öseink előtt más. Egyik sem tudott itt sem államot alapitani, sem várost épiteni. Gátat kellett itt a civilizáció védelmére épiteni, a gátra pedig legény kell, magyar legény. Öseink megmutatták, hogy amiért hiába gyürkőzött, közel két évezreden át, a római meg a görög, ők azt pár évtized, néhol évszázad alatt megvalósitották. Városokat épitettek a homoktenger közepén az Alföldön meg a Kis-Kunság mai helyén. Igy született meg a Duna-Tisza közén Nagykőrös (Körös), Kecskemét, Cegléd, Szeged.

Pedig nem volt ám ez kis dolog még a XVI. század közepén sem. Mikor 1549 szeptember 10-én hozzáfogtak a szolnoki vár építéséhez, »a fát Tokajból kellett hozatni, a követ három mérföldnyi távolságból (a Mátrából) szállitották. A cseh földmunkások meg 50 dénár napszámot kértek egy napra, ami hallatlan összeg még akkor is.« (Thaloczi: Cs. Zay Ferenc.) Pedig ott könnyü dolog volt épiteni, mert a messzi szállitmányokat két viziut is elhozta, a Zagyva, meg a Tisza. Egy évig épitették mégis a várat.

Mert képzelje el valaki Körös helyzetét, melyhez viziut sehol sem vezet és bizony néhány évszázaddal előbb is rakták le alapját, mint a szolnoki várnak. Igaz, fája volt. Köröskörül huzódott az a hatalmas kőrisfaerdő, melytől a város nevét is nyerte és amelynek a felsőgáti maradványait az istenáldott II. Rákóczi Ferenc fejedelem idejében. 1705-ben, Herbe-Ville osztrák generális vágatta ki. (Galgóczy: Nagykőrös monogrf.) De a fa még kevés és mégis város volt Körös legalább már a XVI. században. Voltak falai, sáncai, miként azt az akkori védelmi szempontok megkövetelték.

Kőrös, a régi város, a máig fennálló református templom körül terült el. Ez volt a belső város, a mostani főtér (Kossuth- és Eötvös-tér környéke). Ezt mély árkok és hatalmas sáncok vették körül. Az árkok vizzel voltak tele. A sáncfal alja döngölt sárga agyagból készült s erre hurcták fel a fecskerakásszerü sáncfalakat. Két nagy kapu és két kis kapu nyilott a falak között. A nagykapukat keletről és nyugatról felvonóhid zárta el, a kiskapukhoz pedig, melyen csak gyalogosok közlekedhettek, egyszerü, keskeny padló vezetett. E sáncokon kivül terült el a lakóházakkal ugyancsak beépitett külső város, melyet szintén mély vizesárkok szegtek be s ezeket a város felé eső parton sárból és szurós tövisből készült falak védték. Négy kapu nyilott ezeken is a világ négy tája felé; keletnek a Szolnoki-, nyugatnak a mai Vasut-utcán levő, északnak a Czeglédi- és délnek a Kecskeméti-kapu (Nagykőrösi krónika). A kapuk is, a falak is sok helyen a várost védő árkokkal együtt régen eltüntek, helyüket azonban még ma is emlékezetében őrzi a nép. Minden kapunál éjjel-nappal ott őrködött a kapus. Hivatalbalépésükkor szent esküvel fogodták, hogy kötelességüket hiven teljesitik.

»Az igaz Isten, ki Atya, Fiu, Szent Lélek, Szentháromság egy örök Isten, téged ugy segéllyen: Tellyes tehetséged szerint az szegény városnak igazán szolgálsz, az kapukon ki- s bejáró embereket hir nélkül ki nem bocsátasz: semmi névvel nevezendő jószágával, szekerestül, marhástul, miglen Biró Uramtul szabadság nem adatik, hirt tevén az városházához, aszerint, kik az város tilalmas erdeiből akár kocsin, akár gyalog fát hordanak, ha eszedbe veszed, megmondod. Isten téged ugy segéllyen.« (Jegyzőkönyv 1677—1690. 539. l. Kecskemét v. l.-ban.)

Ki hinné, aki ma Cegléd felől közelit Nagykőrös felé s elhagyja a Cifrakertet s a városközeli nagy árokhoz ér, melyet széles kőhid kapcsol egybe a két partján, hogy 500 évvel előbb itt láncon csikorgo, felvonóhidas nagykapu állott. Az érkezőt kürtszó fogadta s csak miután bizonyos lett, hogy sem a város lakói, sem birái, vagy javai iránt nem táplál gonosz indulatot, ereszkedett alá főbirói engedelemre az átjáróul, kapuvédül szolgáló felvonóhid s léphetett be a régi város belsejébe. A még megmaradt árok mentén bolongó fák őrizhetik a régi emlékeket s a hozzáértő lélek a lombsusogásból megtanulhatja az alföldi hőskor lovagi regéit. Erre jártak a végek hajdui, ha törökhódoltsági területen vitézkedve zavarták a pogányt; a kapuknál torpant meg a rabló tatár gonosz kedve. A kapukon keresztül jött be a kecskeméti ötvös, a szegedi szücs, a rimaszombati és gyöngyösi kovács, a kassai posztós, a görög, a török, az erdélyi kereskedő árujával.

A falakon belül a magyar volt az ur. De még milyen nagy ur, kiváltsága volt a saját törvényei szerint élni és e jogát a bécsi magyar király, de a hatalmas török szultán is mindig elismerte. A falakon belül a házak régimódi, összokás szerint épültek vályogból, vagy vertfaluak voltak, vagy éppen sövényfonásra feltapasztott sárból készültek. A háztető nád, zsupp vagy szalma volt. Csak ennyit adott az Alföld. Drágább, tartósabb anyag erre nem található. De a falakon belül nevelték a magyar apák és anyák azokat a gyerekeket és unokákat, akik szabadok és magyarok tudtak maradni akkor is, mikor a török meg a német szolgát akart nyomoritani a ma született csecsemő lelkéből is. Nem hiába járt erre a vidékre később Rákóczi és Kossuth s nem hiába álmodták meg e vidéken Petőfi, Arany és Jókai irók a magyar lelket.

A régi Kőrös lakói mind magyarok voltak. A német elkerülte az Alföldet, zsidó pedig nem telepedhetett meg. A szomszéd Kecskemétre is csak 1772 után mehettek be (Kecskemét történetirata 1846-ból).

Körös nem volt soha jobbágyfalu. Ha a máig is élő magyar öntudat szerint akarjuk kifejezni magunkat: »Körösön mindig urak laktak.« A legrégibb oklevelek szerint (1423 és 1435-ből) a város királyi birtok volt kezdetben, de később mindazokat a kiváltságokat és jogokat élvezi, melyeket a törvény a szabad királyi városoknak biztositott. Igy, de csakis igy érhetünk meg egy igen fontos történeti eseményt. A borzalmas végü Dózsa Györgyre és az országot pusztitó népére gondolunk.

Bár irott, okmánybeli adatunk erre alig akad, 1514-ben Körös is, Kecskemét is jelentősebb központ lehetett, mégis Ceglédről bocsájtotta ki az a rettenetes Dózsa György latinnyelvü kiáltványát, mely magyar szóval igy kezdődhetett: »Székely György vitézlő hős, a keresztesek megszentelt seregének fejedelme és fővezére, aki csak a magyar király alattvalója, nem pedig az urak jobbágya, a szabadvárosok, mezővárosok és faluk lakósait üdvözli . . .«

Sem Körös, sem Kecskemét nem volt jobbágyhely s igy Cegléden, amely 1514-ben már szinte város (oppidum), születik meg az első szocialista kiáltvány, melyben akkor a Dózsa-féle tábort »a keresztesek megszentelt seregének« nevezték, ellentétben a mai szocialistákkal, akik a megszentelt kereszt tábora ellen inditottak harcot. De hát 500 év nagy idő. Azóta minden megváltozott, Cegléd is, Kecskemét is, Kőrös is.

A régi Kőrös eltünt. A régi falak elporlottak nyomtalanul s a kései unoka csak elmélázva gondol a rég elmult időkre s az 500 év távlatán keresztül csak sejtve-sejti az ősök városépitő nagy munkáját.

Galantai Fekete Béla

A MAGYARSÁG TELEFONSZÁMAI
JÓZSEF 68-90, J. 68-91, J. 68-92. SZ.

Krive. Sáros m

g. k. fatemplom

Mijskovaky 1879.

1) alapraje. és.

délioldal 7 mm j. m.

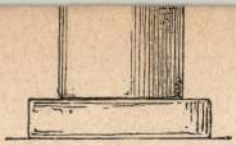

11.

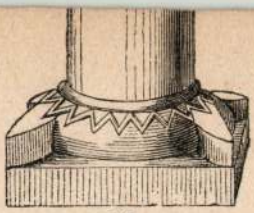

12.

29.

35.

Szokmya, fémszálas, vert csipkével díszített

TV. 130

Krivei g. k. fa-
templom
falképe
(Sáros vm)

Gerecze falképek
520. h.

Krivelli Péter

önöntő

1804. Kassa

l. Arch. Ert. 1915

361. l.

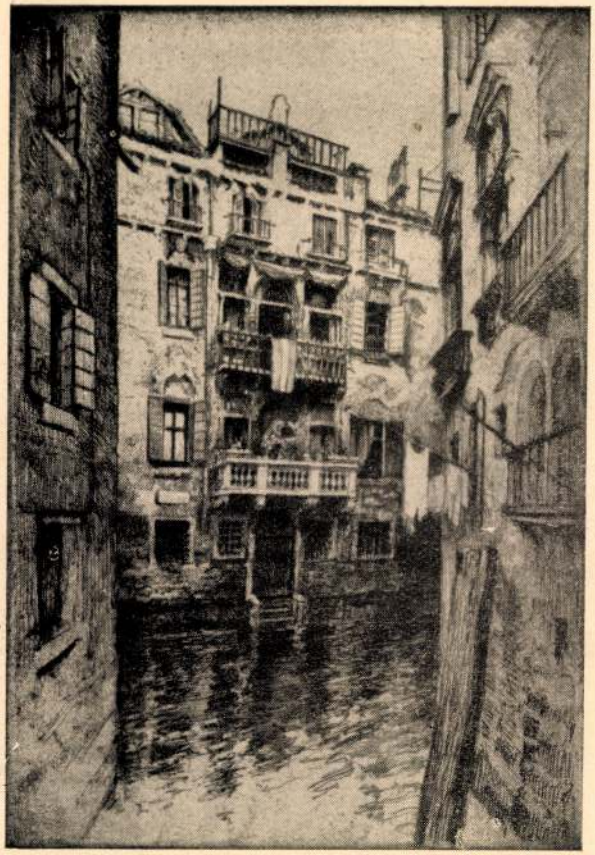

Lénárd Róbert: Velencei kis palota.

M.D.K.

KRIVIN Ivan

murariorum magister

Nagybecskerek

8 sodal

1952)

Müvért. (Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136. l.

Krivka /Arifka/ Johann, szabósegéd

A soproni sztrajkban részt vett 1872-ben. Neve a többiekkel együtt csomagolóppirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóurat. XIII. 1959. Sopron

Krivka János, szabósegéd

Az 1872-es soproni sztrájk szervezéséért okt. 15-én a chudrumi járás Raskovic községébe, illetőségi helyére toloncolták. 41. old

László Ernő: a soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Krifka ? /Krivka/ Johann, szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett 1872-ben. Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóurat. XIII. 1959. Sopron

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TEXTILÉLET

1971 MÁR 6

1021

MEGHIVÓ

A PNYV. GOLDBERGER GYÁR KISZ VI/2-es FOTO ALAPSZERVEZETE

kamara kiállításon bemutatja

KRIVOSS BÉLA grafikáit

A GOLDBERGER KULTURHÁZBAN
BUDAPEST. III. FÉNYES ADOLF UTCA 19.
megnyitja: Szánthó imre
1971 MÁRCIUS 15.-én du. 15-órakor

Krivoss Béla

NŐI VEZETŐK

Halász Károlyné laborvezető

Vannak, akik úgy tartják, hogy egyetemet végzett műszaki zettségű nő számára a lehető legszokványosabb beosztás a laborvezetés. A formula szerint vezető beosztás, de nincs olyan tevékenységi köre, hogy tényzontú munkakörben csak elégedett lehet az ember.

Tizenhat éve dolgozik a gyárban. Végigjárta a technológiát, a meót, és most jó hasznát veszi a korábbi tapasztalatoknak. Annak is, hogy szinte a szeme előtt nőtt a

Krivatsyzmus

*

Én sem tudtam eddig, hogy ez micsoda, de most véletlenül megtudtam. Egy fiatal szobrász járt nálam, aki két albumot mutatott: az egyikben a róla szóló kritikák vannak kartonra ragasztva, a másikban szobrainak a fényképei. A kritikák nagyrésze párizsi lapokban jelent meg; a bírálók hasábokon át magyarázgatták a magyar szobrásznak, Krivátsy Miklósnak stílusát, mely annyira egyéni, hogy külön nevet adtak neki: »*krivatsysme*«... Senki más nem csinált hasonló szobrokat, ennek a művésznek a munkái semmiféle stílusba be nem sorozhatók: ő maga egy új stílus.

Amint nézem a szobrok fényképeit, első pillantásra látom, hogy a franciáknak igazuk van. Ez nem azt jelenti, hogy ez a világ legnagyobb szobrásza; szó sincs róla, nem Michelangelo. De feltétlenül egyéni és érdekes, tehát értékes. Egyik műve egy emberfej: »A naivitás«. Nahát, ilyen málészájú, buta pofát szoborban még nem láttam, csak elevenben! A többi szobrok is majdnem mind egy-egy eszmének a kifejezései... Vannak eszmék, melyeket szavakkal nem is lehet kifejezni, de egy hanggal, képpel, vagy szoborral igen... Ilyenek például az ábrándok, vágyak...

— Hol vannak ezek a szobrok? — kérdem a művésztől.

— Sehol, — feleli; — már nincsenek...

— Összetörte őket, mint Ferenczy István?

— Dehogy! — mondja a szobrász — müveimnek Párizsban adtak helyet valami fészerben. Harminc nagy szobor volt. A közoktatásügyi minisztérium megbízottja megnézte őket Párizsban és azt mondta, hogy okvetlenül haza kell őket hozni. De ez nyolcszáz pengőbe került volna és valami tanács, amelyben a többi szobrászok határoztak, leszavazta a hazahozatalt. A szobrok persze gipszből voltak, s nagyon rongálta őket az eső. Mikor már jórészt elpusztultak, írtam, hogy legalább a fejeket fűrészeljék le és mentsék meg. De azután elpusztultak a fejek is. Nem maradt meg semmi, csak a fényképek. Alkotásaim megsemmisültek.

— És most nem dolgozik?

Csodálkozva nézett rám és ő is kérdezett:

— Minek?

Tényleg, minek, vagy helyesebben: kinek dolgozzék? Ki az, akinek hiányzik az, amit ő csinálhatna? Én ezt tökéletesen megértettem.

S aztán elkezdtem neki beszélni megtört reményekről, soha meg nem valósult ábrándokról, már virágzásuk előtt elhervadt vágyakról, vajúdó hegyekről, melyekből még egy egérke sem születhetett meg, tervekről, melyek minél szebbek voltak, annál jobban le kellett róluk mondani, versenyekről, melyekben mindig a gyengébb, de becstelenebb győzött, — s végül a művész, sorsával egy percre megbékülve ezt mondotta:

— Belátom, hogy mindezekhez mérten az, ami velem történt, jelentéktelen, kicsiny dolog...

Nekem pedig egyszerre eszembe jutott Kiss József, a költő. Akkoriban, amikor néhány éven át egy kis bankot vezettem (teljesen ingyen, fizetés vagy tiszteletdíj nélkül), az öreg költő, akinek mindig szüksége volt pénzre, egyszer nagyon fölényesen jött hozzám:

— Na, mi van ezzel a vacak kis bankkal? Vergődnek? Vergődnek? Van-e pénzük?

Ez a hang engem bosszantott s a nagy költőt megbüntettem érte. Mivel büntettem meg? Azzal, hogy ő kölcsönt akart kérni, ezért jött be. És mivel ment ki? Azzal, hogy nem kapott kölcsönt, ellenben eladtam neki bankunk tíz darab részvényét... (Jól csináltam? Kérem, négy évig vezettem a kis bankot és ezalatt senkit nem pereltem, senkinek ügyvédi felszólítást sem irattam, mégsem vesztettünk egyetlen adósnál sem, egyetlen fillért sem. *Nekem* nem fizetni szégyeltek volna!)

Szobrász látogatómat nem akartam megbüntetni, mint Kiss Józsefet, — hiszen nem is volt miért. De meg akartam magyarázni neki, hogy nem ő az egyetlen, aki nem érvényesült úgy, ahogyan kellett volna.

Az érvényesülés legtöbbször olyan ügyességeken múlik, melyeknek a tehetséghez semmi köze. Ha ezek nélkül az ügyességek nélkül mégis érvényesül a tehetség, akkor bizonyosan belejátszott a dologba valami véletlen is. Nem igaz, hogy a tehetségnek nincs szüksége segítőre, — feltétlenül szükséges, hogy a tehetséget ha más nem, legalább a véletlen segítse. Enélkül Michelangelo széklábakat faraghat... Isten, aki mindenható, természetesen felségesen pótolhatja a véletlent, de ezt nem mindenkor cselekszi. Abban, hogy a »közönség« egyszerre felfedez egy művészt vagy írót, nem hiszek; én legalább nem láttam erre példát. A közönség igenis méltányol egy-egy művészt vagy írót, de előbb meg kell neki magyarázni a dolgot. Ez a magyarázat persze nagy dolog, és nem ritka eset, hogy csak a művész vagy az író halála után tudja meg a közönség, hogy milyen érdekes egyéniség, vagy milyen nagy ember volt a néhai. Azt mondja tehát a szobrászunk:

— Mi lenne, ha megírná, hogy már meghaltam? Aki meghalt, az már nem versenytárs és arra már nem is irigykednek... Az igazi, az őszinte, az érdekmentes kritikát csak holta után kapja az ember. Vannak orvosságok, amelyeket ostyában lehet legkönnyebben beadni; mit tudom én, — hátha a kritikának nekrológ keretében kell megjelennie, hogy figyeljenek rá... S ha aztán kiderülne, hogy nem haltam meg, hanem még élek, talán még lenne is alkalmam alkotni...

Nem mondtam neki, hogy nincs igaza, de arra a keserű tréfára, amit ő ajánlott, mégsem vállalkoztam. Inkább megkérdeztem, hogy mostanában mit csinál?

— Nem mondhatnám, hogy élek, de létezem. — felelte. — Járok-kelek a városban, nézem az embereket, az életet. Ó, az emberek közt vannak érdekesek is, maga az élet pedig a maga egyformaságában és mégis csodálatos változatosságában határozottan érdekes.

Ebben hamar egyetértettünk, sőt még abban is, hogy az életben sokkal kevesebb dolog fontos, mint azt mi képzeljük, és hogy nem okvetetlenül szükséges meghalni ahhoz, hogy az ember jól el tudja rúgni magától ezt a világot, mely bizonyos távolságban sokkal jobban tűrhető, mint egészen közel. És ha nem öntjük érzékelhető formákba érzéseinket és eszméinket, veszítünk mi ezzel? Dehogy! Legfeljebb a világ veszít vele, s ha a világ úgy gondolja, hogy ő sem veszít vele, akkor nincs helye semmi disputának. Azoknak sorsa, akik nincsenek, nem lehet probléma s hozzájuk valóban nem lehet köze senkinek; ki tudna siratni egy gyermeket, ki sohasem fogantathatott?

Szobrokon kezdtük a beszélgetést és ide jutottunk, az eszmék menetének egyenes vonalában, ami arra vall, hogy a franciák által felfedezett *krivatsyzmus* nem pusztán egy művészeti stílus, hanem a mai kor tagadott és titkolt lelki szegénysége miatt meg nem fogantathatásra ítélt alkotásoknak filozófiai elve, mely elnémítja az énekest, megbénítja a szobrász kezét s álomnélküli alvásba ringatja a gondolkodónak agyát. Vajjon nem ez a krivatsyzmus ihlette meg Horatiust, mikor megírta halhatatlan versét, mely így kezdődik: »Gyűlölöm a profán csőcseléket és elkergetem előlem: most én, a Múzsák papja, soha nem hallott verseket énekelek, de csak a szűzeknek és a gyermekeknek...«

Vers a szűzeknek és a gyermekeknek? Lehet, még ma is. De szobrok a szűzeknek és gyermekeknek ma éppen úgy nem kellenek, mint a profán csőcseléknek. Művész úr, sajnálom, hogy így van, én nem vagyok oka, de ön ne sajnálja, hogy most nem írtam optimista mondatokat, mert beszélgetésünk tárgya körül minden vigasztaló szó színtiszta hazugság lett volna.

HÄCKEL
SZERINT TANULJ NYELVEKET!
Az angol és a német nyelv alapos elsajátításának könnyű és gyors módszere mindenki számára.
Tanuljunk könnyen gyorsan németül!
Írta: dr. Ernst Häckel, a Pázmány Péter Tud. Egyetem előadója, a báró Eötvös kollégium tanára. A kiváló szerző sokéves tanítási gyakorlat gazdag tapasztalatai alapján írta meg tenti valóban újszerű művét, melyből mindenki — öreg, fiatal — egyformán könnyedén, játszva és a legrövidebb idő alatt sajátíthatja el legtökéletesebben a német nyelvet
350 oldal, ára fűzve 6.—, kötve 7.— pengő
Tanuljunk könnyen gyorsan angolul!
Írta: dr. Szenczi Miklós, az Aberdeen-i egyetem (Nagybritannia) Magisztere, a báró Eötvös József Collégium tanára.
A helyes kiejtés pontos megjelölésével, szójegyzék és a feladványok megfejtésével, dr. Ernst Häckel tanár már ismert és közkedvelt módszere szerint feldolgozva és összeállítva.
Ára fűzve 6.—, kötve 7.— pengő
Kapható: Novák Rudolf és Társa könyvkereskedése VIII, Baross ucca 21 és Az Est könyvkereskedésében VII, Erzsébet körút 18—20 és minden könyvkereskedésben.

Olcsóbb utazási pengőcsekket kér a Nemzetközi Vásár

Vásár-bélyegsorozatot ad ki a Posta

Az április 30-án megnyíló *Budapesti Nemzetközi Vásár* elnöki nagytanácsa *Szendy* Károly polgármester, a Nemzetközi Vásár elnökének vezetése mellett ülést tartott. Az értekezleten megjelentek *Chorin* Ferenc és *Éber* Antal társelnökökön kívül a kormány, a székesfőváros, a kamara, a magyar gyáripar és a legnagyobb magyar közintézmények delegáltjai is.

Szendy Károly bejelentette, hogy az április 30-tól május 10-ig megtartandó Nemzetközi Vásár ismét a Városligeti Iparcsarnokban és környékén fog elhelyezkedni. Bejelentette, hogy az elnöki nagytanács két megüresedett helyére a kamara *Nágay* Béla és *Vass* Imre kamarai tagokat delegálta, nemkülönben, hogy a vásár végrehajtó bizottságában az elhúnyt *Liber* Endre helyét *Lamotte* Károly alpolgármesterrel töltötték be.

Ezután *Hallóssy* István, a vásár ügyvezető-igazgatója számolt be részletesen a vásár előkészítő munkálatairól. Bejelentette, hogy január 25-ig *1100* cég jelentkezett a Nemzetközi Vásárra, ami tekintettel arra, hogy tavaly összesen 1588 kiállítója volt a vásárnak, azt jelenti, hogy *a vásár anyagának zöme már együtt van.* Rendkívül erősek az *élelmiszer-, vas- és gép-*, valamint a *bútorszakmák*, nemkülönben a *kisipar* és a *háziipar*. Különösen számosan jelentkeztek a világmárkás cikkeket gyártó nagyvállalatok közül az idén. Az iparral és kereskedelemmel együtt működő közhivatalok és közüzemek közül a m. kir. *Külkereskedelmi Hivatal*, a *MÁV*, a *Dohányjövedék*, a *Posta*, az *Idegenforgalmi Hivatal*, a *Rádió*, a *Gáz-* és *Elektromos Művek*, nemkülönben *az összes nagybankok* kollektíve vesznek részt a vásáron.

A Nemzetközi Vásár külön csoportjai közül nagy érdeklődésre tarthatnak számot a kereskedelmi kamara által rendezendő *kisipari exportcsoport*, az iparügyi minisztérium által szervezett *villamosított kisipari csoport* és a *kézműipari remekek csoportja*, a Légvédelmi Liga és a Légügyi Parancsnokság által szervezett *légvédelmi propaganda*, továbbá *az építőipari ujdonságok* és az *idegenforgalmi csoport*, nemkülönben a Kárpitos Ipartestület által kezdeményezett *ágykultúra-csoport*. De lesz a Nemzetközi Vásárnak *divatrevüje, fotografálógép- és keskenyfilm-csoportja* és egyéb olyan külön megrendezett akciója, amely a vásárt nemcsak színesebbé és érdekesebbé teszi, hanem gazdasági átütőerejét is fokozza. Az 1938. évi *Szent István-év* propagandáját a Nemzetközi Vásáron kezdi el bevezetni és résztvesz a vásáron a külföldi államok közül *Olaszország, Ausztria, Svájc, Egyiptom* és *Brazilia*, sőt *Kelet-India* és *Dél-Afrika* is. Majd a Nemzetközi Vásár látogatottságának biztosításáról szólva, bejelentette az igazgató, hogy a tavalyi utazási kedvezményeken túlmenő kedvezményeket is engedélyeztek egyes vállalatok, amelyek közül kiemeli a jugoszláv államvasutak előzékenységét. Majd ismertette az egy hónapig érvényes, egyheti utazásra jogosító *rendkívül olcsó útlevelek* kiadása iránti kezdeményezését a vásárnak, amely a bécsi, budapesti és milánói vásárok között lenne hivatott a gazdasági jelentőségű utazásokat fejleszteni. Az idegenforgalom fejlesztését szolgálja a vásár azon kérelme is, amely szerint *az utazási pengő-csekkek a vásár alkalmából kivételesen kedvező feltételek mellett lennének forgalombahozandók a külföldön.* Akciót indítottak a Bécs és Budapest közötti *tarifamérséklés tárgyában* is a Nemzetközi Vásár alkalmából. Külföldről a vásárra Svájcból, Ausztriából. Olaszországból, Jugoszláviából és Csehszlovákiából, továbbá Németországból indulnak különvonatok, nagyobb csoportok vannak jelezve máris Görögországból, Egyiptomból és Bulgáriából.

A vásár propagandájáról szólva a legnagyobb elismeréssel és köszönettel emlékezett meg a vásár ügyvezető-igazgatója *a magyar sajtó élénk és lelkes támogató munkájáról.* Majd bejelentette, hogy a m. kir. Posta a Nemzetközi Vásár alkalmából úgynevezett »*Budapesti Nemzetközi Vásár bélyegsorozat*«-ot ad ki, amely február 22-től kezdve május 31-ig lesz beszerezhető és felhasználható bárhova szóló bérmentesítésekre. *Február 12-ig lehet előjegyeztetni a nagyvállalatok részéről az igényelt kontingenseket.* A magyar Rádió ismét megrendezi a vásár keretében *a rádióüzenet-közvetítést.*

A vásár ügyvezető-igazgatójának jelentéséhez *Müller* Antal országgyűlési képviselő szólott elsőnek hozzá. *Balkányi* Kálmán az OMKE részéről állapítja meg örömmel, hogy a Budapesti Nemzetközi Vásár közérdekű munkáját *a vidéki magyar kereskedelem is nagy megértéssel fogadja.*

Az elnöklő *Szendy* Károly polgármester zárószavai után a Budapesti Nemzetközi Vásár elnöki nagytanácsának ülése végetért, amelyen különben a következők jelentek még meg: *Székács* Antal és *Nagy* Antal kamarai alelnökök, dr. *Buday-Goldberger* Leó, báró *Weiss* Alfonz, dr. báró *Babarczy* István, *Csajághy* Antal, *Huber* Oszkár, *Gundel* Károly, *Kövesligethy* Miklós, *Ledermann* Mór, dr. *Cselényi* Pál, *Szilágyi* Aladár, *Becsey* Antal, *Balonyi* Ágoston, *Lingel* János, *Nágay* Béla, *Balla* Szigfried, *Kende* Tódor, dr. *Kállay* Albert, *Vértes* Emil, a vásár ügyvezető alelnöke és *Lengyel* Géza.

Javult a román trónörökös állapota

Firenze, január 30.

A ma este kiadott orvosi jelentésből is kitűnik, hogy Mihály nagyvajda állapota *javult.*

A jelentés a következő: A herceg jól töltötte a napot. Étvágya visszatért és így táplálkozása könnyebbé vált. A légzőszerveken észlelt tünetek csökkenőben vannak. Hőmérséklet 36.7, érverés 80.

Megoldható-e a mezőgazdasági népesség szociális biztosítása?

Eckhardt beszéde az Egészségpolitikai Társaság vacsoráján a falusi lakosság helyzetéről

(Saját tudósítónktól.) Az Egészségpolitikai Társaság befejezte háromnapos ankétját a magyar mezőgazdasági népbiztosításról. Szombaton este a társaság vacsorát rendezett, amelyen megjelent és beszédet mondott *Eckhardt* Tibor.

Antal Lajos, az Egészségpolitikai Társaság elnöke, üdvözölte Eckhardtot, mint a magyar mezőgazdasági népesség hivatott vezérét.

Eckhardt Tibor azzal kezdte beszédét, hogy a társaság meghívására *nem mint pártpolitikus jelent meg*, sőt az a szándék is távol áll tőle, hogy megjelenésével állástfoglaljon *egyik vagy másik orvospolitikai irányzat* mellett. Nem érzi magát erre hivatottnak.

Megállapította, hogy a népegészségügyi *alapvető problémák* feltárása és orvoslása nélkül a mezőgazdasági lakosság biztosítása nem jelentene érdemleges, komoly változást. *A táplálatlanságra és a koplalásra nem segítség az orvosság.*

„Nincs exportálható felesleg"

Magyarországnak állandóan visszatérő problémája a mezőgazdasági termelés *feleslegének* elhelyezése. Az igazság az, hogy *nincs exportálható feleslegünk*. Csonka-Magyarország egész termelése *négy és fél millió angol ember angol nívójú ellátására volna elegendő*. Egész exportfeleslegünk *900.000 angol munkanélküli évi szükséglete*. Szó sincs róla, hogy élelmiszerfölöslegünk volna. *Hiányunk van*. Fogyasztásunk még elhanyagoltabb, mint termelésünk. Exportunk: *orosz export*. Külföldre viszünk terményeket, amelyekre itthon szükségünk volna.

Magyarország 9 millió lakosából *3 millió lélek ellátása hiányos*, a lakosság 30 percentje keresményéből képtelen emberi módon ellátni magát. Legsúlyosabb a helyzet *Csongrád—Békés vármegyében, Balmazújváros vidékén és Dél-Borsodban*. Borsod megye déli részén 200 lakos esik egy négyzetkilométerre. *Szent István* községet egy újesztendő napján a falu papjával végigjárta. *Egyetlen házban sem találtak kenyeret, sehol sem volt befűtve, sehol sem volt só és világítás. Főtt marharépán telelt az egész község.* Cukorfogyasztásunk országos átlagban is rossz, a mezőgazdasági népességnél elképzelhetetlenül gyenge.

— A napokban kaptam egy adatot. Egy alföldi tanyáról *37 gyermek* jár iskolába, a havi cukorfogyasztás *2 kiló*. De ennek magyarázatát adja a 140 filléres cukorár és a kereset között lévő óriási aránytalanság. A húst, a sót rengeteg közvetett adó terheli, a kenyéren ma is rajta van az őrlési adó, amit valamikor azért vezettek be, hogy *fedezete legyen a bolettának*. Boletta már rég nincs, az adó itt van még ma is. A 33-as bizottságban láttam a boletta-alap elszámolását. A bevétel kétharmadrészét exportprémiumokra s hasonlókra fordítják. Tehát a legszegényebb réteg adójából a leggazdagabb réteg kap támogatást.

A tejért *8—12 fillért* kap a termelő, *32 fillért* fizet Budapest lakossága és az exportban *két fillért* érünk el a tej literjéért. Nem volna-e helyesebb ezt a kétfilléres kivitt tejet *itthon felhasználni?* A kétfilléres tejjel nagyon sok gyermeket tudnánk megmenteni.

A községek *ivóvízellátása* siralmas képet mutat. *A falvak 70 százaléka talajvizet iszik, a talajvízzel együtt megissza a tífuszbacillust* is. Ehhez járul a nedves lakás, a megfizethetetlenül drága ruha, cipő, a szén drágasága, — az Alföldön, ahol nincs fa, a legtöbb szegényember úgy fűt, hogy *összel beszegezi az ablakot* és tavaszig nem szellőztet — a mezőgazdasági munkásság *kihetetlenül alacsony keresete:* elszomorító kép. A *foglalkoztatott* mezőgazdasági munkás napi átlagkeresete 27 fillér.

Aszpirin vagy kenyér?

— Melyek a legsürgősebben megoldandó feladatok? — vetette fel a kérdést *Eckhardt*.

— Elsősorban a 9 millió magyarnak *emberhez méltó megélhetést* kell adni, — mondotta. — Ez a centrális probléma. Hiába beszélünk biztosításról, *aszpirinnal a koplaló ember baján nem lehet segíteni*. A második teendő: *a népnek intézményesen munkaalkalmat kell adni*. Nem inségmunkát, hanem munkát.

Megállapította, hogy a városi és a falusi lakosság, az ipari munkásság és a mezőgazdasági népesség egészségügyi gondozása között *súlyos aránytalanság* mutatkozik. A belügyi igazgatás egészségügyi intézkedései helyesek voltak, de hiba, hogy *elfeledkeztek a falusi ember kórházi ápolásának rendezéséről*. Sajnos, ma az a helyzet, hogyha falusi ember két hónapot kórházban kénytelen tölteni, *egész vagyonkája rámegy a költségekre*, amit ha ő nem tud megfizetni, *rokonsága felelős érte*.

— *Én ma Magyarországon körülbelül a sóhivatal szerepét töltöm be*, — mondotta *Eckhardt*. — Hozzám jönnek azokkal a panaszokkal, amelyek megoldhatatlanok. Saját tapasztalatomból tudom, *hány családot tett és tesz tönkre a kórházi ápolás költsége*.

— Hasznosabb és okosabb dologgal nem foglalkozhattak volna az urak, mint a mezőgazdasági népesség szociális biztosításának kérdésével, — mondotta — azonban a döntő kérdés az, hogy meg lehet-e csinálni a biztosítást abban a mértékben, amint önök *megvalósítandónak látják*.

— Magyarországon annyira túl vagyunk adóztatva, hogy még a progresszív örökösödési adó bevezetése, a társulati adó és a szabad foglalkozásúak kereseti adójának megfelelőbb kimunkálásából származó jövedelemtöbbletet sem hiszem, hogy erre a célra lehetne fordítani, mert *első feladatnak az antiszociális adók eliminálását látom, hogy a legalsóbb népréteg életén valamit könnyítsünk*. Ha *40 millió* többletbevételt tudunk elérni a felső rétegeknél, ezt az összeget *törölni kell az alsó kategóriánál*.

Megállapította, hogy a mezőgazdasági munkásságot csak úgy lehet fogyasztóréteggé tenni, ha sikerül biztosítani számukra *a 2 pengős napszám-minimumot*. Ennél a kereseti nívónál már elképzelhetőnek tart *napi 1 fillér bélyegét szociális biztosításra*. A biztosításban részt kell vennie a *munkaadónak* és az *államnak* is. Nem hiszi, hogy már most táppénzekkel lehetne operálni. A maximum, amit most el lehet érni, *a tényleges betegség gyógyítása*.

Hangsúlyozta: nem szeretné, ha a mezőgazdasági népesség biztosítása azokra a vágányokra szaladna, amelyeken az OTI halad. *Rokonszenvessé és nem ellenszenvessé kell tenni a biztosítást*.

Eckhardt beszédét nagy tetszés kísérte, *Born* József mondott érte köszönetet.

TÉLI FÁK

Irta: Szabó Lőrinc

Hegynek vitt az erdei út.
Megálltam. Vacogtak a fák,
jobbra-balra messze kinyílt
szemeim előtt a világ:
a táj, mint vén agy vértelen
eszméi, ugy levetkezett
és nem maradt belőle, csak
a csontváztiszta szerkezet.

Tél volt és csönd, még semmi hó,
az esti köd gyült és oszolt.
Az elmult nyárnak a halott
jelen csak kisértete volt
s az élt, a mult, mikor arany
sipot fujtak itt a rigók,
a zöld nyár, melynek hült helyén
most füstként szürkült a bozót.

Kisértet voltam én is a
felboncolt és kipreparált
erdőben: szinte csontomig
éreztem a csupasz halált.
— Fa vagyok én is, ágbogas
csontváz! — és éreztem a gúzst
s hogy az idő hogy marja le
rólam is a lombot, a húst.

Soká és mozdulatlanúl
álltam ott a dermedező
csöndben... És lepattant egy ág
és megmoccant a temető.
Fölnéztem: — No menjünk... — De most
rámfogta ezer fekete
vasvilláját és körülállt
a halott vázak erdeje.

— Nono! — réztam fel magamat
és megindultam és mire
elértem az első házakat,
átjárt az élet melege,
de tovább is, egész uton
láttam még, hogy a ködön át
felém döfködtek fekete
szarvaikkal a téli fák.

Lehértáruk

OLCSÓBB AZ OLCSÓNÁL

Siffon szl. -.75, -.85, -.49
Kelengyevászon jó pamutból mtr. 1.05, -.96, -.88
Szines ágyhuzat 1.35, 1.25
Lepedő-gyolcs kb. 145 cm széles mtr. 2.25, 1.95, 1.65
Ágynemű-damaszt selyemfényű ..... mtr. 1.95, 1.85
Kanavász szintartó, jó minőség -.95, -.85, -.59
Fehérnemü nansouc -.98, -.69
Kávés v. étkészlet 6 személyes 4.95, 4.45
Konyharuha -.24, 60x60 ..... -.35, -.18
Dessert szalvetta -.12, -.05
Konyhatörülköző -.79, -.39
Damasztlörülk. m. 1.05 -.35, -.69
Frottier törülköző 1.75, 1.25, -.77
Nagypárnahuzat 1.95, himzett 2.75, 1.55
Kispárnahuzat -.90, himzett ..... 1.38, -.65
Paplanlepedő ... 6.75, himzett 8.65, 4.60
Ágykészlet: 1 pap'an'ep. 2 nagypárna 1 kispárna 8.25

Több ezer maradék külön asztalokon.

Herczeg és Fodor

BUDAPEST VII. THÖKÖLY ÚT 24.

Földrengés rázta meg a Mississippi gátjait

Memphis, január 30.

(United Press) A Mississippi mentén Tiptonvilleben szombaton erős földrengés volt, amely súlyos próbára tette a Mississippi gátjait. A földlökések nem rongálták meg ugyan láthatóan a gátakat, mégis munkások ezrei siettek a gátak újabb megerősítésére. A Mississippi árja ma ismét emelkedett, miután az Ohio völgyében újabb esőzések voltak. A folyam mentén most már 500.000 lakost fenyeget közvetlen veszély. Ezrével özönlenek a menekültek Cairoból New Orleans felé. A mérnökök bíznak benne, hogy a gátak kibírják a roppant víztömeg nyomását, de a helyzetet mégis aggasztónak tartják. A felismert halottak száma 329-re emelkedett. Több mint egymillió ember hajléktalan, a kárt pedig több mint egymilliő dollárra becsülik. Paduca városkát szombaton hirtelen elöntötte az ár, úgyhogy most külön mentő expedíciók indultak a városka körülzárt hatezer lakosának megmentésére.

Az utolsó morzsáig

A Központi Tejcsarnok összes fiókjainál is kapható

VII, Rákóczi út 12

épülő bérpalotában 1937 május 1-re kiadók

üzlethelyiségek

luxus-kivitelű lakások

3 szoba, hall, - 2 szoba, hall, - 2 szoba

az összes mellékhelyiségekkel, minden kényelemmel ellátva, központi fütés és melegviz.

Értesitést ad az épitési iroda a helyszinen és a Házkezelőség, VI, Andrássy út 1. Telefon: 1-227-50

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TEXTILÉLET

1971 MAR 2 0

1021

Felfedezik az elfelejtett művészt?

— KRIVOSS BÉLA A GOLI MINI TÁRLATON —

Fél perc alatt grafikát varázsolt a lapra, amely bármelyik kiállítóteremben helyet kapna. Boldog, hogy rajzolhat. Otthon nincs rá módja. Olvashattuk a Magyar Nemzet december 6-i és 25-i cikkét róla; Krivoss Béláról, a halottnak hitt grafikus- és szobrászművészről. És sakkozóról. Bilek és Szabó felfedezőjéről, pályarajuttatójáról.

★

A Goldberger Textilnyomógyár klubszobája ismét „Goli Mini Tárlattá" alakult át, immár nyolcadszor. A belépésnél rögtön balra a falon az állandó embléma. Mysik Károly fémdomborítása, ezt is most leplezték le. A falakon körbe pedig a művész 1919-es karikatúráinak reprodukciója, és Martos Kati fotoportréi Krivoss Béláról. És két *friss* grafika, idei termés. Ez egyébként az egész készlet, a művész szobrai, rajzai eltüntek az idők folyamán, nem tudni merre vannak. 19-ben Derkovits Gyulával készült kiállításra; de közbejött a Tanácsköztársaság leverése.

★

A Goli VI/2-es KISZ-alapszervezete patronálta a kiállítást, illetve annak megrendezését. Mikor egy hónappal ezelőtt felkeresték az idős művészt, és a tárlat megrendezéséről beszéltek, elcsodálkozott: „az én nevem is ki lesz írva?" Nagyon örült neki, és nem hitte el, csak amikor megkapta a meghívót. Most pedig áll a kör közepén, rajzol, magyaráz, *és nevet. És télikabátban áll* egész idő alatt. Fél óra múltán valaki megvészi két eredeti grafikája közül az egyiket. Nem akar pénzt elfogadni érte. *Valóban* nem akar. Erőszakkal beszélik rá. Tudom, nem szokás ilyesmiről írni; de Krivoss Béla most csaknem annyi pénzhez jutott, mint máskor *három hónap alatt sem;* annyi pénzhez jutott, amennyit a gyárban *még* nem veszünk fizetésszámba. Elnézést az anyagiaskodásért.

★

Szánthó Imrét a kiállítás szervezőjét arról akartam kérdezni, miért vitte keresztül e kiállítás megrendezését. Helyette inkább idézem azt a levelét, amelyet a Magyar Nemzet szerkesztőségének írt, miután olvasta Mátrai-Betegh Béla cikkeit.

„Magam is szeretnék segíteni Krivoss Béla sorsán, gondolom, hogy megszervezhetnénk egy kis kör segítségét, és kultúrházunkban egy Krivoss-kiállítást rendezhetnénk. Így össze lehetne hozni valahogy munkásságát, és méltán lehetne mint grafikus, vagy mint szobrász, vagy mint festő a Képzőművészeti Alap tagja, illetve nyugdíjasa."

★

Persze, hogy valaki az Alap tagja, az még nem tesz sokat. Krivoss Béla így is művész — a szó igazi értelmében. Viszont azt jelentené, hogy rendezett körülmények között élhetne és *rendes* papírra, *rendes* ceruzá-

Krivoss Béla

PAMUTNYOMÓIPARI VÁLLALAT BUDAPEST-BUDAPRINT

bud

A propa

Tetszettek,

mert a hétköznapi viseletre alkalmasak...

Februárban a moszkvai kiállítás előkészületei során megkerestük *Bárkányi Imre* kereskedelmi igazgatót, hogy elbeszélgessünk a BUDAPRINT, Debreceni Ruhagyár közös árubemutatójáról, divatbemutatójáról, azokról a célokról, amelyeket majd Moszkvában e kiállítás szeretne megvalósítani. Most ismét a kereskedelmi igazgató elvtársat kerestük meg, hogy tájékoztatót kapjunk, vajon milyen tapasztalatokat, tanulságokat eredményezett ez a moszkvai találkozás, hogyan értékeli a Moszkvában 1 hétig nyitvatartó kiállítást?

— A kiállítás jól sikerült. Már a sajtóbemutatón, február 17-én szép számmal vettek

reink kiállításunkon többek között megismerkedhettek közelről a pamutselyem, viszkóz, acetát, triacetát, poliakrilnitril és természetesen hurkolt kelmeféleségeinkkel is. Hogy csak néhány példát említsek: ott valt látható az 1969. BNV nagydíjával kitüntetett Budacril cikk, vagy az ismert Alida, Ábel, a tavalyi BNV-nagydíjas Nylprint, a Pillangó, amelyet Lipcsében tavaly aranyéremmel tüntettek ki, és az idei tavaszi nemzetközi vásárra küldendő Triprint és Interprint nevet viselő modern hurkolt kelmeféleségeink is. Hagyományos termékeink közül a Honey, a Boccacció, Norfolk, Hága és Seherezádé cikkeket emelném ki, de ugyan-

tagyár, illetőleg a Debrecen Ruhagyár által konfekcionál Budaprint alapanyagú Nylprint készruhákból, pongyolákból mintegy 70 000 db-ról amely kb. 400 000 fm alapanyagnak felel meg. A Debreceni Ruhagyáron keresztül már soron kívül rendeltek szovjet vevőink mintegy 200 000 db Nylprint női ruhát, amely megfelel kb. félmillió fm hurkolt-nyomott alapanyagnak.

Az egy hétig nyitva tartó kiállítás sikereiről, tapasztalatairól, tanulságairól szólva feltétlenül azt kell elmondanom, hogy igen jó volt ez a közvetlen találkozás. Nemcsak azért, mert alkalmunk nyílt

Krivoss Béla grafikus

neve emlétve

Magyar Nemzet 1971 március 14
12 old.

– Napló –

Krivossi Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JAN 10

MAGYAR NEMZET

Egy „Csontváry Művészotthon" terve

Megrendülve olvastam a Magyar Nemzet december 6-i számában Mátrai-Betegh Béla riportját Krivoss Béla művésztársáról. Arról gondoltam, hogy szerencsétlen körülmények összejátszása folyán bármelyikünk kerülhet hasonló helyzetbe. És arra, hogy milyen igaz ember és művész lehet az, aki ilyen embertelen körülmények közt töretlen hittel és kedvvel még mindig rajzol, farag, alkot és játszik.

Azóta olvasom, hogy a tanács felemelte a szociális juttatást havi 425 forintra, és állandóan érkeznek névtelen adományok részére. Ez nagyon örvendetes, de mégsem lehet végleges megoldás, mert létminimumnak a 425 forint is kevés, az adományok pedig, azonkívül, hogy Krivoss Béla önérzetét is sérteni látszanak, a dolog természeténél fogva csökkenni fognak, mert nem rendszeresíthető jellegük.

Krivoss Béla bizonyára nem tagja a Művészeti Alapnak, miután 1946 óta halottnak vélik. Javasolom (és bizonyára az illetékesek is javasolni fogják), hogy vegyék fel a Művészeti Alap tagjai sorába, hiszen a riportban ismertetett munkássága alapján ezt bőven kiérdemelte, és akkor a Művészeti Alap sokféle szociális juttatása közül részesülhet abban, amire a legjobban szüksége van (betegségi segély, rendkívüli segély, alkotóházba való beutalás, stb.), és talán munkát vagy megbízást is kaphat.

Továbbá javaslom, hogy a Jászai Mari és az Ódry Árpád színészotthon mintájára a Művészeti Alap is létesítsen egy művészotthont, például „Csontváry Művészotthon" néven. Hogy ez gyakorlatilag hogyan valósítható meg, fogalmam sincs, de bizonyára akad a képzőművészek közt is olyan áldozatkész és agilis személyiség, aki az ügyintézést lebonyolítja, mint a színészek közt Gobbi Hilda, akit a színészotthonok lakói a legnagyobb szeretettel és hálával emlegetnek. Krivoss Bélán kívül is van több idős festő és szobrász, aki egyedül és elhagyottan él, és boldogan lenne ilyen otthon lakója.

Addig is, míg Krivoss Béla ügye rendeződik, felajánlom havi jövedelmem egy százalékát egy „Krivoss Béla-alap"-ra, melyet egyidejűleg postautalványon most és ezentúl havonta beküldök a Magyar Nemzet szerkesztőségébe. Azért csak egy százalékát, mert abban reménykedem, hogy azok a művészek, akik olvassák levelemet, követik példámat. Így mi úgyszólván meg sem érezzük ezt az összeget, viszont Krivoss Bélának addig is, amíg a Művészeti Alap-tagság és a Művészotthon meg nem valósul, emberhez méltó megélhetést biztosít.

Antalffy Mária
iparművész

Jenő verseihez.
gondozásában jel

-album

től ismét Párizs és később a
másik, otthont adó város
Szentendre. A végső festői
magáratalálás korszakából kitűnő, a magyar közönség számára ismeretlen műveket mutat be. Czóbel művészetének kiemelkedő alkotásai részben külföldi múzeumokban és magángyűjteményekben találhatók. Annál inkább dicsérendő az a gondosság, amellyel a kötet 24 kitűnő reprodukcióját sikerült egybegyűjteni. A művészi igényű, a czóbeli világot híven tükröző reprodukciók a 75 éves fennállását ünneplő *Kossuth Nyomda* munkáját dicsérik.

S. M.

PIERRE JEAN JOUVE

A szegények erdeje

A francia költészet megújulásának egyik legjelentősebb lírikusa, Pierre Jean *Jouve* azok közé a költők közé tartozik, akiknek hosszú életük során megadatott, hogy a szimbolistáktól napjainkig áteljék az európai művészet fejlődésének minden fázisát. *A szegények erdeje* című kötet először mutatja be költészetét a magyar olvasónak.

ni szeretnénk, hogy ez a
könyv roppant gazdag anyagot dolgoz föl, már csak azzal is, hogy ide sorolja be, ebbe a közös művelődéstörténeti korszakba a korai keresztény irodalmat is. Hogy ez a cesura itt és most helyes-e, annak eldöntése tudós klasszika-filológusok dolga; az olvasó viszont örömmel veheti tudomásul, hogy régebbi latin ismereteit így kiszélesíti ez a könyv.

Tudásunkat e korról hatalmas filológiai eszköztárral és anyagismerettel frissíti föl és gyarapítja Falus Róbert. A marxista társadalomtudomány fényével világítja meg azokat a körülményeket és okokat, amelyek ezt a pazar művészetet létrehozták, korszakonként

Ki mondta, hog

Feleki László r

„A műfajban a mű a fontos. A fajt majd csak meghatározzák valahogyan." Így hangzik *Feleki* László új kötetének „előszava". És mivel az idézett két mondatból az első a mi hitvallásunkat is kifejezi, nem is vállalkozunk

Krivoss Béla

Zajta az „Újságrajzok 1919" c.
Zötetből a 10. oldalon

Magyar Ulmszet 1970 december 6

KRIVÁSS Béla / 1894-1946? (1)

rajzoló, grafikus. Állatorvosnak készült, a képzőművészetben autodidakta. Grafikával 1913-tól, rajzolással 1916-tól kezdve foglalkozott. Az egyvonallal felvett tusrajzai különösen érdekesek voltak. A lapoknak sok illusztrációt készített. Jelentősebb

---

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp.1959.

/P

KRIVOSS Béla/ (2)

grafikai munkái: „Kígyó táncosai" (100 tollrajz), „Equilibristák" (70 tollrajz) és „Habostenger" (40 rajz)

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp.1959.

/8

KRIVOSS BÉLA /

Rajzok /1

1.) Az imperialista háborúi (27.)
Érdekes Újság, 1919. máj. 29. 8.l.

2.) Az Entente vezérei ... (32.)
Érdekes Újság, 1919. jún. 26. 22. l.

3.) A Versailles-i békegalambok (33.)
Érdekes Újság, 1919. jún. 9. n. 14. l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/: Ujságrajzok. 1919. Forrdalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.: Máté György. Bp. 1959.

KRIVOSS BÉLA/

Rajzok/2

4.) Vit hornak a... (36.)
Érdekes Újság, 1919. máj. 29. 13. l.

5.) A burzsoá béke (38.)
Érdekes Újság, 1919. máj. 29. 9. l.

6.) A polgári köztársaságok emléknobra (52)
Érdekes Újság, 1919. máj. 29. 12. l.

/gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok 1919. Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.: Mátě György. Bp. 1959.

KRIVOSS BÉLA /

Rajok/3

7.) A nolgaság egérfogója (56.)
Érdekes Újság, 1919. jún. 19. 9. l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok. 1919. Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György, Bp. 1959.

Krivoss Béla

nobrán

szül. 1894. nov. 7. Heves.

Sakkrovatot vezette a Magyarság-
ban és a Budapesti Hírlapban.

Baum Verböczy. 24. l.

Krivoss Béla

és a művész közlése nyomán.

Kiss Béla

A FILMJÁTÉK ESZTÉTIKÁJA ÉS DRAMATURGIÁJA

Hevesy Iván könyve

Néhány esztendővel ezelőtt még nagyképűségnek tartották volna, ha valaki ilyen című könyvvel merészkedik a könyvpiacra.

Azóta mindnyájan tanui lettünk a film formátkereső erőfeszítéseinek és a legszkeptikusabbak is elhallgattak és várakozó álláspontra helyezkedtek. Ma már senki sem tagadhatja, hogy nagy utat járt be a film rövid néhány évtizedes pályafutása alatt. Egyszerű kuriózumnak indult, aztán olcsó tömegszórakozássá lett és ma már az a becsvágy hevíti, hogy művészetté váljék. Még keresgél, még hamis utakon téved-lyeg, de már tud magáról, már érzi az erejét.

Amit eddig elért, azt úgyszólván ösztönösen érte el, minden külső segítség nélkül. A hivatalos esztétika sokáig nem akart tudomást venni róla és csak ha idegen formák külsőségeit vette kölcsön, csak akkor vetett oda neki félvállról egy-két barátságos szót. Aztán egyszerre észbekapott, hogy még le talál késni valahonnét és néhány esztendő óta egymásután jelennek meg a külföldi könyvpiacokon a filmmel foglalkozók komolynál-komolyabb tanulmányok.

A mi irodalmunkban még mindig mostohagyerek a film. Mi mindeddig részvétlenül néztük az új művészet vajúdását. Balázs Béla szép könyve a finomérzésű praktikus filmember sokszor mélyrevilágító, de mégis csak lazán összefűzött reflexióinak gyűjteménye volt csupán. És Hevesy Iván az első a magyar irodalomban, aki a filmmel kapcsolatos kérdéskomplexum szisztematikus feldolgozását tűzte ki feladatául. Az úttörés dícsőségét nem lehet tőle elvitatni.

Ő maga is teljes tudatában van a vállalt feladat nagyszerűségének és fontosságának. Lelkesen, szép lendülettel fog neki a munkának és valósággal hátborzongató, amit könyvének első fejezetében mond:

> „Az utolsó, talán soha vissza nem hozható alkalmat nyújtja a mai pillanat arra, hogy egy új művészeti műfaj keletkezését gyökerében figyelhessük meg."
>
> „Ilyen probléma megoldására talán nem fog mégegyszer alkalom kínálkozni a kultúra és a művészet történetében."
>
> „Az összes többi művészet keletkezése az őstörténet homályában vesz el... Úgy látszott, hogy a kifejezési formák száma a görög drámával lezáródott..." ... míg aztán „az új műfajlehetőséget hirtelenül és váratlanul meg nem hozta a 19-ik század fordulója."

Új művészet születik, új forma: éppen olyan jelentőséges és éppen olyan autonóm területe a nagy művészetbirodalomnak, mint bármelyik eddigi önálló forma. És mi, ennek a születési processzusnak tanui, kortársai vagyunk.

Hevesy érezi ezt és van bátorsága rá, hogy határozottan ki is mondja. Ma még szükség van erre a bátorságra, mert ma még sokan vannak a félénkek, a közömbösek és a bizonytalanok. Hevesy könyvének ez a bátorság a legszebb erénye.

Valami új születik; valami, ami mélyen és gyökeresen új: új test,

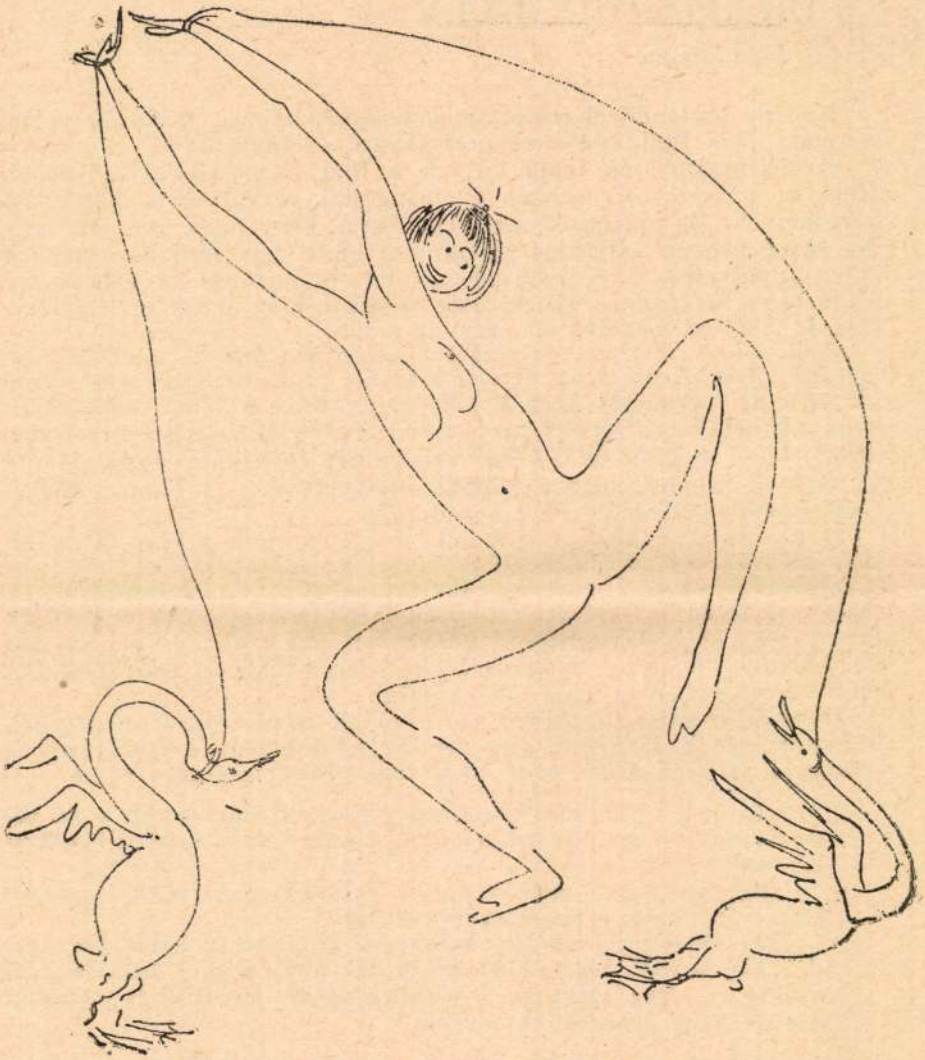

KRIVOSS BÉLA tollrajza: Léda hattyútánca

Nyugat 1926. ápr. 16.

Krivoss Béla, szobrász és grafikus; szül. 1894 nov. 7-én Hevesen (Heves vármegyében). Az állatorvosi pályára készült s egy évig hallgatta az előadásokat a budapesti állatorvosi főiskolán; ekkor azonban megszakította tanulmányait s kizárolag művészeti studiumokkal foglalkozott. Autodidakta. Eleinte a festészet és a grafika érdekelte, utóbb a szobrászat felé fordult, melyhyel 1916 óta foglalkozik. 1922-ben teljesen elő kollektív kiállítása volt készítve a budapesti Belvederében, amely azonban anyagi okoknál fogva mégis elmaradt. Szobormüvei közül említésreméltók: Koldusasszony (1920), Rugos ember (1921), Szent György (1922), mely négy példányban, de különböző felfogásban készült, Vénusz (1923), Diana (1923) stb. 1924-ig kb 50 szobormüvet készitett. Grafikával 1913 óta foglalkozik; e nemü munkái közül jelentékenyebbek: Kigyótánczosok (kb. 100 tollrajz), Equilibristák (70 különféle tollrajz) és szobortervek (40 különféle lap), valamennyi balkézzel rajzolva.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Krivoss Béla

ESTI HIRLAP

1963 APR - 8

Fedezzük fel a művészt is

A nemrégiben napvilágot látott „Ujságrajzok, 1919" című könyvben, amely a Magyar Tanácsköztársaság sajtójában megjelent érdekesebb és fontosabb politkai rajzokat közli —, többek között megjelent Krivoss Béla hat egyéni tónusú, kitűnő rajza. A könyv jegyzeteiben meleg hangon esik szó a művészről, ám a jegyzet — igaz, hogy kérdőjellel —, azt állítja, hogy Krivoss 1946-ban meghalt. Szerencsére a jegyzet tájékozatlan: Krivoss Béla jó egészségben — bár sajnos, nem a legjobb helyzetben — él. Helyzete olyan, hogy csak a legutóbbi napokban — véletlenül — értesült az „Ujságrajzok, 1919" megjelenéséről. Krivoss a fehérterror idején súlyos üldöztetésben részesült, a Tanácsköztársaság alatti, bátor magatartásáért. Jó lenne, ha művészi életünk, amely most felfedezte a maga nemében úttörő, idős művész néhány, a korabeli lapokban kallódó művét, „felfedezné" magát a művészt is.

A.

tív közreműködése a termelés és a társadalom alakításában.

Azok tábora is gyarapodott, akik tudományos munkájukkal járulnak hozzá a szocializmus építéséhez.

ek és a gyakorlat

sőoktatási Tanács tevékenységének, az egyetemi és főiskolai tanszékeken folyó kutatómunkának, a tudományos minősítés rendszerének fejlesztése, a minisztériumok tudományos kutatásokat irányító feladatkörének kiszé-

az arab lások

niszterelnöke közölte az újságírókkal, hogy a tárgyalások elsősorban a három ország létrehozandó államszövetségéről folytak és *némi haladást sikerült elérni.* Szabri közölte még, hogy a

Esti Hírlap
63. IV. 8.

Kis híradó

□ JEVGENYIJ VUCSETICS szovjet szobrászművész tervei alapján monumentális emlékmű épül Moszkvában, a város legmagasabb pontján, a fasizmus fölötti győzelem tiszteletére. A távolból fáklya alakú, óriási oszlop vonja magára a figyelmet, amelynek talapzatán a következő felírás olvasható: Emlékezz!

□ *A RÁDIÓ ZENEKAR Lehel György vezényletével befejezte Kodály Zoltán „Két zenekari darab" című, kétrészes művének a felvételét. A mű nem más, mint Kodály közismert Zongoramuzsikájának (XI. Opus) új változata, melyet a mester nyolcvanadik születésnapjának tiszteletére Ránki György írt át nagyzenekarra.*

□ A MODERN szlovák irodalomról tart ma este 6 órakor előadást a Kossuth Klubban dr. Karol Rosenbaum, a Szlovák Tudományos Akadémia irodalomtörténeti intézetének Magyarországon tartózkodó igazgatója.

□ FILMRE VISZIK Thomas Mann, József és testvérei című tetralógiáját, Gottfried Reinhardt, Max Reinhardt fiának rendezésében.

Fedezzük fel a művészt is

A nemrégiben napvilágot látott „Ujságrajzok, 1919" című könyvben, amely a Magyar Tanácsköztársaság sajtójában megjelent érdekesebb és fontosabb politkai rajzokat közli —, többek között megjelent Krivoss Béla hat egyéni tónusú, kitűnő rajza. A könyv jegyzeteiben meleg hangon esik szó a művészről, ám a jegyzet — igaz, hogy kérdőjellel —, azt állítja, hogy Krivoss 1946-ban meghalt. Szerencsére a jegyzet tájékozatlan: Krivoss Béla jó egészségben — bár sajnos, nem a legjobb helyzetben — él. Helyzete olyan, hogy csak a legutóbbi napokban — véletlenül — értesült az „Ujságrajzok, 1919" megjelenéséről. Krivoss a fehérterror idején súlyos üldöztetésben részesült, a Tanácsköztársaság alatti, bátor magatartásáért. Jó lenne, ha művészi életünk, amely most felfedezte a maga nemében úttörő, idős művész néhány, a korabeli lapokban kallódó művét, „felfedezné" magát a művészt is.

A.

tudománynak, mint napjainkban. A tudomány mindinkább termelő erővé válik, s megszűnik a kutatás öncélúsága. *A kutató eredményeivel a társadalom anyagi és szellemi fellendülését szolgálja.*

beszámoló

tív közreműködése a termelés és a társadalom alakításában.

Azok tábora is gyarapodott, akik tudományos munkájukkal járulnak hozzá a szocializmus építéséhez.

ények és a gyakorlat

sőoktatási Tanács tevékenységének, az egyetemi és főiskolai tanszékeken folyó kutatómunkának, a tudományos minősítés rendszerének fejlesztése, a minisztériumok tudományos kutatásokat irányító feladatkörének kiszé-

az arab
lások

niszterelnöke közölte az újságírókkal, hogy a tárgyalások elsősorban a három ország létrehozandó államszövetségéről folytak és *némi haladást sikerült elérni.* Szabri közölte még, hogy a tárgyalásokat hétfőn délután

bontakozását.

A kongresszusi határozat szellemében kívánunk foglalkozni a tudomány előtt álló feladatainkkal.

— Az Akadémia sok intézete *messzemenően közreműködött, s jelenleg is részt vesz a távlati népgazdasági terv kidolgozásában.* Kivettük részünket *az oktatási reform végrehajtásából.* A gyakorlattal való közvetlen kapcsolatainkat s azoknak mind eredményesebbé tételét *minden lehetséges módon fejleszteni igyekszünk.* Az akadémiai intézményekben a múlt évben is *több találmány született,* amelynek egyikemásika máris gyakorlati alkalmazásra került. Egyes kutatási eredményeket igyekszünk átadni a gyakorlatnak. Arra törekszünk, hogy eleven kapcsolatainkat a gyakorlattal *szervezettebbé tegyük,* s olyan területeken is kifejlesszük, ahol ma még hiányoznak. Az ötéves népgazdasági tervben kitűzött feladatok gyakorlati programként állítják elénk azt a követelményt, hogy *a tudomány közvetlen termelő erővé váljék.*

Ennek megvalósulása az alapkutatások művelőitől is, a tudomány oldaláról is aktív és felelős közreműködést kíván.

Az utánpótlás

— Legfőbb feladatunknak a tudományos munka színvonalának emelését, a kutatások feltételeinek javítását és eredményességének fokozását tekintjük.

E törekvésünkben értünk el

Krivoss Béla [grafikus] MDK

Hat rajza jelent meg az
„Újságrajzok, 1919" című
könyvben. A jegyzet azt állítja,
hogy Krivoss Béla 1946-ban meghalt.
Ez tévedés, mert Krivoss ma is él.

A.: Fedeszük fel a művészt! 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. ápr. 8.

MDK

Krivoss Béla

grafikus

Tiszay Andor
közlése szerint
~~195~~ 1942-ben
vagy 1946-ban
halt meg

(+ 1946?)

59 III. 9.

KRIVOSS *Béla*, szobrász és grafikus, Heves 1894 nov. 7. Állatorvosnak készült; a szobrászatban autodidakta. A grafikával 1913, a szobrászattal 1916 óta foglalkozik. Bizarr elgondolású terrakotta szobrocskái különösen deformált állat- és emberalakokat ábrázolnak. Grafikái közül legérdekesebbek táncos mozdulatú női aktokat ábrázoló, egy vonallal felvetett tusrajzai. Említésreméltók még az Equilibristák (70 különféle tollrajz) és a Szobortervek (40 különféle lap).

E. G. I. Cool

L palástot visel és

ülvett szobor tetején az ellenséget jelképező és
ül a vértbe öltözött ~~palástot viselő~~ T. József, a ki L
arz ~~[illegible]~~ tart végén fénylő szemmel. A talapzat
illon-képét szemlélhetjük felette faragványnyal
ig állegoricus alakok állnak palmával, a
lóval és harsonával. A keritésen ugrák képez-
lépcsőn két úr kalaplevéve s kezet fogva üd-
körül előkelő urak s hölgyek ~~[illegible]~~ ké-
kat. A háttér sík terület s az égbolt felhőzött.
en balra egy úr ül, kilenc sorban:

HO T.
ATRI. PATRIÆ
ERTIS. LEGIBUS. EMENDATIS
TIA. ET BONIS. ARTIBUS. RESTITUTIS
M. TERRAMOTU. ELEGANTIOREM. RESTAURAVERIT
MARCHIONE. POMBALIO. ET. COLLEGIO. NEGOTIATORUM. CURANTE
O.
VM MENOR

Macladius Castrius Sculpsit"
naeus Costius Statuam Equestrem ex aere scudit
.
dius incidit in Typ. Reg.
méretei a vonalkeretnek 25·4 : 18 cm.

~~9366~~ 9566 389/96 № 66.

Grafikával is foglalkozik 1913 óta foglalkozik. Kiggyó tanúcsosok kb 100 ~~lap~~ különféle lap. Equilibristák 70 különféle lap, szobortervek 40 különféle lap.

Krivosztzélar. 1894 nov.

7. Hevesen (Heves vármegyében) Állatorvosi pályára készült s egy évig a Sperti állatorvosi főiskolát hallgatta. Autodidakta. 1916-ban kezdett a szobrászattal komolyan foglalkozni. 1922-ben teljesen elökészített kiállítása volt a Belvederben, amely azonban anyagi okoknál fogva elmaradt. Munkái közül jelentekezett Venus (1923), Koldusasszony (1920), Szent György (1922) nagy példányban, különböző felfogásban, Rudgos ember (1921) Diana (1923). 1924-ig kb 50 szobrot készített.

Igenterem de azt a kivételi
engedélyt erre megadni lehető
legsürgősebben ha lehetne
még ma, hogy tvétfőn utra
is átthassam, értékét 1/a 3–4
millióra halsalnám!

Még nemelyeren magam is
befőtök holnap d.e. 11 órára!

Teljes tutelettel
Balla Ödön

Kriza Judit (Gyűjtő)
Magyar Nemzet
2001. VI. 29

Galéria Tatabányán

Istenélmény a magyar képzőművészetben a címe a tatabányai Autó & Art galéria első kiállításának. A Németh–Kriza gyűjtemény képeit egy vadonatúj Nissan-szalon gépkocsijai köré állították ki.

Lukács Csaba

Ha édesapám élne, most minden bizonnyal jól érezné magát – mondta a megnyitón *Németh Zsolt* külügyi politikai államtitkár, a hat éve elhunyt református lelkész, *Németh Géza* fia. – Szerette a nem szokványos dolgokat. Nem a polgárpukkasztás, hanem a misszió szándékával élt a meghökkentés eszközével. Oda is elvitte Krisztust, ahol nem keresték.

A gyűjteményt megalapozó református lelkész egyik szerzője volt az 1955-ben megfogalmazott, a Rákosi-rezsimet kritika nélkül kiszolgáló református egyházvezetéssel szemben álló hitvalló nyilatkozatnak, később pedig részt vett a forradalomban – ezért egy évre Tökölre internálták. Utána Érden lett lelkész, ahol gyülekezetet épített, szociográfiákat írt, értelmiségi fórumokat szervezett. A körzeti imaházak építését sem a hatóságok, sem az egyházi vezetés nem nézte jó szemmel, ezért (koncepciós) perbe fogták, majd megfosztották palástjától és hivatalától. Családját el kellett tartania, ezért házaló képügynökként járta az országot, kultúrát és evangéliumot hirdetve. A családi zsűri (felesége, *Kriza Judit* a neves erdélyi néprajzkutató leszármazottja) úgy döntött, hogy a keresztyén vonatkozású képeket maguk vásárolják meg – így gyűlt össze az értékes kollekció. A Tatabányán látható képek hazai és erdélyi képzőművészek munkái. Többségük a hatvanas-hetvenes években készült, a teljes reménytelenség állapotában.

Az autószalon tulajdonosa, *Szűcs Attila* maga is Németh Géza-tanítvány. Nem üzleti meggondolásból hozta létre a galériát: elképzelése szerint olyan Kárpát-medencei alkotóknak ad benne helyet, akik művészi hitvallásukban a nemzeti és keresztyén hagyományokból merítenek, és a tradíciókat ötvözni tudják a modern irányzatokkal. Szűcs maga is műtárgykereskedőként kezdte vállalkozói pályáját, cége, az Eurotrade 1991-ben Hollandiában élvonalbeli kortárs magyar művészek alkotásait mutatta be és árulta nagy sikerrel. Az út során képződött több millió forintos hasznot aztán befizették az akkoriban újjászerveződő pápai református kollégium alapítványába.

A Németh–Kriza gyűjtemény Krisztus-képei július 21-ig láthatók a tatabányai Nissan-szalonban.

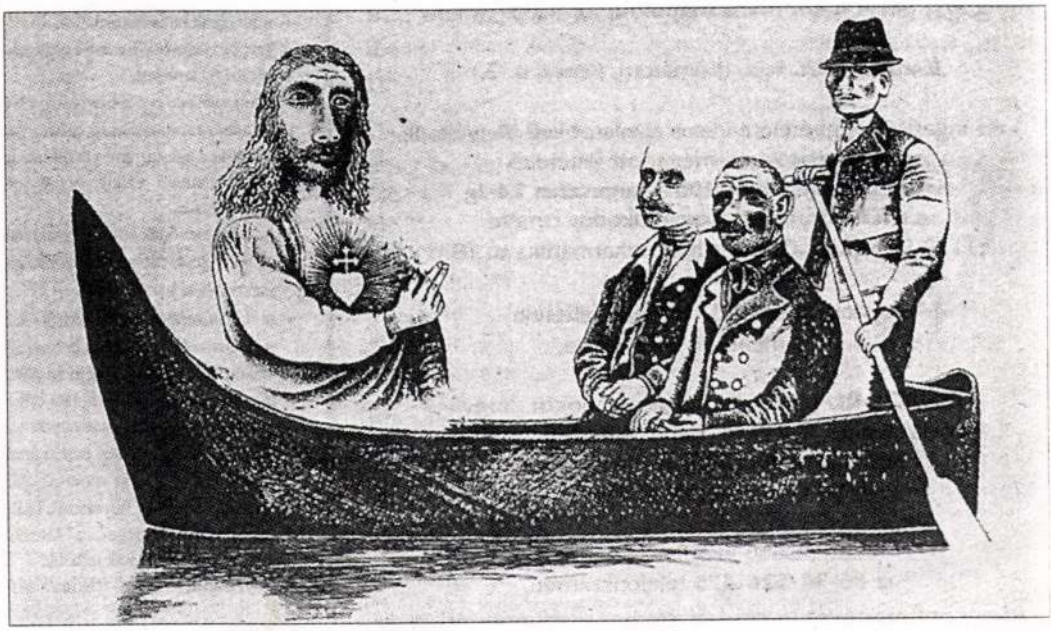

Somogyi Győző Jézus és a halászok című képe is része a gyűjteménynek

RÉSZLET A KATALÓGUSBÓL

MDK

Krivos Rudolf

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1967 okt.28.

Rud

1021

bb 63. rudolf krivosnak,

t fe/tr--ju sr la

a fiatal szlovák festőmüvész nemz
lőjének kiállitását nyitotta meg k
gyar képzőmüvészek szövetsége fes
csehszlovák klub rózsa utcai helyi
tett jeles szlovák alkotómüvész fe
mexikótól laussane-ig, havannától
kert arattak már. képeinek dinamiz
dolkozásra késztető alkotásaival a
vonalába sorolja a jelenkori müvés
lághirü muzeumok gyüjteményeiben k

a tárlaton látható mintegy
sajátos, európai irányzatokat köve

a kiállitást az érdeklődök o
/mti/

-.-

szerülnek, ...
tiláját...

1967. október 17.

edék egyik kiemelkedő képvise-
kedden breznay józsef, a ma-
tőszakosztályának titkára a
ségében. az 1933-ban szüle-
stményei moszkvától párizsig,
tuniszig sok elismerést és si-
musával, intellektuális gon-
nemzetközi hirü müvészek él-
zettörténet, festményei vi-
aptak helyet.

25 festmény képet ad a müvész
tő müvészetéről.

któber 30-ig tekinthetik meg.

Kriz László

Kriz László: Budapest, Bocskai ut 52-58. lakóépület /Scultéty János épitész./ - Müszaki Tervezés, 1966. 3. sz. 12-13. l. Képekkel

Kriz László: Budapest, Bercsényi u. 38. lakóépület. /Kiss Imre épitész/ - Müszaki Tervezés, 1966. 3. sz. 21. l. Képpel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. 11

Kriz László

Kriz László: Hatvan, Kossuth téri irodaépület. /Bakonyi Tibor épitész/ - Magyar Épitőipar, 1966, 15.évf. 11.sz. 697-698.l. Képekkel

Kriz László: Budapest, Damjanich utca 8-10. lakóépület. /Liptóvszky Ernő épitész/ - Müszaki Tervezés, 1966. 3.sz. 14-15. l. Képekkel.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.L./ 248. l.

Kriz László

S.D.K.

Az expertképes hétvégi ház tervpályázaton kiemelt megvételben részesült.

Társtervező: Kigyósi Ágnes, Pártai Attila, Kriz László

Magyar Építőművészet 1967/4. 5.l.

Krizbai templom

nem mindig akaraton mulik, ha valamit ki nem vihetünk. — A szinház tervének pályázat utjáni készitésére nézve a nevezett lappal mi is egy véleményben vagyunk, — ezt, ugy reménylhetni, felsőbb helyen is jóvá hagynák.

Szinpadunkon mult napokban a nemzeti szinház tagja, *Feleki* lépett föl hét darabban Csabai társasága közreműködésével. — *Sir Patrik* volt először kitüzve, de Miss Anna roszul levén az „*Angolosan*“ czimü vigjátékot játszották; a rögtönzés daczára meglehetősen ment a darab. Nincs valami undoritóbb az életben, mint a vén kéjencz, Mátrai illyet alakitott szerepéből, s kevésbe mult, hogy az illedelmet, nézésével, taglejtésével nem sérté. — A rögtönzés is megjárja néha; hogy a debreczeni homokbuczkákat, s nejének a Sóstóra vitelét improvizálá — hagyján! — de nem hiszszük, hogy midőn az angol Mátraytól vélt nejét pénzért kéri, azt kelle vala ennek felelnie, hogy „nem tehén,“ hogy eladó volna, — ez nincs a szerepben, s ha ott volna is, ki kellene hagyni! (Pesten legalább nem mondják. *Szerk.)* — — A *Notre dame*-i harangozó után *Sir Patrik* került szinre; Dick személyesitője nagyon jól tenné; ha a rendezőséget egy köpládának a szinpadrai helyezésére fölkérné, vagy legalább fordulna el a nézőhelytől. — Sir O'Neil bár mint igyekezett is, nem nagyon rivalizált Patrikkal, — pedig gyakran olly követelőleg lépett a súgó elé, hogy mindig feltünk a hajbakapástól; — e darabra *Gritti*, erre *Polgári és regényes*, később Feleki jutalmaul *Rang és szerelem* s végre a *Neszlei torony* következett, többnyire tele szinházakkal. Sajnáljuk Feleki távoztát, de sajnáljuk szivünkből őt is, ki művészi játéka daczára nem birt *egy maga* teljes érdeket adni a daraboknak. — Nagy baj! midőn egyik szerepét nem tudja, másik ha tudja is — nem arra való, hogy F. mellett meg is állhasson. — Igazat szólva, e társaság egy kettő kivételével a lehetőségig gyönge, s e mellett még az illusióra sem ügyel rendezősége, miért nem rendezett legalább egy quartettet, midőn a nép X-dik Lajost éljenzi? Igaz, hogy elég harsány volt azon solo hang, melly „éljen a királyt“ kiáltott, s azt dakápózta is, de egy ember nem nép, pedig rögtön reá mondá Lajos — „jó ez a mi népünk, kanczellár! több adót kell reá tenni.“ Azon solo-urfi nehezen birná el! — Mit szóljunk a fiatal nőket személyesitő Bertényi Bertáról? — a *Rang és szerelemben* ugy látszik jó tanitóra akadt, s elég ügyesen játszott, legnagyobb érdeme, hogy nem súgnak neki, s ebben a többieknek követési példa lehet; de csak jobb szeretnők még őt például a *Régi pénzek* legelső jelenetében látni, mert Esmeralda, Miss Anna, Czibak Margit stb. bizony-bizony még neki erős szerepek. — Különben igen fiatal még; igyekezet, tehetség van benne sok, s ha ügyes vezetője akadna, ki meg is rövná mikor érdemli, jó szinésznővé nőheti ki magát. — Igen helyesen tenné az igazgatóság, ha gondoskodnék egy pár arravaló egyénről, mert ha igy marad társasága, bátran bezárhatja Thalia templomát, ájtatos hivei nem igen fognak zörgetni ajtaján, mi ugyan nagy baj lesz a hosszu estéken; martius pedig még messze van, mikorra Havi társaságát reméljük.

Szép faburkolatunk ismét kiebb terjeszkedett egy pár utczára, de nem foghatjuk meg, miért kellett épen a Szép- és Czegléd-utczát faburkolni, melyek téglával levén kirakva, ha az kiigazittatik, pár évig járhatók lettek volna, Szép-utczán különben sem jár sok szekér, Czegléd pedig egyedüli, hol sár nem szokott lenni olly nagy mértékben; — czélszerübb volna mindenek előtt a Miklós-, Csapó-, Péterfia- s Hatvan-utczák járhatlan torkolatait faburkoltatni, s a fakoczkát gyalogjárdául is megkisérteni. — Egy pár hét óta a burkolatseprők nem győzik a széna szalma szemetet tisztitani, de még a házigazdák sem házaik előtt; nem lehetne-e közerővel ezen hetenkint több izbeni szemeteléstől megóvni az utczákat? — Azt már megszokta a debreczeni ember, hogy a piaczra néző házak alatt con amore rostálnak a buza kofák, lábvizet vesznek, kukoriczapelyvát szelelnek a jövő menő nyakába, de abban megbotránkozik, hogy a zsibárus zsidó a zsibvásári napokon kivül is piaczi boltja elé rakja az ócska nyoszolyát, asztalt, széket, kereket, nyerget, üstöt, böröndöt s ezer faju czikkeit; — venne tán magának az udvarban lerakó helyet!

A mult hetekben rögtönbiróságilag került kötélre Félegyházán egy szép fiatal parasztlegény; — elmondhatni róla, hogy „quem dii pendere volunt — non mergitur undis.“ — Mert ugyan rosz napja volt a boldogtalannak. Egy szekér kukoriczát akar lopni, rajta kapják; egy pár ökröt akart elhajtani, ismét rajta veszt; egy haragosát föl akarja gyujtani, — biró, zsandár tetten érik; s ez mind egy napon, ominosus napja lehetett. — Sajnálatos, hogy kivégeztetése után a lakosok bort vitettek a vesztő helyre, s vandal módra vigadtak. Debreczenben is megkondul néha a tűzharang, minap egy özvegy nőnek négy malma, mult hó végén pedig egy ház égett le, mind kettőt gyujtás eredményének mondják; a malmok biztositva voltak, s helyükbe gőzmalmot hallunk terveztetni; — reszkess, régibb gőzmalom! — A debreczeniek tűzóltói régi jó hiröket veszteni kezdik; nem örömest avatkoznak az oltásba! mi lehet oka? ugy tartom, nem szeretik a sok rendezőt! — *Debreczenffy.*

Egyveleg.

— *(Késő találkozás.)* Szolnokról egy franczia regénybe beillő esetről vettünk tudósitást. Ezelőtt mintegy 25 évvel győrmegyei Révfaluban egy 4—5 éves gyermek tünt el. Annyira nyomát vesztették, hogy végre a kereséssel is felhagytak. A fiu testvérnénje idő folytán Szolnokra került, hol szakácsné minőségben szolgált s ki irja le örvendetes meglepetését, midőn nem rég Kun-Szent-Márton egyik pusztáján egy ottani béresben rég elveszettnek hitt testvérét találta fel! A béresnek most felesége és gyermeke is van már. A felismerés részleteiről nem ir tudósitónk, csupán annyit emlit, hogy a most már emberré lett elveszett fiuval maga is beszélt, s tőle tudja, hogy a fiut szülőhelyéről lócsiszárok vitték el magukkal, ki hosszu kalandozás után végre a nevezett pusztán telepedett le. Két testvére és nagynénje nevére még tisztán emlékezett most is, különösen arra, hogy mostoha anyja nagyon kinozta, ugy hogy a lócsiszárok között, kiknél nem is volt rosz dolga, hamar megnyugodott s örömmel maradt meg.

Adoma.

† *Szalonka-hajtás.* N. N. volt megyei alispán felkérte T. T. volt szolgabirót az egyik göcseji busfenyősben rendezendő szalonka (Schnepf) vadászat végett. — Az efféle dologban is jártas megyei huszár, ki a szolgabiró mellett tett szolgálatot, — összeszedett vagy husz gyermeket s betanitá őket: hogy „*bíró, biró*“ (tiro, tiro) — kiáltozással jelentsék majd a *hosszu oru* és kurta farku madarak fölkelését.

Élénken folyt a hajtás és „*biró*“ kiáltozás; — történt azonban, hogy egy iszonyu nagy *baglyot* vertek föl. — Nem tudni miért s miért sem? ennek láttára aztán „*biró*“ helyett: „*viczispán, viczispán*“ kiáltozással kedveskedtek a tűzbejött göcseji fiuk. *f. e.*

Szinházi napló.

Péntek, nov. 6. „*Megakarok halni,*“ eredeti vigj. 1 felv. Irta *Kövér L.* Ezt követé: „*Szerelem és örökség*“ ered. vigj. 2 felv. Irta *Szigeti J.*

Szombat, nov. 7. „*Próféta*“ opera 5 felv. Irta *Scribe*, zenéjét *Meyerber.*

Vasárnap, nov. 8. „*Két pisztoly*“ ered. népszinmű 3 szak. dalokkal és tánczczal, irta *Szigligeti.*

Hetfő, nov. 9. Másodszor: „*Dózsa György,*“ eredeti történeti dráma 4 felv. Irta *Jókai Mór.*

Kedd, nov. 10. Harmadik rendkivüli előadásul először „*Tévedtnő*“ (La traviata). Opera 3 felv. irta *Piave*, zenéjét *Verdi.*

Szerda, nov. 11. „*Gazdaság és szegénység;* vagy *Nevelés mindenek felett.*“ Eredeti szinmű. Irta *Kövér Lajos.*

Csütörtök, nov. 12. „*Norma*“, opera 2 felv., irta Romani, zenéjét *Bellini*, forditotta *Szerdahelyi.*

Szerkesztői mondanivaló.

1504. **Csurgóra B. I.** — Amaz igen fontos ügyet egy pár sorral elintézni nem lehet. A czikk nagyon kellemetlenül lepné meg olvasó közönségünket, a mint meglepett minket is. A tárgy vitatásának egyházgyüléseken volt, van s lesz helye. Mi csupán a kifejlendő eredmény közlésére szoritkozhatunk.

1505. **Szolnokra.** Mindkét irodalmi vállalat, mellyről ön kérdezősködik, nemhogy megakadt volna, sőt maholnap az igéret be is fog váltatni. Biztos tudomásunk van róla. Néha a késedelemnek legyőzhetlen okai vannak.

1506. **Szilas-Balhásra.** A véletlen „vaddisznó-rébuszt“ jól magyarázták önök. Egy nagyra törekvő helybeli collega („ott a kukoriczában“) kevesebb szerencsével járt el a dologban. — A kivánt czikk már megjelent. — Az arczképek egyikét legközelebb: a másikat később.

1507. **Eperjesre K. L.** Szives üdvözletünket! A megbizások pontosan teljesitve.

1508. **Körmendre.** Az arczképet mi is közölni szándékozván, az adatokat az illető helyen fel fogjuk használni.

1509. **Z.-nak B.-ben.** Igen; — még pedig, ha csak lehet, a kivánt gyorsasággal. — A költeményeket — nem.

1510. **Lévára.** Az „Eszterházy emléket“ köszönettel vettük s besoroztuk.

1511. **Charybdis.** Elmult dolgok. Nyugszik a hős. Ha ujra fölelevenitenök a tárgyat, eszébe juthatna valakinek amaz ismeretes adoma az egyszerü hires párisi orvosról, kit egy szép reggelen halva találtak ágyában s kiről azt mondták, hogy a halál annyira félt tőle, hogy csak akkor mert neki menni, midőn aludt. Szóval: ugy is meghal a halandó ember.

1512. **Kelevéz.** „Gretna-Green“-t illetőleg részletes s igen érdekes leirást olvashat ön a Társalkodó 1838 évi 16 s következő számaiban. — Az Ujabbkori Ismeretek Tára is szolgálhat kivánt felvilágositással.

1513. **Nem szomjazok dicsőséget.** . . . Sok ember csapra verné ennek a hordóját, de nem szürik azt akó-számra, szomjuság nélkül való férfiu!

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap- kelet	ó.	p.	nyug.	ó.	p.	Izraelit. naptár	☾ Hold- kelet	ó.	p.	nyug.	ó.	p.
	November		Nov. (ó)						Marsch						
15	Vasar.	D 24 B. A. v.	D 23 Lip	3 F 23	Acc.	7	7	4	22	28	5	59	3	23	
16	Hétfő	Edm. Ottm.	Ödön	4	Joanik	7	8	4	21	29	7	8	3	46	
17	Kedd	Csod. Gerg.	Anián	5	Kalakteon	7	10	4	20	30	(Ros.	8	17	4	12
18	Szerda	Eugen. Hilda	Jenő. O.	6	Pál püsp.	7	11	4	19	1	Kislav	9	22	4	50
19	Csütört	Erzsébet özv.	Magy. E.	7	33 vértan.	7	13	4	18	2	Esö.im.	10	11	5	37
20	Péntek	Valoisi Bód.	Golánta	8	Mihaly f.	7	14	4	16	3	Bál. t.	11	10	6	37
21	Szomb.	Bold. A. bem.	B. A. b.	9	Onesiph.	7	16	4	15	4	Sab.	11	49	7	41

Holdnegyed: ● Ujhold 16-kán 5 óra 22 perczkor délután.

TARTALOM.

Egy jelenés Jókai Mór „Dózsa György“ czimü dramájából. — A király holtteste. Mezőségi. — A biztositásról: V. Életbiztositás. Székely József. — A sárosi vár romjai (képpel) — Idegen tyukfajok s a baromfitenyésztés Angliában (rajzokkal). — **Tárház:** Kakas Márton a szinházban. Irodalom és müvészet. Egyházi és iskolai hirek. Közlekedési eszközök. Mi ujság? Vidéki hirek. Egyveleg. Adoma. Szinházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert.**

a politikai és iskolai hatóságok, az akademiát szervező 12 tagból álló bizottmány, valamint annak előljárósága és tanári kara az intézet növendékeivel. A megnyitó beszédet *Fuchs* ur, mint a budapesti keresk. kebelzet elnöke tartá. B. *Augusz* ő mlga a kormány nevében az intézetet ennek pártfogásáról biztositá. Ezek után *Fritsch* ur, az akademia igazgatója tartott zárelőadást, biztositá a *magyar ifjuságot* arról is, hogy teljes terjelmében mivelhetik szép nyelvüket s meg fognak annak szellemi termékeivel a legbővebben ismertetni. Az intézet növendékeinek száma 60, az intézet szállása, mig saját épülettel birand, a bálvány-utczai *Ürményi*-féle házban leend.

Közlekedési eszközök.

* * *(Jól jár a Duna!)* mert e hó 7-én Bécsben a dunaparti államok képviselői aláirták, hogy az a hajózásra nézve teljesen szabad legyen s igy meddig csak járható, minden nemzet hajóinak szabad forgalom engedtetik — melly határozatnak nagy befolyása leend a Duna szabályozására is. Tehát szabad a vásár!

⸗ *(Szeged-temesvári vasut.)* A *P. Ll.*-nak irják Szegedről, hogy a tiszai ideiglenes vasuti hidon e hó 8-án tették a próbajárásokat; a legnagyobb kisérletet 8 terhelt kocsiból álló vonat tette. Egy egész negyed óráig állt a hidon a legnehezebb mozdony és legkisebb hajlást sem vettek észre. És igy a szeged-temesvári vasutvonal megnyitása közel jövőben várható.

Mi ujság.

⊙ *Albrecht* cs. kir. Főherczeg Főkormányzó *Ő Fensége* e hó 6-kán gróf *Haller* cs. k. altábornagy ő exlja és b. *Augusz* ő mlga kiséretében dr. *Schwartzer* Ferencz budai magántébolydáját méltóztatott meglátogatni, hol is az ápolás alatt levő 23 férfi és 18 nő elmeháborodottat megszemlélvén, *Ő Fensége* a javulásban levőkkel leereszkedőleg és nyájasan beszélgetni és őket vigasztalni kegyeskedett; nem különben mindent, mi a betegek orvoslására, tartására és ápolására szükséges, megvizsgálni méltóztatott. (M. P.)

* * *Adakozzunk a szegényeknek!* A nőegylet a budai szegényeket gyámolitó alaptőke gyarapitására nehány tánczestélyt adand; az első f. hó 4-én a vizi városi Fáczán vendéglőben már végbe is ment s látogatottnak mondják. — Pestváros hatósága pedig a kerepesi ut melletti szegényházban két nagyobb szobát rendelt olly czélra, hogy azokban tél hidege ellen a szegény házalók és munkások menedéket találjanak.

⸗ *(A magyar akademia)* nov. 9-én tartott philosophiai oszt. ülését *Brassai Sámuel* nyitá meg egy *Logica* czimű nagyobb munkája bevezetése felolvasásával s ezuttal az ábrázolatok és fogalmak képezését tárgyalta *Peregrini Elek* folytatta már régebben megkezdett előadását a szemléltető tanmódról.

— *(Jókai müvei oláh nyelven).* A Brassóban megjelenő „Gazette Transsilvaniei czimü oláh hirlap legközelebb Jókai két müvének oláh fordítását jelenté. Az egyik „A Szebasztopoli számüzött" (valószimüleg a „Vas. Ujság" 1855 évi folyamában megjelent „Akhtiári fogoly"), forditotta *Antineszku* Z.; a másik „Janicsárok" (végnapjai), forditotta *Püklyán.* — Olvasóink tudják, hogy szerb nyelven is megjelent már több müve kedvelt regényirónknak. Román atyánkfiainak e figyelme nemzeti irodalmunk iránt, teljes méltánylatunkat ébreszti fel. Részünkről nem fogjuk elmulasztani az alkalmat, hogy hasonló figyelemmel viszonozzuk.

— *Debreczenből* irja tudósitónk: Mult hó 28-kán véletlen menydörgés adá tudtul, hogy eső is van a felhőkben, melly 150 nap óta meg nem áztatá szomju vidékünket, mert azon nehány csöppet nem nevezhetjük esőnek, melly néha hullott; most jól megázott a föld, legalább kikél a rég elvetett repcze, buza.

* * *(Ahó alig ha maradhat ki sokáig.)* Morvaországi tudósitások szerint a Sudetek csucsát már hó lepi. Tán onnét lengedez hozzánk is a csiklandós szellő, melly nehány nap óta minden téli kabátot előidézett rejtekéből.

⸗ *Nemcsak a városban, de a pesti kikötőben is bajos a szállás-kapás.* Az uj-pesti kikötő még nincs is készen, és már 500 hajó van beiratva az ottani telelésre.

⸗ *Nagy változás.* A Rákos mezőből a kerepesi ut mellett egy darab homok-gyepet 8000 fiatal fával fognak beültetni s ha ezt mindig odább folytatják, 20 év mulva ujra elénekelhetjük Kisfaludyval: *Rákos, Rákos mivé lettél!* — Igen, de azért „Szép hiredből még is csak kiestél!"

⸗ A *„Falusi Gazda"* közli, hogy mult héten a pesti gabnapiaczon az üzlet mindössze is csak annyiban változott, hogy a buza ára ismét valamivel alább szállt, legközelebb azonban árhanyatlástól nem tarthatni azért, mert a vizen szállitás a folyók sekélysége miatt nehezitve van. Elkelt a lefolyt héten összesen 30,000 mérő mindenféle gabona. Repczeolaj, szalonna és szesz, amaz 1 pfttal, ezek 1 ft. 12 krral alább estek, a repcze türhetőn tartja magát. És e pangásnak két főoka van, egyik a külföldi vevők kimaradása, másik az átalános pénzinség.

— *(Tüzok és távirda.)* Mező-Keresztes és Várad között egy szegény tüzok olly erővel röpült a távirdai sodronynak, hogy eszméletlenül rogyott össze; a sodrony rongálása közben tetten kapatván, M.-Keresztesen minden kihallgatás nélkül instantanee — föllakmároztatott. — *D—fy.*

— *(Rosz hajkenőcs.)* Debreczen vidékén egy pusztai béresnek, ki a paraffin kenőcscsel amugy magyarosan bánt — tőből kelle dús hajazatát levágatni; képzelni lehet, hogy szidta az uj módi szekérkenőcsöt! — *D—fy.*

⊙ *(Erdélyben platinát találtak)* a mint azt *Mezei* bányaülnök a természettudományi társulathoz irt levelében jelenté.

* * *(Jó hirek Erdélyből).* A M. F. irja, miszerint a kolosvári községtanács egy fölterjesztésen dolgozik, mellyben késznek nyilatkozik egy realiskola felállitására, ha a tanárok fizetéséhez az állam is hozzájárul. A szebeni gyapjuszövők pedig egyesültek volna s Disznódon durva posztógyárt akarnak állitni s e végre már 80,000 pftjuk volna összetéve, sőt már megrendelést is kaptak volna Északamerikából 100,000 vég posztóra. Adná Isten, hogy szóról szóra igy necsak *volna*, hanem legyen is.

⊙ *(Egy igen jókor jövő és korszerü ujság.)* A fa ára mindinkább fellengzős kezd lenni, azért maholnap egészen kényszeritve leszünk a prózai és nehéz szagu kőszénre szorulni és ebben lesz is módunk elég. A „Pr. Z." szerint ujabban Cseklészen, Pozsonymegyében, Birke Vincze bányász 19 ölnyi mélységben kőszéntelepet talált.

* * *(A boldog soproniak!)* egy adótól megszabadulnak, ha nem is egészen, de legalább részben; a helyt. oszt. egy rendeleténél fogva, t. i. ott a magánházak kapuit este 10 órakor szabad csak bezárni. Pesten is létezik hasonló rendelet, de azt a házmesterek, kivált télen csak néhol tartják meg. Egyébiránt ennek legtöbb helyen a házur oka, ki hogy házmesterének kevesebbet vagy semmit se kelljen fizetnie, azt arra szokta utalni, hogy zárja be egy órával előbb a kaput. A házmestereknek és házuraknak ez igen hasznos lehet, de nem a lakóknak is.

* * *(Már lehetlen megállnunk, hogy ne szóljunk a crinolinról);* de igérjük, hogy ez lesz aztán az utolsó! Prágában egy társaság állt össze, hogy előkészületül a jövő farsangra begyakoroljon bizonyos tánczokat. Együttmüködésre nők is szólittattak fel azon ártatlan kérelem mellett, hogy a tánczgyakorlatokon crinolin nélkül sziveskednének megjelenni. Ugy lett, egyetlen crinolin sem jelent meg és azokkal együtt a hölgyek is mind otthon maradtak.

— *Nyilvános köszönet.* Alólirt iskolai választmány az iskola különböző gyüjteményei szaporitására következő tisztelt hazafiaknak u. m. t. *Egressy* Sámuel urnak, mint ki hangszerek bevásárlására 15 db. cs. k. aranyat, t. *Szentkirályi* Móricz urnak, ki a könyvtár számára több becses könyvet, t. *Szilassy* György urnak, ki ugyancsak a könyvtár számára több mint 800 db. könyvet, a pénzgyüjteményére 69 db. emlékérmet, régi pénzt, a természetrajzi muzeumára 5 db. kitömött állatot méltóztatott ajándékozni, hálás köszönetét nyilvanitja, — N.-Kőrös, nov. 8. 1857. — *A nagykőrösi helv. hitv. főiskola igazgató választmánya.*

— *Gyászhir.* Nt. ns. *Perlaky Dávid* ur, bezi ev. lelkész, a moson-győri egyházmegye esperese, a dunántuli superintendentia törvényszékének közbirája, a soproni főtanoda igazgató-választmányának tagja f. é. nov. 7-kén munkás élete 71-ik évében meghalálozott. Kik a pesti egyetemes gyülések korára visszaemlékeznek, tudják milly meleg közhálát érdemlő buzgalommal képviselte a boldogult a dunántuli superintendentiát folytonosan 1836-tól 1848-ig s mint volt ott néhai sup. Kis Jánossal együtt, a vallás és nemzetiség hű őrei között. — Továbbá ő gyüjté össze s adta ki a Perlakyak régi s ujabb egyházi beszédeit, s ez által szép emléket emelt családjának és magának. Áldás hamvaira!

Vidéki hirek.

Barcza vidéke (Erdély oct. 26. *(Uj templom, harang, oltár, orgona Krizbán — a község egyes tagjainak vallásos buzgalma s áldozatkészség.)* Méltónak tartom; a t. szerkesztőséget arról tudósitani, miszerint itten a Barcza környékében keblezett tiz evang. protestáns magyar község közől egyik, u. m. *Krizba,* vallásos buzgalmában illő tisztelet- és dicséretre érdemesitette magát.

Épitettek ugyanis ezen közönség ev. prot. tagjai egy régi templom helyébe egy uj szép nagy templomot, bádogos toronynyal, 9 változatu jó orgonával. E templomról elmondhatni, hogy a többi magyar szentegyházak között Barczában a legremekebb, legnagyobb és legszebb épület. Legméltánylandóbb azonban hogy koránsem épült e szent hajlék valami köz pénztárból; mert, ezen a brassói publikumtól birt urbéres közönségnek, pénztára nem volt, (minthogy minden illy urbéres közönség minden jövedelmi forrástól el volt szoritva) de, felrovatván a kiszámitott költség az egyes polgárokra, mindnyájan lelkesülten kötelezék magokat a rájok rótt összeg lefizetésére, sőt mi még több, összeállottak ketten hárman, s a rájok rótt összegen kivül egy uj harangot vásárlottak; mások meg az oltárt épittették önköltségükön, és az orgona kifizetéséhez is többen szép önkénytes összegekkel járultak. S azt gondoljuk tán, hogy a templom épitésében kifáradt az érintett község polgársága a vallásos buzgalomban? Nem, sőt azalatt uj lelkesülés sarjadzott népe keblében: mert alig hogy a templom fölépült, rögtön elhatározák a megye tisztelt előljárói (a hallgatók beleegyezésével) uj rovatalokat tenni, és egy uj paplakot épittetni; a mi meg is történt. És épen ez az, a mi tiszteletessé és dicséretre méltóvá teszi előttem, hogy mindnyájan, kik a jót, szépet és dicsőt becsüljük, tisztelettel hódolunk illy lelkesült község tagjai iránt, és dicsérettel emlékezünk rólok. Azonban, különösen a tisztelt lelkész urnak, valamint az akkori falusi birónak is, kik ezen, Isten dicsöitésére emelt szent hajlékoknak alapját megvetették és azoknak fölépitésében lelkes beszédeikkel, tetteikkel közremulkálkodtak, köszönetet mondunk, és ohajtanók egyszersmind, hogy Isten segedelmével örökitenék az utókor előtt emléköket a közjóra nézve még abban, hogy egy második iskolának, (melly alkalom a régi paplak megürülésével olly kellemesen kinálkozik) és egy második tanitói állomásnak alapját is vetnék meg. *Egy barczai tanitó.*

Debreczen, nov. 2. *(Szinházi hirek. Faburkolat. Rögtönitélet. Tüzvész.)* A M. P. a debreczeni állandó szinház ügyéről minap helyes czikket közölt, ugy látszik, közlő hozzáfért az adatokhoz is, mert kevés kivétellel hiven sorolta elő az ügynek időről időrei menetelét; láthatja abból a közönség, hogy

Križan Lajos (Ludo)

festő

szül. 1900 jun. 3

Pozsonyban,

ahol pleneg is működik.

művei felsorolva.

Toman

341. l.

Krizba, vagy,
Höltövény vára
Barcaság
l.
Gaali II. 248 l

Krizbai Alex

Kiallítás Bemutatása

Magyar Nemzet 1984. VI. 26.

~~Krizbai~~ Sándor
Krizbai
Magyar Nemzet

Péntek, 1985. június 7.

Régi lemezek

Kamarakiállításokról

NAGYJÁBÓL EGYFORMA MÉRETŰ, kéttucatnyi igen színes pasztellkép: *Krizbai* Sándor önálló kiállítása a pécsi Ifjúsági Házban. Fiatal művész, nem olyan rég él Magyarországon. Első, egyéni hangú, kissé kapkodó szentendrei kiállításáról megemlékeztünk ezeken a hasábokon, bizalmat és figyelmet kérve neki.

Vonalvezetése, színkezelése azóta még zaklatottabb, de újabb, most bemutatott munkái mégsem kapkodók. A korábbi szériát ráadásul némi modorosság is jellemezte: fejszíluettekbe foglalta kompozícióit, reflexióit. Most nem keresett egységes befoglaló formát; vélte, érdeklődése elegendő ahhoz, hogy a műveket összekapcsoljuk.

Inspiráló ez a nyitottság. Az expresszív, kontrasztos színfoltokból hol emberi konfliktusok, hol egyéni sorsproblémák, hol természeti utalások bontakoznak ki. Számomra a legizgalmasabbak ezek a sárgákra és barnákra épülő, természet ihlette lapok voltak: a képzőművész eredeti érzékenységének és kaotikus élethelyzetének olyan különös szintézisét ígérték, amely, ha lehet, még kíváncsibbá tesz a folytatásra.

LELKIISMERETES TERVEZŐ *Molnár* Mária, akinek a győri Graboplast gyárban kivitelezett munkáiból láthattunk bő kollekciót a Pécsi Kisgalériában. Lelkiismeretes, mert nem siránkozik, mint az ipari formatervezés legkülönfélébb szintjein dolgozó dizájnerek teszik általában. Tervez. Pedig siránkozásra neki is bizonyára lehetne oka. Most bemutatott munkái érzékeltetik, többre képes. De az ő munkái is a „lehetőségek" és „igények" fiktív mellékútjaira terelődnek.

Műanyag, műbőr termeléshez tervez Molnár Mária: tapétákat, terítőket, szetteket vagy alapanyagokat későbbi feldolgozás számára. Az egyszerűséget választotta: ízléses, kockás, csíkos, kis mintás felületek kerülnek ki a keze alól, széles színvariációban. Eleganciája, arányérzéke, formaismerete utal arra, hogy ha mégis halványaknak, „döglött" színűeknek érezzük az egyes anyagokat, az nem feltétlenül az ő hibája.

HARMINCADIK születésnapjára rendezett kamarakiállítást a budapesti Liget Galériában *Soós* Tamás festő. Ez a harminc év akár magánügy is lehetne, jelen esetben mégsem az. Ha a képzőművészember általában is későn érő fajta, itt és most még inkább így van. Hiszen Soós Tamás egyrészt ugyan naprakész, sokat tud a mesterségről, a képei elegendően „újfestőiek" és elegendően „antikizálók" ahhoz, hogy figyelmet keltsenek, mégsem találtak még valójában magukra.

Ebből a szempontból telitalálatnak is nevezhetjük a Liget Galériában kiállított négy, nagy méretű vásznat, maga a művész látható mindeniken, fotóhűséggel, tógában, forgolódva, firkáltan, színes háttér előtt. Jogos ez az ijedt forgolódás az emberi élet útját felező vidám színű, átláthatatlan színerdőben. Mert valóban szinte lehetetlen az igaz utat megleini. Mindent kell tudnia a művésznek és még az sem elegendő. A mindennél kicsikével többel vajon rendelkezik-e? Ez élete tétje — és születésnapi meditációjának témája is egyben.

★

JÓ „BULI" volt a hanglemez-kiállítás. A városligeti Műjégpályán három fiatal festő és számos barátjuk által rendezett kiállítás, filmvetítés és zene a helyszín, a kellemes tavaszvégi idő miatt majálissá változott át. A hat óra hosszat tartó megnyitó esemény, mely magába foglalta a festők színházát, a Mandel Quartett és az Amadinda együttes fellépését, *Mártha* István egy zenemű-performance-ének ősbemutatóját meg *Erdély* Miklós magánelőadását, legalább annyira volt művészi esemény, mint baráti összejövetel.

Maguk a művek, ha sorra vesszük őket, ez alkalommal igazán nem voltak jelentősek. A kiállítók, *Böröcz* András, *Koncz* András és *Révész* László önmagukat ismételték, azzal a különbséggel, hogy jellegzetes műveikre ezúttal hanglemezeket ragasztgattak. És ugyanezt tették a nyitó esemény vendégei is. A katalógus előszavában *Beke* László felemlegeti Moholy-Nagy kreatív ötletét, hogy ha a lemezkészítés szokásos útja a hangtól a barázdáig vezet, meg kellene próbálni mindezt visszafelé: barázdát karcolni a bakelitbe és meghallgatni. Az hanglemezesemény mostani részvevői ilyesfajta eredeti megoldásokra nem ragadtatták magukat: valójában nem tudtak mit kezdeni ezzel a különös kulturális médiummal, mely révén egyaránt terjeszthető a stúdióban „összebütykölt" Culture Club sláger, a hatvannyolcas párizsi tüntetések hangdokumentációja vagy az *Apassionata* Glen Goulddal. A lemez ugyanaz a fantasztikus, szokást változtató találmány a hangok birodalmában, mint a fotográfia a képekében. Ezzel együtt néhány érdekes művet láthattunk, pontosabban Böröcz András néhány rajza volt figyelemre méltó, melyeket a ráapplikált hanglemezmotívumok sem zavartak.

Mindez nem rontotta el a hangulatot. S végül is a biográfiákba feljegyezhető a hanglemezakció, meg az: mindenki jelen volt, aki a képzőművészetben számít.

(bán)

Elöljáróságok

Kiérdemelni a bi

Találomra szólítok meg embereket a tiszavárkonyi utcán, abban a reményben, hogy szavaikban megfogalmazódik, mit várnak az elöljáróság munkájától. Akad olyan beszélgetőpartnerem, akihez néhány nappal megalakulása előtt sem jutott el az elöljáróság létrejöttének híre, földije meg azt mondja, hogy önálló tanácsot remél az újjáalakuló szervezettől. Pedig hát elöljáróságoktól aligha lehet ezt várni, hiszen máról holnapra aligha lesznek képesek megoldani egy-egy település valamennyi gondját.

Maradjunk hát a realitásoknál. Egy fiatalasszony, akit megszólítok, képp válaszol:

— Jó falun élni, de a falusiak életkörülményeinek javítása érdekében mindenekelőtt olyan munkahelyekre lenne szükség, ahol az asszonyok is dolgozhatnának. Meg aztán elintézhetnék azt is, ha egy cipő kell a gyereknek, ne kelljen 36 forintért Szolnokra utaznunk.

Több önállóságot

Amikor a tanácsházán *Radics* Rudolfné kirendeltségvezetőnek elmondom jövetelem célját, tanácsolja: keressük fel a népfronttitkárt, mert ő bizony egyedül nem vállalja a közszereplést. Dr. *Fekéshazy* Szabolcsné népfronttitkár, a község köztiszteletben álló nyugdíjas pedagógusa látszólag messziről indítja a beszélgetést:

— Ne is csodálkozzon, mert máig ható az a felháborodás, amikor a kilencszáz év viszontagságát átélt település elvesztette önállóságát. Különösen nekünk fájt ez, akik Tiszavárkonyban éltük le az életünket. A döntést azzal indokolták, hogy nekünk is több jut majd a közös pénzből.

— ABC-áruház épült, a község útjai is jók... — szólok közbe.

— Nézze, az egyesülés előtt is fejlődött a község, hiszen 1958-ban iskolát építettünk, betonjárdák voltak a porták előtt. De ez ma már csak talány, hogy a községegyesítéssel vagy anélkül tartanánk előbbre. Három évig csak az évi 50 ezer forintos tanácstagi alapot kaptuk a közös tanácstól. Legyünk türelmesek, mondták, hiszen tószegi iskola építése a mi érdekünket is szolgálja. Most pedig magunkra maradtunk a tornaterem felépítésének gondjával. Pedig úgy éreztük, hogy jogos az a felvetésünk, mely szerint a következő három esztendőben a tószeglek gazdálkodjanak a tanácstagi alapból, a többi fejlesztésre szánt pénzt pedig mi kapjuk meg. Aztán ebből se lett semmi. De az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a tószeglek nélkül nem jártunk volna élen a településfejlesztési versenyben, és a helyszínekért kapott pénzt a lakosság létszámához viszonyítva, korrektül elosztották. Az őszinteség azt is kimondatja velem, hogy gyökeres fordulatot nem remélek az elöljáróságtól. Ahhoz ugyanis, hogy igazán fontos kérdésekben dönthessünk, ahhoz pénz kellene. A döntések megfoelőbbre lendítené a községet, ha az elöljáró *független* személy lenne, aki főmunkaidőben foglalkozhat az emberek ügyes-bajos dolgaival. És jó lenne legalább annyi önállóságot kapni, hogy ne kérni kellene állandóan, mert így előbb-utóbb oda jutunk, hogy az emberek már a jogos igényeiket is félve merik megfogalmazni.

Jobb alapellátást

Riportunk második színhelye Veszprém megyében található.

Nagyvázsony társközségében, Mencshelyen változás érlelődik, épp az elöljáróság megalakulásának napjaiban alakítják át az egykori tanácsháza néhány szobáját az orvosi rendelő váróhelyiségévé, másik szárnyában meg a posta épülete kap helyet. De marad még helyiség az épületben az elöljárósági iroda céljára is.

Mencshely község 1945—48 között keltezett elöljárósági és képviselőtestületi jegyzőkönyveit lapozgatva megtudom, az egykorvolt nagy tekintélyű testület döntött egyebek között arról, hogy a lakóház nélküli, szociális szempontból szegénysorsú embereket házépítésre alkalmas telekhez jutassák. Alkottak doboiási szabályt, költségvetésen vitatkoztak, elhatározták, kinek feladata a kocsma ajtajának kijavítása, megállapították a községi pásztor fizetését, és döntöttek arról, kit és milyen megbízatással küldenek a népjóléti bizottságba.

Már a beszélgetés sűrűjében járunk, amikor *Vörösné Molnár* Margitról kiderül, hogy nem lakóhelye, hanem a szomszédos Óbudavár népfronttitkára. Így lakóhelyén állampolgárként fogamazza meg az elöljárósággal szembeni reményeit.

— Bár az alapellátás javult, hiszen naponta lehet friss tejet és kenyeret kapni a boltban, sőt hús is érkezik már hetenként egyszer, ennek ellenére úgy érzem, az elöljáróságnak sokat kell tenni azért, hogy egy pár gyerekcipőért vagy ruháért ne kelljen 27 kilométert buszozni Veszprémig, és ugyanannyit vissza. Az elöljáróság fontos feladata lenne, az olyan életkörülmények megteremtése, hogy a fiatalok megragadjanak a faluban. Ezzel azonban már alighanem elkéstünk, mert hiába kínál a tanács most tizenkét telket eladásra, ha egyszer korábban sokáig építési tilalom volt a faluban, a fiatalok már elvándoroltak. Az elhibázott döntés miatt is, meg kényszerűségből is, mert azok, akik falun szándékoztak otthont teremteni maguknak, nem részesülhettek a szociálpolitikai kedvezményekből.

Az beszélik, a faluban, akinek valamilyen gondja akad, az előbb *Papp* István tanácstagot keresi fel a téesz irodáján, ő tagja a községi tanács végrehajtó bizottságának is.

„Összekalapozza"?

— Nézze, az önmagában még nem jelent sokat — ma-

A VAJDA LAJOS STÚDIÓ KULTURÁLIS EGYESÜLET

Tisztelettel meghívja Önt

KRIZBAI SÁNDOR

16 KÉP

(ALVÓ PÁSZTOROK III.)

c. kiállításának megnyitójára

2000. május 14-én (vasárnap) de. 11 órára

A VLS PINCEMŰHELYÉBE.

(Szentendre, Péter-Pál u. 6.)

A kiállítást megnyitja: **NOVOTNY TIHAMÉR** művészeti író.

A megnyitó után 12 óra 30-tól fogadás a Dalmát Pincében

(Szentendre, Malom u. 5.),

ahol zenélnek a művész barátai.

A kiállítás megtekinthető:

2000. május 14-től – június 1-ig

hétfő kivételével

10-től 18 óráig.

Támogatók: HUNGART; Szentendre Város Önkormányzata; Pest Megyei Önkormányzat; Magyar Országgyűlés; Nemzeti Kult. Örökség Minisztériuma; Dalmát Pince; Bán Miklós.

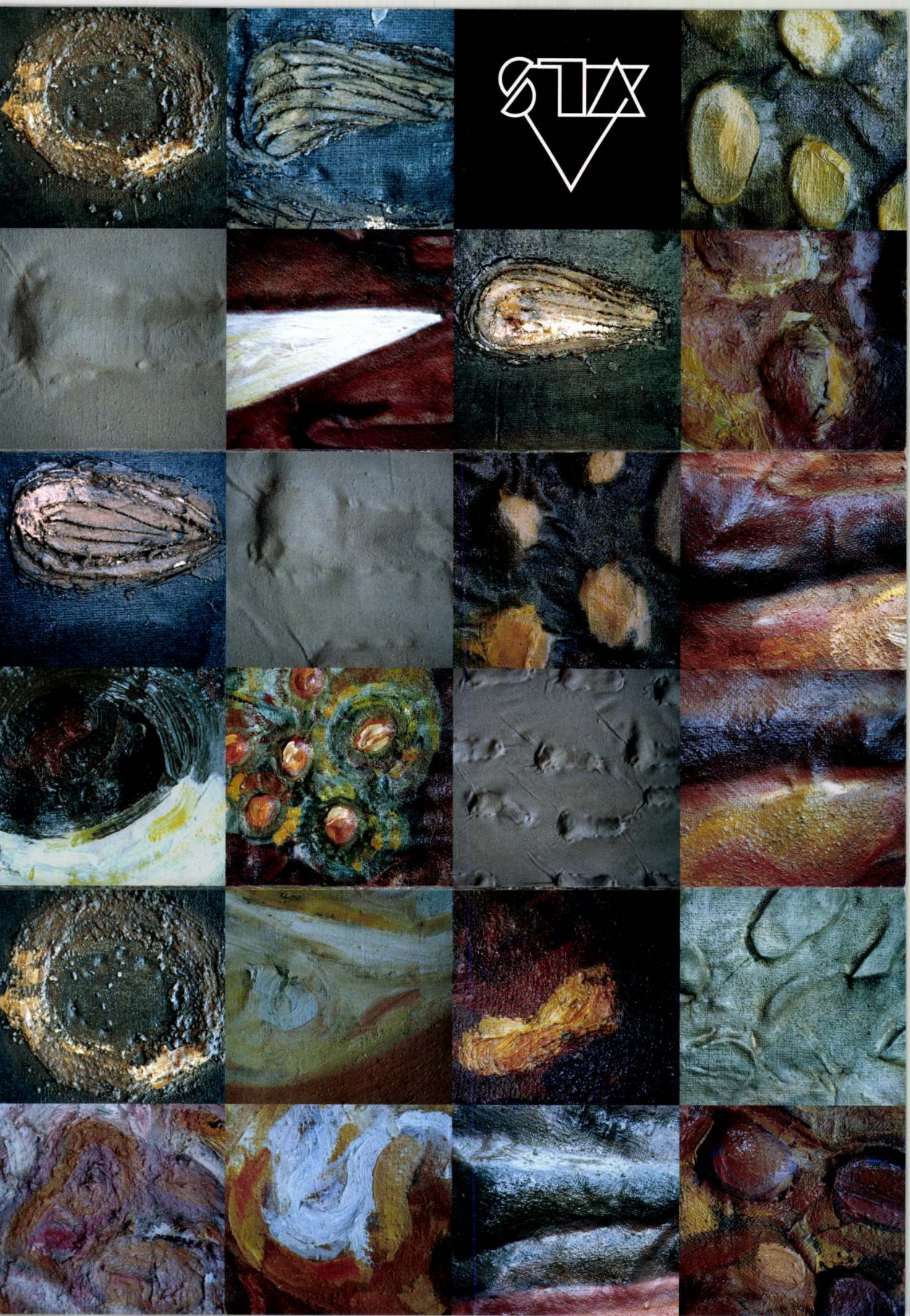

A Pest megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt
KRIZBAI SÁNDOR festőművész kiállítására,
melyet 1985. aug. 2-án, pénteken 17 órakor
Lóska Lajos művészettörténész nyit meg
a Művésztelepi Galériában
(Szentendre, Vöröshadsereg u. 51.)

Nyitva: 1985. szeptember 1-ig.

Kerizbai Sándor

kiállítása Turkuban a
Finla múzeumban

Népszabadság, 1987. IX. 16

Krizbai Sándor,

Wehner Tibor: Kontra, szentendre tárlatok 1987 őszén.

Kiállítási enteriőr, szabadtéri tárlat, szentendre, Vajda Lajos Stúdió pincegalériája (az előtérben Matyófalvi Gábor, a háttérben Krizbai Sándor alkotása.) |repr.|

Művészet, 1988. jan., 58. old.

A Pest megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt
KRIZBAI SÁNDOR festőművész kiállítására,
melyet 1985. aug. 2-án, pénteken 17 órakor
Lóska Lajos művészettörténész nyit meg
a Művésztelepi Galériában
(Szentendre, Vöröshadsereg u. 51.)

Nyitva: 1985. szeptember 1-ig.

Krizbai Sándor, grafikus

HÉT GRAFIKUS
Kaposvári Képtár

Hét fiatalnak tekinthető — tehát a 35. évüket még el nem ért — alkotó közös kiállítását láthatja most a kaposvári közönség. A Kortárs Művészeti Fórum budapesti kiállítása után most bővebb anyaggal, nagyobb áttekintést biztosító válogatással jelentkeznek az alkotók. A látottak alapján nem tekinthetjük őket egy csoportnak: sem művészet-, sem világszemléletük nem rokonítható. A legelementárisabb egyéniségnek Krizbai Sándor bizonyul. Kirobbanó hévvel és energiával „fest frissen", alkotásainak színtobzódása heves reakcióra ingerel, míg a munkák aligfiguratív meséje az érdeklődő néző szellemi kalandozását teszi lehetővé. Sokkal fegyelmezettebb Elekes Károly munkássága, akinek műveinél a fotó is szerepet kap, s az intellektuális megfontolás döntő mozzanata az alkotásnak. Az alkotások gondolatisága is mélyebbre szánt. Drasztikusan nyugtalanítanak Tóth István és Balogh István Vilmos művei, rámutatva korunk embertelen, erőszakos jelenségeire. A szitatechnika magas szintű, biztos kezelése jellemzi Győrffy Sándor munkáit, aki hétköznapjainkat emeli művészetté lapjain. Kopasz Tamás az, aki a kiállítók között a leginkább esztétikai problémaként foglalkozik egy-egy felület kialakításával. Munkái jól tükrözik napjaink értékválságos időszakát, illetve azt, hogy a kor művészi szabadságában hogyan próbál törvényt alkotni önmagának egy alkotó. Végezetül Bogdándy Zoltán grafikái mellett időzhetünk el — de a tárlatlátogatás végén inkább emlékezünk a többiek munkáira, amelyek meggyőzőbben beszélnek korunk problémáiról.

Chikán Bálint

– Heti ojan

Új Tükö

3.

XXIII/18

NŐK LAPJA
Képes
KÉPES
SPORT

KRIZBAI ~~Istvan~~ Sandor

1990 1. 34
2. 41

91. 11. 64
12. 50-52, 76-77

Új Művészet

SÁNDOR KRIZBAI

2000 Szentendre, Bartók B. u. 32. HUNGARY

Born in 1949 in Marosvásárhely. Autodidact artist who actively participated in the events of the Apollo Circle and the period defined by activities of the MAMÜ whic followed after. Emigrated to Hungary in 1984. His art reached full maturity here. Member of the A.F.A., the Association of Hungarian Artists, the Lajos Vajda Studio, the Graphic Workshop of Szentendre, and the PANTEON group.

Individual exhibitions:

1980 Igaz Szó Szerkesztősége, Marosvásárhely
1984 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre (with Szörtsey Gábor)
1985 Ifjúsági Ház, Pécs
FMK, Budapest
Művésztelepi Galéria, Szentendre
1986 Stúdió Presszó, Budapest
1988 FMK, Budapest
1989 Cultural Centre, Turku
House of Culture, Uusikaupunki
Galerie Emilia Suciu, Karlsruhe (with Elekes Károly a
Molnár László)
1990 Art Expo, Tokyo (with Elekes Károly and Molnár László)
1991 Wien (with Elekes Károly and Nagy Árpád)

His works can be found in Győr, Szentendre, Hatvan, Budape
Wells in public collections and in several and foreign private coll
tions.

Exhibited works:

Diptychon 1991 coal 2x1250x630 mm
Diptychon 1991 szén 2x1250x630 mm
Spring 1991 coal 1250x630 mm
Forrás 1991 szén 1250x630 mm

KRIZBAI Saida

1. NGB

A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA KIÁLLÍTÁSA A BUDAPEST GALÉRIA LAJOS UTCAI KIÁLLÍTÓTERMÉBEN 1991. XI. 28–1992. I. 15.

A KIÁLLÍTÁS RÉSZTVEVŐI:

Beöthy Balázs • Bukta Imre • Elekes Károly • Gaál József • Gábor Imre • Gerber Pál • Gerhes Gábor • Krizbai Sándor • Kentaur Erkel László • Kungl György • Nagy Árpád Pika • Pereszlényi Rolland • Rácmolnár Sándor • Roskó Gábor • Szurcsik József • Várnai Gyula

Blokk Csoport: Sebestyén Zoltán, Kopasz Tamás, Katona Zoltán, Nagy István, Palkó Tibor

KIÁLLÍTÁSKONCEPCIÓ:

L. MENYHÉRT LÁSZLÓ

(TÁMOGATTA A MAGYAR HITEL BANK „MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNYA")

MEGNYITÓ

ROSKÓ GÁBOR, L. MENYHÉRT LÁSZLÓ

(KÖZREMŰKÖDÖTT: VASVÁRI BÉLA)

TÁMOGATÓK:

MŰVÉSZETI ALAP,
MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK

GRAFIKA:

ELEKES KÁROLY

Krizbai Sándor: Bléma

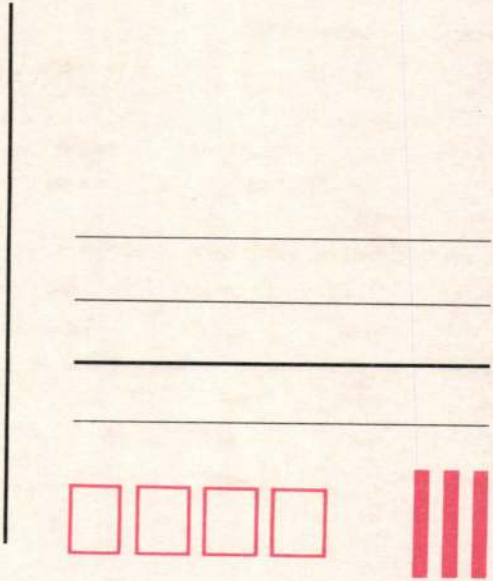

2000 Szentendre, Bartók B. u. 42.

OFFSET ÉS JÁTÉKKÁRTYA NYOMDA — BUDAPEST

RIBERA
34

KRIZBAI Sándor

Meghívó KRIZBAI SÁNDOR
kiállításának megnyitójára.
1988. Szeptember 15-én, 19-órakor.
Fiatal Művészek Klubja
Budapest VI., Népköztársaság útja 112.
Megnyitja NOVOTNY TIHAMÉR
és valószinüleg az
„ÚJ MODERN AKROBATIKA"

KRIZBAI Sándor

P:SZÜCS JUlianna: Tárgytalan tárgyak : Ki ne maradjon: március . =
Népszabadság, XLIV. évf. 70.sz. 1991. március 25. 9.p.

Elekes Károly, Krizbai Sándor, Nagy Sándor: Nárcisszosz. c. müvéről - Vigadó Galéria, 1991. Unicornis vc.kiáll.

KRIZBAI Sándor *134*
?
IA Képz. Főisk. Kvár, festő
(1984 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

Bandinak volt 15 al
osztani négy gyerek k
eggyel kevesebb legyen
ép egy almát félre tu

15 alma
4

KRIZBAI Sándor

Elekes Károly-Krizbai Sándor-Nagy Árpád: Pantheon
c. müvéről ld.

KESERÜ Katalin: A paradicsomleves szine vagy forradalmi
dekadencia? = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 29-34.p.
ill.

KRIZBAI SÁNDOR / SZABÓ SÁNDOR
HANGRELIEF 1997

A Merlin galéria
tisztelettel meghívja Önt

KRIZBAI SÁNDOR
és
SZABÓ SÁNDOR

HANGRELIEF
bemutatójára

1998 február 12-én,
csütörtökön 17.30 órára.

Bevezetőt mond
VERBA ANDREA
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
a Merlin színház előcsarnokában
(V. ker. Gerlóczy u. 4. Telefon: 117-9338)
1998 február 26-ig.

MAGYARORSZÁG
020
FORINT

A kiállítás létrejöttét a NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
és A MAGYAR GRAFIKUSMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE támogatta

L. Meghívó

LÓSKA LAJOS
BUDAPEST
FELSŐZÖLDMÁLI u. 61/65

1025

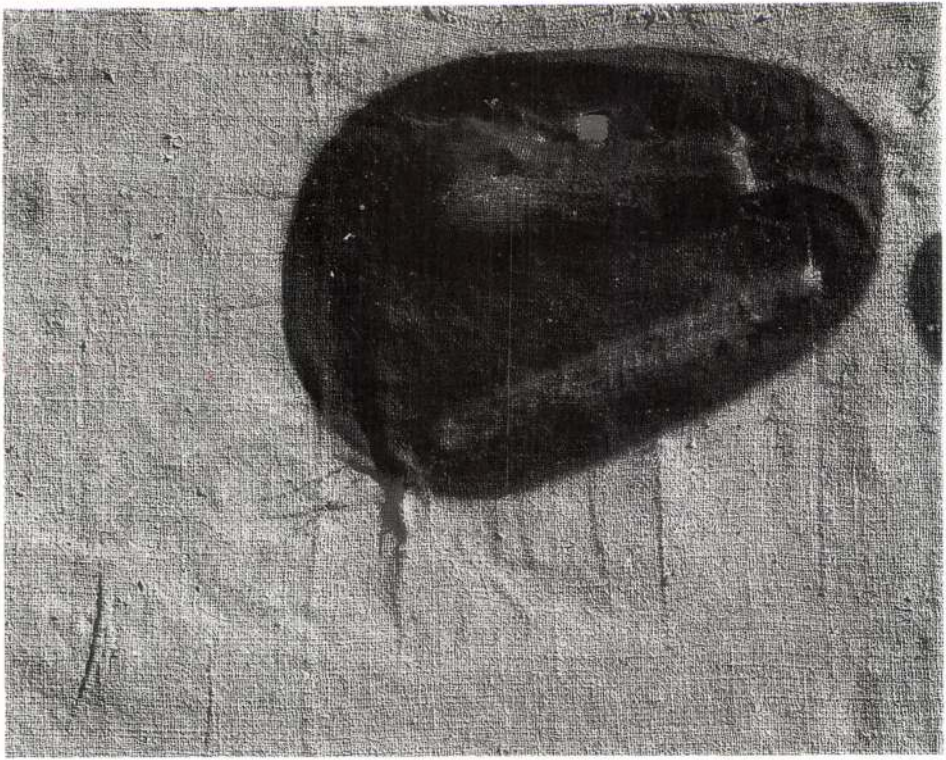

KRIZBAI Sándor

5. - 18.
7. - 62.
10. - 65-67 + ill

Új Művészet 1992

1581. május 27-én meghalt Bá
fejedelem, Báthory István bátyja.
delemmel juthatott csak el Lengy
június 16-án tartották az ünnepé
letet.[67] Bátyja temetésére Istvá
menni Erdélybe, de háborúskodása
dott s végül csak képviselője volt
napján, amikor Báthory Kristóf föl
nyugalomra helyzeték Gyulafehérv
kos, ekkor már a jezsuitáknak átad
lomban.[68] Castrum dolorisának é
tásnak vázlatos leírása több vált
radt.[69]

Elhunyt bátyjának a lengyel kir
díszes síremléket is állíttatott a j
a monumentumot azonban nem
Danckában,[70] az akkor már ott
szobrász, Willem van den Blocke
meg.[71] Az emlékmű faragása 1583
be; a kész elemek szállítása Dancká
a következő év elején is tartott. 15
tásra 1500 forintot adtak ki a kirá
könyvei szerint,[72] november 28-á
az anyag, majd télen, a fagyott ut
Kárpátokon: december 31-én már
A kész faragványokkal együtt uta
hogy az emlékművet összeállítsá
1584. június 18-án Blocke arról ír
hogy a síremléket már föl is állítot
évben, 1585-ben á síremléket elkerí
is eljutott a vasművességéről messze

Krizbai Sándor

AZ ATLANTIS GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT
"ATLANTIS II.- SZENTENDRE" KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁRCIUS 25-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA
Megnyitja:
"Happy Dead Band"

*

A tárlat megtekinthető 1993. március 26-tól május 26-ig
Atlantis Galéria, Budapest, Váci út 156.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

TÁJÉLMÉNY ÉS TUDAT

Krizbai Sándor 1949-ben született Marosvásárhelyen. Autodidakta művészként volt jelen a marosvásárhelyi képzőművészeti szakkörök életében, és ez a tény döntő módon befolyásolta szakmai, művészi fejlődését. Évekig tagja volt a Marosvásárhelyi Fiatalok Képzőművészeti Stúdiójának.

Pillanatnyilag Magyarországon él, ahova 1984-ben telepedett át, és rövidesen a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja lett. Később már a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja Grafikai Szakosztálya és a Szentendrei Grafikai Műhely is tagjai közé fogadja.

Első önálló tárlatát 1980-ban rendezte meg az Igaz Szó szerkesztőségében, majd 1984-ben a szentendrei Vajda Lajos Stúdió ad otthont munkáinak. Azóta már kiállított Pécsett, az Ifjúsági Házban, a budapesti Fiatal Művészek Klubjában, továbbá Szentendrén, a Művésztelepi Galériában.

Művészete erősen kötődik az erdélyi tájélményhez, ahhoz a látványkörnyezethez, amelyben dominálnak a sajátos természeti, illetve az antropológiai elemek. Amit csinál, az a legtöbb méltatója szerint is egy fajta „szürnaturalizmus". Híve a megkomponált formáknak. Elvont, erősen expresszív formákból építkezik, amelyeknek eredőit többnyire a természetben, az éntudat élményszerű felismeréseiben, valamint a világ panteisztikus, teozófikus szemlélésében véljük felfedezni...

BARABÁS ZOLTÁN

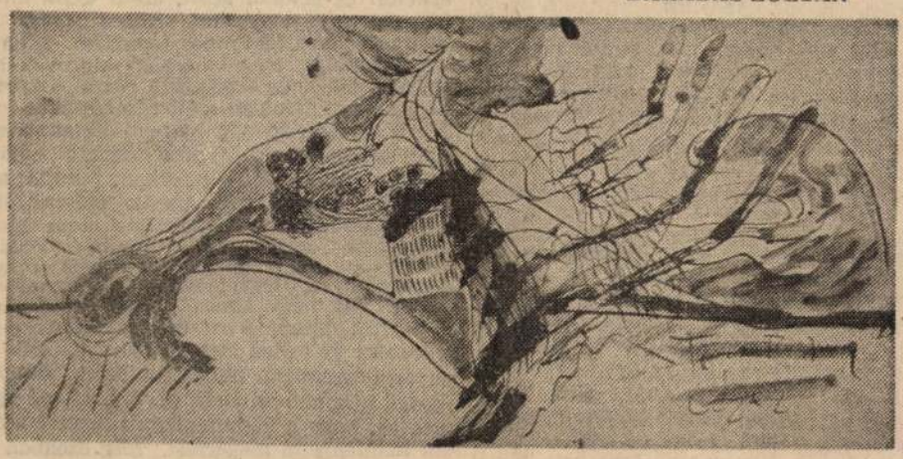

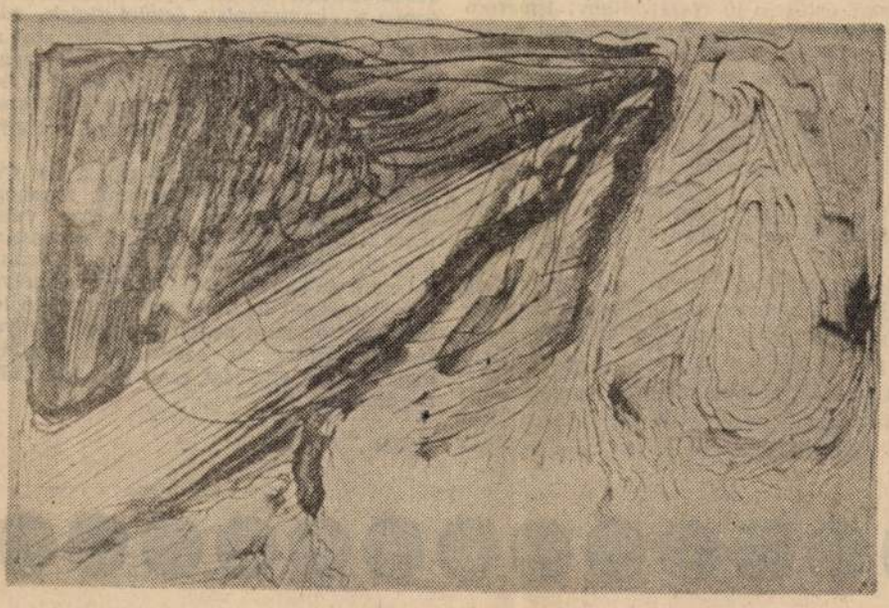

KRIZBAI Sándor

91. jan. 12-13.

ató dacára szívélyesebb világot teremt-
etnénk annál, mint amilyenben mostanig
ltem. Azt mondják, ez holmi együgyű
mberszeretet részemről. Hát igen, egyike
agyok azon fajankóknak, akik az em-
ert pusztán emberi mivoltáért szeretik.

Lássunk egy példát. Könnyű azt mon-
ani, hogy egy erdő fekete, pedig egyetlen
ája sem az; jegenyefenyők és lúcok, vö-
ösek és zöldek alkotják. Mi sem egysze-
űbb, mint azt mondani, hogy a társada-
om rossz, de keressünk csak e társada-
omban rossz embereket! Próbáljuk meg
urva általánosítások nélkül megítélni az
mbert, és abban a pillanatban látni fog-
uk elveinket szertefoszlani. A kommu-
izmus művi és szándékkal okozott vak-
ág a valóság szemlélésében. Valahány-
zor valaki a németek elleni gyűlöletéről
eszél, mindannyiszor szívesen a szemébe
ágnám, hogy menjen és éljen közöttük;
gy hónap múlva megkérdezném, gyűlö-
-e még német háziasszonyát, el kíván-
a-e még metszeni a kereskedő torkát
agy megfojtaná-e a gyufaárus teuton ö-
egasszonyt? Az emberi szellem egyik leg-
ljasabb tulajdonsága az általánosítás ké-
essége: az általánosítás ahelyett, hogy
apasztalatainkat összegezné, egyszerűen a
elyébe akar lépni. A kommunista új-
ágokban nem olvashatni egyébről, mint
mi ne lenne a tetejétől a talpáig bomló-
élben. Aki nem azonosítja a megisme-
ést az értelmiségire aggatott lószemű-
eggel, annak az ilyesmi meg se kottyan.

A gyűlölet, a tudatlanság, a következe-
es bizalmatlanság — íme, ez a kommu-
izmus lelkivilága. Egy orvosi kórisme
indebben beteges negativizmust vél tet-
enérni. Olyan kór ez, ami a tömeg által
elnyomott egyént fertőzi meg, míg ugyan-
az a magatartás a magánéletben érvényét
eszti. Álljunk meg egy pillanatra az ut-
asarki koldus mellett és figyeljük meg,
az elhaladók közül, ki hajlik arra, hogy
alamizsnát adjon. Tízből heten maguk is
a szegénység határán tengődnek; a többi
meg asszony. Egy kommunista mindebből
azt hüvelyezné ki, hogy a burzsuj kőszí-
vű. Ami engem illet, én rokonszenvesebb
következtetésre jutnék, miszerint a prole-
tár általában gyöngedebb szívű, s lelke
mélyén hajlamos a jóindulatra, a szere-
tetre, az önfeláldozásra. A kommuniz-
mus, nyomorúságával és osztálygyűlöletével
ezt az embert gazfickóvá akarja változ-
tatni. A szegény ember nem érdemli meg,
hogy ennyire megalázzák. A mi világunk
nemhogy gyűlöletre, hanem jóindulatra,
szolgálatkészségre, összetartásra és együtt-
működésre éhes. Bocsánatosabb erkölcsi
légkör után szomjazik. Hiszem, hogy némi
szívvel és köznapi szeretettel még csodá-
kat művelhetnénk. Ha védelmembe ve-
szem ezt a világot, nem azért teszem, mi-
vel a gazdagok világa, hanem mert egy-
úttal a szegények és azok világa, akik
középütt helyezkednek el, a tőke és a pro-
etariátus malomkövei között őrlődve, a-
ik jól-rosszul fenntartják és óvják az
mberi értékek jó részét. Nem ismerem
z országunkat alkotó nagy számú család-
ok többségét, emiatt képtelen vagyok
negítélni őket. Ám a burzsoáziának ne-
ezett osztályt illetően olyan megjegyzé-
eket tettem, amiért megveszekedett ne-
ativizmussal vádoltak. Ezt azért jegyzem
eg, hogy elismerjék jogomat azok ügyé-
rt kiállni, akik hibáit és tévedéseit is jól
átom. A proletariátus nem képes helyet-
esíteni ezt az osztályt, viszont helye le-
et benne.

Se proletár, se arisztokrata kultúra, se
állásos műveltség nem létezik. A mara-
andó kulturális javak a középosztályon
s az értelmiséginek nevezett rétegen
nyugszanak. Amennyiben a proletariátus
e hagyományból a részét követelné, ha azt
mondaná, hogy: „rendben van, kezünk-
a szerelem, a humor, az étvágy, a derű és
még sok egyéb, amelyek nélkül nem is él-
hetnénk. Ezek után az a tény, hogy nem
sikerül megértenem a kommunizmust, olykor
félelemmel tölt el. Értem az eszményeit,
de érthetetlenek maradnak a módszerei.
Mintha számomra idegen nyelven beszélne,
a gondolatmenete más törvényeket követne, mint az enyém. Ha egy nép az emberek együttélését és toleranciáját hirdeti, miközben egy másik abban a hitben él, azért teremtette őt a fennvaló, hogy az emberek felfalják egymást, a kettő között minden bizonnyal roppant látványos, távlati különbözőség áll fenn, ami viszont nem érinti a lényeget. A kommunista szemléletmód viszont, bizonyos körülmények között azzal, hogy hangoztatja: embereket agyonlőni vagy fellógatni, annyi, mintha férgeket taposnánk el, olyan jelenséggé válik a szemében, bármilyen értelmesen is fejezze ki magát, ami meghaladja az értelmi szintemet; olyan dolog, ami iszonyatos káosz előérzetét kelti bennem, félelemmel tölt el, és azt sugallja, hogy a megértés valóban lehetetlenné válik.

Azt hiszem, ma is létezik egy minimális erkölcsi és értelmi szint, amin egyik ember elismeri a másikat. Ehhez képest a kommunizmus alattomos támadást jelent, a nemzetközi megnemértést kiprovokáló igyekezetet, hogy ízzé-porrá zúzza az emberi világot és olyan széthulló részekre fokozza le, melyek már se nem osztanak, se nem szoroznak. Ami jó a barikád egyik oldalán, az nem jó a másikon; mintha az emberek egyik vagy másik oldalra állva élettanilag és erkölcsileg nem maradnának ugyanazok. Hozzatok olyan helyzetbe, hogy kénytelen legyek megverekedni a legortodoxabb kommunistával. Ha nem sikerül már az elején, kétvállra fektetnie azt hiszem, emberileg egész sor dologban meg tudnánk egyezni — olyan dolgokban, persze, amiknek semmi közük a kommunizmushoz. A bökkenő éppen az, hogy a kommunizmus eleve elutasít mindenfajta megérfést, még ezekben a kérdésekben is. Próbáljunk meg egy kommunista előtt a lép életműködéséről beszélni, és kijelenti majd, hogy polgári tudományról van szó. Továbbá polgári romantikát, polgári humanizmust és hasonlókat fog emlegetni. A meggyőző erő, ami a kommunistáknál a legkisebb dolgot is áthatja, már-már emberfeletti. De nem azért, mintha a meggyőződés, amely mellett agitálnak, a maga módján nyilvánvaló lenne, hanem mert végül is nem azonos szinteken folyik a vita. Esetleg nem is meggyőződésről, hanem egyszerűen csak rítusról, vagy ami még ostobább lenne, megszokásról van szó.

Bárhogy is álljanak a dolgok, akik a legjobban nyugtalanítanak engem, azok a proletárok, akik ily módon elszakadtak a művelt világ többi részétől, és nem kapnak érte cserében semmit, legfönnebb az eljövendő forradalom gyönyörei halvány csillogásának ígéretét. A kommunizmus vesztegzárban tartja a proletariátust. És éppen ti, kommunista értelmiségiek, zárjátok le előttük azt az utat afelé, ami az újonnan érkezettek számára volt joggal fenntartva. De még nem hagyott el a békesség galambja, ha nincs is közöttetek, legalább a fejünk fölött kering, mennyei ajándék gyanánt.

Még sok mindent mondhatnék, de már azáltal is megkönnyebbültem, amennyit eddig elmondhattam. Mintha csak vallomást tettem volna. Elsősorban önmagammal társalogtam, vitám a kommunizmussal nem elvi csetepaté, hanem személyes, lelkiismeretbeli ügy. Ha egy másik élő lelkiismerettel, nem pedig elvekkel tárgyalhatnék, akkor, ha egyéb nem, legalább megértenénk egymást, és ez már jóval több a semminél.

*

(1924)

KRIZBAI SÁNDOR

Verba Andrea: Hangrelief. Krizbai Sándor és Szabó Sándor kiállitása

új Művészet 1998 május, 34. old.

A MAMŰ PINCEGALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

KRIZBAI SÁNDOR

KÉPZŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA,

ÉS

/ BENKOVITS BÁLINT / NOVOTNY TIHAMÉR / KRIZBAI SÁNDOR /

ALVÓ PÁSZTORKÉNT ... CÍMŰ FILMJÉNEK BEMUTATÓJÁRA.

MEGNYITÓ 1999. SZEPTEMBER 12 - ÉN (VASÁRNAP) 17 ÓRAKOR,

NYITVA 1999. SZEPTEMBER 30-IG, SZERDÁN, PÉNTEKEN ÉS SZOMBATON, 15 ÉS 19 ÓRA KÖZÖTT

MAMŰ
1071 Budapest, Damjanich u. 39.
Lejárat a Murányi utcából
Információ: 306 1587, 342 5839

Az egyesület támogatói: Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány,
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága, Erzsébetváros Önkormányzata

SZENTENDRE 9. 9. 99 AL-I/a/2

NYOMTATVÁNY

MAGYARORSZÁG ≈027 FORINT

Új Művészet szerkesztősége

Budapest
Bathori u. 10.

1054

ALVÓ PÁSZTOROK

A MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTÉRIUM
ÉS A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

A PANTENON CSOPORT
Elekes Károly, Krizbai Sándor,
Nagy Árpád
kiállításának megnyitójára
1993. június 10-én 18 órára

A kiállítást megnyitja
Bukta Imre képzőművész

Műcsarnok, Palme-ház
Budapest, XIV. Olof Palme sétány 1.
A kiállítás megtekinthető
1993. június 10 - július 11.
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

KRIZBAI SÁNDOR

KRIZBAI SÁNDOR

PANTENON CSOPORT/PANTENON GROUP

MŰCSARNOK, PALME-HÁZ, BUDAPEST XIV., OLOF PALME SÉTÁNY 1. TEL.: 122-7405

A kiállítás nyitva 1993. augusztus 1-ig / Exhibition open until August 1, 1993

A Pantenon Csoport tagjai (Elekes Károly, Krizbai Sándor és Nagy Árpád) 1990 óta dolgoznak együtt. Olyan "szituációteremtő", "ambientális" jellegű installációkat és térberendezéseket építenek, amelyeknek fő jellemzői: az erős gondolati váz és az érzékien konkrét megjelenési forma. Gazdagon összetett alkotásaikat elsősorban "romlandó", tehát az idővel megsemmisülő anyagokból készítik – úgymint oltott mész, faanyag és fahasábok, szénpor, hamu, viasz, felütött tojás, üveghulladék, nejlonfólia, állatprémek, kenderfilc, cellulózmassza stb. –, ez a szegényes kivitelezés azonban nem a művészet minimalizmusát, hanem sokkal inkább annak lelki emelkedettségét jelenti...

Novotny Tihamér

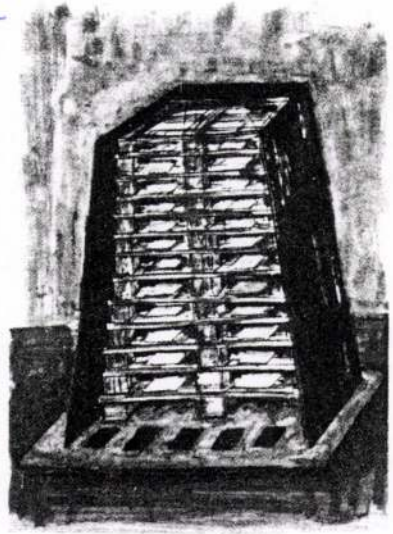

Elekes Károly:
Terv, 1993

The members of the Panthenon Group – Károly Elekes, Sándor Krizbai and Árpád Nagy – have been working together since 1990. They build "situation creating" and "ambient" installations which exhibit characteristics of having a well thought out and a sensually concrete appearance. They create richly complex works out of "perishables", i. e. gradually decomposing materials such as: slaked lime, wood, carbon powder, ash, beeswax, raw eggs, broken glass, animal hides, nylon wrap, manila hemp, celluloid paste, etc. This frugality of execution does not mean that this form of art is minimalist, but is rather spiritually elevated...

Tihamér Novotny, curator

Nyitva: naponta 10-18 óráig, hétfőn zárva
Open: 10 a.m.-6 p.m. every day, except on Monday

KRIZBAI Sándor

Kiss Joakim Margit: Ujjáépülve. =
ÉS 1993. juli. 30. 13.

Chilán Bálint: Vannak-e még
mágusok? = ÉS 1993. aug. 19.
14.

si Áronéhoz hasonlatos. Irodalmi munkássága is jelentős.

Művészetében a húszas-harmincas évek fekete-fehér grafikái a népi expresszionizmussal hozhatók kapcsolatba, kedvenc műfajai ekkor a fametszet és a rézkarc. Témaként leginkább a portré izgatja, emellett azonban már ekkor megjelennek a székely nép életéből vett jelenetek. Művei nyersen stilizáltak, szuggesztívek. Legfontosabb vásárlói, mecénásai a brassói szászok. Legtöbb képén a dolgozó, pihenő vagy az elemekkel küzdő székely embert és az idillikus-bukolikus tájhoz tartozó állatvilágot örökíti meg. Ezt az olykor édeskésen ábrázolt világot a művész megpróbálja át-átszőni az erdélyi népmesék, balladák varázsos elemeivel. Olajképeire az erőltetett, rikító színezés jellemző, akvarelljei viszont a posztimpresszionizmus visszafogottabb színvilágának közvetlen hatását mutatják. A negyvenes évektől Zsögödi Nagy Imre konzervatív, a modern törekvésektől elzárkózó, egyszerű, jól érthető realista szemlélet jegyében alkotott. A Vármegye Galériában életművének főként ebből a részéből láthattunk válogatást.

Az *Önarckép maszkokkal* (1957) című képen a kompozíció túlzsúfoltsága, a beállítás mesterkéltsége, a színezés harsányasága tűnik fel. A festő

di táj (1974).
tornácon (19
ha előtt (1956
za előtt szor
dő parasztass
(1963) című k
relmespár, a h
legelésző kec
árasztják. A
egyensúlyoz
ról tanúskod
veire általáb
méretű *A vi*
módja, a ha
sarokból özö
erős rálátás,
gonális kon
expresszív k
zetét kelti
vum: az állá
vak) és a ro

A másod
szemben el
kompozíció
volt, hol n
beli, roma
ben, egy k
székely pa
henő kecs
pompás te
izmos, rea
hangulato
erőltetése
rűség, en
ébreszt. U

RIZBAI SÁNDOR

Uj Művészet, 1991.12.

TERMÉSRE VÁRVA

Beszélgetés Krizbai Sándorral a Marosvásárhelyi Műhely (MAMŰ) és a szentendrei Vajda Lajos Stúdió (VLS) kapcsolatáról

Novotny Tihamér

– 1984-ben települtél át Magyarországra. Mikor kerültél munkakapcsolatba a Vajdásokkal?

– Pontosan meg tudom mondani neked: május 13-án települtem át Magyarországra, amikor is *Szörtsey Gábor* (régi vásárhelyi kollégám, aki 1982 óta már Budapesten élt) fölajánlotta nekem, hogy csináljunk egy közös kiállítást a Vajda Pincében. Arról a körülbelül 30 darab vegyes technikával készült sorozatról van szó, amit én „Kortársaim" címmel láttam el, s melyeket összetekerve, henger alakban, vonaton csempészett át Kis Tóth Ferenc Magyarországra. Tehát május 13-án jöttem át, és május 20-án már meg is nyílt kiállításunk a Pincegalériában.

Azokban a napokban ismerkedtem meg *Aknay Jánossal*, s találkoztam *Bereznaival* is. Általuk ismertem meg Lacát *(fe Lugossy Lászlót), Zámbót, Wahorn Andrást, Lois Viktort, Magyar Gábort* stb., a szentendrei fiatalokat.

– Nézzük a MAMŰ-VLS kapcsolatok stiláris, műfaji és magatartásbeli mozzanatait! Melyek azok a legfontosabbnak ítélt hasonlóságok és különbözőségek, amelyek meghatározzák a két csoport karakterét?

– Szerintem például nagyon fontos tény, hogy a MAMŰ-csoport nagy része professzionális, azaz végzett művészekből állt és áll, a MAMŰ-tagokra az önjelöltség nem annyira jellemző, mint a Vajdásokra. Ez nagyon fontos dolog!

Én, amikor 1975-ben megkaptam egy leporellót Zámbó kiállításáról, akkor nagyon megnyugodtam. Ez a látvány meggyőzött valamiről és hatalmas biztonságot adott: igenis önjelöltként és amatőrként is lehet művészetet létrehozni! Mi nagyon sokszor felvételiztünk, míg bejutottunk – azaz bejutottak(!) – a főiskolára, mert nekem nem sikerült. Abban a fiatal művésztársaságban, amely még nem is MAMŰ, hanem *Apolló Ifjúsági Alkotókörként* működött, nem volt olyan erős az autodidakta művészöntudat, mint a Vajdásoknál.Az, hogy elvégezzünk egy főiskolát, számunkra mindennél fontosabb volt. Abban a helyzetben, abban a diktatúrában ez elengedhetetlenné vált.

Én tehát annak a bizonyos meghívónak a hatására ismertem föl először, hogy nem fontos a főiskola. Ugyanakkor persze felvételiztem még utána is, de már bekattant valami az agyamba, a tudatomba, hogy én művész vagyok. Addig soha nem gondoltam erre. Mindig azt mondták nekünk,hogy akkor leszel művész, ha hozod a papírt! És ezt – talán kishitűek voltunk – el is hittük. Én legalábbis elhittem. De nem akarok másokról beszélni, mert mindenki másképp állt a dologhoz.

Meg tudnék nevezni egypár embert, aki mindig tudta, hogy művész. Gondolok *Ady Józsefre, Nagy Árpádra, Szabó Zoltánra,* gondolok *Borgóra (György Csabára),* de azért meg kell, hogy mondjam, mindnyájan felvételiztünk. Az, hogy én művész vagyok, az egy olyan féltve őrzött titok volt, érted?

De mutassunk rá például egy „azonosságra" is a VLS és a MAMŰ között, pontosabban arra a két alapvető hatásra, amely bennünket ért. Én jelen esetben kétféle művészetet különböztetek meg: gondolok egy városi művészetre, s gondolok egy vidéki, egy falusi művészetre.

A természetcentrikus művészetforma felelt meg számunkra a legjobban. Ha a VLS-re, pontosabban *Bukta Imre* művészetére gondolok, akkor hatásról kell beszélnünk, sőt még inkább csodálatról! Mi, amikor például a Mozgó Világ egyik számában láttunk Bukta párizsi kiállításáról néhány fotót, akkor körbehordoztuk azt a városban, és iszonyúan meg voltunk elégedve, és azt mondtuk, hogy ez a művészet és így kell dolgozni.

Én nem azt mondom, hogy valaki Marosvásárhelyen utánozta volna Bukta Imrét. Ez így nem volna igaz. Hanem inkább azt, hogy nagyon egyetértettünk ezzel a „mezőgazdasági művészettel". Az ő egyszerű, paraszti gondolkodásmódja, anyaghasználata, kritikai realizmusa, iróniája, mert ez is benne volt, példa volt számunkra.

Másfelől viszont más tagjainkra hatással volt például ef Zámbó István, egyáltalán a Bizottság együttes. A Zámbó-Wahorn-Laca triász! *Nagy Pali* mondta még életében Wahorn Andrásra, hogy szerinte az akkori Magyarországon senki nem rajzol jobban, mint ő. Na, most elképzelheted, ha az általam nagyon tisztelt művésztanár, Nagy Pál (1929–1979) számomra Wahorn Andrást ajánlja, akkor az

minden hónapban, még soha nem utasítottam el kérést. Akár egy szegény philadelphiai család jelentkezik, akár egy michigani állatvédő szervezet, vagy egy észak-karolinai környezetvédő csoport, vagy a Greenpeace, mindenkinek adok. Ha egy új szervezet tenni akar valamit a környezetért, de nincs pénze, szemrebbenés nélkül adományozunk neki 100 000 dollár értékű műtárgyat. Elárverezik a tárgyakat és megvehetik a számítógépeket, hogy el tudjanak indulni. Mindez hazafias cselekedet, hazám, a Föld érdekében.

– Megvan-e az emberi fajban a szükséges szellem, energia és produktivitás, hogy megküzdjön a problémákkal?

– Szerintem meg. Az emberi elme bámulatos, ha igazán kivirul. Ma reggel két képet festettem, aztán még kettőt, amíg Önre vártam. Ezen a héten már hat posztert csináltam. Minden ecsetvonás az enyém, de az életemet nagyon alaposan szervezem meg. Van egy asszisztensem, akinek az egyetlen dolga, hogy a festékeimet keverje, frissen tartsa, az ecseteimet kitisztítsa és rendbe rakja. Ez is a siker öröméhez tartozik. Bejövök reggel és az ecseteim készen állnak, ott a festőállvány és a fejemben az ötletek; csak kézbe kell venni az ecsetet és elkezdeni festeni. Ismerek vállalatvezetőket, akik szakmájuk csúcsára jutottak és ugyanezt az örömöt és elégedettséget érzik, amikor bemennek reggel az irodájukba. Nekik is megvannak az elegáns ecsetvonásaik, a ceruzáikkal festenek. Szeretem az emberi elmét, nagyszerűnek tartom. Azt hiszem, mindannyian úgy jöhetünk be kora reggel az irodánkba vagy műtermünkbe, hogy örülünk az életünknek és ecsetjeinket, ceruzáinkat és komputereinket arra használhatjuk, hogy egy jobb világot hozzunk létre. De hinnünk kell az emberi elmében, hinnünk kell, hogy nagyszerű. Bele kell szeretnünk az emberi elmébe, szeretnünk kell a szépségét és bolygónk egységét.

– Hogyan tudjuk elérni azt a kreatív szellemi állapotot, amelyben remélhetjük, hogy megoldjuk tömeges problémáinkat?

– Egyszerűen. Meditációval. Mindegyikünk első dolga legyen minden reggel levenni a zakónkat, ráülni, behunyni a szemünket, lassan, mélyen lélegezni, hallgatni a szívünket és belenézni a gondolatainkba. A keresett jobb világ ott van.

ART MOZI HÁLÓZAT

Az ART MOZI HÁLÓZAT ŐSZI-TÉLI KÍNÁLATA:

Harry Hook: A legyek ura
Aki Kaurismaki: Bérgyilkost fogadtam
Aki Kaurismaki: Bűn és bűnhődés
Sergio Rubini: Az állomás
Derek Jarman: A kert
Gianni Amelio: Nyitott ajtók
Peter Hall: Oly távol és közel
Peter Greenaway: Z00
Peter Greenaway: Prospero könyve
R.W. Fassbinder: Querelle

Kísérje figyelemmel a MŰVÉSZ, a SZINDBÁD, a TABÁN, a VÖRÖSMARTY, az EURÓPA, a TOLDI és a HUNNIA mozik műsorát!

fe Lugossy László: Ruhaképek I–III, 1991, textilek, varrás, (2 x) 160 x 100 cm; 180 x 100 cm

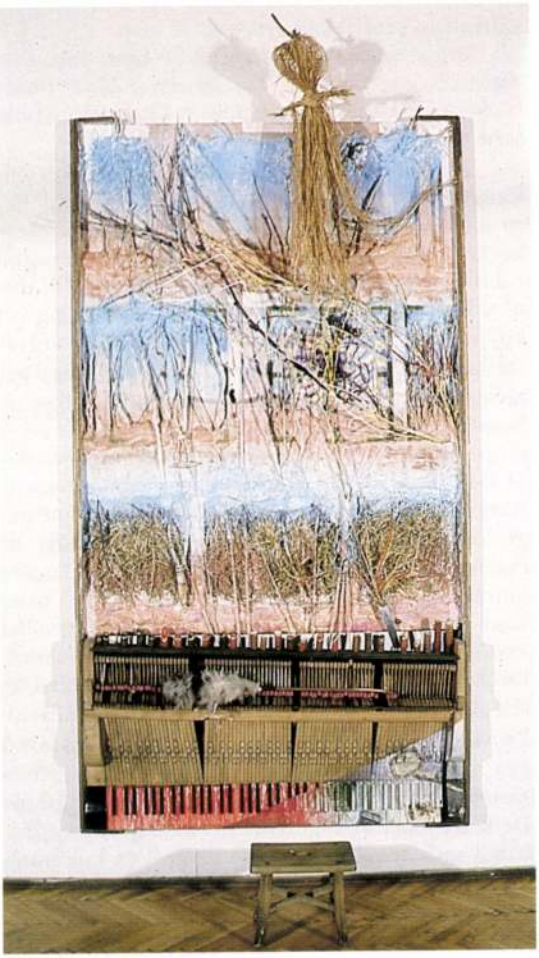

Kacsó István: Szőttes, 1991, vegyes technika, applikációk, 280 x 130 cm

teljesen megnyugtatott, mert igazolva láttam, hogy érdeklődésünk jó és helyes. Tehát két alapérdeklődést kell megemlítenünk a MAMŰ-n belül: egy land artos és egy populárisabb vonulatot. Én sohasem készítettem land artos műveket, de többször besegítettem *Elekes Károlyéknak,* amikor meghívtak a Marosvásárhely melletti vizes halmokra egy-egy tájművészeti akció lebonyolítására. Bár saját művészetem szintén természetcentrikus, mint Elekesé, de egyedül sohasem hoztam létre térmunkákat. Inkább elvont festményeket és rajzokat készítettem, amelyeknek témája, tárgya, kiindulópontja a természet, a folklór volt.

– *Mi volt a konkrétabban megnevezhető kiindulópontja ezeknek a képeknek? Mennyiben nevezhető a folklórhoz, a vidéki kultúrához kötődőnek művészeted?*

– Engem eleve érdekelt a folklór, mivel Mezőpanitban nőttem fel. Az itt található folklorikus és domborzati formákból, a színekből, s egy csomó lelki, pszichikai tényezőből szűrtem ki azokat a formákat, amelyek művészetem független alkotóelemeivé váltak.

– *És mi van azokkal a bizonyos széki rajzokkal?*

– Igen. Székre kijárunk, kijártam és nagyon csodáltam azt a népzenét, amely ott található. Itt rajzolgattam, vagyis inkább dokumentáltam az impresszióimat, megpróbáltam rögzíteni egypár formát, egypár színt, egypár mozgást, amelyet abban az izolált környezetben jellemzőnek találtam. Az-

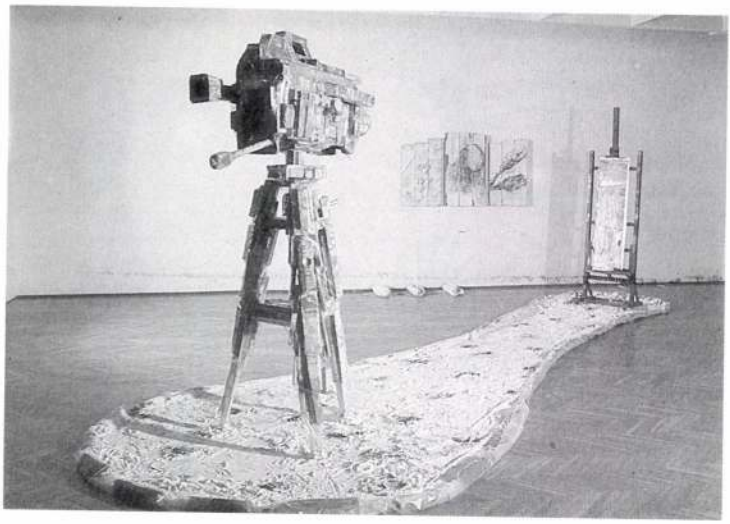

Pantenon csoport (Elekes Károly, Krizbai Sándor, Nagy Árpád): Narcissus, 1991, installált objekt, (fa, mész, szénpor, tojás, tükör, fólia), 250 x 800 x 10 cm (Fotó Bogár György)

után készítettem egy összefoglaló jellegű munkát, amely most Selmeczi Györgyék gyűjteményében van Pilisborosjenőn. Az ottani élményeimet egy nagy felhőben rajzoltam meg, egy szellemi kiterjeszkedésű szellemi tulajdonságokkal rendelkező, végül is a felhő formáira utaló valamiben rögzítettem, amely szándékom szerint egy érző-kommunikáló formát jelentett.

– Ne haragudj, de nem értem egészen. A felhőbe konkrét képi elemek kerültek? Hogy kell ezt elképzelnünk?

– Konkrét, reális képi elemek nem kerültek, hanem olyan struktúrája, élő masszája volt, amelyet később már tudatosan használtam *„Solaris"* című képemen. Ez egy olyan agyszerű, tudatszerű valami, amiben megjelenhet, megelevenedhet bármi. Egy abszolút lehetőség. Olyan valami, amitől fel tudsz töltődni, mint ahogyan az ember feltöltődik Széken, ha odamegy. A felhő alá pedig egy nagyon keskeny talajt, egy szántásszerű, zöldes-barnás talajt rajzoltam. Tehát ezt a képet egy szellemi és egy materiális természetű dolog együtteseként kell elképzelnünk.

– Úgy érzem, ideje lenne személy szerint is kitérni néhány emberre és megvizsgálni, hogy milyen rokon vonás vagy vonások fedezhetők fel műveikben?

– Így van. Ami például a folklórt illeti (*Aknay Jánosnak* a későbbi képeire gondolok, tehát az áttelepülésem utáni műveire), az számomra ennek a jelenlétét jelentette. Gondolok itt a székely rovásírásra. Vagy gondolok a prehisztorikus prekolumbiánus jeleket feldolgozó Bereznai Péter művészetére, ami közel áll hozzám.

– Ha jól megnézzük, Elekes Károly is használja a rovásírást, sőt, az egyik legutóbbi munkájánál rovásjelszobrokról van szó.

– Igen, rudakból, jobban mondva botokból elkészítve. De itt annyiban más a helyzet, hogy a betűkből térelemek lesznek, egy összefüggő térforma. Aknaynál pedig ugyanez a dolog síkszerűen, szimbolikus-emblematikus jelként vagy kalligrafikus háttér-, sőt, értelmezhető szövegelemként jelenik meg.

– Bár Elekesnél is értelmezhetők ezek a jelek, hiszen a szóban forgó négy térforma a „Haza" szót testesíti meg.

– Hát igen. Egyébként izgalmas és szuverén dolognak tartom, hogy ezekből a rováselemekből felírta a „Haza" szót, amely nyilvánvalóan kétértelmű gesztus.

– Megkérdezem azt is, hogy látsz-e kapcsolatot Katz András és Laca (fe Lugossy László) vagy ef Zámbó István között? Vagy mondjuk Borgó György Csaba és ef Zámbó korai munkái között?

– Szerintem két szuverén, s kezdetben két különböző helyen élő, fejlődő, de hasonló érdeklődésű művészekből álló csoportról van szó. Sőt megkockáztatom azt, hogy náluk a művészetben vagy a valóságban való elmélyülés foka sokkal inkább azonos. Ez is egy hasonlóság! S lehet ez formailag két különböző dolog is. De itt az elmélyülés, a művészetben való hit szintje az, ami közelebb hozza a két társaságot egymáshoz. Én azt mondom, hogy ne hasonlítson, hanem legyen köze egymáshoz a két csoportnak. Ha így fogalmazunk, akkor a Vajda-MAMŰ kapcsolatot is jobban meghatározhatjuk. Katz András rajzai, a gondolkodása, az ösztönössége, valóban Lacát, Öcsit, Wahornt juttatja az eszembe. Ők mind autodidakták. És ha Lacára gondolok, akkor ő legalább annyira vallásos, mint Katz Bandi. Érdekes dolog ez, mert Katz erdélyi zsidó származású és tulajdonképpen a zsidó kultúrától áthatva, ezt vállalva fejlődött ki művészete. (Ez akkor ott Erdélyben nagyon is természetes dolog volt köztünk.) Ha pedig Lacát nézzük, akkor ő egy másik, egy egyetemes vallásra gondol művészetében. Ezáltal kerülnek ők közelebb egymáshoz! De hogy jobban megértsük ezt a dolgot, megpróbálok még további hasonlóságokról és különbségekről beszélni. Számomra például egy MAMŰ-s és

Folytatás a 76. oldalon

TERMÉSRE VÁRVA című interjú folytatása

egy Vajdás magatartás (lehet, hogy ezeket a magatartásformákat egyszer majd elemezni fogják) sokkal több hasonlóságot mutat, semmint azt gondolnánk. A mi szélsőséges megjelenésünk, italozásaink, társadalmon kívüliségünk, mint motiváció és magatartásforma, párhuzamba állítható a Vajdásokéval. Én nem tudom, hogy Lacáék, Jánosék (Aknay János) miként festettek, hogyan néztek ki a hetvenes évek elején? És azt sem, hogy Szentendre város civil lakossága milyen szemmel nézte ezeket az embereket? Mégis, az az érzésem, hogy ha a művekre és az eredményekre gondolok, hogy itt sok mindenben azonosak vagyunk egymással. Ha ők a Zöldfában, akkor mi a Muskátliban vagy az Oroszlánban ültünk. És nem volt, nem létezett más témánk a művészeten kívül. Ezek a szubkultúrák ilyen más- vagy harmad- vagy negyednaposan működtek abban az időben. Tehát ezek azok a dolgok, amelyek később közel tudtak hozni bennünket egymáshoz.

– A dolgokat tisztázandó, szeretnék egy egészen konkrét kérdést feltenni: mi a hasonlóság, vagy mi lehet a különbség a te nyulad és Bukta Imre nyula (nyulai) között? Vagy mondjuk a te fagylaltod és Öcsike fagylaltja között? A felsorolt példák talán alkalmasak lesznek arra, hogy ezeket a különbségeket még jobban meg tudjuk határozni.

– Nekem az az érzésem, hogy Bukta nyula (úgy zárójelben mondanám, hogy Bukta nagy „nyúlütő") formailag konkrétabb, és általában közelebb áll a nyulak valós helyéhez. Nálam a nyúl képe csak egy lehetőség volt, és azt egy nagyon konkrét politikai és egzisztenciális helyzetre érvényesítettem, s tulajdonképpen a származásomból fakadó problémáimat általánosítottam. Akkor arra a külső agressziónak kitett gyors jövés-menésre, arra a riadt helyzetváltoztatásra, arra a menekülő félelemre gondoltam, amit csak egy nyúl testesíthetett meg számomra. Néha a nyúl szalad, két irányba is szaladhat, igaz?! Gondolok az első nyulas képemre (*Bátor nyulak kiugrása a bokorból*, 1985), vagy egy másik festményemre, ahol a nyúl egy édes masszát zabál, szinte már úgy zabál, mint egy disznó vagy valamilyen más állat (*Termésre várva*, 1988). A nyúl meg van etetve. Tehát ezt a szerencsétlent meg lehet etetni, túl lehet etetni, miközben a „termésre vár"! Belátom, egy kicsit anekdotikus ez, de ugyanakkor súlyosan szimbolikus is.

– Én úgy látom, hogy a Termésre várva *című képeden kompozicionálisan egy mitológiai, egy kozmikus helyzetbe van téve a nyúl. Gondolok például a naplementés életfa motívumodra. S bár Buktánál is megvannak a szimbolikus jelentései a nyulaknak, de ő egy sokkal profánabb szituációba helyezi ezeket az állatokat. Nem így találod?*

– Így van. Nézd, az életfa végül is mit jelent? Az életfa az isten tudja honnani származást jelenti számomra. De mégis egy olyan létrát, azt az egyetlen utat jelképezi, amely segít, hogy megértsük önmagunkat. Mert a jelenünket ezen a bizonytalan múltunkon keresztül lehet csak megérteni. Tehát mindenképpen az eredet, de a jövő is benne van ebben az életfában. Na, most a nyúl, hát a nyúl? Az az érzésem, hogy ő a mi tulajdonságunkat jelöli. Állandóan retteg, de ez nem más, mint az erős túlélési ösztön. Ő mindennek ki van téve, ő az állandó üldözött. Az az érzésem,hogy a nyúlnál már csak a macska védtelenebb. Habár a cica be tudja hízelegni magát a legmelegebb helyekre is és már-már luxus túlélési igényei vannak. De aki igazán ki van téve a „vadásznak" és a természetnek, fél és retteg, az a nyúl. Én körülbelül ilyen embereknek gondoltam magunkat a nyolcvanas évek elején, közepén, akiknek el kellett menekülniük „onnan", vagyis ilyen gyáva nyulaknak, ahogy mondani szokás.

– Te személy szerint kivel érzel rokonságot a Vajdások közül? Most tulajdonképpen a lelkiekre gondolok.

– Én tulajdonképpen az egész Vajdával rokonságot érzek. Ez persze a gyakorlatban lehetetlen dolog. De ha például Aknay emberi és művészeti radikalizmusára, emócióira gondolok, akkor azt mondom, hogy ez számomra nagyon szimpatikus. De nem rokonságot, mint mondtam volt, hanem közelséget érzek. Mert a rokonság az más! Mert akkor ő lenne az AKNAY, és én lennék az ő jelzettje. De ugyanilyen közelséget érzek Buktával, Bereznaival, Lacával, akit nagyon szeretek, s akivel jó kapcsolatban vagyok. Vagy a többiekkel, Öcsivel például. Ezek az emberek mind közel állnak hozzám.

Természetesen a legfontosabb az, hogy az ember a saját egyéniségét megőrizze, és ebben a nagy erdőben, amelyben talán mindannyian élünk, azért kivágjon magának egy saját utat. Persze miközben vágjuk a fát, nagyon jó kommunikálni, és együtt énekelni, s együtt lenni egy ilyen nagy rengetegben nagyon érdekes. Az ember különben nem mindenkivel csinálja ezt szívesen! Szóval úgy értem ezt, hogy a Vajdát szívesen vállalom és annak is örülök, hogy ők is vállaltak engem.

– Össze lehetne-e foglalni néhány mondatban, hogy végül is mi jellemző a Vajda Lajos Stúdióra? A tagokra?

– Én leginkább a szándékuk szerint ítélném meg őket. Ez a szándékosság az, ami közelséget teremt a MAMŰ nagy részével. Megvan itt például: az erős akarat, a leszámolási képesség minden gátló tényezővel, a gyermek- és ifjúkorunk hamis problémáit leleplező könyörtelen kritika, egyáltalán a dolgok-

titled by Péter Forgács, presented the corner of a „typical" room, installed with furniture, traditional walls and decorations, including a plate of meat and floor of growing grass. One could see the grass growing on the color TV placed in the corner of the room to the sound of Hungarian Gypsy music, but with the viewers entrance into the space, the picture would alter for a number of seconds to various images, including a naked woman contorted in yoga positions. Beside this installation was the „Interpretation. One Hundred Kilograms of Apples and Pear – To The Memory of M. E.", by Miklós Peternák, which was a direct reference in three dimensional terms to Miklós Erdély's, „1 alma + egy körte" (1 apple + a pear). Márta Fehér's narrative installation involving three monitors, concerned the elements of distance, image, time and space, the images dissolving, disappearing and regenerating. Also closely related to his activities in performance was the sculptural piece by János Szirtes, were two black and white televisions were precariously placed hanging over tables, where the images of a glass falling off a table and the artist banging his head against the side of the monitor could be seen and heard. Sculptural works such as György Galántai's „Wall" where the moving image of the Berlin wall could be seen, with difficulty, in a mirror, László Almási's rotating „Killer", a monitor with deadly scythes attached and Peter Szelecki's camera- monitor assemblage, „Bull's Head or Revision of the Video Buddha" were simple, direct philosophical (political) works commenting on our former and present psychologies. „Painted Dado", where a green dado was painted and incorporated with two monitors on the wall, linked with a live camera and mixer by Csaba Nemes may also be considered a pure, philosophical comment on social and ecological conditions, particularly with the element of audience interaction allowed by the installation.

The exhibition was most interesting seen in juxtaposition to the „IMAGO – Fin de Siecle in Dutch Contemporary Art" which was held during the same period at the Műcsarnok. This exhibition primarily organized and curated by Rene Coelho, director of Montevideo, Amsterdam, a video studio, gallery and distributor, is a touring show organized by the Netherlands Ministry of Culture. All of the works have been purchased by the Ministry and this illustrates the different state of affairs in Holland as regards the development and official recognition of this art form. The works in the exhibition can be categorized into two distinct areas, narrative video and video sculpture. There were a number of independent rooms built within the exhibition halls in which narrative pieces could be viewed, „Pompeii", by Boris Gerrets, „Palinuro" by Nol De Koning, „The Fire", by René Reitzema, „A Virus of Sadness" by Lydia Schouten and „Forma Lucis" by Roos Theuws. The free standing sculptural works also utilized edited video material and highly developed computer technology and several works required the viewer's interaction such as „Revolution" by Jeffrey Shaw, where the viewer turned the mill stone, depending on the direction, the image was either a mill stone grinding or various images of revolutions. Bill Spinhoven's sun dial shaped installation employed an special digitalised computer program together with a closed circuit camera, defying Einstein's theory of gravity.

The two exhibitions were most interesting to compare, in terms of the ideas manipulated, the technology employed and the historical development of the medium in the two countries. In Holland, video installation is an accepted popular art form with a long established history, yet is still treated somewhat independently. There have been many exhibitions in Holland of video, not as in Hungary, where *SVB VOCE* was the first national expose. The Dutch exhibition employs „hi tech", the latest in video laser and computer technology, whereas the Hungarian exhibition used the most simple amateur VHS equipment. The artists in *SVB VOCE* explored in detail various closed circuit or live camera situations, in total there were nine cameras in the show, whereas on Dutch installation used a live camera. In Imago, the use of edited video was dominant, perhaps reflecting on the condition of access to video studios.

In our current age, the move to technological media is rapidly developing and these exhibitions have definitely proven the interest in this area in Hungary. It is simply a matter of improving our educational and institutional structures so that Hungarian artists may also produce further video installations and become part of the international network.

HIRDESSEN
az
ÚJ MŰVÉSZET-ben
Hirdetésfelvétel a Szerkesztőségben

Nappali ház

A Nappali ház 1991/4. számának tartalmából:

— Forgách András, Galántai Zoltán, Kosztolánczy Tibor, Szilágyi Andor novellái
— Háy János, Kalász Orsolya, Kovács András Ferenc, Solymosi Bálint, Térey János versei
— Vendég szövegek (Kemény István, Márton László és Németh Gábor irodalmi szövegelemzései)
— Balassa Péter, Ferencz Győző, Kalmár Melinda és Radnóti Sándor írása irodalmunk és a kritika jelenlegi helyzetéről
— beszélgetés Szegedy-Maszák Mihállyal
— Vaszilij Kandinszkij színpadi kompozíciója, Federico Garcia Lorca rövidprózái, Ludwig Wittgenstein naplórészletei

A Nappali ház a könyvesboltokban kapható.
Megrendelhető a következő címen: 1399 Bp. Pf. 701/330.
Korábbi számaink az Írók Boltjában kaphatók (Andrássy út 45.).

hoz és jelenségekhez viszonyuló legradikálisabb hozzáállás, és a legbecsületesebb, a legőszintébb kiállás egy jobb helyzetért. Valahogy így látom ezt. A Vajdásokra ez jellemző.

– *Én úgy érzem, hogy mindaz, amit itt elmondtál, az a stílusukban is jelentkezik…*

– Persze! De azt is meg kell mondjam, hogy a Vajda már nem a régi. Azaz már nem avantgárd. Már csak nagyon kevés tagjára jellemző ez a magatartás. (Neveket nem is szeretnék mondani, mert ez kényes dolog.) Én azt állítom, hogy csak egy részükre jellemző az úttörés, az új művészeti formáknak a kutatása, s ezek maximális birtokba vétele. De soha nem gondoltam arra, hogy ez minősíti is a Vajdának ezt a részét.

(Az interjú az Unicornis című kiállítás megrendezése előtt készült.)

A lap,

melynek

minden példánya olvasóra talál

EZÉRT MI MINDIG TÖBBET NYOMTATUNK

– HOGY ÖNNEK IS JUSSON –

2000

IRODALMI ÉS TÁRSADALMI HAVI LAP

Szerkeszti: Bojtár Endre, Herner János, Horváth Iván, Lengyel László, Margócsy István, Szilágyi Ákos, Török András
Olvasószerkesztő: Barabás András

NEMZETI GALÉRIA

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA
ÉVES KIÁLLÍTÁS
NEMZETI GALÉRIA C ÉPÜLET
1991. december 13–1992. február 3-ig

STÚ

MAGYAR

Napló

33 FT

1991. OKTÓBER 4.

IRODALMI ÚJSÁG

III. ÉVFOLYAM 12. SZÁM

Albert Gábor Almási Miklós Ágh István Ágoston Vilmos Balassa Péter Balla Zsófia Beney Zsuzsa Bereményi Géza Bertók László Bodnár György Bodor Ádám Bor Ambrus Borbándi Gyula Budai Katalin Csalog Zsolt Csaplár Vilmos Cseres Tibor Csoóri Sándor Csorba Győző Csordás Gábor Dániel Ferenc Déry Tibor Mircea Dinescu Dobai Péter Domokos Mátyás Döbrentei Kornél Eörsi István Esterházy Péter Faludy György Farkas Árpád Ferencz Győző Földényi F. László Gerő András Göncz Árpád György Péter Hajdu Gergely Harag György Határ Győző Horváth Elemér Hornyik Miklós Jókai Anna Kabdebó Tamás Károlyi Amy Kántor Lajos Kántor Péter Konrád György Kovács András Ferenc Kovács István Kozma György Körösi Zoltán Milan Kundera Lányi András Lászlóffy Aladár Lator László Lázár István Lengyel Balázs Lengyel László Lengyel Péter Litván György Markó Béla Marno János Márton László Mátyás Győző Mészöly Dezső Mészöly Miklós Czeslaw Milosz Molnár Gusztáv Nádas Péter Nagy Gáspár Nagy Pál Orbán Ottó Orosz István Örkény István Pályi András Parancs János Parti Nagy Lajos Pomogáts Béla Radnóti Sándor Rakovszky Zsuzsa Reményi József Tamás Sándor Iván Sándor L. István Sárközy Mátyás Somlyó György Spiró György Szakolczay Lajos Szepesi Attila Szőcs Géza Tandori Dezső Thinsz Géza Thomka Beáta Tillman J. A. Tolnai Ottó Tompa Gábor Tornai József Tóth Gábor Ákos Tóth László Tűz Tamás Utassy József Varga Lajos Márton Vasadi Péter Veress Miklós Vezényi Pál Visky András Zalán Tibor

Írástudók az olvasni tudóknak

A Budapest XI. kerületi Önkormányzat pályázatot hirdet azzal a céllal, hogy jelképet állítson a függetlenség eszméjének.

A Függetlenségi Emlékmű részletes pályázati kiírása 1991. november 1. és 1991. december 15. között átvehető a Budapest XI. kerületi Polgármesteri Hivatalban.

A pályamunkák leadásának módosított határideje: 1992. február 28.

Helye: 1113 Budapest, Polgármesteri Hivatal, Bocskai u. 39—41.

December 13-án megelenik a MAGYAR LETTRE INTERNATIONALE 3. (téli) száma!

Ízelítő a tartalomból:

KISEBBSÉG-TÖBBSÉG. Tornai József, Peter Handke, Roger Friedland, Richard O. Hecht, Thomas Sowell tanulmányai, Drago Jancar, Kukorelly Endre, Viktor Jerofejev elbeszélései, Thomaš Šalamunk verse

BOLDOG AUSZTRIA. Eric Hobsbawn, Marek Zaleski, Nike Wagner, Anthony Burgess írásai

A VÁROSOK SÜRÜJÉBEN. Szelényi Iván, Michael O'Loughlin, Vincente Verdu tanulmányai, Tandori Dezső verse

A DOKUMENTUMOK között Szolzsenyicin és Szaharov, a TUDÓSÍTÁSOK rovatban Adam Michnik és Tzvetan Todorov írásai.

Megrendelhető az alábbi címen:
Magyar Lettre Internationale Alapítvány
1145 Budapest, Columbus u. 39. Megjelenik negyedévente. Ára: 97 Ft. 4 számra: 388 Ft. Az Alapítvány javára befizetett összeg alapítványi hozzájárulásnak számít és az adóalapból levonható!

KRIZBAI Sandor

DUNA GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

Tisztelettel meghívjuk Önt

KRIZBAI SÁNDOR

képzőművész

kiállításának megnyitójára a

DUNA GALÉRIÁBA

(Budapest XIII. Pannónia u. 95.)

1995 szeptember 13-án 17 órára.

Közreműködik:

HÁRMASHANGZAT ZENEKAR

Megtekinthető: szeptember 13- tól október 1- ig,
hétfő kivételével naponta 10- től 18 óráig.

Krizbai Sándor

Szentendre,
Bartók Béla u. 32. 2000

1949-ben született Marosvásárhelyen.
Autodidakta képzőművész, szakmai fejlődését különböző marosvásárhelyi képzőművészeti szakkörök segítették. Tagja volt a „MAMÜ"-nak (Marosvásárhelyi Fiatal Képzőművészek Stúdiójának)
1984 óta él Magyarországon, s még abban az évben tagja lett a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1985-től a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja Grafikai Szakosztályának és a Szentendrei Grafikai Műhelynek tagja.

Önálló kiállításai:
1980 Igaz Szó szerkesztősége, Marosvásárhely
1984 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1985 Ifjúsági Ház, Pécs
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Művésztelepi Galéria, Szentendre

1986 „Krizbai Sándor egy képe", Stúdió Presszó, Budapest

1949 born in Marosvásárhely
Autodidact, His artistic development was promoted in art groups in Marosvásárhely.
He was the member the MAMÜ (Young Artists' Studio in Marosvásárhely)
1984 moved to Hungary, became the member of the Young Artists' Studio
1985 member of the Art Fund of the Hungarian People's Republic and the Graphic Workshop in Szentendre

One-man shows:
1980 "Igaz szó" Editorial Office, Marosvásárhely
1984 Lajos Vajda Studio, Szentendre,
1985 Youth Cultural Centre, Ács
Young Artists' Club, Budapest
Gallery of the Artists' Colony, Szentendre
1986 „Sándor Krizbai's one work", Studio Bar, Budapest

1

2

3

1. **Cím nélkül,** vegyes technika (3x) 200×100 cm, 1986.

2. **Cím nélkül, (részlet),** vegyes technika, 1987.

3. **Cím nélkül,** vegyes technika, 200×100 cm, 1987.

1. **Untitled**1986
mixed media, 200 × 100 cm (3 pieces)

2. **Untitled,** 1987
mixed media

3. **Untitled,** 1987
mixed media, 200×100 cm

Tisztelettel meghívjuk Önt

KRIZBAI SÁNDOR

képzőművész

kiállításának megnyitójára a

DUNA GALÉRIÁBA

(Budapest XIII. Pannónia u. 95.)

1995 szeptember 13-án 17 órára.

Közreműködik:

HÁRMASHANGZAT ZENEKAR

Megtekinthető: szeptember 13-tól október 1-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

DUNA GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

2

3

1. **Cím nélkül,** (a Kortársaim sorozatból, vegyes technika, papír, 120×200 cm, 1987.

2. **Cím nélkül,** (a Kortársaim sorozatból), vegyes technika, papír, 120×200 cm, 1987.

3. **Sújtások,** (a Kortársaim sorozatból), vegyes technika, 138×138 cm, 1987.

1. **Untitled (From the series "My Contemporaries"),** 1987 mixed media, paper, 120 × 200 cm

2. **Untitled (from the series "My Contemporaries"),** 1987 mixed media, paper

3. **Braids, (from the series "My Contemporaries),** 1987 mixed technique, 138×138 cm

Lois Viktor

Szentendre,
Bükkös part 62. 2000

1950-ben született Tatabányán.
1974-től kezdett aktívan képzőművészettel foglalkozni. Autodidakta. Készít kő- és faszobrokat, fémipari, technikai hulladékokból és használaton kívüli alkatrészekből szerkeszt antidesign stílusú bútorokat, mobilokat, járműveket, hangszereket. Akcióit diára, filmre és videoszalagra rögzíti. Újabban — Huszthy Ádám zeneszerző és karmester segédletével — instrumentális koncerteket ad szoborhangszereivel.
A Vajda Lajos Stúdió, a Szentendrei Grafikai Műhely, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja és az Artéria Galéria tagja.

Önálló kiállításai:
1979 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1980 Kuny Domokos Múzeum, Tata
1981 „Fiatal alkotók szabad hazában", Bányász Klubkönyvtár. Oroszlány
1983 „Ember a kapcsolatok tükrében", Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
1985 „Magyar bútorprogram", Görög templom, Vác, (Halász Károllyal)
1986 „Új magyar járműprogrammal a technikai haladás nyomában, Földalatti járműszalon", Óbudai Pincegaléria, Budapest

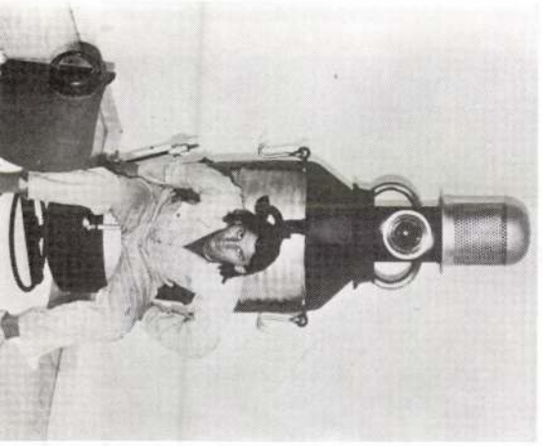

1987 „Lois Viktor mosolymosó művész", Művésztelepi Galéria, Szentendre
1987 Kerékpár-bemutató, Design Center, Budapest

1985 "Hungarian furniture-program", Greek Church, Vác (with Károly Halász)
1986 "New Hungarian Vehicle-program in the footsteps of the technical progress, Underground vehicle-salon", Óbuda, Celler-gallery, Budapest
1987 "Viktor Lois the smiling artist", Gallery of the Artists' Colony, Szentendre
"Bicycle-show", Design Center, Budapest

1

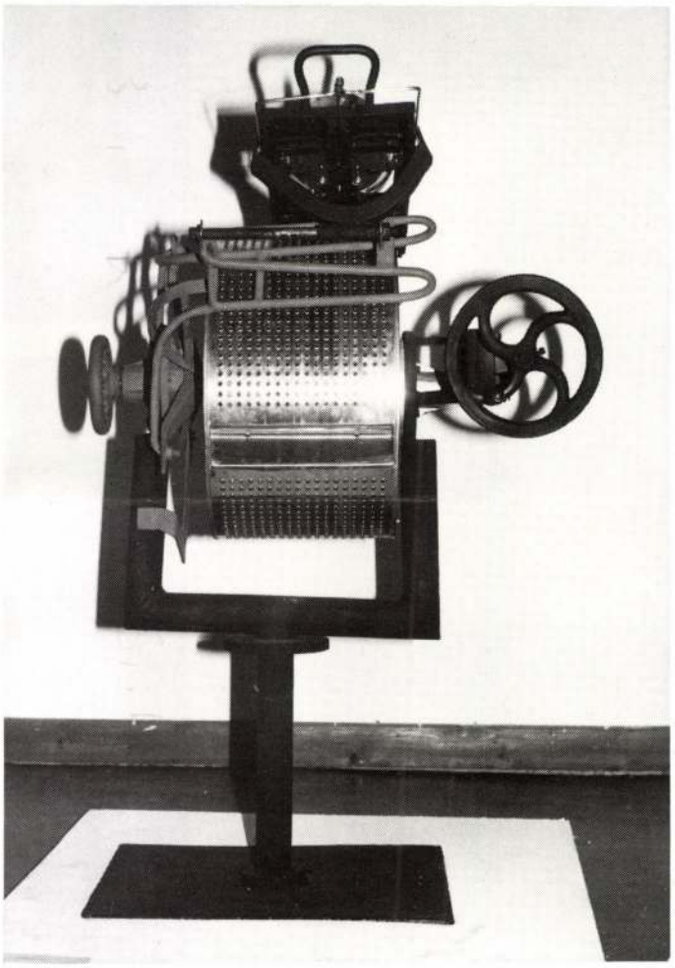

1950 born in Tatabánya
1974 starts working as an autodidact artist
His sculptures are made of wood, stone, waste-materials, and machineries and its components. From these out-of-use appliances constructs his antidesign furnitures, mobils, vehicles and instruments.
Takes films, video and slides of his actions.
At present he is giving concerts with Ádám Huszthy, composer and conducor, where his sculpture-instruments are used.
Member of the Lajos Vajda Studio, the Graphic Workshop in Szentendre, the Art Fund of the Hungarian People's Republic and the Art-éria Gallery.

One-man shows:
1979 Young Artists' Club, Budapest
1980 Domokos Kuny Museum, Tata,
1981 "Young artists in a free motherland", Library Club of Mineworkers, Oroszlány
1983 "Man in the mirror of connections", Ferencváros Gallery, Budapest

1. **Mosóhenger-hegedű,** fém, m: ~ 130 cm, 1987.

2. **Facsaróhárfa,** festett fém, m: ~ 180 cm, 1987.

3. **Öntartósító kabin,** festett fém, m: ~ 220 cm, 1987.

1. **Wash-Tub Violin,** 1987
metal, h. 130 cm

2. **Wring-Harp,** 1987
painted metal, h. 180 cm

3. **Self-Preserving Cabin,** 1987
painted metal, h. 220 cm

AZ ART'ÉRIA GALÉRIA: MAGA A CSODA.

VIGADÓ GALÉRIA
november 27–december 12.

Dacolva a műkereskedelem visszavisszatérő, egyre hosszabb időszakokra kiható pangásával, a bürokratikus, masszív falakként álló, és még napjainkban is továbbépülő akadályokkal, az egyre súlyosabb terheket okozó illogikus adórendelkezésekkel, a fenntartási költségek rohamos emelkedésével, az egy-egy közösséget sújtó, törvényszerűen keletkező feszültségekkel és válságokkal, a múlt rendszerből átörökített művészetirányítás szervezeti agonizációjával, az 1986 januárjában szövetkezett, galériáját ugyanez év márciusában megnyitott art'ériások csapata még napjainkban is együtt van: a kortárs magyar képzőművészet egyedülálló, ez idáig minden nehézséget túlélő társaságaként regisztrálható.

A Szentendréhez erős, vagy gyengébb szálakkal kötődő-kapcsolódó, huszonegy művészt számláló Art'ériacsoport különböző generációkhoz tartozó, eltérő szemléletű alkotókat fog össze: a cég baráti kompániaként próbál a gazdasági-piaci-hivatalnoki kihívásokkal szembeszállni. Az elmúlt nyolc esztendő története, működése egy bizonyára lehetetlennek, ostobaságnak minősíthető közgazdasági tételt kreál Szentendrén: az alkotóművészi-kollegiális szempontok az üzletiek fölé kerekedtek, s a kereskedelmi sikerek hajszolása, az igények kielégítése helyett fontosabb volt a minőség, a művészi lelemény problematikája. A Művet nem ölte, nem ölhette meg a Piac.

A szentendrei Fő tértől néhány lépésre, a Városházával szemben álló kis galéria műtárgyállományából jelentős hazai közgyűjteményekbe, magyar és külföldi gyűjtők kollekciójába kerültek táblaképek, grafikák, plasztikák, s a hagyományos kategorizálási keretek közé besorolhatatlan, különös XX. század végi alkotások. Nem elhanyagolható szempont, hogy a roppant erős művészeti hagyományokra épülő jelenkori szentendrei művészet egyik fontos szegmentje itt, és csak itt látható állandó jelleggel a városban: az Art'éria Galériában kerülnek közönség elé elsőként a legfrissebb szentendrei művek. Az alapító művészek közül 1986 óta néhányan eltávoztak – a város festészetének nagy öregjétől, Pirk Jánostól végleges búcsút kellett vennünk –, ám a kilépettek helyére új művészek érkeztek: a dinamizmust – hosszabb távon – e változások is éltették.

Magyarországon a nyolcvanas évtized első felében kezdett oldódni-felbomlani az állami műkereskedelem monopóliuma: alkotóközösségek jöhettek létre, s e sajátos művész-szövetkezetek viszonylagos önállósággal próbálkozhattak műveik bemutatásával és forgalmazásával. A kilencvenes évek első felében – túl egy rendszerváltozáson – immár megszűnésre ítéltettek az alkotóközösségek, az önállóság magáramaradottsággá foszlott, s az ellenőrző-kontrolláló szervezetet adóhivatalnak hívják. Az állandóan változó játékszabályok, a kiszámíthatatlan alkotói és működési feltételek ellenére és között az Art'éria Galéria és művészeinek tevékenysége – a korszak kihívásaira valamiképpen reflektáló műalkotások létrehozásán túl – a szentendrei művészet, a kortárs magyar művészet alkotói mérhetetlen bizakodásának, vágyképének tanúsítványa: a biztonságos, nyugodt, független alkotómunka reményének kifejezése. Vagyis e művésztársaság múltjában, jelenében és jövőjében kedves illúziók és kíméletlen valóság-kényszerek viaskodnak egymással.

Wehner Tibor

Az ART'ÉRIA GALÉRIA kiállítása • Vigadó Galéria, 1993 • fotó: Pácser Attila

Krizbai Sándor installációja

(hangos koncept)

MŰ-TEREM GALÉRIA
január 5–január 15.

Te megalkotod a tárgyat. Ő azt mondja: "Csont." És leírja a szót. Én meg akarom szólaltatni! Te kiöntötted a formát. Ő azt mondja:"Csontszerű textilbábu." És leírja a szót. Én a tárgy nyelvén akarom megszólaltatni a szót, ami egyrészt képtelenség, másrészt merő spiritualizmus. Te textilformába töltötted a lágy gipszpépet. Ő azt mondja: "Szilárd tartalom." És leírja a szót. Én olyan nyelvet akarok szerelni a tárgyba, ami nyilvánvaló médium. Egy másik csóválja a fejét: "Ez gipsszel keményített textil." És leírja a szót. Én meg akarok haladni minden kifejezést, ezért hangosan beszélek a felejtésről. A harmadik nevet: "Látom, hogy filcből varrt csont." Én kiáltok, és meggyújtva eldobom a papirost. A negyedik "ereklye-pólyáról" és "pólyába csomagolt létezőről" beszél. És leírja a szót. Én dadogok párologva, ami csak élőbeszédben közölhető közös alapra helyezkedő megkettőzött egységesülés. Az ötödik megnyilvánuló talán éppen te vagy, a szemed megvillan, mint egy pupilla a monitoron, és azt mondod: "Ez egy titok, egy rejtély, egy probléma." Ő meg, aki zárójelben most én vagyok, leírja a szót; én csak hallgatok, mert a "tüzes igazság " már megégette nyelőcsövemet. Te hangosan monologizálva gondolkodtál valamiről, de egyszerre köptük ki a konklúziót: "Entitás!" És közös megegyezéssel ezt is feljegyeztük az emlékezésben még reménykedő utókornak. Azóta is bánt a lelkiismeret. Te létrehoztál egy építőelemet és megsokszoroztad azt. Ő "üvegtéglába zárt műcsontokról" és "amulettekről", "kis szent, vagy ördögszervekről, rögökről, tárgytörmelékről", "a történelem egymásra rakódott hullahegyeinek műcsont hekatombáiról" regél; amaz "üvegtéglából épített falról" tesz kijelentést; emez pedig egy "katedrálisba illő üvegfalról" ad híradást. És ki-ki leírja a szót. Én gúnyos és ironikus elektromos infúziót oltok minden mondatba, hogy léttel telt "ens"-ként röpüljön a fülekbe a szó. Te "áttetsző falat emeltél, ami olyan, mint az ismeretlen" (hogy idézzem saját szavaidat, amit másvalaki hallott meg, és rögzített minden potenciális olvasónak) – és üvegkoporsóba zártad a "kis pólyázott idomokat", arra kényszerítve mindnyájunkat, hogy készen kapott nyelvi paradigmák segítségével egyenként nevezzük meg ezeket az "abortumokat", s hogy közösen alkossunk róluk egy örökre elnémított, halott "szóhálót". De én beszélni akarok: a műről szóló megdermedt kövületet hangzó lélegzetté, rezgő életté lehelni; átlátszó, áteresztő kocsonyás membránná tenni a szót, hogy átszívároghasson rajta a biológiai fogalmazvánnyá alkimizált tárgy szellemi-lelki energiája, mint a sejtfalon az anyagcsere.

Tihamér

KORTÁRS MAGYAR
MŰTÁRGYAK KÖZVETÍTÉSE
IRODÁK, SZÁLLODÁK, BANKOK
MAGÁNSZEMÉLYEK SZÁMÁRA.

KRIZBAI Sándor

BalkoN

1113 BUDAPEST, BARTÓK BÉLA ÚT 82.
TELEFON / FAX: 166 3496

KRIZBAI SÁNDOR

Új művészet

2001. jún.

36.o.

KRIZBAI SÁNDOR

ÚJ MŰVÉSZET
1998/máj.
P - 9396

34.0.

~~KRIZBAI~~

MTAK Kézirattár Ms 459o/132.

Kézírás Pécs Székesegyház. Katedrale.

Címzés: Nagytiszteletű dr Fülep Lajos

Zengő-Várkony u.p. Pécs-Várad.

Tolnai Vilmos ld. 797/2.

1. FL egyetemi magántanárságának mini

Ld. 794/7.

A Pest megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt
KRIZBAI SÁNDOR festőművész kiállítására,
melyet 1985. aug. 2-án, pénteken 17 órakor
Lóska Lajos művészettörténész nyit meg
a Művésztelepi Galériában
(Szentendre, Vöröshadsereg u. 51.)

Nyitva: 1985. szeptember 1-ig.

7577
1300

6277

KRIZBAI Sándor

Verba Andrea: Hangrelief.
= Új Művészet, 1998, 5. 34. ill.

Vált. Bp. Malin Szinhány 1998

ézkarcai. 5. 190-193. ill.

Múzeum Rembrandt-rajzai. [Ford.

nyeg 1723-ból. 1. 38-40. ill.

néhány ötvösműve. 5. 179-189.

ma. 20-26. ill.

faládák. 4. 156-162.

nográfia forrásai. 6. 228-234.

dhon. 8-9. 322-325.

k. 2. 47-52. ill.

és plakettek. 326-334. ill.

ignézet. 1. 1-11.

ignézet. (Második közlemény) 2.

ignézet. (Befejező közlemény) 3.

épproblémái. 1. 69-72.

KRIZBAI Sándor

Kiáll. Szolnok: Művészeti Galéria, 1985.
ism. B. LÓSKA Lajos: Krizbai Sándor
Kiállítása. = M. Hf. 1985. aug. 30. 7. ill
szept. 6.

KRIZBAI SÁNDOR

Pécs, Ifjusági Ház, 1985

(bán)[BÁN András]: Régi lemezek : Kamarakiállitásokról. = M.Nemzet, 1985. junius 7. 6.

KRIZBAI Sándor

Pantheon coop. kiállítása 1993.

ism. Attalai Gábor

11. sz. 26-28. p. ill

Új Művr. 1993

Krizbai Sándor: Bléma

2000 Szentendre, Bartók B. u. 42.

OFFSET ÉS JÁTÉKKÁRTYA NYOMDA — BUDAPEST

RIZHAI
84

Ünnepi nyitány Keszthelyen

Igazi fesztiválhangulat uralkodik Keszthelyen a Festeticskastély múzeumában. Mára már minden készen áll a nyitásra, a kastély és a város szeretettel, figyelemmel fogadja s igazítja el a filmeseket, tévés szakembereket, kritikusokat, közéleti személyiségeket, s a város érdeklődő közönségét.

Nagyigényű és talán hagyományt teremtő rendezvény kezdődik a kastély összes termeiben.

Dr. Czoma László igazgató a vendéglátónk, az ő kezében futnak össze a rendezvény szálai.

Először is őt kérdezem, hogy milyen gondolat hozta létre ezt a tévés ünnepet, amelyen a művészetek szinte teljes skáláját szerephez juttatja — színes szőttesként — a fesztiválprogram, szerepet kap a zene, a képzőművészet, az opera.

— Arra gondoltunk — mondja dr. Czoma László —, hogy a legérthetőbb nyelven, a film, a tévé, az elektronika közvetítésével hozzuk létre Közép-Európa népeinek szellemi randevúját; hogy filmesek, írók találkozhassanak, eszmét cserélhessenek mindarról, ami egyaránt foglalkoztatja a mi világunkat és a szomszédságban élő népeket. Szlovének, szlovákok, lengyelek, osztrákok, olaszok, horvátok lépnek fel filmjeikkel-mondanivalójukkal. *Dömölky János*, a filmfesztivál igazgatója és mi, vendéglátók arra törekedtünk, hogy sokféle alkalmat találjunk az eszmecserére. Ezért nemcsak vetítések egymásutánja zajlik, hanem külön nemzeti napokat szerveztünk szlovák, olasz, szlovén, osztrák vendégekkel a középpontban, és olyan eszmecserék lesznek majd délelőttönként, mint például a Televíziónk az átmenet időszakában! című, vagy a Milyen az ideális tv?; a zenei produkciók közül pedig nehéz bármit is kiemelni, hiszen a kortárs zeneszerzők estje (amelyen mai komponisták műveivel és személyével találkoznak a jelenlévők), vagy *Ladányi Andrea* balettestje, *Gulyás Dénes* dalestje nemcsak kivételes zenei élményt ígér, hanem alkalmat ad a művészekkel való ismerkedésre is. Számos meglepetést tartogat a Szent Iván-éj, június 24. programja is, de egy biztos — (és ezt érzem az előjelekből) —: a zsűrinek nehéz dolga lesz, mert a különböző vendégtelevíziók gazdag programmal neveztek a fesztiválra.

A szombaton este kezdődő díjkiosztást élőben közvetíti majd a Magyar Televízió, bizonyára nemcsak az alkotóknak, a nyerteseknek, hanem a közönségnek is sok meglepetést nyújtva...

Illés Jenő

Dömölky János rendező, a fesztivál igazgatója a „visszaszámlálás" óráiban, amikor már csak az asztalán lévő díjak nem izgatottak

Tárlatunk

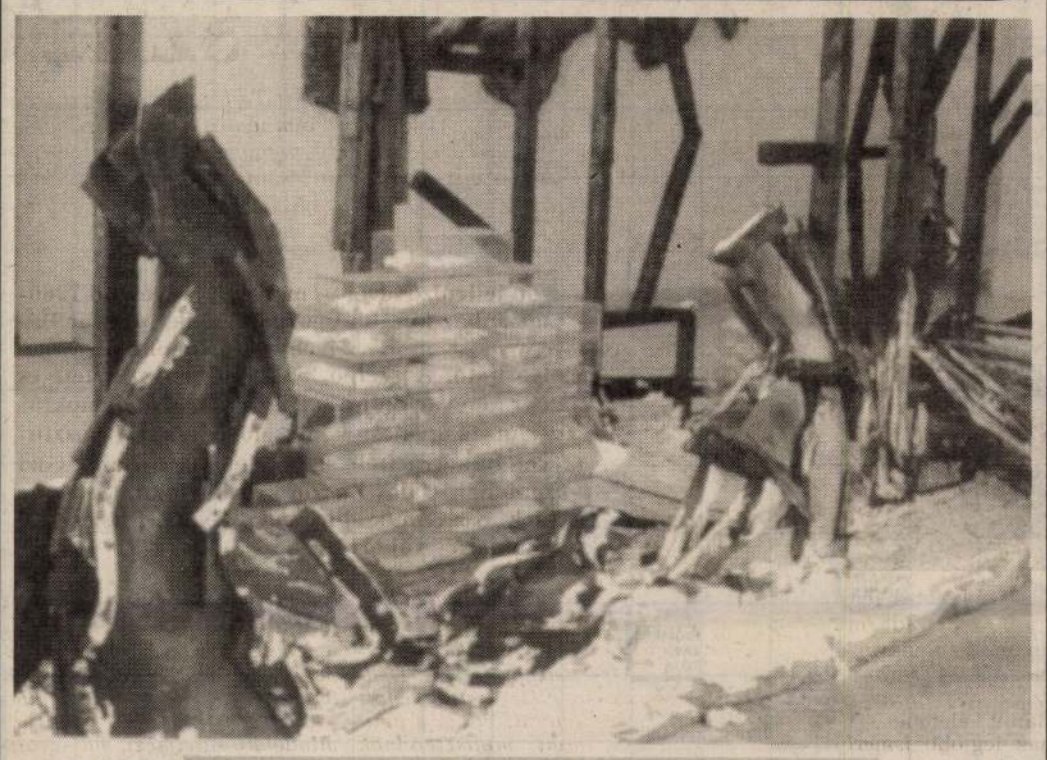

Krizbai Sándor: Solaris

Mindent nem-trió

Július 11-ig látható a Műcsarnok Palme házában a három szobrász közös tárlata, melyet Novotny Tihamér rendezett.

Új korosztály, új szemlélet — ez jellemzi e három szobrász közös munkásságát, melyet éppen életképes és összetartozó árnyalataik révén nevezhetnek tág egységüket tekintve Pantenon Csoportnak. A három művész: *Elekes Károly, Krizbai Sándor és Nagy Árpád* 1990 óta dolgozik együtt. Plasztikáikkal teret szerveznek, így keltenek bennünk gondolatokat és élményeket. Mégpedig teljesen újszerűen. Mindhárman Marosvásárhelyről települtek hazánkba, egykor a MAMŰ — a MA született MŰVEK Társasága — tagjai voltak erősen transzcendens elképzelésekkel. Nevük is a *„Mindent nem"*, azaz a Pantenon eszméjét tartalmazzák — azaz egy valamit *nagyon igen*.

Mi ez valójában? A képzelet szabad szárnyalása *romlandó anyagokból* szerkesztve, hiszen e különös, egyedi anyagtársulások oltott mészből, fából, szénporból, üvegből, hamuból, viaszból, tojásból, állatbőrökből, füstölt vászonból, mohából és számtalan más törmelékből alakulnak plasztikai egységgé. Küldetésük, hogy valahol, valamikor, valakikben mély benyomást keltve megszűnjenek. Azaz — a mű az emberben folytatódjon, teremtődjön tovább.

Heroikus erőfeszítés ez a megoldás is a megsemmisülés ellen éppen azáltal, hogy ezt az állapotot a formában vállalják. Mivel jár ez együtt? Azzal, hogy váratlanul számtalan *új alakváltozat* keletkezik, friss szobrászi csírák, melyeket azonban csak kevesen képesek követni fantáziájukkal. Ebből következik, hogy művészetüket fölismerés, szolidaritás és magány is övezi, s ez az állapot nehezen változik akkor is, ha formarendjük meghökkentő, fekete hasábjaikkal, azokra rótt virgonc rajzhálózatukkal és mágikus maszkjaikkal, műszaki ismétlőrendszert kölcsönző külalakjukkal.

Jó ötlet az is, hogy a Palmeház előtt *Orosz Péter* szabadtéri kiállítást rendezett *Huber András, Heritesz Gábor, Móder Rezső, Varga Géza Ferenc, Péter Ágnes* és a „szörnyvalósággal" feleselő *Friedrich Ferenc* fegyelmezett fémjelet sűrítő alkotásaiból.

L. M.

Mélyrezgések

A budapesti Corvinus Hotel Kempinski galériájában láthatók szeptember 30-ig Némethy Katalin képei, melyeknek témája maga a lüktető élet. Határozott, érett, egyéni hangú művészete korszerűen tükrözi századvégünk, a modern ember életérzését, feszültségeit, ellentmondásait, bizakodásait, közvetlen beszédes formában.

E művek emelkedett és mély belső rezdülések hordozói. Ezért válnak az esztétikai értékeken túlmutató meditációs objektummá. Túlmutatnak témájukon a mögöttes tartalmak irányába. Vásznai méltán képviselik azt az igazságot, hogy a valóság több annál, mint amit látunk, láthatunk belőle. Ezt a mondanivalót szolgálják a képek színeinek belső energiái, a képépítés, a kompozíció egyszerre játékos és szigorú logikája, valamint a közvetlen előadásmód.

K. J.

● **ELMARAD a Tannhäuser június 24-ére meghirdetett előadása az Operaházban. A megváltott jegyek június 17. és 30. között válthatók vissza az Operaház szervezési osztályán (VI., Andrássy út 26.) munkanapokon 10 és 17 óra között.**

Igazi katasztrófa

Ritkán fordul elő, hogy egy amerikai rendező legújabb filmjének magyarországi bemutatója előtt Budapestre látogat, s részletesen mesél műve megszületésének körülményeiről. Nos, Frank Marshall, az Életben maradtak alkotója nemrégiben nálunk járt, s érdekes kulisszatitkokat árult el, melyek annál is izgalmasabbak, mert a történet valós eseményeket dolgoz fel. 1972 októberében egy montevideói főiskolás-rögbicsapat Chile felé repülve lezuhant az Andok hegységben. A túlélők utolsó reménye is elszállt, amikor a katasztrófa nyolcadik napján kisrádiójukon meghallották: a mentésükre indult akciót lefújták. Ezek után egyetlen esélyük maradt az életben maradásra: az, amely a normális életkörülmények között elképzelhetetlennek tűnik...

A rendező elmesélte: a forgatás előtt producer feleségével, Kathleen Kennedyvel felkereste a tizenhat túlélőt, akik visszaemlékezve olyan részleteket árultak el, amelyek még hitelesebbekké tudták tenni a képi ábrázolást. Az alkotók egyiküket, Fernando Nando Parradót, aki anyját és nővérét vesztette el a szerencsétlenségben, technikai tanácsadónak is felkérték. Őt a film főszereplőjeként a Holt Költők Társaságából megismert Ethan Hawke formálja meg.

Mivel e különös történet mély érzelmeket kavar, és nagy vitákat válthat ki, a rendező megállapodott a túlélőkkel: hazájukban, Uruguayban csak akkor mutathatják be a filmet, ha azt előtte valamennyiük előtt levetítik, és egyiküknek sem emel vétót. Miután egyöntetű igent mondtak a premierre, az akotás szülőhazájukban drámai hatást váltott ki, egyértelmű elismerést aratva. Siker a nagyvilágban is a film, annak ellenére, hogy nem felhőtlen szórakozást, hanem felkavaró élményt ígér. (UIP—Duna Film)

Falus Tamás

(A filmről bővebben a Video Magazin legfrissebb számában olvashat.)

● **BEETHOVEN V. Szimfóniájával és Mozart Requiemjével veszi kezdetét a gödöllői nyári kastélyjátékok rendezvénysorozata június 20-án este 7-kor, a gödöllői Agrártudományi Egyetem aulájában. Az est szólistái: Pászthy Júlia, Takács Tamara, Berkes János és Berczelly István. Közreműködik a Gödöllői Városi Szimfonikus Zenekar és a Budapesti Akadémiai Kórustársaság. Vezényel Gál Tamás, karigazgató: Hollerung Gábor.**

Képzőművészek szabadiskolán

Mártély: művész is, modell is...

Mártély, a Csongrád megyében levő különleges szabadtéri műterem idén — immár 28. alkalommal — július 31-étől augusztus 14-ig fogadja a Képzőművészeti Szabadiskola hallgatóit.

Czakó János, a Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola kulturális egyesületének elnöke elmondta, hogy az elmúlt évtizedekben ebben a csodálatos környezetben dolgozott például *Tornyai János, Endre Béla, Kohán György, Frank Frigyes*.

— Szellemi örökségüket, úgy hisszük — mondotta —, kötelességünk ápolni. Ezt vallják a szabadiskola csoportvezető művésztanárai (*Fodor József, Holler László* festőművész, *Szabó Tamás* szobrászművész is és természetesen *Rácz Erzsébet*, a kulturális egyesület ügyvezető elnöke, *Nagy Erika* kincstárnok) és az ars poeticánk sem változott! Az alföldi táj megértéséhez nyújt fogódzkodót, egyebek között a témaválasztásban, technika- és anyagismeretben, térábrázolásban. Nem utolsósorban az élő és holt Tisza sajátosságainak, jellegzetes élővilágának képi megjelenítésében is segítséget ad. A két hetet kiállítással zárják a hallgatók a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

A szabadiskolára egyébként 7500 forint postai beküldésével lehet jelentkezni, de a helyszínen is. A jelentkezéseket rövid önéletrajzzal fogadják el július 25-ig. A részvételi díjban benne foglaltatik a 4 ágyas Tisza-parti faházakban a szállás, étkezés, szakmai korrektúrák, a kiállítási lehetőség s a szabadidős programok. A jelentkezéseket a Tantusz Ház (6723 Szeged, Dankó Pista u. 27/28.), Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola fogadja.

Tarnai László

Úgy hittük sokáig — majd negyven esztendőn keresztül —, Kárpátaljáról nemigen várhatunk semmit. A magyar értelmiséget szinte teljesen lefejezték, a magyar irodalom itt halálra ítéltetett. S jöttek a csodák.

Jelentkezett egy új nemzedék, s a fojtogatás ritkulásakor azonnal az értelmes létezés megteremtésére tette az életét. Írói, művészi körök alakultak, s ezek összefogásukkal megteremtették a *Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséget* (KMKSZ). A művelődési szervezetként induló KMKSZ a magyar közélet szervezője lett, a kétszázezres kárpátaljai magyarság kulturális önkormányzati elveinek a kidolgozója. Megalakult a képzőművészeti társaság, a magyar pedagógusszövetség és újságíró-szervezet. Hosszú némaság után irodalmi folyóirat is indult 1989-ben, a *Hatodik Síp*. S újra született — sok évtizedes szünet után — a kárpátaljai magyar könyvkiadás.

Már a Hatodik Síp is adott ki könyveket — így *Finta Éva, Balla D. Károly* verseit, *Nagy Mihály Zoltán* regényét —, de most — örömünkre — egy önálló könyvkiadó is született: az *Intermix*. Egyszerre hét könyvet jelentetett meg: az irodalomalapítóként is tisztelhető *Kovács Vilmos* gyűjteményes könyvét, *Füzesi Magda* és *Fodor Géza* verseskönyveit, a kárpátaljai mondák gyűjteményét, egy dokumentumkötetet a kárpátaljai magyarok 1944/45-ös deportálásáról s egy görög katolikus imakönyvet.

Korábban évente kihoztak egy-két magyar nyelvű könyvet. Az Intermix — egy év alatt hetet. A nyomdának egy magyar fiú a vezetője, *Kovács Dezső*, a szellemi irányítója pedig a költő *Dupka György*. Az elkövetkező években az általuk indított *Kárpátaljai Magyar Könyvek* sorozatában 30 kötetet szeretnének megjelentetni.

Irodalmi, művelődéstörténeti vonatkozásban talán mégis a kárpátaljai magyar népballadák gyűjteménye (*Vannak ringó bölcsők*, 1992) a legjelentősebb. *Vári Fábián László* a kötet legfőbb gyűjtője és szerkesztője, az újabb magyar líra kárpátaljai legjelentősebb képviselője. A kitűnő költő tanár is: bevezetőjét doktori disszertációnak is elfogadhatná bármelyik egyetem néprajzi tanszéke.

Ez a gyűjtemény, mint a könyv bevezetője is mondja, „a kárpátaljai magyarság belépője a nemzeti folklór birodalmába".

Kárpátaljai csodák

Kárpátalja folklórjáról eddig ugyanis ritkán volt szó, így nem épült be még igazán a nemzeti tudatba. Felfigyelt ugyan a táj folklórjára *Erdélyi János* is — közeli föld szülötte volt —, a pataki diákok, sőt *Móricz Zsigmond* és a *sarlósok* is, de a rendszeres gyűjtés és feldolgozás elmaradt. Az ungvári Állami Egyetem Magyar Filológiai Tanszéke megjelentetett ugyan egy gyűjteményt a táj balladáiból (*A Kárpátontúli magyar lakosság népballadái*, 1974) 500 példányban, de az igazi gyűjtést — a tanszéki munkától függetlenül azok az irodalmat művelni kívánó fiatalok végezték — *S. Benedek András, Dupka György, Fábián László, Zselicki József, Horváth Gyula, Györke László, Balla Teréz* —, akik a múltat is vállalva új nemzetiségi tudatot és kultúrát akartak létrehozni.

A Vári Fábián László szerkesztette gyűjteményben az egykori diáktársak munkája is benne van. Gyűjtésükben ugyan kevesebb az eredeti, még nem ismert darab, mint az erdélyi Kallós Zoltán *Balladák könyvében*, de a változatok gazdagsága is elbűvölő. Jó felét magam is ismerem a szövegeknek és a dallamoknak is. Nem mostanában, nem könyvből tanultam, hanem még kisfiú koromban hallottam apámtól, komáitól és bátyáimtól, akik arra, Bereg- és Ugocsa-szélen is terelgették a juhaikat, s édesanyámtól, az egykor *Nagykárolyban, Börvelyben, Zilahon* hányódó árvalánytól.

Feljegyzi Vári Fábián László: a balladák némelyikét *Beregben* s az *ugocsai* Tiszaháton még a tizenévesek is tudják; volt 20 éves adatközlője is. Hadd írjak ide egy még frissebb adatot. A múlt vasárnap — június 13-án — volt a Bihari Táncegyüttes és Kulturális Egyesület évadzáró műsora a Madách Színházban. A nézőtér teles-tele, az erkélyek roskadoztak, ültek még a lépcsőkön is. A zárótáncban — amelyben a legkisebbektől a legnagyobbakig mindenki énekelt és táncolt — magam otthoni, szatmári és beregi dallamokra és mozdulatokra ismertem. Nem tudom, mennyien lehettek a színpadon — százan vagy még többen —, de két kicsi unokámra azért gyönge szememmel is ráismertem. Tizenegyedik évében jár a kislány, hatodik évében a legényke, de ők is úgy énekelték és lobogtatták magukat, mint apám és anyám 60 éves korukban, a régi szatmári lakodalmakban — mikor én még csak 10 esztendős, ha voltam. Harangütésekkel kezdett verni a szívem: íme, mennyire egyek vagyunk lélekben és mozdulatban, szatmáriak és beregiek, székiek és rábaköziek, öregek és fiatalok, a bárhol is élő magyarok. Móricz Zsigmond Szakhmáry Zoltánjának szavai tolultak emlékezetembe. De más előjellel: *Isten áldjon, szép magyar népem. Nem féltem a jövődet. Amely nép ennyit kibírt, amelynek gyermekei így tudnak örülni, ilyen pompával tudják még keserveiket is művészetbe fogni — az nem veszhet el. Annak nevezése van a jövendő századokra.*

Czine Mihály

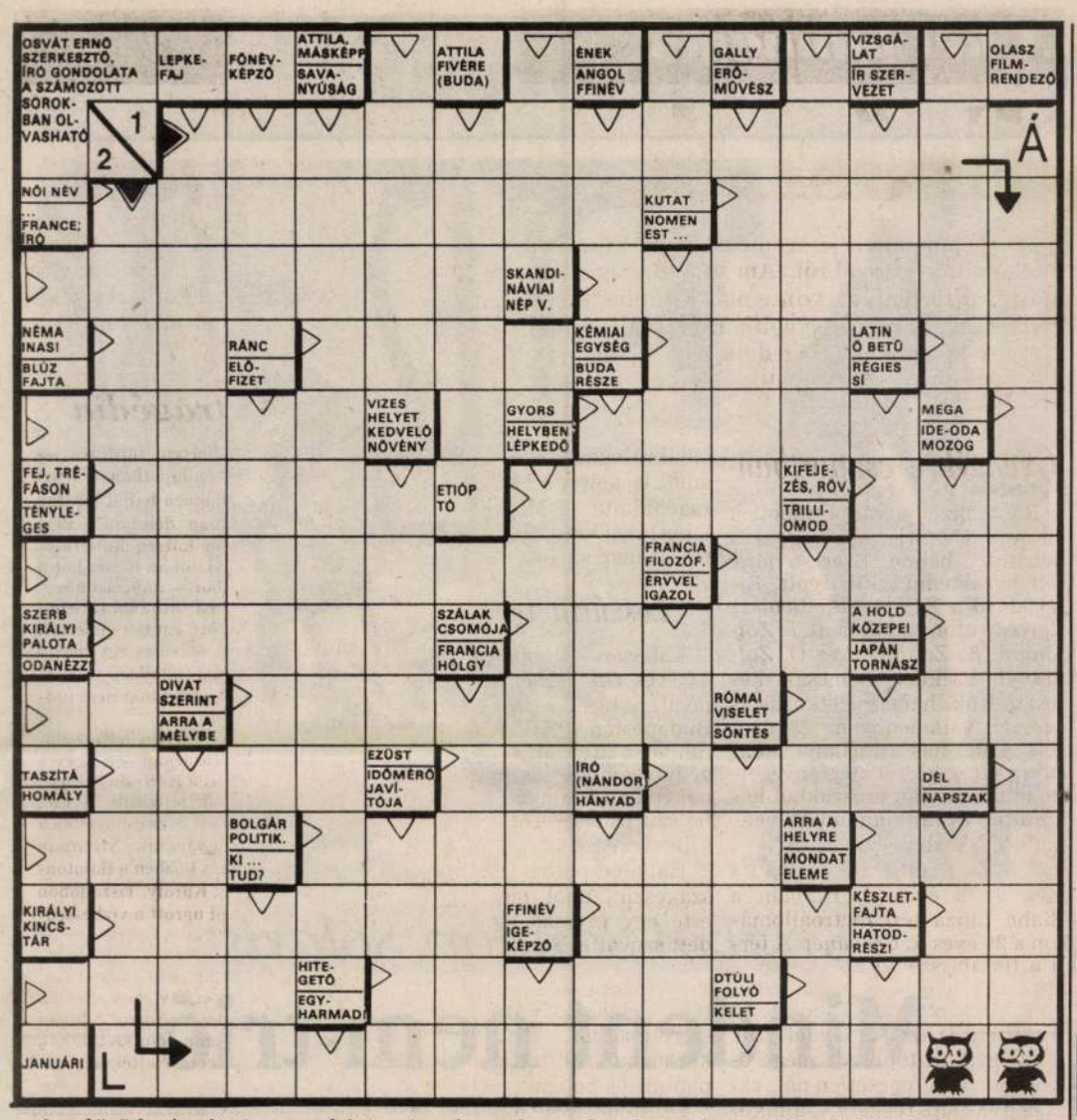

Az előző heti rejtvény megfejtése: Igyekezz, hogy életed ne teljék gyűlölettel és félelemmel. Az Anno sorozatból a Légy jó mindhalálig című, Tolnay Klárival készült film videókazettáját nyerte: Cseri Gézáné, Budapest XIII., Jászai Mari tér 6.; dr. Henczel József, Ózd, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.; Rácz Veronika, Balatonalmádi, Alsóörsi Határ u. 49. Mindannyian megkapják a Rejtvényfejtő miniszótár két-két kötetét is.

E heti rejtvényünk beküldési határideje: június 25. Címünk: 1519 Budapest, Pf. 364. Kérjük, megfejtéseiket nyílt levelezőlapon adják postára.

Sakk

Vezérfogás

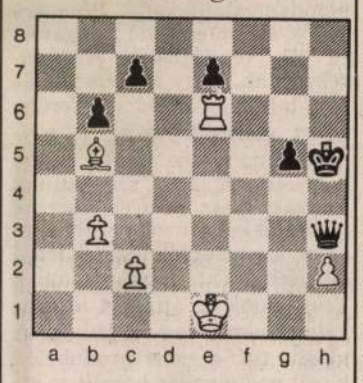

Világos lép és nyer

Hét jó lépés áll rendelkezésünkre, hogy elfogjuk a sötét vezért. Most nem kell mély gondolatokat keresni. Például 2. Fd7-re Vc3†-kal menekül fekete. Nem csalás, nem ámítás, a fekete vezért csak a sakkhadszíntér másik oldalán lehet elfogni. Addig az is jó, ha egyesek csak a királyt támadják!

A június 27-i számunkban megjelent feladat megoldása:

Világos — Kg3, Fa2, Fe1, gy.: h6. Sötét — Kg1, Ba3, Hg8, gy.: c3, c7. (Világos lép és döntetlen.)

1. Ff2† Kh1 2. h7 c2† 3. Fe3! B×e3† 4. Kf2 Bh3 5. Fd5†!! c×d5 6. h×g8V Bh2† 7. Kf3 c1V 8. Vg2†!! és *B×g2* után patt a világos király. (L. I. Kubbel, 1925.)

Ozsváth

VÁSÁRNAPTÁR

A rövidítések jelentése: oák = országos állat- és kirakóvásár, **ok** = országos kirakóvásár, **bv** = búcsúvásár, **oá** = országos állatvásár, **av** = autóvásár.

Június 20.: Böhönye, Csengőd, Dunaföldvár, Jászladány, Kenderes, Kunszentmiklós, Mórahalom, Öcsöd, Szászvár, Terény, Tiszakécske, Tokaj, Vác, Vecsés — **oák,** Kaposvár — **ok,** Békésszentandrás, Győrújbarát, Jászágó, Kengyel, Sümeg — **bv,** Pécs — **oá,** Bátorterenye, Győr, Hódmezővásárhely, Jász-apáti, Kisbér, Kiskunfélegyháza, Miskolc, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Pécs, Sopron, Szabadszállás, Szászvár, Szeged, Szolnok, Túrkeve — **av. Június 21.:** Mándok, Szécsény — **oák. Június 22.:** Hatvan — **oák.**

• **UTAZÁSHOZ ZSEBBEN** címmel jelent meg tavasszal hat mű a Catographia útikönyvek sorozatban: Egyiptom, Francia Riviéra, Kanári-szigetek, London, Málta és Gozó, Párizs. Most újabb négy kötettel bővült a színvonalas sorozat. Mint ahogyan a kiadó előzetesen ígérte, a nyaralási főszezon kezdetén Anglia, Japán, Thaiföld, Tunézia is megismerhető az igényes, könnyen áttekinthető, praktikus ismereteket és gazdag fotóanyagot nyújtó kötetekből. Sikerre számíthat a sorozat az utazni vágyók között.

(b. j.)

Kalandos turmix

Ezúttal 150 percnyi vigasságot, felfedeznivalót kínál a kalandra éhezőknek a Vasárnapi turmix. Ilyenkor, a nyár kezdetén biztosan sokan örülnek majd a szerkesztő, *Gorbói Tamás* válogatásának.

Ezen a délelőttön persze nemcsak kalandkedvelőket várnak a képernyő elé. A gyermekeket biztosan elbűvöli majd az, amit a Tenkes kapitánya, Rózsa Sándor, illetve az Egy óra múlva... főhőse regél. Elmondják, hogyan csalták csapdába azokat, akik az ő elrablásukra indultak. A műsor készítői aranykincsek, hajós felfedezők nyomába is erednek, Magellántól Vasco da Gamáig. A kalandor Casanováról pedig kiderül majd, hogy máshoz is értett, mint a szívtipráshoz. És micsoda kaland: testőrszerepben mutatkozik be a nézőknek a nagypapa és a szexbomba.

Különleges ételek készülnek a vasárnapi konyhában, lesz zene és játék, végül az is kiderül: milyen titkos kalandokra vágynak a gyerekek.

(f. á.)

Rádió, tévé — ma

KOSSUTH RÁDIÓ 6.00: Vasárnapi Újság. 8.24: Édes anyanyelvünk (ism.). 8.30: Daróczi Bárdos Tamás: Lakodalmi koszorú. 9.05: Világóra. 10.05: Szentmise közvetítése. 11.05: Gondolat—jel. 12.20: Harminc perc alatt a Föld körül. 12.50: Vasárnapi gondolatok. 13.05: Énekeljünk együtt! 13.14: A szülőföld muzsikája. 14.05: Szonda. 14.35: Mit üzen a Rádió? 15.05: „Magyarországról jövök..." 16.10: Művészlemezek. 17.05: Irodalmi Újság. 18.20: Operettdallamok. 19.40: Régi magyar táncok. 20.05: Zenearchívum. 21.05: Rádiószínház. 21.50: Ravel: Tzigane. 22.20: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót.

PETŐFI RÁDIÓ 6.00: Holnap hétfő... 8.05: A bolondokat kereső szamár. Schwajda György mesejátéka. 8.49: Muzsika gyerekeknek. 9.03: Legendás filmzenék. 10.17: A vadász néha főz is! Bodrogi Gyula telitalálatai. 11.06: Vasárnapi koktél. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 13.10: Királyi hétköznapok Mária Terézia udvarában. 14.00: Exporádió. 15.03: Nyomozó. 16.00: Poptarisznya. 20.00: Szélhámosok egy panzióban. Alberto Moravia elbeszélése. 20.34: Paul Mauriat zenekara játszik. 20.50: Magyarán szólva. 21.10: A Frusska. Sullivan—Gilbert operettje.

Bartók 6.03: Népszerű muzsika — korán kelőknek! 8.05: Bach-művek orgonán. 9.05: Híres operakarmesterek. Gianandrea Gavazzeni. 10.05: Új Zenei Újság. 10.50: A Los Andinos együttes. 11.05: Európa hangversenytermeiből. 12.39: Fúvószene. 13.00: Hangok és visszhangok. 13.10: Új kompaktlemezeinkből. 14.05: Jubilate Deo. 15.00: Mozart operáiból. 16.05: Társalgó. (ism.) 16.55: Muzsikáló természet. 17.00: Bach-kantáták. 18.05: Vendégségben a Klukon Edit—Ránki Dezső házaspárnál. 19.00: Szemle. (ism.) 19.35: Hangverseny-különlegesség. 20.43: Tetten ért szavak (ism.). 21.38: Brahms-dalok. 22.05: Házmestersirató. Csurka István tragikomédiája. 0.11 Világhírű zenekarok felvételeiből.

TV 1 6.40: Falutévé Magazin. 7.25: Mosómacik. Amerikai rajzfilm. 7.50: A Biblia üzenete. 8.00: Közjáték. 8.05: Csodálatos a világ: Amerikai ismeretterjesztő filmsorozat XXII/5. (ism.) 8.30: Vasárnapi turmix. 11.00: A 700 éves Svájc. 11.30: Leg... leg... leg... 12.00: Kína kívül-belül. 12.30: Képújság. 12.35: NBA-kosárlabdadöntő 1. 13.30: Nóta-tévé. 14.05: Zürichi páncélterem. NSZK-tévéfilmsorozat. Az elkallódott fiú. 14.55: Vízilabda-bajnoki rájátszás. 16.00: Arthur C. Clarke titokzatos világa. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. XIII/9. 16.35: Örömhír. 17.00: Walt Disney bemutatja. 18.45: Szerencsekerék. 19.20: A HÉT. 20.00: Híradó. 20.20: Telesport. 20.25: Gőzöl... 21.00: Balaton Fesztiválhíradó. 21.15: Filmutazás.

TV 2 7.00: Napra-forgó. 8.05: „Az életért, az emberért..." Riport-dokumentumfilm. 8.35: PC-ábécé. 9.00: Gyerekeknek. Alfréd, a kacsa. 9.25: Hódolat Bartóknak. 10.10: Telejáték. 10.30: Elektor kalandor. 10.35: Nahát!? 10.40: Volt egyszer egy szálloda Szegeden: a Kass. 10.55: Magyarország—Ukrajna női kézilabda EB-selejtező. 12.15: Nótaszó a Pegazus Fogadóból. (ism) 12.30: SOrSok. 13.15: Gazdaképző. 13.45: Kárpótlás és privatizáció. 14.05: Telelovas. 15.50: ... és még egymillió lépés. XVIII/9. (ism.) 16.40 Zene, táj, város — Gödöllő. (ism.) 17.35: Delta. 18.00: Körzeti tévéstúdiók műsora. 18.30: Kedves versem. 18.35: Tipplista. 18.45: Gyerekeknek. Vízipók, csodapók. 19.00: Família Kft. 84. 19.35: Tamási Áron: Ördögváltozás Csíkban. 20.25: Addington-akció. Kanadai—francia tévéfilmsorozat. 21.50: Telesport. 22.20: Geopolis. 23.05: A rock klasszikusai. Europe.

TV Plusz 12.05: Meglepetés gyerekeknek: ROB-ROY (színes, szinkr. am. rajzfilm). 13.15: Worldnet-válogatás: A POSZTEREK TÖRTÉNETE. ÖKOTURIZMUS. 13.25: Mozaik-magazin: FRANCIA ÚRHAJÓSKÉPZŐ KÖZPONT. SZÉNSZÁLAS VERSENYKERÉKPÁROK. 13.35: TV PLUSZ útifilm: BARBADOS. 13.40: Sportcsemegék. 14.10: Sztárvendég: dr. Flautner Lajos sebészprofesszor. 14.25: TV PLUSZ film: SZÉP ÉS OKOS (színes, szinkr. am. film).

A TV PLUSZ magazinműsor az ország 85 helyi és regionális kábelhálózatán látható, 770 000 lakásban, minden vasárnap azonos időben, 12.00—16.00 között. A műsor telefonszáma: 186-0598.

Nemzetek Háza

Mulatság a Kék tónál

A Nemzetek Háza, a Nemzetek Közötti Baráti Társaságok Szövetsége (1071 Budapest, Városligeti fasor 45. Telefon: 142-6950) jövő heti programja:

Az Ingólfur Arnarson Magyar—Izlandi Baráti Társaság július 22-én (kedden) délután 5 órakor kezdődő összejövetelén Szabó László Sándor dramaturg a mai izlandi filmművészetről ad rövid tájékoztatást, majd eredeti hangon, szinkrontolmácsolással Thráinn Bertelsson Magnús című, 1989-ben televíziós Európa-díjat nyert filmjét mutatják be videóvetítéssel.

A Magyar—Finn Társaság Kalevala Baráti Köre hagyományos Szent Iván-napi mulatságát (Juhannus) idén a Szigetszentmiklósi Magyar—Finn Baráti Kör rendezésében június 26-án (szombaton) délután 3 órától Szigetszentmiklóson a Kék tónál tartja. A tavaszi napéjegyenlőség ünnepét ez évben is szabadtéri játékokkal, vidám szórakoztató műsorral, közös énekléssel, esti tűzgyújtással teszik emlékezetessé.

Szállongó igék

az e heti sajtóból

EGYEDÜLLÉT ÉS TUDAT

Kevesen vagyunk a szláv tengerben.

Pálos Miklós,
a kereszténydemokrata párt alelnöke

ASSZIMILÁCIÓ

Tágyeme na városházu, telekadó zaplatyi.

Kardos G. György
író

FOHÁSZ

Ha netán kábítószer-csempészet miatt bezárnának engem is egy pakisztáni börtönbe, könyörgök, ne akarjanak segíteni rajtam! Én voltam a hülye.

Nagy Bandó András
humorista

AZ AZ ÁTKOS

Feleségem istenáldotta tehetségű operettprimadonna volt, aki a pártállamban nem válhatott szélesebb körben híressé.

Torgyán József,
a független kisgazdapárt elnöke

TORGYÁN DOKTOR LÁTOGATÁSA UTÁN

Vannak olyan pártok, amelyek zászlajukra tűzik a szibériai Petőfi igazságát.

Morvai Ferenc
működvelő Petőfi-kutató, nagyrédei nagyvállalkozó

NÉPNEMZETI SZALÁMI

Lezsák Sándor az MDF-et olyan szaláminak képzeli el, amely mindkét végétől szerencsésen megszabadul.

Magyar Nádori Péter
újságíró, a Magyar Narancs munkatársa

AGGÁLY

Ha azt hallom: keresztény nemzeti, akkor szabályosan elkezdek félni.

Ghiczy Tibor,
a Kereszténydemokrata Néppárt országos intézőbizottságának titkára

BÁTOR MŰSORVEZETŐ

Félelmem, az nincs. Ilyen paradicsomárak mellett ki merek állni a színpadra.

Antal Imre
tévés személyiség

VADKAPITALIZMUS

*Las*san ott tartunk, hogy a pacsirta is csak akkor dalol, ha üzletet lát benne.

Kepes András
szerkesztő-riporter

ÖNKRITIKA

Sajnos, mi is utólag szaporodtunk, mint a partizánok.

Pongrátz Gergely,
az ötvenhatos szövetség elnöke

Atomkégli

Aki egyszer már költözködött, az nehezen szánja rá magát másodszor. Költözködni — évek az ember életéből. Borzasztó tortúra. És lám, Borisz Jelcin most mégis belevág majd. Amint azt a VH is megírta, kisvártatva új lakásba költözik az orosz elnök, aki jelenleg a Belorusz pályaudvar közelében lakik, fejedelminek egyáltalán nem mondható körülmények között. Az sem kizárt, hogy hajnalonta betolakszik otthonába a pályaudvar zaja, ráadásul a szomszédok is hangosan rádióznak. Nemrég is, politikai riválisa, Ruszlan Hasz-bulatov parlamenti elnök adott interjút, s minden, de minden áthallatszott; a panel, mint tudjuk, rettenetesen hozza-viszi a hangot. Különösen a politikusokét.

De most ennek az áldatlan állapotnak vége. Jelcin elnök bútorait hamarosan fölpakolja, s új lakásba szállítja a moszkvai Belsped. Ez ötszobás, és egy speciális terv alapján épült ház hatodik emeletén várja magas rangú lakóját. A mennyezet tíz centi híján három méterre van a padlótól, két erkélyre lehet kiülni levegőzni. Az ablaküveg nem golyóálló. Kérdés persze, hogy mit szól ehhez a biztosító... Az építők már az utolsó simításokat végzik a házon, melyhez egy mélygarázs is tartozik, sőt egy különleges irányítóközpont is helyet kap az épületben — onnan indíthatók el Oroszország atomrakétái. (Feltehetőleg messzebbre, mint a Belorusz pályaudvar.)

Ízlés kérdése, magam nem szeretnék olyan házban lakni, ahonnan atomrakéták indíthatók, arról már nem is szólva, hogy azokat a borzalmas óriás szivarokat nekem kéne startra bírni. Nem lenne egy nyugodt percem. Ráadásul mostanság azonnal visszalőnek. S ha ehhez még hozzávesszük, hogy a lift is gyakran elromolhat... Hat emelet... Nem semmi...

(münz)

Vasárnapi LOTTÓ

Lottóbébi négymilliós hozománnyal
Bongóbúcsúztató

Három hete arra tippeltünk, hogy igéretes június elé nézünk: a tucatnyinál több számsorsoláson és akción se szeri, se száma nem lesz a telitalálatosoknak, a nagy nyereményeknek. Nos, úgy tűnik, ez a jóslatunk beválik. A június 4-i ötöslottó-számhúzáson megszületett a hónap első öttalálatosa. Értéke a 20 százalék nyereményadó levonása után megközelítette a 27 millió forintot!

Nagy várakozás előzte meg a telelottó keddi sorsolását. Ennek egyrészt az a magyarázata, hogy most a nyeretlen telelottószelvényekkel pályázaton vehetnek részt az érdeklődők. Másrészt éppen a századik különhúzáshoz értünk. „Reméljük, a pénteki telitalálatos után újabb öttalálatos születik" — írtuk egy hete. S íme, világra jött a szám szerint ötödik telelottóbébi! Az életerős kislány hozománya majdnem négymillió forintra rúg, egész pontosan 3 millió 945 ezer 53 forintot kap Fortunától.

Az előttünk álló héten is lesz aztán még esélyünk a gyors meggazdagodásra. Holnap, június 21-én tartják ugyanis a hatos lottó 70. számhúzását, melyre több mint 11 millió forint halmozódott föl, pénteken pedig az ötös lottó 26. heti számsorsolásán próbálhatunk szerencsét! Tovább fokozódik a bongóláz is. A június 26-i búcsúsorsolás tétje most is 10 millió forint, a gálaműsor előtt azonban még lesz egy gépkocsisorsolás is, mégpedig holnapután, kedden. A nyeretlen bongószelvényeket se dobjuk majd ki! Legalább tíz darabot kell összegyűjteni ahhoz, hogy benevezzünk a „Teletalálat" jelmondattal meghirdetett pályázat júliusi fordulójára. A feltételeket rovatunk már többször is ismertette. Aki netán elmulasztotta volna a tájékozódást, a totózókban kérhet fölvilágosítást.

A Bongóbúcsúztató különben nem csupán színpompás televíziós gálaműsor lesz, hanem a résztvevők számára pénznyeremény-sorsolás is. A „Nyári bongócsoda" akció keretében kisorsolt 60 résztvevő mindegyike nyer: *hárman egymillió, tizenketten félmillió, negyvenöten pedig egyenként 200-200 ezer forintot.*

A Szerencsejáték Rt. számviteli osztályán megtudtuk, hogy az 1989 júliusában kezdődött bongósorsolásokon nettó 631 millió 244 ezer 260 forint talált gazdára. Ezen kívül 140 darab gépkocsit és 5 mopedet is kisorsoltak 122 millió 196 ezer 333 forint értékben. 1993. május 31-ig 151 millió 333 ezer 574 bongósorsjegyet vásároltunk.

*

Még a bongónál maradva: a június 15-én megtartott tárgynyeremény-sorsoláson az 1 331 996 és a 2 654 107 számú szelvények tulajdonosai nyertek személygépkocsit. Gratulálunk!

*

Szerkesztőségünk címe megváltozott, ennek ellenére továbbra is sok levelet kapunk olvasóinktól. Legtöbben tippjavaslatokat küldenek be, illetve kérnek. Tanácsokat, észrevételeket is tartalmaznak azonban a levelek. Többen javasolták, hogy a Szerencsejáték Rt. újítsa föl a totómérkőzéseknél a „nulltalálatos" már-már feledésbe merült, de a fogadók körében egykor igen népszerű rendszerét. Ez megtörtént! Legközelebb rendhagyó módon rovatunkban is szót ejtünk majd a régi-új nyerési lehetőségről.

Köszönjük L. Ottó budapesti olvasónk észrevételét, aki első oldalas szalaghirdetésünkön szívesebben látná az új húszforintosunkat! P. József szolnoki, K. Gábor nyíregyházi és T. Ildikó siófoki lottózóknak elküldtük a kért esélynövelő variációkat. Reméljük, hogy már a következő játékhéten eredményesen alkalmazzák azokat.

(x)

Kortársaim II. (2004, olaj, vászon; 80x50 cm)

Előszó-összegzés

ai Sándor az egykori MAMŰ (Marosvásárhelyi Műhely, 1978–1984) szellemiségéből kinövő, s ezt a különös szellemiséget
arországon kibontakoztató és meggyökereztető, szigorúbban az úgynevezett „bartóki" elveket „ethoszként" kezelő, s ezt
kölcsi útmutatást képzőművészként személyre szabottan felfrissítő és követő, a ma egyesületi formában (újra) működő MA
ető) MŰ (-vek) Társaság (1991) igen izgalmas nézeteket valló művészegyéniségeinek talán az egyik legkarakterisztikusabb
iselője.

ai Sándor eddigi működése során, mert örökösen összegezni és felhalmozni kívánt (és kíván), megszabadulva a
sznált anyagok hagyományosan tiszta, egynemű alkalmazásának szabályai alól, folyamatában egy egészen sajátos ízű,
t eszközrendszert teremtett (és teremt ma is) magának. Így például legizgalmasabb egyedi grafikái akkor nyertek, nyerik
ejezettségüket, amikor a kavargó szén, kréta, tus, tempera, akvarell, pác egymást felerősítve, különös, barokkosan eleven
avilágú, szenvedélyes lelkiállapotot tükröző esztétikai minőséget hoztak és hoznak létre a különféle méretű és állagú
on, s gyakran a két métert is meghaladó, kigöngyölhető papírtekercseken (*A harcos bálványaival védekezik*; *Falatozó
a a határon*; *Vándorló fazekas*; *A Mumus és a Bárány*, 1989; *Diptichon*, 1991 stb.).

-tól datálható olajfestményein kialakított egy szuverén, úgynevezett „növekvő mellérendelés" típusú örvénylő
felhordó technikát. Ennek lényege, a vastagabb és vékonyabb, hosszabb és rövidebb, kígyózó, szaggatottan vonagló
ak gesztusértékű, gyakran egy jobbról-balra mozgó, szerves kompozicionális rendet, vagy függőleges-vízszintes, illetve
szerkezetet követő, ugyanakkor a formákat a „mélyből" a felszínre hajtó, az emblematikus értékűvé tett jeleket-jelképeket
ölelő, expresszív „felhalmozásában" rejlik (*Madártetem a Tündérkertben*, 1989).

ai „szürenon" festő, mondhatnánk Csáji Attila kifejezésével élve, mert a szürrealizmus és a nonfiguráció szemléletét és
ztárát keveri, egyesíti, azaz „megszűntetve megőrizve" használja és fejleszti képein. Ugyanakkor más, több is ennél:
ólumkereső és szimbólumteremtő. Olyan művész, aki elsősorban a természeti, mitikus, folklorisztikus és a kiemelt
körű, totemisztikus vagy táj jellegű tárgyakból, illetve a mágikus értékkel bíró jelekből (átszemélyesített jel-idézetekből),
int a sorskérdéssé tett mindennapi (politikai, egzisztenciális) helyzetekből eredezteti absztrakcióit és meríti témáit (*Igen
a madaraknak*, 1986; *Sujtások-Sújtások*, 1987; *Menedék*; *Komplementer párnák*; *Termésre várva*, 1988; *Pogány kereszt*;
is, 1989).

„Onirikus", a szó kissé visszafogottabb jelentéstartalmával élve, „álomlátó" dimenziókat feltáró, lélektani távlatokat nyitó művészete tehát szintetikus természetű, mert alkotásaiban ott bujkálnak a modern festészeti „tradíciók" egyéni útjainak érzéki, szemléleti tanulságai (Munch, Van Gogh, Csontváry, Sutherland, Ţuculescu) és a neoavantgárd-transzavantgárd törekvések folytonosan haladni akaró intellektuális elemei, keveredve az ösztönös művészet „ősaktív" önkiírási vágyával.

Krizbai olvasmányélményekből táplálkozó költői filozófiája szerint az emberi agy és kultúra, a teremtés és alkotás, sőt, a „Világszellem" és az „Isten" materializálódott metaforáját az ún. Szolárisz-mítoszokban, konkrétabban Stanisław Łem *Solaris* c. tudományos-fantasztikus regényében találhatjuk meg. Itt ugyanis a Solaris óriásbolygó, a „gondolkodó monstrum", ez a „pszichokinetikus anyag" úgy szerepel, mint egy „Nagy Agy", mint egy magas szervezettségű, „folyékony sejtburkolat", amely csillagászati arányú tevékenységre képes. Ez a „gondolkodó plazmaóceán" a „pszichikai élveboncolás" során képes bármit megjeleníteni; jobban ismeri az embert, mint az ember önmagát stb. stb. (*Solaris-installáció*, 1992).

Krizbai nem sokkal a *Pantenon csoport* (1990–1994 / Elekes-Krizbai-Nagy) felbomlása után ezt a költői metaforát a „trepanáció", azaz a „koponyalékelés" ugyancsak költői elméletével egészítette ki. Véleménye szerint időnként szükségessé válik, hogy rést üssünk a megkövesedő emberi kultúra lényeget eltakaró, idézetekben élő és gondolkodó, „műtárgy-felhalmozó" szövetén keresztül az alkotói önazonosság és eredetiség visszanyerése érdekében (*Hangrelief*, 1998). A hangköltészetet és a hangformálást (Sound Design), a tárgy- és térképzést, a festészetet és az animációt (*Ajánlás a „Lakomához"*; *Öt gén*, 1997; *Alvó pásztorként*; *Kaland a kertben*, 1999; *Édenkert-szatellit*, 2001) egyesíteni kívánó „összművészeti" műveiben, mintha valamiféle valóságfelettiségre utaló mágiát művelne az anyagi dolgok átlelkesíthetősége, átszellemiesíthetősége érdekében.

Krizbai következetességének igen jó példája volt a Vajda Pincében látható *Alvó pásztorok III.* (2000) című, domborított vásznakra vegyes technikával készített festmény-ciklusa is, amelynek első megfogalmazását és eredetét a Fiatal Művészek Klubjában, egy 1988-ban megrendezett kiállításának hasonló című képében találhatjuk meg. Ezt tekinthetjük tehát az „Alvó pásztorok" téma első megnyilatkozásának, míg a közbülső állomás manifesztációjára, amelynek kísérője egy hasonló című animációs film volt, 1999-ben került sor a MAMŰ Pincében.

Az „Alvó pásztorok" ciklus az „ébrenlét", az „éberség" és a „felelősség" kérdését feszegette a képzőművészet senki máséval össze nem téveszthető – most már nyugodtan mondhatjuk – „krizbaias" eszközeivel és módján. Amikor a kiállítás megrendezése előtt e téma és probléma lényege iránt érdeklődtem nála, ezt a választ kaptam tőle:

„Ez a mű nem egy bizonyos „pásztori helyzet" optikai reprodukciója, hanem szándéka szerint sokkal inkább az eszményi pászotkodás megtestesítése. ... A Vajda Pincében kiállított olajfestményeim számítógépes nyelven mondva „két D-és" művek. ... A célom viszont az volt ezekkel a festményekkel, hogy egy olyasféle áporodott szegénységet és különc európaiságot (vagy Európa gazdagabbik felétől való függetlenséget), illetve ázsiai bizonytalanságot fogalmazzak meg, amely a magyarság legmélyebb tudatalatti rétegeiben még ma is megtalálható. ... Tehát képeim alakjai nem szabadon szárnyaló figurák, hanem inkább olyanok, akik különféle kényszerű külső és belső okok miatt elvesztették emberi méltóságukat, s az enyészet, az álom és az elszenderedés állapotába kerültek." (Novotny Tihamér: Eszményi pásztorkodás. In: Balkon, 2000/9. 27. p.)

Krizbai Sándor tehát moralizáló alkotó, olyan művész, aki korunk lényegi kérdéseivel foglalkozik. Például az önazonosság és az eltévelyedés, az egyéni és a közösségi helytállás, a nemzeti és az egyetemes kultúra, a hit (hiteltelenség) és a hitvallás, az anyagi és a szellemi világ problémáit járja körül műveiben a maga multimédiális nyelvén és eszközeivel.

Krizbai ezen a békéscsabai kiállításán egy tisztán festői, olaj-vászon anyagot állít ki. Egy olyan anyagot, amely módszerét és segédeszközeit tekintve a számítógéppel történő párbeszéd során alakult olyanná, amilyenné, és nyerte el végleges formáját a bemutatóra. Témáit tekintve a következő csoportokba oszthatók a képek: **1.** A *Kortársaim* c. személyes és önkényes fogalmazású portrésorozat „élménydarabjaiban" egy régi ciklusát eleveníti fel a művészbarátok (élők és elhunytak) tiszteletére. **2–3.** *A B. J. [Barcsay Jenő] központ* c. festménye és *A kapu előtt* c. kétrészes vászna Szentendre egyik mértéktartó, mégis konokul következetes alkotó-géniuszát, illetve a város sikátoraiban fel-felbukkanó különös emberi és szellemi lények auráit idézik fel, ugyancsak szubjektív, álomszerű tálalásban. **4.** A *Tudáscsomagok* c. hat egyre kisebbedő darabból álló mű-együttesének formai kulcsa – ez a „Kárpát-zárványra", „Kárpát-csontra", „Kárpát-karajra" emlékeztető esszenciális szelleméigalak, ez az életre kelni, nemződni, osztódni, szaporodni képes zárt „lélek-forma" – az ún. „Solaris" és az „Öt gén (Hommage à Hamvas Béla)" című témáit eleveníti fel újra, előburjánzó, varázslatos alakváltozataival, „fia-génjeivel". **5.** Az ún. *Szent Kristóf (Christofor)* c. téma elkészülte pedig e bevezető megírásakor még kérdéses volt, – ám lehet, hogy a kiállítás megnyitóján már ezekkel a művekkel is találkozni fog a tisztelt tárlatlátogató.

Novotny Tihamér

Krizbai Sándor

legújabb festményei

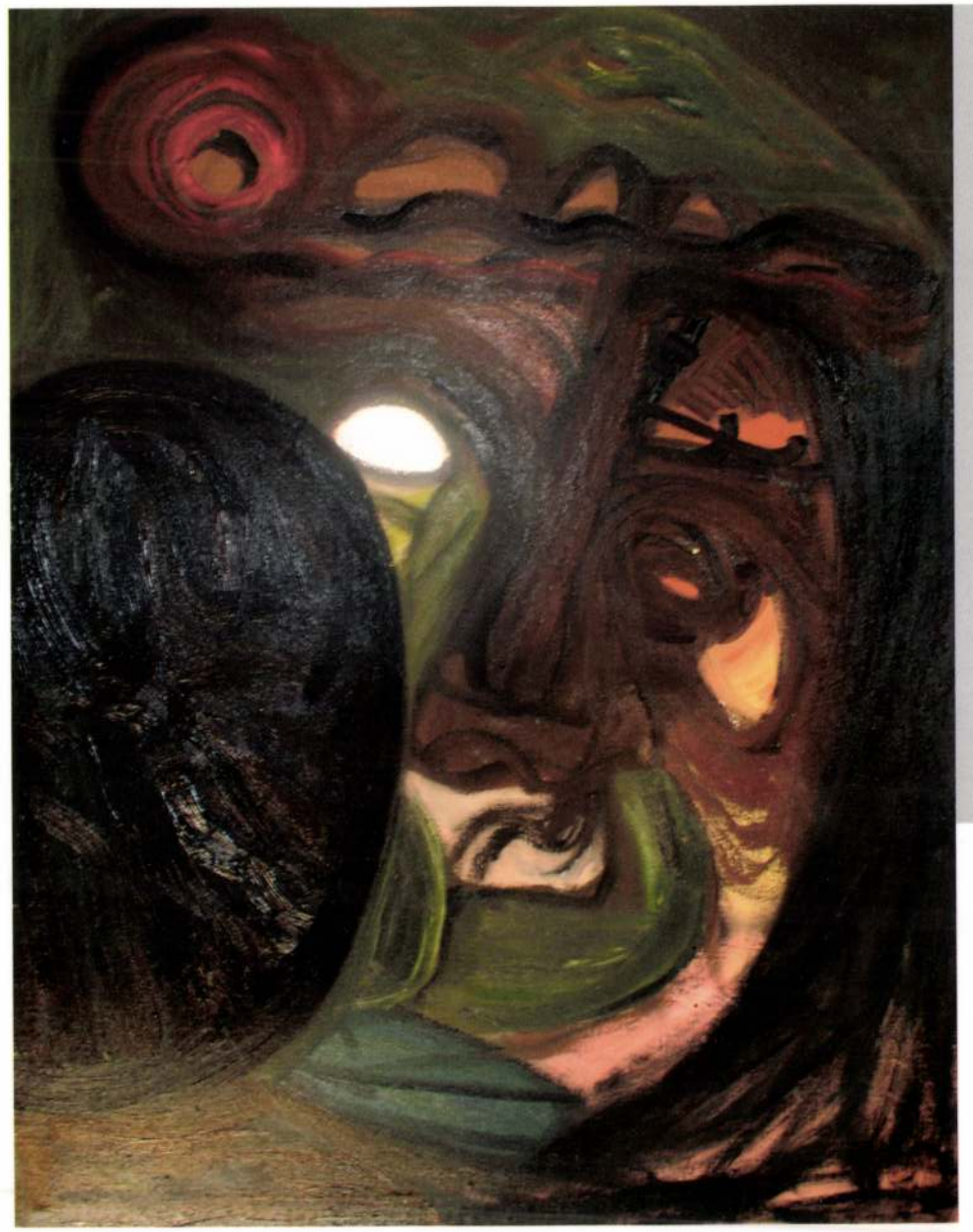

Kortársaim III. (2004, olaj, vászon; 80x50 cm)

A Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt a
Munkácsy Mihály Múzeumba a

KRIZBAI SÁNDOR LEGÚJABB FESTMÉNYEI

című kiállítás megnyitójára
2004. június 4-én (pénteken), 16 órára.

A rendezvény házigazdája:

DR. SZATMÁRI IMRE
megyei múzeumigazgató

A tárlatot megnyitja:

NOVOTNY TIHAMÉR
művészeti író

Kurátor:
GYARMATI GABRIELLA

Támogatók, médiapartnerek:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Nemzeti Kulturális Alapprogram

CITROËN
A múzeum arany fokozatú fő támogatója a Citroën Inter-Flott Center Kft.

Rádió 1

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP
Békés Megyei Hírlap

Az előlapon: B. J. központ (2004, olaj, domborított vászon; 150x150 cm)

Megtekinthető 2004. június 27-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

5600 Békéscsaba, Széchenyi utca 9.
Telefon/fax: 66/323377

Munkácsy Mihály Múzeum

www.munkacsy.hu
E-mail: mmm@bmmi.hu

Felelős kiadó: dr. Szatmári Imre megyei múzeumigazgató

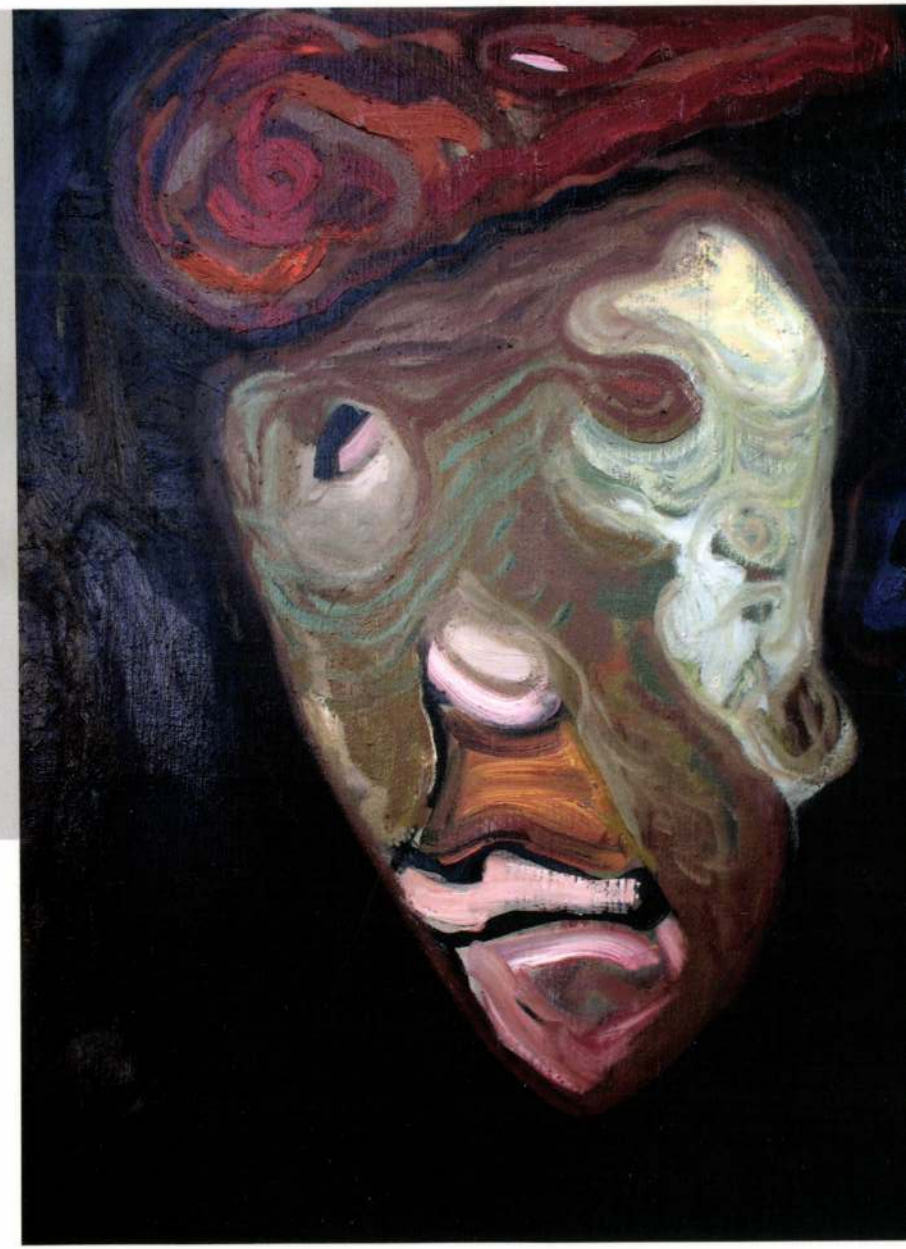

Kortársaim I. (2004, olaj, vászon; 80x50 cm)

Krizka György, építész (BME).
Ferencvárosi Torna Club uszodája, Bpest, Építészek: Kapsza Miklós és Krizka György (BME).

1. Keresztmetszet (repr.)
2. Alaprajz (repr.)
5. Az uszoda belső tere. (repr.)

2. Alapraiz

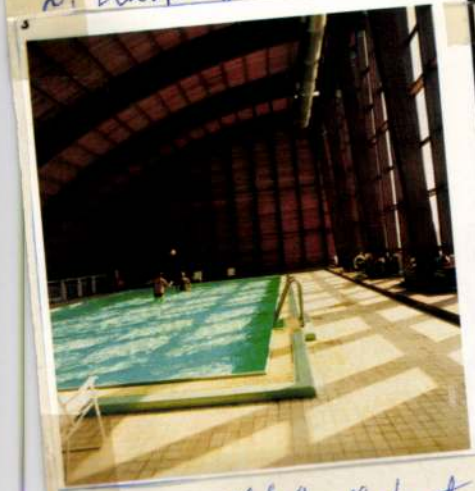

3—5. Az uszoda belső tere. Fotó: Szathmáry Zoltán (3,5), Kapsza Miklós (4)

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 30-old.

csak elképzelni vol
ötleteiket, hanem a
tudják építeni.

Nem volt kétsé
fog, de hogy ennyi
derült ki. Mind a h
és szeretettel fogo
nek adottságai elt
szerencsére a terve
területen összefogo
mény telepítésére
óvodakertet nyújtó
kítást, nagyobb mé
előirányzó terv pár

A három építmér
ben is, de megépül
bizonyítja, hogy a l
kielégíti: az óvodá
fantáziáját megraga
birtokbavételekor

Krizka György, Építész (BME).

Ferencvárosi Torna Club uszodája, Bp. Építészek: Kapoza Miklós és Krizka György (BME).

FTC uszoda, Budapest. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1986. 1., hátsó borítón.

M.D.K.

Krizka György épitész

A Véradó alközpont tervpályázaton dijazva,

II. dij

Társtervező: Molnár Zoltán

Magyar épitőművészet 1963/6. 7.l.

Krizka György, építész MDh

Tervét megvásárolták

—: Kihirdették az új Nemzeti Szinház elhelyezésére kiírt tervpályázat eredményét 8.

Dn. 1964. aug. 28.

NÉPSZABADSÁG

Krizka György, építész MDK

18000 ft-tal jutalmazták Mentes Endrével és Menyhárt Józseffel közösen készített tervét.

—: Milyenek lesznek az új főiskolai kollégiumok? 2.l.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. máj. 18.

Krizka György építész

Tervezőnapokjának terve díjat nyert az alábbi pályázatot. (szepró)

Kovács Tercsi: A tabáni Rác gyógyfürdő tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

MDK

Kriszt György [építész]

II. díjat nyert.

–: Elbírálták Esztergom városközpontjának tervpályázatát 9.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 14.

Krizka György

Kanás Károllyal közösen készített terve

A "Látókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázatán" /1967/ megvételben részesült.

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 2. l.

Krizka György

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán megvételben ré szesült 4.sz. pályamü egyik építén tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőmüvészet, 1969.2.sz. 3.1.

Krizka György

ez alábbi pályázaton 17.ooo forintos megvételben ré-x
szesült 25. sz. pályamü egyik szerzője.

Román András: Lébény községközpont tervpályázata,
197o. - Magyar Épitőmüvészet, 197o. 6.sz. 2-6.l.

Krizka György építész

Tervezőcsoportjának terve I. díjat kapott az alábbi pályázaton (rajz, szepró)

Ulrich Ferenc: Bölcsődék Orsz. módszertani Munkaterének terpályázata 1969

hagyok Építőművészet 1970/2 18 old.

Krizka György -

Kasnás károly terve

megvételben (egyenenténi 8.000 Ft.) részesült.

Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata 1967.

Magyar Építőmüvészet 1968.5.sz. 2.1.

M.D.K

KRIZKA György építész

Weichinger K. munkatársa a tervezésben (Repr)

Komondy Zoltán: A sztalinvárosi fürdőtelep
Magyar Építőművészet 1940. 4. sz. 45-55. l.

M.D.K

KRIZKA György épileti

Részvétel a pályázatón

Reinimer János munkatársa-
pért

Borosnyai Pál: A testi Vigadó terapályázata

Magyar Építőművészet 1958 (VII) 1-3. sz. 100. l.

Korizka István

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán megvételben részesült 4.sz. pályami egyik épületgépész-tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1977 OKT. 9
SOMOGYI NÉPLAP
Krizmanics Agnes
1021

Vízparti fák

Krizmanics Ágnes grafikája

ós farkas

ak — az állatmesék főhőseiek — megismeréséhez csak az vodai környezetismeret-órák egíthetik hozzá az apróságat, hiszen hétvégén elenyésző n kevesen kirándulnak a ternészetbe. A »pótlék« a tévében ított autó, rakéta, űrhajó alalmazása az állatkák közlekedési eszközeként, azaz a termézet »technicizálása« — annak égismerése helyett.

Am akad másféle »mesepótk« is. Jóval veszélyesebb az llatvilág gépesítésénél, motozálásánál, s veszélyesebb az nalomnál is.

— Gyerekek, ki ismeri Coumbo hadnagyot?

— Én is, én is, én is! — (Hóehérke korántsem ilyen népzerű.)

— Mit szokott csinálni ez a ácsi?

Csönd a válasz, mégsem légezhetek föl, mégsem hihem, hogy a kicsinyek — múgy felnőttesen — füllentetek, hogy tájékozatlanságukat alástolják. Az óvónő felel hevettük.

Legalább ötven százalékuk endszeresen nézi a Columbo pizódjait, s a legszomorúbb, ogy itt az óvódában — el is átsszák. Amikor szülői értezleten a krimik káros hatááról beszéltünk, egy édesapa zt vágta a szemembe; ha nem volt pénzem tévét vásáolni, milyen jogon tiltja meg n. hogy a fiam azt nézzen eg rajta, ami neki tetszik? em állítom, hogy ez az eset ltalánosítható. Jellemző azonan, hogy sok szülő — talán

HŰSÉG CS

Mi olte meg Iv

Pénteken este a Csiky Gergely Színházban bemutatták *Anton Pavlovics Csehov* drámaírói életművének első jelentős színművét, az Ivanovot. A mű ma reneszánszát éli. A színpad alkotóművészei Európa-szerte vállalkoznak az előadásra, s jellemző ennek a kezdetben sokak által korai zsengének — későbbi nagy művek előfutárának — tartott darabra, hogy a rendezők és a színészek korunk kérdéseire is megpróbálnak válaszolni a művel. Emiatt a megközelítések nagy változatosságot mutatnak. Két jellemző példát idézünk ennek érzékeltetésére. A neves csehszlovák rendező, *Otomar Krejca* 1969-ben az *általános emberit* hangsúlyozta: elidegenedett Ivanovja egy pisztolylövéssel »felszabadítja« magát. A tavalyi évadban *Zaharov* és *Stejn* szovjet rendezők vitték színpadra a művet: Ivanov ebben *nem volt cselekvő ember*, fiatalabb éveiben sem. Hálálának jelenete szinte »színház a színházban«, s provokálta a nézőt.

A kaposvári Ivanov előadás egyetlen kikacsintás, vagy antagonizmus nélkül, tisztán adja a nézőnek Csehovot. Céltudatos alázat a mű iránt. Ez a legnagyobb értéke. Úgy beszél hozzánk, hogy nem lép ki a mű meghatározta időből. Rokonságot egyébként inkább a Krejca-féle színházzal tart. (Tömegmozgatás, általánosító szándék.)

Tóth Éva és Rajhona Ádám.

előadás Ivanovja nem az ir
dividumot minden fölébe h

Hrisán festő

Pásztortár, 1924. X. évf. T. fele
76-79. l.

Törisi Géza: Kulturalis szentle

M.D.K.

Krizka György épitész

Dijazva a pályázaton / 10ooo Ft /

Társte vező: Müller Ferenc- Erdősi István

Három dijat nyert egy épitészkollektiva a debreceni pályázaton

Magyar Nemzet 1966. nov. 9. 7.1.

Kriska [illegible]

építőmův. - adjunktus,
részt vett a pesti Vigadó
pályázaton.
A megvett terv elkészítőjének
Rimmel Jánosnak munkatársa
volt. (590)

Monta János, Vigadó - Kontesthás épi-
tése 1958/59 [Kny: Építőipari és 59.
Közlekedési Műszaki Egyetem tud. 46.
Közleméki)

M.D.K.

Krizka György épitész

Tervét megvásárolták 15ooo Ft

Társtervező: Billinger László , Müller Ferenc

Sikeresen zárult a korszerü felvonulási épület-tervpályázat

Magyar Nemzet 1966. julius 3. 5.1.

M.D.K.

Magyar Nemzet 1966. július 3. 5.l.

M.É.K.

Krizka György épitész

A Nemzeti Szinház elhelyezésére és közvetlen· környékének elrendezésére kiirt pályázaton dijazva.

10ooo Ft-os dijazás

Társtervező: Weichinger Károly és Kálnoki Kiss S.

Magyar Építőművészet 1964 /6. 4-8.l.

Kriska György építész

Krizka György építész M.D.K.

Részt vett a pályázaton / rangsorolás nélkül dijazva/

Társtervezö: Komondy Zoltán, Weichinger Károly

repr.

Szanyi József: Budai Vármegyed lakóépület tervpályázata

Magyar Építömüvészet 1964/1. 2-12.l.

Krizka György épitész M.D.K.

Részt vett a pályázaton / rangsorolás nél-
kül dijazva/

Társtervező: Komondy Zoltán, Weichinger
Károly

repr.

Szanyi József: Budai Várnegyed lakóépület
tervpályázata

Magyar Épitőművészet 1964/1. 2-12.1.

MDK

Krizka György, ép.

I.díjjal kitüntetett pályaterv:

Budapesti Építőipari Egyetem . Munkatársa i:

Weichinger Károly, dr. Rados Jenö,
Rimner János, Bonta János,
Komondi Zoltán, Polónyi Károly,
Jurcsik Károly, Kapsza Miklós.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr.Kat. 23.1.

M. D. K

KRIZKA György építész

Részvétel a pályázaton (18.000 Ft.)

Társtervező:

Mentes Endre

Menyhárt József

5 000 forint 69 pálymüre

Erdményesen zárult a főiskolai kollégiumi tervpályázat

Magyar Nemzet 1962. május 30. 3.1.

M.D.K.

KRIZKA György épitész

Járási tanácsház terve, amely tipustervként sorozatépitésre alkalmas.

Ø kiemelt 15 000 forintos megvétel/

Tájékozódó: Kovendy Z.
Kertes Gy.

Döntés két érdekes épitészeti tervpályázat felett
Magyar Nemzet 1962. január 4. 3.l.

Krizka Györgyépitész M.D.K.

Pályatervét 10 000 Ft-ért megvásárolták

Társtervező: Kálniki Kiss Sándro

Kihirdették az uj Nemzeti Szinház elhelyezésére kiir tervpályázat eredményét

Magyar Nemzet 1964. augusztus 28. 3.l.

R.S.V.P.

Krizka György, építész

III. díjas terve

A terv sajt: Repr.

Sallai István: Szegedi könyvtár és levéltár
tervpályázat 1971.

581. 584.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971. okt.

XXI
10.

Krizka György, építén

L.: Pomsár János

Bezerédy J.: Sikeres volt.... 476-477.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971. augusztus XXI/8.

Krizka György

az alábbi pályázaton III díjat nyert 1. számú terv egyik szerzője.

Borvendég Béla: Szegedi Könyvtár és Levéltár tervpályázata, 1971. - Magy.Ép.Műv.1972.5.sz.12-16.l.

Krizsán, festő

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. II r.

608. l.

Kulturkrónika

Kriván, festőművész

Pásztortűz, 1921. II. k.
473. l.
Krónika.

Krizsán András,

Óvodai játékházak Egressy út 182.

1-4- és 16. ábrák. Tervezték: Béres László, Bolla Ákos, Horváth Róbert.

Építették: A tervezők és Krizsán András. /repr./

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 28-29-old.

KRIZSÁN Béla

91 6.17

Új Művészet

U1 MUVES2G1

Krizmanics Ágnes, pedagógus, grafikus

a grafika különféle ágainak az, idei művésztelep résztvevői között különösen sok és tehetséges képviselője volt.

Krizmanics Ágnes gazdag fantáziájú tusrajzai is megérdemelnének egy külön kiállítást.

(fényi): Művésztelep Debrecenben, Kőszegen és Gyulán.
Pedagógusok Lapja, 1983. aug. 25.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 337-748, 340-726

Krizmanics Ágnes, grafikus, pedagógus

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 DEC 20

1021

Krizmanics Ágnes:
Gyulai ház

szülőhelyén, Engiben, a Glarus k
kanton kis városkájában szokás. c

Figyelmemet a közös fenyődí- o
szítésnek szentelve, fontosságom a
tudatában száguldoztam a ház- l
ban. Minden családnak, akár a s
pincébe költöztek már, akár b
megkockáztatták, hogy lehúzott z
rdőnyök mögött ugyan, de mégis
csak a lakásban ünnepelnek, ju- g
tott egy fenyőgally. Ezt osztogat- v
tam szét. Ahol gyerek is lakott, p

BUDAPEST, IX., [illegible]
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Krizmanics Ágnes
Gyalu 241 m.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 SEP 20.

1021

Krizmanics Ágnes: Vihar után

gye iskolaügye. Igaz, volt is mit behozni. *A városokban a lakótelepi iskolák sora épült.* Egy-egy ötéves terv időszakában annyi, mint a megelőző száz esztendőben. *A falvakban legalább másfél tucatnyi olyan iskolacentrum létesült a felső tagozatosok számára, amely a városokéval egyenrangú.* Korszerűek és a lehetősé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Krizmanics Ágnes

1981 FEB 7

grafikus, pedagógus

Tor

Krizmanics Ágnes rajza

gyorsasága, koordináltsága, a munkafolyamat konkrét feltételeihez való alkalmazkodása, biztossága, ügyessége, többé-kevésbé nagy jelentőségű a munkatevékenység hatásossága szempontjából; mégpedig nemcsak az erőráfordítás maximális takarékosságának szempontjából, vagyis abból a szempontból, hogy a minimális erőráfordítás mellett a maximális hatást érjük el, hanem az elgondolás, a terv legtökéletesebb, legpontosabb megvalósításának szempontjából is."

A most idézett sorokból kiolvasható az is, hogy nemcsak a mozgás koordináltsága a fontos, hanem a *mozgásnak és a gondolkodásnak a koordináltságára* is ügyelnünk kell, hiszen az emberi mozgások az értelmes cselekvésekben kapnak jelentős szerepet.

Lénárd Ferenc

Krizman Tomislav, horvát festő", Károlyvárosban született 1883-ban. Kezdő tanulmányait Csikosnál végezte zágrábban, azután a bécsi műipariskolán Myrbach és Unger tanároknál tanulta a festést és rézkarcot. A ~~[illegible]~~ boszniai kormány részére több rézkarcot készitett. Ezeket 1906, 1907 és 1908 ban külön albumban ~~adta~~ ki. Párisban él.

Strosmayer koledar za god 1909, 197 oldal.

Krizmanics Gyula, a Cipőjavító Ktsz. dolgozója.

Megnyílt a szombathelyi MÁV Járműjavító üzem képzőművészeti szakkörének kiállítása, melyen szerepelnek képei.

Zentai Pál: Képzőművészeti kiállítás a Járműjavítóban.

Vas Népe, 1974. júl. 14.

MDK.

Krizs Géza

Kiállitási hiradás

Vasas 1965 ápr. lap -

KRIZSÁK GYÖRGY, szürszabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64.mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ I,2./.V. szürszabó. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Krizsán

Nagybányd Kispiacán működött a Berger-cukrászda melynek állandó művészvendégei voltak és ott is rajzoltak Krizsán, Pirk és más művészek.

Bogdán Kálmán: Az én Nagybányám.

A Hét, 1975. szept. 19.

MDK

Krizsán

Ernyei Gáspár: Erdélyi művészek. Vásárhelyi Z. Emil könyve. Erdélyi Helikon 1938. 3. sz. 211.l.

Krizsán Bertalan

festő

Lesről (Beszterce-Naszód m.)

1856-ban iratkozott be.

Krizsán Bertalan, festő, Lesről (Beszterce-Naszód m.), 1856—57 a festészeti előkészítő szakosztály hallgatója volt.

Lásd

Fleischer Béla 62. l.

Uj-Palánka.

A középtért a vár térr
két hajóhid köti le figyelmün
medrében az iránytüt jelezték

VIPA-
LANKA.

balra: VIPALANKA, een sterkte
tegen over het Casteel
va, door de Kyserlyke T
jobbra: VIPALANCIA, propugnac
regione Arcis Ramiae in
vam ab Caesarianis expu
legalól középütt: Pet. Schenk
az Explication de Vipalanka-r
befejezése: D. Isle du cc

Rm., mér. a vk. 13.4: 19

KRIZSÁN Antal épitész

1993. június 14.
HÉTFŐ
XLIX. évfolyam, 136. szám
ÁRA: 13,80 Ft

NAPLÓ

KÖZÉP-DUNÁNTÚLI NAPILAP

Magyar–amerikai tárgyalások

Az amerikai-magyar jogsegélyegyezmény és a bűnügyi kiadatási egyezmény előkészítésének októberi befejezéséről, valamint a két dokumentum várható aláírásáról tárgyalt Washingtonban *Balsai István*.

Az igazságügy-miniszter vasárnap, Budapestre érkezését követően elmondta: a Republikánus Párt egy alapítványának meghívására látogatott Massachusetts államba. Találkozott a tagállam vezetőivel és más közéleti személyiségekkel. Esélyeket lát arra –közölte a miniszter –,hogy a gazdasági érdekek és a Magyarországra irányuló amerikai figyelem megerősödése miatt Massachusetts állam képviseletet nyisson Budapesten.

Balsai Istvánt Washingtonban fogadta hivatalában *Janet Reno*, az Egyesült Államok igazságügy-minisztere. A megbeszélésekkel kapcsolatban hangsúlyozta: nagy jelentőségű két egyezmény előkészítéséről tárgyaltak. Megjegyezte: az Egyesült Államoknak jelenleg csak tíz országgal van kétoldalú nemzetközi jogi együttműködési megállapodása. A miniszter asszonnyal megegyeztek abban, hogy a pontosításokat követően a dokumentumokat legkorábban ősszel, legkésőbb pedig tavasszal, de mindenesetre a magyarországi választások előtt aláírják. (MTI)

Már harang szól Pulán

Kápolnát szenteltek a temetőben

– Igazán örülünk, hogy megértük ezt a napot, amikor egy csodálatosan szép, tájba, környezetbe illő kápolnát adhatunk át testvéreink végső búcsúztatásának céljaira. Ez az épület akár nagyobb települések között is megállná helyét szépségével. Bizonyítéka egyben mindez annak is, hogy a kisközségek önállóan tervezhetik meg ma már lakóhelyük küllemét – kezdte ünnepi beszédét tegnap délután *Reményi Antal* pulai polgármester a falu temetőkertjében összegyülekezett helybéliek előtt.

A temetőkápolna helyén, mint elmondta, egy szocreál stílusú, csúf ravatalozó állt eddig, amit most *Krizsán András* nagyszerű építészeti tervei alapján átépítettek, kibővítettek, újjá varázsoltak. *Gombos Miklós* harangöntő mester segítségével a kápolna tornyában eztán megkonduló hívogató szó méltó üzenet lesz a nagy útra indulóknak az örök élet jelképes kapujában.

Az ünnepélyes szertartáson *Gyűrű Géza* apát-kanonok megáldotta a harangot, az újonnan készült oltárt, a kápolnafalakat kívül és belül.

Majd úrnapi szentmiséjének homíliájában figyelmeztetett: aki halottait nem becsüli, szeretteit sírját nem gondozza, hogy szerethetné az az élő embert? Mindszentyt idézte, aki látogatásait az egyházmegyében mindig a temetőkben kezdte, mondván, arról ismerni meg a jó keresztényeket, hogy eltávozottaik nyughelyét rendben tartják.

A pulai emberek e kápolna megteremtésével is tanúságot tettek arról, hogy hívő, jó keresztények. A szertartás végén az építész ismertette a kápolna szerkezeti és berendezési elemeinek szimbolikus jelentését.

– TÉ –
Fotó: Korbély

MA

Nyárádi falumúzeum

Sajnos mára eltűnnek a magyar hagyományok, a nép művészetének emlékei. De nem pusztulhat el a magyar nép, a falu erkölcsi ereje.
2. oldal

Bővülő zirci kiállítás

Érdekesség, hogy az új eljárásnak köszönhetően nem gipszmásolatokkal, hanem eredeti példányokkal mutatják be a hegység gombáit.
5. oldal

Megyei jogú városok kontra kormány

A kormány közalkalmazotti törvényről szóló előterjesztése –a szövetség szerint –gazdaságilag átgondolatlan és megalapozatlan volt.
5. oldal

Korrupciós távlatok?

Remélem, az ország nem az olasz utat fogja választani, ahol a korrupció mozgatja a gazdaságot.
6. oldal

Légoltalom és polgári védelem

Az országban végbement társadalmi változások a polgári védelmet is új helyzet elé állították. A Magyar Köztársaság védelmi koncepciójának megfelelően változott a feladat és az irányítási rendszer.
6. oldal

Hétköznapi stációk

Lehet-e felszabadultan hurrázni a tizenhárom éves idegőrlő, egészséget roppantó adok-kapokon? S vajon ki kárpótolja majd a családot?
6. oldal

Éhe a szónak

Az emberrel együtt születik ugyan a nyelv megtanulásának képessége, de egy konkrét nyelv ismerete már nem.
7. oldal

Átadták a füredi borverseny díjait

Tarolt az olaszrizling

Szántó István lett a legeredményesebb aranyérmes magángazda

Vasárnap a balatonfüredi Annabella Szálló különtermében tartották a városi borverseny eredményhirdetését. A június 5-én második alkalommal megrendezett versenyre csaknem 50 termelő 76 bormintát küldött be.

Az eredményhirdetésen *Csizmazia Szilveszter*, az önkormányzat mezőgazdasági szakbizottságának vezetője elmondta: a versenyt tavaly azzal a hagyományteremtő szándékkal hozták létre, hogy a környék szőlősgazdáinak és bortermelő üzemeinek értékesítési gondjain segítsenek. Megemlítette az idén augusztusban a Tagore sétányon rendezendő borhetet is, melyre június 15-ig még elfogadnak jelentkezést. Emellett szólt a tervezendő szőlő-bor múzeumról és a hegyközség újbóli, remélt megalakításáról.

A bírálat 20 pontos rendszer szerint zajlott. A legtöbb pontot –19,35-öt –a Balatoni Rt. 1974-es évjáratú rizlingszilváni bora érte el. A kiosztott tíz aranyérem között a második-harmadik helyezett olaszrizling aszúval és borával *Szántó István* lett, akit Az év szőlősgazdája vándordíjjal tüntette ki. Ezüstérmet 54, míg bronzot 12 nedű kapott.

A versenyben egyébként tarolt az olaszrizling, a díjak zömét ez a borfajta kapta. Az oklevéleket és *Punk Gudrun* keramikus munkáit *Simon Károly* polgármester adta át. Több vállalat, többek között a városi önkormányzat, a Balatoni Rt., a Pelsovin Bt. a HungarHotels füredi egysége, az Annabella Szálloda és a Provio Rt. különdíjat ajánlott fel.

– kgy –
Fotó: Korbély

Felértékelődött a karbantartás

Konferencia Veszprémben

Az utóbbi időben meglehetősen háttérbe szorult a gazdasági kibontakozást célzó elgondolások, viták között a termelés folyamata és az ezzel kapcsolatos vezetési-szervezési problémakör. Ezért is figyelemre méltó az a nemzetközi tudományos tanácskozás, amely ma kezdődik a Veszprémi Egyetem vállalati vezetés és gazdaságtan tanszéke szervezésében.

A karbantartási tevékenységnek a recessziós gazdasági körülmények között az ad különleges hangsúlyt –mondotta a Napló kérdésére *Gaál Zoltán* mérnökkari dékán –, hogy a meglévő berendezések szerepe megnő. Ez pedig felértékeli a működtetést biztosító tevékenységet, így a karbantartást is.

A karbantartás az idő és pénz szorításában címmel rendezett háromnapos konferencia fontosságát mutatja, hogy amilyen mértékben nő a munka technikai felszereltsége, oly mértékben szigorodnak a biztonságtechnikai előírások is.

Emellett a gyártórendszerek automatizáltságának fokozódásával lényegesen megváltozott a karbantartás szerepe; egyszerű segédtevékenységből termelésbiztosító folyamattá vált.

– tóth –

Tornádó Szegeden

Az országban eddig még soha nem mért erősségű, óránkénti 160 kilométeres szél tombolt szombaton Szegeden. A negyedóráig tartó ítéletidőben megszűnt az áramszolgáltatás, elnémultak a telefonok. (MTI)

VÖRÖSKŐ

— Előleg nélküli hitelakció
— Ujba a használtat beszámítjuk

Balatonfüred, Kossuth út 16. Tel.: 60/395-008
Ajka, „Sétáló utca", Tel.: 88/312-851

Braun Silkepil + ajándék		Hajdu villanybojler 80 l	13 690 Ft	Zanussi ZC 500 G gáztűzhely	21 900 Ft
1000 W-os hajszárító	6590 Ft	Hajdu villanybojler 120 l	16 990 Ft	ELIN fagyigép 6 dl-es	3990 Ft
18 sebességes MTB kerékpár		Lehel 230 l-es mélyhűtőszekrény	36 800 Ft	Automata mosógépek	20 900 Ft-tól
+ ajándék 1000 W-os hajszárító	18 900 Ft	Lehel Zanussi 200 l-es hűtő	21 980 Ft	Gőzölős vasalók	2390 Ft-tól
Ventilátor 40 cm-es lapáttal	4990 Ft	Mora 4 lapos gáztűzhely	21 900 Ft	Kenyérpirítók	3490 Ft-tól

(42756/1H)

MTI-PANORÁMA

■ **Baku** – Azerbajdzsánban a belpolitikai válság fejleményeként vasárnap lemondott *Isza Gambarov* parlamenti elnök. A törvényhozás rendkívüli ülést tart, amelyen esetleg *Gejdar Alijev* volt kommunista pártvezetőnek ajánlják fel a tisztséget.

■ **Teherán** – Az előrejelzéseknek megfelelően, *Ali Akbar Hasemi Rafszandzsani* jelenlegi államfő győzött az iráni elnökválasztáson, de fölénye jóval kisebb volt, mint legutóbb. Megfigyelők szerint ez a gazdasági helyzettel való elégedetlenségre, az alacsony részvételi arány pedig arra utal, hogy Iránban csökken a Khomeini ajatollah által kialakított szélsőséges vallásos rendszer vonzereje. A hivatalos eredmények szerint a részvételi arány 57,6 százalékos volt. A szavazatokból Rafszandzsani 63,2 százalékot kapott.

■ **Kijev** – Az ukrán vezetés sürgős rendeleteket adott ki a hét végén, hogy megkísérelje csillapítani a már-már országossá duzzadt bányászsztrájk következményeit, illetve leszerelje a tiltakozó nehézipari munkásokat. A bányák és több jelentősebb nagyüzem azonban a hét végén is állt és a sztrájkolók kitartanak amellett, hogy hétfőn tüntetéseken adjanak hangot politikai és gazdasági követeléseiknek. Az államfő külön utasította a nemzeti bankot, hogy adjon rövid lejáratú technikai hitelt a bányavállalatoknak.

■ **Moszkva** – Az elmúlt három év legfontosabb eredménye, hogy a reformok a hosszas viták keretei közül a megvalósulás útjára léptek – jelentette ki szombati, az orosz függetlenség kikiáltásának harmadik évfordulója alkalmából rendezett sajtóértekezletén *Borisz Jelcin*. Legnagyobb csalódásaként szólt arról, hogy 1992 végére nem sikerült elérni a gazdasági helyzet javulását.

■ **Washington** – A volt Szovjetunió hagyományos fegyveres erőinek harckészültsége drámai mértékben csökkent: hiány van sorkatonákban és tiszhelyettesekben, a tisztikarban nő a korrupció, a kiképzés elégtelen, nincs pénz beszerzésekre. Ezt állapítja meg az amerikai katonai hírszerzés jelentése, amelynek nyilvános adatait a hét végén terjesztették a washingtoni törvényhozás elé. A jelentés szerint még negyedmillió orosz katona állomásozik az ország határain kívül, visszavonásuk – a Baltikumból is – terv szerint halad és 1995-re befejeződik. Az orosz hadsereg létszáma 2 millió alá süllyedt, de *Pavel Gracsov* védelmi miniszter szerint 1995-re egymillió alatt lesz.

■ **Bécs** – Több sikertelen szavazás után végül az ülésen elnöklő dél-afrikai *Albertina Sisulu* hatalmi szavával szombaton este a nem kormányszervezetek fóruma mégiscsak elfogadta azt a határozatot, amelyet a hétfőn kezdődő ENSZ-találkozó elé terjeszt. A fórumon nemcsak e dokumentum körül alakultak ki hangos viták: a jelenlévők vitatták a nagy konferenciára kijelölt küldöttség összetételét is, szerintük nem kellőképpen reprezentatív.

■ **Róma** – A kereszténység és a magyar kultúra témával Olaszországban – a római és a nápolyi egyetemen – rendezik a következő hungarológiai világkongresszust 1996-ban. A rendező Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság elnöke, *Rákos Péter* szlovákiai magyar irodalomprofesszor és *Jankovics József* főtitkár, az MTA Történettudományi Intézetéből megállapodott erről az elmúlt napokban az olasz illetékesekkel. A hungarológiai világkongresszuson a magyarságtudomány művelői gyűlnek össze a világ minden részéből, irodalmárok, nyelvészek, történészek, néprajzkutatók és számos más tudományág művelői. Az utolsó ilyen tanácskozást 1991-ben Szegeden, az előzőt 1986-ban Bécsben rendezték. Most először vehetnek majd részt a környező országokból – Romániából, Szlovákiából, a Kárpátaljáról – magyar tudósok.

■ **Velence** – *Oscar-Luigi Scalfaro* köztársasági elnök jelenlétében vasárnap ünnepélyesen megnyitották a 45. Velencei Biennálét, a modern képzőművészet hagyományosan legnagyobb nemzetközi eseményét. Idén mintegy 50 országból érkeztek művészek és műalkotások a velencei várkert pavilonjaiban rendezett rangos seregszemlére, köztük Magyarországról is. A biennálé most 100 éves, először 1893-ban rendezték meg *Selvatico*, akkori velencei polgármester kezdeményezésére, s azóta csak a háborús években maradt el. A 45. biennálé A képzőművészet súlypontjai címet viseli.

■ **Brazzaville** – Vasárnapra virradóra lelőtték Líbia kongói nagykövetét, *Mahmud Mohamed Saadot*, aki gépkocsijával nem állt meg egy ellenőrző ponton Brazzavillében.

NAPLÓ
Közép-dunántúli napilap

Főszerkesztő: BALOGH ELEMÉR
Főszerkesztő-helyettesek:
HORVÁTHY GYÖRGY,
VARGA DOMOKOS PÉTER

Levélcímünk: Napló-szerkesztőség, Veszprém, Szabadság tér 15. Pf. 161. 8201.
Telefonszámaink: Szerkesztőségi alközpont
(ugyanitt információ a hirdetésfelvételről, panaszügyek) 88/327-444, 327-043, 327-643, 327-645.
Főszerkesztő, titkárság: 322-915. Telefax: 322-915. Sportrovat: 322-871.
Kiadja a Közép-dunántúli Napló Kiadói Korlátolt Felelősségű Társaság,
Veszprém Szabadság tér 15. Pf.161. 8201.
Felelős kiadó: **Kovács József**, a kft. ügyvezető igazgatója.
Telefon- és telefaxszáma: 88/322-852. Telex: 32-355.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban,
a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, valamint a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál
(Helir) Budapest XIII. Lehel u. 10/a 1900. Közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a Helir 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj 1 hóra 322, negyedévre 966, fél évre 1932, egy évre 3864 forint.
A NAPLÓ reklámirodájának telefaxszámai: 88/327-077, 327-845.
Pápai szerkesztőség, hirdetésfelvétel telefon, telefax: 89/313-665.
Készül a Napló Multicom számítógépes szövegszerkesztő rendszerén.
Fotóriportereink kizárólag FORTE nyersanyagra dolgoznak.
Nyomás: VESZPRÉMI NYOMDA RT. Felelős vezető: **Fekete István** igazgató, telefon 323-882.
Telefonközpont: 326-688. Telex: 32-619.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Index: 25-061, ISSN 0133-2104

Maradandó emléket hoztak létre

Falumúzeum Nyárádon

A nyárádi bakonyi fehérhímző szakkör csodálatos alkotásai díszítették tegnap délután a nyárádi kultúrház falait.

A kiállítást, melynek megnyitása egybe esett a falumúzeuméval, *dr. Praznovszky Mihály* múzeumi főigazgató a magyar népi művészetet áttekintő gondolataival adta át Nyárád népének.

– Sajnos mára eltűnnek a magyar hagyományok, a nép művészetének emlékei. De nem pusztulhat el a magyar nép a magyar falu erkölcsi ereje. Erre példa a nyárádiak értő szerető összefogása, amely nyomán létrejöhetett a falumúzeum – hangsúlyozta többek között beszédében a főigazgató.

A megnyitót követően a helyi általános iskola ünnepi műsorral kedveskedett a szép számú résztvevőnek.

A most megnyílott fehérhímző kiállítást még egy hétig látogathatják az érdeklődők.

A falumúzeum pedig még ércnél is maradandóbb emlékként talán örökre nyitva fog tartani.

–n–

Fotó: Babos

Kigolyózták magukat

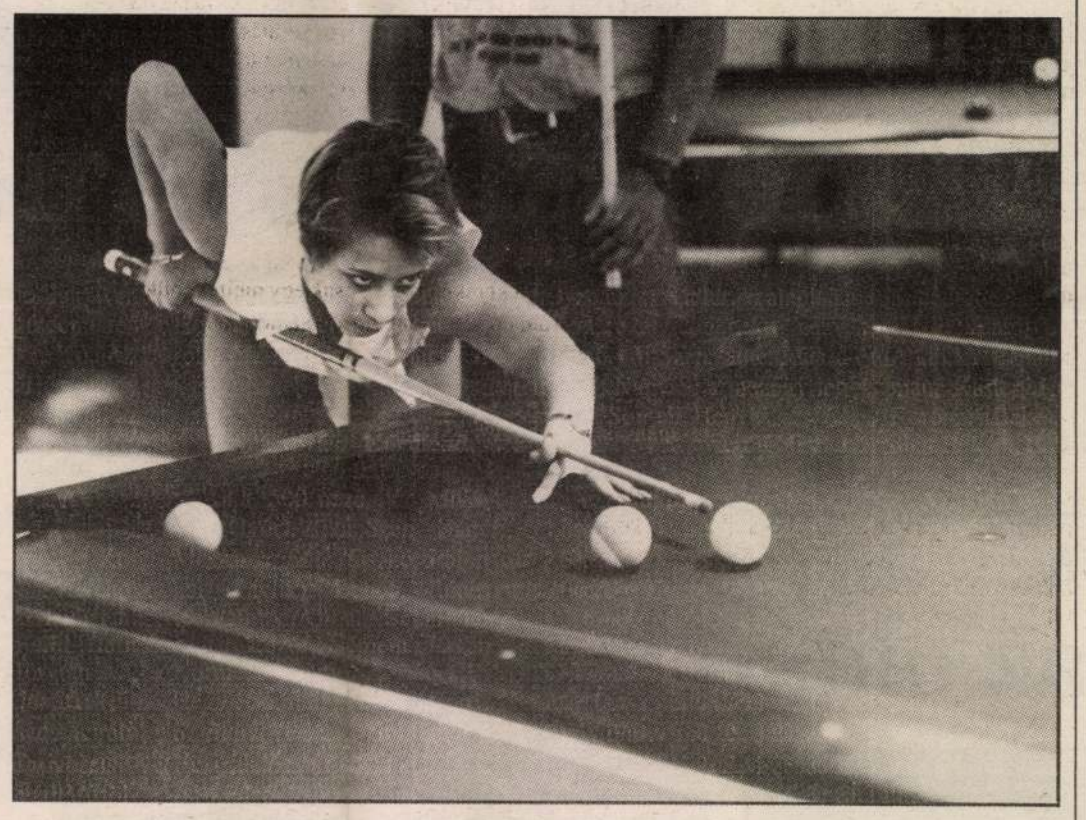

Nyílt nevezéses biliárdkupát rendeztek szombaton a veszprémi *Vidám Pallér Vendéglőben*. A Fekete 8-as Biliárd Klub három asztalán 16 induló mérte össze tudását az egész napos versenyen.

Az első helyezett *Tatarek Rezső*, a fővárosi Contact Billiárd Klub versenyzője lett, a második helyet a veszprémi *Tóth Csaba* szerezte meg, míg a magyar válogatott *Várady Emese (képünkön)* harmadikként végzett.

Korbély

PIACI JELENTÉS

Megnevezés	Veszprém	Várpalota	B.-füred	Pápa	Tapolca	Sümeg	Ajka
tojás	4,50-5	3,60-4,50	4-5	3-4,50	4-5	5-6	4
burgonya	30-50	40-50	40-60	35-50	40-50	28-40	26
sárgarépa	15-60/cs	100	40-55/cs	15-35/cs	25-50/cs	15-32/cs	30-45
petrezselyem	15-60/cs	450	58-70/cs.	20-40/cs	25-50/cs	20-35/cs.	20-60
vöröshagyma	50-60	40	40-50	40-50(régi)	50-54	35-50	26-30
fokhagyma	400	15/db	300-360	350-400	400	200	450
fejes káposzta	50	40	26-50	25-40	40	25-35	40-50
kelkáposzta	80	40	40-50	35-40	40	35-40	40
saláta	15-25	15-25	10-25	8-15	25-30	10-15	10-20
uborka	50-80	40-60	50-60	56-60	70	35-60	40-50
karfiol	80-100	70	50-90	80-100	70-90	65-80	60-80
paradicsom	110-130	120-160	117-140	90-140	130-140	100-140	100-130
paprika	3-25/db	120-170	80-160	8-20/db	200/kg	140-200	10-20
zöldborsó	60-80	60	60-80	60-70	60	80	60-70
zöldbab	120	–	160-180	160	–	–	150
tök	40-50	30	50-64	30-50	50	40	34-50
cseresznye	40-75	70	50-80	40-50	40-80	35-50	50-70
meggy	50-70	60-80	53-60	40-50	50-60	40-50	60-70
alma	40-100	30-80	50-90	40-60	76-80	40-50	30-50
spenót	80-100	35-45	–	50	60	–	30
sóska	60-100	35-45	–	50	60	100	30
eper	140	100-260	120-220	120-180	200	80-150	100-150

Komáromban már aratnak

A legnehezebb nyári munka az aratás. Nagy valószínűséggel elsőként az országban ezen a hétvégén megkezdődött a Komáromi Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Részvénytársaságnál.

A nagy meleg miatt hirtelen és az átlagosnál bő két héttel korábban beérett az őszi árpa vágásához láttak hozzá.

Komárom-Esztergom megye egyik legnagyobb mezőgazdasági üzemében 10 kombájn és egyéb kiszolgáló gép, valamint 100–120 dolgozó végzi az aratást az elkövetkező hetekben. Az őszi árpa után a borsó, a búza és a tavaszi árpa betakarítása következik. (MTI)

OTP-fiók nyílt Zircen

Új középületet kapott a város – hangzott el többször is pénteken Zircen, amikor átadták rendeltetésének az Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt új fiókját a Rákóczi téren.

Valamikor itt rozzant épületek, apró boltok övezték a patinás főteret. Most folyamatosan megújul, és ennek első állomása az OTP- fiók.

Mint *dr. Mátyás István* fiókvezető elmondotta: a fiókban 23-an dolgoznak és a közel 10 ezer lakosú város és környéke pénzügyeit intézik teljes körű banki szolgáltatással. Jelenleg 886 millió forintot kezelnek, a folyószámlákon 71 millió szerepel.

Ehhez – mint azt avató beszédében elmondotta *Vajsz Miklós* megyei igazgató – magas színvonalú, kulturált körülményeket teremtettek, megérdemel minden dicséretet a tervezők, építők munkája.

Szólt azokról a banki változásokról is, amelyek a közeljövőben várhatók.

A jelen lévő *Kelemen* atya megáldotta az új létesítményt és eredményes munkát kívánt az itt dolgozóknak az állampolgárok érdekében.

–g–

KRIZSÁN András építész

Pula szépüléséért

A falusi építkezésről

Makovecz Imre, a világhírű magyar építész két év előtti pulai látogatása nyomán komoly elhatározás született meg a község vezetőiben. Reményi Antal polgármester és a település önkormányzati testülete úgy szeretnék visszahozni a régi paraszti építészet hagyományait, hogy az eztán épülő pulai házak egyszerre illeszkedjenek az egykor egységes, szép falu-, illetve utcaképbe és a házakban lakók kényelme se szenvedjen csorbát.

Ennek bizonyságaképpen a testület az egykori major területén rendezési tervet készített, illetve a faluban ezután építendő házakra egy, a megszokottól markánsabb szabályozási tervet fogadott el. A szabályozási terv az épületek falusi léptékkel mért arányait, azok tömegét, tetőformáját, az utcai homlokzat magasságát és a kerítés anyagát is meghatározza, de ezekkel mégsem szűk lakások elkészülését teszi csak lehetővé.

Tegnapelőtt új fázisába lépett a pulaiak elképzelése. Krizsán András építészmérnök, a község főépítésze tartott előadást és tanácsadást. A fiatal szakember Makovecz Imre tanítványa, az organikus építészet híve. Előadásában először a régi parasztházak helyiségelosztásáról, az egyes településeken alkalmazott építőanyagokról, szerkezeti megoldásokról beszélt. Felhívta a figyelmet arra, hogy a népi tapasztalat sok megfontolandó elemet tartalmaz, amelyeket érdemes előnyben részesíteni a modernnek mondott idegen hatásokkal szemben.

Előadásának második részében az építkezésekhez adott praktikus tanácsokat. Mondandójának lényege az volt, hogy az építkezések legnagyobb problémái mindig a rossz spórolások nyomán keletkeznek. Hangot adott reményének, hogy a mostani majorságban kezdődő nyolc építkezésen kívül, az eredményektől függően, további hasonló vállalkozásba kezdenek Pula más helyein is.

– K. L. –

LEVELEZŐ MEGYEGYŰLÉS

Napirenden Zala gazdasága

A Zala Megyei Közgyűlés tegnapi ülésén rendkívüli napirendi pontként a melegre való tekintettel egyhangúlag elfogadták a képviselők a zakók levetésére vonatkozó javaslatot. Talán ennek is köszönhető, hogy a fontosabbnál fontosabb pontokkal megtűzdelt napirend tárgyalása olajozottan haladt, persze ebben az is segített, hogy a felszólalások idejét 5, illetve 10 percben maximálták.

Az interpellációk után személyi ügyekben kellett a „megyeatyáknak" dönteni. A kehidakustányi és a magyarszerdahelyi szociális otthon, valamint a Zala Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ eddigi vezetői egyedüli jelöltként pályáztak, így egyhangúlag megbízást kaptak az intézmények további vezetésére. A Zala Megyei Levéltár igazgatójának, *dr. Gyimesi Endrének* is óriási szavazattöbbséggel hosszabbították meg mandátumát, pedig vele szemben két elismert szakember is nyújtott be pályázatot.

A napirendi pontok közül kiemelkedett a megye gazdaságának helyzetéről és a megyeszékhely felsőoktatási intézményeiről szóló két tájékoztató. Az eltelt három évet átfogó gazdasági jelentésben a már sokat hallott nehézségek mellett az egyes ágazatokban tapasztalható növekedés is szerepelt. Az átalakulással járó termeléscsökkenés, a munkanélküliség, a romló kapacitáskihasználás és a növekvő veszteség után néhány területen már a stagnálás, illetve a szerény fejlődés vált jellemzővé. A mezőgazdaság továbbra is válságágazat, romlanak a növénytermesztés eredményei és rohamosan csökken az állatállomány. A pozitívumok és az országos átlaghoz viszonyított jó mutatók ellenére a helyzet általánosságban borulátásra ad okot, ezért a megye vezetésének minden eszközzel segítenie kell a gazdálkodókat a talpra állásban.

A Pénzügyi és Számviteli Főiskola, valamint a POTE Egészségügyi főiskola zalaegerszegi tagozatának beszámolója alapján a közgyűlés megállapította, hogy a két intézmény fontos szerepet tölt be a megye életében. A PSZF önállósulási törekvéseit a megye vezetése támogatja, a budapesti központtól való elszakadás lehetővé tenné a hatékonyabb, a helyi igényekhez jobban igazodó oktatást. Az iskola vezetése a Notre Dame apácarendnek visszaadott épületszárnyak elvesztése miatt kért segítséget az iskolai rész mielőbbi végleges elhelyezésének ügyében. A „fiatal" Egészségügyi Főiskola működéséhez szükséges tárgyi feltételek megteremtéséhez a közgyűlés lehetőségei alapján minden segítséget meg kíván adni, emellett támogatja a két intézmény együttműködési törekvéseit, remélve, hogy ez is a megye és a régió szakemberellátásának biztosítását szolgálja.

Zala megye önkormányzati közgyűlése a megye északi térségei számára hátrányosnak, s így elfogadhatatlannak tartja az Észak-dunántúli Áramszolgáltató Rt. belső átszervezését, ezen belül a zalaegerszegi üzemigazgatóság megszüntetését. A megye gazdasági helyzetét átekintő csütörtöki közgyűlésen a képviselők úgy döntöttek: levélben kérik az átszervezés felülvizsgálatát az ipari minisztertől. Fő érveik egyike: A településeket, a nagyfogyasztókat többletköltségre, jelentős időveszteséget okozó hosszadalmas ügyintézésre kényszerítik azzal, hogy a tervezési és fejlesztési ügyekben Szombathelyen kell kilincselniük.

Új Hírek
7-ente
6-szor
5 megyében

ÁLLATTENYÉSZTÉSI VÁNDORGYŰLÉS ZALAEGERSZEGEN

Védvonal a keleti határainkon?

Tegnap délelőtt A kutatás és szaktanácsadás napjaink állatitermék-előállításában címmel állattenyésztési és takarmányozási vándorgyűlés kezdődött Zalaegerszegen. A tizennegyedik alkalommal megrendezett szakmai találkozót dr. Medgyasszay László, földművelésügyi államtitkár nyitotta meg.

Előadásában elsőként az ágazatot érintő kihívásokat elemezte. A minőséggel és a versenyképességgel kapcsolatos kemény nyugati kihívások mellett szerinte az úgynevezett kórelőzményeket is figyelembe kell venni napjainkban. Az egyik legnagyobb gondot változatlanul az agrárolló jelenti, s ezt akár agrárkaszának is lehet minősíteni. Az örökségben nagy szerepet játszik a túlfejlesztett hús- és baromfiipar, no és az a tény, hogy az elmúlt tíz évben mindössze háromszor esett megfelelő mennyiségű csapadék hazánkban. Az államtitkár szerint a külpolitikai változások mellett a tulajdonosi struktúraváltozás is szaporítja a jelenlegi kihívások számát. Mint elmondta, nem szabad megfeledkezni arról, hogy a meghatározott körülmények között ezt így tudta végrehajtani a kormányzat. A vagyon felélése árán a változások terhét főleg a mezőgazdaság viselte, ám ennek ellenére az ágazat túlnyomórészt működőképes maradt.

Az államtitkár ezt követően az állattenyésztés nehézségeiről beszélt, s többek között megemlítette, hogy a szakértőik már dolgoznak egy olyan rendszeren, amely az állattenyésztés támogatását segíti majd elő. Az előadás zárszavaként természetesen a sertéspestis is szóba került. Dr. Medgyasszay László elmondta, hogy megítélése szerint ez az ügy egyre inkább határrendészeti kérdéssé válik. Most azon munkálkodnak, hogy a brüsszeli tárgyalásokon minél kevesebb korlátozó intézkedést vezessenek be hazánk ellen. Az államtitkár még megjegyezte azt is, hogy számunkra az lenne a kívánatos, ha a Közös Piac nem az ország nyugati, hanem a keleti határainál vonná meg a járványokkal kapcsolatos védvonalat.

A vándorgyűlés a délutáni órákban szakmai fórummal folytatódott, ma a Zalahúsnál tartanak bemutatót a résztvevőknek.

RUHA ISTVÁN VENDÉGSZEREPLÉSE

Hangverseny meglepetésekkel

Meglepetésekkel szolgált a veszprémi vonósegyüttes szerdai esti hangversenye, mivel ritkán játszott zeneműveket tűzött műsorára, és *Ruha István* kolozsvári (egyébként világszerte ismert) vendégművész személyében nemcsak a hegedűvirtuózt hallhattuk újra, hanem a mélyhegedűn (brácsán) való játszás mesterét is. Egyébként a jótékonysági hangverseny bevételét a Kapocs-alapítvány javára fizetik be, mely a fogyatékos gyerekek megsegítését szolgálja.

Először *Mendelssohn* h-moll vonós szimfóniáját játszotta kitűnően a zenekar *Kováts Péter* koncertmester vezetésével. Ezt követte *Schubert* ritkán hallott A-dúr rondója, melynek szólóját mély beleéléssel Ruha István interpretálta, igazi példáját mutatva a lírai beleélésnek.

A szünet előtt még elhangzott *Bartók Béla* Román népi táncok című műve, mely igazából nem a vendégművésznek, hanem Bartók Béla szellemiségének szólott.

A szünet után adták elő a zeneirodalom talán egyik legnemesebb és leginkább csodált darabját, *Mozart* Esz-dúr Simfonia-concertantéját. Itt Kováts Péter hegedűn és meglepetésként Ruha István mélyhegedűn játszotta a szólót. A zenekaron érződött, hogy nem nagyon volt a hangverseny előtt lehetőség Ruha Istvánnal többet próbálniuk, de koncertmesterük és most már a brácsa művészeként fellépő vendégük kitűnően átvezette a zökkenőkön ezt az érdekes zeneművet. A Veszprémi Egyetem aulájában összegyűlt zenerajongók szűnni nem akaró vastapsa pedig ráadásra „kényszerítette" Ruha Istvánt és Kováts Pétert. Végezetül pedig elmondhatjuk, hogy jó zenemulatság volt ez a veszprémi hangverseny.

PETHŐ

Hadtáp-továbbképzés

Tegnap a szárazföldi és a légvédelmi csapatok parancsnokságának, illetve az 1., 2. és 3. katonai kerületeknek az anyagi-technikai főnökei tapasztalatcsere céljából találkoztak a zalaegerszegi Petőfi Sándor laktanyában. Ezek az egységek egyébként csaknem az egész ország területét átfogják.

Muhoray Árpád alezredes, helyőrségparancsnok köszöntötte a megjelenteket, majd beszámolt a laktanya helyzetéről, illetve a legutóbbi haderőreformot követően a laktanyában maradt két szaktechnikai egység tevékenységét ismertette. Beszámolt többek közt a csapatsegélyhely felújításáról és a honvédelem napján felavatott csapatmúzeum, azaz helyőrségi emlékszoba kialakításáról is. A résztvevők megtekintették a zalaegerszegi városi televíziónak az egerszegi helyőrségről készített dokumentumfilmjét is, amely Regolics József operatőr és Kaj József riporter munkáját dicséri.

Komondi Márton ezredes, az 1. Katonai Kerület anyagi-technikai főnöke megnyitó beszédében kihangsúlyozta a különböző szakcsapatok együttműködésének fontosságát. Elhangzott, hogy az összfegyvernemi csapatok hadrafoghatóságáért egyre gyakrabban kell igénybe venni a javítók munkáját.

Az elméleti tapasztalatcsere természetesen gyakorlati bemutatókkal is kiegészült. Az ellátó főnökök tapasztalatcseréje elsősorban a rájuk háruló feladatok egységes, minél gazdaságosabb megoldása céljából vált szükségessé.

A tapasztalatcsere tegnap délután a műhelyek, raktárak és körletek megtekintésével folytatódott, ma pedig konzultáción összegzik a tapasztaltakat a megjelentek.

FARSANG LAJOS

Gyümölcsöző magyar–német kapcsolatok

Fejér megye bemutatkozott

Népes delegáció tett látogatást az elmúlt napokban – *Paál Hubának*, a Fejér megyei közgyűlés elnökének vezetésével – a németországi Sigmaringen kerületben. A két régió közt tavaly ősszel kezdődött a gyümölcsöző kapcsolat, amelynek eredményeként megyei küldöttség – köztük polgármesterek, megyei képviselők, gazdasági és idegenforgalmi szakemberek – találkozhattak német partnereikkel.

A Fejér Megyei Gazdasági Kamarát *Radetzky Jenő* elnök, az Alba Toursot pedig *Uszkai Ferenc* igazgató képviselte. Az utazási iroda a látogatás idején kiállítást rendezett Fejér megye idegenforgalmi nevezetességeiről a sigmaringeni Landesbankban. Az egymás jobb megismerése és megbecsülése jeleként eddig már négy-öt Fejér megyei település tart fenn kapcsolatot német partnerrel.

A küldöttséget – amely a program szerint ismerkedett a régió történelmi és földrajzi nevezetességeivel – Sigmaringen kerület székházában fogadta a vendéglátó *Hans Binder* elnök és *Wolfgang Gerstner*, Sigmaringen város polgármestere is.

Büntetés munkával

Május közepétől már munkával is büntethető a bűnös. Ugyanis módosították a Btk.-t és a főbüntetések közé bevették a közérdekű munkát. Tehát ezután ne lepődjön meg egyetlen fenegyerek se, ha mondjuk a búcsúban osztogatott pofonokért kap egy kis közérdekű munkát. Így például felsöpörtethetik vele a falu főutcáját, vagy leporoltathatják vele a toronyóra számlapját. A vétkes akár szabadságot is kivehet arra az időre, amíg elvégzi a rá rótt feladatot, de a hétvégén is kezébe veheti a lapátot és a gereblyét. Természetesen egy fillért nem kap azért a hatalmas erőfeszítésért, amelyet kifejt majd a közérdekű munka idején. Már szinte látom, micsoda hatalmas elánnal vetik majd magukat a munkába a bűnösök... Aki lazsál, annak a smasszer oda-odavág a korbáccsal.

Vajon a bűn arányában fokozzák a bíróságok a közmunka nagyságát? Elképzelhető, hogy a tyúklopásért egynapi borsószedést adnak. Ám az is előfordulhat, hogy a gyilkosságot többéves uránbányai kirándulással „jutalmazzák". Nem is ártana, ha a gazemberek valóban remegnének, amikor kimondanák rájuk az ítéletet: „közérdekű munka". De attól tartok, hogy inkább felsóhajtanak. Ugyanis nehéz feltételezni, hogy valakit ma Magyarországon a munkával meg lehet fegyelmezni, amikor nincs is mit csinálni. Legalábbis sokan ezt tartják.

Furcsa helyzetet teremt, ha a munkanélküliek, mint közmunkások, együtt dolgoznak majd a közérdekű munkásokkal. A szegény közmunkások majd mosogathatják magukat, nehogy valaki azt higgye róluk, hogy közérdekű munkások.

DOMONKOS J.

Negatív sarok

RÁDIÓ MELLETT

Gatyás gorilla

Majd röhögünk a franciákon!

Manapság már semmin sem szabad meglepődni. Azon sem, ha a rádió keddi Varázsgömbjében (Petőfi, 19.05) Nemes Gábor műsorvezető azt kérdi: mitől nyalják szájukat a franciák? Minden hallgató – a műsornak sok híve van – felkapja fejét az ilyesmire, töpreng, tippel. Ha nem tapadna más képzet a kérdéshez, nagyfiús lelkesedéssel és joggal azt vágnánk rá, legfeljebb körülményesebben, nem úgy, mint a pásztói orvos. De tapad. A tudósító az ismeretközlés természetes örömével adja a választ: a süteménytől. Mi gyereknapra készülünk – nyilvánvaló, hogy lesz egy rakás semmitmondó program –, ők a sütinapokat tartják a hónap végéig. Az élet kellemes időtöltései közül a második helyre – az elsőt nem illik kimondani – teszik az evést, imádják a képviselőfánkot, a csokitortát. A férfiak édesszájúbbak a nőknél, hatvanegy százalékuk eszik hetente süteményt.

Hogy mi tartja őket össze? Világos: az édesség.

És a többi népet? Az osztrákokat a porszívó (Európában a legtöbbet vásárolják), a belgákat a vasaló (viszik, mint a cukrot), az olaszokat az új cipő, a moped. A görögök vásárolják a legtöbb ékszert ezen a földrészen, legtöbb pénzük a svájciaknak van, a krumplit az írek szeretik a legjobban.

Nos, mi ebben a nemzetközi felmérésben sehol sem vagyunk. Pedig Magyarországon található a legtöbb akrobata, zsonglőr, kígyóember – mi, kérem az oroszoknál is jobban szeretjük a cirkuszt! –, okoskodó, áldumás, kis élelmes. Mi még a portugáloknál is szegényebbek vagyunk! Csak az biztos, bennünket az elszalasztott lehetőségek tartanak össze. A köznapi feszültségek, bizonytalanságok. Hanem mától másképpen kell nézni magunkra: önbecsüléssel. Ami – sokan tartják – ott kezdődik, hogy az ember nem hagyja magát lefizetni, megvenni. A külföldi tőke előtt nem csúszik hason. Bagóért nem ad el gyárat, telket, újságot. Ha nincs pénze, nem vesz vasalót, arany nyakláncot, karperecet, inkább csupaszon áll. Esetleg egy szál gatyában. Óhatatlanul az eszünkbe jut újra és újra, vajon hol lennénk, ha Árpád atyánk lova megbokrosodik. Alighanem majszolnánk a sütiket, olvasnánk az angol bulvársajtót, heherésznénk a becsületes német aggastyánon, akit naponta több tucat felajzott nő hívott telefonon, kérve, suttogjon szép, bársonyosan meleg szavakat, legyen egyre merészebb, nevezze nevén a dolgokat. Csak annyi történt, egy szexlap (ráadásul folyóirat) telefonhirdetésében számot szedett el a nyomda, ennek itta a levét az öreg. És olvasnánk, betört a királyi házba egy gorilla, pontosabban: Diana hercegnőnek új testőre van. A harminchat esztendős hajadon rettenthetetlen, fekete öves dzsúdómester, a géppuska ördöge, az üldözések szakértője, ráadásul úri modorú, tapintatos, szalonképes, csupa bűbáj.

Gatyás gorilla – mellekkel.

Akármit mond a pletyka, ez mégiscsak a női nem sikere.

A műsor ezúttal sem tért el a megszokottól. Jókat kuncogtunk rajta. Legközelebb biztosan arról hallunk a Varázsgömbben, hogy a sütemény nem használ a férfiak potenciájának.

Akkor majd kiröhögjük a franciákat.

J. J.

Városi közgyűlés Fehérváron

Milliók iskolára, sportklubra

Viszonylag gyorsan peregtek a napirendi pontok a tegnapi székesfehérvári városi közgyűlésen, de ennek az is oka lehetett, hogy a képviselő-testület a kánikula ellenére mindössze két ablakot engedélyezett kinyitni a teremben.

Első napirendi pontként a 13-ból, a Kossuth Lajos Általános Iskola további felújítási munkálataihoz szükséges pénzügyi fedezetről tárgyalt a testület. Az erősen megromlott állapotú épület bővítése már 1991-ben befejeződött, ám tavaly 90 millió forintos felújítást kellett elkezdeni. Az önkormányzat ehhez tavaly 30 milliót, idén 33 milliót adott. Az új tanév kezdetére azonban be kell fejezni négy tanterem, két fakultációs és négy napközisterem felújítását is, amihez további 14,5 millió forint szükséges. Ezt az összeget az általános tartalék terhére a közgyűlés megszavazta.

A szünetben a gazdasági, oktatási és sportbizottság sürgősséggel tárgyalt a Videoton-Waltham FC további sorsáról. Szerdán ugyanis a Waltham cégvezetője, *Hargitai György* levelet juttatott el a polgármesteri hivatalhoz, melyben kérte, 1993. szeptember 30-ig az önkormányzat garantálja 13,7 millió forintos hitelfelvételüket. Mivel a sportklub igen nehéz helyzetbe kerülne a támogatás ideiglenes megszűnésével, a városatyák egyöntetűen megszavazták az önkormányzat garanciavállalását.

VÁLIK A KORMÁNYPÁRT?

MDF kontra MDF

Herényi Károly, az MDF szóvivője szerdán este még a párt országos elnökségének ülése közben tartott sajtótájékoztatóján közölte: Für Lajos az ülésen napirenden kívül bejelentette, megválik ügyvezető elnöki tisztétől. Lépését egy Antall Józsefnek, a párt elnökének és az országos elnökségnek címzett levelében indokolta.

Egy kérdésre válaszolva a szóvivő kijelentette: Für Lajos nem mond le a honvédelmi tárcáról és nem várható kormányválság sem. Lezsák Sándor MDF-alelnök különben délutáni sajtótájékoztatóján közölte: gondolkodik azon, hogy lemond alelnöki posztjáról, mert, mint fogalmazott: „ha Csurka István távozik, akkor nem tudok egy olyan MDF-ben maradni, amely Debreczeni Józsefet és Elek Istvánt magában foglalja".

Nyilatkozatok

Für Lajos lemondásáról, és az elnökségi ülésen történtekről nyilatkozott lapunkak **BOGÁRDI ZOLTÁN,** az elnökség tagja:

– Az MDF jövője volt a legfontosabb kérdés, a párton belüli ellentétek és azok kezelése. A kibővített ügyvezető elnökség megtárgyalta a kérdést délután, de sajnos megoldást nem talált. Für Lajos a délutáni sikertelen tárgyalások után rendkívüli napirendként jelentette be lemondását, és átadta azt a levelet, amit a sajtó közölt. Sajnos nem tudta megvárni a kialakuló vitát, mert hajnalban Kijevbe utazott. Für Lajos lemondását nem tárgyalta az elnökség, tekintettel a távollétére és döntése határozottságára. Mindenki sajnálta, de tiszteletben tartotta elhatározását.

– Milyen vélemény alakult ki az MDF szétválásáról?

– Vita alakult ki a párton belüli ellentétről. Zacsek Gyula hosszan taglalta, hogy ki, mit mondott. Én javasoltam, hogy nyilatkozzon Csurka István: el tudja-e képzelni azt, hogy tisztességes válással a Magyar Út körök és az MDF külön szervezetben folytassa tevékenységét? Csurka azt válaszolta, hogy érdemes foglalkozni a kérdéssel, tehát folytassunk erről tárgyalásokat. Az elnökség úgy döntött, hogy május 31-én, hétfőn délelőtt egy egyeztetőbizottság készítsen határozati tervezetet a délutáni elnökségi ülésre.

– Mit tartalmazhat a tervezet?

– Azt, hogy milyen módon lehet a tisztességes válást végrehajtani. Bebizonyosodott: a két szervezet jobban érvényesítheti az érdekeit külön-külön, mint így, ellentétekkel terhelten.

– Kik vesznek részt az előkészítő bizottságban?

– Az elnökségből Kónya Imre, Szabó Iván és Szabó Tamás. Azt nem tudom, hogy Csurkáékat ki képviseli.

– Antall József hozzászólt a vitában?

– Nem akart hozászólni.

– Hogyan oszlottak meg az elnökségi tagok?

– Érdemben Csurka és Zacsek szólt hozzá, ellenükben többen, de leghosszabban Szabó Iván.

– Milyen álláspontot képviselt Lezsák Sándor a békés szétválással kapcsolatban?

– Lezsák érdemben nem szólt hozzá a kérdéshez, de azt éreztette, hogy ő sem lát más megoldást.

– Ha megegyezik a szétválásról az elnökség, összehív-e rendkívüli országos gyűlést?

– Erről nem volt szó.

– A koalíciót hogyan érintheti a szétválás?

– Pillanatnyilag a magyar politikai életben nincs kormányképes erő, amely a jelenlegi koalíció helyére léphetne. Senki nem teheti ki az országot annak a veszélynek, amit a kormányválság előidézne. Ennek tudatában kell átéreznünk a felelősségünket. Az országot el kell vezetni a következő választásokig.

*

DEBRECZENI JÓZSEF kifejtette, hogy a szerdai megbeszélést olyan harmadik békéltető tárgyalásnak tekintették, amelyre válóperek esetén is formai okokból sor kerül, de amelytől nem várható a felek kibékülése.

A nemzeti liberális képviselő a legnagyobb félreértésnek azt nevezte, hogy az a hamis látszat alakult ki, mintha a tárgyalás a nemzeti liberálisok és Csurkáék között folyt volna. Ezt különben Csurka István is nehezményezte. Debreczeni folytatta: év eleje óta egyre inkább feloldhatatlan az ellentét az MDF egész politikája, a VI. országos gyűlés által megerősített centrumpolitika és a Csurka-féle irányvonal között. – Lezsák Sándor nyilatkozata különben azt sugallta – mondta Debreczeni –, mintha a nemzeti liberálisokat akarták volna kibékíteni Csurkáékkal.

A nyilatkozók nem fogadják el, hogy az MDF-ben kialakult válságos helyzetért, Für Lajos lemondásáért és Lezsák lemondási szándékáért 50 százalékban a nemzeti liberálisokat terheli a felelősség. Különösen nehezményezik, hogy Für Lajos lemondólevelében is a nemzeti liberálisokat említette első helyen, mint a feszültségeket szító erőt, pedig a múlt év végén láthatóvá vált, hogy nem a két irányzat harca folyik.

ELEK ISTVÁNT meglepte Lezsák Sándor azon kijelentése, hogy Csurka esetleges távozása után nem tud elképzelni olyan MDF-et, amelyben ő és Debreceni továbbra is tagok lennének. A két politikus rámutatott: minden eddigi írásukban és nyilatkozatukban a centrumpolitika és a kormány politikája mellett tettek hitet, ami Csurka Istvánról nem mondható el, hiszen ő folyamatosan éles kirohanásokat intéz a párt és a kormányzat ellen. A centrumpolitikusok a szerdai egyeztető tárgyaláson is Csurka fejére olvasták elfogadhatatlan lépéseit.

*

DR. GÖMBÖS FERENCET, a Vas megyei MDF elnökét, országgyűlési képviselőt is megdöbbentette az a hír, mely szerint a párt ügyvezető elnöke lemondott tisztéről. Véleménye szerint azért döntött így dr. Für Lajos, mert az MDF-en belüli konszolidációra tett javaslatai sorra süket fülekre találtak. A lemondás azonban nem jelenti az elnökségi tagságtól való megválást is. Mindenesetre egy sokkoló üzenetet ad a szervezet június 4–5-én tartandó nagyválasztmánya elé, ami az MDF belső egységének rendezésére hivatott. A pártelnök-miniszterelnöknek most már haladéktalanul és egyértelműen állást kell foglalnia a kialakult helyzetben a jövőt illetően. Nagy a valószínűsége annak, hogy a párt egysége a továbbiakban nem tartható fenn. Mindezzel együtt az MDF és a neve által fémjelzett koalíciós kormány felelőssége, egyúttal az ország jövője számára is meghatározó tényező marad a jövőben is.

Für Lajos lemondólevele

Für Lajos lépését az alábbi – Herényi Károly sajtószóvivő által az újságírók rendelkezésére bocsátott – levéllel indokolta:

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Országos Elnökség!

A Magyar Demokrata Fórum és az általunk vállalt sorsfordító ügyek, legfőképpen is a magyarság megmaradása, talpra állítása iránti felelősségtől áthatva a közelmúltban – több alkalommal megismételt – javaslattal álltam elő, hogy a nyílt színen zajló és tarthatatlan „testvérháborút" rendezzük, lezárjuk. (A javaslat lényege: 1. zártkörű tárgyaláson, kölcsönös engedmények árán rendezni a nézet különbségeket; 2. sajátos szervezeti struktúrában, pártké és mozgalomként működtetni tovább az MDF-et; 3. egyik út sem járható, akkor megegyezve és kulturáltan sz válni, külön-külön pályán haladva küzdőtársi viszony maradni.) Ez a hármas megoldási formula azonban – eg egy erőtlen és bizonytalan visszhangtól eltekintve – ha rozott támogatást senkitől és sehonnan nem kapott.

Alkatomnál és helyzetemnél fogva kiegyenlítő szere tudtam és akartam – tudatosan! – vállalni a veszélybe so ródott egybetartozás, egyben maradás megőrzése ügy ben. Ezt célozta volna említett javaslatom is. Erőfeszíté im azonban – a beismerés önmagában is megrázó – ere ménytelenek maradtak. Utolsó kísérletem keserű kud világossá tette előttem: a kiegyenlítő szerepkör fölött á pett az idő. Vagyis a kiegyenlítő, az egyensúlyozó szer véget ért. A dráma végkifejlete már más alkatot, más látást kíván. Éppen ezért megköszönve Elnök úr és az országos elnökség tagjainak bizalmát, ügyvezető elnö megbízatásomat ezennel tisztelettel visszaadom, tisztségemről lemondok.

Nem szívesen török pálcát társaim, önmagunk fölött. E torokszorító helyzetben és a csüggesztő reménytelenségben most mégis ki kell mondanom: semmivel sem indokolható, egyenesen történelmi léptékű bűnöket követtek el azok (mindenekelőtt a liberálisnak mondott, Debreczeni József nevével és a népi-nemzetinek mondott, Csurka István nevével fémjelzett csoportosulások), akik az MDF belháborúját, bomlasztását elvakultságból, gonosz vagy jó szándékkal, kisszerűen önös szereplési és hatalmi vágyaktól sarkallva, a politikusi méltóság elemi normáit felrúgva ország-világ előtt elindították és folytatták. De ugyanezt kell mondanom azokról is, akik az esztelen és megbocsáthatatlan önpusztítást bevégzik. És nemigen lehet mentség azok számára sem, akik a fejleményeket nem tudták, nem voltak képesek megállítani, a végzetes balsorsot jobbra fordítani.

Az Isten legyen irgalmas mihozzánk! Hozzánk, szegény magyarokhoz.

Budapest, 1993. május 26.

Tisztelettel:
Für Lajos

Vápszabads. 9 ol.
2000 julius 19.

Fazon, szezon

Krizsán András Szigeti strandfürdője Révfülöpön

Nincs szomorúbb látvány, mint egy strand emberek nélkül. A kihalt placc, a faleveleket, papírpoharakat görgető szél a nosztalgikusabb tévéhíradókban egyenesen az elmúlásnak, de minimum a vakáció végének vált vágókép-szinonimájává. A vigasztalan szél-eső páros persze megy, a nyár pedig jó néhány hétig még marad – a strandok is megtelnek újra –, az ilyen udvariatlan intermezzók viszont arra is utalnak, hogy a balatoni strandélet olyan, mint a sivatagi virág: az év 365 napjához képest csak kínosan rövid ideig virágzik.

Épületei ellenben akkor is ott maradnak, amikor a nyár nem, ezért nem mindegy, hogy valami forfa-műanyag hullámtető együttest kell ott egész évben néznünk vagy igazi Épületet.

A révfülöpi esőben és parti ürességben csak még jobban látszik, hogy Krizsán András Szigeti strandfürdője igazi épület – épülete a viszonylagos örökkévalóságnak és a nyári mulandóságnak is egyszerre. Először is az derül ki, milyen szép ez a hely: átutazók és pillanatturisták előtt talán rejtve is marad Révfülöpnek ez a szeglete, ez a régi rész, ami a Balaton és a vasútállomás közé szorult ott, ahol szerencsésebb utazók a vonatablakból közvetlenül egy román kori templomromra láthatnak. A vízpart itt egy kisebb domb mögé rejtőzik, lejjebb fenyőliget, játszótér és kis kabinépület a húszas-harmincas évekből – többek között ezt „építette" tovább Krizsán.

De csak többek között. Mert nemcsak az Idő, de a Hely szellemét is pontosan idézi, az épület alapja és induló része ugyanis abból a bizonyos bauxitos, vörös terméskőből készült, amit csak itt, az északi parton ismernek, és ehhez, erre jön a pácolt fa a felső részen. Illetlenség itt *emeletet* írni, mivel a strandépületet szinte belefoglalták a dombba, a tetővonal annak ívét követi, és a bejáratot is úgy tervezték, hogy két oldalán az érkezőknek az ott álló hársfák mozgathassák méltóságteljesen lombjukat. A kapu átfúrja a dombot, fölötte az addigi vörösesbarna deszkaborítás világosabb okkerben folytatódik, szinte légiesítve az áthidalást – és a pillanatot is, amikor egy család a hétköznapok világából itt strandpapucsban, törülközőkkel és szatyrokkal felszerelve átlép a fényvédő faktorok és gumimatracok birodalmába.

Krizsán András, aki Révfülöpön afféle településépítésznek számít, hiszen más egyebek mellett ő tervezte itt a hajóállomás magasságában, a főút felső oldalán álló evangélikus oktatási központot is, strandként valami profán, de finoman elegáns épületet hozott létre. Volt füle meghallani azt is, amit a hely sugallt, alkalmazkodott a természet adta körülményekhez, sőt élt is velük, ugyanakkor erős hangsúlyváltásokkal dolgozó stílparádét rendezett sorba egyéni tervvé. A bejárat bal oldalán a rusztikus vöröskő szárny kanyarodik lendületesen, közepén bástyaszerű kiemelkedéssel (ebben vezetik fel a sült kolbász, pizza, melegétel-tűzhelyek füstjét, szagát, melegét), a jobb oldal butiksora viszont a vízszintesek és függőlegesek szigorú ritmusa enyhe art decósbauhausos beütéssel, az oly vágyott, „polgári" felé tekintő nosztalgia szerint. Az a félbehagyott torony talán lehetett volna magasabb és ezzel kiugróbb is – bár errefelé sem a világítótorony-, sem a Baywatch-feeling nem honos – már csak a merészebb ritmus kedvéért is. A nyers vörös mindenesetre puha krémszínbe vált, miközben az a bizonyos dombív finom lépcsőzetességgel és következetességgel folytatódik. Ez a karéj belül egyébként szabályos terecskét fog egybe kisszínpaddal és gesztenyefával – távolabb pedig ott a víz, ami napfényben ugye, maga az Ígéret.

Állok itt a karéjban egyedül, az eső pedig zuhog. Nyár van ugyan, de most éppen olyan, mintha nem az lenne. Itt állni és körbenézni viszont határozottan jó, sőt úgy tűnik, a formáknak és hajlatoknak, anyagoknak és tereknek ebben a természet és ember által közösen újjá formált zónájában ezután valami megmagyarázhatatlan akarat tesz majd elviselhetőbbé jó időt és rossz időt, delelőt és estét, nyarat és telet – valamit, amit jobb híján úgy hívnak, harmónia.

A kapu átfúrja a dombot

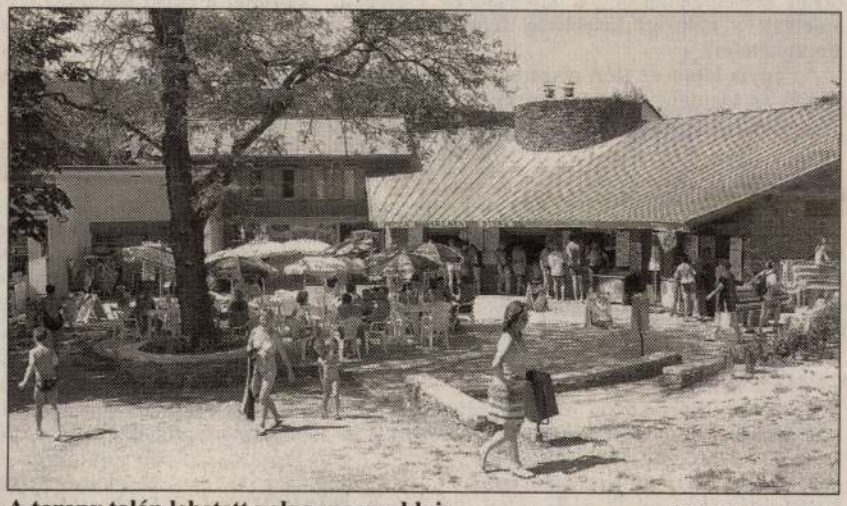

A torony talán lehetett volna magasabb is

FOTÓK: KOVÁCS BENCE

Torma Tamás
az Octogon építészetkritikai munkaközösség tagja

gyenge kormányzati teljesítményét, ahelyett hogy esetleg „egy gyenge kormányszövetségben való részvételt" vetne a szemére.

Tudjuk, hogy ez a kormányszövetség rossz, széthúzó, de ha az 1996-os választások eredményéből ennél jobbra nem futotta, az nem a kisebbségi érdekképviselet vétke. Mivel szövetségesei olyanok, amilyenek, nem várhatjuk el az RMDSZ-től, hogy többet tudjon tenni választóiért, mint amennyit mondjuk a kormányfőket adó Parasztpárt tehet az övéiért. Csak megköszönhetjük, ha mégis többet tesz.

Mennyivel ésszerűbben közelítette meg ezt a kérdést egy román újságíró! Mihail Creanga, a *Romania libera* napilap *Aldine* című heti mellékletének a főkormányhivatalokban, a parlament szakbizottságaiban és magában a kétkamarás Házban, esetenként Románia nemzetközi képviseletében is ismételten ki-kitűntek tisztességükkel, hozzáértésükkel, politikai kultúrájukkal. Tekintélyük olyan tőke, mely az egész nemzetrésznek kamatozik. Kevésbé azoknak, akik – a politikai cselekvésből kiszorulván – folyton az RMDSZ csődjéről huhognak.

Ennek a pipogya RMDSZ-nek még az önálló, magyar tannyelvű állami egyetemet sem sikerült visszaállítania! – halljuk naponta. De hogy az isten csudájába sikerülhetett volna neki egy olyan országban, amelynek többsége csak egyetemünk gondolata ellen is már-már eszelős idegenkedéssel tiltakozik, frakcióikban nem fognak messzire hangzó falsokat, a Nyugat valóban veszi a pozitív jelzést. Viszont ha kritikus hangokat hall a nemzeti kisebbség pártjának koalícióellenes szárnyáról – és olykor, bizony, hall! –, azt a párt radikalizálódásának, egyúttal a belső stabilitás felbomlásának a veszélyeként vagy egyenesen a kormányválság előjeleként könyveli el. És ez már olyan negatív jelzés, amelyet a kormányon kívül maradva talán el lehet kerülni.

– Ragaszkodom a különvéleményemhez

folyó magyar nyelvű oktatás minden mutatója évről évre folyamatosan növekszik. Így volna ez akkor is, ha az RMDSZ nem az önálló, magyar tannyelvű állami egyetemet követelné mindétig szövetségeseitől?

„A jelek szerint az RMDSZ vezetői éppúgy megkerülik az »egységes erdélyi magyarság« féltve őrzött mítoszának felülvizsgálatát, mint a pártot támogató anyaországi kisebbségpolitikusok" – írja Józsa Márta. Én igencsak érintve vagyok ebben a kérdésben, mégsem tudok róla, hogy léteznék ilyen mítosz. Tapasztalatom szerint nemhogy ilyen mítosz, de egységes erdélyi magyarság

Politikai párt vagy jogvé

A nemzeti kisebbségek kormányzati szerepet vállaló pártjai körül gyakorta fellobbanó viták lényege: meddig éri meg bennmaradni a kormánykoalícióban? Van-e értelme, sőt: erkölcsös-e egyáltalán egyik kompromisszumot a másik után kötni olyan kétségtelenül jogos követelések esetében, amelyek a nemzeti kisebbség fennmaradásának alapfeltételei?

Az egyik tábor az elért részeredményekre hivatkozik, és kiemeli, hogy ellenzékként még ennyit sem értünk volna el. Fontos érv még a bennmaradás mellett a belpolitikai stabilitás erősítése és az EU felé küldött pozitív jelzés.

A másik tábor az alapvető emberi jogok oszthatatlanságára hivatkozik, elutasítja az elvtelen alkudozást, ebben hamis látszatok keltését, a burkolt többségi sovinizmus legitimációját látja és – vagy egyszerű naivitásként bírálja, vagy a hivatalukat féltő pártpolitikusok megalkuvásaként ítéli el.

Mindkét tábor állításai cáfolhatóak vagy megkérdőjelezhetőek.

Egyfelől a kormányon lét önmagában semmire sem garancia. Ha a kormány egyáltalán hajlik a jóra, tehát olyan, amelybe talán érdemes (és lehetséges!) bemenni, nem feltétlenül a benne ülő magyar miniszterek miatt hajlik rá, hanem az egyéb törvények elfogadásához szükséges „magyar" parlamenti szavazatok megszerzése és integrációs elkötelezettségének demonstrálása végett. A belpolitikai stabilitás is a parlamenti voksoktól függ. A „magyar párt" sok esetben inkább csak támadási felületet jelent a kormányban.

Ami pedig a külföldi megítélést illeti, a minden irányból táplált mítosz ellenére úgy vélem, a Nyugat nincs igazán oda a nemzeti alapon szerveződő politikai pártokért, és gyanítom, puszta létüket is nehezen tudja értelmezni. Ezért hát, ha – újabban! – támogatja is kormányzati szerepvállalásukat, „befogadásukat", ezt legalábbis részben az ő féken tartásuk miatt teszi. Amíg tehát nagyobb zökkenők nélkül folyik az együttkormányzás, a magyar pártok belső egysége nem kérdőjeleződik meg,

A Nyugat nincs igazán oda a nemzeti alapon szerveződő politikai pártokért, és gyanítom, puszta létüket is nehezen tudja értelmezni.

Másfelől egy politikai párt ellenzékben sem tehet mást, mint hogy kompromisszumokat keres, alkudozik. És ugyan melyek, milyenek az elvszerű kompromisszumok? Milyenek lehetnek az egyezkedés elvei, ha a törekvések oszthatatlanok? A hamis látszat keltéséről pedig csak annyit: vajon kinek a megtévesztésére kreáltatott volna az az állítólagos Potemkin-megelégedettség? Nyugaton úgy tudják ugyanis, hogy kormánykoalícióban lenni annyi, mint kompromisszumkötések révén képviselni a saját programot. Tehát a bennmaradás gesztusa odaát korántsem a nemzetiségi Kánaán eljöttét sugallja, legfeljebb arról tudósít, hogy éppen egy olyan politikai formáció kormányoz az adott országban, amely szóba áll egy kisebbségi jogvédelemre szakosodott párttal, ez a párt pedig – a radikalizmustól tartózkodva, áthidaló megoldásokat keresve – elér bizonyos részeredményeket. Ez pedig nem látszat és nem hamis, hanem, úgy vélem, nagyon is valóság közeli kép.

A valóságban persze minden bonyolultabb. A nemzeti kisebbség elégedettsége nem pusztán a törvényalkotáson, a kormány engedékenységén, az érdekérvényesítésben elért eredményeken és a megszerzett jogokon múlik. Ha a jog asztala nem angol pázsiton áll, elvben mindenki köréje ülhet ugyan, de a kártyacsatában olykor az asztallap alól kerülnek elő az aduk. A korrekt „játék" feltétele egyfelől az egészséges, de mértéktudó önérzet, másfelől a másság iránti türelem. A társadalom egészének demokratizálódására van tehát szükség, és ez már csak azért is rendkívül időigényes folyamat, mert csupán a visz
se után várható. Badars
sokhoz kötni, sőt helyte
primer elvárásként me
kulturális felemelkedés
polgári öntudat, a tolerá
dítása egyedül ennek
egyszerűen kormányz
pusztán politikai célo
helyzetét illetően önma
sem a sziklaszilárd elv
sek rituális kántálása)
Koncepcióra, hosszú tá
politikai, sőt nem is cs
na szükség.

Először is el kellene
sebbség politikai érde
gyen-e vagy afféle
ugyanis nem ugyanaz
dott szervezet – ha n
gatottságnak örvend
ugyan, de sohasem
Egy ilyen civil szer
ben kétségtelenül
diktatórikus viszony
nóm kulturális szerv
gitim politikai mozg
nek keretei között e
külföld informálásár
hallató jogvédelem a
tó. Így működött a D
is. Többpártrendszer
ződések szerepét az e
zálódott egyesületek
például általában a p
szervezetek emelik f
dott civil szervezetek
tól mentesen fogalm
és külföldi testvérsz
szinten is megjelení
seiket és javaslataik
való teljes független

Nem azt mondom
litikai mozgalma –
ilyen egyesületek ál
letétől, de amíg a jo
rumai, nem volna s

Földszinti alaprajz

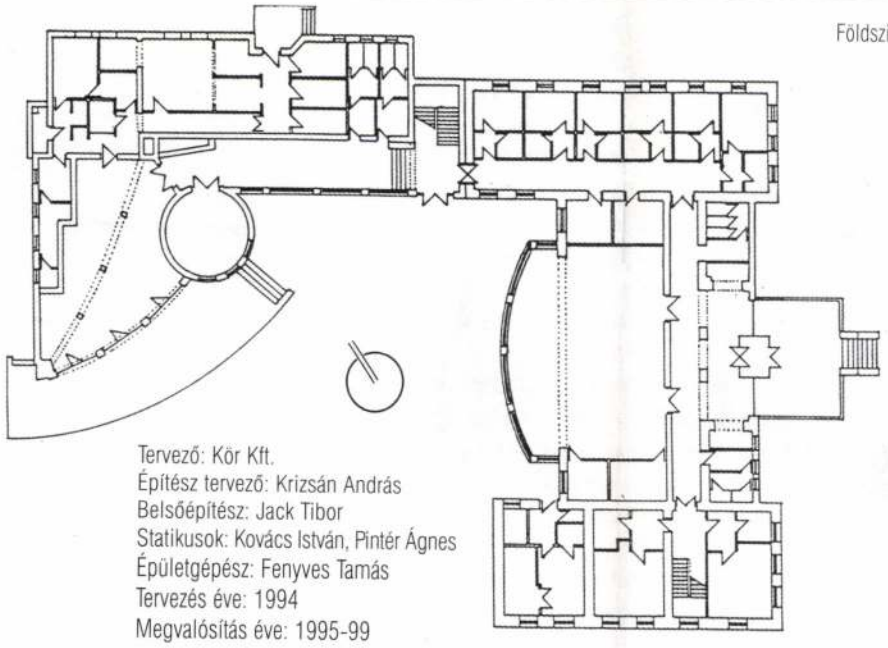

Tervező: Kör Kft.
Építész tervező: Krizsán András
Belsőépítész: Jack Tibor
Statikusok: Kovács István, Pintér Ágnes
Épületgépész: Fenyves Tamás
Tervezés éve: 1994
Megvalósítás éve: 1995-99

Homlokzat - metszet

Vázlatok

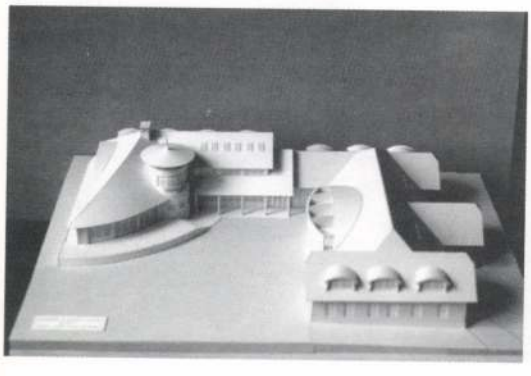

Krizsán András

Született: 1962 Budapest

Tanulmányok:

1986 BME Építészmérnöki kar, diploma
1989-1992 Vándoriskola I. ciklus

Munkahelyek:

1986 OÉÁ tervezési osztály
1989 Szövterv
1989-92 Kós Károly E. Vándoriskola: Kaposterv, Makona, Sevilla EXPO '92
1992-94 Sáros és Társa Bt.
1994-óta KÖR Építész Stúdió Kft.

Szakmai tevékenység:

1992- Pula főépítésze
- Falufejlesztési Társaság építész tagozatának elnöke
- Magyarországi Evangélikus Egyház Építész Bizottságának tagja
- Országos Főépítészi Kollégium tagja

Fontosabb munkák:

1990 Szt. István kápolna, Fonyód
1991 Berényi ház, Hódmezővásárhely
1993 Temetőkápolna, Pula
1993 Kúriaátalakítás, Tápiószele
1994 Evangélikus templom, Porrog
1995 Deák téri evangélikus Gimnázium felújítása, Budapest
1996 Ravatalozó, Vigántpetend
1997 Bezerédi ház, Csopak (Veszprém megye Háza '97 fődíj)
1996 Szigeti Strand fogadóépülete, Révfülöp (Veszprém megye Háza '99 fődíj)
1996 Díszkút, Csopak
1997 Zuglói evangélikus templom felújítása, Bp.,(belsőépítészet)
1998 Hotel Petrol emeletráépítés, Csopak
1999 Evangélikus templomtorony, Révfülöp

Evangélikus konferencia központ, Révfülöp -részlet az ismertetőből:

„Egy ház, ahol helye van a töprengő, titkokat kereső, az élet végső kérdéseit kutató, őszinte embereknek…
Egy ház, ahol békességben el lehet vonulni a világ zajától…
Egy ház, ahol gondolkodni lehet és szabad, hogy előbbre lépjünk…
Egy ház, ahol vannak és születnek apró ötletek és életre szóló megoldások - akkor is, ha nem mindig a várt formában…
Egy ház, ahol találkozni lehet a Názáreti Jézussal…"

Csepregi Sándor

Született: 1950 Budapest

Tanulmányok:

1968 Budapesti Faipari Technikum

1982 Magyar Iparművészeti Főiskola Belsőépítész szak, diploma

Munkahelyek:

1982-87 KERIPAR, belsőépítész

1982- Magyar Iparművészeti Főiskola

1988 MAHART, Siófoki Hajógyár

1995- TÉNIA BT. Bánáti Jánossal és Radnóti Györggyel

Fontosabb munkák:

1985 Fregatt pub-söröző, Budapest

1985 Erzsébet téri Volánbusz pályaudvar és utazási iroda belsőépítészeti tervei

1988 *"Csobánc"* és *"Kelén"* motoroshajók belsőépítészeti tervei

1991 Az 1921-ben épült *"Petőfi gőzhajó"* rekonstrukciós tervei Somogyvári Mihállyal

1994 "Christina" Stúdió divatáru, Bp. Semmelweis utca 8.

1994-97 Hévíz-Alsópáhok "Kolping" Családi üdülőközpont belsőépítészeti és világítási tervei Bánáti Jánossal

1996 Vigadó galéria belsőépítészet, műhelymunkák.

1997 Graphisoft székház - recepció belsőépítészeti kialakítása Horváth Zoltánnal

A Graphisoft központi épületének fogadóteréről...

Az adottság egy többhektáros, változatos domborzatú, rendkívül míves és egységes zöld park, a budai hegyek és a Duna ölelésében.

A ezredvégen épített, gondosan súlyozott és kiegyensúlyozott főépület, ami egyáltalán nem törekszik a fő helyre, a parknak nem a geometriai súlypontjában fekszik.

Rafináltan arányos, rejtett centrális pációján keresztül, a haladás és a feltárulkozás - az ortogonális összerendezettséghez képest - enyhén elhajló irányú. Az épületbe lépve a térélmény, a látszólagos egyszerűséghez képest összetett.

Csepregi Sándor

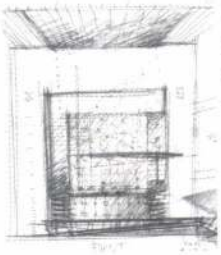

Mindhárom térirány képviselve van szinte "Keleti" szinten. Vizuálisan, a szemközti üvegfalon keresztül kifutó, az egyik "előttem-mögöttem". Erős a vertikális hangsúly - a tér arányaiból fakadóan -"fent és lent". A térben kétszer is hangsúlyozva - de lebegően - a hiányzók is jelen vannak - "jobbra és balra". A térerők összemetsződése virtuális és mégis valóságos! Én a megérkező ember vagyok a "közép" - a "kis világmindenség"- a "KA".

Ezeket felismerve nem is lehetett szebb feladvány számunkra - Horváth Zoltán - építész-belsőépítész, vezető tervezővel együtt, hogy amint kőből a szobrot, kibontsuk a térből ezt a "lényegi semmit". Hangsúlyt kívánjunk teremteni ezen a látszólagosan hangsúlytalan helyen - elsősorban szellemi "megmunkáltsággal".

Nekem - mint egy kicsit talán szobrásznak is - a figyelmem elsősorban a több szintet átfogó falfelületnek és az előtte, az alapsíkon nyújtózkodó fegyelmezett tárgynak a viszonyára irányult.

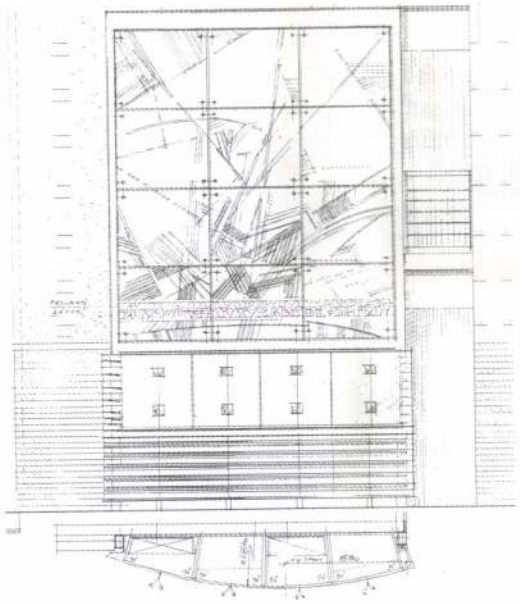

Falnézet barázdált acélfelülettel...és mozaikkal

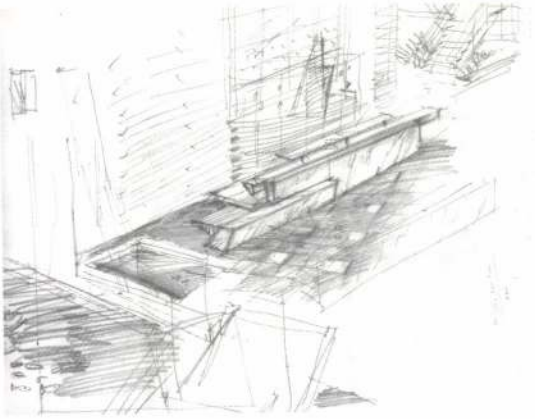

A felület először rozsdás, bemetszésekkel barázdált acélfelületet jelentett, majd színes "ruhába" öltözvén vált kitüntetetté és muránói üvegmozaikként öltött testet - utalni akarván kompozicionálisan is a hely szellemére - "Földi" válasz erre a pult gránitpengéje.

Esti fényeknél - a pációból szemlélve - összenézhető - a külső és a belső - (melyik-melyik?, és hol a határuk?)

... Remélem, hogy a tér különleges kezelésmódja és fegyelme társul tudott szegődni az építészeti szándékokhoz.

Csepregi S.

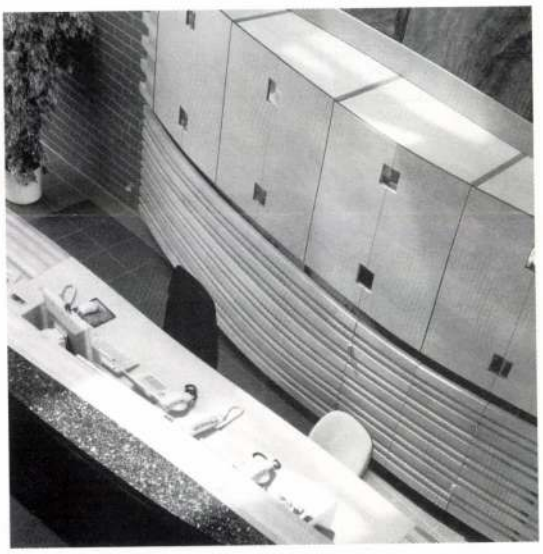

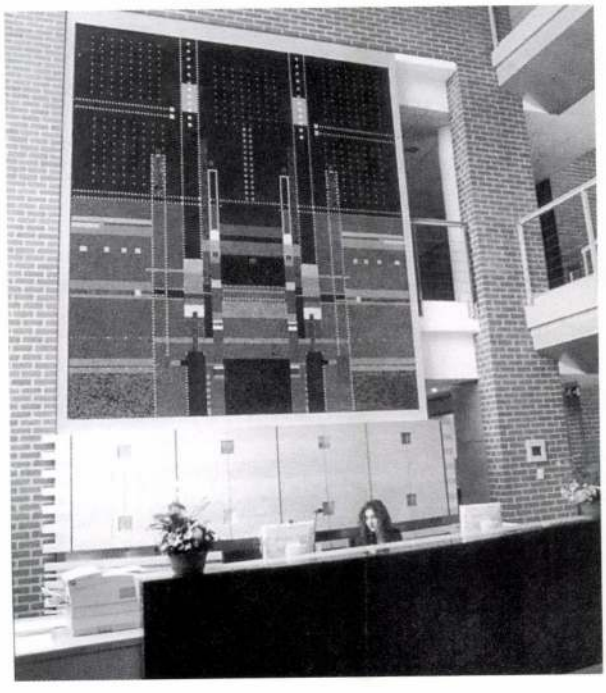

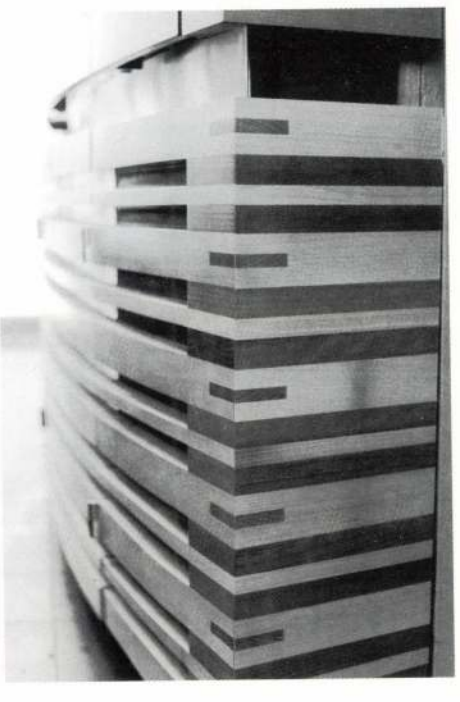

Das Christliche Museum hat die Ehre Sie
zur Eröffnung der Ausstellung von

György Krizsán
(Graphiker)
am 5. Mai 1996 um 16.00 Uhr
herzlichst einzuladen.

Die einführenden Worte spricht
Dr. Iréneusz Galambos O.S.B.
(Unterwart, Burgenland)

Die Ausstellung kann bis 2. Juni 1996 täglich,
außer Montag, von 10-18 Uhr besucht werden.
Esztergom, Mindszenty tér 2.

György Krizsán wurde 1927 in Nagykároly (Siebenbürgen) geboren. Sein Abitur legte er 1946 in Zalaegerszeg ab, danach betrieb er seine Kunststudien in Budapest, Oslo und Stockholm. Seit 1975 lebt er in Graz, wo er als Graphiker und Illustrator tätig ist.

Ausstellungen

1958 Oslo
1983 Eggerdorf, Galerie Hiel
1983 Graz, Andritz
1983 Rottenmann, Kleine Galerie
1984 Deutschlandsberg
1984 Oberwart
1985 Bad Tatzmannsdorf, Galerie Quellenhof
1988 Szeged, JATE
1988 Szombathely, Komitatsbücherei
1993, 1994 Graz, Joanneum Ecksaal
1996 Zalaegerszeg, Zrínyi Gymnazium
1996 Kaposvár, Komitatsbücherei

Felelős kiadó: Cséfalvay Pál

Meghívó

„por és hamu"

Az emlékek hosszú sora raktározódik szellemi kincseskamráinkban. Egyik a feledés vastag porrétege alatt szunnyadozik, másik kísérője napjaink robogó perceinek. Van olyan, melyet szívesen melengetünk lelkünkben, van, amelyik komor kísértet számunkra. Némelyik vastag gyászkeretben bukkan elő, mást boldogan csengő kacagás kísér.

Ezt a kincstárat hordozzuk magunkkal, mint testünkkel egybeforrt hátizsákot, nem egyszer restellkedve magunk és mások előtt, mert emlékeink dédelgetése nem fér össze korunk rideg, józan szemléletével. Rejtegetjük, mint a szégyent: nem illik mai világunkhoz érzelmeink könnycseppjeinek szabad utat engedni. Évtizedek hosszú sora, a múló órák rövidülése oldja csak fel ezeket a magunkra zárt bilincseket, s annak felismerése, hogy a testünkkel együtt az emlékek is porrá lesznek, ha nem engedjük őket lelki kalitkáinkból szabad szárnyalásra.

A feledésbe merülő múltból egy arcvonás bukkan elő, melyhez reménytelenül próbálunk testet mintázni, és a rég látott kedves utca a napi hírek kegyetlen tükrében füstölgő romhalmazzá, izzó hamuvá változik . . . Az elmúlás kíséri minden lépésünket, annak árnyékában csókoljuk el csókjainkat, s a végleges semmi ott leselkedik ránk, talán a következő sarok mögött.

Mégis: a bizakodás végtelen hatalma erőt ad mindannyiunknak, hogy az őszi szelektől lekopasztott ágak mögött az elkövetkező tavasz ígéretét is hittel higgyük. A tornyosuló viharfelhők mögül a kéklő égbolt küldi melegét, s szívünk békéjét a Teremtő reményüzenete óvja.

Krizsán

A Keresztény Múzeum
tisztelettel meghívja Önt

Krizsán György
grafikusművész
kiállításának megnyitójára
1996. május 5-én vasárnap du. 4 órára

A kiállítást megnyitja
dr. Galambos Iréneusz O.S.B.
(Unterwart, Burgenland)

A kiállítás megtekinthető 1996. június 2-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.
Esztergom, Mindszenty tér 2.

Krizsán György 1927-ben Nagykárolyban született (Erdély). Érettségit Zalaegerszegen 1946-ban tett. Művészi tanulmányait Budapesten és Oslóban, majd Stockholmban (Konstfack) végezte. 1975 óta Grazban él, grafikusként és illusztrátorként dolgozik.

Kiállítások:

1958 Oslo,
1983 Eggersdorf, Galerie Hiel,
1983 Graz, Andritz,
1983 Rottenmann, "Kleine Galerie",
1984 Deutschlandsberg,
1984 Oberwart,
1985 Bad Tatzmannsdorf, Galerie "Quellenhof",
1988 Szeged, JATE,
1988 Szombathely, Megyei Könyvtár,
1993, 1994 Graz, Joanneum Ecksaal,
1996 Zalaegerszeg, Zrínyi Gimnázium,
1996 Kaposvár, Megyei Könyvtár,

KRIZSA'N GYÖRGY

KIA'LLITA'SA VOLT KAPOSVA'RON

SOMOGYI HIRLAP 1996 IX. 6

teljes annak mind hatalmát, mind látókörét és
ze, a főpapság nélkül. A királyi decretumok,
atkoznak a prelátusok beleegyezésére is. A
ényt arra, hogy az ország báróival egy sorban
ın mindenütt várak birtoklása is tartozik,
n ezért az ország várállományának mintegy
sé válik akkor, amikor a királyi várak száma
sen megnövelte az is, hogy a középkori állam
get és a jogi ismereteket képviselték.
a tanultság a főpapi méltóságok betöltésének
sadalmi emelkedésének eszközeivé váltak.
egyik a pápai kinevezés, amely gyakran
okat, közöttük gyakran olyanoknak, akik
ttesek útján látták el feladataikat. A másik út,
n is egyre következetesebben érvényesült, a
juttatása volt. Ennek megfelelően az országon
tetőpontján az ország arisztokrata családjai
felé, ami kétségtelenül megnövelte tekintélyü-
ésük alá tartozó területeket. A Lackfi család
üspökséget, majd kalocsai érseki méltóságot
okába a Bebek, Ónodi Cudar, Bátori családok
gonyiak, a Szécsiek, a Pálóciak tagjai kerültek
yire csak megfelelő számú fiú utód meglétekor
n birtokában egyetemi tanulmányokat. Ezért
izban az arisztokraták, korántsem versengtek
t. A betölthető főpapi állások egy részét nyitva
n való felemelkedés a köznemesek, majd a 15.
nemes származásúak karrierjének útjává. Ez

„por és hamu"

Az emlékek hosszú sora raktározódik szellemi kincseskamráinkban. Egyik a feledés vastag porrétege alatt szunnyadozik, másik kísérője napjaink robogó perceinek. Van olyan, melyet szívesen melengetünk lelkünkben, van, amelyik komor kísértet számunkra. Némelyik vastag gyászkeretben bukkan elő, mást boldogan csengő kacagás kísér.

Ezt a kincstárat hordozzuk magunkkal, mint testünkkel egybeforrt hátizsákot, nem egyszer restellkedve magunk és mások előtt, mert emlékeink dédelgetése nem fér össze korunk rideg, józan szemléletével. Rejtegetjük, mint a szégyent: nem illik mai világunkhoz érzelmeink könnycseppjeinek szabad utat engedni. Évtizedek hosszú sora, a múló órák rövidülése oldja csak fel ezeket a magunkra zárt bilincseket, s annak felismerése, hogy a testünkkel együtt az emlékek is porrá lesznek, ha nem engedjük őket lelki kalitkáinkból szabad szárnyalásra.

A feledésbe merülő múltból egy arcvonás bukkan elő, melyhez reménytelenül próbálunk testet mintázni, és a rég látott kedves utca a napi hírek kegyetlen tükrében füstölgő romhalmazzá, izzó hamuvá változik . . . Az elmúlás kíséri minden lépésünket, annak árnyékában csókoljuk el csókjainkat, s a végleges semmi ott leselkedik ránk, talán a következő sarok mögött.

Mégis: a bizakodás végtelen hatalma erőt ad mindannyiunknak, hogy az őszi szelektől lekopasztott ágak mögött az elkövetkező tavasz ígéretét is hittel higgyük. A tornyosuló viharfelhők mögül a kéklő égbolt küldi melegét, s szívünk békéjét a Teremtő reményüzenete óvja.

Krizsán

A Keresztény Múzeum
tisztelettel meghívja Önt

Krizsán György
grafikusművész
kiállításának megnyitójára
1996. május 5-én vasárnap du. 4 órára

A kiállítást megnyitja
dr. Galambos Iréneusz O.S.B.
(Unterwart, Burgenland)

A kiállítás megtekinthető 1996. június 2-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.
Esztergom, Mindszenty tér 2.

Meghívó

Felelős kiadó: Cséfalvay Pál

Krizsán István MDK

Mártir, fametszet

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Krizsán István

Kenyérért I., lino

Béke, 2= "

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

MDK

MDK

Krizsán István

Üzlet előtt, linómetszet

Felvonulók, "

Szakkörben, "

Boldog gyermekévek ... kiáll. Műcs. 1961.

MDK

Krizsán István

Bunkerben, linómetszet

Gyárban, "

Boldog gyermekévek ... kiáll. Műcs. 1961.

MDK

Krizsán István

Béke, linómetszet

Nyaralók, "

Olvasó, "

Boldog gyermekévek ... kiáll. Miles. 1961.

Krizsán

festő

Thorma visszavonulása után Krizsán és Mikola vezették a nagybányai iskolát

Murádin Jenő: Nagybányától – az új hankorunk, Kolozsvár 1968. X. 1517. Kolig

Skrivan F.

Merik Gibala Ferenccel kapcsolatban említi.

Ladislav Saučin: Výtvarná výchova na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 21.

MDK

Krizsán István

Váltás, linom.

Ősz, "

Nyár, "

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Múz.1961.

MDK

Krizsán István

Mártir, fametszet

IX. Magyar Képzőm. Kiáll.kat. Mics. 1962. 22.l.

Krizsán István MDK

Uzlet előtt, lino

Felvonulók, lino

Szakkörben, lino

Béke, linó

Mücsarnok 1961 Boldog gyermekévek kiáll.

M. DV

Krizsan István
festő

Friss tághépiet, élénk csendéletei
népek. Konstruktivista figurálisai
is szerepelnek a tárlaton.

Fóthy János: Kiállítási Krónika
Művészet, 1968. julius – 39 lap.

Krisan István
festő

M.D.V.

A Belügyminisztérium Központi Klubjában mutatta be festményeit és grafikai műveit

Fóthy János: Kiállítási krónika
Művészet, 1968. julius – 39 lap.

M.D.V.

Krisán István
festő

A „Tizeves találkozó" c. fametszet sorozata, és a „Kukorica fosztás" c. szines fametszetei sikerült lapok.

Fóthy János: Kiállítási Krónika
Művészet, 1968. július – 39 lap

KRIZSÁN ISTVÁN

1.) Kenyérést I. linómetszet 29.5 x 22.5

2.) Béke —"— 29.5 x 21.5

I. Miskolci országos grafikai beinnálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa. Miskolc, 1961.

Krizsán István MDK

Nyaralók, linó

Olvasó, linó

Bunkerben, linó

Gyárban, linó

Mücsarnok 1961 Boldog gyermekévek kiáll.

Krizsán István

festő

M.D.4.

Méltatás.

Malsay László: Boldog gyermekévek.
Művészet, 1961. szeptember – 40 l

Krizsán István, grafikus D oll.

A Műcsarnok Boldog gyermekének c. tárlatán linóleumsorozatot állított ki.

Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról 9.

Bn. 1961. júl. 5.

NÉPSZABADSÁG,

Krizsán István, grafikus M Dk

Monotipiákkal és metszetekkel vesz részt az Ernst Múzeum kiállításán.

Péter Imre: Dolgozó emberek között 9.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 22.

Krissan István
grafikus

M.D.K

Mártir" c. munkáját
"mutatja be a kiállitáson"

Kontha Sándor: A IV. kiállitás grafikai anyagáról
Művészet, 1962. május — 20 l.

Krizsán István, Jestő

L.: Tóth Árpád

(b. a.): Katonák — 3.

ESTI HIRLAP, Bn. 1975. nov. 24.

Krizsan István festő

a Magyar Néphadsereg Központi Klubjában másodizben került sor a pályázati tárlatra, a KISZ KB különdíját nyerte el „Nem törnek át" c. két kompozíciója. (említve)

Mészöly Gábor: Festmények-Katonákról.

Néphadsereg, 1975. nov. 29.

KRIZSÁN István kőfaragó-szobrász

Agria XXV/XXVI. (1990) 578.p. 46.sz. jegyzet

1908-ban restaurálta az egykori várbeli kálvária stációs domborműveit

Krizsán István, grafikus M DK

Mehnete.

Repr.

Krizsán István: Délipihenő 7.

Bp. 1963. jún. 30.

NÉPSZABADSÁG

Krizsán István
festőművész

1021

1980. XI. 29. Televizió 19,30 Kel

TV Hiradó 1.

- A büki gyógyviz évről-évre több látogatót, gyógyulni vágyót vonz e kis nyugat-dunántuli községbe. Ahogy az idegenforgalom nő, ugy gyarapodik ujabb és ujabb értékekkel Bükfürdő. A 31x4 m-es muránói és jabloneci üvegből készült mozaikkép alkotója Krizsán István, akinek ez a második nagyméretü kompoziciója. A viz születése cimü alkotás a büki viznek állit maradandó emléket. Azt a pillanatot örökiti meg, amint a mély üregeiből feltör a gyógyhatásu iszappal kevert bugyborékoló termálviz. Elkészitése 9 hónapig tartott. A müvész több mint 1 millió darab apró, alig 1 cm-es üvegmozaiklapot használt fel megalkotásához. Friss szinevel, mozgalmasságával üde szinfoltja lett a büki fürdő nagymedencéjének.

Krizsán István

Szerepelt a szept. 29-én nyílt kiállításon.

grafikái.

(németh): Építjük, védjük szép hazánkat.
VÖRÖS CSILLAG. 1962. okt. 3.

Krizián Ztrán

„Szakhörben" c. linómetszete

—: A Nemzeti Galéria új kisplasztikái a Bakonyi Muzeumban

Napló (Veszprém) 1964 ápr 15

Krizsán István

Megbízták Krizsán Istvánt a Villányi úti MSZMP Budapesti Bizottság Oktatási Intézete részére üvegmozaik falikép kivitelezésére.

-----:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976.december - 48.oldal.

Krizsán István

A művész a budapesti Pártiskolán elhelyezett „Mozaik" munkájáért, mint az 1976-os év egyik legjobb köztéri alkotásáért jutalomba részesült.

—: Hírek
Művészet, 1977. december - 48 lap.

Krizsán István, festő

A Pest megyei pártbizottság Nagy Jenő u.-i székházának aulájában rendezett tárlaton az M.Sz.M.P.-alapszervezetébe tartozó festők művei láthatók. – A művész figurái a kubizmus kései hatását jelzik. (említve)

Losonci Miklós: A sokrétű festészet tárlata.

Pest Megyei Hírlap, 1979. febr. 6.

Krizsán István

KRIZSÁN ISTVÁN festőművész 124 négyzetméteres mozaikképét tegnap avatták fel a gyógyvizéről híres Bük-fürdő fedett fürdőépületében.

Magyar Hirlap 1980/11/29/9

Krizsán István

Beszélgetés Barcsay Jenőnek

Magyar Nemzet 1985. 1. 12.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Rvizsán István

SZABAD FÖLD
Budapest

1021

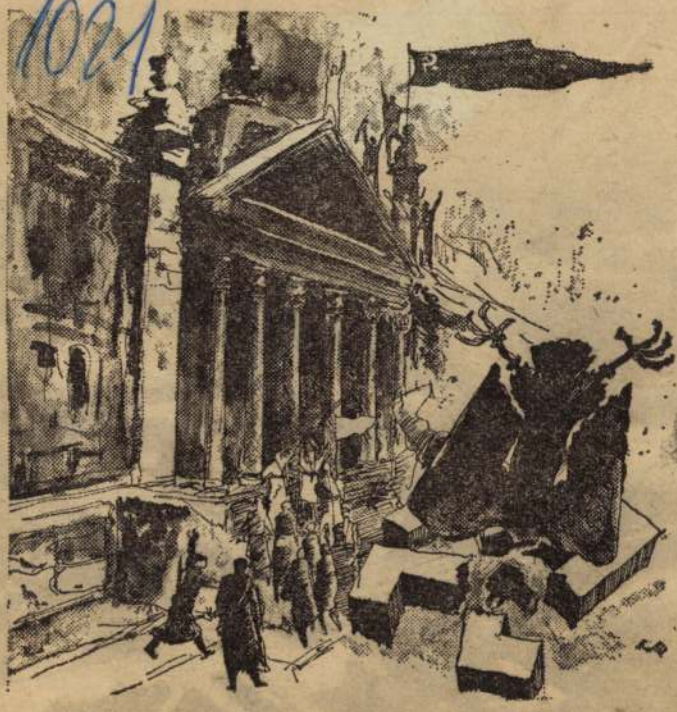

A Győzelem Napján . . .
(Kurizsán István rajza)

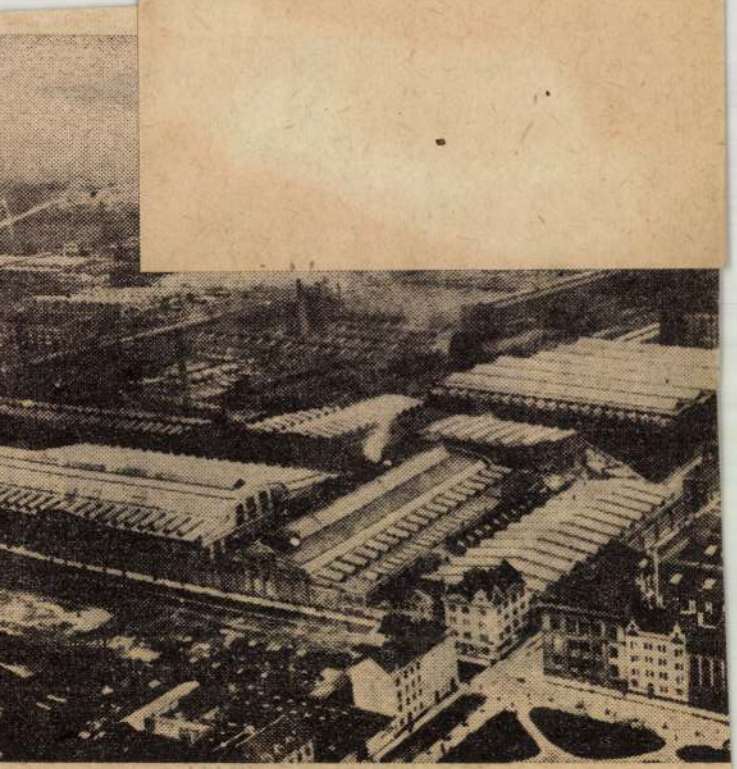

Igazi XX. századi látvány: a plzeni Skoda-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Krizsán István

1963 JUN 30

- 1021

KRIZSÁN ISTVÁN: DÉLI PIHENŐ.

BALATONI

Igazi nyár van. Ez a hőmérő magasra szökő higanyszála után leginkább a balatoni országút forgalmából mérhető le Az út csak úgy tarkállik a CA, CB, CE, CI személygépkocsik, a bukósisakos motorosok és a különautóbuszok sokaságától. Most élénkül meg igazán a Balaton. Kedden kezdődött a főszezon. A strandokon négerre barnult tízezrek élvezik a nyarat, a napsütést, a tó bársonyos vizét. Az étkezési időkben alig lehet helyet kapni az éttermekben, este pedig a szórakozóhelyeken kívül sebben az embe ezrével vonzza német, francia, egy nagyobb nyelvzavar ural életből, az újdo állítottak össze tőt, hogy emlék tak, és felkészí készülnek egy

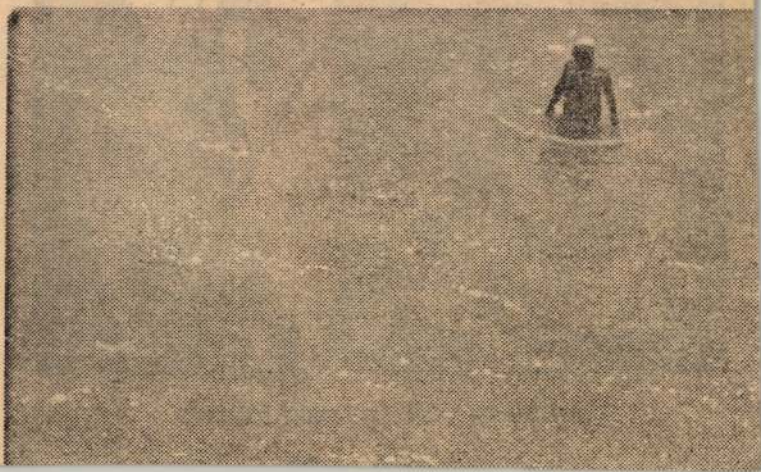

KRIZSÁN János
2002. okt.

171.▲
Krizsán János (1866-1948)

Nagybányai tél, 1928.

Olaj, vászon, 71x81 cm
Jelezve jobbra lent:
Krizsán János Nagybánya 1928.

Kikiáltási ár: 400 000 Ft

172. **Hollósy Simon** (1857-1918)

Falusi utca

Olaj, vászon, 59x59 cm
Jelezve jobbra lent: Hollósy

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft

33. Topirea zăpezii — Hóolvadás — — — — — — — 22.000.—
34. Vară — Nyár — — — — — — — — — — 12.000.—
35. Vale de mină — Bányavölgy — — — — — — — 22.000.—
36. Interieur — — — — — — — — — — — — 12.000.—
37. Inflorirea castanilor — Gesztenyevirágzás — — — 15.000.—

CATALOGUL

EXPOZIȚIEI

SOCIETĂȚII PICTORILOR DIN BAIA-MARE

CLUJ 13–23 APR. 1930

KATALOGUS

A NAGYBÁNYAI FESTŐK TÁRSASÁGA KIÁLLITÁSA

CLUJ KOLOZSVÁR 1930 ÁPR. 13–23

Prețul catalogului: 20 Lei — Katalogus ára: 20 Lei

Minerva Rt., Cluj-Kolozsvár. 11000

KRIZSÁN Jóna festő

KRIZSÁN János festő

Murádin J.: Erdélyi festőiskolák Bukarest, 1997

21, 22, 25, 27, 28, 39, 43, 44, 46, 48,

fotója: 23.

Vágtapolcza r. k. pléb. templom

Egyhajós, egykor csúcsíves stílű kőépület, szer
oldalú apsissal, kívül támasztópillérekkel, ny
Boltozatai és ablakai XVII. századbeliek. A sz
bordás csillagbolt, félkörű diadalív, a magasa
czikkelyes dongaboltozat. A főoltár, két melléko
faragványai XVII. századbeli jellegűek, de festm
A jobb oldali mellékoltáron a czelli Mado
koronásan, XVIII. század. A templomoz
kápolnában Wesselényi Ferenczné, Bosnyák
1729-ből, újabb másolat, eredetije igen ronga
parochián, és ez alatt festett a koporsóban
conservált holtteste a sztrecsényi várból.

A fakoporsó felirata: In signum perpetui amical
curavit excellencissiumus Supr. Comes Comitat

KRIZSÁN János *34, 40, 88*
Kapnikbánya, 1886. január 27.–Nagybánya, 1948. április
Nagybánya, festő

Banner Erdélv

Marosi Ernő

Realitás és esz

századi magy

MDK

Krizsán János

A nagybányai "Veresviz" c.festm.Repr.

Magyar Művészet, 1926. 381.lap

Krizsán János festőművész

A Belgrádban megrendezett tárlat múlt szá-
zadunk végén és századunk elején a „magyar
Barbizonban" kialakult festészetet antológiku-
san mutatja be. – A nagybányai iskola
1935-ig létezett, egyik vezetője volt a
művész is.

Áos József: A jelenkori magyar művészet kezdete.
Magyar Szó, 1975. nov. 13.

KRIZSÁN János festő

91 12. 53,34

Új Művészet

Krizsán János festő
(1886 - 1946)

neve emlékre

Kapcsolmúvészet

Vigília 1969 augusztus
562. old.

Krizsán János

Benedek István: "Nagybányán járva" c. -a nagybányai festőiskolára való- visszaemlékezésében ir a müvészről, aki a nagybányai festőiskola utolsó tanára volt. Képei nagyrészt magántulajdonban vannak. Borghida István müvészettörténész a közelmultban kis könyvet adott ki a müvészről, s "ennek illusztrációi alapján lehet némi elképzelés a magányos mester tájképeinek erőteljes szineiről, nagybányai ha hangulatáról."

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 25.
XV. évf. 52. sz. 15. lap

Krizsán János, festőművész (1886–1948).

Erdős J. Pál festőművészt 13 éves korában vették fel a nagybányai festőiskolába, ahol Thorma, Mikola, Ziffer, Krizsán figyelték a fejlődését.

Kereskényi Sándor: A művészet emberi üzenete.
Utunk, 1984. 11. 30., 7-old.

Krizsan János
festő

1927-ben Thorma János visszavonult a nagybányai festőiskola vezetésétől és a művészeti tanítását Mikola András és Krizsán János folytatta.

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Krizsan János
festő

Nagybányai tájakat, kompozíciókat
festett Krizsán János

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Kovács János

Moldován István kiállítása
a Vigadó Galériában

Magyar Nemzet 1986. IV. 21.

dr. Krizsán Zoltánné

az alábbi tervpályázaton III. dijjal jutalmazott terv egyik szerzője.

dr. Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata, 197o.
Magyar Ép.müv. 1971.4.sz.2-4.l.

Ks. Vrisán Zoltánné

Krizsán János

Maticska Jenővel együtt állt be a nagybányai festőiskolába - Tersánszky J. Jenő emlékezése szerint.

Murádin Jenő: Maticska Jenő /1885-1906/
Művtört.Ért.1972.1.sz.41-49.1.

41.1.

Krizsán János
festő

Méltatás

Muradin Jenő: Felsőbányai ugarok.
Művészet, 1972-junius - 20 oldal.

Kriesán János
festő

Kriesán János levelébe volt
Popp Aurélhal.

Muradin Jenő: Felsőbányai nyarak
Művészet, 1972. junius - 20 oldal.

Krizsán János

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

41, 48. old.

Krizsán János

„Tél" c. képének reprodukciója a képmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Kriszán János
festő

Moldován István első mestere
volt Kriszán János és Thorma
János.

Treisler György: Moldován István kiállítása
Művészet, 1972 március - 47 oldal

Krizsán János

A két világháború között a nagykőrösi művésztelep tagjaként a Berger-, a Siller-, és a Jánossovics-vonásokban állította ki műveit.

A Hét, 1973. jan. 12. 4. old. 2 h.

Krizsán János

1907-ben ~~egyen~~ előnör jelentkezett képeivel.

Konink, 1972. szept. 31. évf. 9 sz. 1420 p.

Krizsán János

Borghida István írt róla tanulmányt, mely magyarul is megjelent.

Korunk, 1972. szept. 31. évf. 9 sz. 1420 p.

Korizsán Sámos

(1886 - 1948)

nagybányai festőművész. Iványi Grünwald Béla és Réti István tanítványa volt. Mint ösztöndíjas hosszú tanulmányutat tett Münchenben és Olaszország több városában. 1927-től a nagybányai festőiskola vezető tanára

Karácsony Emmy: Virághegy
Kritérion Bukarest 1974

130. old.

Krizsán János

A müncheni iskola neveltje, de munkássága a nagybányai iskolához kapcsolja.

Korunk, 1972. szept. 31. cáf. 9 sz. 1420 p.

Krizsán János

neve emlitve

Bauer Zoltan: Mikola Rudnár

Igaz Szó 65/4 613.0

Krisán János festőművész

(1886 Kapnik - 1948 Nagybánya)

A nagybányai festőiskolában

tanult (1906) Ivanyi Grünwald Béla

és Réti István tanítványa.

Igaz Gó 1972 november

Krizsán János

2

Egy évig Nagybánya város
ösztöndíjával Münchenben Heidner
Henrich iskolájába jart.

Igaz Gó 1972 november

Krizsán János

1927-től a nagybányai festőiskola
vezető tanára. Első nyilvános szereplése:
1907 München. Hazai egyéni kiállí-
tásai 1954-Kolozsvár (emlékkiállítás)

Igaz ló 1972 november

Krizsán János 4

Külföldi szereplései: Budapest, Bécs. Művét a Zolozsvári, marosvásárhelyi, nagybányai stb. múzeumban őrzik.

Igaz Gy. 1972 november

Kristán János 5

A VI. Nemzeti Kiállításon

Különdíjjal jutalmazták (Bp. 1942)

Igaz hó 1972 november

Krizsán János

Thieme Becker

XXI. 550. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Krizsán János

festő

Nagybánya

1929.

Sulyfritz

XIV. l–

66411 / ____ SZ.

éltóságú
ágos
ágos

Dr.Szentiványi Gyula urnak
főtitkár

Bp.

ENTES
sz. rendelettel
élyes illeték-
olytán.)

JELEN LEMBE	EGYSÉG-ÁR P	EGYSÉG-ÁR f.	ÖSSZES ÁR P	ÖSSZES ÁR f.	ÖSSZES ÁR P	ÖSSZES ÁR f.
tészete						
	28.	--			25.	20

41.327. — K. M. E. Ny.

Kvizsán János

festő

1922*-ben rendes tagból

törzstagja lett a

Nagybányai Festők

Társaságának

erőd

Szok Nagyb

16-l.

* Bizonyára rajtó-

hiba 1912 helyett

vösség.

.sz.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Krizsán János

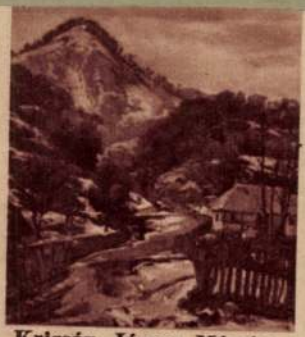

Krizsán János: Március
(A vallás- és közoktatásügyi miniszter erdélyi festészeti díjának nyertese)

Film – Szinház – Irodalom
1942. 21. n. (A Képző-
művészeti Társulat díj-
nyertes alkotásai.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Krizsán János

12. Erdő, olaff –
13. Hóolvadás, olaff.

Nagybányai kiáll, 1942

Krizsán János

festő

A kolozsvári VI. nemzeti képzőművészeti kiállításon az állami nagy

. De ugyanezt a díjat adták a nagybányai hagyomány rokonszenves és jeles képviselőjének: *Krizsán* Jánosnak, aki az újraéledő telep egész ősi hangulatát fölidézte „Március" című képén

Spectator: Örömben örröm. Magyar Nemzet 1942. jun. 7.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Krizsán J.

Árverési Csarnok aukció kat.

38 sz. 1927. máj.

39 sz. 1927. okt.

2061-909-20

653. Keretek.

1 darab páczolt keményfa keret völgyeléssel és emelkedett aranyozott léczdiszszel.
Méretei 106:83 cm.
Becsértéke.....12.00 K

Jegyzet. 1127-906-102

TERE-FERE

A rendszerint csak kedvességüknél tartott macskák is tölthetnek be igen fontos szerepet. Seholsem élveznek olyan őszinte és osztatlan nagyrabecsülést, mint a Csendes-óceánon fekvő Juan Fernandez szigetén, ahol az egérveszedelem állandóan rendkívül nagy. Ezért a törvény úgy intézkedik, hogy aki egy macskát megöl, büntetésül saját kezüleg legalább háromszáz egeret kell elpusztítania. A kiszabott büntetés végrehajtását a tettesnek az egérfarkok beszolgáltatásával kell bizonyítani.

*

A nevelés- és népmüvelésügyi német biordalmi minisztérium hivatalos lapja rendeletet közöl, amely a fekete ribizke termelését ajánlja az illetékesek figyelmébe. A rendelet utasítást tartalmaz, a fekete ribizli termelésnek leghatékonyabb fokozására. Rámutat arra, hogy a fekete ribizli és a csipkebogyó mellett a legerősebb C-vitamin tartalmú növény. Belőle gyártott készítmények íze is jobb, mint a többié. A fekete ribizliből sajtolt édes mustot az egészségügyi hivatalok útján egyre nagyobb mértékben adják a sebesült és beteg katonáknak és anyák számára is rendszeresen adagolják.

*

A hanglemezeket manapság gyógyszerként is használják. Megkísérelték, hogy bénult testrészeket, izomcsoportokat, bizonyos ütemes artisztikai rezgésekkel befolyásoljanak. Ezekhez a kísérletekhez csak az egészen tiszta, úgynevezett „diszkrét" rezgéseket alkalmazzák, amelyeknek egyöntetűségét a felhangok nem zavarják. A kísérletekhez szükséges hanglemezeket a Telefunken-gyár bocsátotta a kórházak és egészségügyi intézetek rendelkezésére.

*

A német véderő a munkafronttal karöltve most tartotta Münchenben a hadirokkantak úszási oktatását szolgáló második uszómesteri tanfolyamát. Az orvosok uszósportban gyógyászati lehetőségeket látnak a rokkantak szellemi és testi frissességének teljes helyreállítására, s azt tapasztalták, hogy a sporttevékenység révén a katonák visszanyerik régi, biztos fellépésüket és életkedvüket. Münchenbe a véderő mindhárom fegyverneméből úszótanárokat küldtek ki a tanfolyamon való részvétel céljából. Az úszómesterek az úszásra való oktatáson felül egészségügyi téren is széleskörű kiképzést nyernek.

RUHÁK FIATAL LEÁNYOK SZÁMÁRA

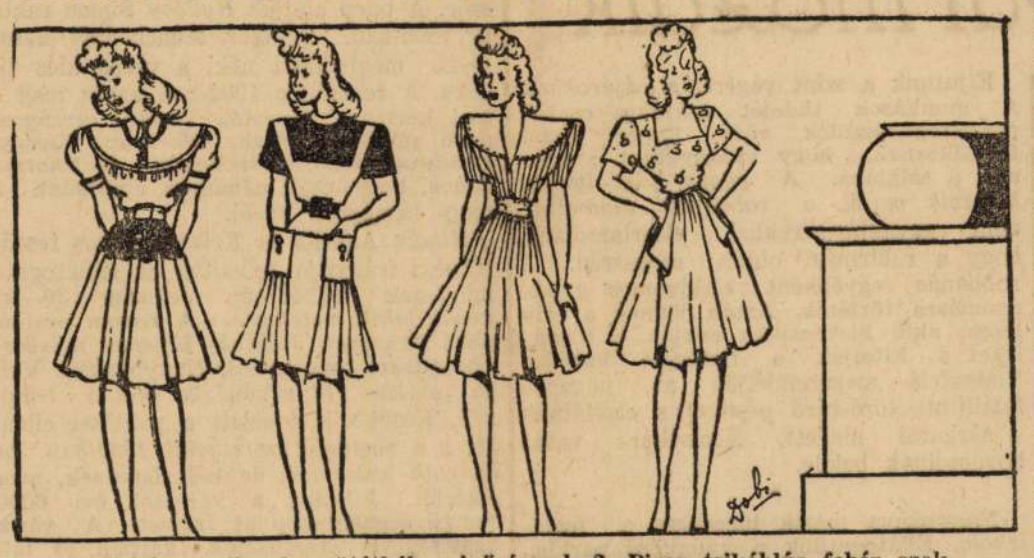

1. Fehér puplinruha sötétkék csipőrésszel. 2. Piros trikóblúz fehér szoknyával. 3. Halványkék muszlinruha plisszével. 4. Virágos szögletes kivágású felsőrész egyszínű huzott, zsebes szoknya.

Ne felejtsd a jegyet!

Irta: Szombathy Viktor

— A jövő héten két hétre elutazom, — jelentette ki Pista az asztalnál.

Mama ránézett Pistára, éles, kutató tekintettel, amilyennel az ilyen ebéd alatt történt bejelentéseket fogadni szokta.

— Hová mégy? Hivatalosan?

— Nem. Most nem a bank küld ki, hanem hirtelen kivehettem a szabadságomat. Jövő hétre jelöltek, aztán Török megy, azt fogom helyettesíteni addig és a főnök augusztusban szeretne. Ez az élet sora, mama és a legfiatalabb tisztviselőé.

Most egyideig senki nem szólt semmit; Most egyideig senki sem szólt semmit. Mikor aztán apa eltolta magától a tányért s a vizeskancsó után nyúlt, ő kérdezett:

— És hová mégy szabadságra?

— Erdélybe.

Megint csend lett, mert ma még tészta is került az asztalra s ezt apa nagyon figyelmesen nézte meg. Sajnos, nem elég odaadóan ahhoz, hogy Erzsi kajánul meg ne kérdezze:

— Egyedül?

Pista mérges pillantással ismerte el a tűszúrást, de nem volt szabad emiatt békétlenkednie, mert két hónap óta ő tett fel hasonló különös kérdéseket egy bizonyos Gusztiról, aki Erzsit kísérgette haza egyetemről jövet.

— Egyedül, — felelte, — hát persze, hogy egyedül. Legfeljebb valamelyik kolléga is csatlakozik az úton.

— Érdekes, — felelte Erzsi s jól tudta, hogy Pista most nem fog felpattanni s nem fogja faggatni, mit talál ebben olyan érdekeset.

Apa felkelt az asztaltól s az ujságjához fordult, mama a konyhába ment.

De ezen a hirtelen jött szabadságon nagyon eltűnődött. Annyira, hogy alig tudott odafigyelni, amikor Juli elszámolt a bevásárlásokkal és a nagymosás felől tett fel bágyadt s nem valami lelkes kérdéseket. Ez a Pista gyanús ezzel a hirtelen elutazásával: talán Jolán elől akar megfutni? Jolán elől, akit pedig úgy szeretne Pistával együtt látni már! Mi bújt Pistába, hogy mostanában így kerüli Jolánt s rombadönti a családi terveket, — ki tudná?

Még akkor is azon tűnődött, amikor az ablak mellett ült később és a család harisnyakészletének bús és reménytelen darabjait vette szemügyre pápaszemén keresztül.

A telefon csöngött e pillanatban. Mama felkelt, letette a foltoznivalókat s felemelte a kagylót.

— Itt Sári van, Baján Sári, — mondta egy hang, — Pistát keresem.

— Nincs itthon, — mondta komoran a mama, — mi tetszik?

A hang egy pillanatig habozott, de úgylátszik, feltalálta magát:

— Semmi különös, csak azt akartam kérdezni, hogy Pista magával vitte-e a holnapi gépelni valókat?

— Maguk kollégák?

— Igen, — felelte a Sári nevű hang.

— Nem tudom, Pista hová ment.

A Sári nevű hang még bocsánatot kért, mama dünnyögött valamit s mikor visszaült a foltoznivalóhoz, már tudta, hogy holnap valami módon megnézi ezt a Baján Sárit. „Működik az anyai ösztönöm!" — gondolta elismerően, mert nagyon büszke volt anyai, női, hitvesi, asszonyi ösztöneire.

Mikor másnap délelőtt pontosan féltizenkettőkor mama benyitott a Pista szobájába a bankban, rögtön meg is dicsérte önmagát, mert az ösztöne nem csalt.

Pista az irógép fölé hajolt, talán, hogy jobban lássa a betűket, vagy a gondolatokat, — csakhogy Pista és az irógép között még ott ült egy leány is, egy gesztenyehajú, pirosruhás lány, és az is a betűket nézte. Nem volt ebben a helyzetben semmi különös, vagy gyanús, félreértésre okot adó, de a mama ösztöneit nem lehetett rászedni. És a leány valóban csinos volt, sajnos, csinosabb s élénkebb, mint Jolán. Bizonnyal huncutabb is. Felállott a leány, amikor Pista bemutatta s nem volt abban sem csodálatos, amikor megnevezte magát: valóban Baján Sári.

— Minek köszönhetem ezt a különleges szerencsét, mama? — vidámodott fel Pista s attól egy pillanatig sem kellett tartania, hogy mama nem tud tucatnyi pompás okot is felhozni a látogatás miatt. De mikor eltávozott a bankból s otthagyta a fiatalokat, egy kis keserűség rágta anyai szívét: kijátszották. Hiába akarja hát Jolánt, — jött ez a kreolarcú, mosolygós leány s elhódítja a fiát. Együtt utaznak szabadságra, most már bizonyos. Mire visszajön Erdélyből, talán már vőlegény is a fiú.

De nem szólt semmit. Amikor Pista a következő héten csomagolni kezdett, akkor is csak ennyit:

— Fiam, nagyon restellem, hogy meg kell mondanom, nem mehetsz szabadságra: nem adhatom veled a jegyeidet. Mindent kiváltottam előre; a lisztet, a zsírt, a húst, a cukrot. Kellett.

Pista letette a nyakkendőit s félretolta a böröndöt. Sápadtan kérdezte:

— De kenyérjegyet csak hagytál?

— Azt is kiváltottam, — felelte mama s lehúnyta a szemét.

— Minden elveszett! — ült le a böröndre Pista, — mama, ezt nem vártam volna tőled. Azt hiszem, ezt te akartad így. Nincs egyetlen fölösleges jegy sem a háznál?

— Nincs! — felelte mama tragikus arccal, — nem mehetsz Erdélybe. Koplalnod mégsem lehet, hiszen olyan sovány vagy!

— Jó, — felelte Pista komoran s visszacipelte a böröndöt a szobájába.

Mama nem érzett különös elégtételt, kicsit szégyelte magát, de meg kellett mentenie Jolánt, gondolta.

Mint aki mindent jól elrendezett, ment le mama a sarki boltba, hogy jó s finom vacsorát főzzön ennek az engedelmes fiúnak. Ha már nem adja ki neki a jegyeit s így tartja foglyul szegényt! Végre egyszer ilyen hasznát is veszi a jegyeknek! Nem is rossz ez a jegyrendszer, lám, milyen előnyei is lehetnek: visszatarthatunk embereket a rossz utaktól!

Megnyugodva jött vissza.

Odabenn gyanús csend. A Pista böröndje is hiányzik. Csak egy papiros az asztalon.

— „Inkább hát megkoplalom a két hetet, de a szavamat nem szegem meg. Majd küldj utánam egy darab száraz kenyeret!" — írta Pista, a bitang.

Mama leült a levél mellé s úgy érezte, hogy most csalta meg először az ösztöne, az a híres.

— El fogja venni, — döbbent belé.

Hanem ezért egy kicsi büszkeség tágította ereit: ez igen, ez férfi, ez az ő fia, ebben bízni szabad a leánynak. Ez nem gyomorember, mint apa, akinek csak a vacsora a fontos.

... Ámbár valamikor apa is ilyen önfeláldozó volt.

Minden férfi egyforma. Szegény Sári!

Már sajnálta a leányt. Szegény... Ő még nem sejti, milyenek a férfiak.

A Konyha

Vegyes gyümölcsizek

Most, amikor többféle arra alkalmas gyümölcs érik be és kerül piacra, időszerű néhány olcsón előállítható vegyes gyümölcsíz készítési módját ismertetni. Ezekhez az ízekhez általában nagyon kevés cukor kell, sőt egyiket egészen cukor nélkül készítjük, az édesítőt ugyanis a magas cukortartalmú, jól beérett sárgadinnye pótolja részben, amelyet ezeknél az ízeknél felhasználunk. Receptjeink a következők:

Vegyes íz cukor nélkül. A vegyítési arány a következő: 1 kiló jól beérett, édes körte, 1 kiló alma, 1 kiló veresszilva, 1 kiló sárgadinnye, 1 kiló spárgatök. A hibátlan körtét, almát, vörösszilvát felaprítjuk és szükség szerint kevés vizet adva hozzá, puhára főzzük, majd szitán áttörjük. Ehhez a gyümölcspéphez hozzáadjuk a tisztított, felaprózott dinnyét és legyalult tököt s az egészet szorgos kevergetés közben jól besűrítjük. Ekkor kevés tartósítószert adunk hozzá, azon forrón előmelegített üvegekbe töltjük és lekötözve másnapig pokrócok közé ágyazva saját gőzében hagyjuk kihűlni. Ha éléskamránk nem megfelelő, biztonság okáért 20 perces gőzölést alkalmazunk a fenti gőzölés helyett.

Szilva-dinnyeíz. 2 kiló vörösszilvához veszünk 1 kiló sárgadinnyét és 30 deka cukrot. A megmosott szilvát 1 deci vizet öntve rá egészen puhára főzzük, majd szitán vagy gyümölcstörőn áttörjük. Ehhez most hozzávegyítjük a jó édes sárgadinnyét megtisztítva és felaprítva s az egészet kellőleg besűrítjük. Ha már elég sűrű, hozzáadjuk a cukrot, amelyivel még 10 percig forraljuk. Ekkor kevés tartósítószert adunk hozzá és forrón üvegekbe töltve, lekötözve, pokrócok közt hagyjuk kihűlni másnapig.

Alma dinnye-barackíz. 1 kiló almához veszünk 1 kiló sárgadinnyét és 1 kiló sárga- vagy őszibarackot. Minden kiló gyümölcsre 10 deka cukrot számítunk. A megtisztított, legyalult almát, tisztított és felaprózott dinnyét és barackot együtt felfőzzük, majd áttörjük. A cukrot most 2 deci vízzel sziruppá főzzük, a közbe képződő salaktól megtisztítva, majd hozzáadjuk a fenti vegyes gyümölcspépet és az egészet kocsonyapróbáig forraljuk. Ha a próba sikerült, forrón üvegekbe töltjük és akkor kötözzük le, ha kissé bebőrösödött a teteje. Ekkor lehintjük kevés szalicillal és lekötözve 20 percig gőzöljük úgy hogy utána az üvegek a gőzölőkádban hűljenek ki. Tehetünk az ízbe besűrítés után kevés finom rumot is, ez jó ízt ad neki.

Vegyes gyümölcsíz cukorral. A vegyítési arány a következő: 3 kiló szilva, 1 kiló érett, húsos paradicsom, 3 kiló édes sárgadinnye, 3 kiló alma. Ehhez az összes gyümölcshöz számítunk 80—90 deka cukrot. A szilvát meghámozzuk és kimagozzuk, a paradicsomot leforázás után lehártyázzuk és magját eltávolítjuk, a dinnyét és almát megtisztítjuk és káposztaaprítón lereszeljük. A szilvát, paradicsomot és dinnyét együtt jól összeforraljuk és ekkor főzés közben hozzáadjuk a cukrot és az almát. Az egészet annyira besűrítjük, mint a szilvaízt szoktuk. (A sűrüsödést különösen az alma segíti elő.) Ha már jó tömör az íz, akkor celofánnal bélelt faládikába tölthetjük és így raktározhatjuk. De eltehetjük az ízt mázas cserépfazekakban is, mint a szilvaízt szoktuk.

Receptek

Gyümölcsecet házi készítése

A gyümölcsbefőzések idején igen sok háznál akad kiselejtezett hullott gyümölcs valamint konyhai hulladék, héj, csutka stb. formájában. Ezeket takarékosan mind felhasználhatjuk gyümölcsecet készítésére a rothadó részeket természetesen eltávolítva. Az eljárás a következő: a felhasználandókat felaprítjuk vagy ledaráljuk és nagy uborkásüvegbe rakjuk. A gyümölcspép minden kilójára 2 liter vizet számítunk és azt reá öntjük, úgyszintén gyümölcskilogrammonként 20 deka mézet vagy ennél kevesebb cukrot adunk hozzá. Az üveget ekkor tüllel lekötjük és meleg helyen erjedni hagyjuk. Ez a folyamat kb. két hétig tart, ezután az ecetet óvatosan lefejtjük és átszűrjük.

Gyümölcsbefőzések alatt sajtolás után gyakran marad gyümölcstörkölyünk, ebből is készíthetünk ecetet következő módon: a törkölyt uborkásüvegbe tesszük és annyi liter kész, jó borecetet öntünk rá, amennyi kilót a sajtolatlan gyümölcs nyomott. (Az üveg ne legyen egész tele.) Az egészet most tüllel lekötve napos helyre állítjuk kb. 2 hétre, míg áterjed. A kész ecetet lefejtjük és átszűrjük. Ezek az ecetfélék készítés után olykor zavarosak, ez esetben a következő módon derítjük: Minden liter ecetre 1—2 evőkanálnyi csontszenet veszünk, hozzáadjuk jól összerázzuk, majd 15 percig állni hagyjuk. Ekkor a folyadékot szokott módon szűrőpapíron átcsepegtetjük. Így szép tiszta, áttetsző lesz.

Ezután még ismertetjük a borecet házi készítési módját is. Savanykás ízű bort használunk e célra, bőszájú üvegbe töltjük és literenként 5—6 szem kockacukrot adunk hozzá. Az üveget most tüllel lekötjük és meleg helyre tesszük. Pár napos erjedés után ismét adunk hozzá 2—3 kockacukrot s még kb. két hétig állni hagyjuk, amikorra kész borecetet kapunk. Ezt óvatosan lefejtjük az ecetágyról, amelyre aztán ismét bort tölthetünk ecetesítés céljából. Ha kell, a kész borecetet úgy derítjük, mint fentebb leírtuk.

467. sz. keresztrejtvény

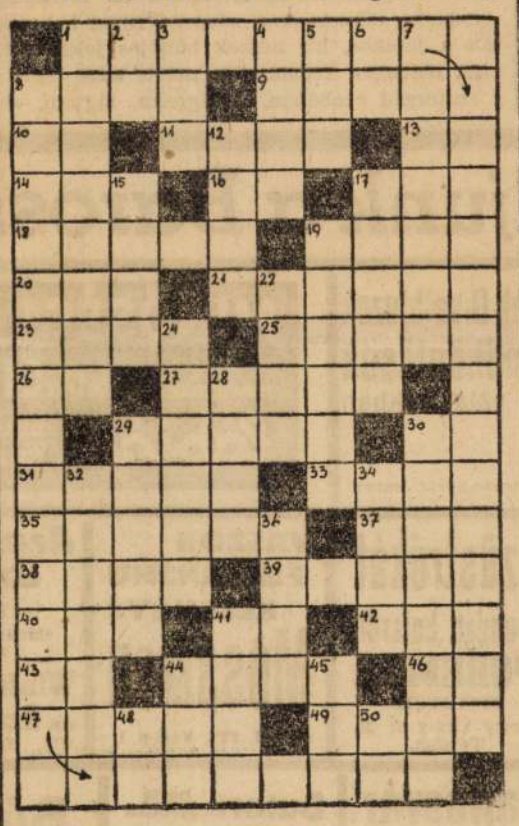

Vízszintes: 1. *Az opera nagy reformátorának egyik dalműve.* 8. Keavelt magyar lónév. 9. Vissza: közet; agyag és mészkő keveréke. 10. Latin „császár és király" rövidítése. 11. Helység Japánban, a Bösö-félszigeten. 13 Igekötő. 14. Vissza: majdnem akció.' 16. Két azonos magánhangzó. 17. Müvészet — latinul. 18. Része az évnek. 19. Olasz utazási és idegenforgalmi iroda. 20. Nem ezt. 21. A tó — idegen nyelven. 23. Valami — franciául. 25. Az ég teszi zivatar előtt (középső betű a szó végére került). 26. Erdélyi város nevének mássalhangzói. 27. Vissza: .... na, a Buddhizmus „mennyországa". 29. Zászlórúd. 30. Német rohamosztag nevének rövidítése. 31. Rövid nadrág, szoknya angol eredetű szóval, névelővel. 33. A kovácsolható vas egyik fajtája (második betüje helyet cserélt a harmadikkal). 35. Gördülő. 37. Dániel Henrik Nándor. 38. NLÖS. 39. Isten veled — olaszul. 40. ...e, sietség — németül. 41. Vissza: a háborús sérültek jelvényén szereplő két betü. 42. ...u, vásár, ügylet. 43. RV. 44. Közelmultban meghalt nagy francia jellemszínész. 46. Hasznos háziállatunk (ékezethiány). 47. Borít. 49. A magyar mese- és mondavilág buzgó apostolának keresztneve.

Függőleges: 1. Bódítás, altatás — közhasznú idegen szóval (fonet.). 2. Tér, üresség. 3. Piros — németül és fonetikusan 4. Gyalogos katona neve volt. 5. Én — latinul. 6. Az állami személygépkocsik betüjelzése. 7. A bibliai föangyalok egyike. 8. *A vízszintes 1. alatt idézett zeneszerző neve és operájának címe.* 12. Az ülőhely (középső betüje az élre jutott. 15. Vissza: olaszországi tüzhányó. 17. Helység Kínában. 19. Beethoven egyik szimfóniájának alcíme. 22. Folyó Spanyolországban (fonett.) 24. Vissza: oson. 28. VBTL. 29. Vissza: a király franciául (fonetikusan). 30. A 18. századi német irodalom Goethe mellett legjelentősebb alakja. 32. Angol zeneszerző, különösen operettjei tették ismertté (neve betükettőzésének hiányával). 34. Olasz női név. 36. A Hawai szigetek legfontosabbika. 41. Vissza: kincstár — idegen nyelven. 44. A barokk-zene legnagyobb mesterének neve, fonetikusan. 45. Vissza: Árpalé régiesen. 48. Kálmán Nóra. 50. Idegen névelő.

—

A 466. sz. keresztrejtvény megfejtése: *Vízszintes:* 1. Ki mindent igér, mit sem igér. *Függőleges:* 8. Jó bíró felejti a komaságot.

Nagybányai mozaik

Nagybánya, július végén.

Nagybánya főtere virít a rózsáktól. Elmegyünk az ősi református templom mellett, át a kavicsos Zazar hídján, a Veresvizi-útra s megállunk a lombos liget mellett, a csobogó patak mentén. A fenyvesen túl töpörödött, romantikus házikók, tenyérnyi udvarokkal. A kép festői, de az élet bizony szegényes benne. *Művelhető kertecske alig akad egy-egy arasznyi.* Szegény magyar bányászok, vájárok, ácsok, zoborlók (kőhordók), vasmunkások hajlékai. Itt is, ott is három-négy gyerek, bizony sápadtak szegény párák a gyönyörű, egészséges helyen. Jobb lakás, több és jobb táplálék kellene. Félórai séta után elérjük a Fokhagymást. Ez itt a bányászok mekkája, kénes gyógyfürdő, reumás betegeknek kitűnő. *Mi lehetne belőle nagyobb befektetéssel...*

*

Bányaváros *bányalátogatás nélkül még sem lehet.* Először csak úgy kívülről nézegetjük a város tövében lévő Veresvizi és a kereszthegyi aranybányát. Egy kis üggyel-bajjal megkapom az engedélyt, hogy a kereszthegyi bányának necsak az udvaron működő gépeit nézhessük meg, hanem *leszállhassunk a hegy gyomrába is,* a lelőhelyre. A bányafőmérnök vezetésével indulunk meg az altáróba, *amelyet közel 200 évvel ezelőtt fúrtak,* építettek harminc évig. Csendes bandukolással *jó 1200 métert haladunk az alig két és fél méter magas folyosón,* amíg eljutunk a kasig, ahogy a bányászok a felvonógépet nevezik. Közben útba ejtjük a bánya kedves kis kápolnáját.

Hármas csöngetés, jelzés: *négyszáz métert zuhanunk lefelé.* Különös érzés. Minden ötven-hatvan méternél fölcsillan egy-egy lámpa. A kas rései között néhány embert pillantunk meg minden szintnél. Körülbelül három perc alatt leérünk *a kilencedik, jelenleg a legmélyebb szintre.* Kilépünk a kasból, lent többszáz méterre a föld szine alatt *gyönyörű, ragyogó tisztaságú, nappali világosságban úszó csempézettfalu gépházba kerültünk.* Ördöngős gépek forognak a hatalmas teremben s jeleznek bámulatos pontossággal minden megmozdulást, ami a bányában történik. A levegő kristálytiszta. Mintha fenyveserdőben lennénk.

Nekivágunk a folyosónak, amely a dolgozó bányászokhoz visz. Már messziről meghalljuk a villanygép egyhangú búgását. Vezetőm felhasználja a rövid kis gyaloglást, hogy vázolja a bányában folyó munkát. Elmondja, hogy *a hegy csúcsától éppen 960 méterre vagyunk.* A hegyképződés idején a vulkanizmus ereje különböző ásványi termékekkel töltötte meg a föld repedéseit. Így képződtek a telérek. Főképpen kvarckőzetben. *Ezekben rejtőzik az ember bálványa, az arany.* A vezető főmérnök bányászbaltájával csillogó kődarabokat vág le az oldalfalról. Ez a csillogó anyag a pirit. *A kőzetet összezúzzák, péppé áztatják, majd különböző savak segítségével, sűrített levegővel haboztatják a leveses pépet. Így kerül ki belőle a fém, az arany, az ezüst egyaránt. Ezután újabb művelet következik, az aranyat elválasztják az ezüsttől, az ólomtól és a vastól.*

Szabad arany is akad a bányában, de ennek kifejtése szigorú ellenőrzés mellett történik. Mérnök és munkás együtt dolgozik. A lelőhelyet naponta lepecsételik.

Eljutunk a szint végére, a *vájárokhoz.* A munkások tüdejét szájukra csatolt porfelfogókészülék védi. Éppen azzal foglalkoznak, hogy villanygépet szúrjanak a sziklába. *A géppel fúrt lyukba helyezik majd a robbantó dinamitot,* amit agyaghengerekkel eltorlaszolnak, hogy a robbanás oldalt repesszen. A robbanás egyébként elektromos gombnyomásra történik. Aztán jönnek a csillések, akik kiskocsikba rakják a törmeléket s kitolják a flotációs üzembe. Visszafelé megszemléljük az udvaron felállított *törő-zúzó gépeket* s elsétálunk a sárkazal mellett. Nemsokára vasat kovácsolnak belőle.

*

Nagybánya másik híressége a *festőiskola.* Ellátogatunk a gyönyörű parkba, amelynek öreg fái alatt *élnek* az épületek, a műtermek. Az első háznál borostásképű, kedves mester, *Kiss* Károly festőművész igazít útba, megmutatja a szomszédos épületet, *Krizsán* János festőművésznek, a telep vezetőjének házát. A verandán asszonynép forgolódik. A mester felesége, *K. Csikós* Antónia, betessékel a tágas műterembe.

Művészi rendetlenség. Két nagy festőállvány, képek, rámák özöne, kézikönyvtár és lim-lom áttekinthetetlen mennyiségben. Nemsokára megérkezik a mester is, az iskola multja felől kérdezem először. A telep alapját *Hollósy* Simon rakta le 1896-ban. Amikor Münchenből hazajövet megtetszett neki a város kies vidéke. A festőtelep 1902-ben kapta meg a mai kertet a várostól. Vezetői országosnevű piktorok lettek. *Ferenczy* Károly, *Grünwald* Béla, *Réti* István és *Thorma* János, hogy csak néhányat említsünk a nagy nemzedék közül.

Mikola András és *Krizsán* János festőművész irányítja felváltva az idelátogató művészek működését. *Jelenleg 30—40 kezdő lakik a telepen.* A román uralom alatt Bukarest, Jassi és Kisenev művésznövendékei tanulgattak Nagybányán. Volt év, *amikor 118 növendéke volt a telepnek.* Később kiélesedett a politikai ellentét s a *románok az iskolát 1930-ban be akarták szüntetni,* de hál' Istennek, nem sikerült. Jelenleg a várostól évi 6000 pengő segélyt kap az intézet. A város segítségével tarthatják karban és láthatják el fűtőanyaggal *a kilenc különálló műtermet és iskolatermet.*

Ma épúgy, mint régen, szabad szellemben működik, minden irányzatot tisztelet ben tart, csak a művészi egyéniséget értékeli. A városban valósággal missziót végez.

— *És a megélhetés?*

— A művészet általában *sosem volt bőséges keresetforrás,* no, de megélünk, *ma jobban,* mint régebben.

Nagybánya művésztelepe él és ma is egyik számottevő alkotója a magyar Géniusznak.

Molnár János Bálint

Széttépett bankók

Irta: Hanvay Géza

Nyolc hónapja feszült a húr. És akkor elpattant hirtelen. Kristóf nem bírta tovább. Magát se kímélve, újból sértett. Kázmér, a megbántott fivér, ezúttal is hallgatott.

Ha nagyot kacag, gyorsan átöleli az öccsét, vagy a megszokott, természetes hangján szól hozzá, eltűnik a válaszfal, mint egy nehéz illat, amelyet elkapott a sebes szél.

De dac zsibbadt a tagjaiba s elfojtott könnyeit elutasító ridegséggel álcázta.

Pedig neki jutott a könnyebb rész. Segíthetett volna a másiknak, hogy közeledjék. Egyetlen mosollyal helyreállíthatta volna az egyensúlyt.

De éppen ezt nem tette. Magára hagyta, hogy ejtse módját Kristóf a magyarázkodásnak. Várt, hogy valamikép jelez majd az engesztelésre. Nem kívánta, hogy vezekeljen. Igen szerette, féltette, semhogy kellett volna a megalázkodása. Beérte volna egy feloldó mozdulatával, vagy tekintetével. Várt, talán kényelemből is.

Kázmérék korán elvesztették az édesanyjukat. Még az alsó gimnáziumba jártak, amikor meg kellett érteniök, hogy csonkák. Nevető társaikkal soha többé fel nem vehetik a versenyt vidámságban.

A legfőbb elemi csapás sujtotta a szívüket.

De az édesanyjuk azután se hagyta el őket. Velük maradt minden vasárnap reggel: köréje ülve, hallgatták dallamos, meleg hangját, amint felolvasott a bibliából. Hiába széledtek el a családi tűzhelytől, kerülhettek a legellentétesebb hangulatban a legkülönfélébb körülmények közé: a vasárnapi ájtatosság kegyelme tőle eredt, mindenkori imájuk csak az ő hangján keresztül hatolt az Istenhez.

Csöndes délutánokon sóvárgó füllel hallgatták a játékos, kis neszek bűbájos jelentését. És boldogan felismerték máris halk lépteit a szomszéd szobában. Jóságosan, lágyan, oltalmazón suhogott a szoknyája. Ruhájának szelíd rezedaillatát is érezték. Nem mertek moccanni, visszafojtották a lélekzetüket is, mert odajött egészen a betett ajtóhoz és előtte megállott. Majd édes titkával és égi derűvel az arcán megfordult, kinyitotta a szekrény ajtaját, előkereste pár krajcárért még az életében vásárolt Jézuskáját és nehogy meglássa más, megcsókolta.

Ez az imás csók, ez a méla pillanat úgy vésődött az emlékezetükbe, mint a semminő ecsettel, tollal, szóval meg nem örökíthető madonnaeszmény szent látomása.

De sokszor visszatért álmaikban...

Hétköznapokon viselt, földetseprő, barnás pongyolájában látogatott le legszivesebben nozzájuk. Ahogyan betálalt és szétosztotta az ételt, áldásos nyugalom öröme terült szét rajtuk. Nagyritkán, ha gondtalanul sikerült pillanatokra az élet rohanó iramában elfelejtkezniök az evésnél, bizonyosra vették, hogy az édesanyjuk lepte meg őket.

Takarításnál, főzésnél, a testet-lelket nyüvő házimunka közepette is: tündérországban merengett.

Almodozott, csillagokhoz ért a munkában nem kímélt szép keze is.

Ilyen örökségen hogyne kaptak volna mohón...

Kázmér megbecsült nevet szerzett mint festőművész, Kristóf pedig katedrát kapott, mint a lélektan és bölcselet tudósa.

Nem sokat beszélgettek (ugyan, mi mondanivalójuk lett volna?) de nem vették észre az idő múlását, ha együtt voltak. Jóízűen hallgattak egymás társaságában és ha kiadós órák után elváltak, úgy érezték, amúgy istenigazában kitálalták magukat. De nem üresség költözött beléjük, mint a könnyelmű vallomások után, hanem beléjük áradó új forrásokkal telítődtek, az anyai örökség gyarapodó leleteit osztották szét egymás között, éppen csak azáltal, hogy meghitten kipihentek együttesen magukat.

Kázmér egyik festményével ropogós százasokat keresett.

Sem őt, sem Kristófot nem kényeztette el a sors. Nem könnyen szerezték a pénzt. De sose törődtek nagyon a vagyonnal. Nem szórták, ha hébe-hóba akadt fölöslegük, de álmatlan éjszakát sem okoztak maguknak azzal, hogy élére rakják a garast. Akinek volt, persze, jószívvel tömködte volna a másik zsebét, ha rászorul. Ki is segítették kölcsönösen egymást. Ilyenkor az, aki adott, őszintén elfelejtette, a másik azonban pontosan számontartotta az összeget.

Legutóbb Kázmérre került sor a kölcsönzésben. Igy jutott Kristóf alkalmi vétellel, Kázmér támogatásával, ritkaértékű, remek könyvek birtokába. Kristóf viszont hasznos szakismeretével komoly szolgálatokat tett, kevéssel ezután Kázmér apósának. Kitünő tanácsait és felvilágosításait a tisztes öregúr egyszerű köszönöm-mel nem érezte elintézettnek és ezért Kázmér vagy három alkalommal, amikor Kristóf egymásután többször kereste fel őket, elmenéskor pénzes bankót dugott az öccse zsebébe.

Kristóf akkoriban szűkiben volt a pénznek. Megtalálta és megtartotta a zsebébe gyürt pengőket, de hangoztatta, nem fogadja el, hanem az első kedvező alkalommal visszaadja. Kázmér céltalannak minősítette a szabódást és eleve tiltakozott a megszolgált honorárium visszautasítása miatt.

Kázmér azután nem törődött többé a dologgal. Kristóf is beletemetkezett a munkába, éjjeleket átvirrasztott az íróasztalánál, de megerőltette magát, meghűlt és több hétig nyomta az ágyat.

Lábadozott már, de a betegség igen megviselte, mert szerfölött ingerülten viselkedett. És ebben az állapotban követte el a sértést. Családi kérdésben, nála meglepően, tapintatlan megjegyzéseket engedett meg magának.

Kázmér hallgatott, de azóta lehetőleg kerülte Kristófot.

Nyolc hónap múlt el.

Ismét találkoztak egyszer, közömbösen elbeszélgettek, mint többször ezalatt a feszült időszakban el is búcsúztak már, amikor Kristóf, mintha eszébe jutott volna egy semmiség, könnyedén, de belül remegve, pedzeni kezdte a tartozását. Kázmér még tréfálkozott is, hogy ugyan, ne gorombáskodjon, nem emlékszik semmiféle adósságra.

De Kristóf már nyult is a tárcájába. Külön átadta a kölcsönösszeget és külön nyujtotta az após tiszteletdíját. Kázmér kelletlenül elfogadta a maga pénzét, de megkötötte magát, amikor Kristóf erősködött, hogy az após bankjegyeit is rátukmálja s hasonlóan a zsebébe dugja.

A meddő kísérlettől felizgult és vésztjóslóan jelentette ki Kristóf:

— Vagy elfogadod, vagy összeszakítom.

Kázmér magához se tért, csak dermedten hallgatott, amidőn megtörtént az újabb sértés.

Kristóf széttépte s a földre szórta a bankókat.

Kázmér most búsan töpreng azon magában, Saturnus hatalmába került vajjon a szelíd Kristóf, hogy ki se jön a háborúságból a bátyjával?

A természetes jóérzést elnyomta tán némi lelkiismeretfurdalás?!

Vagy talán épp ez a gyerekes kitörés, amely dacosan elszánt leszámolásnak indult, nem a megbicsaklott szeretetvágy megható dadogása inkább?!

Mert kegyes megtévesztéssel sugalmazott íme, a pihenéstelen anyai szellem...

Vásároljunk a Baross Szövetség tagjainál

Könyvet PFEIFER Ferdinándtól Budapest IV., Kossuth Lajos-u. 5. Telefon: 135-730.

Karlonruhák Divatblúzok Strandköntösök nagy választékban BIHARI-nél IX., Üllői-út 41. sz. Ferenc-körút sarok.

MINŐSÉGI mechanikai műtalpu CIPŐT is Fábián cipőszaküzletből IV. Vácz-utca 19.

Szemüvegek Fotókészülékek CALDERONI és TÁRSA BUDAPEST Vörösmarty-tér 1

Olajfestmények legnagyobb választékban Solymosi képszalon IV., Károly-körút 26. Tul.: Mészáros Ferenc

Ing mérték után is BAZSÓ harisnya VIII., Baross-u. 66. Telefon.

Porcellán-kelengyék Ilovszkytól József-körút 59

Ezüstrókát bundát, bolerót POREMBA SZUCSTÓL, Károly király-út 28. Telefon.

VÁSZON FEHÉRNEMU KELENGYE MÖSSMER cégnél, IV., Váci-u. 1.

Arany ezüst ékszer eladás, beváltás, alakítás Wintermantel és Szombathy VII., Dohány-utca 7

TEXTILÁRUK BEHOZATALI KFT BUDAPEST, Muzeum-körút 11 Telefon: 182-400. Eladás nagyban

ÁDÁM J. finom uriszabóság II. Lánchid-utca 7-9 Telefon 350-586 Nagy választék

Gergics József Budapesti körzeti szövet-, posztó-, bélésáru nagykereskedő Budapest, VII., Madách Imre-tér 1 Telefon: 226—841.

BUTOR Molnár-nál VI., Nagymező-u. 30. Modern kombinált szoba, kárpitos áru, háló, konyha. Részletre kedvezmény Telefon: 115-528

Ürmössy és Eördögh SZÖVET, SELYEM, VÁSZON Petőfi Sándor utca 3. (Az udvarban.)

Kaposvári cipő Ia. luxuscipő-termelés Modern, parafás cipők mérték után IV., Magyar-utca 11. Telefon: 382-48

Butort on is legjobban részletre is legolcsóbban Komoryéknál vásárolhat. VIII., Baross-utca 19

Bútort nagy választékban Hungária bútorcsarnok Nagymező-u. 41.

BUTOR nagy választékban MAYER VIII., Szerdahelyi-u. 10 (Karpfenstein-u.-nál). — Kis rezsi, olcsó ár.

CONTINENTAL irodagépeit javíttassa a vezérképviseletnél: GOY és KOVALSZKY V., NÁDOR-UTCA 11.

MENYASSZONYI ÉS VŐLEGÉNYI ruha-kölcsönző HATVANI LÁSZLÓ VII. Nefelejts-utca 23 Telefon: 223-517

Krizsán János

Irod

1

Kőrösi, Alexander:

Das ungarische Bar-
bizon. Pester Lloyd.
Morgenblatt. 1942. okt.
11.

4

3

Krizsán János

Március, olaff.

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

95. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V., Visegrádi-u. 24. IV. em. 1

Krizsán János

Bányavölgy c. képe
repr.

Párizsban 1930.
máj. 4.

végrendelete — — — — — — — — — — 50.—
jezsuita rendház és iskola Bethlen és a Rákóczy
— — — — — — — — — — — — — — 50.—
iadi Hegedűs-kódexe — — — — — — — — — 50.—
e szózata 1856-ban az Erdélyi Múzeum és az Erdélyi
ében — — — — — — — — — — — — 50.—
irodalom bibliográfiája 1930. év — — — — — — 50.—
iskolai önkormányzat — — — — — — — — 50.—
nyomai — — — — — — — — — — — 80.—
oma — — — — — — — — — — — — 50.—
utazásai Erdélyben — — — — — — — — — 80.—
története — — — — — — — — — — — 50.—
— — — — — — — — — — — — — 50.—
nete letelepülésükig — — — — — — — — 50.—
e — — — — — — — — — — — — 80.—
— — — — — — — — — — — — — 80.—
tiái — — — — — — — — — — — — 50.—
lasági hitelkérdés rendezésére irányuló törekvések a
— — — — — — — — — — — — — — 50.—
tárnevek — — — — — — — — — — — 50.—
yulafehérvárt — — — — — — — — — — 30.—
irodalom bibliográfiája. 1931. év — — — — — — 50.—
épköltészetben — — — — — — — — — — 50.—
Naszreddin-kapcsolatai — — — — — — — — 50.—
(1795—1855) — — — — — — — — — — — 120.—
és román népköltészetben — — — — — — — — 30.—
— — — — — — — — — — — — — — 60.—
-XX. századi helyneveinek ismeretéhez — — — — 60.—
— — — — — — — — — — — — — — 60.—
tván király — — — — — — — — — — — 80.—
— — — — — — — — — — — — — — — 40.—
üspökapát a XVI. században — — — — — — — 50.—
a és tervező mestere, Johann Eberhard Blaumann — 60.—
oda'om bibliográfiája 1932. év. — — — — — — 50.—

ium kiadóhivatalában, Cluj Str. Baron L. Pop 5.
—10.° szám elfogyott

yomdai Műintézet R.-T. Cluj 19991

Krizsán János

1927 től a nagybányai festőiskola egyik vezetője -

irod

Tabéry Géza. Nagybánya -

Erdélyi Helikon

1929. 684 l. 686 l.

Krizsán János

pesti szül, 1886 jan. 27

Kapnikbánya: Nagy-
bánya, Münchenben
tanult: Roma, Bécs
Paris tanulmanyut.
Bpesten és Nagybányán
figurális és tájképek
Lampa mellett olvasó
fejfi, Ötzi tájkép, at
völgyben, Csendes
utca stb.

Thieme, Becker
21. k.

550 l

cime és leirása

sz neve
imszó

ORSZ. MAGY. SZÉPM

.....szám.

1929.

A beadvány	száma	—
	kelte	III/2
	beérkezése	III/12

Tárgy:

The Art Institute of Chicago

Kriszán János

Magyar Művészet
1926. 381, 384

234.)

Emlékirom, keresztelési VII. 233./235.

Krizsán János

Műcsarnok Nagybánya

1915-16. tél. Eiáll. 123

Thanks for your letter.

Krizsán
János

Cabinet du Préfet de la Seine

III. 11.

Nagybányai k. k.
1912.
125

1904. VII. 20.

Békéscsaba.

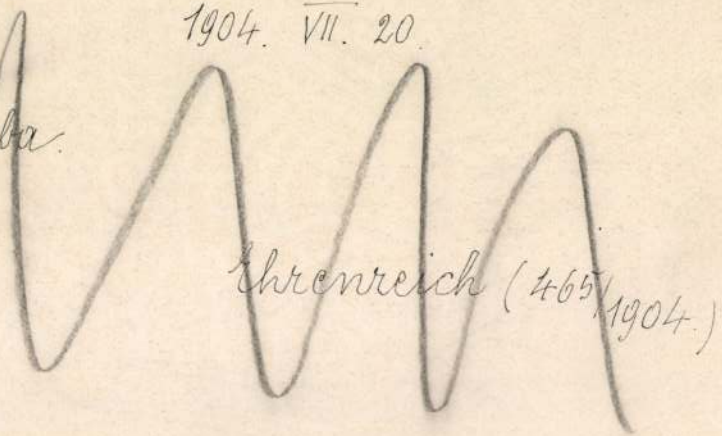

Ehrenreich (465/1904.)

Krizsán János

Nagybányai b.h.
1912

90

Teleki Sándor gróf VI. 68.

Krizsán János

Nagybányai k. k. 1912.
86

Tenkei Kath. Kör népkat:

VI. 225.

Krizsán János

Nagybánya k. k. 1912.

87.

Östelep. hortobágyi IX. 51.

Krizsán János

Nagybányai k. k. 1912.

88

Urnatemető, dályai VI. 130.

Kovácsné János

Nagybányai kiáll. kat. 1912

82

Czartoryski - Chimer III. 225

Krizsán János

Nagybányai kiáll kat.
1912 81

Pönörkény István VI. 312

Krizsán János

Nagybányai kiáll kat. II
1912.

83

Róna József: Zeneleckék cz.
bronzcsoportja IX. 186.

Krizsan János

Nagybányai kiáll. kat. 1912

80

-féle művészeti gyűjtemény ?

Stuart VI. 101.

? (New-York)

Krizsán János

Nagybányai kiáll. kat. 1912

78

Torontál vármegye mérnöki hivatala

VI. 194

Krizsán János

Nagybányai kiáll. kat. 1912

79

Tordai leletek VI. 206.

Krizstan János

festő

Szül. 1886. Kapnikbányán

Lásd

Szvát Kálmán dr.

Erdélyi Lexikon.

Nagyvárad, 1928. 163. l.

ga.

akkor
~~a pillanatban~~ van ábrázolva, a midőn
ldozni nem akarót, Domic[illegible]ián császár
edénybe, a mely alá tüzet raktak, állí-
tt fejét ketten forró olajjal öntöz-
kezeit összetéve imádkozik. Közelében
épen úgy, mint a háttérbeli emeletes palota
évők, meglepetten nézik a kinoktól va-
jobbról egy füles kőedény látható, melynek
parancsót végrehajtók közül, az olajat
kabátot, az ősz pap pedig sárga tur-
körülkötött piros köntöst visel. A hát-

.-- Lelt. sz. 4147.-- Vétetett az 1912
13-912) és az 1912 április 20-iki érte-
us Boehlertől 1930.68 K-ám (916-912).--
én (1126-912).-- Elszámoltatott 1912
elszámolásra nézve lásd a 31835-912

432-912.
lt. 7789.
912-2.

36

Krizsán János

[redacted] Nagybányai-

[redacted] nagybányai)

vegy.

Képzőművészet

1932. 57. sz.

a nagybányai művész-

telep tanára.

l grőf.

dultan, szembe nézve és sima
em előlapján van ábrázolva.
jusza kipödrött, szakálla le-
ja áll : körülcsavart nyakken-
vállravetett prémgallérú men-
ben vésett betűkkel fölül :
DEZSŐFY AURÉL«, jelzése pe-

érője 4·1 : 4·1 cm. — Lelt. sz. 1172.
Hirsch) Emil ajándéka 1907 április
tt az 1909 november 24-iki 5395
5-iki 656 (351–910) és a 3211–910
1910 január 10-iki (2095–909) és
910) sz. jegyzékek alapján. — Be-
1 (41–908).

Krizsán János

láid

Mikola András

csomagjában

Kirsán János

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 381, 384

Krizsán ferz

nagybányai szutelés

Nagybányai kiáll. kat.

1912

59. f

Terra sigillata edeinger VI.280

KRIZSAN *János*, festő. • Kapnikbánya 1886 jan. 27. Nagybányán és Münchenben tanult. Jelenleg Nagybányán működik, ahol egyik vezetője a festőiskolának. Figurális és tájképeket fest.

or dultan
~~[illegible]~~, talapzatra helyezett tojásdad medail-
ztott göndör parókájának fürtjei vállaira om-
illa leberetvált. ~~Vér~~ Vértet és vállravetetten ~~[illegible]~~ hermé-
~~[illegible]~~ visel. Az aranygyapjas rend jelvé-
Felirata a talapzaton három sorban:

ROMANORUM ET
X. ARCHIDUX
. etc.

vonalberetnek 21·3 : 15·8 cm.

389/96 № 64.

Krizsán János

Réti István. A harminc éves Nagybánya.

MAGYAR MUVESZET

1926. 381. l. 384. l.

A nagybányai „Veresvíz" c. képe repr.

Vásfa középen Sz. Mária ülő, zománcos alakjával PATRONA HUNGARIAE feli-rattal, gyöngygyel és zafírral. Mag. 9·5 cm. Készült 1880 körül, a Nemzeti Muzeum egyik XVI. századi násfájának pontos mása.

Simer János ajándéka.

Danhó 83–84 l. (repr. XX. tábla) szerinte XVII. századi erdélyi munka.

Pulszky–Radisich: Az ötvösség remekei. I. Bp. 1885, 11 l. (repr. táblán)

Irodalan. Egyházművészeti Lap 1–1880, 362–363 l.

Kriszán János

festő

röd

Kovats József

Nagybánya balladája

Kelet Népe (Kolozsvár) 1938. jan. 2.

Krizsán János

festő

szül. Kapnikbánya

1886 jan. 27.

Révai XX. 522. l.

Krizsán János

nagybányai
a szabad iskola
jelenlegi vezetője-
nek nyilatkozatát
közli az iskola
válságáról és anyagi
támogatás hiján kö-
zeli megszüméséről.

írod
z

Kertész Mihály:

Megszűnik a ma-
gyar Barbizon.
A Pesti Hirlap Va-
sárnapja. 1935. ápr. 28.
(Kérdéssel.)

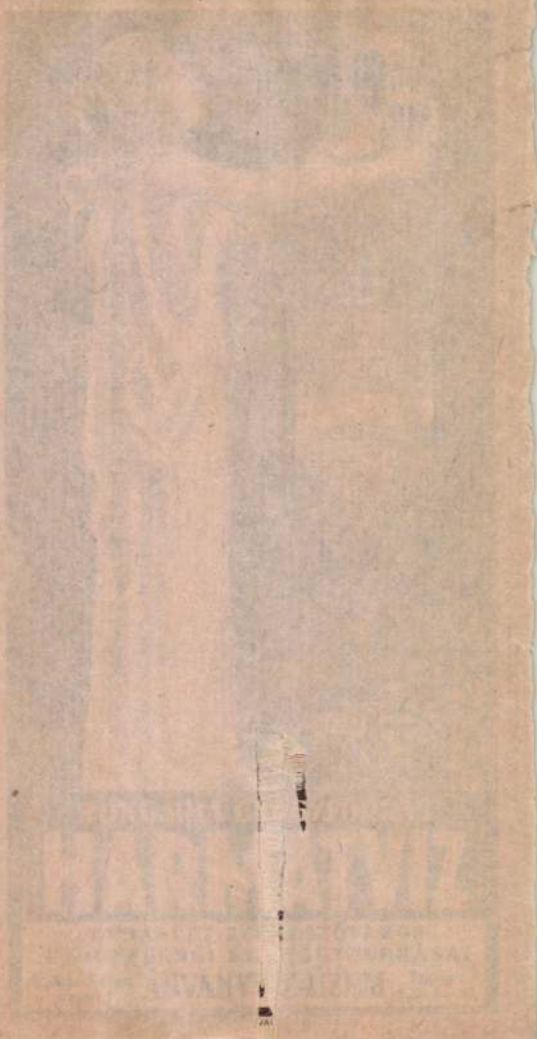

Kovászán János

Az erdélyi művészet hete alkalmából Kolozsvárt rendezett kiállításon díjat nyert....

Pesti Hírlap

1942. május 12

(Az Erdélyi művészeti hét első ünnepségei.)

ADATGYÜJTŐ IV A VALLÁSO

/egyházi, egyháztársadal

stb./ munkájáról az 194

leg 1941. junius 1.-től

Név :.....

Gyülekezeti istentiszteleten sz

.....

.....

.....

hányszor és hol .....

.....

Vasárnapi iskolát vezetett, csop

.....

Temetett.....Eskete

Csendesnapi előadást tartott : h

.....

Előadást tartott : hol és miről

Krizsan János

nagybányai festőt

Március 6. művészi

a Kultuszminiszter

1000 pengős díjjal

tüntette ki.

Tolnai Világlapja.

1942. jún. 8. archívum

Bertoldo di Giovanni

Mattia Corvino (medaglia)

Ignoto scultore italiano del sec. XVI

Mattia Corvino (medaglia)

Cristoforo Romano

Beatrice d'Aragona, moglie di Mattia Corvino (medaglia)

Monete di Mattia Corvino

Krizsán János

„A magbányai művésztelep tagjai közül legalább három kommunista volt: Ferenczy Noémi, Krizsán János és Ferenczy Béni." (1924 – 26)

Jász Dezső: Kassától Bukarestig. Kritika VI. évf. 8. sz. (1968. aug.) 8. l.

Krizsán János

Nagybányán Szabadiskolát vezetett

Mosádin Jenő: Klein József – a művész és ember
Kosmuk, Kolozsvár 1966. IV. 578. helytálló sa.

Krizsán János
festő

Szerepelnek műrei a Kolozsvári
Műrészeti Múzeum kiállításán,
a 13. teremben

Márkos András: A Műrei Múz. rendezése
Korunk, Kolozsvár 1959 XVIII. XI. 1. 1662.

Krizsán János

festő

1926-ban Thorma János Kaquvényára hívta, tanárnak Ziffer Sándorral és Ferenczy Valéval.

1927-ből Mikolával átveszi az iskolai nőrendelkeinek oktatását.

Borghida István: Ziffer Sándor, a pedagógus Kovacs, Kolozsvár XIX 1960. XI. 1363.

Krizsán János
festő

Az 1925-ös évek nyáridején Krizsán, Ziffer és Nagy Oszkár sánpításával dolgozott Nagybányán ~~Mohi~~ Mohi Sándor festő.

Gazda József: Mohi Sándor műrémete
Kosmak, Kolozsvár XX. 1961. 8-9. 1021.

Krizsán János
festő

Tanára volt Erdős Pálnak

Jack Bantarn: Erdős Pál grafikája
Korunk, Kolozsvár XXII. 1963. 8. 1054. old.

M.D.K.

Krizsan János
festő

Méltatás.

Bremer Zoltán, Filán Szetal Szekr
Miskolcz 1969 aug 22 kap

MDK

Krizsán János

1922.-ben választották törzstaggá a Nagybányai Festők Társaságába.

Réti: Nagybányai művészek.

Nyugat, 1924. Márc.16. 402.lap

MDK

Krizsán János festő

1913 óta a "Nagybanyai Festők Tarsasaga" cimen szervezetbe tömörülve él Nagybányan, ott maradt a román uralom alá került városban, őrizve a mult szép hagyományait, szinvonalat.

Réti István: A harminc éves Nagybánya.

Magyar Művészet, 1926. 384.lap

MDK

Krizsán János, festöm.

bemutatta müvészetét Erdélynek, az élen Therma Jánossal.

/B./: A nagybányai festök kiállitása Kolozsváron
Pásztortüz. Szépirod.képes folyóirat.-Kolozsvár
1930.máj.4. 216.l.

MDK

Krizsán János

Erdei ház
o.,v. 60x72 cm. Mgt.Bpest

Napos erdőrészlet
o.,v. 70.5x80 cm. Mgt.Bpest

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 35, 36.1.

MDK

Krizsán Janos

Buzi László arcképe. 1904.
o.,v. 101x74 cm. Mgt.Bpest.

Veresvizi hazak
o.,v. 42x54 cm. Mgt.Bpest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 36.1.

MDK

Krizsán János

Nagybányai táj. 1925.
o.,v. 50x73 cm. Mgt.Bpest

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 36.l.

MDK

Krizsán János, festőm.

Nikola András tanártársa, már az impériumváltozás után került Nagybányára, a magyar közönség nem igen ismeri, Erdély annál inkább. Művei az impresszionizmus jegyében állanak, jellemzőjük a liraiság. Éppen ezért olyan népszerű telán.

Nagybányai művészekről. ?
Képzőművészet. 1932. 51.sz. 139.l.

MDK

Krizsán János

Gaal Olga: Jártunk Nagybányán. Magyarság 1941.jun. 15. 4.l.

Krizsán János, festöm. MDK

mikor Thorma János magára maradt a telep vezetésé-
ben, mert Ferenczy K. meghalt a háboru végén/Hollós-
sy már 1902 -ban kivált/ és Réti 1.sz 1913-ban
a föiskolára nevezték ki,- segitségére volt a
magára maradt Th.J.-nak.

Megszünik jelen formájában a nagybányai festö-
Képzömüvészet.1929. 18.sz. iskola?

M.D.K.

Krizsán János, festő

A nagybányai második nemzedék tagja volt. 516.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva. 1960. Budapest

Krizsán János MDK

Klastromrét, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Krizsán János

A magyar Barbison. Nemzeti Ujság 1943. máj. 2.
8.l.

M.D.K.

Arirsán János, festő

nevét, mint egyhor korrigáló tanárát emliti:

Szilágyi András: Nagybányai festők között

Utunk-Kolozsvár, 1956. márc. 2.

MDK

Krizsán János

Téli tájkép, of.

VI. N. Képzőm. Kiáll.on megvásárolt mütárgyak.
Szépmüvészet 1942, 2o6. l.

MDK

Krizsán János

Réti I.:Nagybánya.A Mibarát 1922. II. 11-12. sz, 223.l.

MDK

Krizsán János

Erdei ház, o.

Napos erdőrészlet, o.

Buzi László arcképe, o.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Krizsán János

A nagybányai "Veresviz" repr.

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Művészet 1926.7.sz. 381,384.l.

M.D.K.

Krizsán János. [Darvas Simon: A nagybányaiak c. cikkéhez illusztráció.]

Mélynyomás, fénykép után.

Panoráma. Bécs. 1922.okt.29. 42.sz. 27.p.

Krizsán János festő M.D.K.

1904 Önarckép (7. repr.)
1903 Erdőrészlet, első ismert tájképe
1912 Pihenő birkák (8. repr.)
1921 Zazar parti részlet
Nagybányai utca,
Hóolvadás a Veresvizen (9. repr.)
1930 Hóolvadás (16. repr.)
Gesztenyefa

Borghida István: Krizsán János. Bukarest 1957, 15, 16, 17, 18,

Krivsán János festő M.D.K.

Kines mellékletek:

I. Virágnó gentenyék Olajf. 118×100 cm. Nagybánya
II. Március " 109.5×99.5 " Kolozsvár
III. Malomárok " 86×100 " Nagybánya

Borghida István: Krivsán János. Bukarest 1957, 52,

Krizsán János festő M.D.K.

Reprodukált képek:

Limlapon: Dombon olajf. Kolozsvár mgt.

2. Veresvíz télen olajf.
3. Ablaknál "
4. Zazarpart
5. Rátz Péter festőművész. archége ceruza
6. Börtsök Samu " " "

Borghida István: Krizsán János. Bukarest 1957 51,

Krizsán János festő M.D.K.

Reprodukciók:

14. Gentengés · Olaj · 98 × 120 cm · Nagybánya
15. Virágzó gentenyék " 100 × 120 " "
16. Hódolvadás " 72 × 82 " "
17. Városvégi házak " Kolozsvár
18. Klastromrét " Szinérvárala
19. Palló a Zazaron " 27·5 × 41 cm Nagybánya
20. Nagybányai táj " 72 × 82 " "
21. Tájkép " 70 × 80 "

Borghida István: Krizsán János. Budapest 1957, 51.

Krizsán János Jerő

M.D.K.

Reprodukciók:

7. Ömarchép	Olajf.	32×24 cm	Nagybány
8. Pihenő birkák	"	55×65 cm.	"
9. Hóolvadás a Veres-vizen	"	100×120 "	"
10. Klastromrét	"	55×70 cm	"
11. Téli táj	"		Hinérváralja
12. Csendélet	"	97×81 "	Nagybánya
13. Keresztheg	"	55×75 "	"

Borghida István: Krizsán János. Bukarest 1957, 51,

Krizsán János festő M.D.K.

Reprodukciók:

22.	Veresvíz télen	olajf.	70×60 cm.	Nagybány
23.	Télutó	"	82×72 "	kolozsvár
24.	Városszéle	"		
25.	Városszéle	"		"
26	Tél a Veresvizen	"		
27.	Alkonyat	"	60×70 cm	Nagybány
28	Tájkép	"		
29.	Klastromrét	"	93×115 cm.	"

Borghida István: Krizsán János. Bukarest 1957, 52,

Krizsán János festő M.D.U.

1912 ben egy évet tölt Itáliában
Járt Bécsben és Párisban a 20 as
évek elején. Ért a restauráláshoz.
1926 tól a nagybányai szabad Festőiskola
tanára. Mintegy 10 éven át itt
tanít
1948 ápr. ban halt meg.

Borghida István: Krizsán János. Bukarest 1957, 11, 13,

Krizsán János festő M.D.K.

1886 jan. 27-én született, bányászcsa-
ládból nárm. 1902 ben beiratkozott
a nagybányai festőiskolába. Iványi
grünwald és Réti tanítványa.
1907 München, kiállit a Kunstvereinb.
kiállitott: Budapest, Bécs, Bukarest.

Borghida István: Krizsán János. Bukarest 1957 11,

Krivsán János festő M.D.U.

1943 Nagybánya látképe (20. repr.)
Csertörő

1947 Klastromzét, egyike utolsó képeinek (18. repr.)

Borghida István: Krivsán János. Bukarest 1957, 20,

Krivsán János Jestő M.D.K.

„Gentenye virágzás" több változat-
ban. (I. repr.)
Klastromrét (10. repr.)
Március c. képéért 1942 ben a VI.
nemzeti képzőmův. kiállítás külön
díját hapja. (Kolozsvár, hův. Mus.)

Borghida István: Krivsán János Buka-
rest 1957, 18, 19,

MDK

Krizsán János

Ujjáalakult a Nagybányai Festők Társasága. Esti Kurir 1941. aug. 4.

Krizsán János festő

MDK

Ferenczy Béni: Nagybányai emlékeim Csillag, X. évf. 1956. május 997.1.

KRIZSÁN János festő

M.D.K.

1910-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

MDK

Krizsán János

Erdélyi kiáll. N.Szal. 1939. jan.

M.D.K.

KRIZSÁN János festő

1913. -ban Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 330.l.

M.D.K.

KRIZSÁN János festő

1914.-ben Nagybányán dolgozott

Rétli: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

M.D.K

Kreisan János
festő-

Tersánszky Jenő osztalgtása
volt Nagybányán.

Dévényi Iván: Tersánszky Jenő és a liepvörnyű viszet
Művészet, 1968. jennus - 20 kap.

KRIZSÁN JÁNOS

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

511
Szöveg : 51, 159, 160, 161, 183, 184, 185, 189, 190, 202, 321, 322, 327, 362,
Kép : *448, 457,*
Kronológia : 1927, 1953, 1987,

Krizsán János
1886 - 1948

Rátz Péter festőművén arcképe
cenzorajz /repr./

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

19.l

R. D. K.

KRIZSÁN János festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Pépi Bp. 1954. 327. l.

M. D. K.

KRIZSÁN János festő

1909-ben Nagybányán dolgozott

Rébi BM. 1954. 328. l.

M. D. K.

KRIZSÁN János festő

1907-ben Nagybányán a haboud-
iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 327. l.

K. D. K.

KRIZSÁN János festő

1903-ban Magyarországon a Szabadiskola növendéke

Réti Ba. 1954. 326. l.

K. D. A.

KRIZSÁN János festő

1902-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke volt

Révai Bp. 1954. 325. l.

M. D. K.

KRIZSÁN János festő

1904-ben Nagybányán a Hobad-iskola növendéke.

Pétí Bp. 1954. 326. l.

M. D. K.

KRIZSÁN János festő

1905-ben Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Bp. 1954. 326. l.

M. D. K.

KRIZSÁN János festő

1922. A Nagybányai Festők Társasá-
gának törzstagja

Réti István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954. 59., 82., 88., 89., 91., 292., 320.,
322. l.

KRIZSÁN JÁNOS M.D.K.

Darvas Simon: A nagybányaiak.

/Illusztrációkkal/

A közelmultban történt. Egy idegen érkezett Nagybányára és végig látogatta az immár világhiressé vált magyar festőkolóniát. Borus idő volt épen és ez idegen a képek szemlélése közben az egyik müteremben megjegyezte, hogy nagyon szépek a nagybányai képek, de nem érti, hogy a festők "miért hamisitják rá képeikre a nápolyi kék eget". Nem hitte el, hogy másutt a világon is lehet még olyan kék az ég, mint Nápolyban. Csak másnap, amikor kristálytisztán és derüsen pompázott elő a nagybányai ég, ment vissza a müterembe és kért bocsánatot, hogy meggyanusitotta a nagybányaiakat a nápolyi ég kékségének plagizálásával. Kevés helyütt találkoztak még természet és müvész annyira egymásnak rendeltetvén, mint épen Nagybányán. Közel harminc éve, hogy Réti István és Thorma János invitálására Hollósy Simon akkor már neves müncheni iskoláját áthelyezte Nagybányára és vele jöttek Ferenczy Károly, Iványi-Grünwald Béla, Glatz Oszkár és mások, az igazi müvészet uj honfoglalói. Nagybánya azóta kiindulása lett a modern magyar festőgenerációnak.

A nagybányai festőkolóniát az uj impérium sem bolygatta, sőt dicséretes megértéssel és elismeréssel támogatta s csak e nyáron is több, mint negyven román festő és szobrász kereste fel a mesteriskolát, ahol Thorma János és a Budapestről vendégségbe jött

Réti István mesterek vezetése mellett több mint három hónapon át tanultak.

A törzs nagybányaiakról kell először említést tenni. A mesteren, Thorma Jánoson kivül itt élnek évek óta: Börtsök Samu, Krizsán János, Mikola András, Ziffer Sándor. És a művészlelkü Ferenczy család: Ferenczy Béni, Noémi és Valér, mindannyian elismert nevek és elismert művészek. Börtsök, Mikola és Krizsán a nagybányai iránynak, az impresszionista naturalizmusnak meltó reprezentánsai. Ziffer Sándor teljesen uj utakon halad, a legtöbb harc, vita, támadás és lelkesedés az ő művei körül van. Törzsökös nagybányai még Rácz Péter és ide tartozott a háboruban korán elhunyt és nagytehetségü Racskó István. A fiatalabb generáció tagjai közül itt élnek és dolgoznak Boldizsár, Egly Sári, Ferenczy Valérné, Göllner, Szolnay és Korda Vince.

Panoráma. Bécs. 1922.okt.29. 42.sz. 27-28.p.

~~Böttsch Samu~~

Krizsán János

Ferenczy Valér

Thorma János

Ziffer Sándor

Mikola András

állandóan Nagy-
bányán élnek.

Flórián György festi
körlés 1925. nov.

Krizsán János

festo

lásd

a

Magy. Tparm

1942. 54. l.

MARKÓ FERENC (1832—1874)

Tájkép

Vászon, olaj, 31×39 cm.
Jelezve lent balra: Markó 1870.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi ér
képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. -
Az esztergomi hercegprímási képtár.
gyar Korona, III., 1879., 21. szám.
Rényi, 23. l. — Kőrösy László: Eszterg
Esztergom, 1887., 239. l. — Z.: Az eszterg
képtár leírása. Új Magyar Sion, X
1885., 772—773. l. — Maszlaghy II.,
szám. — Gerevich: Az Újság, 1916.,
20. 4. l. — Gerevich PA, 251. l.

Tájkép

Fa, olaj, 35×45 cm.
Jelezve lent jobbra: Markó Ferenc 1856.
Majer István c. püspök, egri kanonok gyüjte
nyéből.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki kép
Új Magyar Sion, VII., 1876., 112. l.
Földváry István: Az esztergomi érseki
tár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760.
ó: Az esztergomi hercegprímási képtár.
gyar Korona, III., 1879., 21. szám. — R
23. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár
írása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 77
773. l. — Maszlaghy II., 176. szám. — G
vich: Az Újság, 1916., júl. 20. 4. l. — G
vich PA, 251. l.

Krizsán János

pesti

Hóolvadás c. Lépe

repr.

Pásztortűz

1935. 120 l.

Krizsán János

~~Bitay Árpád~~

~~Boldoksár Andor~~

~~Börtsök Samu~~

~~Kolóbos Antonia~~

~~Dömötör Gizella~~

Krizsán János

Mikola András

Mund Hugó

Pascu Jenő

Rácz Péter

Slevenszky Lajos

Thorma János

Tóth István

a Nagybányai Festők Tanaságának tagjai 1930-ban kiállítást vendertek Kolozsvár

Művészeti Szalon (Kolozsvár) 1930. V. évf. 3-4. n. (Fs: Nagybányaiak Kolozsváron, képekkel.)

A választókerület-, szavazó-kör- és
kozó felső sor nem töltendő ki, a

.....választó kerület. .....szavaz

ÖSSZE

A VÁLASZTÓI JOGOSULTS

1. Az alkalmazott családi- és utóneve: .....
2. Állása, vagy foglalkozása: .....
3. Lakóhelye Budapesten..... kerület.....
4. Ha nem lakik Budapesten, hanem vidéken s
   (hivatalának) helye: ..... kerület.....
   s lakóhelye: ..... község.
5. Születési éve: .....
6. Törzsfizetése: ..... korona.
7. A bejelentett alkalmazott fel volt-e véve a
   Budapesten? ..... ; mely közigazgata
8. Tud-e írni és olvasni? .....

Barátiéletre Gazra

Az otrantói ütközet negyedszázados emlékkiállítása

A *hadimúzeum az otrantói tengeri ütközet negyedszázados évfordulója alkalmából* emlékkiállítást rendez. A kiállításon bemutatásra kerülnek az otrantói tengeri ütközettel kapcsolatos, a nagyközönség által kevésbé ismeretes képek, repülő- és egyéb fényképek és a csata lefolyását ismertető vázlatok. A csata legfontosabb döntő mozzanatát feltüntető helyzet *kis hajómodellekkel kerül bemutatásra.* Rendkívül érdekes még az otrantói vonatkozású emlékek és nagyobbméretű hajómodellek gyűjteménye.

A kiállítás történelmi jelentősége folytán a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot mind a honvédség, mind a magyar haditengerészeti egyesület tagjai körében, továbbá a polgári közönség minden rétege, különösen az ifjúság részéről. Az emlékkiállítás *május 14-én nyílik meg és május 25-én zárul.* Megtekinthető a hadimúzeum látogatási rendje szerint naponta 9—13 óra között. Az emlékünnep alkalmából a hadimúzeum kiadványsorozatában megjelent a „Tengeri és folyami hajóhadaink kimagasló fegyvertényei" című könyve, amely a hadimúzeumban és könyvkereskedésekben szerezhető be.

Művészies **cipőfestés** garanciával **Belvárosi Cipőkellékek** IV. Kecskeméti-utca 3

— **Magyar gyermekek jöttek idegenből...** *A magyar kormány elhatározta, hogy a háborús viszonyokra tekintettel hazamosabb időre hazahozza a külföldön, elsősorban Nyugateurópában élő honfitársaink gyermekeit. Az első csoport különvonata, amellyel 530 gyermek utazott, Biró Jenő főkonzul vezetésével vasárnap délután érkezett Hegyeshalomra. A gyermekek magyarországi tartózkodásának megszervezésével a kormány a székesfővárost bízta meg, s a különvonatot a határállomáson Szebeny József dr. tanácsnok intézkedésére a főváros orvosai és védőnői fogadták. A gyermekek a határállomáson uzsonnát kaptak, majd orvosi vizsgálatra került a sor és estére érkeztek Budapestre. A különvonatot a keleti-pályaudvaron a külügyminisztérium részéről Barkóczy György főkonzul, a főváros részéről pedig Szebeny József dr. tanácsnok fogadták. A gyermekek apró kis csomagjaikkal, örömtől ragyogó arccal léptek a hazai földre. Megkapó volt az 530 gyermek látványa: kicsiny világjárók ők, a*

Napi hirek

Még titok

Rózsálló bőrü, meztelen,
fehér és félénk Ophéliák,
az először nyitó cseresznyefák.

Derekuk, karjuk érintetlen,
üvegtörékeny, gyenge ág.
Még nem ölelték anya fiát.

Összehajolnak pipiskésen,
fehér szavakal sugdolóznak,
— milyen ize lehet a csóknak?

Károlyi Amy

— **Törs Tibort választották meg a magyarok világszövetségének társelnökévé.** A magyarok világszövetsége hétfőn tartotta közgyűlését Perényi Zsigmond báró koronaőr elnöklésével. A közgyűlésen a külügyminisztert Barkóczy György főkonzul, a belügyminisztert Tomcsányi Kálmán államtitkár, a kultuszminisztert pedig Paikert Géza miniszteri osztálytanácsos képviselte. Perényi Zsigmond báró elnöki megnyitójában hódolattal emlékezett meg a kormányzó úrról és a kormányzóhelyettes úrról, majd a szövetség közelmultban elhunyt tagjainak érdemeit méltatta. Nagy Károly nyugalmazott főkapitányhelyettes a szövetség elmult évi munkásságáról számolt be. Az igazgatói jelentés után Velebil Sándor és Hehn János a bécsi magyar munkásszakosztály nevében mondtak köszönetet a szövetségnek, a milánói magyarok üdvözletét Czitterbart Gusztáv tolmácsolta. A közgyűlés végül társelnökké Törs Tibort, a képviselőház alelnökét, alelnökké pedig Boér Elek közigazgatási bírósági tanácselnököt választotta meg.

— **Glattfelder Gyula püspök szobrának leleplezése.** Szép ünnepség keretében leplezték le vasárnap délelőtt a budai Szent Imre-kollégiumban a Szent Imre-kollégiumok alapítójának, Glattfelder Gyula csanádi püspöknek a mellszobrát. A leleplezésen Tiefenthaler József pápai kamarás, igazgató beszélt, majd Mester János szegedi egyetemi tanár tolmácsolta a szegedi egyetem üdvözletét.

— **Gáspár Jenő iktatta be Körösi Csoma Sándor falujának országzászlóját.** Vasárnap délben díszes ünnepség keretében iktatták be az ereklyés országzászlónál azt az országzászlót, amelyet Pest vármegye ajánlott föl Körösi Csoma Sándor szülőfalujának, Csomakőrösnek. A megye nevében Pálházy Endre dr. vármegyei főjegyző adta át az országzászlót, majd pedig az Eonb nevében Gáspár Jenő, az országos magyar sajtókamara igazgatófőtitkára iktatta be az új országzászlót ünnepi beszéd kíséretében. Az ünnepségen résztvevő társadalmi egyesületek részéről Stolpa Józsefné, Köpe Viktor, Szacsvay Andor, Végh Mihály és Bódy Tamásné helyezték el az országzászlón zászlószalagjaikat. Az ünnepség díszmenettel ért véget.

— **Repülőgépen vitt üdvözlet Keletafrikába...** *Május 9-ének hajnalpirkadásában, amely napon Olaszországban az impérium alapításának 6. éves fordulójára virradt, egy magányos repülőgép szelte át az azurkék égboltozatot. Mint a Transkontinent Press Rómából jelenti, az olasz légi fegyvernemnek egy gépe leszállás nélkül suhant végig a Földközi-tenger, a Libiai-sivatag és Sudan egén, elérte Asmarát és az impérium más helységeit s röpcédulákat dobott le, amelyek az olaszoknak Keletafrika bennszülötteihez szóló üdvözletét tartalmazták. Az olasz, tigrisi és amharai nyelven megírt szózat az olasz nép szolidaritását fejezi ki a néptársakkal és az impérium hű alattvalóival szemben, továbbá azt a biztos reménységet juttatja kifejezésre, hogy az olasz trikolór hamarosan visszatér Keletafrikába...*

— **A honvédorvosi tisztikar főnökének előadása.** Franck Richard dr. vezérőrnagy-orvos a magyar katolikus orvosok Szent Lukács-egyesületében, a Márta betegápoló nővérek székháza (VIII. Esterházy-utca 44.) dísztermében tartandó ülés keretében „Testnevelés és lélekkultúra" címen tart előadást május 12-én, kedden este fél 8 órakor. Az előadásra az egyesület ezúton is mindenkit meghív.

— **Ezrednap.** A volt cs. és kir. 32. gyalogezred, Budapest volt háziezredének tisztikara, altisztjei és legénysége május 17-én, vasárnap

Kapható szaküzletekben.

Nemzetvédelmi keresztek kiosztása Szegeden

Szeged, május 11.

Szombaton délután a városháza közgyűlési termében osztották ki az újabban adományozott nemzetvédelmi kereszteket. Az ünnepségen megjelent vitéz *Vajtaffy* Ottó vezérőrnagy, az országos nemzetvédelmi bizottság káptalanjának tagja, *Bisztray* Géza országos főtitkár, *Borbély* Zoltán, az országos nemzetvédelmi szövetség sajtófőnöke, Szeged város képviseletében vitéz *Szabó* Géza tanácsnok és még több más előkelőség. *Bokor* Pál dr., az országos nemzetvédelmi bizottság szegedi megbízottja mondott megnyitó beszédet, melyben hódolattal emlékezett meg a kormányzó és a kormányzóhelyettes úrról. Ezután vitéz *Vajtaffy* Ottó vezérőrnagy mondott a káptalan nevében beszédet, majd a fogadalomtétel után a nemzetvédelmi keresztek kiosztására került sor. Az ünnepség végén *Bokor* Pál dr. indítványára a megjelentek egyhangú lelkesedéssel elhatározták, hogy a szegedi nemzetvédelmi keresztesek egy hadiárva, egy hadiözvegy gondozását és egy szegénysorsú magyar gyermek taníttatását elvállalják. Az ünnepélyről táviratilag üdvözölték vitéz *Magasházy* László vezérőrnagyot és *Uzdóczy-Zadravecz* István ny. tábori püspököt.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Uj közmondás született

(Newyork, május 8.)

Mellük döngött eleinte:
A győzelem óriási!!
Aztán Roosevelt halkan inte:
Még nem kell elkiabálni...

Később jött az adagolás,
Adagolták a sok rossz hírt,
Blamázs után blamázs s blamázs,
Nyelték rendre, ki mennyit bírt.

S mikor látták: a szép hajók
Mint a legyek, úgy hullnak el,
Megtanulták az új jelszót:
Ki Korállt lel, nagyokat nyel.

Bényi Kálmán

— **Konkoly-Thege Miklós emlékünnepély Ógyallán.** Vasárnap ünnepélyes keretek közt leplezték le Ógyallán Konkoly-Thege Miklósnak az ottani meteorológiai obszervatórium falára elhelyezett emléktábláját. Az ünnepélyen a földmívelésügyi minisztert Bárányos Károly államtitkár képviselte. Kenessey Kálmán főmeteorológus üdvözlő szavai után Réthly Antal, a meteorológiai intézet igazgatója méltatta Konkoly-Thege Miklós érdemeit. Az avatóbeszéd után elsőnek Bárányos Károly államtitkár koszorúzta meg az emlékművet, amelyen elhelyezték koszorúikat a különböző tudományos egyesületek és intézetek képviselői is. Az ünnepség résztvevői megkoszorúzták Konkoly-Thege Miklós sírját is.

— **Mint az orgonasípok...** *Mint Berlinből jelentik, az egyik ottani hetilap színes tudósításban számol be egy német családról, amelynek ezidőszerint öt generációja van életben. Martfeldben él egy kétéves fiucska a 22 éves mamájával, akinek az édesanyja még csak 40 esztendős. Ámde a nagymama se „árva gyerek"! Anyja Hufstadban lakik és mindössze 61 tavaszt látott. Tagadhatatlanul egyike a világ legfiatalabb dédmamáinak. A friss, fürge dédanyó is a mamájánál él. Vagyis a kis fiucska szépmamájánál. A szépmama, Bormanné, született Ahrens Zsófia 87 esztendős*

Színház, Film, Művészet

Ünnepélyesen megnyitották a kolozsvári művészeti heteket

Kolozsvár, május 11.

Tasnádi Nagy András, mint az országos irodalmi és művészeti tanács elnöke, szombaton a Mátyás király-diákházban rendezett irodalmi esten nyitotta meg a kolozsvári művészeti heteket. A megnyitáson jelen volt a kultuszminiszter képviseletében vitéz *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnök, a főváros képviseletében *Némethy* Károly tanácsnok s ott voltak Kolozsvár és az egész Erdély polgári, katonai, egyházi előkelőségei s az irodalmi és művészeti élet képviselői.

A közönség lelkesen ünnepelte *Tasnádi Nagy* Andrást, midőn az emelvényre lépett, hogy megnyitóbeszédét elmondja. Az irodalmi és művészeti tanács elnöke hangsúlyozta az egybegyűltek előtt, hogy *csak most, az elvesztett területek javarészének visszatérése után vagyunk abban a helyzetben, hogy történelmi hivatásunkhoz hozzáerősödjünk s pozíciónkat az új Európában előkészíthessük, egyrészt a fegyvereinkkel szerzett respektussal, másrészt műveltséggel, tudással, írótollal, festőecsettel, zenével, színpaddal, tudománnyal.* A mai irodalmi est és a művészeti hetek ezt a célt szolgálják.

A tetszéssel fogadott megnyitó után *Kemény* János báró „Az erdélyi irodalom" című előadásában kifejtette, hogy az erdélyi magyar irodalom a megszállás éveiben az elvesztett haza helyébe megteremtette a láthatatlan hazát, amely nem ismer határokat. Hangoztatta, hogy az erdélyi írók nagy feladatai a felszabadulás után sem szünnek meg. Ezután az irodalmi est műsorán *Tamási* Áron, *Nyirő* József, *Kós* Károly, *Asztalos* István egy-egy elbeszélésüket olvasták fel s a kolozsvári Nemzeti Színház előadóművészei *Reményik, Tompa, Apríly, Berde* Mária, *Bartalis* János, *Szabódy* László, *Dsida* Jenő, *Kiss* Jenő verseiből adtak elő, majd elhangzott Makkai Sándor egyik történelmi novellája, végül *Kodály* népdalfeldolgozásokat adtak elő.

Vasárnap délelőtt az erdélyi múzeum udvarán ugyancsak *Tasnádi Nagy* András nyitotta meg a művészeti hetek kiállításait a kultuszminiszter, Kolozsvár városa, a különféle művészeti intézmények képviselőinek jelenlétében. Ezután a közönség sorra járta a kiállítás termeit, továbbá a Mátyás király szülőházában rendezett könyvkiállítást, az Unió-házban a képzőművészeti kiállítást, a vármegyeházán a fényképészeti és az egyetemi könyvtárban a zeneművészeti és színházi kiállítást.

A kiállításra kitűzött különféle pályadíjakat Tasnádi Nagy András osztotta ki. A nagy aranyéremmel *Rudnay* Gyula festőművész, főiskolai tanárt tüntették ki. A főváros aranyérmét *Basilides* Barna festőművész, a kultuszminiszter három díját *Nagy* Imre, *Krizsán* János festőművészek és *Buzi* Barna szobrászművész kapta. A köszobrászati díjat *Kós* Andrásnak ítélték oda s dicsérő elismerésben részesült *Borsos* Miklós egyik gránitszobra is. A székesfőváros Mátyás-díjával a bizottság *Szolnay* Sándor festőművészt tüntette ki. A felszabadult területek közművelődési egyesületei az *Emke* meghívására kétnapos megbeszélést tartottak. Kolozsvár városa és a vármegye a Központi-szállóban vendégül látta a megnyitásra ideérkezett fővárosi előkelőségeket, valamint azt a több mint száztagú művészcsoportot, amely *Gyenes* Lajossal, a képzőművészek szövetségének ügyvezetőjével utazott Kolozsvárra. A vendégek este a Nemzeti Színházban megtekintették *Bánffy* Miklós „A nagyúr" című darabjának előadását.

Olasz filmkomédia a Forumban

A „Liliomfi" Berlinben, megfilmesitik a „Tragédiát"

Németh Antal, a Nemzeti Színház igazgatója vasárnap Németországba utazott, hogy több magyar klasszikus és modern szindarab ottani előadásáról tárgyaljon. Szó van arról, hogy színrekerül a berlini Schiller Theaterben a „Csongor és Tünde" német együttessel s Heinrich George, a színház intendánsa azt is tervezi, hogy bemutatja Szigligeti „Liliomfi" című vígjátékát, amelyben Szellemfi szerepét maga játssza. A „Liliomfi"-t egyébként a frankfurti városi színház is szándékszik előadni. A megbeszélések során egy vendégrendezésről is tárgyalnak s eszerint a frankfurti operaházban Németh Antal rendezné az „Oberon" felújítását.

A tárgyalások legérdekesebb pontja „Az ember tragédiája" megfilmesítése német és magyar verzióban. Ezt az ötletet Németh Antal vetette fel már régebben és magyar részről tekintélyes összeget, kerek félmillió pengőt szerzett a terv keresztülvitelére. A jelenleg Berlinben tartózkodó Németh Antal néhány nap mulva Frankfurtba utazik, ahol résztvesz a „Víg özvegy" operaházi bemutatóján, amelyet a téli szünet miatt elhalasztottak. A Nemzeti Színház igazgatóját távollétében a kultuszminiszter rendelkezése alapján Liszt Nándor dr. helyettesíti.

Sziniakadémisták matinéja a Nemzeti Szinházban

A színművészeti akadémián az elméleti és színpadgyakorlati tárgyakon kívül a vívás, a torna és a tánc is szerves része a tananyagnak. Vasárnap délelőtt a növendékek felléptével ezekből tartottak előadást a Nemzeti Színház színpadán. Bevezetésül *„Az ősember bunkójától a vívókardig"* címmel *(Duronelly* László dr. irányításával) a férfinövendékek érdekes vívógyakorlatokat mutattak be, majd *Abonyi* Géza tanár rendezésében ifj. *Hegedüs* Sándor egyfelvonásosa, a *„Bakony"* került színre. A szereplők közül ízes játékukkal különösen *Kelemen* Éva, *Palotay* István, *Halász* Géza, *Dömsödy* János tünt ki. Ezután *P. Róka* Éva vezetésével tornagyakorlatok kerültek előadásra, majd pedig *Sz. Sztankovits* Valéria értékes koreográfiája nyomán *„A Harang"* című tánckölteményt, valamint a táncgyakorlatokat mutatták be a növendékek. Prológust a nagyon tehetséges *Bakó* Márta mondott, a kellemes hangú *Szakal* Ferenc énekelt, a vívószámok összekötő szövegét pedig *Csákányi* László mondta el.

M.D.K.

KRIZSÁN János festő

1912-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 330.l.

M.D.K.

KRIZSÁN János festő

1911-ben nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. bp. 1954. 329.l.

 M.D.K.

KRIZSÁN János testő

Szül. 1886. Kapnikbánya (Szatmár-m.)
(egh. 194?)

1902–1905 Nagybányán Grünwald és Réti J. tanítványa

1906–1907. München, Heidner H. testőiskolójában tanult

1908. Nagybánya Réti J.

Esthangulat a Zazarról (1904.)

— 2 —

M. D. K.

KRIZSÁN János festő

Olvasó férfi lámpafénynél (1906)

Téli táj a Zazarral-Bodi tó (1914)

Pikenő birkák (1912)

NFT törzstagja

Réti István: A nagybányai művész-
Lilep Bp. 1954. 264-265. l.

Krizsán János

MDK

Bányászházak télen, olf.

Mücsarnok 1942 ~~Tavaszi kiállítás~~

A magyar alvészetért c.kiáll.

KRIZSÁN JÁNOS, festő

Krizsán János és Mikola András voltak az utolsó nagybányai korszak mesterei a huszas években, kik a diákok, festőnövendékek munkáját irányították. A Virághegyen, a Rozsályon, A Papok rétjén, a Morgón vagy az Izvoran.
5.old

TÓBIÁS ÁRON: Látogatás Nagybányán 3.old

Múzsák, Muzeumi Magazin, 1971. 4.sz. Bp.

Krizsán János (1886 - 1948)

„Zazarpart" o. v. 70x80 d. l. j.
Krizsán J. 1936.

Ár: 8000 ft.

BÁV 4c.Képaukció katalógus Bp.1976 szeptember

Krizsán Fáno

Krizsán János

– aláírja azt a nyilatkozatot amelyben a mestereikhez hű fiatalok a kolónia belső életének rendezetlenséget, válságát cáfolják

Említve: Hollósy Simon, Thorma János, Réti István, Glatz Oszkár, Csók István, Grünwald Béla, Horthy Béla, Czóbel Béla, Frimm, Perlrott Csaba Vilmos, Ziffer Sándor, Mikola András, Boromisza Tibor, Jakab Zoltán, Börtsök Samu, Krizsán János, Réthy Károly, Ferenczy Valér, Ferenczy Károly, Ferenczy Béni, Dénes Vali, Bartok Margit, Líderer Dávid, Jeremiás Nándor, Debreczeny Zsolt.

Rácz Albert: Nyolc évtized festészete Nagybányán.

Korunk 1977/4 281. old

Krizsán János

Kriszán János festő

- egy időben a Nagybányai Festőiskola vezetője Börtsök Samuval együtt

Említve: Thorma János, Szélely Bertalan, Ferenczy Károly, Börtsök Samu

Borghida Pál: Őrségváltás a festőiskolában

Igaz Szó 1974/5 680 old

Krizsán János

(Kaposvár 1886 - Nagybánya, 1948)

„Virágzó fa" o.v. 35 x 30 cm j. l. l. G.: Krizsán J.

Kiállítási ár: 4000 Ft.

BÁV 55.Képaukció Bp.1981.szeptember

Krizsán János, festőművész

A nagybányai kolóniaalapítók Párizst-látott
művészei nem az impresszionizmusból indulnak ki,
nem az akkori idők legkorszerűbb művészetszem-
létét teszik magukévá, hanem egy régebbi iskola
tanítását. A plein air festészetre esküsznek. Fokoza-
tosan jutnak el az impresszionizmus felé mutató cred-
ményekig. Még Ferenczy Károly, Thorma János is
csak a fény színtalakító hatását akarja ki, továbbá
Krizsán János felfénylő színességű vásznai hasonló
eredményű.

Muráti Jenő: Fáziskülönbség a nyugati élvonal és a
kelet-európai eredmények között.

Korunk, 1949. febr. 57. old.

Krizsán János, festőművész

Farkas Eszter festőművész 1917-30-ig a nagybányai telepen tanult, dolgozott, megszakításokkal. Börtök Sámuel – aki végtelenül kedves ember volt – és családját és Krizsánékat, csíkos antikát igen jól ismerte, teljesen bekapcsalódott az akkori körbe.

Festőiskolák nyomában.

1980. X. 25. Kossuth 13.30 (Ásné).

Kriszán János, festőművész

A Csók Galériában nyílt meg Moldován István festőművész kiállítása, mely jún. 11.-ig látogatható. A művész elmondja: úgy hiszi, az ő generációja az utolsó, akik még Tornyai János, Kriszán János és Réti István mesterek tanítványaiknak mondhatják magukat.

TV- Híradó 1.

1981. V. 28. Televízió 1. 19.30 /4 p.j./

Krizsány János

Koratavasz, olf.

Műcsarnok 194[illegible]

A magyar művészetért c.kiáll.

Krizsán János MDK

Tavasz, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK.

Krizsán János

Kiállitási ismertető

Utunk 1966 szept.16.

MDK

Krizsán János

Veresvizi házak, o.

Nagybányai táj, o.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Kricsán János
festő

M.D.4

A Nagybányai Művésztelepen
Moldován István tanára volt.

Maksay László: Moldován István műtermében
Művészet, 1967. junius - 28 lap

MDK

Krizsán János

Képzőművészet, 1929. 19. sz. 93-94 l. ~~képek.~~

MDK

Krizsán János

Kertész M: Megszünik a magyar Barbizon. Pesti Hirlap Vasárnapja 1935. ápr. 28. 10-11 l.

MDK

Krizsán János,festö

Tavasz. Olajf.

Műcsarnok. IV.Képzömüv.kiáll. "A Magyar Művészetért"
1943 máj.16-30. Kat. 15.1.

Krizsán János
festő

M.D.K

Krizsán tanítványa volt
Agnicola Lidia is.

Kisdégné Kirimi Irén: Nagybányai útijegyzetek.
Művészet, 1961. március. – 18 l

MDK

Krizsán János

Patakrészlet

A nagybányai festőművészet jub. tárlata.
Keletmagyarország. 1921. dec.12. 5.l.

MDK

Krizsán János, festő

111. Bányászházak télem. Olf.

129. Kora tavasz. "

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért".Képzöm.Kiáll. 1942. jun.6.-22.

Kat.8.l.

MDK

Krizsán János

Pihenő birkák, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

1o2 1.

MDK

Krizsán János

Nagybánya látképe, of.

Börtdök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

105 l.

MDK

Krizsán János

Város részlet, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912. 1o6 l.

MDK

Krizsán János

Patakrészlet, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
106 l.

MDK

Krizsán János,

1902-ben az iskolában dolgozott
1903-ban " " "
1904-ben " " "
1905-ben " " "
1906-ban

A szabadiskola ideje. 1902-1912. 78.l. 79, 81.l

Krizsán János,

1907-ben az iskolában dolgozott.
1909-ben az iskolán kivül "
1910-ben " " " "
1911-ben " " " "
1912-ben " " " "

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 83, 86, 87, 88, 90.

MDK

Krizsán János

Zazarmeder a münzzel, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai kiáll. kat. 1912.

114 l.

MDK

Krizsán János

Tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

11e l.

KRIZSÁN János

M.D.I

1921-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1904. 334.l.

M.D.K.

KRIZSÁN János

1920-ban Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 334.l.

М.Д.К.

M. D. K.

KRIZSÁN János

1919-ben Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 334.1.

M.D.K.

M.D.K.

KRIZBÁN János

1918-ban Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 333.l.

M. D. K.

M.D.K.

KRIZSÁN János

1916.ban Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya.. Bp. 1954. 332.l.

KRIZSÁN János festő

M.D.L.

1915.ben Nagybányán dolgozott

Vö.: Nagybánya... Bp. 1964.331.l.

MDK

Krizsán János

P: A festők városában... Pesti Napló, 1934. márc. 25. 35 l.

MDK

Krizsán János, festő

P: A festők városában... Pesti Napló, 1934. márc. 25. 35.l.

Krizsán János festő M.D.K.

A nagybányai iskola második nemzedékének tagja.

Kampis, Nagy. műv. Bp. 1960 51 6

KRIZSÁN János M.D.K.

1922-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya.....Bp.1954. 335.l.

Krizsán János

Pécs

Nagybányai tájkép

linoleum metszet

1929

Művészeti Szalon

(Kolozsvár 1929. IV

évf 4. sz. 13. l.

Krizsán János
festő

A Nobozsári művészeti hetek keretében rendezett kiállításon díjat nyert.

Új Magyarság 1942. V. 12

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... **ügyosztály.**

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

Pengő

azaz

A ..... *Pengő* ..... *fillérről kiállítandó* .....

Budapesten, 19 .....

Utalványozza «.....» főosztály:

M.D.K.

Krizsán János

"Bányászházak télen" c. festményének repr.-
ját bemutatja a lap.
"Nagybánya: Az ujjáéledt festőváros" cimmel
ir arról, hogy müvész feleségével Csikós
Antonia müvésszel együtt több évtizede dol-
gozik Nagybányán.
Krizsán János nemrégiben nyerte el a Vallás
és Közokt.-ügyi miniszt. nagydiját.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. aug. 7-13.
V. évf. 32. sz.

.E.O.

M.D.K.

Krizsán János

"Március" c. képének repr.-ját bemutatja a lap. A kép a Vallás és közoktatásügyi miniszter erdélyi festészeti dijának nyertese. A kiállitást Kolzsvárott rendezték meg.

"A Képzőmüvészeti Tárlat dijnyertes alkotásai" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. május 22-2
V. évf. 21 sz.

Krizsán János

életrajz

Muradin Jenő: Nagybánya. A festőtelep művészei. Miskolc, 1994, 61–63.

KRIZSÁN János

Borgida István, Bukarest, é.n. Állami Müvészeti Kiadó
22 l. 29 k, 22 cm. /Müvészeti tanulmányok/

Megszűnik a magyar Barbizon

Megdöbbentő és lesujtó hirt közöltek a napilapok: a világhirü nagybányai festőiskola, a magyar Barbizon „anyagi okokból" valószinüleg megszünik...

A fájdalmas hirre összeszorul minden művészetszerető ember szive. Ez a világhires, nagyszerü szabadiskola, melynek a magyar művészet történetében olyan jelentős szerepe volt, most áldozatul fog esni Trianon sok áldozatot követelő igazságtalanságának.

Idestova negyven éve, hogy a már akkor európai hirü festőművész, *Hollósy Simon*, néhányad-magával hazatérva a franciaországi Barbizonból, az impresszionizmus szülővárosából, megállott Nagybányán s amikor az első körültekintéssel szerzett benyomásai-okozta meglepődéséből felocsudott, elragadtatással kiáltott fel:

— *Ezt a várost és környékét az Isten a festőművészeknek teremtette! Itt művésztelepet és festőiskolát kell létesiteni!*

1896 májusában történt ez. E szavakra felnyiltak a szemek és látóivá lettek mindazoknak a szépségeknek, amelyeket a legnagyobb művész: a Természet *Nagybányán* és környékén pazar bőkezüséggel szétszórt. Megértették Hollósy lelkesedését és nagy lendülettel indult meg az akció, hogy Hollósy óhaja és terve valóra váljék.

Először is helyiségről kellett gondoskodni s a szabadiskola első helyisége egy lelkes művészbarát ajándékából létesült. A messze földön hires nagybányai ligetben, a *Jókai-dombon* volt egy tágas, fából épült *szénagyüjtőszin*. Ezt ajándékozta a megértő tulajdonos a szabadiskola céljára. Nem volt valami diszes e pajtaszerü épület, de egy kis átalakitással mégis alkalmas lett arra, hogy a magyar barbizonisták lábukat itt megvethessék. Amikor aztán megvolt az első fedél, Hollósy Simon rajongó odaadással és teljes lélekkel látott terve kiépitéséhez. Rövidesen a messze-földről ide sereglett tanitványok egész csapata vette körül a mestert, de idejöttek a már neves és beérkezett művészek legkiválóbbjai is, hogy egyrészt résztvegyenek Hollósy teremtő munkájában, másrészt, hogy ellessék és művészi munkájuk javára felhasználják azokat a természeti szépségeket, amelyeket Hollósy fedezett fel.

Réti István festőművész irta meg gyönyörü és részletes tanulmányában, hogy mint fejlődött és nőtt világhirüvé a magyar Barbizon és hogy részint városi, részint állami támogatással hogyan került le a Jókai-domb szénapajtájából a szép műtermekből, művészlakásokból és kifogástalan iskolateremből álló, pompás parkban emelt kőépületekbe.

A nagybányai művésztelep pályafutása egyre feljebb és feljebb mutatott. S most mindenkit meg kell, hogy renditsen ennek a nagyszerü kulturintézménynek a pusztulásáról szóló hir. Már a legutóbbi években zuhanásszerüen görbült lefelé a karrier ivje. Évek óta várható volt az elszomoritó katasztrófa bekövetkezése.

A mintaszerü, modern épületek teljesen megrozzantak, itt-ott összeomlással fenyegettek, egyik-másik műterembe szinte életveszedelemmel lehetett már csak bejutni a hevenyészett deszkapadlón. A falakról lehullott a vakolat, a tetőkön becsurgott az eső, ami munkakedvet fosztóan vigasztalanná tette az egykor annyira meleg és barátságos fészket. A valamikor oly szépen karbantartott parknak már nyoma sincs. Vad fü és gyom burjánzik a siralmas épületek körül, a szabályos, fövenyezett utak eltüntek, nincs kerités és kapu és nem ritka, hogy az ut mentén legelésző barmot a buján tenyésző vad füvek odacsábitják, ahol a *Hollósyak*,

Az első nagybányai „művészház" a Jókai-domb szénagyüjtő-szine.

A mostani omladozó, pusztuló nagy épület.

A Pesti Hirlap Vasárnapja 1935 ápr. 28

Ahol az élet nem okoz gondokat

Ilyen hely is van a világon! Hozzánk ugyan egy kissé messze van Dél-Amerika gyöngye, Brazilia fővárosa, *Rio de Janeiro*, ahol az embereknek nem okoz különleges gondot a mindennapi megélhetés. Hatalmas, nagy, sokemeletes felhőkarcolók emelkednek a tengérparton és benn a városban, de a lakóik csaknem kivétel nélkül európaiak, vagy más vidékről odatelepedett fehér emberek, akik megszokták a modern lakás kényelmét. Tulajdonkép ezekre a csodálatos épitményekre éppen Rio de Janeiróban van a legkevesebb szükség, mert nemcsak hely volna elegendő az alacsonyabb házak épitésére is, hanem a lakáskérdés egyáltalában nem égető gond ezen a vidéken.

A braziliai ember nagyon szereti a modern kényelmet, de ha történetesen nincs elég pénze hozzá, hogy valamelyik remekbe készült felhőkarcoló raffinált kényelemmel berendezett lakásában lakjék, akkor sem jön zavarba, mert gazdátlan üres benzinkannát és deszkát mindig talál valahol és ezekből gyönyörüen felépitheti a saját házát, ahol üres telket talál. Az, hogy egy kicsit szellős az ilyen *lakás*, az nem okoz gondot, mert kályha ezen a vidéken még a felhőkarcolók lakásaiban sincs, hiába is volna, mert soha sincs olyan hüvös, hogy használatba kerülne.

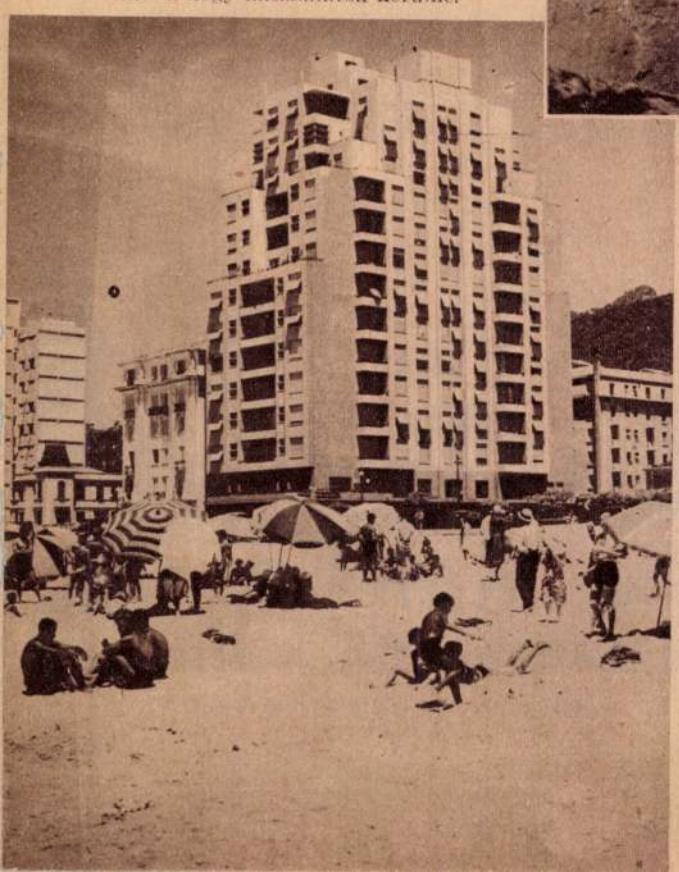

A világ legszebb pálmafái alatt gondtalanul töltik az idejüket milliomosok és szegény emberek. A modern felhőkarcolók lakója sem lehet boldogabb és gondtalanabb, mint a sátrak és kis vityillók lakója.

Akinek lakása van, annak a fél életgondja el van vetve. A gond másik felét az élelmezés és a ruházkodás teszi. Ez a gond azonban itt alig érezhető, mert banán, kantalup-dinnye, mango és mamao-gyümölcs terem elegendő mindenki számára, szegénynek, gazdagnak egyformán, ugyhogy drága pénzért sem kaphat jobbat az, aki meg tudja fizetni. Aki pedig kimélni akarja az egyetlen rend ruháját, akár egész nap uszónadrágban heverészhet a végeláthatatlan strand homokjában, ahol nem kérnek senkitől sem belépőjegyet.

Rio de Janeiróról azt hirdetik a világutazók, hogy a világ legszebb városa, mások meg azt mondják, hogy sehol a világon nem találkoznak olyan kiáltóan az ellentétek, mint éppen Brazilia fővárosában. A mai nehéz világban azonban, amikor a megélhetés a legnagyobb gondok egyike, mégis talán a harmadik megállapitás szerzi a legnagyobb elismerést ennek a valóban világszép és ellentétekkel teli városnak, az, hogy talán nincs a földkerekségnek még egy olyan nagy városa, ahol annyira le lehetne csökkenteni a mindennapi élet gondjait, mint éppen Rio de Janeiróban.

Hazafelé. (Foto: Vadas.)

Ferenczyek, Iványi-Grünvaldok csendes séták közben álmodoztak a magyar géniusz nagyságáról és alkották halhatatlan műveiket...

— Hogy történhetett ez?! — tört ki az önkénytelen felháborodás keserü kérdése a szemlélőből.

Krizsán János, a szabadiskola jelenlegi vezetője, fájdalmas lemondással legyint s melankólikus hangon adja meg az elszomoritó felvilágositást:

— Évek óta teljesen magunkra vagyunk hagyatva. Régebben, a magyar világban 16.000 korona állami támogatást kaptunk évente — ma egyetlen fillért sem. Csupán egy szolgát tart a város havi 1000 lei (kb. 30 pengő) fizetéssel, ez minden! A tanitványok által fizetendő modellpénz az egyetlen jövedelmi forrásunk, de mig hajdan 100—200 tanitványunk volt egész éven át, az utóbbi években csupán a nyári idényben kereste fel az iskolát 10—15 növendék. A tanitványok 250 lei (kb. 7 pengő) modell-pénzt fizetnek havonta s igy havi bevételünk 80—100 pengő, de ez is csak két-három hónapon át, aztán semmi. Ebből kell az iskolának minden szükségletét fedezni... A román impérium első éveiben ugyan a bukaresti és kolozsvári festőakadémiák még csak küldtek 40—50 növendéket a nyári szünidőben, ami nemcsak némi élénkséget hozott, de viszonylagos anyagi erőt is juttatott az iskolának, utóbb azonban már nem kaptunk e helyekről növendékeket s igy csak a véletlenül adódó csekély számu tanitványokra voltunk utalva.

Igy aztán halálra itéltetett a magyar Barbizon!

Évek óta tudták, látták és ismerték a nagybányai magyar művészek halálos itéletüket s bár a kegyelem leghalványabb reménysugara sem villant feléjük, mégis megható és törhetetlen szivóssággal küzdöttek a Hollósy Simon által teremtett magyar Barbizon fenntartásáért és fennmaradásáért. Élt és termelt a magyar Barbizon, bár az utóbbi időkben már csak 7—8 magyar festő dolgozott Nagybányán.

A szárnytörött reménykedésnek utolsó erőfeszitése az a készülődés, amiről most még csak suttogva beszélnek egymás között a nagybányai művészek: hogy összeszedik reprezentativ alkotásaikat és elhozzák Pestre, hogy itt egy nagyobbszabásu kiállitás keretében demonstrálják életrevalóságukat és visszaszerezzék a magyar Barbizonnak egyre halványuló fényét. Nem panaszkodnak a művészek, hanem néma megadással viselik sorsukat.

... Negyvenedik évébe lép ez év májusában a nagybányai festőiskola és végtelenül lesujtó, hogy arról a művészeti fókuszról, amely olyan nagy művészeket adott a magyar festőművészetnek, talán már csak mint ragyogó emlékről irhatunk...

Kertész Mihály.

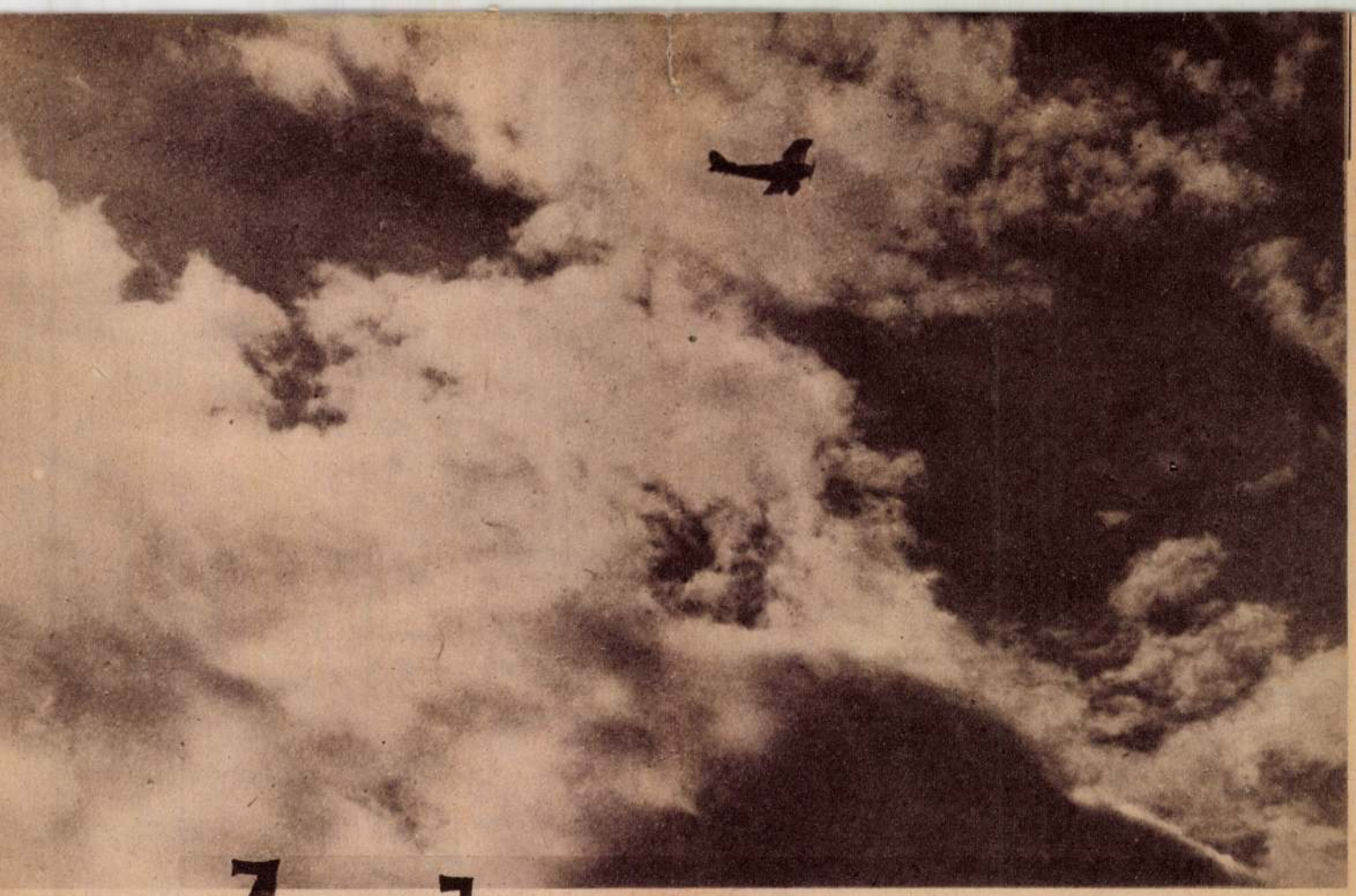

Az ember megkérdezi a felhőket

Nemrégiben hallottam valakitől, akinek alkalma nyílt egy meteorológiai intézetben vendégeskedni, hogy az „időjáráscsináló"-nak van a legjobb dolga a világon. Ott dolgozik az intézetben egész nap, műszerei között, méri a szelet, az esőt, a légnyomást, számokat jegyez, aztán összeszedi a többi intézetekből és a külföldről befutó időjárási adatokat, megrajzolja az időjárási térképet és kiadja az időprognózist. A meteorológus afféle laboratóriumszagu tudós, aki innen, a földről lesi ki a műszerek mutatóiból, milyen lesz a „várható időjárás a következő huszonnégy órára". Kényelmes, nyugodt, veszélytelen munka, nem jár semmi nagyobb fáradsággal, vagy éppenséggel kockázattal...

Már ahogy azt a „szakavatott" laikusok elképzelik . . .

Régente talán tényleg alig volt több ennél a meteorológus munkája. De rosszindulatu tájékozatlanság nélkül akkor sem lehetett éppen könnyünek nevezni feladatát. Hiszen eltekintve attól a rengeteg, ideggyötrő tanulástól, ami az alapismeretek elsajátításához szükséges, meddig tartott, míg esztendők hosszas gyakorlatával kifejlődött benne az a bizonyos „hatodik érzék", amely az alapismereteken kivül mulhatatlanul szükséges a megbizható időjósláshoz! És a műszerekkel való naphosszanti foglalkozás, az örökös megfigyelés, méregetés, számolás, rajzolás sem olyan gyerekjáték, mint sokan vélik. Most pedig mindezen kivül a személyes kockázat, a veszéllyel egybekötött fizikai fáradság is hozzájárul a meteorológus mindennapi kötelességeihez.

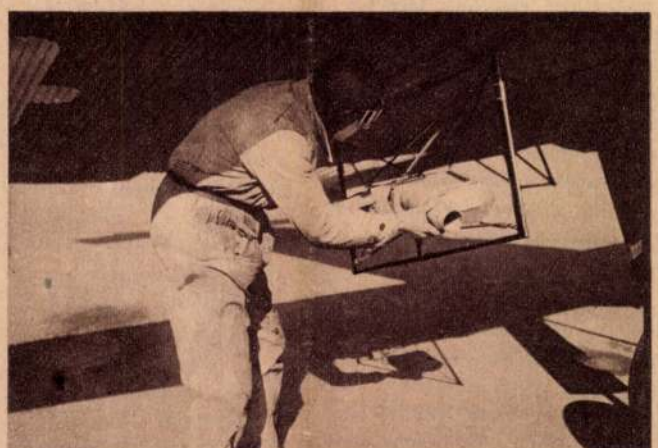

A repülőgép szárnya alatt elhelyezik az időjárási adatokat önműködően jegyző meteorográfot.

Mert a modern időjárástudós már nem elégszik meg azzal, hogy a biztos anyaföldön mérlegelve próbálja meghatározni a szelek és viharok pályáját, a hideg és meleg, a hó és eső, a jó és rossz idő közeledését és távolodását. Hanem felszáll a levegőbe, egyenesen be a fellegek közé, oda, ahol az időjárás „készül" s maguktól a felhőktől tudakolja meg az időjárás várható alakulását.

Nem elég ismerni a légnyomás, a hőmérséklet, a páratartalom s a többi *„időjárási elemek"* talajfeletti értékeit, hanem tisztában kell lennünk a légkör magasabb rétegeinek fizikai ál-

PÁLLIK BÉLA: BIRKANYÁJ

Dános Géza gyüjteményéből

tartozik a gyüjteményhez s csak azt a célt szolgálja, hogy a századvégi utórezgéseknek is hangulatfoszlányai még itt lebegjenek és tegyék teljessé a nagy symphoniát. *Spányi* Kornél egy tájképe, *Mednyánszky* László br. hatalmas foltokban megoldott feje és egy rendkivül színes előadású „Kaposvári interieur"-je tesznek zárókövet e klasszikus veretü gyüjteményben.

*

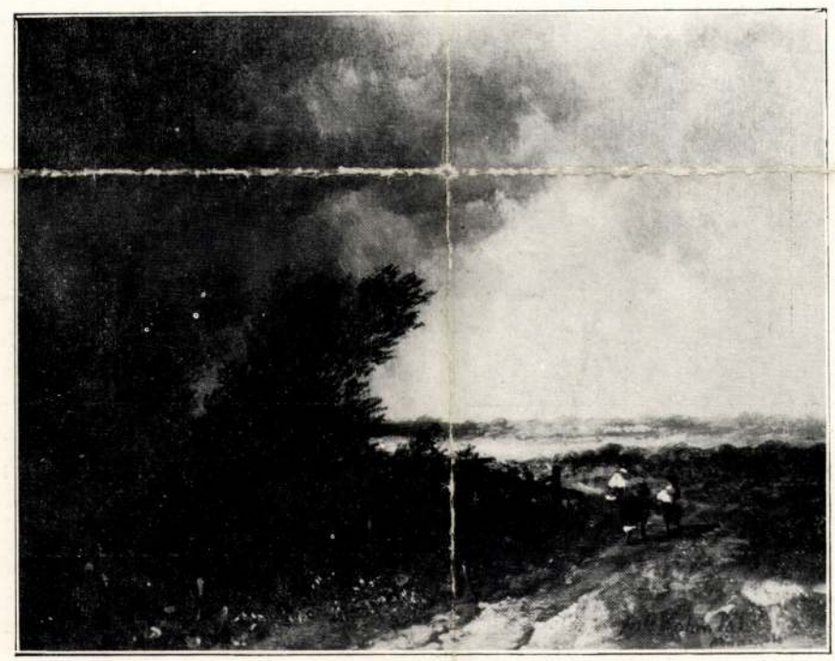

BÖHM PÁL: ZIVATAR ELŐTT

Dános Géza gyüjteményéből

méretü „Vágvölgye" cimü a király tulajdonában volt reprezentáns műve, *Perlmutter* Izsák „Virágok" c. csendélete, *Rudnay* Gyula egy kis világos tájképe, *Iványi-Grünwald* Béla ragyogóan szines „Virágcsendélet"-e és végül *Ripp-Rónai* József „Szöllőoltók" c. klasszikus alkotása, francia baráti körének hatását mutató „Édesanyám" c. dekorativ

Szándékosan tárgyalok külön fejezetben egy festőművészt, aki ebben a gyüjteményben 18 művével kapott helyet és akivel még behatóan kell foglalkoznom egy külön cikk, ha a magyar viszonyok megengedik, egy önnálló mű keretében. *Lietzenmayer* Sándor ez a festő. Mély élmény volt számomra és szenzációs fölfedezés. Nem mintha most

láttam volna először Lietzenmayer-képet, de ennek a 18 műnek együttes hatása egészen uj világításba állította, szinte megvilágította előttem a művészt. Az „Idyll" tökéletes színkompoziciója a legjobb Szinyeikkel egy szinten áll, a művészt és a feleségét ábrázoló képe, egy lámpás fényével megvilágított kettős portré a legmélyebb hatást keltő képek egyike, „Szent Erzsébet a rózsákkal" felejthetetlen élmény, „Szent Erzsébet a szegények között" és „Mária Terézia kisdedével" a kompozíciónak olyan finomságait mutatják, melyek egymagukban is egy nagy művészt revelálnak, a „Menekülők" kifejező, drámai rajza, a „Proklamáció" és a „Thüringiai Erzsébet hazaszállítása Magyarországba" két színvázlatának monumentális előadása a legjobb történelmi piktorok hagyományait eleveníti fel, a „Filippine Welser", „Margit és Fauszt", de különösen „Vénus és Tannhäuser" a rajznak és színnek annyi finomságát hozzák és az ihletettségnek oly közvetlen hatásával bűvölik el a szemlélőt, hogy szuggeszciója alól lehetetlen szabadulni. Itt van még egy illusztrációja a Glocke-ból és néhány kompoziciós rajzvázlata, megannyi bizonyítékok amellett, hogy Lietzenmayer művészete a magyar műtörténelemben még nem találta meg az őt megillető magas poziciót. A magyar művészettörténelem nagy adósa Lietzenmayernak, bárha törleszthetném bármi kis töredékét!

HOLLÓSY SIMON: TANULMÁNYFEJ

Dános Géza gyüjteményéből

KUPECZKY JÁNOS: LENGYEL NEMES

Dános Géza gyüjteményéből

Bevezetőül azt mondottam, hogy a műgyüjtés tulajdonképpen olyan művészi munka, melynek lelki folyamata egyenértékű az alkotással. Ehhez a megállapításhoz a teljesség kedvéért még valamit kell hozzáfűznöm. Nemcsak egyenértékű az alkotással, de kisérő jelenségeiben is a műgyüjtő kiérése épp olyan vajudó, gyakran fájdalmas fejlődés, mint a művész megérkezése. Csak időtartamban van jelentékeny különbség. A művész kiélése lehet gyorstempójú, a műgyüjtőé soha. Az izlés, mely a műgyüjtő tehetségének élesztő kovásza csak hosszú évek, évtizedek eredménye lehet. A Dános-gyüjtemény is évtizedek munkájának eredménye. Most már klasszist képvisel. Nem lehet rangsorba osztani, lejjebb, vagy feljebb értékelni. Megvan a maga vitathatlan helye a magyar gyüjtemények között: a magyar klasszikusok legegységesebb gyüjteménye.

Gy. N.

ELSIMULT A NAGYBÁNYAI AFFÉR. A *Képzőművészet* egyik legutóbbi számában megemlékezett arról az affférről, amely a nagybányai művésztelep vezetői és a nagybányai főügyész között keletkezett a műtermek bérfizetése miatt. Ez az affér azóta elsimult és a telepet tovább is a régi keretek között vezetik tovább Thorma János mester, Mikola András és Krizsán János. Az idei szezon már is népesnek igérkezik és nemcsak Erdélyből és a Regátból, de külföldről is sokan fogják felkeresni a világhirű művésztelepet.

Krizsán János festő

Pásztortűz, 1930

Sn. 216 l.

B.: A nagybányai festők kiállítása Kolozsvárott

Hrissán János festő

Pásztortúz, 1930.9.sz.
216.l.
(B): A magyarányai festők kiállítása
Kolozsvárra.

Strizsán János, festő

Pásztortűz, 1926. 19 sz.
446. l.

Tóth István: A magyarnyai műtermek-
ben.

Krisán János festőművész

Pásztorúr, 1921. II. r.
644. l.
Krónikus

Krizsán János

(Krizsán – házaspár)

Kishonthy Zsolt – Murádin Jenő: Nagy Oszkár. Nagybánya. Könyvek 2. Miskolc, 1993, 20, 21, 26, 27, 29, 42

KRIZSÁN János (1886-1948) festő

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

életrajz 165-166.

+ill.+emlékével

Krizsán János
1886 - 1948

Bōrtsōk Samu / ceruza portré /

-repr -

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

28

Krizsán János

„Dombon" olajfestmény /színes repr./

Borghida István : Krizsán János
címlap. Bukarest é. n. /1957./

Krizsán János
1886 - 1948
Képmelléklet színes reprodukciói

Virágzó gesztenyéi o. 118 x 100 cm
mgt. Nagybánya

Március o 109,5 x 99,5 cm
Tartományi Múzeum Kolozsvár

Malomárok o. 86 - 100 cm
Tartományi Múzeum Nagybánya

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

Krizsán János

1886 - 1948

Képmelléklletben szereplő művek: /tept.

7. Önarckép o. 32 × 24 cm /mgt. Nagybánya/

8. Pihenő bikák o. 55 × 65 cm /mgt. Nagybánya/

9. Hódvadás a Vereskúton o. 1 m × 1,2 m /mgt. Nagybánya

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

Krizsán János
1886 - 1948

10. Klastromiét o. 55 x 70 cm
/mgt. Nagybánya/

11. Téli táj. o. /mgt. Szinérváralja/

12. Csendélet o. 97 x 81 cm
/mgt. Nagybánya/

13. Keresztheqy o. 55 x 75cm " /

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

Krizsán János
1886 - 1948

14. Gesztenyés o. 98 × 120 cm
15. Virágzó gesztenyék o. 1 × 1,20 m
16. Hódolvadás o. 72 × 82 cm

Nagybánya magántulajdonban.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

Krizsán János
1886 - 1948

17. Városvégi házak o. /Kolozsvár mgt./
18. Klastromrét o. /Szinérváralja mgt./
19. Palló a Zaraon o. 27,5 x 41 cm
/ mgt. Nagybánya

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

Krizsán János
1886 - 1948

20. Nagybányai táj /o. 72 × 82cm/
/mgt. Nagybánya/

21. Tájkép o. 70 × 80cm
/mgt. Nagybánya/

22. Vetesíz télen o. 70 × 60cm "

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

Krizsán János
1886 - 1948

23. Télutó o. 82 × 72 cm
mgt. Kolozsvár

24. Vásosszéle o.

25. Vásosszéle o. mgt. Kolozsvár

26. Tél a Vereskúton o.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

Krizsán János
1886 - 1948

27. Alkonyat o. 60 x 70 cm
ngt. Nagybánya

28. Tájkép o.

29. Klastromrét o. 93 x 115 cm
ngt. Nagybánya

/ 1957/

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n.

Krizsán János
1886 jan 27. – 1948. ápr.

1.

Kapnikon /Nagybánya mellett/ született
bányász családból, dédapja vájár,
apja bánya technikus; 4-en voltak
testvérek.
Nyári szünidőben a bányában dolgozott
néha térképet rajzolt az igazgatóságnak
4 középiskolát végzett megszakításokkal

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/
11. l.

Krizsán János
1886 - 1948

2.

Gyermekkorában került Nagybányára. Családjánál nehezen érte el, hogy 1902-ben a főiskolára beiratkozhasson. 4 évig Ludwig Grünwald és Réti tanítványa.
Nagybánya ösztöndíjával Münchenben Heidner Heinrichnél tanul 1 évig. 1907. Kunstvereinben állit ki először

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/ 11.

Krizsán János
1886 - 1948

3.

Münchan után 1 évig tanult Réti-nél.
Budapesten, Bécsben, később Bukarestben és más erdélyi városokban állított ki; mindig csoportkiállításon, mert nehezen, lassan dolgozott.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/ 11 l

Krizsán János
1886 - 1948

4.

1912. körül 1 évig Olaszországban tanulmányúton.
20-as évek elején Bécs, Párizs
feleségével Csikos Antónia festőnővel.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/ 11.

Krizsán János
1886 - 1948

5.

Ragaszkodott szülőföldjéhez. Hosszas megfontolás után kiválasztott tájrészről ceruza, szén, esetleg színvázlatot készített előbb. Műtermében fejezte be a képet.
Asztalos mesterséghez is értett és restaurálásához. I. világháború után Réti Bp-re hívta magával restaurátornak. Nem fogadta el, mert el kellett

. Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

12.C

Krizsán János
1886 - 1948

6.

volna Nagybányát hagyni és önálló alkotótevékenységét.
1926.-tól a Nagybányai Szabad Festőiskola tanára, amikor Thorma visszavonul a vezetők egyike.
kb. 10 éven át tanít.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

13,

Krizsán János
1836 - 1948

7.

1940 - es évben hívjult az I. világ-
háborúban szerzett sebe.
1948 ápr. - ban meghalt.
Főleg tájképet; néhány enteriört,
csendéletet, arcképet is festett.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

14. l

Krizsán János
1886 - 1948

8.

1904. Ifjúkori önarcképe -
Hollósy műhelyében járt.
1903. Erdőrészlet - első ismert táj-
képe. Előterében patak.
1912. Pihenő birkák - mesterkélt
1921. Zazaparti részlet
1920 - as évek felfelé ívelő korszak

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/
15-16

Krizsán János

1886 - 1948

9.

Tájképek sora az 1920-as evekben Nagybányai utca; Hódvadás; Veresvizen; /az utóbbi kettő bányászházakat ábr.

1930 k. Hódvadás /ez jelenleg a Nagybányai Muz. tulajdona/

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

17.

Krizsán János

1886 - 1948

10.

„Virágzó gesztenyefa" – 1930-as évek alul kis emberalakok kontrasztja a fa nagyságával

Kedvenc témája a gesztenyevirágzás-többször megfesti pl. 1929-ben.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

17.C

Krizsán János
1886 - 1948

11.

1940-es évek - téli tájak - változatok 1 témára.

„.. havas völgyben a kis bányász-házikók" / Réti levele Krizsánhoz 1942. nov. 3./

„Március" / Kolozsvári Művészeti Múzeum/

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

18.

Krizsán János

1886 - 1948

12.

1942. a VI. Nemzeti képzőművészeti kiállítás kitüntetéseit kapta „Március" c. képe. /Ez volt egyetlen kitüntetése/

1943. Nagybánya téli látképe

1944. Csertörő. Már betegen festette

1947. Klastromsét. - korábbi kép új változata

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

20.

Krizsán János
1886 - 1948

13.

A nagybányai 2. nemzedék tagja. Tájai közül ő szerette legjobban a hegyi motívumokat - gyermekkori emlékei.

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/

21.l

Krizsán János
1886 - 1948

14

Réti kérdőívére a művészi törekvésen rovatba ezt írta:
„Becsületes művészi munka főleg azon naturalista - impresszionista irány jegyében, melyet a külföldön is jólismert és a tradíciókhoz szigoman ragaszkodó „nagybányaiak egyedül képviselnek. Törekvésem ezen az úton a

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/ 22.6

Krizsán János
1886 - 1948

15.

"... lehető legmesszebb elmenni, sohasem lépve ki ebből a keretből, melyet részemre ma is, a különböző bátor és bizonytalan törekvések idejében is a legegészségesebbnek tartok."

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n./1957/ 23.l

Krizsán János
1886 - 1948

Műtermében / fénykép. /

Borghida István© Krizsán János Bukarst é.n. ß 1957. l. 5 l.

Krizsán János
1886 - 1948

„Veresvíz télen" /tepr./
olajfestmény

- Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. ø 1957/9. l.

Krizsán János
1886 - 1948

Oblatnál o. /repr./

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

13.l

Krizsán János

1886 - 1948

Zazarpart o. / repr. /

Borghida István: Krizsán János Bukarest é.n. /1957/

15. l.

MDK

Krizsán Jánosné Csikos Antónia, festö

Borus alkonyat. Olajf.
Bányászházak. "

Műcsarnok. IV. Képszünv. kiáll. "A Magyar Művészetért".
1913 máj. 10-30. Kat. 15.1.

MDK

Krizsánné Csikós Antónia

Nagybányai domboldal, o.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Krizsán Jánosné Csikós Antonia

MDK

Borus alkonyat, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Krizsán Jánosné Csikos Antónia

MDK

Bányászházak, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Krizsán József MDK

Tanulmányfej, szén

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Krizsán József

A Dési Huber István képzőművészeti kör tagjainak kiállítása jún. 28.-án nyílt meg az Ózdi Népművelési Intézmények balett-termében, melyen képei szerepelnek.

M. Tóth Ilona: Látni a körülöttünk levő világ harmóniáját.

Ózdi Vasas, 1973. jún. 29.

Krizsán Lajos

Kiállít a komáromi Jókai-Egyesület téli tárlatán.

M. 1924. XII. 14. (Magyarság)

- 179 -

m. D. K.

Krizsán Ludo, festő, 1900

Krizsán kompozicióexpresionista le egyszerűcitet formákat mutatnak erős vonalakkal, akvarel szerű technikával (nagyon vékonyan felrakot festék réteggel), monochrom szinekvel, szinte grafika hatásáz keltik. – 1935. től kezdve átél a szlovák népéletből vett szánel

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

1960.

115. 116. old.

 M. D. K.

Krizsán Ludó, festő, 1900

szerű, alakjai silnet szerűek. Nem használja ki az olaj festés lehetőségét, de vannak néha varázslatos szinei is. – „Tátrai motivum", olaj 1944. „Szénagyűjtés", olaj, 1936, 114. és 116. old.

Mariam Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1960 115. 116. old.

- 178 -

M. D. K.

Krizsán Ludó festő 1900

a képzőművészeti életben 1924-ben jelet meg előtőr a komáromi Jokai egylet kiállitásán. 1934-ben önálló kiállitást rendezett Bratislavában. a kiállitás sulypotját speciális tárgyu festményei és rajzai képezték. „Szegények levese", „Uj világ a romokon" „Kényszerelkül" „Apa nélkül" „Kéve kötő" „Kényszer munka" 1933-1934.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

115. 116. old.

1960.

-180-

M. D. K.

Krizsan Ludó, festő, 1900

képek és a tájképek festésére. Zsá-
ner képein a mezei és föld munkát
végző embert és környezetét igyek-
szik vissza adni. „Szántó", 1936, „Gereb-
lyézők", 1936, „Reggel", 1936. Szinei ezeknél
a képeinél is majdnem monochro-
moh. A háttér való szinűtlen, vizió

Marian Váross: Slovenské výtvarné umení
1918-1945.

115-116. old.

1960.

A Szoboszlói Kulturális Közösség
és a
Városi Művelődési Központ
ezúton szeretettel meghívja Önt
1995. április 7-én (pénteken) 18.00 órára
a
Szoboszlói Kisgalériába

KRIZSÁN MIHÁLY

festőművész
kiállításának megnyitására.

A kiállítást megnyitja:
SZÉNÁSI MIKLÓS
író

Közreműködik:
ALMÁSSY ERZSÉBET
énekművész

A kiállítás megtekinthető április 22-ig
naponta 10.00 - 13.00-ig, illetve
15.00 - 18.00-ig,
vasárnap zárva.

Repro: Random Stúdió Kft.
Tipográfia: Gyarmati Imre

MAGYARORSZÁG
014

Ilj Művészet Szerkesztősége
BUDAPEST
Bárthori u. 10.

1054

Krizsán Mihály

Lélekmadár	*Soulbird*	*Seelenvogel*
olaj	*oil*	*öl*
100x109	*100x109*	*100x109*

M.D.K.

KRIZSÁN Sándor festő.

1912-ben Nagybányán Aa Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybány.. Bp. 1954. 330.l.

Krizsán Zoltánné M.D.K.

A csepeli strand kertervezője

Magyar Építőművészet 1962 / 5. 25.1.

MDK

dr. Krizsán Zoltánné [építész?]

A József Attila-telepi játszóteret
– és több más játszóteret – tervezte.

B. T.: Ahogyan a tervező látja 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 16.

Krizsán Zoltánné

és Mócsényi Mihály tervezték a XI. ker.

Fenekellen tó parkját (1960).

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973

13351

322 l

dr. Krizsán Zoltánné, [iparművész ?]

Díjat nyert.

— : Elbírálták a Nemzeti Sírkertre kiírt pályázatot 9.

Népszabadság, Bp. 1972. dec. 15.

dr. Krizsán Zoltánné

dr. Krizsán Zoltánnés és Jancsó Vilmos tervezték a Jubileumi Parkot a budapesti Gellért-hegyen.

/rövid képes ismertetés/

Magyar Építőművészet, 197[illegible] 3.sz. /építészet és szabadidő/ 25.1.

dr. Krizsán Zoltánné, [építész?]

A park egyik tervezője.

↓

Rózsa Gyula: Népligeti műkritika

16.

Népszabadság, Bp. 1973. nov. 7.

Krizsán Zoltánné, [építész?] MDK

A III. díjas terv egyik készítője.
(A Népliget rendezése és építészeti megoldásai.)

(–ts): Milyen lesz a Népliget 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 6.

Kiszán Zoltánné

H.Z.K. - B.Zs.: Fesztivál mozi, uszoda, Balatonfüred. Építészek: Horváth Z. Kálmán, Bajnay Zsolt, munkatárs: Kolnár Kiza, konzulens Farkasdy Zoltán, tereprendezés: Horváth Z.Kálmánné, törvilágitás Székely Tamás, parképitész dr. Kiszán Zoltánné.

Tervismertetés képekkel. - Magyar Epitőmüvészet, 1969. 2.sz. 12-15. l.

Sbuzsánné, festő, iparmúvész

Pásztortűz, 1926. 19 sz.
446. l.

Tóth István: A nagybányai műtermek ben.

MDK

Krizsánné Csikós Antónia

Nagybányai domboldal
o.,v. 70x80 cm. Mgt.Bpest

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 36.1.

Skrizsánné Csíkás Antonia
festő

M.D.K.

Művészetéről.

Kisdéginé Kirimi Irén: Nagybányai utijegyzetek.
Művészet, 1961. március. — 18 l.

Krizsánné Csikós Antónia

szül. 1887 –

nagybányai festőművésznő.

Kiváló táj- és portréfestő. Fiatalos lendülettel dolgozik ma is.

Karácsony Emmy: Virághegy
Kriterion Bukarest 1974

130. old.

Krizsánné Csíkos Antónia

A két világháború között a nagybányai művésztelep tagjaként a Berger-, a Siller-, és a Jencsovics-cukrándában állította ki műveit.

A Hét, 1973. jan. 12. 4. evf. 2sz. 9p.

Krizsánné Gilos Antónia

„Önarcképének" reprodukciója a képmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Krizsán Lajos

1916.

Éimisk 1930. 85. l.

~~[illegible]~~, talapzatra helyezett tojásdad me-
nyok, korona és palást díszítének. ~~Fején~~ Koronája
vállaira omlik, bajusza és szakálla leberetvált.
avarva és brokát palástja felett sides szijat ~~lat~~ hord-
ata a kép alatt:
s IV.

atti draperián:
opulus in Pace regebat. Virgil.
Dietell sculpsit Graecij."

etei a vonalkeretnek 27·6: 17·4. cm.

~~27~~. 9627.

Styriae. Graecii 1728. P. II. pag. 77.

311/97: IIII. e)

Krizsán Lajos

Komáromi vár-
mazása festő

1924. Komáromi
Képzőmű. kiattitás

Brogyányi Kálmán

Festőművészet Szloven-
szkón. Kassa
1931. 75. l.

Krizsan Sándor

Nagybánya d. k. 1917

89

Temesvári áll. főgimnázium

VI. 187

A közművelődési határozat 1974-ben a művészeti alkotóműhelyek létrehívását sürgeti. Ezeknek – „feladata megteremteni a társadalom különböző rétegeivel azt a kapcsolatot, amely közelebb hozza a művészetet a társadalomhoz és a társadalmat a művészethez".

Gondolom, nem érti senki félre; mi nem vagyunk alkalmasak arra és nem is lehet reális célunk, hogy mindenkinél jobban túlteljesítsük e határozatot. De egy olyan

12

* Elhangzott a Művészet Kisgalériájában rendezett kiállítás megnyitóján, 1976. október 20-án

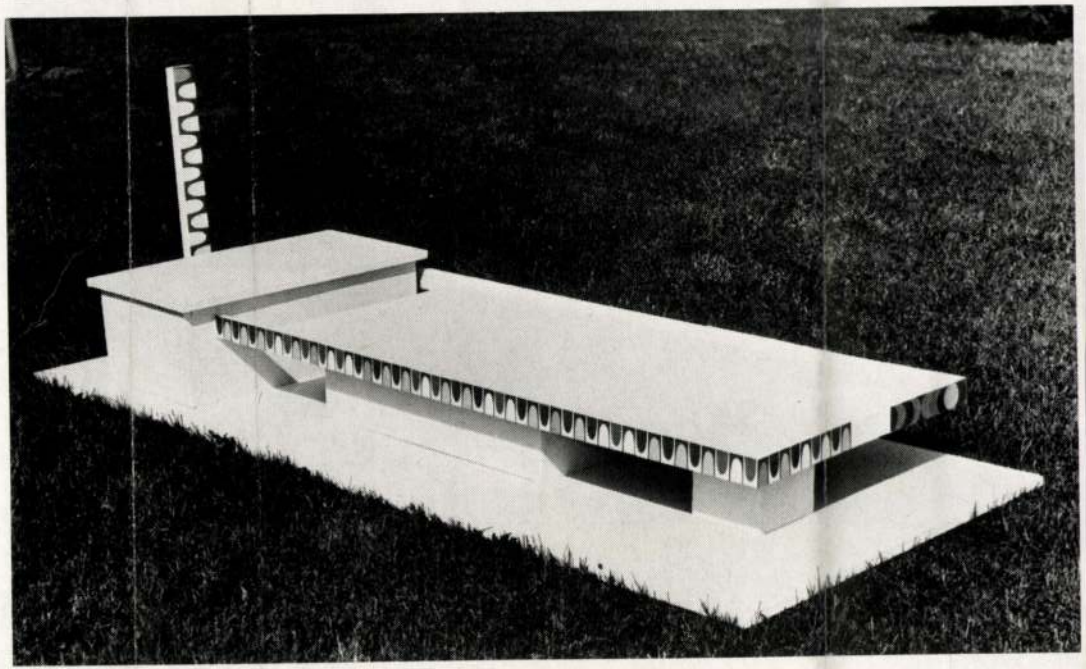

Zidarics Ilona: Zománc falburkolat részlete

A kecskeméti autóbusz-pályaudvar,
építész-tervező: Krizsik László,
zománc-terv: Lantos Ferenc és Blaski János
(makett)

Lantos Ferenc: Az autóbusz-pályaudvar
zománc frízének részletei, 1:5 lépték – 13. oldalon

Művészet, 1977. 2.

MDK

Krizsánivszky

Ökrös szekér, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai kiáll. kat. 1912.

117 l.

MDK

Krizsánovszky,

1898-ban az iskolához tartozott.

A Hellóey-iskola ideje. /1836-1901./ 77.l.

M. D. K

KRIZSANOVSZKY festő

lengyel

1898-ban Nagybányán tartózko-

dott

Réti Br. 1954. 324. l.

MDK

Krizsanovszky

a lengyel művésztanitvány a külföldiek Nagybányán tanulók csoportjához tartozott, akkortájt mikor Szinyei meglátogatta a művésztelepet.

Réti István: Szinyei Merse, Ferenczy, Thorma.
Magyar Művészet.1938. 3.sz. 70.l.

Krizsanovszky

Nagybánya k. k. 1912

125

Kártyázó társaság

923. Németalföldi festő a XVI. sz.-ból.

Krizsanovszky

Müvészet 1914. 60

Idolum, öskori VIII. 85.

Krzsanowsky

l.

LykaMagyműI800-50
433. l.

Krizsanovszky

Jestö-

1811 – ben egy régibb
képről megfestette Dru-
geth György grófot mint
a simatikusoktól meg-
támadott Krupeczky
Atanáz przemysli
gör kath püspök megmen-
töjét (1612). 2

Hol van a kép jelenleg.

Adalékok Templén vár-
megye törtler. ~~XVIII.~~ Kéf-
4. sz. 144. l.

Krizsanovszky, festő.

A múlt század elején felső magyarországi városokban dolgozott. 1811-ben egy 1612-ből való kép után megfestette Drugeth György grófot, mint a simatikusoktól megtámadott Krupeczky Atanáz przemysli gör. kath. püspök megmentőjét. E kép jelenleg a gör. katholikusok egyik zemplénmegyei várdájának tulajdona. (Adalékok Zemplén vármegye történetéhez. II. évf. 4. sz. 144. l.)

Krízsár

l.

Lykanemzromantika
121, 187. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Krizsár Bertalan(lessi) F.M.19.2.

akad. növ. Béében. (ekkor hal meg.)
50-es évek en Pesten szerepelt kiállitáson, és
oltárképet festett Kémény és Tarján számára.(L.N.r.121

Anyakvi sz.:.....

Név:.....

Lakcim:.....

Szaktárgyak:.....

Évfolyam:..... Vallás;..... Szül. év: .....

Szaktárgyain kivül tud.....

.....

Tanitást vállal: helyben — vidéken.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

Krizsofszky Ede

butorterverő

1904.

Éimisk 1930.85.l

Darányi Ignácz:

Térdig, állva és kisré balra
hüvelykújját kabátjába
rüt hord, az asztalon le
~~[illegible]~~ haja, bajusza és szak
~~[illegible]~~ szatrak keskeny nyakkendő
Teliráta a kép alatt öt so

puszta-szt
Dr DARA
m. kir. Földni
v. b. t. t. a szerb. Takova-rend n
országgy.
18

balra: „Gichsz"
s alól balra: „Kiadta özv.
középült: „Utánnyom
s jobbra: „Ny. Légrá

Könyomat

9613 ~~9~~
9491 ~~9~~

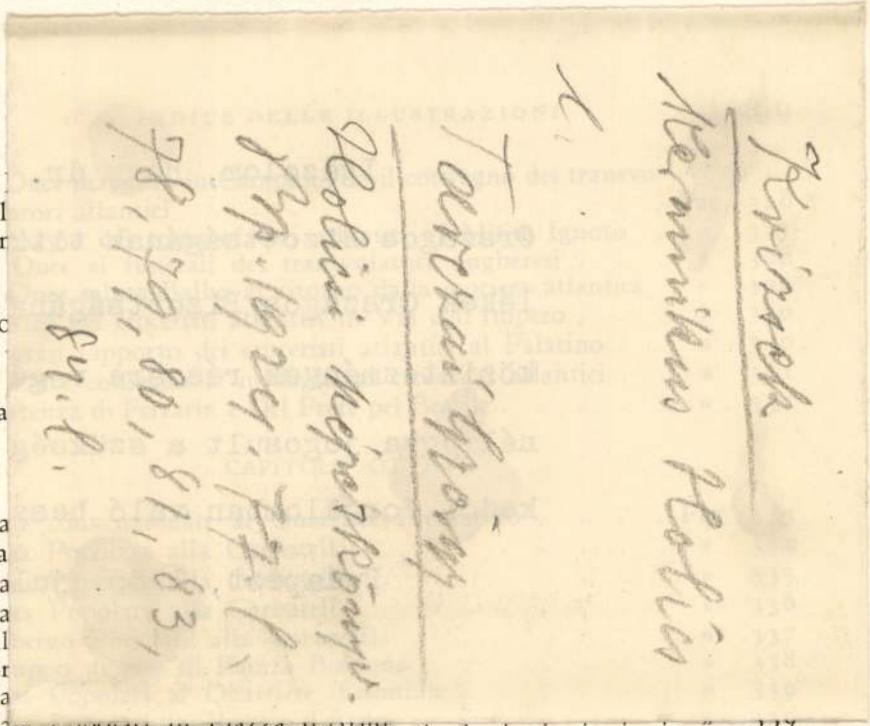

357. Il
I
358. Or
359. Il
360. Il
361. Co
362. Il
363. Il
364. Pa

365. Ca
366. Ca
367. Ca
368. Ca
369. Al
370. Gr
371. Ca
372. Case Popolari in Piazza d'Armi . . . . . » 339
373. Case convenzionate in Piazza Bologna . . . . . » 340

395. Ingresso della Città Universitaria . . . . . Pag. 359
396. Salone dell'Istituto Odontoiatrico (arch. Foschini) . . » 360
397. Sala dell'Istituto Odontoiatrico . . . . . » 361
398. La Via dell'Università . . . . . » 362
399. Caserma dei Vigili al Testaccio (arch. Fasolo) . . . . » 363
400. Lavori nelle Paludi Pontine . . . . . » 364
401. Nuova casa colonica nell'Agro Pontino . . . . . » 365
402. Il Duce fra i lavoratori delle Paludi Pontine . . . . » 365
403. Le nuove opere nelle Paludi Pontine . . . . . » 366
404. Esperimento di bonifica agraria . . . . . » 366
405. Littoria: Palazzo del Comune (arch. Frezzotti) . . . » 367
406. Littoria: La chiesa (arch. Frezzotti) . . . . . » 368
407. Littoria: Sede del Fascio (arch. Frezzotti) . . . . » 369
408. Littoria: Caserma della Milizia Nazionale (arch. Frezzotti) . . . . . » 370
409. Littoria: Azienda Agraria dell'Opera Combattenti . . » 371
410. Littoria: La Fontana offerta dalla città di Roma (A. Muñoz) . . . . . » 372
411. Littoria: Il Palazzo delle Poste (arch. Mazzoni) . . » 373
412. Littoria: La Stazione Ferroviaria (arch. Mazzoni) . . » 374

Kruzsik László

A kecskeméti autóbusz pályaudvar épület tervezője Kruzsik László

dr. Gajdocsi István: Romániai '76 – Kecskemét
Művészet, 1977. február – 12. oldal.

M.D.K.

Kroch Michael, lakatosm

Budán dolgozott. Szül. Buda. Róm. k. házas. Budán polgárjogot nyert. 1824. IV. 9. 249. o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237. o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

MDK

Krocky Károly, Temesvár

udvari dij.

1832. aranyérem

Bécsi Képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. 99. l.

M.D.K.

Kruyák . . . .

festő

277) Nyárfák

(Somogym. Mur.)

Egyéb köztalajdonból ideszett műtárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952.

18 l.

Krkkói ötvös Tamás

1461

1.

Wick Kassa tört

245.

Milyen néven szerepel ez Mihalikban?

ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.

hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
éltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
vesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek
kk-lap felhasználásával hozzánk juttatni.
cserkészfiunk áldó hálája fogja kísérni.

Hazafias üdvözlettel:

a 197. sz. Baross cserkész csapat

szervező bizottsága.

Krovsák Emil festő

Szerepel a Kép. Főiskola Vaszary
ontályánál aug. 20-án nyíló
nagymaros: kiállításán

Nemzeti lipóg 1927 VIII. 18.

Krocsák Emil

Nemzeti Szalonban az UME kiállításán szerepelt.

BH.93.1.II.1.

Krocsák Emil

Nemzeti Szalon UME kiállításán
neve szerepelt.

NU.931. II.1.

Krocsák

Nemzeti Szalon UME kiállításán tájképével szerepelt.

8 ó u. 931. II. 1.

Krocsák Emil

Nemzeti Szalon UME kiállításán "Negyek között" C. vénemberével szerepelt.

PH. 931. II. 1.

Krocsák Emil

Nemzeti Szalon UME harmadik kiállításán neve szerepelt.

U.931.II.1.

Kocsás Emil

szerepelt a művészcsoport műcsarnoki kiállításán.

PM 1931. II. 22.

Kracsák Emil

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH 1931. II. 22.

KROCSÁK Emil festő

Bp. I. Bathyány u. 34-ben
lakott

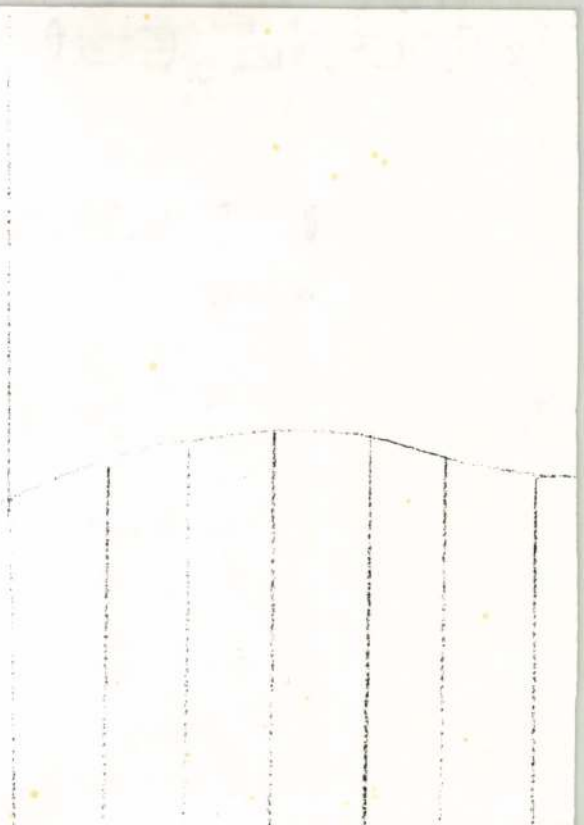

Kroesák Emil

Csoportkiállításon szerepelt a Kovács-szalonban.

M. H. 1931. II. 22.

Krotsás Emil

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

BH. 1931. II. 22.

Kovács Emil

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán

MO. 1931. II. 22.

Kocsár Emil

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki

kiállításán.

Újság 1931. II. 21.

Kocsás Emil

Csoportkiállításon szerepelt a Kovács-Szalonban.

VM 1931. II. 22.

Krocsák Emil

** **Krocsák Emil és Jakobi Elza.** *(Kovács-Szalon.)* Krocsák Emil neve ebben az évben bukkant fel. Az UME két kiállításán találkoztunk vele. Ahogy fest, az olyan sajátos (vagy talán furcsa), hogy aki egyszer látta, másodszorra okvetlen ráismer munkáira. Gipszalapu fára fest temperával, kevés színnel, amit inkább eldörzsöl, semmint inkább rétegben lerak az alapra. Valami behemóti fantáziával megnagyit benne mindent, ami a szeme elé kerül: megnagyitja és többé-kevésbé el is torzitja. Nyilvánvaló a monumentális hatásra való törekvése, s jelek mutatják, hogy van is benne azokból a képességekből, melyek nélkülözhetetlenek a monumentalitás hatásának felidézéséhez. Mintaképeit nem nehéz felismerni: Hodler és általában a nehézkezü svájciak, köztük a legnehezebb kezü: Max Buri. Azután az osztrákok egyetlen monumentális művésze, a korán elhalt Albin Egger-Lienz. Mindeneselre olyan mintaképek, akiket nemcsak követni lehet, de kiknek követése közben és helyes fejlödés esetén tovább is lehet jutni a művészetben. Ebben a fiatal művészben komoly tehetség lakik. Ülő parasztlegénye a maga esetlen tömegében közel jár ahhoz, amit monumentálisnak érzünk. Egy valaminek azonban ma még teljes hiányát érezzük Krocsák művészetében: a szinnek. Pedig virágoskosaras csendélete a tanuja, hogy érzéke eziránt is lehet. Amitől leginkább óvakodni szükséges ebben a veszedelmes korszakában, az a modorosság. A legbiztosabb óvszer ellene a természetnek öszinte és becsületes tanulmányozása. A szinérzéke is ott fog megnyilni. Jakobi Elza szobrász, de kicsiny szobrai teljesebb fogalmat adnak tehetségéről szép, csak kicsit modoros aktrajzai. Modorosak a szobrocskái i. Nagyobbméretü női félaktja, merész mozgásproblémát csak félig old meg, éppen torzói mivoltánál fogva.

(e. a.)

Műsáq 1931. II. 22

Zoltánné, dr. Schwarz Benjáminné, dr. Patai Józsefné, Gárdos Dezsőné, Gerő Arminné, özv. Reiszmann Fülöpné, Révész Izidorné, dr. Zahlerné, özv. Schwarz Lászlóné, Werner Józsefné, Horovitz Arnoldné, Spierer Henrikné, dr. Kerekes Ödönné, Grünfeld Miksáné, dr. Balassa Oszkárné, Lukács Mórné, dr. Hevesi Sándorné főtiszt., dr. Szántó Bertalanné, Látig Jenőné, Spitzer Simonné, Kun Izidorné, Weisz Andorné, Kovács Hermanné, Hakker Zsigmondné, Schwarz Lajosné, Bródy Gáborné, Flaxkner Antalné, Fleischmann Manóné, Molnár Bertalanné, dr. Strausz Jenőné, Aczél Jenőné, Kálmán Manóné, Weil Gézáné, Vámos Imréné, Kárpáti Béláné (Pesterzsébet), Lukács Lászlóné, Fáy Gézáné, Gárdos Zsigmondné,

Krocsák Emil

— **Kiállítás.** *Krocsák* Emil festőművész és *Jakobi* Elza szobrásznő gyűjteményes kiállítása vasárnap nyílik meg a Kovács-szalónban. Mindkét művész fiatal képzőművész-nemzedékünk értékes tehetsége. Krocsáknak zonban egyelőre óvakodnia kell a nagyméretű vásznaktól; a nagy, üresen maradó felületekkel ugyanis még gyakran nem tud mit kezdeni, a határozott monumentális érzékre valló körvonalak itt-ott egyhangú, élettelen színmezőket határolnak. Egyedül az ülő parasztot ábrázoló képén sikerült kifogástalanul — sőt briliánsan — teljes életet öntenie stílusának nagyvonalú egyszerűségébe.

P. N. 931 II/22

P N. 1931. II. 22.

Krocsák Emil

1931. február 24., kedd. PH

— **Krocsák Emil és Jakobi Elza kiállítása.** *Krocsák Emil*, akinek festményeit a *Kovács-Szalon*-ban látjuk, érdekes tehetségü, de hihetőleg még pályája kezdetén álló festő. Ami fiatalságát erősen hangsulyozza, az mondanivalóinak félénk tapogatódzása, sőt szegényessége, főként pedig felszines volta, annál meglepőbb azonban ebben a művészi fiatalságban az, hogy elképzeléseiben máris tudja, mit akar. Hatalmas felsikokat akar ez a fiatal festő, aki — freskólehetőségek hiányában — kisebb-nagyobb temperatanulmányokba tördeli ambicióinak szárnyalását. Ahol ezek a tanulmányok nem modorosak, mint egy-egy női fején, ott érdekes tud lenni Krocsák bontakozó pikturája, például parasztasszonyi arcképén. Javára kell irnunk azt is, hogy iránykeresésében nem követi társait a mindenáron való párizsiasságban, hanem — nagy felületek után áhitozó elképzelései révén — a svájci Hodlert vallja mesterének. Ez a kiállitás, amilyen keveset ad egyelőre, olyan sokat igér. A képek közt *Jakobi Elza* néhány szobra, amelyeknél sokkal érdekesebbek és jobbak a hozzájuk készült akt-croquis-k. *(f. j.)*

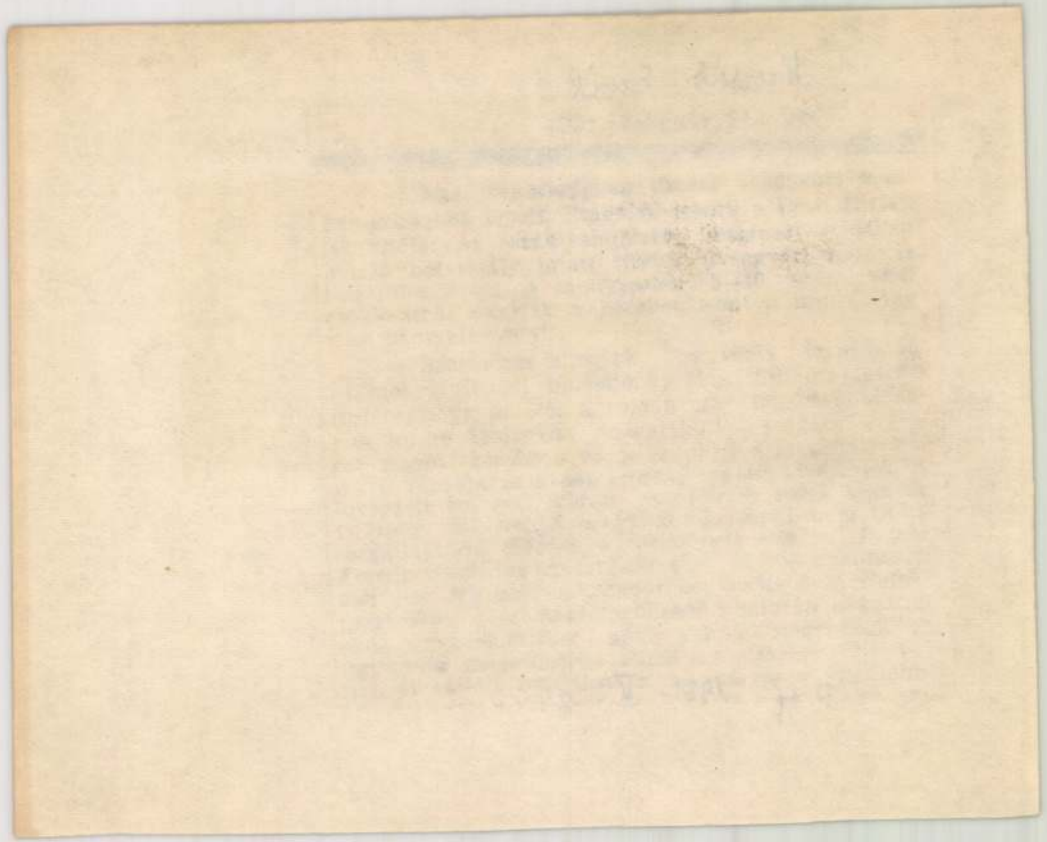

Krocsák Emil festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállitási termében - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.X.3.

Krocsák Emil.

Baranszky tanítványa.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

Krozsák Emil

Kiállít

E.t 1938. II. 22.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
című levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Korcsák Emil

Kilépett

NÜ. 1932. I. 5.

Krocsák Emil

Kiállít

Mo. 1932. I. 3.

MD K

Krocsák Emil, festö

Vaszary János kiváló tanítványa.

(e.a.):
A Képzömüv. Fiisk. növ. kiáll. - Mücs.
Ujság. 1926. máj.30. 23.l.

Krocsák Emil

festő, új művének Egyenlete

KMTÁRS művosoptok

1931 feb-márc kiáll.

IX. 6, 24

Krocsák Emil

1925/26 - 1932/33

Ferképzomfoiskávk

106. l.

Krocsák Emil

képz. főiskola öszföndíjas tanársegéd az építészeti enciklopédia és a miértani rajz c. tárgyaknál

Evkképzfőisk. 1931-32.

86. l.

Győr.

A háttérben Győr épületei l
[illegible] csapatok élén Ö Fels
Felirata:

Die Schlacht bei Ra

Am., mér. az al. 16.2

126-94-1

Kroczák Emil

MAGYAR MŰVÉSZET
1931. 312

Kroczák Emil festő

szül. 1902 aug. 15
Máramarossziget.

Lásd

Baum Verbőczy 51. l.

MÓR

sal búcsúzunk ezen a helyen
lelkesebb, fáradhatatlan, ér-
unkásától, a magyar szak-
Gelléri Mórtól.
évtizedes, ernyedetlen mun-
nokat hagy a magyar köz-
úra történetében. Érdemei
ek, hogy áldásos tevékeny-
Hisz ott volt ő mindig és
ipos szakbeli tudás kellett.
és ebben közéletünk egyet-

knak és az O. M. Iparművé-
iban részt vett, majd választ-
s tagja volt és e tisztségeiben
törekvéseit. A választmány

Krizmanics Mihály

ötvös

Székesfehérváron 1715-ben *Krizmanics* Mihály ~~és Kulmanski ja~~ ötvösködött. 1732-ben már csak egy ötvös volt, a ki a vasvármegyei Roh czon tanulta mesterségét. Nevét nem ismerjük.

Dr. Tolnay Tamás: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért 1904 évf. 396. l.

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1904 NOV. 20
11028

II.

24090 Községi nyomda Budapest.

M.D.K.

Krizmanits Mihály, ötvösmester

1817-ben kapott polgárjogot Székesfehérvárott.

Somogyi Árpád: Adatok a székesfehérvári ötvösség történetéhez.

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf.4.sz.

262. old.

Krizmanits Mihály ötvös MDK

1817 ben nyert polgár jogot Székesfehérvárott.

Somogyi Árpád: Neuere Beiträge zu der Geschichte der Goldschmiedekunst in der Komitat Fejér 139 old.

Alba Regia. Istvan Király Múz Közleményei 4-5 köt. 1963-64. Székesfehérvár 1965

Krizmanics Mihály

Komáromi ötvös

Ivód

Kőszeghy Elemér. Hazai

ötvösczéhek pecsétjes. Munz-
és Kongyt. ért. 1912. 290. l

A szegedi m. kir. állami f

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi I

Krizmanics Mihály

otv.

l.

Kőmagyotoj.

2061. 7.

1669 Korokuyai Otto:

Saját arczképe,

Csaknem derékig, látható, fe

~~vész ábrázolva~~. ~~Tejen~~

vid haja, szem öldöke, b

nek gallérja álló, kab

Tekése alól jobbra ~~hanan~~ négy

Korokn

= 856

Vászon, méretei 74:59

1898: XII. 31-én Vétetett a 90432/98 sz.

A Tört. Képcsarnokn.

Elszámoltatott 1899: IV

Sulvétetett 1899: V. 25.

Krizmanics Mihály, komáromi ötvös

VI. 290

Mur. és Krt. Ert

Kirmanics (Kismanits)
Mihály
ötvös
1715, 1720 Székesfehérvár.
Magyarországi ötvösök 22 l.

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

755. Kossuth Lajos.

~~[illegible]~~ ra fordultan és csak

Mellig, bal ~~[illegible]~~ Fej
ősz; szemöldöke barna és szeme kék.
nyakkendőjét fehér patkók diszitik,
fekete.

Vászon, méretei 68.5: 55
~~[illegible]~~
Az 1848/9-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8

904: V. 5.

Krizsmanits József
műasztalos
vül. 1875.
Ha Ech lárd

Szabó Vasm
305. l.

MOB kat. 3207.

TASNÁDI-KUBACSKA ANDRÁS

NOPCSA FERENC KALANDOS ÉLETE

Nopcsa Ferenc a legérdekesebb életű magyar tudós. Európai hírű geológus, a Magyar Földtani Intézet vezetője. De komoly tudományos tevékenysége mellett élete tele van a legfantasztikusabb kalandokkal, amelyek főkép a Balkánon, Albániában játszódtak le : többek között kishíja, hogy Albánia trónjára nem került. Ezt a kalandos életet tárja elénk ez a könyv.

zerda

23

ktorián

ütörtök

24

ábor főa.

Péntek

25

ım.o. B.A.

zombat

26

mánuel

Krocsák Emil

a Képzőművészeti Főiskola tánára, Barcsay kollegája

Új Irás 1977-6-119

Barcsay:Sorsom,emlékezetem

Krocsák Emil

Krocsák Emil (1902–): festő,
a Képzőművészeti Főiskolán az ábrázoló
geometria tanára.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. Corvina 1977.

Krocsák Emil

Bálványos Huba professzora
Krocsák Emil volt.

Rozgonyi Iván: Kör és egyenes.
Művészet, 1980. június – 28 lap.

Krocsák Emil, iparmüvész

Az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanarai,tanársegé dek,/segédtanarok/,-Krocsak Emil,-1932-1939.-Geometria,kereskedelmi és jogi ismeretek 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatasi rendszere és ~~forrasi~~ forrasai 37.old

Müv.Tört.Ert. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

KROCSÁK EMIL

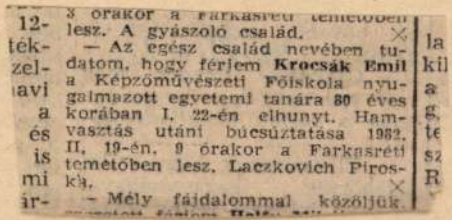

12-
ték-
zel-
avi
a
és
is
mi
ir-

3 órakor a Farkasréti temetőben lesz. A gyászoló család.

— Az egész család nevében tudatom, hogy férjem **Krocsák Emil** a Képzőművészeti Főiskola nyugalmazott egyetemi tanára 80 éves korában I. 22-én elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1982. II. 19-én, 9 órakor a Farkasréti temetőben lesz. Laczkovich Piroska.

— Mély fájdalommal közöljük.

la
kil
a
g.
te
sz
R

Magyar Nemzet 1982. II. 12

Krocsák Emil

festő

szül. 1902 aug. 15.

Máramarossziget.

Képzőm. főrok. Bpest.

1925 óta n. itt unu-

Erődik

Leány, of. 1928

Kat Nürnb 1929

26. l.

MED. UNIV.
Dr. MIXICH NÁNDOR
orvos—fogorvos
rendel: d. e. 10—12. d. u. 3—7-ig.
I., HORTHY MIKLÓS-ÚT 76. II. 6.

Rp.

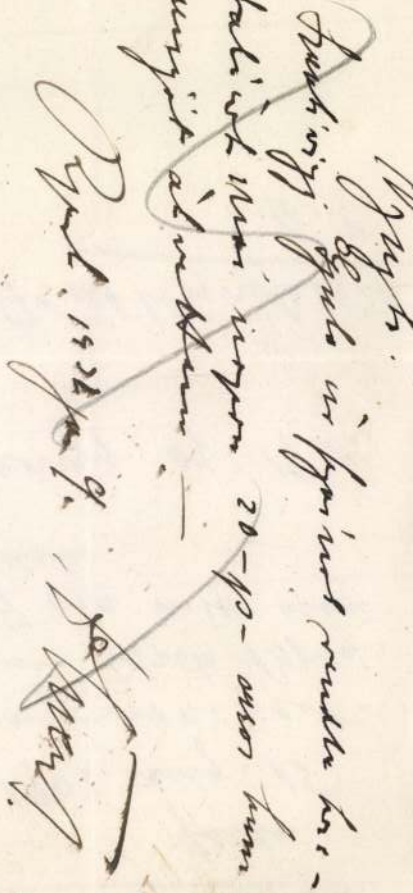

Budapest, 193 .....

Krocsák Emil

fotó

XIV. Káldi u. 7.

MKSz 1947

Krocsák Emil

festő

l. Ferkèpzomfoiskèvk

1939–41. 128. l.

MŰEM... ...TSÁGA
396 1940. 1940. jul. 30.

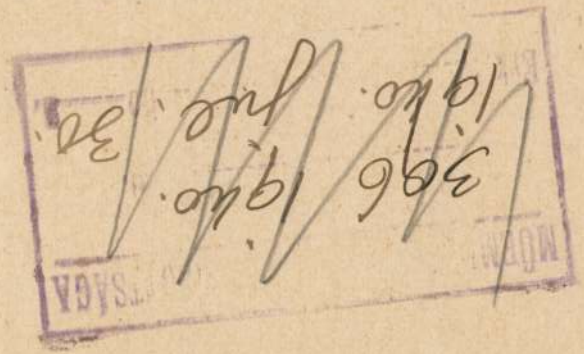

ásatások folytatása tárgyában 1940.

ı kelt 15.779/1940.III.sz.rendeletemmel

ı a t.Elnökséget, hogy jelentését

l tegye meg.

).julius hó 24.

A miniszter rendeletéből:

dr.vitéz Haász Aladár s.k.

miniszteri osztályfőnök.

Krocsák Emil

rajztanár

nakelőadó a mértani

bárgyak és az épit.

encikl. c. tárgynál

Képzm. főisk. ért.

1936/37. 65. l.

MUZEUM 1805 MUZEUM RAYBAM

MAGYAR NEMZETI MUZEUM 1802

ORSZÁGOS MAGYAR
SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM

—

FŐIGAZGATÓ

Kocsák Emil

l. [Iparm.Isk.Évk.
1930-34. 43.l.

BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Krocsák Emil

l.

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-1941. 15 l

69-71 l.

ücsos	augusztus 1.-szept.7.
ő r.	julius 24.-augusztus 20.
	augusztus 16-szept.6.
szt	julius 24.-augusztus 12.

7.

elnök

özoktatásügyi Minisztérium

BUDAPEST

Krocsák Emil

rajzbanár, Nak-
előadó a městani
tárgyak és az épi-
tészeti cucikl. c.
tárgynál

Ferk'pzomfoiskèvk

1935–36. 62. /-

MÜ[illegible] OPSZÁGOS [illegible]
146. 25.
Erk. 1925 év május 23.

Kvocsák Emil

a mertani-rajzi
tanszék rendes tanára
a Képzőművészeti
Főiskolán

l

Rajzoktatás

1939. 13-15. l

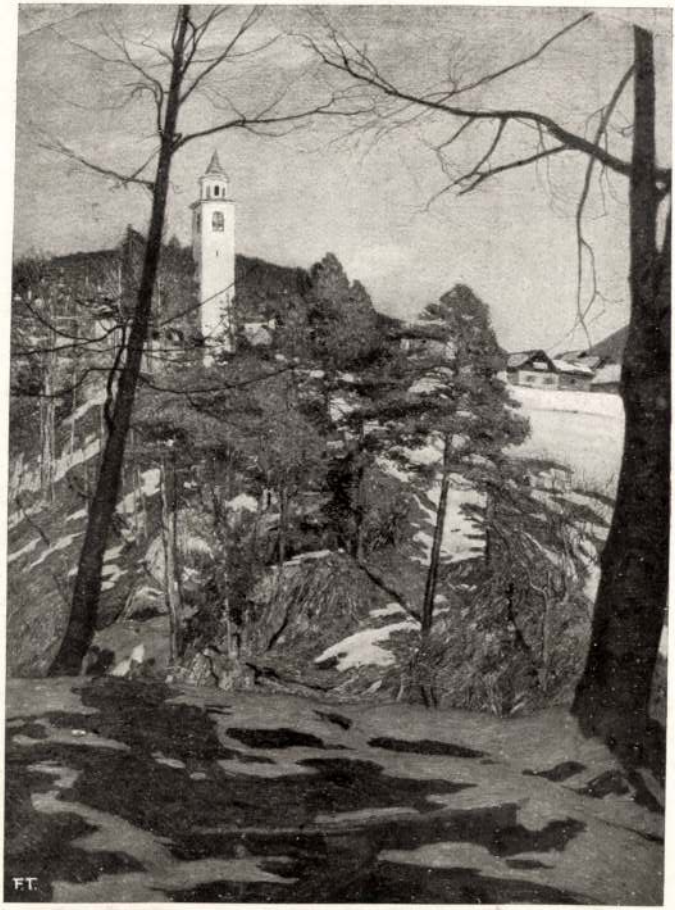

Carlo Fornara. — *Pomeriggio invernale a Vocagno.*

Krocsák Emil

l.

Rajzoktatás

1943. tv. évf. 9. sz.

65. l.

MŰVÉSZETEK ORSZÁGOS
310 1927.
1927 aug. 17.

Háromezernégyszáz pengő részletfiz
Az állványról, tehát egész közelrő
potát, sajnálattal meg kellett áll
mint ahogy azt eredetileg feltétel
kezdve igen sok kiváltásra lesz sz
kelt jelentésemben kimutatott cca
ról sem lesz elég a munkák végreha
hatólag több évre kell majd eloszta
részek elbontása, és leszállitása
elvégzésére 4 heti időt irányzok el
Tisztelettel kérem, hogy ezt az öss
tani méltóztassék.- A munka helyszi
re való tekintettel Nagrand müvezet

Maradok

Budapest, 1927 augusztus 13.-án

Krocsák Emil.

Vaszary János növendéke.

Munkája szerepel a Képzőmű-vészeti Főiskola növendékeinek kiállításán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

Krocsák Emil

festő

l.

E. G. I. 600 l

Krocsák Emil

VIII. é.

50 P matalondy

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk 27. l.

Für Besuch dank

Krocsák Emil

VIII. évfs hallg., tanársegéd

226 P állami ösztöndíj

1932/3

Ferkképzőmfoiskévk 24. l.

Kent Records Office

Krocsák Emil

festő

Műcs. kiáll, 1931 tól
Pipics 116. l.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM 1802

KÖZGYÜJTEMÉNYEK
ORSZ. FŐFELÜGYELŐSÉGE

BUDAPEST, IV. REÁLTANODA-UTCA 2.

278-1940. sz.

A Müemlékek Orsz. Bizottsága

tekintetes Elnökségének.

Budapest

IX. Högyes Endre u.

Krocsák Emil

festő

koll. kiáll. a Kovács

Ákos szalonjában

irod

Ujság 1931 febr. 22

(e. a. K. E és Ja-

kobi Elza.)

Budapest:

A Nemzeti Muzeum.

Jobbra ~~van~~ a vasrácsos felé néző homlokzattal van felett Pannonia ül jobbjan ján a Festéfzettel s a Szob na s a Tisza, mint virágzó by-ház s innen a földszinte ra a Kecskeméti utcza ny a „Gyarmathy"-féle üz nek, kik közül a lovasok s a terén — balra a taligák közt egy A holmijaikat. Kiépült egy urak felé pékinas könyled alamizsnát kér.

Aczélmetszet, mére

Ltsz. T. 4311

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Krocsak Emil

1972 OKT 13

Népszabadság

1024

— KITÜNTETÉSEK. Az Elnöki Tanács Ferenczy Györgynek, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanszékvezető egyetemi tanárának, és Krocsák Emilnek, a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető tanárának 70. születésnapja alkalmából, valamint Tátrai Vilmosnak, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egyetemi tanárának 60. születésnapja alkalmából, eredményes munkássága elismeréseként a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

le vagy
hű felv
sőfokú
melléke
a köny
térképe

Az ö
a *Corv*
ról, mé

FRANCIA MŰVÉSZET

történeti értékeiről illik szólnunk. Úgy tűnik, sikerült biztonságossá alakítani „Az építészet világa"-so-

Krocsák Emil festőművész
Benedek Katona: Krocsák Emil örökösége (1902–1982.)

Művészet,
1988.
jan., 60-old

Krocsák Emil: Két lány, fa, tempera, 190 × 90 cm, 1930 előtt

Krocsák Emil: Barátnők, vászon, tempera, 160 × 130 cm, 1930 előtt (fotók Mester Tibor)

Krocsák Emil, festő

KROCSÁK EMIL festőművész, a Magyar Képzőművészeti Főiskola nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanára 80 éves korában elhunyt. 1939-től 1975-ig oktatott a főiskolán mint a geometria tanszék vezetője. Temetéséről később intézkednek.

8

– : Hú

Nincszabadság Bp. 1982 jan. 28.

Folyószám	Szakleltári sorszám	A leltári napló folyószáma	A művé vagy c

ŰVÉSZETI MÚZEUM.

Ezzel egyuttal elintéztetik.....

.....

kiadta

másolta

irattárba tétetett

Előirat:.....

Utóirat:.....

KRÓLIK *Vazul*, magyar piarista szerzetes és építész (1701—69). A XVIII. sz. első felében Morvay K. segédje volt a nyitrai piarista-templom építésében.

E. G. I. bool

és balra fordultan
zatra helyezett tojásdad medaillonban van
losszú hajá vállaira omlik, bajusza kicsiny,
lehajtott széles gallérja csipkével van beszegve,
elvényét szalagon viseli, mellén széles szijak
ton a párnán kard, jogar s keresztes ország-
s oldalt „PRO DEO ET POPVLO" és „AVREA
l két kerek medaillon képez díszt. Jelzése a

DVS IV.
g. BOHEM. REX,
ustriae etc.

malkeretnek 10 : 6·7 cm.

9564

389/96 № 56.

KRÓLIK Vazul rajztanár

Ő intézte a tatai ház épitési ügyeit 1766

HEGYI Ferenc: Uj adatok a tatai piarista kollégium XVIII. századi történetéhez. = Piaristák Magyarországon. 1642-1992. Bp.,1992 97.p. skk.

Krolmusz, karikaturista

MDK

Rajz:

Repr.

-: Nyilvános telefon

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. márc. 6.

MNDK

Krolop Venczel

nyomdász művezető

1704 ben Dadan örökösei nyomdájában
mint művezető szerepel Zsolnán

Fittinger Károly: Hazánk könyvnyomdászai
Grafikai Szemle 1892. 12 f. 200 l.

K. D. R.

KROM István nobrán

A kassai szentségház alkotója

Sauer, B.: V. Stoss. ... Lpzig. 1903. 109. 1

109.

Krolmusz [ferenc], karikaturista

Günyvajz: Repr.

— : Nyílvános telefon 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. márc. 6.

Krom István

aronos

Kassai Istvánnal

XV. 17.

473. Ismere

A XVIII. sz

Perényi Pálné (sz. Káro

Derékon alólig, kissé b medaillonban van ábrázolva kezének kisujját keblére tett tart, melyen a »K«- és »S«-b látható. Kontyba fogott gö barna, szeme sötétbarna. Füll szemű gyöngy, bő ujjú kivág szegélye fekete bársony. A h pillérje és félrevont függöny kon át kertre nyilik kilátás.

Elefántcsont-miniature, mér sz. 473. — Vétetett 1892 októbe 40. K-án. — Kifizettetett 1882 o tott 1894 június 28-án. — Az els július 10-iki 3135 szvsz. határoz

Kifüggesztésére vonatkozó a *retlen festő :* Perényi Pálné, sz. F

Król Krystyna

lengyel festőnő

l.

Szépmüvészet
1944. évf. 1

27.14.73

Huszár Kál

lu. 8.			idő pont.	1300 —
	21	21	~~358~~	~~1708 03~~
			358	1708 03
				~~3008 03~~
			358	3008 03

M.D.K.

Kroll

Rajza Alpár Gitta operaénekesnőről a "Dubarry grófnő" c. szerepében, Berlinben.

Szinházi Élet. Bp. 1931. szept. 6-12. XXI. évf. 37. sz. 56. lap.

M.D.K.

Kroll Sándor, építész

terve dicséret ben
részesült a debreceni
városi bérház pályaza-
tan.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1937. LVIII. évf.

Jan. 21. sz. 3. old.

Králik László

Borbíró Virgillal tervezte 1937-ben a buda-
őrsi repülőtér forgalmi épületeit.

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc szk.: Budapest Lexikon, Budapest,
1973. 1335 l

123 l

Krom István, ötvös

Religio, 1859. ápr. 30. 281.-84.o
— " — máj. 4. 289.-292.o
— " — máj. 7. 300.-303.o

A kassai székes egyház

Kromm János ötvös, Selmeczbánya,

1754 Berlinben.

Hagy. Művészet. 1937. XIII. 320. l.

Kromberg Frigyes MDK

Ezüstkanna 1813.

A Deák téri evangélikus templomban.

Zakariás Gy Sándor: Budapest. Bp. 1961.

98.1. M/M.

KROMBERGER József gyöngyösi kőfaragó. -+ Rabl Károllyal együtt résztvesz 182o-ban a gyöngyösi megyei katonai magazin épitkezésében, majd 1837-ben ugyanezen épület, majd a hajduház, istálló stb. munkáiban. 1844-ben a leégett gyöngyösi katonai lak felépitésénél müködik közre.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gy. Krollik

NÉPSZABADSÁG

1965 JUN 13

1021

G. Krollisz: Napkelte.

KEMÉNYKALAPOSOK

Kállai István zenés komédiája a József Attila Színházba

A KÖZÖNSÉG JÓL SZÓRAKOZIK, látható örömmel alakítják szerepeiket a színészek is: kellemes, könnyű nyár eleji estét szerzett nézőinek a József Attila Színház. Hallunk humoros dalokat, látunk mulattató táncokat, egy-egy jelenetben komédiázás zajlik a javából. Tulajdonképpen egyetlen — nem különösebben szikrázó — ötlet adja a darab keretét és alapját: a keménykalaposok szövetsége arra törekszik, hogy megrontsa az emberek boldogságát, felkavarja nyugalmukat, válásba sodorja a házastársakat. Ám akcióik sorra-rendre csődöt mondanak: az intrika csak arra jó, hogy még szorosabbra fűzze az egymást szeretők kapcsolatait. A zenés komédia tulajdonképpen egy-egy akció történetét nyújtja — több kis jelenet jól pergő sorozatában az első részben; egyetlen elnyújtott keménykalapos-történet halványabb vígjátékával a második részben.

Amíg az ember a nézőtéren ül, elkapja a játék sodrása, elszongítják a melódiák, elszórakoztatják a bemondások, legalábbis a komédia első részében, s néhány — Bodroginak köszönhető — percre a második részben. De amint a néző kilép a színház kapuján, s gondolkodni kezd azon, amit látott, hallott —, bizony nem sok jut az eszébe. Távol álljon tőlünk, hogy hosszú időre érvényes tanító célzatot várunk a zenés nyeg, hogy magának az író Kállainak lehetett volna többe jobbat adni ebben a zenés komédiában. Lehetett volna szat komikumhoz közelíteni a *ménykalaposok* színpadi figu hiszen kik is tulajdonképpen e a játékosan szervezetet ala hölgyek és urak? Intriku pletykálkodók, mások boldogsá irigylők, nyavalyás kis leskelő köztünk élő „kellemetlenked életrontó társadalmi szeme Ehhez képest érthetetlenül konszenvesen lépnek elénk a s padra; nem ellenük — é „drukkol" a nézőtér.

S mindezt az alapjaiban elh zott orientálódást észre sem v a közönség, legalábbis a közö tekintélyes része — legfel előadás után döbben rá, hogy ját ellenfelének tapsolt. Ez vis színpadilag azt jelenti, hogy író (s ebben a rendezés is r erősíti) a szatíralehetőségek lyett a felszínes komédiázás tozatait választotta. Ha jól oc gyelünk a közönség tapsaira, vetésére, lelki oldódásaira, al nem azt tapasztaljuk, hogy üres komédiázás aratja a le gyobb sikert, hanem éppen el kezőleg: azoknak a jeleneteknek legkedvezőbb a nézőtéri vi hangja, amelyekben a minden élet egy-egy mozzanatát lá hallja „vissza" a néző, fonákj jó komédiázással előadva, gri szokkal, groteszk minősítése fűszerezve. Érdemes lenne egy

M.D.K.

Kromberger (Kromperger)

gyöngyösi kőfaragó

a Haller családnak dolgozik és tőlük 1778-ban 35 ft-t vesz fel. 1784-ben a gyöngyösi városházán dolgozik majd terveket nyújt be a markazi templomra. Követ szállít a Szt. Bertalan templom második tornyához. 1816-ban újra készít tervet és költségvetést a markazi templomhoz. 1820-ban a gyöngyösi ./.

Heves megye müemlékei I. irta VoitPál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 356. old.

M.D.K.

Kromberger, gyöngyösi kőfaragó

... megci katonai magazin, majd 1837-ben ugyanezen épület -, hajdukár. istálló stb. munkáiban vesz részt, 1844-ben a leégett katonai lak építkezésénél működik közre.

Heves megye müemlékei I. írta VoitPál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 356 .old.

KROMBERGER /KROMPERGER/ gyöngyösi kőfaragó. Gyöngyösön a Haller család számára végzett munkájáért 1778-ban 35 forintot vesz fel. /Orczky Lltár Oec.65./ Ugyanezen évben a farkasmáli kőbánya teljes használatát engedélyezik számára. 1784-ben a gyöngyösi városházán dolgozik, majd benyujtja --+ Császka János gyöngyösi épitőmesterrel együtt 1798-ban a markazi rk.templom terveit és költségvetését. A gyöngyösi Szent Bertalan templom

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

második tornyának kiépitéséhez - amelyet --+ Rabl Károly végez - a farkasmáli bányából szállitja a faragott köveket. 1816-ban ismét tervet készit és költségvetést a markazi rk. templomhoz.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kromperger Lajos

Gröngjösi Evinves

az alábbi templom má-
sodik tornyának felé-
pítésére 1814-ben aján-
latot tesz a városnak
de azt nem fogadjak
el.

Csem Bart Gröngjös

15. l.

Washingtoni záró

London: Washingtonban Truman elnök,
King, Kanada miniszterelnöke az ato
latban közös nyilatkozatot adtak ki.
az atombomba gyártási módját titokba
az Egyesült Nemzetek Szervezetének
ság azzal a céllal, hogy az atomerő
nálását megakadályozza és elősegitse
kihasználását. Az atombomba gyártási
tartani, mig ennek a megalakulandó b
lenében adhatják át, amelyek garantá
használhatja fel pusztitó célokra.
Az Egyesült Nemzetek Szervezetének f
telessége:
1./ kiterjeszteni minden nemzet közö
2./ az atomerő ellenőrzése oly irány

MDK

Kromperger Ant., sculptor, Gyöngyös.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1. sz. 137 l.

Krompecher [Kovompay] György

Emlitve a „A városi főterek kialakulása"

c. műegyetemi doktori értekezése.

Granasztói Pál: Múló világom

Magvető Bp. 1970 304. old.

Krompholcz, Miklós

Nehezen tisztázható, hogy a kassai dóm homlokzat-oszlopzatainak formarendszerében az őket megújító Krompholcz új formák nyilvánvaló bevezetése mellett mennyire ragaszkodott eredeti szerkezetükhöz.

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori építéstörténetéhez II.
/Művtört.Ért., 1969. 2. sz., p. 89-127./

p. 115.

Kronphofer Miklós

szerepe a kassai Szt. Erzsébet templom épitésével kapcsolatban.

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori ~~épitéstörténetéhez kapcsolódó~~ épitéstörténetéhez. /Müvtört.Irt,1969. 1. sz., p. 1-45./ p. 3,7. 34, 35.

Krol Krisztina

Lengyel festő 1944

A kiállítás helye: Vilma Királyné ut 5 /földszint/ nyitva naponta 10-14 óráig.

Továbbítani!

Felelös kiadó: Stanisław Sekunda, Budapeszt.

Powielono w Bibliotece Polskiej w Budapeszcie

Készült házi sokszorosításban: Biblioteka Polska w Budapeszcie /Lengyel Könyvtár/ Budapest XIV. Ráskay Lea 77.

Ez a kiállítás nem az alkotás műveszhárban volt

A LENGYEL KÉP KIÁLLÍTÁSNAK KATALÓGUSA

BUDAPEST
6-JANUÁR-13
1944

Valamennyi kiállító Budapesten, részben Nagybányán tanult festeni. II-III évfs Műveszhőrendékek -

1.	Bielska Halina	Csendélet	/olaj/	300	p.
2.	" "	"	"	400	"
3.	" "	"	"	300	"
4.	" "	arckép	"	300	"
5.	Król Krystyna	csendélet	"	600	"
6.	" "	"	"	400	"
7.	" "	"	"	400	"
8.	" "	"	"	200	"
9.	" "	fejtanulmány	"	500	"
10.	" "	ceruza rajz	-	80	"
11.	" "	rajz	-	80	"
12.	" "	"	-	80	"
13.	" "	"	-	80	"
14.	Krzyształowski Stanisław	M. kisasszony arcképe	"	-	
15.	" "	S. " "	"	-	
16.	" "	Mariska	"	-	
17.	" "	arckép tanulmány	"	300	"
18.	" "	" "	"	200	"
19.	" "	akt	"	500	"
20.	" "	model	"	500	"
21.	" "	fólakt	"	500	"
22.	" "	hüvösvölgyi tájkép	"	500	"
23.	" "	gémeskut	"	600	"
24.	" "	őszi hangulat	"	400	"
25.	" "	borus nap	"	400	"
26.	" "	Gutin	"	300	"
27.	" "	erdélyi falu	"	250	"
28.	" "	Esztergom - tó	"	200	"
29.	" "	ősz	"	100	"
30.	" "	Hüvösvölgy	"	150	"
31.	" "	Pesthidegkut	"	75	"
32.	Kuczówna Kryatyna	tájkép	"	400	"
33.	" "	"	"	200	"
34.	" "	akt	"	400	"
35.	Niemczuk Adam	Menekültek	"	1200	"
36.	" "	eső	/vízfestmény/	150	"
37.	" "	tavasz elő	"	150	"
38.	" "	paprika	"	200	"
39.	" "	könyv	"	150	"
40.	" "	Bolgárnő	"	300	"
41.	Niemczuk Adam	almák	/vízfestmény/	150	p.
42.	" "	eső után	"	200	"
43.	" "	pihenés	"	300	"
44.	" "	Kriasztina-tér	"	200	"
45.	" "	Duna	"	250	"
46.	" "	Római-fürdő	"	200	"
47.	" "	hegy	"	200	"
48.	" "	falu	"	200	"
49.	" "	csendélet	"	200	"
50.	" "	napiemente	"	200	"
51.	" "	tulipánok	"	400	"
52.	" "	csendélet	"	350	"
53.	" "	"	"	350	"
54.	" "	"	"	350	"
55.	Orawiec Marek	fejtanulmány	/gipsz/	300	"
56.	" "	olvasó	"	200	"
57.	" "	Madonna	/fa/	200	"
58.	Pytel Zygmunt	tájkép	/vízfestmény/	150	"
59.	" "	"	"	150	"
60.	" "	"	"	-	
61.	" "	"	"	-	
62.	" "	"	"	-	
63.	Rozwadowski Stanisław	gyalogság	/olaj/	500	"
64.	" "	tűzoltóság	"	300	"
65.	" "	vásár	"	400	"
66.	" "	tájkép	"	400	"
67.	Sekunda Stanisław	fej	"	600	"
68.	" "	tájkép	"	500	"
69.	" "	csendélet	/temp./	500	"
70.	" "	"	/olaj/	600	"
71.	" "	Rubens tanulmány	/rajz/	100	"
72.	" "	" "	"	100	"
73.	" "	fejtanulmány	"	100	"
74.	" "	Kompozitió	"	100	"
75.	Zawojski Władysław	portré tanulmány	/olaj/	900	"
76.	" "	fejtanulmány	"	700	"
77.	" "	tájkép	"	700	"
78.	Wolak József	Csendélet	/temp./	250	"
79.	" "	Rubens tanulmány	/rajz/	100	"
80.	" "	Leonardo da Vinci tan.	"	100	"
81.	" "	" " " "	"	100	"

KRÓN, EUGEN (JENŐ)

Život - Élet 1922.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východo-
Bratislava, 1966. 19. l.

slovenskej avantgardy dvadsiatych rokov.

Kromberg Frigges

ötvös

Gentmüeml.

46.l.

Ideiglen

500 kor. szóval: Ötsz
a visegrádi Salamon to
latainál előforduló kö
lenámolás kötelezettsége
vételeztem.
1916 junius 1-én a Ma
" " 3-án a H

Visegrád 1916 jun

H,von vnd Tzv.Kroff,grafikus

Báthory Zsigmond foglya egy tatár közkatona.Rézmetszet róla.-Gót betüs tintafelirat jelzi az extrém orvosi esetnek is beillő tatár közkatona fejet,amely a zörichi J.Caspar Lavater sorozatban,mint névtelen karikatúra,Prágában ,mint "H.von vnd Tzv Kroff"szerepel.Felirat:Ein Tarttar,Weiches der Fürst in Sybenbürgen Anno 1595 gefangen hat.-Rézmetszet,16.2+12,9 cm.-62.old.48.jegyz

GERNÉRNÉ WILHELMB GIZELLA: Báthory Zsigmond moldvai hadjáratának egykorú grafikai emlékei 57.old

FOLIA HISTORICA, 2. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1973

M.D.K.

Kroff József, ecri fazekas

-1750-ben szerepel a városi adóösszeírásban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Mercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 356. old.

KROFF József egri fazekas. Egerben 1750-ben szerepel az adóösszeirásban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kroók Ernő

építész

szül Beregszász 1892

oklevelet nyert 1913

Névjegyzmegyetem 12 l.

50 №49.

49

№13x.

13x №

Króhn Béla

Thieme Becker

XXI. 571.l.

(Lyka)

PETER KROHE, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név. 40.- Peter Krohe
Felvétel ideje: 1769. 20. Augs.
Hová vették fel: Alt Pfen,/Óbuda/ 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Krohm János Keresztély

ötvös

Berlin 1754

lásd

Mihalik Sándor

Németországi magyar ötvösök.

MAGYAR MUVESZET

1937. 320. l.

Krohn Ivo

Thieme Becker

XXI. 571. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Krohner Melchior

Ötvöslegelz 1575

Nagyszeben

Korrespondenzblatt

1913. 33. l.

ujságáruda
—NAGYMEGYER—

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Krojanovics Henrik, grafikus MDK

A komárom megyei képzőművészek nek a tatai mú=
zeumban megrendezett tárlatán sikere volt „komoly,
erőteljes linóinak és illusztrációinak".

Zay László: Fedezzük fel a tarak vásárt!

Népszabadság, bp. 1959. aug. 13. 3.l

MDK

Krojtor Dénes borbélymester, Pécs

Pécsi uccarészlet, of.

Szoba sarok, of.

Pécsi Képzőművv. és Műbar.Társ. Pécs,1934. máj.
2. 1.

Krojtor Dénes borbélymester MDK

Csendélet
Kártyázók
Munkácsy Mihály u.1916-ben
Önarckép

Pécs Képzőm.és Műbarátok Tára. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

Krokavecz István

R.F.: Alabárdos étterem, Szeged. - Épitész-belsőépitész: Rédai Ferenc, szerkezet: KErokavecz István, rézdomboritás: Meszlényi István szobrászművész. - Ismertetés; fotók: Buzsáki Ferenc.

32-33.l.
Magyar Építőművészet, 1971.5.sz.

MDK

Krol Krisztina. festöm.

Virágok. Olf.

Az OMK. Képzöm.Föisk. Ifj.Körének. karácsonkiáll
1943. Kat.

MDK

Król Krystina, festöm.

a fiatal müvesznö rajzaiban s festményeiben a modern angol iskola ismerete villan fel. Képei a tárlat legüditöbb foltjai.

Kiállitás -invázió volt a week-onden.
Független Magyarország. 1942?, jan.10. 4.l.
Magy.országon élö fiatal lengyel müvészek kiállitása.

MDK

Krol Krisztina

Virágok, p.

Képzőm. Főisk. Ifj. körének karácsonyi kiáll. 1943.